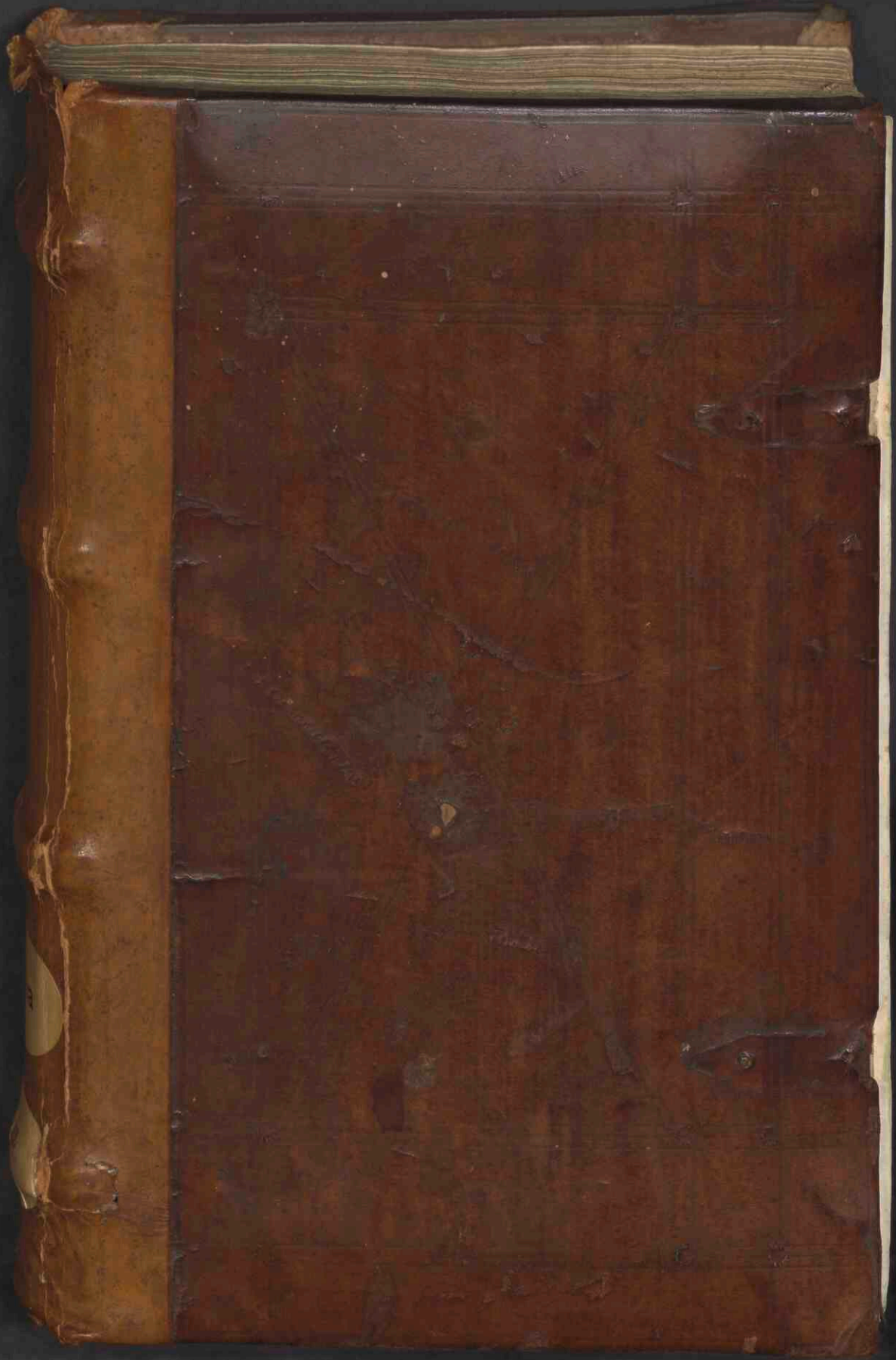

Sermones Roberti de licio de laudib[us] s[an]c[t]orum

<https://hdl.handle.net/1874/461575>

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
 - de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
 - the spine
 - the head edge
 - the fore edge
 - the bottom edge
 - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

se exhibet an mandatu qd qui obedire sata
git post mandatu. **S**ecundo gradus obediencie
est obedire simpliciter. Multos em vide
post precipientis impius multas facere ques
tiones et sepius ingeminare. que hoc fieri de
beat: quis valet hoc adimplere: et huius inde
murmuratio. excusatio: simulatio: impossi
bilitas. abuocatio amicorum. Tamen de vero
obediente dicit in ps. In auditu auris obe
diuit mibi. Et Bernardus ad fratres de monte
dicit. Verus obediens stultus fiat ut sit
sapient. ad hec omnis eius sit discretio. ut
in h^o ei nulla sit discretio. Tercio gradus obe
dientie est obedire hilariter. Hilariter enim
batozem diligit deus. ut dicitur se ad choz. ix.
ca. **I**deo Bernardus ait. Gerentis in vul
tu: dulcedo in sermonibus multum colorant
obediencie iam obsequentis. Rubilosa corpo
ris compositio. et facies tenebris tristitie ob
fuscata deuotionem ab animo recessisse sig
nificant. Quartus gradus est obedire velo
citer. Dicitur fuit zacheo Luce xij. **S**estinas
descende. Apostoli insuper Petrus et Andre
as iacob et iohannes. ac ipse mattheus a xpo vo
cati continuo secuti sunt eum. Quintus gradus
est obedire viriliter in rebus videlicet arduis
et duris. Unde Bernardus ait. Demetote fratres
christi qui ne perderet obediencia pderet vita
Sextus gradus est obedire humiliter. Unde
saluator noster Luce xviij. ait. Cum omnia bene
feceritis que precepta sunt vobis: dicite ser
ui inutiles sumus quod debuimus facere non feci
mus. Septimus gradus est odire perseverant
quod ut dicitur mathei. x. ca. Qui aut perseveraverit
vsq; in finem hic saluus erit. **I**gitur beatus ma
theus obediencia complexus est: dum imme
diate post christum abire cepit. Suscepit tamen il
lum hospitio et in sua domo paravit coniuiuium
discubente vero christo ecce multi publicani
et peccatores venientes discubebant cum ie
su et discipulis eius. Videntes aut pharisei dis
cebant discipulis. Quare cum publicanis et
peccatoribus manducat magister vester: quasi
dicat. vos estis fatui quod talem magistram sequi
mini. Iesus autem ait: non est opus valentibus
medicis. sed male habentibus. Medicus se

vocat aia. s. de quo in ps. dicitur. Misit deus suum
et sanauit eos. Peius christi addidit. Eius est dis
cite et diligenter considerate. illud quod scribitur
Pere vij. ca. Quis est mihi amicum et non sacri
ficiu. quasi dicat. Si hac scriptura diligenter
consideretis inuenietis me facere secundum ipsam.
propter quod ocludit. Non enim veni vocare ius
tos sed peccatores ad penitentiam. Et si alius ius
tos vocauerit ad augmentum gratie ut Petrus et
Andreas et similes: tunc vocauit spiritus peccatores
ad penitentiam. **P**ictas ihesu christi benedicti. **P**
ictas dulciora sunt mel et fauor. **P**oenitentie fidi
cia et spes indubitabilis laqueum aia. **N**on
veni inquit vocare iustos sed peccatores. **E**x
pugnati mini ad vocem tam blandam. tam suauem
tam benignam. Surgite o peccatores a viti
is: deponite istas sordes illoz: vocat vos christus
obedite illi. et cum mattheo sequimini eum qui
se dixit. Qui sequitur me non ambulat in tene
bris.

Consecutus in quo mattheus secutus fuit christum
in paupertate quod data fuit apostolus sub precepto
qua ipse diligenter obseruauerit medican
tes. **C**api. secundum.

Secundo in quo mattheus secutus fuit
christum est paupertas altissima. nam cum
diuitijs pauperibus dispensatis nihil de cetero
possessione propriam. Paupertate itaque voluntari
am professus est: ut ad celi diuitias pueniret
Mendicatio igitur sibi victum quesivit. et eleo
sinis bonorum viroz se sustentauit. **E**t in hac
parte tria sunt dubia explananda.

Primum vtrum paupertas fuit a christo data apos
tolis sub precepto.

Secundum vtrum apostoli vitam pauperem vol
untarie duxerunt.

Tertium vtrum sit licitum medicare.

Ad primum dubium respondemus secundum doctrinam
scripturam atque sanctorum. quod christus precepit aposto
lis ut essent pauperes. **D**um ambrosius exponens
illud luce x. ca. Nihil tuleritis in via inquit.
Qualis debet esse qui euangelizat regnum dei
preceptis apostolicis designatur: ut sine virga
sine pera. Et glossa super illo verbo actuum
ij. ca. Argentum et aurum non est mihi hoc dixit
petrus palitico: memor illius precepti officii. nol

possidere aurum. **E**t Augustinus in li. de mirabilibus
sacre scripture. In excusatione elemosine et
paupertatis professione dicit palitico Gurge
et ambrosius. magistri preceptum seruatis dicentis.
nolite possidere aurum. **E**t Bernardus ad fratres de
monte dicit. Cum diues esset christus pauper pro nobis
factus est. Et qui voluntarie dedit preceptum pau
peritatis ipse eiusdem in semetipso nobis forma
dignatus est demonstrare. **E**t Hieronymus ad eusebio
christi. Discipuli sine calciametorum onere. et vi
culis pellis ad predicationem noui euangelij des
tinatur. Et milites vestimentis iesu forte di
uisis. caligas non habebat quas tolleretur: ne
quidem habere poterat deus quod prohibuerat in
seruis. **E**t Crisostomus omelia vltima super mat
theum. Si bonum esset aurum hoc vtiq; dedisset
apostolis christus. quibus ineffabilia tribuit dona
Illum autem non solum debuit. sed hunc prohibuit. **C**uius
dubium fuit vtrum apostoli preceptum datum de pau
perate impleuerunt. Et quicquid patet quod scribitur
matthei xix. qualis petrus dixit christo Ecce
nos reliquimus omnia. Et matthei. iij. ca. dicitur. **P**er
nuorelictis omnibus secuti sunt eum. Eusebius in p
rius ecclesiastice historie refert quod post ascensionem
christi cum abazar rex sanatus a thabeo apostolo
lo precepit ei dari aurum et argentum: ille non acce
pit dicens. Si nostra reliquimus quod accipiemus
aliena: Et de hoc hieronymus ad Aggeruthiam
ita scribit. Nemo apostolus pauperior fuit. et ne
tamen pro domino dereliquit. Et idem ad Petriade
vrgine. Apostolici fastigij preceptum virtutis
omnia vendere et pauperibus distribuere. sic leni
atque expeditum cum christo ad celestia sbuolare. et
idem ad Helibiam. Dispositum esse et in p
re fastigio dignitatis: fac quod fecerunt apostoli. ve
de omnia que habes da pauperibus. et sequere salua
torem et nudam solam crucem sola sequaris. **E**t
dubium fuit vtrum sit licitum medicare. **A**d quod res
pondemus secundum Theodorum. ha. se. q. clxxvij. quod dupli
ci de causa possit quis medicare. Primum causa cupidita
tis: dum quis medicat ut thesaurizet vel ut
sic viuat de medicata. qui victum possit ac
quiere laborando. **D**um lex civilis imponit pena
validis medicantibus qui non pro humilitate vel
utilitate vel necessitate medicant. **S**ecundo potest
quis medicare causa humilitatis. **N**azareth me

bicationis habet quodam abiectioem sibi co
iunctam. vnde illi abiectissimi videntur inter homines
esse qui non solum non sunt pauperes sed in tunc egre
tes quod necesse habet ab alijs victum acquirere. **E**t
secundum hoc humilitatis causa aliqui laudabiliter medi
cant. **D**um hieronymus in epistola ad Oceanum mem
bat fabiola de hoc quod optabat ut suis diuiti
is pauperibus esset pro christo stipem acciperet. **D**um
beatus Alexius profecit. qui omnibus suis dimissis
pro christum gaudebat se etiam a suis suis elemo
sinas accepisse. **B**eatissimus insuper Francis in sua
regula ita dicit. Fratres nichil sibi appropriet
nec domum nec locum nec aliquam rem si tamen pe
grini et aduene in paupertate et humilitate domino
famulantes vadant. pro elemosina prebent: nec o
eos verecundari quod dominus pro nobis se fecit pau
perem in hoc mundo. hec ille. **D**um aduertendum
quod dominus iesus christus medicauit ut sic in hoc hu
ilitati sue nobis preberet exemplum. **D**um Bernardus
super iij. ca. Luce ait. **P**er te domine pro omnia
nostre paupertati conformares. et oes vite hu
mane calamitates suscipies quasi vnde in tur
ba pauperum stipem pro ostia medicabas. **Q**uam
me dabit illarum buccellarum medicatarum pretium
per fieri et illi diuini edulij reliquias largi
nari. **T**enet Bernardus quod in illo tribuo quod christus se
sepauit a matre et a ioseph ex elemosinis vi
xit. **E**t glossa super illo verbo psalmi. Ego autem medi
cus sum et pauper inquit. **H**oc dicit christus de se
ex forma serui. **M**endicant namque fuit. quod pe
tens et pauper. sibi non sufficiens: quod mundanas
copias non habebat. **E**t hieronymus in quadam
epistola. **C**aveas ne domino tuo. s. christo medicante
alienas diuitias progeras. **T**ertio potest quis medi
care causa necessitatis. **S**icut cum aliquis non potest
aliqui habere vnde viuat nisi mendicet. **Q**uod
potest aliquis mendicare causa utilitatis cum scilicet
aliquis intendit ad aliquod utile perficiendum quod
sine elemosinis fidelium facere non potest. **S**ic pe
tunt elemosine pro constructione pontis vel
ecclesie. vel quibuscumque alijs opibus que vergunt
in utilitate communi: sicut scolares ut possint
vacare studio sapientie. **E**t his apparet quod sit
temeraria siue danabilis illoz siue que religio
sos danant eo quod medicatio elemosinas qui
bus sustentant acquirunt cum id laudabiliter fiat

Rariora

**E. qu.
158**

Cm

Cm

Cm

Cm

~~173~~ 158.

Theologia

Quarto n°. 158.

Rariora

Campb. 397.

658. **Robertus Caracciolus** (de Licio), *Sermones de laudibus sanctorum. Sermo de S. Bernardino*. Antwerpen, G. Leeu 1 Maart 1490. 4o. E. 4o. 158

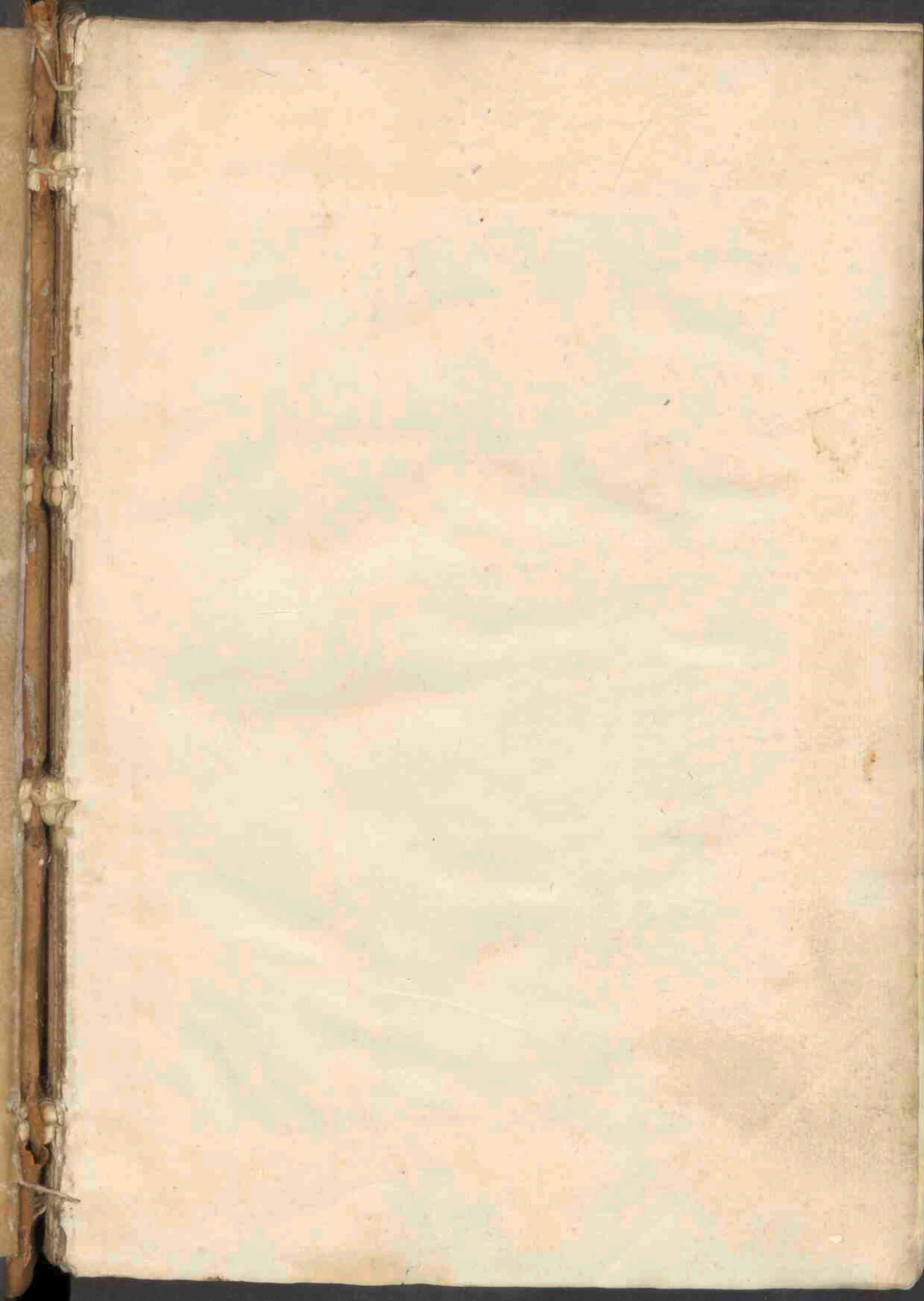
Typen 3, 8. — Rubr. bij type 3 (niet bij Häbler). — HC* 4481. — CA* 397. — Peddie II 153. — Pell. 3288. — Pr. 9393. — Bl. 1—8 ontbreken.

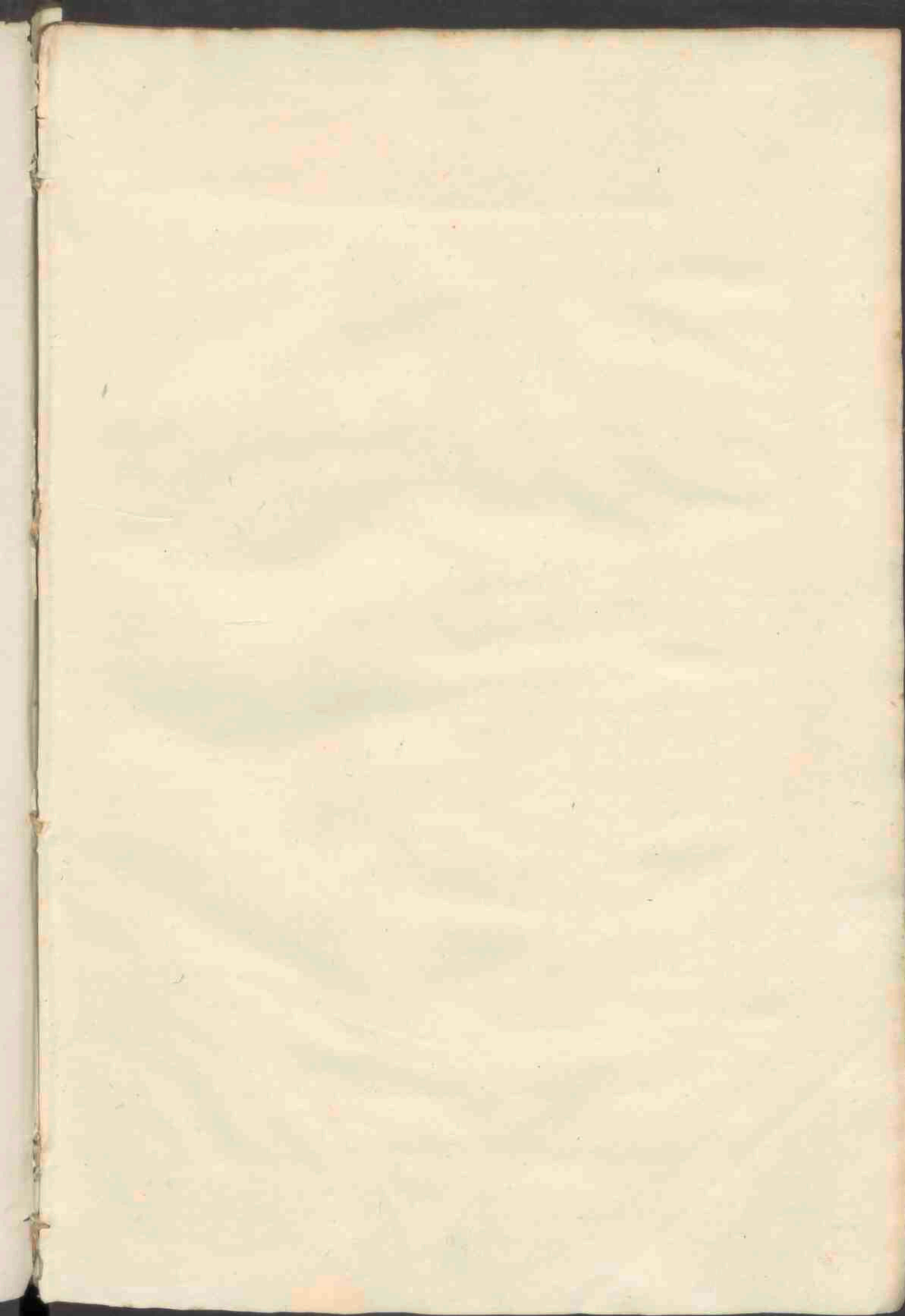
Uit het Karthuizerklooster te Utrecht, zooals blijkt uit de bandversiering. — In oorspr., herstelden led. band, waarvan de stempels zijn beschr. en afgeb. bij Hulshof-Schretlen p. 7, pl. I 20, 24; de sloten ontbreken.

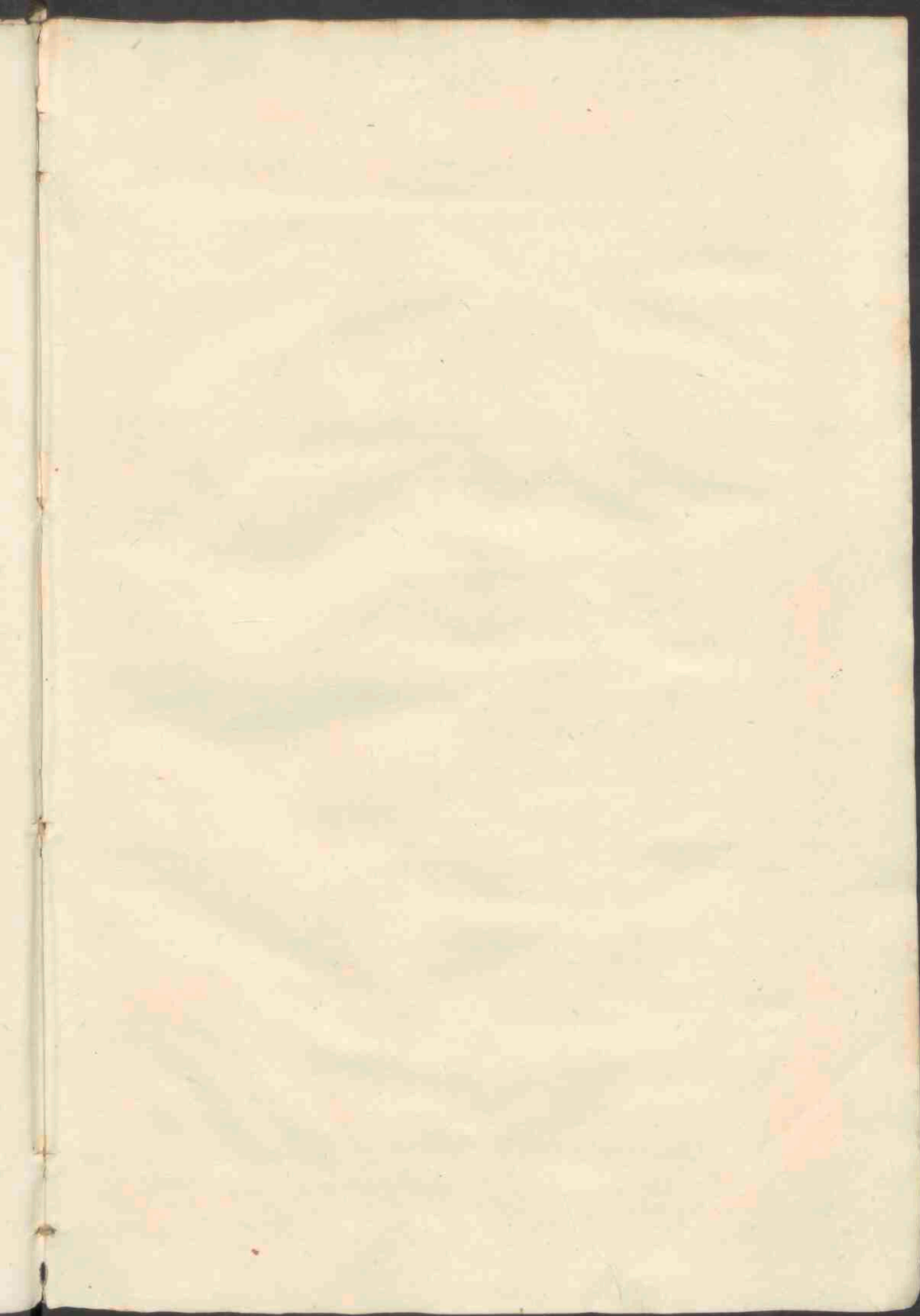
E. qu.
158

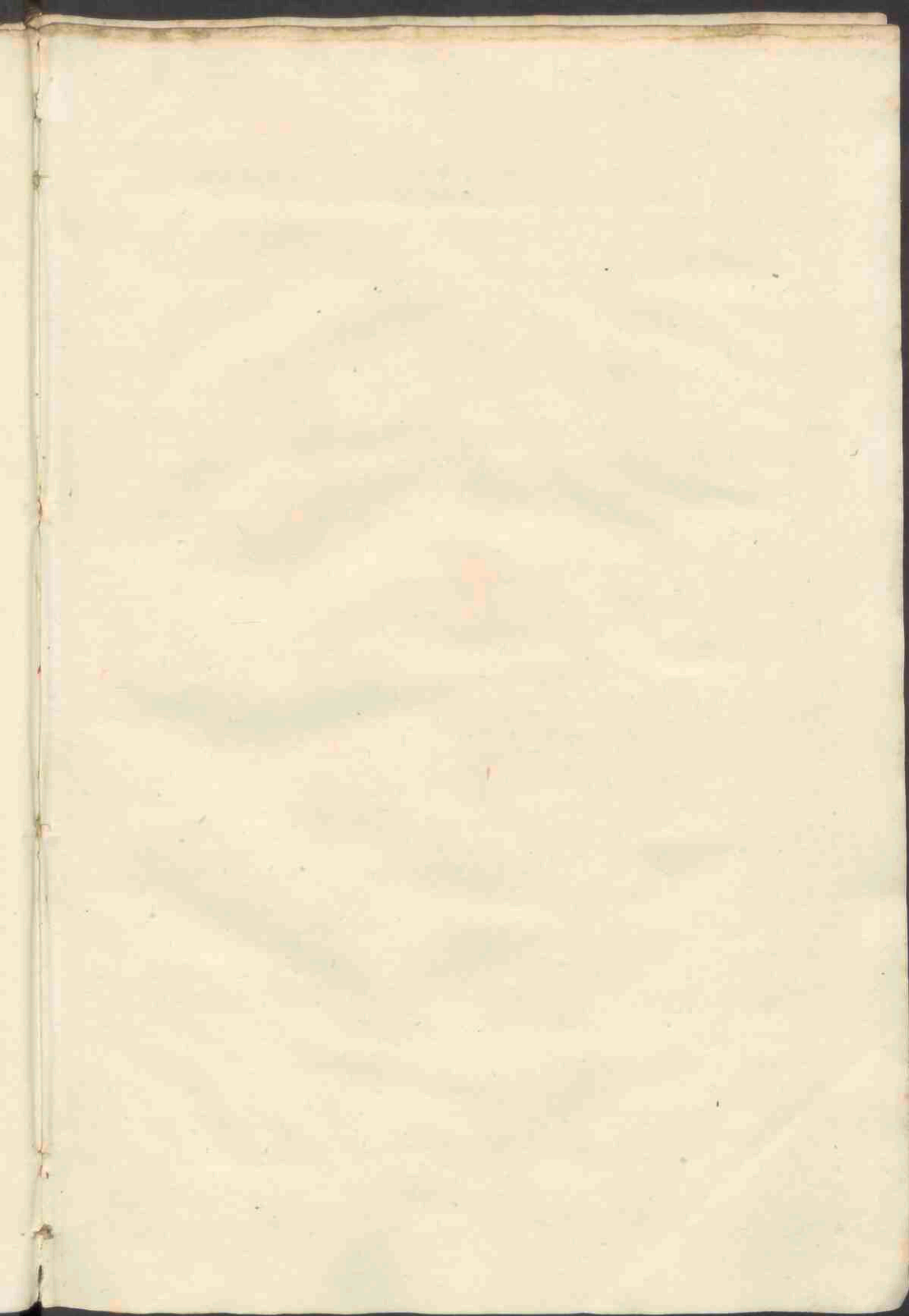

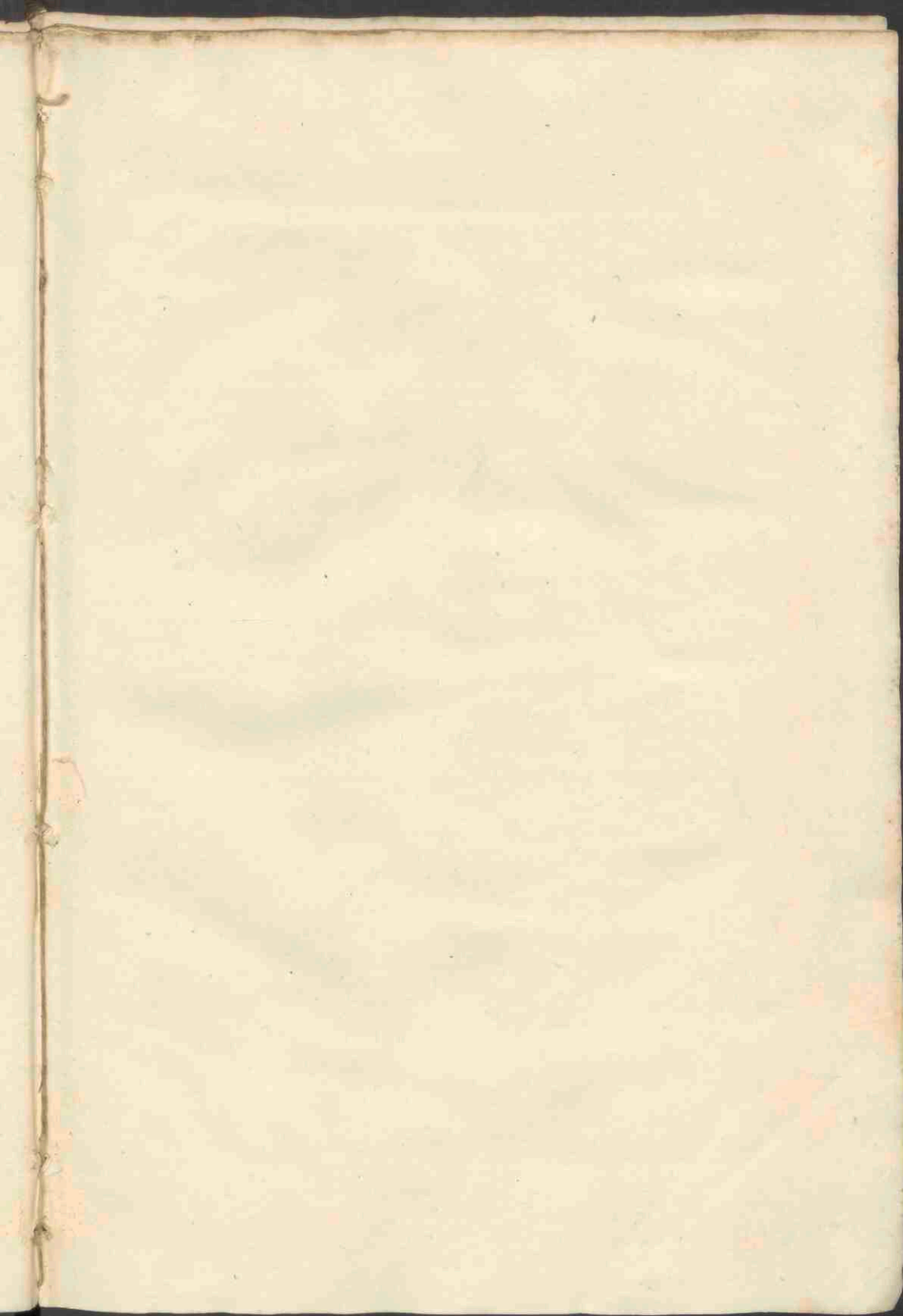

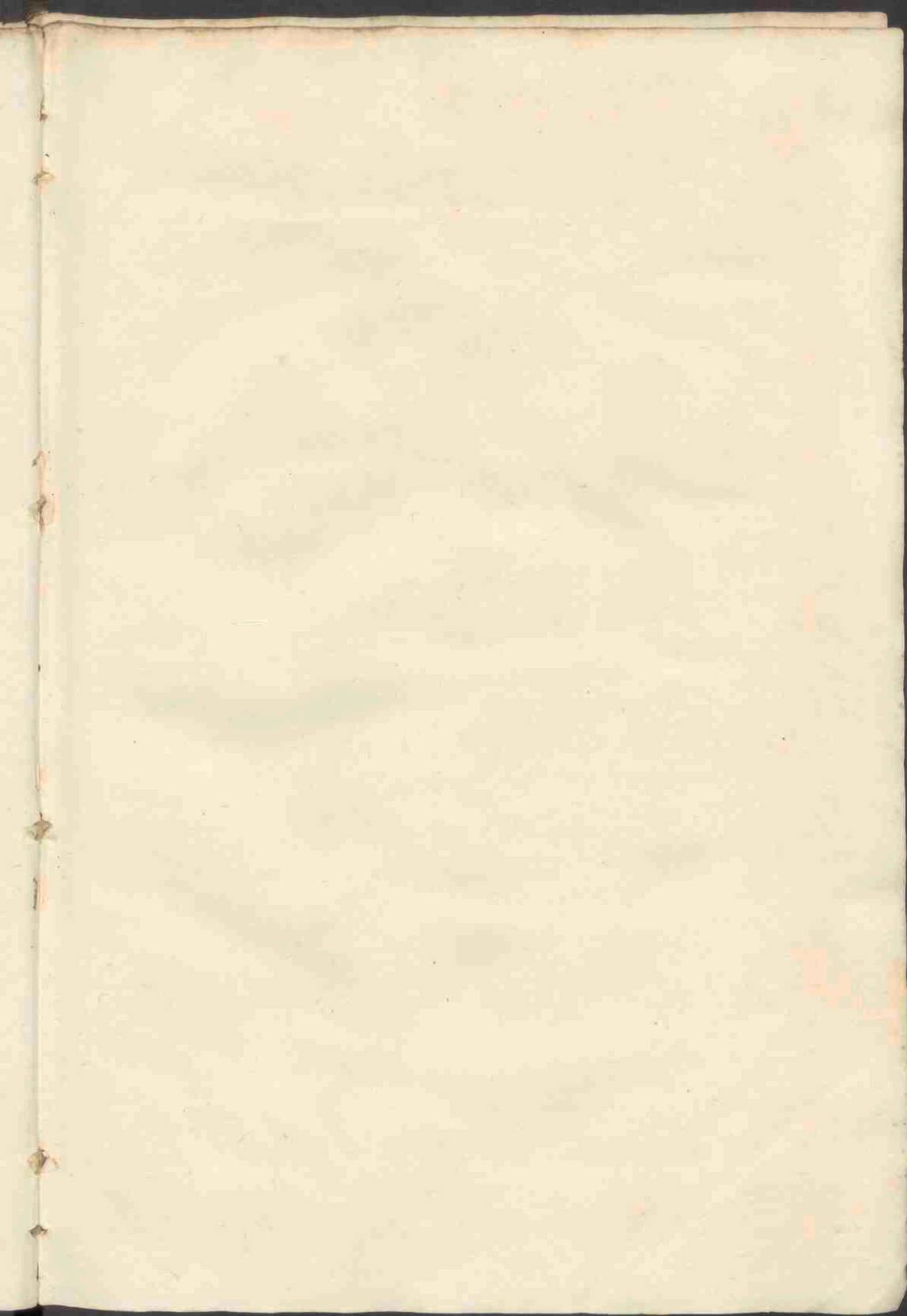

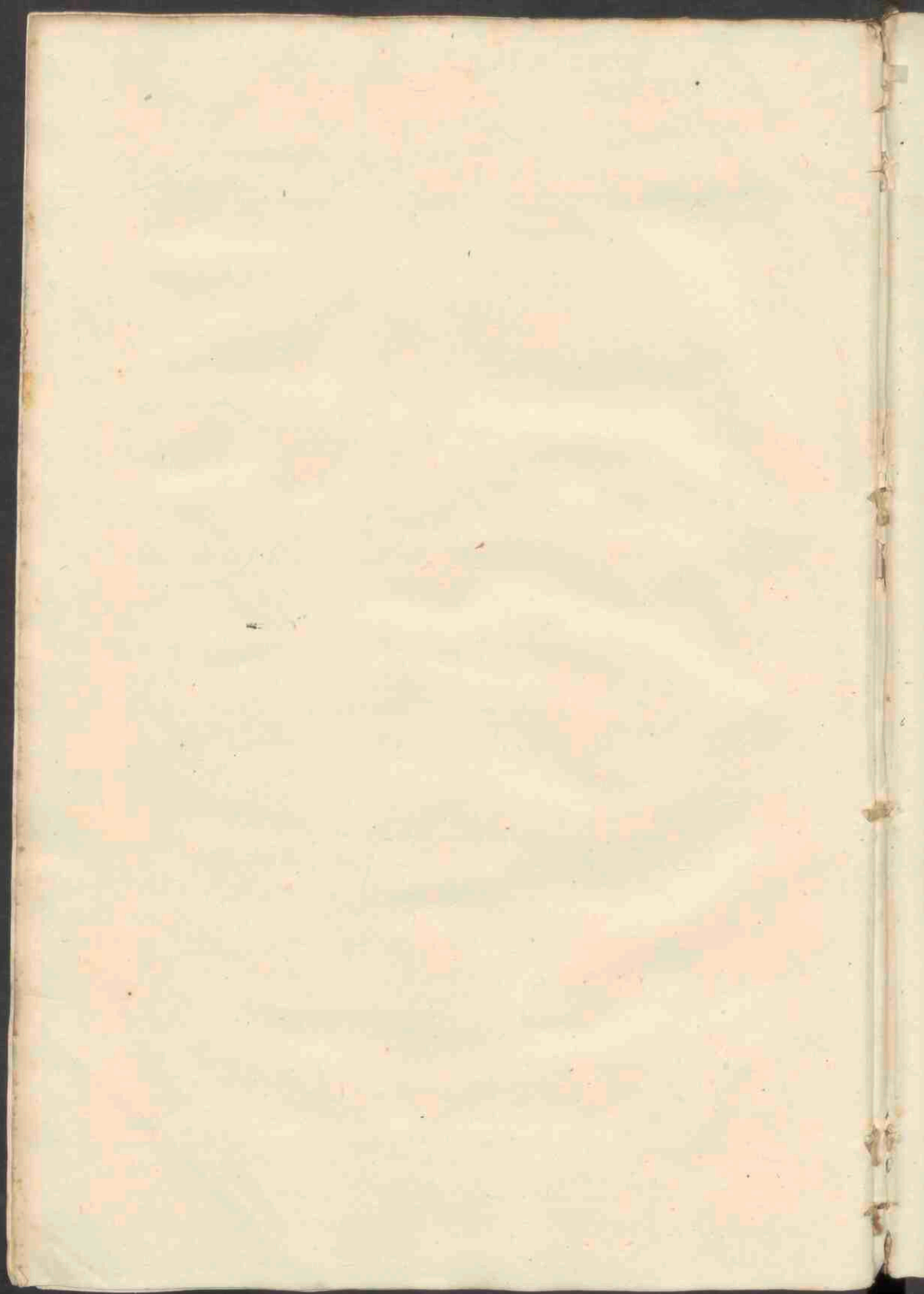

Fol. 1-8 desiderantur.

2

tius deo **E**t in libro de natura deoy **N**ihil
est nature obediens aut subiectus deus. dā
nem ergo regit ipse naturam **E**t iterū ibi.
Comphē de animo z pponē aū oculos deū
Et in eodem **Q**uid esse potest in rerū na
tura homīe melius **I**n eo enim solo ē ratō
qua nihil potest esse pstantius **E**lle autem
hominem qui nihil in omī mūdo meli⁹ esse
q̄ se putet desipientis arrogantie est. **E**r
go est aliquid melius/est ergo profecto de
us. **Q**uid ammōdo audebat dicere curiosi
an tantorum viroy quoy testimonia retuli
m⁹. sententia inanis est. **O** stulti z tardi cor
de ac credendūz. **O** ceci pccōres et inimici
dei **M**aligne mentes iniquorum exper
giscimini z intuemini eū qui omīa condidit
omib⁹ p̄eest: z nos p̄bere potest atq; salua
re **H**es qui illū non timent: nō diligūt neq;
venerātur. statim inflatis buccis mihi dēra
hūit sic loquenti **S**upflua inquit ac tumi
da est tanta p̄cedens turba auctoritatz de
o: cum eū agnoscam⁹: p̄fiteamurq; crea
torem celi z terre. visibiliū omniū z inuisi
biliū. **O** q̄ infelix est horū conditio tem
porib⁹ dum completū experimur id qd apls
scribit ad Titum primo ca. **C**onfidentur se
nosse deum: factis autem negant.
O deus vocat pater noster in quo offe
ditur eius benignitas q̄ nos allicit ad eum
diligendū **C**ap. secundum
Secundū nomē quo deus nōiatur a
nobis est nomen amoris: illud ē p̄
Mira res profecto: q̄ ille qui con
didit celū z terrā z omīa que in eis sunt: di
gnetur a nobis vermiculis pater appellari
Nos tamen ipsi filij dei esse refugim⁹. dūz
magis hec infima vilia atq; terrena: q̄ ipm
summū bonū diligimus: **O** b id ipse conq
ritur dicens ysaiē primo capitulo **S**ilios e
nutriui z exaltaui / ipsi autem spreuerūt me
Deruntū vt ad tanti patris dilectionē cor
da inflamment humana: de ipsa paternita
te tres p̄siderationes faciemus
Prima dicitur distinctionis.
Secūda rationis
Tercia significationis.
Prima consideratio dicitur distinctionis :

in qua scire libet q̄ patres multi sunt: z mul
tip liciter accipiuntur **N**am
Primus dicitur carnalis
Secundus spiritualis.
Tercius sacramentalis
Quartus infernalis
Quintus celestialis
Primus pater dicit carnalis aut ratione
immediate generationis: de quo dicit **E**r
odi xx. ca. **H**onora patrem tuū: **A**ut ratio
originis: z sic omnes aui: p̄au: attau: trita
ui: dicunt patres. **U**nde **P**ieronim⁹ super
Danielem asserit de baltazar/ qui vocat pa
trem **N**abuchodonozor. vt scribitur **D**a
nielis v⁹ caplo. q̄ non facit errorem scien
tibus scripture sancte consuetudinē. qua
p̄oau omnes z maiores patres vocantur.
Nam scdm **H**erofum **chaldeum**: z **I**ose
phum **N**abuchodonozor regnavit annis q̄
dragintatib⁹ / cui successit filius qui voca
tus est **E**uilmorodach: huic successit filius
dictus **N**eglizar. quo mortuo regnavit fili
us eius **L**aborisodoc: hui⁹ filius fuit **B**aba
zar. **E**t nichilomin⁹ ipse dicebat **D**anieli. tu
es **D**aniel de filiis captivitatis iuda: quē ad
duxit rex pater meus sciz **N**abuchodon
ozor de iudea. **S**ecundus pater est spiri
tualis **E**t sic dicitur pater quilibet sacerdos
vt patet lxxvi. di. ca. quis dubitet. vbi dici
tur **Q**uis dubitet sacerdotes christi regūz
omniū z principum patres z magistrōs cē
seri **E**t insuper pater spūalis sacerdos q̄
audit confessiones/ sicut patet xxx. q. i. cap.
omnes **S**imiliter qui erudit z docet aliq;
vocatur pater. **P**inc **M**acrobii in p̄logo
sup somniū **S**capionis **E**ustachiy discipu
lum filiū vocat. **E**t **P**aul⁹. ad **S**alatias iiij.
ca. dicit **S**ilioli/ quos iterum p̄turio: donec
christ⁹ firmetur in vobis **T**ercius est pa
ter sacramētalis **I**s est sacerdos baptizās
z episcopus confirmans: z quicūq; aliū te
nens in baptismo vel p̄firmatione illūz qui
baptizat vel p̄firmatur. **P**robant ista xxx.
q. i. ca. ad limina. paḡpho filia. **E**t xxx. q. iij.
c. ita. **E**t de con. di. iij. c. vos ante omīa. **E**t
extra de cognā. spūali. ca. vltio. **Q**d popu
lis est declarandum ap̄pter eos qui falso te

nent sacerdotem baptizante; nō fieri ppa-
 trem. **Q**uartus est pater infernal. Sic ē
 diabolus pater iniquorū. De quo dicit Am-
 bro. xxiij. q. v. c. **C**auete frēs. Dēs qui amat
 mendacium filij sunt diaboli. Et domin⁹ Je-
 sus dicebat iudeis. Johā. viij. caplo. Vos
 ex patre diabolo estis: et desideria patr⁹ ves-
 tri facitis. **Q**uintus est pater celestialis
 qui est deus benedict⁹ de quo clar⁹ est qd
 ficinominat. Unde ysaie. lxiij. c. scribit. Tu
 domine pater noster et redemptor. Et The-
 remie iij. ca. **V**oca me pater meus. Et xxij.
 cap. **F**actus sum israeli pater. Et Mala-
 chie ij. ca. **N**unquid non pater vnus omni-
 um nostrum. Et Matthei v. capi. **P**ater tu⁹
 qui videt in abscondito. reddet tibi. Et ite-
 rū ibi. **S**itis filij patris vestri. qui solem su-
 um oriri facit super bonos et malos. Et de-
 cimo ca. **N**on enim vos estis qui loquimini.
 sed spūs patris vestri qui loquitur in vobis.
 Et xxiij. ca. **V**nus est enim pater vester qui in
 celis est. Et Luce vi. ca. **E**stote misericor-
 des sicut et pater vester celestis misericor⁹ est.
 Et Matthei vi. ca. **C**um oraueritis dicite.
 Pater noster qui es in celis etc. Et pme ad
 Thozintheos viij. ca. **V**nus est deus pater
 ex quo omnia. Et de hoc ita loquitur Virgi-
 lius in pmo Eneydos. **A**t pater omnipotens
 spelūcis addidit atris. Et in x. **A**t pater
 omnipotens rerū: cui summa ptās. Et in p^o Se-
 orgicorū. **T**er pater exstructos deiecit ful-
 mine montes. Et **V**oratus odia secūda. jā
 satis terra niuis atq; dire grādina misit pa-
 ter. Et rubente detra sacras iaculatur ar-
 ces. Terruit vibem terruit gentes. **S**cri-
 bit Porosius qd **P**yrhus rex Epirotarū.
 qui in auxilium tarentinorum venit: fretus
 viribus Thessalie ac Macedonie: totiusq;
 grecie: dū in prima pugna in campania Da-
 lerium leuiniū consulē. omnēq; quasi ex-
 ercituū romanorū deuicisset: cum extraq;
 parte multi fuissent interfecti: atq; nume-
 rus occisorum ex parte **P**yrhi pegrādus
 fuisset: post habitam illam victoriam: affix-
 it titulū in templo iouis: in quo ita scriptū
 erat. **Q**ui autem hac inuicti fuere viri pat-
 optime olympi. **H**os ego in pugna vici: et

ab eis victus sum. **C**um rebargueret a suis
 quia se victum fatebatur. **R**espondit: si rui-
 sus simili modo vincam/reuertar sine mili-
 tibus in **E**pirum. **E**cce itaq; qd apud omēs
 nationes de deo nomen pater pclamatur.
 Sed dum ista tractam⁹: opus est vt in hac
 parte tria dubia dispuemus.

Primū ytū sit vna paternitas filij dei:
 et creature.

Secūdū: vtrum hoc nomen pater p-
 prius dicat in deo respectu filij: ab eterno
 geniti. qd respē hōis et creature

Terciū: cur in diuinis mater nū nomē ta-
 cetur. paternū expimitur

Pro declaratione primi dubij pleriq; ar-
 guūt. qd filij dei et creature non sit vna pat-
 nitas: sed diuersa. **P**rima qd vbi sunt diuer-
 se relationes oppositē ibi diuersa ratio pa-
 ternitatis. **S**ed in paternitate qua de de⁹ pa-
 ter filij ab eterno geniti: qui est pater cre-
 ature: sunt diuerse relationes oppositē. qd
 diuersa ratio paternitatis. **R**elatio enim qd
 refertur pater ad filiū est increata/illa qua
 ad creaturam creata. **I**taq; videtur hec pa-
 ternitas: sit alia ab illa. **S**ecūdo ar⁹ quia
 vbi sunt diuersi respect⁹ paternitatis: ibi di-
 uerse paternitates. **S**ed alio respectu est
 deus pater filij. alio respectu est pater crea-
 ture. **N**am vt dicit glosa **A**ugustini super
 illo verbo iohannis xx. ca. **A**scendo ad pa-
 trem meum et patrem vīm. meū natura. ve-
 strū vero grā. **E**rgo alia est paternitatis fi-
 lij et alia creature. **R**espondet ad hoc **A**le-
 xander de ales in tercio summe. qd in rela-
 tione qua deus est pater filij: et pater crea-
 ture/tria sunt consideranda. scz principium
 termini: et modus. **P**incipiū est pater. **T**er-
 mini sunt filius dei et creatura. **M**odus de-
 us est pater filij personaliter: et pater crea-
 ture esse ntialiter. **L**icet ergo termini hui⁹
 relationis plurificentur: et modus sit diuer-
 sus: tamen principium est vnum nō diuersū
 sum nec plurificatum. **U**nde **A**ugustinus
 libro de **T**rinitate ait. **P**ater dicitur prin-
 cipium filij. quia genuit eum. et principium
 spiritus sancti. quia spiritus sanctus est do-
 nū eius. et principium creature: quia crea-

Primo rōne generationis

Secundo rōne gubernationis.

Tercio ratione instructionis.

Quarto rōne protectionis

Quinto ratione dotationis

Primo dicitur deus pater rōne gñatio-
nis: pater namq; est q̄ habet filiū a se genitū
et similem sibi. **D**eus autem et sūo a se genu-
erit/ fuit tamen causa nob̄ vt essem⁹ et scdm
corpus et scdm animā. **I**do **L**actanti⁹ li.
ij. diuinarū institutionū ait **D**e⁹ veri patris
officio functus est ipse corpus effudit: ipse
animā qua spiram⁹ infudit. **I**lli⁹ est totum
quicquid sum⁹. **E**t moyses de utroq; xxiiij.
ca. **N**ūq̄ non ipse est pater tu⁹ qui fecit et
creauit et possidet te. **B**i glosa. **F**ecit cor-
pus: creauit et possidet te. **B**i glosa. **F**ecit
corpus: creauit animā: possidet vtrūq;. **E**t
vidua illa timens deum que filios hortaba-
tur q̄cumq; supplicia ferre: q̄ contra legem
porcinas carnes comedere: vt scribit scdm
di **M**achabeorū. ca. viij. ita dicebat. **N**escio
qualiter in vtero meo apparuisti: neq; ego
sp̄m et animā donaui vobis et vitam: et singu-
lorum mēbra non ego ipsa compegi.

Secundo deus dicit pater noster: ratioe
gubernationis. **I**psē siquidem cūctis crea-
turis celi et terre mandauit vt humanis vsi-
bus indefinēter deserviant. **O** quod vt di-
cit **H**ugo de sancto victore. **Q**uelibet cre-
atura trina voce alloquitur hominē. **A**ccepe:
recede. fuge. **A**ccepe bñficiū ex me in vsū
tuū. **A**ccepe inquit celum a me: et luminari-
bus meis: illuminationē et motum. **A**ccepe
ait ignis a me calorem. **A**ccepe ab aere res-
pirationē. **A**ccepe ab aqua refrigeriū et lo-
tionem. **A**ccepe a terra animalia. fructus et
sustentationem et similia. **S**ecūda vox est:
recede. s. obsequiū tuo bñfactori et meo crea-
tori. qui ideo me creauit vt tibi seruire. **T**er-
cia vox est fuge. s. supplicium/ ne illud incur-
ras ppter ingratitudinem.

Tercio deus dicit pater noster ratione
instructionis. **I**nstruit nos equidez tripli-
ci lege. s. nature. scripture: et gratie. vt scire
mus qd agendū: quid fugiendū: quid amā-
būm: quid timendū. quid colendū. quidue

desiderādū. **N**eq; conqueri debemus si nes-
cim⁹ tot secreta nature. astroz cursus. mo-
tus siderum oceani ambitū: naturas her-
barum: futura contingentia. et hui⁹smodi.

Qm̄ vt inquit **L**actanti⁹ libro ij. diuinarū
institutionū. **C**um aperiret homi veritatez
deus. ea sola nos scire voluit que inter fuit
hominē scire ad vitā psequendā. **Q**ue ve-
ro ad curiosam et pphā cupiditatem pti-
nebant: retinuit vt archana essent.

Quarto deus dicit pater noster rōne pro-
tectionis: quia ipse nos protegit et defendit
a periculis et tentationib⁹ pene innumeris:
nisi enim ipse auxiliaretur nobis et angelico
nos tueretur p̄sidio vix possem⁹ ad horā
sup̄ terram viuere.

Quinto deus dicit pater noster rōne do-
tationis. ipse quippe dicitur est electis. **V**e-
nite ad nuptias. venite ad paradisi delicias.
venite ad opulentissimū celoz regnū. **Q**u-
leserunt ille promissē diuitie: qualis anime
et corporis gloria: qualis angeloz societas
qualis deniq; illius p̄hennis vite iocūditas.
Qu felix erit vox illa iesu christi filij dei.
q̄ suauis q̄ delectabilis cū dicit in die iudi-
cij. **V**enite bñdicti p̄ris mei possidete pa-
ratū vobis regnū a p̄stitutione mundi.

Tercia consideratio circa paternitatem
dei dicitur significationis: in qua notanda
sunt quinq; signa. per que discerni possunt
filij dei a filiis diaboli.

Primū dicitur audientia

Secūdum beniuolentia

Tercium obediētia

Quartum reuerentia.

Quintum p̄uibentia

Primū signū dicitur audientia qm̄ scilicet
quis libenter audit verba diuina. **U**nde jo-
hannis viij. ca. christus dixit. **Q**ui ex deo ē
verba dei audit. p̄pterea vos non auditis:
quia ex deo non estis. **S**ecūdū signū est
beniuolentia. **I**lle siquidem dei filius esse
cognoscitur qui deum sup̄ omnia diligit. de
quo dicitur **M**atthei xxiij. ca. et **L**uce deci-
mo ca. **D**iliges dñm deū tuū ex toto corpe
tuo et ex tota anima tua. ex tota mēte tua. et
ex omib⁹ viribus tuis. **T**ercij signū ē o-

6

bedientia De hoc christ⁹ dixit johan. xliij. c
Vigilatis me mandata mea servate. Et
iterum Si precepta mea servaveritis ma
nebitis in dilectione mea.

Quartū signū dicit⁹ reverentia. qñ quis
reverentiā deo exhibet/reverēter se hñdo
ad eius nomen sciz⁹ ad sacra loca. ad sacras
personas: ad sacras ceremonias. ⁊ ad omnia q̄
pertinent ad cultum dei. Quintū signū
vocat⁹ providentia. Ille vtiq; bonus ē filius
qui patri providet in suis necessitatib⁹. Sic
quicūq; deo subvenire sollicitus est: fili⁹ ei⁹
credi potest. Et licet deus nullo in digeat: q̄
felicissimus ac beatissimus est: tamen sibi a
scribit quicquid pro illius amore proximis
nostris tribuitur. Ideo Matthei xv. capi.
dicit⁹. Quod vni ex minimis meis fecistis.
Q̄ exiguus est numerus filiorum dei qñ/
quidem a rarissimis audis minus diligit. ⁊ p
ceptis eius a paucis obtemperant. cūtagg
ad religionem spee tantia deturpata sunt. ⁊
penit⁹ dissipata. ac primis p̄ di aōe succur
rere vir aliquis curat. O seculum tetrum ⁊
forbidū quo homines a deo patre totaliter se
avertūt. ⁊ sequūtur concupiscētiās suas: ni
hil amplius sperātes de p̄missa hereditate
celestis regni.

Deus bendcūs nūcupatur dñs: quod
est nomen honoris: de ipso dicitur. quia illi
us impio cūcta subiacent.

Capitulū terciū
Tercius nomen quo deus nōiatur a
nobis: est nomen honoris. illud est
dñs: sic in tota scriptura sepius nominatur.
Unde Gen. ij. ca. dicitur Dixit dñs de⁹. Nō
est bonū hominē esse solum Et in iij. capit.
Vocavit dñs deus adam Et x. ca. Resper/
it domin⁹ ab Abel ⁊ ad mūera eius. Et vij.
ca. Corrupta est terra coram dño Et vij. ca.
Dixit dñs ad eum Ingredere tu ⁊ omnis bo
mus tua in archam. Et viij. ca. Recordat⁹
autem dñs Noe Et xij. ca. Dixit domin⁹
ad abrahā. Egrede de terra tua. Et xv
ca. Apparuit ei dñs in convalle mēbre. Et
xvi. ca. Distant dñs sarā. Et xxiij. ca. An
gel⁹ dñi de celo clamavit Et xxix. ca. Suit

autem dñs cum joseph Et exobiij. ca. Dio
xit domin⁹ ad Moysen. Et sic incipit cap.
viii. ix. x. xi. xii. Caplin vero xiiij. habet. Lo
cutus est dñs ad moysen Et similiter scribi
tur. xiiij. xv. xvi. xxi. xxiiij. ⁊ xl. ca. Et Peni
tici. iij. vj. viij. xj. xij. xiiij. xv. xvi. xvij.
xviii. xix. xx. xxi. xxii. xxiiij. xxv. ⁊ ultimo
ca. Et idem Numeri pmo. ij. iij. v. vi. viij.
ix. x. xv. xix. xxi. ⁊ xxiiij. ca. Et ita frequen
ter repetitur hoc nomen dñs tam in vete
ri q̄ in novo testamēte Quare autem sic
vocetur assignari p̄nt tres rōnes.

Prima dicitur subiectionis

Secunda immutationis

Tercia annihilationis.

Prima ratio quare dñs nūcupatur: dicitur
subiectionis: quia omnia q̄ in mūdo sunt
sive in celo sive in terra. maxima ⁊ minima.
ab ipso sunt: eiusq; providētie ⁊ gubernati
oni subdūt. hoc fides vera firmiter tenet:
hoc omnis doctrina sana testatur. Unde sup
xiiij. ca. dicitur. Tu autem pater: sapientia
tua gubernas omnia Et Dester xiiij. ca. Dñe
deus rex omnipotens in ditione tua cūcta st
posita. ⁊ non est qui possit resistere volūtas
ti tue. Et Boetius in libro de consolatioe
inquit. Qui perpetua mūdum ratioe gub
ernas. Et Aug⁹ ti. libro v. de civitate dei
Deus non solum celū ⁊ terram: nec solum
angelum ⁊ hominem. sed nec exigui ⁊ con
temptibilis animantis viscera: nec cauis pē
nulam nec herbe flosculum: nec arboris fo
lium / sive suarū partium convenientia de
relinquit. Et Cicero in libro de natura de
orum. Quis enim non timeat omnia providē
tem ⁊ cogitantem ⁊ animadvertentem. et
omnia ad se pertinere putantem curiosum ⁊
plenuz negocij domi Tum tamen hanc p
videntiam summi dei in omnib⁹ tripliciter ex
rauerūt. Primi fuerūt quidam antiqui
philosophi. qui dixerūt omnia fortuito agi:
vt Democritus ⁊ Epicurus. De quib⁹ loq
tur Lactantius libro primo divinarum in
stitutionū: Quorum positio scdm Thōm
prima parte. q. centesimatercia impossibil
ostenditur ex duobus Primo quibez ex
eo q̄ apparet in ip[s]is rebus. Videm⁹ enim
b iij

in rebus naturalibus provenire quod melius est. aut semper aut in pluribus. quod non contingeret: nisi per aliquam providentiam re naturales dirigentur ad finem boni quod est gubernare. **U**nde ipse ordo certum rerum maxime demonstrat mundi gubernationem. **S**icut si quis intraret domum bene ordinatam: ex ipsa domus ordinatio: ne: ordinatio rationem perperderet. **E**t hoc est quod **L**actantius ubi supra elegantissime retulit. **N**emo inquit est tam rudis tam ferus moribus. qui non oculos suos in celum tollens. tamen si nesciat cuius providentia dei regatur hoc omne quod cernitur non aliquam tamen esse intelligat ex ipsarum rerum magnitudine: pulchritudine: utilitate: temperatione. **N**ec fieri posse. quod id quod mirabili ratione constat consilio aliquo maiore sit instructum. **S**ecundo apparet illa positio impossibilis ex consideratione diuine bonitatis. per quam res in esse producte sunt. **C**um enim optimi sit: optima producere non conuenit summe bonitati diuine. quod res productas ad perfectum non perducatur. **U**ltima autem perfectio vniuscuiusque est in consecutione finis. **U**bi ad diuinam bonitatem pertinet ut sicut produxit res in esse: etiam eas ad finem perducatur. **S**ecundi qui errauerunt circa dei providentiam fuerunt aliqui asserentes deum ita gubernare mundum. quod tamen nec rationalis creatura. nec animalia bruta. illius providentie subduntur. **N**on creatura rationalia. quia se ipsam gubernare potest: cum habeat dominum sui actus. et per se agat. **N**on animalia bruta. quia apostolus primo ad **C**horinthios capitulo nono dicit. **D**eus non est cura de bobus. **R**espondet **T**homas ubi supra. quod creatura rationalis gubernat se ipsam per intellectum et voluntatem: quorum utrumque indiget regulari et perfici ab intellectu et voluntate dei. **E**t ideo supra gubernationem / qua creatura rationalis gubernat se ipsam tanquam dominia sui actus indiget gubernaria deo. **A**nimalia etiam bruta ut boues et similia / non totaliter subtrahuntur a cura gubernationis diuine. sed so-

lunt quantum ad modum qui competit rationali creature. que a deo inducitur ad bonum et retrahitur a malo per precepta et prohibitiones: premia: et penas. quod non fit in creatura irrationali. que non est ad beatitudinem ordinata. **T**ercij qui errauerunt circa providentiam diuinam sunt alij qui tenent ita deum gubernare mundum: quod omnino excludit causas secundas. arguentes quia melius est aliquid fieri per unum quam per multa. si sit possibile. ut dicitur octavo philosophorum. **D**eus ergo potest per seipsum gubernare absque causis secundis. **A**terum arguunt. quia nihil est in deo imperfectum et deficiens. sed ad defectum gubernatoris pertinere videtur: quod mediantibus aliquibus gubernet. **S**icut rex terrenus. quia non sufficit ad omnia agenda: nec ubique presens est in suo regno. **E**t propterea expedit ut habeat sue gubernationis ministros: et coadiutores. **A**liis vero ita respondet **thomas** quod in gubernatione duo considerantur: scilicet ratio gubernationis que est providentia **E**t executio quantum ad rationem gubernationis pertinet: deus immediate omnia gubernat. **Q**uatum autem ad executionem deus gubernat quodam mediantibus alijs: eo quod cum per gubernationem res que gubernantur sint adducende ad perfectionem. tanto est melior gubernatio quanto maior perfectio a gubernante rebus gubernatis comunicatur. **M**aior autem perfectio est quod aliquis in se sinit bonum: et etiam sit alijs causa bonitatis. quam si esset solummodo in se bonum **E**t ideo sic deus providentia sua res gubernat. ut quasdam in gubernando causas aliorum instituat. **D**icunt si aliquis magister suos discipulos non solum scientes faceret. sed etiam aliorum doctores **A**d dictum vero **A**ristotelis respondetur. quod si solus deus gubernaret: subtraheretur perfectio causalis a rebus. unde non melius totum fieret per unum: quod fit per multa. **N**am si non essent aliquae cause medie exequentes diuinam providentiam non esset in rebus ordo causarum: sed effectuum: tantum exigit ergo perfectio provi-

dētie diuine: vt sint cause medie exequētes
ipſius volūtatem. **H**inc eſt q̄ in p̄s^o dicitur
Bōdicite dñm om̄s vtutes eius que facitis
volūtatem eius. **N**ō aliud aut̄ quod obij-
ciebatur de defectu gubernātis. **R**idetur
q̄ ad dignitatem regētis p̄tinet. vt habeat
multos ministros et diuerſos ſui regiminis
executores: quia tali modo preclarior po-
teſtas eius onditur. **E**t ſiquis obijceret q̄
deus ita gubernat mediantib⁹ cauſis ſecun-
dis: ſicut aliquis ſuperior et priuſor quēdā ma-
gna et vniuerſalia per ſeipm̄ excogitat. qua-
liter ſint ordināda. **M**inimorum vero ordi-
nem ipſe nō excogitat: ſed alijs inferiorib⁹
excogitandum reliquit. **S**ic et de minimis
non cogitat ſive poſdinat. **R**eſpondere po-
ſſumus: q̄ non eſt ſimile in deo et gubernā-
tore finito in quo contingit ſic fieri. p̄p̄ de
fectum ei⁹ inquantū vel minimorū vel ſin-
gulariū ordinationes ignorat. vel non ſuffi-
cit ad om̄i ordinem excogitandū: p̄pter li-
briū vel tempis p̄lixitatem que requi-
reretur: huiusmodi autem defectus longe
ſunt a deo. **N**am ipſe omnia ſingularia cog-
noſcit. nec in intelligendo laborat. aut tēp⁹
requirit. **I**deo cūcta ipſi⁹ p̄uidencia ſub-
iacent: nō ſolū in vniuerſali. ſed etiam in p̄-
ticulari. non ſolum celeſtia ſed infima et ter-
rena. **U**nde **A**ug⁹. li. x. de ciuita. dei. caplo
xvij. ait. **P**hiloſophi et p̄cipue platonici
rectius ceteris. ſapuiſſe laudantur. quia di-
uinam ſapientiam vel prouidentiam. **N**ec
quoq̄ rerum infima atq̄ terrena adminiſ-
trare docuerūt. **E**t ſcđm hoc dictum **A**ug⁹
tini: non videtur eſſe vſq̄quaq̄ verū quod
platonī imputat ſcilz q̄ diuilerit p̄uidētia
in tres. **P**rimā primū dei qui prouidet reb⁹
celeſtibus. **S**ecūdā ſecūdorū deorū:
qui celum circueūt. que eſt reſpectu eorū:
que ſunt in generatione et corruptione.
Terciam quorūdam demonū qui ſunt cuſ-
todēs circa terram humanarum actionum.
Si tamen plato dixerit in hac parte. vt iſq̄
inſanſiuit. **S**ed mirantur q̄ plurimi. ſi deus
ſapientiſſimus prouidentia ſua gubernat o-
nia: cur tōt mala ſint in reb⁹ eſſe. aut non
poſſet ea impedire: ſic nō eſt omnipotēs

aut non de omnib⁹ curam habet. **Q**uib⁹ re-
ſpondet **T**ho. p̄ma parte q. xxiij. ar. ij. in reſ-
ponſione ad ſecūdum argumentum. q̄ alie-
ter eſt de eo: qui habet curam alicui⁹ par-
ticularis: excludit defectum ab eo quod e-
ius cure ſubditur quantū poteſt. **P**rouiſor
vero vniuerſalis permittit aliq̄ defectū
in aliquo accidere: ne prouiſor bonū toti⁹
Unde corruptiones et defect⁹ in reb⁹ natu-
ralib⁹ dicunt eſſe contra naturā p̄ticularē:
tamen ſunt de intentione nature vniuerſa-
lis. in quantum defectum vni⁹ cedat in bo-
num alterius: vel etiam totius vniuerſi. **N**am
corruptio vni⁹ eſt generatio alte-
rius. per quā ſpēs conſeruatur. **C**um ergo
deus fit vniuerſalis: prouiſor totius entis
ad ipſam prouidentiam p̄tinet. vt permit-
tat quosdam defectus et in aliq̄bus particu-
laribus reb⁹ ne impediatur bonum vni-
uerſi perfectum. **S**i enim omnia mala im-
pedirentur: multa bona de eſſent vniuerſo.
Non eſſet vita leonis: ſi non eſſet occiſio
animalium. neq̄ eſſet patientia martirum
ſi nō eſſet p̄caſſio tyrānorum. **D**e deo aug⁹
in **E**nchiridion inquit. **D**eus omnipotens
nullo mō ſineret aliquos malū eſſe in ope-
rib⁹ ſuis niſi vſq̄ adeo eſſet om̄ipotens et
bonus: vt benefaceret de malo. **Q**uia ve-
ro intellectus noſter debilis et infirm⁹ nō
poſteſt archana dei penetrare: **C**um vide-
mus vel bona malis. vel mala bonis: aut
morī probos et viles: impios et iniquos di-
utius viuere. et huiusmodi cetera recorda-
ri debemus illius grauiffime ſententie. **D**a-
uid in pſalmo. **I**udicia dei abyſſus multa.
Cui p̄corat qd̄ **P**aulus ſcribit ad **R**oma-
nos vndecimo caplo. **D**altitudo diuitiarū
ſapientie et ſcientie dei. q̄ incompre-
henſibilia ſunt iudicia eius: et inueſtigabi-
les vie eius. **U**t iſq̄ periculoſiſſime errant:
qui profunda ſecretorum diuinorum ſuis
viribus proprijs attingere temptant. **U**bi
quod **L**actantius libro primo diuinarū in-
ſtitutionū dicebat. **V**eritas et archanū ſum-
mi dei qui fecit omnia ingenio et proprijs
ſenſibus: non poſteſt comprehendi. **A**lioquin
nichil inter deum hominemq̄ diſtaret: ſi
b iij

confilia et dispositiones illius maiestatis et
ne cognitio assequeretur humana. ¶ **Be-**
cundo creator: omnium dicitur dominus ratione im-
mutationis. Potest ipse dominus sibi placuisse
mutare legem et appropriare cuiuscunque cre-
ate nature. Et enim inquit Thomas prima
parte. q. centesima quinquaginta. Si ordo rerum con-
sideretur. putat dependet a prima causa. scilicet
tra rerum ordinem deus facere non potest.
Sic enim contra rerum ordinem faceret:
si faceret contra suam prescientiam aut vo-
luntatem aut bonitatem. ¶ **Si vero** consideretur
ordo rerum. putat dependet a qualibet suarum
causarum: sic deus potest facere preter ordi-
nem rerum: quia ordini secundarum causarum
ipse non est subiectus. ¶ **Sed** talis ordo ei sub-
ijciatur quasi ab eo procedens non per neces-
sitate nature. sed per arbitrium voluntatis.
potuisset enim et alium ordinem rerum in-
stituire. ¶ **Non** potest preter hunc ordinem in-
stitutum agere cum voluerit puta agendo ef-
fectus secundarum causarum sine ipsis: vel etiam
producendo aliquos effectus ad quos cau-
se secundae non se extendunt. ¶ **Ideo** Augustinus contra
Gautum inquit. Deus contra solitum
cursum nature facit: sed contra summam le-
gem tam nullo modo facit quam contra seipsum
non facit. Et iterum ibidem. Illud est vni-
cuique rei naturale: quod ille fecerit a quo est
omnis modus. numerus et ordo nature. ¶ **Igitur**
dum sibi placuit de burisimo lapide a-
quam eduxit populo sitienti. ¶ **Sicut** ponit
Eros. xvij. capitulo. Gravitatem a ferro abstu-
lit: cum tempore helici de securi excussus
et in aquam demersum supplantavit. ut nota-
tur de consensu. dist. ij. ca. reuera. ¶ **Refrigeravit**
arborescens ignis qui tres pueros in illum in-
iectos: nec in minimo lesit. ut habetur Da-
nielis. iij. ca. ¶ **Et** alia innumera fecit: tam in
peteri qui in nova lege: sicut etiam aspiciuntur
in operibus miraculosis.

¶ **Tercio** dicitur dominus ratione annihilatio-
nis. si enim vellet: in nihilum cuncta redigere et
¶ **Unde** iheremias. ca. ij. dicebat. Corripe me do-
mine. verumtamen in iudicio et non in ro-
tione tuo. me forte ad nihilum rediges me. ¶ **Tunc**
aliqui contra hoc arguunt: quoniam deus est cau-

la rerum vt sint per suam bonitatem, quia
scdm Aug⁹ in primo de doctrina christia-
na **I**n quantum deest bon⁹ sumum⁹ Ergo
deus nō potest nō esse bon⁹; neq; videtur
q; possit facere vt res nō sint, & ex anti nec
illas annihilare. Ad hoc respondet **T**hoas
prima pte. q. centesima quarta. Qd de b⁹
dictus nō p̄buit res in esse agendo ex ne-
cessitate nature. Qd si esset verū nō pos-
set aliquam annihilare, sicut nec pōt a sua
natura mutari. Produxit autem oēm crea-
turam ex libera voluntate, ex qua esse ipsi⁹
creature dependet. **C**onservat vero deus
res in esse, in quantum eis continue influit
esse. Sicut itaq; anq̄ res essent; potuit eis
non cōmunicare esse, & sic eas non facer e.
Itaq; postq̄ iam facte sunt, potest eis nō
inflere esse; & sic esse desisteret absq; p̄e-
iudicio diuine bonitatis: que non depēdet
ex rebus creatis. Et licet posset deus res
annihilare, nihil tamen om̄ino in nihilum
rebigitur, ex eo q; magis manifestat potē-
tia diuina in rerum consideratione q̄ in il-
larum annihilatione, Ideo sapiens Eccles.
iij. ca. ait. **D**ixit q̄ omnia opa que fecit d̄s
perseuerent in eternū. Dicta sunt hec d̄ po-
testate dei excelsi: vt sic mortales homines
amplius: sempiternūq; d̄m eius contu-
entes: maiestati sue subesse non repugnet.
Ipse namq; est deus magn⁹ domin⁹ & rex
magnus sup̄ omnes deos, ipse est rex regū
& domin⁹ dñantium, cui⁹ eterna potestas: q̄
non auferetur ab eo, ipse est qui domat col-
la superba & concidit ceruices peccatorū;
ipse deniq; est de quo paulus scripsit prima
ad **T**himo. primo ca. **R**egi seculorum in
mortali & inuisibili soli deo: honor & gloria
in secula seculorum

Sermo secū⁹ de simplicitate dei / con
tra ydolatras ⁊ colentes homines atq; ce
lestia corp^a.

Spiritus est de⁹ ^{aborat e}
in spu & veritate aborare op oret
Saluatoris nostri verba sunt is
ta originaliter. johānis iiii. caplo Qui dñm
perum aliquam rem corpoream esse sus

picantur. Profecto in laqueum incidunt erro-
ris. et permittitissime falsitatis. Nam licet
nulla creatura eius magnitudini valeat co-
parari/nihilominus cuncta que corporis inde
in suo esse perficiunt. ab illius natura sunt
penitus aliena. Est quidem deus vere et su-
perne simplex: vt Augustinus docet in vi. d. tri-
nitatis. Ideo tenendum est firmiter vt san-
ctus Thomas docet prima parte q. iiii. q. in
deo non est compositio neq. partium qua-
titatiuarum: neq. forme: neq. materie: neq.
q. in eo est aliud natura et suppositiuum. neq.
q. aliud natura et esse. Neq. enim ē in eo
compositio generis et differentie. neq. subie-
cti et accidentis. Sed vt facilius dei simpli-
citatem capiamus. in pñti sermone tres ve-
ritates theologicis explicabimus.

Prima q. deus est spiritus

**Secunda q. in deo non est compositio for-
me et materie.**

**Tercia q. deus in compositione aliorum
non venit.**

**Quarta q. deus est spiritus et nullomodo potest
esse corpus. vel aliquod corporeum**

Capitulum primum

Prima veritas: q. deus nō est corpus
Poc declarat a Thoma prima parte
q. iiij. Primo quia nullū corp⁹ mouet
non motum. et deus est principium mouens
immobile. Secundo. Quia deus est id qd
est nobilissimū in entibus. quod cūcti sapiē-
tes profitentur. Impossibile autem ē alio
quod corpus dari nobilissimū omnium enti-
um. Nam corpus aut est viuū: aut non viuū.
Corpus viuū nobilius est corpore nō viu-
uo. Corpus autem viuū non viuū in q̄tum
corpus: quia sic omne corp⁹ viueret. Porro
tergo q. viuū p. aliqd aliud/sicut corpus
nostrum viuū p. animā. Illud ergo p. quod
viuū corpus nobilius est q. corpus. Quare
impossibile est deum esse corp⁹. Sed argu-
ere possum⁹ q. deus sit corp⁹ quinq. rōnib⁹

Primo rōne attributionis.

Secundo rōne figuratiōis

Tercio rōne testificationis.

Quarto rōne situationis.

Quinto rōne terminationis.

Primo arguitur q. deus sit corpus rati-
one attributionis. Nam scriptura attribuit
it deo trinam dimensionem que spectat ad
corpus. Scribitur enim job xi. ca. **Excelsi-
or est celo: et quid facies profundior inferno**
et vnde cognoscēs: longior terra mensura e-
ius et latior mari. Ex huiusmodi verbis
non concluditur q. deus sit corpus: quia sa-
cra scriptura cum trinam dimensionem do-
tribuit sub similitudine quantitatis corpo-
ree: quantitatem ipsi⁹ virtutalem designat.
vt puta per profunditatem/virtutem cog-
noscendi occulta. Per altitudinem excellē-
tiam maiestatis super omnia. Per longitu-
dinem durationem sui esse. Per latitudinē
affectum dilectionis ad omnia. Vel vt Dy-
onisius dicit in libro d. bininis nomib⁹. Per
profunditatem dei intelligitur incompre-
hensibilitas essentie eius. Per longitudinē
processus virtutis omnia penetrantis. Per
latitudinem superextensionem eius ad omnia
in quantum scilicet sub eius protectione om-
nia continentur.

Secundo possum⁹ arguere. q. d. sit cor-
pus rōne figuratiōis. Omne namq. fi-
guratiuū est corpus: cum figura sit qualitas
circa quantitatem. Deus autem videtur ef-
se figuratus. Nam Genesis primo capitulo
dixit. **Faciamus hominem ad ymaginem et si-
militudinem nostram.** Figura vero dicitur
esse imago. sed ex hoc nō concluditur q. de-
us sit corpus. quia homo dicitur esse ad ima-
ginem dei non scdm corpus. sed scdm id q.
homo excellit alia animalia: quantum ad ra-
tionem et intellectū: q. sunt res incorporee.

Tercio arguimus q. deus sit corp⁹ rōne
testificationis. Testatur enim scriptura de-
um habere partes corporis. Vnde in psal-
mo dicitur. **Oculi domini super iustos. et aures
eius in preces eorum.** Iterum. **Facie do-
mini mota est terra.** Et job x. cap.: **Manus
tue domine fecerunt me.** Ad hoc respon-
demus q. locutiones huiusmodi metapho-
rice sunt accipiente. partes quidē corporee
attribuuntur deo rōne suorum actuum: se-
cūbū quādam si similitudinem. sicut act⁹ ocu-

li est videre. Unde oculi? de deo dictus significat virtutem eius ad videndum suo modo intelligibili: et simile est de alijs. **¶** Quarto arguimus ratione situationis. situs non potest venire nisi corpori: sed ea quod ad situm pertinet dividuntur de deo. Nam scribitur ysaie tercio capitulo. **¶** Stat ad iudicandum dominus. Et vi. c. **¶** Vidi hominum sedentem. **¶** Stare itaque et sedere ad situm spectant. ergo deus est corpus? **¶** Ad hoc ut predictum est respondemus quod ea que ad situm pertinent attribuitur deo secundum quamdam similitudinem. Et sic dicitur sedens propter suam immobilitatem et auctoritatem: et stare propter suam fortitudinem ad debellandum omne quod ei aduersatur. **¶** Quinto arguimus ratione terminationis: nihil vtiq; potest esse terminus motus localis a quo: et ad quem: nisi sit corpus vel aliquid corporeum. sed deus in scriptura dicitur esse terminus motus localis ut ad quem. secundum illud psalmi. **¶** Accedite ad eum et illuminabimini. Et ut a quo. **¶** Iuxta illud Hieremie ca. xviij. **¶** Recedentes a te in terra scribent. **¶** Nec ratio soluitur quam ad deum non acceditur passibus corporalibus: cum vbiq; sit sed affectibus mentis. Eodemq; modo ab eo disceditur. ita quod accessus et recessus sub similitudine localis motus designant spirituales affectus. **¶** Quia propter summam simplicitatem que est in deo non cadit in eo compositio materie et forme. **¶** Ca. secundum

¶ Secunda veritas quod in deo non est compositio forme et materie. **¶** Prima ratio secundum Thomam est: quia materia id quod est in potentia est. Et deus est actus purus non habens aliquid de potentialitate. **¶** Secunda ratio. quia omne compositum ex materia et forma est corpus. Quantitas enim bimensura est: que primo inest materie: et deus non est corpus. **¶** Tercia ratio. quia omne compositum ex materia et forma est imperfectum. et bonum per suam formam. vnde oportet quod sit bonum per participationem. secundum quod materia participat formam. **¶** Purum autem quod bonum et optimum quod est deus non est bonum per participationem. quia bonum per essentiam

tiam est prius bono per participationem. Et si quis instaret quod in deo ponitur ira et gaudium. ac similia que sunt passionibus coniuncti ut dicit Aristoteles primo de anima. **¶** Respondere possumus quod ita tribuitur deo secundum similitudinem effectus. Effectus namque ire est punire. Punio igitur dei ira eius est. Et sic de reliquis. que nullo modo de deo accipiuntur secundum passionis defectum. Et predictis sequitur quod deus est idem quod natura sua siue essentia. quam in his que non sunt composita ex materia et forma in quibus individuationem non est per materiam individualement. id est per materiam. sed ipse forme per se individuant. oportet quod ipse forme sint supposita subsistentia. Unde in eis non differt suppositum et natura: sicut in rebus compositis. id est per hanc materiam et forma. necesse est quod differat natura vel essentia et suppositum. Cum itaque deus ut dictum est non sit compositus ex materia et forma. oportet quod deus sit sua diuinitas. sua virtus: et quicquid aliud de deo sic predicatur.

¶ Quia deus non venit in compositione alius creature. neque sicut principium forme. neque materie. **¶** Cap. tertium

¶ Tercia veritas est quod deus in compositionem aliorum non venit. neque sicut principium formale. neque sicut principium materiale: quod est causa prima efficiens. cuius est primo et per se agere. **¶** Quod autem venit in compositionem alicuius non est primo et per se agens: sed magis proprium. Et licet Augustinus libro de verbis domini dicat. quod verbum dei quod est deus est forma non formata. quare sequeretur quod cum forma sit pars compositi. tamen secundum thomas dicit quod verba sancti augustini sunt sane intelligenda. quam verbum in diuinis est forma exemplaris et non forma que est pars alicuius proprii. **¶** Quare ex dictis liquido cognoscere possumus: quod multi per errauerunt antiqui. Nam quodam dixerunt quod deus esset anima mundi que informat celum et terram et omnibus viuentibus ministrat vitam. et quod per quatuor elementa fusa vniuersa sub celo significat. protegat et corrumpat. secundum illud Virgilij in vi. **¶** Principio celum et terras: caposque liquentes. **¶** Lucentemq; globum lune titaniaq; astra. **¶** Spiritus inter alia totaq; infusa per artus. **¶** Mentes

9

agitāt molem ⁊ magno se corpē miscet. jñ
hoīm pecudūq; genus vite volantū. Et q̄
marmorea fert mōstra sub equore pōtus
Pec opinio impia est ⁊ falsa: qm̄ vt ē p̄dcm̄
nō pōt esse deus ppter suam pfectionem.
formale neq; materiale pncipiū creature. li
q; sit cā efficiēs ⁊ final oīm rerū. q; ē alpha
⁊ o. pncipiū ⁊ finis. Alij vero tenuet celestia
corpa esse deos. de qb⁹ ita **Lactā**. scrib⁹
li. ij. diuinay insti. **Philosophi** stoꝝ ce disci
pline. in ea sunt opinione / vt oīa celestia
q̄ mouent in deoz numero hñda esse cense
ant. **Siquis** **Lucilius** stoic⁹ apud **Cicer** o
nem sic loquitur. **P**āc ergo in stellis stan
tiam: hāc tantā in tam varijs cursib⁹ cōue
nientiam nō possuz intelligere sine mente
rōne p̄silio q̄ cū in syderib⁹ esse videam⁹ nō
possum⁹ ea ipsa nō in deozū numero pone
re. **At paulo** infra **Lactā**. sic sequit⁹ **P**os o
philosophi nō solū indoctos ⁊ impios ve
rum cecos ⁊ ineptos ⁊ deliros. p̄bam⁹ qm̄
ignorantiā impitoy vanitate viciss⁹ **Al**i e
nim solem ⁊ lunam: vos etiā sidera deos pu
tatis. **N**ōnulli vero ad hāc venerūt supsti
tione m vt hōies putauerūt fuisse deos. nā
vt **Lactā**. refert li. pmo. **C**oluerūt egiptij
jsidē. **M**auri iubam. **M**acedones cabiruz
Deni vianū. **L**atini faunū. **S**abini rancū
Romani quirinū. **A**thenienses minervaz
Samij junonez. **P**aphij venerē. **L**einnij
vulcanū. **M**arj liberū. **D**elsici appolinem
qui ōs fuerūt homies. ex quo ibi **Lactā**. s̄
didit. **M**arc⁹ tullij. qui nō tm̄ pfect⁹ orator
s; philosoph⁹ fuit. **S**iqdem sol⁹ extitit pla
tonis imitator in eo libro quo seipsum de
morte filie consolat⁹ est: nō dubitauit dice
re deos q̄ publice colerent homines fuisse
Et in libro de natura deoz **Cicero** sic fate
tur **S**uscipit aut vita hoīm p̄suetudoq; p
munis vt bñficijs excellētes viros in celū
fama ac volūate tollerēt **P**inc **P**ercules
hinc **L**astor: hinc pollux: hinc esculapi⁹. hic
liber. **I**n pmo vero libro diuinay institu
lactan. deridet illos qui jonez deū appellāt
Nana inquit p̄suasio est eoz qui nomē jo
uis summo deo tribuūt **E**t itex ibi de **J**o
ue ait **A**ntiquus auctor **E**mer⁹ q̄ fuit ex ci

uitate messana: res gestas iouis ⁊ ceteroz
q̄ dii putāt collegit hystoriā. quam p̄texit
ex titulis ⁊ inscriptionib⁹ sacris q̄ in antiq̄s
simis tēplis habebāt **M**axime in fano jo
nis trifidi. vbi aureā colūnam positā esse ab
ipō ioue tituli indicabat. in q̄ colūna sua ges
ta p̄scripsit: vt monumēta essent poster⁹ re
rum suarum. **E**t iterū infra ait. **O**limp⁹ abi
guū nomē est ⁊ mōtis ⁊ celi. **I**n olimpo at
jouem habitasse docet hystoria eadem. que
dicit **E**adem tempestate **J**upiter in mon
te olimpo maximam partem vite colebat
Et eo ad eū in ius veniebat si que res incō
trouersia erāt **I**tez si quis quid noui inue
nerat quod ad vitā humanā vtile esset eo ve
niebat. atq; ioui ostendebat **E**t itex ibi lac
tanti⁹ ait **L**icero de natura deoz. cum tres
iouis a theologis nominari diceret. ait ter
cium fuisse cretensem saturni filium: cuius
in illa insula sepulchrum ostenditur **Q**uo
ergo pōt deus alibi esse viuus. alibi mortu
us. alibi habere templum. alibi sepulchrum
Pec ille. **V**bi ostendere p̄tendit quod ju
piter hō mortalis non deus fuit **S**ed mix
nempe est qd de romanis antiquis p̄dica
tur **N**ō tantam nāq; dementiam deuenerūt
vt etiam meretrices deas colerent. **N**am
vt inquit **Lactanti⁹**. **R**omuli nutrix lupa
honorib⁹ est affecta diuinis: fuit enim fau
tuli vxor: ⁊ ppter vulgati nominis vtilita
tem lupa inter pastores nūcupata ē. vñ eti
am lupanar⁹ dicitur. **Q**uedam insup meretrix le
enadicta. cum tyrannū occidit⁹ p̄ dea est
habita. **E**t quia nephas erat simulachrum
p̄stitui meretric⁹ in tēplo apollinis effigiē
posuerūt. cui⁹ nomē gerebat. **C**olebāt ad
huc faulam meretricem. **E**t de alia **G**loria
refert **Lactanti⁹**: q̄ cum magnas opes ex
arte meretricia quesiuisset: pplm romanū
scripsit herede. certanig pecuniam reliq̄t.
cuius ex annuo fenore suus natalis dies ce
lebraretur editio ludozū: quos appellant
floralia. **Q**d quia senatui flagiciosum vide
bat ab ipō nomie argumentū sumi placuit
vt pubende rei quedam dignitas adderet.
Deam fingit ē q̄ floribus p̄fist. ē aq; o
portē p̄ lacari vt fruges cū arborib⁹ aut vi

tib⁹ bene prospereq⁹ florescerent Et ne fin-
gulis immoremur tam romani q⁹ cetere na-
tiones yolatre. vt paul⁹ scribit ad Roma-
nos primo ca. Mutauerit gloriam incorru-
ptibilis dei in similitudinem imaginis cor-
ruptibilis hominis & volucrum & quadrupe-
dum & serpentum Contra quos ita pulchre
scriptum est Sapient. decido tercio ca. Dani-
sint omnes hoies in quibus non sine sci-
entia dei. Et de his que videntur bona non
potuerunt intelligere eu qui est Neq⁹ ope-
ribus attendetes agnouerunt quis esset arti-
fer. Sed aut ignem aut spm aut citatu ae-
rem aut girum stellarum aut nimiam aqua
aut solem aut lunam rectores orbis terraz
deos putauerunt Quoru si specie delecta-
ti deos putauerunt sciat quato his domina-
tor eoz speciosior est Speciei enim gene-
rator: hec omnia constituit Pec ille Nos ve-
ro quibus veritas iam e fuisse: neq⁹ pagano-
rum deliramentis innitimur. satis sup⁹ re-
prehensibiles sum⁹: quia deum veru mag-
nu & omnipotentem agnoscetes illi vt de-
cet reuerentiam debitam non impeditimus:
neq⁹ ad pmisam nobis ab eo hereditatem
celestis regni pcuram⁹ accedere. Ad qua
nos ipse perducit qui est benedictus in se-
cula seculoru Amen

Sermo terci⁹ de incarnatione iesu chris-
ti. in quo declaratur summa liberalitas dei
patris & temp⁹ incarnationis couenies.

Et vbi venit plenitu-
do temporis misit deus filium suu
factum ex muliere. factum sub le-
ge. vt eos qui sub lege erant rebis-
meret vt adoptionem filioz recipere⁹.
Doctoris gentium verba sunt ista origina-
liter Ad Galathas iij. caplo Descendit de
celo in vterum virginis deus dei filius. vt
hominem perbitum rebimeret atq⁹ reduce-
ret ad regna celozum. Post lapsum siquide
primozu parentu humanu genus per longi-
ssima tempoz spacia sub diuina indignatio-
ne permansit. Omnes eramus filij ire. nec
dabatur cuiq⁹ abitus ad paradysum. Trahe-

bantur patres ad limbum: ibiq⁹ habitabant
in tenebris. non valentes attingere ad lum
desiderabile visionis diuine Dunes iusti e-
rant in luctu. & midus totus paucissimis du-
taxat exceptis: idolis deitus post principē
tenebrarum currebat. Tandem recordat⁹
deus q⁹ pulvis sum⁹: misertus est figmenti
sui. Et ira deposita aperuit fontem pietatis
sue: misitq⁹ filium suu dilectum qui ver⁹ de-
us & homo: malis omnibus sinez debet. Cu
vero nos deceat tati beneficij memores ee
ne ppter ingratitudinem impij apud altis-
simu inueniamur Idcirco in hoc sermone
de incarnatione iesu chrisi loqui incipiem⁹:
de qua dixit Apostol⁹ paulus verba in the-
mate posita. vbi tria miseria erunt decla-
randa. .

Primum dicitur charitatis.

Secundum caritatis

Tercium temporalitatis

De varijs opinionibus circa incarnatio-
nem chrisi: si homo non peccasset

Capitulum primum.

Primu misterium declarandu dicitur
charitatis. In quo deuote considera-
dum est q⁹ ardentissima fuit erga nos
charitas dei patris: qui pro nobis peccato-
ribus filium suu carnem assumere & crucez
fecit subire Sz pro spuali non quidem cu-
rioso ingenij nostri exercicio circa dubium
illud aliquatisper insubabim⁹ quo queri so-
let. An si non peccasset Adam chrisus fu-
isset incarnatus. Et de hoc apud theologos
peritissimos duplx extat opinio Prima eo-
rum qui tenent q⁹ si nunq⁹ Adam lapsus es-
set: adhuc deus homo factus fuisset. Et vt
dicit domin⁹ Bona uetura in iij. distincti. j.
Isti distinguunt de incarnatione Nam cu
incarnatio sit carnis assumptio. caro assum-
pta potest considerari dupliciter. Aut qua-
tum ad substantiam aut quantum ad defectu
passibilitatis. si fiat sermo de ipsa qua-
tum ad defectu passibilitatis & mortalitatis.
tunc si non peccasset homo & rebim⁹ ed⁹ no
esset chrs mortalē carnē nō assumpsisset. Si
vero loq⁹ mur de incarnatioe s^m q⁹ dicit altis-

ptionem humane nature simpliciter .i. sine defectibus et penalitatibus / sic volunt isti quod si nunquam peccasset homo. adhuc christus fuisset incarnatus. Assumunt autem huius opinionis confirmationem septem persuasivas rationes.

Prima dicitur hominis perfectio.

Secunda humane nature dispositio.

Tercia dei manifestatio.

Quarta humane nature exaltatio.

Quinta meriti compatio.

Sexta matrimonij significatio.

Septima anime christi nobilitas probatio.

Prima ratio affirmans opinionem prefatam dicitur hominis perfectio. Incarnatio quippe facit ad hominis perfectionem. et per hanc ad perfectionem uniuersi in hoc quod perfectio nem dat humane generi. Primo quantum ad illud quod respicit naturam. Secundo quantum ad illud quod respicit gratiam. Tercium quantum ad illud quod respicit gloriam. **Primo** quantum ad illud quod respicit naturam quod in incarnatione est summa modorum educendi hominem in esse. Quod duplex namque modus est educendi hominem in esse. Primus nec de viro nec de muliere sicut fuit Adam. Secundus de viro sine muliere sicut eua. Tercius de viro et muliere sicut educimur omnes. Quartus de muliere sine viro. sicut eductus est christus. Sed hic quartus est in incarnatione / ergo si homo stetit in incarnatione fuisset. aut si non tunc unus modus hominum productionis deficeret / et sic uniuersum perfectum non esset quod est maximum inconueniens. Dicit namque augustinus in libro de libero arbitrio: quod uniuersum habet tantam perfectionem quod nemo potest in eo imperfectum aliquid rationabiliter inuenire. nec rationabiliter aliquid addere.

Secunda incarnatio facit ad perfectionem hominis quantum ad illud quod respicit gratiam. Nam christus est caput ecclesie non solum secundum diuinam naturam: sed etiam secundum humanam. sicut dicit augustinus super iohannem. Sed si homo non peccasset / adhuc esset corpus ecclesie. Aut ergo dei filius incarnaretur: aut corpus ecclesie remaneret accephalum sine capite.

Tercio incarnatio facit ad perfectionem

hominis quantum ad illud quod respicit gloriam. Et enim inquit augustinus libro de spiritu et ueritate. Totum hominis assumptum est totum beatificaret: ut siue intus ingrederetur siue extra egrederetur: passua inueniret. Sed homo debebat totus beatificari: et ita plene si non fuisset lapsus sicut postquam cecidit. Ergo si adhuc non peccasset: christus fuisset incarnatus.

Secunda ratio per predictam opinionem dicitur humane nature dispositio. Dicit enim gloriose super per illo verbo ad hebreos. Nisi apprehendit angelos non angelice nature data esset dignitas ut ei persona diuina uniueretur. Ergo humane nature nihil datur frustra. si non peccasset talis dignitas non remaneret uacua. sed adhuc uniueretur cum diuina natura.

Tercia ratio dicitur dei manifestatio. Nam ita decebat deum manifestare suam potentiam: sapientiam et bonitatem si homo stetit sicut si lapsus esset: ergo si omnia ista facta sunt in opere incarnationis uideatur quod incarnatio adhuc fuisset etiam peccato hominis non interueniente.

Quarta ratio est humane nature exaltatio. In incarnatione siquidem filij dei humana natura est plurimum exaltata. Si ergo deus incarnatur ex hoc quod humana natura peccat. uidetur quod homo reportat commobum de malicia sua. quod non debet iustum retributorem. **Quinta ratio** dicitur meriti comparatio. Late utique nobilitatis et difficultatis est mereri et uendicare siue acquirere sibi infinitum bonum: sicut satisfacere pro offensa. que est contra infinitum bonum. Si ergo homo non poterat satisfacere pro se de offensa qua offenderat deum. sic nec pro se potest mereri habere deum. ergo sicut oportuit fuit filium dei incarnari homine cadente. ut pro homine satisfaceret: sic uidetur quod oportuit fuit filium dei incarnari homine stante: ut hoc mereri posset pro eum. **Sexta ratio** dicitur matrimonij significatio. Si equidem homo lapsus non fuisset: nihilominus fuisset sacramentum matrimonij. si uero sacramentum matrimonij in coniunctione sexuum dicitur siue si significat coniunctionem christi et ecclesie quantum ad naturarum unionem propter inseparabilitatem. Unde

Apl's ab ephesios v. ait. Sacramētūz hoc magnū est. Ego autē dico in chr̄o. & in eccleſia. ergo si homo ſtetitſz. aut ſacramētū matrimonij eſſet falſum ſignū/aut dei fili⁹ fuiſſet incarnatus. ¶ **S**eptima rō dicit anīme chr̄i nobilis pbitio. ¶ In incarnatio facta eſt principaliter propter peccati expiationem ſeq̄etur q̄ anima chr̄i facta ſit non pncipali intentione. ſed quadam quaſi occaſioē. ſz inconueniēs eſt nobiliſſimam creaturā occaſionaliter eſſe introductam. cū agens intendat principalr opera nobilioza. ¶ **A**gitur videtur q̄ inconueniens ſit dicere incarnationem ſcām eſſe ppter hominis reparationem. ¶ **P**redictis itaq̄ rōnibus muniti aſſerunt pleriq̄. q̄ ſi non peccaſſz. ¶ **A**dā. adhuc chr̄s carniē aſſumere non reſuſciſſet. ¶ **A**liozum ſcda opinio eſt/q̄ ſi non fuiſſz pccūm hominis. neq̄ fuiſſet aliquo pacto incarnatio ſubſecuta. ¶ **E**t iſti quidē rōnes. palia pte ſine opinione pductas pmo ſoluere et nil illas valere p̄dūt. ¶ **D**eī ſeipſos muniunt viriliter & defendūt tam rōnib⁹ catholicis q̄ auctoritatib⁹ ſide dignis. ¶ **D**icunt ergo q̄ prima ratio debiliffima eſt: q̄ dum dicit q̄ dm̄ pueniebat incarnari ppter pfectionem vniuerſi quodammodo deus intra pfectionē vniuerſi pcludit: & quādā neceſſitatem incarnationis impōit ei. qd̄ contra mētem phi⁹ qui xj. Methaphiſice ait. q̄ deus ſupra oēm ordinem vniuerſi ponendus eſt: ſicut n̄ dicitur eſſe dux de exercitu ſz ſup̄a exercitum. ¶ **E**t ad aliud quod dicitur de multiplici modo educendi hominem. ¶ **R**ñ datur q̄ ille quart⁹ mod⁹ educendi hominē nō eſt de pfectione vniuerſi: ſed ſupra pfectionem. ¶ **I**deo jheremias xxxi. ca. dicit. ¶ **N**o uū fecit dñs ſuper terram: ſemīa circumdabit virum. ¶ **E**x quo nō ſequitur. q̄ ſi hō ſtetitſſet q̄ talis mod⁹ pducendi hōiēm eſſet. nec ex hoc ſequitur q̄ vniuerſum ſua pfectione careret. ¶ **S**icut etiam n̄ pōt argui im pfectio vniuerſi quātum ad ſuſcitationem mortui quā dñs n̄ feciſſet ſi homo pſtititſſet. ¶ **P**oſſet etiam dici q̄ de illo mō pductiois non p̄t argui veritas incarnationis: q̄ deus poſſet pducere hōiēm de muliere abſq̄ vi

ro q̄ tñ non eſſet de⁹. ¶ **A**d aliud vero qd̄ ſeq̄batur in pſtatione q̄ incarnatio facit ad pfectionem hōis quātū ad illud qd̄ reſpicit gtiā ex quo chr̄s eſt caput eccleſie ſm̄ humanā naturā. ¶ **R**ñr q̄ duplex eſt p̄prietās capitis. ¶ **O**na q̄ attendit ſcđm p̄prietatē ad mēbra. ¶ **A**lia q̄ attendit ſcđm gratuitā donoy influentiam. ¶ **R**ōne prime p̄prietatis chr̄s ē caput eccleſie in quātum homo. rōne vero ſcde caput eſt in quātum de⁹. ¶ **E**t hac ratione principaliter tenet rōnem capitis. ¶ **I**deo eſto q̄ incarnatus non eſſet abhuc eccleſia capite nō careret. quia ſicut eccleſia angelozum habz caput deum. ita eccleſia hōim̄. quare non ſequi q̄ corpus eccleſie eſſet acephalum. q̄muis n̄ haberet caput ſcđm oēm p̄prietatē. ¶ **D**e illo vero qd̄ dicitur q̄ incarnatio facit ad pfectionē hōis quātū ad gloriā. ¶ **R**ñbet⁹ q̄ illa non eſt ratio p̄cipua incarnationis. ſz annexa principali. p̄eo q̄ ſi nūq̄ deus incarnatus eſſet. homo gloriſicatione corporis ſui & viſione dei perfecte & totaliter non ſequi. ¶ **D**iſio enim chriſti corporalis ſpectat non ad eſſentialē completionē beatitudinis. ſz ad quoddam accidentale gaudiū. ¶ **N**ā gl̄a corporis & ſenſuū exteriorum erit p̄ reduāntiam delectationis venietis ab aiā ex viſione dei. vt dicit Aug⁹. in epiſtola ad dyoſcorum. ¶ **O**nde multum derogare videtur ſimmo bono. qui dicit ipſum nō ſufficere abſq̄ bono creato ſibi adiūcto ad hominem perfecte beatificandum. ¶ **S**ecūda ratio ſoluitur q̄ illa idoneitas & p̄gruitas data huāne nature ad incarnationem attendit ex parte reparabilitatis hominis principaliter q̄m̄ uis rōne dignitatis & aliarum p̄ditionū aliis quo modo attendat. ¶ **I**deo ſicut homo nō fuiſſet repatus ſi non cecidiſſet q̄muis eſſet repabilis ſic deitati non eſſz vni⁹ q̄muis eſſet vniibilis. ¶ **N**ec tñ fruſtra fuiſſz illa poſſia q̄ multe ſunt potētie & idoneitates q̄ ad actum nō reducūt: & tñ fruſtra nō ſunt q̄ dignitati & nobilitati nature atteſtāt. ¶ **N**ec dicitur poſſia fruſtra ſi non reducūt ad actum. ſed tunc fruſtra eſt cum ad actum nō reducitur: & tamen ad actū epigit eam reduci tempus & loc⁹. ¶ **T**ercia ratio friuola cenſetur

Ex eo q̄ deus sufficienter manifestavit suā
potentiā sapiā et bonitatē per opus crea-
tionis rerū distinctionis et ornatu: hīc istā
manifestaverit in ope incarnationis dñi p̄
pter hominis lapsū decuit ch̄m carnem
assumere. **Q**uarta adhuc rō inficit. q̄a
licet per ch̄m incarnatū sit exaltata hu-
mana natura. nō tñ sequit̄ q̄ hō ex hoc re-
porter modum de malicia sua. q̄z incarna-
tio nō fuit ex malicia hōis. s̄z ex summa be-
nignitate et sapiā dei. Quia enim sapiā dei
vincit maliciā. Hinc est q̄ non patit̄ eē ma-
lum aliq̄ de quo non eliceat bonū et etiam
maius bonū. Alioquin non perfecte mali-
ciam vinceret. Propterea contra p̄varica-
tionem ade qui totū gen⁹ humanū interfe-
cit statuit ad rectitudinē secūdi ade. q̄ p̄to-
to genere humano possit satisfacere. Et cu-
ius obedientia multo plus sibi placeret/ q̄
inobeditia ade potuit sibi displicere. q̄re fi-
lium dei incarnari n̄ fecit nostra malicia: s̄z
dei charitas nimis et miā. **Q**uinta rō nī-
hil conclusit qm̄ non eodē modo se habēt
meritū vite eterne. et satisfactio p̄ offen-
sa. Nam ad meritū vite eterne sufficit cō-
placencia ex p̄te merentis: ad hanc autē cō-
placenciā sufficit dñs grā. Et q̄ grām divi-
nā poterat hō h̄re p̄ missionē spūs sancti et
filij in mēte absq̄ filij missione in carnem.
Hinc est q̄ ad p̄fectiōem meriti vite eter-
ne nō oportuit incarnationēz intervenire. Ad
satisfaciendū autē nō solū requirit̄ q̄ satisfac̄
placeat. sed q̄ bñū recōpensare valeat. et
honorē dō sublatū restituat. Et idō nō tāta
fuit necessitas incarnationis p̄pter necessi-
tatem merēdi sicut p̄pter necessitatē satis-
faciendi. Et q̄ istud sit verū patz in angelis
quorum natura nō est vnita vbo et tñ meru-
erūt vitā etnā insup esto q̄ tāte difficultatē
sit mereri vitā etnā sicut satisfacere p̄ of-
fensa/ tamen nō oportet q̄ p̄pter hoc ne-
cessaria sit incarnatio ch̄risti. p̄ eo q̄ spiri-
tus scūs ipse qui p̄ charitatem monet aiām
bignā ea m̄ facit glā sempiterna. Et ad sa-
tisfaciendūz necāria est incarnatio. quia vt
aiunt omnes theologi. Cōgruentissim⁹ mo-
d⁹ satisfaciēdi fuit p̄ mortē et passiōz xpi sic

congruentissim⁹ ad merēdū p̄ caritatē et dīlēcōz
Sexta ratio ad hoc nō potest militare.
q̄z matrimonij duplicem habet significati-
onem/ significat enim p̄iūctiōem dei ad ec-
clesiam scdm̄ charitatem. Et significat eti-
am p̄iūctiōem naturarū in p̄sone vnitate
dictāq̄ significatiōem habet scdm̄ statum
nature lapsē. primā vero habuiss̄z si stetisset
homo. Et idō n̄ esset falsum signū: sicut em̄
matrimonij nūc est in officiū et in remediū
tūc autem solū in officiū sic modo habz du-
plex significatū: tūc verō vñ. **S**eptima
insup ratio nō admittit nec acceptat. qm̄
deus ab eterno p̄ficiuit lapsum huāni gene-
neris. qd̄ tñ fecit. q̄ se repatur cognouit.
Et ideo principalit⁹ in intētiōe fuit repa-
ratio lapsi q̄z p̄bitio ei⁹ ad lapsum possibil⁹.
Et p̄pterea n̄ sequitur q̄ anima ch̄ri scā sit
quadem occasione. et n̄ principalit⁹ intētiōē. s̄z
enim teneret si deus in p̄bitiōē generis hu-
mani n̄ precognouisset hominis lapsum. Ex
quibus omnibus q̄ tenet q̄ non fuisset incar-
natus ch̄r⁹ si nō peccasset adam. asserūt q̄
opinio ista eoz magis deū honorat q̄z p̄ma
q̄ deū intra p̄fectiōem vniuersi includit. h^o
vero supra oēm ordinē vniuersi ponit illū.
De quo vide Bonauētū. in scdo dis. xv. q.
iij in lra. Insup fortificatione eoz sententia
tali rōne. Si deus assumpsit humanā natu-
ram. Aut hoc fuit p̄pter huānam dignita-
tem: aut p̄pter necessitatem. Si p̄pter di-
gnitatē cū angelica natura sit dignior q̄z hu-
mana magis debuit assumpsisse āgelicam.
Si p̄pter necessitatē. et necessitas indigē-
tie n̄ sit nisi p̄pter peccatum. ergo videt̄ q̄
p̄cipua ratio incarnationis: fuit redemptio
huāni generis lapsi. Accedit ad hoc ad fir-
miorē confirmationē q̄ omēs doctores
famosi celeb⁹: imi ita exp̄sset tenēt et loquūt̄
Dñ sup illo vbo matthei xvij. ca. Venit fi-
lius hōis q̄rere et saluūz facere qd̄ perierat.
Aug⁹ in libro de v̄bis apostoli sic dicit. Si
hō nō peccasset filius hōis nō venisset. Et
iterum sup illo dicto apli p̄ me ad thi. p̄mo
ca. Ch̄r⁹ iesus venit in hunc mūdum saluos
facere peccatores. Aug⁹ ait. Nulla cā fuit
veniēdi ch̄r⁹ dñi nisi p̄ccōres saluos facere

Tolle morbos; tolle vinea. & nulla erit ca-
medicina. Et sup illo vbo matthei. j. **I**pse
nim saluū faciet populu suū a peccatis eorū
Aug. refert. si homo nō peccasset; virgo nō
peperisset. Et idem sup isto verbo psalmi.
Infixus sum in limo pfundi. vtina mane-
ret homo in eo quod de? fecit. Si manerz
in eo qd de? fecit nō in limo infix? essz quez
deus genuit. Et iterū Aug? sup illo vbo jo-
han. xi. ca. **D**ñe ecce quem amas infirmatur
si peccatores dñs non amaret ad terrā d ce-
lo non descendissz. Et ad idem est dictū gre-
gorij in hymno. **E**cultet iam angelica vbi
ait. **N**ihil enim nobis nasci pfuit nisi rebiz
mi profuisset. Et leo papa in sermone d na-
tiuitate inquit. si homo ad ymaginem & simi-
tudinem fact? in suo honore mansisset crea-
tor mūdi creatura non fieret neqz sempiter-
nus temporalitate subiret. aut equalis deo
patri dei filius formam serui assumeret. Et
ne vltiori de fatigentur animi auditorū cuz
vtraz opinio stare possit. **E**go dico q si nō
peccasset homo. quid fuisset nobis reuela-
tum non est; sufficere nobis debet q chrsus
factus est homo vt peccatū generis huma-
ni deleret: hic dirigenda est contemplatio
nrā hoc pie ad mentem reuocābū. **C**ōside-
rem? ergo quāta fuit admirāda charitas di-
patris. qui ppro filio suo nō pepcit: sz pro
nobis omnib? tradidit illū. **D**e hoc sic scribi-
tur johan. iij. ca. **S**ic de? dilexit mūdum: vt
filium suū vnigenitū daret. vt omīs q cre-
dit in illū non pereat: sed habeat vitā etnā.
Quod hieronim? admirans in epla ad dama-
sum papam inquit. **Q**ue maior pōt esse cle-
mentia qz vt dei fili? / filius hominis putaret
decem mensū fastidia sustineret. partus ex-
pectaret aduentū: p singulas aboleret eta-
tes: & post contumelias vocū. alapas & fla-
gella crucifqz. p nobis fieret maledictū: vt
nos a maledicto legis absolueret. Et gre-
gorius reclamando sic patrem eternū allo-
quitur. **I**nestimabilis dilectio charitatis.
vt seruū rebimeres filium tradidisti. Et me-
rito qlibet in stuporem verti debet cuz au-
dit deum carne vestitū passibili. & humilia-
tum vsqz ad formam serui. non ppter suaz

sed ppter nostram indigentiam. vt nobis
perentib? ferret opem

Quod tempus incarnationis chri merito
dicitur tempus plenitudinis respectu dei. re-
spectu angeliz respectu hominis. **Ca. iij.**

Ecundū misterium declarandū de in-
carnatione chri d: tarditatis. **I**n quo
fideliter pitemur chrm rōnabiliter
distulisse tempus incarnationis vsqz ad sex-
tam etatem mūdi. **Q**uare autem non ante
voluerit incarnari dixi in quobaz sermone
de annūciatione virginis: qui licet alibi sit
notatus. tamen p huius epis pfectio ē et
am in hoc libro scribitur. **T**unc vero aperi-
endū est cur tempus illud quo de? homo fa-
ctus est ab apostolo temp? plenitudinis ap-
pellat. Et ob hoc rñet dñs. **B**onauentu.
in iij. dis. i. in declaratione lrē q sic dicitur.

Primo respectu dei. quia in incarnatio-
ne est facta plena participatio diuinitatis.
Dñs ab Colocē. iij. ca. dicit apls. **I**n chris-
to habitat omīs plenitudo diuinitatis corpore
ter. **S**ecundo d: tempus plenitudinis res-
pectu angeli. quia p chrisū repata est ange-
lorum ruina. **D**e deo dauid in ps. cix. ait. **I**er-
dicabit in nationib? implebit ruinas. **T**er-
cio d: tempus plenitudinis respectu hominis.
tum quia plene a culpa liberatur. tum quia
plene est de veritate necessaria edoct? tuz
quia plena gratia diffusa est in credētes. vñ
dicitur jo. i. ca. qz iohannes baptista testimo-
niū perhibens de chriso ait. **D**e plenitudi-
ne eius accepimus omnes. & gratiam pro
grā. quia lex p moysen data est. gratia & ve-
ritas per iesum chrisū facta est.

Qualiter accipiendū sit medium tem-
poris in quo christus incarnatus est

Capitulum tertium

Tercū misterium declarandū de incar-
natione chrisi dicitur temporalitatis.
Et in hoc inuestigandū est. **I**n chri-
stus incarnatus sit in medio tempis. Et qd
dam arbitrant? q sic: ppter verba Abacuc
prophete dicentis ca. iij. **D**ñe audiui auditi-
onem tuam & timui. **D**ñe op? tuū in medio
annorū viuifica illud in medio annorū notū
facies. **C**um iratus fueris mīsc die recorda?

beris. **Q**ue verba vt dicitur in argumen-
to. in **A**bacuc intelliguntur de christo. **E**x
quibus id videtur affirmari: qd deus homo
factus est in medio temporis. **A**t & alij cō-
trarium sentiūt tenētes qd chrs in vltimis
temporib⁹ visibiliter deus & homo mundo
apparuit. **N**am **A**ug⁹ sup iij. ca. iohannis
inquit de christo **I**ter ipsius est caro p no-
bis assumpta. **Q**ui enim vbiqz est quo it. ni-
si quia ad nos non veniret si formam visibi-
lis carnis nō assumeret. **I**deo fatigat⁹ erit
ab itinere. **Q**uid est aliud qz fatigat⁹ in car-
ne. **Q**uare ergo hora sexta. quia etate seli
sexta. **C**omputa tanqz vnam horam. **V**naqz
etate ab **A**dā vsqz ad **N**oe. **S**ecūdaqz
a noe. vsqz ad **A**braham. **T**erciam ab abra-
ham vsqz ad dauid. **Q**uartam a dauid vsqz
ab trāsmigratione in babilonis. **Q**uintam
vsqz ad baptisimū iohannis. **S**extam vsqz
ad consummationem seculi. **H**ec ille. **C**on-
stat autem qd sexta etas in qua christ⁹ venit
non est in medio temporis cum sit vltima.
ergo magna restat in hoc perplexitas quā
ammouendam puto ne in dubio anim⁹ in p-
temptum cadat scripturarum sanctarū. **E**t
ppter ea dicere possum⁹ qd medium sumit
duplīter. scz stricte & punctaliter p eo tē-
pore. quod equaliter distat ab extremis scz
principio & fine temporis. **E**t accipitur lar-
ge p eo. scz qd est inter illa extrema verba
itaqz **A**bacuc medium tempis designant.
Hoc modo secūdo qd si stricte vellemus in-
telligere. tūc nobis essz certitudinaliter co-
gnita hora iudicii qd in fine temporis & sum-
matione seculi fiet contra id qd saluator no-
ster dixit. **M**arci xiiij. **E**t matthei xxiiij. cap.
De die autem illa & hora nemo scit. **O**b qd
Aug⁹ li. xvij. de ciui. dei dicit. **F**rustra autē
nos qui remanent huic seculo computare
ac diffinire conamur. cum hoc non esse nos-
trum ex ore veritatis audiui⁹. **S**ufficiat
igit nobis agnoscere quod incarnat⁹ ē chris-
tus inter principiū & finem temporis quod
est mediū valde latum: non autem in extre-
mitatib⁹ in pncipio scz & fine. **D**e annis ve-
ro qui fluxerūt a pncipio mūdī vsqz ad incar-
nationem christi varia est opinio. **N**am s^m

Bebam fuerunt anni quinqz milia centum
nonagintanouem. **A**lij vero computant qd
nos tria milia nongentos sexaginta. **N**on
tamen ppter hoc cuiqz durum videri debz
cum difficillimū credam pūta licere posse
seruari memoriam annorum in reb⁹ gestis.
Debem⁹ itaqz nos omni curiositate depōsi-
ta redemptori nostro grās quas possumus
dicere. quia non expectam⁹ amplius euz in
carnem vēturū: qui iam venit & viam fecit
omnib⁹ vt facile saluari possum⁹: aperuitqz
ianuam regni celorum. ab quod nos ipse p-
ducatur. qui viuit & regnat in secula seclorum.

Sermo quartus in quo tractatur de in-
carnatione domi nostri iesu christi. a cuius
explicita fide iam nullus excluditur

In hoc apparuit cha-
ritas dei in nobis quoniam filium
sūū vnigenitum misit deus in mū-
dum vt viuamus p eum. **V**erba sunt iohā-
nis pme sue canonice ca. iij. **R**efugit quo-
rūdam animus deum incarnatū audire qui
blasphemiam arbitrantur quod nos ad lau-
dem creatoris nostri accedere confitemur.
Tūc quidem illum benedicim⁹ cum stabili
fide credimus eū pro nobis hominē factū.
Et autem confūdantur incredibili & mēs
honorum in ipsa veritate letetur in h⁹ ser-
mone de incarnatione iesu christi benedic-
ti vba faciemus. de qua locutus est iohānes
in verbis in themate positis. vbi tria mis-
teria occurrūt consideranda.

Primū dicitur possibilitatis.

Secundū necessitatis.

Tercium crebilitatis.

Qualiter fuit p-ssibile deum carnem
assumere. **C**apitulū primū

Primū misterium considerandū dicit⁹
possibilitatis. in quo ostendem⁹ qd de-
um incarnari fuit possibile. **E**t hoc se-
cūdum **T**ho. iij. pre. q. i. triplicirōne.

Primo ratione omnipotentie.

Secūdo ratione excedentie.

Tercio ratione puenientie.

Primo ostenditur impossibilitas incar-

nationis rōne omnipotentie. Nam cum de⁹
sit omnipotens, potest omne illud qd nec cō
tradictionem includit, nec aliquem defectu
tum in deo ponit iuxta vbum āgelias vir
ginem beatissimā. Luce. i. dicētis. Nō erit
impossibile apud deū omne verbum. Sed de
um assumere naturam humanā nec p̄tradi
ctionem includit, nec aliquē defectū in deo
ponit. qd patz. qz diuina natura vniri huma
ne in vnitatem persone non est aliud q̄ di
uinam psonam que ab eterno fuit hyposta
sis respectu diuine nature esse hypostasim
resp̄u humane nature in tpe. hoc q̄t nō di
cit aliquam imperfectionem sed poti⁹ digni
tatem ⁊ nobilitatem. Sicut enim cū deus
sit bon⁹ ab eterno in nullo fit derogatio bo
nitatis sue, dū est causa bonitatis creature in
tempe. q̄uis bonitas creata longe sit infe
rior bonitate increata. Sic cū persona filij
dei sit hypostasis intelligibilis intellectual⁹
⁊ sp̄ualis: ⁊ increata ab eterno, in nullo d̄ro
gat ei si sit hypostasis rōalis nature create
in tempe. Et quēadmodū de⁹ de non creā
te fit creans in actu absqz aliqua sui mutati
one, sed solū scā mutatiōe ex pte nature cre
ate. Sic psona filij dei que nō erat hyposta
sis humane nature in actu absqz aliq̄ sui mu
tatione vel inuolutione facta est hyposta
sis ipsius sola mutatiōe facta ex pte assump
te nature. Hinc leo papa in sermone ait.
In vtrāqz eius natura idem ē dei filius, no
stra suscipiēs ⁊ ppria non amittens, in ho
mine hominem renouans, in se incommutabilis
pseuerās. Deitas enim que illi cū patre cō
munis est nullū detrimētū omnipotentie s̄b
iit, nec dei formam serui forma violauit, qz
summa ⁊ sempiterna essentia que se ad huā
ni generis inclinauit salutem. Nos quide⁹
in suam glām transiit, sed quod erat eē nō
desijt. Scdō oñiō possibilis incarnatio
nis rōne excedentis. vt enim inq̄t hy lari⁹
Dura potest deus facere q̄ intellect⁹ intelli
gere. Sed homo potest rōnabiliter dice
re ⁊ intelligere deū incarnatum. Tum pp
ter sue potentie sapientie ⁊ bonitatis emi
nentem manifestationem que facta ē in hu
mani generis assumptione. Tum pp̄ ope

rum diuinorum excellentem p̄summatiōē,
que facta est cū vltimū cōiunctum est p̄mo.
Tum pp̄ter peccati satisfactionem. Tercio
oñditur possibilitas incarnationis rōne
p̄ueniētē. Nam cor⁹ est facilis vnio que ad
inimicem similitudinem habēt. Sed homo
creatus est ad imaginem ⁊ similitudinem dī,
ergo sibi vniri potuit humana natura in v
nitatem p̄sone. Sed ex ista rōne tria possz
quis querere. An humana natura sit magis
assumptibilis a filio dei q̄ quelibet alia na
tura. Et possz aliquis arguendo p̄bare q̄
non: maxime ex duob⁹. Primo quia Aug⁹
in epla ad volusianuz inquit. In reb⁹ mira
biliter factis tota rō facti est potentia faciē
tis. Sed potentia dei facientis incarnatio
nem que est opus maxime mirabile non li
mitatur ad vnam naturam cū possit dei sit
infinita, ergo natura humana nō est magis
assumptibilis a deo, q̄ aliqua alia creatura.
Secundo similitudo est rō faciens ad incar
nationis p̄gruitatem, sed in natura angeli
ca inuenitur expressior similitudo dei q̄ in
humana, vt dicit Grego⁹ xxxvij. li. moralizū
⁊ in omelia de centum ouib⁹, ergo natura
angelica magis erat vnibilis q̄ huāna. Ad
hoc pene intelligendū dicit Tho. in iij. pte.
q. iij. Qd aliquid assumptibile dicit q̄ ap
tum summa diuina p̄sone, q̄ quidē aptitudo
non potest intelligi scdm pōnam passiuaz
naturalem que nō se extendit ad illd quod
transcendit vnio p̄sonalis creature ad deū.
Dū relinquit q̄ assumptibile dicat aliquid
scdm p̄gruitatem ad vnionē p̄bēcam q̄ at
tenditur scdm duo in humana natura. scd⁹
ei⁹ dignitatem ⁊ scdm ei⁹ necessitatē. Scd⁹
dignitatē q̄a humana natura inq̄tum ē rōa
lis ⁊ intellectual⁹ nata ē attingere aliq̄r ipsuz
verbum p̄ suam opationem p̄gnoscedo et
amādo ipsum. Scdm necessitatē at q̄a indi
gebat reparatiōe cū s̄biaceret originali pccō.
Pec duo at soli huāne nature cōueniūt, nā
creature irrōnali deest dignitas, āgelice ve
ro necessitas. Tum ergo dicim⁹ q̄ creatura
irrōnalis non est assumptibilis, nō ita dici
m⁹ q̄ s̄brāham aliqd diuine potētē, s̄ ad
oñdēdū p̄bitionē creature q̄ ad hoc aptitu⁹

dine nō h3. de āgelo vero iā dēm est q non erat in eo necessitas ppter peccati āgelici irremissibilitatem

¶ Quinquagronibus precipuis fuit necessarium ex pte hominis christū incarnari. ca. ij.

¶ Secundum misterium p̄siderandū d̄ incarnatione christi d̄ necessitatē. **¶** Vbi q̄rit^r an fuit necēariū christū incarnari. Et ad h̄ dicit sanct⁹ Tho. iij. pte. q. i. q. necessitas ista refertur ad hoīem p̄ christū incarnatū redimēdū. Et s̄m h̄ necessariū d̄ dupliciter. Vno mō sine quo nō p̄t quis p̄sequi finem vt cib⁹ necessarius est ad vite sustentationē. Alio mō p̄ quod meli⁹ peruenit in finem. vt equ⁹ est necessarius etiam homī sano. vt meli⁹ iter pficiat. **¶** Nō fuit necēariū primo mō christū incarnari: q̄ deus cuius sapientie n̄ est nu⁹ rus. nec est finis potentie et virtutis ei⁹. potuisset sua volūtatē et auctoritatē hoī lapso succurrere. Sūt tñ secūdo mō necēariū. quia p̄ christū incarnatū hō meli⁹ p̄t in finem suū puenire. Et h̄ multiplici rōne

¶ Prima d̄ fidei roboratio.

¶ Secūda spei subleuatio.

¶ Tercia charitatis inflammatio.

¶ Quarta vite exemplatio

¶ Quinta hominis instructio

¶ Prima rō dicitur fidei roboratio. magis quidem roborat^r homo in fide ex eo q̄ ipi dō incarnato loquēti de misterijs inuisibilibus crebit. Vnde aug⁹ li. ix. de ciui. dei. vt homo inquit fidenti⁹ ambularet ad veritatem ipsa veritas dei fili⁹ homīe assumpto p̄stituit atq̄ fūdauit fidem. **¶** Notandū hic ppter illud vbum homīe assumpto. q̄ ephraīma sinodus dicit q̄ p̄sona non assumpt^r sit hoīem. Ex quo scūs Tho. iij. pte. q. viij. ait. q̄ locutiones doctorū q̄ dicūt christū assumpsisse hoīem. nō sunt extrēdende t̄q̄ p̄prie sic p̄prie sunt exponēde. vt dicam^r hoīem assumptū. q̄ eius natura est assumpta. et q̄a assumptio terminata est ad h̄ q̄ fili⁹ dei sit hō. **¶** Secūda rō q̄re meli⁹ hō saluat^r p̄ x^m incarnatū d̄ spei subleuatio. **¶** Subleuat^r quippe spes n̄rā vt futurā beatitudinē expectem⁹ dū ip̄s in sua incarnatione nob̄ oñdit. q̄ta ē erga nos dilectio dī p̄fisa. **¶** Vnde aug⁹ li. xij. d̄

trīn. inquit. nihil tam necēariū fuit ad erigendā spem n̄rām: q̄ vt demonstraret nob̄ q̄natū eligeret nos deus. q̄o vero h̄ rei isto iudicio manifest^r q̄ dei fili⁹ n̄rē nature dignatus est inire p̄sortu^r. **¶** Tercia rō dicitur charitatis inflammatio. **¶** Quisnam tam durus tam inhuman⁹ tā ferreus sit q̄ d̄m nō diligat. a quo tñ se diligi cōspicit vt nō nisi amore dignetur assumere formam serui. **¶** Jo aug⁹ li. de cathēzizandis rudibus ait. que maior cā est aduentus dñi: nisi vt oñderet deus dilectione m̄ suam in nob̄. Et infra s̄bit. **¶** Si amare pigebat saltē reamare n̄ pigeat. **¶** Quarta rō d̄ vite exemplatio. h̄nt namq̄ hoīes christū exemplar oñis v̄tutis. et bone beateq̄ vite. Et ideo aug⁹ in q̄daz sermone de natiuitate dicit: hō non erat se quēbus quī videri poterat. **¶** Deus se q̄nd⁹ erat qui videri nō poterat. vt ergo exhiberet hōi et q̄ ab hoīe videret^r et quē hō se q̄ retur deus factus est hō. **¶** Quinta ratio dicitur hominis instructio. **¶** Instruitur enim vnusquisq̄ vt intelligat quāta sit hoīs dignitas. ne illā coinquinet peccādo. **¶** Propterea Aug⁹ li. de vera religioe inquit. Demrāuit nobis de⁹ q̄ excelsū locū inter creaturas habeat humana natura in hoc q̄ hominib⁹ in vero hoīe apparuit. Et leo papa in sermone de natiuitate sic sequit^r. **¶** Agnosce o christiane dignitatem tuā et diuine p̄sors scūs nature noli in veterem vilitatē de q̄ui cōuersatione redire. **¶** Non valet q̄ quispiam recte se de cetero excusare. si ad paradisi delicias non festinet. cū tot et tāta p̄conia de vite eterne immarcessibili gl̄a vñdīq̄ sonāt. **¶** **¶** Q̄ tpe isto oēs obligant^r credere explīcite misterij christi incarnati. **¶** Ca. iij.

¶ Tercij misterij p̄siderandū de incarnatione christi d̄ credulitatē. **¶** In q̄ vidēdū est. **¶** An credere misterij christi sit de necessitate apud oēs. Et ad hoc dicit scūs tho. iij. q. ij. q̄ via hoīs veniēdi ad iusticiā ē misterij incarnationis et passionis christi. **¶** P̄r enī actū iij. ca. **¶** Non est aliud nomē datū hoībus in quo oporteat credentes saluos fieri. Et aug⁹ li. de correptione et gratia inquit. **¶** Illa fides sana est. quā credimus nullum

hominem siue maioris siue pue etatis liberari a ptagione mortis et obligatione peccati nisi p vnū mediatorem dei et hominum ihesum christum. **P**oportuit ergo misterium incarnationis christi aliqualiter omni tempore esse creditum apud omnes diuersimode tñ scdm diuersitatem tpm et psonarū. Nam añ sta- rum peccati homo habuit explicitā fidē de christi incarnatione scd3 quod ordinabat ad cōsumationē gl'e: non autē scdm q ordinabat ad liberationē a peccō: p passionē et resurrectionē: qz hō nō fuit picius peccati futuri: videtur autē incarnationis christi psci? fuisse ex eo q dicit: ppter hoc relinquet homo prem et mrem et adheret vitori sue. vt dicit **Benefis** ij. ca. Et hoc apls dicit sacramentum magnū esse in christo et in eccl'a. qd quidem sacramentū nō est credibile pimum homines ignorasse. Post peccū at fuit explicitē creditum misteriu christi nō solū qntū ad incarnationem: sed etiam qntū ad passionē et resurrectionē quib? humanū genus a peccō liberat. Qualiter et p'sentia p'iar che scz et pphete p'figurarūt christi passionē. quibusdam sacrificiis et añ legem et s' lege quozū quidem sacrificioz significatū explicite maiores agnoscebant: minores at sub velamine illorum sacrificioz credentes ea diuinitus esse disposita. quali de christo v'eturo habebant fidem velatā. Post temp? at gratie reuelate tā maiores qz minores tenent h're fidem explicitā de misteriis christi p'cipue quantum ad ea q cōiter in eccl'a solemnizant et pponūtur. **S**ed p'tra ista postz quis obijcere. Primo qz null? tenet credere qd n' agnoscit. Sed hoies n' agnoscūt misterium incarnationis. qz iohannes baptista videt illd ignorasse cū exis in carcere misit ad christum discipulos dicēs **Tu es q ventur? es an aliū expectam?** Scdo qd nōn. dicit in li. de celesti jerarchia. Multi gentiliū salutem adepti sunt p misteriu angelozum. et tamen isti non habuerunt de christo fidem implicitam nec explicitā. h'c rñdetur ad p'mū qz iohannes n' ignorauit misteria christi incarnati qui dixerat iohā. j. **E**go vidi et testimoniu p'hibui: qz hic ē fili? di-

Unde non dicit Tu es q venisti Et tu es qui venturus es. q'ens de futuro nō de p'terito. **S**ilr non est credendū q ignorauerit eum ad passionem venturū: qz dixerat. **E**cce agn? dei ē. p'nūcians eius immolationē futurā. Potest ergo dici scdm grego. q in quisiuit ignorans an ad infernū in p'pria p'sona esset descensurus. **U**n scdm ambrosiu non quesituit ex dubitatione siue ignoran? sed magis ex pietate. Vel sicut **Crisost?** dicit non q'uit quasi ipse ignoraret s' vt p' xpm satisfaceret ei? discipulis. **A**d quoz instructionē christus rñdit signa operū ostendens. **A**d dictū vero dionisi? rñdet **A**tho. q mult? gētilium fuit scā reuelatio de christo vt patz d' job qui dicit p'ix. ca. **S**cio q redemptor meus viuit. Et idem de sibillis. **S**iqui tamen saluati fuerūt quib? reuelatio non fuit scā nō fuerūt saluati absqz fidē mediatoris. qz si non habuerūt fidem explicitam. habuerūt tñ fidem implicitam diuina p'uidencia. credentes deum esse liberatōrē hōim scdm modos sibi placitos: et scdm q aliquib? veritatem cognoscentib? ipse reuelass? **D**ec tho. **Q**uare credere misteriu christi hoc tpe obligantur omnes hōies mūdi. cum null? iam de ignorantia nisi voluntaria excusare se possit. **I**psū quippe incarnadū p'p'ierunt prophete. **I**ncarnatū vero post ei? ascensionem in celū p'dicauerūt apostoli. q'rum son? exiuit in oēm terram. **P**ro ipso in super eiusqz nōis confessione tot milia virorum ac mulierū letanter ac libentissime martiriū violentiqz mortem tulerūt. **S**uerunt adhuc sapientissimi ytriusqz lingue grece scz et latine eruditissimi doctores q tāta in laudem christi scripserūt vt nullus eu iam venisse rōnabiliter dubitare possit. **O**b qd **Maximus** in sermone de martirib? inquit. **N**on sine magno discrimine religionis veritatem disputam? quam tātoz sanguine confirmatam videm? **M**agni p'culi res ē si post pphetarum oracula. post ap'ozū testimonio. post martiriū vulnera. veterē fidem quasi nouellam discutere p'umas. et p'tam manifestos duces in errore p'maneas. **D**ec ille **C**redam? ergo in christū illūqz totz

visceribus diligamus: ut sic mereamur fieri participes gratie sue. per quam tandem ad vitam perveniamus eternam Amen

Sermo quintus de incarnatione christi: in quo confutantur errores illorum qui mundanam sapientiam sectantes male sentire de christo

Ides vestra non sit in sapientia hominum sed in scientia dei. Doctores gentium verba sunt ista originaliter. id est ab **Thozin**. cap. ii.

Propter vanam curiositatem hominum. quod se ingenio ac propriis sensibus archana dei comprehendere putant. exorte sunt opiniones multe falsae quidem et omnino spernende. Propter quidem mos est superborum. ut de seipsis presumant cum de imaginaria virtute propria possint attingere in errorum foueas dilabuntur. Cum ergo audierint in incarnatione iesu christi sanctam virginem naturam in persona diuinam. Et quod unus idem qui erat ab eterno deus ipse ex tempore verus erat homo statim a veritate discedunt. Contra quos in hoc sermone de incarnatione christi dicturi erimus. Titulo de falsis erroribus circa christum incarnatum. in quibus heretici quidam sapientia mundana inflati ceciderunt. Nam et doctores gentium in verbis propositis admonet cunctos fideles: ut rejectis naturalibus rationibus que ortum habent ab humana sapientia credant simpliciter et pure his quod nobis deus diuina revelauit. Ob quod euitare debemus tres errores principales.

Primus error est circa verbum eternale.

Secundus circa animam rationalem.

Tercius circa naturam corporealem.

De tribus opinionibus falsis circa verbum eternale quas heretici maligni inuenerunt

Capitulum primum

Primus error circa christum incarnatum est circa verbum eternale. in quo triplex opinio falsa pertinetur.

Prima dicitur productionis.

Secunda conuersionis.

Tercia filiationis.

Prima opinio falsa dicitur productionis.

Confiteri quidem fides catholica deum ab eo

non verbum produxisse quod et deus est. **Et** Eunomius hereticus dicebat verbum non ab eo non sed ex tempore productum. sequens quorundam philosophorum opinionem qui dicebant a deo effluxisse quendam mentem in qua essent omniū rerū forme quā vocabant paternū intellectum. **Et** hanc **Auicenna** super primo de celo et mundo dixit esse primam intelligentiam mouentem primum celum. Sed ut sic loquentes reprobemus. videndum prius est quid sit verbum in diuinis. **Et** ad hoc dicit **Franciscus** de maiore in quodam sermone. Verbum est scilicet in trinitate persona per modum nature et intellectus producta. De hoc **augustinus**. vii. de trinitate. ait. Verbum solus filius accipit. et eo dicitur verbum quo filius. **Et** in xv. li. de trinitate. **Boetius** inquit: Ipsa proprietates personales filii diuinitatis nominibus significat. ab eo exprimebam diuinitatem in modo perfectionem eius ut ostendatur patri equalis dicitur filius: ut ostendatur patri per omnia similitudine dicitur imago. ut ostendatur immaterialiter generatus dicitur verbum. Ad habendam autem aliquam noticiam istius verbi ut refert **Bonauentura** in j. di. xxvii. considerare debemus qualiter verbum reperitur in nobis. Nam vox significatiua in nobis dicitur verbum. sed tamen large et denominatiue in quantum significat interioris mentis conceptum. sicut vnde dicitur sana in quantum est sanitatis indicatiua. **Et** ideo proprie dicitur verbum id quod per vocem significat. scilicet interioris mentis conceptus. Vnde **Aristoteles** in j. periermeniarum. Vocas inquit sunt note. id est signa earum que sunt in anima passiva. **Et** ideo conceptus mentis interior etiam si nunquam per vocem designaretur proprie dicitur verbum. **Primum** **augustinus** xv. de tri. ait. Quisquis potest intelligere verbum non solum antequam sonet. verum etiam antequam sonet eius imagines cogitatione inuoluantur. potest videre aliquam illi similitudinem de quo deum est. In principio erat verbum. Obuertendum tamen quod duplex est nobis conceptus mentis interior. Vnde in informis et imperfectus. Alius formatus et perfectus. Cuius ratio est. quia cognitio nostra precebit de imperfecto ad perfectum. **Et** ideo de re proprie habemus conceptum perfectum et imperfectum. ut dicitur j. phisico

Et talis conceptus non dicitur proprie verbum, sed
cogitatio, producendo autem puenim⁹ ad huius
conceptum rei perfectum et determinatum quia
philosophus vocatur diffinitio a sanctis autem verbum. In
deo ergo ponitur verbum non ad similitudinem
verbi large dicti: quod est ipsa vox significati
ua, vel conceptus rei imperfectus: quia in deo nihil
est sensibile vel imperfectum. Et propter hoc vox
est significatiua quod est sensibilis et ipsa cogitatio
quod licet sic intelligat tamen imperfectionem impli
cat non habet ibi locum, sed ibi ponitur verbum in
quantum importat conceptum rei perfectum. Quia
deus unico actu intelligendi seipsum et omnia a
lia percipit perfecte. Ex quo patet deus a verbi
nisi ad verbum diuinum, quia verbum nunc in mente
plurificatur. Quot enim sunt ibi conceptus perfec
ti vel formati, tot sunt ibi verba. In deo autem
est verbum unicum: quia non est ibi nisi unum conceptus
perfectissimus. Iterum verbum in nobis est ac
cidens et quod transiens, quia non sit actus intelli
gendi. Sed in deo idem est quod substantia diuina.
Est etiam verbum semper actus per manens et
eternum. Et ut inquit Augustinus, nos frequenter co
gitamus quod nescimus et sic verbo nostro puncta est fal
lacia frequenter que nolumus et tunc iuncta
est displicentia: que non possumus, tunc iuncta
ta est impossibilitas, verbum autem diuinum est verissimum
placitissimum omnipotentissimum. Et de illi
us eternitate loquitur iohannes cum dicit
in principio sui euangelij. In principio erat verbum.
Augustinus li. vi. de trinitate, in principio, autem sic dictum
est quasi diceret autem omnia. Verum sciedum quod prin
cipium in diuinis, aliquando est nomen essentiale,
et sic puenit toti trinitati, sic sumitur in ca. i. ex
tra de sum. tri. et fide: ca. cum dicitur. Omnia vniuerso
rum in principio. Aliquando est nomen personale, et quando signifi
cat patrem quod est principium sine principio, sicut
sumitur ab Augustino li. iij. de trinitate ubi dicitur:
Quod pater est primum totus deitas: quandoque signifi
cat filium qui est principium de principio, sicut
sumitur ab apostolo ad hebreos. j. Et tu in prin
cipio, j. in filio terram fundasti. Quandoque signifi
cat patrem et filium, qui sunt vnum principium spi
ritus sancti. Quandoque significat eternitatem: et sic
accipitur a Iohanne. In principio, i. ab eterno.
Tunc Anastasius in suo simbolo ait. Etenim pr

eternus filius, eternus spiritus sanctus. Et hilarius
in libro de tri. Inter signere et gigni nullus
cadit mediū. Vnde vero filius dei, i. p. m. l. i.
probat verbum esse eternum. Primum ex ratione sumpt
a a simili et est talis. Explebor: est eiusdem durati
onis cum igne: et tamen est gignatur ab igne. Et multo
fortius cum filius sit splendor patris, quousque ab ip
so genere erit ei coeternus. Secundo inducit
magister Augustinus tamen quod ait. Filius dei est verus et sa
pientia ergo si non est eternus: aliquando fuit deus
sine veritate et sine sapientia quod est impossibi
le. Scotus vero et Bonauentura super preterita dis
dicunt quod procedens est posterius duratione co
a quod procedit triplici ratione.

Primo ratione limitationis ponitur
Secundo ratione modi producendi.

Tercio ratione libertatis

Primo ratione limitationis ponitur, quoniam pro
ducens non habet a principio sue durationis
potentiam productiuam perfectam, sicut hoc a prin
cipio pueritie non habet potentiam generandi
perfectam. Et ideo eius filius necessario est pos
terior eo duratione. Secundo ratione modi pro
ducendi. Quoniam enim aliquando producit per motum
et motus est in tempore, oportet quod productus
sit posterius producente duratione, quia productus
habet primo esse in illo instanti: in quo terminatur il
le motus. Tercio ratione libertatis, quoniam aliquando
producit libere et non de necessitate nature:
tunc productus est posterius producente, quia tale agens
potest expectare ad producendum suum effectum. Sicut
creare a deo cuius potentia est perfectissima, et sine
transmutatione et motu, tamen creatura non est sibi
coeterna, quia ab eterno producere noluit. Et
si obstaret quod quod spiritus sanctus producit per modum
voluntatis et tamen est eternus. Dicit Ricardus in j.
di. x. quod creature emanant a deo per modum vo
luntatis: non tamen de necessitate: sed in diuersitate
substantie. Spiritus autem sanctus emanat a suo prin
cipio per modum voluntatis de necessitate im
mutabilitatis et in idempotentia substantie. Re
deamus iam ad verbum eternitatem: concludentes
quod nullo modo potest poni in diuinis quod filius sit
posterior patre. Primum quia nulla est ibi potentia
productiua imperfecta, potuit namque ab eterno
per generare filium. Secundo quia verbum non pro

redit p motum et mutatione **Tercio** qz fili⁹
pccbit a patre de necessitate nature. qz dā
necessario intelligit se. quare et fili⁹ p^{ri} ē co
etern⁹ **Secūda** opinio falsa circa vbum
eternale d^r puerfionis Quibā heretic⁹ cui
nomen Apollinaris tenere psumpāt qz v^m
fit in carne puerfūm: ppter ea qz in euan⁹
d^r. verbū caro scūm est Sicut aqua cōuer
sa est in vinū: de qua jo^his ca. ij. scribit. **De**
aut gustauit architrictin⁹ aquā vinū factum
Et h^o nō est file. qz aqua potuit in vinū con
uerf. v^m autem dei in carnē puerfū impo
fibile est. **Q**d scūs tho. in iij. summe ptra
gentiles pbat triplici rōne
Primo rōne immutabilitatis
Secūdo ratione simplicitatis
Tercio rōne incōmunicabilitatis
Primo ratioe immutabilitatis Est vtiqz
deus immutabil⁹ **D**e at qd puerfū in aliud
mutat⁹ Cū ergo vbum dei fit deus. imp⁹ fibi
le ē q fuerit in carnē puerfū **Secūdo** fuit
imp⁹ fibile rōe simplicitat⁹ d^r ē summe fim
plex **S**i g vbum dei est in carnē puerfūm.
opz q totū v^m fit puerfū. qz aut in aliud p
uerfū. definit esse q erat. ficut aq in vinū
puerfa nō est ampli⁹ aqua. fequeret⁹ g scdm
Apollinarē q post incarnatōz v^m dei nō
erit. qd est impū et inq⁹ fimū dicere **T**er
cio ē imp⁹ fibile q vbum dei puerfat in car
nē rōne incōmunicabilitat⁹ **E**ox em q n cōicāt
in materia et in g⁹ie vno: impoffibile ē fieri
puerfionē **N**am ex linea n fit albedo. qz se
diuerfōz generū. neqz corp⁹ elemētare pōt
puerfū in aliquod corp⁹ celefte. vel in aliqz
corporeā fbfantia. et ptra. qz nō pueniūt
in materia. verbum at dei cū fit deus nō cō
municat in materia nec in g⁹ie cū quocūqz
alio. eo q deus neqz in g⁹ie est neqz materi
am habz. g impoffibile est vbum in carne
fuisse puerfūm d^r igit caro scūm ppter il
lam indiffolubilē vntionem qua fibi copula
uit huānā naturam ita mirabil⁹ q vn⁹ et idē
erat dei et vginis fili⁹ nature diuine et huāne
pprietate falua. **De** hoc fic elegant loqtur
leo papa in sermone. **V**erbū dei d^r q erat
in pncipio apud d^m p qd facta sunt omia et

fine quo factum est nichil. ppter liberāb⁹
a morte eterna hominem factus est homo
Ita fe ab fufceptionem noftrę humilitatis
fine diminutione fue maieftatis inclinans:
vt manēs quod erat. affumens quod nō eo
rat veram formam ferui forme in qua deo
patri equalis est vniret **E**t tanto federe v^m
tramqz naturam confecraret vt inferiorēz
affumeret glorioficatio. nec fuperiorēz mi
nueret affumptio **V**alua igitur vtrūqz p
prietate fbfantie et in vnam cōcūte perfo
nam fufcipitur a maieftate humilitas. a vtu
te infirmitas. ab eternitate mortalitas. et
ad deponendū conditionis nrē debitūz na
tura inuolabilis nature est infufa paffibili.
At ē increduli infant pfercurari tante v
nionis modum. et hoc aliquo exemplo fua
deri fibi flagitant **Q**uibz ego refpondeo
qz in vanū laborant q audire debent fuaui
fima verba leonis pape iam nominati in fi
mone de natiuitate dicentis. **E**xcebit qn
dem dilectiffimi. multūqz fupeminet oēm
humani eloquiū facultatem diuini opis ma
gnitudo **E**t inde ozitur difficultas fandī v^m
abest ratio nō tacendi **Q**uia in d^{no} nrō ie
fu ch^{ro} filio dei nō folū ad diuinā f^z ad huā
nā fpectat naturā qd dictum est p ppham.
Generationem eius quis enarrabit. vtrūqz
enim fbfantiam in vna cōueniffe pfonam
nifi fides credit fermo non explicat. **E**t iō
nunqz materia deficit laudis. qz nūqz fuffi
cit copia laudatoris **G**audēam⁹ igitur q ad
eloquēdū tante materie facramentū impa
res fumus **E**t cum falutis nrē altitudinē at
tingere non valem⁹. fentiam⁹ ne b bonum
effe q vincimur **N**emo ad cognitionē ve
ritatis magis appropinquat. qz qui intelli
git in rebz diuinis etiam fi multū pficiat
femp fibi fupereffe qd qrat **P**ec ille. **Q**ua
re fideliter pfitemur ita incarnatum vbum
dei. vt ille qui erat dei fili⁹ ab eterno scdm
diuinam naturā: de virgine scdm humanā
nāfcere f ex tēpce **E**t qui erat deus impaf
fibilis immortalis et gloriofus scdm diuinitatē
paffibilis effz mortalis et humilis scdm hu
manitatē **T**ertia opinio falsa ēca vbum

eternale dicitur filiationis. **N**ā quibā heretici
ci vt paulus amosetan. **E**herinth. **E**bion
dixerūt qd licet vbum caro factum sit tamē
chr̄s nō est dei fili. p naturam s3 p grām sū
ue p adoptionem ptra quos dixi plene in fi
mone. **T**ues chr̄stus fili dei viui. in quadra
gehāli sup. vj. fer. iij. ebdomade in qd age
sima. ostendit qd chr̄stus est natus ex do pa
tre et ex v̄gine matre scdm veritatē nature
De tribus falsis opinionib⁹ adinuentis cir
ca animā chr̄sti. **C**aplm secundum

Ecce error: a nobis vitand⁹ de chr̄
to incarnato est circa aiām rōnalem.
de qua triplex opinio falsa reperitur:

Prima dicitur negationis.

Secunda ignorationis

Tercia contagionis

Prima opinio falsa circa aiām chr̄i dicitur
negationis. **P**leriqz namqz heretici negauerūt
expresse chr̄m habuisse animā rōnalem di
cētes qd loco anime fuit diuinitas ei⁹. **S**ūp
serunt at occasione erroris qz nesciūt in
telligere illud dcm ioh̄is j. **V**erbu⁹ caro fa
ctum est. **E**t quo arguebat qd deūdiatio fie
rit debz a digniori. **C**ū g aiā dignior sit cor
pore si in chr̄sto fuisset aiā iohannes dixisset
Verbu⁹ aiā nō verbū caro factū ē. **S**3 ptra
istos dicit scūs **A**tho. in quarto ptra gētilēs
qd deus forma corpis esse nō potest: ppter
summā simplicitatē suā et pfectionem. qd
vt dictū est in sermone de deo. nō venit in
compōnem alicuius create nature. neqz vt
principiū formale. **I**nsup stracto eo qd ē
de ratione hōis verus homo esse nō potest
Anima autem pncipalr est de ratione hōis
quia est eius forma. ergo si chr̄stus animā nō
habuit ver⁹ homo nō fuit. contra id quod
apls dicit. j. ad thimotheū ij. ca. **V**n⁹ ē me
diator dei et hōim homo chr̄stus iesus **I**deo
fides catholica predicat vba **A**thanasij in
suo simbolo dicentis. pfect⁹ deus pfect⁹ ho
mo ex animā rōnali et humana carne sbsis
tens. **N**ō illud vero johannis. vbum caro
factū est: rñdet dñs **B**onauē. in iij. di. ij. qd
johannes loquit⁹ p sinecodchen: accipiedo
ptem p toto. hic vero mod⁹ loquendi fre

quet iueit in scrip. vñ ysaie xl. **O**m̄is caro fe
nū. i. om̄is hō. **E**t luce iij. ca. **V**idebit om̄is
caro. i. om̄is hō salutare dei **E**t math. xxij.
Nisi breuiati fuissent dies illi n̄ fieret salua
ōm̄is caro. i. om̄is hō. **E**t Gen. vi. ca. ois qd
pe caro corrupat viā suā. et sic d alijs. **M**us
est at ioh̄es locutione p sinecodchen. qz na
tura assumpta notior ē nob⁹ ex pte sbsistē
corpalis. qd sp̄s ual. **E**t cognitio nrā incipit
ab his qd sunt mag⁹ nota. **I**n assumptioe igit
tur carnis includit assumptio aiē rōnal. qd
si assumpt⁹ carnem. multo mag⁹ aiām **I**n
deūdiatio nō sp̄ fit a digniori. sed etiā a no
tiori **S**ecunda opinio falsa circa aiāz chr̄i
dicitur ignoratiōis fuit cor⁹ qui dixerūt chr̄m a
pncipio assumptū aiām: sicut ē aiā nrā tēg
tabula rasa in qua nihil est depictum **S**3 p
tra istos est veritas fidei: qd excludit a chr̄o
oē m̄ ignorantiā. tum qz vt dicit nig⁹ sīma
rum. in iij. di. xv. **N**on pueniebat in chr̄sto
ignoratiā esse. qd aiā ei⁹ debuit esse pleā
luce sapientie et rectitudine iusticie **I**gno
ratiā at pūatio est scientie. et pōt esse via in
errorem et obliuationem: a rectitudine ius
ticie. tū qz nō expēdiebat nob⁹ chr̄stū aiām
cū ignorantia habuisse **D**enerat em̄ nos di
rigere et docere qd facere n̄ potuisset si fuisset
ignorās **V**n **A**ncel. li. cur de hō inqt. quō
illi crederent homines si illi scirent nescie
tem **I**gitur vt dicunt om̄es theologi sacri
in iij. di. xij. **A**nima chr̄i ab instāti creatio
nis lustrata fuit splendore sciētie. scdm autē
Alexand⁹ de ales. in iij. sūme **I**n x. fuit mlt
tipler mod⁹ sciendi. **P**rim⁹ scdm naturā di
uinā. et ibi sciā idem est qd idipsum. **E**t iste
mod⁹ fuit in filio dei ab eterno **S**cds mo
d⁹ ē scd⁹ grām vnionis qd mod⁹ differt ab o
ni alio sciēte incommunicabilis cuiusqz alte
ri creature **T**erci⁹ scdm grām pphētiōis in
quo cōdicant angeli beati et aiē scē. **Q**uart⁹
scdm naturā integrā aiē scdm quē habuit a
dam sciām in statu innocētie **Q**uint⁹ scdm
penalem naturā assumptā. **S**ext⁹ ē qdam
grā data chr̄o ad pgnoscedū res scdm natu
rā et pgressus tps **Q**uātū ad pmū modū
sciendi filii se habz chr̄s an incarnationē et p

Quantū ad secundū habuit cognitionē oīū
eorū q̄ ptinebant ad misterīū incarnationis
passionis ⁊ redēptiōis. Quātum ad terciū
habuit cognitionē oīū eorū q̄ ptinebant ad
suā glām ⁊ suoz ⁊ eorū q̄ ordinant ad il
lam. Quantū ad quartum modū habuit no
ticiam eorū q̄ pgnouit adam in statu inno
centie. Quātum vero ad q̄ntum didicit di
uersas penalitates p̄ exp̄ientia in affectiua
quas tñ cognouit scđm aliū modū. s. p̄m grāz
p̄gnitiōis q̄ data est sibi per grām vnionis.
Secūdo mod⁹ p̄gnitiōis est ad p̄gnoscebdz
p̄ exp̄ientiam nō vt prioz q̄ fiat affectiue.
⁊ cognitiue ex sensib⁹. **C**ōtra ista opponūt
se pleriqz tenentes q̄ in ch̄ro n̄ fuit alia sciā
p̄ter diuinā. qz si illā p̄gnoscebat oīa su
perfluū fuissz q̄ essz in eo alia sciā. Tñ hi sic
asserentes damnātur in vj. synodo. **E**phesi
na. Et p̄pterea dicit scūs tho. in iij. pte. q.
ix. q̄ fili⁹ dei humanā naturam integrā assū
psit non solum corp⁹ sed aiām. Et ideo opor
tuit q̄ haberet sciām creatam p̄pt̄ amē p̄
fectionē. Nā enīz scđm se p̄siderata ē in po
tentia ad intelligibilia p̄gnoscenda. qz ē si
cut tabula rasa. ⁊ tamē possibile ē in ea scri
bi p̄pter intellcū possibile in quo ē oīa
fieri. vt dī in iij. de aiā. **Q**d āt est in poīa ē
imperfectū nisi reducat ad actum. **N**ō autē
fuit pueniens q̄ fili⁹ dei humanā naturā im
p̄fectam assumeret s̄z p̄fectam. vtpote qua
mediāte totū humanū gen⁹ ad p̄fectū erat
reducendum. Et ideo oportuit q̄ aiā xpi esset
p̄fecta per aliquā sciām q̄ esset p̄prie per
fectio eius. Alioquin essz imperfectior aiā
bus aliorū hōim. **Q**uā autē ch̄s pgnouit
oīa per sciām diuinā illud fuit opatiōe in
creata q̄ est ipsa dei essentia. **D**eienim intel
ligere est sua s̄stantia. vt pbat **A**ristotes
les xij. methice. vñ h̄mōi act⁹ non potuit es
se aiē ch̄ri cum sit alteri⁹ nature. **S**i ergo n̄
fuissz in aiā ch̄ri alia sciā p̄ter diuinā nichil
cognouissz. ⁊ ita frustra fuissz assumpta aiā
humana cum oīis res sit p̄pter suam ope
rationem. **P**ropter p̄dca dubitatur an aiā
ch̄risti comprehendat diuinā essentia. Et pos
set argui q̄ sic. **P**rimo qz ysidorus dicit tri

nitas sibi soli nota ē ⁊ hōi assumpto. **I**git⁹
homo assumptus p̄municat cū scā trinitate
in illa noticia sui que scē trinitati p̄pria est.
Priusmodi autē noticia est p̄prehensio. er
go aiā ch̄ri p̄prehendit diuinā essentia. **S**e
cundo magis est vniri deo scđm esse perso
nale q̄ scđm visionem. **S**ed sicut dicit **P**a
maſcen⁹ in iij. li. **T**ota diuinitas in vnitate
p̄sonarū ē vnita humane in ch̄ro. multo
ergo magis tota natura diuina vibet ab aiā
ch̄risti. Et ita vibetur q̄ aiā ch̄risti p̄phen
dat diuinā essentia. **T**ercio illud qd p̄uen
it filio dei p̄ nām. puenit filio hōis p̄ grāz
vt **A**ug⁹ dicit in pmo de tri. sed comprehendere
diuinā essentia puenit filio dī p̄ naturam
q̄ filio hōis p̄ grām. **R**ōdet scūs tho. iij. pte.
q. x. q̄ sic facta est vnio naturarū in p̄sona
ch̄ri q̄ tñ p̄prietas vtriusqz nature inconfu
sa p̄māsit. ita scz q̄ increatū mālerit increa
tum: ⁊ creatū mālerit infra limites creatu
re sicut **D**amas. dicit li. ij. **E**st autē imp̄sibile
q̄ aliq̄ creatura p̄phenat diuā eēntiam vt
dicim⁹ in s̄mone de gaudio b̄tōz eo q̄ infi
nitum n̄ p̄phenat a finito. **N**am vt aug⁹
dicit li. lxxxij. q. **Q**d aliqz comprehendit fi
nitum est sibi: sed essentia diuina n̄ est finita
in p̄patione ad aiām ch̄ri cū infinitū eā ex
cedit. igit⁹ anima ch̄ri n̄ p̄phenat diuā eēn
tiam. **N**ō p̄mū autem obiectū dī q̄ hō as
sumptus p̄municat diuē trinitati in sui cog
nitione non rōne p̄prehensionis. s̄z rōe cu
iusdam excellentissime p̄gnitionis p̄ ceter
is creaturis. **N**ō secundū vero r̄r. q̄ nec
etiam in vnione q̄ est scđm esse p̄sonale na
tura humana p̄prehendit dei v̄bū siue natu
ram diuinā. q̄ q̄uis tota vnita fuerit huā
ne nature in vna p̄sona filij. n̄ tñ fuit tota v̄
tus diuinitatis ab huāna natura q̄si circum
scripta vt dicit aug⁹ in eplā ad **D**olusianūz.
Nō terciū vero dicim⁹ q̄ v̄bū illud aug⁹
est intelligēdū de grā vnionis scđm quā oī
a q̄ dñr de filio dei scđm diuā naturā dī de
filio hōis p̄f̄t idēmp̄tatem suppositi. Et
scđm hoc vere pōt dici q̄ fili⁹ hōis ē p̄phē
for diuine essentie nō q̄dē scđm aiām s̄z p̄m
diuinā naturā. p̄ quē modū p̄t dici q̄ fili⁹ hō

minis est creator. **Pec tho.** Licet itaq; aia il
lanō pphendat dinam essentiam tñ nullam
habuit ignoratiam. **Quare** nos nō erram?
peccatissimū ducem sequentes: qui iohis
viij. c. dixit **Ego** sum lux mūbi q̄ sequit me
non ābulat in tenebris. **Tercia** opinio fal
sa circa chr̄m incarnatum quātū ad ei⁹ a iāz
dō: contagionis. hec inuoluit quozūdā ani
moz. ita vt impie assererēt chr̄m habuisse
aiām peccatricem. **Cōtra** quos clamāt ⁊ au
ctoitates scōy ⁊ rōnes theologoy. **Dñ** pe
trus prima sua ep̄la ca. ij. ait. Peccatū nō fe
cit nec dol⁹ inuenit⁹ est in ore ei⁹. **Et Grego⁹**
in xij. moraliz inquit. Null⁹ homo sine pec
cato est: nisi ille qui in hūc mūdum non ve
nit ex peccō. **Et Aug⁹** in expōe psalmi xxx.
Chr̄s omnes peccōres inuenit sol⁹ sine pec
cato venit. **Et Aug⁹** in li. de nuptijs ⁊ pcu
piscetia. Omnes s̄b peccō nascimur. ⁊ p vni
solum qui sine peccō natus est liberamur. **Et**
idem in Enchiridō. Per mediatozē qui so
lus sine peccō natus est reconciliari nos opor
tebat. **Mag⁹** vero s̄nax in iij. di. xij. ⁊ om̄s
theologi cum eo dicūt qd nō solum chr̄s nō
peccauit: ymmo nec peccare potuit. qm̄ vt
inquit rycard⁹ de media villa in suo iij. ⁊ ā
selm⁹ libro cur de homo. **Chr̄s** peccare nō
potuit in quātum de⁹: vt patz neq; in quātū
homo: qz erat pprehēsoz non solum viatoz.
Et sic āgeli beati peccare nequnt ita nec ip
se potuit peccare etiā in qm̄ viatoz ex eo qd
tantā habuit gr̄e plenitudinē qd equabat ⁊
implebat totā capacitātē aiē sue: ideo nō fuit
passibil⁹ ad p̄trariam puationē q̄ est p pecca
tum. **Et** si obijceret qd **Damasen⁹** dicit dō
nia que in nostra natura plantauit de⁹ assūp
sit verbum. **Sed** deus plantauit in nostra
natura liberum arbitrium quo possem⁹ esse
vel boni vel mali pro libito ergo ⁊ christus
habuit liberum arbitriū. ex psequenti potē
tiam peccādi. **Respondet** **Alexand⁹** de aless
in suo iij. summe qd poñia peccādi sumit du
pliciter. **Ham** aliqn p poñia que peccatur
aliqn p poñia ad peccādum disposita. **Prō**
mō fuit poñia in chr̄o peccādi. qz fuit in eo
liber⁹ arbitrium qd est poñia que peccatur.

Sed nō fuit in eo potentia peccādi ad pec
cādū. s. disposita. qz vt p̄cū est liber⁹ arbi
trium chr̄i gr̄e plenitudinē pfirmatū beñice
re nūq; potuit. **De trib⁹** falsis opinionibz
ex cogitatis circa s̄stantiā corpis chr̄i.

Capitu. tercium

Terc⁹ error: a nobis emitt⁹ de christo
incarnato: est circa naturā corpalem.
De ipso quidē corp⁹ iesu benedicti tres fal
sas opiniones inuenimus.

Prima est manicheoy

Secūda valētinianozum

Tercia sarracenoy

Prima opinio falsa ⁊ stultissima ē mani
cheoy. **Isti** vt isidor⁹ dicit li. viij. et hī. a qdā
perfa cui nomē erat manes: manichei s̄ ap
pellati. **Donētes** duo p̄ncipia p̄tra oēm ve
ritatē tā theologoy q̄ p̄hoy. **De chr̄o** ve
ro asserūt eum assumpsisse corp⁹ fantasticiū
⁊ apparens: ⁊ qd ea q̄ scdm hōiem gessit scz
qd natus est qd comedit qd mortuus ē ⁊ filia.
in veritate nō fuerunt sed in quādā apparē
tia. **Et** hec opinio bestialistotum incarnati
onis misterū ad quādam fictionem dducit.
Cōtra quā opinionē est scriptura sancta: dñ
enim iohis primo. ca. **Verbū** caro factuz ē.
s. scdm et n̄tiam nō scdm apparētiā. ⁊ apol
tolus ad rōnos primo cap. **Fact⁹** ex semine
dauid scdm carnem. **Et** chr̄s post resurrexi
onem dixit discipul⁹ luce vltimo cap. **Pal
pate ⁊ videte** qz sp̄s carnē ⁊ ossa nō habet
sicut me videtis h̄re. **Seq̄etur** insup scdm
istos deliros manicheos qd chr̄s nō vere re
demit nos. **Contra** id qd scribit apocalip̄ia
primo ca. **Dilexit** nos ⁊ lauit nos a peccat⁹
n̄s in sanguine suo. **Et** v. capi. **Redemisti**
nos dñe de⁹ in sanguine tuo. **Seq̄et** ad hoc
qd apostoli fuit testēs resurrectionis chr̄i
ti mendaces. de qd dñ. **Actū** iij. ca. **Vir
te** magna reddebāt apli testimoniū resurre
ctionis iesu chr̄i dñi n̄s. **Sunt** ⁊ alia multa
q̄ opinionē manicheoy irrōnabilē oñdūt et
stultam. **Cōtra** quos n̄ multū elaborādum
puto cum facile sit eos fatuos p̄gnosceze qd
deuz fallacē delusorē ⁊ mēdaccē p̄mo p̄dicāt
dein aplos oēs euāgelistas ⁊ doctores mē

dacij testes accusant. **¶** Secda opinio falsa de corpe iesu bñdicti fuit valētinianoy. **¶** Pseuitem chm habuisse verū corpus. tñ non terrenū. qz portauit illd de celo. z nichil de mfe virgine accepit z p eam qsi p aque ductum trāsiuit. occasione at hui⁹ erroris accepit ex qd̄busdam vbis sacre scripture male intellectis. videlz qiohis iij. ca. scribitur. **¶** Nemo ascendet in celum nisi qui descendit de celo fili⁹ hōis qui ē in celo. **¶** Et iohis vi. c. chris⁹ dixit. **¶** Descendi de celo. q̄ verba ipsi exponūt quasi chris⁹ corpe suū de celo tulit. **¶** Sed talis error veritatem carnis excludit a chro. quia caro vera n̄ formatur ex materia celesti sed ex elementis. **¶** Et chs⁹ vera carnem assumpsit. z beata vgo ei⁹ benignissima n̄r tenet scdm veritatē nature vt dicem⁹ in sermōib⁹ de laudib⁹ ipsi⁹ virginis clemētissime. **¶** Et matthe⁹ describit genealogiam chri⁹ scdm ei⁹ tempalem natiuitatē. **¶** Sō catholice dicim⁹ chm sumpsisse corpe de massa nob⁹ pformi. **¶** Quare at h̄ fecerit dicem⁹ in sequētib⁹. **¶** Tercia opinio falsa d̄ corpe chri⁹ fuit sarracenoꝝ qd̄ dicit chs⁹ assumpsisse naturā huānam sine penalitatib⁹ ita qd̄ nūq̄ passus est famē neq̄ sitim neq̄ labores neq̄ dolores. **¶** Contra id qd̄ scribitur. **¶** Isaie liij. cap. Dolores n̄ros ipse portauit. **¶** Quib⁹ declarandū est qd̄ decuit chm n̄rās cōmunes penalitates accipe scdm dñm bonauē. bi. xv. tercij. maxime ppter tria. **¶** Pri⁹ ppter fulcimentum n̄rē fragilitatis vt sic declararet qd̄ scdm veritatem assumpsit n̄rā naturā: z h̄ est rō magis sniarum in lra. **¶** Scd⁹ ppter p̄cium n̄rē salutis: vt sic nos redimeret. **¶** Tercio ppter ex^m virtutis z p̄cipue humilitatis z patientie. vt d̄ xliij. di. in capi. dñs. **¶** Notādum tñ scdm mgrm. qd̄ ex alia cā sunt penalitates in nob⁹ z in chro. in nobis sunt ex necessitate p̄tracte. in chro ex voluntate assumpte. **¶** Qd̄ a Bonauētū. sic declaratur. **¶** Nos penalitates a parētib⁹ trahim⁹. ppter legē ppagationis z legem p̄cupiscētie q̄ militat in istis mēbris. **¶** Nam passibilis generat passibile. **¶** Et h̄ns legē p̄cupiscētie in mēbris generat filii⁹ sibiectū p̄cupiscētie

ex reatu: cuius concupiscētie insunt proli oēs penalitates. **¶** Et ppter ea dñr iste penalitates in nobis p̄tracte quasi ex cursu buozum tracte videlz ppagationis nature. z corruptionis concupiscētie. **¶** In chro at se⁹ cus est. **¶** Ipse enim neutro mō fuit ppagatus: nec scdm ppagationē legis naturalis: nec scdm corruptionē libidinis. **¶** Sed sp̄s sc̄s adueniens in ipsam vginē secūdaꝝ carnem ei⁹ ab omni febitate corruptionis purificauit. passibilitatem tñ reliquit. **¶** Et illa autem carne ipse fili⁹ dei edificauit sibi corpus immaculatū: z illud corpe vnuit sibi et aīe rōnali. que qd̄em immunitatem habuit a culpa z in se z in carne p̄ducta. **¶** Et sicut immunitatem habuit a reatu chs⁹. sic h̄m oīdine dñe iusticie immunitatē h̄re debuissz a debilitate miserie. q̄ ergo in carne illa remansit penalitas: h̄ fuit ex dispensatiōe ipsius assumētis p̄currentem simul acceptatiōe ipsius aīe rōnalis q̄ in p̄mo instāti sue creatiōis habuit vsū p̄gnitionis. z placuit sibi tali corpi vniri. ppter salutē humani gēis. z sic patet qd̄ tales effectus in chro fuerūt nō necessitate generationis s̄z voluntate disp̄sationis voluntate diuina pueniente. s̄z voluntate creata concomitāte. **¶** Dicim⁹ aut̄ ipsos fuisse auctoritate diuina nō tanq̄ infligētes de nouo sed tanq̄ a relinquentē in acceptatione aīe chris⁹ cū in eius arbitrio essz. z potestate illos d̄fect⁹ excluderet. **¶** Pec. **¶** Bōuē. **¶** Fugiam⁹ ergo vanitatem hereticōꝝ attendentes ad vba leonis pape dicentis in qd̄az sermone. **¶** Cū ad intelligendū sacramētū natiuitatis chris⁹ qd̄ de n̄rē vginē est or⁹ accedim⁹: abijciatur p̄cul terrenaz caligo ratiōnū z ab illuminate fidei oculo mūdane sapientie fum⁹ abscedat. diuina est enim auctoritas cui credim⁹: diuina est enim doctrina quā seq̄mur. **¶** Et sic de chro illa firmē tenemus. que sancti veritat⁹ amatores nos docuerūt: vt sic mereamur p̄sortio illorū ascribi in h̄ sclo dei grām p̄sequētes. z in futuro glām sempiternā. Amen. **¶** **¶** Sermo sextus d̄ incarnatione chri⁹ p̄tractans errores iudeoꝝ qui chm credere nolūt

In propria veit et sui
eum non receperunt. Scribuntur
hec vba iohis primo ca. Preconia
incarnationis iesu xpi filij di m
to tempe apud iudeorum gente fuerit pcla
mata. Tu at venit plenitudo tpius deus ho
factus ipis iudeis ingratisissimis visibiliter
apparuit. Et sicut apls elegantissime dicit
ad hebreos pmo ca. Multifarie multisq mo
dis olim de loquens patribus in pphetia
Novissima in dieb istis locut est nob id e
iudeis in filio quem pstituit heredem vni
versoz p quem fecit et secula. A principio
vero sui ort vsq ad gloriosam ascesionem
in celu. missionesq sps sancti et predicatoz
aploz nihil omisit quo veri dei filij potuis
set cognosci. Verumtu pplis ille dure cerui
cis non solu eu suscipe voluit messia in le
ge pmissum. qny nimo crudelissime psecu
tus est vsqquo affix fuit patibulo crucis.
Ceteris at nationib in illu credetib q vo
ce et signis aploz edoce oem spurcia ido
lorum reliquerut. ipsi soli iudei xpm impu
gnat atq blasphemant. Et liz in multis quia
volut errat. Philomin in hoc sermone de
trib errorib eozerim vba facturi qm vt
dicit iohes in vbiis pmissis In ppra venit
q in iudea nasci viuere pueriari et mori ele
git. et sui quos peculiares cultores constitu
erat vni dei veri et qb legem dederat tan
tisq dotauerat bnificijs eum n receperunt.
Qm vsq in pntem die circa xpm incarna
tum errant maxime quantum ad tria
Primo quantum ad diuinitatem
Secundo quantum ad temporalitatem
Tercio quantum ad passibilitatem.

Quod ex testamentis duodecim pfiarcha
rum pfundatur iudei q negant xpi diuini
tatem. **Capitulum primum**

Primo errat iudei circa xpm incarna
tum quatū ad diuinitatem. dicunt enim
q non fuit deus. Contra quos et si suffi
ciant ea q dixim in sermoe de diuinitate xpi.
tn ad eoz pfusionē inducam aliqua dca duo
decim patriarchaz. q de xpo venturo loque

tes aptissime diuinitate ei expfserunt. De
his ita scribit vincent. li. ij. speculi historialis
Extat testamēta duodecim pfiarchaz in q
bus sunt pulcherrie d xpo pphetie qd nu
per traſtulit mgt robert groluz caput liri
conienſis Eps. de greco in latinu Dec ille.
Ego vero ex ipſis teſtamentis qdam extra
xi q ad rem faciūt non omnia de vbo ad vbu
notaui. **P**rimu ergo dcm est patriarche
iude q ait Viſitabit nos dñs in miſa et eru
get homo de ſemie meo. hoc e germē di al
tiſſimi vt ſol iuſticie ambulabit cū filiis ho
minū in maſuetudine et iuſticia: et oē peccatū
non inueniet in eo. Et apient ſup ipm celi.
ad eſſundēdū ſpūs ſancti bñdictionē. **S**e
cūm dcm eſt pfiarche ruben. inqt ſic. qd
noſcet legē dñi. et ſacrificia p omi iſrl vsq
ad pſumnationem tpm pncipis ſacerdotū
xpi. quē dñs qm in eo elegit dñs regē ſup
omnes pplos et adorari ſemen ipſi qm pro
nobis moriet in bellis viſibilib et inuiſibil
bus: et erit in nobis rex ſeculoy. **T**erciu
dictum eſt patriarche Gad. Aufer te obitu
ab animabus veſtris diligite inuicem in re
ctitudine cordis. dicite autē et vos filiis veſ
tris vt honozēt iudam et leui qm ex eis ori
ri faciet dñs ſaluatorem iſrl. **Q**uartū dic
tum eſt Aſer. Altiffim viſitabit terrā et ip
ſe veniet vt homo cū hoib māducans et
bibens hic ſaluabit iſrl et omēs gentes. vir
abſcondit: dicite q filiis veſtris vt nō diſce
dant ab eo. **Q**uintum dictū Leui patri
arche Ecce filij mei oñdi vobis tēpora ex
trema qm omnia ſient in iſrahele. Et vos
mādate filiis vris vt vniantur leui et iude.
p iudā eniz oriet ſal iſrael. et in ipō bñdice
iacob. per ſceptrum enim ei apparebit de
habitans inter hoies. vt ſaluet gen iſrahe
l cui pgregabit iuſtos ex gentib. **S**extuz
e dictū patriarche Dan. Dñs erit in medio
iſrl et ſanct regnans ſup eos in humilitate
et paupertate. et q credet in eu regnabit in ce
lis in veritate. **S**eptimū dictum e patri
arche Symeon. Dñs dñs magn iſrl appa
rebit in terra vt hō. et ſaluabit in ipō adam
Tūc dabunt oēs ſpūs erroris in concuſa

tionem. et homines regnabunt super penitiosos spūs. Tunc resurgam in leticia et benedicam altissimū in mirabilib⁹ suis. qm̄ dens corpus assumens et comedens cū hoīb⁹ saluabāt homines. **O**ctauū est dictū patriarche **Leui**. **C**ognouit o filii ex scriptura **E**noch qm̄ in fine impie regetis in dñm imponentes in omī malicia **E**t p̄sudent in vobis fr̄es vestri et in omnib⁹ gentib⁹ eritis illusio. **N**onū est dictum patriarche **isa**char. **O**mnem agrestem fera seruituti subiicietis habentes vobiscum deū celi. **A**mbulate cum hoīb⁹ in simplicitate cordis. **D**ecimū est testimoniū **zabulon** **V**idebitis deus in forma hominis qm̄ iam elegit dominū nomen ei **E**t rursum in malicia sermō nū vestroz ad iracūdiā puocabitis eum et abiecti eritis vsq; ad temp⁹ consummationis. **U**ndecimū dictum est p̄iarche **ioseph**. **V**idi qm̄ ex iuda nata ē virgo habēs stolam bislinam **E**t ex ipsi⁹ p̄iit agn⁹ immaculatus grā dei saluās om̄s gentes: regnū autē eius eternū qd non pibit. **D**uodecimū est dcm̄ **Beniamin**. **A**dorabitis regē celozum q in terra apparebit in forma hominis **E**t quotquot credidere eū in terra gaudebunt ei. **U**ltra hec patriarcharum et pphetarum ac sibililarū testimonia diuinitas xpi sufficientissime demonstrata fuit qm̄ sibi obediebāt venti et mare. qm̄ curabant infirmi: et ad vocem ipsi⁹ mortui suscitabāt ppter q om̄ia ipse dicebat iudeis **ioshis** ca. **O**pa que ego facio in nōie patris mei h̄ testimoniū phibent de me. **P**inc **gregori⁹** in omelia de epiphania inquit. **O**m̄ia elementa auctorem suū venisse testata sunt **P**et enim de his quasi quodā vsu humano loqr̄ deum hūc celi esse cognouit qz p̄tin⁹ stel lam miserūt **M**are cognouit qz sub ei⁹ plātis se calcabile prebuit. **T**erra cognouit qd eo moriente contremuit. **S**ol cognouit qd lucis sue radios abscondit. **S**axa et pietes agnouerūt. quia tempe mortis ei⁹ scilla sūt **I**nfern⁹ cognouit. quia hos qz tenebat mortuos reddidit **E**t tamen hūc quem om̄ia elementa insensibilia senserūt ab hinc infidelū iudeozum corda deū esse minime agnouerunt.

Et duriora saxis ad p̄mā scindī nolunt: eūq; p̄fiteri abnegant quem elementa vt dixim⁹ signis aut scissionib⁹ deū clamāt.

Nec ille

Quā ch̄istus iam venit quē iudei venisse negant. et temp⁹ aduent⁹ eius preterijt

Capitulum secundum.

Secundo errant iudei circa xpm̄ incarnatum q̄tum ad tēpalitatē **N**olūt q̄dem acceptare xpm̄ venisse. sed illum dicūt venturum. **Q**uib⁹ veritatem aduentus xpi iam preteriti et completi ostendere possum⁹ maxime ppter tria.

Primo ppter iudaici regni defectionem **S**ecundo ppter impij romani s̄bjectionem.

Tercio ppter generalem p̄fessionē

Primo p̄bam⁹ xpm̄ venisse ppter iudaici regni defectionem **N**am vt dicit **A**ug⁹. li. xviij. de ciui. dei. ca. xlv. **R**egnāte herode alienigena natus est x̄s. iam em̄ venerat plenitudo t̄pis significata. ppheticū spū p os patriarche **iacob** vbi ait **N**on auferetur sceptrum de tribu iuda et dux de femore ei⁹ donec veniat qui mittend⁹ est. et ipse erit expectatio gentium. **S**z iudei dicūt q̄ hec auctoritas q̄ ponit **Genesis** xlix. ca. loquit de **Nabuchodonozor** rege babilonis q̄ missus est ex ordinatione diuina cōtra hierusalem ppter peccā ppli. vt habet⁹ iij. regum xxiij. ca. **E**t extunc defecit regnū iudeoz quia cepit **Sedechiam** regem et eum excecavit: et filios ei⁹ occidit. vt habet⁹ ibidem xxv. ca. nec postea aliquis de ei⁹ stirpe regnauit **S**ed hoc patz esse falsum quia post captiuitatem babilonicam habuerunt duces et principes sicut p̄z de **zorbabel** hesdra **Neemia**. habuerūt etiam reges **N**am vt ponit **A**ug⁹. li. xviij. de ci. dei. **A**ristobolus assumpto diademate rex et pontifex factus est: **A**ristobolo successit alexander etiam ipse rex et pontifex. post hūc vero vxor eius **Alexandra** regina iudeoz fuit: **C**uius tempe mala sunt eos secuta grauiora. **N**az filij hui⁹ **Alexandre** **aristobol⁹** et **hircan⁹** inter se de impio dimicantes vires aduersus israheliticā gentē p̄uocauerūt **romanas**. **hircanus** nāq; p̄tra frēm poposcit a **pili⁹**

venitq; Pompeius pclarissimus princeps q
indea ingressus civitate cu exercitu iherlm ce
pit templu reseravit. non deuotioe suppli
cis sz iure victoris. qz vt ipemet testat n co
lebat deum iudeoy. Pn dicit vt scribit Lu
canus Cappadoces mea signa timet Et de
bin sacris Incerti iuda dei mollesq; sophe
tie. etc. Et ad sca scoz quo non nisi summus
potifice intrare licebat. no vt venerator sz
vt pphanator accessit. pfirmatoq; hircani
pontificatu z sbiugate genti imposito cus
tode. Antipatre vinctu secu Aristoboluz
dixit. Et etnc iudi tributarij romanoy ee
ceperut scdm Eutropiu li. vi. Deu p pau
cos anos herode alienigena habuerit. De
isto herode sic hf in hystoria scolast. sup ma
chabeoy libris. Eutropio pcorbate. Gay
cassius vn ex pncipaliozibz in ciuratione
mortis cesaris occiso eo fugit in syria. vbi
pses fuerat colligens exercitu ptra augus
tum adolenscentem z marcū anthoniū nepo
tes julij cesaris. Mor herodes d galilea ve
niens auri z bellatoz sibi duxit auxilia. q
ppter fauore Cassij meruit in tm q ei p
miserit obtemta victoria iudeoy regnū. he
rodes igitur cum cassio ad bella pfect est.
Sed dum in campis philippicis occubuit
cassio octauia augusti romā z marcū toni
prexit ad syriam. Tūc herodes muneribus
placauit anthoniū. qui herodes z frēs iude
tetrarchas fecit. Operate post hoc antho
nio cū Augusto z senatu idem herodes fuit
coronatus rex iudee. Deu commissio p
lio inter marcū anthoniū z Octavianū au
gustū herodes n interfuit missus ab antho
nio ptra regem grabum ab bnplacitum cle
opatremoliebas enim morte omi regū ori
entaliū. vt pro omib ipsa regnaret. Dicto
itaq; athonio cū octavianū venissz Rhodū
herodes sibi occurrit deposito regio habi
tu dicens Gateoz me vtilem fuisse antho
nio z fidelem qd expezt fuisset cum eo
fuissem in bello Perum nec omnino defui
frumenta z auxilio mittens Nec mō dees
sem si mihi acqdesens occidissz Cleopatraz
odij vestri fomitem. vna ergo cū victo vic
tus sum coronamq; cū fortuna deposui Ad

te autem venio spes salutis: de tua virtute
psumens Ad hec cesar. Salu esto z nunc
certius regna. meritis es vt regas plurios
cū amicitia tanta fide tuearis. Cū autē pro
perauit Augustus in egiptum: nō solū in pli
is virtus herodis emicuit. verū etiam in be
serto ita paui necessaria vt nec aqua dees
set. nec quicq; vtensilium: adeo vt mirare
cesar. Dicit de ipso iosephus vij. antiquitatz
libro. q ex ydumeaz gente paternū genus
ex arabū vero materni sanguinis originem
duxit Qui pfirmato sibi regno in supbiaz
erupit. z iudeis mala plurima intulit. Nam
z potifices nō iam scdm generis ordinē cō
stituebat. sed ignobilibz quibuscūq; facer
dotia permittebat. Sacram etiam vestem
pontificis summi obclusam signaculo con
nuit non pmissa vltiori potestate vsus eius
destruxitq; libros quos hie potuit. In q
bus iudeoy nobilitas erat descripta. ne ip
e ignobilis putaret Dixim⁹ hec omia vt per
fidi iudei enarrata historie veritate cognos
cant chrm natum tempe annotato in pro
phetia iacob patriarche Et qmuis ipi m
tis calliditatibz z falsis expōnibz conentur
illi⁹ pphetie vba puertere atq; corrumpere
dicentes q nō sint dca de chro Tū contra
ipso est translatio caldaica: qz vbi heron⁹
transulit bonec veniat qui mittet⁹ Cal
daicum habz donec veniat messyas. Et ra
bi iesu expones vba iacob bicit Non veni
et fili⁹ dauid. j. messyas: donec extēderit se
regnū neq; sup isrl glo sa Rabi salomonis
bicit. i. roman⁹. Ergo scimini o iudei z no
lite obdurare corba vestra Cōfitemini ve
nisse christum z memores estote q ab eius
aduentu vsq; ad pntem diem. eo q imple
ta sunt omia. perdidistis omnem pteritam
dignitatem. Dicite queso mihi. vbi sunt il
la stupenda miracula que opabatur virtus
diuina anteq; veniret messyas a vobis de
sideratus Vbi voces pphetarum. vbi vic
torie. id est inimicorum vestrozum. Vbi di
gnitas regia honorabilis z decora: disper
stisq; orbem terraz: cūq; gētibz ab hoiabi
les facti. Quo peccato. qua culpa irritastis
deum. vt a mille quabzmgētis septuaginta

sex annis deseruerit vos, quos fecerat ante
tea populum sibi peculiarem nisi quia vni
genitum filium suum p nobis incarnatum
p tempusistis. Venit vtiq venit, qui iam nō
amplius q ad iudicandum venturus vera
cissime predicatur.

Secundo pbatuſ christum venisse p
pter imperij Romani subiectionem. **M**u
lus vtiq sane mentis ambigit imperiū ro
manū fuisse longe lateq diffusum orbem
q terrarū subegisse. **N**ihilomin⁹ subiecit si
bi illud domin⁹ iesus christ⁹ cui⁹ regni non
erit finis. **I**mpator quippe romanor sub
bitus est vicario christi. a quo institui ⁊ des
titui potest: ⁊ ab ipso benedicitur ⁊ corona
tur, vt patz de maiestate ⁊ obedientia in c.
solite, ⁊ in clementia romani pontifices de
iureiu. **E**st autem impator ille sup oēs re
ges. vij. q. i. ca. in apib⁹. ⁊ oēs nationes sub
eo. xi. q. j. pagragpho. hec si quis. **I**pse ē prin
ceps mūdi ⁊ domin⁹. ff. ad legem rodia. l. d
precatus. **E**t etiam iudei sunt sub eo. **L** de
iudeis. l. iudei. ⁊ omnes puincie subijciunt
illi. l. xij. di. ca. **A**rianus: **E**t omnia sunt in
pate impatoris di. vij. c. quo iure. **E**t xxiij
q. viij. ca. **C**onuenio: **E**t si obijceret aliq
ptra dicta. **P**rimo q: impator ex electioe
habet ius in impio. ⁊ potest administrare a
te confirmationem pape. vt pbat xciij. di.
ca. legim⁹. ⁊ hoc dicit jnnocen. ⁊ **H**ostien.
extra de elec. in cap. venerabilem **S**ecun
do q: christ⁹ soluit tributum / sicut habetur
mathei. xviij. ca. **E**t xxiij. q. viij. ca. tributū
Et xi. q. i. ca. si tributum **E**t iteruz quia chri
stus dixit johannis xix. **R**egnū meū non ē
de hoc mūdo. ergo impator non subijcit
pape. qui vicem christi gerit in terris **R**es
pondere possum⁹ ad primū q: ius quod ha
bz impator est quia eligitur ab illis quos
papa ⁊ ecclesia instituit electores. **N**am il
li qui eligunt impatorem a papa. habent
hoc ius eligendi. vt in pscō ca. venerabilez
Et in prefata clementina **R**omanipontifi
ces. **A**d illud autem q: soluitne tributū
cim⁹ scdm glōm in pallegato ca. si tributū
q: chrs fecit illud nō ex debito. sed ne scan
dalizaret. q: at christus dixerit non esse d h

mundo regnū suū: verum dixit. q: ante pa
ssionē cum illa verba protulit non venerat
ministrari sed ministrare. ⁊ humilis in for
ma serui cū hominib⁹ querari. post passionē
autem ⁊ resurrectionē dixit discipulis ma
thei vltimo. ca. **D**ata est mihi omis prās in
celo ⁊ in terra. **Q**uare cum papa gerat in
terris vicem chri superior est impatore o
nibusq principibus terre. in qua re pferu
tandum est quanta fuerit virtus ⁊ potētia
christi qui non armis ⁊ legionib⁹ militum:
non promissis bonorum temporalū: urbem
maximā impiumq romanū ad cultum suū
attraxit: neq: alia causa tante nouitatis da
ri potest nisi patientia ⁊ miracula martyru
post predicationem aplōz petri ⁊ pauli. atz
expost conuersio miraculosa **C**onstantini.
Nam impium vsq ad eius tempora semp
in vrbe fuit. qui a lepra liberatus ex deuoti
one suscepti baptisimatis data libertate ec
clesia edificandi templa deorū claudi iussit
De quo sic scribit xi. q. i. in. ca. futuram. vir
religiosissim⁹ **C**onstantinus prim⁹: scilz in
ter principes fidem veritatis patenter ad
eptus licentiam dedit per vniuersum orbē
sub suo degentibus imperio non solum fie
ri christianos. sed etiam fabricandi ecclesi
as. ⁊ prebia constituit tribuenda. **C**Deni
q: idem prefatus princeps donaria immen
sa contulit: ⁊ fabricam templi prime sebis
id est lateranensis scdm glōiam beati petri
instituit. adeo vt sedem imperialem relin
queret. ⁊ beato petro suisq successoribus
profuturam conderet. **H**ec ibi. **P**ic **C**on
stantinus **B**izantium se contulit. que ciui
tas conbita fuit in trachia tempore tulij ho
stiliij terciij regis **R**omanorum: quam am
pliauit et suo nomine appellauit **C**onstan
tinopolim. **E**t quo dicta est noua roma. vt
patet viceſimā prima distincti. decretorum
capitu. sacrosancta. **C**a. constantinopolita
ne. capi. renouantes. capi. diffinius. **P**le
rig iudeis in hac parte deteriores: negant
constantinū tam alte tamq glorioſissime ec
clesiam ⁊ prefatē scdm sublimasse **Q**uos im
probamus ex **L**actatij sentētia in. j. li. dina
rum insti. sic ad constantinū loquentis **P**oc

opus nūc nōmīs tui auspicio inchoam² con
stantine impator: maxime qui prim² roma
norum principum repudiatis errorib² maie
statem dei singularis ac veri et cognouisti. et
honorasti. Sed post istū constantinū fuerunt
tot impatores vsq³ ad tpa nostra qui mule
tis fauoribus multa reuerētia. multaq³ duo
tione chri² et suam eccliam sunt psecuti. int
quos fuit ille Iustinian² qui tanta ebibit in
honorē dñi iesu chri² et christiane religiōis
augmentum. Sicut patz in libro Codic² in
cuius principio tractat de fide chri² tenēda.
dicit nāq³ **L**. d. summa. trini. et fide ca. in. l. i.
Cunctos pplos quos clementie nrē regit
impium in tali volum² religione p²ari quā
diuinū petrum ap²lm tradidisse. Romanis
religio vsq³ adhuc ab ipso insinuata decla
rat. Et ne singula cōplectamur arguim² cō
tra iudeos. q³ ille cui subijciendū erat impe
rium romanorū est chri². Sed iesu filio vir
ginis marie subest imp²ū romanorū: ergo ip
se fuit chri². **D**. d. imp²ū romanorū s² rpo
deberet esse. pbat p. 10 qd scribitur daniel
ij. ca. vbi habetur q³ nabuchodonozor vidit
statuam magnā: cui² caput ex auro optimo
erat. pect² et brachia de argento. porro ven
ter et femor² ex ere. tibie autē ferree. Et sed
tur: absesus est de monte lapis sine manib²
bus et percussit statuā in pedib² eius ferreis et
fictilib²: et comminuit eos. Per hāc statuam
designantur q³tuor regna magna sibi in or
be succedentia scdm q³ daniel diuinit² inspi
rat² ibi exponit. Primū est regnū chaldeorū
quod significatur per caput aureum. Secū
dum est regnū persarū qd significat p argē
teum. Tercū est regnū grecorum seu alex
andri. qd significatur p es. Quartū ē regnū
romanorū: qd significat per ferrum: qd sub
iecit sibi omia regna mūdi sicut ferrum do
mat omnia metalla. Per lapidem autē ab
scisum de mōte sine manib² designatur ipse
chri² siue regnū eius cui vt predicit subijci
endū erat regnū romanorum: **E**
Tercio pbat² chri² venisse ppter ge
neralem p²essionem. P²is quidem natio
nes mūdi chri²ū venisse affirmāt. Iudei so
li obstinato corde hoc acceptare nolūt: qui

facile p²unsi p²ter ea que bea sunt ex
auctoritate Aggei pphete. cap. ij. vbi ait.
Nolite timere quia hec dicit dñs exercitu
um. **A**dhuc vnū modicum est et ego moue
bo celū et terram mare et aridas: et mouebo
omēs gentes: et veniet desiderat² cunct² gen
tibus et implebo domū istam glā. **E** infra.
Magna erit gloria dom² istius nouissime
plusq³ prime. Scdm omēs expositores he
breorū iste desiderat² ē rex messias siue cri
stus. **L**oquit² ergo ppheta de gloria dom²
domū edificatā a iudeis post reditum capti
uitatis babylonice. ergo stante illa domo:
venit chri² quia ppheta dicit eam replē
bam gloria desiderati cunctis gentib² ad e
am. Dom² autem illa destructa est p. **A**ltu²
et vespasianū quadragiesimo secūdo āno p²
passionem chri². **I**nsup et in p²allegata au
ctoritate dicitur. **M**agna erit gloria dom²
istius nouissime magis q³ prime. **C**onstat p²
loquebatur ppheta de domo edificata p²
captiuitatem babylonicam vt dictū ē. **A**d
cuius edificationem inducebat populū et
predixit glām eius futuram maiorem q³ fu
erit glē domus edificate per Salomone²
hoc autem nō potest intelligi ppter maio
res diuicias seu honores. vt cultum diuinū
vel structurās et ornamenta. quia stat² p²pti
illo tempe erat quasi null² respectu illi² sta
tus qui fuit sub salomone. **P**ropter hoc di
citur in ij. hēbre. q³ sacerdotes qui viderāt
primam domū lachrimabantur alijs exulta
tibus in dedicatione dom² secūde. quia qua
si nulli² momēti erat respectu alteri². **Q**ua
re non pōt intelligi maior glā eius nisi per
aduentum ip²si² desiderati cūctis gentib². q³
eam glorificauit p²sentia sua. qñ in ea fuit
a matre oblatus scdm q³ predixerat mala
chias ppheta ij. ca. **S**tatim veniet ad tē
plum sanctū suūz dñator quem vos querit²
et angelus testamenti quem vos vultis. ip
sam etiam domū honorauit quando ibi fre
quenter docuit et p²dicauit. **D**icūt autē aliqui
iudei ad hoc: q³ maior fuit glā dom² secūde
q³ prime in annis q³ p²durauit. **S**ed hoc nō
valet q³ liz v² fit q³ p²durauerit. hoc tamē
nō fuit ad eius glām sed potius ignominia

quia pluribus tēporibus fuit pēculcata et de-
honorata. **¶** **A**ntioch⁹ Epifanes posu-
it ibi abhominandū ydolu: et fecit ibi prosti-
bula mulierū: sicut patz in pmo et in secūdo
libro machabeoz. **¶** **I**de dicit **I**osephus li-
bro xiiij. antiquitatū. Similiter domus ipa
fuit prophānata qñ Dōpeius cepit hierusa-
lem: vt dixim⁹ superius. et qñ vltimo p **A**i-
tum fuit destructa. **¶** **N**o hoc dicit aliq q p-
ma dom⁹ durauit plus q scda: qz plures anni
fluxerūt a quarto āno salomonis in quo fū-
data est vsq ad vndecimū annū sebechie in
quo destructa est: qz fluxerunt anni quadrin-
genti viginetisēptē: sūm q pōt pputari p tē-
poraregū intermediōz: inspiciedo tertiū et
quartū regū. perfecta at fuit vndecimo an-
no regis salomonis: et stetit pfecta quadrin-
gentis viginetis trib⁹ annis. **¶** **S**cda vero do-
mus durauit sūm cōputatione iudeoz qdrin-
gentis vigineti annis. **¶** **Q**uare gloria domus
isti⁹ scde nō aliter intelligi pē nisi vt est pōi-
ctum: qz xpī pntia fuit illustrata et decorata.
¶ **E**st insup ptra iudeos p fidos pphētia **D**a-
nielis ca. ix. **¶** **I**psē quisqz angel⁹ gabriel ex
volūtate dei reuelauit tempus aduētus xpī
dicēs. **¶** **S**eptuaginta hebdomade abbrevia-
te sunt sup populū tuū et sup urbē scām tuā
aut psummes preuāricatio et finez accipiet
peccatū et deleat iniquitas et abducat iustis-
cia sempiterna et impleat visio et pphētia
et vngat sanct⁹ scōz. **¶** **A**d quoz verborūz
pleniorē hūdam noticiāz notandū sūm **A**li-
cholaum de lira. **¶** **D**a in sacra scriptura vno
modo accipit hebdomada p tpe septē āno-
rum. **¶** **E**t sic fumi⁹ **L**euitici xiiij. ca. vbi dicitur
Da septē hebdomade sunt accipiēde a
festo pasce q fuerūt qdragintā nouē dies: et
in quinquagesimo die celebrandū est festum
pēthecostes. **¶** **A**lio nō accipit hebdoma-
da p tpe septē annoz. **¶** **E**t sic loquit scriptu-
ra de hebdomada **L**euitici xxv. ca. vbi dicitur
Numerabitis septē hebdomadas āno-
rum q faciunt quadragintā nouē annos: et
quingēsim⁹ ann⁹ immediate sequēs dñi iu-
bileus. nec inuenit hebdomada accipi plu-
ribus modis. **¶** **N**on pōt at in oca prophetia

danielis accipi hebdomada pmo mō: qz fu-
isset ppleta infra annū et dimidiū: ergo p lo-
cum a diuisione oportet q accipiat p heb-
domada annoz. **¶** **E**t in hoc oēs expōitores
cōueniūt: catholici et hebrei. **¶** **S**eptuaginta
vero hebdomade annoz faciūt annos qua-
dringentos nonaginta: qd tēpus preterisse
null⁹ dubitat. **¶** **O**ratī ergo danieli angel⁹ ga-
briel benūciauit liberationē populi capti-
uitate babylonica: et perfectā liberationēz
fiendā per xpī. **¶** **V**is omibus que iam retuli-
mus territi iudei ad impugnandū nos ad a-
lia cōfugiunt: et dicūt q christ⁹ nō venit. **¶** **E**t
hoc multipliciter pbare conant⁹. **¶** **E**t primo
abducūt **I**saia ij. ca. dicentē. **¶** **E**rit in nouissi-
mis dieb⁹ ptepat⁹ mons dñi in vīce mon-
tium et eleuabit sup colles: et fluēt ad eū oēs
gentes. **¶** **E**t infra. **¶** **C**onstabunt gladios suos
in vomeres et lāceas suas in falces. **¶** **N**on le-
uabit gens ptra gentē gladiū: nec eribūt vl-
tra ad peliū. **¶** **E**t istis vbis formant quadru-
plex argumentū. **¶** **P**rimūz: qz dñs hic. **¶** **E**rit
in nouissimis diebus. **¶** **J**esus nazareus nō
fuit in nouissimis dieb⁹: qz post natiuitatez
eius et mortē multa tempora fluxerūt: ergo
non fuit vere christ⁹: cui⁹ aduentus promit-
titur in nouissimis diebus. **¶** **S**ecundū ar-
gumentū: qz dicit⁹ q mons dñi erit in verti-
ce montiū. **¶** **M**ons ille est mons syō vbi fu-
it templū qui non est in aliquo eleuat⁹. naz-
vt dicūt aliqui doctores hebrei: dñs debet
appotare montē tabor et montem synai et
montē carmel ad locū vbi est iherusalem: et
super verticē istoz montiū ponere montē
syon. hoc autē nondū est adimpletū: qz chri-
stus non venit. **¶** **T**ercū argumentū: quia
in pfatis vbis dñs. fluēt ad eum oēs gentes.
¶ **S**ed non oēs gentes crediderūt in **J**esu
nazarenū: ergo nō fuit christus. **¶** **Q**uar-
tum argumentū: quia sequitur in vbis pre-
missis: nō leuabit gēs ptra gentēz rē. **¶** **S**ed
post mortē iesu nazareni fuerunt et in iudea
bella atrocissima tpe titi et vespasiani: qz nō
fuit vere christ⁹. **¶** **A**d primū argumentū
rōndetur qz dies messie in sacra scriptura di-
cuntur dies nouissimi tūc nō solū dies mes-

sic et etiā aliq̄ tēpora ipsū p̄cedētia. vt pa
 tet **Genesia xlii. ca.** Vbi patriarcha iacob
 bicit filiis suis **Cōgregamini** vt annūciē q̄
 v̄tura sunt vobis in dieb⁹ nouissimis. Et
 ibi p̄sequēter annūciat nō solū aduētū xp̄i
 ē etiā multa q̄ adimpleta sunt tpe regū isrl̄
 ē iudicū. **¶** Ad scdm̄ dicendū. q̄ eleuatio
 mōtia syon nō est intelligēda s̄m̄ eleuatio
 nem localē. s̄m̄ nobilitatē ē extimationē
 prout etiā exponit rabi salomō. Eleuatio
 ergo illa fuit multitudo signorū. et claritas
 miraculorū q̄ xp̄s operat⁹ est in mōte syon.
 Vbi nāq̄ illuminauit cecū natū. ibi sanauit
 languidū in p̄batica piscina. Vbi dē spiritū
 sc̄m̄ apostolis dedit. **¶** Vbi 3^m vō dicim⁹ q̄
 ibi est distributio p̄ generib⁹ singulorū nō
 pro singul⁹ generū. Sicut d̄r oē aiāl fuit in
 archanoe q̄ de singulis sp̄ibus aiāliū fue
 runt ibi aliq̄ indiuisua. Similiter de omni
 bus generibus aliq̄ crediderūt xpo. vt p̄ p̄
 diffusionē fidei in toto orbe. **¶** Alter p̄t̄ di
 ci q̄ oēs in sacra scriptura intelligunt mul
 ti. **¶** Vbi ij. regū vij. ca. Dixit absolon et oēs vi
 ri israhel. meli⁹ est filiū chusi rē. **¶** Tertuz
 est em̄ q̄ non erāt ōnes filij isrl̄ ibi p̄sentes
 sed multi. sic est in p̄posito. **¶** Ad quartuz
 r̄ndet q̄ circa tpa xp̄i fuit par diuina sicut
 oñōi in sequēti sermone. Et vbi d̄r. Nō le
 uabit gēs p̄tragentē glabiū rē. **¶** Auerten
 dum q̄ vltra nō importat pacis eternitatē
 sed diuturnitatē. **¶** Vbi iij. regū vij. ca. Vltra
 non venerūt latrones s̄rie in terrā isrl̄. qd̄
 dicit p̄ diuturnitatē non propter eternita
 tem. q̄ postea frequēter legunt inuasisse t̄
 ram isrl̄ et dep̄dasse. iij. regū xij. **¶** Secun
 do iudei p̄tra nos inducūt ad h̄ vba **Isa. ca.**
 xj. dicētia. Egrediet̄ v̄ga de radice iesse rē.
 vbi loquit̄ de aduētū messie s̄m̄ oēs. Et seq̄
 tur ibidē. habitabit lup⁹ cū agno et pard⁹ cū
 edo cubabit. Et sequit̄. Et delectabitur in
 fāns ab vberē sup̄ forāmē aspidis. Et in ca
 uerna reguli qui ablatat⁹ fuerit manū suā
 mittet. **¶** Dicit iudei q̄ in aduētū xp̄i aiālia
 siluestria sic deberent domesticari q̄ pacifi
 ce habitabunt cum aiālibus naturalit̄ man
 suetis. Et q̄ animalia venenosa non nocē

bunt hominib⁹ vel pueris. ymmo infātes
 se cure lubet cū eis. Et hoc nō est impletuz
 q̄ xp̄s nō venit. **¶** R̄ndet q̄ ista ē locutio me
 taforica. et nō iant̄ ibi hōies nō ōibus aiāliū
Sicut Genesia xlii. Benyamin lupus ra
 par. Et dān sicut coluber in via. **¶** Sic ad p̄
 positū est dicendū q̄ iudei et gētilēs q̄ erāt
 p̄us adinuicē nocui et obiosi pacifice simul
 habitauerunt. p̄ueri ad fidē xp̄i. **¶** Vñ scribi
 tur **Actū iij. ca.** Multitudinis credentiū
 erat cor vñ et aiā vna. Et eodē mō dicendū
 est de pueris et aiālibus venenosis. q̄ sim
 plices et puri nō ledunt ab eis q̄ an̄ cōuerſi
 onem ad fidē xp̄i erāt veneno infidelitat⁹ et
 p̄fibiē repleti. **¶** Q̄ aut̄ tal̄ mod⁹ loquēdi sit
 in p̄dicto ca⁹ p̄ p̄ id qd̄ ibi p̄mittit̄ q̄ stirpē
 vocat radicē iesse et xp̄m florē. **¶** Silit̄ me
 taphorica est locutio. Crit iusticia cinguluz
 lumboy ei⁹. **¶** Tercio iudei arguūt cōtra
 nos. q̄ zacharie vij. ca. scribit̄. Ecce vir ori
 ens nomē ei⁹. vbi trāslatio chaldaica habet
 messias nomē ei⁹. Et sequit̄ text⁹. et edificā
 bit templū dño. **¶** Vñ iesus nazaren⁹ nō edifi
 ficauit aliqd̄ tēplū dño q̄ nō fuit xp̄s. **¶** Re
 spondet q̄ edificauit tēplū de lapidebus vi
 uis et sp̄ualib⁹. videlicet de ip̄s fidelib⁹. et
 talis edificatio p̄ueniebat xpo q̄ est p̄fectis
 sima q̄ regnū ei⁹ est sp̄uale. et sic eius tēplū
Rabi tamē salomō dicit q̄ hec auctoritas
 intelligit̄ de tēplo sc̄cdo edificato p̄ 300
 habel. **¶** Ego vō dico q̄ etiā si intelligat̄ de
 xpo adhuc litteraliter est impleta q̄ xp̄i d̄
 tute edificata sunt in honore dei non vnus
 sed tot vbiq̄ terrarū et potissimum in vbe
 roma tēpla mirifica. Et non est incōueniēs
 q̄ aliqñ ponat singularis numer⁹ p̄ plura
 li et cōuerso. **¶** Quarto opponūt se nob̄
 iudei allegātes illud quod habet deuterō
 no. xxx. ca. Si ad carbines celi fueris diffu
 patus inde retrahet te dñs deus tu⁹ et assu
 met atq̄ introduct̄ in terrā quā possede
 runt p̄estui. Et hoc ip̄i inferūt. Cū simus
 dispersi per totū mundū et non cōgregati
 sequit̄ q̄ nō venit xp̄s. **¶** Dicendū q̄ istud fu
 it adimpletū in reductione eorū de captivi
 tate babylonica. Sed p̄tra hoc obijciūt p̄

illud quod habet **Ezechielis** xxix. ca. **Sci**
ent: q ego dñs illoru zco q trāfulerim eos
in natiōis e z pgregauerim eos sup terrā et
non dereliquerim quēqz ex eis. ibi in capti
uitate babilonica multi remāferunt e non
oēareuerſi. **Rñdē** q tūc fuit impletū illud
qd dictū est qz nulli fuerūt ibi derelicti qui
uoluissent reuerti. **Nā** cirus q erat mona
cha in ōnibz illis regnis dedit licentia z ge
neraliter ōnibz redēdū ymmo dedit mu
nera reuertētibz. vt p3 hēbre. j. ca. **Et** iō p
pletū est verbū moyſi z ezechielis qz null
derelictus est ibi qz uoluit reuerti. **Qui** aut
no luerūt inuigini fuerūt bñficii dei.

¶ **Quinto** iudei obijciūt p illud qd habe
tur **Jeremie** xxiij. ca. **Eccē** dies uenit di
cit dñs z suscitabo dauid germē iustū qd in
telligit de xpo. **Et** sequit ibidē. **In** diebz il
lis saluabit iuda z isrl habitabit z fidēter.
Sed nunq tot miserie acciderūt filiis isrl
sicut p mortē iesu nazareni. **Ź** no fuit xpus
Rñdē q pprie loquēdō no erat qd filij iude
iuda. qz erant auerſi a deo ex eo q xpm ne
gauerat z occiderāt. propter qd z illā mise
riam inuenerūt. **Alij** at qui vere erant filij
isrl z iuda vere saluati sunt. qz xpm recepe
runt nec sōi saluati sunt spūaliter s3 etiam
corporaliter. **Nam** sicut dicit in historia ec
clesiastica. **Imminē**te destructiōe ciuitatz
hierosolimytane scā p titū ammoniti sunt
fideles q erat in iudea p angelū ut trāfret
in regnū regis agrippe q erat p̄federat⁹ ro
māne. **Et** etiā illi qui de regno xpi sūt hā
bitant cōfōdēt in parabolis. **¶** **Sexto** m
di dicunt q xps non uenit ppter illud qd
habet danielis iij. ca. **Apicabā** in uisione
noctis z ecce cū nubibz celi quasi fili⁹ hoīs
ueniebat. hoc intelligit de xpo. **Sed** iesus
nazareni⁹ no uenit in nubibz celi qd no fuit
xps. **Ad** h̄ obiectūz q scriptura loquit de
duplici aduētū xpi. s. in mūdū z ad iudiciū.

¶ **Primus** aduēt⁹ describit cū humilitate.
Secūdo at cū excellētia z p̄tate. **Daniel**
at loquit de sēdo aduētū. **Qd** p3 qz paulo
post dicit **Iudiciū** sedit z libri aperti sunt
Iudei at ex cecatine sciūt hūc duplicē ad

entum distinguere, et multa errantia
cunt, nam alii expectant xpm in aduentu suo
in tanta stultie apparere et pteate p omnia ter-
rena filii subiciet et eos liberabit et regnum
eorum restituet, ppter qd etiam xpi discipuli
post ei resurrectione querebant, dne fi in
tpe hocrestitutus regni isrl. **Actu** iij. cap.
Alii at ppter scripturas q manifeste lo-
quunt de xpi humanitate et passione, et pp
illas que loquunt de ei emmentia et pteate
expectant duos messias. **Pr**mus qui erat oc-
cidendus. Et alii qui illi resuscitabit et reg-
num israhel restaurabit. **Sed** hoc de scri-
pturis non habet auctoritatem, licet em plu-
res dicti sint messie siue vncti quod isrl est
vt dauid et saul et quidam alij, nullus tamen
in scriptura dicitur venturus ad salutem po-
puli nisi vnus. **S**eptimo iudei arguunt
q xps non venit ppter illud qd scribitur
isaie xxx. ca. Erat lux sicut lux solis,
et lux solis sepeplaciter, que verba dicunt
q in aduentu xpi debeat fieri immutatio
corporum celestium. **Sed** talis immutatio no
fuit facta in aduentu nazareni, q xps non
dum venit. Dicentiu q illa vba loquuntur
de aduentu xpi ad iudiciu. **Tunc** em muta-
buntur et iniquabuntur quodammodo corpora
celestia. **Et** tunc sanabitur vuln' populi et
percutilla plage ei' vt d' in textu, q tunc
destruet mortalitates p peccatu primorum
parentum inducta q oes hoies resurgent ad
vitam immortalitatis. **P**ostea impugnat nos
iudei ex dicto dauid in ps. lxxxviij. vbi ha-
bet sic ponam in seculu seculi semine ei'. **Sed**
iesus nazarenus no habuit filios q non fuit
xps. **R**ndendum q habuit filios spuales p
fide non per carnale propagatione q sem-
per habet turpitudine pincta. **Et** talis fi-
liatio spualis appetit ei. **D**e tali etia spuali
filiatione loquit dauid in ps. lxxxj. Ego di-
xi dii estis et filij excelsi omnes. **D**ictum fit
pro ista parte de xpo qui venit. **I**n ad ter-
tium errore defendendi procedamus.

¶ De prophete predixerunt xpm passurum p
salute generis humani. ¶ Capitulum. iij.

Tertio errat iudei circa christum
 incarnatum quatum ad passibilitatem
 Verbum siquidem crucis scabulum
 est eis quod nulla excusationes habere possent
 amoniti et docti antequam christus venisset per
 prophetarum de mysteriis passionis eius. Et
 at incredulitate eorum viriliter profutem? aduer-
 tendum est quod passio christi in veteri lege fuit
 in vobis prophetis et figuris multipliciter pre-
 signata. Et hoc quantum ad tria
Primo quantum ad initium
Secundo quantum ad progressum
Tertio quantum ad terminum
Primo passio christi fuit in veteri lege
 vobis prophetarum et figuris pronuntiata quantum
 ad illius initium: in quo ponuntur septem verita-
 tes. Prima est de concilio congregatione
Secunda de iude venditione
Tertia de christi egressione
Quarta de vehementi persecutione
Quinta de trina oratione
Sexta de angeli apparitione
Septima de sanguinis sudatione
Prima veritas passionis christi est de con-
 cilio congregatione: de qua dicit Mattheus. cap.
 xxvij. Concilium inierunt omnes principes sacerdo-
 tum propter iesum ut eum morti traderent. Et io-
 annes xij. ca. Collegerunt pontifices et phari-
 sei concilium. Hoc prexit patriarcha iacob Be-
 nefis xlij. ca. sic Simeon et leui fratres bala in in-
 quitatis bellatam in consilio eorum non veniat anima
 mea quia in furore suo occiderunt virum. Male
 dicitur furore eorum quia peritiam: et indignatio eorum
 quia dura. Nicholaus de lira super xj. ca. iohannis
 inquit Pontifices erant de tribu leui. pharisei
 pro magna parte de tribu symeon. Est alia pro-
 phetia david in ps. xvj. ubi dicit Circumdederunt
 me canes multi: filium malignatum ob-
 sedit me. Et ite sapientie ij. ca. scribitur Dix-
 runt impij: pueniam? iustum quoniam inutilis est no-
 bis et peritarius opibus istis. Jeremias insu-
 per xj. ca. ita in persona christi locutus est Gu-
 per me cogitauerunt filia dicentes. venite
 mittam? lignum in panem eius? et eradam? eum de
 terra viventium. Lactantius libro liiij. inducit
 fabulam ita vaticinatam Inierunt filium de-

testamentum ut priuaret eum vita: qui ut eos
 iustificaret auenerat. **S**ecunda veritas pas-
 sionis christi est de iude venditione: de qua dicitur
 Mattheus. xxvij. ca. quod proditor ille neque ve-
 didit christum triginta argenteis. Hoc utique fi-
 guratum fuit in ioseph: de quo habet Genesim
 xxxvij. ca. quod extrahentes eum fratres sui de
 cisterna: viderunt ille mahelitis triginta ar-
 genteis. Et istud prenunciavit zacharias in per-
 sona christi ca. xj. ubi ait Appenderunt mer-
 cedem meam triginta argenteos. **T**ertia
 veritas est de christi egressione: de qua sic
 scribit Iohannis xvij. ca. Egressus est iesus
 trans torrentem cedron. Hoc figuratum fuit se-
 cundum regum xvj. ca. ubi habet quod rex David
 transgredebatur trans torrentem cedron. omnes autem
 viri qui erant cum eo flebant. Et iterum iij. regum
 ca. ij. fuit dictum semel: quocumque die transieris
 torrentem cedron scito te interficiendum.
Quarta veritas est de vehementi con-
 stantione: de qua dicit Mattheus. xxvij. ca. Cepit con-
 tristari et trahi: et ait illis Tristis est anima
 mea usque ad mortem. Hoc figuratum fuit
 in helya dum fugiebat persecutionem zebel
 postquam puenit ad speluncam: qui dixit domino ut
 scriberet tercium regum xix. ca. Derelictus sum ego
 solus et querunt animam meam ut auferant eam. Et
 hoc prexit Jeremias in persona christi tre-
 norum. i. ca. Vide domine afflictionem meam quoniam con-
 turbatus sum. Et Daniel vij. ca. Cogitationi-
 bus meis tristabar: et facies mea immuta-
 ta est in me. **Q**uinta veritas est de trina
 oratione. Dicit enim Mattheus. xxvij. ca. Oravit
 tertio eum sermonem dicens. Hoc figuratum
 fuit in david: de quo dicit i. regum xx. ca. Labes
 david pronus in terra oravit tertio. Et in da-
 niele qui ut scribitur in iudicij. ca. Tribus vi-
 cibis in die flectebat genua sua. **S**exta
 veritas est de angeli apparitione: de qua di-
 cit lucas xxij. ca. Apparuit illi angelus de ce-
 lo confortans eum. Hoc figuratum fuit in gedede
 cui (ut scribit Iudicij. vj. ca.) Apparuit an-
 gelus dicens Dominus tecum viror fortissime. Et
 in Josue cui dixit de Josue p. ca. Confor-
 tare et esto robustus: noli timere quia tecum est
 dominus deus. Et hoc prexit daniel. x. ca. loquens

In psona christi Tetigit inquit me qñ visio
hòis: et confortauit me et dixit, noli timere
partib. cōfortare et esto robustus. **S**epti
ma veritas est de sanguinis subatione. **A**it
enim lucas xxij. ca. **S**actus est sudor ei⁹
cut gutte sanguinis currētis in terrā. **D**e h
dicit **I**sa. ix. ca. **D**estimentū tuū mixto san
guine. **E**t ezechiel xvj. ca. **V**idi te pculari
in sanguine tuo. **S**ecundo passio xpi fuit
in veteri lege verbis prophetarū et figuris
premonstrata quanta ad illius pgressuz in
quo ponunt septē veritates.

Prima de iudeoy et ministroy pstratione

Secunda de xpi ligatione.

Tertia de maxille percussione.

Quarta de falsa testificatione.

Quinta de impia derisione.

Sexta de crucis baiulatione.

Septima de amara potatione.

Prima veritas est de pstratione iudeo
rum et ministroy qui voluerunt capere ie/
sum, de qua sic scribit **I**oanis xviij. ca. **A**b
ierunt retrosum et ceciderūt in terrā. **D**e
hoc est prophetia **I**eremie qui xx. ca. ait.
Dñs mecum quasi bellator fortis: idcirco q
persequunt me cadēt et infirmi erunt.

Secunda veritas de xpi ligatione, de hac
dr **ioanis** xviij. ca. **M**inistri iudeoy ppre
benderūt iesuz et ligauerūt eū. **H**oc figura
tum fuit iudiciū xv. ca. in filisteis q ligauē
runt samsonē. **E**t hoc pphetauit **I**eremis
as ca. xij. dicens **D**edi dilectā aīam meam in
manu inimicoy. **E**t ezechiel iij. ca. dixit **E**c
ce data sūt sup te vincula ligabūt te in eis et
nō egredieris de medio eoy. **T**ertia ve
ritas de maxille percussione. scribit enīz **ioā**
nes xviij. ca. **L**ūc vn⁹ afflētēs ministroy de
dit alapā iesu dicens, sic rñdes pontifici. **S**i
guratū hoc fuit iij. regū xxij. ca. **Q**ñ sebes
chias rex percussit micheā pphetā in maxil
lam. **E**t ipse micheas v. ca. istud pñuncia
uit **S**ic percutiēt maxillā iudic⁹ isrl. **E**t ite
rum **S**ibilla quam superi⁹ allegauim⁹ ait
Et in man⁹ impias infidelīū veniet. dabūt
āt deo alapas incestis manib⁹. **Q**uarta
veritas est de falsa testificatione, vt em̄ re

fert **Mattheus** xxv. ca. **N**ouissime at⁹ ve
nerunt duo falsi testes q et dixerūt, hic dixit
possum destruere templū dei. **H**oc puidit
in spū dauid cū dixit in ps. xxvj. **I**nsurrex
erunt in me testes inīq et mentita est inīqtas
sibi. **E**t oseeas ca. vij. ait. **E**go redemi eos et
ipī locuti sūt p me mēdacia. **Q**uinta ve
ritas ē de impia derisione, dicit nāq matthe
us xxvij. ca. **L**ūc expuerūt in facie ei⁹ et col
laphis eū ceciderūt. **A**lij at⁹ palmas in facie
ei⁹ dederūt dicētes: pphetiza nobis xpe qñ
est q te percussit. **H**oc pphetatū ē: nāq dauid
in ps. xxi. ita in psona xpi loquit⁹ **D**ñs vide
tes me deriserūt me: locuti sūt labijs et mo
uerūt caput. **E**zechiel at⁹ xij. ca. ita vaticina
tus est **S**acīe tuā velabūt et nō videbis ter
ram. **E**t sibilla de q paulo añ retulim⁹: ita se
quit⁹ **I**mpurato ore expuet venenata spu
ta dabit vero ad vbera simplicit sc̄m doctū
et collaphas accipies tacebit, ne quis agnos
cat qd verbū sit, vel vnde veniat vt infer⁹
loquat⁹ et corona spinea coronef. ip̄a em̄ in
sippiēs gens deū tuūz nō cognouisti s; spina
euz coronasti et horridum illi fel miscuisti.

Sexta veritas de crucis baiulatione, ait
em̄ **ioānes** xix. ca. **B**aiulās sibi crucem exi
uit in eū q dr caluarie loc⁹. **P**rius figura p
cessit qñ tulit abazhaz ligna et imposuit sup
ysaac filiū suū. **P**redixit hoc etiā **I**eremis
as **E**go qñ agn⁹ q portat ad victimam.

Septima veritas de amara potatione,
de q matth. xxvij. ca. dr **D**ederūt ei bibere
vinū myrrhatū cū felle mixtū. **H**oc exp̄ssit
dauid loquēs in psona xpi ps. lxxvij. **D**ede
runt in escā meā fel: et in siti mea potauerūt
me aceto. **E**t hoc insup p̄dixit **I**eremias
trenoꝝ iij. ca. **R**ecordare paup̄tat⁹ et trans
gressiōis, i. afflictiōis mee ab inthij et fellia.

Tertio passio xpi fuit in veteri lege v
bis prophetarum et figuris p̄cōfensa quā
tum ad eius terminū in quo ponuntur sepe
tem veritates.

Prima est de crucifixione

Secunda de clementi oratione

Tertia de vestimetoy diuisione

Quarta de flebili lamentatione.

Quinta de pretereuntium blasphematione
Sexta de spiritus emissione

Prima veritas ponit luce xxij. ca. vbi dicitur Crucifixi
veritatem esse. **P**acem exprobat dauid in ps. xxj. **S**ode
runt inquit manus meas et pedes meos: dimue/
rauerunt omnia ossa mea. **Q**ue verba ut asserit
Lactantius li. iij. non de se locutus est propheta.
fuit enim rex et nunquam illa passus est. spiritus dei per
illum loquens quod erat illa passus post annos mil
le et quinquaginta. tot enim colliguntur anni a da
uid usque ad crucem christi. **E**t zacharias propheta
xij. ca. ita dixit. **A**spiciet ad me quem confitebitur
Et idem xij. ca. **Q**ue sunt iste plage in medio
manuum tuarum: et dicitur his plagatus sum in do
mo eorum quod me diligebant. i. diligere debebant

Secunda veritas de passionis oratione. ut enim refert
lucas xxij. ca. **P**ro crucifixorum oratione dicitur
etiam pater ignoscere illis quod nesciunt quod faciunt.
Pocclare prebuit Isaias ca. liij. **P**salmus inquit
per transgressores oravit. **T**ertia veritas
de vestimento divisione: de qua ait mattheus
xxvij. ca. **D**iviserunt vestimenta eius mittentes
sortem. quod a dauid ps. xxj. apertissime fuit pre
dictum **D**iviserunt sibi vestimenta mea: et super
vestimenta mea miserunt sortem. **Q**uarta veri
tas de flebili lamentatione. ut enim scribit
mattheus xxvij. ca. **C**lamavit voce magis di
cens. deus meus deus meus quare me dereliquisti
Et de hoc predixit dauid in ps. cxj. quod lit
teram intelligit de christo. ut plene dixi in ser
mone de passionis in quadragesimali sermone.

Quinta veritas de pretereuntium blas
phematione. ait enim mattheus **P**retereuntes
blasphemabant eum mouentes capita sua et di
centes. salua te metipsum fili fili: deus descen
de de cruce **P**oc Jeremias ca. xx. propheta
uit dicens. **S**icut lux in derisus tota die dices
Gloriabatur me: audiui enim contumeliam multorum
et terrorum in circuitu. **S**exta veritas de
spiritus emissione ut scribit iohannis xij. et lu
ce xxij. **I**nclinato capite emisit spiritum. **E**t
hinc sic predixit Isaias ca. liij. **T**radidit in
mortem animam suam. **S**eptima veritas est de
plactu et passionis. **D**icitur quippe fuit vultus
in gloriose a symeone iusto: ut per lucem ij. c.

Tua ipsi? animam pertransibit gladius? quod imple
tum fuit dum filius unigenitus in cruce pendens
tem amarissimis gressibus deflevit. **P**oc pro
phetauit Jeremias ix. ca. dicens **D**olor lamen
tationis audita est de syon. **E**t zacharias xij. c.
quod ait **P**lagent eum et dolebunt super eum ut dole
ri solet in morte primogeniti. **S**ed obstinatiss
simi iudei pallegatas prophetias de christo intel
ligi debere sua malicia negant. quod tamen facile
vincere possumus ex verbis tibi moysi quod in li
bro directionis populi perit ait **D**es prophete
non sunt locuti nisi ad dies messie. **P**erunt
ne diu pretereamus cum ipsis afferamus in mediis
Isaie prophete vaticinia quod de christo per generis
humani salute passuro luculentissime est lo
cutus. **P**er ca. ix. postquam perit christum venturum
deum et hominem: **S**ed dicitur **E**t factus est principatus
super humerum eius. **S**ed cruci sibi biniando per quam
potestates aereas debellavit. et regnum suum pote
ter intravit: **S**ed illud luce vltimo ca. **P**er
tuit pati christum et resurgere a mortuis. et ita in
trare in gloriam suam **E**t liij. ca. inquit. **D**ne quis
credidit auditui nostro. i. passionis christi mysteri
o: quod ego et alij prophete audiuimus a spiritu sancto
Et brachium domini cum reuelatum est. quasi dicat
pauci. **E**t ascendet sicut vultum coram eo scilicet
christus coram deo patre. et sicut radix. scilicet sursum fruc
tificans de terra sitienti. i. de origine non huma
nata vel secundata humano semine et non est
ei spiritus neque decore. scilicet in passione. et vidimus eum
et non erat aspectus et desiderauimus eum despe
ctum et nouissimorum virorum. virum dolorum et sci
entem infirmitatem et quasi absconditum vultus eius
et despectus. scilicet per verecundiam. vnde nec reputauimus
eum. vere languores nostros ipse tulit et do
lores nostros ipse portauit. et nos reputauimus
eum quasi leprosum et percussura deo et humiliatum
Psalmus autem vulneratus est propter iniquitates nostras: et
attritus propter scelera. disciplina pacis nostre super
eum. et liuore eius sanati sumus. oculos nos quasi o
culi errauimus. vnde quicquid in viam suam declina
uit. et deus posuit in eum iniquitatem omnium nostrorum
Confundantur itaque iudei reprobi quod passionem
christi deridere solent. et inspiciant pterea quod dicitur
sunt qui ob nullam aliam causam in nationes dispersi
sunt cum obprobrio abiectioe et ignominia:

nisi qz xpm dñm crucifixerunt. Nos vero qui xpiani sumus pio affectu colam⁹ eum qui nos particeps efficiat regni celestis in quo gloriosus triūphat deus ⁊ hō per infirmita secula seculorū Amen.

Sermo septimus de iocūdisima natiuitate saluatoris nostri dñi iesu xpi filij dei ⁊ virginis gloriose.

Parvulus datus est nobis ⁊ filius datus est nobis. **I**te prophete vaticinātis de xpo dño nro vba sunt ista ca. ix. **C**onvult vox leticie in terra nra vox exultationis advenit. **A**uditū est verbū suave dñi iocūditate repletū. **I**esus xps filius dei in bethleem ius de de virgine natus est. **I**ubilare deo oēs hōies mundi ⁊ laudate nomē sanctum eius. **A**d hanc spirituale habendā leticiā inuitat cunctos sancta mater ecclesia que vbi vti tur sancti leonis pape in sermone de natiuitate dicentis. **S**aluator noster hodie dilectissimi natus est gaudeam⁹. **N**egemimphas est locū esse tristitie: vbi natalis ē vite q̄ cōsumpto mortalitatis timore ingerit nobis de promissa eternitate leticiā. **N**emo ab huius alacritatis participatione scernitur. vna cunctis leticie p̄munis est ratio. **Q**uia dñs noster **I**esus chris⁹ mortis peccatig⁹ destructor sicut nullū a reatu liberum repperit: ita liberādis omnibus venit. **E**xultet scūs qz appropinquat ad palmam. **G**audeat peccator quia inuitatur ad vitam. **A**nimetur gentilis quia vocat⁹ ad vitā. **D**ecille. **E**t ergo excitent omnium corda ⁊ hauriamus aquas in gaudio de fontibus saluatoris. **I**n presenti sermone de singulāri colendissimāqz xpi natiuitate dicemus de qua propheta **I**saías predixit vba posita. **I**n quibus tria principaliter contemplari debemus.

Primo xpm nascentem

Secundo virginem parturientē

Tertio visione apparentem.

De paruitate corporis xpi. ⁊ q̄liter xps

assumpsit carnē de materia nobis p̄formā ⁊ de humilitate ipsius nascētis respectu tēporis loci ⁊ habitaculi.

Primo cōtemplari debemus christū nascentem. in quo mente pia considere licet ad hec tria.

Primo ipsius paruitatem.

Secundo cōformitatē

Tertio humilitatem.

Primo phideremus xpi nascētis paruitatem: quia natus est hñs corpus parvulus sicut ceteri infātes qñ nascunt. **V**bi aduertendū scdm̄ theologorū doctrinā qz corpus xpi in sua p̄ceptione fuit in infāti formatum ⁊ quātum ad perfectionē membrorū ⁊ partū ipsi⁹ p̄fecte organizatū. **V**bi **G**regorius dicit xviij. moralū **A**ngelo nūciantē ⁊ spū adueniente mox verbū in vtero mox intra vterū verbū caro. **E**t **A**ug⁹ li. de fide ad petrū **S**imilissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites nō carnē xpi sine diuinitate in vtero virginis fuisse conceptā pusqz suscipere ⁊ a verbo. **E**t m̄r in iij. di. iij. **V**erbū nō suscipit nisi carnem formatā. **H**oc autē fuit cōgruum s̄m̄ **B**onauen. ⁊ **T**ho. triplici rōne.

Prima est ex parte verbi assumētis qz non debebat verbū assumere partē humane nature sed totā. ⁊ ita carnē ⁊ aiām q̄ non debet vniri nisi carni organizate. **S**ecūda rō ex pte virtutis operātis. qz virt⁹ diuina operat⁹ miraculose. hoc atē est miraculū qz femina p̄cepit sine viro. **I**deo ad ostensionem potētē subito formatū illud corpus qd natura non potest nisi successiue.

Tertia rō fuit ex parte vginis p̄cipiet⁹. q̄ statiz vt p̄sensit repleta fuit spū scō ⁊ mater dei effecta. ⁊ qz m̄r dei nō erat nisi esset deus vnitus humane nature. iō statim cur⁹ consensit deus homo fact⁹ est. **C**orpus itaqz illud sic formatū adeo parū fuit vt m̄r die qz obiectū ocul⁹ viri videri potuiss⁹. **Q**uātū vō ad quētitatē molis nō statiz p̄ductus est sed successiue tā in vtero qz extra: qd p̄uenies fuit s̄m̄ **B**onauen. adhuc triplici rōne. **P**rimo p̄pter leg⁹ vniuersitatis cōseruationē. qz de⁹ nō operat⁹ miraculis vbi

Ray reuerſus eſt Et vt inq̃t Plini⁹ li. ij. de
 naturali hiftoria Cū vrbe intraret apparu-
 erūt ſtelle circa ſolē in modū corone poſite
 Regnauit ſm̃ Suetoniū⁹ & Eutropiū⁹ ānis
 quinquagintaſex. duodecim cū Marco anto-
 nio & marco lepido. Et q̃dragintaq̃tuor p-
 ſe Debatat āt ōnibus bellis orbe totū ſuo
 ſbegit impio cūctis inimic⁹ et turbatoib⁹
 romanorū deuictis. Et vt refert Solin⁹ in
 libro de mirabilib⁹ mūdi. Tēpus eius ſolū
 reptum eſt quo plurimū ceſſauerunt arma
 & flozuerūt ingenia. In diebus quidez illis
 inuenti ſunt in vrbe viri clariffimi Otiati⁹.
 Glacc⁹. Virgili⁹. Quibus. Macer. Catul-
 lus veroneſis. Propertius. Tereti⁹. Var-
 ro. Marcus tullio⁹ cicero. Apollodor⁹. Pa-
 lerius inapimus. Saluſti⁹. & alij Anno igitur
 octauiani auguſti q̃dragēſimo ſecūdo: &
 ab vrbe cōbita ſeptingēteſimo q̃nq̃geſimo
 ſecūdo. nat⁹ eſt xp̃s ieſus. Voluit eniz Ce-
 ſar auguſt⁹ vniuerſo p̃bēs orbi ſcire quot
 prouincie quot ciuitates quot caſtra q̃t vil-
 le quot hōies eēnt in toto orbe. Et vt ſcri-
 bit Euſebius in libro de tēpibus Factus eſt
 rome cenſus. Et inuenta ſunt in vrbe trecē-
 ta & ſeptuaginta milia ciuiū romanorū. Se-
 cundū vero magiſtrū in hiftoria ſcholaffica
 Juſſu ceſaris factū eſt vt oēs hōies ad vr-
 bem vnde traherēt originē pgerent & qui-
 libet denariū argenteū q̃ valebat decē num-
 mos vſuales. vñ & denarius dicebat⁹. p̃ſidi
 puincie traderet: vt ſe ſubbitū vniuiſq⁹
 romano imperio profiteret. Nā & nūmus
 imaginē preferbat ceſaris & ſuperſcriptio-
 nem nominis. Dicebat⁹ autē profeſſio & de-
 ſcriptio: ſed diuerſa cōſideratione. Profeſ-
 ſio dicebat⁹: q̃ qlibet q̃n reddebat cēſus p̃ſe
 ſibi puincie: ponebat denariū ſuper caput
 ſuū: & proprio ore profitebatur ſe fore ſubi-
 tum romanorū imperio. Dñ dicebat⁹ profeſ-
 ſio. i. proprio ore ſaſſio: & fiebat hoc coram
 omni populo. Deſcriptio autē dicebat⁹ quia
 numer⁹ eorū qui cēſum capitis ferebāt cer-
 to determinabat numero: & redigebatur in
 ſcriptis. Et ergo dicit ſanc⁹ Tho. iij. pre-
 q̃. xxxv. Quia xp̃s venerat nos in ſtatuz li-

bertatis reducere de ſtatu ſeruitutis Iſeo
 ſicut mortalitatē noſtrā ſuſcepit vt nos ad
 vitā reduceret. Ita ſm̃ Beddā eo tēpore
 dignat⁹ eſt incarnari: quo mox nat⁹ cenſus
 ceſaris deſcribere: atq; ob n̄rī deliberati-
 onem ipſe ſeruitio ſubberetur Et vt Gre-
 gorius inq̃t in omelia. Naſciturō dño mun-
 dus deſcribit⁹: quia ille apparebat in carne
 qui electos ſuos aſcriberet in eternitate.
 Scdō xp̃s humiliter nat⁹ eſt reſp̃cū loci:
 q̃ in bethleem Sicut ſcriptū fuerat Ma-
 thee v. ca. Et tu bethleem effrata paruula
 es in militib⁹ iuda Ex te michi egredietur
 dux qui ſit dñator in iſrl: & egreſſus eius ab
 initio a dieb⁹ eternitatis. In bethleē ergo
 xp̃s nat⁹ eſt: vt dicit ſcūs Tho. iij. parte g.
 xxxv. quia factus eſt ex ſemine dauid ſecū-
 dum carnem: cui facta fuerat p̃miſſio ſpe-
 cialis de xp̃o. Et ideo in bethleem de q̃ na-
 tus fuit dauid naſci voluit: vt ex ipſo loco
 p̃miſſio ei facta impleta oſtenderet. & h̄
 deſignat euāgelifta dices de ioſeph eo q̃ eſ-
 ſet de domo & familia dauid. Addit Grego-
 rius in omelia rōnem myſticā dices Beth-
 leem q̃ppe dom⁹ panis interptat⁹. ip̃e nāq;
 eſt q̃ ait Ego ſus panis viu⁹ q̃ de celo deſcē-
 di. Locus g̃ in quo xp̃s naſcit⁹: dom⁹ panis
 ante vocat⁹ eſt: q̃ futuruz p̃fecto erat vt
 ille ibi p̃ materiā carnis appareret: q̃ elec-
 torum mētes in eterna ſatietate reficeret.
 Si autē aliq̃s q̃reret Cur nō hieroſolimis
 aut rome nat⁹ fuerit: Rñdēt ſcūs Tho. q̃
 ſicut dauid in bethleem nat⁹ eſt: ita etiam
 hieruſalē elegit. vt in ea ſedē regni p̃ſtue-
 ret & tēplū dei edificaret Et ſic hieruſalem
 eēt ſit ciuitas regal⁹ & ſacerdotal⁹. Sacerdo-
 tiū āt xp̃i & ei⁹ regnū p̃cipue p̃ſummatuz ē
 in ei⁹ paſſione Et iō pueniēter elegit beth-
 leem natiuitatē: & hieroſolimā paſſiōi. to-
 tamq; p̃ hoc hoīm gloriā p̃ſutauit: q̃ in ſus-
 perbiā eleuant. ſi ex nobilib⁹ ciuitatibus
 originem ducant. Xps in ciuitate ignobili
 naſci voluit: ex nobili obprobriuz pati. De
 roma vero dicit in quodā ſermone Ephe-
 ſini p̃cilij. Si maximā romā elegiſſet ciuita-
 tem p̃pter potentiā ciuiū mutationem or-

bis terrarum putarent. **S**i filius fuisset imperatoris potestati utilitate ascriberent. **S**ed ut diuinitas cognoscere orbem transformat terrarum pauperculis elegit matrem pauperiore patriam. **E**legit autem de infirma mundi ut perfunderet fortia. **E**t ideo ut suam potestatem magis ostenderet in ipsa roma que caput orbis erat statuit caput ecclesie seu in signum perfecte victorie: ut exinde fides deriuaretur ad vniuersum mundum sicut quod prophetauerat **Isa. ca. xxvj. dicēs Civitate sublimē humiliabit et pculcabit eā pes paupis. i. xpi gressus egenorū. i. apostolorum petri et pauli.**
Tertio christus similiter natus est respectu habitaculi. **N**am perfectus anazareth ioseph cum virgine glosa in bethleem quia pauper erat invenire non potuerunt hospitium. **S**ed ut magis dicit in historia scholastica. divertere ad diversorium. **E**rat enim inter duas domos opimentum habens ubi quo civis ad colloquendum vel ad pueriscendum diebus octid. vel paucis intervallis divertebant ubi forte ioseph animabus suis boni et affinis presepium fecerat. vel secundum quosdam cum rusticis ad forum veniebant: animas suas ibidem ligabant. **E**t ideo ibi presepi constructus erat. **Q**ui humilis erat habitatio illa: de qua hieronimus ad marcellam de virbe secedendum ita scribit. **Q**uo sermone que voce speluncarum tibi salvatoris exponat. **E**t illud presepi in quo infantulus vagiit silentio magis quam infimo sermone honorandum est. **U**bi sunt late porticus, ubi aurata laquearia, ubi domus banatorum penitus et miserorum labore vestite, ubi instar palatij extructe basilice ut vile corpusculum hominis precioso inambulet et quasi mundo quicquam non possit esse ornatum: tecta sua magis velut aspicere quam celum bethleem. **E**cce in hoc parvo terre foramine celorum coibitor natus est. **H**ic involutus panis, hic visus a pastoribus, hic demonstratus a stella, hic adoratus a magis. **E**t in epistola ad Eustochium ait. **I**lle cuius pugillo mundo precludit presepis continetur angustia. **M**ira circa nos pietas iesu benedicti. **C**haritas inaudita. **H**umilitas incarnati dei. nascitur hyemali tempore et non est illi locus in diversorio, involutus panis: et a sola matre

benedicta et ioseph suscipitur. **C**urre cito fideiis animam ingredi operimentum illud. vagientem infantem audacter alloquere. dic ei audienti benivolo. **P**ater regum et vniuersae creaturæ creature. vis ne te simul cum matre et ioseph ad meam domum recipias: vis ut auream fasciam ad te deferam. vis ornamenta et preciosa iocundalia tibi tradam. vis ut famulos et ancillarum ad obsequendum turbam adducam. vis ut matri que peperit delicata cibaria proparem. **V**is ut cuiuscunque generis musicorum peritos modulatores et magistros aduocem. et similia. **S**tatim audies illum respondentem tibi. **N**on propter temporalia veni non ista michi sunt grata. **S**ed si michi placere cupis o anima mea imagine insignita largire michi peccata tua atque delicta. da michi propunctionem. da michi lachrymas. da michi puerficius et emendationes. descendi de celo ut homo factus pro peccatis hominum satisfaciā. **T**riginti tribus annis laborabo subdubo cruciabor fame et siti usquequo affigam patibulo crucis. **R**euertere ad me o peccatrix anima et ego suscipiam pondus peccatorum tuorum pro quibus patri meo debitum solvam. **N**on enim veni vocare iustos sed peccatores quos meis laboribus proprio sanguine redimere sum paratus.

De privilegijs virginis parturientis que peperit christum sine corruptione. et absque dolore et suo lacte nutrit. **Capitulum. ij.**

Secundo preplari debemus de natiuitate christi virginem parturientem. **D**ata sunt quippe diuinitus virgini sanctissime in suo partu tria privilegia.

Primum dicit doloris immunitas.

Secundum virginitatis integritas.

Tertium vberum fecunditas.

Primum privilegium exhibuit virgini in suo felicissimo partu dicit doloris immunitas. peperit namque filium sine dolore et cum maxima iocunditate. **S**icut poterat **Isaia. xxxvj. ca. Germinans germinabit sicut lilium: et exultabit letabunda.** **N**ec caudicibus sunt illi quod dicunt obstetrices fuisse ad obsequium virginis quod Hieronimus aduersus helindium ait. **M**ul-

la ibi obsterit fuit nulla muliercular sedu-
litas intercessit. Et m̃r et obsterit fuit. p̃a-
nis inq̃t inuoluit infantē et posuit in p̃sep̃io.
Que sentētia apoc̃rophoz delirāmēta cor-
uincit. **S**ed m̃ p̃uilegiū ṽginis parturiē-
tis fuit ṽginitatis integritas. fuit em̃ in par-
tū virgo q̃ filiū peperit remanente clauso
clausro pudoris. **Dñ Aug⁹** in sermone d̃
legit in vigilia epiphanie ait. **Q**ui nat⁹ est
p̃mo sine matre in celis hodie nat⁹ est sine
patre in terris. **M**iracula. o p̃digia fr̃es
charissimi. nature iura mutant in homine.
deus nascitur. virgo sine viro grauidatur.
Mox viri nesciam sermo dei maritat. **P**i-
mul facta est mater et virgo mater sc̃a s̃z in
corrupta. virgo h̃ns filiū nesciēs virū. **S**e-
per clausa sed nō infecūda. **E**t in alio p̃mo
ne qui incipit **C**astissimū marie ṽginis vte-
rum **Augustin⁹** inducit virginē sic loquens
tem **P**orta sc̃a sum celi ianua facta sum fi-
lio dei. **I**lli facta sum ianua clausa qui post
suam resurrectionē ingressus est per ostia
clausa. **D**icitur tñ hic difficultas **Q**uia gre-
gorius in omelia in octaua pasce ait. p̃ hoc
q̃ ianua clausa ad discipulos post resurre-
ctionem intravit dñs ondit corp⁹ suū esse e-
iusdem nature et alterius gl̃e. **E**t sic p̃ ostia
clausa trāsire videt⁹ ad gloriā corpis p̃tine-
re. **C**orp⁹ at̃ xpi in sua natiuitate non fuit
gloriosum s̃z passibile h̃ns similitudinē car-
nis peccati vt **A**p̃la dicit ad romanos viij.
Nō g̃ videt⁹ q̃ exiuit p̃ ṽginis vterū clausū.
In sup̃ nichil in illa sc̃a natiuitate xpi
eē debuit p̃ quod corp⁹ eius fantasticū ap-
pareret. **S**ed p̃ clausa trāsire nō videt⁹ cō-
uenire vero corpori s̃z fantastico. eo q̃ duo
corpa simul eē non p̃nt. **N**on ergo debuit
ex matris vtero clauso corpus xpi prodire.
Ridet his sc̃us **T**ho. in iij. p̃te q̃. xxvij.
Quidā dixerūt xpm in sua natiuitate s̃b-
tilitatis dotē assumpsisse qñ exiuit de clau-
so virginitis vtero et dotē agilitatis qñ am-
bulauit siccis pedib⁹ sup̃ mare. **S**ed meli⁹
dicendū est q̃ om̃ia ista sc̃a sunt miraculose
per virtutē diuinā. **Dñ Aug⁹** dicit sup̃ ioā-
nem. **M**oli corpis vbi diuinitas erat et ista

clausa nō obsterit. **I**lle q̃ppe nō eis ag-
tis intrare potuit quo nascēte ṽginitas ma-
tris inuolata permāsit. **E**t **Pyonisi⁹** dicit
in quadā epla. q̃ xps sup̃ hōiem opabatur
ea q̃ sunt hōis et hoc demōstrat ṽgo sup̃na-
turaliter p̃cipiēs et aqua instabilis terrenorū
pedū sustinēs grauitatē. **Q**uāt obijci-
ebat q̃ trāsire per clausa nō puenit corpori
vero. **D**icendū q̃ ita voluit xps veritatē sui
corporis demōstrare q̃ etiam simul ei⁹ di-
uinitas declararet. **E**t iō p̃misit ima hū-
milibus. **Dñ** vt corpus eius verū ostende-
retur nascit⁹ ex femina. **S**ed vt eius diuini-
tas innotesceret nascitur ex ṽgine. **T**alis
enim part⁹ decet deū vt **A**mbrosius dicit
in hymno natiuitatis. **T**ertis p̃uilegiū
virginis parturiētis xpm fuit vberū secun-
ditas. **E**t miraculo quippe factū est vt ṽgi-
nis vbera lacte quo infantulū aleret reple-
rentur. **O**b q̃ eccl̃a cātāt **I**acentē in p̃se-
pio sola virgo lactabat vberē de celo ple-
no. **E**xcita cor tuū o fidelis aīa et mēte sol-
licita ad locū natiuitatis p̃ficiscere **C**ōtes-
plare ibi ṽginē om̃i sanctitate om̃i stute om̃i
deniq̃ venustate decorā. **I**nspecte mētē
oculis media nocte dū part⁹ tēpus instaret
illā orantē lachrymātē p̃e deuotioē et ex-
ultantē in deo salutari suo **E**t cū summa io-
cūditate sup̃ fenū absq̃ dolore absq̃ corru-
ptioē vt poltrim⁹ filiū parere vagientē **A**-
lum statim vt nat⁹ est adorat **Dñ** eccl̃a dicit
Virgo quē genuit adorauit. **O** si possem⁹
audire ṽba siue corpis siue mētis ipsi⁹ ṽgi-
nis in q̃ lumē gr̃e refulgebat p̃fecto simul
cū ip̃a tot⁹ virib⁹ gr̃as dicerem⁹ altissimo
deo. **P**oterat ṽgo illa iacētī filio sup̃ fenū
dicere **D**eus me⁹ et om̃iū p̃ditor rex. **A**-
ngeloz et hōim gl̃a. **I**mmortalis et sem-
piterne rex celi et tre adoro te humili corde
et bñdico tibi qui vt saluū faceres pplm tuū
de me hodie ver⁹ hō nasci bignat⁹ es. **S**a-
ctus es mihi fili⁹ p̃m assumptā naturā quē
p̃r sibi coequalē genuit ab eterno **M**iscipi-
am te reuerētē et dulciter āplerabor. **N**ō
deero infantia tuā fouere et in q̃b⁹ valeo ti-
bi nccāria ministrare **P**ascite lacte meo

et paup'culis panis inuoluaz. Leuabat euz et in sacra vbera p'stringebat. Collachyma tibus oculis caput sanctissimū et faciem de osculabat. et in cimbra panis inuoluta fascia stricta cingebat. indeq; ad p'sepiuz reclina- bat. vngebat cor illud yguineum balsamo et melle incredibilis gaudiū dū tāta miracula experiebat. Sed humilitate paup'tate et penalitatem filij plorātis animo voluens gaudiū vertebat in luctum.

De pastozū electione quibus natiuitas xpi est ostēsa ab angelis: et de fide ac deuoti- one illoz erga xpm natū. Capitulū iij.

Uertio p'teplari debem' in hac scā na- tiuitate xpi visionē apparentē: q; ap- paruit angel' dñi de celo pastozib' cum in gēti lumine: dixitq; illis. Ecce euāgelizo vo- bis gaudiū magnū qd erit ōni pplo. q; na- tus est vobis hodie saluator. qd est xps dñs. Et cum eo visi sunt plures angeli qui dice- bāt. Gloria in altissimis beo et in terra pac- hominibus bone voluntatis. Vbi tris p'si- derare debemus.

Primum est pastoz electio.

Secundum pastozū instructio.

Tertium pastoz fides et deuotio.

Urimū qd p'siderare debem' ē pastozū electio. P'pos quidē elegit de' vt eis filiū sui natiuitas reuelaret. Inqt lucas ca' ij. Pastozes erat in regione eadē vigilantes et custodiētes vigilias noctis sup gregē suū. Nos quidem fuit anteq; p'm aliquos in y- troq; solstitio. s. hyemali et estiuāli custodi- re vigilias noctis: ita q; sollicitē vigilabāt et hoc p'pter venerationē et reuerentiā so- lis: cui antiq'tus p'pter suā claritatē fiebat magna veneratio. que mos forte inoleue- rat apud iudeos ex vsu cohabitātūz. Erāt itaq; isti pastozes iuxta bethleē vno milia- rio. Et nocte media vigilātes viderūt ce- lestem nunciū annunciatē eis xpi natiui- tatē. Voluit atq; xps ad hoc pastozes eligere. Primo vt illis tanq; puris atq; simplicib' maior fides adhiberet. Nā s'm Ambrosiū simplicitas nec noua fingere nec audita no- uit mutare. Secūdo vt superbiam reprimere

ret hominū elatozū. Quare et xps dicebat matth. xj. Cōfitebor tibi p'f dñe celi et ter- re qui abscondisti hec a sapiētib' et prudētibus et reuelasti ea paruulis. P'nc et Criso- stomus dicit. Angel' manifestās xpi natiui- tatē non iuit hierosolimā: nō req'siuit scri- bas et phariseos. Erāt em corrupti et p' inui- dia cruciabant'. Sed pastozes erat fideles et antiquā puerfationē p'riarchaz et moysi co- lētes. Tercio voluit xps natiuitatē suāz pastozib' manifestari: vt se pastozē oñderz. Dñi Beda bñ inqt. Natio dñi pastozes sup gregē vigilāt. Ille em nat' est qd dicit. Ego sum pastor bonus. Sed et tēpus immine- bat quo idē pastor oues suas qd disperse era- rabāt ad vite pascua reuocaret.

Uidē qd p'siderare debem' ē pastozū instructio: de qua sequit' lucas in euāgelio. Ecce angel' dñi astitit iuxta illos. Rōnabili- ter factū est vt angel' natiuitatē dñi nūcia- ret: q; hōies per xpm ad angeloz societātē sunt perducēdi. In apparitione autem il- la lumen refulsit. et claritas dei ibi est diuina virtute facta. Et vt inquit Beda. Nūq; in tota veteris testamenti serie reperim' an- gelos qui tam seculē apparere patrib' cū lumine apparuisse. Sed hoc priuilegium huic temporē recte est seruatum: quādo or- tum est in tenebris lumē rectis corde. Ad hanc insolitam dignāq; visionem pastozes timuerunt timore magno. quibus dixit an- gelus. nolite timere. deinde instruxit eos de sacramento natiuitatis xpi. Ecce inqt. i. certe euāgelizo vob. i. nunciū bonū porto. gaudiū magnū qd erit ōni pplo. Itaz pere- grinātib' in mūdo q; patiētibus in limbo q; etiā regnātibus in celo. quia nat' ē vo- bis hodie saluator. vobis. s. hominibus in- digentibus. non angelis: vel quia non indi- gent sicut boni. vel q; non possunt rebimi- sicut mali. Et dixit hodie. i. i. stotpe. Nō em erat dies eo mō quo v'sitato nōie diē voca- mus. Subdidit angel'. Et hoc vob signūz. Inueniet' infantē inuolutū panis et positū in p'sepio. In quib' verbis significat' de xpo tria. Primo puritatē et innocentiā q

luxuria: qz dixit infantē qui agnus erat sine macula. **S**ecundo paupertatē et indigentia et avaricia: qz dicit pannis inuolutum.

Tercio humilitatē et obedientia contra superbia: qz dicit positus in p̄sep̄io. Et scā est cū angelo multitudo militie celestis exercitus vt natiuitas dñi sit magis credibilis et de ipsa iam nullus dubitet sed totū dē uulgetur per orbē. **U**n Bedda inquit. Ne parua ym⁹ angeli videret auctoritas posset qz vnus sacramentū noue natiuitatis edocuit. statim celestiu agminū multitudo affuit. Et vt idē Bedda refert Multitudo illa celestis militie in laudē creatoris prorupit vt et xpo deuotionē impēdant et nos suo instruant exēplo vt de receptis bñficijs gratias deo persoluamus. Dicebāt ergo gloria in altissimis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. **U**bi bedda ait Optat pax hominibus qz quos infirmos et abiectos desperat: nascēte in carne dño iaz socios venerant. Quib⁹ at hōibus paces ponunt et ponūt ipsi dicētes bone voluntatis. s. q. suscipiūt natū xpm. nō enim est pax impijs s. pax multa diligētib⁹ nomen dñi.

Tertiu qd p̄siderare debemus est pastorum fides et deuotio. **I**psi postq angeli discessere in celū loquebant ad inuicē. Trāseamus vsq ad bethleem et videam⁹ hoc verbum quod factū est. et dñs ostēdit nob. Naturale quippe est qz hō bonū diligat. quia si cur primū obiectū intellect⁹ est verū. ita p̄ prium obiectū voluntatis est bonū. Quia ergo vnaqzq potētia appetit suū obiectū hinc est qz volūtas naturaliter appetitur. Illud autē quod naturaliter appetitur a potētia si sit p̄ns ipsam delectat. Si vero sit absens possibile tamē haberi: potentia mouet ad ipsum habēdum. Homo igit bonū diligēs quādo sibi p̄ns est in ipso delectatur. **C**onsum autē si sit absens inqrit quādo sperat ipsum habēdū. Quia ergo āge li nūciauerūt pastorib⁹ bonū maximū christum natū. Et ostēderunt vbi erat reperendus qz in bethleem. **I**psi solliciti moti sunt querere et inuenire eū. In quo relucet eo-

rum magnanimitas et strenuitas. qz nō horrore noctis nec dāno ouis sui quod solum relinquerent retrahūt ab inquisitione saluatoris iam nati. Et fide maxima ac deuotione dicūt. videamus hoc verbū. i. dei filiū incarnatū qui pro nobis factus est hō. Et vt inq^t Bedda. nō dixerūt videam⁹ puerū sed verbū qd factū est. i. verbū quod semper erat quō pro nobis caro factū est. Et venerunt festinātes et inuenerūt sicut dictū ē ad illos. **O**rigenes hic ait Inuenerunt mariam que illū fudit in partu et ioseph dispensatōrē ortus dñici. et infantē positū in p̄sep̄io. vidētes at cognouerūt de vbo quod dictū erat illis de puero hoc. id est intellexerūt illum puerū esse verbū vñ filiū dei. vel videntes humanitatē cognouerūt diuinitatē. Et omnes qui audierūt mirati sunt de his que dicta erāt a pastorib⁹ ad ipsos. **G**losa sup isto passu dicit. nō solū mirabant de incarnationis mysterio. sed etiā de tāta pastozū attentione qz fingere inauibita nescirēt. s. simplicia facūdā vera p̄dicabāt. Maria at modesta et taciturna māficta et humil⁹ cōseruabat omnia verba hec et p̄ferens in corde suo. pastores vero reueri sunt ad gregē laudantes et glorificātes deū. Cū quib⁹ et nos potētam amplissimā munere iam suscepto gratias quas possumus referam⁹ pijsimo saluatori qz nō iam in p̄sep̄io sed inuenit coronatus in celis. quem adorāt oēs āgeli ceteriqz beati qui sit in eternum benedictus. Amen.

Sermo octau⁹ de memorie christi circūcisi et de nomine ipsius atqz de sanguinis effusione.

Consummati sūt dies octo vt circumcideretur puer. **S**cribunt hec vba originaliter luce. ij. ca. **E**rin euāgelio presentis solenitatis. Postq natus est xps multa die octaua erga ipsū infantulū gesta fuere memorie digna. In qualibet eniz etate laboze et passionib⁹ plurimis attrit⁹. ostēdit nobis exuberantissimā charitatē suā. Neqz illi satis

erat statuto tpe pro salute humani generis
crucis ignominiose ferre supplicium. **Q**uin-
yimo ab vtero virginis gloriose vsq; ad ex-
tremū vite corp⁹ illud preciosissimū vari-
is penis cruciatibusq; submisit. **P**obier-
na vero die fm antiquā iudeorū traditionē nō
sine doloris acerbitate circūcisus est. **E**t si-
cut pctōr videri voluit: q̄ ab omī labe et tra-
gione mundissim⁹ venerat in suo sanguine
pctōres lauare. **Q**ua de re statuit scā mī ec-
clesia diē istū a cūctis fidelib⁹ solēniter ce-
lebrari. **N**os vero vt xpī circūcisi sacramē-
tum omībus innotescat: de ipso in p̄nti ser-
mone dicemus. **I**n quo tria mysteria erūt
contemplanda.

Primū dicitur circūcisionis.

Secundū vocationis vel nominationis.

Tertium effusionis.

De circūcisione q̄ cōgrua instituta fuit
et de determinatione illi⁹. et quare xps volu-
it circūcisi. **Capitulum .j.**

Primū mysteriū p̄tēplandū ē circū-
cisionis, vbi pro clariore intelligētia
dicēdoy de xpo q̄ circūcisi voluit. **A**d hoc
de circūcisione tria erūt elucidāda.

Primū est illius institutio

Secundum determinatio

Tertium subiectio.

Primū de circūcisione elucidandū ē illi-
us institutio. **E**t hic perscrutari libet qualē
circūcisionis sacramētū cōuenienter insti-
tutum est: et hoc triplici respectu.

Primo respectu causę.

Secundo respectu ferus.

Tertio respectu persone.

Primo circūcisio pueniēter instituta est
respectu causę. quare instituta fuit. **V**t em̄
colligit ex dict⁹ **P**ugonis. in li. de sacramē-
tis. et m̄grī sententiay in. iij. di. j. **E**t **A**lex⁹
di. de ales in iij. volumine sūmē **T**riplex
fuit cā potissima vt circūcisio institueretur

Prima dicit⁹ distinctiōis. vt. s. distingue-
ret p̄p̄s fidelis de quo xps nasciturus erat
ab alijs infidelib⁹ et ydolatriis. q̄ vt **A**ug⁹
in q̄ li. v. de ci. dei ca. xij. **I**llo tpe oēs gen-
tes ex: cepta vna pplī hebreoy: deos falsos

colebāt. et nō deo victimas s; demonijs im-
molabāt. **E**t si obijceret q̄ anq̄ baret circū-
cisio erat fideles et infideles. **G**ā circūcisio
institūda erat. **R**ēdere possumus fm **I**sc̄i
Tho. in suo iij. q̄ ex corruptiōe peccati o-
riginal⁹ hūanū gen⁹ circa tpa abrahe vsq; ad
profundissimū pctōr venerat. s. infidelitā-
tem. q̄ tūc incepisse fert⁹ ydolatria et viciū
turpissimū q̄ naturā. vt p̄ de sodomā et go-
morā. **S**c̄da cā q̄re circūcisio fuit insti-
tuta ē oppositionis. vt sc̄z ēē remediū op-
positū originali pctōr. qd̄ q̄ez circūcisio re-
p̄ntabat quantū ad cām q̄ erat ipsa p̄paga-
tio libidinis. **S**ecundo fiebat in mēbro dele-
uiente generatiōi quātū ad p̄cessus circū-
rem. q̄ fm **A**nselmū p̄mo p̄sona corruptit
naturā dei in natura corruptit p̄sonā. **E**t quā-
tum ad effectū q̄ est p̄cupiscētia. **S**ecundo p̄lo-
licula p̄ijciebat. **E**t si diceret q̄ an institū-
tiōe circūcisionis hūanū gen⁹ originali pec-
cato erat obnoxii⁹. **S**c̄ circūcisio an fuisset in-
stitūda. **D**icere possum⁹ fm **P**ugones li.
de sacramētis. q̄ in qualibet lege benigni-
tas dei humanō generi de oportunitis reme-
dijs cōtra originale peccatū p̄uidit. **I**n le-
ge siquidē nature fuerūt tria remedia. **P**ri-
mū oblatio q̄ cepit ab abel: et durauit vsq;
ad huius. de q̄ d̄ **Genēs.** iij. ca. **A**bel ob-
tulit de p̄mogenitis. **S**c̄dm remediū fuit
sacrificatio. et durauit a **Noē** vsq; ad **A**bra-
ham. **T**ertū fuit decimatio. de qua **Genēs**
xiiij. ca. **A**brahāz dedit melchisedech deci-
mas. **I**n lege scripture remediū cōtra ori-
ginale fuit circūcisio. q̄ licet tpe abrahe et
legis nature cepit: tū tpe moȳsi fuit p̄mul-
gata. **I**n lege vō gr̄e est sc̄mētū baptisimi
Tertio q̄re instituta fuit circūcisio ē
significationis. vt em̄ dicit sanctus **T**ho. in
iij. **P**abet circūcisio mysticā significatiō-
nem. **N**am sc̄dm intellectū moralē signifi-
cabat castitatē seruandā. fm intellectū alle-
goricum significabat purgationē peccato-
rum per xpm futurā. sc̄dm intellectū ana-
gogicū significabat dep̄ositionē corrupti-
bilitatis carnī et sanguinis in resurrectionē
Sc̄do circūcisio est pueniēter institū

ta respectu scrus, qz ordinavit deus vt mascululi circūciderent: non mulieres. **Rō** 2° multiplex est huius **Alexandrum**. Et pma est inebrii deficiētia, qz mulieres nō hnt membrum ad circūcisionem dispositū. **Sēda** rō est distinctiōis sufficiētia, qz popul⁹ fidelis ab infideli sufficiēter distinguebat p viros qz vir est caput mulieris, sicut p3 xxiij. q. v. ca. cum caput. **Tertia** rō ē peccati independētia, qz pētū originale nō depēdet a muliere causaliter licet occasionaliter. **3^a** qz nō trāsgressio a femina cepit: tñ trāsfusio nō peccati originalis cā non fuit ipsa s3 vir, quia si vir non peccasset: originale transfusum non fuisset. **4^a** **Tertio** circūcisio cōuenienter instituta est respectu persone. **In** dicta quippe fuit abrahe dum erat annorū nonagintanove, vt scribitur **Genes** xviij. ca. Diligebat quidē deuse abraham maxime propter tria. **Primo** propter fidē, quia vt scribitur **Genes** xvj. ca. Credidit abraham deo et reputatū est ei ad iusticiā. **Secundo** propter hospitalitatē, quia valde hospitalis fuit. **Dñ** **Pieronim⁹** ad palmachiū inquit. **Dices** erat abraham auro argento pecore possessione multaqz familiam habebat, ita vt ad subitū nunciū armare posset exercitum iuuenib⁹ electū. tñ post crebraz hospitalitatis officiū bñ hōies non recusat suscipere mervit deū. **Tertio** diligebat dñs abraham pp obediētiā, fuit equidē p̄optissim⁹ ad obediendū deo cū sibi filiū immolari p̄cepit, vt p3 **Genes** xxiij. ca. **5^a** **Cōm** eludicandū de circūcisioe est ei⁹ determinatio que p̄siderari habet quantū ad tria. **Primo** quantū ad diē. **Secundo** quantū ad instrumentum. **Tertio** quantū ad finē. **Primo** p̄siderare habem⁹ determinatiōem circūcisionis quātū ad diē, bñ em̄ **Genes** xviij. ca. **In** fās octo dieb⁹ circūciderit in vobis **Vbi** scūs **Tho.** dicit, qz octau⁹ dies erat de necessitate circūcisionis quātū ad obligatiōē p̄cepti, ita qz re⁹ trāsgressiōis erat q̄ illud tempus nō obseruabat, s3 nō erat de necessitate ei⁹ quātū ad efficaci-

am sacramēti, qz etiā in alio tpe circūcisio fca suū effectū sacramētale hēbat, sicut etiā am accibit ministratib⁹ nra facta: q̄ seruāt materiā et formā debitā et omittūt aliud de ritu ad solēnitatem sacri ab ecclā instituto. **Sed** hic plures difficultates oriunt⁹. **Prima** est an si octaua dies fuisset dies sabbati in quo p̄cepta erat quies ab operib⁹ exteriorib⁹ fuisset licitū facere circūcisionē. **Rōdet** scūs **Tho.** qz sic, qz circūcisio nō erat op⁹ pure corporale: s3 sacramentū legis, sicut et sacrificia q̄ in sabbato offerri licebat. **Et** iō xps dicebat joānis viij. ca. **Circūcisionem** accepit hō in sabbato et nō soluit lex moysi. **Sēda** difficultas qz illi q̄ vagati sūt in deserto nō fuit octaua die circūcisi sed postea tpe **Iosue** in galgalis, vt dñ **Iosue** v. ca. et tñ illis p̄fuit circūcisio. **Ab** hō dicit doctores qz cū illis fuit disp̄satiū pp necessitatē, qz nesciebāt q̄ castra mouēda erāt, q̄ mouebant s^m qz mouebat et eleuabat nubes de tabernaculo, vt scribit **Nūmeri** ix. c. **In** sup⁹ nō erat necessē eos tūc aliq̄d signū distinctiōis habere: vt damascen⁹ bicit: qz sciorum ab alijs hōib⁹ habitabāt. **Tertia** difficultas an imminēte mortis articulo licitum fuisset an octauū diē circūcisionē facere. **Ab** qd rōdem⁹ qz mgr videt sentire in lra qz licebat imminēte mortis articulo diē puenire. **Quidā** vero dicūt sequētes **Dugonez** in li. de sacramētis, qz nō erat necessitas diē pueniendi, qz illis q̄ an octauam diē moriebant⁹ valebat ad salutē remediū qd an circūcisionē fuerat: qd ad hoc efficacis habebat. **Et** hoc p̄firmat p̄ iudeos qui nunc sunt: qui nunq̄ ante octauū diē circūciderūt. **Quarta** difficultas q̄re institutum fuit vt infātes diē octaua circūciderent. **Et** ad hoc potest triplex rō assignari. **Prima** penes intellectū litteralem. **Secūda** penes intellectū anagogicum. **Tertia** penes intellectū tropologicū. **Prima** ratio sumitur penes intellectū historicū siue litteralē. **Nā** sicut dicit **Rabimoyse** maxim⁹ philosophus et theolog⁹ apud iudeos. **Puer** in septem diebus tam

terminatum tempus determinatū sexū: qđ
in baptismo non accidit. Et ideo aduenien
te baptismo debuit cessare circūcisio. Sed
iudei arguūt p̄t̄r̄anos. Primo qđ Genes̄is
xvij. ca. d̄r̄. qđ circūcisio dat̄ in fedus eternū
Sed eternū est qđ nullo fine claud̄it: ergo
circūcisio cessare non debuit. Scđo qđ post
baptismi institutionē paul⁹ circūcidit th̄m
motheū: vt p̄3 Actūz xvj. ca. R̄idet sc̄us
Tho. qđ eternū hic accipit pro sc̄lo qđ quis
dem finem habet: sed non est nobis det̄mi
natus. Vel etiā potest dici qđ circūcisio cor
poralis potuit ēē in fedus eternū quātūz ad
sūū signatū: & quantum ad id qđ ei succedit.
Sicut etiā fides d̄r̄ sp̄ manere respc̄tū v̄si
onis qđ ei succedit in patria. Ad secundū di
cit sc̄us Tho. qđ an̄ xp̄i passionē circūcisio &
legalia fuerūt obseruāda ex necessitate di
uine iussiois & habuerūt adhuc effectum:
Sed post xp̄i passionē an̄ diuulgatū euāge
lium obseruari poterāt a iudeis ad fidē con
uersis non spem in ipsis ponētib⁹ quasi alia
cuius v̄tutis eēnt: aut quasi sine ei⁹ gr̄a xp̄i
nō sufficeret ad salutē: Sed ne om̄ino vide
retur lex vet⁹ reprobatā s̄st̄atim qđi ydo
latr̄ia fugerēt. Et iō hoc modo erat m̄r̄ sy
nagoga cum honore ad tumultū deducenda
Sed post diuulgationē euāgelij legalia nō
solum nō sunt salutifera s̄ mortifera. De
bio ergo tēpore sc̄z post passionē xp̄i an̄ di
uulgatū euāgelij pet⁹ & paul⁹ & alij apo
stoli legalia obseruabāt nō simulatorie sed
vere. pet⁹ tñ incaute se habuit in obserua
tione legalij nimis p̄descendēs iudeis illis
qui legalia obseruabant. ita vt aliq̄ eius ex
emplo inducerent ad ea obseruāda qđi ne
cessaria. Et ideo vere reprehensibilis erat
& aliquā leuem incurrit culpā. Et paul⁹ ad
galathas ca. ij. Vere & non disp̄ciatiue ip̄m
cum charitate reprehēdit. Circūcisio ergo
& alia legalia an̄ xp̄i passionem quando xps
ea seruauit non erant mortua neq; mortife
ra sed salutifera. Tempore autē apostolorū
ante diuulgationē euāgelij erant quebam
mortua quasi nullius existētia vtilitat⁹: sed
non mortifera. Modo vō & mortua & mor

tifera sunt. ideo nec obseruanda. & sic circū
cisio finē accepit.

Tertium elucidandū de circūcisione di
citur subiectio. Licet em̄ xps originale pec
catum non cōtraxerit: voluit nihilominus
circūcidi. Quod quidē fecit multiplici rati
one. vt inquit sanct⁹ Tho. iij. parte. q. xxx
vij. Primo vt ostēderet veritatē carnis hu
mane cōtra manicheū qui dixit eum habu
isse corpus fantasticum. Et contra Apollī
narem qui dixit corp⁹ xp̄i esse diuinitati cō
substantialē. Et contra Valentinū qui dixit
xp̄m corpus de celo tulisse. Scđdo volu
it xps circūcidi vt approbaret circūcisionē
quam olim deus instituerat Tertio vt ostē
deret se esse de genere abrahe qui circūcisio
nis mandatū acceperat: in signū fidei quā
be ipso habuerat. Quarto vt iudeis excus
sationem tolleret dum eū non receperunt
quia non potuerūt dicere qđ esset incircūci
sus. Quinto vt obediētie virtutē suo nob̄
cōmēdaret exēplo. Sexto vt qui in simi
litudinem carnis peccati aduenerat: reme
dium quo caro peccati cōsueuerat inunda
ri non respueret. Septimo vt legis on⁹ in
se sustinens alios a legis onere liberaret.

Quā puenienter fili⁹ dei vocat⁹ est iesus
& de admirandis efficacij hui⁹ nōis ac reue
rentie eius. **Capitulum. ij.**

Secundum mysteriū contemplandū
de xpo circūciso dicit vocationis vel
nominacionis. Quia vocat⁹ est nomē ei⁹
iesus. De quo iocundissimo nomine tria p̄
sideranda sunt.

Primum ipsius cōuenientia

Secundum ipsius efficacia

Tertium ipsius reuerētia

Primū p̄siderādū de hoc nōie iesus: ē
ip̄ius pueniētia. Vbi querit⁹ ytrū fili⁹ dei
pro nobis incarnat⁹ pueniēter sit vocatus
iesus. Et dicimus qđ sic triplicirōne.

Primo ratione significationis

Secundo ratione reuelationis

Tertio ratione annunciationis

Primo dei fili⁹ pueniēter est vocat⁹ ies
us ratione significationis. tunc em̄ nomē

cōuenienter imponitur cum ei⁹ significatū
corespōdet p̄phetati rei. **N**ōia autēz sin-
gulariū hominū semp imponunt ab aliqua
p̄phetate ei⁹ cui nomē imponitur. vt dicit
sanct⁹ **Tho.** iij. vte q. xxxvij. **D**el a tēpore
sicut imponunt nōia aliquoz scōz his q̄ in
eoz festis nascunt. **D**el a cognatione sicut
enim filio imponit nomē patris vel alicui⁹
de cognatione eius. **E**t hoc modo propinq̄
ioānis baptiste voluerūt eum vocare nōie
p̄ris sui zachariā. **D**el etiā ab euentu. sicut
iosephy vocauit p̄mogenitū suum manassen
bices. **O**bliuisci me fecit deus laboz meoz
Genesis xij. ca. **D**el etiā ab aliqua qualita-
te eius cui nomen imponit. sicut **Gen⁹** xx-
v. ca. dicit. q. qui primo egressus est de vte/
ro matris rufus erat et totus in morez pel-
lis hispidus: **I**deo vocatū est nomen eius
Esau. quod interpretatur rubeus. **N**omi-
na autē que diuinitus imponuntur aliq̄bus
semper significant aliquod gratuitū bonuz
eis diuinitus datus. sicut **Genesis** xxvij. ca.
dictum est **Abrahe**. **A**ppellaberis abrahā
quia patrem multarū gentium constituit e.
Quia ergo homini xpo hoc mun⁹ gr̄e col-
latum erat vt per ipsuz oēs saluarent: **I**o
p̄uenienter vocatū est nomen eius iesus. i.
saluator. **S**ed p̄tra hoc possz quis obijcere
ex eo q. **Isaias** ca. lxij. loquēs de xpo dicit
Vocabit tibi nomē nouū qd oēs dñi nōiauit
Sed hoc nomē iesus non est nomen nouū
sed plurib⁹ añ xpm fuit impositū. q̄ nomen
istud nō cōuenit xpo. **A**d h̄ dicit scūs **Tho.**
q. his q̄ fuerūt añ xpm potuit puenire hoc
nomen iesus scdm aliquā aliā rōnem. puta
quia aliquā particulare et temporelez salu-
tem attulerūt. **S**ed 6^m rōnem spūalisz v/
niuersalis salutis hoc nomē est p̄p̄riū xpo.
et 6^m hoc d̄r eē nouū. **I**nuenit at̄ in scriptu-
ra hoc nomē impositū quattuor hominib⁹.
Quoz p̄mus fuit **Iosue**: q̄ fuit pugnator
fortissim⁹. de q̄ d̄r **Ecclastici** xlvj. ca. **S**oz-
tis in bello iesus naue. **S**ecūdo fuit iesus fi-
lius ioiade qui fuit sacerdos deuotissimus.
Aggei ij. ca. **T**erti⁹ fuit iesus filius hirach: q̄
fuit doctor sapientissimus. **Ecclastici** p^o.

Quart⁹ fuit iesus filius vginis marie san-
ctissim⁹ figurat⁹ p̄ tres p̄mes nō vniciter
sz realiter. **P**rimo quib⁹ q. sicut iesus naue
debellat⁹ chanaanis introduxit filios isrl̄ in
terrā p̄missionis. ita n̄ iesus debellat⁹ de-
monib⁹ extraxit scōs de inferno: et inbuxit
eos in terrā viuentiū. **S**ecdo q. sicut scdus
iesus edificauit templū: sic n̄ iesus edificat⁹/
uit ecclesiā **B**uerso tēplo synagoge. **T**er-
tio q. sicut iesus filius hirach renouauit sapiē-
tiā de corde suo: sic iesus n̄ renouauit q. te-
stamentū nouū instituit. **Q**uod filius vgi-
nis p̄ueniēter est vocat⁹ iesus rōne reuelo-
tionis. **S**ic equib⁹ p̄dixerūt p̄phete. q. s.
vocaret⁹ iesus spū scō illis reuelate. **D**ñ de/
us p̄f in iij. **P**esore loquēdo dicit. **R**euela-
bit⁹ fili⁹ me⁹ iesus cū his q̄ cū eo iocūbābū-
tur. **E**t **Abacuc** iij. ca. **E**go at̄ in dño gaude-
bo et exultabo in dño iesu meo. **E**t sibi illa he-
ritre adē q̄ loquit⁹ **Aug⁹** li. xviij. de ci. dei.
In versib⁹ illis **I**udicij signū tell⁹ sudore
madescat. **S**ic equib⁹ p̄dixerūt p̄phete. q. s.
accipiedo primam l̄ram cuiuslibet
versus et oēs in simul cōplectēdo dixit **Ie-**
sus xps filius dei saluator. **S**ed p̄tra hoc in-
stat⁹ q. **Isaias** loquēs de xpo vocat⁹ vñ.
ca. air **V**ocabit⁹ nomē ei⁹ emanuel. **E**t viij^o
ca. **V**ocabit⁹ nomē ei⁹ accelera spolia detra-
he festina p̄dare. **E**t ix. ca. **V**ocabit⁹ nomen
ei⁹ admirabilis p̄siliarius de⁹ fortis pat⁹ fu-
turi seculi p̄nceps pacis. **E**t zacharias ca. vj.
dixit **E**cce vir oēs nomē ei⁹ q̄ incōueniē-
ter vocatū est nomē ei⁹ iesus. **R**ndet scūs
Tho. q. in cēlo illis nōibus quodāmodo
significat⁹ hoc nomē iesus qd est significati-
uum salutis. **N**am in hoc qd dicit⁹ emanuel
quod interpretat⁹ nobiscū deus: designatur
causa salutis q̄ est vñio diuine et hūane natu-
re in p̄sona filij dei per quā factū est vt essz
nobiscū de⁹. **P**er hoc at̄ qd dicit⁹. vocabitur
nomē ei⁹ accelera spolia detrahe: designat⁹
a quo nos saluauerit. q. a dyabolo cui⁹ spo-
lia abstulit. 6^m illud **A**p̄t ad colocēs ca. ij
Expolias p̄ncipat⁹ et p̄tates traxit cōfi-
denter. **I**n hoc qd dicit⁹ vocabit⁹ nomē ei⁹
admirabilis et c. designat⁹ via et terminus sa-

lutis nostre inquantū. s. admirabili diuinita-
tis filio et virtute ad hereditatē futuri seculi
prouincimur. In quo erit pax perfecta filio/
rum dei sibi ipso principi deo. Quā vero dicit.
Ecce vir orietis nomen eius ad idē refertur ad
quod primum. s. incarnationis mysterium sicut
exortū est in tenebris lumen rectis corde.

Tertio filius dei et virginis puenter
vocat^r est iesus rōne annūciatōis. qz ange-
lus gabriel vt scribit^r Luce. j. ca. qui annūci-
auit v̄gini de filio nascituro diuina secreta
inter cetera sibi dixit. Ecce concipies in vter-
ro et paries filiū: et vocabis nomen eius iesum
Et itē cū appuit ioseph in somnis dixit ei
de vxore pregnāte vt dicit^r Matth. j. ca. Ioseph
ioseph fili dauid noli timere accipere
maria puerē tuā. qd em̄ in ea natū ē de spū
scō est. Ecce pariet filiū et vocabis nomen
eius iesum Ipse enī saluū faciet pplm suū
a peccatis eoy. De^r igit^r hoc nomen an-
gelo reuelauit pulch^r ad v̄ginē mitteret eū.
qz vt dicit^r Ambrosi⁹. Illud nomen nō vsur-
pauit sibi angel⁹. s. audiuit a deo. S. pleri-
qz doceri cupiūt cū xps dicat^r fili⁹ dei. iesus
et xps. q̄ sit inter hec nōia differētia. Qui-
bus dicim⁹ qd fili⁹ dei vocat^r inquātū est de-
us de deo. Xps inquantū est hō a psona di-
uina quantū ad humanā naturā assumptus
Iesus inquātū est de^r hūanitati vnit⁹. A-
lterāder vō de ales in iij. dicit^r qd cū deus et
hō vn⁹ sit xps in vnitate psonē pōt signifi-
cari psona xpi duplici^r. Vel ratione diuine
nature in p̄patione ad humanā sicut quā dici-
tur iesus. i. saluator. verbo em̄ naturā huma-
nam puenit saluare. Vel rōne humane na-
ture p vnionē ad diuinā et sic dicit^r xps.

Scōm qd erat p̄siderādū de hoc bñdi-
cto nomine iesus. dicit^r efficacia. Et h̄ mltē
sint efficacie illius: nos tamen hic dūtaxat
de tribus dicemus.

Prima est miraculorū operatio

Secunda periculorū euasio

Tertia cordiū consolatio

Prima efficacia nōis iesu dicit^r miraculorū
operatio. Hanc saluator ipse se declarauit cū
dixit Marci vltimo ca. Digna at eos qui

crebiderint hec sequent^r. In nōie meo de-
monia eijciēt. linguis loquent^r nouis. serpē-
tes tollent. et si mortiferū quid biberint nō
eis nocebit. **S**up^r egros man⁹ imponent et
bñ habebūt. Et hoc dicit petr⁹ rauēnas in
quodā sermone. Hoc est nōmē qd dedit ce-
cis visum. surdis auditū. claudis gressū. ser-
monem mutis. vitā mortuis restituit. totā
qz dyaboli p̄tātē de obsessis corpib⁹ virt⁹
huius nōis effugauit. Qualiter vō hec o-
nia impleta sint enarrabim⁹ cuz de sanctis
apostol⁹ martyrib⁹ v̄ginib⁹ et cōfessoribus
sigillatim loqmur. **H**ūc vero tm̄ in hoc lo-
co interponem⁹ illud qd in vita sancti dio-
nyij scribit^r. Dū em̄ paul⁹ venisset athenas
sicut etiā scribit^r Actū xvi. ca. Et cū phi-
losophis disputaret p̄cipueqz cuz dionysio
tūc clarissim⁹ ce^r quidā p̄transiuit. statim
qz dionysius dixit paulo. Si dixer^r huic ce-
co in nōie dei tui vide et viderit. statim cre-
dam. s. ne ytaris v̄bis magicis qz forte no-
sti v̄ba que h̄nt h̄mōi efficaciac. At paulus
r̄ndit: dionysii tu ad cecum p̄ge eiqz dic. In
nōie iesu xpi nati de v̄gine crucifixi mor-
tui et sepulti qd resurrexit a mortuis et ascen-
dit in celū: vide. quā formā v̄boy etiā sibi
trahidit scriptā. **O**res mirabilis. **V**irtus
ineffabilis nōis iesu bñdicti. Cū dionysius
ceco prefata verba dixisset: protin⁹ visum
recepit. **Q**uare dionys⁹ cū Hamari vxore
sua om̄iqz familia baptizat^r est. Sicqz a
paulo per triēnium instructus. athenis est
ordinatus ep̄s. vbi ille predicationi inflexēs
ipsam ciuitatē et partē regionis illi⁹ ad fidē
xpi p̄uertit. **S**cribit^r insup^r Actū iij. ca.
qd cū petr⁹ et ioā⁹ es alcēdebāt in templū
ad horā orōnis nonag: quidam vir qui erat
claudus ex vtero matris sue balulabat quē
ponebāt quotidie ad portā tēpli que dicit^r
speciosa: vt peteret elemosinā ab introeū-
tibus in templū. **R**ogabat petrū et ioan-
nez vt elemosinā acciperet. **I**ntuēs at cū pe-
trus cū ioāne dixit. respice in nos. **A**lle
intēdebat in eos sperās se aliqd accepturū
Petr⁹ at dixit. argentū et aurū non est mi-
hi. qd at habeo h̄ tibi do. In nōie iesu xpi

nazareni surge et ambula. **E**t apprehensa manu eius dertera alleuauit eum. Et protinus consolidate sunt bases eius et platee. et exiliis stetit et ambulabat. et intrauit cum illis in templum laudans et benedicens deum. **S**ecunda efficacia nominis iesu dicitur periculorum euasio. Qui enim reuerteretur et fideliter ac deuote inuocant nomen illud quiescunt a periculis imminentibus liberantur. sicut et ego experientia certa cognoui. Nam multis obmissis quod dicere possem: referam tamen unum quod vidi in ciuitate mediolani. Dum enim ego eram in conuentu sancti Gracisci prefate ciuitatis: deambulabam die quadam solus super in claustrum infirmarie audiui flebile clamorem cuiusdam pueri. statimque accurrens ab parte illa iuxta quam inferi edificata est piscina beati pfundis aquis repleta. adeo ut aque ibi excrecentes vel pfluentes: statum cuiuslibet hominis operirent. prospexi autem puerum ibi periculo submerisionis expositum. erat utputo septem annis. rapuerat illum aque usque ad medietatem piscine prefate. attonitus ego et memor dulcissimi nominis iesu: iesu ingeminando: puerum cui nil peribis afferre poteram hortatus sum. ut et ipse iesu aduocaret. testor deum et angelos eius: quod proximam iesu nominare cepit: immobilis in aquis permansit. ita quod erectus usque ad medietatem tantis aquis erat immersus. Reliqui vero per corporis. spectus brachia et caput extra aquas retinebat: tanquam si alius pedes eius sub aquas firmiter retineret. Stetit illo modo quodiu fratres cucurrerunt quod lancea sibi porrecta eduxerunt illum ab terra preseruatum a periculo submerisionis. et tunc nomen iesu benedixit. **T**ertia efficacia nominis iesu dicitur consolatio. Hoc nomine suauissimo consolantur peccatores: quod eius virtute peccata illis remittuntur. **O**mni iohannes. i. ca. ij. ait. Scribo vobis filioli quoniam remittuntur vobis peccata vestra in nomine eius. Et ricardus de sancto victore inquit. Iesus nomen dulce. nomen delectabile. nomen confortans peccatorum corda et bene spei. ergo iesus esto mihi iesus. Hoc nomine consolantur iusti sperantes in illo eternam salutem acquirere. vñ Actuum viij. ca. per tris dicebat. Non est aliud nomen sub celo da-

tum hominibus in quo oporteat credentes saluos fieri. Hoc denique nomen roborant et fortificant certantes pro christo et alia aduersa quod tollentes. Est de hoc exemplum sancti Agnati quod discipulus fuit beati iohannis euangeliste et episcopi Anthioceni. cuius tanta fuit autoritas: quod etiam dionysius episcopus illi ad confirmationem dictorum suorum adduxit. Cum enim ut ipse in libro de diuinis nominibus attestat quidam nomen amoris in diuinis rephenderetur: dicentes nomen dilectionis non amoris in diuinis ponendo volens ostendere hoc nomen amoris propria utentibus in diuinis ait. Scribit autem diuinus Agnatus. Amor meus crucifixus est. Hic cum traiani imperatoris iussu a militibus vincitum fuisset romam perductus. Et ecclesiastica docet historia. Cum ydolis sacrificare non uisisset: precepit Traianus primo plumbatis scapulis eius contundi. et ungulis latera laniari. et duris lapidibus eius vulnera perficari. dein de carbones viuos afferri. et ipsum super illos nudis plantis ambulare compelli. Et iterum cum hoc fecisset: illesus deorsum eius ungulis laniari eiusque plagas sale pfundi. et ultimum tradi duobus leonibus pfocandus. In hoc totum autem generum tormentorum nunquam inuocatione nominis iesu christi saluatus. Quod cum tormentores requirerent. cur si nomen toties inuocaret. ait. hoc nomen cordi meo inscriptum habeo. et ideo ab eius inuocatione cessare non valeo. Post mortem eius quidam volentes curiosius experiri cor eius a corpe euellerent. et illud scintillantes per medium totum inscriptum si nomen lesu quasi aureis inuenisset. Et quod forte hoc apud plerumque incredibile videtur. Erat exemplum simile nostro sancto manifestum. Insuper ego propriis oculis et manibus pertractavi passiones christi imas ginem in corde sancte clare de morte falcone miraculose formatam. De illo quippe pacta sunt non humano artificio sed diuino miraculo. crux. clauis lancea spolia columna et flagella. Insuper et in corde illo inuenti sunt tres lapides paruuli et rotundi. qui ut dicebatur si in latera ponantur et ex parte altera ponantur equale coaptentur sublato vno adhuc duo sunt potestates eiusdem cuius et tres. sublati duobus etiam vñ

equalis est pōderis cui? erāt oēs tres simul
in quibus insinuari videt trinitas psonarū
diuinarū et equalitas: quia non tres dii sed
vnu est deus. Et qualis pater talis fili? ta
lis spūs sanctus. Ad nomē iesu scire deam?
De hoc inq̄t deuot? Bernard? Iesu dul
cis memoria dās vera cordis gaudia. Et su
per mel et ōnia ei? dulcis pntia. Et itex ibi
dem ait. Si scribas nō sapit michi nisi lege
ro ibi iesum. Si disputes ac pferas non sa
pit michi nisi insonuerit ibi iesus. Ad predi
cationē hui? nōis vocat? fuit Paul? de quo
dixit xps ananie: vt scribit Actū ix. ca.
Das electionis est michi vt portet nomen
meū corā gentib? et regibus et principib? ter
re. De hoc dicebat ipse Paul? Actū xxj.
ca. Ego in hierusalē non solū alligari sed et
mori parat? suz p nōie ei?. Et cū decollat?
est rome et caput ei? a corpore exiliret iesus
xps q̄ sibi in vita suatā dulcis extiterat: he
braice clara voce insonuit. Dī em̄ q̄ in suis
epistolis iesus xpm quingētis vicib? nōia
uit. Tertiū p̄biderandū de gratioſo nōie
iesu dī reuerētia. Est huic nōi reuerētia ex
hibēda: q̄ oēs creature celli et terre angeli et
demonēs licet dispari mō venerātur illud.
Dñ Aplūs ad philipē. ca. ij. ait. In nōie
iesu ōne genu flectat celestiu terrestriu et in
fernoy. Exultat quidē ad huius nōis p̄cla
mationē oēs angeli dei. terrent demonēs et
tartaree legiones. Pōies vō q̄ credūt in ies
sum vt p̄biderim? iubilantes illud laudant
et bñdicūt. Nō est ergo nomē hoc blasphem
mandū: nō p̄iurandū in illo: s; honoriſicen
tissime audiendū et nōiandū. Et vt scribit
in ca. deez. de immunita. eccle. li. vj. Cōue
niētes fideles in ecclā nomē illud exhibitio
ne reuerētie special attollāt. flectāt genu
a metis qd in capitis inclinatioe p̄testent.
De multiplici effusione sanguinis xpi q̄
peccatores inducunt vt non desperent

Capitulum. iij.

Artum mysteriū p̄tēplandū de xpo
Circūcisio dicit sanguinis effusio. ho
die nāq; sanguinē suū pro nobis effundere
cepit. qui postmodū pluries ipsum effundē

voluit. Quinq; etē vicib? xps effudit san
guinem. Primo in circūcisione. Scdo in o
ratione. Tertiū in flagellatione. Quarto
in crucifixione. Quinto in lateris p̄tione
fecit autē hoc vt peccatores attraheret
pro quib? tā copioſissime satisfecit. Vnde
Bernard? sup cātica sermonē xxij. ait. Ad
cumulū pietatis tradidit in morte animam
suam et de pprio latere p̄tulit precii satif
factionis. Dñ ad se vericulus illum traxit.
Apu dñm misericordia et copiosa apud eū
redēptio. Insup induxit nos vt quantum
possum? euitē? p̄cta agnosceā aīe nre
nobilitatē. Vel dicere possum? q̄ xps suū
effundere voluit sanguinez. Primo pp pa
trum et iustoz liberationem. Iuxta illud za
charie ix. ca. Tu quoq; in sanguine testamē
ti tui eduxisti vinctos tuos de lacu in q̄ nō
erat aq̄. Facit ad hoc exēplum qd legiſ in
hīstoria scholastica. vbi narrat q̄ salomō ha
bebat strutionē habentē pullū: quē salomō
in quadā cauea vitrea nutrirī faciebat. Cū
vero pater pullū suū habere non posset: v/
mem quēdam de deserto portauit: de cui?
sanguine caueā ipsam liuuit. et p̄tinuo fra
cta fuit. sicq; pullū inde deduxit. Iste vero
mis est xps q̄ dicit in ps̄. Ego sum v̄mis et
nō homo. Vermis em̄ nō nascit p̄ genera
tionē carnalē: s; de humore terre vtate ra
dij solis produciſ. Et sic v̄mis patrē habet
in celo. s. solē. et matrē habet in terra s; ter
re humore. Sic etiā xps habet in celo pa
trem sine matre. et in terra matrē sine p̄fe.
Nulli inclusi in cauea erāt sancti patres in
limbo detēti. Et venit iste v̄micul? et infer
num p̄fregit atq; scōs p̄res inde liberauit.
Scdo xps fudit sanguinē suū propter debi
lum p̄fortationē. Inq̄t em̄ Gregori? Si
passio xpi as memoriā reuocet: nichil ē qd
non equo aiō tollerāt. Refert Aristoteles
q̄ si fiat vas de cera noua et diligenter clau
datur et in mari ponat aqua q̄ per poros s; b
intrabit bulc efficiet. Istud vas cerū ē
corp? dñici. Sicut em̄ cera generat ab api
bus sine omixione: sic caro xpi fuit genera
ta a v̄gine sine corruptione. Fuit aut caro

noua q̄ nulla peccati vetustate viciata fuit
etiā clausa q̄ nulli diabolice tēptationi fuit
apta. poī ei⁹ sunt vulnera ei⁹. Si igit̄ no
stras amaritudines p̄ recordationē ⁊ deuotio
tionē in vulnera ei⁹ miserim⁹ mor in dul
cedinē conuertent. **Jo** Plus ad hebreos
xij. ca. ait **Recogitate** eū q̄ talem sustinuit a
pctōib⁹ aduersus semetipsū p̄dictionem.
vt nō fatigemini animis vris deficientes.
Tertio xps sanguinē fudit p̄ cordiū com
pūctione. Nam vt naturales tradūt **Ada**
mas lapisionē frāgit mallei pūssione nec
ignis adustione nec aliq̄ tps diuturnitate.
s; sola sanguinis hircini infusioe. **Hic** mul
ti sunt q̄ p̄niam nō frangunt nec p̄ diuinā
p̄minationē nec p̄ spūs sancti internā inpi
rationē nec p̄ senectutē. Frangunt at̄ p̄ dñi
ci sanguinis meditationē atz vtutē. **Jo** ie
su xpo grās oēs dicam⁹ q̄ sua liberalitate p̄
cioso sanguine suo nos redemit. quē etiam
humiliter de p̄cemur: vt p̄ducatur nos in illā
requiē in qua viuit ⁊ regnat p̄r infinita se
cula seculorū **Amen.**
Sermo nonus de precipia singularissimā
magis deuotiōe triū regū q̄ xpm q̄sierunt ⁊
inuentum humiliter adorarūt offerētes illi
munera aurū thus ⁊ myrrham.

Agī ab oriēte vene
nunt hierosolymā. **Scribunt** h⁹
vba originaliter **Matth. ij. ca. et**
in euāgelio p̄ntis solēnitatis **Co**
mendat hodierna die sapiētia triū regū ori
entaliū q̄ mor vt xpm natū agnouerūt ipsi
sum studiosissimi q̄rere sunt conati **Que**
sierūt q̄ppe illū q̄ toti⁹ orb⁹ p̄ditor ⁊ dñs erat
⁊ p̄ salute hoīm dignat⁹ est de v̄gine nasci
Nec laborauerūt frustra: qm̄ adepti sūt qd̄
volebāt. **Inuenerūt** vtiqz eū incredibili le
ticia quē diligebat aiā eorū. **Prebet** nāqz se
ipsum volētib⁹ eū. nec est q̄ se abscondat a
calore ei⁹. **Viderūt** magi ipm̄ paruulū in
p̄sepio pānis involutū. **Nos** vō si volueri
mus intueamur gloriozā faciē ipi⁹ regnā
tis in celo. **Insup** ⁊ aperte diuinitatē p̄pi
ciemus. **Curram⁹** ad ipm̄ ad quē fide spe et

charitate poterim⁹ puenire **Hic** stitibus
moniti reges inelyti meruerūt ducatu no
ue stelle ad xpi dei ⁊ hoīs p̄ntiā ppare. **Cuz**
g in hac solēnitate celebrantia ecclā scā
recolat istoz dñoz erga iesūz xpm deuotio
nem arētissimā p̄cipuāqz ac singlārissimā
affectionē: **Nos** in hoc sermone sub titulo
de ip̄s magis dicemus. **De** quib⁹ tria my
stera erunt declaranda.

Primum dicitur cognitionis

Secundū inquisitionis

Tertium inuentionis.

Cognouerūt xpm vacit **Cognitū** inq̄siet
diligētē. **Que**sitū vō inuenerūt letāter

Qualiter magi cognouerūt xpm natū
⁊ quomodo illuminati fuerunt vt crederet
ipsum deum. **Capitulū. j.**

Primū mysteriū declarandū de ip̄s
magis br̄ cognitio. **Vbi** querit quō
cum ip̄s in remotis agerent xpm natū cog
scere potuerūt. **Et** ad hoc dico q̄ triplici
instructi fuerunt de xpi natuitate iocunda.

Primo per signū mirabile

Secundo per vocē audibilem

Tertio per gratiā inuisibilem.

De stella que magis apparuit

Primo illuminati fuerunt vt cognosce
rent xpm natū per signū mirabile. qz vides
runt oculis corpis stellā fulgētissimā ad h⁹
a deo p̄ductā vt significaret illis xpi natui
tatem. **Sed** de hac stella tres varie dicunt
opiniones. **Prima** est eorū qui dicūt q̄ fuit
spūs sc̄s qui sicut apparuit in linguis igne
is ap̄t̄olis. ita ⁊ magis in signo stelle. **S;**
saluo meliori iudicio hoc stare non potest.
qm̄ vt inquit **Alexader** in p̄mo volumine
summe **Diffio** visibilis spūs sancti ē ad ma
nifestationē plenitudinis redūdātis qualis
fuit in xpo ⁊ aliquo modo in ap̄t̄olis. **In**
xpo siquidē fuit influētia plenitudinis per
modū causē ⁊ per modū doctrine. p̄ modū
causē efficiētis quo ad naturā diuinā. ⁊ per
modū causē meritorie quātū ad humanam
Et his duob⁹ modis est influētia s̄c̄e in sa
mentis per que regerant hōies. **Influē**
tia per modū doctrine fuit in xpo in poica

tione eius per quam accepimus noticiā ve-
ritatis. **I**deo apparuit visibiliter spūs san-
ctus sup̄ xpm baptizātū in signo colūbe et
sup̄ ipm trāsfuratum in signo lucidissime
nubis. **I**n apostolo etiā fuit plenitudo gr̄ie
spūs sancti descēdens a plenitudine xpi per
modū doctrine et p̄ modū ministerij. **H**am
de plenitudine vitat̄ xpi accepim⁹ ex do-
ctrina ap̄loz. **E**t de plenitudine gr̄ie p̄ mini-
sterium ipsoz in dispēfatione sacramētōz.
Ideo qm̄ data fuit auctoritas generalis apo-
stolis p̄dicādi et baptizādi; datus est visibili-
ter spūs sc̄us. **Q**uā vero tribus magis decla-
rata fuit natiuitas xpi: nō fuit ipsis data au-
ctoritas generalis p̄dicādi vel baptizādi.
Ideo nec spūs sc̄us illis missus est in visibi-
bili signo. **S**c̄da opinio est alioz quib̄cūq;
q̄ stella illa fuit angel⁹ qui in illa sp̄e appa-
ruit mag⁹, sicut apparuit pastorib⁹ in assum-
pto corpe. **S**ed doctores p̄trariuz sentire
vident. **Q**uā **A**ug⁹ in sermone de epypha-
nia inq̄t. **P**astorib⁹ angeli mag⁹ stella xpm
demonstrat. vtriusq; lingua celozū q̄ lingua
ia cessauerat p̄phaz. **E**t **G**rego. in omelia.
Querendū nō b̄st qd̄ nā sit redēptore na-
to pastorib⁹ in iudea angel⁹ apparuit. atq;
ad adorādū hūc ab oriēte magos nō angel⁹
s̄ stella p̄duxit. **Q**uia videlicet iudeis tan-
q̄ rōne vtētib⁹: rōnale aiāl. i. angel⁹ predi-
care debuit. **S**etiles vero q̄ vti rōne nesci-
ebāt ad cognoscendū deū nō p̄ vocē s̄ per
signa p̄ducunt. **T**ertia opinio ē mathema-
ticoz qui dicunt q̄ illa fuit stella fatalis sub-
cūq; p̄stellatione nat⁹ est xps. **S**ed hoc est p̄-
tra veritatē fidei et dignitatē xpi nascentis.
Quā **A**ug⁹ contra faustū ait. **N**ulli astrolo-
gicōstituerūt ita nascentiū hominū fata in
stellis vt aliquam stellaz hōie aliquo nato-
cursus sui ordinē reliq̄sse. et ad eū qui natus
est p̄cessisse assererēt. **E**x quo verū dicim⁹
fm̄ oēs catholicos tractatores vt dicit glō
super mattheuz. et **T**ho. iij. pte. q. xxiij. q̄
illa fuit vera stella de nouo p̄ducta q̄ ab ali-
is differebat in multis. **P**rimo in origine.
quia non fuit cum alijs stellis die q̄rta for-
mata. **D**e em̄ **G**enesis. j. ca. q̄ q̄rta die fue-

runt a deo distincta luminaria celi. **E**t vt in-
quit **T**ho. j. parte. q. lxx. **P**rima die fuit p̄-
ducta lux fm̄ cōem lucis naturā. quarta ve-
ro die attributa est luminarib⁹ determinā-
ta virtus ad determinatos effect⁹ fm̄ q̄ vi-
denus alios effect⁹ habere radiū solis et a-
lios radiū lune et sic de alijs. **E**t p̄ hāc dē-
terminationē virtutis dicit **D**ionysius iij.
ca. de diuinis nōib⁹. q̄ lumen solis quod e-
rat in forme primo quarta die formatū est.
Stella vero que magis apparuit fm̄ **G**ra-
cicum de marone in quodā sermone. **N**ō
fuit quarta die formata: sed de nouo de ali-
qua portiuicula illius lucis primo create
de qua formata sunt alia corpora celestia. q̄
portiuicula fuit diuina prouidentia p̄fere-
uata vt de ipsa formaretur illa stella tēpo-
re quo xps nasciturus erat que esset de na-
tura aliaz stellarū. **A**d p̄firmationē autem
dictoz asseram⁹ testimonā merito accep-
tanda. **I**nquit leo papa in sermone de ep̄i-
phania. **T**ribus magis in regione orientis
stella noue claritatis apparuit. que illustri-
or ceter⁹ pulchriorq; fiderib⁹ facile in se in-
tuentiū oculos aiōsq; p̄uerteret. **E**t **A**ug⁹
p̄ faustū ait. **N**ō ex illis erat stellis q̄ ab in-
itio creature itinez suoz ordinez creatoris
lege custodiāt. s̄ nouo v̄ginis partu nouuz
fid⁹ apparuit. **E**t idē in fm̄one de eph̄ia bi-
cit. **Q**uā p̄det ad vbera et viliū patif de⁹ in
uolumēta pānoz repēte nouū de celo fid⁹
effulsi. **S**c̄do differebat illa stella ab alijs
in officio. q̄ ille facte sunt vt sint in signa et
tp̄a et dies et annos et luceāt in firmamento
celi. hec v̄o sc̄a est ad significandū xpm na-
tum et magos dirigendum. **E**x quo dānan-
tur illi q̄ asserūt fuisse cometā. **C**ōtra quos
ita loquit **C**alcid⁹ sup̄ thimēum platonis.
Nō fuit stella illa morbos et mortē denūci-
ans s̄ aduētū dei venerabil⁹. quā cū suspexis-
sent chaldeoz p̄fecto viri sapiētes et in res
bus astroz exercitati q̄ssile dicunt recētem
ortū dei. **T**ertio differebat in duratione q̄
alie stelle sunt p̄petue. hec pacto officio re-
dist in p̄ciacētē materiā. licet quidā tene-
ant illam fore reseruatā in celo empirico

vsq; in diem iudicii. & tunc apparebit ad con-
fusiōē iudeoy: sicut & instrumēta passiōis
Quarto stella illa differebat ab alijs in fi-
tu. qz non erat localit sita in firmamento: s;
pēdebat in meditullio aeris prima terre. Et
licet dictū sit superi⁹ qz apparuit in celo: in
scriptura tñ sacra aer dicitur celum. Dñ in
ps. Volucres celi & pisces maris. Quinto
differebat in motu. tum qz stelle naturales
incedunt via circulari. hec at fm Crisosto.
incedebat via triangulari. scab oriēte p per
fidem in hierusalē. Nam oriēs terra iuda &
persia inuicē sunt disposita fm triangulū.
verbigratia vide figuram.

Pierusalem

Oriens

Persia

Tum etiā differebat quantū ab motu in-
cisum. nā oēs alie stelle vel p accidēs vel p
se sp mouent & nunq; stant. Et licet sint ali
q planete stationarij aliqñ cessantes a mo-
tu p se quē hñt in orbe suo: tñ mouent pti-
nue & semp motu per accidēs quē habet ex
motu nō suo qd est firmamentū seu octaua
spera. hec at stella habebat motū qetib⁹ in
tercisus sicut habebāt magi q nō semp am-
bulabāt. Sexto illa stella differebat ab ali-
is in fulgore. erat em ceter⁹ splēbidior. nec
splēdore ei⁹ poterat obscurare splēdor so-
lis ymmo in meridie apparebat lucidissā.
Septimo differebat in apparitione. Nam
qñ magi intrarūt in hierusalē dispensatiōe
dei stella sbraxit se. Et iterū post exitū de
ciuitate viderūt illā. Factū est aut hoc Pri-
mo vt magi pfirmarent de veritate xpi na-
ti testimonio duplicato. scilicet stelle & doctoy le-
gis. Dñ leo papa in sermone ita dicit Per
iudeoy scribas atq; doctores qd sacra de or-
tu xpi prenūciauerat scriptura dīcībērūt vt
gemino testimonio pfirmati ardētiori fidē
expeterēt qz stelle claritas & pphetie ma-
nifestabat auctoritas Scdo sbraxit se stel-

la vt iudei inexcusabiles redderent. **Unde**
Piero⁹ sup **Mattheū** ait. **Deserunt** magi
stelle indicio: vt sacerdotes a magis interro-
rogati de xpo inexcusabiles fierēt de aduē-
tu ei⁹. **Diximus** de illi⁹ stelle qualitate que
magis apparuit xpm natū mōstrauit. **Sz**
quō inques hoc ipsi potuerunt intelligere
Ideo nos premisim⁹ qz ipsi illuminati fue-
runt: vt cognoscerēt xpm natū p vocē au-
dibilem. nec hoc repugnat sentētie **Grego-
rij** qd dixit paulo añ: qz gētiles nō p vocē s;
per signa ad cognō scēdū dñm sunt perdu-
cti. **Quia** verū dixi quantū ab initū cogni-
tionis. **Apparuit** quidē eis pmo signū stel-
le quam cū admiratione aspiciētes deside-
rabāt intelligere qd hoc esset. **Et** vel vigi-
lantib⁹ vel dormiētib⁹ angel⁹ mysterium
xpi nati declarauit. hoc videt opinādo **Au-
gustin⁹** asserere. **Dñ** in sermone de ephias
it. **Si** dicitur es a qbus audierūt qz tal stel-
la xpm natū significaret: pfecto ab āgelis
aliq monitiōe reuelatiōis. **Crisost.** sō sup
mattheū narrat se inuenisse in qbusdam li-
bris licz apocriphis. qz in pti⁹ oriētis erat
quidā sapiētissimi reges q vel descēderant
de stirpe **Balaā** vel ad eos ei⁹ pphetia p-
uenierat in qua dixit **Prif** stella ex iacob:
ex qua diuulgatū fuit apud eos. qz nascēte
xpo stella quedā admirabil⁹ & insolita appa-
reret. quare statuerūt vt eligerent duode-
cim q sollicitē pfinderent ortū illius stelle
Quod vt melius facerēt in quodā altissio
mōte vbi sp erat aer purissim⁹ pstrui fece-
runt pulcherrimū palatiū cū copia rez ne-
cessariarū ad victū. **Et** ibi pmanebāt isti de
uote precātes deū vt stella hāc ipsis oñde-
ret. **Quibus** orātib⁹ nocte media qñ nat⁹
est xps apparuit sup eos in aere stella pfuls-
gida & pulcherrima. in cui⁹ summitate erat
imago pueri paruuli: sup cuius capite crux
splēdebat q illis dicit. **Ite** veloc⁹ inter-
ram iuda & ibi regē xpm deū & hōiem natū
inuenietis. **Parrauerūt** sō ista sapientib⁹
regionis illi⁹ qui de seiphs tres elegerūt qz
irent & munera preciosa deferret & puerū
natum adoraret. **Tertio** illuminati fue-

tunt hi reges vt xpm natuꝝ cognosceret p
gram inuisibile. **¶** Dñs leo papa in sermone a
it. **¶** Preter illā speciē stelle q̄ corporeū exci
tauit aspectū fulgētiꝝ veritatis radiꝝ eoz
corda p̄bocuit. **¶** Sicut em̄ pphete in visio
ne imaginaria illustrabant intrinsecꝝ vt in
telligeret dei secreta p̄tura. **¶** Ita potuit e
se vt aspicientes magi signū visibilis stelle
illuminarent adeo vt cognoscerent q̄ na
tus erat christus.

¶ Quare tres illi reges dicuntur magi. et
quo tempore venerunt ad xpm. et qñ turbatꝝ
est herodes.

Capitulum .ij.

¶ Secundum mysteriū declarandum de
magis dñs inq̄ntio. Inq̄sierūt xpm na
tum diligēter vt patet in liꝝa sancti euange
lij. vbi nos tres p̄siderationes faciemus.

¶ Prima dicitur nominationis.

¶ Secunda de terminationis

¶ Tertia turbationis.

¶ Prima p̄sideratio dñs nōiationis. in qua
videndū est cur isti reges nuncupant magi.
Et de hoc stat triplex sentētia: fm̄ q̄ magꝝ
tripliciter dñs. **¶** P̄ma magꝝ dñs illusor maleficꝝ et
sapiēs. **¶** Dicūt ergo quidā hos reges ab effe
ctu dictos fuisse magos. i. illusores. ex eo. s.
q̄ herodes illuserūt: q̄ ad eum nō redierunt.
¶ Magꝝ iterū dñs maleficus. vñ malefici pha
raonis dicunt magi. **¶** Et inde asserūt aliqui
hos magos vocatos q̄ fuerant añ malefici
h̄ postea pueri. quibꝝ dñs voluit natiuitatē
suā reuelare: et eos ad se adducere. vt p̄ hoc
p̄ctoribus exhiberet fiduciaꝝ. **¶** Insup magꝝ
idē est qd sapiēs. **¶** Nam perse magꝝ. hebrais
ce scriba **¶** Grece philosophꝝ. **¶** Latine sapiēs
dñs. **¶** Dicunt ergo magi. i. sapiēs. **¶** Dñs magi
quasi in sapientia magni. **¶** P̄ma vñ propria
istorū fm̄ aliquos in hebreo sunt appellati.
¶ Amecius. **¶** P̄mascus. **¶** In greco at̄ Galga
lath. **¶** Dalgalath. **¶** Parachim. **¶** In latino
Lasp̄ar. **¶** Baldasar. **¶** Delchion.

¶ Scda p̄sideratio dñs determinationis. in
qua q̄rendū est quo tpe isti venerūt ad xpm.
Et circa h̄ varia est opinio multoz. **¶** Quidā
enim opinati sunt q̄ p̄ bienniu añ xpi nati
uitatem apparuit stella et tūc m̄rabantur ma

giquid esset. **¶** Tpo at̄ nato reuelatū est ma
gis per angelos: q̄ stella significabat xpm
natū. **¶** Et tūc incepterūt venire: et in tredecim
diebꝝ venerūt et puerū adorauerūt. **¶** Alij ve
ro existimauerūt q̄ multo tpe añ xpi natiui
tatem stella magis apparuit. **¶** Et tūc ceperūt
venire et p̄ nimia distantia posuerūt totū
illū annū ad itinerādū. **¶** In tredecima vñ
die alteriꝝ anni cū xps adhuc erat in cunabu
lis applicuerūt ad ipm. **¶** Nonnulli insuper te
nent q̄ in die natiuitatis apparuit stella. **¶** Et
tūc magi incepterūt venire. **¶** Et post annum
xiiij. die scdi añi puenerūt ad christū. **¶** Sed
cōis opinio h̄z q̄ in natiuitate dñi p̄mo stel
la magis apparuit. **¶** Et tūc ceperūt iter suū.
et xiiij. die p̄perarūt ad xpm. **¶** Et si dicere q̄
modo tā breui spacio potuerūt longissima
itinerā p̄trāsire. **¶** Rēdet Remigius. q̄ puer
ad quē p̄perabāt eos in tā paruo tpe pou
cere potuit. **¶** Vel habuerūt diomedarios q̄
sunt aialia velocissima: et tantū currūt in vñ
no die quantū equꝝ in tribꝝ. nec impossibi
le videri debet aut difficile satis si velocita
tem venientiu regū ascribimꝝ aut naturali
vtuti aialiu p̄dictoz. aut qd maius est vtuti
diuine. **¶** Cū **¶** Solinꝝ veracissime scribat in li
bro de mirabilibꝝ mūdi. q̄ anislenacon et fi
lonidos Alexander magni cursores mille du
centa stadia vna die trāsierūt q̄ sunt milia
ria centū quinquaginta. qm̄ stadiū est octa
ua p̄s miliaris. **¶** Inq̄nt em̄ **¶** Plimꝝ li. j. de nali
historia ca. xxiij. **¶** Stadiū viginti q̄q̄ nō os
efficit passus. **¶** Vel si reges p̄nōciati de p̄
genie balaam fuerūt: regio eoz nō multum
distabat a terra p̄missionis. **¶** Idcirco potu
erunt iter suū tam expeditē p̄ficere. **¶** Et q̄
dicūt illos ab oriēte venisse: intelligi pōt q̄
si ab illa regione venerūt que iudeis in p̄te
orientali est p̄pinqua. **¶** Venerunt itaq̄ hie
rosolymā q̄ erat ciuitas sacerdotalis et re
gia et ad illā direxit eos stella quā seq̄bant.

¶ Tertia p̄sideratio dñs turbatiōis. **¶** Cū em̄
quererēt magi de xpo nato: atq̄ enarraret
que viderāt: audies rex herodes turbatus
est. **¶** Primo ne ipse tanq̄ alienigena pellere
tur a regno. **¶** Vnde **¶** Crisostomus sup̄ **¶** Mat

theum ait. **I**deo turbatur audiens regē ha-
tum iudeis ex genere iudeorum. cū ipse esset
genere ydumeus ne regno reuoluto iterū
ad iudeos ipse a iudeis expelleret. et semen
eius post ipsū p̄cidere a regno. **S**emper
enī grādis potestas maioris timoris biecta ē
Sicut emī ramos arborū in excello posita-
rum etiam si leuis aura flauerit mouet. sic et
sublimes hōies etiā leuis nūcius cōturbat.
Humiles at̄ sicut in pualle plerūq; in tran-
quillitate p̄sistūt. **H**inc **Quidi** libro de tri-
stibus ait. **Diue** tibi et lōge nōia magna fu-
ge. **Diue** tibi q̄cumq; potes p̄e lustria vita.
Esfugit hibernas demissa antēna. pcellas
Lataq; pl̄ paruis vela timoris hñt. **A**d qd
propositū **Beneca** in tragedijs dicit. **S**ret
quicūq; uolet potēs **Aule** culmine lubrico
me dulcis saturet q̄es. **E**cce q; herodes ex
verbis magorū turbauit seipm dubitans a-
mittere regnū cui sic loquit etiā in hymno
Postis herodes impie xpm venire quid ti-
mes nō arripit mortalia qui regna dat cele-
stia. **S**ecōdo turbat̄ est herodes vt dicit glo-
sano solū ppter se etiā p̄p̄rā romanorū
quā timebat incurrere si dissimulass̄ aut p̄-
mississet q̄ aliqd rex vocaret sine illoz p̄sen-
su. **E**t om̄s hierosolyma turbata est cuz he-
rode. i. oēs hierosolymitani. et ponit conti-
nens pro p̄tento. **T**urbati sunt ergo illi de
hierusalē. tum vt regi turbato adularentur
qm̄ glosam. tum q; ex hoc timuerūt ne p̄e-
sente et rēturō rege abinuicē certātib; ipsi
(vt dicit **Crisostom**) p̄turbationib; inuol-
uerent. **T**ūc herodes oēs sacerdotes et scri-
bas p̄gregas sciscitabat ab eis vbi xps na-
sceret. **E**t cū didiciss̄ q; in bethleē iude; ad-
uocatis ad se clam magis; diligenter didicit
ab eis tempus stelle. dixitq; eis: vt inuento
puero ad eum redirent: simulans euz velle
adorare quem volebat occidere. **Vñ** **Cri-**
sostomus super mattheū inquit. **D**euotio
nem promittebat sed gladiū acuebat et ma-
liciam sui cordis hūilitatis colore depinge-
bat. **E**t **Gregorius** in omelia. **A**dorare se
eum velle simulat vt quasi hunc si inuenire
possit extinguat.

Qualiter magi inuentū xpm adorarunt
et de muneribus oblatis xpo et de illorū re-
uerſione. **Capitulū. iij.**

Tertiu mysteriū declarandū de magis
diciū inuentio. **Q**uestū quippe xpm
inuenērūt letāter. **A**uidio enī testimonio
de xpo nato de scripturis accepto: et verbis
herodis de inquisitione pueri: iter quod ce-
perant perficere studuerunt. **E**t exeuntes
hierusalē: iterū viderūt stellā eos aſcēden-
tem. q̄ venies stetit immobilis sup locū vbi
puer erat. **E**t intrātes domū inuenerūt pu-
erum cum maria matre eius. **P**ic vero cō-
siderāda occurrūt principaliter tria.

Primū diciū oblatio

Secundū oblatio

Tertium reuerſio.

Primū quod occurrit cōsiderandū diciū
adoratio. q; p̄cidētes adorauerūt eū adora-
tione. **S**latrice firmiter ipm credētes eē de-
um. **Vñ** **leo** papa in sermone ait. **A**dorāt
magi in carne verbū. in infantia sapientiaz.
in infirmitate virtutē. in hominis veritate
thronū maiestatis. **E**t **Bernard** deuotissi-
me sic exclamat. **Q**uid facitis q̄ aurū offer-
tis ergo rex est iste. **E**t vbi est aula regia: v-
bi thronus: vbi curie regalis frequentia. **N**ū-
quid aula est stabulū. thron; p̄sepiū: curie
frequentia ioseph et maria. **I**sti insipientes
facti sunt vt fierēt sapiētes. **S**ecūndū
qd occurrit cōsiderandū dī oblatio. **A**per-
tis enim thesauris suis obtulerūt ei mune-
ra aurū thus et myrrhā. **N**am vt **Remigi**
inquit: **S**unt traditio antiquorū vt null; ad
deū vel ad regē vacuus introiret. **P**erfi at̄
et chaldei p̄sueuerūt offerre aurum thus et
myrrham: quibus regio eorū habundat. **V**-
trum at̄ omnes illi tres obtulerūt om̄ia ista
diuersimode tenet a multis. **Q**uidā enī di-
cunt q; vñ; eorū pro om̄ibus obtulit ista mu-
nera. **A**lij vero q; vñ; obtulit aurū. alius
thus. alius myrrhā. **A**lij viderēt et meli; q;
quilibet eorū obtulit ista tria. **E**st at̄ talium
munerū oblationis rō mystica s̄m. **A**ugu-
stinus in sermone de epiphania. quia aurū
ad tributū: thus ad sacrificiū: myrrhā ad se

pultura ptinet mortuorum. **T**urū ergo solui-
tur qñ regi magno. thus immolat vo deo.
z in pyrha tanqñ p salute hōi mortuuro. ita
q tria pōicta significabāt in xpo regiā ptā-
tem. diuinā maiestātē. z hūanā mortalitātē.
Quis nō explicet quasi gestu qñ blanda fa-
cie infantulus ille iesus magos excipiebat.
Quis etiā excogitare valeat qñ grauissimā
z admiranda fuerit ad magos rīa modestū
sine vgnis. **Q**uis adhuc inuestigare suffi-
ciat illoz regū immobilē fidē. **C**rediderunt
vt pōictū est z adorauerūt xpm deū quem
pōspiciebāt in puo tugurio natū de paupcu-
la matre. **I**nueniēt dñpe illā vt **C**risosto-
mus dicit sup mattheū. **N**ō diademate co-
ronatā. non in lecto aureo recubentē sed
in tunica hñtem vñā: nō ad ornātū corpo-
ris: s; ad nuditatē tegumentū quālē habet
re poterat capētarij vxo: pēgre pstituta.
Tertiu qd occurrit pñderādū dicitur re-
uerfio. **N**ā vt dicit in euāgelio **R**esponfo
accepto in somnis ne redirent ad herodez:
per aliā viā reuerfi sunt in regionem suam.
Coeperat quippe ambitiofus z fallax hero-
des interficere puerū inuentū a magis z in
super ipsoz de xpo loquētes. **Q**uo factuz
est vt benignitas dei monuerit eos ne ad
herodez rediret. ne sic agnosceret natū pue-
rum nec magis inferret iacturā. **I**n somnis
vō admoniti ē dicunt vel ab āgelo dei nū-
cio: vel ab ipso deo immediate. **N**ec infan-
tulus iesus ad ipsoz locut⁹ est: vt vera eius
hūanitas haberet. **M**ira certe z laudib⁹ at-
tollēda fuit istoꝝ magoꝝ fides. qm vt **C**ri-
sostom⁹ ait. **N**on scādalizati sunt in seiphis
dicētes. **S**i magn⁹ puer est hic qñ necessitas
fuge est z occulte recessiois. **Q**uō vō redie-
runt ad ppria: multos de xpi mysterijs e-
rubierūt. **E**t deniq cñ thomas apl⁹ ad p-
uincia illā applicuisset: baptizati sunt. facti
q sunt adiutores predicationis illi⁹. quozū
corpa post felicē mortē pmo p helenā pñā-
tim matre repta z in pñationopolim trāf-
lata. **P**ostea p scm **E**ustorgiū mediolanēsi-
um archiepiscopū **M**ediolanuz perducta
Vltimo per **F**redericiū imperatōrē in **C**o-

loniā theothonie sunt delata. **N**ē vō simul
cum xpo viuunt in eterna gloria. Amen.
Sermo decimus de baptismo xpi quan-
do. l. in iordane voluit a ioanne baptizari.

Enit iesus a galilea
in iordanē ad ioannē vt baptiza-
retur ab eo. **S**cribitur hec vba
Matthei iij. ca. **P**rima qñ gessit
saluator: noster dñs iesus xps etiā fm homi-
nem digne z rōnabiliter scā fuisse firmiter
est tenendū. **I**n singulis em actib⁹ z operi-
bus eius aderat ei imperiū rōnis z lumen
diuinitatis. **N**ihil in eo reprehēibile inue-
niri potuit: cūctarēctissime disponebat. **C**ū
āt ad ioannēz accessit poposcitqz baptizari:
officiū vtqz sanctimonie z v̄tutis epoluit.
nō se aut leuē aut pctōrem oñbit. **P**rop̄ea
vt hoc clari⁹ innotescat in pñti sermone de
xpo baptizato verba faciemus: contēplabi-
murqz tria mysteria.

Primū dicit persone baptizātis

Secundū circūstantie cōgruentis

Tertiu apparitionis excellentis

Qualiter xps baptizatus fuit a ioāne z
de illi⁹ baptismi pditionibus. **C**apitlm. j.

Primū mysteriū cōtemplandū de xpo
baptizato dicit persone baptizātis. **I**oa-
ptizari nāqz voluit a ioāne: vt p̄terea **M**ar-
ci. j. ca. z **L**uce iij. ca. **D**e baptismo vō ioan-
nis notāde sūt in hac pte tres catholice ve-
ritates. **P**rima veritas fm **R**iccardū in iij.
q baptisimus ille fuit institutus auctoritate
diuina. **H**oc pbat p illud qd a ioāne bapti-
sta dcm ē. **I**oanis. j. ca. **Q**ui misit me bapti-
zare in aqua ille mihi dixit. **S**uper quez vi-
deris spiritum descendētē et manentē su-
per eum ipse est qui baptizat in spiritu san-
cto. **I**diplum patet quia **M**atthei xvj. ca.
Epo querenti de baptismo ioannis vtrum
esset ex celo an ex hominibus: iudei nō fue-
runt ausi dicere q ex hōib⁹. **E**t dñ ille bap-
tisimus ioannis eo q ipse sol⁹ fuit minister
primarie institutionis z executionis illi⁹ ba-
ptismi. **S**ecūda veritas q si extēdamus no-
men sacramenti ad omne signū ei sacrātis

suscipientem. sic baptismus iohannis erat sacramentum: quia expresse representabat xpi baptismum: qui est res suscipientem sacramentum. **S**icut est res suscipientem sacramentum ad illud quod est sacre rei signum et causa: sic non erat sacramentum quia non conferebat gratiam. **U**nde dicit dominus Bonaventura di. ij. q. r. talis baptismus fuit institutus pro quodam preparatione et assuefactione ad baptismum xpi. **P**rimo est quod in glossa Matthei iij. ca. super illo verbo Ego baptizo in aqua: dicit sic. **I**n corpore lauo quia peccata solvere nequeo. ut sicut nascendo et predicando pretereo: sic baptizando ad xpi baptismum dirigam. **P**ropterea dicit magister sententiarum in littera quod baptismus iohannis respectu baptismi xpi debet dici fuisse sacramentale: quod fuit quodam preparatione et dispositio ad illum baptismum susceptionem. **T**ertia veritas quod baptizati baptismum iohannis simpliciter iterum debuerunt rebaptizari baptismum xpi. **S**icut patet Augustinus super iohannem. et ponitur de pse. di. iij. ca. aliud. ubi dicitur Si quos baptizavit iudas: hi non sunt iterum baptizati. **E**t quos baptizavit iohannes iterum sunt baptizati. **I**dem dicit Augustinus li. de baptismo contra donatistas. **E**t hoc expresse habet Actuum ix. ca. **Q**uoniam baptizatos baptismum iohannis paulus baptizavit baptismum xpi. **N**otandum tamen secundum Bonaventuram. quod quorundam opinio fuit quod baptizati baptismum iohannis si non habebant fidem trinitatis rebaptizandi erant. **S**i autem habebant fidem trinitatis non oportebat eos rebaptizari: sed sufficiebat manus imponi. quia tales habebant ablutioem exteriorum. et habebant fidem trinitatis qua interiorius insigniebatur tantum character et habebant spiritum sanctum per impositionem manuum. et ideo non erant rebaptizandi. **S**ecundo vero in ij. di. sui quarti dicitur: quod dupliciter potest intelligi baptismus iohannis. **P**rimo modo in forma baptismi xpi quod potuit videri cisse a discipulis xpi vel ab alijs audientibus eos baptizare. et tunc non debet proprie baptismus iohannis sicut nec baptismus petri vel pauli. **E**t tales sic baptizati non erant rebaptizandi. **A**lio modo potest intelligi bap-

tismus iohannis non in forma xpi sed in aliqua alia forma propria. scilicet in nomine veteri. ut dicitur Actuum xi. ca. vel absque aliqua forma. **E**t de sic baptizatis satis videtur necessarium quod erant baptizandi baptismum xpi propter preceptum generale obligans omnes. quod non implebant sic baptizati a iohanne. **I**deo in hoc passu non tenet a doctoribus opinio magistri contrarium sentientis.

De triplici circumstantia xpi baptizati. scilicet cause. temporis. et loci. **C**apitulum ij.

Secundum mysterium premeditandum de xpo baptizato dicitur circumstantie congruentis. **T**riplex namque circumstantia in illo baptismum considerari potest. **Q**uare xps in quo nulla immundicia fuit voluit baptizari.

Prima dicitur cause.

Secunda temporis.

Tertia loci.

Prima circumstantia consideranda in baptismum xpi dicitur cause. quare. scilicet voluit xps a iohanne baptizari cum in eo nulla fuerit immundicia. **E**t ad hoc dicit Ambrosius super lucam Baptizatus est dominus non mutari volens sed mutare aquam ut ablute per carnem xpi quod peccatum non cognovit baptismatis vim haberet. et ut sanctitatis relinqueret postmodum baptizandis. **C**um autem dicimus xpm a iohanne baptizatum: non putamus intelligendum de baptismum proprio: quem ipse postmodum instituit. sed de baptismum quo baptizabat iohannes. ut inquit Augustinus super iohannem. **S**ecundo xps baptizari voluit ut inquit Beda: ab approbatione baptismi iohannis. **T**ertio voluit xps baptizari secundum Theodorem in iij. parte q. xxxij. ut nos suo exemplo induceret ad baptismum. **E**t ideo ad hoc quod esset efficacior eius inductio voluit baptizari baptismum quod manifeste non indigebat: ut homines ad baptismum accederent qui indigebant. **S**i vero aliquid quereretur cur noluit xps baptizari baptismum proprio quod erat optimus. **D**icit Theodorus quod baptismus xpi est quoddam spirituale remedium quo xps non indigebat quod a principio sue conceptionis gratia spiritus sancti repletus fuit. **S**ecunda circumstantia consideranda in bap-

ptismo xpi dñi tps. **N**ā vt dñr luce iij. ca. qñ baptizat⁹ est erat incipiēs qñ annoz triginta **H**oc at pueniēs fuit vt inqñt scūs **T**ho triplici rōne. **P**rimo rōne pōicatiois. quia xps baptizabat qñ extūc incipiēs docere et pōicare. ad qd rēgrit pfecta etas qñlis est triginta annoz. **T**ñ Genes xli. ca. legi. q. triginta annoz erat ioseph cū regnare cepisset in egypto sū pharaone. **S**imilit. ij. regū y. ca. dñr de dauid. q. triginta annoz erat cū ad regnū fuit sublimat⁹. **E**t ezechiel anno tricesimo cepit pphetare. vt pzezechiel. i. ca. **E**t si qñ obijceret qd be⁹ reuelauit sapiētia danielis pueri vel iuuenis. vt dñr xlii. ca. eiufdē. **E**t a fortiori debuit manifestari sapiētia xpi añ tricesimū annū. qd scū fuisse si docuisset añ illā etatē. **D**icendū q. xps pponēbat hōib⁹ in exēplū oīm. et iō oportuit in eo oñib⁹ illud qd ppetit oñib⁹ sū legē cōem. vt. s. in etate pfectā doceret **S**ed sicut dicit **P**regō. nazārenus. nō est lex ecclēsie q̄ raro cōtingit. sicut nec vna hyrudo ver facit. **A**liquib⁹ em ex quadam specialī dispēlatione sū diuine sapiētie rōnez pcessum est pter legē cōem vt añ pfectā etate officium vel p̄sidiōi vel docēdi haberent **S**icut fuit **S**alomō **D**aniel et **J**eremias. **C**ōdārō quare xps baptizari voluit in etate triginta annoz fuit legi impletiōis. **I**nquit em **C**risostom⁹ sup mattheū **S**uturuz erat vt post baptismū xpi lex cessare inciperet. **I**ō hac etate xps ad baptismū venit qd potest oñiapctā suscipere vt lege seruata nullus dicat qd iō eā soluit qd implere nō potuit. **S**i ergo aliqñ q̄reret cur fideles xpi laudabiliter baptizant nō solū añ tricesimū annum; s; etiā in infatili etate. et xps baptizatus ē tpe p̄notato. **R**ñdet **T**ho. q. vt pze dicit⁹ xps nō est baptizat⁹ indigēs purgatione nec aliqd illi potuit imminere pp dilationem periculū. **S**z cuius aliqñ nō in parū rebūdat periculū si ex hac vita discedat sine baptismo. **T**ertia rō q̄re xps voluit baptizari in illa etate dñr pfectiōis. **P**at em intelligi qd baptismū parit viros pfectos: sū illud apl⁹ ad epheseos iij. ca. **D**onēc occurrā

mus oñes in vnitate fidei et agnitionis filij dei in virū perfectū in mēsuram etat⁹ plenitudinis xpi. **O**ñ et ipsa p̄prietas numeri ad hoc pertinere videt⁹. **C**ōsurgit em trigēnarius numer⁹ ex ductu ternarij in denariuz. per ternariū at intelligit⁹ fides trinitatis. p denariū at impletiō mandatorū legis. **E**t in his duob⁹ pfectio vite xpiane consistit.

Tertia circūstātia p̄sideranda in baptismō xpi dñi loci. **B**aptizatus nāq fuit in iordane. **O**bi difficultas orit⁹ **C**ur non in mari rubro poti⁹ voluit baptizari. nā veritas debet rñdere figure. **S**z figura baptismi p̄cessit in trāsitu maris rubri vbi egypti sūt sūmersi. sicut pctā delent⁹ in baptismō. **S**z vi dñr qd mag⁹ debuit baptizari in mari rubro qm in flumine iordanis. **I**n sup iordanis int̄pretat⁹ descendit. s; p baptismū aliqñ p⁹ ascēdit qd descendit. **O**ñ **M**atth. iij. ca. dñr. qd baptizat⁹ iesus p̄festim ascēdit de aqua. igit videt⁹ incōueniēs fuisse qd baptizaret⁹ in iordane. **R**ñdet hīscūs **T**ho. vbi sup. qd trāsitus maris rubri pfigurauit baptismū quantum ad hoc qd baptismū delet pctā. **S**z trāsitus iordanis quantum ad hoc qd aperit ianuam regni celestis q̄st p̄ncipalior effectus baptismi et p solū xpm implet⁹. **S**icut nāq iordanis fuit p quem filij isrl in terrā p̄missionis intrauerūt. **B**aptismus autē xpi introducit in regnū dei qd per terram p̄missionis significat⁹. **O**ñ dñr iōānis iij. ca. **N**isi qñ renat⁹ fuerit ex aqua et spū scō non potest introire in regnū dei. **A**d hoc etiā p̄tinet qd helyas diuisit aquas iordanis qui erat in curru igneo rapēbus in celū. vt dicit iij. regū ij. ca. q. s. trāse tibi p aquā baptismi p ignē spūs sancti patet adit⁹ in celum. **E**st etiā in baptismō ascēsus p̄fectū grē q̄rēgrit hūilitatis descēsus sū illud **J**acobi iij. **D**e⁹ supbis refisit hūilib⁹ at dat⁹ gr̄iam suā. **E**t ad talem descēsum referendum est nomen iordanis.

De trib⁹ excellentissimis signis q̄ apparuerunt in baptismō xpi **C**apitulu. iij. **T**ertiu miferiū p̄p̄landū de xpo baptizato dñr apparitionis excellentis

Apparuerūt q̄ppe mox vt de aqua exiuit:
tria excellētissima signa

Primū fuit celoz apertio ⁊ patefactio

Secundū spūs sancti descēſio

Tertiū paterne vocis auditio

Primū excellēs signū fuit celoz refera-
tio. Dicit quidē **Matth. iij. c.** Baptizat⁹ at
⁊ festin alcedit de aq: ⁊ ecce apti sunt ei ce-
li. **Et Marci. j. ca.º** Statim ascēdēs de aq
vidit celos aptos **Et Luce iij. ca.** **Jeſu** ba-
ptizato ⁊ orāte apertū est celu. **P**oc autē s^m
cōdem doctoz expōitionē intelligendū est
q̄ circa xpm baptizatū tātus splēdor: diuini
tus effulſit in aere: vt viderent apti celi si-
cut in coruscatione videt fieri. vt dicit **Ni-
chola⁹** de lira. **R**ō vero hui⁹ claritatis cele-
stis fuit s^m **Tho.** vbi. 2. l. q. xxxij. tertie par-
tis. Quia xps baptizari voluit vt suo bap-
tismo ꝑſecraret baptismū quo nos baptiza-
ri debebam⁹. **E**t iō in baptismo suo ea de-
monstrari debuerūt q̄ pertinet ad efficacā
baptismi nri. **C**irca quā tria sunt ꝑſiderāda
Primo q̄dem pncipalis virtus ex q̄ baptis-
mus efficacā habet q̄ est virt⁹ celestis. **E**t
iō baptizato xpo apertū est celū: vt oñdere
tur q̄ decetero vtus celestis baptismi ſan-
ctificaret. **S**cdo ꝑſiderāda est fides eccle-
ſie ⁊ ei⁹ q̄ baptizat q̄ operat⁹ ad efficacā ba-
ptismi. **N**ō baptizati fidē ꝑſitenf. ⁊ bapti-
mus dñ fidei sacramentū. ꝑ fidez at inſpici-
mus celestia q̄ ſenſam ⁊ rōnem humanā ex-
cedūt. **E**t ad hoc ſignificandū xpo baptiza-
to aperti ſunt celi. **T**ertio ꝑſideranda ē cir-
ca efficacā baptismi referatio ianue regni
celestis quā intram⁹ baptizati que pri⁹ ho-
mini precluſa fuerat ꝑ p̄ctm. vñ baptizato
xpo apti ſunt celi: vt ostenderet q̄ baptiza-
tis patet via in celū. **N**otandū vero in hac
parte q̄ celū aptum est iēſu orāte: in q̄ xps
debet exēplū s^m **Nicholaū** de lira. q̄ in re-
ceptione ſacramētoz debz mens nra in de-
um eleuari. **N**el vt deſt intelligi s^m **Criſo-
ſto.** ſup mattheū: q̄ hoc ipſum q̄ ꝑ baptis-
mum celū aperit credētib⁹ eſt ex vtute ora-
tionis xpi. **I**deo dñ apertū eſt ei celū. i. ōni-
bus ꝑꝑter eū. **E**t s^m excellēs ſignum

q̄ apparuit in baptismo xpi dñ spūs sancti
descēſio. **D**escēdit em spūs scūs corpali spē
ſicut colūba in ipm: vt dñ **Luce. iij. ca.** **P**oc
vero pueniēter eē factū inq̄t **Criſoſto.** qm
quicq̄ factū eſt in baptismo xpi ꝑtinet ad
myſteriū oim q̄ poſtmodū erat baptizandi
Dēs at q̄ baptismo xpi baptizant⁹: ſpiritus
ſcū recipiūt. niſi fictē accedat s^m illō **Mat-
thei iij. ca.** **I**pſe vos baptizabit in ſpū ſcō.
Aduertendū tñ eſt in hoc loco: q̄ **Auſ⁹** di-
cit li. xv. de trinita. **N**o ſurdiſſimū eſt dice-
re q̄ xps cū eſſet iam triginta anno: ſi acce-
piſſet ſpū ſcū. **S**ed venit ad baptismū ſi-
cut ſine ꝑcto: ita non ſine ſpū ſcō. **S**i enim
de iōanne ſcriptū eſt q̄ replebit⁹ ſpū ſcō ex
vtero matris ſue: quid de hōie xpo dicēdū
eſt: cuius carnis ipſa conceptio nō carnalis
ſed ſpūalis fuit. **N**unc ergo. i. in baptismo
corpus ſuū. i. eccleſiā ꝑfigurare dignat⁹. in q̄
baptizati ꝑcipue accipiūt ſpū ſanctū. **S**cū
enō ad hoc q̄ vt **Auſ⁹** dicit li. ij. de trini.
Spūs ſcūs deſcēdiſſe dñ ſup xpm ꝑ ꝑꝑ cor-
porali ſicut colūba. non q̄ ipſa ſubſtātia ſpi-
ritus ſancti videret⁹ q̄ eſt inuiſibilis. neq̄ ita
q̄ illa viſibilis creatura in vnitatem ꝑſone
diuine aſſumeret. neq̄ enim dñ q̄ ſpūs ſan-
ctus ſit colūba: ſicut dñ q̄ fili⁹ dei eſt hō rō-
ne vñionis. dñ ergo ſpūs ſcūs deſcēdiſſe ſu-
per xpm in ſpē colūbe rōne columbe ſigni-
ficātis ſpū ſanctū. **Q**uare autē apparuit in
colūbe ſpecie: triplex ratio aſſignat⁹ a ſan-
cto **Tho.** **P**rimo ad ſignificandū diſpoſiti-
onem que requirit⁹ in baptizato: que eſt vt
non fictus accedat: ſi vult ſpū ſanctū re-
cipere. hoc autē denotat colūba que eſt aiāl
ſimplex aſtutia ⁊ dolo carē. **D**ñ dñ **Mat-
thei x. ca.** **E**ſtote ſimplices ſicut columbe. **E**t
Scdo apparuit ſpūs ſcūs in ſpecie colūbe
ad ſignificandū effectum ꝑꝑriū baptismi
qui eſt remiſſio peccatoz ⁊ reconciliatio ad
deum. **C**olumba enim eſt animal māsuetū
Et ideo ſicut **Criſoſto.** dicit ſuper **Matth.**
In diſſuſio apparuit hoc aiāl ramū fere ns
oliue ⁊ cōmunem orbis terrarū trāquillita-
tem annuncians. **E**t nunc etiam colūba ap-
paret in baptismo liberationem nobis de-

monstrans. **T**ertio appuit spiritus sanctus in spē colūbe sup xpm baptizatu ad signifi-
candum comune effectū baptisimi qui est cō-
structio ecclesiastice vnionis. Colūba enīz
est aiā pgregabile et amicabile. vñ et **L**ati-
cor v. dē de ecclesia. **O**na est columba mea
Propter dicta necnō et pp sequētia de vo-
ce pīs audita pleriqz scire cupiūt. vtrū spe-
cies siue voces in quibz apparuit pater vel
filius vel spūs scūs sint administrate p āge-
los. **E**t rñdet **A**lexāder de ales in. j. volu-
mine summe sequēdo **A**ugustinū in iij. de
trinitate. q oēs apparitiōes tā noui q̄ ve-
teris testamēti excepta illa apparitiōe q̄ fi-
lius apparuit in carne per angelos sunt ad-
ministrate. vnde spēs et voces per angelos
formate sunt. **S**i at quereret quare spūs
scūs nō formauit illā colūbam vel p̄ vocē
immediate. **R**ñdet **A**lexāder q hoc perti-
net ad excellentiā diuinā et etiā ad excellē-
tiam rōnalis creature. **A**d excellentiā d̄ppe
diuinā pertinet operari p ministrum in his
in qbus potest minister. **A**d excellentiā eti-
am ministri p̄tinet ministrare creatori in q̄
bus potest. **V**n cū angeli superiorē habeāt
deū **I**nferiores corpales creaturas pares
rōnales p̄tinet sibi et creatori vt sint me-
dij in administratiōe creaturay corpaliū et
rōnabiliū. **V**nde etiā sicut dicit **A**ug⁹ **I**n
operibus miraculosis sunt ministri angeli:
quātum ad ea q̄ p̄t. vt est p̄parare materi-
am. vel hmōi. **N**ā nō ōnia s̄biecta sunt po-
tentie angelice. **V**n etiā in ope incarnatio-
nis fuerūt angeli nūcij. **E**t etiā in operibus
iustificatis sunt angeli medij in his q̄ p̄t.
vt est excitare intellectū vel affectum. et e-
tiam in generali resurrectione in collectio-
ne puluerū. **C**ōgruit ergo superiori opera-
ri per ministrū. **C**ōpetit etiam ministro ha-
bere auctoritatem respectu eorum que in-
fra ipsum sunt. **V**nde cuz assumit corpora-
lis creatura irrationalis ad ostendendū p̄-
sentia diuinā cōpetit vt administrē p an-
gelicam tanq̄ mediā inter ipsam et suū cre-
atorē. **S**ed cōtra ista posset q̄s obijcere q
carnē in q̄ appuit p̄s fili⁹ dei nō formauit

angelus: s; immediate ipse deus. q̄ colūba;
in qua apparuit spūs scūs nō debuit forma-
re angel⁹ s; immediate ipse de⁹. **A**d hoc di-
cit **A**lexāder q nō est filie: qz caro illa fuit
assumpta in vnitāte p̄sone. **V**n xps vnie-
bat illi carni nobilissimā vniōne. **N**ec in il-
la vniōne p̄gruebat vt eēt p̄ncipiū alia na-
tura q̄ diuina cui vniebat. s; ab eo mouere
tur et formare ei cui vniebat. **A**ngel⁹ etiā in
his q̄ ordinabāt immediate ad recōciliatio-
nem hūani generis nō debuit eē medius: s;
solū ille q̄ debebat eē mediator q̄. serāt be-
us et hō. **E**t iō in formatiōe corpis xpi vel
in administratiōe eoy q̄ in p̄sōna xpi age-
bant: nō debuit eē āgel⁹ administrator. sed
solū ille q̄ erat mediator. **I**lle at ipēs in q̄
bus appuit p̄r vel spūs scūs nō fuerūt vni-
te eiūta vt ex illis et spū scō fieret vnūz in
p̄sōna. **N**ec ordinabant nisi ad ostendēdāz
p̄ntiam ipsius dei. s. patris vel spūs sancti.
Vnde mediāte alia creatura nobiliori po-
tuit mouere hmōi creaturā assumptā ad o-
stendendā suā presentia. s. mediāte creatu-
ra āgelica. **V**n tñ hic difficultas q̄dam. qz
si illas spēs et voces formauit et mouit āge-
lus et vniebat illis sicut motor. q̄ in ill⁹ speci-
ebus nō poterat vere dici mitti vel appa-
rere spūs scūs aut loq̄ p̄r sed pot⁹ angel⁹.
Soluit hec ōnia **A**ug⁹ in iij. de trim. q li-
cet angel⁹ eēt ille q̄ formaret voces illas et
spēs. qz tñ non in p̄sōna sua sed in p̄sōna
dñi loq̄bat. nec p̄ntiam suā sed p̄ntiam dñi
demonstrabat. **I**deo dē nō angel⁹ sed spī-
ritus scūs apparere et pater loq̄ qz ōnia hec
sunt ad indicandā p̄ntiā dñi et nō āgeli. **E**x
p̄missis insurgit dubitatio quedā. s. quali-
ter spūs scūs dicat eē in illis sensibilibz cre-
aturis in quibus apparuit. **A**d quod ita di-
cit **A**lexāder. qz deus in creaturis irrōnabi-
libus dicat eē dupliciter. **V**el sicut cā in ef-
fectu. vel sicut signatuz in fiḡ. **S**icut cā in
effectu dē eē generalit̄ in ōnibz creaturaz ef-
fentialiter p̄sentialiter et potēntialiter.
qz ip̄e habet eē in eis sicut tepēs in eē et re-
ges eas. qz q̄libet creatura quātū ad h̄reci-
pit influentiā a deo. aliter tēderet in nihilū

Sicut aut signatū in fig^o d^r esse duplici^o **N**ā
est quoddā signū quod est in creatura irra-
tionali a natura. Quoddaz ex institutione.
Ex natura d^r omis creatura irrationalis eē
signū toti^o trinitatis quantū ad cōbitiones
penes quas determinat vestigiū trinitatis
que sunt in omibus creaturis. Sicut est vni-
tas veritas bonitas naturalis mod^o species
et ordo et hmoi. penes q^o devenit in cogiti-
onem trinitatis quo ad ea que sunt approp-
ata psonis. Et hoc mō sicut in vestigio vel
figno naturali imp^oso a creatore d^r eē tota
trinitas in omib^o creaturis. Et institutione
etiā ad aliq^o creatura eē signū pntie crea-
toris. Et hoc mō nō d^r de^o eē in omib^o irra-
tionabilibus creaturis. sed in aliquib^o. **N**ā
est quoddā signū institutū ad significandū
presentiā diuinā quo ad aliq^o effectum. et
hoc simpliciter et nō ad tēpus sicut ē in sac-
mētis q^o instituta sunt ad significandā pntiā
diuinā siue spm scū quo ad aliq^o effectū
grē. **N**ū quotiescūq^o trāsēūt vba super ele-
mentū ad hoc institutū. eo mō quo institu-
tū est hz rōnē sacri. **N**ū sacm baptismi in-
stitutū est in aq^o vt semp habeat fieri in aq^o
et non in alio elemēto et sic de alijs. Et hoc
mō d^r deus eē in sacramētis: alio mō q^o in
creaturis alijs irrationalib^o. **N**ū pter il-
lum modū quo est ibi sicut cā in effectū est
etiā sicut signatū in figno et ad h^o specialit^o et
ad semp institutū. Est aut aliud signū institu-
tum ad significandā pntiā diuinā nō quatū
ad oē tēpus s^o quatū ad aliq^o tēp^o. Et hoc
mō d^r fuisse spūs scūs in colūba. statu. et igit^o
ne q^o appuit sup xpm et sup aplos. Ad enī
colūba assumpta signū erat nāle s^o institū-
tum a deo siue a spū scō ad significandā pnti-
am suā nō semp s^o ad tēpus. s. q^o diu māsit
sup xpm. Et ipa assumptio ad hoc demon-
strandū erat eius institutio. Et q^o diu fuit as-
sumptio: tādū fuit signū. Erat q^o spūs scūs
in colūba sicut signatū in figno institutū si-
ue assumpto ad tēpus ad ei^o pntiā demon-
strandā. **I**n xpo aut erat de^o non solūz sicut
in figno. sed sicut vnitus carni vnitāte per-
sonali et hoc non ad tēp^o sed ad semp. Et

hic est modus singularis qui non reperitur
in alia creatura. Sed non admittit que bi-
cta sunt pleriq^o curiosi bicētes. q^o cum eque
nobilis sit persona spūs sancti sicut perso-
na filij: ergo in eque nobili creatura debu-
it manifestari spūs sanctus sicut manifesta-
tus est filius. Ad quod ita respōdet **A**lexā-
der q^o assumptio carnis non ordinabat so-
lūm ad ostendendā presentiam filij in car-
ne: sed ad satisfaciendū pro humano gene-
re: et ad reconciliandū humanū genus deo.
Oportuit autē q^o ille qui satisfaceret esset
deus et homo. deus qui poterat: et homo q^o
debebat. Similiter vt ille qui erat media-
tor inter deū et hominem esset deus et ho-
mo. Et ideo filius apparuit vt vnit^o illi na-
ture pro qua debebat satisfacere. Sed as-
sumptio colūbe siue alterius creature nō
ordinabat nisi ad ostendendā presentia spi-
ritus sancti ad testimoniū inhabitatiōis
xpi vel aplos eius. **U**nde erat in illa crea-
tura vt prediximus sicut signatiō in figno:
non vnione persone. Quia ergo nihil est
perfecte deo vnibile nisi beatificabile. et h^o
solum est substantia rationalis per quam de-
bebat fieri redēptio et reconciliatio. **I**deo
filius apparuit solū in creatura rationali et
non quacūq^o sed reparabili. Sed signatio
ni siue demonstrationi pure: magis cōuenit
creatura irrationalis q^o rationalis. ne for-
te crederet^o vnita vaitate psonali sicut fili-
us. Et iō spūs sanctus apparuit in creatura
irrōnali tm. **I**n sup pgruebat vt sicut erat
distinctio psonarū: ita eēt distinctio signorū
vñ q^o fili^o appebat in natura hūana nō de-
buit spūs scūs apparere in illa nec in āgeli-
ca. q^o nō erat vnibilis. **T**ertiu excellēs
signū qd apparuit in baptismo xpi d^r p^o
ne voc^o auditio. Audita q^ope fuit vox pa-
tris bicētis. Hic est fili^o me^o dilect^o. s. natu-
ralis. Alij at sunt adoptiui in quo michi
bñ placui. i. in quo volūtas mea cōpleb^o i^o
de salute generis hūani. **U**bi claret q^o in ba-
ptismo xpi tota trinitas apparuit. vt dicit
Nichola^o de lira sup. i. ca. marci. **P**er in vo-
ce. spūs scūs in colūbe specie. et filius in car

ne. Et p talem apparitionē trinitatē dmon
stratū fuit q baptisimū quo baptizat fideles
psecrat in inuocatioē & tute trinitatis. s^m
illud matthei vltio. **R**ūtes docete oēs gen
tes baptizates eos in nōie p̄ris & filij & sp̄s
sac̄ti. **P**ilari⁹ aut sup matthi. ita pulchre loq̄t
Sup iesuz baptizatū descēdit sp̄s sanctus
& vox p̄ris audita est dicentis. **H**ic ē fili⁹ me
us dilect⁹. vt ex his q̄ summanant in ch̄o
cognoscerem⁹ post aque lauac⁹ & de celesti
p̄ribus sanctū in nos sp̄m aduolare & pa
terne vocis adoptione dei filios fieri. **N**o
tandū vero hic est ppter vocabulū appari
tionis sc̄dm **A**lexand⁹ in pmo sūme. q̄ ap
paritio aliq̄ dic̄t manifestatio sc̄a in aliq̄
effcū intelligibili. oblato intellectui. Et sic
d̄ sapiētie pmo cap. **A**pparet autē his qui
fidem hnt in illū. **S**c̄do appariitio d̄ mani
festatio sc̄a in aliq̄ similitudine corpali ob
lata imaginationi. Et hoc mō d̄ matthei. ij
cap. **A**ngel⁹ dñi apparuit in formis ioseph.
Tercio d̄ appariitio manifestatio sc̄a in ali
qua similitudine corpali sensibili oblata visu
& sic v̄sitato mō dic̄t appariitio. **Q**uarto⁹ ap
paritio d̄ manifestatio sc̄a in aliq̄ signo sen
sibili rep̄ntato sensui siue illud signū sit visi
bile siue audibile. Et h̄ mō apparuit pat̄ in
voce in nouo testamēto. **I**nsup sciendum
vt inq̄t sc̄us **T**ho. q̄ fili⁹ & sp̄s sc̄us q̄ sunt
ab alio dñr non solum apparere sed etiā vi
sibiliter mitti. **P**ater aut quia nō est ab alio
apparere q̄dē potest. s̄ visibil⁹ mitti n̄ p̄t.
Quis igit tam inept⁹ tam durus aut tā p̄ti
nar⁹ de cetero p̄sumat eē vt non humili cor
de suscipiat / q̄ de p̄sonay diuinay numero
origine & p̄prietate tradunt⁹ d̄ celis ab nos
veritas ista descendit. **N**ec doceri potuit a
thalete miletio vno ex septem sapiētibus:
astrologo & p̄ho. nō ab eius auditoze **A**nax
imāzio: nō ab istius discipulo **A**naximane.
non a discipulo **A**naximani **A**naxagora.
nō ab **Archelao** discipulo **A**naxagore. **N**ō
a famosissimo socrate ab anaxagoro instru
cto. **N**on a platone discipulo **S**ocratz. nō
deniq̄ ab **A**ristotele auditoze **P**latonis. q̄
oīs successiue scholam tenuerūt vn⁹ p̄ aliū

Non ab oīb⁹ hui⁹ p̄his credim⁹ & simpl⁹
confitemur p̄rē filii & sp̄m sc̄m tres p̄ so
nas & vnam essentiam qm̄ dignat⁹ est deus
clemētia & pietate sua nobis ista reuelare. o
stus error vtiq̄ detestand⁹ illoz qui fabu
lam narrare nos putāt. cū ch̄i misteria p̄bi
cam⁹. cum loquimur de p̄sonis diuinis. duz
sacrum baptisma ianuam esse celestis reg
ni docem⁹. **E**cce baptizatur ch̄s a iohanne.
& tanta de signis offerūt se testionia dinita
tis sue. **Q**uare letent cūcti fideles ex aqua
& sp̄u sc̄o regenerati. sperātes p̄ christianay
vitam indubitanter posse ad eternā beati
tudinē puenire. **N**ō quā nos pducatur fili⁹ dñi
qui cū p̄re & sp̄u sancto viuit in secla sc̄loruz
Amen

Vermo xj. de ieiunio fame & tēptatioē
ch̄i. p̄ p̄ma dñica in q̄dragesima.

Dictus est iesus in de
sertum a sp̄u vt tentare⁹ a diabo
lo. **S**cribunt hec v̄ba **M**atthi. iij.
ca. **P**ocuit nos exēplo suo dñs no
ster iesus ch̄s equo amō ferre queq̄ ardua
& difficilima si cupim⁹ ad regna celestia p̄o
pare. qm̄ vt inq̄t grego⁹ in omelia. **N**ō ma
gna p̄mia pueniri nō p̄t nisi p̄ magnos labo
res. Et hiero⁹ ad paulinū. **N**ihil sine magno
labore dedit hec vita mortalib⁹. **O**b quod
doctor gentiū & vas electiois dicebat. **A**
tū xij. ca. **O**portet nos p̄ multa tribula
tiones intrare in regnū celoz. **A**t et ip̄e re
demptor oīm **M**atthi. xi. ca. asserit. **R**egnū
celoz vim patitur & violenti rapiunt illud.
Qd suo mō ptulit **S**eneca in tragedijs
dicens. **N**on est mollis & terris ab astra via
Igitur dei fili⁹ postq̄ baptizat⁹ est desertū
petijt. vbi quadraginta dieb⁹ & noctib⁹ ieiū
nauit. Et cū esuriret aggressus est illū sara
nas. variisq̄ tentationū p̄lijs eū credidit
supare: qd cū facere nequisset: cōfusus abs
cessit & ch̄o dñi angeli ministrabāt. **Q**ua
re vt hec omia clari⁹ intelligant. nosq̄ p̄m
ptiores reddamur ad p̄nie crucem tolleran
dum atq̄ animos⁹ p̄ligam⁹ cum hoste ma
ligno. **I**n p̄nti s̄mone de ieiunio fame & tē

ratione christi dicem? ubi tria misteria indu-
cimur contemplāda

Primum dicitur abstinentie

Secundum pugne

Tercium victorie.

¶ Quare christus puer satus est inter hoīes
et quare non semper duxit austeram vitam. et
cur voluit ieiunare **¶** La pmi

Primū misteriu contemplādū dī ab
stinētie de quo dicit mattheus? Ductus
est ihesus in desertū. qd. s. scōz glōm ē in
ter iherlēm et hiericho scōdo lapide distās a hie-
richo iuxta aquas ab helizeo sanatas et ara-
bes stant ibi. Et in discurrēbat et occidebat
transcūtes. Iuxta qd dñs scripsit pabolam
de illo qui iter faciebat ab ierusalē in hieri-
cho. **Luce x. ca.** Et mō dī quarātana. Ductus
est iesus in illd desertū a spū scō vt dicit gre-
gorius in omelia. qd expōse lucas ca. iij. p.
fitetur. Inquit enim. iesus plen⁹ spū scō ē
gressus est a iordane. et agebat a spū in des-
tum. Et cū ieiunass⁹ quadraginta dieb⁹ et q̄
draginta noctib⁹ postea esurit. Lucas at bi-
cit. et nihil māducauit illis dieb⁹. **¶** Vbi p am-
pliori intelligentia tria dubia oriūtur

Primum est de christi puerfatione

Secundum de christi māducaione

Tercium de christi ieiunatione

¶ Primum dubiū est de christi puerfatione.
que scz nō fuit semp in deserto et solitudine
sz voluit inter hoīes puerfari. **¶** Ad qd rñdet
scūs tho. in iij. pte. q. xl. q. puerfatio christi ta-
lis debuit esse vt pueniret fini incarnatiōis
scōm quā venit in mūdū. Venit autē in mū-
dum. Primo qdē ad manifestādam veritatem:
sicut ipse dicit iohēs. xix. ca. **¶** In hoc
natus sum et ad h̄ veni in mūdū vt testimoniū
p̄hibeā vitati. Et iō n̄ debebat se occultare:
vitā solitariā agēs sz in publicū. pcedē pub-
lice p̄dicādo. **¶** Dñ luce iij. ca. dixit ill⁹ q vole-
bat eū detinere. qz et alijs ciuitatib⁹ opz me-
euāgelizare regi⁹. diqz iō missus sū. 2.º venit
xps in mūdū ad h̄ q hoīes a peccō libar⁹. s. m̄
illd. j. ad thim. i. ca. **¶** Xps ihs veit in hūc mū-
dū pccōres saluos facē. Et iō vt crisos. dicit
¶ Ij in eodē loco manēdo possz oēs ad se at-

trahere vt e⁹ p̄dicatōz audirēt. nō tñ h̄ fecit
p̄bens nob̄ exēplū vt pābulēm et reqz p̄-
uētes sicut pastor: oñē p̄bitā et medic⁹ acce-
dit ad infirmū. 3.º venit xps in mūdū: vt per
ipm habeam⁹ accessum ad dñm. vt dī ad rōs
v. c. Et ita familiarit̄ cū hoīb⁹ puerfando p̄-
ueniēs fuit: vt omib⁹ fiducia daret ad se ac-
cedēdi. **¶** Et h̄ dī matthei ix. ca. **¶** Scm̄ ē discipū
bēte eo in domo. ecce publicani et pccōres
veniētes discubebāt cū iesu et discipul⁹ eius
¶ Sup̄ q̄ vba jeroni⁹ ait. Videāt pccōres pu-
blicanu a peccatis ad meliora puerfuz locū
inuenisse p̄mē. Et ob iō etiā ipi nō disperēt
salutē sz pccā possz aliqz arguere oñdēs q
christ⁹ debuit solitariā agere vitā. **¶** Priō quia
oportebat ipm oñdere se nō solū hoīem sz
etiā deum. **¶** Sz dñm n̄ puenit cū hoīb⁹ puerfa-
ri. dī em̄ daniel ij. ca. **¶** Exceptis dijs qz n̄ est
cū hoīb⁹ puerfatio. Et p̄hs dicit in. i. politic⁹
¶ Quille q solitari⁹ viuūt aut ē bestia. s. si h̄ pp-
ter se uiciā faciat. aut ē de⁹ si h̄ faciat p̄p̄t
templadam veritatem. ergo videt qz n̄ de-
buit xps cū hoīb⁹ puerfari sz solitari⁹ viuē.
¶ Scōdo debuit xps vitā p̄fectissimā ducere
p̄fectissimā at ē vita p̄templatiua. **¶** Ad vitam
at p̄templatiuā maxime p̄petit solitudinē: s. m̄
illud osee. ij. ca. **¶** Ducā eū in solitudinē et lo-
qz ad cor ei⁹. **¶** Sz videt qz xps debuit solitariā
ducere vitā. **¶** Tercio puerfatio xpi debuit
eē vniformis. qz sp̄ in eo debuit appere qd
est optimū. sz qñqz xps solitaria loca q̄bebat
urbas declinās vt remigi⁹ dicit sup̄ mateū
¶ Tria refugia legi⁹ dñs habuisse. **¶** Hauiz mō-
tem et desertū. ad qz aliter q̄tiēscūz a f̄bis p̄p-
mebat p̄descedebat. **¶** Sz ip̄ debuit solitariam
vitā agere. **¶** Ad p̄mū argu⁹ rñdet s. thōs. qz
xps p̄ huānitatē suā voluit manifestare di-
nitatē. Et iō cū hoīb⁹ puerfando: qd ē p̄pū
hoīs manifestauit dinitatē suā p̄dicādo. et
miracla faciēdo. et innocē et iuste int̄ hoīs
p̄uēdo. **¶** Ad ij.º argu⁹ dī qz vita p̄tēpla-
tiā sim⁹ est melior q̄ actiā q̄ occupat circa
corpales act⁹. **¶** Sz vita actiā s. m̄ quā aliqz p̄-
dicādo et docēdo p̄tēplata alijs tradit ē p̄fe-
ctior: qz vita q̄ solū p̄tēplā. qz tal⁹ vita p̄iup-
ponit abundantiā p̄tēplatiōis. Et iō xps talem

vita elegit **Ab** 3^m vero dicit^r. q^d xps vo-
luit dare ex^m predicatorib⁹. q^d nō sp^u debet eē
in publico **Ab** h^u assignari pnt tres rōes. q^d
chrs q^uq^u se retraxit a turbis **P**rima ratio
fuit ppter corporalē quietem **Q**uā scribit^r
marci vi. ca. q^d dñs dixit discipul⁹ Venite se-
orsum in desertū locū et requiescite pusillum
Erat em̄ q^u veniebāt et redibāt mlti: et nec
spacium māducādi hebāt **S**ecūda rō fuit p-
pter orōem **P**inc lucas ca. vi. inquit **E**xist
in montē sol⁹ orare: et erat pnoctās in orōe
dei **P**bi dicit ambrosi⁹: q^d ad pcepta v^otus
suo nos informat exemplo **T**erciarō: q^ure
xps q^uq^u retraxit se a turbis fuit vt docerz
fauorē humanū vitādū. **P**n sup illud mat⁹
thēi v. ca. **P**ides ihs turbas ascendit in mō-
tem: vt p^u h^u q^d non in ciuitate et foro: sed in
monte et solitudine sebit. erudit nos nichil
ad ostētatōē facere et a tumultib⁹ absced-
re. mariē. cū de necessarijs oporteat dispu-
tare **S**i^m dubiū est de xpi māducatiōē cur
videlz xps nō sp^u austerā vitā duxit. vt iohēs
baptista. nec sp^u ieiunauit s^z māducavit et bi-
bit etiam cū publicanis et peccōrib⁹. **A**d q^d
ita rñbet scūs thōs. q^d pueniētissimū ē cum
q^u cū alijs puerfat vt se illis in puerfatiōē
pformet. **S**m illd j. ad chorin. ix. ca. **O**mib⁹
omnia scūs suz. q^ue xps puerfat cū hōib⁹
ppter illoz salutē. voluit sicut ceteri in cibo
et potu se h^ure **S**icut enim licita et laudabilē
vita illi⁹ q^u a pfortio hōim segregat^r abstine-
tiam seruat. ita et vita alteri⁹: q^u in societate
posuit māducāt et bibit **N**ā abstinentia cibi et
potus non p se p^uinet ad salutē. **S**m illud ad
Romanos xiiij. ca. **R**egnū dei nō est esca et
potus **T**ercium dubiū erat de xpi ieiun-
natiōē **C**ur voluit in deserto xps ieiunare.
Nō ē dicēdū q^d ad refrenādā sensualitate^m
q^u erat p^uce obediēs rōni. nec ad eleuationē
mētis q^u erat vnita deo pfecte. nec ad vtutes
acq^uedās q^u erat oēs in ipso **E**rgo ieiunauit
ppter n^um ex^m **P**n **C**risol. sup matthz in
qt **E**t discas q^u magnū bonū est ieiunium:
et qualiter statutū est aduersum diabolu et
qm p^u baptisimū non lasciuie s^z ieiunio opz
intēdere. ipe ieiunauit nō eo indigēs s^z nos

instruens **Q**uare autem tanto numero ie-
iunauit **R**ō est scdm **C**risol. **N**e minor vi-
deatur moyses et helia qui tot dieb⁹ ieiunā-
uerūt. nec vltēri⁹ p^uatit. ne diabol⁹ ipsum
supra hōiem aliquib⁹ existimaret. dū eximi-
os pphetaz in q^ustitione bierum suparet. s^z
hic q^uant nōnulli cū xps nil comederet illis
quadraginta dieb⁹ et q^udraginta noctib⁹: et nō
esurierit **Q**uo scā fuit i^ula si. sicutatio. vt
non esuriret **E**t ad h^u possum⁹ bicere q^d tri-
bus de causis p^ut aliquis non sentire famem
Pri⁹ ex redūdantia glē anie in corp⁹ **S**m q^d
datur corp⁹ aliq^u qualitas glōsa per modū
habitus vel dispositionis vt sit impassibile
et sic erit in beatis p modū habit⁹ immanē-
tis. **P**n apocalip. viij. ca. bifici. non esurient
neq^u sitient ampli⁹. **E**t sic potuit fuisse in
christo: vt sicut dimisit glām anime rebun-
dare in corpus q^uantum ad claritatē in trans-
figuratiōē p modum dispositiōis trāsūtis et nō
immanētis. ita agere poterat q^uantum ad im-
passibilitatē humidi caloz **S**ecūdo pōt
aliq^u non sentire famē ex aliq^u vtute cibi p
assumpti fortificat⁹ humidū radicale et spēi
vtute m^u: et h^u fuit illa vtus sit naturalis illi ci-
bo sicut erat in ligno vite vel supnaturalis
data. sicut in cibo data helie. iij. regū xix. c.
In cui⁹ fortitudine ambulabat q^udraginta
dieb⁹: q^udraginta noctib⁹ **S**ic potuit eē in
chro q^d preassump⁹ fuisse aliq^u cibū cui fuit
talis vtus diuinitus data **T**ercio p^ut ptinge-
re q^d aliquis non sentiat famem ex suspensio-
ne actionis caloris naturalis p vtutē deita-
tis immedie ita q^d vita f^u maneat. nulla ex
supiorib⁹ causis exite **E**t h^u fuit diuine vtu-
ti solū in xpo. cui esse diuinū erat eē existe-
re illi⁹ hōis **S**i vō dicere^r q^d ex quo chrs
nō esuriebat ieiunādo nō p^uuit ex^m penaltita-
tis et patiētie **R**idem⁹ q^d h^u non se^r quia p^u
ea esuriit **I**n sup sicut martyres ppter exce-
llum diuine dilectionis et pformationē volū-
tatis diuine et expectationē glē q^uq^u nō sens-
tiebāt tormēta nec tū min⁹ merebant^r: aut
dabant ex^m patiētie ita hic chrs. s^z oīs du-
bitatio soluit^r: q^d postea esuriit **C**ōtēplare
nūc fidelis aīā illū q^u animatib⁹ cūctis alime

ta prestat et vitam. p tuo amore fame et siti
q̄ sepius laborantem. et compateri illi atq̄
inspicere diligenter qd̄ precipue trib⁹ vicib⁹
inuenit ad comedēdū siue bibendū. Esuriit
equidem post ieiuniū et an̄ ministeriū āgelo
rum nō habuit nisi lapides. Esuriit adhuc in
via dū ex bethania descendens p̄gebat hic
rusalem: et n̄ inuenit nisi folia ficus. Et scri
bit matthi xxi. ca. Tandem sitiuit in cruce.
et oblata fuit ori ei⁹ sponsia acetō plena. q̄ si
ad sensum misticū referam⁹ cū p̄tinuo ch̄s
esuriat et sitiit salutem nr̄am. Pleriq̄ illi la
pidea corda om̄i duricie plena presentant/
nec illum tument nec diligit. vt vel timore
vel amore abducant a vicis. Alij vero fo
lia sibi et bona vba sine fructib⁹ prebent si
cut faciebant pharisei quos redarguit mat
the⁹ xv. ca. dicens. **P**rocrate bene de vobis
pphetauit ysaias. **P**opulus inquit hic labi
is me honorat: cor eorū lōge est a me. **N**on
nulli insup̄ acetum ei porrigūt ad bibendū
hi sunt q̄ vel mūbano amore inebriati. vel
vana sapientia et curiositate decepti nō som
nō corrigūt sua delicta. sed quod graui⁹ est
detrahūt ch̄s et impia vba siue blasphema
temere loquūtur de deo. **N**unt q̄nq̄. **S**i
ch̄s in cruce voluit mori. quid nob̄ impus
tetur sibi. **S**i de⁹ erat: cur non absq̄ ignomi
nia sue crucis inulsiit humano generi. **E**t si
milia sacrilegis buccis publice resonantes
erga ch̄m nulla pietate mouētur. **P**essimi
gen⁹ hōim. **P**metes nequissime. **P**o
nig ingratissimi peccōres. **S**ustinuit salua
toz nr̄ ab vtero virginis vsq̄ ad patibulum
crucis tot labores tot cruciat⁹ et penas vt q̄
tum nos diligebat cognoscerem⁹. **P**ost ve
ro exactos quadraginta dies ieiunij sui vo
luit p nobis peccatozib⁹ esurire.

De tentatione ch̄i quare scilz diabolus
tentauit eum: qualiter apparuit: et cur ch̄s
voluit tentari. **Ca. secundum**

Secundum miserū contempladū in h
sermone dicitur pugne. de q̄ **Matth⁹**
ita sequitur. **A**ccedens tentatoz scz diabo
lus vtz luce iij. ca. **D**ixit ei et c. **O**bi tribu
bia sunt declaranda

Primū dicitur inductio nis

Secundū apparitionis.

Tercium ronis.

Primū dubiū declarandū dicitur inductiois.
quo scz motiua diabol⁹ inductus est vt ten
taret ch̄m. virtus nāq̄ eius demonib⁹ no
ta erat: dicit enim **L**uce iij. ca. **E**ribant autē
demonia a multis clamātia et dicentia. quia
tu es fili⁹ dei. et increpans non finebat ea lo
qui qz sciebant ipsum esse ch̄m. **M**irum ḡ
videtur qd̄ diabol⁹ ch̄istū tentauerit. nā ten
tare est experimentum sumere. qd̄ non fit
nisi de re ignota. **A**d qd̄ r̄idet scūs. **T**hoas
iij. pte. q. xli. p̄ficat aug⁹. dicit li. ix. de ci. di
ch̄ist⁹ tantum innotuit demonib⁹ quātū
voluit non p id qd̄ est vita eterna sed p q̄
dam temporalia sue virtutis effcā: ex quibus
quādam p̄iecturam hēbant ch̄m esse filiū
dei. **S**z qz rursus in eo qdā sig hūane infirmi
tatis videbāt. n̄ p certo p̄gnoscebāt eē filiū
dei. **E**t ideo diabol⁹ eū tētare voluit. **P**inc
ait **C**risost. q̄ audiens diabol⁹ in ch̄i natui
tate angelum pastorib⁹ nūciantem angelo
rum multitudinem iubilātem. **J**oannē digi
to demonstrātem. p̄m in baptisinate tes
tificantem. sp̄m sanctū in colūbe specie des
cendentem et nūc quadraginta dieb⁹ et noc
tib⁹ ieiunātem eum esse dei filium suspica
tus est. **S**ed postmodum videns eum esu
risse ipsum esse dei filium plurimū dubita
uit. **N**on enim credebatur posse dei filiū etiā
rire. **E**t hilari⁹ sup̄ matthēū dicit. **T**entare
ch̄istum diabol⁹ non fuisse ausus nisi in eo
p̄esuritionis infirmitatē que sunt hominis
recognosceret. **E**t **G**rego. exponens illud
Si fili⁹ dei es inquit. **Q**uid sibi vult tal⁹ ser
monis exorsus: nisi quia cognouerit dei fi
lium venturum esse. sz venisse p infirmita
tem corpis non putabat. **S**ecundū dubi
um declarandum dicitur apparitionis. q̄liter
scz apparuit ch̄isto diabol⁹ in hac tentatio
ne. **E**t ad hoc dicit glō. **O**mnia q̄ de ch̄isti
tentatione hic dñr corporeis sensib⁹ cōple
ta sunt. **E**t scdm̄ quosdam credib⁹ q̄ tenta
toz ille fuit lucifer. p̄m⁹ peccatoz et max⁹
tentatoz. iuxta illud qd̄ saluator noster dixit

it Johis xij. ca. Venit em pnceps mudi h
 z in me n hz quicq. **T**erciu dubiu decla
 randu d: roms Quare. s. xps tentari volu
 it Ad qd assignat pcepit tres rdes **P**ria fu
 it pp nram instructioez. instruxit dpe nos
 vt scire patat ee nob diaboli pugna a q nul
 lus quatumcuqz scus immunis existit **S**o bi
 lari sup matthm ait **I**n sanctificat maxie
 diaboli tentameta crassant. qz victoria ma
 gis e ei exoptada de sanctis **E**t sapi. ecclaf.
 ij. ca. inqt **S**ili accedes ad servitutē di. sta i
 iusticia z timore. z ppa aiām tuā ad tentat
 ionē **E**t Aug⁹ p faustu **N**ull⁹ ē hō tāta iust
 itia pōit⁹. cui nō sit nccaria tentatio l'ad p
 ficiendū vel ad pbandū **E**t gregor⁹ xxiij.
 moralū **P**lus nri itineris neqz pagis sine
 munere tetationis. **P**ic tñ orit difficultas
 qm xps tentatōi se exposuit. **C**ū g ei tēta
 tio sit nrm exē^m viderē etiā q alij debeāt se
 ingerere ad tentationes suscipiendas. quod
 tñ videt esse piculofū cū poti⁹ tentationuz
 occasiones vitare debeam⁹ **A**b h rñoz scūs
Aho. q duplex est tentatōis occasio **O**na
 qdem ex pte hōis puta cū aliqz se pccō p
 pinquū facit: occasiōes peccādi n euitans.
Et tal occasio tentatōis est vitāda. sicut bi
 ctū est **L**oth: gen xix. ca. **N**e steteris in ōni
 regione circa zodomā **A**lij vero tentatōis
 occasio est ex pte diaboli. q sēp inuidet ad
 meliora tēdentib⁹. z tal occasio n est vitāda
 qm vt inquit paul⁹. i. ad choz. r. ca. **S**ibelia
 ds q nō patit vos tentare sup id qd potest
 sz facit cū tentatiōe puentum **E**x hac ve
 ro tentatione cū dei adiutorio deuicta coro
 na victorib⁹ dat **P**n iacobij. ca. d: **B**eatus
 vir q suffert tentationem/qm cū pbat⁹ fue
 rit accipiet coronam vite quā re pmisit ds
 diligētib⁹ **S**ecūda rō qe chrs voluit ten
 tari fuit ppter tentatoz solationez. vt. s.
 tentatis solatoz daret **F**uit qdē tentatus
 statim p baptisimū: qñ sciz a pte fili⁹ fuerat
 appellat⁹ z spūs scūs in colūbe spē māsferat
 sup eū: z celi vñi st apri z dieb⁹ qdraginta z
 noctib⁹ icinnauerat: vt daref intelligi q si a
 liqz tentat⁹. ppf h nō ē min⁹ de filiatiōe di
 gn⁹ nec sua pma dō ē min⁹ accepta **T**ercia

rō qe xps tentari voluit fuit ppf diaboli
 pfusione vt ipē dolo inuidia z malicia ple⁹
 superat⁹ a chro pfusus abiret. sicut appare
 bit in seqntib⁹ **Q**ual⁹ xps sup aut omis
 diaboli tentatiōes z de mō illaz tentatiōm.

Capitulu tercium.

Querciu misteriu ptemplābū de dño ie
 xpo dñ victorie **D**icit nāqz diabo
 lū q spūalem hōiēm n statim de peccatis g
 uibus tentat. sz paulatim a leuionib⁹ incipit
 vt ad gūiora pducatur **I**ocirco de triplici vi
 cio conat⁹ est xpm tentare

Primo de gula

Secūdo de inani glā

Tercio de auaricia.

Primo tentauit chrm de gula dicēs **S**i
 fili⁹ dei es dic vt lapides isti panes fiāt. hic
 hieronim⁹ ita loquit **N**ane agis demō si fi
 lius dei est decipi nō poterit/h pur⁹ hō lapi
 des in panē puerit n valebit. **A**n mltā fuit
 astutia diaboli qz cogitabat intra se. si faciat
 qz suadeo pgnoscāpm esse dñm. si n faciat:
 adducā eū ad psumptionē faciēdi **N**ec tēta
 uit eū de cibis delicatis sz tñ nccarij: qz ar
 bitrabat⁹ eū vix bonū q tñ si pur⁹ hō fuisset
 nō ds psumēs lapides in panes puerit. vt
 corpali sue fami subueniret: ob hac inordi
 nationē viciū gule incurreret **A**t xps q ds ve
 rus erat lapides in panes puertere noluit.
 qd vtqz facē potuiss⁹: qz miracula fiēda e
 rat ad vtilitatē fidelū n ad instatiā diaboli
 nō em diaboli supplicat sz tentat. **A**nno vō
 seqnti pia mī impetrauit q aqua in vinum
 puerteret in chana galilee **R**ndit itaqz dia
 bolo xps. vt sic dubi⁹ remaneret atz deuict
 e⁹ **S**criptū ē de utro. viij. ca. **N**ō in solo pa
 ne vinit hō: sz in ōni vbo qd pcedit d ore di
 qd pti intelligi de vbo pōicato quo aiā viuūt
 p grām vt sit sensus **S**icut panis ē cib⁹ cor
 poris ita cib⁹ scripture est cib⁹ aiē **P**n z xps
 dixit se his ca. vi. **V**erba q ego locut⁹ sū vo
 bis spūs z vita sunt. tante efficacie vba xpi
 fuerit. tāq grauitet doctissimēqz plato vt
 nelcires diaboli aut pōicere aut replicare.
 qe pcellit ad id in q spūales viri qñz defi
 ciunt. vt scz aliq ad ostetationē ogerit. qd p

tinet ad inanem gl'am. **I**deo scdo de hoc vi-
cio ipsuz tentauit. **I**nquit naqz matthe⁹ tuc
scz finita porz tentatioe assumpsit eu diabo-
l⁹. **Q**uod pot dupliciter intelligi. **Q**uomodo qz sup
se accepit. **E**t sic vt dicit **G**reg⁹. **M**es hoc
refugit huana. et h⁹ audiens expauescit. sed n^o
est mirum qz p^omisit se sic a diabolo assumi.
si p^oderetur qz p^omisit se a mebris diaboli. **E**t
ex ei⁹ instigatioe flagellari et crucifigi. **A**lio
modo pot intelligi qz p^ocomitatione q^osi dicendo
venias mecu. sicut matth⁹ xviij. ca. **A**ssupsit
iesus petru iacobu et iohanne. **E**t luce xviij.
Assupsit xij. discipulos et diaboli itaqz al-
sumpsit ch^om vel p^omo modo vt dictu e. et h⁹m
Crisof. agebat q^otu in se erat vt ab omib⁹ vi-
deret. **E**t ch^os diabolo nesciente faciebat vt
nemo illu videret. **D**el assumpsit eu ij^o modo
in scdm ciuitate. i. iher^olm q^o sic noia⁹. qz dno
cultui erat deputata. **E**t statuit eu sup pin-
naculu templi. **Q**uidā dicūt qz pinaculu
erat loc⁹ eminens huc pulpos et diaboli itaqz al-
gabat. **N**ichola⁹ vero de lira dicit. qz erat te-
ctu⁹ tēpli qd erat desup planu. qz sic fiebat
tuc dom⁹ palestinoz. **D**ixit g^o diaboli ch^oriso
Si fili⁹ deies mitte te deorsum. **S**criptu e
em in psalmo. **A**ngel suis d^os mādauit de te
vt custodiāt te in omib⁹ vijs tuis. q^o scriptura
scdm **A**ug⁹ de mebris dicit nō de chrō. **A**-
legauit d^o diaboli scripturā. qm in porz pu-
gna fuerat a ch^o p scripturā conclusus. sz
ipse deus incarnat⁹ iteru sibi rōdit. **S**criptu
e deutron vi. ca. **N**ō tentabis dñm dñm tuu.
Dñm quis tentat cū habet naturali auxilio
vel rōne quib⁹ faciat. et tñ p^omittit se piculo
vt expiatur an deus possit vel velit libare.
Mittere itaqz se deorsum periculum erat
scdm naturā. et miraculu facere tūc nō erat
expediens. **T**ercio diaboli tentauit xp^oz
de auaricia. pduxit qdē tentationē ad id qd
iā nō est spūaliū viroz sz carnaliū. s. vt di-
uitias et glām mudi cupiscāt vsqz ad p^otep-
tum di. **E**t iō in p^omis duab⁹ tentationib⁹ di-
xit. **S**i fili⁹ deies non at in tertia qñ p^o spū-
alib⁹ uenire. **S**equit ergo euāgelista. i. te-
rū assumpsit eu diaboli in montē excelsum
q^o h⁹m aliquos distat a loco q^ozantane siue te-

lunij duob⁹ miliarib⁹. **E**t oñdit ei omia reg⁹
mudi scdm crisof. **N**on est intelligendū qz
videret ipsa regna vel ciuitates vel aurum
vel argētum. **S**z ptes in quib⁹ vniūqz nob⁹
regnu vel ciuitas posita est. **D**iabol⁹ g^o digi-
to demonstrabat et vniūqz regni hono-
rem et statum vbi exponebat. **D**el h⁹m **R**a-
banū oñdit qz vanitatez pōpe mūdane quā
ipse diabol⁹ diligebat qz speciosa sit et deli-
rabilis verbis demonstrauit. vt ad amāda⁹
illam ipsum induceret. **D**el h⁹m origenē oñ-
bit ei quōd ipe per diuersa vicia regnabat in
mūdania. in quibusdam scz per supbiām. in
quibusdam p auariciām. in quibusdam p luxuri-
am. vt exemplo multitudinis possz ad p^osen-
tiendum facili⁹ inclinari. **P**rima expō ma-
gis cōsonat i⁹ sancti euāgelij. **P**ropterea
vt scribit lucas iij. ca. diaboli dicit. omia mi-
hi tradita sunt. et cui volo do illa. mērit⁹ est
qd est mendax. et p^o mendacij. qz vt inqt **D**a/
uid in ps. **D**ñi est terra et plenitudo ei⁹ orbis
terraz et vniuersi q^o habitāt in eo. **E**t iteru⁹
Tui sunt celi et tua e terra orbis terre. et ple-
nitudinē ei⁹ tu fundasti. **M**endacio itaqz
suo satagebat i⁹ ch^om seducere. **E**t h⁹
didit. hec omia tibi dabo si cadens adoraue-
ris me. **T**uc dixit ei iesus. vade sathana. s. h⁹m
ihero⁹ in infernu. q^o pat⁹ est tibi et āgel⁹ tuis
Scriptu est em **D**ñm deum tuū adorabis et
illi soli serues. **N**ō dixit hec vba ex p^obrati-
ua in p^oma et scda tentatione. sz in ista qz hic
diuinu vsurpare volebat honore. **T**uc reli-
quit eu diabol⁹ et ecce āgel⁹ accesserūt et mini-
strabāt ei. **R**eliq⁹rat em angeli ipm iesuz vt
dicit nychola⁹ d^o lira ad temp⁹. vt diuinitas
ei⁹ diaboli magis lateret. et vt pueniēt⁹ lo-
cum tentandi haberet. et vt victoria ipi⁹ xpi
excellēti⁹ appareret. ex hoc qz sol⁹ ipsum
deuinceret. **E**t iō victo tentatore et p^o p^ofusi-
one recebēte. accesserūt āgel⁹ et ministrabāt
ei sic d^o dñi p^op^oij fui. **E**t q^o appet dimitas
xpi. qz nulla natura e sup angelicā nisi diua.
Credunt at ministrasse illi etiā cibū nālem
sicut fecerūt helie. **I**n sup cibariūt illū spūali
delectatione collaudādo et bñdicēdo scdm
nom ei⁹. qd et nos sp⁹ bñdicam⁹ in sclā sclōz

**Amē. Sermo xij. de dulcissio admiranda
de q̃ spectaculo transfigurationis xpi.**

Dixit illos in montes
excelsus. Scribuntur hec vba mat
thei xij. ca. Rem grābem atz mi
rabilem opat^r est chrs in sua tñs
figuratione iocūda. Ad cui⁹ spectaculū dele
ctabile nō oēs apostolos voluit adeē. Luz
qz secreta n̄ sūt dñib⁹ reuelanda. tñ qz dñt a
maiorib⁹ in alios deriuare. sicut fit in celesti
ierarchia: vt refert Dion. Ad etiā vt dama
scen⁹ dicit. Ne iudas indign⁹ interuenisset
qui nec sol⁹ repellendus erat: ne ad inuidiaz
indignationēqz puocaret. Admissi sūt vō
tres: Petr⁹ ppter prouocatiōem feruor⁹ fidi
Johes ppter excellētiā v̄ginitatis et jaco
bus ppter prioritatem martirij. qz p̄m⁹ sus
tinuit martiriū ppter chrm. vtz Acruū. xij.
ca. Dis reuelata sunt altissima misteria chri q̄
null⁹ valeret ingenio ac p̄p̄ijs sensib⁹ cōp
hendere. Que tñ postmodū ab eis p̄dicata
sunt et ab euāgelistis descripta ad vtilitatem
et eruditionē nrām. Propterea vt mēs nr̄a
illustret veritatis splēdore. et dñm chrm p̄
o veneremur afficū: in p̄nti sermone de tri
plici s̄blimi. excelsaqz dignitate saluator⁹ nr̄i
dicem⁹: quā trib⁹ discipul⁹ p̄ndiciatis: in sua
trāsfiguratione monstrauit

Prima de claritatis.
Secūda superioritatis. **Tertia equalitatis.**
**De claritate corporis xpi in transfigurati
one in q̄ mōstrata fuit discipulis dignitas e
ius.** **Ca. p̄mū**

Dia s̄blimis et excelsa dignitas dñi
iesu xpi trib⁹ apostolis demrāta. de
claritatis: vt ei inq̄t matth⁹. Trāsfigurat⁹ ē
an̄ eos. nō qz mutauerit liniamēta corporis v̄l
amiserit p̄stina formā et faciē vt iheron⁹ ait
s̄ ppter claritatis vult⁹ ei⁹ immēsitatē. de
q̄ dicit Replēuit facies ei⁹ sicut sol et vestimē
ta eius scā sunt alba sicut nix. Placuit autē fi
bi sic trāsfigurari et claritatē ostēdere. qm̄ p̄
nūciata passioe sua discipulis vt scribit mat
thei xvi. ca. illos induxit ad sue passionis se
quelā dicens. Si q̄s vult post me venire. s̄

meā doctrinā et scā seq̄ndo abneget semet
ipsum. j. affcū hūanū non solū meā passiōē
n̄ impediēdo. s̄ et me in s̄mitādo: et tollat
crucē suā. j. pat⁹ sit in aiō volūtarie crucem
portare in q̄ crucifigat ignominiose. s̄mny
cholaū de lira. Porzāt ad h̄ q̄ aliq̄s direc
te pcedat in via q̄ finē aliquāliter p̄gicāt
Et p̄cipue qñ via est difficilis a sp̄a et labori
osa: finis vō iocūd⁹. Cū ḡ xps p̄ suā passiōē
ad h̄ puenit vt glām obtineret nō solum
aiē quā habuit a p̄ncipio pceptionis s̄ etiā
corpis. scdm̄ illud Luce vltimo ca. Oportu
it pati xpm̄ et ita intrare in glāz suā. Ad quā
etiā pducit eos q̄ vestigia sue passiōis sectā
tur. Ad pueniēs fuit vt discipulis glāz clari
tatis ostēderet. cui suos elcōs pfigurabit. vñ
paul⁹ ad philipp. ca. iij. dicebat. Saluatorēz
expectam⁹ dñm ihesum xpm̄ q̄ reformabit
corp⁹ humilitatis nr̄e pfigurato corpi clari
tatis sue. H̄z vt ps ista lucidi⁹ explanet tria
erūt dubia declaranda

Primū vtrū illa claritas quā xps ostēdit in
facie fuit in ei⁹ corpe sit in s̄biecto
Secūdu vtrū illa claritas fuit glōsa
Tertiū vtrū p claritatē pueniēs significet
tur glōria corpm̄ beatorū

Ad p̄mū dubiū rōndet alexand⁹ in iij. vo
lumine summe. qz claritas illa fuit in corpe
xpi tñ in s̄biecto nō tātū in aere ecūsitate:
Inq̄t em̄ lucas ix. ca. Scā ē dū oraret sp̄s
ei⁹ altera. i. alterata vt dicit glōsa. qd̄ n̄ p̄t ē
nisi fieret inmutata circa ipam. Aut tñ erat
claritas in veste. et aliter in corpe. qz in cor
pore erat ab exteriori vt dicit. et ita vt in s̄
biecto. s̄ i veste ab exteriori. s̄a sup̄fuso splē
dore faciei. Rō at̄ q̄e claritas fuit in corpe
sicut in s̄biecto n̄ in veste. qz vestis n̄ ē cū gl̄i
ficabil⁹. s̄ bñ erat gl̄ificabilē corp⁹. et p̄p̄ h̄
ad ostēdendā glāz q̄ erit in futura s̄urrectōe
q̄ erit in corpe sicut in s̄biecto. sic debuit eē
claritas illa in trāsfiguratione. **Ad iij^o** du
biū rōndet sc̄s Tho. iij. pte. q. xlv. qz clari
tas illa quā xps assumpsit in trāsfiguratione
fuit claritas gl̄e quantū ad eēntiam. nō tñ
quātū ad modū essendi. Claritas em̄ corpi
glōsi deriuat ab anime claritate. vt aug⁹ dī

in epla ad dioscorum. **S**ilr claritas corp'is
xpi in trāsfirguratione deriuata est a diuini-
tate ipsi' vt Damascen' dicit. et a glā anime
eius. **Q**uoniam a pncipio pceptionis: gloria
anime nō redūderet ad corp' ex quadā dis-
penfatione diuina scū est: vt in corp'e passi-
bili nrē redēptionis expletet misteria. **N**ō
tū p hā dēpta est pās rpo deriuādi gloriā
aiē ad corpus. **E**t h' idē fecit qm' ad clarita-
tem in trāsfirguratione/ aliter tū qz in cor-
p'e glorificato. **N**ā ad corp' glorificatū re-
dūbat claritas ab aiā: sicut qdā q'ltas pma-
nens corp' efficiēs. **N**ō fulgere corp'aliter
nō ē miraculosū in corp'e glōso. **S**ed ab cor-
pus xpi in trāsfirguratione deriuata est clari-
tate diuinitate et aiā ei' non p modū quali-
tatis imminētis et efficientis ipsuz corp' / s'
magis p modū passionis trāseūtis: sicut cū
aer illuminat a sole. **U**nde ille fulgor tūc in
corp'e xpi apparet miraculosus fuit sic: et h'
ipsum q' ambulauit sup vndas mar'. **E**t q'
nō teneat opinio hugonis de scō victore qui
dicit. q' xpus assumpsit dotes claritatis in
trāsfirguratione/agilitas ambulādo s'f mac'
Subtilitatis egrediendo de clauso vginis
vtero. qz dos nōiat quādam qualitatē ima-
nentem corpori glōso: sed miraculose habu-
it ea q' p'inent ad dotes. **E**t est simile q'ntuz
ad animā de visione: qua paul' vixit deum
iuraptu. **I**lla ergo claritas fuit claritas gl'e
modo dco: sed non corp'is glōsi. **I**deo inqt
Beda sup xviij. c. **M**atth'ei. **I**n corp'e mor-
tali ostendit non immortalitatem: sed clari-
tatem similit' future immortalitati. **S**ed p
pter bcā querunt nonnulli. an solum xpi
corp' fuit trāsfirgurat' ile. **N**ā scribit d' moy-
se **E**xodi xxxiij. ca. q' apparuit facies eius
cornuta ex p'sortio sermōis dñi ex maximo
splēdore. **E**t ij. ad choz. iij. ca. bē q' non po-
terant filij israhel intēdere in faciem moy-
si ppter glām vult' eius. **I**n sup de btā d'
gine dicit glō sup illo vbo **M**atth'ii. c. non
p'gnoscebat eam donec pepit filiu suū p: iō
genitū: qz ioseph mariā facie ad faciem vi-
dere nō poterat. **Q**uare videt q' corpus
moyfi vginis fuit trāsfirguratū. **A**d hoc

dicit **A**lexand' in iij. vbi s' q' aliter fuit simi-
litudo gl'e in facie moyfi. in btā v'gine et in
corp'e xpi. **I**n facie nāq' moyfi et b're v'gis
fuit similitudo claritatis q' erat alteri' gene-
ris sim' q' claritas glorie. **S**ed in corp'e xpi
fuit claritas q' erat ei' oem generis cū clari-
tate glorie. et nō simpliciter tū s'dm p'tē
Et hoc est q' radius claritatis in facie moy-
fi fuit a p'sortio dei quez hēbat ipūaliter in
mente. **S**ilr radi' claritatis in facie v'ginis
erat ex p'sortio dei. que nō solū hēbat ipū-
aliter in mente. s' etiam corp'aliter in v'e. **I**
Sed in corp'e xpi fuit claritas ex vniōe cū
diuinitate et aiā in p'te supiori beata. **E**t p'
hoc nulla alia ostētio claritatis debuit dici
trāsfirgurat'io. sicut ista. qz solum illa q' ē in
exp'essa similitudine ad glām dēt dici trāsfir-
gurat'io. **E**t si ad hoc diceretur q' claritas
moyfi fuit maior claritate xpi eo q' nō pote-
rat p'cipi v'isi velaretur/ ergo magis fuit oī
sua claritatis gl'e. **R**ndet alexand'. q' non tu-
it copiosior claritas glorie moyfi qz clari-
tas corp'is xpi. **N**am q' claritas faciei moy-
fi non possz videri fiebat: nō: q' maior ei' est
s' qz offēdebat et disgregabat visuz. h' et
videm' de claritate solis q' ppter h' nō p't v'i-
deri. **S**ed claritas xpi in facie apparet: erat
delectas visum et p'fortas: sicut claritas gl'e
q' p'fortat et corroborat visuz. **I**n apocalip-
sis xxi. ca. **C**laritas ciuitatis supne p'par' ias-
pidi' claritas demulcet et delectat sp'm. **I**n
his obijci p't qz d' q' claritas corp'is xpi fu-
it simit' claritati sol' q' videri nō p't. **S**ed nec ita
videri nō potuit claritas corp'is xpi. **R**ndet q'
claritas corp'is xpi d'f similis claritati solis
qz sol excedit in lūie oēs planetas. **I**n glō
dicit **M**atth'ii xviij. ca. resp'nduit facies ei'
sicut sol: p' certe qz sol. s' nō habuit ex' ma-
ius cui p'paret. **S**i vō aliquis q'reret: cur nō
p'pata fuit claritas illa claritati iaspidis: si-
cut solis. **P**rim' q' licz claritas iaspidis sit
delectabilis: non tū ita est omnib' nota sic
claritas solis. **A**d terciū iā dubiū ē deueniē-
dum. an scz p' claritatē pueniēter significet
glā corp'm b'itoy. **E**t videt q' non. **N**ā clari-
tas nō soluz ē corp'm glorificatoz immo

et cōis aliorum corpū. Cōueniētiōr at ē o
 tensio scā p ppietates pbas sicut p agili
 tatem impassibilitatē et sibilitatē q p cōes
 Ab h ita pulchre dicit Alexand. q cuz sint
 qtuor ppietates fm quas onditur glifi
 catio corpū ipsa claritas est principal ad
 quā psequunt cetera Naturam em lucis p
 sequit sibilitas. Dñ lux p naturam hz sibi
 litatem ad penetrādū corpa marie corpora
 transparētia sicut ptz in lapide cristallino q
 penetrat a luce Sibi ad ipaz psequit agilitas
 vñ mot⁹ vel mutatio ei⁹ fit quasi sbito Si
 militer ad ipsam psequit impassibilitas. vñ
 etiam nullū inqnametum patit ab alijs. q
 ergo claritas supponit omēs alias ppetas
 tes q sunt corpū gloriatorū et nullū illarū
 ponit oēs alias Ideo p nienter fit osten
 sio glificationis corpū p claritatē. Idcirco
 oēs in euāgelio mathi xij. ca. Significās
 glām resurrectionis non multiplicat verba
 sz pfecte integre et totaliter significat p cla
 ritatē cum dicit Isti fulgebūt sicut sol in re
 gno p̄ris eorum.

**De apparitiōe moysi et helie q cum xpo
 reuerent loqunt exhibedo illi tanq̄ vero
 deo reuerētiā et honorem. Ca. ij.**

Ecūda sblimis et excelsa dignitas dñi
 Iesu xpi aplis demonstrata dī supiori
 tatis Quia enim vt dicit Crisost. Alij
 dicebāt eū esse heliā. Alij hieremiā aut v
 nū ex pphetis. ideo capita pphetaz inbus
 cit: vt dñā appareat inter seruos et dñz ostē
 dēdo q non erat helias neq moyses. sz illis
 superior immo et dñm se āgeloz et hōim ma
 nifestaret Ecce inq̄t matthe⁹ Apparuit il
 lis moyses et helias cū illo loq̄ntes Pro cla
 riorē vero hui⁹ ptis intelligentia: tria sunt
 hic dubia declaranda

**Prīm. q̄liter appuerūt ibi moyses et helias
 Scdm quō discipuli agnouerūt illos.**

Tercium qd loquebantur

**Ad primū dubiū diuersimode rñdet a m̄
 tis Quidā enīz dicūt q moyses et helias n̄
 apparuerūt ibi vere sz imaginarie Alij vero
 q āgeli p psonis eoz in assumptis corpor
 rib⁹ imploz. s. moysē et heliē similitudinē ap**

paruerūt. nec fuit fictio. qz illud āgeli fecerūt
 et de intētiōe eoz qd ip̄i psona fecissent. itē
 etiā p̄r Dñs locut⁹ ē ad moysen qñ āgel⁹ in
 psona dñi loq̄bat⁹ Nonnulli at assēt q appa
 ruert ibi moyses et helias vere Sz apparu
 it moyses in suo corpore reassumpto ad tēp⁹
 Hoc videt dixisse aug⁹ in li. de mirabilib⁹
 sacre scripture. Nec mirū ē q p tā magre
 ad tēp⁹ surreperit et reali venerit Alexā
 at in iij. dicit q appuit ibi helias in corpore et
 aiā. moyses vero in aiā tñ Et enīz inq̄t au
 gustin⁹ ad paulinū in li. de cura p mortuis a
 gēda Alij sūt huānaz limites rez Alij diuī
 rā sūt v̄tutū. Alia sūt q naturaliter Alia que
 mirabil⁹ sūt Apparitiō itaq̄ aiāz p mort
 tem fm limites rez nō est possibil⁹. sz fm
 sūt diuinaz v̄tutū siue solū fm diuinā potē
 tiam et n̄ fm rerū naturā Aiā igit⁹ moysi ap
 paruit ibi vere p diuinā potētiā Sicut dicit
 aug⁹ q aiē martiz p diuā potētiā pnt hōib⁹
 apparere. Et de p̄fessore felice refert ipsūz
 apparuisse ciuib⁹ nolani pie a se dilectis cū
 a barbaris nola oppugnabat Sz tūc restat
 q̄stio qm si aiā moysi tñ sine corpore appuit/
 cū ipā sit insensibilis quō potuit apparē ali
 pectib⁹ aplōz Ad qd dicendū q sblita spūa
 lis appet sensui duob⁹ modis Prīm⁹ p corp⁹
 assumptū sicut apparet āgel⁹ Alio⁹ p solaz
 similitudinēz corpis quā facit in sensūz et per
 quā imutat sensūz Sicut em āgel⁹ ptatē hz
 sup corpa. vt sibi corp⁹ possit assumē et appa
 rere sensui p illud Ita hz potētiā vt p̄t sit
 aliquā corpis similitudinē in oculo efficere
 et p illā oculū immutare vt ab oculo p illā p
 cipiat Sicut q mediāte corpore p̄t facē simi
 litudinē q pphēdit ita et sine corpore Sic aiā
 scā q glōsa est hz istā potētiā et h̄ mō potuit
 aiā moysi appere oculis corpālib⁹ aplōz
 sine corporis assumptiōe Ad secundū du
 biū rñdet Ambrosi⁹ q discipuli agnouerūt
 moysen et heliā ex habitu v̄bis et inēna fue
 latione. q vt pie credi p̄t q̄primū ibi appa
 ruert postea ad pedes iesu humiliter et reue
 rent dixerūt. Adorāte xpe et bñdicim⁹ ti
 bi q venisti p crucē et passionē tuā redimere
 gen⁹ huānū Ad terciū vō dubiū dicit Lu

eas q loq̄bantur de excessu quē ppleturus
 erat in ih̄s. **Et** vocat excessum passionē
 eius. **Primo** pp̄ excedentē paupertatē qz nō
 habuit in cruce vbi reclinarēt caput. **Secundo**
 pp̄ excedentē humilitatē & obediā. **Tercio**
 pp̄ excedentē penalitātē. **Quarto** pro
 pter excedentē charitatē quibz d̄tutibz ve
 lutiquattuor gēmis exornā quattuor cor
 nua crucis. **Q** affabilis erat ex vtracqz pte
 collocutio illa. **Q**z benignus erat vox salua
 toris. dñi moysi & helie aposto. l'audiētibz lo
 q̄batur. **L**uc̄ petr⁹ p̄rupit in mediū & dixit.
 dñe bonū est hic nos esse: si vis faciam⁹ hic
 tria tabernacula. tibi vnū moysi vnū & helye
 vnū. **Et** vt dicit **Lucas** etiā & marc⁹. **N**esci
 ebat petr⁹ quid diceret. **Primo** qz ibi ppe
 tuo eē cupiebāt. tanqz si in visioē lcaritatis
 corporis xpi beatitudo p̄sisteret cū beatitudo
 essentialit̄ p̄sistat in visioē clara ipsius dñi/
 tatis. licz aspectus humanitatis xpi faciat ad
 p̄miū accitale quo sancti maxie delcāntur.
Petrus aut in illa trāsfiguratioē nō vidit
 dinā eēntiā sicut paul⁹ in raptu. s; tm̄ ei⁹ hu
 manitatis in forma glōsa. **Secundo** nesciebat
 qd diceret qz sine passioē xpi se regnare pu
 tabat. **I**oh̄ scūs. **E**strem in quodā p̄moē xpi
 ita introducit loq̄ntem. **P**etre si hic māse
 rim⁹ vba pphetaz qd adimplebit. vt illud
Soderūt man⁹ meas & pedes meos & dinu
 merauerūt om̄ia ossa mea. **S**i hic māserim⁹
 cirogphū ade qd diuidet. qd debitū soluet. si
 h̄ māsi⁹ qd dixi tibi. quō fiet. eccl̄a sup te quō
 edificabit. clauēs celoꝝ quis accipiet. aut
 quē ligabis vel solues. hec ille. **Q**z suauis
 q̄zue iocūda erit visio diuinitatis. qñ ita de
 lectabat cor petri aspectus huānitatis. pete
 bat tria fieri tabernacula. vnū p xpo in q
 ipse cohabitaret. aliud p moysē in quo ias
 cob⁹ pmaneret. terciū p helyā in q morare
 tur iohannes. **P**etre oblit⁹ videris p̄ciōꝝ
 tuoz: & oīm qui scripti sūt in libro vite. n̄ p
 tā paucis d̄s scūs est hō. nō tā exiguus erit
 numer⁹ elcōꝝ. **S**i indulgēdū est tibi. qz p̄e
 nimia dulcedine postulas qd fieri nō debet.
Propterea ipso ita loq̄nte. **E**cce nubes lu
 cidā obūbravit eos: vbi s̄m̄ doctoꝝ s̄m̄a tri

nitas psonarum diuinā apostolis illis de
 monstrata fuit. qz pater apparuit ibi in vo
 ce. filius in carne. & sp̄rit⁹ sanct⁹ in specie nu
 bis lucide. **Q**uare autem in baptismo ap
 paruit in sp̄e colūbe. & in trāsfiguratioē in
 specie nubis lucide. bicit **Alexā** in i. sum
 me. qz apparitio spūs sancti fuit ad oñsionez
 plenitudinis grē & veritatis que fuit redū
 dans in xpo in baptismo. ergo apparuit in
 sp̄e colūbe ppter fecunditatem q̄ attēditur
 in colūba in quo sc̄at fecunditas grē in chr̄o
 ad regenerationē & sacramētoꝝ sanctifica
 tionē. **I**n trāsfiguratioē vō apparuit in nu
 be lucida. ad significādū plenitudinē vitat⁹
 rebūdatis in xpo p modū doctrine. nā ple
 nitudo vitatis in xpo fuit sicut nubes ex q
 generata ē pluuia doctrine. **E**t d̄r nubes il
 la fuisse lucida. qz de plenitudinē vitatis eius
 accepim⁹ lumē fidei & doctrine. **P**iero vō
 sup matth̄m dicit de petro. **D**e frōibz at tē
 torijs q̄rebat tabernaculū: s; nubis lucid⁹ o
 pitur ymbraclō vt discat in resur̄ctōe scōs
 nō tegimē domoꝝ: s; sp̄. glā eē p̄tegēdoꝝ.
De qualitate p̄ris & filij demrāta in vo
 ce quā audierūt discipuli. **Cap. iij.**
Tercia s̄blimis & excelsa dignitas dñi
 iesu xpi aplis demrāta d̄r equalitatis.
Audierūt nāqz vocē p̄ris dicentē. **P**ie ē fi
 lius me⁹ dīlcūs in q̄ mihi bñ p̄placui ipm̄ au
 bite. **D**e hac ita scribit petr⁹ ij. epla. ca. i. nō
 enim indoctas fabulas secuti notā facim⁹
 vob̄ dñm nr̄m iesu xpi v̄tutem & p̄ntiam. scd
 speculatores facti illi⁹ magnitudinis. **A**cci
 piēs enim a dō p̄fe glām & honorē voce de
 lapsa ab eū huiuscemōi a magnifica glā. hic
 ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ in quo mihi bñ p̄placui ip
 sum audite. **E**t hac vocē nos audiuim⁹ d̄ce
 lo allatā cū essem⁹: cū ipso in mōte scō. qua
 lis em̄ p̄f talis fili⁹. **E**tern⁹ p̄f etern⁹ filius.
Immēsus p̄f immēsus fili⁹. **I**ncreat⁹ p̄f
 increatus filius. **O**m̄nipotēs p̄f om̄ipotēs
 fili⁹. **D**eb̄ p declaratione hui⁹ partis tria sūt
 hic dubia declaranda. **P**rimū vtrum p̄cessio vbi in diuinis cons
 grue bicat generatio. **S**ecundū vtrum pater possit dici p̄ncip⁹ filij.

Tertium utrum filii sit al. 2. a pre.

Ad primi dubij solutionem non danda sunt tria theologica documenta secundum doctrinam sancti Thome. i. pte q. xxvii. Primum documentum quod processio in diuinis non est accipienda: secundum quod est in corporalibus vel per motum localem vel per actionem alicuius cause in exteriori effatum. ut calor a calefaciente in calefactum. Sed secundum emanationem intelligibilem utpote ubi intelligibilis a dicente quod manet in ipso. Est ergo processio illa ab intra non ab extra: Et quo id quod procedit tali processu intelligibili. non est diuersum ab eo a quo procedit. Immo ergo processio procedit tanto magis est unum cum eo a quo procedit. Manifestum est enim quod quanto aliquid magis intelligitur. tanto perceptio intellectualis est magis intima intelligenti et magis unum: nam intellectus secundum hoc quod actu intelligit secundum hoc fit unum cum intellecto. Unde cum diuinum intelligere sit in fine perfectionis. necesse est quod ubi diuinum fit perfecte unum cum eo a quo procedit absque diuersitate. Secundum documentum quod nomine generationis dupliciter utimur. Primum modo conuenit ad omnia generabilia et corruptibilia. Et sic generatio nil aliud est quam mutatio de non esse ad esse corruptioui opposita. Et utrinque subiectum est materia. et sic non ponitur in diuinis. Secundo modo generatio dicitur proprie in uiuentibus. Et significatio si significat originem alicuius uiuentis a principio uiuentis coniuncto: et hec proprie dicitur nativitas. Non tamen omne hominem dicitur genitum. sed proprie quod procedit secundum rationem similitudinis. Unde philosophus non habet rationem geniti et filij. sed solum quod procedit secundum rationem similitudinis non cuiuscunque. Nam uermes qui generantur in animalibus non habent rationem filiationis licet sit similitudo secundum genus. Sed requiritur ad rationem talis generationis quod procedat secundum rationem similitudinis in natura eiusdem speciei. Sic homo procedit ab homine et equus ab equo. In uiuentibus ergo de positione in actu vite procedunt. sicut sunt homines et animalia generatio. utraq; generatione includit. Si autem sit aliquid uiuentis cuius positione non creat de positione in actu. processio siqua in tali inuenit excludit omnino primam rationem generationis. Sed per hanc rationem generationis quod est propria uiuentium. Sic ergo processio ubi in diuinis

habet rationem generationis. procedit enim per modum intelligibilis actionis quod est operatio vite et a principio coniuncto: et secundum rationem similitudinis. quod conceptio intellectus est similitudo rei intellecte et in eadem natura. quod in deo idem est intelligere et esse. Unde processio ubi in diuinis dicitur generatio et ipsum procedens dicitur filius. Si autem aliquis queret. que processio uerbi intelligibilis in nobis non dicitur generatio sicut in diuinis. Respondet quod intelligere in nobis non est ipsa substantia intellectus. unde ubi quod secundum intelligibilem operationem procedit in nobis non eiusdem nature est cum eo a quo procedit. Non non proprie et complete petit ibi rationem generationis. Sed intelligere diuinum est ipsa substantia intelligentis. Quare eundem procedens procedit ut eiusdem nature substantia. Et per hoc proprie dicitur genitum et filius. Tercium documentum quod in diuinis sunt due processiones. scilicet ubi et amoris. Nam ibi ut dicitur non est processio nisi secundum actionem que non tendit in aliquid quod extrinsecum sed manet in ipso agente. habet modi autem actio in intellectuali natura est actio intellectus et actus uoluntatis. processio autem ubi attenditur secundum actionem intelligibilem secundum autem operationem uoluntatis inuenit in nobis quodam alia processio. scilicet amoris secundum quam amatum est in amante. sicut per perceptionem ubi res dea vel intellecta est in intelligente. Ita autem processio amoris in diuinis non dicitur generatio hinc dicit athanasius. Spiritus sanctus a patre et filio non factus nec creatus nec genitus. ratio est. quod hec est dicitur inter intellectum et uoluntatem: quod intellectus fit in actu per hoc quod res intellecta est in intellectu secundum suam similitudinem. Voluntas autem fit in actu non per hoc quod aliqua similitudo uoliti fit in uolente sed ex hoc quod uoluntas habet quodam inclinationem in rem uolitam. processus ergo attenditur secundum actionem intellectus est secundum rationem similitudinis. Et ideo per hanc rationem generationis quod de generas generat fibi simile. processio autem attenditur secundum actionem uoluntatis non considerat secundum rationem similitudinis sed magis secundum rationem mouentis et impellentis in aliquid. Et ideo quod procedit in diuinis per modum amoris non procedit ut genitum vel ut filium. sed ut magis proprie

cedit ut spūs quo nōie quēdā vitalis motio
et impulsio designat. put aliquis ex amore
dī inueneri vel impelli ad aliqd faciendum
Secūdum dubiū erat utrū p̄r possit dici p̄n
cipiū filij. **Ad** hoc dicit **Aug.** in iij. de triū.
Pater est p̄ncipiū totius deitatis. **Scūs** ve
ro **Tho. i. pte. q. xxiij.** dicit. q̄ hoc nom̄ p̄n
cipiū nihil aliud significat q̄ illud a quo ali
quid procedit. omne enim a quo aliqd p̄ce
dit quocūq; modo dicim⁹ esse p̄ncipiū. **Luz**
ergo p̄r sit a quo procedit alius se quis q̄ p̄r
sit p̄ncipiū. **Sed** p̄tra hoc tripliciter obijcit
Primo q̄ p̄ncipiū et causa idē sunt s̄m p̄m
Sz non dicim⁹ p̄rem esse cām filij ne incur
ram⁹ errorem **Arrij.** quid dixit filium p̄cedere
re a p̄re. sicut effcūs a causa. iōg esse p̄m
eius creaturā. **Et** spiritū scūm procedere si
cut creaturā vtriusq; **Et** s̄m s̄m neq; fili⁹ neq;
spūs sanct⁹ essz verus de⁹ qd ē p̄tra veritatē
et fidem. s̄ sicut non dicim⁹ p̄rem eē causam
filij. itaneq; p̄ncipiū. **Sed** obijcit q̄ p̄n
cipiū dī respectu p̄ncipiati. s̄ fili⁹ essz p̄n
cipiatus et p̄ p̄n creatus qd est falsissimum
Tercio obijcit q̄ hoc nomē p̄ncipiū a p̄o
tate sumitur. **Sz** ut inquit **Athanasius.** In
hac trinitate nihil prius aut poster⁹ nichil
maius aut min⁹. ergo p̄r non debz dici p̄n
cipiū filij. **Ad** primā obiectionē r̄ndet sanct⁹
Tho. q̄ greci vtunt̄ indznter in diuinis no
mine cause vel nōie p̄ncipij. **Sz** latini doc
tores nō vtunt̄ nōie cause sed solū nōie p̄n
cipij. **Ratio** est quia p̄ncipiū est cōius q̄z cā.
p̄m enim termin⁹ vel etiā p̄m a p̄s rei dī
p̄ncipiū sed non causa. hoc nomē s̄ cā vī
importare diuersitatē s̄nīe. et dependētiā
alicuius ab altero quod non importat nomē
p̄ncipij. **In** omnib⁹ enim cause generib⁹ s̄p
inuenit̄ distantia inter cām et illud cui⁹ est cā
scdm aliquā p̄fectionē aut v̄tutē. **Sz** nōie
p̄ncipij vtimur in his q̄ nullā h̄mōi dīntiam
h̄nt s̄z solū s̄m quēdā ordinē. **Sicut** cū dici⁹
p̄ntum esse p̄ncipiū lineē. **De** etiā cū dici⁹
primā p̄tem lineē esse p̄ncipiū lineē. **Ad** se
cundā obiectionem dicit p̄fatus doctor. q̄
apud grecos inuenit̄ dī filio vel spū scō dici
q̄ p̄ncipienē. **Sed** hoc n̄ est in vsu latinorū

q̄ licet attribuam⁹ p̄ri aliquid auctoritatis/
rōne p̄ncipij. nihil tñ ad s̄bjectionem vel
minorationem quocūq; modo p̄m̄is attri
buim⁹ filio vel spū scō. vt viter omnis er
roris occasio. **Ad** terciā obiectionē īdem⁹
q̄ licz hoc nomen p̄ncipiū quātum ad illud
a quo im̄pōt ad significandū videat̄ a p̄o
tate sumptum. nō tñ s̄cat p̄rioritatē s̄z origi
nē. **Tertium** dubiū erat vtrum fili⁹ in di
uinis sit alius a p̄re et arguit quidā q̄ non.
nā s̄m ḡmmaticos. **Alius** est reltūm diuer
sitatē s̄bstantie. si ergo fili⁹ est alius a p̄re
vid⁹ q̄ sit a p̄re diuersus. qd est p̄tra s̄miam
doctorum. **In** q̄t enī aug⁹ vii. de tri. **Cū** di
cim⁹ tres p̄sonas nō diuersitatē intelligē vo
lum⁹. **Et** **Ambro.** in i. de tri. **Dat** et fili⁹ diui
nitatem vnū sunt. nec est ibi s̄bīe dīa neq; vl
la diuersitas. **Et** **Vila.** in li. de tri. **In** diui
nis p̄sonis nihil est diuersum nihil ē alienū
nihil separabile. ergo fili⁹ non est alius a p̄re.
Verumtñ p̄trariū videt̄ esse. q̄ aug⁹. in li.
de fide ad petrum ait. **Vna** est essentia p̄ris
et filij et spūs sancti. in qua nō est aliud p̄r ali
ud fili⁹ aliud spūs sanct⁹. q̄muis p̄sona sit a
lius p̄r ali⁹ filius ali⁹ s̄. i. **Ad** intelligēdā ita
q̄ veritatē dicit scūs **Tho. i. pte. q. xxi.** q̄
ex v̄bis inordinate prolatis incurritur here
sis. **Ideo** cum de trinitate loquimur cū cau
tela et modestia est agendum. q̄ vt aug⁹ di
cit in i. de tri. **Nec** periculosius alicubi erra
tur. nec laboriosius aliqd querit̄. nec fructuo
sius inuenit̄. **Oportet** at̄ in his q̄ de trinitate
loquim⁹ duos errores oppositos cauere in
ter vtrūq; tempore. p̄cedētes s̄z errorem
Arrij qui posuit cum trinitate p̄oāz trini
tatē s̄bstantiā. **Et** errorem fabellij qui posuit
cum v̄nitatē essentie. v̄nitatem p̄sonē.
Ad vitandum ergo errorem vitare debe
mus in diuinis nomen diuersitatis et disse
rentie. ne tollatur v̄nitas essentie. **Possi**
mus autem vti nomine distinctionis prop
ter oppositionē relatiuā. **Et** sic fi quādo in
ueniret̄ nomē diuersitatis vel dīe sumēdū
est p̄ distinctionē. **Ne** at̄ tollat̄ simplicitas di
uine cēntie. vitandū est nomē separationis v̄l
diuisionis q̄ est totius in p̄tes. **Ne** tollatur

equalitas. vitandum est nomen disparitatis.
Ne tollatur similitudo. vitandū est nomen
 alieni vel discrepantis. **N**o vitandū errorē
 labellij vitare debem⁹ singularitatem ne tola-
 latur cōcabilitas essentie diuine. **N**ō **P**ila-
 rius libro de tri. **P**atrem ⁊ filiū singularem
 deum pōicare sacrilegium est. **D**ebem⁹ etiā
 vitare nomen vnici ne tollat numer⁹ psoā
 rum. **D**icim⁹ tñ vnicū filiū qz nō sunt plu-
 res filij in diuinis. nō tñ dicim⁹ vnicūz dñm
 qz pluralitas deitatis cōis est. **V**itam⁹ nōm
 qz fusi ne tollat ordo nature apsonis. **N**ō
Ambrosius li. j. de tri. **N**ec psumum est qd
 vnus est nec multiplex esse p̄t qd indifferēs
 est. **V**itandum est etiam nomen solitarij ne
 tollatur pfortium trium psonarū. **A**d argu-
 mentū vero dicendū qz hoc nomen ali⁹ ma-
 sculine sumptum / importat distinctionem
 suppositi. vñ fili⁹ est ali⁹ a patre scz est ali⁹
 qd suppositum diuine nature sicut est ali⁹ p-
 sona ⁊ ali⁹ hypostasis. **E**st ergo filius ali⁹
 a patre sed non diuersus neqz alien⁹. **Q**uia
 enim in diuinis est distinctio scdm psonas:
 nō at scdm essentiam. **D**icim⁹ pater est a-
 li⁹ a filio sed nō ali⁹. **E**t eptario dicim⁹
 qz sunt vñ sed non vnus. **E**qualem igitur
 deo patri dei filium predicam⁹ de quo dix-
 it paterna vox vt supra dñm est. hic est fili⁹
 mens scz naturalis. **A**lij autem sunt ad op⁹
 tui in quo mihi bene complacui. j. in quo di-
 uinū beneplacitum complebit de redemp-
 tione mūdi. **A**udientes ista discipuli cecid-
 runt in faciem suā. qz scdm **T**heron. super
 matthm. **H**umana fragilitas p̄spectum ma-
 ioris glorie non sustinet. **A**b hac autē fragi-
 litate sanātur homines per chr̄m eos in glaz
 inducendo. qd significatur p hoc qd accē-
 sit ⁊ tetigit eos. dixitqz illis. **S**urgite nolite
 timere. qui leuantes oculos neminē vi-
 derunt. nisi solum iesum / eo scilz qz moyses
 ⁊ helyas reducti fuerāt volūtate diuina ad
 loca vñ fuerāt abducti. **D**escendētib⁹ autē
 illis de monte precepit iesus ne alicui vñ
 onem dicerent. donec resurgeret a mortu-
 is filius hōis. **Q**ue p̄hibitio scqz est fm do-
 ctiores. ne alij audientes chr̄m eis apparuiſ-

se in forma glorioſa scandalizarent postea
 videntes ipm pati tam ignominioſe. **E**cce
 quot modis ante ⁊ post resurrectionē suā
 saluator noster allicere corda hominū p̄cu-
 rauit ad sup̄ne felicitatis desiderium. ⁊ tam
 mortales miseri non nisi transitoria bona iſ-
 ta atqz terrena: summo studio adipsi co-
 nantur. **I**pse dei filius deus verus ⁊ glorioſus
 viam summi boni nos docuit. **I**pse ad reg-
 nū celozum nos inuitauit. **I**pse in sua trans-
 figuratione trib⁹ apostolis claritatem cor-
 poris delectabilem ⁊ omī suauitate reple-
 tam videri fecit: vt sp̄ctis mūalib⁹ rebus
 superua gaudia feruent⁹ affectarent. **N**ō q̄
 nos perducit ipse qui est benedict⁹ ⁊ lauda-
 bilis in ſecula ſeculozum amen.

Termo iij⁹. **D**e innocēcia chr̄i in quo
 confutatur blasphemia eozū qui dicūt chr̄i
 ſtum ſua culpa iudeis exoſum fuiſſe.

Necatum non fecit
 nec dol⁹ inueni⁹ est in ore ei⁹. **V**er-
 ba ſunt principis aplozū. prima
 ſua epla ca. ij. **I**niquitas quozū
 dam hōim puerioz vſqz adeo inualuit. vt
 cum audiunt piſſum ſaluatorē nr̄m iudeis
 pcurantib⁹ ignominioſe crucis tormentūz
 ſubiſſe: non ſine ipſi⁹ culpa factum fuiſſe
 improbe fateant. deteſtantur paſſionē ei⁹
 miſteria: qui pro nobis dignatus eſt mori.
Et vt inquit **P**etrus. **T**radebat iudicātū ſe
 inuſte qui pccā nr̄a ptulit in corpe ſuo ſup
 lignū vt peccatis mortui iuſticie viuamus.
Objciunt autem nob̄ illic qd non vid-
 tur veriſimile iudis ita p̄corditer ita frēq̄
 ter ita hoſtiliter p̄tra chr̄m fuiſſe cōmotos
 niſi aliquid rephēſione dignū deprehēdiſ-
 ſent. **N**eqz pilatus p̄tra iuſticiā hōiem ſanc-
 tum veluti ſedicioſum ⁊ reum cū ſcleratis
 p̄beniſſet ad mortem. **Q**uāobrem vt ly⁹
 modi p̄bitiſſim⁹ error: penit⁹ extinguaſt: de
 creui de innocēcia chr̄i in hoc ſermone diſ-
 ſerere. **V**idam⁹ qz chr̄m ieſum dei ⁊ v̄ginis
 filium innocēter paſſum: non p̄pter aliqd
 eius peccūm: quia ab omī labe penitus fuit
 immunis: p̄ut vba p̄poſita dicūt. in quib⁹

de innocentia christi locuturi triplici ratione principali phare illa ostendemus

Prima ratio de gratie plenitudo.

Secunda malicie consuetudo.

Tercia exemplorum multitudo.

De plenitudine gratie christi qua illi anima fulgebat omni mundicia et sanctitate. Ca. primus.

Prima ratio quod probamus innocentiam christi: quod gratie plenitudo. Sicut natus anima eius plenaria gratia. Unde scribitur iohannis 1. ca. Verbum caro factum est et habitavit in nobis. Et vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre plenam gratiam et veritatis. Quare ut diximus in superioribus nec peccavit nec peccare potuit. Sciendum tamen secundum theologorum doctrinam et precipue alexandri de ales in 3.º volumine summe quod in christo distinguuntur triplex gratia. Prima de unionis. Secunda capitis.

Tercia singularis sanctitatis.

Prima est gratia unionis de qua dicit augustinus. Maior gratia non potest cogitari quam quod filius hominis sit filius dei. Respondeo huic gratia est. quod non est possibile ipsi creature humane per bonum conditionis nature quod eleuetur et disponatur ad divinam unionem. Et ideo necessaria est ei gratia quod eleuetur et disponatur ipsam ad unionem deitatis. hanc autem gratiam dicimus unionis quam in christo fuit perfectissima secundum rationem causae finalis. Nam ultimus effectus gratie est nos unire deo. Sed in alijs a christo talis unio fit per cognitionem et amorem. In christo vero non solum per cognitionem et amorem. Sed etiam in unitate personae. ut sic idem filius quod et filius dei. et hoc est maior volumen quod possit esse vel excogitari. Unde iste est effectus plenissimus qui possit esse gratia. **Secunda** gratia quod est in christo de capite secundum quam est caput ecclesie etiam secundum humanam naturam. Unde ad ephesios 1. ca. dicit apostolus. ipsum debet caput super omnes ecclesiam quod est corpus eius. hoc vero gratia fuit in christo plena secundum luminaria perfecti sui lumine soli et non habent partem influendi suum lumine alijs sicut per de carbone. Queda vero non solum retinet suum lumine in se sed ipsum influunt et illuminant alia corpora sicut per de flamma. ita gratia christi radiat ab ipso ad alios: non autem gratia in alijs sanctis sed tamen perficit ipsorum animas. nec habent partem influendi ipsam. Et propter hoc sicut lumine in flamma de lumine

men plenum. lumine vero in carbone de lumine semiplenum. ita gratia in christo secundum quam est caput debet dici gratia plena. In alijs vero sanctis respectu eius gratia semiplena. Unde hugo in libro de sacramentis ait. Sicut spiritus hominis minister mediante capite ad membra descendit vivificanda. sic spiritus sanctus per christum venit ad christianos. plenitudo quod existit in capite participationis vero in membris. Respondetur tamen hic quod in sanctis mediante capite ad membra descendit. Sine medio christus secundum quod beatus in media te est dator gratie auctoritate et in propria ratione efficietur. per medium christus secundum quod homo est dator gratie multis modis. Est enim christus primo modus fidei per modum meriti. per modum desiderij sue rationis. et per modum dispensationis. Est enim christus primo modus fidei. putat ipse desiderat in fide. Nam fides quod de ipso fuit de deo homine est dispensatio immediate animas ad gratiam immo impossibile fuit sine fide illa aliquem gratum esse deo. propter hoc dicitur per Mattheum 11. et xvij ca. Pater est filius meus dilectus in quo mihi bene placuit. ibi glossa. per ipsum alij mihi placet. Et augustinus. Sine fide mediatoris nullus unquam placuit deo. Sicut christus est quoddam medium per modum meriti quod per passionem suam meruit a patre ut daretur gratia omnibus. crede tibi in ipsum et amantibus ipsum. Nunc per modum desiderij est quoddam medium. quod omnibus crede tibi orat gratiam et desiderat. Unde iohannes 1. sua canonica ca. 1. Advocatum habemus apud deum propter deum nostrum ipsum christum. Ipse est medium sicut advocatus et orator: ut deus nobis gratia. Insuper est medium per modum dispensationis quantum ad naturam. quia tota humana natura ante incarnationem erat digna obsequio et reprobatione per peccatum originale. sed cum fuit humana natura assumpta a filio dei in unitate persone disponebatur ratione predestinatoris ad gratiam disponere congruitatis siue dignitatis. Sicut ergo per unum hominem fuit lapsa. ita per unum hominem deum. scilicet christum per unionem cum deitate fuit disposita ad iustificationem. **Tercia** gratia quod est in christo de singulari sanctitatis quod fuit in eo plena secundum rationem cause formalis plene informans animam christi et plenissime omnes vires eius quantum ad omnes actus ipsarum. quia in ipsa anima christi est gratia cognitionis et veritatis omnium. Et hoc perficit quantum

ad actū rōnis. Et p̄ficat q̄ntū ad actū p̄cupi
scibit q̄ est amor bonitatis. Et et p̄ficat q̄n
tum ad zelū irascibilis. In alijs vō sanctis
liz informaret h̄m excellētiam ad vñū actū
n̄ tñ ad oēs act⁹. Et cum in alijs sanctis sit p̄
minētia resp̄cū alic⁹ boni in chr̄o tñ est p̄
minētia resp̄cū oīm donoy: q̄ nō h̄z grām
ad vñū actū gr̄e tñ s̄z ad oēs. Et h̄ est qd̄ d̄i
cit aug⁹. Q̄ accepit grām totalit̄ et vlt̄. Vñ
p̄patio xpi gr̄e ad grās alioy h̄m plenitudi
nem et p̄fectionē est. h̄m qd̄ p̄patur figura
circuli ad figuras alias angulares. Circulus
enim est capacissimā figura resp̄cū aliax. ita
grā xpi capacissimā est. **Lapax** q̄ p̄pe est om̄is
actus libz vtutis qd̄ nō ē in alijs ḡt̄is scō
rū. Cōtra ista possz quis arguēdo dicere. q̄
in chr̄o nō fuit plenitudo gr̄e. Nā in chr̄o
hōie n̄ fuerit oēs vtutes. S̄z nō est plenitu
do gr̄e sine plenitudine oīm vtutū ḡ in ip̄
so n̄ fuit plenissimā grā. nā in ip̄o n̄ fuit libe
ralitas et magnificētia. q̄ he vtutes h̄nt ac
tū suū ēca diuitias q̄s xps p̄tempfit. Scd̄o
nō fuit in ip̄o t̄p̄antia et p̄tinetia: q̄ he sunt
p̄cupiscētias p̄uas q̄ in xpo n̄ fuerit. **Ler⁹**
h̄m p̄hm in vij. ethi. **P̄irt⁹** diuidit̄ p̄tra quē
dā heroici sue d̄niū habitū: q̄ attribuit̄ hōi
b⁹ diuinis. h̄ at maxime p̄uenit xpo: ḡ nō ha
buit vtutes: s̄z aliquid alt̄i vtute. **Dis r̄ioz**
scūs **Tho. iii. p̄te. q. vij.** q̄ sicut grā respicit
eēt̄ia aīe: ita vtus respicit ei⁹ potēt̄ia. Vñ
opz q̄ sicut possit diriuant̄ ab ei⁹ eēt̄ia ita
vtutes sunt q̄dam diriuationes gr̄e. Quā
to autē aliqd̄ p̄ncipiū est p̄fecti⁹: tāto maḡ
imp̄mit suos effectus. Vñ cū grā chr̄i fuerit
p̄fectissimā p̄ns est q̄ ex ip̄a p̄cesserint v̄
tutes ad p̄ficiendū singulas potentias aīe
quātum ad oēs aīe act⁹. Et ita xps habuit o
nes vtutes. Ad illud vero qd̄ inducebatur
de liberalitate: dicēdū q̄ liberalitas et mag
nificētia p̄mēdant̄ circa diuitias in ḡm ali
q̄s nō tñ existimat diuitias q̄ velite eas re
tinere p̄termittēdo id qd̄ fieri opz. Ille at
minime diuitias existimat q̄ penit⁹ eas p̄tenit
et abijcit. p̄p̄t p̄fectiōis amorē. Et iō in h̄
q̄ chr̄s oēs diuitias p̄p̄sit: ondit in se sum
mū gradū liberalitatis et magnificētie: liz

at liberalitatis actū exercuerit h̄m q̄ sibi p̄
ueniēs erat faciēdo paupib⁹ erogari: q̄ sibi
babat. Ad illud vō qd̄ tāgebatur de t̄p̄antia di
cit scūs t̄bo. q̄ licz xps p̄cupiscētias p̄uas n̄
habuerit. p̄p̄t hoc tñ nō excludit q̄n habu
erit t̄p̄antia: q̄ tāto p̄fectior ē in hōie:
q̄nto magis p̄uis p̄cupiscētia caret. Vñ
h̄m p̄hm vij. ethi. **Tempat⁹** in hoc differt a
p̄tinetē. q̄ tempat⁹ nō h̄z p̄uas p̄cupiās
quas p̄tinetē patit̄ vñ sic accipiendo p̄tinetē
sicut ph̄s accipit: et hoc ip̄so q̄ xps habuit
it oēm vtutem nō habuit p̄tinentiam: q̄ nō
est virtus s̄z aliquid minus vtute. Ad aliud
insuper qd̄ d̄icēbatur de habitu heroico. r̄i
detur q̄ habit⁹ ille heroicus vel diuin⁹ non
differt a vtute cōiter d̄cā: nisi h̄m p̄fectio
orem modū inquatū scz aliquid est disposi
tus ad bonū quodam altiori modo q̄z cōit̄
omnib⁹ competat. Vñ per hoc n̄ onditur q̄
chr̄s nō habuit vtutes: s̄z q̄ habuit eas p̄
fectissime vlt̄ra cōem modū: sicut etiā plo
tinus posuit quēdam sublimē modū virtu
tum: quas esse dixit purgati animi. S̄z ad
huc dubitat̄ de fide spe et p̄nia que nō vidē
tur fuisse in xpo. nam fides est cum v̄sione
enigmatica. **Chr̄s** vero videbatur sine enig
mate. Et spes est expectatio future beati
tudinis que nō habetur. Ip̄se autem iā be
atitudinem habebat et nō expectabat eam.
P̄nia est vt⁹ q̄ p̄missa cū emēdatiōis p̄po
sito plāgim⁹ et odim⁹: qd̄ cū xpo p̄uenire n̄
potest. R̄ndet ad h̄ alexāder de ales q̄ sunt
q̄dam dona ḡtuita cū imp̄fectiōe. Queda
q̄ nō dicūt imp̄fectionē. S̄ibes ergo est
donū gratuitū cū imp̄fectione. nā assentit
veritati quā non videt. h̄ qd̄ dico assentire
v̄itati p̄fectiōis ē. s̄z h̄ qd̄ dico quā n̄ vidz im
p̄fectiōis ē. Spes etiā heret summo bono il
lud expectā. Expectare imp̄fectiōis ē: s̄z he
rere summo bono p̄fectiōis. S̄ili p̄nia ē do
m̄ ḡtuitū cū imp̄fcone: p̄nia nāq̄ p̄sistit in de
testatiōe mali: qd̄ p̄missum ē. de testa^o mali
dicit p̄fectionē. s̄z qd̄ p̄missum ē dicit imp̄
fectionē. Cū ḡ in ip̄a grā q̄ ē plena ymmo
plenit̄na sic ē grā chr̄i nullā sit imp̄fec^o. p̄z
q̄ n̄ debuerit in ip̄o eēdo grāx cū imp̄fectō

ne rōne sue pfectionis. Et ppter hoc nec
fides in rōne fidei/nec spes in rōe spei,nec
pnia in ratione penitentie debuerūt esse in
chrīsto qz sbrōnib⁹ istis dicūt impfectionē
Sed illud solum qd erat pfectum : in istis
donis fuit in chrīsto In ipso enim fuit as
sensus prime veritati qd est pfectiōis in fi
de. Sed illud quod est impfectionis nō fu
it in ipso scz cognitio enigmatica. Simili
ter in ipso fuit maxime quod est pfectiōis
in spe, scz adhefio cum summo bono sed nō
cum illa impfectione q̄ est expectatio boni
quod non habz. Dic etiam quod ē pfectiōis
in pma fuit maxime in ipso: qd nunq̄ aliqs
tantum potuit detestari pccm̄ quātū ipē
detestabaf quia nunq̄ aliqs habuit tantam
oppositionē volūtatis ad maluz. Semp̄
ergo qd est pfectionis gr̄e et plenitudinis est
in gr̄a absolute siue singulari sanctitatis ip
sius chrī, ergo in ipso scdm̄ pfectionem oēs
virtutes omēs gr̄e et gratis date, et omnia bo
na spūs sancti. Verumtū aliqui dubitant an
in chrīo fuerit bonū timoris. quia ioh̄es pri
ma sua canonica ca. iij, dicit. Perfecta chari
tas foras mittit timorem, pfectissima autē
charitas fuit in chrīo, quare videretur qd nō
fuerit in ipso bonū timoris. Contrariū ta
men habetur p̄ Isaiam, qui ca. xi, ita dicit,
de chrīo. Requiescet super eū spūs timoris
dñi. Propterea notanda sunt verba sancti
Thome, in iij. pte. q. 8. posita vbi ait qd timor
respicit duo obiecta: quorum vnū est malū
terribile Aliud est ille cui⁹ potestate malū
potest inferri In chrīsto fuit timor dei nō
quidem s̄m qd respicit malū sepationis a deo
p̄ culpam, nec s̄m qd respicit malū punitio
nis p̄ culpa, sed s̄m qd respicit ipsam diuin
nam eminetiam: p̄ it scz aiā chrīsti quodaz
affectu reuerentie mouebat in deum a spū
sancto acta Dñi ad hebreos v. c. dicitur Et
auditus est p̄ sua reuerentia, hūc autē affe
ctum reuerentie ad deum chrīst⁹ s̄m qd hō p̄
ceteris habuit pleniorē Ioh̄es ergo cuz
dicit Qd pfecta charitas foras mittit timo
rem loquitur de timore scdm̄ qd respicit ob
iectum quod est malum Quare at s̄m the

ologorum sententiam et veritatis doctrinā
Chrīst⁹ omni vtute omīq̄ sanctimonīa pōi
tus fuit Erat totus dulcis totus modestus,
omnib⁹ benefaciens, et neminem iniuste le
dens. Et vt inquit isaias liij. ca. Vulnerat⁹
est ppter iniquitates nr̄as: et attrit⁹ est ppter
celerā nr̄ā.

¶ Qd non est mirandū si iudei psecuti sunt
chrīm qui ip̄ male facere p̄sueuerūt.

Capitū secundum

¶ Secūda ratio qua p̄bamus innocētiam
chrīsti dicitur malicie consuetudo Po
pul⁹ nāq̄ iudeorū paucis dumtaxat excep
tione p̄suevit esse mal⁹a generatione in genera
tionem Non est igit mirū si innocentē fili
um vginis crucifigi pcurauit Et ne iudei p
querant de nobis quasi vellemus ipsos fal
so p̄demnare, adducam⁹ in medium veteris
testamenti scripturas, que apud eos etiam
omni veritate fulgere credūt Exodi xxxij
ca. et Deuto. ix. ca. dicit de moyfi Cerno qd
popul⁹ iste dure ceruicis sit Et Numeri xij
ca. Ortus est murmur p̄pti quasi dolentiu
p̄re labore p̄tra deum. Et Numeri xiiij. ca.
quasi conqueri visus est deus dicens Vsz
quo detrahet mihi popul⁹ iste Et Nume
ri xvi. cap. Murmurauit omnis multitudo
filiorum isrl Et egressa ira a domino p̄cul
si sunt q̄tuordecim milia hōim. Et numeri
xxij. ca. Locutus est p̄pls contra deum et ait
anima nostra nauseat sup̄ cibo isto leuissio.
Et Deuto. ix. ca. dicit moyses Contemp
sistis imperiū dñi dei vestri et non credidistis
ei, neq̄ vocem eius audire voluistis sed
semp̄ fuistis rebelles Et iudicum ij. ca. scri
bitur Secerunt filij israhel malum in p̄spe
ctu dñi et seruierynt balaam / ac dimiserūt do
minū deum p̄m suorum q̄ eouperat eos ad
terra egipti et secuti sunt deos alienos. Et
infra Frat⁹ dñs p̄tra isrl tradidit eos in ma
nus diripientium qui ceperūt eos et vendi
derunt hostib⁹ qui habitabāt p̄ gyrum. Et
iudicū. iij. ca. Filij israhel habitauerunt in
medio chananei et ethei et amorrei et enei et
sebuzei et ecrecei: et duxerūt vxores filias
eorum, ipsiq̄ filias suas eorū filijs tradidit

20
runt. et seruiert dñs eoz. fecerutq; maluz
in spcū dñi et obliu sunt dñi sui seruientes ba
alim et asaroth. **Bratuz** ptra isrl dñs trabi
oit eos in man⁹ regis mesopotamie et fuit
runt ei octo annis. **Et iudicū iij. ca.** **Abdi**
berūt filij isrl facere malū in spcū dñi p⁹
mortem **Noth**. **Et tradidit illos bñs in ma**
nu **Abin** regis chanaan. **Et iudicū vi. ca.**
Secerūt filij isrl malum in spcū dñi q̄ tra
didit eos in manu **madian** septē annis et op
pssi sunt valde ab eis. **Et iudicū x. ca.** **Filij**
isrl peccatis veterib⁹ noua iūgentes fecerūt
malū in spcū dñi et seruiert **yoolis** **baal**
et **asaroth** et dijs syrie ac **hibonaz** **moab** et fi
liozum **amon** et **philistim**. dimiserūt dñm et n̄
colebant eū. **Contra** quos irat⁹ dñs tradidit
eos in man⁹ **philistinoy** et filioy **amon**. affli
ctiq; sunt et oppressi sunt vehemēter p̄ an
nos decem et octo. **Et ij. palipome. xliij. c.**
Principes iuda dereliquerūt templū domi.
seruiert tōq; sculptilib⁹ et facta est ira dei ptra
iudam. mittebat eis pphetas vt reuerterē
quos illi audire nolebāt. **Et pmo. Pef. ix. c.**
Peccauim dñe grauitē vsq; ad diē hāc.
et p̄ iniquitatib⁹ n̄ris traditi sum⁹ ipsi et re
ges n̄ri et sacerdotes n̄ri in manib⁹ regū ter
rarum in gladium et in captiuitatē. **Et ij. hel**
dre ix. ca. **Patres n̄ri** sup̄ be egerūt et indu
rauerūt ceruices suas et n̄ audierūt mādata
sua. **Et iudith vij. ca.** **Peccauim** cum p̄rib⁹
n̄ris iniuste egim⁹ iniquitatē feci. **Et isaye**
j. ca. **querit** de⁹ dicens **Filios** enutriui et ex
altavi ipsi autem spreuerūt me. **Cognouit**
hos possessorem suū et azim⁹ presepe dñi sui
Israhel aut non agnouit me. **popul⁹ me⁹**
intellexit: ve genti peccatrici pp̄lo graui in
iquitate semini neq; filijs sceleratis dereli
querūt dñm blasphemauerūt scūm isrl abalie
nati sunt retrosum. **Et ysaie xxx. ca.** **Popu**
lus enim ad iracūdiāz p̄uocās est et filij mē
daces filij nolentes audire legem dñi. **Et je**
remie v. ca. **Audi** pople stulte qui n̄ habes
cor qui h̄ntes oculos n̄ videtis et anres n̄ au
ditis. **Et jeremie vij. ca.** **Nō** audierūt me in
quit dñs nec inclinauerūt aurem suam s̄ abie
rūt in p̄auitate cordis sui mali. **Et jheremie**

xliij. ca. **Popul⁹ pessim⁹** qui noluit audire d
ba mea. et **Baruth ij. ca.** **Multitudo** hec ma
xima cōuerteret in minimā. **popul⁹ est** enī du
ra ceruice. **Et ezechiel ij. ca.** **Filij** dura cer
uice et indomabili corde sunt ad quos ego
mitto te. **Et ezechielis viij. cap.** **Iniquitas**
dom⁹ isrl et iuda magna est valde. **Quid** ab
hec et multo plura q̄ omittim⁹ in dei potē
rindere: aut quōd excusare valebūt in iquitatē
tē ipsoy tot tātisq; vocib⁹ predicatā. **Sicut**
in quolibz tempe erga dñm ingrattissimi sūt
repti. sic dñm in p̄p̄ia venit et homo fact⁹ est
eum non receperūt ymmo sibi vsq; ad mor
tē fuerūt infesti. **Qui** tñ obloq; adhuc d̄ xpo
presumūt. arguūtq; contra nos dicentes ip
sum fuisse culpabilem et peccatōrē potissim⁹
propter tria

Primo ppter offensionem

Secūdo ppter violationem.

Tertio ppter indignationem

Primo iudei dicūt ch̄m fuisse culpabilē
lem ppter offensionē. **Quia** predicauit iu
deis illos offendēdo. hoc aut fieri non debu
it. qm̄ vt **Aug⁹** dicit in libro de agone xp̄ia
no in hōie iesu ch̄so se nob̄ ad exemplū vi
te p̄buit fili⁹ dei. nos vero debemus vitare
offensionē nō solū fidelū sed etiā infidelū
qm̄ illud j. ad choz. x. ca. **Sine** offensioe es
tote iudeis et gentib⁹ et eccle dei. **Quare** vi
detur q̄ ipse ch̄s in sua doctrina vitare de
buit offensionem iudeoy. **Ad** hoc rñdet s̄
ctus **Tho. iij. pte. q. xliij.** **Quia** sal⁹ multitudine
nis est preferenda paci quozūcūq; singula
rium hōim. **Ideo** qm̄ aliqui sua p̄u eritate
multitudinis salutem impediūt nō est timē
da eoz offensio a p̄dicatore vl̄ doctore. scri
be aut et pharisei impediēbāt salutē populi
tum q̄a repugnabāt xp̄i doctrine p̄ quā po
terat audietib⁹ esse sal⁹: tum etiā q̄ p̄auis
suis morib⁹ vitam alioy corrūpebāt. **Et** iō
dñs nō obstat offensione eoz publice ve
ritatē quā illi obiebant: et eoz vicia argue
bat. **Dñ** **matthij xv. ca.** **discipul⁹ ei** dicētib⁹
Scis q̄ iudei audito hoc v̄bo scandalizati
sunt. **Respondit** **Sinite** illos ceci sunt: et du
ces cecoy. q̄ vero apls dicat **Sine** offensi

one effote. **R**idendum qd homo sic debet
esse sine offensione omnib⁹ vt nulli det suo
facto vel deo min⁹ recto occasione ruine. si
tñ de veritate scādalum orit⁹ vtili⁹ scādaluz
nasci p mittit qñ veritas relinquat. **S**ecū
do iudei dicūt xpm fuisse peccatōrē z legis
transgressōrē pp violationē. qz sabbata
violabat. **P**receptum quippe erat vt nil o
peristūc fieret. **I**pse vero dixit languido
quē sanauit in pbatia piscina vt tollerēt le
ctum suū. iohā. v. ca. **E**t p̄sensit discipul⁹ qui
in sabbato spicas euellēbāt excusando eos
vt h̄r matthēi. xij. ca. **E**rgo in h̄ peccauit et
p̄tra legem fecit. **A**d hoc rōder sanct⁹ tho.
in liij. pte. q. xl. q. ch̄ist⁹ in omib⁹ scdm legis
p̄cepta p̄uersat⁹ est in cui⁹ signū etiam volu
it circūcibi. circūcisiō em̄ est quedā p̄testa
tio legis implēde. qd āt curauit in sabbato
lāgūidum cui dixit vt tollerēt lectū suū n̄
fuit p̄tra legē. **P**rimo qz p̄ceptum de san
ctificatione sabbati n̄ interdici⁹ op⁹ diuinū
sed humanū. cūis enim de die septima cel
sauerit a nouis creaturis p̄bendis qñtā ad
earū p̄ncipia. semp tñ opatur in rerū p̄ser
uatione z gubernatiōe. **I**taqz miracula que
xps faciebat in sabbato nō erant opa huā
nā sed diuina. **D**ñi ipse dixit ioānis v. ca. **P**at
me⁹ opa⁹ vsqz mō z ego operor. **S**ecundo xps
nō fecit p̄tra legē. qz illo p̄cepto de sabbatō
sac̄tificādo nō p̄hibent⁹ opa que sunt de
necessitate salutis corporalis. **U**nde luce xij.
ca. dixit. **Q**uisquisqz vñ nō soluet sabbato
bouem suū aut asinū a p̄scipio z ducit abnq̄
re. et infra xij. ca. **C**ui⁹ vestrū asin⁹ aut bos
in puteū cadit z n̄ p̄tinuo extrahet illū die
sabbati. **M**anifestū est āt qd opa miraculo
sa que xps faciebat ad salutē corporis z aiē p
tinebant. **T**ertio n̄ fuit leg⁹ trāsgressor⁹ xps
qm̄ illo p̄cepto n̄ p̄hibent⁹ opa q̄ p̄tinent
ad dei cultum. **D**ñi dixit. **M**atth. xij. ca. **A**n
nō legis in lege qz sabbatis sacerdotes in
templo sabbatum violant z sine crimē sūt.
Et iohis viij. ca. dixit. **C**ircūcisiōne hō acci
pit in sabbato. qd āt xps palitico mādauit vt
lectum suū sabbato portaret. ad cultū dei
p̄tinebat. i. ad laudē vtutis diuine. falso er

go obisciebant iudei dicētes. **I**ohā. ix. cap.
Non est hic homo a deo qui sabbatū n̄ cul
tobit. **S**imiliter discipuli nō fecerunt p̄tra
legem cū spicas collegerūt in sabbato quia
sic facere coegit illos necessitas. p̄pterea
iudeis murmuratib⁹ respondit ch̄ist⁹. **A**n n̄
legistis quid fecerit dauid qñ esuriit z qui cū
eo erant. **Q**uō intrauit in domū dei z panes
propositionis comedit. licz in lege p̄cep
tum fuisse qd panes illos sacerdotes soli cō
ederent. **I**mminēte tñ necessitate dauid sā
ct⁹ p̄dicos panes sine peccato comedit. si
cut ptz. j. regū xxi. ca. **T**ertio dicūt iudei
xpm fuisse reprehensibilem p̄pter indigna
tionem. **I**ndignabat enim z irascebat ver
bisqz z factis molestabat phariseos ac illo
rum lequaces. **L**oquebatur illis contume
liosē z eiecit flagello ementes z vendentes
de templo. **I**ra aut opponitur māfuetudi
ni vt ptz p̄ phm in iij. ethicorū. **E**t vt inquit
iacob⁹. j. ca. **I**ra enim viri iusticiā dei n̄ opa
tur. **E**t quo videt qd xps nec iust⁹ nec māfue
tus fuit ergo peccator z culpabilis multuz.
Ad qd rōdem⁹ scdm doctrinā theologorū
qd in xpo n̄ fuit ira q̄ est viciū. sed ira p̄ zelū.
arōne impata. **N**ā vt dicit aristō. **N**ō iras
ci vbi z qñ oportet videt insipientis ēē. **I**
ra q̄ que transgreditur ordinem rōnis est p̄
tra iusticiā z māfuetudinem. nō ira q̄ ē scd⁹
rōnis impium. **L**ocus⁹ itaqz est ch̄ist⁹ p̄
meliose phariseis amore iusticie z veritat⁹.
Similiter p̄pter zelum eiecit om̄s e men
tes z vendentes de templo. in quo etiā suā
diuinitatem declarauit. **U**nde Hieronim⁹
sup matth. j. ait. **I**nter om̄ia signa que fecit
dñs hoc videtur esse mirabilē qd vn⁹ homo
z illo tpe p̄temptibilis potuerit ad vñ. **N**ā
gelli verbera tantā eicere multitudinē. **I**s
neū em̄ qdōs z fidere iur adibat ex ocul⁹ ei⁹
z diuinitatis maiestas lucebat in facie. **E**t o
rigenes dicit super ioāne hoc esse mai⁹ mi
raculū eo quo aqua conuersa est in vinum.
eo qd illic subsistit inanimata materia. **P**ic
vero tot milium hōim domantur ingenia.
Nichil ergo contra ch̄istum loqui debent
iudei maligni. sed agnoscere prauitatē z du

ritiam cordis eorum.

Quod se penumero mali psequitur bonos
ppter obium et inuidiam ac ppter amorem ita
inbeipsecuti sunt christu. **Ca. iij.**

Tertia rō principalis qua ppter inno-
centia xpi bñ exemplorū multitudo.
Sunt nāq in pmpu et exempla plurima in
scripturis diuinis et humanis. in quib⁹ oñdit
q se penumero qui mali fuerūt et pestilētes
innocētib⁹ et bonis ac iustis aduersati fuere

Quod factū ppter triplici de cā

Prima ppter obium veritatis.

Secunda ppter inuidia aliene felicitatis.

Tertia ppter satiffactionem cupiditatis

Prima cā quare multi scelerati homines
iustis et bñ uiuentib⁹ fuerūt aduersati fuit o-
bium veritatis. Nā q illi vt debebant ve-
ritatem loquebātur obio sunt habiti. Inqt
em theresi. Obsequi amicos vitas obium pū.

Et Hieronim⁹ ad oceanū. Ita se habz na-
tura vt amara sit veritas. vitia vero dulcia
existuntur. Et quomō inquit hoc ē cre-

ditabile vt veritas odienda sit. cū Lactāti⁹
dicat in. j. li. diuina in. i. Null⁹ est suauior

anime cib⁹ qz agnitio veritatis. Et rñd⁹ do-
min⁹. Bonaueni in plogo primi libri finarū

q duplex est effect⁹ veritatis. Prim⁹ est illu-
minare. et quantū ad istū nemo ipsam obit.

quia oēs naturaliter illuminari deſiderant.
Secūdo effect⁹ est arguere et hūc habet in

malis manifestādo enim mala rebarguit il-
la facientem. Ex quo mali obit veritatez

Quā saluator noster iij. ca. dixit. Omnis qui
male agit obit lucē. Et vt veniam⁹ ad rem

est exemplū. Iſaie innocentis q ppter veri-
tatem fuit ferra secat⁹. de quo inquit jero⁹

in plogo in iſaiā. Iſaia in iherl'm nobili ge-
nere ortus est. ibiqz ppter hētavit ſb manasse

rege sectus in dnas partes occubuit. Mas-
nasse idolatra fuit. et iſayā autē maternum

ſcōm hebreos vel affine ſuū eiectum extra
ciuitatem hierl'm circa piſcinā ſiloe ferra li-

gneas p mediū ſecari fecit. De jeremia inſus
p dixim⁹ in ſermonib⁹ de timore diuinorū

iudiciorū. qualiter grauiffimā ppter veritatez
paſſus est psecutiones et iniurias. tādē la-

piatus est. **Q**uod Jeronim⁹ in plogo in je-
remiam dicit jeremias anathothites q est

vicul⁹ trib⁹ a ieruſalem diſtās miliarib⁹ apd
taphnes in egipto de poplo lapidib⁹ obui-

tus occubuit. Facet vero in eo loco ſepul-
tus quo dubiū pharao rex habitauerat. Et

qm poſtulatione ſua deſugatus ab eodē lo-
co ſerpentibus. egiptios a tactu aſpidū fa-

cit eſſe ſecuros. magna cum ibi religioe e-
giptij venerantur. **De** jeronim⁹. Daniel p-

pter veritatem leonib⁹ deputatus fuit. in q
rum lacu pmanſit ſex dieb⁹. **Ad** quem ad-

duct⁹ eſt o angelum abacuc vt cibaret illuz
vt ſcribit Danielis vltimo cap. **I**ohannes

baptiſta qz arguebat herodem ppter hero-
diadem quā tulerat fratri ſuo philippo vx-

orem. vt reſert marc⁹ ca. vi. in vinculis po-
ſitus eſt et capite trūcat⁹. **A**naragoras apd

atheniēſes reus fact⁹ eſt. qz dixit ſolem eē
lampadem ardētem. negans vtiqz eſſe deū

vt dicit Aug⁹ li. xviij. ſo. ciui. dei. **S**ocrates
ppter veritatis pcciniū veneno periit.

Cicero vt ſcribit Plutar⁹ quartū et ſexage-
ſimū agens annū. iuſſu Marci anthenij p-

ter philippicas quas ptra eū ſcripſerat ca-
pite et dextera trūcat⁹ eſt. **S**ed Lactāti⁹ de-

ſendere volens veruz cultū chri aduerſus
deos falſos gentiliū Ciceronem reſpēdit

qz in reb⁹ diuinis timuit veritatem ſua elo-
quentia ptegere. **I**nquit em li. ij. ſic. **C**um

intellexiſſz. Cice. falſa eē q hōies adoriarent
multaqz dixiſſz q ad euerſiōz religionū vale-

rēt. ſb idit illa n eē vulgo diſputāda. **E**t in
fra ſe. **S**i qd tibi ſtutis eſt. **C**icero expire

pplm facere ſapiētē. bignare ſb viōes elo-
quētie tue vires exeras. **N**ō em verēdū eſt

ne tibi in tā bona cā deficiat orō. q ſepe et
malas copioſe ac fortiter defendiſti. **S**z mi-

nix ſocrati carcerē times. iōqz pcciniū ſita-
tis ſutcipe n audes. **A**d mortē vt ſapiēs pte-

nere debuisti. **E**r erat multo pulchri⁹ vt ob-
bñcā qz ob maledcā morer⁹. **N**ec tibi lau-

dis pl⁹ philippice afferre potuerit qz diſcul-
sus error hūmāni generis et mētes hōim ad ſa-

nitatez tua diſputatione reuocare. **L**ac-
tāti⁹. **D**erūtū et ſi cicero n omnia dixit q forte

nonit de supstitionib⁹ norijs gentiliū. **N**obis debet esse satis q^d **M**arc⁹ anthoni⁹ illuz occidit fecit: qm̄ vitia illius & scelera tacere noluit. **P**tenim tradit **P**lutarc⁹. **M**arc⁹ anthoni⁹ odio erat cunctis bonis. ppter suā lasciuā vitam. versabat quidez libent^{er} inter a^uleatores: scortā: mimos & hystiones. **Q**ui tādē ab **O**ctauiano fugatus **A**lexandrie vbi fugiens se collegerat āno etatis sue qm̄ quagesimo sexto gladio se pemit. **E**t ne in tā dicam⁹ iniquis & deprauatis mētib⁹ magz placent adulatores blandi falsa loquentez: q^d qui vera dicere quocūqz mō conant^{ur}.

Secūda cā quare mali inuidiānt bonis. ita loqz psequitur. est inuidia felicitatis alienae. de hac vero plene dixi in quabragesiā de pñia in sermone de inuidia vbi p memo randū est qualiter innocēs abel a frē cay m pemptus fuit: vt scribit **S**en⁹ iij. ca. **E**t ioseph a fratrib⁹ venditus in mabelitis: vt dicitur **S**en⁹ xxxv. c. **E**t dauid a saule tentat occidi. vt ponit i. regū xvij. ca. **T**rig⁹ de furio camillo & Scipione affricano explicatum est quāta iniuste tulerūt eis ab inuidis ciuib⁹ irrogata.

Tertia cā quare infocētes & iusti opp^{re}ssi sunt ab iniquis ppter satisfactionē cupiditatis. **E**xemplū est de **N**aboth de quo scribit iij. regū xxi. ca. q^d occisus ē. pcurāte do/losa ieabele vxore regis **A**gab. eo q^d noluit dare vineā suā que erat iuxta palacium achab regis samarie. quare a falsis testibus puic⁹ tāqz blasphemasset deū & regē extra ciuitatē lapidat⁹ est. **D**e suzāna insup leg⁹: daniel⁹ xij. ca. q^d eo q^d nō p^{re}sensit in libidine illoz senū qui exarserāt in concupiscentiā ē pcurabāt illi ignominiosam ei⁹ mortē/que secuta fuisse nisi deus suscitassz spm̄ daniel⁹. qui lenes de falsa criminationē puic⁹. quare & ipsi lapidati sunt. **S**uzāna vero d⁹ infamia & morte diuinit⁹ releuata: **D**ñs igit⁹ n⁹ iesus chrs⁹ vt dixim⁹ in supiorib⁹ veritatem docebat: arguebatqz publica vitia pharizeorum. **I**nsup & turbe seq^uebant eum. eratqz fama illi⁹ in populo fulgentissima. **Q**uare pharisei obiebant eum & inuidebant glorie ac fame sue. **I**nsup timebāt ne forte aliqua no-

uitas sequeretur: ex qua indignati romani se suaz diffparent. **S**ō omi hūanitate ac veritate de posita qherūt pylatum vt eū mortu traderet. **D**igit⁹ gēs crudelissima iudoz. **C**rudelitas inaudita. **E**x cogitata malicia. **C**ouenerūt aduersus scūm scōz & patuz nos sua passione saluos facere. morte vior lenta pemerūt. **C**uius nomē bñdictione deuotiss⁹ me benedicam⁹ laudemusqz in secta seculoz. Amen.

Sermo quartus decim⁹ de sblimitate & magnificentia crucis. in qua chrs⁹ operat⁹ est salutē humani generis.

Amilauit semetipsum fact⁹ obediens vsqz ad mortē. morte aut⁹ crucis. ppter quos & de⁹ exaltauit illū: & deo it⁹ nomen qd⁹ est sup oē nomen. **D**octoris gentiū vbs sunt ista. ad **P**hilippen ca. ij. **P**uissima vba de cruce chrs⁹ i pclamata ostendūt aures maliuolas iniquoz. p quib⁹ ita loquit⁹ paul⁹. j. ad **C**hoz. ca. j. **V**erbum em crucis pētib⁹ quidem stulticia est. his ar qui salui sūt. i. nobis v^{er}us dei est. **E**t infra **J**udi signa petūt greci sapientiam querūt. **N**os aut⁹ predicam⁹ chrs⁹ crucifixū iudeis quide scābalum. gentib⁹ at stulticiam. **Q**uia vero humani generis redemptio facta est p chrs⁹ iū in cruce. **J**udez oēs grē & salutis emanat plenitudo. vt letent fideles deuoto corde colentes chrs⁹ iū pendente in ligno. terream turqz iudei & increduli oēs. **I**n hoc smone de laudib⁹ crucis chrs⁹ iū dicim⁹. **N**ō illā vtiqz auctor vite humilis & māfuet⁹ cōscendit. vt vñ mors oriebat⁹ inde vita resurgeret. **D**e ipsa itaqz benedicta cruce locuturi. tria m^uteria pponim⁹ & templāda.

Primū de magnificationis.

Secūdum exaltationis

Tercium adorationis

De dignitate cruc⁹ que colligi potest ex figuris & reuelatione atz inuentione ip⁹.

Caplm primū

Primū misterii & templādi de cruce xpi de magnificationis. diligēt⁹ dōez pscrutari debem⁹ quāta sit dignitas & mag

nificētia crucis **Q**uod poterim facile dephē
bere si voluerim de illa p̄siderare atz in spi
cere maxime tria

Primo ei figuratiōe.

Secūdo eius reuelatiōe

Tertio eius inuētiōe:

Qualiter crux q̄tū ad materiā figurā fuit
Primo possum⁹ p̄gnoscere magnificēti
am ⁊ dignitatē crucis: si p̄siderem⁹ eius fi
guratiōe Inuenim⁹ nāq; multa magnalia
dei nō sine misserio in ligno celebrata. que
vitiq; lignū illud venerabile crucis in q̄ sal
uator noster pepēdit p̄mōstrarūt ⁊ figurā
rūt vt Aug⁹ dicit in fermone de passiōe In
ij. nāq; ca. **Beñ** legim⁹ q̄ p̄duxit de lignū
vite in medio paradisi cui fructus senectutē
ipe diebat: fm aug⁹ li. xiiij. de ci. dei **Q**uā ita
declarat **Pychoia** de lra. **Ab** vitā inquit
p̄niuersalē p̄tinuādo requirit cibis p̄ quez
restituūt humib⁹ de p̄ditum p̄ actionē ca
loris naturalē verū tamē ista restauratiō nō
fit scdm̄ equivalentiā vt dicit ph̄s in p̄mo
de generatiōe **Quia** caro generata ē ali
mento impuri⁹ est q̄ prima. sicut ⁊ vinum
generatū p̄ aq̄ appōnē ⁊ p̄uerfionē. qz si cō
tinuaret talis appō vinū fieret aquosum. ⁊
tāde⁹ deficeret spēs vini **Et** eodē mō quia
caro generata p̄ alimentū impuri⁹ ē ⁊ p̄ ta
lē p̄tinuatiōe inducīt senectus in q̄ carnes
sunt impuri⁹ ⁊ tandē deficit vita **Ab** h⁹
q̄ p̄dca restauratiō fieret in adam scd̄z eq̄
ualētiā ⁊ p̄ p̄ns impediret senectus daba
tur sibi edere de ligno vite **Potuit** h̄ figu
ra esse ligni crucis x̄p̄i cuius fructus a fia
delibus degustat⁹ vitā grē p̄seruat in anima
Fructus em̄ crucis est dñs iēsus christus p̄o
nob̄ pecc̄ib⁹ crucifixus: In vj. at ca. **Be**
nefcs habet. q̄ volens deus tempe diluuij
in noe ⁊ filijs eorū qz p̄corib⁹ humanū ge
nus saluare. p̄cepit archam fieri de lignis le
uigatis. potuiss⁹ nāq; d̄s absq; tāta inūbati
one aquay in aliquo mōte aquis discōopto
vel alia via saluos facere illos **Polu**it tamē
vt id fieret in archa lignea/ ad denotādū q̄
in lignea cruce erat huāni generis salus p̄
curanda: **Sc̄ribit** ad h̄ exodi iij. ca. q̄ cū d̄s

elemētissim⁹ misit moysen ⁊ aaron ad pha
raonē p̄ liberando populo suo. cū alēgalis
moyses inabilitatē suam: eo q̄ impedite et
tarbioris esset lingue. dixit dñs ad eū **Aarō**
loq̄. p̄ te ad pplm ⁊ erit os tuū tū atq; eris
q̄ ad deū p̄tinent. virgā quoy hāc sume in
manu tua in qua factur⁹ es signa. hec fuit
illa virgā q̄ p̄uersa est in serpētem corā pha
raone ⁊ rursum in vgam redijt: vtpz **Erod**
vij. ca. **Hec** fuit vga qua moyses p̄cussit a
quas fluminis que mox velut sanguis facte
potari nō poterāt. hec fuit vga in qua p̄ple
ta sunt alia siḡ q̄ omittam⁹ causa b̄: euitatis.
Nō est tñ p̄tereūduz flēcio id qd̄ scm̄ ē buz
opus fuit pugnare p̄tra amalechitas: vt es
nim scriptura tradit **Erod** xvij. ca. **Tūc** di
xit moyses ad iosep **Elige** viros ⁊ egress⁹
pugna p̄tra amalech. cras q̄o stabo in ver
tice collis h̄ns vga dei in manu mea. **Fecit**
iozue iuxta verba moysi. ⁊ pugnavit cōtra
amalech. **Moy**ses at ē **Aarō** ⁊ h̄r ascēde
rūt sup̄ v̄ticem collis. orauitq; ibi moyses
expansis manib⁹ ⁊ secuta ē victoria **Quid**
in tot p̄digijs dei virtute ac p̄onia opatis/
virga illa sp̄ p̄trecta fuit vsq; ad hanc victo
riā: nisi vt p̄signaret virga crucis x̄p̄i in qua
p̄summāda erat huāni generis redemptiō:
⁊ p̄tās diabolica sup̄ada. In xv. insup̄ **Ex**
odi cap. narrat quemadmodū aque marath
flum̄is amarissime in dulcedinē verse fuit eo
q̄ moyses posuit ibi lignū quoddā qd̄ ostē
dit ei deus **Et** h̄ lignū crucis x̄p̄i p̄signauit.
qm̄ p̄ x̄pm̄ in eo crucifixū amaritudo pecc̄o/
rū hōim vertit in dulcedinē. quib⁹ daf spes
⁊ fiducia venie p̄sequēde **Erod** etiā capit.
xxvij. fit mētiō de archa quam fecit beleeel
de lignis sethim. in qua recōdita fuerūt vir
ga in memoriā liberationis de egipto **Mā**
na in memoriā refectionis in deserto: ⁊ tabule
in memoriā date legis **Et** hec archa figura
esse potuit crucis de ligno fabricande. in q̄
reponi debebat saluator mūdi **In** ipso nāz
fuerūt tres nature in vna p̄sona diuina. sciz
increata ⁊ sp̄ualis creata ⁊ corp̄alis. diuina
natura designat⁹ p̄ virgam: nā scdm̄ eā ipse
dei fili⁹ est dei vt **Sp̄ualis** etiā natura x̄p̄i

¶ **A**ia ei^s factissima p^r duas tabulas leg^s exp^r
 mit^r: in q^o erat lex dina scripta. p^r duas na
 q^z tabulas duo design^t q^u sit in aia r^pi. intel
 leus videlz in q^o erat ois scia. r^e volutaz in q^o
 fuit ois rectitudo r^e bonitas. p^r mana vo de
 notat na carnis xpi q^u fuit purissia ab ois labe
 pcti. **¶** **A**lio ad miete r^e uocacu^r celeo illd q^o
 nueri ca. r^pi. p^ro. q^u mifit dñs in pplm d^r ipi
 male loquētē spēs ignitos. r^e orati. p^rpo^r
 pulo moyfi dixit dñs. fac spētē enei^r r^e poē
 in ptica eminet^r in medio ppli/ r^e q^u p^ru
 ssus fuerit a spētē respiciat eū r^e uiuet. r^e fac
 tū ē ita. **¶** **H**ic spēs figura fuit xpi q^u in ptica
 crucis effigē^r erat. p^r e^r intuitū fide ac due
 ctione sanamur a morib^z deōmoy: **¶** **E**x dicē^r
 clarē p^r q^u sit pcella q^uue sblimis arborz cru
 cis xpi^a deputata fuit vt essiz instrumētū in
 q^o d^r fili^r hōim pccā sanaret. **¶** **B**edo possu^r
 g^rscere dignitatē r^e magnificetiā cruci. si p^r
 fidere e^r reuelatōz. **¶** **I**nnotuit ap^re regine
Abae q^u in cruce xpi debebat dei fili^r incar
 natus pati: q^o n^r ex vi sui ingenij s^z dei r^eue
 latio^r puenit. **¶** **S**icut cū be miferijs xpi a
 phetico spū sibilile locute sūt: ita h^regia za
 ba pōit in ligno xpm fore passurū. q^ul^r aut
 h^r scm fit auoiam. **¶** **R**efert m^rg^r in h^risō sco
 lastica. q^u regina zaba vidit in q^oda domo sa
 lomoni q^u dicebat dom^r salt^r lignū q^odam
 pulcherrimū. dixitq^z salomō. q^u in illo eēt
 crucifigē^r vnu^r. p^r cuius mortē reg^r iudoy
 deleri debebat. **¶** **I**llud at lignū vt asserit iō
 hānes belet remaserat in p^racta domo. q^ui
 cū satis rectū pulcherrimū vidē^r nūq^u po
 tuit alicui opificio deputari. bū at q^uz loziz
 tūdiē supabat. aliq^u vo beuitate d^riciebat
¶ **Q**uare artifices illd dimiserūt. **¶** **S**alomoni
 itaq^z vba regine fabe magnificaciō: lig^r ip^r
 in p^rfūdis r^e viscerib^z iussit sepelin^r. **¶** **I**n co
 at loco p^rea. p^ratica piscina fuit p^rstructa.
 be q^u dicit iohēs v. cap. q^u in circuitu iacebat
 infirmoy multitudo. **¶** **A**ngel^r vero dñm fm
 tps descēdebat in piscinā r^e mouebat aq^u. et
 sanabat vñ. **¶** **Q**ue vtiq^z fiebat n^r solū āgelū
 descēdētis pntia: s^z etiā fm aliq^u ip^r ligni s^z
 tute. **¶** **I**nstātē at d^rie qua xpi^a crucifigi debe
 bat. p^ractuz lignū supnatalie miraculose p^r

habet. qđ vidētes iudī accepit et eo cru
cē dño pauerūt. **T**ercio possum⁹ qđ scire
dignitate et magnificētia crucis si pñore⁹
eius inuētione. **I**ta pñi passionē irex a iu
deis abscōdita fuit. et pños dūcētes et vlt
tra b̄ terra latuit. Inuēta vero fuit ab he
lena pñatini nr̄e mō qđ ē. **C**ū em̄ ipe pñas
tū pñecclastica testat̄ hystoria qđ hostib⁹
copiosissime congregatis iuxta danubium
man⁹ pñerere deberz. nocte sui exercit⁹ picu
a cogitās et timēs lucē et stragē et fūgitiū ef
fusione oculos ad celū leuauit. **E**t in sonis
vidit ad orientālē ptem in signū crucis in celo.
scz aereo/fulgore igneo rutilare. **A**ngelos
astare faliqz dicē. **C**ōstatine in b̄ signo vin
ces. qđ tibi vñho ē pñortat⁹ sititudinez ipsi⁹
euro fecit et añ suū exercit⁹ ferri iussit. irru
ens in hostes ipsos in fugā pñertit. et multi
tudinē maximā interfecit. **S**cđm qđ b̄a iste
pñatini fuit pñ illi⁹ pñatini quē beatissimus
filuester baptizauit qđ pñ victoria in xp̄s cre
didit. **E**t pñ modū ab euzebio papa suscepit
sac̄ baptisma. **M**ortuo vñ eo pñatini fili
mōz victorie pñis quā vtute scē crucis ha
buerat. helena nr̄m suā ierosolimā pñpa
cruce inuēniēda trāsmisit. **A**lij vñ tenēt qđ
iste pñatini fuit idē quē baptizauit filuester
qđ post illā victoriā hīrā pñcē n̄ crebuit. nec
tū sac̄ baptisma suscepit. **V**l aligto tp̄is
intiecto vñsione illā petri et pauli vidit et sa
cro baptismate ē renat⁹ et a lep̄ mudatis in
xp̄m benecepit pñcē crebuit. et sic nr̄ez suaz
ierosolimā misit vt cruce dñi re qđ ē. **C**ū at
ierosolimā helena venissz. oēs iudoz sapiē
tes qđ p totā regionē repti sūt ad se pñgrea
ri pcepit. qđ de cruce pñi et palliōis loco in
terrogauit. pñnataqz illē ē qđ nisi veritatez
pñtefaceret. faceret eos cē igne cremari.
Et illi timētes trādidērunt quē ad pñ eos
multe auctoritatē viz cui nom̄ erat iudas b̄
cētes. hico dñā iusti et pñp̄e filii pñptē no
uit legē. et tibi oīa qđ ab eo qñsieris indicabit.
Cū illa oēs dimittēs sēmit iudā. **C**ui dic̄
mors et vita appofita sūt tibi qđ malueris eli
ge. oñbē mihi lignū scē crucis. qđ h̄ se ē
negar⁹ duro ē carceri mācipat⁹. **P**ñ dies vñ

ser extrahi se petijt: et cruce se indicatur p
miffit. **C**u g extraxit veniffz ad locu: ibidez
oraffz. loc? fbito p mouet: et fun? aromatz
miri odoriz fentit. ita vt mirat? iudas aba
bus manib? plauderet ac dicere? **I**n vitate
xpe tu es faluator mudi. Erat at in illo loco
ficut in hifo? ecclefiaftica le? teplu vener? qd
adrian? impator ibidem pfruxerat. vt fids
xpianoy in illo loco adorare voluiffz videf
vener? adorare. **O**b qd pene obliuioi loc?
fuerat datus. Regia at teplu fubitus fe? de
firui et locu arari. **P**ost h iudas pcinges fe vi
riff fodere cepit. et xx. pallus fodies tfs cru
ces abfconditas repit. qd ad regina ptin? de
portauit. **C**u at cruce xpi ab illis latronu ne
fciret difcernere eas in ciuitatis medio po
fuit: tribide glaz dñi pftolates. **E**t ecce circa
horam nona qdam iuuenis mortu? defert?
iudas feretru tenuit et pma? et fcdam crucez
fup corpus defuncti pofuit fz neq? ille furi
rexit. **A**ppofita vero tercia ptin? rebijt de
fuct? ad vita. p? h iudas baptifaf. et dñicus
appellaf. qd defuncto ierofolomitanoz epo
e eps ordinat? **C**u at bta helena clauos dñi
n haberet rogauit epm qñacu vt ad locu p
geret et clauos inqñeret. qd v? veniffz ad lo
cu et oraffz: p?tinuo clauu velut aux in terra
fulgetes apparuer? tñs ille accipies regine
detulit. **C**rucis vero ptem helena detulit fi
lio. pte vero argeto ornatu reliquit in loco
clauos infup obtulit filio. **E**x qd? vt fferet
Eufebius celarienis freng quib? vteret ad
bella p?pofuit: et ex alijs galea fuaz armauit
Gregori? vero turonef afferit fuiffe qtuor
clauos. ex qd? helena duos in freno impa
toris pofuit. tertiu in imagine pftatimi q ro
me fupeminebat vbi locauit. **E**t qrtum in
mare adrianu qd v? tuc fuerat navigatuz
porago piecit. **P**atziã q exalta fit gloria
cruce. qñ vt criof. dicit. **C**ruce de penis la
tronu trãfit ad frötes impatorz
Qualiter crux exaltata fuit dñi xpus in
illa pepedit. et post tpe heraclij impatoris
in fine in die iudicij. **C**api. ij.
Secudu miffertuz pteplandu de cruce
xpi bz exaltatiois. **P**otest aut? biflin

qui triplex exaltatio
Prima bz passionalis
Secuda singularis.
Tercia generalis
Prima exaltatio crucis bz passionalis. tñc
liquide exaltata fuit. qñ in ea exaltat? e dei
fili? qui iohis xij. ca. dixit. **E**go fi exaltatus
fuero a fra omia trahã ad me ipm. **E**t h? pos
fet aliqs qñere. **C**ur xps mori noluit in aliq
domo fine f? tecto. fz crucifit? i aere. ad qd
rñdem? q? h? pgrue fñi est triplici rñe
Primo rñe medietatis
Secudo rñe p?munitatis
Tertio rñe fanctitatis
Primo xps mori voluit in aere rñe me
diationis ad innuedu q? si aer est medi? inf? ce
lu et terra: fic ipe fuit mediator inter dm et
hñem. **E**scribit tñ aug? li. ix. de ci. dei. qd
dam phi dixer? ut mediatorez eẽ inter nos et
deum de ones qñi de? e immortat? et fine dñi
miferia. hñes miferi et mortales de ones mi
feri et immortales. **C**u g imortale et miferuz
mediu fit inter imortale et bñm et mortale et mi
feru. videre? q de ones inter dm et hñes de
beat eẽ mediatores. **E**t h? effen? p? q? deo
nes fepant et impediunt accessuz ad bñitudi
ne. fñ dicit Aug?. **A**lius e medi? mal? q? se
pat amicos f? est diabol? **A**li? e medius bo
nus qui recõfiliat inimicos. f. dñs iefus xps
Gñ angeli boni n pñt eẽ mediatores. qñ
ipi fñt imortales et beati qñ neutra ppetas
puenit hñi. **P**oport? g q? aliqs fit mediator
qui fit mortalis et bñus. mortat? ad tẽp? bñus
ppetuo: vt eo q mortat? ad tẽpus pueniat
cu hñie exñte in via: p? h q bñus pueniat cu
his q etñstut in pñia. talis e chñs deus homo
Iñ Aug? vbi g dicit. **Q**uerẽdus e medius
qñ folu hñ veruẽtia dñs fit: vt hñes ex mor
tali miferia ad bñam imortatitã huius
medij bñam mortalitas interueniedo pducat
Quẽ neq? nõ fieri mortale oportebz. neq?
pmanere mortale. **M**ortal? apppe fcẽs est n
infirmata bñi et imitate. fz carnis infirmitas
te pcepta. **N**on aut? pmanfit in ipfa carne
mortalis q? resurrexit a mortuis qñ hñ fñ
et? mediatiois eius. vt nec ipfi p? qñ libe

radōs mediator effect? est: in ppetua carnis
morte remaneret. pū itaqz mediatorēz in
nos & deū: & mortalitātē habere optuit in
untē & beatitudinē pmanētē: vt p io qd trā
sit pgrueret mortuis. & ad id qd pmanz tñ
ferret ex mortuis. Ex his collegim⁹ qd xps
in qtu hō est mediator in nos & deū. vt dī
alexand in iij. **E**xtrēma em sunt dī immor
talitatis hō mortalitatis & miser. **M**edius ē hō
mortalis & beatus qui fuit xps quātū ad nām
humanā. **S**z ptra h arg. n pollet ac mōstra
ri qd xps in qtu hō nō sit mediator. **M**ediū
em debz cōicare cū vtroqz extrēmōz. **S**z
xps in qtu hō nō cōicat nisi cū altero. s. cū hōi
b⁹: & n cū deo. **S**z in qtu hō nō est mediator.
Nō h rñdet alexand qd mediū dī tri? **P**riō
quātū ad pueniētiā nature. **S**cdo qtu
ad pueniētiā ppetietatis. **T**ercio quātū
ad pueniētiā plōne. **P**riō mō est mediū in
colorib⁹. **E**t sic nō est mediū in deū & hōiēz
qm nō pōt esse natura media. **S**cdo qm ad
pueniētiā ppetietatis xps pōt dici medi⁹ qtu
ad huānam naturā in deū & hōiēz: qm hōz
ppetates pueniētes cū vtroqz. cū dō. s. be
atitudinēz plenitudinē grē & scie. **E**t hz alias
ppetates in quib⁹ cōicat cū hōiē. s. mortali
tātē & alios cōes defectus. **C**ū g dicit qd ne
cessariū est mediū cōicare cū extrēmis. **I**n
telligēdum qd dī & hō nō sunt extrēma fm
suas naturas: s. quā ad suas ppetates. **P**ri
deus dicebat extrēmū rōne sue immō: lita
tē & btitudinis. hō vō rōe sue miserie & mor
talitatis. **X**ps at quātū ad nām huānā vtri
usqz cōicat alterā ppetatē. **T**ercio mō dicit
xps medi⁹ in deū & hōiēz. s. quātū ad pue
nientiā plōne: eo qd ei⁹ ypostasis ē in duab⁹
naturis. **P**ri dicit **D**amasceñ. qd eius ypostasi
sis ē ex duab⁹ naturis: qd sic exponit. i. in du
ab⁹ naturis subsistit. s. dīna & huāna. nec mu
tat diuinā in humanā. nec cōuerfo. s. vtra
qz in sua pfectione remanet. **C**hr⁹s g qtu
ad humanitātē pōt dici mediator dei & hōim.
qd licet quātū ad naturā cōicet cū hōib⁹
solū. rōne tñ plōne cōicat cū dō. qm psonā
hz filij dei nō psonā creatā aut ppositā. sed
eternā & simplicē. **S**cdo xps mori voluit

crucifix⁹ in aere rōne cōitatis. **Q**uia si aer
omib⁹ est cōis. ita eius passio. **N**ā passio ē
aliorum scōz fuerit. ppe. **Q**uia petri passio
fuit ē ppter iē. **P**aul⁹ ppter se. ita & ceteri.
Chr⁹s vero passus est cōiter ppter omēs.
Ei⁹ em passio fuit cōis illis qui sunt in ce
lo. i. angelis qd sunt repati. **I**llis qui sunt in
mūdo isto qd p suā passionē sunt saluati. **P**ri
ad **C**olocen. i. ca. ap lūs dicit. **P**acificās per
sanguinē crucis eius siue que in terris. i. hō
mines. siue qd in celis sunt. i. angelos. **S**uit e
tiam cōis illis qui erāt in inferno id ē patri
bus inde liberatis. licz non fuerit p munis d
monib⁹ & reliquis dānatis p diffinituā sen
tentiā qui remaserūt in suis supplicijs deso
lati. **T**ercio xps mori voluit crucifix⁹ in
aere rōne sanctitatis vt aerē sanctificaret.
Sāctifi cauerat enim terrā trigintatrib⁹ ā
n is sup eā ābulādo. **S**anctificauerat aquā
in ipā se baptizari faciēdo. **S**āctificatur⁹
erat ignē spm scm in spē ignis mittēdo. **N**ō
restabat nisi vt sanctificaret aerē: nō s. b. tec
to: sed in ipso moriēdo. **I**ō crisos. in sermo
ne de passione ait. **I**n excelsō ligno & non
s. b. tecto passus est: vt etiam ipsi⁹ aeris natu
ra mūdaretur. **S**z & ipsa terra simile bnfici
um sentiebat. decurrētis de latere sangūis
stillatione mūdāta.

Scdo exaltatio crucis dī singlar. **C**e
lebrat quidē ecclā solemnē quātū ad of
ficia festū exaltationis scē crucis. ppter id
qd euenit. **A**nno xpi sexcente sio quintode
cimo. **I**llo nāqz tpe p mittente dño suum
pplm flagellari p seuitiam paganorū. **C**os
dre rex p sarū multa regna suo impio s. b. u
gavit. **I**erusalem aut veniens pte & sancte
crucis quā scā helena ibi reliquerat tulit se
cū qz asportauit. **N**olēs at ab omib⁹ coli vt
be⁹: turrū ex auro & argento & inter lucēt i
bus gēmis fecit. **E**t ibidē solis & lune ac stel
larū imagines collocauit. p subtiles etiā et
occultos ductus. quasi deus aquā desup in /
fundebat. **E**t in s. b. terrae specu equi q
drigas trahentes in circuitu ibant. vt quasi
terrā mouerēt & tonitruū simularēt. **I**llo g
suo regno tradito in tali phano pphan⁹ re

fidet. et iuxta se crucē dñi collocās: appellari
 se ab oib⁹ dñi iubz. Et sicut legi⁹ in libro mi-
 trali dñi offiō. ipe colozē in trono residēs tñq̃
 p̃r lignū crucis sibi a dextris posuit loco su-
 lij. et gallū a sinistris loco spūs s. se vero p̃rēz
 voluit nōiari. Tūc heracl⁹ impator exerci-
 tū copiosū collegit. et p̃tra filiū colozē iuxta
 danubiū flumiū dimicatur⁹ aduenit. Tādē vñ
 qz p̃ncipib⁹ placuit. vt ipi sup̃ p̃tē soli cer-
 tarēt. et qui victor existeret ipe sine dāno v-
 triusq̃ exercit⁹ imp̃iū retineret. Decretū etq̃
 exijt vt quicūq̃ p̃ncipē suū iuuā p̃sumēt cru-
 rib⁹ excisus et bachia in flūie mergeret. At
 heracl⁹ totū se deo obtulit. et se cruci scissie
 deuotioē qua potuit p̃mēdauit. Scñ ē autē
 vt deo p̃pitiō heracl⁹ victor euaderet. q̃
 cūctum exercitū inimicorū sue p̃tati s̃begit.
 Colozē vero ignorabat exitū belli. qz cūq̃
 ab oib⁹ odiret sibi a nemine intimat. q̃e
 heracl⁹ ad eū puenit et in trono aureo eū se-
 detē rep̃tēs. infrogauit an velle facz bap-
 tisma suscipere. itaqz vitā cū regē p̃f̃ p̃huare.
 Qd cū ille acceptare noluisse ab eraclio ē
 decollat⁹. filiū vero suū decē ānoz baptiza-
 ri fecit. et de scō fōte ipm̃ suscipiēs reg⁹ p̃f̃
 nū ei dimisit. Turrim vero illā destruxit. ar-
 getū in p̃bā suā exercit⁹ dedit. Aux vero et
 gēmas ad rep̃bas ecclās q̃s tirān⁹ destrux-
 erat reseruauit. Sacra igit⁹ crucē suscipiēs ie-
 rosolimā reportauit. Cū at de mōte oliueti
 descēdēs p̃ portā q̃ dñs passur⁹ t̃nsierat. in e-
 quo suo regio et ornāmētis imp̃ialib⁹ ingre-
 di velle: rep̃tēs lapides porte descēderunt
 ad inuicē q̃si esz vñ p̃aries se clausērūt. Tu
 p̃ q̃ cūctis stupētib⁹/angel⁹ dñi signū crucis
 in manib⁹ tenēs. sup̃ portā apparuit dicens.
 Cū rex celoz⁹ p̃ hac portā ad passiōē intra-
 ret nō culto regio. s̃ humili azello ingredi-
 ens humilitatis exēplū suis cultozib⁹ dereli-
 q̃t. his dictis āgelus abscessit. Tūc impator
 se viz ad camiliā eruit. deposuitqz calciām/
 et crucēqz dñi cū lachrimis accipiens vsqz ad
 portam baiulauit. moxqz porta cūctis patu-
 it reuertētib⁹ lapidib⁹ ad p̃tina loca dīna ṽtu-
 te. Rex at deuotissim⁹ in hac crucē laudē p̃-
 rupit. O crux sp̃lēvior cūctis astris: mūdi

celebra. hōib⁹ multū amabilis. s̃ctior vñ
 uiuersis q̃ sola fuisti digna portare talētum
 mūdi. dulce lignūz dulces clauos dulcia fe-
 rens p̃dēra. salua p̃ntem ceterū in tuis ho-
 die laudib⁹ p̃gregatū. Sicqz p̃ciōsa crux in
 suo loco restituit. et ātq̃ miracula renouat.
 Mortu⁹ quidam vite restituit. politici qua-
 tuor curant. Leprosi decem mudant. Qui
 decim ceci illuminat. Demones effugant.
 plurimiqz a varijs lāguozib⁹ liberatur. et ita
 impator ecclās repans. et regijs munerib⁹
 dotans ad p̃pria remeauit.
Tercia exaltatio crucē dī general. Erit
 q̃ppe crux in die iudicij exaltata. qz vt can-
 tat ecclesia. Hoc signū crucis erit in celo. cū
 dñs ad iudicādū venerit. Et vt ex dictis cri-
 stostomi collegi p̃t. Crux in qua saluator n̄r
 pependit miraculose repabit. et apparebit
 sole lucētior. Ipā insup̃ signa crucis in cor-
 pore xp̃i videbatur ab omnib⁹ q̃ in manib⁹
 ei⁹ pedib⁹ et latere iō seruata sunt. vt in p̃pe-
 tuū sue victoriē xp̃s ferret triūphū. Tūc vt
 ait jeronim⁹ ad heliodor⁹ de p̃temptu mun-
 di. Tu rusticā exultabis et dices. Ecce cru-
 cifixus d̃s me⁹. Ecce qui obvolutus p̃ānis
 in p̃sepio vagijit. hic ē oparij ac q̃stuarij fili⁹.
 Hic demomū h̃as et samarites. hic vestitus
 coccino. hic sentib⁹ coronat⁹. Cerne man⁹
 iudee q̃s fixeras. vide latus roāne qd fode-
 ras. videte corpus an idē sit qd dicebatis
 clā nocte sustulisse discipulos.

**Qualiter adorāda est crux in qua xp̃s pe-
 pendit. et alie cruces in quib⁹ n̄ pependit.**

Capitulum tertium.

Terciu mīsteriū p̃templādū de cruce
 chrisli dī adoratiōis. In quo ap̃ire de-
 bem⁹ vñ cūl⁹ latrē sit exhibēd⁹ cruci xp̃i.
 Ad qd r̃idet Bonauēt. in iij. di. x. q. hic est
 multiplex modus dicēdi. Quidā enim te-
 nēt q̃ ipsi cruci debet honor qui d̃i p̃r dūlia
 Et rō h̄ est qz ipsa crux fuit instrumētū to-
 tius redēptionis huāne. In i. s̃a cū sal⁹ re-
 dēptio toti⁹ huāni generis est sc̃a. et iō cōs
 hōies debēt ei esse s̃bicti s̃biectione nota-
 bili et sp̃ali. et p̃pterea dicūt debere adorari
 eā excellētiori aboracione q̃ sit dūlia q̃ de

beſ rōnali creature **Q**uia tñ crux iſta nec ē
 de nec ipſi dimitati aliquid vnūtū, ideo nō ē
 ei cultus latric exhibēd⁹ ppter hoc qd tenz
 medium inter latrā z dūliā, adoratio crucis
 vt dicat⁹ p pūlia. **S**ed qm adoratio ſicut al
 locutio videt⁹ eſſe ſolūm obſe inter res rōne
 capaces **A**doratio em̄ quēdā oratio eſt ad
 aliqd ordinatū, vñ adorare eſt aliquid orare
 crux at xpi caret ōniō rōe **N**ō aliqd ex eā
 n̄ eſſe adorādā, nec inq̄tū in ea adorā xps.
 nec aliqua eſt ei reuerētia exhibēda honor⁹
 niſi rōe crucifixi, ſicut nec imaginī rōe ima
 ginat⁹ **E**t iō dixerūt qd cruci xpi eſt cult⁹ la
 tric exhibend⁹, z null⁹ ali⁹ nec dūlie nec yp
 dūlie **R**em em̄ inſenſibilē ſtultū ē honorār
 cum p̄ indr̄iti habeat honorem z vitup̄iuz
Et h̄ inuēt⁹ pfirmare qd damascenū in cap.
 de imaginib⁹ vbi dicit **Q**uā non crucē adora
 mus ſz tipum, j. figuratiōem **E**t ſic vñ vi
 detur qd crux adoretur inq̄tū eſt res aliq̄
 ſz inq̄tū eſt ſignū **D**erunt ſi p̄hiberem⁹
 verba **D**amaſceni in cap. de cruce videtur
 qd non ſolūmō cruci xpi, put eſt ſignūz, ſue
 inq̄tū tipuſ eſt, ſed in rōne materie ex
 hibenda ſit reuerētia, qz non ſolū eſt vene
 rāda figura ſed etiam verum lignū cruc⁹ in
 quo dñs pepēdit **I**n alijs vero crucib⁹ ve
 nerāda eſt ſolū figura non materia **N**it em̄
 ſic, **I**pſuz quidē p̄cioſuz lignū crucis vene
 rabile in quo ſeipm p̄ nobis chr̄s obtulit,
 vt ſanctificatū tactu corpis z ſanguis decē
 ter eſt adorādū **E**t poſt **S**i autē ex alia ma
 teria ſcā eſt, non materiā adorām⁹ abſit, ſed
 tipū vnde ſi aurū z p̄cioſi lapides fuerint,
 poſt tipi diſſolutionem n̄ ſunt adorāda **E**x q̄
 colligē qd aliqua ſit ipſi cruci reuerētia ex
 hibenda: excepta adoratione latric **E**t hui⁹
 ſignū eſt qd ecclā ſolemnizat in crucis inue
 ſtione z exaltatiōe, ſicut in feſtiuitatib⁹ ſcōy
Et iō neuter p̄cōy moboy videtur ſuffici
 ens **P**ropterea dicēdū qd duplici mō exhi
 betur alicui honor **N**ut in obſequiū reuerē
 tie **E**t iſte ē honor veneratiōis **N**ut in teſti
 moniū virtutis z p̄placeitiē ſamulatū **E**t
 iſte eſt honor adoratiōis, vterqz at iſtoy ho
 norū offerē cruci **N**az crucē adorām⁹ z cru

cem veneramur **S**z in h̄ eſt t̄ra, qd honor
 veneratiōis exhibet⁹ ipſi cruci tanq̄ inſtru
 mēto n̄re ſalutis, vñ ſicut exhibem⁹ reuerē
 tiā ſacris, qd eſt in eis aliquo mō n̄re ſalutis
 cauſalitas **S**ic cruci xpi z clauis ei⁹ aliq̄ ſue
 rētia eſt exhibēda **E**t reſp̄cū iſti⁹ honor⁹ h̄z
 crux in ſe aliquid p̄ qd dēt hōiari **P**onor
 ē adoratiōis offerē ipſi cruci rōne crucifixi.
Nemo em̄ intēdit ei placere vt aliqd impe
 trare ab ea, ſz ei qd in ea affix⁹ fuit **E**t ſic nō
 debet ei niſi adoratio latric **S**ic iſt⁹ cruci
 xpi duplex honor debet⁹, z vn⁹ eſt latricia, **A**
 lius vero n̄ dēt dici nec latricia nec dūlia, qz n̄
 eſt ſpēs adora, ſonis, ſz vocari p̄t honor⁹ ve
 neratiōis, hec **B**onaūē **M**ulta itaqz ſt cru
 cis p̄conia p̄ que a cūctis fidelib⁹ crux ve
 nerabilis ē colēda, qd hec ē ſcala p̄ quā patz
 electis aditus ad regna celozum in quo vi
 uit z regnat in p̄petuū xps flū dei, qui ſit in
 ſecula bñdīcus **A**men

Sermo quētuſdecim⁹ de amore xpi ex
 hibitus humano generi: quier p̄mitur miſe
 rice in euāgelio ſamaritane.

Hic eſt vere ſaluator
 mundi **S**cribūt⁹ h̄ verba joānis
 iij. ca. **Q**ue deſcripſit euāgelis
 ta de benignitate mirāda ſaluas
 tois n̄ri ieſu xpi exhibita mulieri ſamarita
 ne, grata iocūdiſſi imagz deſt eſſe fidelibus
 p̄ctis, qm in illis miſtice ac ſpūaliter deſigē
 amor ardetiſſim⁹, quē ſaluator n̄r digē ē hu
 mano generi dem̄rāre **O**m̄ia e qdē q̄ fecit,
 q̄qz dixit ab vtero virginis vſqz ad patibulū
 crucis ad ſalutē hōim ordinauit **P**ropterea
 nāqz deus ſcūs eſt hō, vt p̄ditum hōiem re
 dimeret atqz ad regna celeſtia reuocaret, p̄
 curauit at q̄tū in ſe fuit n̄ ſolū mulier⁹ ſa
 maritane ſed in ſup̄ oīm qui ſibi adherē vo
 lunt, hereditatē incorruptā inmarceſſibilē
 z inptamiatā in celis **Q**uapp vt iſta deuo
 tius attētiuzqz p̄templari poſſim⁹, in p̄ti
 mone p̄currē h̄iſtoriam ſamaritane ſb ri
 tulo de amore xpi erga humanū gen⁹ quoc
 ſua beniuolentia charitateqz reparauit, ſic
 vba p̄poſita dicūt, hic ē vere ſaluator mun

bi In q̄b tres amores distinguere possu?

Primus dicitur amor peregrinatus.

Secundus amor manifestus.

Tercius amor fortis.

Quali ipse peregrinatio in paupertate et penitentia quod huiusmodi lapsus La. j.

Primus amor christi homini lapsus monstratur de peregrinatus. Voluit namque peregrinatio et discurredo querere oves errantes, quod notatur in principio euangelii sive in prima parte. Dicitur namque ibi. Venit iesus in civitatem samarie que dicitur sychar. Est autem samaria ut inquit Be da insignis palestine puincie ciuitas: adeo ut tota regio eius sociata samaria dicatur. De hac insuper ita dicit ysidorus xiiij. li. ethimologia. Samaria regio palestine ab oppido quodam nomine accepit quod vocabatur samaria. ciuitas quodam regalis in israel, que nunc ab augustinus nomine sebastia nuncupatur. hec regio inter iudeam et galileam media iacet. Ciuitas que sychar erat in illa regione antiquitus dicebatur sicche utz gen. xxxij. ca. 3. ait crisostomus, locus ille erat ubi p. dina timeo et leni graue occisionem fecerunt. Sequitur iohannes in euangelio inter raptum quod dedit iacob ioseph filio suo. Dicit Nycholaus de lira quod iacob veniens de mesopotamia emit ager ab eorum principe sychem et ibi ad tempus habitauit iuxta urbem. Sed per raptum dicitur occisi sunt habitatores illius ciuitatis. et sic cessat in possessione eius. et illud locum dedit ioseph. Unde gen. xlvij. c. dixit iacob. do tibi partem vnam extra fratres tuos. quoniam tui de manu amore in gladio et arcu meo. Ampliatur iacob ager quem emit ad eos et vicinas possessiones iusto bello que sitas. Ibi autem erat fons iacob seipsum puteus que effodi iacob fecerat. Dicit namque augustinus in omni p. n. lectio. Omnia puteus fons: et non omnia fons puteus: ubi enim aqua de terra manat et vltimus per haurietur fons dicitur. Sed si in promptu et superficie sit fons tamen dicitur. Si autem in alto et profundo sit ira puteus vocatur ut non fons nomen non admittat. In hoc loco sic ait theophilus. Et timeo oratione fontis et per hunc eodem quod ea que patriarche propter fidem quam in deo habebant adempti sunt. iudei propter impietatem eorum peribunt.

runt. et eorum loca gentibus tradita sunt. Satisfactus est iesus quod hora erat quasi sexta sedebat sic super fontem. discipuli autem iuerant in ciuitatem ut cibos emerent. Bessio illa ut crisostomus dicit per laborem facta est. et ut expectaret discipulos et per essum refrigeraret corpora. Sed fontem. Unde sic sederet venit mulier de samaria haurire aquam secundum Nycholaum de lyra. Samaria nunc hic nomen ciuitatis. et gentis vltimae regionis. quod illa mulier erat de ciuitate sicche que tunc erat metropolis samaritanorum. ut dicit Iosaphatus. xi. antiquitatum libro. Dixit ihesus illi mulieri. da mihi bibere. Respondit illa. Quomodo cum iudeis? si enim bibere possis que sunt mulier samaritana. Refert crisostomus. iudam eum extimauit a figura et locutione. Nycholaus. vero de lira dicit. quod cognouit eum esse iudam per habitum quem portabat. quod sicut in dicitur distincti ab alijs in cultu dei. et in circumscriptione. ita et in veste. Quare vero iudei abhorrerant samaritanos multiplex ratio assignari potest. Et prima secundum crisostomum. quod samaritani soli ea que moysi sunt suscipientes. prophetarum non multam curam habebant. Secunda quod samaritani colebant deum et idola et errabant dicens deum esse corpus. et ratio secundum nycholaum. de lyra. quod samaritani molestias multas intulerunt iudeis in reedificatione templi et ciuitatis. utz herodote. j. ca. 3. In hac parte littera euangelii dimissa ad peregrinationem illi oculos mentis nostre vertamus. Ipe utique deus incarnatus peregrinatio et discurredo antias nostras ut pastor sollicitissimus perquisiuit. habuit autem peregrinatio sua tres portiones.

Prima fuit portio penitentis

Secunda paupertatis

Tertia diuinitatis

Prima fuit portio penitentis. Voluntas quippe languores nostris tulit doloresque portauit. Quisnam enarrare si sciat labores christi quos tulit vigilando. orando. pro peccatis et ingratitudine hominum. sepius lugeo et ambulo. poicando. ieiunando. et tamen passionem acerbissimam sustinendo. Ergo scire fidelis anima et intueri regem celorum et dominum non solum hac vice defatigatum et sedentem super fontem. Sed fatigatum in proprio agusto. fatigatum in brachijs matris. Unde

fugit herobem. fatigatū in egipto. fatigatū
ieiunio. fatigatū in orōne. fatigatū in subo
re sanguineo. fatigatū sub pedib⁹ capiētū
illū. fatigatū in vinculis. fatigatū in illufiōi
bus. fatigatū in fputis et fetidib⁹ ofculis. fati
gatū in colūna. fatigatum in cruce. **D**ura
mēs hōim. **D**uricies corbiū nrōz. fatigat⁹
xps ex aōre. patif ex amore. effudit fanguēz
ex aōre. **M**orif ex aōre. et nos eū q nos tātū
diligat diligere nolum⁹. **P**rophea **A**ug⁹ in
li. ptra qnz heresēs. inducit xps ita ad hōiez
ingratū loquētē. **C**ū eſſes inimic⁹ pſis mei
recōciliaui te. **C**ū inter mōtes et filuas erra
res queſiui te. huēris meis portauit te. labo
raui. ſudauit. caput meū ſplinis oppoſui. ma
n⁹ meas et pedes clauis obieci. vt te mihi co
pularē et tu diuideris a me. **Q**uēda dicitio
pegrinatiōis xpi fuit paup⁹tat⁹. dū ei in hac
vita mōſit paup⁹ vitā geſſit. **E**t q⁹ dicebat
matthi viij. ca. **D**ulces foueas hnt et volu
cres celi nidos. fili⁹ at hōis n habz vbi cap
ſuū reclinet. **N**ōdū tñ q qnz hnt voluit cū
apla aliquid in cōi. qd colligit ex euāgelio
vbi dicit. diſcipuli at abierāt in ciuitatē vt ci
bos emerēt. **S**z p hoc dicit **A**ug⁹ xii. q. i.
in ca. hēbat. hēbat dñs loculoſa fidelib⁹ ob
lata. ſeruās. et ſuoz neceſſitatib⁹ et alijs ibi
gentib⁹ tribuebat. **E**t ſup pſ. **C**ui idē **A**ug⁹
inquit. **H**abuit dñs loculos ſicut dñm eſt de
quib⁹ſdam religioſis feminis q miniftra
bāt ei de ſua ſbſtantia futurus erat paul⁹ n
hil tale aliqñ querēs et omia puincialib⁹ do
nans. **S**z qz multi infirmi iſta qſituri erant.
magis infirmoz pſonā ſuſcepit xps. **S**blimi
us paul⁹. nunquid et xpo **S**blimi⁹. xps qz mi
ſericordi⁹. **C**ū em videret paulum iſta n eſſe
qſiturū. puidit ne dānaret qſiturū. et pbiuit
exemplū infirmo. **H**ec ille. **E**t li z ita eē fir
miter ſit tenēdum. nichilomin⁹ paup⁹tatem
ſemp verbo et exēplo **S**blimiter pmedauit.
Tertia dicitio pegrinatiōis xpi dicit diu
turnitas. **T**riginta etenim trib⁹ annis multi
pliciter patiebo vt pōcūm eſt. aiās nrās er
rabūdas qſiuit. **H**ec ardor huiuſcemodi ſi
tis de aiāb⁹ inueniēdis vilo vnq tpe potu
it in eo extingui. **S**itio dixit ſamaritane. dā

mihi bibere. **S**itio inſup clamaui in cru
ce. **S**itio bat vtig nrām ſalutē. **I**eſu bñ
dct. o fili dei altiffimi. tu ſicis ſalutē nrām. et
nos totis virib⁹ illā recuſam⁹. **T**u pciuz tui
ſanguinis p debito nrō ſoluīs. et nos illd cō
temnim⁹. **L**upie bolens in cruce clamās. ſi
tio. ſitio. ſitio. et nos obaudim⁹. **E**t q eſt nrā
ingratiudo. que ptinacia. que ſeuicia. **A**uc
torem vite audire nolum⁹. qz malicia nrā
nos excecavit. **H** dixim⁹ de aōre pegrināte.
Qualiter xps ex aōre manifeſtauit hōi
veritatē ſummi boni. falſitatē mūdi. et **S**blī
mitatem dei. **C**a. ſcōm.

Secūdos amor xpi generi huāno et hi
bit⁹ dicit manifeſtas. **M**anifeſtauit qd e
multa ſamaritane. que inſup dñib⁹ nō b fec
ac voluit eſſe nota. et ſcipue tria
Primū eſt ſummi boni veritas
Secūdū eſt mūdi falſitas
Tertiū eſt dei ſublīmitas

Primū qd manifeſtauit ieſus eſt ſūmi
boni veritas. **E**rrabat appe mūd⁹ varijs di
uerſiqz opiniōib⁹ circa ſummū bonū. nec
int phos inuēt⁹. et quiſpiā q ſuo ingenio illd
valeret attingere. **Q**uinymō cū de illo va
ria fuiſſent locuti. tādē ab ſz immortalitate
pcludebāt hōiem fieri poſſe bñm. **I**dē inq
lactā. in iij. li. diuinaz inſti. d tales. **S**ūmū
bonū qd bñm facit n pōt eſſe niſi in ea reli
gione atz doctrina. cui ſpes immōbilitat⁹ ad
iuncta eſt. **H**ec ille. **Q**uiſnā beatū cēſeat euz
q vel voluptate ai ſue corpis oblectet. l in
genio et ſcia polleat. vel honeſtate niteſcat
vel ditijs affluat vel glā tpali pfulgeat. et h⁹
mōi cū omia iſta velociffic trāſeāt atz dñfici
ant. pptea xps dicebat. **Q**ui biberit et xaq
quā ego dabo ei n ſitiet in etnū. ſz fiet in eo
ſons aque ſaliētis in vitā eternā. **A**qua xpi
eſt dei grā qua mebiāte acqñr eterna vita.
Apparet itaqz q ſummū bonū eē n p vbi
eternitas de eſt. hāc aut eternitatē xps pco
nizauit euz dixit iohannis ij. ca. **S**ic dñs dile
xit mūdū vt filiū ſuū vnigēitū daret vt dñs q
credit in illū n peat ſz habeat vitā eternā.
Et iterum vi. ca. **H**ec ē volūtas pſis mei q
miſit me vt dñs q videt filiū et credit in eū

nō peat se habere vitā eternā **Et x. ca. D**
 uesinee vocē meā audiūt ē ego dō eis vi-
 tam eternā **Et matth. xix. cap. Omnis q̄**
 reliquit domū aut agros &c. pp̄ nōmē me-
 um cētuplū accipiet & vitā eternā posside-
 bit **Et xxv. ca. D**ūc hī in ignē eternū. iustī at
 in vitā eternā **Secūdo qd̄ manifestauit**
 iēsus est mūdī falsitas **Dñi dixit Omis qui**
 biberit ex hac aqua sitiet itēz **In hoc liqui**
 dē decipit mūd⁹ dilectores suos q̄ dū desi-
 derata bona tēpalia largiē. nūq̄ tamē aīnī
 satiare mētēq̄ q̄tare p̄t **P̄nc jero⁹ ad be-**
 metriadē virginē ita pulchre dicebat. **Vi-**
 uitiaz amor inatīabilis est/explere nescit. ho-
 noz cupido celere rei haurire finē sine fi-
 ne quāt **Non ab re igit̄ xps dicebat fama-**
 ritane **P̄ si scires donū dei: & quis est q̄ dic-**
 da mihi bibere: forsan & tu petisses ab eo &c.
 q̄ xps iēsus pat⁹ est benigne grām suā p̄ce-
 dere omnib⁹ illā postulatib⁹ **Sz mortales**
 miseri q̄z cū deo p̄tendere nō erubescunt
Cur inquit quos dānādos p̄scuit: creare
voluit **Cur nō oēs anteq̄ peccarent in grā**
sua p̄firmatos impeccabiles reddidit. **Cur**
homini peccare volēti impedimētū nō p̄s-
tat & similia **Quib⁹ p̄sulim⁹ ista nō esse que-**
rēda. cū bon⁹ deus omīa bñfecit. sz tm̄ p̄fide-
rem⁹ q̄ quisquis ille sit qui saluari velit & ḡ-
tiam dī desiderat nūq̄ sibi denegat **Volūt**
grām dei qui t̄paliū bonoz amore decepti
in illoz fī agili breuiq̄z vsu beatos se putāt
Non p̄cipiūt hī ea que dei sunt **Quin⁹ mo-**
inflammare indies ad terrena ista & transi-
toria bona cōcupiscenda. **Poc mistic ap-**
paret in samaritana. q̄ dum audis̄ xpo cō-
ditionem aq̄ sp̄ualis corpālē aquā intelligen-
bat & affectabat **Diebat enim. dñe da mihi**
hāc aquā vt n̄ sitia neq̄ veniā huc haurire.
Ob̄ dicit aug⁹ **Ahuc ista mulier carnem**
lapit. delectata ē nō sitire. & putabat h̄ scdm̄
carnē a dño sibi eē p̄missum **Dederat enīz**
de⁹ aliqui seruo suo helie vt p̄ quadraginta
dies nec esuriret nec sitiret. **Qui h̄ potuit**
dare p̄ quadraginta dies. nō poterit dare sp̄
Delicata ḡ tali munere rogat vt ei aquā vi-
uā daret **P̄xit at̄ iēsus illi. Voca vix tuū. i.**

fm aug⁹. p̄senta intellcū tuū. sz lrālī intel-
ligēdo h̄ dicebat xps vt declararet sibi t̄p-
tuoinē suā **Nā cū illa dixiss̄ se virū nō h̄re.**
xps illā benigne rebarguit reuelādo sibi q̄
q̄z viros habuiss̄ post quoz mortē succel-
lue adulterū accepiss̄. **Tercio qd̄ xps**
māifestauit ē deī s̄limitas. q̄ n̄ est ip̄ dñs
omī aliqd̄ corpēū & vile vt falso estimarunt
pleriq̄. de qd̄ dixi in p̄mo s̄mone h̄ op̄is.
Propterea p̄fūdī stulticia gentiū. q̄ p̄ 100
la cucurreūt & ineptia illoz qui vt hōies vt
aiālia vel celestia corpa deos esse dixerunt.
Audiāt hī oēs xpm̄ in amaritane loquētē **Al-**
la nāq̄ vt crisol. ait. **Xpo rephēnsā n̄ p̄tri-**
stata ē. neq̄ dimittēs fugit sed admirat̄ ma-
gis & immorat̄ **Dixitq̄ xpo: dñe vt vido p̄**
pheta es tu. p̄s n̄rī in mōte h̄ adorauerūt
& vos dicitis q̄ hierosolimis est loc⁹ vbi ad-
ozare op̄t̄z iudei q̄ppe dicebāt. q̄ n̄ licebat
ozare nū in tēplo a salomone p̄structo **Ma-**
maritani s̄o asserēbāt eē orādū in mōte sa-
marie. scdm̄ **Aycholauz de lyra** **Ille erat**
mōs garizim in q̄ filij isrl̄ bñdixerūt deū q̄n
intrauerūt terrā p̄missionis. **Et vocabant**
samaritani iacob & p̄iarchas p̄s suos. siue
q̄ ip̄i legē moȳsī tenebāt. siue q̄ iacob & fi-
lij ei⁹ in p̄tib⁹ illis habitauerunt. siue q̄ ille
mōs ex hereditate iacob ad eos p̄uenerat.
Rñdit itaq̄ iēsus mulieri **Crede mihi q̄ ve-**
niet hora q̄n neq̄z in mōte h̄ neq̄z in iero⁹ so-
lomis adorabitis p̄m̄. vos adoratis qd̄ n̄el-
citi: nos adorā qd̄ scim⁹. q̄ sal⁹ ex iudeis
est **Dicit crisol.** **Samaritani quidē qd̄ n̄el-**
ciebāt adorabāt. q̄m̄ locale & corpālē estia
bāt deū. nihil de eo pl⁹ imaginatē ḡ d̄ idol
& idcirco cultū dei cū cultu demonū miscue-
rūt **Subdidit xps** **Sed venit hora & nūc ē**
q̄n veri adoratores adorabūt p̄ez in sp̄ū et
veritate: nā & p̄ tales querit q̄ adorēt eum
Sp̄s est d̄s & eos q̄ adorāt eū in sp̄ū & veri-
tate adorare oīz **Nā placuit mulieri s̄ma xpi**
Voluiss̄ em̄ q̄ xps diceret in mōte illo eē
orādū **Et p̄pt̄ea dixit. scio q̄ messias ve-**
niet qd̄ r̄ps. cū ergo venerit ille nob̄ anū-
ciabit oīa **Dicit ei iēsus** **Ego sū qd̄ loq̄ tecū**
Et p̄tinuo venerūt discipuli ei⁹ & mirabāt q̄

cū muliere loquebat̃ xps̃. Admirabā in d̃
sic p̃ abūdatem ch̃ri māuetudinē & hūilita
tem. qm̃ ita p̃spicu⁹ ex istis sustinuit loq̃ cū
tanta benignitate mulieri inopi & samarita
ne. Relicta vero ioria sua abiit festina mul̃
in ciuitatē dicens. Venite & videte hōiez q̃
dixit mihi om̃ia que feci: nūq̃ ip̃e ē ch̃rist⁹.
Quare multi de ciuitate venerūt ad illū au
diētes que samaritana referebat. Nā vt d̃
nichola⁹ de lira Samaritani erāt in suspē
so de aduētū xpi de p̃mo. tū pp̃ impletō
tp̃is. tū pp̃ p̃dicationē ioh̃is. p̃dicationē tūc
erat famosa: & de xpo p̃clamata. Nō facili⁹
credebāt verbo mulieris.

**Qualiter xps̃ ex amore p̃fortauit disci
pulos vt p̃dicarent.** *Cap. liij*

Cri⁹ amor xpi generi huāno exhibi
tus d̃ p̃fortans. Confortauit liquide
discipulos vt p̃ salute hōim p̃dicarent. Et
vt eorū p̃dicatio efficax fructuosaq̃ habere
tur. tripliciter illā docuit exercendam.

Primo feruenter. Secūdo letanter.
Tertio p̃seueranter.

Primo docuit discipulos p̃dicare feruē
ter cū desiderio. Salutis p̃mi. Nam de il
la magis debz eē p̃dicatoz sollicit⁹ q̃ de p̃
pria corporali necessitate. Hinc est q̃ cū tēp⁹
instaret comedēdi. voluit benign⁹ iesus dis
ferre vt intenderet p̃dicationi dās exēplū
alijs filijs faciendi. Et hoc est quod d̃ in euā
gelio. Interea. j. ante q̃ venissent samarita
ni rogabāt eū discipuli ei⁹ dicentes. Rabbi
māduca. Ille at̃ dixit eis. Ego aliū cibū ha
beo māducare quē vos nescitis. Sic Theo
phil⁹ ait. Dñs sciens q̃ samaritana totā ciui
tatem ad eū attraheret hoc discipul⁹ signifi
cavit dicēs. Ego cibū habeo māducare quē
vos nescitis. Et crisos. hōim salutē hic cibū
vocauit. oñdenāq̃ntū desideriiū habz nostre
salutis. Dicebāt q̃ discipuli ad inuicē. Nūq̃
aliquis attulit ei māducare. Rube⁹ adhuc e
rant & de cibo corporali putabāt ch̃m loqui.
At ip̃e subdidit. De cib⁹ est vt faciā vo
lūtatem ei⁹ qui misit me. s. vt p̃ficiā op̃ei⁹.
vt p̃dicando samaritanos p̃uertā & in cruce
moriendo ac meū sanguinē fundēdo pro

peccatis hōim satisfaciā. **P** si viderem⁹
xpm̃ labia sua dulciora sup̃ mel & fauē apu
rientem. audiremus suauissimā vocē eius
dicētem. **D**eus cib⁹ est vt faciā volūtatem
p̃ris mei qui misit me. **P**ieq̃ p̃siderare vel
lemus ardore sui cordis quo seruētilis nos
tram salutē exoptat: vt iūq̃ viscera nr̃a p̃mo
uerentur. **Q** d̃ si n̄ fieret duriores petris in
maniores beluis & indomitis feris crudelio
res merito censendi erim⁹. Dicebat q̃ disci
pulis exposit. **N**ōne vos dicitis q̃ adhuc q̃t
tuor mēses sunt & messis venit. quasi dicat.
licet temp⁹ messis corporalis adhuc distet. tamē
temp⁹ messis sp̃ualis instat. Dicat at̃ messis
collectio frugū. & ab similitudinē h̃ mē
sis sp̃ualiter d̃ vocatio hōim ad fidem. per
quā p̃gregabūt homines in dñi hozeū. **D**ñs
sequit̃. Ecce dico vobis leuate oculos vestr̃os
& videte regiones. q̃ iam albe sunt ad
messem. **H**oc dicebat pp̃ samaritanos ve
nientes ad ipsum iā dispositos ad credēdū.
Quod docuit discipulos p̃dicare letatē
vt scz p̃dicationē p̃mij n̄ euitarent p̃dicā
di labores. **D**icit em̃ samaritani iā erāt dis
positi ad credēdū p̃ p̃dicationē xpi. ita eti
am xps̃ videbat multitudinē gētium p̃ to
mūbū cito p̃gregandā in hozeū eccle⁹ p̃
p̃dicationem ap̃loz. ex qua p̃dicatione meru
erūt p̃miū eterne vite. **E**t hoc est qd̃ d̃. **E**t
qui metit mercedē accipit. in p̃tū em̃ ē p̃
messis p̃ quā hōies adducūt ad fidē. & in
hac messe messores fuerūt apostoli. **U**ltiā
vero messis erit in iudicio qñ colligenē fi
deles intra hozeū glorie. & tūc messores e
runt āgeli. **E**t iō sequit̃. **Q**ui p̃gregat fruc
tum. i. multitudinē fidelium reponēdam in
vitā eternā. q̃ pacto iudicio reponēt̃ in
hozeo glorie p̃ ministeriū āgeloz. **E**t q̃
ch̃rist⁹ locut⁹ est de messe sp̃uali p̃ similitudi
nem messis corporalis iō oñdit in quo ē silis
& in quo dissimilis. **A**b cui⁹ intellectum sc̃m
q̃ apud iudeos erat puerbiū de hoc q̃ qñ
aliquis mltū laborabat in re aliqua & ali⁹ re
portabat fructū dicebat. p̃uerbialit̃. **D**ñs
seminat & ali⁹ metit. quasi diceret. vn⁹ labo
rat & ali⁹ gaudet. **E**t sic aliqñ p̃tingit de mes

se corpali: q̄ ab vno aliqui seminat. et ab e
hoste irruere colligitur. De melle vero spū
ali sic est: q̄ alij seminauerūt et alij melleuerūt
q̄ patriarche et p̄phete antiqui seminaue
rūt prima semina fidei. sed apostoli melleue
rūt in quātū populū ad p̄fectionem fidei re
duxerūt. Verūt̄ vterq̄ reportat gaudium
q̄ tam p̄phete antiqui q̄ etiam apostoli. p̄
pter merita laboris sui: recepti sunt ad ce
leste gaudiū. Et in hoc n̄ tenet. puerbiū d̄
melle corpali. de qua n̄ gaudet seminans si
ab alio metat. Et hoc est qd̄ d̄r vt et qui se
minat simul gaudeat et qui metit. s. p̄phe
te et apostoli. In hoc em̄ verbo verū ē. i. p̄
uerbiū ecclesie p̄o tāto habz locū in p̄po
sito. q̄ ali est qui seminat sc̄z patriarche et
p̄phete. et alius ē qui metit sc̄z apostoli. Jō
sequit. Ego misi vos metere. i. ad p̄fectiōz
fidei adducere. qd̄ vos n̄ laborastis. p̄phe
te em̄ et patriarche multum laborauerūt in
benūciando a vultu iesu christi. et argu
endo infidelitatem populi. Deo subditur
Alij laborauerūt et vos in labores eorū in
troistis. q̄ sc̄z p̄phetias ab alijs p̄nūciatas
p̄dicabitis. Tercio docuit xps discipulos
p̄dicare p̄seuerant. q̄ m̄sit ipse cū samari
tanis duos dies. Dicitur enī in euāgelio.
Ex ciuitate at illa sc̄z sīchar multi credide
runt in eū samaritanorū p̄pter vbum mul
eris testimonii p̄hibentis q̄ dixit mihi d̄
ma q̄cumq̄ feci. Istud testimonii videbat
essicape ex ouibz. Primo q̄ dicebat p̄tra ho
nozem suū ex zelo veritatis. Secundo quia
ostendebat eū scire talia q̄ non poterat icie
re vita humana. Verūt̄ q̄ hoc testimonii
nō fuit nisi q̄dam p̄suasio ad credendum. q̄
p̄fectio fidei ip̄soz facta est p̄ christū. Jō
subiūgitur. Cū igitur venissent ad illuz sa
maritani rogabat eum vt ibi maneret et ac
quieuit petitioni eorum. Et multo plures
crediderūt in eum p̄p̄ sermonē ei. q̄ a p̄u
et pleriq̄ dicebat mulieri. q̄ iam n̄ p̄p̄ loq̄
iam tuā credim. ipsi em̄ audiunt ab ip̄o. s.
qui ē deus et hō. et scim̄ firmiter credendo q̄
hic est vere saluator mūdi. Cui p̄ tot innu
meris b̄nficijs humano generi collatis oēs

debitas grās p̄soluam. vt sic mereamur in
gredire gnū celoz. Amen

Sermo sexagesimus de mirabili resur
rectione lazari

Latim prodijt qui su
erat mortu. Scribit hec vba joā
nis xi. ca. Et si omnia mirabilia q̄ fec
cit xps mētes nrās in admiratiōes
pducere debeāt. id tñ p̄re ceteris efficit su
pēda resurrectio lazari. Jō augustinus in ome
lia ita inq̄r. inf̄ omnia miracula q̄ fecit dñs la
zari resurrectio p̄cipua p̄dicat. Et si atten
dim. q̄s fecerit. delcāri debem. poti. q̄z ad
mirari. Ille suscitauit hoiēm qui fecit hoiēz
pl. ē hoiēm creare q̄z resuscitare. hec ille. q̄z
vero in tāto miraculo et fides roborat. ouz
pōnia diuinitatis xpi oñditur et spes ad im
mortalitatem sb̄leuat. Jō in p̄nti sermone de
lazaro resuscitato dicem. de quo tria erunt
materia p̄templāda

Primū d̄ infirmitatis incurabilis.

Secundū mortis indubitabilis.

Tertium resurrectionis mirabilis

De infirmitate incurabili lazari. p̄ qua
curāda miserunt sorozes ei. nūcium ab ihm̄
Capitulum primū.

Primū miserū p̄templādū de lazaro
resuscitato d̄ infirmitatis incurabil. Hoc
vtiq̄ p̄tinet in. j. p̄te euāgelij vbi sic scri
t euāgelista. Erat quidā languēs lazarus. dicit
Hy cholus de lira q̄ infirmitas ē erat mor
talis eo q̄ lāguebat. deficientibz quasi viri
bus et vie nature curari n̄ poterat. Sequit
lra. Bethania de castello marthe et marie
soroz ei. q̄ in illo castello iacebat infirm.
Erat at bethania iuxta iherl̄m. quasi stadijs
quindecim. maria at erat q̄ vñxit dñm yngē
to et exersit pedes ei capillis suis cui. frat
lazar. infirmabat. Vtrum at hec maria fue
rit illa peccatrix de qua scribit Luce vij. ca.
Marie loquūt doctores. Piero. em̄ et crisos
to. dicit istā fuisse aliā. Vñ illa d̄r peccatrix
hec scā et honesta. et p̄p̄ hoc nomē illi. tace
isti. aut nomē hic ē. p̄mitur et abe vñxerūt
xpm. Et illa fecit hoc ex peccōz suorū p̄p̄

tionē ista ex deuotōe Grego^o vo^o et aug^o. bi
cunt cōtrariuz. vnde in libro de p̄sensu euā
gelistarum dicit. q̄ ista maria bis vixit dñz
sumens argumentū. q̄ iohannes dicit h̄ vñ
xit in p̄terito exp̄mēs vñctionē pedum
et in sequenti cap. exp̄licat secūdā vñctio
nem capitis. prima aut vñctio fuit ex cōtri
tione quam lucas narrat diffuse et hic breuiter
repetitur. Secūda vero vñctio fuit ex deu
otione. huic opinioni adheret scā mat ec
clesia. vt plen^o possit in quadagesimali. Er
go ad lazari redeam^{us}. Miserūt quidem so
rores ei^{us} curationē fratris desiderātes ab ie
su bicētes. Dñe ecce quem amas infirma
tur. Queret hic aliquis cur n̄ iuerūt ipse p
sonaliter. Ad hoc ita Trisof. inquit. Nō nō
iuerūt ad chym̄ sicut centurio et regul^{us}. quia
vehemēter p̄fidebant de ch̄so p̄pter mul
tam familiaritatem quā habebat ad eum. et
q̄ a luctu detinebāt. Theophilus vero ait.
Mulieres erāt quas nō decet de facili do
mū exire. Hoc ieronim^{us} in eplā ad Eusto
chiū docet. Rar^{us} ait tibi sit egressus in pub
licam. martyres tibi querās in cubiculo. bis
tabat itaq̄ a Bethania x̄ps p̄biētā. postq̄
em iudei eū voluerūt lapidare ex eo q̄ dix
rat. Ego et pater vnū sum^{us}. ipse de manibus
eorum euadēs abiit trās iordanem. ad quē
non iuerūt sorores lazari rōnib^{us} p̄dictis.
sed miserūt nec dixerūt veni. q̄ amāti suffi
cit nūciare necessitatem amici. Audiēs aut
iesus dixit eis. sc̄z r̄ndendo p̄ nunciū. Infir
mitas hec n̄ est ad mortem. s̄z p̄ gl̄a dei. vt
glorificet fili^{us} dei p̄ eam. Non est p̄ hoc in
telligendū vt doctores sancti declarāt q̄ la
zar^{us} sc̄dm opinionē quorūdam hereticorū
non fuit vere mortu^{us}. q̄ sic destrueret ve
ritas euāgelij. cum tñ infra x̄ps dicat. lazari
mortu^{us} est. Sed p̄tato dicit. Infirmitas
hec nō est ad mortē. q̄ nō tendebat ad mor
tem ibi s̄sido p̄pter resurrectionē. P̄nc
theophil^{us} dicit. Ipsa mors non erat ad mor
tem sed potius ad miraculū. quo facto cre
derent homines in ch̄m et vitarent veram
mortem. Ideo dicit. sed pro gl̄ia dei et
quia sc̄z in resurrectione lazari manifestari

debebat virtus et potentia diuinitatis que
erat in ch̄so qui verus homo erat ac ve
rus deus. Et autem audiuit quia infirmaba
tur. Tunc quidem in māsit in eodem loco sc̄z
trans iordanem duob^{us} diebus expectando
vt refert Trisofom^{us}. vt lazarus moreretur
et sepeliretur. essetq̄ quadriuan^{us} ante q̄z il
luc accederet ab maiorem certitudinē mis
raculi. De morte lazari et de ver
bis ch̄si cum apostolis ante q̄z iussit ad
lazarum suscitandū.

Capitulum secundum
Secunda mysteriū et templū de laza
ro resuscitato dicitur mortis indubi
talis. nam indubitanter lazari mortuus est.
quod ch̄s discipulis voluit sapientissime p
palare. Dixit enim eis. Eam^{us} iterum in iude
am. Dicit ei discipuli. Rabbi nūc q̄rebat te
iudei lapidare. et tu iterum vadis illuc. quasi
dicat non est tibi nec nob^{is} securum. R̄ndit ie
sus. Nonne xij. hore sunt diei si quis ambu
lauit in die non offendit. q̄ lucē h̄ mundi
videt. Si autem ambulauerit in nocte offē
dit. q̄ lux non est in eo. Dic sc̄dm aliquos
appellat se diem. et xij. aplōs xij. horas. ac si
dicat. hore sequitur diem et nō dies horas.
Sicet vos debetis sequi voluntatem meā
non ego vestram. Et ideo si voluntatē meā
qui sunt dies secuti fueritis non offendetis.
Si autem voluntatē vram q̄ est nox secuti
fueritis offendetis. Vel aliter pōt intelligi
sc̄dm ny cholaū de ira. Nōne xij hore sunt
diei. nō debetis credere q̄ iudei p̄seuerent
in voluntate me lapidādi. q̄ sicut hore muta
biles sunt et affcūs hōim. quiny mo se p̄i in
die mutatur cor hōis q̄z hore. Et iō si quis ā
bulabat in die. i. sancte iuste et pacifice nō of
fendit. Et sc̄dz primā expōnē. qui ābulat in
die. i. meū qui sum lux mūdi faciēs diē grē
non offendit. i. secur^{us} debz esse q̄z lucē hui^{us}
mūdi videt. i. meip̄m. Si quis āt ābulauerit
in nocte. i. sine p̄ntia mea offendit. p̄ q̄z sic
dixit reuelauit mortē lazari nōie sonni ex
mens illā. Lazari inquit amicus n̄ dormit.
s̄z vado vt a somno excitē eū. Dic aug^{ustinus} ait.
q̄ āt dixit dormit v̄x dixit. dñs dormiebat

hominib⁹ mortuuserat: qui eū suscitare nō poterāt. Nam dñs tāta facilitate excitabat de sepulchro: quāta tu excitās dormientes de lecto. Dixit ergo dormit scdm potētiā suā. Hāc at cām sui iuneris vt dicit Nicholaus de lira: assignauit vt assecuraret discipulos. qñ dicat: nō debetis timere: quia nō vado ad disputandum cū iudeis: s; ad lazarū suscitandum. At discipuli rñdere. Domine si dormit salu⁹ erit. i. ex quo dormit signū est sue curationis: non est necessariū q; vadas illuc. Mōdum enim erant assecurati ad plenum p; vbi xpi. quia adhuc erāt infirmi et imperfecti. Sed graue videt nonnullis q; discipuli crediderint dñm velle ire tam longam viā ad hōiem excitandum. Pro quibus ita refert Crisost. Istud dicemus qm extimabāt hoc enigma eē qualia multa loq̄bat q; etiā erāt rudes in timore positi male capiebāt vba xpi. Ideo instabāt ne rebirent in iudeā. Tunc manifeste locut⁹ est dicens. Lazar⁹ mortuus est et gaudeo nō. s. de morte ei⁹ absolute: s; propter vos vt crebāt; et in fide pfirmemini. qm nō erāt ibi et tñ mori illi⁹ mihi nota fuit. Sed eam⁹ ad eū. Dixit thomas. salis discipulis. Eam⁹ et nos et moriamur cū eo. ptulit hec vba thomas secū dum aliquos ex quada; desperatione. Vel s; alios ex amore et dilectione. qñ diceret meli⁹ est nobis cū illo mori q̄ sine illo viuere. Venit g; iesus et inuenit eū quatuor dies iam in monumēto hñtem. Quatuor dies dicit ad ostēdendū certitudinē mortis. q; licet sint aliq; infirmitates latētes quibus videtur aliq; mortu⁹ ad tēpus: hoc tñ nō durat per quattuor dies. Dicit etiam in monumēto. s. in terra reclusus. quia bato q; fuisset ibi positus viu⁹: nichilomin⁹ in tāto tēpore fuisset ibi mortu⁹. Multi at ex iudeis venerant ad marthā et mariā vt consolaretur eas de fratre suo. Sed quō inq̄t Crisost. iudei p̄solabātur dilectas a xpo: cū iaz statuisent q; si quis xpm p̄fiteret extra sinagogas fieret. Sed p; calamitatis necessitatē aut qñ nobiles has mulieres reuerētes eas consolabātur. aut q; haberāt qui nō mali erant.

multi em̄ ex ipsis credebāt. hec ille. Marthā g; vt audiuit q; venit iesus: ipsa enī habebat curā dom⁹. Et ideo pmo est ei nūciatus aduēctus xpi p; aliquē qui illū puenerat: et occurrit illi reuerēter et deuote. Maria at domi sedebat cū iudeis qui ad eas venerāt. Dixit ergo marthā ad iesum. Dñe si fuisses hic frater me⁹ non fuisset mortu⁹. Et h; aparet q; credebat ipsum potuisse preseruare fratrem suū a morte: tñ impfecte credebat q; videt innuere q; non posset xps tantum absens quātum pñs. Subdidit marthā. Sed et nūc scio q; quēcūq; poposceris a deo dabit tibi deus. Videt p hoc q; nō fuisset bene edocta de ei⁹ diuinitate: q; non dixisset quēcūq; poposceris: s; quēcūq; iusseris fiet. Dixit illi iesus. Resurget frater tu⁹. hoc illa intellexit de resurrectione futura: p̄p̄ta rñdit. Scio q; resurget in resurrectione in nouissimo die. loquebat at de resurrectione generalisim Crisost. vel q; audierat multa a xpo de resurrectione loquēte. Vel q; erat de secta phariseorū qui resurrectionē p̄fitebant ex verbis scripturarū. Dixit ei iesus explicās intētionē suā de resurrectione propinqua. Ego suz resurrectio et vita. Vñ scz vita per eēntiā ppter qd suz cā vite omnibus viuētibus: et possuz dare vitā mortuis. Quia qd est tale p eēntiā est cā omnium aliorū que sunt per participationē: vt habetur. ij. methaphi. Qui credit in me etia; si mortu⁹ fuerit viuēt. Et om̄s qui viuīt et credit in me nō moriet in eternum. crebis hoc. Nō petit quasi ignorās: sed querēs ei⁹ confessionē ad meritū. q; ore fit p̄fessio ad salutem. At illi. vtig dñe. p; verba em̄ xpi erat in fide instructa plen⁹ q̄ ante. qd p̄ter ei⁹ sequētī p̄fessione. Ex qua pmo exprimit xpi dignitas sacerdotalis et regia cū dī. Ego crebidi q; tu es xps. i. vnct⁹. vnctio debebatur regibus et sacerdotibus. Scdo explicatur xpi diuinitas cuz sequit filius dei. s. natural. Tertio ponit incarnationis veritas cuz s; dicitur: qui in hūc mundū venisti. nō per loci mutationē. sed per carnis assumptionē. Et cū hoc dixisset a xpo edocta abiit et voca

uit mariā sororē suā silētiō Crisostō ait **Q**uod occulte sororē vocat: quia si sciissent iudei xpm aduenire recessissent et non fuissent testes miraculi. Dixit itaq; Martha sorori. Magister adest et vocat te. Non est creberrimum hoc loco marthā fuisse mentitā: cū dixit vocat te, qz nō fuit ab euāgelista exprefsum cū id euāgelista fecerit pp breuitatem. Et at maria audiuit marthā surrexit cito et venit ad xpm qui nondū venerat in castellum: sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei martha. Iudei g qui erant cum ea in domo et consolabatur eam: secuti sunt eam dicentes: quia vadit ad monumentū vt ploret ibi. Maria ergo cū venisset vbi erat iesus: videns eū cecidit ad pedes eius et dixit ei. Dñe si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. At iesus vt vidit eā plorantē: et iudeos qui venerāt cum ea plorātes infremuit spū et turbauit semetipsum et dixit. Vbi posuistis eū. Hic dicit Beda. Non omnia dixit maria que Martha petulerat. qz osue to hominū more pre lachrymis non omnia q voluit pferre potuit. Et de xpo ait Crisostomus. Marie loquēti nihil xps loquit. neq; ea dicit q sorori dixerat. Turba em ade rat multa et non erat tēpus illoz verborū. Sed p̄descendit et humiliaf humanā naturam denudās. Infremuit g spū et turbauit seipsum. Dicit Nicholaus de lira. Tremitus surgit ex indignatione. Iste g xpi fremitus p̄cedebat ex indignatione ei⁹ p̄tra diabolum per cuius suggestionē mors intravit in mundū: quem erat cito debellatur. Turbatio at illa p̄cedebat ex cōpassione lazari et sororū eius. Sciendū tamē q iste passiones et similes non fuerunt in xpo viciose sed magis virtuose, quia non erant peruerentes iudiciū rōnis sed magis sequentes et per ipsum excitatē. Auertendū in super pro eo q xps dixit. vbi posuistis eum. qz secundū Augustinū in li. de verbis dñi. Nō locū sepulti ignorare credi debet: sed fidei populi approbare volebat. Et at dixerunt ei veni et vide iter versus monumentum cepit: lachrymat⁹ est iesus. Lachrymabat

quidem ex cōpassione et pietate tanq; verus hō. lachrymabat etia; vt pie p̄ficere possum⁹ pp ea q̄ quintadecima futura die v̄tura erat sup eū. Itaq; intra semetipsū s̄dō dicebat. Lazare mi dilecte ego plorando ad tuū monumentū accedo. Et xv. die sequenti magdalcna cum mulieribus et matre mea b̄dicta de cruce b̄positū plorando me ad monumentū nouum adducere. Lazare mi ego hodie erua; te a faucibus mortis: et quintadecima die clamabo in cruce et ingrati hōies nō audiet me vocātē. Iudei at vidēs xpm flere dicebāt. Ecce quōd amabat lazari. Quidā in sup ex ip̄is dicebant. Non potuit hic qui aperuit oculos ceci nati facere vt hic non moreretur.

Quāting sunt conditiones que ostendunt certitudinem miraculi in resurrectione lazari. Capitulum iij.

Certū miserū p̄templandū de lazari resurrectione b̄ resurrectionis mirabilis. in quo quāq; sunt p̄sideranda q̄ faciūt ad miraculi certitudinē et magnificentia. Prīmū est sepulchri descriptio.

Secundū lapidis amotio.

Tertium xpi oratio.

Quartum lazari vocatio.

Quintum subita resurrectio.

Primū p̄siderandū est sepulchri descriptio. vt at dicit text⁹ euāgelij. Iesus rursus frēm̄s in semetipso venit ad monumentū id est puenit siue applicuit. Tremitus autē ille et indignatio fuit pp iudeos de illo iniquē murmurātes. Erat at spelunca et lapis superpositus erat ei. Spelunca vt dicit hic beda: est rupis vocata. Secundū p̄siderandum b̄ lapidis amotio. Dixit quidē iesus. tollite lapides. Crisostomus. hoc dixit vt eos testes faciat miraculi. R̄dit Martha. Dñe iā fecit. q̄riduan⁹ est. s̄m Theophilū hoc martha tanq; diffidens dicit veluti impossibile credēs posse frēm suscitari ob diē d̄iuturnitatē. Del s̄m alios hec v̄ba nō sunt despe

rationis sed potius admirationis. Dixit il-
 li iesus. Nonne dixi tibi quoniam si crederet
 videbis gloriam dei. i. gloriosam eius virtutem
 in suscitatione fratris tui. Tulerunt ergo la-
 zarium ad preceptum christi. **T**ertium conside-
 randum est christi oratio. Voluit quidem orare
 ut perfunderet malicia iudeorum qui sibi impo-
 nebant quod faciebat miracula virtute demo-
 num. Quare eleuatis oculis sursum dixit. **P**ater
 gratias ago tibi quoniam audisti me. **D**eus enim pater
 celestis magnificetissimus est. **E**t ideo
 ex gratiarum actione de preteritis ad presens
 beneficia sequentia prouocat. hoc utique est
 proprium magnifici. ut habet iiii. ethicorum
Subiungit in oratione christus. Ego autem sciebam quod
 semper me audis: sed propter populum qui
 circumstat dixi: ut crederent quia tu me misisti.
Sciedum hic quod orare patrem. uenit christo
 ratione humanitatis in qua minor esset pater: non
 ratione diuinitatis in qua esset equalis. **Q**uar-
 tum considerandum est lazari uocatio. postquam
 enim sic orauit clamauit voce magna. lazare
 ueni foras. Dicit hic Theophilus. **A**ltius cla-
 mauit ut gentiliu ora refrenet fabulantium in
 tumultis et aliarum defunctorum. **C**lamat igitur
 si aduocatus de longinquo. **D**eus enim nichola-
 um de lira. **C**lamauit voce magna: quia si di-
 xisset in silentio: possent aduersarii dicere quod
 uerba magica protulisset. **Q**uintum consideramus
 deus. **I**tem resurrexerat. **E**t ait namque posuit quod fue-
 rat mortuus: ligatus manus et pedes insitis. et
 facies sudario erat ligata. hic declarat virtus
 diuina: non solum suscitatio mortui sed etiam fa-
 cies exire ligatum. **I**n his insuper appet certitu-
 do miraculi inquit. **E**xiit lazarus eo modo quod fu-
 erat in sepulchro positus. **D**ixit eis iesus. Sol-
 uite eum. **F**ecit hoc ut accedentes de populo et tan-
 geres ex visu et tactu essent testes miraculi.
Ibiungit christus. **E**t finite abire. ut ostendat vere
 suscitatus. **P**ropterea uide. cuiusmodi est abulatio et
 comestio et filia. **A**ltius ergo ex eis quod uenerat ad
 mariam et martham et uiderat quod fecit iesus cre-
 diderunt in eum. **Q**uidam autem ex ipsis abierunt ad
 phariseos et dixerunt eis quod fecit iesus. **D**icunt
 doctores res aliquid quod id fecerit bono zelo moti.
 uolentes ex miraculo uiso refrenare iram eorum

propter iesum tanquam irrationale. **A**lij uero asse-
 runt quod ex malignitate moti fuerunt ad hoc.
 quod ex uisibilibus signis boni et electi peruertuntur.
 mali obdurant. **E**t hoc magis uidebatur ex ista se-
 quenti. ubi agit de congregatione phariseorum
 ad tractandum de morte christi. **E**xprimuntur sic esse
 in populo christiano in quo multi audientes enar-
 rari ex quanta opera christi. afficiuntur spirituali leticia
 plerique uero illa deridere solent. et quod grauius est
 negant et impugnant ueritatem prophetarum aposto-
 rum martyrum doctorumque testimonio. **P**roba-
 tam. **M**edacium inquit est quod lazarus resurre-
 xit. **S**tulti. **T**ardi corde ad credendum.
 uos medaces estis. uos filii dyaboli. quod eua-
 geliste iohanni uiginti deiecit ad calcem recu-
 latis. **I**tem utique lazari resuscitati testis huius
 historia quod omnia oculis perspicit. **E**rgo omni in-
 fidelitate deposita demus gratias christo nostro re-
 beptori quod sicut lazarus quatuordecim annis resuscitauit a
 monumento: ita in fine seculi resuscitari faciet
 omnes homines mundi ut in eternum dantem iniqui-
 tatis. **I**ustus uero tribuat premium uite eterne. **A**men
Sermo decimus septimus de passionis pas-
 sione saluatoris nostri. **I**esu christi

Proremus ante do-
 minum qui fecit nos quoniam ipse est
 dominus deus noster. **N**on passione nos
 inuitatis prophete illuminati uerba sunt ista. psal-
 xciiij. **N**escio quod flebilius ac pietate et pimi-
 seratione magis dignum commemorari potest:
 quam abiectissima passio moribus acerbissima ier-
 su christi filij dei. **U**tique omni fera crudelior: du-
 riorque petris censeri debet. quisquis ille sit
 qui ad tanti mysterij memoria non pungitur.
Si enim absque lachrymis non solum narrari uel
 dici. immo nec excogitari possunt que de
 morte cesaris aut popei magni aut hec-
 toris troiani. aut dario persarum regis. uel
 alexandri macedonis. aliorumque regum uel impe-
 ratorum conscripta sunt. quanto magis mors
 regis regum plagentibus oculis ad mentem
 est reuocanda. **A**ccedit ad hoc quod ille qui pec-
 catum non fecit: nec dolus inuentus est in ore eius
 mortuus est pro nobis debitoribus mortis. ut
 nos redimeret. ut nos saluos faceret. ut nos

ad patris celestes reducet: in ligno crucis
pepedit. **C**opatiendū itaq; illi est qui taz du
ra p nobis tulit tozmetā: ne in die iudicij cū
venerit in glā maiestat; sue inueniamur in
grati in p̄spectu eius. **N**ā vt quidā de uot;
ait. **H**odie xps de cruce sic alloquit vñquē
q; **V**ide hō que p te patior: vide penas q;
bus afficior: vide clauos quib; p̄obior: nō
est dolor: sicut quo crucior: cū sit tāt; dolor
exterior: intus tñ dolor est grauior: tā ingra
tum dū te experior. **D**eponam; igit; durici
am animi: induam; usq; viscera pietatis: et de
uotione qua possum; xpm in cruce passum
pariter lugeam; **N**ec vile aut muliebre pu
tantū est hoc officij; exoluere: quinimmo
et piū et laudabile fore exēpla luculentissima
manifestāt. **S**cribit; nāq; **B**enecl. l. ca. q. io
seph ruit sup facie p̄ris sui defuncti flet; et de
oculas eū. **E**t **B**en. xxv. ca. qualiter abram
flevit sarā vxorē suā defunctā. **E**t ij. regum
p̄ ca. quō dauid plāxit sup saul et ionathan
interfectos in prelio. **E**t ij. regū iij. ca. quē
ad mortū dauid leuauit vocē suā et flevit su
per tumulū abner quē ioab et abisai interfe
cerāt. **E**t ij. regū xvij. ca. d̄r adhuc de dauid
q; cū audisset mortē filij sui absolon: flebat
dicens. **A**bsolō fili mi: fili mi absolō. **E**t nus
meri xx. ca. laudat; populū qui mortuo aarō
flevit p̄ xxx. dies. **E**t. j. regū xxvij. samuel
mortu; est plāxitq; eū omnis pp̄lus. **E**t ij.
machabeor ix. ca. ponit; q; postq; iudas ma
chabe; cecidit et occisus fuit in p̄lio: flevit e
um ōnis popul; plāctu magno. **P**arrat eti
am iustin; q; cū nunciatū fuisset alexandro
vxorē darij quā detinebat captiuam in par
tu mortuā flevit ex hūanitate. **I**n sup. q; dū
alexāder expost exanime corp; darij inue
nit quem sui interfecerāt fudit lachrymas
Quis q; absq; gemitu audire potest q; ille
qui ōnibus p̄stat vitā est mortuus in cruce.
Cxpiani oēs **V**iri **M**ulieres **M**iue
nes **S**enes **V**irgines **V**idue **M**up
te **P**ie matres **P**opuli cūcti nobis om
nibus dicit ecclesia vba in themate p̄posi
ta **P**lorem; añ dñm affixū patibulo crucis
q; ipse est dñs de; noster **N**ō quē ploratus;

possumus deo propicio puenire: si biligen
ter voluerim; ac fideliter et fiderare igno
minā crucis dñi n̄r iesu xpi. **B**edcirco in p̄
senti sermōe de ipsa passione dñicā tria my
steria pponem; et emplanda

Primū dicitur volūtatis

Secundum humilitatis

Tertium acerbitatis

Quā rps ex ardentissimo amore volens
passus est et de volūtate eius q̄litate. **C**a. j.

Primū mysterij; et emplandū de pasi
sione iesu xpi d̄r volūtatis. **N**ō cuius
clara explanationē tria dubia occurrūt enu
cleāda **P**rimū vtrū rps passus sit ex volun
tate aut ex necessitate

Secundū vtrū in xpo fuerūt plures volun
Tertij vtrū in xpo fuit contrari **(tates**
etas voluntatum.

Nō hūmū dubij dicere debem; q; rps
et volūtate passionē sustinuit. **H**oc vtiq;
probat; abūbe. d̄r em p̄ isaia liij. ca. **O**blas
tus est q; ipse voluit. **E**t damascen; inquit.
Nihil coactū in xpo s; ōnia volūtaria. vo
lens et suriuit volēs s; fuit mortu; est.
In sup. passio xpi fuit bona et meritoria er
go volūtaria. **D**n̄ **A**ug. li. j. p̄fessionuz ait.
Nemo inuitus bñ agit etiā si bonū est qd a
git. **E**t hec sentētia p̄firmat; xx. q. iij. ca. p̄is
clericus. **N**ullū bonū nisi volūtariū. **E**t xv.
q. j. ca. nō est. **V**olūtarium sibi militē elegit
xps. **Q**uare et ipse volūtarie passus est. **D**i
cit nāq; **A**lexāder de ales in iij. volumine
summe sequēdo **D**amascenū **P**ilariū et **P**u
go. in li. de sacramētis. q; aliter fuit potētia
patiendū in xpo q; sit in nobis in statu misē
rie et in abā in statu innocētie. **N**am in statu
innocētie fuit potētia patiēdi sine necessita
te et sine volūtate. quare **A**bā impassibilis
erat ex v̄tute diuine protectionis nō ex sua
natura. **I**n statu miserie est potētia patien
di cū necessitate et sine volūtate. **I**n dño ie
su xpo fuit potētia ad patiendū nō tñ indif
posita: vt in abā. nec cū necessitate vt in no
bis: sed cū dispōne ad patiendū et cum volū
tate potētē. p̄hibere passionē. **N**ā cum sit
duplex potētia sc; actiua et passiua. potētia

actiua in nob̄ est solū ſbiecta voluntati, po-
tētia paſſiua nō: et ſequit̄ additiōe nature.
In dño dō iēſu potētia paſſiua ſicut et potē-
tia actiua fuit ſbiecta voluntati vt eēt dñi ſui
actus et ſue paſſiōis, vt ſicut volūtas nra h̄z
dñiuz ſui act⁹ potēs phibere eū vel educere,
ita xpi volūtas dñiuz habuit et potēs fuit
prohibere paſſionē a potētia patiēdi aſſum-
pta vel ipſam educere in actū patiēdi. **N**ōn
dum tñ hic p̄m **A**tho. iij. pte. q. xij. arti. iij.
q. aīa xpi pōt dupliciter cōſiderari. **U**no mō-
dō p̄m p̄mā vtutē et naturā. **E**t hoc mō ſicut
non poterat mutare corpa exteriora a cur-
ſu et ordine nature, ita etiā non poterat im-
mutare propriū corp⁹ a naturali diſpōne. qz
aīa xpi p̄m p̄mā naturā h̄z determinatā p/
portiōne ad ſuū corp⁹. **A**lio mō pōt phibe-
rari aīa xpi p̄m qd est inſtrumētus vnitū vbo
dei in p̄ſona. et ſic ſubiebat ei⁹ p̄tati totalit̄
ōnis diſpoſitio p̄mij corp⁹. **Q**uia tñ vtus
actiōis nō p̄mij attribuit inſtrumētō ſz p̄n-
cipali agētī: iō talis potētia attribuit magis
ipſi vbo dei q̄ aīe xpi. **D**ixim⁹ iſta p̄cluden-
tes qd potuiſſet xps phibere paſſionem, ſz
pati voluit vt p nob̄ ſatiſſaceret. **E**t vt in-
quit **A**tho. iij. pte. q. xlvj. qz paſſio illa aſſum-
pta fuit volūtariē p̄m finē liberationis ho-
minū a pctō. **N**ō tantā quātitatē doloris aſ-
ſumpſit qd eēt p̄portiōnata magnitudini fru-
ctus ei⁹ qui inde ſeq̄bat. **S**z arguit pleriqz
p̄dicta aſſerentes xpm de neceſſitate fuiſſe
paſſus. **P**rimo ex pte nra qd per eius paſſio-
nem liberati ſum⁹. **S**cđ illud **Jo.** iij. c. **S**icut
moyses exaltauit ſerpentē in deſerto: ſic o-
portet exaltari filium hōis, vt ōnis qd credit
in eū nō pereat ſz habeat vitā eternā, qd qd
dem de exaltatiōe in cruce intelligit. **S**cđ
cūdo ex pte ipſi⁹ xpi qd per hūilitatē paſſio-
nis meruit gloriā exaltatiōis, iuxta illd **L**u-
ce vltimo ca. **H**ec oportuit pati xpm: et ita
intrare in glām ſuā. **T**ertio ex pte dei cui⁹
diſſinitio circa paſſionē xpi fuit p̄nūciata in
ſcripturis et p̄figurata in obſeruatiā vete-
riſteſtāmētī. **S**cđ qd **L**u. xxiij. ca. **S**ilius qd
dem hōis vadit ſim qd diſſinitū ē de eo. **E**t
Luce vltimo ca. **H**ec ſunt vba qd locut⁹ ſuz

cum adhuc eſſem vobiſcū. qm̄ neceſſe ē im-
pleri ōnia q̄ ſcripta ſunt in lege moyſi et p̄-
phetis et pſalmis de me, et qm̄ ſcriptū ē, qm̄
oportebat pati xpm et reſurgere a mortuis
Pro declaratione iſtoz notāde ſunt de ne-
ceſſario tres diſtinctiones. **P**rima eſt **A**le-
xandri in iij. ſūme q̄ ait: qd p̄m **A**riſto. v.
thaphi. **N**eceſſarius dīr q̄tuor mōis p̄m q̄t-
tuor genera cārum. **E**t eī neceſſitas ſecū-
dum cām formale p̄m qd dīr calidū de neceſ-
ſitate calefacit, ſiue paties de neceſſitate pa-
titur. **E**t eſt neceſſitas p̄m cām mālēz p̄m qd
dīr qd calidū in ſūmo neceſſe ē fieri ignē: p̄m
qd dīceret qd paſſibile in ſūmo neceſſe ē pa-
ti. **E**t eſt neceſſitas p̄m cām efficiētē qd vocat
neceſſitas p̄m violētā. p̄m qd dīr qd lapidē for-
titer impulſus neceſſe ē moveri. **E**t eſt ne-
ceſſitas p̄m cām finale. p̄m qd dīr qd ſerrā ne-
ceſſe ē eē ex ferro et calibe: eo qd eſt ad diui-
dendū dura et ſolida. **I**n dño ḡ iēſu xpo fuit
neceſſitas ad moriēdū ſim rōnē cauſe finalē
ſolū. **E**t eī dīr ad galathas iij. ca. **M**iſit de
uſ filiū ſuū vt nos redimeret. **I**ſta redem-
ptio nō potuit eē niſi p̄ ſatiſſactionē, nec ſa-
tiſſactio niſi p̄ paſſiones. **N**ō at fuit in xpo
neceſſitas ad moriēdū p̄m rōnē cauſe effici-
entis, qz nulla cā creata poterat eum cogere
ad moriēdū. **N**eqz neceſſitas ſim rōnē cau-
ſe mālīs, qz illa ē neceſſitas dīcta ex vicio p̄-
pagatiōis ſi nob̄. **N**eqz neceſſitas ſim rōnē
cauſe formalis qz illa nō pōt phiberi nec eſt
volūtaria. **E**t de xpo dicit **Jo.** damasce⁹.
qd paſſiones et ſi ſim legē nature fiebant in
eo nō tñ coacte ſz volūtariē. **S**cđ diſtinc-
tio qd eſt neceſſitas immobilitatis et neceſſitas
coactiōis vel phibitiōis. **N**eceſſe fuit xpm
mori neceſſitate immutabilitatis, quia im-
mutabilis voluit mori, neceſſitate vō coac-
tionis vel phibitionis minime. **T**ertia diſ-
tinctio ſim **Anſelmū** in. ij. li. cur deus hō in
ca. xviij. qd eſt neceſſitas p̄cedēs qd cā ē vt ſit
res. **E**t eſt neceſſitas ſeq̄ēs quā res facit, p̄-
cedēs et efficiēs eſt neceſſitas cū dīr celū vol-
ui qd neceſſe eſt vt voluē. **S**cđ qd eſt et qd
nihil efficit ſz ſit. **C**ū dicote ex neceſſitate
loq̄ cū loq̄ris. **C**ū eī h̄ dico ſignifico te ni

hil facere posse vt bñ loqueris nō loqueris
non q̄ aliquid te cogat ad loquēdū. **Nā** vio
lentiā naturā p̄ditionis cogit celus volui.
te vō nulla facit necessitas loq̄. **Sz** vbi cū
q̄ est p̄cedēs necessitas est ⁊ sequēs. nō aut̄
vbi sequēs ibi statim ⁊ p̄cedēs. **Possumus**
nāq̄ dicere necesse est celū volui q̄ voluit
Sz nō similiter est verū iccirco te loqui q̄
necesse est vt loquaris. **Ista** sequēs necessi
tas currit p̄ om̄ia t̄p̄a hoc mō. **Quicq̄** fuit
necesse est fuisse **Quicq̄** est necesse ē esse
Quicq̄ futurū est necesse est eē futurum.
Si vis ḡ oim̄ que x̄ps fecit ⁊ q̄ passus ē ve
ram scire necessitatē: scito om̄ia ex necessi
tate fuisse. q̄ ipse voluit. volūtātē vō eius
nulla p̄cessit necessitas. **Quare** si non fue
runt nisi q̄ ipse voluit: si nō voluisset non fu
issent. **Et** his omnibus deprehēdīm⁹ q̄ x̄ps
passus est volūtariē. **Et** q̄cqd̄ de necessitate
d̄ a sua volūtate bñdicta depēdet. **Ge**
cūbū dubiū erat vtrū in x̄po fuit volūtātū
pluralitas. **Ad** qd̄ rñdet scūs **Tho.** iij. pte
q. xviij. q̄ quidā posuerūt in x̄po eē vnā solā
volūtātē. **Sz** ab hō ponēdūm diuersimode
moti eē vident. **Apollinaris** em̄ nō posuit
nām intellectuāle in x̄po: s̄ q̄ verbū eēt lo
co aiē vel loco intellect⁹. **Vñ** cū volūtas sit
in rōne vt ph̄sū dicit in iij. de aiā. seq̄bat q̄
in x̄po non eēt volūtas humana. ⁊ ita in eo
non esset nisi vnā volūtas. **Macharius** aut̄
p̄riarcha anthiocen⁹. ⁊ **Cypr⁹** alexādrinus
⁊ **Hergius** cōstātinopolitan⁹. ⁊ quidā eorū
sequaces: posuerūt in x̄po vnā volūtātē: q̄
uis ponerēt duas naturas s̄m̄ ypostasim v
nitatē. q̄ opinabant q̄ hūana natura in x̄po
nunq̄ mōuebat. p̄prio motu sed solū scdm̄
q̄ erat mota a diuinitate. vt p̄z in eplā sino
bica **Agathonis** pape. **Et** iō in sexta sin: o
bo apud cōstātinopolim celebrata: determi
naturū est op̄ortere dici q̄ in x̄po sunt due
volūtates. vbi sic legi⁹. **Predicam⁹** duas vo
luntates nāles in x̄po ⁊ duas operationes.
Et hō necessariū fuit dici. **Manifestū** ē em̄
q̄ fili⁹ dei assumpsit hūanā nām p̄fectā. ad
p̄fectionē at̄ nature hūane p̄tinet volūtas
q̄ est nālis potētia sicut ⁊ intellectus. **Vnde**

necesse est dicere q̄ fili⁹ dei humanā volū
tatem assumpsit in natura hūana. p̄ assum
ptionem em̄ humane nature nullā dimi
nutionē passus est fili⁹ dei in his que p̄tinent
ad diuinā naturā cui p̄petit volūtatez h̄re.
Quare necesse ē dicere q̄ in x̄po fuerunt
due volūtates. vna diuina. alia hūana. **Hoc**
tenet m̄gr sentētiax in iij. di. xviij. **Et** **Joā**
nes damascen⁹ ceteriq̄ sancti doctores. q̄
vero vt ind̄t **Tho.** fili⁹ dei sicut p̄dictum
est humanā nām assumpsit cūz onib⁹ q̄ p̄ti
nent ad p̄fectionē nature ip̄s⁹ nature. **In** hūana
at̄ nā includit etia natura aiālis. sicut in sp̄s
includit gen⁹. **Vñ** oportet q̄ fili⁹ dei cū hu
mana natura assumpsit etia ea q̄ p̄tinent
ad p̄fectionē nature aiālis inter q̄ ē appeti
tus sensitiu⁹ ⁊ sensualitas d̄r. **Et** iō oportet
dicere q̄ in x̄po fuit sensual⁹ appetitus siue
sensualitas. **Sensualitas** at̄ siue sensualis ap
petitus in quātū nat⁹ est obedire rōni d̄r rō
nalis p̄ participationē. vt p̄z p̄ ph̄m in p̄mo
ethicoz. **Et** q̄ volūtas est in rōne: pōt dici
q̄ sensualitas sit volūtas per participatio
nem. **Quātū** etia ad rōnem voluntas in
x̄po plurificat nō rōne potētie q̄ vnā est: s̄
rōne act⁹. **Quare** dicit **Damascen⁹** duplex
est hōis volūtas. **Vna** natural⁹ q̄ vocat̄ the
leis **Alia** rōnal⁹ q̄ vocat̄ bulis. **Prima** d̄r
theleis. i. simplex volūtas q̄ a m̄grs voca
tur volūtas vt natura. hec repudiat ea que
sunt nature p̄ria ⁊ que sunt s̄m̄ se mala puta
mortē ⁊ similia. **Scda** volūtas d̄r bulis. i.
p̄siliatiua q̄ vocat̄ volūtas vt rō. hec illd̄ qd̄
voluntas refugere p̄t vt nā eligit vt rō ex
ordine ad finē. **Sicut** etia in aliq̄ hōie sen
sualitat⁹ ei⁹ ⁊ volūtas absolute siue vt natu
ra p̄siderata refugit v̄sionē. quā tñ volūtas
s̄m̄ rōnem eligit p̄p̄ finez sanitat⁹. **Quare**
scdm̄ b̄cā distinguim⁹ in x̄po volūtātē mul
tiplicē. i. diuinā ⁊ hūanā. **Et** hāc diuinitas
in volūtātē sensualitatis ⁊ volūtatez rōnis
Et volūtātē rōnis adhuc dicim⁹ aliā put
p̄siderē vt natura. aliā put p̄siderā vt rō.
¶ Tertū dubiū erat vtrū in x̄po fuit vo
luntatū p̄trietas. **Et** ad hoc rñdet alexan
der in iij. sūme. q̄ x̄ps d̄r habuisse diuersas

voluntates tribus modis. **P**rius iuxta duas naturas diuinā et humanā dicuntur in christo diuersae voluntates diuinae, scilicet humanae. **S**ecundo modum humanā nam dicuntur in christo diuersae voluntates, voluntas, rationis et voluntas sensualitatis. **T**ertio modo dicuntur in christo secundum rationem diuersae voluntates quia ratio quādam voluntatem, ut nā est vniuersi corpori et huius voluntatem, ut ratio est personae diuinitati, et secundum hoc dicerentur in christo diuersae voluntates, voluntas naturalis et voluntas rationalis. **V**oluntas diuina in christo erat ut ipse dolores et passiones et mortem pateret, non quia ista essent a deo voluta secundum se, sed ex ordine ad finem humanae salutis. **V**oluntas rationis erat ut voluntas diuina impleret, voluntas autem sensualitatis naturaliter ista refugiebat. **S**imiliter voluntas ut natura ista repudiabat tāquam naturae propria. **V**erū tamen licet iste fuerint voluntates diuersae, non tamen propriae. **N**am haec voluntas sensualitatis propria voluntati rationis, nec voluntas humana propria voluntati diuinae, nec voluntas naturalis propria voluntati rationis, quia secundum **D**amascentum. **C**ontraria nata sunt fieri circa idem, voluntas autem morietur et viuere nec secundum idem in christo, quia vniuersum circa sensualitatem, aliud circa rationem. **E**x quo inquit **Th**o. ubi super, quod neque voluntas diuina neque voluntas rationis in christo impediatur aut retardatur per voluntatem naturalem, neque per voluntatem sensualitatis. **S**imiliter autem nec e converso voluntas diuina vel voluntas rationis refugiebat aut retardabat motum naturalis voluntatis et motum sensualitatis. **P**lacebat enim christo secundum voluntatem diuinā et etiā secundum voluntatem rationis, ut voluntas naturalis in ipso et voluntas sensualitatis secundum ordinem suae naturae mouerentur. **H**inc ostendit magnitudo doloris christi patientis, quoniam secundum **Th**o. in parte quarta, quod. xlvj. in alia patientibus mitigat tristitia interior et etiā dolor exterior ex aliquo consideratione rationis per quādam derivationem seu reductionem a superioribus a inferioribus quod in christo patiente non fuit. **N**on cuius enim virum permittit agere quod est sibi proprium. **Q**uare in illa voluntate diuersitate nulla prietas est ponenda. **E**t si obijceretur per id quod scribit **L**ucas xxiij. ca. **S**actus in agonia, plurius orabat. **S**ed agonia videtur importare quādam

impugnationem animi in contraria tendentia, quare videtur quod in christo fuerit voluntatum contrarietas. **R**idere possumus secundum **D**amascentum in ij. li. quod agonia non fuit in christo quantum ad partem animae rationalem, secundum quod importat considerationem voluntatum ex diuersitate rationum cedentem, puta cum aliquis secundum rationem considerat vnum vult illud, et secundum quod considerat aliud vult contrarium, hoc enim contingit per debilitatem rationis quod non potest diiudicare quod sit simpliciter melius quod in christo non fuit, quia per suam rationem iudicabat simpliciter esse melius quod per passionem impleverit voluntas diuina circa salutem humani generis. **F**uit tamen in christo agonia quantum ad partem sensitivā secundum quod importat timorem infortunij vel mali immunitis. **I**nspiciamus ergo iesum benedictum orantem illius auribus cordis audimus dicentem. **P**er si possibile est transseat a me calix iste, verū tamen non mea sed tua voluntas fiat. **E**t considerantes voluntatem eius sensualitatis voluntatemque rationis naturalem per patiamur illi. **S**ecundum enim has voluntates mouebatur ad omnes penas, ad omnes iniurias, ad omnes periculis, ad omnes percussiones, ad omnes passionem refugientes cum tristitia et dolore inexplicabili, atque intra se dicere poterat, heu me dolentem nimium. **E**go quasi agnus maluerit quod nemini nocui caperem, ero hinc ad modicum tāquam seditiosus et latro. **E**go speciosus forma per filium hominis velut leprosus appebo. **E**go quod meos discipulos tantum dilexi ut et pedes illis lauerim, et ab eis et ab alijs amicis inter vbera mea et cruciatur relinquerem. **E**go quod carnem de virgine sumptam spiritu sancto coopante retineo, linoribus et plagis implebor. **E**go quod gloriosus hierosolymam intraui acclamantibus cunctis benedictus qui venit in nomine domini, confusus et abiectus extra ciuitatem deducar oneratus grauissima cruce. **E**go qui coram turbis miracula feci publice coram populo in medio latronum crucifigam. **C**onfodient manum meam et pedes in ligno, et aplata pedis vestigium quod non erit in me sanitas. **E**go quod vitam omnibus liberaliter donavi per crucem viuificam vitam puabor o per me et quod vniuersa talia passus est. **O** mihi mea et pro te marie prestabor. **G**rauis erit mihi fuit

to tuo dilecto ignominia crucis. s; grauior
vor lamētatiōis tue **Dis** e hūmōi cogitatio
nibus intē? pīssim? iēsus nō solū in orōne
s; vsq; ad exitū aīe vehemētissīe affligeba
tur **Altera** dō ex pte dū volūtātē ei? uiuī
nā volūtātēgrōnis q; vt rō p̄siderat? intue
mur ad grās illi exhibēdas obligatissimos
nos inuenim? **Flagbat** d̄ppe dēfiderio es
tuatissimo q; dura q; asprima p salute
hūani generis tollerare **Id** pcludebat di
cēs **Siat** volūtas tua **Voluisti** o p̄r eterne
vt in v̄ginis vtero mihi copularē hūanani
naturam & p̄lacui tibi **Voluisti** vt corpus
mōdissīe pceptū penalitatis hūane vīre in
alijs ex p̄cto debitis necessarijs volūta
rie s; bicerē & obediri tibi. voluisti vt paupe
rem vitā laboriosāq; gererē & nō d̄biri tibi
Dis vt p̄dēptōe mūdi meū sanguinē sū
dam **Dis** vt ad man? iniquorū deueniam.
Dis vt hāc mihi patā de p̄mo īgminio
sam passiōē sustinēs **Dis** vt in cruce cōfi
rus p̄dēs **Dis** vt ibi ex violētia illatarum
passiōnū moriar **Siat** volūtas tua **Chari**
tas inflamatissīa iēsu xpi filij dei. **Amor**
ōnia vincēs patiū se offerebat ōnia perpeti
vt regni celestis ianuā nob̄ aperiret.

Qua passiō xpi fuit abiectissima rōne loci

Sci ptis & sortij **Lap**lm. ij.

Secundū mysteriū p̄teplandū de pas
sione dñi n̄ri iēsu xpi d̄r humilitatis. voluit
quippe eligere passiōē & mortē cōtempti
bilē ex humilitate. qd̄ ōndim? triplici rōne
Primo ratione loci.

Secūdo ratione tēporis

Tertio rōne cōsortij

Primo fuit p̄teptibil? & abiecta sat? pas
siō & mors xpi ratione loci. qz in ciuitate sa
mosa & celeberrima hierusalē q̄ erat diuino cl
tui deputata. **Quare** at ibi & nō in bethleē
vbi nat? fuit. in nazareth vbi nutritus erat
pati voluit: assignant plures rōnes **Prima**
quidē qz hierlm erat loc? a deo elect? ad sa
crificia sibi offerēda. q̄ quidē figuralia sacri
ficia figurabāt xpi passiōē q̄ est v̄x sacri
ficiū. s̄m illud apli ad ephesios v. ca. **Tradi**
dit semetipm oblationē & hostiā dō in odo

rem suauitatis **Pr** Beda dicit in quādā o
melia: q; appropinquāte hora passiōis dñi
appropinquē voluit loco passiōis. s; in hie
rusalē. q; puenit an̄ qnq; dies pasce. sicut ag
nus paschal? an̄ qnq; dies pasche. i. in deci
maluna s̄cōm p̄ceptū legi ad locū immola
tionis ducebat. **Secūdo** q̄re in hierusalē
pati voluit est: qz v̄tus passiōis ei? ad to
tum mundū diffundēda erat. iō in medio tē
re habitabil? pati voluit. **Pr** d̄r in ps. **Deus**
at rex n̄r an̄ s̄c̄la opat? est salutem in medio
terre. s; hierlm q̄ d̄r eē terre vmbilic? **Ter**
tia rō fuit qz h? maxime pueniebat hūilita
tiē. vt. sicut turpissimū gen? mortis ele
git. ita etiā ad ei? hūilitatē p̄tinet q; in loco
tā celebri p̄fusione pati n̄ recusauit. **Quar**
ta rō est vt ōndere? a p̄ncipib? populi ortā
eē iniquitatē occidētū xpm **Et** iō in hie
rusalē vbi morabant? voluit pati. **Pr** dicitur
Actū iij. ca. **Cō**uenerūt in ista ciuitate ad
uersus puerū s̄cōm tuū iēsu quē vnxiisti. he
rodes & p̄otius pilat? cū gētibus & populi
isrl. **Sz** posset aliq; q̄rere cur xps nō in tē
plo vbi sacrificia offerebant? passus est aut
in ipsa ciuitate: s; extra portā. **Ad** qd̄ r̄nōz
scūs **Tho.** iij. pte q. xl v. q; hoc s̄c̄m ē tripli
ci rōne **Primo** quidē vt veritas responde
ret figure. **Nā** vitul? & hircus q; solēmissiō
sacrificio ad expiationē toti? multitudinis
offerebant? extra castra p̄burebant. vt p̄ci
pitur **Leuitici** xvi. ca. **Et** hoc est qd̄ dixit
Paul? ad hebreos xij. ca. **Quorū** aiālū in
ferē sanguis p̄ p̄cto hōz corpora cremabā
tur extra castra. p̄pter qd̄ & iēsus vt sacrifici
cari sūū pplm extra portā passus ē **Secūdo**
rō est p̄pter exēplū. vt scz nos instrueret
exire a mūdāna cōuersatione **Pr** ibidē **A**
postol? **Sb**dit **Cre**am? igit? ad eum extra
castra improperiū ei? portātes **Tertia** rō
vt **Crisostom?** dicit in sermone de passiōe.
Voluit dñs pati nō s̄b tecto nō in templo
iudaico: ne iudei s̄btraherēt sacrificiū salu
tare ne putarēt p̄ illa tm̄ plebe oblatū **Et**
ideo foras ciuitatē foras muros vt scias sa
crificiū eē cōe qd̄ toti? terre est oblatio qd̄
cōis est purificatio. **Sed** adhuc dubitatur

cur xps nō in ebrō vbi adā fuit sepult⁹? In monte caluarie voluit crucifigi: cū passio eius fuerit medicina ptra pccm. **Adē** **Ab** qd rīdet **Piero**. sup mattheū dīcēs **Quidam** exponūt caluarie locū in quo sepultus ē **Adā**. Et iō sic appellatū qz ibi antiq hominis sit pbitū caput. fauorabilis interpretatio et mulcēs aures populī nec tñ vera **Er** tra urbem enim et foris portā loca sunt in qbus trūcant capita dānatoz et caluarie. i. de collatoz sumpserē nomen. ppterea aut ibi crucifig⁹ est iesus: vt vbi pus erat aera dānatoz: ibi erigeretur verilla martyrij. **Adā** vero sepultū iuxta sebron in libro iesu filij naue sepultū legimus. Et hoc ponit **Iosue** xiiij. ca. vbi sic habetur **Nomen** hebron antea vocabat⁹ cariat harbe **Adā** maximus ibi in terra enachim situs erat **Agis** xps magis crucifigēbus erat in loco comuni dānatoz qz iuxta sepulchrū abe: vt ostendē qz crux xpi nō solū erat in remediū ptra pccm psonale **Adē** sebetiā ptra pccm toti⁹ mūdi. **Scdo** fuit pteptibilis et abiecta passio xpi rōne tpiis. qz passus ē in die solēni pasce qñ ex omī iudeis populi ad hierusalē pfluēbāt. Et vt doctores declarāt pascale festū apud iudeos incipiebat a vespa diei in qua luna erat xiiij. **Dies** at festū apud eos incipit a vespera vnius diei. et durat vlt⁹ ad vesperā sequētis diei. vt p3 **Leuitici** xiiij. ca. Et sic dies solēnis pasce erat luna xv. ppter qd eūdem diē quem iōānes nōiat āte diē festū pasce. pp distinctionē naturālē die rum **Marc⁹** nōiat p mū diē azimoz qz a vespera pccētis diei incipiebāt comedere azima. **Ex quo Piero** **Beda** **Aug⁹** et doctores theologi di. xj. dicūt qz xps fecit cenā luna xiiij. et passus est luna xv. **Erat** at eqnoctium. qz vt inq̄t **Aug⁹** in li. questionū noui et veteris testamēti **Tūc** voluit dñs passio ne sua mundū redimere et reformare qñ eū creauerat. i. in eqnoctio. Et tūc dies super noctē increfcit: qz p passionem saluatoris a tenebris ad lucē pducimur. **In** li. vō xvij. de ciui. dei idē **Aug⁹** refert qz passus ē xps viij. kalēdas aplis. **Si** vero quis q̄reret

Cur xps pati voluit in etate iuuenili: nō in infantili vel in senectute sua. **Rīdet** sanct⁹ **Tho.** iij. pte. q. xlvj. qz passio xpi abiecta erat eius volūtati. voluntas at eius regebat diuina sapiētia q̄ omīa puenienter disponit. **Adē** ad moriendū tēpus iuuetutis elegit: qz sic voluit. **Pñ Aug⁹** exponēs illud **Jo.** xij. c. **Sciēs** iesus qz vēit ei⁹ hora vt trāse/ at ex hoc mūdo ad patrē: inq̄t. **Tantū** fecit quantū sufficere iudicauit. **Venit** hora eius non necessitatis s3 volūtatis. **Quare** autē sic voluit assignāre tres rōnes **Prima** quidem vt ex hoc magis suā dilectionē pmonēdaret qz vitā suā p nobis dedit qñ erat in pfectissimo statu. **Scda** qz nō pueniebat vt in eo appareret nature diminutio sicut nec morib⁹ **Tertia** vt in iuuenili etate moriens et resurgēs: futurā resurgētū glitātē in seipso pmonstraret. **¶ Tertio** fuit pteptibilis et abiecta passio xpi rōne pfortij. qz crucifixi fuerūt cū eo duo latrones. vn⁹ a dextris. ali⁹ a sinistris. **huc** at vt inquit scūs **Tho.** iij. parte q. xlvj. **Alia** rōne factū est quātū ad intentionē iudeoz **Alia** vero quātū ad dei ordinationē **Quātū** em ad intētiōē iudeoz vt bicūt **Crisost.** duos latrones crucifixerāt iudei: vt eoz suspitionis fieret partis ceps. s3 nō ita euenit. nam de illis nil dī. xpi aut crux vbiqz honorat⁹. **Reges** diademata deponētes assumūt crucē in purpuris in diadematis maximis. in mēsa vbiqz terrarū crux emicat. **Quātū** vō ad dei ordinationē xps cū latronib⁹ crucifig⁹ est **Primo** vt dicūt **Piero** sup matth. **Sicut** p nōb males dictū crucis fact⁹ est xps: sic p omniū salutē inter noxios qñ noxi⁹ crucifig⁹. **Scdo** vt ait **Leo** papa in sermo. de passione: duo latrones vn⁹ ad dexterā ali⁹ ad sinistrā crucifigunt⁹: vt in ipsa patibuli specie demonstret illa que in iudicio ipsi⁹ oīm homī faciēda est descriptio. **Tertio** s3m **Pilarium** duo latrones leue ac dextere affigunt⁹ oēm hūani gener⁹ diuersitatem vocari ad sacm passionis dñi oñdēta. **S3** qz p diuersitatē fidelū atqz infidelū fit oīm scdm dextrā et sinistrā diuisio. vnus ex duob⁹ ad dexteram

situs fidei iustificatione saluaf. Quis igit
excogitare possit quanta pfusione passus est
xpsdū visus est denudat in cruce inter du
os latrones pedere. pcesserat in eo tanta p
conia laudū dnica elapsa. diffusa erat fama
ei? sanctitatis atq; doctrine & miraculorū
nomē latissime erat vulgātū. Postmodum
vero velut seditiosus & blasphem? patibus
lo stabat affixus Quare pretereūtes blas
phemabāt eū dicētes Alios saluos fecit se
ipsum saluū facere nō pōt. Similit & latro
nes qerāt crucifiri impropabāt ei. Et licz
lucas dicat q vn? ex eis biterit Demēto
mei dnē cē. Quare videre? q nō ambo s
vn? blasphemauerit Tū Aug? dicit in li. d
psensu euāgelistarū: q possum? intelligere
mattheū posuisse pluralē numerū p singla
ri. cū dixit. latrones impropabāt ei. v? vt re
fert Piero? p mū vterq; blasphemauit. de
inde visis signis vn? eorū credidit

Quā passio xpi fuit acerbissima ex pte aie
& corporis & virginis matris. **La. iij.**

Certū misteriiū ptemplandū de flebili
passiōe saluatoris nri iesu xpi dr acerb
bitatis. Fuit quidē passio illa acerbissima &
dolorosa nimis. & hoc ex triplici parte

Primo ex parte anime.

Secundo ex parte corporis

Tertio ex pte virginis matris

Primo fuit passio xpi acerbissima ex pte a
nime. Dr em inqt scūs **Tho. iij. pte q. clvj**
ar. vj. in rñsione ad qrtū argumētū. Doluit
xps p amissione vite corporalis q tante fuit
dignitatis. & pcpue pp vñionez. qz corpus
istuderat vñitū diuinitati. q de ei? amissio/
ne etiā ad horā magis eēt dolendū q de a
missione alteri? hōis p quantūcūq; tēpus

Dn̄ phus dicit in iij. ethicorū. q virtuosus
plus diligit vitā suā quāto scit eā eē melio/
rem. & tamē eā exponit propter bonū vtu/
tis. Et similiter xps vitā suā maxime dilectā
exposuit ppter bonūz charitatis. fm illud
Jeremie xij. ca. Dedi dilectā aiām meāz in
manib? inimicorū ei? Doluit etiā xps p pec
catis oīm hōim q dolor excessit oēm dolo
rem cuiuslibet p triti. tū qz ex maiorī sapi ē

tia & charitate pcessit. ex quibus dolor cō/
tritionis auget. tum etiā quia pro omniū
peccatis simul doluit. **Dr autē ista clari? in/
telligātur notanda sunt hic tria theologorū
documēta. Prīmū scdm scm Tho. iij. pte q
xv. Et dn̄s Bonauē. in iij. di. xvj. q aiām
in corpore pstituta dupliciter ptingit pati.**
**Uno mō passione corporali Alio mō pas
sione aiāli. Passione quidē corporali patie
per corpora lesionē. Cum em aiā sit forma
corporis: psequēs est q vnus sit esse anime
& corporis. Et ideo corpore pturbato p ali
quam corporeā passiōe: necesse est q aiā
p accidēs pturbetur. s. quātū ad eē quod hz
in corpore pstituta dupliciter ptingit pati/
le & mortale: necesse fuit vt etiā ei? aiā pas
sibilis eēt. Passiōe at aiāli pati dr aiā fm
operationē q vel est ppria aiē: vel est pnci
palis aiē qz corporis. Et quis etiā hōis in
telligere & sentire dicat hoc mō aiā aliquid
pati: tñ propiissimē dicūtur passiōes aiē
affectiones appetit? sensitui q in xpo fue
runt sicut & cetera q ad naturā hōis ptnēt.**
**Sciendū tñ q hmoi passiōes aliter fuerūt
in xpo q in nobis quantū ad tria. Prīmū qz
tum ad obiectū: qz in nobis plerūq; ferunt
ad illicita. qd nō fuit in xpo. Scdō quātū
ad principii. qz hmoi passiōes frequēter in
nobis pueniūt iudiciū rōnis. Tertio quātū
ad effectū: qz in nobis qnq; hmoi mot? nō
sistūt in appetitu sensitui s; trahūt rōnem
qd in xpo nō fuit. qz mot? nāliter hūane car
ni pueniētes sic ei? dispōne in appetitu
sensitui manebāt q rō ex his nullo modo
impediebāt cetera q pueniebāt. Scdm do
cumentū est iuxta sententiā **Jo. damasceni:**
q magnitudo doloris pōt dupliciter p hōe
rari. Est em magn? dolor q mag? est p nām
patiētis. Sed est maior q est p nām & p vo
lūtātē Maior igit fuit dolor in xpo q in ce
teris patiētib? in hac vita qz mag? fuit p na
turā patiētis eo q cū corp? fuerit optime a
nime illi pueniēs vt pōictū ē. aiā maxie do/
luit in sepatiōe ab illo. Si vō p siberet ma
gnitudo doloris fm q dr p volūtātē patiē
tis. hoc est dupliciter. Prīmū est volūtas nālīs**

et voluntas rationalis. **P**rimo modo fuit maximus dolor in christo. **S**ecundo modo non fuit dolor in christo, quia nunquam fuit martyr ita informatus charitate qui mori desideraret sicut christus. **E**x quo ut dicit **A**lexander in iij. summe de lectione erat in voluntate ut esset. **E**t passio in voluntate ut esset natura. **Q**uare in eadem anima erat dolor et gaudium. **N**ec dolor superueniens discontinuauit gaudium, nec dolor interitus fecit gaudium esse minus perfectum. **N**am dolor passionis in christo et gaudium fruitionis non sunt affectiones contrarie, quia non sunt respectu eiusdem, nec omnino eodem modo insunt eidem. **T**ertium documentum quod christus simul erat viator et comprehensor: ita quod nec viatoris cognitio impediabat comprehensionis cognitionem, nec affectio affectionem. **E**t illud fuit in christo singulare propter officium mediatoris qui debebat ex parte et diuina et humana. **U**nde sicut simul et semel poterat perfecte uerti ad deum et uerti ad nos: ita quod vna illarum uersionum alteram non impediabat nec recedebat. **S**ic potuit anima simul et semel gaudere in deo et pati corpore suo, ita quod nec dolor a gaudio nec gaudium a dolore patere aliquam diminutionem siue remissionem. **S**i autem aliquis quereretur quod potuit christus simul et viator et comprehensor, cum viatori preceperat moueri ad finem beatitudinis, comprehensori autem in finem desecere, quod uenire eisdem non potest. **R**espondet sanctus **Th**omas iij. parte q. xv. quod impossibile est moueri ad finem et desecere in finem. **S**imiliter idem: sed secundum diuersa nihil prohibet. **S**icut aliquis homo simul est sciens quantum ad ea que iam nouit et adiscens quantum ad ea que non nouit. **Q**ualiter vero christus fuerit simul viator et comprehensor secundum diuersa potest sic intelligi. **N**am aliquis dicitur viator ex eo quod tendit in beatitudinem, comprehensor autem ex hoc quod beatitudinem obtinet: secundum illud, **J**acobus ad corinthios, **i**x. ca. **S**ic currite ut comprehendatis. **P**ossis autem beatitudo perfecta consistit in anima et corpore. **I**n anima quidem quantum ad id quod est ei proprium, secundum quod mens uidebit et fruitur deo: **I**n corpore uero secundum quod corpus resurget gloriosum et incorruptibile. **E**x patet autem passionem secundum mentem plene uide-

debat deum, et sic habebat beatitudinem quantum ad id quod est ei proprium. **S**ed quantum ad alia de erat ei beatitudo quia anima eius erat passibilis et corpus passibile et mortale. **E**t ideo simul erat comprehensor in quantum habebat beatitudinem anime propriam, et simul viator in quantum tenebat in beatitudine secundum id quod est de beatitudine de erat. **S**ecundo fuit acerbissima passio christi propter te corporis: et hoc triplici ratione.

Primo ratione uiuacitatis

Secundo ratione generalitatis

Tertio ratione diuturnitatis

Primo ratione uiuacitatis. **N**am ut dicitur dominus **B**onaventura in iij. bi. xvj. **E**rat in christo maxima complexionis equalitas et uiuacitas sensus. **U**nde quia nullus potuit ei equalari nec in equalitate complexionis nec in uiuacitate sensus. **D**olor illius fuit omnium dolorum acutissimus. **C**onfirmat hoc sanctus **Th**omas iij. parte q. xlvj. dicens quod christus secundum corpus erat optime complexionatus, ex eo quod corpus illud fuerat formatum miraculose operatione spiritus sancti. **S**icut et alia que miracula sancta sunt fuerunt alijs potiora: ut **C**risostomus dicit de uino in quod christus aqua uertit in nuptijs. **E**t ideo in eo maxime viguit sensus tactus. **S**ecundo ex parte corporis fuit dolorosissima christi passio ratione generalitatis. **A**plata enim pedibus usque ad verticem non fuit in eo sanitas, passus fuit in omnibus membris et in omnibus sensibus. **I**n capite passus est pungentium spinarum coronam, arundinis percussione, et capillorum depilationem, in facie passus est sputa fetidissima alapa, derisionem, in manibus et pedibus passus est fixationem clauorum, in ore passus est amaritudinem felleati et murati vini, in toto corpore passus est flagella et verberatum illud ad columnam ligatum. **T**ertio ex parte corporis fuit grauissima passio christi ratione diuturnitatis. **N**am licet ab utero virginis in quolibet eate pauperis vitam gerens palli onibus, laboribus, uigilijs, peregrinationibus, predicationibus, et huiusmodi secundum illud corpus exposuisset, uerumtamen in ultimis charitate feruentissimus uoluit pro solito laboriosissimis penis insudare. **N**am quanta feris patata cena pro esum agni pascebat laui pedes discipulorum ante pe-

des illoꝝ genuflex⁹ **I**bi mirus in modū se-
metipm afflixit dū tetigit p̄torē. dū illū a
suo pctō quātūz in se fuit fluuio reuocare,
dū exornatissimo sermone p̄ suo trāfitu di-
scipulos cōfortauit. **D**einde h̄mo dicto ad
montē oliuay se p̄tulit. nō petijt locū quie-
tis. nō intrauit aliquā domū. ad locū se p̄tu-
lit orōnis. vsq; ad noctē mediā orauit ad pa-
trē. p̄p̄ vehementē animi anxietatē sangui-
neus sudor carnē virginēā madefecit. **I**r-
ruerūt post hoc in eū turbe furētēs ⁊ cepe-
runt ipsūz. ligauerūt manus innocētis q̄ tas-
ctu suo viuifico infirmos curauerāt. **P**osu-
erūt ⁊ in collo funē violētē trahētēs agnū
illū māfuetissimū q̄ nemini vnq; nocuit. **D**u-
xerūt eū ad annā socerū cayphe coraz quo
crudeliter feru⁹ vn⁹ alapa debuit in facie; in
quā desiderāt angeli p̄spicere. aufugerunt
ab eo discipuli ei⁹. ⁊ ipse sol⁹ absq; p̄solante
erat in medio eoz q̄ p̄curabāt ei⁹ mortem.
Ad domo anne p̄cessit ligat⁹ tanq̄ latro et
seditiosus ad domū cayphe. **I**bi fallas ac-
cusationes audiuit. **I**bi multipliciter velut
re⁹ a p̄torice corā alijs senioribus fuit exa-
minatus. **I**bi tandē derelict⁹ in man⁹ mini-
stroz vsq; mane iniurias. cōtumelias. blas-
phemias. clamores. p̄cussiones. derisiones.
q̄ passus est. **D**e iesu fili dñi b̄ndicti. **D**e salua-
tor p̄p̄lū. ⁊ q̄s tibi nō p̄patiat. **Q**uis taz
ferre⁹ tāre ab hūanitate alien⁹: vt nō p̄p̄/
Tertio fuit acerbissima passio. **G**atur
xpi ex p̄te m̄is v̄ginis. **D**iligebat naq; ma-
trē illā amore incredibili. magis quidē dili-
gebat q̄ diligebat. q̄ dilexerat eā ab et̄no.
tum q̄ magis distincte cognoscebat virtu-
tes ei⁹ q̄ ipsa cognosceret v̄tutes filij. tum
q̄ capaci⁹ erat cor xpi ad diligēdam v̄ginē ⁊
matrē q̄ ec̄cōuerso. **R**ecogitabat q̄ xps duz
p̄debat in cruce quāta charitate ipm cōce-
pit in v̄tero dum dicit. **E**cce ancilla dñi fiat
mibi ipm verbū tuū. **Q**uāto amore nouem
mēsibus ipm gestauit. quāta leticia ipm pe-
perit. quāta pietate p̄nis inuoluit. pauitq;
lacte. quāta sollicitudine ad egyp̄tum deu-
xit. quāto labore nutriuit. quāta dulcedine
mentis ⁊ oris tot annis filiū mī asserēs illum

vocauit. **E**t hec om̄ia xpi mētē ad m̄is amo-
rem inflāmabāt. deinde inspiciebat eaz de
cruce mestā. facie squalidā. sparso crine. lu-
gētēs oculos leuātē ad crucē. audiebatq; vo-
cē illi⁹ flebilē ⁊ dolorosaz ingeminātē. **D**e fi-
li mī b̄ndicte. **D**e lumē oculoz meoz. **P**ag-
ne māfuetissimē. **P**es vas virtutū ⁊ gr̄e. video
te patientē in cruce ⁊ aiā mea p̄p̄ te patitur
in meo corpe. video clauos p̄fodiētes ma-
nus ⁊ pedes tuos. ⁊ aiā mea p̄fossa ē dolor⁹
aculeo. **D**e fili mī q̄s mibi det vt moriar te-
cum. **Q**uid faciā q̄ me v̄tar. **A**d quē p̄fugiā.
Tu mibi p̄. **T**u mibi frat. **T**u mibi fili⁹. ca-
ruseras. **T**u mee delitie. **T**u mee diuitie. tu
ōne bonū meū. **P**eu me dolētē orbatā filio
dulcissimo. filio sanctissimo. filio sapientissimo
filio amosissimo. filio p̄ferrimo. filio flo-
rentissimo. **P**is ⁊ h̄mōi q̄relis pulsabat au-
res filij m̄i illa sanctissima. **Q**uare xps ⁊ fi-
nō ore poterat corde sic aut filiū r̄ndere as-
serēs illum. **I**eremie xv. c. **D**e mibi mater
mea q̄re genuisti me virū r̄ixe. virū discor-
die in vniuersa t̄ra. **N**ō feneraui nec fenera-
uit mibi q̄s q̄. **D**ēs maledicunt mibi. **I**taq;
ex m̄is aspectu atq; p̄passione immēso do-
lore mēs illa pia benignissimi iesu seriebat.
Et vndiq; abūdabāt in eū angustie ⁊ afflic-
tiones. ex quaz vehēmētia cū clamore va-
lido emisit sp̄m. **D**e p̄cemur q̄ eū vt partici-
pes nos efficiat passionis ⁊ mort⁹ sue: ita vt
merit⁹ ipsi⁹ habeam⁹ vitā illā quā sua mor-
te recuperauit. **I**n qua regnat gloriofus p̄
infinita secula seculoz. Amen.

Sermo decimus octauus de gloriofa re-
surrectione iesu xpi que sufficiens lūme hū-
mano generi declarata fuit.

Non est hic
Verba sunt āgeli ad mulieres
deuotas loquēt. originaliter
Marcij xj. c. ⁊ in euangelio hodiernē solē-
nitatē. **P**lacuit redēptori nro dño iesu xpo
ita luculētē suā resurrectionē h̄ōib⁹ reuelā-
re. vt nemo deinceps dubitare q̄at ipm eē
regē gl̄e. om̄i creaturaz celi ⁊ t̄re dñm atq;

immortalis vite largissimū donatore. Nota quippe fecit nobis viā celestis regni et resurgēs adimpleuit nos leticia cū vultu suo. Quia vero in lectione sancti euāgelij describit illa q̄ mulierib⁹ pijs ad monumentū eūtib⁹ de xp̄o iaz suscitato scā est declaratio. Ad eruditionē nostrā de manifestatiōe xp̄i resurgētis aliq̄ decurrem⁹. Cōfitebimur at illā p̄cipue quantū ad tria.

Primo quātum ad mulieres.

Secdo quātum ad angelos.

Tertio quantū ad discipulos.

Qualiter xp̄i resurrectio manifestata fuit mulieribus deuotis visitatibus monumentum.

Capitulu p̄mū

Primo p̄siderāda est manifestatio resurrectionis xp̄i quātum ad mulieres de quib⁹ d̄r: q̄ cū p̄parassent aromata venerūt ad monumentū, vbi tria sunt dubia declaranda. Prīmū quare venerūt.

Secundū quādo venerunt.

Tertiū ad quib⁹ venerunt.

Prīmū dubiū quare venerūt. Ad qd̄ d̄i: cimus q̄ mote fuerūt vt venirēt ⁊ vngerēt corp⁹ iesu ex pietate ⁊ beniuolentia qua ad xp̄m afficiebātur. Maria nāq̄ magdarena multa suscepit a xp̄o bñficia. Ab ipsa eiecerat septē demonia. Sororē suā martham a fluxu sanguinis liberauerat. Gr̄m suū Lazarum q̄ triduanū suscitauerat: eāq̄ semp dulciter excusauerat tā apud phariseū qui dicebat ipsam immūdā, q̄ apud sororē que dicebat eā ociosā. q̄ apud iudā qui eā p̄bigaz appellabat. Maria at, s. iacobi minoris mater, ⁊ maria salome, s. filia xp̄m tāq̄ nepotē tenerrime diligebāt. Nā anna tres habuit viros scz Joachim Cleophā ⁊ Salome, ⁊ de istis trib⁹ viris habuit tres marias quas duxerūt tres viri. s. Ioseph Alphēus ⁊ zebedeus. Maria que nupsit ioseph peperit xp̄m ego immaculata quē de spū scō concepit. Maria q̄ nupsit alpheo habuit quattuor filios. s. Ioseph iustū Jacobū minorez. Simonē ⁊ iudā. Maria vxor zebedei duos habuit filios Jacobū maiorē ⁊ Joānez euāgelistā. Iste q̄ mulieres nō leuitate bu-

cte sed a more sancto deuicte emerunt orōmata vt veniētēs vngerēt corpus illud qd̄ in sepulchro exanime iā reliquerant. Quātum at ad hoc p̄mēdari merito debet: qm̄ ⁊ tuosā amicitia ad xp̄m se habere mōstrarunt. Pauci quippe sunt qui amicū diligūt in vita: cū vt in plurib⁹ accidit verificari illud Quib⁹ dictū li. ij. de pōto. Dulg⁹ amicitias vtilitate pbat. Pauciores inueniūtur qui amicos diligunt in morte. Quinimmo p̄sepe filij parētib⁹ aduersant⁹, vxores vir⁹ ⁊ viri vxorib⁹ dū salutē impediūt morietū aut negligēt illā p̄curāt. Paucissimi vero reperiri p̄nt q̄ diligūt post mortē. Quare quilibet mortu⁹ dicere p̄t illud psalmiste. Obluioni dāt⁹ suz tanq̄ mortuus a corde. Iste autē mulieres p̄stātissime xp̄m dilexerūt in vita: q̄ sequebātur eū predicationē vt p̄z Luce viij. ca. Dilexerunt in morte q̄ sociauerūt eū in cruce p̄dentem. vñ Joānis xij. d̄r. Stabāt at iuxta crucem iesu mater ei⁹ ⁊ soror matris ei⁹ maria cleophe ⁊ maria magdalena. Dilexerūt in sup p̄ mortem: iō vnguēta parauerūt ⁊ ab sepulchroz dñi p̄pererūt. Sed pleriq̄ querūt cur ego sacratissima que p̄e ceteris xp̄m dilexit nō visitauit sepulchrū filij cū his trib⁹ mulieribus. Ad qd̄ rōndemus q̄ hoc potuit eē multiplici de causa. Prima est q̄ parascēue et sabbato tm̄ fleuerat q̄ p̄e nimia debilitate s̄sistere nō valebat. Dñs fm̄ Bernardus oportuit q̄ de loco passionis inter manus discipuloy tanq̄ semiuui ad domū p̄p̄iam deferret. Sic Aug⁹ in quodā sermone inquit. Illa quippe pia mater immāni dolore exulans ⁊ pectora belicata ptundens ita ipsa viscera dñiaq̄ fatigauerat mēbra: vt is viribus deficiens vir puenire potuisset ad xp̄i fun⁹. Secda cā ⁊ precipua fuit q̄ ipa sciebat filiū die tercia resurrecturū. Nā si de sua resurrectione discipulos crebro fecerat certiores: quātō magis de illa cū sua dignissima matre p̄sepe ptulerat. Idcirco p̄stolabatur illū audibilissima in loco orōnis, ⁊ forte illa hora qua mulieres ciuitatē exier: filiū viderat vel colloquebat cū eo.

¶ Secundū dubium declarandū Quādo mulieres ad sepulchrū venerūt. Hāc Marcus dicit Valde mane vna sabbatoz veniunt ad monumētū orto iā sole. Mattheus vō scribit Despere at sabbati q̄ luceſcit in p̄ma sabbati venit maria magdalena et altera maria videre sepulchrū. Et Ioannes dicit Vna aut sabbati venit maria magdalena cū adhuc tenebre eēnt ad monumētū. Et Lucas inq̄t Vna at sabbati valde diluculo venerūt ad monumētū. Ad istorum euidentia p̄mo notādū q̄ sabbatū in scriptura tripliciter accipi p̄uenit. Aliq̄n pro tota septimana Dñi Lucas xviij. ca. Ieiunio bis in sabbato. i. septimana. Aliq̄n accipitur sabbatū pro die septima scđm illd̄ Exodi xx. Memeto vt die sabbati sanctifices. Aliq̄n sumit̄ p̄ quacūq̄ die septimane cūq̄ istis noib⁹ numeralib⁹ p̄ma scđa tertia q̄rta q̄nta sexta. ita q̄ dies immediate sequēs sabbatū dicebat̄ p̄ma sabbati. et sequēs secūda sabbati. et sic de reliquis. Secundū notandū vt refert Richol. de lira. q̄ ab illa hora q̄ xp̄s fuit sepult⁹ nō potuerūt mulieres e. nēre aromata ad vngendū xp̄m vsq̄ ad vesp̄rā diei sequētis: q̄ solēntas sabbati incepta erat ab hora sepulture. in qua nō licebat aliqd̄ emere vsq̄ ad vesp̄rā sequētis diei. i. sabbati. de quo Ioannis xix. dicitur Erat quippe magn⁹ dies ille sabbati. et tūc emerūt aromata et p̄pauerūt vt dicit Lucas pp̄ noctē de p̄mo imminētē. sed in mane sequēti venerūt. Tertū notādū s̄m Augusti. de p̄sensu euāgelistarū q̄ vesp̄ra duob⁹ mōis accipit̄. Vno mō pro fine diei et p̄ncipio nocti. Alio mō. p̄ fine noctis et p̄ncipio diei. Et isto vltiō mō loquit̄ matth. cū dicit. Despere at sabbati q̄ luceſcit in p̄ma sabbati. Si vō velim⁹ dictrū Matthei accipe p̄mo mō: tūc illud q̄ dicit Despere at sabbati: refer̄ ad mulierū p̄pationem. q̄ tūc vesp̄re sabbati vt predictum est p̄pauerūt se ad veniendū. licet pp̄ noctem nō venissent. Illud at̄ q̄ dicit Ioānes Cū adhuc tenebre eēnt Et illud q̄ dicit Lucas Valde diluculo. Et illud q̄ dicit

Marcus Valde mane: Intelligendū est q̄ q̄n mulieres inceperūt iter erat vald̄ mane seu diluculo. et tenebre etiā erāt. q̄ neq̄ p̄fecte dies neq̄ p̄fecte noct̄. S; cū p̄ueniunt ad monumētū iā sol erat ort⁹. Sol at̄ pōt̄ intelligi oziri dupliciter Vno mō p̄fecte q̄n p̄mo egredit̄ et apparet sup̄ terram. et sic nō accipit̄ hic. Alio mō q̄n lux ei⁹ incipit apparere. i. in auroa cū ab oriēte albescere incipit. vñ valde mane et tenebre et diluculo et orto sole accipiunt̄ p̄ eodem.

¶ Tertū dubiū declarandū Ad qd̄ mulieres venerūt. Ad qd̄ r̄ndēf. q̄ mos erat iud̄orum vngere corpa defunctorū vt p̄seruaretur a fetoze et putrefactione. Iste ḡ sancte mulieres nesciētes q̄ corpa xp̄i corrip̄ nō poterat illud ex deuotionē vngere decreuerūt. Ad hoc at̄ clar⁹ intelligendū p̄mō morāda est sentētia doctorēs nr̄ Riccardi de media villa in suo iij. di. xliij. vbi ait q̄ omnia corpa incinerabant̄ excepto corpe xp̄i et corpe v̄ginis m̄ris q̄ incinerata nō fuerit De corpe xp̄i certissimū est. de corpe m̄ris credere piū ē. Sicut enī culpa originalis in aiā inducit debitū separationis aiē a suo corpe pp̄ separationē in i deo pp̄ culpā. ita vicūz fomitis in carne inducit debitū incinerationis eiusdē. vñ sicut oēs ex debito p̄ter xp̄m mortui sunt vel moriēti. ita omib⁹ corpib⁹ hūanis p̄ter corpa xp̄i et m̄ris sue incinerari debet. Quāuis enī btā v̄go p̄ctm̄ originale p̄xerit vel si ab illo p̄seruata fuerit p̄heret tñ debuisset. quapp̄ fuit in ea debitū moriēdi. tñ fomes in ea nūq̄ aliquē actū habuīt. et p̄ scđam s̄ctificationē totalit̄ fuit s̄blatus ab ea. Hoc vō qd̄ d̄r de incineratione corporū cōi cursu nature p̄cordat q̄ ē q̄ omnia generabilia et corruptibilia resoluet̄ in id de quo scā sūt. Quāna vō corpa de terra scā sunt. sicut pz̄ Gen̄ ij. ca. Ob qd̄ Job x. iij. ca. d̄r Memeto q̄o q̄ sicut lutū feceris me et in puluerē reduces me. Ea vō in que corpa resolunt̄ hūana dicūt̄ cineres q̄ s̄tūq̄a p̄fectus nē q̄n mortuoz corpa cōiūrebāt. Nō fuit igit̄ incinerabile siue in pulueres resoluibile corpa xp̄i. q̄ in illo vicūz

fomitis nunq̃ fuit. Et si obijceret q̃ resur-
rectio ei⁹ fuit exēpl⁹ resurrectiōis nre. q̃
debuit eē a cinerib⁹. R̃ndere possum⁹ q̃ re-
surrectio xp̃i fuit erē^m resurrectiōis nre q̃
tum ad ei⁹ eēntiā. La morte in vitā. nō autē
quātū ad ōnīa accidētia. **S**z adhuc difficul-
tas orit̃ de ill⁹ q̃ imminēte iudicii tpe inue-
niē^r viui q̃ statim moriē^r z resurgēt. quō
illoz corpa incinerabūt^r cū incineratio non
fiat s̃bito. **A**d qd̃ r̃ndet **R**icard⁹. q̃ corpa
illa incinerabūt^r p̃ ignē q̃ pcedet faciē iudi-
cij. **L**ic̃ q̃ mulieres in fide xp̃i deficerēt: tñ
vehementissima erat pietas z deuotio illaz
q̃ nec timore iudeoz nec fūore militūz q̃ ad
sepulchri custodiā fuerāt deputati. nec insu-
per difficultate rei retarbabāt. quin ad cor-
pus xp̃i yngēdū oēm diligētiā adhiberent.
Dicebāt at̃ abinuicē **Q**uis reuoluet nobis
lapidē ab ostio monumētī. **E**rat q̃ppe mag-
nus valde **M**atthe⁹ vō dicit **A**d uoluit sa-
rum mag^m ad ostiū monumētī. **V**bi ait **M**i-
cho. de lira q̃ monumētū illd̃ erat sc̃m ad
modū cuiusdā domūcule in cui⁹ medio erat
sepulchrū. z in domūcula erat qd̃dā ostio-
lū ad hñdū illuc ingressus. **S**epulchrū at̃ e-
rat claus⁹ grādis lapidis ad os aduolutiōe
figilli appositide z militū deputatione
Qualiter angel⁹ amouit lapidē a monu-
mēto z sedebat sup̃ illū. z q̃ p̃gruū fuit mu-
lieribus apparere. **C**aplm ij.

Secundo p̃sideranda est manifestatio
resurrectiōis xp̃i quantū ad angelos
Vbi tria sunt dubia declarāda.
Primū vtrū angel⁹ amouit lapidē ab o-
stio monumētī
Secundū vtrū idē angel⁹ sedit sup̃ lapidē
qui sedebat in dextris
Tertiū vtrū p̃gruum fuit angelū mulieri-
bus apparere.

Ad primū dubiū patet responsio ex di-
ctis **M**atthei qui ait **E**cce terremotus fa-
ctus est magnus. angel⁹ autē dñi descendit
de celo: z accedēs reuoluit lapidē z sedebat
super eum. **A**motio ista z reuolutio lapi-
dis facta fuit post xp̃m iā suscitātū vt ōnes
doctores affirmant. **C**ausa vero huius re-

uolutionis fuit vt vacuū offenderet se^r ul-
chrum a quo clauso xp̃s resurgens exiueāt
Nec hesitandū est q̃ angel⁹ potuit et mo-
uere terrā z reuoluere grādem lapidē. cuz
sit sententia **A**ugustini in iij. de trinitate: z
sancti **T**ho. j. pte. q. cx. **E**t **N**ichol. de lira
sup̃ isto passu matthei. q̃ quis materia cor-
poralis non obediat angelis ad nutū sed so-
li deo: quia ōnis informatio materie vel ē
a deo immediate: vel ab aliquo agente cor-
porali. non at̃ immediate ab āgelo. **P**erū
tamē ōnia corpa obediūt angel⁹ ad motum
localē. q̃ natura corporalis nata ē moueri im-
mediate a nā spūali s̃m locū. **D**ñ z xp̃i po-
fuerūt sup̃ma corpa moueri localit̃ a spūali-
bus s̃bstatijs. **A**d sc̃dm dubiū dicēdū q̃
licet matthe⁹ dicat angelū sedere sup̃ lapi-
dem. z **M**arc⁹ sedere in dextris: tñ non est
p̃trarietas. q̃ potuit eē q̃ ibez angel⁹ p̃mo
visus est sedere sup̃ lapidē. postmodum vi-
sus est sedere in monumēto. **V**el s̃m **A**ug.
de p̃sensu euāgelistaz: forte fuerūt duo. **E**t
matthe⁹ loq̃tur de vno. **M**arc⁹ de alio. **I**u-
cas vō dicit **E**cce duo viri. i. āgeli apparen-
tes in sp̃e viroz steterūt sec⁹ illas. **I**sta ap-
paritio potuit eē p̃ p̃mā z sc̃dm dū circū-
rēt monumētū intrātes z exētes. post q̃
dū sola magbalenare māsit vt dicit **I**oan-
nes z inclinata p̃spiceret ad monumētū vi-
dit duos āgelos in alb̃s sebētes. vnum ad ca-
put z vñū ad p̃des vbi positū fuerat corp⁹
iesu. **F**acile em̃ est āgelis sic appentibus vt
dicit **N**ichol. de lira sup̃ lucā mutari de se-
ssione in stationē. z ecōuerso. **A**d 3m̃ du-
biū dicim⁹ q̃ p̃grua fuit āgeli apparitio. de
q̃ **M**arc⁹ scribit p̃cipue q̃tuz ad tria. **P**ri-
o quātū ad aspectū q̃ viderūt eū iuuenē. **S**e-
cūdo quātū ad sitū q̃ sedētem in dextris.
Tertio q̃tū ad amictū q̃ cooptū stola ca-
bida. **P**riovide^r eū mulieres iuuenē: ad in-
nuēdū s̃m glosaz q̃ oēs in etate iuuenili re-
surgemus. **E**t vt sic familiari⁹ illas alloq̃re-
tur instar angeli thobie. de q̃ d̃r **T**hobie v.
ca. **E**gressus thobias inuenit iuuenē stātes
splēdidi z q̃ p̃inctū ad ābulabū. **S**cdori
derūt eū sedentē in dextris. qd̃ p̃grue sc̃m

est. **N**az vt inquit Grego. in omelia. **Q**uid
per sinistra nisi vita pñs. qđ vero p dextra
nisi vita ppetuas designat. **Q**uia g redem
ptor nr iam pñtis vite corruptione transie
rat: recte angel⁹ qui nūciare ei⁹ vitam per
hennē venerat: in dextera sedebat. **P**ec il
le. **S**cđm vō beba corp⁹ xpi sic fuit in mo
numēto sitū qđ dextera pars respiciebat
plagā meridianā. **T**ertio viderūt eū coop
tum stola cābida quātum ad amictuz. **I**ta
āt vestis sūm glōm nō erat corpea: s; qđam
resplendētia ex vītute spūali angeli ad hmi
litubinez vestis. **Q**uā aut sic apparuit moral
estrō. q; sicut color alb⁹ ē cābibus est color
pulcherrim⁹ ē purissim⁹: ita p resurrectione
nem erim⁹ cābidi ē gloriofi. **D**el vt Greg
dicit in omelia. **S**tola cābida coopatus ap
paruit: q; festiuitatis nrē gaudia nunciavit.
Cābōz em vestis splendorēz nrē denunciat
festiuitatis. **S**z pleriq; querūt cum tam ex
etate iuuenili q; ex fulgore ē luminosa pte
sentia delectabilis ē locūba fuerit āgelis ap
paritio: quō mulieres timore pcusse fuerūt.
Ab quos sacri doctores rident: q; hec est
differētia inter apparitionē boni ē mali an
geli. **N**ā mal⁹ terret ē nō pfortat. **B**on⁹ āt
subita visionē terret. tñ immediate confor
tat. **S**icut pz de angelo q; apparuit **D**anieli
De quo ipse dicit ca. x. q; cū stupefact⁹ esset
ad visionē angeli: angel⁹ pfortauit eū ē bis
xit sibi. **N**oli timere vir desiderioz: pax tñ
bi pfortare ē esto robust⁹. **E**odē mō iste an
gelus bon⁹ mulieres a pncipio terruit. pp
terrem grādem ē insolitā. tñ immediate p
fortauit eas dicēs. **N**olite expauescere. ie
sum queritis nazarenū crucifixum: surrexit
nō est hic. **E**cce loc⁹ vbi posuerūt eum. **V**
Quā mulieres pueniēter fuere nuncie re
surrectionis q; xpm resuscitatū viderūt. **E**t
cur de petro fit special mentio. **C**a. iij.
Tertio pñderāda est manifestatio re
surrectionis xpi quātū ad discipulos:
q; s; bōidit angel⁹. **I**te dicite discipulis eius
et petro q; pcedet vos in galileaz. **O**bi tria
sunt dubia declarāda
Primū vtrū fuit pueniēs vt xpi resurre

ctio a mulierib⁹ notificaretur
Secundū cur de petro scā fuit special mē
Tertius vtrū he mulieres xpm a **C**io
mortuis iam suscitātū viderunt.
Ab pñm mōem⁹ q; mulieres cōgrue
fuerūt nūcie resurrectionis. **N**ā sicut fuit or
do dñationis ē mortis hūani generis: sic de
buit eē ordo denūciationis repatiōis vite
ē beatitudinis. **P**er ministeriū nāq; mali ā
geli mulier fuit pñmus nūcius mortis ē pec
cati. qñ s; debet viro de pomo ē comedit.
Mulier itaq; p ministeriū boni angeli ē p
ñmus nūcius vite ē grē: annūciās resurrecti
onem xpi per quā redēpti sum⁹ ē viuifica
ti. **I**n hoc insup erigit ipse mulieris ex
ne de futura resurrectione desperet. **S**ic
nū mulieres facte sunt resurrectionis nū
cie. q; ē ipse cū viris resurgēt. **N**eq; audien
ti sunt qui dicūt illas in sexu virili resurrec
turas. ptra quos loquit **A**ug⁹ li. xxiij. de ci
uitate dei. ē doctores theologi illū sequunt⁹
in iij⁹. di. xliij. vbi catholice tenet q; ōnes
resurgēt. sed viri in sexu virili: mulieres in
sexu femineo. quia hoc exigit natura inbiui
bui. ē pgruit pfectioni speciei. ē erit occa
sio laudadi sapiētia dei. **N**ō em omnī in
biuiduoz natura eūdem exigit sexū. sed na
tura quorūdam exigit masculinū: quorū
dam natura femineū. **E**t vt ibidē refert au
gustin⁹ ca. xviij. **M**ēbra feminea non erunt
accōmodata veteri vsui sed nouo decori:
quo non alliciantur aspicientes concupiscē
tia que nulla erit. s; dei laudetur sapiētia at
q; clemētia. **E**t iterū. nō erit ibidem libido
que pfusionis cā est. nā pusq; peccassent nu
di erāt vir ē femina. vñ ē p resurrectionē
nō erit op⁹ vestibus p tegumēto: s; tantūz
amicti erūt lumine sicut vestimēto.
Scđm dubiū fuit: cur de petro facta est
special mētio. **A**b qđ bicūt doctores **P**rio
pp pncipalitātē quā tenebat inter aposto
los. de qua in suo sermone plene dictū est.
Ideo tanq; pncipali dñ p sibi denūciat.
Scđa rō **P**icronimi: vt tollere ē ab eo ma
teria desperationis: q; indignū le iudicauit
discipulū dum ter negauit mōm. **S**z p pe

nitentiam veniam obtinuit et gratiam. **Tertia** ratio secundum Gregorium in omelia ad amonendam ab illo verecundiam et erubescuntiam, nam ex eo quod ter vocaliter negauerat Christum cum qui mori se permiserat verecundabatur inter discipulos apparere. **Subdit** autem angelus? Quia prece-
det vos in galilea ubi enim videbitis sic? dicit vobis. **Ista** visio non fuit die qua resurrexit sed quando undecim discipuli ut refert matheus abiire in galilea in monte sancto. **Thabor** ut dicitur. **Nicholaus** de lira ibi ubi transfiguratus fuerat coram fratribus petro, iacobo et iohanne. completam resurrectionem suam manifestavit universis apostolis suis discipulis. **Non** probabiliter creditur quod illa fuit manifestatio quam describit apostolus iacobus. **De**inde visus est plusquam gentibus fratribus simul. **Matheus** tamen exprimit non solum apostolos quia iudas erat mortuus: et isti erant principes discipuli Christi. **Secundum** vero morem intellectum galilea christo suscitato recte congruit. **Nam** galilea interpretatur transfiguratio secundum Bedam et Gregorium in omelia ut designetur quod in resurrectione facta est transfiguratio de mortalitate ad immortalitatem quantum ad corpus de passibilitate ad impassibilitatem quantum ad animam de miseria et penalaritate ad eternam gloriam et felicitatem quantum ad vitam. **Dum** enim Christus in hac vita erat voluntarie defectus nostros assumens patiebatur quantum ad corpus deinde mortalitatis quantum ad animam passibilitatis quantum vero ad vitam patiebatur multiplicem miseria et penalaritatem quam omnia in resurrectione deposita sunt. **Pincus** Leo papa in sermone inquit. **Post** passionem Christi ruptis vinculis mortis, infirmitas in virtute mortalitas in eternitate et humilitas transiit in gloriam. **Et** ut gregorius in omelia refert nos resurrectionis eius gloriam leti videbimus si a vitis in virtutis celsitudine transmigramus. **Tertium** dubium erat utrum ille scilicet mulieres quibus angelus Christi resurrectionem manifestavit viderent Christum suscitatum. **Et** quod sic apparet ex dictis evangelistarum. **Inquit** enim marcus. **Surgens** Jesus mane prius sabati apparuit primo marie magdalene a qua elegerat vij. demonia. **Et** matheus dicit

Quandito ab angelo nouo de resurrectione exire cito de monumento et in timore et in magno gaudio currentes nunciare discipulis. **Ecce** Jesus occurrit illis dicens. **Quete**, ille autem accesserunt et tenuerunt pedes eius et adorauerunt eum. **Ubi** aduertendum quod postquam angelus de resurrectione videtur dicitur mulieres instruxerat ipse posternate mente abire ceperunt. **Et** cum nondum plene capaces essent tanti misterij putabant forte Christi corpus a iudeis fuisse sublatum et in aliquo vili loco locatum. **Quare** magdalena que Christum ardentissime diligebat antequam aliquid diligentius scrutaretur ipsum solum pro certo esse supponens petro et iohanni nunciare cucurrit. **Ut** scribit iohannes dicens. **Tulerunt** dominum de monumento et nescimus ubi posuerunt eum. **Illi** vero venerunt ad monumentum: et iohannes cucurrit cibus petro: et inclinavit caput ad sepulchrum viditque posita lintheamina nec tam intrauit illud. **Petrus** vero postea veniens intrauit in illud viditque posita lintheamina et sudarii capitis stans ad partem dei iohannes intrauit et vidit et credidit quod dixerat magdalena. **Secundum** esse solum de monumento. **Nondum** enim sciebant scripturas quod oportebat eum a mortuis resurgere. **Post** haec autem discipuli pertristati ad propria redierunt. **Et** magdalena cum his mulieribus ad sepulchrum redierunt a quo illis duabus recedebat. **Maria** stabat ad monumentum foris plorans. **Eum** sic fleret inclinavit se et prospexit in monumentum. **Secundum** enim Gregorium. **Amari** semel aspexit se non sufficit quia vis amoris multiplicat affectum inquisitionis. **Et** tunc vidit duos angelos sedentes unum ad caput et unum ad pedes: ubi positum fuerat corpus iesu. **Dicit** ei illa mulier quid ploras dicit eis. **Tulerunt** dominum meum et nescio ubi posuerunt eum. **Cum** haec dixisset: quersa vidit iesum statem et ne sciebat quia iesus esset. **Et** dixit ei iesus. **Mulier** quid ploras. **Quae** queris. **De** bone iesu desiderium anime sue cum interrogas quid ploras quae queris. **Ipsa** paulo ante oculis viderat te spem suam suspendi in ligno: et tu nunc dices quid ploras. **Ipsa** die tertia precibatur videri matiam

mustuas quib⁹ sepe bñdā fuerat ⁊ ped⁹ q̄s
 lachrimis rigauerat cluis affigi. ⁊ nūc tu di-
 cis qđ ploras? **A**ūc iusup corp⁹ tuū s̄blatū
 extimat. ad qđ vngēdū vt se quodā mō p̄so-
 laretur veniebat. ⁊ tu dicis qđ ploras. que⁹
 q̄ris? **I**uip̄ se scis qđ te solū q̄rit. te solū bilig⁹
 p̄ te oīa p̄temnit. ⁊ tu dicis que⁹ q̄ris. tu cā q̄
 seles. tu cā ploras? **T**u eam dīcām discipulā
 totā ad te attraxisti. **A**t illa existimās qđ oz-
 tulan⁹ esset. dixit ad eū: **D**ñe si tu sustulisti di-
 cito mihi vbi posuisti eū ⁊ ego eū tollā. **A**d
 admirabil⁹ mulieris audacia. **M**aria. si for-
 te corp⁹ iesu positū est in afo p̄ncipis sacer-
 dotū vbi ap̄loz p̄nceps calefaciebat se ad ig-
 nem. qđ p̄cūra es ego eū tollā. **H**z si in pla-
 tea foret cū multitugine iudoz. qđ nūc age-
 res? **E**go eū tollā. **O**p̄stātia. o arbor inflam-
 matissime quo mēs magdalene liq̄fiebāt.
Absolute p̄mittit. ego eū tollā. **D**icit ei ie-
 sus **M**aria. **P**ec̄ h̄ qđ vor penetravit aīaz
 eius. **C**ognouit q̄ ih̄m ⁊ dixit **R**aboni. j. ma-
 gister. ⁊ cucurrit ad pedes ei⁹. **C**ui iesus **N**o-
 li me t̄gere. nōbūm enīz ascēdi ad p̄z me-
 um. s̄. scđm tuū iudiciū infideles. ac si ap̄ te di-
 cat. **T**ibi n̄ ascendi. qđ non credidisti p̄fecte
 me equalē patri. vel forte hoc ait. vt illā hu-
 miliaret ne nimis p̄sumeret qđ ip̄m resusci-
 tatū p̄ma oīm p̄speriss⁹. distulitq; ei p̄cede-
 re tactū donec scđa vice cū alijs appareret.
Et addidit dñs marie dicens. **V**ade ad fr̄es
 meos ⁊ dic eis. **A**scēdo ad p̄rēm meū ⁊ pa-
 trē v̄r̄m. dñm meū ⁊ deū v̄r̄m. **S**tatimq; di-
 sparuit. **A**t ⁊ magdalena in fide solidata a-
 nimo iocūda egrediēs ortū. p̄gebat vt iussa
 dñi ⁊ magistri pficeret. **C**ūq; festina redi-
 ret socias suas in itinere infra sepulchz ⁊ ie-
 rus̄lē adinuenit. quib⁹ xpm in sp̄e ortulani
 se vidisse narravit. **C**ūq; festino gressu ver-
 sus ih̄m. p̄ter irēt. ecce iesus occurrit eis
 dicens. **A**uete. **I**ste at̄ accesserūt ⁊ tenuerūt
 pedes ei⁹ ⁊ adorauerūt eū ad oratioē lat̄ie
 in fide iā roborate. **A**ūc ait illis iesus. **N**oli-
 te timere. **I**te nūciatē fratrib⁹ meis vt eāt
 in galileā. ibi em̄ me videbūt. **D**ocat at̄ dis-
 cipulos fr̄es amāriss⁹. p̄nceps. tū vt oñdat se
 surrexisse in carne generis nr̄i. tū vt ad sui
 morē magz eos accēbat. ⁊ ad fiduciā socie-

tatis sue ac visionis corroboret ⁊ p̄firmet.
 tū vō vt filios et̄ni p̄ris. xpi se nosceret co-
 heredes. **H**⁹ almi regis benignitas q̄ relic-
 t⁹ in bello pauidos suos formidolosos ⁊ fu-
 gitivos socios cū euasit nōiat fr̄es. ⁊ noui-
 tatē celestē in suo corpe oñdere re p̄mittit.
Et sic d̄r. ioh̄s. xx. ca. **D**enit maria. s̄. cū alijs
 marijs anūciās discipul⁹ qđ vidi dñm. ⁊ h̄ dix-
 it mihi. **C**urrant⁹ igit ⁊ nos fide ac deuotio-
 ne ad xpm oī studio req̄rendū. qđ ab se eūtes
 n̄ eiicit foras. p̄cedēs illis ⁊ in p̄nti grāz ⁊ in
 futuro glām sempiternā. **A**men.
Sermo decim⁹. non⁹ de ascēsiōe salua-
 toris nr̄i iesu xpi qñ videntib⁹ discipulis ce-
 los ascendit.

Sumptus est in ce-
 lum ⁊ sedet a dextris dei. **S**cribū-
 tur hec v̄ba original⁹. **M**arci vlti-
 mo ca. ⁊ in euāgelio p̄ntis solemniti-
 tatis. **T**ocū dissimū nouū ascēsiōis iesu xpi
 filij dei merito excitare d̄z mētes nr̄as s̄b.
 leuareq; oīm corba ad ardētissime desiderā-
 dū bonū illud sūmū ac copiosum. qđ q̄q;
 acq̄ierit nūq; amittet. **N**ez apl⁹ le excusar
 hōies p̄nt si se ignaros p̄misit felicitat⁹. di-
 cat. **C**ū ipse iesus nō solis verbo s̄ exp̄ietia
 facti oñderit clarū ad supos iter. **D**⁹ **M**y-
 cheas p̄dixit ca. ij. **A**scēdit p̄bēs iter ante
 eos. **P**rofectores clarissīa ⁊ admirāda fuit
 bñ xps q̄d oragehā die postq̄ surrexit a mor-
 tuis videntib⁹ discipul⁹ ⁊ alijs deuotis q̄plu-
 rimis ⁊ bñdā nr̄e. de mōte oliueti celū cō-
 scendit. **Q**uapp̄ vt hec oīa cūctis innotē-
 cant. ad xpi ascēsiōē dirigat⁹ animū ⁊ v̄ba.
De q̄ in p̄nti sermone tria mysteria p̄poni-
 mus. p̄templāda.
Primū d̄i dignitatis
Secundū p̄gruitatis
Tertium qualitatis
De dignitate ⁊ p̄eminētia christi que nō
 tatur p̄ hoc qđ sedet a dextris dei. ⁊ quib⁹ p̄
dexteram intelligit̄
Capitulum primū

Primū mysteriū p̄templandum de as-
 cēsiōe xpi dignitatis. qđ ascendit et
 sedet a dextris dei. j. p̄eminet oīm⁹ creatu-

ris & angelis & hōibz. **I**n iustis illis quod scribit apłs ad **Ephos. j. ca.** Constituit illū sup oēm principatum & ptatem: & sup omne nomen ad nōiatur siue in hoc seculo siue in futuro **Sz p** clariorē huius ptis intelligentia, tria sunt hic dubia declarāda.

Primū vtrū xpo conueniat sedere ad dexteram patris

Secūdū vtrū sedere ad dexteram patris conueniat xpo scdm qd homo

Tertiū vtrū alijs a xpo conueniat sedere ad dexteram patris.

Quod primū dubiū arguit quidam qd nō conuenit xpo sedere ad dexteram patris, neqz bñ aut ita de xpo loquētes **P**rimo nullum corpale competit dō qui spūs est **S**ed dextera & sinistra sunt differentie positionū corporaliū qd nō conueniūt deo **S**cdō si filiū sedet ad dexteram/ergo pater ad sinistram. sed dextera nobilior est sinistra. ergo pater sedet in parte ignobiliiori **T**ertio stare & sedere sunt opposita. sed **A**ctū vij. capi. **S**tephanus vidit iesum stantē a dextris virtutis dei. ergo non sedet **S**ed contra sic arguentes prius opponam testimonia scripturarū. deīn soluemus obiecta **I**n simbolo nāqz apłōrum dicitur **A**scendit ad celos sedet ad dexterā dei patris onipotētis **E**t in simbolo patrū **A**scendit in celum sedet ad dexteram patris **E**t ad **ephos. j. ca.** **C**ribis **C**onstituit ens illū ad dextrā in celestibz. **E**t ad **Colos. cēn. iij. ca.** **C**hrūs est in dextera dei sedens. **E**t ad hebreos. **j. ca.** **S**edet ad dextrā maiestatis in excelsis **E**t **x. c.** **S**edet in dextrā dī patris **E**t ad **Roma. viij. ca.** **I**esūs iesus ē ad dexterā dei qui etiā interpellat p nobis. & **marci xiiij. Luce xxiij. Matthei xxvi.** **E**rit filius hōis sedens a dextris virtutis dei **P**oixit **Dauid ps. cix.** **D**ixit dñs dño meo: sede a dextris meis. **Q**uātem hec verba dī dicant patet ex eo qd paul⁹ ad hebreos pmo cap. ait **A**d quem aut angelorum dixit alio quando de⁹. sede a dextris meis. **E**t **christ⁹** **matthei xxiij. dixit Q**uōd **dauid** vocat eū in spū dñm dicens **D**ixit dñs dño meo sede a dextris meis **E**t si iudei negarēt testimoniū

pauli & christi: asserentes verba ista de alio non de ipso christo affirmari debere. statim incredulitatem eozum quincim⁹ p doctores ipsorum. **N**am **rabbi Jonathan** apud hebreos probatissimus in sua translatione caldayca ait **D**ixit domi⁹ verbo suo **E**t **rabbi joden** super illud psalmi **xvij.** **D**ebisti mihi protectionem salutis tue & dextera tua suscepit me **I**nquit **I**n futurum deus sanctus & benedictus conuertere faciet regē messyam ad dexteram suam **S**icut scriptū est **D**ixit domi⁹ domino meo: sede a dextris meis. **A**llud insuper tenet **rabbi moy sesabdarlan.** **P**ro solutione igitur obiectorum notande sunt tres veritates

Prima veritas qd hoc nomen dextera in scripturis inuenitur de deo dictum. **U**nde **Exodi xv. capi.** **D**extera tua dñe magnificata est in virtute / dextera tua percussit inimicum **E**t **ps. xv.** **D**electationes in dextera tua vsqz in finem. **E**t **psalmo xx.** **D**extera tua inueniat omēs qui te oderūt **E**t **ps. quādragesim⁹** plena est dextera. **E**t **ps. cxvij.** **D**extera dñi fecit virtutē dextera dñi exaltauit me **E**t **ps. cxxvij.** **G**alū me fecit dextera tua **E**t **ysaie xliij. capi.** **D**extera mea mēsa est celos **E**t **abacuc ij. capi.** **C**ircūdabit te calix dextere domini

Scdā veritas qd cū dicim⁹ xpm ad dextrā patris sedere nō intelligim⁹ p dextrā aliquod corpale **Sz** locutio ē metaphorica qles & alie cū dicim⁹ oculos dñi brachia dñi & filia. p qd designat spūales ppetates siue opatiōes dñe **P**rimo **damascen⁹ in 3. liqz smax** ait. nō locale dextera patris dicim⁹. q̄liter em qd in circūscriptibilē est locale adipiscet dextera

3. veritas qd nōie dextre intelligūt fa. l. glā dñitatis beatitudo & iudiciaria ptas. ex qm Aug. 2. li. de simbolo / damascen⁹ **S**edere ad dextrā patris nil aliud est nisi cū patrē hñe glām diuinitatis & beatitudinē & iudiciariā ptatē & hñz inmutabiliter & regalitē **D**ñi **damascen⁹** inquit. **D**extera patris dicim⁹ gloriā & honorē diuinitatis in qua dei fili⁹ ex titit ante secula. vt de⁹ & pī cōsubstantialis **S**cdm **do Thōm i. pte q. lviij.** **D**ec pposi

tio ad vel cū dicim⁹ ad dextram vel in dext-
tris, solam distinctionē impersonale impōt
et originis ordinē, nō autem gradū nature
vel dignitatis, qui null⁹ est in diuinis psonis
qz scdm Athanasii tres psonae coeternae sūt
et sunt et coequales. Et sic solui⁹ p mū ob-
iectum ostēdentes: q n̄ dicitur dextera cor-
paliter de deo. Ad scdm vero rñdet aug⁹,
in libro de simbolo. In illa beatitudinē omnia
dextera sunt qz nulla ē ibi miseria. Verū tñ
vt inquit Tho. vbi sup nullo mō potest di-
ci qz pater sedeat ad dexteraz filij vel spūs
sancti, qz filius et spūs sanct⁹ trahūt originē
a patre et n̄ euerlo. S3 spūs sanct⁹ pbe pē
dici sedere ad dexteram patris vel filij scd-
sensum pōcūm Verū tñ scdm quādam ap-
propriationem attribuit filio equalitas. Vnde
aug⁹ ait. In patre est vnitas, in filio equali-
tas, in spū s. vnitatis equalitas qz pnerio
Cōfirmat hāc sūmā Alexand⁹ in .iij. sūme
vbi ait. Sedere ad dextrā p̄ris importat di-
stinctionē psonaz et equalitatē psonae ad p-
sonam in glā et honore. S3 sic se habz spūs s.
ctus ad p̄rem, ergo ei puenit sedere ad dex-
terā p̄ris. Sed de equalitate dupl⁹ loq pos-
sum⁹. scz p̄prie vel p appropriationē. scd-
qz p̄prie sumitur n̄ dicit aliud equalitas in
diuinis nisi dīnā eēntiam vel virtutem / qñ
est maior in psonis in vna q̄ in alia, sed vna
eadem in q̄ coequatur psonae. hoc mō ē vna
equalitas in diuinis psonis sicut vna eēntia.
Alio mō sumit equalitas in diuinis scdm
appropriationem et sic appropriat filio. Ad
scdm obiectū dicim⁹ qz visio stephani fuit e-
odem modo quo xps auriliū sibi prestare
is erat patris. Vnde grego. in omelia inq̄t.
Sedere iudicātis est: Stare vero pugna-
tis vel adiuvātis. Stephan⁹ q̄ in labore cer-
taminis positus: stantē vidit quem adiuto-
rem habuit. S3 hūc post ascensionē marc⁹
sedere describit, qz post assumptōis sue glo-
riā iuber in fine videbit.

Secūdu dubiū erat vtrū sedere ad dex-
teram p̄ris pueniat xp̄isto scdm qz homo:
Et ad hoc dicit scūs tho. et Alexand⁹ qz cu3
nōie dextere intelligant tria supradcā, scz

glā diuinitatis beatitudo et iudiciaria p̄ras.
hec ppositio ad quēdā ad dexterā accessum
significat, in quo designat puenientia cū q/
dam distinctione qd p̄t esse trip⁹. Primo vt
sit puenientia in natura, et distinctio in psona.
Et sic xps sūm qz filius dei sedet ad dexterā
p̄ris qz h3 eādē naturam cū p̄re. Vñ glā
diuinitatis beatitudo et iudiciaria p̄ras pueni-
ūt eēntialiter filio sūt et p̄ri, et h3 est eē in eqli-
tate p̄ris, iij. p̄t intelligi scdm grām vniōis:
q̄ impōt et puerio distinctionē nature, et vni-
tate suppositi siue psonae. Et sūm h3 xps scz qz
homo est fili⁹ dī, et p̄ p̄ris sedet ad dexteram
p̄ris scdm equalitatē honoris inq̄ntū eodē
honore veneratur ip̄s filij dī cū eādē na-
tura assumpta: huānitas qdē xpi scd-3 p̄di-
tione siue nature n̄ h3 glām vel honore diui-
nitatis quā tñ habz rōne psonae cui vniū, vñ
Damascēn. ait. In glā diuinitatis dei filius
existēs ante secula vt de⁹ et p̄ri p̄substantial⁹.
sedet cū glorificata ei carne ei⁹. Aborat enī
vna ppositio vna adoratione ei⁹ cū carne
eius ab omī creatura. Tertio pōt intelligi
scdm qz h3 sūm p̄ditionem nature, et h3 sūm gti-
am habituale q̄ abundanti⁹ est in xpo p̄ omī
bus alijs creaturis, in tñ qz ipsa natura huā-
na in xpo beati⁹ est et sup oēs alias creatu-
ras hñs regulā et iudiciaria p̄tātē, et sic eē in
eqlitate p̄ris n̄ p̄tinz ad ipam nām huānam
xpi s3 solū ad psonā assumētē, nihilomin⁹
sic sūm qz h3 sedet ad dexterā p̄ris, i. sūm aug⁹
in bonis paternis potiorib⁹ p̄ ceteris crea-
turis, qz oēs alias creaturas p̄cellit in beati-
tudine et iudiciaria p̄tātē vt p̄cūm ē. S3 du-
biū erat vtrū alijs a xpo pueniat sedere ad
dexterā p̄ris. Rā Aug⁹ dicit in li. de simba-
lo. Sedere ad dexterā est habitare in ei⁹ be-
atitudine, s3 oēs electi sunt beati, q̄ oēs se-
dēt ad dexterā. Qd p̄firmari p̄t p̄ illd mat-
thei .xxv. Statuit oues qdē a dextz. Lō-
trariū tñ videtur esse ex eo qz ap̄ls ad hebre-
os. i. ca. ait. Cui aliqui angeloz dixit, sede a d-
xtris meis: qñ dicat nulli. Rñdet ergo fact⁹
Tho. qz xps sedet ad dexterā p̄ris inq̄m⁹
diuinā naturā est in eqlitate patris. Scdm
humanā vero ē in excellēti possessiōe bono

ru diuinorum p ceteris creaturis. qd nulli hoi
vel aēlo ouenit. **S**edere gū dextera non
significat simplr esse in beatitudine sz habe
re beatitudinem cū quādam dominatiā po
testate et quasi ppriam naturalem qd soli x
pūenit. **P**ōt tñ dici qd nōis beat? et nō sede
at sit tñ ad dextrā dei pstitut? **C**ōsiderem?
itaqz ex his que dca sunt quāta est glā filij.
virginis beate quem adorāt āgeli. cui om
nes obediūt creature. in cui? nomine slectit
omne genu. **D**e stultis gentib? ipm despici
entib? **D**e duris iudeis in eū nō credentib?
De malis xpianis illū non sequētib? **P**ic ē
ille iesus qui p nobis carnem assumēs dūs
et hō trīgintatib? annis cū hōib? habitauit.
Pic est ille qui affixus pependit in ligno in
medio latronū spinis coronatus. hic q ter
cia die surrexit a mortuis. **P**ic q reguabit in
eternū cuius regni nō erit finis sūm āgeli se
tentiam. **L**uce. j. ca. **P**ic est deniqz de quo
dum ascenderet ad celos āgeli dixerunt tan
ta pconia. **N**am postq nube tectus videri
desijt discipuli intuebantur in celum suspē
sis vultib? et erectis luminib? **E**t ecce duo
viri. i. angeli in specie viroz apparētes iux
illos in ppinquo. saere in vestib? albis in fi
gnū solenitatis et leticie qui dixerūt. vt ha
betur **A**ctuū. j. ca. **V**iri galilei cur statis as
picientes in celū quasi admirātes et stupidi
de h? qd vidistis? et quasi tristes et desolati de
h? qd magis vestri pntiam corpale pbidistis.
hic iesus qui assumpt? est a vob in celum et
ascendere potuit. qz opus a patre sibi impo
situm psumauerat/ne p tristemini. quia sic
veniet quēadmodū vidistis eū euntem in celū
Selix regnū qd nō deficiet **R**ex inclite
qui et seruos tecū regnare pmittis. o gens
sancta amicoz tuoz qui vocē tuā dīcissimā
erunt audituri. **V**enite bñdicti pñs mei po
ssidete paratū vob regnū a constitutiōe mū
di **T**u igit rex glē xpe **T**u patris sempiter
nus es fili? **T**u ad dextrā dei sedes in gloria
patris **I**udei credetis esse ventur? **E**t er
go quēsum? tuis famulis subueni quos pci
oso sanguine redemisti.

Et de ascēso xpi pgrue celebrata est respe

ctu tps persone et termini. **Ca. ij**

Secūdum misterū ptemplādū de ascē
sione xpi dī pgruitas. **L**ogruas nāqz p
uenientissimeqz scā fuit ascēso illa. **E**t hoc
tripliciter scū.

Primo respcū tempis

Secūdo respcū psonē

Tertio respcū termini

Primo fuit pgrue ascensio xpi celebra
ta respcū tps. **Q**uia die xlmo. p qj vite auc
tor surrexit a morte ascēdit ad celū. potuiss
set quidē ātea ascendisse. **S**ed sic differre
voluit vt veritatem resurrectionis proba
ret: difficilius enim erat pbare veritatem
resurrectionis qj passōis. qz a prima die vsqz
ad tertiā vere pbari poterat mors. **S**z ad
veram resurrectionē pbādā plures dies re
qrebāt. **E**t h? est qd dī. **A**ctuū. j. ca. **P**rebuit
seipm viū p passōis suā in multis argumē
tis p dies quadraginta apparēs et loquēs de
regno dei. **V**inc leo papa in sermone de as
censione inq. **Q**uadragenari? hodie dierū
completus est numerus sacratissima ordi
natione dispositus: et ad vtilitatem nrē erudi
tionis impēsus. vt dū a dño in h? spacio mō
pntie corpalis extēbiis. fides resurrectionis
documentis necessariis muniret. **E**t iterū
in eodem smone ait. **N**on hī dies qui inter
resurrectionē dñi ascensionēqz fluxerūt oci
oso trāsire discursu: sz magna in eis pfirmā
ta sunt sacramēta: magna sunt fūelata mis
teria. **I**n his metus dire mortis aufertur et nō
solū anī sed etiā carnis immortalitas dēla
ratur. **I**n his p insufflationem dñi infūdit
apostolis spūs sanct? et beato petro sup ce
teros p regni claves ouilis dñici cura man
datur. **I**n his duob? discipulis terti? in via
dñs iūgīf comes: et ad oēm nostre ābignita
tis caliginis detergendam pavētū vel tñ pi
dantiūz tarbitas increpatur: flāmā fidī illu
minata corda picipiūt: et que erāt tepida fse
rātē dño scripturas efficiūt ardētia. **H**ec ille

Scdo fuit pgrue ascēso xpi pacta respe
ctu psoe: vbi a doctorib? querit. **A**n fuit cō
uenies xpm ascēdere. **E**t postq quis arguen
do dicece qd nō. **P**rimo qz phus dicit in scō o

de celo et mundo. Illa quod optio modo se habet possi-
bet suum bonum in motu. / **I**tem optio se habet et
bonum in nam quod est sumum bonum. et bonum huanum quod
erat optio significat. / **G**onueniebat illi aliquid
motus. / **A**scensio est quodam motus quod est quod non de-
bat ascende. / **O**portet quod mouet mouet per aliquid
meli. / **I**tem christo non fuit melius esse in celo quam in tra-
nec quam ad animam nec quam ad corpus. / **Q**uod videtur equi-
litas. / **G**onueniebat ascende. / **S**ed si per se sursum et deorsum sua
fuisse cum hominibus. / **P**roferat. / **V**el quod regit in fr
multo plures eum se quod est quam modo. / **G**onueniebat nobiscum
manere et non ascende in celum. / **P**ro declaratio vite
et horum solutio sunt sanctus theodorus. / **I**tem per quod. / **L**ix. quod
locus debet esse proportionatus locato. / **E**rgo aut per re-
surrectionis vitam in ordine et incorruptibile in
choauit. locus vero in quo habitauit est locus generationis
et corruptionis. / **I**tem locus celestis est locus incorrup-
tionis. / **I**tem congruent christus ad locum illum se transiit.
Ad id quod dicitur theodorus. quod dicitur quod possidet suum bonum
in motu quod omnino immutabilis est. / **Q**uilibet aut creatura
est aliquid modo mutabilis. / **A**ugustinus. / **V**iiij. super gen.
ad lazarum. et quod non assumpta a filio dei remansit cre-
atura. / **E**t in conueniens est ei aliquid motus. / **A**ttuatur
Ad id quod dicitur theodorus. quod christus ascendi nihil accre-
uit. / **Q**uod ad ea quod sunt de essentia glorie sue secundum corpus
sue secundum animam. / **T**amen accreuit aliquid quantum ad loci de-
tiam. / **Q**uod de bono est glorie. / **N**on quod corpus ei aliquid
aut perfectio aut peruationis acquireretur ex
corpe celesti. / **I**tem solus per quod dicitur de deo. / **H**anc
aliquid pertinebat ad eius gloriam. / **E**t de hac de causa gau-
diu quod dicitur habuit. / **N**on quod quod tunc de nouo gaude-
re inciperet quoniam in celum ascendi. / **I**tem quod nouo modo gau-
dia sua est. / **S**ed de re impleta. / **A**d id quod arguitur de quod lix
per corpus palam ei fuisse subtracta. / **N**on tamen dinitatis
dest in se per nobiscum in sacramento altaris. / **I**tem non
videtur oculis corporalibus. / **O**portet quod math. / **V**el modo
ascendebo discipulos relinquit dicitur. / **E**cce ego
vobiscum sum diebus diebus usque ad consumationem seculi.
Sunt cum apostolis assistentibus eis in operibus miraculorum
quod videtur marcus. / **V**el modo ca. / **P**redicauerunt vbi
omnino copate et bonum de perfirmate sequentibus. / **F**ig-
urasti nobiscum erando ut deum est in sacro eu-
charistia vbi est resurrectio. / **A**ssistentes ecclesie per ipas
dicitur per oculos instructos spiritus sancti ut sic non de-
ficiat fides per. / **P**ropterea Augustinus in primo de
ascensu ita perhibet locum. / **O**mnia huiusmodi quod dicitur ihesus christus
in huius mundo sub fragilitate nostra miracula edidit

nobis perficiunt. / **Q**uod dicitur huiusmodi perbitio fidei in
portas. / **C**redentibus celum pate posse monstravit.
Et dicitur victorem mortis in celestia eleuauit vic-
toris eius de mortis quod sequemur. / **O**ndit. / **A**scende. / **S**ed
boni catholice fidei perfirma fuit. / **V**t securi in
postere celebrare miracula ipsi bonum. / **E**t in pnti per
cepisse effectum. / **E**t fidei quod dicitur in ista terra per
ea quod agerit per sita discat sperare permissa. / **A**c dei
sui per. / **P**nti per bonitate quod futuroz teat cau-
tione. / **H**anc augustinus. / **S**ed ascendi christi fuit per grue celebra-
re per se tunc. / **Q**uod ascendi fuit omnem creaturam tam
spualis quam corporalis. / **E**t quod apostolus ad eph. / **I**iiij. c
ait. / **Q**ui ascendi ipse est et quod ascendi fuit omnes celos
ut implet omnia secundum huiusmodi. / **E**t dicitur per huiusmodi per
intelligimus quod ascenderit tollit fuit celum empireum
vbi nullus est locus nec creatura aliquid. / **I**tem quod ascen-
derit ad patrem dignioris celi empirei. / **Q**uod est locus
bonorum et celum super locum aut ille debet esse secundum bonum
spualibus secundum quod dicitur per grue. / **Q**uod ille secundum bonum sunt
supreme in ordine secundum bonum. / **E**t tamen christus ascendi
fuit omnes secundum bonum spuales super omnes orbis aglorum
nec est inueniens corpus christi per omnia secundum bonum spualia
aliquid. / **C**um per simus nobilior sit omni corpe. / **Q**uod
ut inquit sanctus theodorus. / **L**ix. corpus istud periora perbi-
tione nature corpe sit infra secundum bonum spuales
Considera tamen dignitate vniuersis quod est persona deo
perfectu excellit nobilitate et perminetia omni
secundum bonum spualium et omni angelorum. / **Q**uod
christus ascendi cum patre et magnifice videtur.
Patenter discipulis. / **C**a. / **I**ij.
Ergo misterium per tepladu de ascensione
christi de qualitate. / **I**tem quod percurari debet. / **Q**uod
christus ascendi. / **A**d quod dicitur quod ascendi tripliter.
Quod potest. / **S**ed magnifice. / **S**ed patet.
Quod ascendi potest. / **V**bi tres difficultates
omnes. / **P**rius videtur ascendere perueniat per bonum dinam
nam. / **A**d id ita dicitur sanctus theodorus. / **V**bi dicitur quod lix. / **D**uo
per non de. / **S**ed per ita ascendi et cum ascendi. / **I**tem
modo non peruenire per bonum perbitio dine nate. / **T**u
quod nihil est dinitate alti quod possit ascende. / **T**u quod
ascendi est motus localis quod dine nate non perbitio tamen in
mobilis et in localis. / **P**er huiusmodi motum perbitio christo
bonum huanam nam quod pertinet loco et motui secundum bonum
itaque christus ascendi in celum secundum bonum quod non secundum bonum
de. / **S**ed lix. / **B**eatam cam ascendi cum christus ex virtute
dina in celum ascenderit. / **O**mnimodum quod ascendi per
de. / **E**t de facultas videtur ascendit per virtute

No illd tho bit q in x^o fit dupl^r nā dīna. f. et
huāna f^m vtrāq accipi p^r p^rap^rat. xps g^o ascē
dit p^rpa d^r tute dīna: de v^rtute v^ro huāna disti
guit tho. q^o h^o p^rt d^r accipi. vna q^o ē v^r nāl^r
q^o pcedit ex pncipijs nāe: z hac xps n^o ascēdit
Alia at v^rte gl^re f^m q^o xps in celū ascēdit
Quē v^rtutis rōz q^o dā accipiūt ex nā q^ontē
eēntie q^o ē lux vt dicūt: quā ponūt eē d^r p^roe
cor^r p^ris huāni. z p^r eā elemēta dīa p^r ciliari i^r v^r
sta q^o in statu h^o mō: litat^r nā elemētar^r i cor^r
pib^r huānis dīat. Et iō f^m nām elemēti p^ro
mināt^r corp^r huān^r nāl^r v^rtute dōr^rū fer^r. in
statu at gl^re p^rōnab^r nā celest^r f^m c^o incliāt rōz
z v^rtutē corp^r xpi z alia scōy corpa ferūt in
celū. **A**lij v^ro assignāt rōz p^roe v^rtut^r ex p^rte
nīe gl^rificate ex c^o rebū dā gl^rificab^r corp^r
vt dī^r aug^r ad dīo scōy. z xrij li. d^r ci. dī. **E**rit
em tāta obediē^r corp^ris gl^rosi ad aiāz btām
vt vbi volet spūs ibi erit p^rtin^r corp^r h^o g^o
ascēde sur^rū sit d^r nām huāni corp^ris f^m statū
p^rnt^r vīte: tñ n^o erit d^r nām corp^ris gl^rosi / c^oto
ta natura erit dīno sbiecta spūi. **Q**uē diffīc^r
tas ē. an corp^r xpi z q^o dēz gl^rosi possit loca
līe moueri in instātī: cū in tali motu op^ret v^r
t^r dīna. **N**o h^o rñōz alexāz z tho. q^o h^o v^rte dīna
sit i^r dī^r g^o m^o ē ex p^rte opāt^r: tñ effūcū illi^r v^rtu
tis recipit in reb^r f^m capacitatē eay z dīspō
nē. Corp^r at n^o ē capax vt in instātī local^r mo
ueat. q^o oz q^o p^rmisceat se spacio. f^m c^o dīuīsi
onē dīoīf tps vt dī vi. phicoz. **D**erūtū licz
corp^r xpi n^o fuerit motū in instātī d^r fra ad ce
lū / nīhilomin^r mot^r ille fuit sat^r veloz at qz
festīn^r dū eadē die d^r fra euola^r ad ēpīeū. qd
ē v^r oēs celos. **R**efert em raby moyses ma
rim^r p^rhs. q^o dīz ēcul^r c^o libz planete h^oz tñ
spaciū q^o m^o possz aliqz ire d^r via plana in q^o n^o
get^r anīs. et distā^r inf^r celū z celū. j. inf^r ēculū
z ēculū ē sītr vt dī viā dngētoz ānoy: z ido
cū sint vij. celī: erit f^m ipm acētro tre vīz ad
p^rcauū celi satnī qdēst septimū celū via m^o
toz mīlū ānoy. i. tñ spaciū q^o m^o d^r via plana
aliqz iret in mīl^rz mīlib^r anīs n^o tñ viuet: ita
tñ q^o it vni^r c^o libz dīeī sint rī^r miliaria. **Q**uē
n^o vey est nouit dā. **C**lay tñ cēpt q^o sat^r lōga
distātia ē a fra vīz ad celū ēpīeū. q^o corpa
celestia sol z luna cū excedāt in q^ontitate dīa
elemēta. tñ ita gua vībēt. **Q**uē ascē^r xps ma

gnifice cū tripubio z leticia āgeloy. **S**i em
beatissimi spūs illi alios scōs ad celū eūtes
cū exultatiōe recipiūt: q^onto mag^r regī res
se se oēs obfēq^olos reuerētissimos ac iocū
bīlīos exhibuēt. **E**t ill^r vīz fuerit duo illi
de q^o dīx^r in p^r mīsterio q^o asitēst i^r vīz dī
cipulos in vestib^r albis. **S**z h^o loco mēpōnē
dā dūco gregorij smāz q^o in omelia inq^r. q^o
redū est q^o nā sit q^o nato dīno āgeli appuer^r
z tñ n^o legūt in vestib^r albis appuīssē. **A**scēde
te at mīssī āglī in albis vestib^r legūt appuīssē
se. **I**n albis vestib^r gaubiū z solēnitās mēt^r
attēdīt. q^o mag^r tūc solēnitās āgel^r scā ē cum
celū d^r hō penetrāuit. **Q**uia nauitē dīo vī
debat dīnitās hūīliata. ascēdēte v^ro ē huāni
tas exaltata. **A**lbe etem vestes exaltationi
mag^r p^rgruūt q^o hūīliatiōi. **I**n ascēsiōe g^o ei^r
āgeli in albis vestib^r viberi debuer^r q^o q^o in
huānitate sua appuīt dā hūīl^r. in ascēsiōe sua
oñsus ē de^r Blimis. h^o ille. **N**o tñūphū iā xpi
redeam^r z cogite m^o q^o stupēdū q^o qz mirab^r i
le fuit spectac^r m^o illd. q^o cū gl^rificata carne
sua reg^r celestia penetrāuit. **S**upauerat hos
tes terruerat deōnes: z p^rdam innumerabili
ū scōy eduxerat d^r inferno: p^rstrauerat mor
tē quā sua morte dīstruxit. z ad p^ris d^rtrā se
sur^r. p^rficiscebāt. **N**o tal^r nec tāt^r fuit illoz
triūph^r q^o hīstō rōna mēmīt. q^o iā p^rijt meō
ria eoz cū sonitu. sz ihs xps in et^r nū p^rmanet
Rē grādē pleriqz putāt dū legūt l^raudiūt q^o
Cesar p^r tot victorias z finē belloz ciuiliū
mortēqz p^rpei: dū redijt ad vībē f^m iūctoni
ū vno mēse. sz infīctz dieb^r q^o dēst triūpha
uit. j^o de **G**allia z **B**ritānia. ij^o de egipto. z
d^r farnate z p^roto. 4° de iuba z affrica. v^o z vl
timo d^r hispania. **A**lij n^o fine mariā volupta
te p^rmeorāt. q^o de q^o plurib^r ad eoz laudē p^rse
pra sūt. q^o ob reipublice libtatē: hostes rebel
lesqz **R**ōnoy domuerūt. **S**cribit nāqz plini
us in libro de virz illustrib^r. z **E**utropi^r lib^o
iij. q^o **A**ntill^r metell^r p^rdcūs macedonic^r dū
cta macedōia phillippū macedōie regē ēca
tpa q^o d^r cartago euersa est duxit ad vībē. z
triūphās an^r currū victū tra hī fecit. **M**etel
lius fili^r ei^r dīct^r cretic^r f^m **P**rohu^r z eutro
piū. q^o **C**retā rōno pplo r^rbiugauit. fuer^r
romā triūphau^r. **P**apiri^r q^o luci^r papiri^r cur
i iij.

for: fm **T**itumliuiū qz samnitū duriciā pre-
lisa fregit: adeo clare cūcta gessit qz euri-
pius et orosius dicant qz romani hūc **Alex-**
andromagno dūce parē esse putabāt si asia
domita in europa arma tētasset. **R**omā re-
diēs post debellatos hostes triūphauit **Da-**
piri filius eius p̄sul ab huc s̄ samites q̄ **A**d-
loniam ciuitatē eoz cepit expugnauitqz a-
liam ciuitatē illoz fortissimā fm **T**itūliuiū
post romā rediēs triūphauit. **O**ctauianū vt
refert **P**rofi² et **E**utropi² victor rediēs ab o-
riente cū triplici sumpho vrbē ingress² tūc
primū qz rē publicā auferat. **A**ugust² salu-
tat² est p̄b² impator fm rufinū in annalib²
romanoz qui vicit **A**lmanos: germanos/
gothos et sarmathos: ob qd elect² fuit impe-
rator post q̄ supauit bello **P**roculū et bono-
fuz q̄s ip̄e duces miserat ad p̄sidū galliaz: at
illi impatores se dixerāt pacata puicia et oc-
cis illis in p̄lio romā rediēs: quinz diebus
glorise triūphauit. nā inf alia spectacula qd nū-
q̄ pus scm fuerat totuz circuz in sp̄m silue
fecit p̄feri arborib² ac p̄ oues adit² stru-
tiones mille **X**eruos mille. apros mille. leo-
nes centum: cētumqz libicos inmisit leop-
dos. et quotquot alias viuas ferās habē po-
tuit: et omia p̄cessit diripēda p̄plo. **S**cipio
african² vt ponit **T**it² liui². post victū hani-
balē domitāqz **C**arthaginē: vbi romā attē-
git. triūpho oim clarissimo capitolū hōnes-
tauit: quem se q̄banē captiui om̄s romani q̄
ad quattuor milia erant de manib² hostium
liberati: **S**cipio frater eius post mltā p̄ eū
feliciter gestadomita **A**zia: quare vt scri-
bit **P**lini² libro de viris illustrib² asiatic² dic-
tus est triumphauit. **C**uius triumph² oculo-
rum spectaculo magis q̄ affricani fuit **M**a-
portauit consul triumphās ducenta viginti
quattuor signa militaria. hostiumqz simula-
chra: captorum hostium. oppidoz et vrbium
centū triginta quattuor: **A**ureas coronas du-
centas triginta quattuor. **P**ala aurea et ar-
gētea nuēro infinita. p̄ncipes vrbū et duces
trecentos vigintifex. cū q̄b² et adolefcētē filiū
um athyochi p̄tulit an se. fuerit et alij q̄b² tri-
ūphagla p̄cella fuit: q̄s omitti ne tedio au-

ditores afficiam² **A**llud tñ scien² qz trium-
ph² erat honor mart² qui bari poterat a ro-
manis: nā erat tripl² notabil leticia trium-
phātis. **E**rat priā qz cū ad vrbē triūphal² ci-
uis rediret ei cū effusa leticia occurreb² po-
pul² vniuers² **E**rat scda leticia qz triūphā-
tis currū p̄cedebāt manib² p² terga ligatis
captiui ds **T**ercia leticia erat mariā: qñ tri-
umphās lauro coronat² inbut² aurea vesle
ascēdebat curz aureū triūphalē tractū a q̄-
tuor albis equis **S**icqz dux pompatic² p̄e-
unte senatu in capitolio albos tauros satris
ficabat ioui: multa qz alia fiebāt ad glāz du-
cis triūphātis **E**t tñ omnia illa vana uat²
frivola et trāsitoria lubisqz pueroz p̄panda
Erigam² ergo mentis nr̄e oculos ad regez
regum beatoz bucem inuictissimū ip̄m x²
ascēdentē ad celos: et p̄biderem² cū q̄li mili-
cia celum ingredit²: et quot innumeri ageli
ei p̄cedūt obuiā. quātaqz sit in celis p̄mo-
tio **F**estū trāscēdens oem exaltatiōē **S**blī-
mē et glām quoz cūqz impatoz et regū q̄ fu-
erūt ab initio mudi et qui erūt vsz in finem.
Ducebat xps secū oēs aiās scās q̄s eduxerāt
de inferno. qz nulla an ip̄m ad empīrē
puenerat: ducebat et scōs resuscitados q̄ in
corpe et aiā ip̄m feliciter se q̄banē **D**ucebat
insup et aiās eoz iustoꝝ et puuloꝝ fidelū: q̄
in hīs q̄draginta dieb² a p̄p̄ijs corpib² per
mortē discēsserāt: de quibz omib² aliqui te-
nent qz a resurrectionē xpi vsz ad ascensioē
ei² fuerūt in padoio terrestri **A**liq̄ vero atr
opinātur scz qz xpm associabāt inuisib² in
h̄ mūdo cū ymnis et laubib² **E**t vtrūz ē p² fi-
bile liq̄ sit auctoritate firmatū: vbi n̄ erat o-
pus curru quē equi traherēt **O**bi corp² qua
duplici dote claritatis agilitatis impassibi-
litis et sblilitatis p̄ semetipm mirabil² fe-
rebat in celū **E**t qñ d² qz nubes suscepit eūz
ab ocul² eoz. intelligēdū ē fm doctores qz nu-
bes illa nō p̄buit ad miniculū xpo ascēdētī p̄
modū vehiculi. s̄ appuit in signū dimitatis.
s̄ qz glā dñi apparebat sup tabernaculū in
nube: puto at nūbē illā fuisse lucidā asp̄cū d̄
corā angelico ministerio formatā. et ad xps
reuerētissime p̄ductā **M**a et nubes illa de q̄

d. nūeri. ix. c. q. opuit tabnaculū z b^m q. mo
 uebat vel stabat ita faciebāt filij isrl. moue
 bat āgelico p̄bio. vt inquit Ayco. d. lyra.
Aubes insup in q̄ spūs scūs apparuit in tñs
 figuratiōe xpi lucida fuit vt scribit matthi
 xviij. ca. **T**ertio xps ascēdit patē: qz voluit
 discipulū videri in māifesto **V**bi auertē^m
 q. ipā die ascēsiōis bis apparuit discipul. p.
 apparuit xi. aplis recubētib⁹ in cenaclo. oēs
 em tā apli q̄ alij discipuli necnō z mulieres
 habitabāt in illa pte ihrlm q̄ d. mello. s. in mō
 te syō/ vbi dāuid pstruxerat sibi palatiū: et
 erat ibi cenacm grābe strati/ in q̄ dñs pce
 pit sibi pari pasca **E**t in illo ceāclo tūc xpia
 ni apli habitabāt **C**eteri at discipuli z mulie
 res habitabāt circūquaqz p diuersa hospi^a **C**ū
 g in isto cenaclo cōderet dñs eis appuit et
 exprobrauit in credulitatē illoz z duriciā
 cordis: z officiū p̄dicābi p̄misit z formā bap
 tismi instituit atz grām miracloz p̄tulit: vt z
 marci z mat. vltiō c. bein fuit cū eis familia
 rissime p̄nsus. vt d. Act. j. ca. vt p effectum
 p̄mestiois scdm Grego. veritas patefceret
 carnis. **E**t in his omnib⁹ credēdū ē mrēz suā
 sanctissimā affuisse. **N**ā vt h̄r actuū j. c. p.
 q̄ chrys ascēdit reuerfi sunt discipuli in do
 mū vbi manebāt cū mulierib⁹ z mrē iesu et
 fratrib⁹ eius **I**ta at regressio denōt q. ind
 exierāt **R**efectioē at p̄pleta p̄cepit illis vt
 in mōtem oliueti verfi sunt bethaniā irēt **A**li
 qui dicūt q. xps iuit cū eis. ex eo q. lucas ait
Eduxit illos foras in bethaniā **A**liq̄ vō te
 nēt q. p. q̄ dixit vt irēt ad mōte oliueti dis
 paruit ab eis. **E**t itez in mōte appuit. **E**rat
 at mōs ille s̄m ny chl. d. lira eē ihrlm in via
 eūdi vsus betaniā **V**bi aliq̄ diu stetit xps cū
 bñdcā mrē z discipul/ suis sicut amici valesa
 cientes solēt figere gōum **V**bi disciplos do
 cuit q. n̄ erat eoz nosse tpa vlt̄ momēta que
 p̄r posuit in sua p̄tate/ cū peterēt **V**i in illo
 tpe restituentū essz regnū isrl **V**i p̄cepit
 eis ne discederēt a ihrlm quousz recipēt spi
 ritū sc̄m **V**i tādē p̄ multa blāda z sola
 toria vba bñdixit eis **P**ie quidem p̄teplari
 possum⁹ q. dū dixiss. **M**ater mea bñdcā.
O genitrix suauissima **O** dilecti mei disci

puli. ecce p̄pleta sūt ōnia. tēp⁹ ē vt reuertar
 ad eū q̄ me misit. jḡis suscipite bñdcōz meā
 q. oēs cabētes in terrā adorauerūt eū: z bñ
 dictioē accepta genua tenebāt in trā d̄fira
 aspiciēbāt z facie in quā desiderāt āgeli. p̄s
 picere **A**l iēsus ad oziētē respiciēs forte in
 geminādo bñdcā sis mater mea. bñdictio vof
 discipuli mei. eleuatis manib⁹ paulati paula
 tim ferebat in celū. **N**oua. p̄bigia. o mira
 cula inaudita **I**lle q̄ de virgine nat⁹ morte z
 tulit abiectissimē crucis. n̄ solū surrexit a mor
 tuis z suā resurrectionē signis euidētissimis
 p̄p̄bavit. s. p̄ h̄ ōia palā z hora nona vt cre
 dit visibilis a mōte oliueti ad celos p̄grebit
Currite gētes vñdiz z adorate illū q̄ ē rex
 regū z dñs dñantū **P**ostq̄ vero videri am
 pli⁹ n̄ potuit regressi sūt apli z ceteri in ihrlz
 laudātes z bñdicētes dñm in gaudio z leticia
Amē **P**ermo xx. de spū scō q̄ miss⁹ est
 aplis in signo visibili igneaz linguaz

Spiritus s̄ct⁹ quem
 mittet p̄r in nōie meo ille vos do
 cebit ōia **V**erba sunt redeptoris
 n̄ri originali iohis xiiij. c. z in evā
 gelio p̄ntis solēntat⁹ **A**mplissim⁹ vero do
 nū hodierna die collatū fuit huāno generi/
 cū spūs s. visibilis missus ē in aplos fūdato
 res militātis ecclē. **P**er illos em in x^m cre
 dibit mūd⁹. p. ipos delecta fuit penit⁹ z extin
 cta p̄nitie idolatrē. q̄ oēs q̄i p̄ptos inuolue
 bat. p. ipos deniqz via regni celoz mōlib⁹
 scā fuit nota. **T**ata d̄ppe vtute ex alto p̄bis
 ti spū scō coop̄ate fuere: vt sicut ps^a refert
In oēm terrā exiuit son⁹ eoz: cū frū z vti
 litate oīm gētū/ atz in fines orbis tre vba e
 oz **P**rop̄tea vt tati miraci medēs eē pos
 sim⁹/ in p̄nti b̄mōe de spū scō in aplos misso
 erim⁹ vba sc̄m: de q̄ tria p̄poni⁹ misteria
 p̄teplāda **P**rimū d̄r p̄gnitionis
Secūdū missiois. **T**erriū opationis.
Quā vi nature spūs scūs n̄ ē p̄gnoscibil⁹. s.
 tm p̄ reuelationē: z q̄r spūs scūs ē d̄s p̄ce
 dens a p̄re z filio ipis coequal⁹. **C**ap. i.
Primū misteriiū p̄teplādū de spū san
 cto d̄r p̄gnitionis. jn q̄ notāde sūt tres

theologorum vitates. **P**riū q null⁹ viator p
p gñere. ppa v nature scia pñm in dñis.
quā dicim⁹ scñ scñ. **D**ñ hīlari⁹ in li. d tri. ait
Nō putet hō sua intelligētia sacm gñatio
nis r pcessiois se posse pseq. **E**t dñō. in li.
de dñis nōib⁹. **N**ō est audēdū dicere aliqd
nec cogitare de sup sñtali occulta dñi
tate pter ea que dñit nob ex sacris eloqis
sunt expssa. **E**t de h paul⁹ pme ad choz. ca.
ij. dicit. **L**oqmur dī sapiām. quā nemo pñci
pū hui⁹ seculi nouit. s. hōz sñm glo. **E**cda
veritas q nob reuelatū est in dñis esse scia
pñā pcedentē p modū aōris que dī spūs
scūs. **N**am in veteri ac nouo testamēto sit
mentio de sñū dei. **D**ñ Gen⁹ i. ca. bñ. **S**pūs
dñi ferebat sup aqz. **E**t vi. ca. **N**on pmane
bit spūs me⁹ in hōie. **E**t xli. **N**ūquid inueni
rē poterim⁹ talem virū qui spū dei plen⁹ sit
Et iudicū iij. ca. **S**uit in eo spūs dñi r iudi
cabit isrl. int. xi. ca. **S**ac⁹ ē sup septe spūit⁹
dñi. **E**t pmi regū. r. ca. **I**nsiliuit sup saulem
spūs dñi r pphetauit. **E**t pā. tricesim⁹ scūdo
Verbo dñi celi firmati sunt: r spū oris eius
ōnis vī. **E**oz. **E**t pā. i. **S**pñ scñ tuū ne au
feras a me. **E**t pā. ciiij. **E**mitte spñ scñ tuū
r creabūf. **E**t pā. cliij. **S**pā tuus bon⁹ debu
cet me in terrā rectā. **E**t sap. pmo ca. **S**pā
dñi repleuit orbē terraz. **E**t xij. ca. **D** q bo
nus r suauis ē spūs tu⁹ in nob. **E**t isaie xi. ca.
Requiescet sup eū spūs dñi. **E**t xli. ca. **D**edi
spñ meū sup eū. **E**t xlviij. ca. **D**ñs misit me
r spūs ei⁹. **E**t lxi. ca. **S**pūs dñi sup me. **E**t jo
helis ij. ca. **E**ffundā spñ meū r dabo pbi
gia in celo r in tra. **E**odē ca. **E**ffundā spūm
meū sup oēm carnem r pphetaubūt filij ve
stri r filie vīe. **E**t Mat. i. ca. **I**nuēta ē in v
tero hñs de spū scō. **E**t iij. cap. **B**aptizabit
vos spū scō. **E**t xij. ca. **Q**ui dixerit vbi⁹ q
spñ scñ non remittet ei⁹ r vltimo ca. **E**un
tes docete gentes baptizantes in nōie pñs
r filij r spūs sancti. **E**t luce pmo capi. **S**pū
scō replebit ex vtero mñs sue. **E**odē cap.
Spūs scūs supueniet in te. **E**odē ca. **R**eple
ta est spū scō elizabeth. **E**t ij. ca. **S**pūs scūs
erat in eo. **E**t iij. ca. **D**escendit spūs scūs cor
porali specie sicut colūbe in ipm. **E**t johan

nis. **E**t. ca. **A**ccipite spñ scñ. **E**t Actū p.
ca. **A**ccipietis virtutem supuenientis spūs
sancti in vos. **E**t ij. ca. **R**epleti sunt oēs spū
scō. **E**t r. ca. **I**nnationes grā spūs sancti ef
fusa est. **E**t vi. ca. **E**legerūt stephanū plenū
fide r spū scō. **E**t viij. ca. **I**mponebant ma
nus super illos r accipiebant spñ sanctum
Et ad romanos v. ca. **C**haritas dei diffusa ē
in cordib⁹ vestr⁹ p spñ scñ. **E**t secūda petri
pmo ca. **S**piritu sancto inspirati locuti sūt
sancti dei hōies. **E**t johēs pñme sue cano
nice v. ca. **T**res sunt qui testimoniū dant in
celo. pater verbum r spūs sanct⁹. **T**ertia
veritas q spūs accipit multipl. **P**rimo p
sñā anime. **D**ñ actū vij. ca. **D**ñe iesu ac
cipe spñ meum. **E**t johēs xij. **I**n man⁹ tu
as dñe p mēdo spñ meū. **E**cdo accipit pro
vento r ibi johēs iij. ca. **S**pūs vbi vult spi
rat. **T**ertio p aere vt in ps. **D**a meū apui r
attraxi spñ. **Q**uarto p angelo: vt in ps. qui
facis āglos tuos spūs. **Q**uinto p dō. johēs
iij. ca. **S**pūs est dō. **S**exto p tertia pñā in
trinitate. **S**z aduertēdū sñm. **B**onaū. in j.
di. r. q spūs in sñā spūali dī: duplr. s. a spū
alitate s. corpolētiā. **E**t sic sñā rōnal⁹ vī
intellectual⁹ aut eius pñā interior dī: spūs
Dela spiratione r sic amor vel affect⁹ dicit⁹
spūs. **P**rimo mō puenit toti trinitati: r sic ē
nomē absolutū. **E**cdo mō puenit illi pñone
que pcedit vt amor. **S**pirari em in spūali
bus est solius amoris. **E**t qm amor pī spira
ri recte r ordinate. r sic ē pur⁹. **S**ol indircē r
imūde: r sic ē libidinosus. **N**ō illa pñā q ē aōr
nō tñ dī: spūs: s. spūs scūs. **N**ō sic fili⁹ dī: fac
t⁹ qz generatio ē mor⁹ naturalis. **E**cā que nō
attēdit sactitas vel puritas. sicut attēdit cir
ca amorē volūtatis. **A**libert⁹ at in ppenbio
theologie dicit q spūs scūs mltā habz nōia
Dicif em spūs a spirādo actiue. eo q spiret
vbi vult. **E**t sic puenit trib⁹ pñonis: sed spūi
scō p appropriationem. **A**lio mō dī: s. ūs a
spirādo passiue: eo q spirat. **E**t h mō. ppū
est spūi scō qui pcedit p modū spirationis.
nō solū autē dī: spūs sed abbi⁹ sanct⁹: quia sā
ctus idē est q mūd⁹ vel firm⁹ vel sine terra.
Que pueniūt nō solū ei quo ab se: s. in ppa.

tione quo ad nos Nam p grām spūs sancti
 a peccatis mūdāmur in bono firmamur a ter
 renis sepamur. Insup spūs sanctus vocatur
 nexus vnicus et amplexus et hoc put compa
 tur ad patrem et filium. Item dicitur donū dei
 altissimum: quod omne donū ab ipso fluit. Dicitur
 fons viuus: quod sitientibus grām largitur. Dicitur
 ignis: quod affectum accendit. Dicitur charis
 tas: non solū quia est amor patris et filii. sed quod
 nos amātes facit. Dicitur spiritalis vinctio
 quod omnes tribulationes mūdānas suauē facit
 et iocūdas: sicut illud. In labore requies. in es
 tu tēpies. Dicitur de recte dicitur: quod sicut o
 nes corporales res digno demonstrant. ita p
 spm scm ostendunt res spūales oculo spiritus
 ali. Dicitur pacificus quia consolationes ce
 lestes mentibus instillat. Dicitur magistroz op
 timus: quia intellectū ad pgnitionē dei et sui ipsi
 illuminat. Est itaqz spūs sanctus et colligitur
 ex dictis Aug⁹ tini. in li. beatri. deus tertia p
 sona in trinitate pputa a patre et filio per
 modū volūtatis. Deus nāqz est summe sim
 plex vt 3. xij. methaphi. vbi pbs dicit quod duo
 est actus purissimus absqz aliqua compōne. er
 go omne qd est in deo est deus. Et p pns scia
 sapientia intellectus cognitio voluntas et a
 mor dei est deus. Constat autē quod spūs sanctus
 est amor patris ad filium. Deus enim pater
 per intellectum suū cognoscit eēntiam suā
 esse infinite bonitatis. et eque amat amore
 infinito. Sicut ergo qua seipm cognoscit
 pgnitio est filius. ita amor quo seipm amat
 est spūs sanctus. Et ptra pōcā tres inueniūt
 hereticorū opinioniones dānate. Prīa fuit opi
 mo Arrij qui vt dicit scūs Tho. in iij. sume
 p gentiles ca. xvi. docuit filiū et spm scm esse
 creaturas/filiū tñ maiorē spū scō. et filiū mi
 norē patre. quē errorem qdāt ad spm scm se
 cutus est Macedoni⁹. qui de prē et filio rcē
 sensu quod vnus eiusdē sbñie sint. Et h d spū
 scō credere noluit creaturā eē. ptestās. Pn
 quidā Macedonios femi arrianos vocat
 eo quod cū arrianis in pte pueniūt. et in pte dif
 ferūt ab eis. Quos tñ oēs quincim⁹ testis
 monio scripturaz scāp: et qd verissimē colli
 gim⁹ quod spūs scūs ē dō. Nā nulli tēplū pstru

itur et psecrat nisi dō: vñ in ps dicitur. Dñs in tē
 plo scō suo. Et tēplū deputat spū scō. Dic
 em apls pme ad Choy vi. c. An nescitis qm
 mēbra vā tēplū sunt spūs s. et spūs scūs ē dō
 Insup pphēere oīa p fūda dei nō est alic
 creature: s. spūs s. pphendit oīa p fūda dei
 igit nō est creatura: dicit em pme ad Choy iij. c.
 Que dei sūt nemo pgnouit nisi spūs dicitur
 de locut⁹ est p pphas. vñ. Auēri xij. c. scri
 bit. Sigs fuerit int vos ppheta dñi in vñ
 one appebo ei. p somniū loq: ad illū. Sed
 spūs s. locut⁹ ē p pphas. et est dō. Nā actū i
 scribit. Oporet impleri scripturā quā pōit
 spūs scūs per os dauid. Et ha Petri i. c. spū
 scō inspirati locuti sūt sancti dī hōies. Et in
 teri docere p pphā op⁹ dicitur vñ in ps. Qui
 docet hōiem sciām. Et h est op⁹ spūs s. et est
 dō. Nā johā. xiiij. ca. dicit. Paraclet⁹ at spūs s.
 ctus quē mittet p in nōie meo. ille vos do
 cebit oīa. Abhuc. Quoy ē eadē opatio opz
 eadē eē naturā. ē aut eadē op⁹ filij et spūs
 sancti. Nā xps loq: in scis. Et paul⁹ ē ad
 Choy vlti. ca. dicebat. Nā expimētū qritis
 ei⁹ q in me loquit xps. Spūs scūs etiā lo: iu
 rta illud. Matthi x. ca. Nō em vos estis q lo
 qmini s. spūs pns vñ q loquit in vob. Er
 go eadē est natura filij et spūs sancti: et p pns
 pns Ampli⁹ esse vbiqz est pph dī. q dicit
 jeremie xxiij. ca. Celū et terrā ego implebo
 h spū scō puenit. fm illd sap. pmo ca. Spūs
 dñi repleuit orbē terraz. et est dō. Preterea
 Actū v. ca. petrus dicit. Anania cur tēpta
 uit sathās cor tuū mētiri te spū scō. Et pos
 tea subdit. Nō es mētiri hōib⁹ s. deo. et spūs
 scūs est deus. Paul⁹ etiā in pñia ad Choy.
 ca. xij. ita scribit. Nemo pōt dicere dñs ihū:
 nisi in spū scō. diuisiones vero grāz sunt. idē
 autem spūs. Et diuisiones ministracionum
 sunt. idē autē dñs. Et diuisiones opationū sunt
 idē vō dō qui opat omīa in omib⁹. Vnicuiqz
 at dāt manifestatio spūs ad vtilitatē. Alij
 quidē p spm dāt sūmo sapie. Alij at sūmo sci
 entie fm eūdem spm. Alteri fides in eēde
 spū. Alij gratia sanitatum in vno spiritu. A
 lij opatio virtutum. Alij pphetia. Alij dis
 cretio spūū. Alij scia linguaz. Alij inter p

ratio simonū. **P**ecāt ōnia opat' vn' atz idē
spūs diuidēs singul' put' vult. In quib' vbi
manifeste exprimit spm scūm eē dñm. **S**cda
cpinio dānata de spū scō q' n' pcedit a filio
sz a solo prē. **Q**ue s'm tho. pma pte. q. xxxvi
inuenta fuit a nestorianis vtz in quodā sim-
bolo damnato ab **E**phefina sinodo. **P**rop-
terea in simbolo patz dī. **E**t in spm scūm dñz
z viuificatē qui ex prē filioqz pcedit. **A**-
thanasi' etiā h' retulit cū dixit **S**pūs scūs a
prē z filio n' fact' nec creat' nec genit' sz p-
cedens. **I**dipm pfitet' **C**yrill' in eplā sua
quē sinod' calcedonēf' cepit. **I**dē fatetur
dicens in li. de spū scō **A**ugustin' etiā sic as-
serit sup' joānē z in libris de trīni. **S**z greci
p'tra h' instāt. **P**rimo q' xps d' spū scō loqns
eū a prē pcedere dixit: nulla mētioē fca de
filio. vñ joannis xv. ait. **C**ū venerit pacit'
quē ego mittā vob' a prē spm veritatis qui
a prē pcedit. **S**cdo q' joānes **D**amascen'
dicit **S**pm scūm ex prē dicim' z spm patris
nōiam'. **E**t filio aut' spm non dicim': spm
vero filij nōiam'. **T**ertio spūs scūs pfcē
pcedit a prē sz supflūū est q' pcedat a filio
Scdo ad p'mū rñdet scūs **T**ho. prima pte. q.
xxxvi. z in iij. summe p' gentiles ca. xxv. q.
ppter vnitatē eēntie qd in scripturis d' vñ
na p'sona dī de alia. oportet intelligi nisi re-
pugnet p'prietati p'sonali ipī' etiā si dictio
exclusiua adderet' liz enim dīcat' matthi xj.
ca. **N**emo nouit filiū nisi p'r: nō tñ a p'gniti-
one filij vel ipē fil' vel spūs scūs excludit'
Vn' et' si dicere' in euā' q' spūs scūs nō p-
cedit nisi a prē/nō p' h'remouēt' qñ pce-
deret a filio/cū hoc p'prietati filij nō repu-
gnet. **N**ec est mix' si dñs spm scūm a prē p-
cedere dixit de se mētiōe n' fca: quia ōia ad
p'rēm referre solet a quo habet quicqd' ha-
bet. **S**icut cū dicit **j**ohānis. vij. capi. **M**ea
doctrina nō est mea sed ei' qui misit me p'ris
Et multa hūo in verbis dñi inueniūt' ad
cōmendādam in prē auctoritatē pncipij
nec tñ in verbis allegatis ōnio obtinuit eē
se spūs sancti pncipium. **C**ū dixit eum spm
veritatis: z prius se dixerat veritatē. p'rē a
spūs scūs a filio mittit' p'm illd' **j**ohis xv.

ca. **C**ū venerit pacit' quē ego mittā vob':
sz mittēs auctoritatē h'z aliq' in missū. opor-
tet ergo dicere q' fili' habz aliqū aucto-ri-
tatem respcū spūs sancti. non at' dominij vel
maioritatis. sz scdm solū originē. **S**i quis at'
objiceret q' fili' mittit a spū scō q' dī. **L**uce
iij. ca. q' dñs dixit in se impletū illud p'saie.
Spūs dñi sup' me euāgelizare paupib' mi-
sit me. **R**idere possum' q' fili' a spū sancto
mittitur scdm naturam assumptam. **S**pūs
scūs non assumpsit naturā creatā: vt p'm eā
possit dici missus a filio/vel fili' habere au-
toritatē respcū ipī'. **R**elinquit' ergo q' res-
pcū p'sone eterne filij sup' spm scūm auctori-
tatez h'eat. **A**d secūdū obiectū de damascō
dicit scūs tho. q' in hoc n' est audiend': quia
a quibuscūq' dīcat' q' sicut nō p'fite' spm scūm
eē a filio: ita et' n' negat ex vi verborū illoz.
Ad tertiū de p'ductioē p'fecta p'ris dicit s'a-
ctus **T**ho. q' p' hoc q' spūs sanct' p'fecte p-
cedit a prē. nō solū nō est supflūū dicere q'
pcedit a filio sz omnino necariū. qz vna est
virt' patris z filij. **E**t quicqd' est a prē nec ē
esse a filio nisi p'prietati filiationis r'pu-
gnet. nō em' fili' a seipso sz sit a prē sz sit p'r
z fili' sunt vñ pncipij spūs sancti p'p'e vni-
tatē dīne virtutis: z vna p'ductioē p'ducūt
spm scūm: sicut etiā tres p'sone sunt vñ pnci-
piū creaturē z vna actioē creaturā. p'ducūt
Tertis opinio de spū scō dānata fuit aliq'
rū q' dixerūt q' spūs s. nō sit equal' p'ri aut' fi-
lio. **A**rguebāt vero sic. **P**are se totū sine sui
diminutione ē summe pōnē. hoc at' pōt p'r
hoc pōt filius. nō aut' spūs scūs: non em' pōt
generare filium sicut p'r nec potest spirare
spm scūm sicut pater z fili'. ergo nō ē ill' eā-
lis. **A**d hoc rñdet **A**lexand' in priō volūie.
q' sicut eadem est potentia filij qua potuit
generari quem est in patre q' potuit generat'
Sic eadē ē pōnia spūs s. q' pōt dari/ id ē spī-
rari q' p'ris z filij qua pōt dare. i. spirare. vñ
Aug' li. p' maximū inquit. **A**bsit vt iō sit po-
tētiōz p'r filio qz creator ē genuit pater: fili'
n' genuit creatorē. **N**eqz em' n' potuit sz nō
oportuit. j. n' eximponia fecit sz q' sibi nō p-
ueniebat. **S**imiliter potest dici in propo-
sitiōe

to. Si vero quatur vtrū artata siue ligā sit
 pōna pducēdi in psona spūs facti. pp h q
 n pterire in actū pducēdi psonā sicut pōt
 in pte & filio. Dicēdū q n ymmo ex sumā p
 sectioe ipi pōne ē. qz n pterire in actum
 hmoi. qz nō pgrueret. **Qñ** Ancelm⁹ in mo
 nologion ait. Qui pōt qd sibi n pdest & n
 bēt. tāto magis aduerfitas & pueritas pnt i
 illū. **Sc** ūs vero tho. j. pte q. xliij. dicit q si
 cut eadē eēntia que in pte est pntitas. in fi
 lio est filiatio. ita eadē ē pōna q p generat
 & q fili⁹ generat. **Qñ** verū ē q quicqd pnt p
 p fili⁹. **Nō** tñ se q possit generare nā ge
 nera⁹ scāt relationē in diuinis. hz g eadē
 pōnam quā p: sed cū alia relatiōe. qz p hz
 eam vt dās. **Et** h scāt cū dī. pater pnt gene
 rare. filius at habet eā vt accipiēs. & h scāt
 cū dī potest generari. **Idē** dicēdū ē de spū
 scō respē pntis & filij. **Quib** sit missio in
 diuinis. & qliter spūs scūs mittitur inuisibi
 liter & visibit. & d pgruitate tēpis q spūs s.
 datus fuit apostol⁹ in signo visibili. **La. ij.**

Secundū misterij⁹ & templādū de spiri
 tu scō dī missionis. **In** q tres p sidera
 tiones faciē⁹.

Prima dī quidditatis.

Secunda qualitatis.

Tertia temporalitatis

Prima p sideratio dī quidditatis. vbi qd
 sit missio in diuinis ē aperiēdū. **Ad** qd ita ayt
 rychar⁹ in pmo di. xv. Missio ē psoe ema
 nantis vel emanatiōis psoe p aliqd sibi ap
 propriatū actu vel habitu manifestatio. **Nā**
 missio respē missi duo hz ex suo intellectu
 emanatiōē & manifestatiōē p effcū. **Qñd**
Aug⁹ iiii. libro de tri. inq. **Mitti** ē pgnosci
 ēē ab alio. **Et** qz p nullo iō nūq dī miss⁹
Sz vt ista clari⁹ hēant. tria in hac pte dubia
 sunt apciēda

Primū vtrū sit ponere missiōz in diuinis

Secundū vtrū missio sit qd increatū ē creatū

Tercū vtrū missio dicat de deo ab eterno

vel ex tpe vel vtroqz mō

Ad p mū dubiū rōdet scriptura scā. **Pr** em

ad Gal. iij. ca. **Misit** dā filiū suū. **Et** ibidez

Misit deus spm filij sui in corda vra. **Et** iō

hānis iij. ca. **Nō** em misit dā filiū suū in mū
 dū vt iudicet mūdū. **Et** vi. ca. **Misit** me vi
 uens p. **Et** viij. ca. **Qui** misit me verar ē.
Et jehis xvi. c. **Cū** venerit pacit⁹ quē ego
 mittā vob. **Et** quib⁹ & hī b⁹ p q fili⁹ miss⁹
 est etiam & spūs scūs. **Cōtra** hoc tñ qdā ob
 iiciūt. **Primo** qz qui mittitur ab aliq dīce
 dit ab eo & ad aliq locū de nouo vadit. sz
 in diuinis nō pte esse loci mutatio. cū dā sit v
 biqz. ergo in diuinis nō pte esse missio. **Secūdo**
 oe qd mittit sepā a mittēte. sz in diuinis nō
 est ponere sepationem vni⁹ psonē ab alia.
 ergo nec missionem. **Tercio** nihil ptinens
 ad inferioritatē & supioritatē dī de vna p
 sona respē alteri⁹. **Qñ** dicit Damascen⁹. qz
 filius scdm q de⁹ nō dī obediēs vel inobedi
 ens p. **Biecto**z em est h⁹. **Cū** g ille q mit
 tit in quātū hui⁹ sit inferior. qz ille qui mittit
 & ille qui mittit sit supior. nō dīr hmoi nō dīa
 mittere & mitti de vna psona respē alteri⁹.
Ad solūda hmoi obiecta. notandū est fm
Bonauentū. in pmo di. xv. qz missio in hīs
 inferiorib⁹ habz respē ad tria. f. ad pncipi
 um. ad terminū. & ad missūz. **Ad** pncipiū
 siue ad mittentē missio habz sibi triplici ha
 bitudine ppari. videlicet vt ad dantē esse. &
 sic mittit radia a sole. **Ad** dantē & tutez
 sic mittit iaculū a ptectore. **Et** vt ad bātē iu
 risdictionē & sic mittit nūci⁹ a ptectore. fm
 oēm hāc pationēz est missio in diuinis. qz
 spūs scūs mittit a pte & filio tanqz hās esse
 & virtutem & auctoritatē in opādo in eis. et
 ideo missio fm hūc respē completissime
 est in diuinis. **Sit** ad terminū sub tertia ha
 bitudine compā. **Mittitur** em aliqd alicu
 bi vbi videlicet quietatur vt lapis mittitur
 deorsum. **Mittitur** etiā aliquid alicubi vt a
 q habeat. sicut aliqd mittit alicui bonū. mit
 titur insup ad aliqd qd opetur. & sic mitti
 tur fili⁹ vel spūs s. vt alicubi inhabitādū. vt
 alicubi possidēdū vt bonū ad aliqd scz ad ef
 fectū pferēdū. **Et** iō missio p pationē ad t
 minuz repit⁹ ppletissime in diuinis multo
 magz qz in creaturis. **Si** at loquamur d mis
 sione in ppatioē ad missūz. **Sic** in hīs infe
 riorib⁹ ponit triplicem pditionē impectio

nis scz sepatione: sbiectioe & mutatione
que quide n sunt in diuis. **E**t si aliqd pfecto
n ibi istis corrdens. **E**t rō hui? patz sic in
istis inferiorib? sepat missus a mittēte. naz
cū mitto aliquē romaz. qz roma vstat a me
ille quē mitto sepatur a me. **I**n diuis vō qz
de? mittens ē vbiqz nulla ē distantia. iō nul
la sepatio/loco tñ hui? est missa mittēte e
gressio siue emanatio. **S**ic autē in his in
feriorib? ē in missio sbiectio ppter dñam mit
tentis ad missuz. qz missus differt a mittēte
in sbia. **I**n diuis n est sbiārial' dñā. & iō
cūia sē equal' nobilitatis in missio & mittē
te. **S**ic etiā in his inferiorib? ē in missio mu
tatio ppter distātiā missi a termino. qā vō
in diuinis missus nulli loco abest. iō nō ē ibi
mutatio. sz alic' affect' de nouo pduc'. hec
Bonauentu. **S**cūs vero tho. j. pte. q. xliij.
eādem sñam pfirmās vt asserit. qz in rōne
missionis duo importāt. qz vñū ē habitudo
missi ad eū a q mittit. **A**liud ē habitudo mis
si ad finē ab quē mittit. **P**er h' at q aliqd
mittit p se ē dicitur pcessio qdam missi a mittē
te vel fm impū. sicut dñs mittit suū. l' fm
piliariū. vt si piliari' dicitur mittere regē
ad bellādū. **V**el fm' origine: vt si dicat q flos
mittit ab arbore. **O**ndi' etiā habitudo fini
ni ad quē mittit vt aliquo mō ibi esse incipi
at vel qz pū ibi omniō nō erat q mittit. v'
qz incipit ibi aliq mō esse quo prius nō erat.
Missio q diuine psonē puenire pōt fm qd
importat ex vna pte pcessionē originis a
mittēte. **E**t fm q importat ex alia pte nō
uū modū exiēdi in aliq. **S**icut fili' dñi ē mis
sus a pte in mūdū fm q incipit esse in mun
do visibiliter p carnē assumptam: & tñ ātea
in mūdo erat. vt d: johānis pmo cap. **N**on
ponit ergo missio in diuinis q fit fm motuz
localem. **Q**uare nec ibi ē sepatio sz sola dis
tinctio originis. **N**eqz pte ē minoratio cū n
fit a pncipio mittēte. aut fm impū aut fm
conhū: qz impūs ē maior & piliās sapiēt
or. **E**t vt pōcūm est missio illa nō importat
nisi pcessionē originis q est scdm eq̄litatē.
i' fm' fuit vtz missio fit qd creatū l' increatū.
Ad qd itarādet alexād in j. sūme. qz missio

siue dicat actiē de pte respēcū fili/ siue d pte
& filio respēcū spūs sci. **S**iue dicat passiē de
filio vel spū scō ē quid increatū & iō qz dñs
nā pcessio spūs sci ē ipse spūs s. pcedēs. & sā
ctificatio spūs s. ē ipse spūs scūs sacrificās.
In missio spūs s. ē ei' pcessio a pte & filio.
ad sacrificādū creaturā. vtrūz at ē qd increa
tū qd ē spūs scūs. qz missio q spūs scūs ē mis
sus ē quid increatū. **E**t eadē rōe missio q fi
lius mittit & quā p mittit. 3° dūm fuit vtrū
missio dicat d dō ex tpe vel ab etno. **E**t nō
dēt doctores theologī q d: ex tpe. **P**er vñū
Alexād in j. sūme dicit qz in missio duo sūt.
Est em ibi pncipale scātū qd ē quid increa
tū. **E**t ē ibi aliqd pnotatū. l' effectū in rōnali
creatura qd ē qd creatū. **N**ā missio ē pces
sio alic' psonē manifestata in creatura. l' ma
nifestatio pcessionis eterne scā rōnali crea
ture. rōne q pnotati qd tpale est d: missio
tpalis. **I**n j. pte vbi sup dicit.
qz in his que importāt originē dñay psoay
ē quēdā bñā attēdēda. **Q**uēdā em in iua sig
nificatio ē importat solā habitudinē ad fm'
vt pcessio & exit'. **Q**uēdā vero cū habitu
dine ad fm' determināt pcessionis terminū.
Quoz quēdā dēt mināt terminū & eternū. si
cut gñatio & spiratio. **N**ā gñatio ē pcessio
dine psoē in nām dñā. **E**t spiratio passiē ac
cepta importat pcessionē amoris sbiētēti.
Quēdā vero cū habitudine ad fm' impo
tant finē tpalem: sicut missio & batio. mit
tit em aliqd ad h' vt in aliq sit & dat ab h' vt
hēat. **P**ersonā at diuinā haberi ab aliq cre
atura vel esse nouo mō exiēdi in ea ē qd dñs
tpale. **N**ō missio & batio in diuinis dñr tēpale
tm. **G**eneratio at & spiratio solū ab etno. p
cessio at & exitus dñr in diuinis ē finalit' & tē
paler. **N**ā fili' ab eterno pcessit vt fit dñs
tpal' at vt fit homo scd' pmissionē visibi
le. v' vt fit in hōie fm missionē inuisibilem.
De tpe die & hora missionis spūs sancti.
In pda pñderatio de missioe spūs sancti
bz temporalitatis. **I**n qua q tpe missus fuit a
postol' pōderare dēm'. **N**ā quinqz gēhā die
post xpi resurrectionē misteriu istud fuit ce
lebratū. **E**t h' quide pgrue fcūm ēē pstat. tū

q: In veteri testamēto sic fuerat figuratum
bū quinquagesima die postq̄ moyses edu
perat filios isrl' de egipto. descēdit dā i igne
in mōte sinay **Sic** i quinquēgesimā die postq̄
xps traxerat p̄s de inferis / descēdit spūs
sanct' in linguis igneis **Tū** etiā vt q̄ in iubi
leo bñficia populus accipiebat data fuisse
multo copiosiora in chm credentib' a spiri
tu scō noscant **Or** enim colligis ex xxv ca.
Leuitici nūero q̄nquagenario ānoꝝ in iubi
leo debita remittebāt **Ita** spūs sci grā in a
postolos descēdētis penitētib' peccata & de
bita remittūtur **Sūt** in illo iubileo fui dñā
bant libertati **Ita** nūc spūs sanct' liberat a
seruitute diaboli in spem gl'e filioꝝ dī **Ad**
huc in illo iubileo recupabant hereditates
amisse **Sic** spūs sanctus est pign' heredita
tis nre **Venit** etiā spūs scūs in die dñica
vt el's dies renouationis que fuerat & crea
tionis **Dñica** nāq; die creat' est mūd' **Post**
adhuc quā spūs scūs in ap̄los descēdit fuit
tertia. vt ex auctoritate eccl'e que cātāt in
hymno **Pū** hora cūctis tertia repēte mūd'
intonat oratib' ap̄lis deū venisse nūciat. iō
ipm habet ex verbis petri **Actū** ij. ca. **Su**
it ad ista hora veniens **Tū** q; spūs scūs est
tercia in trinitate psona **Tū** quia pmi pen
tes dñr in hora tertia p̄dixisse grām: vt po
in p̄pōio theologie li. pmo. vñ puenies fu
it q; eadē hora apostol' redderet **Tū** etiā vt
infinuet q; in tertio tēpe grā dei copiose in
mūdū eīnūa est **Nā** gen' hūanū s̄b triplici
statu decurrere po' a doctorib' **Prim' legē**
nature ab adam vsq; ad moyse n. **Scd's** fuit
legis scripte / a moyse vsq; ad xpm **Tert' le**
gis grā a xpo vsq; ad p̄pletū numex elcōꝝ
Qz p̄sideratio de missione spūs s̄cti dici
tur qualitatē **Duple** x̄ ē missio spūs sancti v
na inuisibil' q̄ mittit in mētē ad s̄ctificandū
creaturā: & ista missio fit ad inhabitatiōez
creature rōnalis **Alia** ē missio visibil' sicut
appuit sup xpm in colūbe spē: & sup ap̄los
in linguis igneis. **Qui** spm scūm inuisibil'it
h̄re cupit op' est vt se p̄formet ap̄lis. in qui
b' vij. p̄dixit oēs descēdit fuisse. i. p̄dixit fuisse.
q; erat aiō deti **Et** h̄ est qd dicitur actū ij. ca. dū

p̄pleret dies p̄thecostes. i. dies regētiōis
Illud em festū erat ad regē deputatū **Iō** di
xit d's p̄ isay a. ca. ix. **Sup** quē regēscet sps
me' nisi sup hūilē & quierū. **Scdō** erat ap̄li
dilectioē vñiti. qd notat cū dicitur **Erāt** oēs p̄
Erāt quidē eis cor vnū & aīa vna **Sicut** e
nim spūs hōis nō viuificat mēbra corpis nī
si vñita **Sic** nec spūs scūs mēbra spūalia.
Tertio erat ap̄li loco secreti: de hoc subdi
tur eodē loco scz in cenaculo **Quarto** erat
orōne assidui. iō s̄bitur **Erāt** p̄leuerātes v
nanimi in orōne: de illis cātāt eccl'a **Orāt**i
b' apostol' dñm venisse nūciat **Quinto** erat
hūiltate p̄diti ex eo q; scribit qd erat seden
tes. i. hūiles **Sexto** erat pace p̄dicti q; erat
in ih̄lm q̄ interpretat visio pacis **Septimo**
erat p̄templatiōē eīcti / p̄ h̄ q; dicitur q; recepe
rūt spm scūm in sup iori cenaculo. **Qualr** aut
missio illa visibil' in ap̄los fuerit p̄pleta de
clarat **Actū** ij. ca. vbi dicitur **Sact'** ē repēte d
celo son' tanq; adueniētis spūs vehemētis
& repleuit totā domū vbi erat sedētes **Hy**
chola' de lira. sedentes. i. manētes eo mō q̄
dicitur in deutroñ. ca. i. **Seditis** in cades barne
multo tpe. i. māsili **Nā** ap̄li tūc erat in orō
ne q̄ nō sit sedēdo s̄z magis flectēdo genua
vel itādo. **In** sup luce vltimo xps dixerat
eis **Sedete** in ciuitate. i. manete quousq; in
vnamini v̄tute ex alto **Et** apparuerūt illis
disptite lingue tanq; ignis. seditq; sup singu
los eoz & repleti sūt oēs spū scō **Sz** postq; a
liquis q̄ere an ap̄li istā diē accepāt spm
scūm **Et** nō dēt doctores q; sic s̄z in tāta co
pia **Tū** em fuit vocati ad xpi seq̄lā & ap̄li
tū receperūt spm scūm ad p̄pūā iustificatio
nē & p̄sonalē p̄fectionē. **Qñ** aut misit eos
ad p̄dicandū an sūā passiōē: tūc receperūt
spm scūm ad infirmoz curationē: & miraculo
rū opationē **Dedit** nāq; p̄tatem illis curā
bi lāguoz: & iēdi demones **Sicut** patet
Matthei ix. ca. **Sz** qñ insufflauit & dixit eis
Accipite spm scūm: tūc receperūt eū ad pccō
rum remissioē & sacramētoꝝ ministratiōez
Et vt refert **Aug'** iij. li. de trinitate **Stat'**
ille corp' substantia spūs s̄cti nō fuit s̄z de
mratio p̄ p̄gruam p̄cationē nō tm a patre

sz a filio pcedere spm scm Et spūs sibi nō
accipit. put est tertia in trinitate psona. sz
p dono spūs facti. vt sit sent⁹ Accipite spi
ritum scm. s. donū spūs sancti. put exponit
Philipp⁹ d mōte calerio in euāgelio johis
Ista vero die apostoli receperūt spm scm.
ad hūdam intelligētiam scripturarū vt dēla
rabim⁹ in sequēti misterio. et noticiā oīm lin
guarū ad audaciā et fortitudinē: ad oīm me
ritoy plenitudinē. ad pōicationē euāgelij.
ad tollerationē martiry. ad puerfionē pplo
rum et choruscationē miraculoy Ergo rple
ti sunt n solū plenitudinē sufficiētie sz etiam
plenitudinē redūdātē ¶ Quapli faciēte spū
scō loqbant varijs linguis: et acceperūt sciāz
dinarum rex. atz fortes facti fuerūt vt n ti
merēt cruciat⁹ neqz mortē ¶ Ca. iij.

Tertiu misteriu pteplabū de spū scō:
d opationis. Inter cetera qppe stu
peba que in apostolis ē opat⁹ sunt pcpua et
singularissima tria
Primum fuit locutio.

Scdm illustratio

Tertium fortificatio

Primū op⁹ mirabile fuit locutio. nā sta
tim fecit illos loqui ibeomata oīm gētū. q
tū antea n didicerāt Et licz qdā dicere vo
luerūt. q apostoli lingua ppa loquētes: in
telligebātur ab audietib⁹ ac si eoy ibeōrāta
pferrēt. Tū verior est sīma illozū q tenēt
q ipi apli varia linguay gīa p spm scm di
dicerūt Dñ ecclā de ipis cantat. Linguis
loquūt oīm turbe pauēt gētiliū: musto ma
dere deputant quos spūs repleuerat. Et ac
tuū ij. ca. scribit. Ceperūt loq varijs liguis
put spūs scūs dabat eloq illia. erat āt in ie
rusalē habitātes iudi viri fligiosi. i. in cultu
dino deuoti scdm nycho. de lira ex di natio
ne que sb celo ē. q uenerāt in iherlīm rōue
festi Nā iudi captiuati p salmanazar regēz
assirioy n redierūt in iudam Similit capti
uati p regē chaldeoꝝ n redierūt omēs. qz uis
haberēt licētā rebeūdi sz remāserūt multi
aore filioꝝ qz genuerāt ibi. et possessionum
qz adquisierāt Multi abhuc captiuati p An
thiochū regē grecoꝝ et diuersis gētib⁹ vē di

ti remāserūt Verūtū aliqui eoy magz duo
ti ppē reuerētiam tēpli aliqñ in iherlīm mag
ime in solēnitatib⁹ magnis. quay via erat
solēnitas pēthecosfes Et dē pēthecosfes a
pentha qd est quinz et coste qd ē decē Qui
qgēfiā nāqz die a pascha celebrima erat a
pud iudos in mēoria bnificij legis date q dñ
fuit in mōte synai qñq^{ma} die vt supi⁹ tace
tumē. postqz filij israel egressi sūt de egipto.
Facta igit hac voce scz spūs vehementis.
vel vērū vel tonitruū que ab alijs audita fu
it. vel aploꝝ et alioꝝ cū eis extitum dñi vo
ce magz laudatiū q pus timore ducti n aude
bāt loqui: uenit multitudo et mēte pfusa ē
.j. stupefca. quoniā audiebat vnusquisqz lin
gua sua illos loquētes. dicebāt āt cū admi
ratione Mōne ecce oēs isti qui loquūt ga
lilei sunt. Et quō nos audiuim⁹ vnusquisqz
linguā nrām in qua nati sum⁹ Parti et medi
et pelamite et qui habitāt in mesopotamiam
Iubeā et capadociā Pontū et Azīā. Sī
giā Paphlāgiam Egiptū et partes libie que
est circa cirenē et aduene Romani. Et dicū
tur hic romani aduene poti⁹ qz alij. tū quia
a remotiorib⁹ ptrib⁹ uenerūt. tū qz mare tñ
fierāt Iubei quoz et pphili. i. uerfi de gē
tilitate ad iudaismū Cretes et arabes audie
uim⁹ eos loquētes nostrz linguis magz di
Alii āt ridētes dicebāt qz musto pleni sūt
quib⁹ cātat ecclā. musto made deputāt: qz
spūs rpleuerat Tū peti⁹ ueritatē rei p scri
pturas declarauit Et illa die apposite sūt. i.
baptizate. et ad numerū fideliū pgrgate aie
circiter tria milia. Scdm op⁹ mirabile qd
spūs scūs in aplis fuit opat⁹ Illustratio dē
Nā intellēm eoy illuinauit. vt de binis q ad
salutē sēccāria nē penit⁹ ignorarēt. s. pmi
serat eia cū dixit johānis xiiij. ca. Paraclit⁹
āt spūs sanct⁹ que mittet pater in nōie meo
ille vos docebit omia et suggeret vob omia
quecūqz dixero vob Et xvi. ca. Cū uenerit
ille spūs ueritatis docebit vos oēm uerit
tatem Et luce xxi. ca. Ego dabo vob os
et sapiām cui n poterūt dēdicere aduersarij
vri Res ē. pfecto stupēda q tā celerit ab
qz doctore spūs sancti sola pntia noticiam
apli acceperūt oīm dinoy sēptoy. hic jero⁹

ab **Paulino** ait. **Pharizei** stupet in doctrina
dñi: et miratur in petro et iohanne quod legē sci-
ant cū lras non didicerint. **Quicquid** em ali-
is exercitatio et cotidiana in lege dñi medi-
tatio tribuere solet: illis spūs scūs suggere
bat: et erat iux qd scriptū ē docibiles do. qñ
ymo de secretis dñis magis fuerūt illūiati
q̃ pphete veteris testamenti: et in maiori
plenitudine grām spūs sancti receperūt. atz
donū pphetiā excellētē habuerūt. q̃ aut
apli ppheticē munere fuerūt pōiti. p. **Act**
ij. ca. v. ca. vi. ca. xi. ca. xij. c. xxvij. c. **Lata** at
fuit in ill vis doctrine q̃ in oēs gētes et nati-
ones mūdī p eos lux vitatis effulsi. **Tertiu**
op mirabile qd spūs scūs opatē in aposto-
lis dñi fortificatio: qz corda eoz adeo fortifi-
cavit: vt nullo timore/nullo terrore: nulla
qz pminatione a xpi pōicatione retarbarē.
Iō in s̃mone qui legi in officio ap̃lorum.
Gregori ait. **Scriptū** est: spūs dñi ornauit
celos: ornamēta em celoz sunt vtutes pbi-
cantū. **Que** videlz ornamēta paul⁹ enume-
rat dicens. **Alij** dñi p spm sermo sapientie.
Alij s̃mō scientie scdm eūdem spm. **Alij** fi-
ds in eodē spū. **Alij** grā sanitatū in vno spū.
Et infra. Quot sunt bona pbi cantū tor sūt
ornamēta celoz. **Vinc** rursum scriptū ē. **Ver**
bo dñi celi firmati sunt et spū oris ei⁹ omnis
vtus eoz. **Verbū** em dñi ē fili⁹ p̃ris. **Sze** eo
dem celos videlz sanctos ap̃los: vt tota s̃c̃l-
trinitas ondatur opata repēte de sancti spi-
ritus dñitate adiungit. **Et** spū oris ei⁹ dñs
virt⁹ eoz. **Celoz** igitur virt⁹ de spū sumpta
est. qz mūdī hui⁹ potestatis contrarie n̄ p̃su-
mereut nisi eos sancti spūs fortitudo solida-
set. **Quales** nāqz doctores scē eccle añ ad-
uentum hui⁹ spūs fuerint scim⁹: et post adue-
tum illi⁹ cui⁹ fortitudinis facti sunt sp̃sici⁹.
Certe ip̃e pastor eccle petr⁹ quātē debilita-
tis quanteqz formidinis ante aduentū hui⁹
spūs fuerit: ancilla hostiarū requisita dicit
vna enim mulieris voce percussus: dū mo-
ri timuit vitam negauit. **Et tūc** petr⁹ ne-
gauit in terra: cū latro p̃fitebatur in cruce.
Sed vir iste tātē formidinis qual⁹ adue-
tum spūs existat audia⁹. **Sit** p̃uē⁹ in grātū

atqz senioy: celsa nūciat apl̃is ne in nōie ihe-
loqui debeāt. **Petr⁹** mag⁹ aucte rñdit. **Obe-**
dire opz deo magis q̃ hōib⁹. **Et rursum**. **Si**
in sp̃scū dñi iustū est vos pot⁹ audire q̃ dñm
iudicate. **Libens** btūs **Andreas** p̃secutoris
b⁹ suis rñdit. **Lato** enim ero regi meo acce-
ptior q̃to p̃ ei⁹ nōie fuero pmanēs in toz-
mentis p̃statioy. **Nō** enim possum⁹ q̃ audis
uim⁹ et vidim⁹ nō loqui. **Et illi** quidē ibant
gaudentes a sp̃scū: filij qm digni habiti sūt
p̃nōmie iesu p̃tumeliam pati. **hec ille**. **Be-**
curus et gaudēs ad crucē p̃pauit **Petr⁹**. itaz
frater ei⁹ **Andreas** qz spūs scūs erat in eis.
Sic et apostoli ceteri mortē violentā letātē
tulerūt. qz spūs scūs oēm ab eis timorē eie-
cerat. **Hec** tm apl̃is hec fortitudo sup̃nalit
tributa est: quiny mo et factis vt si dicā in nu-
meris: p̃fessorib⁹ d̃ginib⁹ et martirib⁹. **Quis**
nam fecit tpaliū bonoy p̃ceptores eos qui
xpm nudū nudū secuti sūt nisi spūs scūs: quis
habitare fecit in solitudine: in spelūc⁹ ami-
cos dñi vigilātes et orātes: et carnē durissimā
ieiunijs disciplinis et vberib⁹ affligētes: nisi
spūs sanct⁹. **Quis** deniqz fecit martir⁹ saiō
intrepido tot illata tormēta et exq̃stissima
cruciātū g̃tia p̃peti nisi spūs scūs. **Vbi** ab
mirari pl̃imū sim⁹ et in fide p̃solidari dēm⁹:
dū sup̃ocā omnia in sexu fragili mulier⁹ inue-
niri p̃spicim⁹. **P** vere stupēda virt⁹ spūs sci
q̃ tot hōies sup̃ hōies eleuauit. o grā dī elec-
tis copiosissie disp̃sata q̃ terrenos hōies ce-
lestes efficit. **P**ons indeficiēs bonitat⁹ dī
ab quē cūcti mortales pfugere securi dēnt.
qm vt inquit **Cyprian⁹** in epl̃as ad **Donatū**
Profluens largiter spūs nullis finib⁹ p̃mit-
tē nec vllis cohercētib⁹ claustris intra ēta me-
tarū spacia refrenatur. **Manat** iugiter. exu-
berat affluenter: nostrū tantum pect⁹ fitiat
et pateat. **Quātū** illuc fidei capacis affe-
rim⁹ tantū inde gratie inibantis haurim⁹. **H**
ille. **Supplici** cor de igit postulem⁹ vt pijs
sim⁹ spūs scō suo repleat corba nrā. **Qui**
fit benebcds in sc̃la seculoy. **Amen.**
Sermo xpi de beatitudine scōy in quo
confutatur fatuitas hōim mūdanoz qui nō
crebūt aliquid de vita futura

IK j. post i

Merces vestra copiosa

est in cel. Verba sunt redemptoris nostri originat. Matthi v. ca. **T**ata est quorūdam stulticia vt arbitrentur nulla esse bona pter ea que in pnti vira a piffimo deo vsib⁹ humanis concedunt. Nil credūt nil cogitāt. Nil deniq⁹ sperant. de futura celestis regni hereditate. Sōnū putāt inno fictionē ⁊ fabulā. quicq⁹ s⁹ oēm veritatem de sanctorum beatitudine. pcela matur. Pī oēm diligentiam abhibēt/ vt cor poris sensib⁹ in suis delectationib⁹ volup tuosis satisfiat. Nām vero virtutib⁹ honestisq⁹ morib⁹ instruere ⁊ negligūt ⁊ ptemnūt. Propterea equū esse sensui si in pnti s⁹ mo ne de beatitudine verba fecero. Nam illam cūcti desiderare dēnt: que merito pponēda est omnib⁹ que ab hōie p̄cio haberi solent. de hac quilibet iust⁹ atq⁹ fidelis asserit illud Sapient. ca. vij. Preposui illā regnis ⁊ sedi b⁹ ⁊ diuitias nil esse dicit⁹ in compatib⁹ illi. Nec pparui illi lapidem p̄ciosum qm̄ omne aurū in p̄gatione illius harena est exigua. ⁊ tanq⁹ lutū extimabit⁹ argentū in p̄spectu il lius. Sup salutem ⁊ spēm dilexi eā: ⁊ pposui p̄ lucē habere illam quoniam inextingui bile est lumē illi⁹. venerūt autem mihi ōnia bona pariter cum illa. Vt igit⁹ disponamus ea que tractaturi sumus ordine debito: bea titudinisq⁹ laudes mirificētissimas pplec tamur que copiosa merces a nrō saluatore merito nūcupatur/ de ipsa tria misteria pncipalia pponem⁹ ⁊ templanda. Prīmū dī beatitudinis desiderium. Secūdum beatitudinis sibiectū. Tertium beatitudinis obiectum.

Quā beatitudo est bonū qd cūcti deside rare debent. Cap. iij.

Primū misteriu⁹ ⁊ templandu dicit⁹ bea titudinis desideriu⁹: in quo inducenda ē cūc torum mens vt ad beatitudinem dirigant cordis affectū: illamq⁹ virib⁹ totis conent⁹ adipisci. Nam ⁊ de hoc ita pulchre loquitur Seneca ad Lucillā. No summu inq⁹t bo m ⁊ ppositum toti vīte tue respice. Illi em̄

consentire debet quicquid agimus. idō pec camus quia de partib⁹ vite omnes delibera mus de tota vero nemo desiderat. Erant consilia nostra quia non habent quo dirigā tur. Ignoranti que in portum petat, nullus finis certus est. Pec ille. Sed vt ps ista lu cidior fiat. opus est vt ad tria dubia rōdam⁹. **P**rimū vtrū hōi conueniat agere prop ter finem.

Secūdum vtrum finis humane vite sit be atitudo.

Tertiu vtrū beatitudo sit bo desiderabile

Ad primū dubiū rōdet sanct⁹. **A**tho. pma ba. q. j. q actionū que ab homine agunt/ ille sole pprie dicunt⁹ humane que sunt pprie hōis inquantū est homo: differt autem hō mo ab alijs irrōnalib⁹ creaturis in hq⁹ ē do min⁹ suq⁹ actū qd sit p rōnem ⁊ volūtātē. Ille itaq⁹ actiones ⁊ pe humane dñr. q ex volūtate deliberata pcedunt. Alie vero nō pprie humane sunt sicut dū mouet pedem vel fricat barbā alijs intent⁹ ⁊ filia. licet sint hōis iste actiones scdē: non sunt prop ē finē ex quib⁹ homo nec mereri potest nec dme reri. sed pime actiones ad finem sunt diri gende. Inquit nāq⁹ pphus in ij. phisicorum.

Finis est pncipiū in opabilib⁹ ab homine. Et in ij. Ethicorum asserit. Sine oēs operā tur. Et iterum in ij. phisicoy. Non solū in tellect⁹ sed natura agit ppter finē. Et in ij.

Methaphysice. Qui infinitū faciūt aufert nām boni. Cū itaq⁹ finis sit qui mouet agētē ⁊ liz in executione sit posterior tñ por est in infetioē agentis ⁊ hz rōnem cause. ppterā ad hōiem spectat vt agat. ppter finem.

Ad secūdum dū rōdet Rycarb⁹ in liij. dist. xli. q. vltimus finis humane vite est beati tudo vt ait Aug⁹. li. viij. d ciuitate di. Finis boni appellat⁹ quo quisq⁹ cū puenit beat⁹ est. Et idem li. xix. de ci. dei. Illud est finis boni pp qd appetēda sūt cetera. ipm at pp scipm. Et xxij. li. de ci. dei. Finis inq⁹t nr est puenire ad illud regnū cui⁹ null⁹ finis ē. Et apl⁹ ad Romanos vj. Pabetis fructū ves trū in sanctificatione/ finem vō vitā etiam. S⁹ hic orit⁹ difficultas quoniam cū beatiū

bo fit in ipso deo / et beatitudo est finis humane vite: etiam erit finis omnium creaturarum. Nam ut inquit **Pyon.** in li. de diuinis nominibus. **Hec** querit omnia ad seipsum tanquam ad ultimum finem. **Ad** quod dicit **tho.** prima secundum q. i. quod sicut colligitur ex dictis **Aristo.** ij. **ethicoz.** et v. metaphisice. Finis dicitur dupliciter. scilicet vel ex terminis in quibus est ipse res in quo ratio boni inuenitur vel usus siue adeptio illius rei. Sicut si dicamus quod motus corporis cuius finis est. vel locus inferior ut res vel huius quod est in loco inferiori ut usus. Et finis auari est vel pecunia ut res: vel possessio pecunie ut usus. Si ergo loquamur de ultimo fine hominis quantum ad ipsam rem quod est finis. Sic in ultimo fine hominis omnia creata conueniunt: quod dicitur est ultimus finis hominis et omnium aliarum rerum. Si autem loquamur de ultimo fine hominis quantum ad perfectionem finis. Sic in fine hominis non communicat creature irrationali. Nam et homo et alie creature rationales persequuntur ultimum finem per cognitionem et amorem dei. quod non appetit alijs creaturis que adipiscuntur ultimum finem in quantum participant aliquam similitudinem dei secundum quod sunt vel viuunt vel est persequuntur secundum instinctum nature: id est non per rationem vel intellectum. **Idem** magister prima dicit. **Sic** dicitur creatura rationalis vel summum bonum intelligit intelligendo amaret. amando possideret. et possidendo frueretur. Quare ut **Aug.** docet in li. lxxx. ij. q. Non cadit in aliquam rationem careria ut beatitudo sint. **Et** dicitur fuit utrumque beatitudo sit bonum desiderabile. Et possit quis arguere quod non nullum bonum incognitum est desiderabile. **Huius** per quia bonum apprehensum est obiectum appetitus: ut inquit **Aristote.** in ij. de anima. **Idem** augustinus in li. x. de trinitate. ca. i. ait. **Si** missus noui amari nisi nota non posse. **Sed** beatitudo est bonum incognitum: quod non est bonum desiderabile. **Philosophi** quidem multo subtiliter elaborant ut de beatitudine ac summo bono cognitionem inuenirent. Et ut **Lactantius** scribit in principio primi libri diuinarum institucionum. **Neque** adepti sunt quod volebant et operam simul ac industriam perhiberunt hoc ideo dixit quod ut recitat **aug.** li. xij. de ci. di. **Marcus** varro notauit ducentas octoginta octo falsas opiniones de beatitudine quas philosophi suo ingenio adinuenierunt.

Aug. etiam in xij. de trinitate. asserit quosdam posuisse beatitudinem in voluptate corporis. quosdam in voluptate animi. quosdam in alijis rebus puta in diuitijs vel honoribus et huiusmodi. ut etiam scribit **Aristote.** in primo **ethicoz.** De his ad huiusmodi **Lactantius** li. ij. diuinarum institucionum. **Epicurus** summum bonum in voluptate animi esse censet. **Aristippus** in voluptate corporis. **Caliphon** et **Diomachus** cirenaici honestatem cum voluptate iunxerunt. **Diodorus** in priuatione doloris summum bonum posuit. **Pieronim** in non dolendo. **Peripatetici** autem in bonis animi et corporis et fortune. **Crilli** summum bonum est scientia. **Zenonis** cum natura congruent vivere. **Quorum** ruidam stoicoz virtutem secum **Aristot.** in honestate ac virtute summum bonum collocauit. hec ille. **Sed** infra de **Epicuro** ita se. **Epicuri** disciplina multo celebrior se fuit quam ceterorum: non quod veri aliquid auferret. **Sed** quod multos ad popolare nomen voluptatis inuitat. **Nemo** enim in vitia peruenit. **Propterea** ut ab se multitudine perhat apposite singulis quibus moribus loquitur. **Desideriosum** vetat tras discere. **Quarum** populari largitione liberat. **Ignauum** perhibet accedere ad rem publicam: pigrum exercere: timidi militare. **Costat** itaque ex his quod erronea fuerit philosophorum mens circa beatitudinem agnoscendam. **Sed** propter illos adhuc confirmare possumus quod beatitudo non est agnoscibilis per verba pauli quod promittit ad **tho.** ca. ij. ait. **Occulus** non vidit et auris non audiuit nec in corde hominis ascendit quod perpanit de his qui diligunt illum. **Sed** ista de beatitudine sic **Paulus** locutus est. **Ergo** tale bonum est quod a nobis percipi minime potest: ex persequenti neque desiderari. **At** in primo est finis **Aug.** trinitate. qui li. x. de ci. di. ca. i. ait. **Omnia** certa se tentia est qui ratio a quo non utipote est beatitudo est homines velle. **Et** in xij. de trinitate. **Ad** appetendum beatitudinem natura pellit cui summe bonum immutabili beatitudine creator hoc indidit. **Et** de huius **Aristo.** in primo **ethicoz** sic scripsit bene enucleauerunt dicentes bonum esse quod omnibus appetitur. **Et** in ij. **thopicoz.** Maxime bonum est maxime appetitur. **Pro** amouenda igitur omnia ambiguitate: notandum ex dictis **Rycardi** in iij. di. lxxxij. **Et** **tho.** p. secundum q. v.

q^{uod} beatitudo p^{oss}it accipi tripl^{iter}

Primo in suo esse generali

Secundo in suo esse speciali

Tertio in suo esse specialissimo

Primo p^{oss}it beatitudo accipi in suo esse generali inquantum est bonum quoddam sufficientissimum & sic est omni^{bus} nota. Quilibz ei scit quid est bonum & quid est sufficientissimum. Et h^{oc} modo oēs beatitudinē appetūt. Nā sic ap^{petere} beatitudinē nihil est aliud q^{uam} appetē vt volūtas satietur q^{uod} quilibz vult. Et hoc est q^{uod} Boetius dixit in iij. de solatioe. **D**is namq^{ue} mōdū lūm cura q^{uam} multipliciū studio rum labor exercet: diuerso q^{uod}dem calle procedit: ad vnū tū beatitudinis finem nitit^{ur} p^{er}uenire. Et sumit hic vn^{us} finis s^{ecundum} GERALDū odonis sup^{er} p^{ri}mū ethicoz/ nō scdm spēm opinionis s^{ed} s^{ecundum} p^{ro}portionē. Nā sicut leuia hnt vnū finē s^{ecundum} spēm nature. s. locū sursum/ & grauiā hēant aliū finē s^{ecundum} spēm nature. scz locū deorsum: tū grauiā & leuiā hnt vnū finē s^{ecundum} p^{ro}portionē nature. Eo q^{uod} ita se hz locus deorsum ad grauiā: sicut loc^{us} sursum ad leuiā. Ita oēs hōies tēdūt ad vnū finē s^{ecundum} p^{ro}portionē opiniōis. eo q^{uod} ita se hz pecunia ad auar^{itiam} in qua opinat^{ur} se fieri posse vnū sicut delectatio libidinis ad luxuriosūz q^{uod} in sua luxuria putat p^{oss}itare beatitudinē. Pes quippe appetūt quicq^{ue} etiā indebite appetūt t^{am}q^{uam} p^{ro}summatū bonū. P^{oss}edo p^{oss}it beatitudo accipi in suo esse specialissimo. inq^{uod} scz p^{oss}istit nō in bōis p^{oss}itis vite s^{ed} in clara dei vīdōe & p^{er}fectā ei^{us} dilectioē & gaudio q^{uod} h^{ab}et de dei bonitate p^{oss}iti p^{er} clarā ei^{us} vīdōē & p^{er}fectā dilectionē. Et h^{oc} mō beatitudo nō fuit nora p^{oss}is/ quā tū p^{oss}it q^{uod} t^{em}p^{us} dei fili^{us} venit in mūdū oēs q^{uod} volunt ag^{ere} scire desiderare & acq^{ui}re valēt. ipe q^{uod} dē qui lux fuit & splēdor omnis veritatis/ viā nō s^{ed} summi boni o^{mn}it. Ipe clamauit. Matth. iij. ca. dicēs. P^{oss}iam agite ap^{petere} p^{ro}pinq^{ue}bit^{ur} r^{eg}ni celoz. Et v. ca. Merces v^{ost}ra copiosa ē i cel^{is}. Et vi. ca. Nolite thesaurizare vob^{is} thesauros in fra^{te} thesaurizate vob^{is} thesauros i celo. Et ioh^{annis}. xviij. ca. Pec^{unia} ē via et^{erna} vt p^{oss}it cāt. s. facie ad facie te v^{ide}at^{ur} d^{omi}n^{us}: & quē misisti h^{om}in^{em} x^{ristu}m filiū tuūz. Et p^{oss}it h^{um}ane redēptio

nis misteria x^{risti} die postq^{uam} sur^{re}xit a mortuis vidētib^{us} discipul^{is} eleuat^{us} est: & ascendit ad celos. iocirco lactā. li. viij. dinaz insti. ait. Pa^{ter} em v^{ost}er ac b^{eat}is qui p^{oss}idit firmavitq^{ue} celū qui libatā: magnitudine sua terrā vallauit mōtib^{us}: mari circūdedit: amnib^{us}q^{ue} distinxit & q^{uod} dē ē in h^{oc} mūdo mirabile p^{oss}lauit ac p^{oss}fecit ex nihilo. p^{oss}pectis errorib^{us} hōim: ducem misit q^{uod} nob^{is} viā iusticie p^{oss}aderet. H^{oc} seque mur oēs/ hūc audiam^{us}: hūc duotillē paream^{us}. q^{uod}m sol^{us} ait. **L**ucreti^{us} veridicis hōim purgauit pectora dict^{is}: & finē statuit torpēdinis atz timoris. o^{mn}ib^{us}q^{ue} bonū summūz q^{uod} tēdūt o^{mn}is quid foret: atz viam mōstrauit limite p^{oss}uo. q^{uod} p^{oss}sum^{us} ab iō r^{ect}o. p^{oss}edere cursu. nec tū o^{mn}it s^{ed} etiā p^{oss}cessit. ne quis difficultatis grā iter virtutis horeret. h^{oc} ille. **T**ertio p^{oss}it accipi beatitudo in suo esse spālissimo. put. s. est actual^{iter} in beatis q^{uod} magnitudinē explicate nequaquā p^{oss}sum^{us}: q^{uod} nulla sensib^{ilis} expiētia quarūcūq^{ue} delectatio^{is} p^{oss}it v^{ide}re minimā p^{oss}tem illi^{us} dulcedinis p^{oss}it defigre. Et ocul^{us} nō vidit nec auris audiuit: neq^{ue} hūanū cor excogitauit vnq^{ue} q^{uod} ingēs sit illa sup^{er}na felicitas. **P**inc grego^{rius} in omel^{ia}. inq^{uod}. Si p^{oss}idem^{us} frēs k^{on}ī que & quanta sunt q^{uod} nob^{is} p^{oss}mittunt^{ur} in celis: vilescunt aiō omnia q^{uod} h^{ab}entur in terris. **T**errena nāq^{ue} s^{ecundum} b^{eat}is sup^{er}ne felicitati p^{oss}pata p^{oss}ōd^{us} ē nō s^{ecundum} b^{eat}is. **T**emp^{or}al^{is} vita eterne vite p^{oss}pata: mors ē poti^{us} dice^{re}da q^{uod} vita. **P**inc in t^{em}plū beati jeronimi scribit h^{oc} verba. **A**ug^{ustinus} ad **C**yrillū: eo die & hora qua jeronim^{us} lāncissim^{us} ex hac luce miguit: o^{mn}ū p^{oss}ponie in celū lula mea q^{uod} scēs de gl^{ori}a b^{eat}oz cogitare/ vellē q^{uod} de illa tractatū breuē p^{oss}ponere p^{oss}pulsus p^{oss}cib^{us} n^{ost}ris/ seueri quōdam venerabil^{is}. **M**artini epi^{scopi} turen^{sis} discipuli. cartha calamo pugill^{is} latic^{is} susceptis: v^{ost}roi eplam scribē sanctissim^o jeronimo destinādā vt quid ipe in re tā difficili sentiret: r^{es}ponderet. **C**uz iā scribēs salutatio^{is} exordiū jeronimo p^{oss}ientare: inestābile s^{ecundum} b^{eat}is lumen/ cū inaudita odor frag^{ra} cellulā in qua stabā intrauit: hora iā p^{oss}pleto rij. **A**d quā vīdōē p^{oss}p rei tā admirabil^{is} nouitatē p^{oss}terit^{us} esse cepi. **C**uz quidnā id eēt attenti^{us} cogitarē. de luce v^{ost}ra insonuit dicēs

Augustine augustine. qđ qđis: putasne bre-
ui mittere vasculo mare totū. **M**odico in-
clūde pugillo terraz orbē. **C**elū firmare ne
suos exerceat mot⁹. infinite r̄s qđ iner' finis
immēsa qđ mēsurā metier; poti⁹ to' mare in
artissimū claudē' vasculū. poti⁹ orbē fraruz
pu' teneret pugill' / poti⁹ a motu p̄tinuo ce-
lū desisteret. qđ gaudioz gle qđ btōz aniē
sine fine poti⁹ minimā p̄ticulā intelligēs
nisi vt ego exp̄ientia doccar; discurrē ab h̄
breue tpis spaciū / talia satage opa exerce
vt postmodū ibi qđ h̄icaliquāl' intelligē cu-
pis in eternū hēas. **I**nterrogātū vero michi
qđnam eēt qđ talia tā gūissimē loq̄et. nō be-
nigne: s̄heronimi illi p̄f biteri cui eplaz scri-
bere cepisti sum aiā qđ in hac hora in bethleē
carnis onē d̄posita: iocūda r̄ gl'iosa p̄go ad
regē celoz: post qđ r̄ alia mltā qđ mecū p̄tulit a
meis ocul' lux disparuit. **Q**uāto' min⁹ bea-
titudinis sup̄ne s̄blimitas p̄t p̄phenbitāto
ardenti est a nob' exoptāda.

Quā beatitudo p̄sistit in aiā: in intellectu
videlz r̄ in volūtate. **C**a. ij

Scđū mīsteriū p̄tēplā' b̄ beatitudi-
nis b̄iectū. in qđ tria dubia s̄t absolūē.
Primū vtz beatitudo sit act⁹ aiē tm̄.
Scđm vtrū sit act⁹ intellect⁹ r̄ volūtatis.
Tertiū vtz sit p̄ncipalī in actu volūtatis qđ
intellect⁹.

Nō p̄mū dubiū r̄ndet r̄ char-
d' in iij. di. xlii. qđ beatitudo est act⁹ aiē tm̄.
Nā beatitudo ē nobilissim⁹ qđ in hōie possit
esse. nec in creaturis infra hōies puenire p̄t.
Portz qđ p̄sistat in actu p̄prio hōi. non
quocūq; s̄ nobilissio. **A**c' at hōis p̄pius
nō est nisi ille qđ est hōis p̄ illā formā qđ hō ē
hoc est at aiā intellectiua. **N**obilissim⁹ ergo
act⁹ hōis est ille qui sibi p̄uenit scđm aiāz
intellectiua. siue sit cognitio siue dilectio. ex
qđ damna' opinio illoz qđ dixerūt aiām sine
corpe btām esse n̄ posse. **N**ā vt inq̄t tho. i.
pe. q. iij. loquēdo de beatitudinē p̄fca qđ in dī
visiōe p̄sistit. sine corpe aiā p̄t ēē btā. qm̄ in-
tellecū ad sui opatiōēz non indiget corpe.
nisi pp̄ fātafinatā in qđ intelligibilē vitatē
p̄tinet: dīna at eēntia p̄ fātafma videri n̄ p̄t.
Dū cū in visiōe dīne eēntie p̄fca hōis btitu-

do p̄sistat. nō depēdet beatitudo hōis a cor-
pe. q̄re r̄ ipm̄ corpe ad p̄fectiōēz beatitudis
n̄ requir'. **S**cđm qđ ad p̄fectionē alic' r̄i du'
aliqđ p̄tinet. **N**ō mō ad p̄stitūēdā eēntia
rei. s̄ aiā requir' ad p̄fcoem hōis. **N**ō req̄-
rit ad p̄fectiōēz rei id qđ p̄tinet ad bñ ēē ei'
sicut pulchritudo corpis r̄ velocitas igenis
p̄tiet ad p̄fcoz hōis. **Q**uis ḡ corpe p̄mo' ad
p̄fectionē beatitudinis huāne n̄ p̄tiet. p̄t-
net tñ scđo mō. **Q**uare q̄to iā p̄fectior erit
in sua nā. p̄fecti' hēbit sua p̄pā opatiōē in
qđ p̄sistit felicitas: h̄ vero erit cū suo corpe. ip-
sa btā reuniet'. **P**rop̄ illā at vniōnē n̄ erit
hōi nccāria exteriora ista bona: qđ corpe ex-
iūctiōē sui ad aiām erit gl'osus ac impassibile.
Nā vt scribit dñs. **P**ōue. in suo. iij. di. xxviij.
Contingit aliqđ ēē btām tri' f. p̄ eēntiā. r̄ p̄
p̄mā inflectiā: r̄ p̄ qđam redūctiā. **B**tām p̄
eēntiā ē sol⁹ dā. **B**tām p̄ p̄mā influētiā est
sol⁹ r̄ōnalis spūs. **B**tām deniq; p̄ qđā rebū
dātā est corpe huānū in qđ gaubiū gle redū-
bat ex p̄iūctiōē sui ad aiām btām. **E**t liz cor-
p̄ humanū nō sit ad imaginē dei p̄ se. tñ vni-
tū ē aiē qđ est ad dī imaginē: r̄ rōne illi' ē bea-
titudinis p̄ticipabile. **S**i vō aliqđ instaret
dōcā de exteriorib' bonis qđ vī p̄iū. **N**ā cū
b' pot⁹ diuitie r̄ regnū exteriora bō sunt: r̄
h̄ p̄mittūt beatia. **D**ñ luce xxiij. xp̄us dixit:
Eoatis r̄ bibat sup̄ mēsam meā in regē meo.
Et mathi vi. **T**heaurisate vob' thesauros
in celo. **E**t mat. xxv. **P**ossidete patū vobis
regm̄. ḡ r̄ ista ad beatitudinē erigūt. **R**ndet
tho. qđ oīa ista methaphorice s̄t intelligēda
s̄m qđ in s̄pturis solēt sp̄alia p̄ corpalia de-
figri. **S**icut p̄ cibū r̄ potū intel' belcā' bea-
titudinis. p̄ diuitias sufficiē' qđ sufficit hōi dā
p̄ regm̄ exaltatio hōis vsq; ad p̄iūctiōz cū dō.

Scđū dubiū fuit vtrū beatitudo sit ac-
t⁹ intellect⁹ r̄ volūtatis fil'. **E**t liz qđā teneat
qđ eēntia beatitudinis vite huāne in solī in-
tellecū actu p̄sistat. ita qđ nullo mō in actu
volūtatis. **I**n Ricar. in iij. vbi s̄ dicit qđ bea-
tutudo p̄sistit in actu volūtatis r̄ intellect⁹ fil'.
Cui⁹ r̄ō est. qđ eēntia btitudinis vite huāne
p̄sistit in p̄fca vniōē aiē r̄ōnal' cū dō. **D**ec at
vniō includit vniōnē aiē cū deo s̄m oēm sui

poni am p qua vmbil est cu eo immediate.
Doma at aier onalis no tm e intellectu s; vo
luntas: e per quilibz illaz vmbil e cu do im
mediate. Sicut em ds sbrone q summū ve
rū ē immediatū obiectū illi bōd; ita sbrō
ne q summū bō ē immediatū obiectū vo
lūtatis eoy. Quis em ipō immediate n fru
erēt nisi ipm immediate viderēt. tū obiectum
immediatū volūtatis eoy n est ipa visio sumū
boni. s; ipm sumū bō. Ad em volūt sumū
bō. ppter illā visionē sicut ppter finē. s; volūt
ipam visionē ppter ipm sumū bō sicut ppter vl
timū finē. Ipam q summū bō ppter immediatē
ē ab ipō volūtū q ē volūtātū eoy immediatū
obiectū. q ppter vniō aie cū deo in q beatitu
do pssit est p intellectu e volūtātē. Itaq; in
actu vtriusq; sit pssit. Et si obiceret q auc
toritates p trariū vident. puta q; in visioē bō
cūt beatitudinē pssit. Rndet rycar. q; sp
includūt concomitātem dilectionē. Nā cō
psummata dei dilectio inseparabilr pcomita
tur clarā eius visionē. Propterea aug⁸ li⁹
de tri. ca. penultio dicit. Quā visio est sumū p
mū e ipa est act⁹ intellect⁹. Et in j. li. de doc
trina xpiana idē dicit. Peccē summa merces
vt pfruamur dō. summa merces ē beatitudo
e fruitio est act⁹ volūtātis q visionē pcomi
tatur. Tertiū dū erat vtrū beatitudo p
cipali⁹ pssit in actu volūtātis q intellect⁹
Et rndet rycar. q sic pmo q; sicut inhabet⁹
vite charitas est donū pncipali⁹ s^m Aug⁸ xv
de tri. ca. xviij. Ita inter habet⁹ patrie cha
ritas patrie est donū pncipali⁹. S; in patria
nobilior habet⁹ habz nobiliozem actū. Ergo
dm pfecte diligere qui ē act⁹ charitat⁹ prie
est act⁹ nobilissim⁹ aie. cū q; in nobilissim⁹ ac
tu pncipalissime pssit beatitudo: e dilige
re sit act⁹ volūtātis. pncip⁹ ali⁹ pssit in actu
volūtātis q intellect⁹. Qdō pbat q bea
titudo pncipali⁹ pssit in actu volūtātis q in
tellect⁹ et eo q volūtās nobilior est pōma
q sit intellectu. Nam bern⁹ in li. de libero ar
bitrio dicit rōnem esse quodam mō pedisse
q; iā volūtātis. Et Ansel⁹ in li. de pceptu d
ginali. dominiū toti⁹ regni aie attribuit vo

lūtati. Et Aristote. in vij. polit⁹. ca. v. pon⁹
qua eligim⁹ principalior est. Qd huc idē pba
tur q; volūtās in suo actu cogi non potest:
nec circa ea q sunt ad finē necessitari. Intel
lect⁹ autem cogi pter e circa ea que sunt ad fi
nem necessitari. In sup magis pter trāsfirma
re aiām volūtās q intellect⁹: e suū obiectū
respicit sbrōne nobiliori. Bonū est em ob
iectū volūtātis. ens obiectū intellect⁹. Rō
autē boni est perfectior q sit ratio entia. 3°
pbat q; deus est vltim⁹ finis maxime sub
rōne qua bonū qd pter q; ex hoc q creatur
ordinat⁹ in ipm vt in finē. maxie est in eis
rō bonitatis: sicut p hoc q ipm respiciūt vt
exēplar. maxime est in eis rō veritatis. S;
deus sbrōne qua summū bonū est volū
tatis obiectum sbrōne qua summū ens vt
vix est intellect⁹ obiectū. ergo volūtās ma
gis respicit deū sbrōne finis q intellectus
Qdō sbrōne qua vltim⁹ finis ē beati
ficans. ergo sub rōne qua est beatitudo
obiectū pncipali⁹ tendit volūtās in ipm q
intellect⁹. Et sic pssit beatitudo pncipali⁹
in actu volūtātis q intellect⁹.

Quā beatitudo nō ptesse in bonis pntis
vite. Caplm tertiū.

Tertiū misteriu ptemplādū de beatitu
dinis obiectūz in quo tria sunt dubia
absoluenda.

Primū vtrū beatitudo sit quid creatum
Secūdum vtrū beatitudo possit amitti
3^m vtrū beatitudo possit in hac vita haberi

Quā pmiū dubiū rndet rycar. vbi sup. Et
tho. prima se. q. iij. Quā beatitudo vite hu
mane dupliciter potest accipi. Pmo mō p
illo bono in quo perfecte e plenarie requi
escit humana vita. Alio mō p pfecta dete
humane vite in illo bono que pssit in per
fecta hōis pūctione cū illo bono. Primo
modo beatitudo accipit⁹ p beatitudinis ob
iecto: e sic beatitudo ē qd increatū. s; pte ds.
Beatitudo at scdō mō accepta est aliqd ex
istens in bō tōq; ei⁹ vltimata e plenaria pfe
ctio: e sic est aliquid creatū. Cum em beati
tudo pssit in visioē dei. videre deū est act⁹
tus creature videntis. Secūdum dubiū

fuit vtz beatitudo possit amitti Et ad hoc
dicim⁹ per sūa sancti tho pma sc. q. v. **De**
atit. idō p̄t tripliciter p̄siderari

Primo in sua imperfectione

Secundo in sua generalisatione

Tertio in sua speciali restrictione

Primo p̄t beatitudo p̄siderari in sua imp
fectiōe. p̄t scz beatitudo ē illa impfca q̄
lit⁹ q̄ in hac vita haberi p̄t siue sit felicitas
p̄tēplatiua siue sit actiua. h̄ quidē amitti p̄t:
licz non de facili sicut p̄t in felicitate p̄tem
platiua q̄ amittit vel p̄ obliuionē. puta cuz
corrūp̄t scia ex aliqua egritudine. vel etiā
sed sicut hōies quoz natura mutatiōis b̄ie
ta ē **¶** **S**ecundo p̄t beatitudo p̄siderari in sua
ḡnali rōe ē sic beatitudo n̄ p̄t amitti. Cum
em̄ sit p̄fectū bo^m ē sufficiens oꝝ q̄ desideriu
q̄is q̄ter: ē oē malū excludat **¶** **A**lt̄ at hō
desiderat retinere bonū qd̄ h̄z ē q̄ eius reti
nendi securitatē obtineat Alioquin nec ē
q̄ vel timore amittendi vel dolore de certi
tudine amissiois affligat **¶** Requirit̄ ḡ ad ve
ram beatitudinē q̄ homo certā op̄mionez
habeat bonū qd̄ h̄z nūq̄ se amitturū: q̄ d̄ez
opinio si vera sit: p̄ns est q̄ beatitudinē nū/
q̄ amittit **¶** Si at falsa sit: hoc ip̄m ē qd̄dam
malū. scilicet falsam op̄mionē h̄re **¶** **A**lt̄ sc̄m ē ma
lum intellectu: sicut verū est bonū ip̄m. vt d̄
in vi. ethicorū. **¶** **N**ō ḡ iā erit vere br̄s si ali/
qd̄ malū ei inest **¶** **T**ertio p̄t beatitudo p̄side
rari in sua speciali restrictione inq̄tū. scilicet p̄fca
beatitudo p̄sistit in v̄siōe d̄ine essentie. Et
sic beatitudo nullomō p̄t amitti. neq̄ ex pte
vidētis neq̄ ex pte dei. neq̄ etiā ex pte ali
cui⁹ alteri⁹ agētis. **¶** **N**ō ex pte vidētis. q̄ im
possibile est q̄ aliquis vidēs d̄inā eēntiam
velit eā nō videre. **¶** **R**ō est: qm̄ oē bo^m habi
tū qd̄ q̄ carere vult. aut ē insufficiens. ē q̄
tur aliqd̄ sufficiens loco ei⁹: aut h̄z aliqd̄ in
o^mni modū annexū. p̄t qd̄ in fastidiū veniē **¶** **P**i
sio at d̄ine eēntie replet aīam oñib⁹ bonis.

et nō habz aliqd̄ in cōmodū ad iūctū **¶** **Q**uare
p̄p̄a volūtate n̄ p̄t beat⁹ e. beatitudinē d̄scere
re **¶** **S**ilr br̄s nō p̄t beatitudinē p̄bere deo
strahente. qz cū stractio beatitudinis sit
qd̄am pena. nō p̄t talia pena a deo iusto ius
dice p̄uenire. nisi p̄ aliqua culpa q̄ cade nō
potest in eū qui dei essentia vit et. cū ad hāc
v̄siōnē de necessitate sequat̄ rectitudo vo
luntatis **¶** **N**ō p̄t etiā beatitudo amitti ex p
te alic⁹ alteri⁹ agentis. qz mens deo p̄iuncta
sup̄ oīa alia eleuat⁹: sic ab h̄mōi p̄iunctio ē
nullū aliud agēs p̄t ip̄z excludere **¶** **E**t ḡ be
atitudo p̄fectio p̄summata q̄ omnē defectū
excludit a b̄tō **¶** **E**t idō ab h̄z mutabilitate ad
ducit eā h̄mōi. faciēte h̄ vi tute d̄inā q̄ hōiez
subleuat in p̄ticipatiōe et eternitatis trāscē
bentis oēi mutatiōe **¶** **P**er hoc male dixit
origenes sequēs quorūdam p̄tonicorū erro
rē q̄ post vltimā beatitudinē hō p̄t fieri
miser **¶** **T**ertiu⁹ dū fuit vtz beatitudo pos
sit haberi in hac vita **¶** **E**t ad h̄ rōnem q̄ n̄
loquēdo de lege cōi. ē h̄ p̄pterea qd̄ d̄ns n̄
iesus xp̄us fuit viator: ē p̄p̄enfor. **¶** **Q**uare
vero in hac vita quis beat⁹ esse nō p̄t: assu
gnari p̄nt tres rōnes p̄cipue

Prima d̄ infaciabilitatis

Secunda penalitatis

Tertia mortalitatis

Prima rō d̄ infaciabilitatis: **¶** **E**t em̄ inq̄t
d̄ns **¶** **B**onaue d̄i. v. iiii. libri. **¶** **B**eatitudo ē fi
nis satiās appetitū **¶** **E**t bona p̄ntis vite nō
satiāt appetitū: non diuitie: nō delicie. n̄ ho
nores: nō fama: non gl̄a: non quecūq̄z deside
rabilia ē delectabilia excogitari possunt. vt
docet exp̄ientia. **¶** **E**rgo nec in h̄mōi bonis
br̄s qd̄ repuatī dēt. **¶** **T**ho. v̄o. i. pte. q. ij. d̄
¶ **I**mpossibile est beatitudinē hōis eē in aliq̄
bono creato. qz beatitudo ē bonū p̄fctū qd̄
totalit̄ quietat appetitū. aliqd̄ nō eīl z vlti
m⁹ finis si adhuc restaret aliqd̄ appetendū
¶ **O**biectū at volūtatis est vniuersale bonū
sicut obiectū intellectu est vlt̄ vey **¶** **E**t q̄ p̄z
q̄ nihil p̄t quietare volūtate hōis nisi bo^m
vniuersale. qd̄ nō inueniē in aliquo creato:
sed solū in deo. quia omnis creatura habet
bonitatem p̄ticipatam **¶** **N**ūq̄ sol⁹ deus volū

tate hō implere p̄t. **I**deo dāuid in p̄sal. b̄xit
Gatiabor cū apparuerit gl̄a tua. Et Aug.
li. j. p̄fessio. **F**ecisti nos dñe ad te et inque
tū est cor n̄m donec d̄scat in te. Et in iij. li.
Redite inq̄ p̄uicatorēs ad cor. et inherē
te ei q̄ fecit vos. state in eo et stabit. d̄scite
in eo et quieti eritis. Quo itis in alia. quo
itis. bonū qd̄ q̄tis ab illo est. Quia i. aīa. eo
imago dī est quo ei capax ē. et particeps ē
p̄t. ut scribit Aug. xiiij. de tri. **I**deo nulla
creatura aīe capacitatem implere p̄t. **S**eda
rō cur in hac vita nō possit quis ēē bt̄s di
cū penalitatis. ut em̄ ait **T**ho. p̄ma se. q. y.
Beatitudo excludit om̄e malū. **V**ita at̄ p̄
sens multis malis et penalitatib⁹. **B**iacet. q̄
vitar nō p̄nt. **E**t ignorantie ex pte intellec
tus et inordinate affectionis ex pte appetit
is. et multiplicib⁹ laborib⁹. calamitatib⁹. et erū
nis ex pte corpis. quō igit in tot fluctuatio
nib⁹ bt̄m se credere quis p̄ia h̄z. **I**nt̄ job. c.
xiiij. **H**omo nat⁹ de muliere breui viues tē
porē replet⁹ multis miseris. Et jero⁹ ad he
liodoy. **O**biq̄ luctus vbiq̄ gemit⁹ et p̄lma
mortis imago. Et boeti⁹ li. ij. de p̄olatione
Quā multis amaritudinib⁹ huāne felicitatis
dulcedo resperfa est. que et si fruenti iocūda
esse videatur. tamen quo min⁹ cū velit abi
re retineri nō p̄t. Et **S**eneca in tragedijs
Nulla fors lōga est. dolor atq̄ voluptas inui
cem cedūt. **N**emo vtiq̄ regitur q̄ diuti⁹ in q̄
cunq̄ sit statu delectari possit et absq̄ turba
tione vel animi vel corpis p̄trāsire. **N**emo
inquit **S**eneca vbi s̄ p̄ibat nimīū scōis. ne
mo desperet meliora lapsis. Et ad **L**ucilluz
Noli huic trāquillitati p̄fide. in om̄eto mac
euerit⁹. et eodē die vbi lusef̄t nauigia forbēf̄
Quā h̄a felicioz indicari potuiss̄. **P**olicra
to tyrāno **S**amioz. de ipso quippe refert
Lul. in li. de finib⁹ bonoz et maloz. et idē cō
firmat valer⁹ de mutatioe mox et fortune.
q̄ adō sibi fortunā obseq̄dā habuit q̄ om̄ia
desiderata p̄ficiebat. **N**o moderatā i⁹ for
tune inuidia. sumpto e manu anulo quē p̄ci
osuz possidebat in mare iecit. **S**z inopināte
illū rep̄te recup̄auit. **N**ā p̄ dies paucos a
piscatorib⁹ piscis capt⁹ qui anū lū forbuerat

tyrāno donat⁹ est. **A**ccidit tādē q̄ abuersus
Dariū p̄fay regem duxit exercitū. q̄ **P**er
tuthes p̄fect⁹ Darij illū acie fuderit. cepit
q̄ in summo megalenfis mōtis vertice su
spendi iusserit. Et relict⁹ amib⁹ placerat⁹. qui
vbiq̄ felicissime in terra vixerat. in acre mi
serrime expirauit. **M**utātur om̄ia q̄ s̄ in h̄
mūdo. et nihil est stabile. nil firmū. nil deniq̄
tutū. **I**ō sap. **E**ccles. ij. ca. dicebat. **V**idi in o
nib⁹ vanitatem et afflictionem spūs et ai. et ni
hil p̄manere s̄b sole. **E**t rō. quare in p̄nti
vita null⁹ p̄t esse beat⁹. s̄z mortalitatis. oēs
quippe ad mortē tēdūt. **E**t man⁹ potēt illiās
nullo ingenio. nulla vi. nulla arte. nullo pre
cio evitare valent. **I**nstat cernicib⁹ nostris.
Siquis igit dīrexerit aliquem bt̄m eo q̄ di
uitijs affluat statim r̄debo. **N**on sic. nō sic.
q̄ diuites moriūt. **S**iquis affirmauerit alio
um esse bt̄m eo q̄ omib⁹ delicijs h̄z. **S**ecū per
fruat. **A**d hoc r̄debo. nequaquā sic est. q̄ p̄
breuē h̄ac vitā oēs hōies morient⁹. **S**iquis
beatuz rep̄tauerit cū q̄ ordi vniueris dñi
ref. **C**lamabo et ego q̄ nec regna siue impia
bt̄m hōiem reddūt. qm̄ et p̄ncipes et reges et
purpurati et impatores oēs dñi moriet⁹. **E**t
iō cū **L**actatio cōcludim⁹ dicēte iij. li. **Q**uā
mū bonū qd̄ bt̄s facit. nō p̄t esse nisi in ea
religio atq̄ doctrina cui spēs immōrtalitatis
adiuncta est. **I**git̄ dem⁹ operā ne decipiam⁹
tpaliū bonoz suauitate atq̄ mūdū aubacter
s̄b pedib⁹ habeam⁹. eoz tñ vtamur. ut sic
tādē pueniam⁹ ad fruitionē illā beatam.
ad quā nos p̄ducit iesus fili⁹ dei. qui cū p̄re
et spū scō viuit et regnat in s̄cla scloz. **A**men
Germo vicefimuslecio⁹ de gaudijs be
torum q̄ letabūtur ex visione dei. et dotati
ne corp̄m atq̄ habitatione in celo ep̄ireo

Exultabunt sancti in
gl̄a. **A**lluminati p̄phete vba s̄c̄ ista
originali p̄s. c. xliij. **L**icetarta sit via
q̄ ducit ad vitā q̄tū est ex pte viri
tuozoz actū. **N**ihilomin⁹ facillima atq̄ sua
uis ex cōsideratione futuri p̄mij. **I**nquit e
nim origenes sup̄ epl̄as pauli. **S**pēs futu
rozum laborib⁹ requiē parit. **P**unc jerom⁹

Eustochiū virginem in epla ad eadē pmo-
uet. vt allicientes blanditias scilicet q̄ mēs huā-
na cōit inclinā p̄dissi recordatiōe p̄culcet.
Ait g. Quoties te vana scilicet delcāt ābitio.
Quoties ibi videris aliquid glōsum. ad p̄-
disum mēte trāsgredere. et eē incipe q̄ futu-
ra es. **Egre**dere q̄so paulisp̄ de carcē corpis
tui et p̄ntis laboris mercedē añ oculos d̄pige
quā ocul⁹ nō vidit et auris nō audiuit. nec in
cor hōis ascēdit. h̄ ille. **Iocirco** vt in via dñi
expediti⁹ fortiusq̄ bñ viuēdo ābulem⁹. de-
creui in p̄ntis mone de gaudio beatorū d̄ba
facere. **Qd** vtq̄ q̄ sit immēsum ostēdem⁹
maxime p̄p̄ tria. **Primo** p̄pter dei vīsonē
Secdo p̄p̄ corpis dotationem

Tercio p̄pter loci habitationem

Quanto p̄t videre cēntiam dñā hōyl
angel⁹. et quō nō oēs vident illam equaliter
et quāta sit in illa vīsonē iocūditas et delcā⁹

Capitulum prīmū

Primo ostēdamus q̄ sit copiosum gau-
diū beatorū p̄pter dei vīsonem. de q̄
tria sunt considerāda

Prīmū dicitur possibilitas

Secundū in equalitas

Tertium iocūditas

Prīmū p̄siderādū d̄r possibilitas. **Obi** in-
uestigādū ēvtrū possit quis hō vel angelus
videre dñm in sua essentia siue facie ad faciē
Et p̄ pte vera et affirmatiua dicimus q̄ sic
nā vt dicūt doctores in iiii. di. xlii. **Et** ē de
h̄ glōsa sup̄ illd̄ p̄s. **Ostendā** illi salutare me-
um. **Tō** merces ē vīso et ad h̄ facit auctori-
tas aplī. q̄. j. ad choz. xii. ca. ait. **Vidm⁹** nūc
p̄ speculū in enigmate tūc āt facie ad faciē
Et itez ibi. **Nūc** p̄gnosco ex pte: tūc p̄gno-
scā sicut cognit⁹ suz. **Et** xps. **Dat. v. ait** Be-
ati mūdo corde qm̄ ipsi deū videbūt. **Et** ma-
thei xviii. ca. **Angeli** eoꝝ semp̄ vidēt faciē
p̄ris mei q̄ est in celis. **Sz** nōnulli arguūt p̄-
tendētes p̄bare q̄ nulla creatura p̄t vidē
dñā essentia. **Et** hoc tripliciter. **Primo** aucto-
ritate. **Secdo** rōne. **Tertio** exemplo. **Prō**
p̄bant auctoritate. **Nā** scribit sc̄his i. cap⁹
Deum nemo vidit vnq̄. **Que** verba sic p̄-
sequit̄ **Aug⁹** ad paulū de vidēdo deū. qm̄ sicut

nā incorruptibilis ita et natura inuisibilis. **Et**
crisof. sup̄ iōānē exponēs dñm palle gātū in-
q̄t. **Idip̄** n. qd̄ d̄s est nō solū. p̄p̄ he. sz nec āgl⁹
viderūt nec archāgelī. **Qd** em̄ creabil⁹ nāe
ē q̄lī videri poterit qd̄ increabile ē. **Et** apls
j. ad **Thimo. viii. ca.** dicit de dō. **Sol⁹** h̄z im-
mortalitatē: et lucē habitat inaccessibile quā
null⁹ vnq̄ vide potuit. sz neq̄ p̄t. **Et** dyonī-
li. de musica theologia ait. **De**⁹ inuisibil⁹ est:
et in p̄gnoscebīl⁹ oēm sensum sup̄ās et oēm in-
tellectū. **Secdo** arguūt rōne. **Nā** cognoscē-
tis ad p̄gnitum opozt⁹ eē p̄portionē. cum
p̄gnitum sit p̄fectio p̄gnoscebīs. **Sz** nulla ē
p̄portio creature ad creatorem. qz in infini-
tū distāt. **q̄** nulla creatura p̄t vidēre dñā es-
sentiam. **Tercio** istd̄ vidēt posse p̄bari ex
Nā exodi xxxij. ca. h̄r. **Quali** cū loq̄er̄ d̄s
moysi cui appēbat in signo vel s̄bicta cre-
atura. **Moyles** dicit. **Qñde** mihi glāz tuā. i.
s̄m. **Hycho. de lira.** **Qñde** mihi teip̄m sicut
videris in glā. **Et** dñs r̄ndit ei. **Non** poter⁹
vidēre faciē meam. **Nō** videbit me hō et vi-
uet. **Et** infra. **Posteriora** mea videbis. faciē
āt meā vidēre nō poteris. **P̄o** solutiōe p̄e-
dictorū et intelligētia veritatis nōre debe⁹
tres catholicas p̄positiones sequentes. **A**
lexandz de ales in p̄mo volūe summe. **Et**
Bonauetura in suo j. di. iij. **Et** **Tho. i. pte. q**
xii. **Prima** vītas. **Qa** essentia dei vidēri nō
p̄t ocul⁹ corpālīb⁹: qz d̄s est incorpore⁹ vnt e
nec sensu nec imaginatione vidēri p̄t sed so-
lo intellectu. **Et** si dicere⁹ q̄ deus p̄t vidēri
ab hōie vīsonē imaginaria. qz d̄r ysaie vi. c
Vidi dñm sedentē sup̄ solū ex celsū et ele-
uatum vt vīso imaginaria a sensu origiēz h̄z
qz s̄atāia ē mot⁹ sc̄us a sensu s̄m actū. vt d̄r
iij. d̄ aiā. **q̄** d̄s sensibīlīter vīsonē vidēri p̄t.
R̄ndet tho. q̄ in vīsonē imaginaria nō vidē-
tur ipsa dei essentia. sed aliqua in imaginati-
ōne formata rep̄tās dñm s̄m aliq̄ue motū
s̄ilitudinis. put in scriptura dīna p̄ res sensi-
bīles methaphorice describūt. **Secda** p̄p̄o
q̄ null⁹ hō vel āgel⁹ p̄t vidēre dñā cēntia vī-
sione intellectuali p̄p̄ia vi nature. **R̄**dest
sc̄dm **Tho. in iij. summe** contra gentiles. qz
quod est superioris nature p̄p̄rium. nō pōt

prosequi nā inferior: nisi p actionē superioris nature cuius est ppū. **S**icut aqua si pte esse calida nisi p actionē ignis. **V**ide at dñm p ipam essentia dñā est ppū nature dñe. **P**ari em fin. pñā forma est ppū. **A**libz opātis nulla ē intellectuāle sbia pte videre dñm vel dñā essentia nisi de hoc faciente. **E**t hē o dñ ad roma. vi. ca. **P**ra dei vita etna qz vide dñā eēntiam puenit intellectu creato per grām nō p naturā. **T**ertia ppō. qz vidētes p essentiam dñm hīz apphēndāt essentia dñā nō tñ illā pphēndūt. vident nāqz essentiam diuinā infinitā. sed mō finito. nam illd comprehendit dñm qd pfecte cognoscit. pfecte autē pgnosceat qd tñ cognoscit quātūz pgnoscebile est. **P**ri si illud qd est pgnoscebile p scientia demōstratiua opinione tenet. et aliqz rōe. pphabili pcepta. nō pphēndit. puta si hō qd est triangulū habere tres angulos equales duobz. **E**t tñ aliquis p demōstrationē pgnosceat comprehendit illud. **S**i vero aliquis opinionem ei accipiat p hoc qd pphēndit. et hī ita dicit. nō pphēndit ipm. qz nō ptingit ad illū pfectū modū pgnitionis quō pgnoscebile est. **N**ull at intellectus creatus ptingit pte ad illū pfectū modū pgnitionis dñe essentia quo pgnoscebile est. **Q**uia cū essentia diuina sit infinita infinite cognoscibilis est: intellectus creatus non pte illā infinite pgnosceat. **I**n tñ em aliquis intellectus creatus dñā ei essentia pfectū vel min⁹ pfecte cognoscit in quātū maior vel minor lūie glorie pphēditur. **C**ū ergo lūm glē in quocūqz intellectu creato receptum: non possit esse infinitum. **I**mpossibile est qd aliquis intellectus creatus dñm infinite pgnosceat. **P**robāt ista parg⁹. qd in li. de pgnitione vere vite ait. **D**e es p incōprehēbilis. **E**t in xij. li. de ci. dei. ca. xviij. inquit. **Q**uicquid sciā pphēndit scienti apphēnsione finit. **E**t idem ad paulā de vidē dñm. **A**liud est vidē. **A**liud totū vidēdo comprehendere. videt qz nccāriū pñs sentit. **C**omphēndit qz ita videt vt ei nihil lateat cuius fines conspici pñt. **P**ri cū de fit infinit⁹ nulli creature est pphēnsibilis. **Q**uis igit nō ad mirē parit et collaudet infinitā celsitudinē

summi dei, quem licet tot millia miliū āgelo rum et hoīm clare videāt et intelligāt. sūme bonū. sūme felice. sūme glōsuz. sūme sapi entē. sūme pulchr⁹. sūme delectabilē. sūme desiderabilē. sūme potētē. sūme iustū. sū me clemētē. sūme diuītē. sūme regētē et similia. **T**ñ in hīs excedit adhuc in pphēnsibilē cognitionē illoz. **S**oluenda gñā sunt obiecta. **E**t ad auctes et exemplū dicim⁹ qd de⁹ in sui essentia videri nō pte visione corporali. neqz p pte vi nature visione intellectuāli. **P**ri tali visione videri pte cum adiutorio ipi⁹ diuiliūan tis et eleuantis intellectum creatū ad suā beatam visionem. **N**ec sic etiāz videri pte a creatura visione pphēnsionis vt iā pōm⁹ ē. **A**d rōem qz in pterariū adducta fuit. **R**ndet tho. qz pportio dñi dupl⁹. **O**no mō certa habitu do vni⁹ quātūtatē ab alterā. **A**lio mō queli bet habitudo vni⁹ ad alterū hoc mō scdō pte esse pportio creature in dñm in quātū se habet ad ipm vt effcūs ad cām aut pōm⁹ ad actū. **E**t hī intellectus pportio creat⁹ et pte ad cognoscendū dñm. **E**t vt clari⁹ loqz. **A**lia est pportio hī quātūtatē vt puta est pportio aque in duobz vasis eiusdē pte pte: sic nō est ppor⁹ int⁹ dñi et creaturā. **E**t alia ppor⁹ dñm quādā attingentiā siue ordinis puenientiā et sic ē pportio int⁹ guttulā aque et aquā oceani etiā si essz infinita. **H** mō ē pportio int⁹ intellectū creatū āgeli vel hōis et ipm dei. ex qd **A**ug⁹ dicit li. xiiij. de tri. **E**o aiā imago dei est qd ei⁹ capax est et pte esse pte. **E**t cū dñm pphēnsionē dñi bñā visione dñi inēgilitas hīz em tot millia miliū āgeloꝝ vel hoīm videant essentia dei tñ nō oēs eq̄lṛ videāt. **P**ri saluator nṛ jehis xiiij. ca. dixit. **I**n domo patris mei māhones multe sunt. vbi glōsa. i. di uersa pñia meritor⁹. **D**ec at inēgilitas hīz tho. vbi s erit p hoc qd intellectus vni⁹ hēbit maiore virtutē seu facultatē ad vidēdū deū qd ali⁹. **F**acultas vero vidēdi deū vt dictū ē: non pteit intellectū creato sūm suā naturā s3 p lūm glē qd intellectū in quādā dei for mitate pteit. **P**ri intellectus pte pteipās dñi lūie glē pteit deū videbit. **P**ri at pteit pteit de lūie glē qui pte h3 de charitate. qd

ubi est maior charitas ibi ē mai^{or} desiderii. et desiderii quodā mō facit desideratē aptū et patū ad susceptionē desiderati. **P**ri^{mo} q^{ui} h^{ab}et de charitate pfectū eū videt et cū maiori be^{at}itudine. **S**i vō aliq^{ui} obfaret et s^{ed} vbo iōā^{nis} qui. i. canon. c. i. j. ait. Videbim^{us} eū sicu^t tiē. s^{ed} ipse vno mō est. s^{ed} vno mō videbit^{ur} ab oib^{us}. et sic pfectū ab vno g^{ra}lio. **R**ideri possum^{us}. **I**tem. **L**ho. q^{ui} d^{icit} viderim^{us} eū sicuti est. aduerbiū d^{eterminat} modū visiois ex pte rei vise vt fit sensus. Videbim^{us} eum ita ē sicuti est. q^{ui} ipm esse ei^{us} videbim^{us} qd^{od} est ei^{us} essentia. **N**ō aut^{em} d^{eterminat} modū visiois ex pte videntis. vt fit sensus q^{ui} ita erit pfect^{us} mod^o videntis. sicut est in dō pfectus mod^o essendi. **Q**uare diuersitas illa videnti nō erit ex pte obiecti. q^{ui} idē obiectū oib^{us} p^{re}sentabit^{ur} scz dei eēntia. **S**z erit p diuersam facultatē intellect^{us} nō naturalē s^{ed} g^{ra}tiā. **T**ertii^o desiderāb^{ile} de visione dei d^{icitur} iocūditas. **E**rit vnicuiq^{ue} videti dō tāta iocūditas et plena leticia. vt in illa cō hōis desiderat^{ur} quiescat. m^{ult}isq^{ue} ap^{petit}at. **R**ō ē p^{er} riar. in iiii. d^{icitur}. c^{on}cl^{usio}. q^{ui} vnuquisq^{ue} nāli appetit suam perfectionē. **S**ecundaria vpo hūāni intellectus pfectio p^{er}sistit in pfectione sui actus quō est intelligere. **N**ūq^{uam} aut^{em} act^{us} intelligibilis quō est pfect^{us} n^{on} sit respectū nobilissimū intelligibilē et nobilissimū mō intelligēdi. **N**obilissimū intelligibile ē dō. nobilissim^{us} mōbus intelligēdi est intelligere ipm in sui stantia. **E**x quo tā amabil^{is} tāq^{ue} gratissimā ē visio illa. q^{ui} si quis p^{ro}poneret alicui bēd^{ic}ti. vel let^{itiam} per milia milia āno^{rum} esse in hoc mū^{ndo} dō ab^{is} hoc q^{ui} videret dō. haberet q^{ui} oēs b^{en}ed^{ic}tiā. oēs thesauros. oēs pecunias. oēs p^{re}ciosos lapides. oia localia. oia regna mū^{ndi}. oia delicata cibaria. omnē viro^{rum} clariss^{imum} famā et gloriā. ac desiderabilia q^{ui}q^{ue} in hoc sc^{lo} possunt esse. statim clamaret. **D**esce a bēd^{ic}to et fine me ē in b^{en}ed^{ic}tijs visiois dique sola incor^{rupt} p^{er} excedit quelibz tēpalia bona. quelibz tēpalia gaudia. qualibz hon^{or}is sciām. qualibz regū et imp^{er}at^{us} p^{re}cedim^{us} et ai. **Q**uic^{us} **A**ug^{ustinus} iiii. de libero arbitrio ait. **T**āta ē illa pulchritudo iusticie et incor^{rupt}

bilis lucis eterne q̄ si nō liceret i eo mori
ri plusq̄ vni diei hora. pp hoc solū innume
rabiles anni hui⁹ vite pleni circūflūē. ia bo
noꝝ tpaliū recte meritoꝝ ꝑtemnerētur.
¶ Et i. r. de ci. dei. ca. xv. inquit. Illa nūq̄ brā
visio dei tante pulchritudinis visio ē ⁊ tāto
amore dignissima: vt sine hac quibulibz a
ia bonis prebitum ⁊ abundantē nō dubitē ꝑ
tinus infelicissimū dicere. ¶ Et apls. i. ad co
rinth. ca. ij. Ocul⁹ nō vidit ⁊ auris n̄ audiuit
nec in cor hoīs ascendit q̄ prepaui deus his
quibz diligēt illū. Cū autē et piepiemur ea ad
mirabimur ⁊ lerabimur sciētes multo vbe
riorē esse felicitatē ipām scōꝝ q̄ rumor qui
insonat nostris aurib⁹ in hac vita. Sicut sc̄m
legim⁹ de regina saba q̄ venit a finib⁹ tre ad
salomonē aduita fama ipsi⁹. ¶ Et de iij. regum.
c. c. Pec cū ⁊ siderassz sapiām salomonis vi
dissetqz domū quā edificauerat: cibos mē
te ei⁹ ⁊ habitaculū seruicij ⁊ ordinē ministrā
tiū vellestqz eoꝝ ⁊ pincernarū ⁊ holocausta q̄
offerebat in domo dñi: nō habebat vltra spi
ritū. Dixitqz ad regē. Bēr⁹ est terminus quem
audiui in t̄ra mea sup fm̄ oib⁹ t̄ꝝ. ⁊ sup sa
piētia t̄ꝝ n̄ credebā narratū⁹ mihi donec ipsa
veni ⁊ vidi ocul⁹ meis ⁊ ꝑbaui q̄ nūq̄
mihi inuētiū nō fuerit. Maior ē sapiā tua ⁊
opa tua q̄ rumor quē audiui. Beati viri tui
⁊ beati hui⁹ tui h⁹ q̄ stat corā te ⁊ ⁊ audiūt sa
piētiam tuā. D̄ igit ꝑclay illū diē cū aiā nrā
ad visionē illā dñā attinget. Cōpiet ꝑscō
tm̄ esse illi⁹ visiois delectatōē qz merito t̄
cere poterit. D̄ ad dulcissimē beati qui t̄
rūt. beati qui te h̄nt. bti qui te vidēt. beati q̄
habitāt in domo tua. beati deniqz qui mū
do ꝑspeto te verū ⁊ summū bōm⁹ desiderant.
¶ De origine dotiū corpū beatoꝝ ⁊ de nu
merqat⁹ dotie nē illarū. ¶ Capi. ij. c.

Primo originationē
Secundo distinctionem.
Tertio additionē

Primo considerem⁹ originationē. vñ. si erit
origo dotiū in corporib⁹ beator⁹ **N**ō qđ ita

bicit Rychar. in iij. di. xlii. **D**otium origo
erit a deo p creationem vt quida vero im-
probabiliter dicunt. **N**on p tato dicitur q dotes est
in corpe i beatitudine aie q qdam reduda-
tiam q ds illas creabit in corpib⁹ beatoru
pp meritū aia⁹. q in via i fibi i corpib⁹ su-
is glām meruerūt. **N**el pōt dici pabilr q
origo illarū dotiū erit a deo nō tñ p creatōz
sed mediante britubie aie. q sicut dicit aug⁹
in epla ad thymotheū. **N**am potentē fecit dū
aiām: vt ex e⁹ plenissima beatitudine q in fi-
ne tpm scis pmittit redūdet in inferiorem
nām q est corpe nō beatitudo q fructus i in-
tellectus est ppa s plenitudo sanitatis i in-
corruptiois vigor. **N**on aut Bonauē. in suo
iij. di. xlii. ita posuit. q est loqui de dotibus
corpis. in quib⁹ ei⁹ glorificatio consistit. vel q
tum ad dispōnem: vel qū ad psummatiōz
Si qū ad dispōnem sic dñr dispōnes q sūt
qualitates absolute ipse⁹ corpis q sibi dant
a deo in ei⁹ reformatione. **S**i qū ad psum-
mationē: sic dico q sunt a glā aīe siue ab a-
nima glōsa. **N**on sicut in pñtia in corp⁹ in-
fluit: i p illā influentiā corp⁹ est colorati⁹. du-
rabilit⁹. virtuos⁹. i agili⁹ q cū aīa se pat⁹. **S**i
militer dico in pposito suo mō q aīa glōsa
inflūes in suū corp⁹ oēs dotes istas ab q⁹ dis-
pōnem habebat p sui reformationē pficit i
psummat. **Q**uōd pñderem⁹ de dotib⁹ be-
atorū corpm distinctionē: distinguūt em a san-
ctis quattuor dotes. ipm corp⁹ glōsuz pfi-
cientes. videz impassibilitas: claritas. sbrili-
tas: agilitas. **N**ō at h⁹ nūeri i sufficiētie assi-
gnat a Bonauē. q: corp⁹ nrm ē cōpositū ex
quattuor elemētis i q elemēta sunt impfe-
cta. quadruplicē hz ab eis defectibilitatem
Ab aqua q est elemētū humidūz passibile hz
passibilitatē i corruptionē. vñ humidū aqū
corp⁹ corūpit. **A**īa q est elemētū opacūz
hz obscuritatē. **A**b igne aīalitatē. q: calor p-
sumit ptiue. iō ptiue indiget cibo⁹ alimo-
nia. **A**b aere hz infirmitatē. **A**er em facile
immutat i cedit cuilibz impellētī. **Q**m s⁹
quattuor isti defcūs sūt p bona opposita re-
moueri. **A**d hoc q corpus sit pfectū pfecti-
one ppleta. **N**ō qtuor sunt dotes ptra cor-

ruptionem i passionē: incorruptibilitas vñ
i impassibilitas. **C**ōtra obscuritatē claritas. i
aīalitatē spūalitas. **C**ōtra infirmitatē sbrili-
tas. siue penetrabilitas. **H**inc Apłs j. choz. xxi.
ca. ait. **G**emma i corruptione. surget in in-
corruptione. **E**cce impassibilitas. sciat i in-
nobilitatē. surget in glā. **E**cce claritas. sciat
in infirmitatē. surget in vñtute. **E**cce sbrili-
tas. semiaīa aīale. surget spūale. **E**cce agili-
tas. **E**t Aug⁹ li. xxi. de ci. dei. inquit. **A**bici-
etur a corpib⁹ nris dñs dformitas. oīs tar-
ditas. oīs infirmitas. oīs corrup⁹. oīs dfor-
mitas p claritatē oīs tarditas p agilitatem
oīs infirmitas p spūalitatē / oīs corrup⁹ p im-
passibilitatē. vñ itaqz sufficē ista dotiū e-
numera⁹. **N**am dotes copis dñr nō oēs q
litas. s; qualitates nobiles: pncipales de
nouo supaddite nature. **E**t q: de nouo sup-
addite dñt accipi pñ naturales dñs. i hi
sūt cās pncipales q sunt qtuor elemēta. **T**er-
tio pñderem⁹ de dotib⁹ corpm bō-
rum conditionem. **P**rima dos est impassibi-
litas. **E**rūt enim corpora illa incorruptibi-
lia. i impassibilia. **S**z huius impassibilitatis
cām diuersimode pleriqz ponūt. **D**icit g q
dam q elementa erūt in corpe gloriofo s⁹
sbriliam nō sūt qualitates. **E**t iō qz sbrili-
tate nihil est pñtariū: s; vbi nulla est pñtetas
la est pugna nec dissolutio: ex pñti corpora
illa erūt incorruptibilia i impassibilia. s; h⁹
stare non pñt vt dicit Bonauē. q a corpib⁹
glōsis vt refert Aug⁹. vitia detrahunt na-
tura seruabitur. **S**ed qualitates elementa-
res sunt eis naturales ergo manebunt. **S**i
dicas q manent sūt essentiam nō sūt actum
Cōtra q: vñ qd q nobilitatē qñ est pñctuz
actui qñ qñ non. **A**lij dicūt q corpa bōa erūt
impassibilia p hoc q cessabit mot⁹ celi quo
cessante nihil potest moueri. **S**z articulo
te excōicat⁹ est. **N**am sūt Aug⁹. si cessaret
motus celi adhuc rota figuli possz moueri.
Lambulfus suo iij. asserit q cā impassibili-
tatis corpm bōa est ex h⁹ q volūtas dīna nō
coagit cuiusqz cause scde corūpētī. **C**essante
em p⁹ cā ab actioē cessabit cā sua scda. iō
nulla cā i⁹ potest corūpēre corpora bōa. qz

de non coaget illi / sicut corpa triu pueror
erat impassibilia ab igne: q: ds n coagebat
igni ad pburedu eoz / licz coageret ei ad thia
pbustibilia. **S**i obijcias q ista q: tuc impassi
bilitas n est: dos q: nihil ponet in corpe do
tato nisi priuatoz actionis dine. **E**t scdo q
eode mo erut impassibilia corpa danatoruz
q: ds n coaget igni vt corrupat ea. **R**ndz la
dolph⁹ q n opz q dos sit in dotato. **N**a dos
n est in spona q dotat: sz sufficit q ex dote a
liquido fiat circa psona dotata: z sic e in ppo
sito. **D**el bicere possum q impassibilitas e
qda priuatio passiois / seu ponie recipientis
passione: z ista puatio est in corpe dotato. s
corpe bto. sed e a voluntate dina. **D**e corpi
vero danatis dicit. **A**dulph⁹ q n habebut
dotem impassibilitat: tu q: fortissie patien
tur ab igne / tu q: n dat eis p meritis q non
corrupat ab igne: sz vt ptinue cruciet. **R**y
chard⁹ vero in suo iiii. vbi s refert q in im
passibilitate e pssiderare z illd qd ponit z il
lud qd excludit. **Q**uauis em significet nega
tiu mo tn res p ea scata n est puatio sz ha
bit⁹. **E**st em qualitas in corpe ex rebudatia
beatitudinis aie cata. corpe phibes ab oni
passioe corruptioni pzia. **O**missa itaz doc
toz opinionib⁹ varijs de ca impassibilitat
illoz corpm glificatoz firmit z inubitant
tenere debem⁹ q ptacta corpa nec patient
nec poterut pati nec ab interiori nec ab ex
teriori. n a frigore. n a calore. n a fame n a si
ti. n ab egritudinib⁹ z hmoi qd molestamur
in piti vita qtdie. **P**o Apocal. xij. ca. scri
bit. **A**bsterget ds oem lachrima ab oculis
eoz: z mors vltra n erit neq: luct⁹ neq: cla
mor. **E**rit itaq: ibi sanitas sine infirmitate.
iuuet⁹ sine senectute. vita sine morte. z dos
corpm beatoz d: claritas. de hac scribit sap
s. ca. **S**ulgebunt iusti in regno prs eoz. **S**unt
nihilomin⁹ in hac pte tres theologoz ppo
nes attendebe. **P**rima est dm bonaueture
e Landulfi. qui dicit q corpa beatoz erunt
luminosa z colorata. **C**olorata quidez ppter
nam qttuor elemetoz z eoz qualitates. ex
quib⁹ ptabit corpe humanu. **S**z luminosa ro

ne luminis supabbiti. **N**a z noctiluca de die
appet colorata. d nocte lucida. **S**ilr carbo
p sui naturam alie coloris est / igne at adue
niente efficit lūinosus: z tn nihilomin⁹ e co
lorat⁹: q: ibi est lux materie terrestri incor
pata. **S**ic corpe resurgens p nam suam ha
bebit colorem / z claritas lūis supinuet ip
sum sicut ignis carbonē. **S**cda ppo scdm
Ricardū q lux elemētaris z lux corpis gli
ficati nō sunt ei⁹ dem spēi. sz lux e qh qdam
imitatio illi⁹ sicut lux spūal aie. nō ē ei⁹ dem
spēi cū spūali luce glē. sed ē qda imita⁹ illius
Silr lux solaris eiusdē spēi non ē cum luce
corpis glificati. sed vna est qda similitudo
seu imitatio alteri⁹. **E**t licz dicat **M**atthei
xvij. ca. de xpo Resplenduit facies ei⁹ s: sol
tamen glosa ibi dicit / pl⁹ certe q sol. sz n ha
buit exemplū mai⁹ cui paret. **T**ertia ppo
est q lux corpis xpi eiusdem spēi est cū luce
que post resurrectionem erit in alijs corpi
b⁹ glorificatis. **S**cdo apls dicit. **R**eforma
bit corpus hūilitatis nostre pfiguratū cor
pori claritatis sue. **T**n erit dīa inter lucem
corpis xpi z lucem alioz. **E**t inter se etiam
dnt lux vni⁹ corpis glōsi a luce alteri⁹. scdm
maius z min⁹. qd notauit apls dicens. j. ad
Thoz. xv. ca. **A**lia est claritas solis. **A**lia
est claritas lune. **A**lia claritas stellaz. **S**tel
la em differt a stella in claritate. sic z resur
rectio mortuoz. **N**a sicut bicit mag⁹ sen. in
lra. **C**laritas corpm ē differēs fm dīam glē
aiāz. qz ex claritate beatitudinis / aie clari
tas redūdabit in corpe. **D**n fm pportionez
qua beatitudo aie xpi excedit beatitudinez
c⁹ libet alteri⁹ aie: sic lux corpis xpi excedit
lūm futuz in qūz alio corpe. z dos corpoz
btōz erit s bilitas: vbi dicit **R**y card⁹ d me
dia villa ex mēte phi. q pres triplici bē ca est
penetratiā. **A**ut pp qtitatis puitate. maxi
me fm latū z pfundū. **D**n ac⁹ qūis lōga pe
netratiua est. **A**ut pp raritatē: z sic aer ē pe
netratiu⁹. **A**ut pp actiue vtutis magnitudi
nē. **E**t sic vinū ē penetratiuū mltō mag⁹ q
simpler aq qttūz tenuis. **Q**uapp aq cūz
modico vino bibita magis refrigerat sanū
q si p se bibat. qz vinū facit eā ad loca cor

poria penetrare s^m p^mā cām penetrābi nō
attēdit s^militas corp^m btōz q^m in d^mbita q^m
tate resurgēt. Nec et^m s^m cām secūdā
q^m tota m^mā q^m ē nccāria ad eēntiā cor^m resur
get in eis. **¶** Vñ q^m errauerūt dicētes q^m cor
pora glōsa erūt rariōra aere vel vento. quē
errore vt posuit Grego^m in moralib^m tenuit
¶ Eutici^m p^mstantinopolitane vrbis e^mp^ma. Agit
s^militas illoz corp^m erit s^m tērciam cām.
p^m virtutē nāq^m beatitudis aiē. erit in beatis
corpib^m tanta magnitudo virtutis actiē q^m p^m
eam mltō efficaci^m poterūt penetrare q^m i s
niavel aer. vñ **¶** Incl. in li^m d^m s^militudinib^m in
p^m n^m d^m mediū de q^mlibet btō dicit. q^m in t^mmerit
forz vt etiā si velit terrā mouē possit. 4.
dos corp^m btōz erit agilitas. de q^m **¶** Sap. iij
ca. scribit **¶** Laq^m scintille in arūbino discor
rent. s^m beati volabūt ē n^m deficiēt **¶** Ad q^m in
telligendū dicit **¶** Lāulf^m. q^m tria p^mcurrūt ad
agilitatē **¶** Prīmū ē p^mma aiē motiua **¶** Dupl^m
em mot^m est in hōie **¶** Vñ^m qui ē s^m elemētū
p^mdominās quo mouet deozum. et iste mo
tus nō inest sibi p^m aiām **¶** Aliū ē mot^m p^mgres
siuus **¶** P^mnci^m est aiā qui mot^m tripl^m d^mnt. p^m
q^m vñ^m est ab aiā scz p^mgressiuus **¶** Aliū ē nō
¶ Scdo q^m mot^m p^mmus est ad vñū t^m eo q^m se
quit gravitatem **¶** Scdus p^m esse ad diuersa
s^m diuersam at^m p^mhēsiōē sensus quā aiā se^m
3^m q^m in p^mmo motu gravitas q^m est p^m ei^m nō
p^m desistere. sed in scdo motu p^m aiā desiste
f^m habz nihilomin^m aiā p^miam nō solū ad mo
tum p^mgressiuū organice. s^m ad mouēdū cor
pus nō organice **¶** P^m at^m aiā mouere orga
nice q^m mouet vñā p^mtem mediāte alia. sic
mouēdo cor^m mouet alia mediāte et sic fit mo
t^m p^mgressiu^m **¶** Mouet em^m immedie vñā p^m
tem/mediāte illa mouet alia: et sic mouetur
tot^m hō succellue **¶** P^m etiā mouere nō organi
ce mouēdo totū siml^m **¶** Et sic aiā btā poterit
corp^m s^mbito mouere liz nō in instāti de loco
ad locum **¶** Secūdū q^m occurrit ad agilitatē
erit multiplicatio spūm purissim^m. tū quia
spiritus vitales erūt purissimi et vigorosissi
mi. tū q^m corp^m replebit aliquo purissio ele
mēto. s^m puriss^m aere vt n^m sit vacuū. q^m n^m est
tūc feces. 3^m q^m occurrit ad agilitatē erit re

motio ōnis indispōnis q^m est in neruis et in
corpe. et ōnis pōderositas q^m n^m est de eēntia
nature. Et tūc aiā poterit mouē facill^m tale
corp^m vel motu p^mgressiuo vel totū siml^m **¶** Si
dicas quōd stabūt corpa in celo empifo. **¶** Rñ
deo q^m ambulabūt et mouebūt s^mbito p^mli
bito/si q^m stabūt cred^m f^m q^m stabūt erā. liz em^m
corp^m inquatū corp^m est magis p^mpetat se de
re q^m iacere. tū inquatū est instrumētū aiē
magis p^mpetit sibi stare p^m p^micipationē ad
opandū **¶** Vñ stephan^m vidit iesum stantē a
bertris dei. Actū vij. ca.

¶ Q^m ingens erit leticia btōz et eo q^m ha
bitabūt in celo empireo **¶** La. iij
¶ Tercio ōndim^m q^m sit copiosum gaudiū
btōz p^m loci habitatiōē. q^m habita
būt in celo. vbi tria dubia merito declare^m
¶ Prīmū vtrū scriptura sacra celi p^mductionē
recte denūciat.

¶ Secūdū vtrū celū sit vñū vel ples

¶ Tercū vtrum celū sit loc^m btōz

¶ Ad primū dubiū ori^m ambiguitas et quā
dem nō p^m q^m gen^m p^mmo ca. scribit **¶** In p^m
cipio creauit d^m celū et terrā. vbi asserit scri
ptura celū p^mma die creatum **¶** Deū se^m **¶** Po
cauit de^m firmamētū celū: q^m d^m firmat scda
die factū. **¶** Ad s^m rñdet **¶** Tho. i. pte. q. lxviij. p^m
mo s^m Crisosto. qui asserit q^m moyses sum
marie dixit q^m d^m fecit p^mmittens s^m p^m crea
uit d^m. et. postea p^m ptes exp^mlicauit. sicut si q^m
bicat hic artifex fecit hāc domū. et p^m ea s^m
batur. p^mmo iecit fūdāmētā. scdo erexit pie
tes **¶** Tercio suppo^m suit tectū. Et sic nō oportz
nos aliud celū intelligere cū d^m **¶** In p^m cre
auit d^m celū et terrā. Et cū d^m q^m scda die fcm
est firmamētum **¶** Scdo p^m dici aliud eē celū
q^m legi^m in p^m creatū. et q^m legi^m scda die fac
tum: et hoc diuersiōde **¶** Nā s^m aug^m **¶** Celū q^m
legi^m p^m die fcm est nā spūalis in formis **¶** Ce
lū at^m q^m legi^m scda die fcm ē celū corp^mū. s^m
vñ **¶** Beba^m et **¶** Perabili^m. Celū q^m legi^m p^m die
fcm est celū empireū **¶** Firmamētū vñ q^m le
gi^m scda die fcm est celū fidereū. **¶** Damascē
n^m vñ dicit q^m celū p^mma die fcm ē q^m d^m celū
spericum sine stellis. de q^m p^mli loquūt^m dice
tes ipm esse nouā s^meram. et p^mmuū mōbile

qđ mouet motu diurno. **De** firmamētū vō
fcm scda die intēl? celū fidereū. **C**ij^m diu^m fu
it vty celū sit vnu vel ples. **E**t qđ sit vnu p
bari possz qđ dē celū in flari. **B**en. i. c. vbi s.
Sz hec obieci debilis est qm scriptura sepi
us celos nōiat in pslā. **V**n deū. xxxiij. cap.
Audite celi q loq. **E**t ij regū xxiij. ca. **I**n
clinauit celos et descēdit. et job xv. ca. **C**eli n
sunt mūdi in pspēu. **E**t p. ij. **Q**ui habitat
in cel iridebit eos. **E**t p. xxxij. **D**erbo dñi
celi firmati sunt. **E**t p. xliij. **A**nnūciabūt ce
li iustīam ei. **E**t p. lxxxviii. **T**ui sē celi et tua
est tēra. **E**t p. ix. **Q**ue in cel sunt qđ inue
tigabit. et ysaie xlv. **R**orate celi dīsup. **E**ze
chiel. j. **A**perit sūt celi et vidi vīsiōes. **E**t ad
hēbos. j. ca. **O**pa manū tuaz sūt celi. **R**ndz
g. **T**ho. j. pte. vbi s. qđ circa hē vide ē esse qđā
diuersitas int. **B**asilū. **C**risof. **C**risostom?
em dicit nō esse nisi vnu celū. **E**t qđ plātr dē
celi celoz. hē est p. ppetatē lingue hebrece.
in qua pluetū est vt celū solum plāliter hē
tur. **S**icut sunt mltas etiā nōia in latino que
singulari carent. **B**asilū. **D**amasceñ? dī
cit ples esse celos. **S**z hē diuersitas magz ē
in voce qđ in re. **N**ā **C**risof. vnu celūz nōiat
totū corp? qđ est sup terrā et aquā. nā etiā
aues qđ volāt in aere dñr p. hē volucres celi.
Sz qđ in isto corp? sunt mltas distinctiones
p. hoc. **B**asilū. **P**onit ples celos. **A**d distinc
tionē ergo celoz sciendā p. siderandū ē qđ ce
lum triplr dicit in scripturis. **Q**ūz em dī. p
prie et nāliter. et sic dī. celū corp? aliqd sūt
me et lūmīosūz actu vel poñ? et incorruptibi
le p. nām. **E**t hē hoc ponitur tres celi. j^m to
taliter lucidū qđ vocant empirēū. **S**ecūdū
totalr dyafanū qđ vocant celum aqueum
vel cristallinum. **T**ertiū p. tm dyafanū et p
tim lucidum actu qđ vocant celū fidereum.
Et diuidit in octo speras. scz sperā stellarū
fixaz. et septem speras planetaz qđ pñt dici
octo celi. **S**cdō dē celū p. p.icipationē alic?
p. petatis celestia corpis. i. sblimitatis et lūi
nositatis actu l. p. omā. **E**t sic istō totū spaciū
qđ est ab aquis vsq ad orbem lune. **D**amas
cen? ponit vnu celū nōians illd aereū. et sic
hē em sunt tres celi. aereū. fidereū. et aliud

supi^o de quo intelligit qđ apls legitur rapt?
vsq ad terciū celū. **S**z qđ istud spaciū p. tinet
duo elemēta ignis et aeris. et in vtroqz eorū
vocat inferior et supior regio. **I**ō istud celū
raban? distinxit in quatuor. supmā regionē
ignis nōians celū ignē. **I**nferiorē vero re
gionem celū olīmpū ab altitudine cui^o daz
mōtis qui vocat olīmpus. **S**upmā vō regi
onem aeris vocauit celū ethereū. p. pter in
flāmationē. **I**nferiorē vō regionē celūz
aereū. **E**t sic cū isti quatuor celi trib? supio
rib? p. numerant sunt in vniuerso scdm ra
banū septem celi corpe. **T**ertio dē celū me
thaphorice. et sic qñz ipa sancta trinitas dē ce
lum p. ei^o spūalem sblimitatē et lucē. **Q**ūz
etiā spūalia bona in quib? est scōz remu
neratio p. eoz eminetiam celi nōiant. qñz
vero tria gñā supnālū vīsiōnū. i. co. patis.
imaginariē et intellectualē tres celi nōiantur.
De quib? expōnit **A**ug? qđ paul? est raptus
vsq ad terciū celū. **T**ertū dubiū fuit v
trum celū sit loc? beatorū. **E**t qđ sic p. ex tē
timonio scripturaz. inquit em saluator nř
Matth. v. ca. **B**eati paupes spū qm ipoz ē
reg^m celoz. **E**t vi. ca. **M**erces vřa copie sa
ē in celis. **E**t xxiij. ca. **E**rit sicut āgeli dī i ce
lo. **E**t paul? act. xiiij. c. **O**p. nos p. mltas tri
bulatiōes iutrare in reg^m celoz. **E**t peti^o j.
epla ca. ij. **B**ñdūs dōs et p. f. dñi nř i ihu xpi qđ
regenerauit nos in spem viuā. p. reurrecti
onem iesu xpi filij sui et dñi nř i heredita
tē incorruptibilem et incōtaminatā in cel.
et etiā ecclā cantat. **G**audēt in celis aīē scōzūz
qui xpi vestigia sunt secuti. **E**t iterum in of
ficio vni^o martiris. **I**ste est qui p. tempfit vi
tam mūdi et peruenit ad celestia regia. **E**t
Macrobīus super somnū. **S**capionis. **S**ic
habeto omībus qui patriam seruauerint iu
nerint auxerint certum esse in celo diffinis
tū locū vbi beati euo sempiterno fruunt. **E**t
Lucreti^o dē qđ refert **L**actā. li. vij. **C**edit ibē
retro de tēra qđ fuit an tērrā. **S**z quod mis
sum ex etheris oris. **I**ō rursum celi fulgē
tia templa receptāt. **T**oueniūt itaqz in hoc
oēs viri sapientes qđ beati habitabūt i celo.
Theologi vō exp. lītāt illd fore celū empirē

reū fm **Tho.** s. pte. q. lxxvi. de empireū. i. i. g.
neū nō ab ardore s; a splēdore. **Qualr** vō
accedit ad leticiā scōz esse in illo celo: satis
constare pōt ex his q̄ dicunt in sermone de
aiē rōnalis admirandis progiatiis **Igitur**
dicere possum cū ppheta **Beati** qui habi-
tant in domo tua dñe in sc̄la seculoy laudas
bunt te **ibi** erit ex dñi pte quies et belcācio
et facti oēs eterna pace fruēt **Ad** quā nos
pducāt dei et virginis fili⁹ iesus xps q̄ viuūt
et regnat in sc̄la sc̄loy **Amen.**

¶ **Sermo xxiij.** de eximia nobilitate et pe-
stantia anime rōnalis tam corpi vnite q̄ a
corpore separe.

Ecce oēs anime mee
sunt. **Dei** viuētis verba sunt ista
originalr **Ezechiel** viij. ca. **Doleu-**
bum pfecto ē de multitudine hoim
peuntū: quī pcupis prauas insequentes:
virtutib⁹ pieuni omni viciōz turpitudini se
se dederunt **Pi** equidem obliti excellentie
ac dignitatis aiāz suarum defuūt luxuria.
et delicate atq; molliter viuūt abhorrentq;
parcitatem. p̄tinentiam/ sobrietatē. et q̄cqd
est qd viros bonos deceat. **Fidei** vero do-
cūmēta irridēt. doctrinā euāgelicā spnūt.
d regno celoy desperāt. negāt atq; penas in-
ferni **Calib⁹** at errorib⁹ inuoluūt. qm̄ de a-
nima rōnali min⁹ bñ sentiūt. qñz affirmātes
aiāz nō repiri **Aliqn̄** et illas nō multe nobi-
litis fore suadētes **Interdū** vero et eas cū
suis corpib⁹ improbe satis contententes
corrumpi **Quos** quid aliud dixerim nisi pe-
cora immūsbilia atq; indomitas feras immo
quibuscūq; beluis immanissimis deteriores
Indt em̄ dauid in ps̄ **Pō** cū in honore esset
nō intellexit compat⁹ est iumentis in sp̄ie-
tib⁹ et simiffcū est ill. **Nam** summ⁹ ille pat-
qui sapiā sua p̄didit dñia: minuit hōiez pau-
lom̄ ab āgel⁹: coronans glā et honore dūz
intellectiām aiām illi debet. q̄ de re vt ap̄iā
mētes cūctoꝝ ad aiē verissimā pgnitōz illā
q̄ vn⁹ q̄z studat bonis et scis morib⁹ exorna-
re. decreui in p̄nti fm̄ dē de ipā aiā vba facē
de q̄ tria misteria pponim⁹ p̄replāda

Primū de diffinitionis.

Secūdū p̄ductionis.

Tertiū lepatiois

Quid sit aiā q̄ nō est corp⁹ nec ex semine
cata: et q̄ vna sola est in hōie. **Ca.** p̄mū

Primū misterii p̄templādū de aiā: de
diffinitionis. in q̄ quid sit aiā de clare.
Picit em̄ **Albert⁹** in cōpendio theologie.
q̄ a q̄busdā aiā diffinit vt spūs. a q̄busdā vt
aiā. a q̄busdā vero vt spūs et aiā. **Inqn̄** cō-
siderat vt spūs: diffinit sic ab **Aug⁹** in li. de
motu cordis **Aiā** est s̄bma incorporea intelle-
ctual illuminationis a p̄mo vltima reuelati-
one p̄ceptiua. vltima dē. q̄ mediātib⁹ angel
percipit. **Ex** qua diffinitioe p̄gnoscm⁹. q̄
spūs huān⁹ quies aiā. inter omēs creaturas
immediate post āgelos illuminationis dñe
sit perceptus. **In** quātum aiā diffinit sic a
Remigio **Aiā** est s̄bma incorporea regēs cor-
pus. **Et** ab aristotele in ij. de aiā dē **Aiā** est
endelechia: id est act⁹ siue forma corpis or-
ganici phisici pōma vitam h̄ntis. **Ex** quib⁹
verbis dā intelligi. q̄ aiā vniū est corpi.
nec om̄i sed soli organico vel phisico. i. natu-
rali ad susceptionē aiē rōnalis disposito. **In**
quātū at spūs et aiā diffinit ab **Augustino** sic
Aiā est oim̄ similitudo. q̄ diffinit⁹ data est p
ppationē ad creaturas **Aiā** em̄ ex sui nā ad
suscipiēdas oim̄ rerum similitudines tam cor-
paliū q̄ spūaliū apta est **Et** fm̄ **Augustinū**
li. de spū et aiā multipl̄r nōiatur. i. **Aiā**. mēs.
rō. spūs. sensus. mēōia. volūtas. **Aiā** dicit⁹
inquātū aiāt corp⁹ siue viuificat **Mēs** inq̄
tū recolit. **Rō** cū rem iudicat. **Spūs** dū spi-
rat: vel q̄ spūalem naturā habet. **Sensus** dū
sentit: **Memoria** dū recordat. **Volūtas** dū
p̄sentit. **Pec** nōia diuerse sunt aiē nō p̄p̄
essentie p̄sialitatem s; p̄p̄ effectū multipli-
citatem et opationē. s; p̄hui⁹ p̄tis intelligē-
tia pleniori. quatuor sunt dubia absolūda

Primū vtrū sit aiā.

Scdm̄ vtrū sit corpus

Tertiū vtrū aiā causet ex semine

Quartū vtrū in hōie sit vna sola anima

¶ **In** p̄mo dubio expugnāda est et om̄ino
p̄robāda p̄ditissima opinio illoꝝ qui tenet
aiām

aiam non esse asserentes non nisi corpa aut corpales substantias respiri. Quos nos convincere possumus triplici lumine.

Primum dicitur testificationis

Secundum operationis.

Tertium figuratōis

Primum lumine quo ostendit quod anima fit deus testificationis. Testatur quidem omnia divina et humane scripture animam esse, atque de illa scribit miter semper loquuntur. De hac itaque scribit sapienter Ecclesiastici capitulo ij. **Sili** in mansuetudine serva animam tuam Et iiiij. ca. **Pumilia** coram deo animam tuam Et eodem capitulo. **Non confundaris** pro anima tua dicere verum. Et i. ca. **Qui** multis vitiis vobis ledebit animas suas. Et xxix. c. **Qui** cum fure participat ledebit animam suam. Et xxxiiij. ca. **Timeatis** deum beatissima est anima illius Et ij. ca. **Laudabit** usque ad mortem anima mea dominum Et sapienter j. ca. **In** malivola anima non intrabit sapientia Et eodem capitulo. **Quod** mentitur occidit animam Et Ecclesiastici xxx. ca. **Miserere** anime tue placens deo Eiusdem xxxvij. ca. **Asiliario** malo serva animam tuam. Et Laticop. j. ca. **Hum** quod diligit animam meam vidi distis Eiusdem iij. ca. **Quem** diligit animam meam Et vij. ca. **Animam** meam liquifacit ut dilectus est locutus Et Judith vij. ca. **Pumiliemus** illi animas nostras Et Job i. ca. **Res** det animam meam vite mee Et Thobie xij. ca. **Qui** faciunt peccatum hostes sunt anime sue. Et Deuteronomio iij. ca. **Lustobite** sollicite animas vestras Et Josue ij. ca. **Eruatis** animas vestras de morte Et Abacuc ij. ca. **Qui** in credulus est non erit recta eius anima. Et j. Regum ca. xxvj. scribit. **Magnificet** anima mea in oculis domini Et ij. regum xiiij. ca. **Non** vult deus perire animam Et ij. regum xix. **Tolle** animam meam Et iij. regum j. ca. **Noli** despiceret animam meam Et ps. vj. **Animam** mea turbata est valde Et vij. **He** quoniam rapiat ut leo animam meam Et xv. **Non** derelinques animam meam in inferno Et xx. **Erue** a framea deus animam meam Et xxiij. **Ad** te domine levavi animam meam Et xxxij. **Animam** mea sustinet dominus Et xij. **Quod** modum desiderat ceruicem ad foveas aquarum ita desiderat anima mea ad te deus

Et lxiij. **Situit** in te anima mea Et ps. lxxj. **Animas** pauperum saluas faciet Et saluatorum nostrum dixit Bartholomeus vj. ca. **Animam** plus est quam esca Et i. ca. **Nolite** timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere. Et xvj. ca. **Quid** potest homini si universus mundum lucres anime vero sue detrimentum patiat aut quam dabit homini mutationem pro anima sua Et xxvj. ca. **Tristis** est anima mea usque ad mortem Et Luce ij. ca. **Beatissimum** ergo in suo cantico ita cecinit Magnificat anima mea dominum Et Himeo virginis eodem capitulo sic allocutus est **Quia** ipsius animam pertransibit gladius Et Iacobus v. ca. ait **Qui** pervertit se cerit peccatorem ab errore vie sue saluabit animam eius a morte Et j. ca. **In** mansuetudine suscipite insitum verbum quod potest saluare animas vestras Et petrus prima epistola capitulo iij. inquit. **Obsecro** vos tanquam aduenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desiderijs qui militat aduersus animam. **In** sacris vero canonibus sepius fit mentio de anima, sicut patet xxiiij. di. ca. **Qui** episcopus Et xj. q. iij. ca. placuit. ca. absit. ca. nolite timere. ca. audi. Et xiiij. q. ij. ca. tempus. ca. hic. ca. fatendum. ca. anime deus functus Et xvj. q. j. ca. in canonibus Et xvj. q. j. in ca. relatio Et xxiij. q. iij. ca. ipsa pietas ca. quod propter. ca. displicet. Et xxiij. q. iij. ca. si habes. Et xxvj. q. vj. ca. agnouimus Et xxx. q. j. ca. ad limina Et xxxij. q. ij. ca. quod vero. si illud. ca. moyses Et xxxij. q. ij. ca. ait ne Et de pe. di. j. ca. resuscitatus. ca. voluit sent Et di. ij. ca. charitas. ca. ergo Et di. iij. ca. potest. ca. si quis. ca. quid ergo. Et di. v. ca. consideret Et de pse. di. ij. ca. reuera Et di. iij. ca. si baptizata Et de maio. et obe. ca. solite Et de summa tri. et fi. ca. firmiter Et de pe. et re. ca. cum infirmitas Et de renun. ca. nisi cum prout Et de cele. missa. ca. in quadam Et de decimis ca. cum non sit in homine **In** clemantina vero de sum. tri. et fi. ca. damnanatur illi qui dicunt animam non esse formam corporis **Ad** Aristot. viij. metaphysici. dicit quod differentia summi de forma rei Sed de forma substantia hominis est rationale quod dicitur de homine ratione anime intellective seu intellectui primum

[illegible]

fortitudo. non elephātib⁹ magnitudo. non
venenositas draconibus ⁊ serpētibus. non
ceruis agilitas. nō deniq; marinis beluis la-
titudo. vastitasq; aquarū. cum ab hōib⁹ ar-
tificijs pene innum; eris capiunt. **Q**uid be-
artiū inuētiōe exercitatiōe q; dicem⁹. **I**n-
spiciamus agriculturā lanificū architectu-
ram fabrefactiua ⁊ reliquis in quaz effectus
debent p̄hendī aliquid in hōie eē vltra cor-
pus. **Q**ue atiq; vulgares cū pus talia nō fu-
issent expti illos qui ea pmo in aliq; provin-
cia facere docuerūt: credebāt eē eos **I**sis
Inachi filia regis argiuoz ⁊ soroz foronei
nauigās in egyptū q; lras quasbā egyptijs
debit ⁊ de agricultura multa eos docuit: p⁹
mortē in numero beaz recepta est. **S**atur-
nus vt recitat paul⁹ in historia romanorum
Iouē filiū ⁊ grecia fugiens in ciuitate q̄ ex-
et⁹ nōie saturnia dca est: haud pcul ab vbe
reus pplos domos edificare. terras incor-
lere. plātares vineas docuit. atq; hūanis mo-
ribus viuere: cū antea semiferi glanbiū tm̄
mobo alimētia vitam sustentaret. **E**t aut in-
speluncias aut fronsibus virgultisq; cōtept⁹
caulis habitarent: ab inbecilis ⁊ rustica mul-
titudine deus est appellatus. **R**omul⁹ quia
vrbem fundauit vallauitq; muro apud palu-
dem capre. musq; apparuit anno regni tri-
simonone ab deos trāsisse creditus est ⁊ q̄
rini nomine consecratus. **D**e liberalib⁹ ar-
tem disciplinā grāmatica. logica. rhetori-
ca. arismetica. geometria. musica. astrolo-
gia illarū ⁊ rectoribus proluxior esset pmo
habēdus. **S**ed vt cōplectamur ōnia succin-
cte: tantus est in illis decoz humane vite. tā-
ta intellect⁹ pfectio: tāta loquēti ⁊ viuēti
bi moderatio. tāta deniq; cognitio rerum.
vt qui illis inueniūtur imbuti: summa vene-
ratione celebrēt a cūctis. **D**e detestabiles
erroz. o dānabīl cecitate. **D**e detestabili
tate pestiferā eoz q̄ tāta (vt sic dicā) aiārū
scā mirabilia p̄stet ⁊ aiās nō esse tenen-
tē. **P**ro quib⁹ **Aug⁹** li. x. p̄fessionū ait. **E**un-
t hōies mirari alta montiū. ingētes fluct⁹ ma-
ris. altissimos lapsum flumiū. oceanū ambi-
tum. ⁊ giroz siderū. ⁊ relinquūt seipsoz nec

mirantur. Et in principio li. de spū et aīa in/
quit. Qm dictū est mihi vt meipm cogno/
scam: sustinere non possum vt me habeam
incognitū. Magna nāqz negligētia est ne/
scire quid illud sit quo celestia tam profun/
de cogitamus, naturalia tam sibi in daga/
tione inuestigamus. et de ipso quoqz creato
re nro tā p̄funda desideram? scire: nec est
res peregrina nec lōge querēda. anim? quo
ista sapim? sed est semp nobiscum adest tra/
ctat loquit? et intus nescitur. Datū est il. i. taz
ingētium rerū scire secreta et leipsuz cogno/
scere non pōt. hec ille. **T**ertiu lumē quo
ostendimus qd sit aīa dī figuratōis. Ipsa
quippe corporis hūani figura ad celos ere/
cta: designat aliqd esse in hōie quod ad ce/
los tēdere debeat. Pinc. **Q**uidus in. j. me/
thamorpho. dicit. Pionaqz cum spectēt a/
nimalia cetera terrā. Os homini sublimē dē/
dit celūqz videre. Pūlit: erectos ad fide/
ra tollere vultus. Et **B**ernard? super cati/
ca ait. Corpis staturaz ideo deus dedit hōi/
rectā: vt corporea rectitudo exteriez vi/
liozisqz figmēti. hōiem interio: ē rectitudi/
nis sue formāde moueret et decor viui dfor/
mitatē argueret animi. hec **B**ern. Et qd?
pcludim? qm in numero creaturarū reperit
aīa rōnalis ad imaginē et silitudinē dei crea/
ta cui? p̄stantiā ex his q amodo differem?
vnusqzqz p̄cipe pōt. **C**ōm dubium ab/
soluendū est vtrū aīa sit corpus. Ab qd re/
spōdemus sequētes in hac pte doctrinā fi/
dei et sacre theologie. Q anima est spiritu/
alis sbitātia. **A**risto. sō in ij. phisicoz. dicit
qd vltima formaz naturalū ad quā termināt
p̄sideratio phie natural. s. aīa hūana ē qdem
separata: s. tñ in materia. Qd ex hoc pbat.
Quia homo ex materia generat hominez
et sol. Separata quidē est fm virtutem in/
tellectuam. qz virt? intellectiua nō est vir/
tus alicui? organi corporalis. sicut v̄tus visiva
est act? oculi. **I**ntelligere eniz est act? q nō
potest exerceri p organi corpale. sicut ex/
erce v̄sio. Sed in materia est inquantum
ipsa anima cuius est hec virtus est corporis
forma et terminus generatiōis humane.

Hic ergo phās dicit in iij. de anima. qm in/
tellectus est separatus. quia non est virtus
alicuius organi corporalis. Ex quo apparz
ineptia illorū qui vt dicit **T**ho. j. pte q. lxx
v. Imaginationē trāscendere non valen/
tes sola corpora dicebant esse et quod non ē
corpus nihil esse. Cōtra istos est auctoritas
scripturę Ecclesiastes vltimo ca. vbi sic ha/
betur Reuertatur pulvis in terram suaz et
spiritus redeat ad deum qui dedit illū. **Au/
gustinus** in super li. xix. de ciui. dei: p̄medat
Darronē qui hominē nec animā solaz nec
solum corpus: sed animā simul et corpus eē
arbitrabatur. Et si obijceret q mouētis ad
motum oportet esse aliquem p̄tractum. p̄/
tractus autem non est nisi copozum. ergo
cum anima moueat corpus videt? qd sit cor/
pus. **R**espōd? **T**homas vbi sup. q duplex
est cōtractus. scz quantitatis et v̄tus. Pri/
mo modo corpus non tangitur nisi a corpe
Secūdo modo corpus habet tangi a re in
corporea que mouet corpus. **S**z adhuc ple/
riqz instāt q aīam null? videt. quōd ē est duz
a corpe sepat a nemine p̄cipit. qd ē si nō
videt nō lentit nō audir. neqz quo le conse/
rat scim?. **A**d hoc r̄ndet **G**regori? in q: to/
dialogoz li. q aīa est illa spūalis substantia
cuius v̄tute qdū est in corpe corpus viuut
corpus sentit. oculi vident. aures audiūt. et
tamen ipsa corporeis oculis non videtur.
Idem dicimus de angelis. de demonibus.
et de ipso altissimo deo. q illorum effect? re/
gare non possumus quos oculis inspicim?
et manibus cōtrectamus: et cuius sint spūas
les substantie corporeis sensibus non s̄bi/
ciuntur. Pinc. **L**actatius li. viij. diuina. insti.
de deo loquens aliqua deducit exēpla qui/
bus cōuinci possunt hi qui nihil eē volunt
nisi quod vident. Quia inqt deus ab hōie
videri nō p̄t ne qd eū putaret ex coipo deū
nō eē qz mōilib? ocul? nō videt in cetera su/
oz institutoz mirabilia fec? etiā multa q̄rū
vis quidez app̄et. ipa aut non vident. sicut
est vox odor ventus vt harum rerum argu/
mento et exēplo etiā deū licet sub ocul? non
veniret. de sua tñ vi et effectū et operib? cer

neremus, hec ille. **P**ari mō ē aīe vīrūtē
stupēdīssimāq; operationē vīrūtē in
precedēti dubio p̄tētes animā esse dephē
dimus substantiā spūālem nobilissimā. **E**t
vīr **Aug.** refert in li. de immortalitate ani
mē. Nihil absurdū dīci pōt: q̄ t̄mōdo ea
ē q̄ oculis aspiciū: et ea nō esse quē intel
ligentia subsistere iudicā. **T**ertiu dū
bium absolūendū ē, vīrūz anime causent
ex semine: et possēt quīsarguere q̄ sic. **P**ri
mo q; **Genesis** xlvj. ca. scribit **L**acte aīe q̄
ingresse sunt cū iacob in egyptūz et egressē
sunt de femore illius. **S**ed nihil egredit̄ de
femore hōis nisi inquātum causat̄ ex semi
ne, ergo aīa intellectiua causatur ex semine.
Sed hō homo generat sibi simile s̄m specie
sed species humana p̄stituit̄ per aīam rōnā
lem. q̄ aīa rōnalis est a generāte. **T**ertio in
cōueniens est dicere q; deus cooperet̄ pec
cantibus, sed si aīe rōnāle a causarent̄ a deo
deus interbū cooperaret̄ adulteris: ex quo
rum illicito coitu ples interbū generatur.
Ad habēdam huius veritatis noticiā: scūs
Tho. j. parte q. cxxij. ita dicit q; impossibi
le est virtutē actiua quē est in materia extē
dere suā actionē ad p̄ducendū immateri
alem effectū. **M**anifestū est autē q; p̄ncipi
um intellectiū in hōie est p̄ncipiū transcē
dentis materiā, habet em̄ operationēz in q̄
non p̄municat corpus. **E**t iō impossibile ē
q; vīrū quē est in semine sit p̄ductiua intel
lectiui p̄ncipij. **S**imiliter etiā q; virtus q̄
est in semine agit in vīrute aīe generātis s̄m
q; aīa generātis est act⁹ corporis vīrēs ipso
corpore in sua operatione. **I**n operatione
autē intellect⁹ non p̄municat corpus. **N**ū
vīrū intellectiui p̄ncipij prout intellectiū
est non potest ad semē puenire. **E**t iō p̄hū
dicit in li. de generatione aīaliū. **R**elinquū
intellect⁹ solus de foris aduenire. **S**imilit̄
etiā aīa intellectiua cum habeat operati
onem sine corpore est s̄sistens: et ita sibi de
betur esse et fieri. **E**t cum sit immaterialis
s̄stantia non pōt causari per generationē:
sed solū per creatiōnē a deo. **P**onere q̄ ani
mam intellectiua a generante causari nihil

aliud est q̄ ponere eam non s̄sistentēz et
per p̄sequēs corripī eam cum corpore. **E**t
iō hereticū est dicere q; aīa intellectiua tra
bucatur cum semine. **A**d primū vero qd ad
bucebat in oppositū dicendū q; in auctori
tate illa ponit̄ per synodochē pars p̄ toto
iō est aīa p̄ toto hōie. **A**d secundūz vero
rōndemus q; hō generat sibi simile inquātū
per virtutē seminis eius disponit̄ illa mate
ria ad talē formam siue ad susceptionēz tal
forme. **A**d tertium autē ridet̄ q; in actione
adulteroz iō quod est nature bonū est et hu
ic cooperat̄ deus, quod vero est inordinate
volūtatis malū est: huic deus nō cooperat̄.
Pec **Tho.** **Q**uartū dubiū declarandū
vīrū in hōie sit vna sola aīa intellectiua vel
plures per eēntiam differētes. **A**d hoc res
pondet **Aug.** in li. de ecclā. dogma. **N**ec
inquit duas animas esse dicimus in homine
sicut **Iacob** et alij s̄roꝝ scribūt, vnam aīā
lem qua aīatur corp⁹ et immixta sit sangui
ni. **A**lterā spūālem quē rōni ministret. **S**z
dicimus vna et eādē eē animā in hōie q; et
corpus sua societate viuificat: et semetip̄z
sua rōne disponit. **E**t licet quidā dicere vo
luerūt q; in embriōne p̄mo p̄existat aīa ve
getatiua, q; **A**risto. dicit in li. de aīalibus q; et
embriō p̄u⁹ est animal q̄ hō. **E**t deinde su
pra animā vegetatiua supuenit alia anima
quē est sensitiua: et sup̄ illā iterū alia quē est
intellectiua, et sic eēnt tres aīe in hōie. **T**ñ
improbat **Tho.** p̄ma pte q. lxxvj. et cxxij.
affirmās q; cū generatio vni⁹ semp sit cor
ruptio alterius: necesse est dicere q; tam in
hōie q; in alijs aīalibus q̄ p̄fectior forma
aduēnit fit corruptio p̄oris: ita tñ q; sequēs
forma habet quicqd̄ habebat p̄ma et adhuc
amplius. **Q**uare cum aīa intellectiua crea
tur et infundit̄ a deo simul est sensitiua et ve
getatiua corruptis formis p̄existētibz.
Multa essent hoc loco dicēda quē ne tedio
auditoꝝ afficiamus filētiō preterim⁹. **O**
stensum iam ex dictis est q; quilibet animā
creaturā excellētissimā cognoscere debet
eāq; semp mundam et immaculatā seruare.
Nam si tata diligētia corruptibile corpus

gubernamus. quāto magis rōnalis aīam ōni
studio a q̄buscūq; vitijs tueri tenemur. **Deu**
hen inq̄t **Bernardus**. absterget caliga. & p̄tē
nī aīa. Paucissimi quippe reperiunt q̄ nō
magis pro corpore q̄ pro anima sbeant q̄
cūq; labores.

De productione aīe rōnalis que nō ab ā
gelis sed a deo producta est de nihilo. pueni
enter vnita corpori organico. & de nouo cre
ata & infusa. **Laplm. ij.**

Secundu mysteriu de aīa p̄templādu
dicit productionis. In quo adhuc q̄e
tuor dubia sunt enucleanda.

Primū vtrū aīa sit p̄ducta ab angelis.

Secūdu vtrū aīa sit p̄ducta de s̄b̄stātia dei.

Tertiū utriusq; aīe fuerūt simul create.

Quartū vtrū deus debuit aīam rōnalem tali

Pro p̄mi dubij clario. **Corpi** vnire

re intelligētia: quidā arguit p̄bātes licet p̄

veritate. q̄ aīa rōnalis p̄ducta est ab angel

Primo q̄ maior est ordo in sp̄ualib⁹ q̄ in

corp̄alibus. sed corpa inferiora produciunt

per corpa sup̄iora. vt **Pionysius** dicit iiii^o.

ca. de di. no. ḡ inferiores sp̄ūs q̄ sunt aīe rō

nales p̄ducunt p̄ sp̄ūs sup̄iores q̄ sunt āge

li. **Sed** p̄fectū est qd̄ pōt sibi sile facere. s̄z

sp̄uales s̄b̄stātie sunt multo magis p̄fē q̄

corp̄ales. cum ḡ corpa faciāt sibi similia s̄m

speciē: multo magis angeli poterūt facere

aliquid infra se s̄m speciē nature. s̄ animam

rōnalem. **Sz** p̄tra istos ita loquētes est au

ctoritas gl̄orie sup̄ illo s̄bo p̄s. **Qui** finxit si

gillatim corda eorū: q̄ ait **Creat** de aīas s̄m

gulo: p̄ se de nihilo. **Et** iō inq̄t **Tho. j. pte**

q. xcj. q̄ cum aīa rōnalis p̄ducatur in esse per

creationē: non pōt p̄duci nisi a deo. q̄ s̄m

Aug^m in iij. de trini. nec boni nec mali āge

li p̄nt ēē creatores alicui⁹ rei. **Et** rō sumi p̄t

s̄m **Tho.** vbi sup̄. q̄ soli⁹ p̄m agētēs ē age

re nullo p̄supposito. cum sp̄ agēs secūdu p̄

supponat aliqd a p̄mo agēte. **Qz** āt agit ali

quid ex aliq̄ supposito agit trāsmutando. et

iō nullū aliud agēs agit nisi trāsmutando. sed

sol⁹ deus agit creādo. **Et** q̄ aīa rōnalis nō

potest p̄duci p̄ trāsmutationē alicui⁹ mate

rie: ideo nō potest produci nisi a deo iūme/

biāte. **Ad** primū argumentū respōdē. **Tho.**
q̄ corpa ideo produciūt corpa: q̄ agunt
per trāsmutationē materie. **Ad** secūdu
vero argumentū respōdet latius. j. pte q.
xliij. vbi ait arti. v. in respōsione ab. j. argu^m
q̄ aliquid p̄fectū participās aliquā natu
ram facit sibi simile. non quidē producendo
illam naturā absolute: sed applicādo eaz ad
aliquid. **Non** em̄ hic hō pōt esse cā nature
humane absolute. quia sic esset causa sui p̄i
us. **Sed** est cā q̄ natura hūana sit in hoc ho
mine generato. **Et** sic p̄supponit in sua a
ctiōne determinatā naturā per quāz est hic
hō. **Sed** sicut hic hō p̄cipat naturā huma
nam. ita qd̄cūq; ens creatu participat nām
eēnoi. q̄ sōl⁹ deus est suū esse. **Nullū** ḡ ens
creatū p̄t p̄ducere aliqd ens absolute: nisi
inquantūz esse causat in hoc. **Et** sic oportet
q̄ p̄intelligat ibi p̄ qd̄ aliqd est hoc actiōe
qua facit sibi simile. **In** s̄b̄stātia āt immate
riali nō p̄t p̄intelligi aliqd p̄ qd̄ sit hō. **Quia**
est hoc p̄ suā formā p̄ qua h̄z esse. **Substan**
tia ḡ immālis nō pōt p̄ducere aliā s̄b̄stāti
am immālem sibi s̄ilem quātū ad ei⁹ eē. sed
quātū ad aliqūā p̄fectionē sup̄additā. **Si**
cut si dicam⁹ q̄ sup̄ior āgel⁹ illuminat infe
riorē. vt **Dionysius** dicit. **Et** quo apparet q̄
nullū ens creatū potest creare aliqd nisi p̄
supposito aliquo quod repugnat ōni crea
tionis. **Secūdu** dubiū p̄positū fuit v
trum aīa sit p̄ducta a deo de s̄b̄stātia dei. et
vt refert **Augustinus** in vij. super **Genesim**
ad lram. **Et** in libris cōtra **Sauitū**. **Et** in li.
de duabus animabus. **Pitullianiste** **Ma**
nichet & gnostici heretici tenuerunt animā
fore de s̄b̄stātia dei. **Euripides** etiāz p̄hus
teste **Tullio** in questionibus tusculanis di
cebat animā deū esse. **Ipsē** adhuc **Tullius**
in p̄feto libro dixit. **Humanus** animus ex
diuina mente p̄ceptus cūz nullo alio nisi cū
ipo deo p̄parari potest. **Seneca** ad hoc scri
bens ad lucillūz inquit. **Nihil** est aliud n̄ra
ratio q̄ pars diuini sp̄ūs in corpus n̄m im
mersa. **Idē** p̄fessus est **Macrobis** super
somnia scipionis. **Contra** q̄s oēs **Aug^m** in
li. de origine aīe ait. **Nō** aliū auditiōi sunt q̄

heretici qui aiām deū esse dicunt. **N**az si sic
esset nec in meli⁹ nec in pei⁹ labi poss⁹. Et
vt scribit **Tho. j. pte q. xcj.** Dicere animaz
eē de s^ustātia dei māifestā improbabilitatē
p^oinet. **N**ā aiā hūana q^uq^u est intelligēs in
potētia et sciētiaz quodāmodo a reb⁹ acgrit
et habz diuersas potētias q^u ōnia aliena sunt
a dei natura qui est act⁹ pur⁹ et nihil ab alio
accipies et nullā diuersitatē hz in se. **S**z ple
riq^u dubitant q^u **Genesis ca. ij.** scribit **For⁹**
manit de⁹ hōiem de limo terre. et inspirauit
in faciē ei⁹ spiraculū vite et fact⁹ est hō in a
nimam viuente. **S**ed ille qui spirat aliquid
a se emittit. q^u aiā quo hō viuit est aliquid de
s^ustātia dei. **A**d hoc rōdet **Tho. q. in spirare**
re non est accipiebū corpali⁹. **S**ed ibez
est deū inspirare q^uō spiritū facere nō de s^u
stantia sua s^z de nihilo. nā e^o corpali⁹ spi
rans non emittit aliquid de s^ustātia sua sed
de natura extranea. **I**ccirco firmiter p^ofi
mur vt in supioribus diximus. q^u aiā produ
cta est in esse a deo de nihilo. **Q**ua verita
te immobiliter p^ostetēte reprobat opinio il
lorū qui dixerūt aiām fore ignē. **P**anc tenu
it **Democritus** vt ait **Aristo. in. j. de anima**
In libro at⁹ de vita et morte **Aristo.** legitur
heraclitū semp⁹ affirmasse deos oēs ex igne
eē. et ex igne vniuersa p^ostare et aiām fauillā
esse stillātis eētie. **z**eno insup⁹ et **Leucipp⁹**
idē p^ostebant s^um **Tulliu** in q^ustionibus tu
sculanis. **I**de affirmabat **Ipare⁹** put scri
bit **Macrobius in j. li. sup⁹ somniū scipionis**
Suerūt huius opinionis sentētie **Q**uā aiā p^o
sente corpus caleat et recedēte frigescit. **E**t
forte sic opinātes ignei erāt et humorib⁹ co
lericis affluētes. **S**ed quid referem⁹ de ali
is qui dixerūt q^u aiā sit aer seu ventus. hoc
docuit **Dyogenes scdm⁹ Aristo. in. j. de aiā**
Anaximanes insup⁹ non tm aiās sed deos et
quecūq^u alia dicebat ab aere genita. vt cō
memorat **Aug⁹ li. viij. de ciui. dei.** hic scdm⁹
P^oliniu inuenit horologiu⁹. **A**t et hi aerei
sanguineisq^u humorib⁹ abundātes credi rō
nabiliter p^ont. **E**rrauit adhuc **Thales** mele
sius qui vt scripsit **Tulliu** in li. de natura de
orum: dixit deū ex aqua cuncta formasse. iō

q^u et aiām aquā esse. **C**ōtra quez et reliquos
p^orenominatos p^ohos extat sentētia **Augu
stini** qui in li. de quant. aiē ait. **N**on ex his
notis v^oitatisq^u naturis aiā facta est q^u istis
corporeis sensibus tāginus. **N**am neq^u ex
terra neq^u ex aqua neq^u ex igne neq^u ex ae
re neq^u ex his omnibus neq^u ex aliquib⁹ cō
iunctis horūz p^ostare aiām puto. **Q**uare ab
iectis p^ohor⁹ errorib⁹ sequamur dicta catho
licorū tenentes vt scribit in p^opendio theo
logie: q^u aiā est spūalis s^ustātia et rōnalis ad
viuificandū corpus humanū de nihilo crea
ta. **C**reata est inquā aiā perfectibilis et im
perfecta quantū ad sciētia et virtutes. per
fectissima tamēst quātūz ad naturales po
tentias. quantitatē habet non diffusiā sed
potestatiā et virtualē. **E**t quia est simplex
nec augmenti nec detrimēti est susceptiua.
Et nec in corpore maiori maior. nec mino
ri minor reperit⁹. **E**st ad imaginēz dei facta
capax virtutis vel vicij. suspectibilis pene
vel premij. arbitrio libera. potentijs et ha
bitibus et affectionib⁹ decorata. **C**aret pon
dere figura et colore. passibilis est et mutabi
lis. **E**o magis est quo capax est eternitatis.
Eo recta quo appetēs est bonitatis. **E**o be
ata quo particeps est diuinitatis.

Tertiu dubiu fuit vtrūz oēs aiē fuerant
simul create. **E**t p^ohi quidā cum **Platone** af
serētes q^u aiē intellectiue accidat vni⁹ cor
pori ponētes eā esse ei⁹sdēz p^oditionis cum
s^ustantijs spūalibus q^u corpori non vniūtur
tenuerūt oēs aiās hōim simul a p^oncipio cō
angelis fuisse creatas. **Q**uam opinionē se
quens **Origenes** dixit q^u oēs aiē fuerūt cu⁹
āgelis create. et ab suggestiōe dei tenebra
rum rebellauerūt deo. q^ure datū est illis cor
pus loco carceris vt ibi puniant⁹. post sepa
ratiōē vō ab illo sic purgate ad celos rede
unt. **S**ed p^ofecto ex ōni pte impia est atq^u
falsissima opinio ista. **N**ā vt inquit **Tho. j.**
pte q. c^o viij. **S**i accidētaliter pueniret ani
me vni⁹ corpori. sequerē⁹ q^u homo qui cōsti
tuitur ex ista vniōne esset ens per accidēs.
q^u etiā anima hūana nō sit ei⁹sdē nature cū
angelis ipse diuersus mod⁹ intelligēdi offē

dit. Homo em̄ intelligit accipiēdo a sensibilibus et pueriendo se ad fantasmatā. Angelus vero nō sic. Nam vt scribit in p̄p̄ndio theologie Intellect⁹ diuin⁹ cognoscit seipsum. Intellect⁹ angeli cognoscit res p̄ species creatas. Intellectus vero humanus cognoscit p̄ species abstractas a reb⁹ particularib⁹ per sensus prius cognitis. Et precipue in quattuor differūt p̄maxime angelus et anima. Primo differūt penes cōnaturale. q̄ aiā est vñibilis corponem etiam actū separata. angelus non. Secūdo differūt penes esse logicū. i. diffinitionē. q̄ aiā rōnalis est: sed angelus intellectualis. Anima em̄ apprehendit inquirendo et p̄ferēdo. angelus autē intueno. Tercio differūt penes cōmethaphisicū. i. separatū a materia et motu. quia angelus non habet passibilitatē nisi respectu superior⁹. Anima vero respectu inferiorū. quia immutat a sensibilibus. Quarto differūt penes esse theologicū. quia anima vertibilis est a bono in malū. et e cōuerfo. angel⁹ vero non q̄ manet in eo ad qd se cōuertit: siue bonū siue malū. Insup cōtra fidem est et totā scripturā sacā ponere nullam aiām debere dānari. Quare in hoc acceptāda est sentētia Augusti. qui in li. de ecclesiasticis dogmatib⁹ ait. Credendū est et firmiter tenendū: q̄ aiē non sunt ab initio create vt Origenes fūxit. nec cū corpibus seminant. vt Luciferani et Cirillus et qdaz latinozū affirmant. Sed a deo aiām creati simul et infundi in corpe p̄posito et formato. Si vero obijceret q̄ de⁹ cessauit a creatiōe rerū. q̄ vt scribit Genesi ca. ij. Cessauit ab ōni ope qd patrat. Rñdet Tho. vbi ā. q̄ de⁹ dicit cessasse die. vij. non quidē ab ōni opere. cū dicat Jo. v. Pater me⁹ operatur vsq̄ modo et ego operor. Sz cessauit a nouis rerū generib⁹ et speciebus p̄dendis. Nam vt idē Tho. ponit. s. pte q. lxxij. P⁹ opa sex dierū a deo multa scā sunt: et fiunt a deo quottidie. sicut noua indiuidua in quolibet specie. et noue spēs que frequēter apparent in aiālibus ex putrefactiōe generatis. et noua miracā ac noue aiē. An nihil ex

his factū est nouū quin aliquēter in opibus sex die⁹ p̄celleret aut p̄extiterit. Siue māliter sicut de costa ade formauit mulierem. siue causalit sicut indiuidua q̄ nūc generāt: p̄cellerūt in p̄mis indiuiduis suaz specierū. Spēs etiā noue si q̄ apparēt p̄extiterūt in quibusdā actiuis vtutibus. sicut q̄ aiālia ex putrefactiōe generata p̄ducant ex vtutib⁹ stellaz et elemētōz q̄s a p̄ncipio acceperūt etiā si noue spēs talium aiālium producatū. aut q̄dam p̄cellerūt sicut sicut aiē q̄ nūc creant. iō nihil nouū s̄ sole Ecclesiastici. ca. Qd de aiāb⁹ de nouo creatis intelligi etiā pōt. eo q̄ aiā ade in opibus illis sex die⁹ creata fuit: cū oēs aliē q̄ p̄ducunt hūilatin similes sunt. Sz adhuc outur diffictas de aiā p̄m hōis. an scz fuerit creata simul cum corpe et vel ante corpus. Et Augustinus super Genesim ad litterā videt sentire q̄ creata fuit ante corpus cum angelis sed hoc non dicit asserendo. Et in li. de ecclesiasticis dogmatib⁹ exp̄lie p̄trariū asserit. Scis vō Tho. s. pte q. xcj. dicit q̄ cum aiā vñiat corpi vt formaret sit naturalit p̄ humane nature esse non pōt q̄ fuerit ante corpus creata. Nam de p̄mas res instituit in p̄fecto statu sue nature s̄m q̄ vñiscuiusq̄ rei spēs exigebat. Quā at cū sit p̄s hūmane nature nō hz naturalē p̄fectionē nisi s̄m q̄ est corpi vñita. vñ nō fuisz p̄ueniēs aiām sine corpe creati. Quartū dubiū p̄positū fuit vtrū de⁹ debuit aiām tali corpi vñire. Est quidē vt apparet corpe hūanum passibile corruptibile mortale debile fatz et imbecille. Supatur a corpibus celestib⁹ in impassibilitate in splēdore in decorē. Alince in visu. a cane et vulture in odore. a porco in auditu. a simia in gustu et aranea in tactu. a volucrib⁹ in agilitate. et hūilissimi modi. Si aiā nobilissima et creatura cur corpi tā infimo de⁹ illaz copulauit. Ad qd rñdet Bonauē. in. ij. di. xvij. q̄ hoc p̄ueniter factū est quattuor rōnibus. Prima q̄ sic requirebat ordo hōis in se. Secūda quia sic requirebat ordo hōis ad creaturam inferiorem.

Tertia quia sic requirebat ordo hominis ad creaturam parem.

Quarta quia sic requirebat ordo hominis ad fines. **P**rimo requirebat ordo hominis ad se ut animam tali corpori viueretur. Nam homo debuit fieri ut ut naturam multa cognosceret non solum cognitione intellectiva sed etiam sensitiva. id debuit ei dari corpus multiforme ut diuersa organa diuersitati sensuum deserviret ad diuersa obiecta cognoscenda. Quia etiam debuit fieri in veritate arbitrij ut posset vivere in iusticia et mori per culpam. Dari debuit etiam ei corpus quod non tantum esset abile ad vivendum sed etiam posset fieri abile ad corrigendum siue moriendum. Ideo corpus illud non debuit esse celeste sed elementare.

Secundo requirebat ordo hominis ad creaturam inferiorem ut tale corpus sibi daretur. Quia enim corporales nature inferiores facte sunt ut deserviret creature rationali. hinc est quod debuit fieri rationalis creatura taliter disposita quod obsequium creaturarum inferiorum esset ei utile. Quare non debuit corpus hominis tam ex natura superiorum corporum quam ex natura elementorum constitui. **T**ertio sic requirebat ordo hominis ad creaturam parem. Sicut enim facta est una creatura rationalis prope deum et in loco supremo. scilicet celo empireo. sic debuit fieri alia rationalis creatura in loco infimo. scilicet in terra. Et ideo corpus eius debuit institui ex natura tali habitationi convenienti.

Quarto ordo hominis ad fines requirebat ut tale corpus haberet. Debebat quidem homo subijci deo per abiectionem humilitatis ut sic ascenderet unde angelus ceciderat per electionem. Ideo ei dari debuit corpus in quo pulverem se reputaret deo per omnia subiaceret. Et si obijceretur quod perfectioris forme debet esse perfectius susceptibile. Sed anima intellectiva est perfectissima animarum. Cum omnium aliorum animalium corpora habeant naturaliter insita tegumenta puta pilorum loco vestitum. et vnguium loco calcamentorum. habeant etiam arma naturaliter sibi data sicut vngues dentes aut cornua. ergo videtur quod anima intellectiva non debuerit vni corpori im-

perfecto tanquam talibus auxiliis privato. **N**on hoc respondet **Thom.** 1. pte. q. lxxvi. arti. v. in responsione ad quartum argu. quod anima intellectiva quia est uniuersalius apprehensiva habet virtutem ad infinita. Et ideo non potuerunt sibi determinari a natura determinate estimationes naturales vel etiam determinata auxilia vel defensionum vel tegumentorum sicut alijs animalibus quorum anime habent apprehensionem et virtutem ad aliqua particularia determinata. scilicet loco horum omnium homo naturaliter habet rationem et manus que sunt organa organorum. quia per eas homo potest sibi preparare instrumenta infinitorum modorum et ad infinitos effectus. Cuncta ergo que sunt in homine tam ex parte anime quam ex parte corporis que etiam ex parte vtriusque bene optimeque disposita sunt sapientissimus artifex ille deus. **P**ropter quod **Cicero** in li. de legibus dicebat. Aliam hoc prout dicitur sagax multiplex. acutum memoria. plenum rationis et filij quem vocamus hominem preclara quamdam dispositionem generatum esse a deo prestat. **E**t **Bernardus** in sermonibus inquit. Parum tibi videtur hoc. cogita quale te fecit. nepe secundum corpus egregiam creaturam. **S**icut animam magis imaginem creatoris insignem. rationis participem. beatitudinis esse capacem. Porro ab eo sibi coherere fecit artificio in comprehensibili et sapientia inuestigabili. **N**ec hoc ante promeruit qui animam non fuit. nec spes retributionis fuit. nec ideo fecit quod bonorum nostrorum eget.

De anima separata que immortalis est et perpetua et de locis ad que anime transferuntur postquam exierint de corporibus. **Ca.** iij.

Tertium mysterium de anima preplanibus de separationis. Propter transgressionem que est primorum parentum mors in omnes filios ad adam de creto dei iuste deservit. Quare et animam a corpore suo separari necesse est. De qua in hac parte quattuor dubia declaremus.

Primum utrum anima a corpore separata sit immortalis.

Secundum utrum anime separate transferantur ad aliqua loca.

Tertium utrum loca faciant ad delectationem vel penam animabus separatis

Quartū vtrum aiē creant de locis ab que transferuntur.

Primū dubiū est vtrū anima a corpe separata sit immortalis. **A**z p^r hⁱq³ temere affirmare non erubescūt q^d aiē simul cū cor poribus moriātur. **I**n quoz p^rsona inq^t sapiens **E**ccelesiastes iij. ca. **V**n^o interit⁹ ē hō minū ē iumentoz ē equa vtriusq³ cōditio. **S**icut mori^r hō sic ē illa moriūtur. **C**ōtra quos est auctoritas fidei ē oīn^u sapientium doctrina. **A**pparet at^q immortalē aiām atq³ incorruptibile ex tribus.

Primo ex generali p^ressione.

Secundo ex euidentē ratione.

Tertio ex clara exemplatione.

Primo appet q^d sit immortalis aiā ex generali p^ressione. **I**d nāq³ p^rfitent^r ē p^rdicat p^rhi. poete. doctores. immo ē q^dlibet magno ē excellētī ingenio v^ri. quoz dē in hⁱ loco inferamus. **A**uerrois sup^r xj. **M**etaphysice ita dicit **A**iā manet post mortē ē finis p^rosperitatis ei⁹ erit si iungat^r p^rmo motori. **E**t **A**uicēna v. pte nālū. **C**ū aiā liberabitur a corpe ē ab accidētib⁹ corpis tūc poterit cōiungi intelligētīe agētī. **E**t tūc inueniet in ea pulchritudinē intelligibile ē delectatiōnem perhennē. ē vocat intelligētīa agētēz deū. **G**alen⁹ in lib. de spermate. **S**icut lus men solis q^d est incorruptibile sepat^r ab aere ē ab ōnī oculoz intuitu. sic sine sui corrup tione sepat^r a corpe aiā. **P**lato s^m macrobium in li. saturnaliū. **E**t **A**ugelliū in li. notitum actica³ lib^rū scripsit de immōrtilitate aiē quē **T**ullī⁹ trāstulit in latinū. denōiauit q^d illū a p^rhedone q^ddam socrati ē platoni dilecto. ibi sic ait. **P**erfect⁹ ē purgat⁹ hinc exiens habitabit cū deo. **I**dē in thimēo. **A**iā est immortal⁹ s^m q^d vicerit passiōes v^rl vicia fuerit p^rmiabi⁹ vel p^runiet post hāc vitā. **M**acrobī⁹ sup^r somniū **S**cipionis. **S**ic habeto ōnibus q^d patriā seruauerint. iuuerint. auerint. certū ēē in celo definitū locuz vbi beati evo sempiterno fruā^r. **L**actātius li. vij. diui. insti. aduersus gentes: dicit q^d q^daz consulu^r **A**pollinē milesiū vtrū aiā mane at post mortem. qui respondit. **A**nima q^d

diu vinculis detinetur in corpore corruptibiles passiōes sentiens: mortalibus cedit doloribus. **C**um vero post humanā solutio nem velocissimā post solutū corpus inuenitur ōnino e terra ferr. nūq³ senescēs. ē manet in eternū. **L**ucreti⁹ v^rl ibidē **L**actantius refert: dicit. **C**edit idēz retro de terra quod fuit ante. **I**n terrām sed quod missū est ex etheris oris. **I**d rursum celi fulgētia tēpla receptāt. **A**terū **L**actātī⁹ ibidē **G**erecides. **I**mmortales ēē aiās ferecides disputauit. hec vero p^rpria est in r^rare religionē doctrina. **E**rgo **D**icare^r cū **D**emocrito errauit: qui perire cū corpe ac dissolui argumētat⁹ est. **Q**uintilianus ita retulit. **S**i q^d sciat q^d sit finis bonoz. que vera felicitas. nūq³ hⁱ bi vitēbi⁹ p^rmitura morte perire. **E**t **P**u^rbius li. iij. methamorphosios **V**ltima semper **E**xpectāda dies hōi dicit⁹ brūis. **A**ntē obitū nemo sup^rremaq³ funera debet. **G**allustī⁹ in li. de repu. **I**ngenūa ē egregia facinora sicut aiā immortalia sunt. **V**aleri⁹ maximi⁹ li. ij. ca. j. asserit morē fuisse gallo³ mutare pecunias vt eas reciperēt spūo inferos. **G**ereca ad lucilli ita scribit. **S**i transquille volum⁹ viuere in expectatiōe hūc a⁹ nima vt siue illā in fide siue egi tudines petant: q^d aliud bebo nisi vt exeat exhortari ē cū ōnib⁹ eā bonis emittere. **V**ade in quā vade fortis. vade felicis. nihil dubitās. en rerum nā q^d te generauit expectat. ē loc⁹ iste melior ē tutior. **D**ibim⁹ ad **A**leabrū ita loq^t tur. **N**os nō sum⁹ hui⁹ mūbi incole s^m abue ne. nec ita in orbē terraz venim⁹ tēq³ in eo p^rsistere libeat s^m trāfire. p^rperam⁹ enim ad patriū larē null⁹ delictoz p^rōderib⁹ p^rgrauati. **T**ullī⁹ in q^dstionib⁹ tuclanis clamat. **N**ō est lugēda mors quam immortalitas cōleq^t tur. **I**dē in li. de senectute induc^r **C**athonē p^rferentē euz **P**ublio scipiōe ē **S**ayo lelio. **E**go inq^t p^res v^ros viuere arbitroz ē ea q^d bez vita q^d sola vita nōianda. **N**ā dā sum⁹ inclusi in his p^rpaginibus corpis munere q^d dam necessitatē ē q^dui ope p^rfungimur. **E**st enim celestis animus ex altissimo domicilio dep^ressus ē quasi de meris integroz lo/

cum diuine nature eternitatis contrarium.
Sed credo deos immortales spirasse aios
in humana corpora ut eent q terra vterentur
quiaz celestiu orbinez: pteplates imitaretur
eu vite mo atq: pstatia. **N**ec solu merom
pulyt vt ita crederet: sz nobilitas etiā sumoz
phoy: z auctoritas, demōstrabunt mihi pre
terea q socrates supmo die vite de immō:
litate aioy disserruissz. **I**s qui esset oim sapi
entissim⁹ oraculo apollinis iudicat⁹. **Q**uid
multa sic mihi cōsuasi sic sentio cum tāta sit
celeritas animoz: memoria preteritoz. fu/
turoz prudentia, tot artes, tot scientie, tot
inuenta non posse eam naturā que res ipas
cōtineat esse mortalem.

Secundo apparet q aia sit immortal ex
euidetiōne q multiplex assignari potest.

Prima dicit cessationis.

Secunda superationis.

Tertia operationis.

Quarta inclinationis.

Quinta perfectionis

Sexta ordinationis.

Septima iustificationis.

Octava remunerationis.

Nona assimilationis.

Decima resurrectionis

Undecima orationis.

Duodecima pparationis.

Prima ratio ex qua colligit q sit immor
talis aia dicit cessatiōis. **C**essat quidē in ea ma
teria cum sit sbsistia simplex: z nō sit pposi
ta ex materia z forma. **U**n Aug⁹ in vij. su
per genesim ab lram ait: q aia non est facta
ex materia corpali neq: ex materia spiritua
li. **E**t hoc manifestū est fm **A**tho. j. parte q.
lxxv. picipue ex rōne hūane aie inquātū est
intellectua. **N**ā ōne qd recipit in aliq reci
pitur p modū recipietis. **S**ic at cognoscit
vnū quodq: fm q forma ei⁹ est in cognosce
te. **A**ia at intellectua cognoscit rē aliquaz
in sua natura absoluta. puta lapidē inquātū
est lapis absolute. **E**st q forma lapidis abso
lute fm rōnem ppropia formale in aia intel
lectua. **Q**uare z ipsa aia intellectua ē for
ma absoluta z non composita ex materia

z forma. **N**am si sic eēt pposita: forme rerū
reciperentur in ea vt indiuiduales. z sic non
cognosceret nisi singulare vt accidit in po
tētis sensitui is q recipiūt formas rerū in or
gano corpali. **M**ateria em̄ est pncipiū indi
uiduationis formaz. **R**elinquit q q aia in
tellectua z ōnis intellectualis sbsistia cog
scens formas absolute: caret ppositiōe ma
terie z forme. **O**mnis at corruptio pcedit
a ppositione materie. licet em̄ sit incorrupti
bilis z ingenerata fm se. vt dī. j. phisicoy. tñ ē
cā corruptionis eo q in potētia ad multas
formas nec satifit appetitui suo per aliquā
formā corporū inferiorū. **U**n licet mā ppe
non corrupat p se nec forma p se sz solu cō
positum. tñ corruptionis hui⁹ causa est mā.
Cum igit vt dictū est aia non sit pposita ex
materia z forma q: tunc nō diceret aia sz a
nimatū. q patet q aia ē incorruptibilis. **E**t
vt inquit **A**tho. vbi. s. dato q aia eēt pposi
ta ex materia z forma. tñ adhuc oporteret
ponere eā incorruptibilez. nō em̄ inuenitur
corruptio nisi vbi inuenit cōtrarietas. **G**e
nerationes nāq: z corruptiones ex ptrariis
is in ptraria sunt. **U**n corpa celestia q: non
hnt materiā prietati sbsiectaz incorruptibi
lia sunt. **I**n aia at intellectua nō pte ē ali
qua prietas. recipit em̄ fm modūz lue ē. ea
vero que in ipsa recipiunt sunt absq: prietate.
Nā intelligit ignē z aquā absq: prietate
Rōnes quidē ptrarioz in intellectu nō sunt
ptrarie sed est vna sententia ptrarioz. **I**n
possibile est ergo q aia intellectua sit cor
ruptibilis. **S**cd rō qua ostēdit q aia sit
immortalis: dicit superationis. **S**upat aia
intellectua z excedit nobilitatez z dignita
tem quozūcunq: corporū tā elemētariū q
celestiū. quod pbatur ex dictis omniū sapi
entūz. **I**ndt Aug⁹ in li. de libero arbi. **O**m
nis aia omni corpe est nobilior seu melior.
Et idē li. octuagintatriū qstionū **O**m̄is aia
melior est ōni corpe. **E**t idē in li. de duabus
aiabus. **A**nima luce ista quam hōies vene
rantur melior est. qm̄ quidē illa intelligitur
mente. hec sensu corporis innotescit. **E**t idē
viij. de ciuitate dei. ca. xv. **O**mni corpi pfe

runtur aīe. Et in li. soliloquior. Quicquid
celi ambitu ptinet inferius ab aīa hūana ē.
Et Crisost. in li. de lapu mūdi. Quāto ait
celū terra pulchri? tāto aīe pulchritudo oī
nem formā quā p̄cherrimi corpis supat.
Ab idē est glosa ca. iij. fit. de etate ⁊ quali.
ordi. Et xij. q. j. ca. p̄cipim⁹. Et cōfirmatur
xxiij. q. iij. ca. si habes. Et de peni. ⁊ re. ca.
cū infirmitas. Et C. de sacrosanc. ec. l. sanc
mus. Et Aristo. in p̄ncipio li. de aīa docz q̄
liter sciētia de aīa quātū ad bonitatē ⁊ hōia
bilitatem est p̄ponēda alijs sciētis natu
ralib⁹ q̄ sunt de numero bonorū hōia bilitūz
p̄ nobilitatē s̄biecti qd̄ est aīa intellectiua
Iterū in p̄mo de aīa ait. Aīa aut aliqd̄ me
lius esse ⁊ antiqui⁹. i. nobili⁹ impossibile est
Impossibilis aut̄ adhuc intellectu. scē a/
liquid nobilior. rationabilissimū cū ē hā
bet ⁊ nobilissimū s̄m naturā. Et his argui
tur sic. Omne quod nō s̄biicitur motui celi
est incorruptibile. Nam mot⁹ celi est cā ge
nerationis ⁊ corruptionis. sed aīa non s̄bi
icitur motui celi. nam nullū min⁹ nobile po
test agere in mai⁹ nobile nec illud destruere
Sic itaq̄ cum aīa rōnalis que est spūs no
bilior sit celo quod est corp⁹ nō subijciē cel
lo. Insup hoc demonstrari pōt. Quia tāto
creatura est nobilior quāto magis appropin
quat deo. vñ creature q̄ sunt tm̄ ⁊ soluz hnt
esse sunt in infimo gradu nobilitatis. Crea
ture que hnt esse ⁊ viuere sunt illis nobilio
res. Multo digniores vero sunt creature q̄
hnt esse viuere ⁊ sentire. Quib⁹ omib⁹ p̄e
ponūtur creature que hnt discernere et in
telligere. Cum ergo celi habeāt tm̄ esse: se
quit⁹ qd̄ incōpabilis illis sit excellentior aīa.
Pōt adhuc aīa inclinationes corpis ex in
fluentijs corporū celestīū rep̄mere ⁊ refre
nare. Quare cū nec a celo causē nec illi s̄b
ijciatur erit p̄ seq̄nēs incorruptibilis.
Tertio rō ostendēs aīam esse immorta
lem dicitur operationis. Cui⁹ libet nāq̄ s̄b
stantie corruptibilis operatio sua duratiōe
debilitat⁹ ⁊ deficit vsq̄ ad vltimū defectuz
qui est corruptio vel mors. Sed operatio
s̄e sua duratiōe inualefcit ⁊ proficit. qz vt

scribitur Job xij. ca. In antiquis est saple
tia ⁊ in multo tpe prudētia. Ideo apparet
q̄ anima sit immortalis ⁊ incorruptibilis.
Quarta rō qua probat⁹ qd̄ aīa sit immor
talis dī inclinationis. Om̄s quidē hōies na
turaliter inclinātur ad desiderandā vitā p̄
petuā ⁊ beatitudinē. s̄ impossibile ē appe
titum naturalē esse frustra ex ij. methaphi.
vbi dicit Aristo. desideriu naturale non est
frustra. Et in li. de celo ⁊ mūdo. Naturā
facit aliqd̄ factū vanū. Igit̄ necesse est po
nere aīam immortalē. Dec ē rō Tho. in. ij.
p̄tra gētiles ca. lxxvij. Et in. j. p̄e q. lxxv.
Quinta rō dī p̄fectiōis. Ap̄fectiōē
nāq̄ vniūsi requirit diuersus grad⁹ crea
turarum. Dñ Grego. in iij. dialogorū dicit
Tres vitales spūs creauit onipotens deus
Dñū qui carne tegit⁹ ⁊ cz carne morit⁹. hic
est iumētor⁹ ⁊ aīalium irrationaliū.
Dñū qui carne nō tegit⁹ nec cum carne moritur.
hic est angelorū. Et tertiu qui carne tegit⁹
non cū carne morit⁹. hic est hōim rōne poi
ctoz. Apparet ḡ qd̄ ad p̄fectiōē vniuersi
ponēda est aīa immortalis. Sexta rō dī
ordinatiōis. ⁊ hoc refert ab diuinā sapiētia
Sapiētis nāq̄ est ordinare bona ad bonū
⁊ optima ad optimū finē. Si ḡ de⁹ ōnia or
dinauit ab hōiem: videt⁹ qd̄ hō post deū sit
omniū creaturarū finis. Finis at nobilior
est p̄ncipio. Cum ergo mundus sit perpe
tuus quantū ad substantiā: vt patet de ele
mentis et corporibus celestib⁹. ergo ⁊ ani
ma erit perpetua. Pancrationem Lacta
tius tāgit li. vi. diu. insti. vbi ait Si homi
num causa fact⁹ est mūdos ⁊ ita fact⁹ est vt
esset eternus: scz quantū ad substantiā: cur
ip̄i quorū causa factus est non sunt semp
terni. At nonnulli deo nostro ingrati simi:
negare non p̄fundūtur ab hominūz vtilita
tem cuncta que in celo ⁊ q̄ in terra sunt esse
ordinata. Quia audire debet illud qd̄ scribi
tur Deuterono. iij. ca. Solē ⁊ lunam ⁊ om
nia astra celiceant dñs de⁹ in ministerium
cūctis gētibus. Et Dauid loquēs ad deū cū
admiratione dicebat. Quid est hō qd̄ me oī
es eius: aut filius hōis quoniā vñitas eum

Ministi eū paulominus ab angelis glā et honore coronasti eū ⁊ pstitisti eū sup opa manū tuarū. **O**mnia sibi cisti sibi pedib⁹ ei⁹ oues ⁊ boues vniuersas: insuper ⁊ pecora cāpi. **P**olucres celi ⁊ pisces maris. **E**t de h⁹ **A**ug⁹ adhuc ita loquit⁹. **O**mnia domine sibi pedibus hōis subiecisti vt solus homo sup omnia tuus esset totus. **E**xterioranāq; pro corpe cūcta creasti. **I**psū vero pāiā animā pro te vt tibi soli vacaret: te solum amaret ⁊ possideret ad solatiū. **L**actāti⁹ at li. v. j. diu. insi. p⁹ eleganter suadet mundum sine causa factum non esse, deum et propter hōiem a deo pbitū pfitē. **I**nquit ergo sic. **C**um mūdus onēsq; partes ei⁹ vt videmus mirabilis rō gubernet: cū celi tēperatio ⁊ equalis in ipsa varietate cursus a strozum luminū celestiu: tēporum pstant ac mira descriptio: terraz varia fecūditas: plana cāporū munimēta: ⁊ aggeries montium: viriditas vbertatq; siluarū: fontiuq; saluberrima eruptio: fluminū oportuna inūdatio: maris opulenta ⁊ copiosa interfusio ventozū diuersa ⁊ utilis aspiratio: terra ceterazq; oniarōne summa pstant. **Q**uis tam cecus est vt existimet sine causa esse scā: in quibus mira dispositio prouidētissime rationis elucet. **D**einde sequit⁹ **L**actāti⁹ insinuans q non nisi propter hominez cuncta sunt facta ⁊ ait. **Q**uis est enim tam ineptus vel tam ociosus vt aggrediat aliquid facere frustra ex quo nullā vtilitate nulluz cōmodum speret. qui domū edificat non ideo edificat vt tñ modo dom⁹ sit s; vt in ea possit habitari. **Q**ui nauez fabricat non iō insumit operā vt tñ nauis appareat s; vt ea nauiget. **I**te qui vas aliqd instituit ac format nō propterea id facit vt tñ fecisse videatur. sed vt vas illud effectū capiat aliqd necessariū. **S**imiliter cetera qcumq; sunt non vtiq; in supvacuū s; ad vñ aliq; vtilē laborāt. **M**undus ergo adeo fact⁹ est non vtiq; propter ipsū mundū. **N**eg enī aut calore solis aut lune aut aspiratiōe ventozum aut humore imbriū aut alimonia frugum cum sensu careat indiget. **S**ed ne illū

quidē dici potest q deus propter seipsum fecit mundū. qm potest ēē sine mūdo sicut fuit antea. **E**t his onibus que in eo sunt queq; generāt⁹ deus non vti. **A**pparet g animantiū cā mundū ēē pstructū. qm rebus his quibus pstat animātes fruunt⁹. **R**ursus ceteras animantes hōis causa ēē scā ex eo clarū est q hōi seruiūt. ⁊ tutele atq; vñibus eius dāt⁹ sunt. qm siue terrene sunt siue aq; tiles: non sentiūt mūdi rōnem sicut homo. **h**ec **L**actāti⁹. **P**t autē breuius hāc ptem decurramus. **P**ugo in li. de attr spōse hāc ad hominē dicit. **R**eipice vniuersum mundū istū. ⁊ cōsidera si aliquid in eo sit qd tibi non seruiat. onis natura ad hunc finē dirigit cursum suū vt obsequijs tuis famuletur. tuisq; necessitatibus s; affluentiā indeficiētem occurrat. hoc celū hoc terra hoc mare hoc aer cum his que sunt in eis vniuers⁹ ex plere non cessant. **h**ec **P**ugo. **R**es est profecto ab onibus pōderanda q pssim⁹ oīm pater deus tot innumeris beneficijs tot āplissimis muneribus tot abūdātissimis gratijs voluerit animā rōnalem dotare. **I**psi corpus organū mirabili opificio extructum cum sensibus copulauit. **I**psi celos et sidera firmamētū elemētaz onia ⁊ ex illis pposita seruire iussit. **I**psi angelos ad custodiā deputauit. **I**psi leges pcepta bene viuendi instituit. **E**t cum nec sic suū creatorem agnosceret: misit vnigenitū filiū suū qui viā veritatis illā doceret. qui errantez ad semitā vite pduceret. qui deniq; illā sanguine suo precioso redimeret. **Q**uis igitur tā egregiā tā insignē tā pclarā tāq; deo charissimā creaturā ad imaginē ⁊ suā similitudinē formatā morturā audeat affirmare. **A**peri oculos tuos o aiā tanto decore redimita. **A**iā tanta diligentia a tuo creatore custodita. **A**nima tanto labore a iesu filio dei ⁊ virginis quesita: tanto dolore recuperata: tanto deniq; precio redempta: ⁊ cōsidera in teipsa sapientia dei qui nō ab re circa te tāta dignatus est operari. **S**eptimā rō q ordimus q aiā sit immortalis dī iustificati onis. **C**lamāt onēs sancti iustissimū ēē deū

sicut patet in sermone de iusticia dei in q̄bra
 gehimali nro. Et vbi eēt iusticia dei si aīa cū
 corpe moreret. q̄quidē tot mala in p̄sen
 ti remanēt impunita. Sed p̄fecto nō sine
 pena trāsibunt impij qui in suis malis et ini
 quitatib⁹ p̄sperantur. q̄ in futura vita eq̄ssi
 mus ille deus reddet vnicuiq̄ s̄m opa sua.
 vt lati⁹ diximus in pretacio sermone. Non
 gloriant̄ p̄ctōres in malicia sua. q̄m de illis in
 quit in ps. lxxvij. Dauid. Consummet nequi
 tia p̄ctōr. Et ps. xxxj. Multa flagella p̄ctō
 ris. Et sapiēs puerbioy v. ca. Iniquitates
 sue capiet impiū. Nam et Seneca in trage
 dijs hocip̄suz p̄fitēr. Inquit s̄t sic. Quod
 quisq̄ fecit patit̄: auctore scel⁹ repetit. Et
 Plato in fedrone dicit. Est in reuera defun
 ctorum aīa exire. et bonis meli⁹ eē: malis
 s̄t deterius. Octaua rō qua deducit im
 mortalitas aīe d̄r remuneratiōis. Hoc spec
 tat ad clementiā et benignitatez dei. q̄ sicut
 nullū malū impunitū: ita nec vllū bonū ir/
 remuneratū relinquit. Hoc aut̄ esset si aīa pe
 rirēt cum corpe: q̄m amici sui qui corpa eo
 rum et volūtarijs castigatiōib⁹ et illat⁹ pas
 sionibus obtulerūt: nullū inde reportassent
 mercedē. Intuesmur quid apli: quid p̄fess
 sores: quid v̄gines: q̄d et martyres egerint
 pro dei amore. et inde p̄cludamus q̄ si mor
 tua foret illoy aīa dei manus vacua esset a
 munere liberalitatis. Errauerūt in solitudi
 nibus illi: in spelūcis. in cauernis: in scissur⁹
 petrarū et montiū: affligētes carnē vigilijs
 ieiunijs: genuflexionibus: v̄beribus et disci
 plinis. Alij ludibria et vincula experti sunt.
 Alij lapidati sunt. Alij capite cefi. Alij flā
 mis abusti. Alij sagittis vulnerati. Alij in
 mare et fluminib⁹ demersi. Alij exquisitissi
 mis cruciatib⁹ necati: vt deo gloriā et hono
 rem impēderent. Nūquid sine retributiōe
 laborauerūt in cassum: Pietas dei bened
 dicti. O charitas p̄f̄is eterni. Ipse vtq̄ di
 lisētib⁹ se bona inuisibilia p̄pauit: q̄ocu
 lus non vidit et auris non audiuit. Et p̄p̄ea
 saluator n̄r. Matth. v. ca. suos discipulos p̄
 fortabat dices. Beati estis cū maledixerint
 vobis hōies et persecuti vos fuerint et dixē

rint omne malū aduersus vos mentientes
 pp̄ me. gaudent et exultate q̄m merces v̄ra
 copiosa est in celis. Nonā rō d̄r assimila
 tionis. de qua sic dicit Aug⁹ in li. de spiritu
 et aīa. Immortalis est aīa: ne a sui creatoris
 similitudine discrepare videat̄. Non enim
 poterat eē imago et silitudo dei si vllō mor
 tis termino clauderet̄. Decima rō d̄r re/
 surrectionis. Est articulus fidei q̄ mortui re
 surgent. Et de hoc diffusē scripsi in q̄brage
 simali in sermone de resurrectione generali.
 Quia itaq̄ erit resurrectio que fiet p̄ vni/
 onem aīarū ad sua p̄p̄ia corpa virtute di
 uina. Et q̄ xps surrexit a mortuis. Et alij
 post mortē miraculose redierunt ad vitam
 necesse habem⁹ p̄fiteri q̄ aīa sit immortal.
 Undecima rō d̄r orōnis. Pr̄at ecclā p̄
 defunctis: et suffragia facit pro animabus in
 purgatorio penale debiti exoluentibus.
 Igit̄ aīa est immortalis. Duodecima rō
 d̄r p̄parationis. Comparādo quippe animaz
 que est vltima forma ad primā materiā po
 nenda est aīa incorruptibilis. Nā sicut esse
 intelligibile est p̄manētius q̄ eē sensibile.
 Sic et recipiēs esse intelligibile est p̄manē
 tius q̄ recipiēs esse sensibile. Sed recipiēs
 eē sensibile est incorruptile sc̄dm suā s̄bita/
 tiam. s. materiā p̄ma. q̄ multo fortius intel
 lectus possibilis qui est receptiu⁹ formaz in
 telligibiliū. Tertio apparet q̄ sit im
 mortalis aīa ex clara exēplatione. Sūt tria
 exēpla lucidissima q̄ oñdunt aīaz eē immor
 tale. in q̄bus tanq̄ in splēdidissimo speculo
 quilibet tate rei veritate inspicere potest.
 Primū exēplum d̄r tolleratiōis
 Secundum apparitionis
 Tertium exauditionis.
 Primū exēplū d̄r tolleratiōis. vt em̄
 scribit Cicero in q̄stionib⁹ tusculanis. Ne
 mo vnq̄ sine magna spe immortalitatis se
 pro patria offerret ad mortē. De martyri
 bus clarū est q̄ mortē non timuerūt quam
 vitare potuissent si xpm relinquere voluiss
 sent. Sed ad philosophos veniamus. Res
 citat Aug⁹ li. j. de ci. dei ca. xxiij. q̄ quidam
 p̄phus Theobiet⁹ nōie lecto Platonis lib⁹

de immortalitate aīāz. de muro se precipitē d
dit. itaqz interfecit semetipsum. Et Lactā
tius li. iij. di. i. insti. ait. Multi ex his q̄ eter
nas eē aīās suspicati sunt tanq̄ in celū mig
turi sibi; sīa man⁹ intulerūt. vt Alcētes vt
Crisippus vt Empedocles et zeno. Et ex
romanis Catho qui fuit in omni vita sua so
cratice vanitatis imitator. Et q̄ de catho
ne fit mētio: sciendū q̄ multi fuerūt sic no
minati. Nā fuit quidā catho cēforin⁹ de q̄
fit mētio in li. de amicitia, et in questionib⁹
tufculanis a Cicerone. Et a Plinio in li. de
viris illustrib⁹. Et a Valerio in rubrica de
studio et industria. Sic fuit eloquentissim⁹
litteris grecis et latinis eruditus. multa qz
fecit magnifica pro republica et consulēdo
et preliando. Qui vt scribitur in speculo ges
torum munditēdio duplicis quartane af
fectus: vt beatiore vita frueretur: semetip
sum interfecit. Sui et alius catho filius sup
dicti vir bellicosus. qui vt scribit Grōrin⁹:
cum in bello cōtra macedonie regē pugna
ret equo prolapsus: cum se recolligiss⁹: ani
maduertit gladiū cecidisse e vagina. quem
fortiter recuperavit. et vulneratis hostibus
ad suos rediit. Quod exemplū adeo roma
nos animavit ad preliū et macedones terru
it vt ipsi macedones vincerētur. Sui ali⁹
marcus catho filius supradicti et nepos cen
forini qui p̄sul in affrica diem clausit extre
mum. Catho autē vticensis qui et port⁹ fu
it filius precedētis marci cathonis. qui vti
censis dicit eo q̄ in vtica libie ciuitate se oc
cidit. causa vero fuit vt non subiret cesa
ri. quoniam ipse pōpeianus partes secut⁹ fue
rat. Nā vt ait Tull⁹ in. j. de officiis. Dors
turpituominia celerituti antepōnēda est. Ex
hoc arguunt quidam probātes q̄ aīa fit im
mortalis ex auctoritate Aristotilis in iij. e.
ethicorū. qui ait. q̄ fortis debet se exponere
morti pro salute patrie. et hoc scdm iudiciū
naturalis rōnis. Sed nisi aīa esset incorru
ptibilis non deberet hoc appetere. qz non
esset simpliciter non cadit s̄b appetitu. S̄
cōtra hoc nōnulli obijciunt dicentes q̄ et
am si anima moreretur cum corpore adhuc vel

le sustinere mortem pro liberatione patrie
et pro republica eēt scdm iudiciū rectū rōnis.
Nam melior est modicus actus virtutis in
tensus q̄ vita viciosa vel cum actu remisso
per magnū tēpus. ergo fortis debet se ex
ponere pro bono virtutis. Et quia ipse est
pars cōmunitatis cuius bonū p̄mune natu
raliter est magis diligendū q̄ bonū puatū.
Et ista videtur fuisse opinio Scoti quā im
probat Lauoulphus in suo iij. di. xliij. Q̄
sicut lex et ratio naturalis pualet omi legi et
rationi maxime create. Ita bonū entitat⁹
naturalis pualet omni bono cuiuscūqz v
tutis. vnde longe videt q̄ sit eligibilis ha
bere esse perpetuū et non virtuosus eē
moraliter non dico viciosus eē sed non v
tuosus q̄ habere esse morale ad modicum
tēpus et postea habere perpetuū non esse.
Similiter puto eligibilis habere perpe
tuam entitatē incorruptibilez sine glārie
q̄ habere gloriosus esse per vnū diē et post
ea perpetuo anihiliari. et tamē maius est bo
num patrie q̄ bonū vtutis. hec Lauoulph⁹
Riccardo etia de media villa in. iij. di. xxxij
ita scribit. Si aīa moreret cū corpore vt falso
quidā sunt opinati: hō nō deberet velle sus
tinere mortē p̄ liberatione patrie. Primo
qz s̄m Augusti. in. j. de libe. arbi. Quisquis
recte aliquid eligit appetendū: necesse est
vt melior fiat cum ad id puenit qd̄ elegit.
Melior at eē nō poss⁹ qui non esset. S̄ si
aīa moreret cum corpore hō per mortē tota
liter definirer esse excepta materia prima.
Ergo moriēdo volūtarie p̄ liberatione pa
trie melior non esset. et sic non esset electio
recta. Scdō nō debet hō volūtarie inter
mittere actū virtutis alicui⁹ nisi vt liberi⁹
vacet exercitio maioris vtutis. Sed multo
magis eēt p̄ rōnem rectā eligere illud ad qd̄
sequeret ppetua impossibilitas operādi se
cundū quacūqz vtutē. q̄ ad tēpus mēmitte
re act⁹ vnus virtutis nō pp̄ exercitiū alte
rius virtutis. Sed si aīa moreret cū corpo
re hō eligēdo mori. eligeret illud ad qd̄ se q̄
re tur q̄ ampli⁹ in ppetuū s̄m virtutē opa
ri non posset. Ita causa exercitiij dca fuit.

et ut silenti imponat his qui dicunt non esse
sufficiens immortalitatis argumentum. quod il-
li de quibus mentionem fecimus superius et
reliqui qui patriam dilexerunt immo et mar-
tyres qui christum confessi sunt mortem non hor-
ruerunt. **S**ecundum exemplum in quo lucy
anime in mortalitas de apparitionis. De ap-
paritione animarum diximus in sermone de trans-
figuratione iesu christi benedicti. ideo tamen id nunc
asserimus quod volente deo ad consolationem vi-
uorum sepius anime sepe diuersimode ap-
paruerunt. **I**n legenda sancte Lucie scribitur quod
orante ipsa cum matre iuxta sepulchrum sancte
Agathe: Luciam somnus arripuit. vixitque
gatham in medio angelorum gemis ornatam
stantem et dicentem sibi. **G**loria mea lucia quibus
me petis quod ipsa poteris prestare conti-
nuo matri tue. **N**am ecce per fidem tuam sana-
ta est. **E**uigilans lucia ita inuenit. **N**az passa
fuerat eius mater annis multis fluxum san-
guinis. **P**ieronimus in vita pauli primi he-
remite narrat qualiter **A**ntonius longe po-
situs a cella pauli: vidit angelos animas ei-
us deferentes. qui mox currens inuenit corpus
pauli flexis genibus in modum orantis erectum:
ita ut ipsum vivere extimaret. **S**ed cum ipsum
mortuum didicisset dixit. **S**ancta anima quod ge-
rebas in vita in morte monstrasti. **C**um autem
non haberet unde sepulchrum faceret: vene-
runt duo leones et foueas parauerunt. sepul-
crumque rederunt ad filium. **A**mbrosius refert
de beata **A**gnete quod ei peracto martyrio:
cum parentes eius octaua die iuxta tumu-
lum vigilarent: viderunt chorum virginum
vestibus fulgentibus radiantem. inter quas vi-
derunt beatam **A**gnetem simili veste fulgentem.
et a dextris eius agnum candidiorē niue stantem.
quibus illa ait. **V**idete ne me quasi mortuam lu-
geatis. sed congratulamini. quia cum his omnibus lucidas sedes acce-
pi. **P**ropter quas visionem ecclesia celebrat
festum agnetis sedo. **C**onstantia autem virginis filia
postquam lepra grauissima laborans: cum hac
visione audisset: tumulum eius adiit. et ibi dum
orationi inisteret: obdormiuit. viditque beatam
agnetem sibi dicentem. si in christum credideris: pri-

mo liberaberis. **A**b quam vocem euigila-
ns perfecte se sanata inuenit. que baptis-
mum recipiens super corpus beate agne-
tis basilicam fecit. et ibi in virginitate perman-
sit. **I**n vita sanctarum **R**ufine et secunde ponitur
qualiter apparuerunt cuidam matrone no-
mine platille. hee due sorores fuerunt virgi-
nes romane: parentibus clarissimis genite. **A**-
sterio. scilicet **A**urelia que nupsit armentario
et verino. qui accusauerunt eas quod christiane
essent tempore **V**aleriani imperatoris. et capte
ac tradite donato prefecto post multa verba
iussit rufinam prius cecidi. quod videns so-
ror clamare cepit ad iudicem. **Q**uid est quod so-
rorem meam glorificas et me inhonoras. **T**u
dem post multa verba flagitasti tormeta du-
cte fuerunt in filiam in via cornelia ab vi-
bra romani miliario decimo in funbo qui vocatur
buxeco. ibique rufina capite truncata. **S**ecunda
percutitur. et earum corpora feris et canibus
linquuntur. **D**enique **P**lantilla matrona in cuius
prebium hoc factum est: vidit eas in visu se-
dentes gemmatas in thalamo et dicentes
sibi. **P**lantilla desine a flagitiis ydololatrie. et
crede in christum. et veni in prebium tuum et corpus
vra nescis sepeli. quod illa fecit. **G**regorius in
h. dialogorum libro affirmat de sancto **B**enebio
cto quod dum moraretur apud mentem cassinum: no-
cte quadam dum per fenestram cellule aspiceret et
oraret: vidit fuscam lucem de super cunctas noctis
tenebras effugasse. **S**i. b. ut ait totum mundus
velut sub uno solis radio collectum: ante oculos eius
abductus est. abique animam. **G**ermani episcopi
capuani ad celum deferri videtur. **C**on-
perit autem postea quod illa hora migrasset a corpore.
De sancto **G**ervasio et prothasio gemi-
nis fratribus: qui martyrio coronati fuerunt
in ciuitate mediolani scribit **A**mbrosius in
sermone qui legitur in officio matutinali fe-
stiuitalis eorum: qualiter cum eorum corpora tre-
centis annis et ultra latuissent: ab eo recepta
sunt in loco quem sequitur. **Q**uotam namque quadraginta
finali tempore ipsi in ordine positi: nec capite vi-
gilanti nec integre dormienti apparuerunt
duo pulcherrimi iuuenes vestibus candidissimis.
i. colobio et pallio induti caligula calciati

secum manibus extensis orantes. qua visione
elapsa rogauit dñm vt eū lubificari nō sine
ret. si vero aliqd visio illa expeteret boni
iterū appareret. **S**imili mō canente gallo
orātes secū iuuenes apparuerūt. **T**ertia ve
ro nocte non dormiēti s; stupēti cum tertia
sibi apparuerūt psona; q̄ silis paulo aposto
lo videbat s; in pictura prospexerat. il
lisq; tacētib; ap̄lus sibi dixit. **I**sti sunt qui
nihil terrenū desiderātes monita mea sunt
secuti: q̄z corpa in eo regies loco in q̄ stas:
buodecim pe dū altitudie terre cooptam
archā reperies: et ad caput eoꝝ libelluz in q̄
ortus eoꝝ ptinet et finis. **I**ta em̄ sepelietas
illa corpa philippus quidā xpianus. **C**ōuo
catia q̄ vicinis coepis: ipse ambrosi⁹ prior
terre fossor accessit. **E**t om̄ia put dixerat si
bi paul⁹ in illa visione inuenit. **C**orpa vero
ita sunt repta ac si ipsa hora ibides fuissent
posita. **I**n super et odor mirabil' inde flag
bat: multaq; ibi miracula illoꝝ meritis co
rūscarūt. **E**t vt inq̄ **Aug⁹** li. x. j. de ci. dei
In illis dieb⁹ ipso pñte et impatore ac mul
titudine gentiū: ecc⁹ quidā ad corpa marty
rum geruasij et prothasij lumē recepit. **I**n
hac inuētiōe par inter lōgobardos et ro
manū imperiū reformata fuit. **I**deo **Gre**
gorius papa in introitu misse cātari institu
it. **M**oqueſ dñs pacez in plebē suā. **D**e p̄e
vero btō **Francisco** narrat dñs **Bonaueñ**.
q̄ hora trāsitus ei⁹ minister fratrū tūc tem
poris in terra laboris augustin⁹ nōie in ex
tremis laborans: cum iam biu p̄disset lo
quelam: audiētib; qui astabāt subito cla
mauit et dixit. **E**xpecta me p̄ expecta: ecce
iam venio tecū. **Q**uerētib; at fratrib⁹ et
mirātib; cui sic loqr̄. beatū **Grāscum**
eūtem in celū se videre asseruit. **S**tatimq;
hoc dicto et ipse feliciter reſeuit. **S**adē ho
ra ep̄o assisinati qui ad oratoriū michael' ar
chageli p̄e deuotione accesserat in monte
gargano btūs francisc⁹ iocūdus apparens:
mundū se dixit relinquere et ad celū eꝝe
ultatione trāfire. **M**ane surgēs ep̄s soc ijs
narrat q̄ vidit. **E**t assisū rediēs cum per q̄
fisset sollicite certitudinaliter cōperit: q̄ ea

hora qua sibi q̄ visionē innotuit: beatus pa
ter ex hac vita migravit. **I**nueniunt et al
lie hui⁹ apparitiones quas longū eē enar
rare. **E**t quib⁹ cogimur indubitatē tene
re q̄ ai⁹ sit immortal. **T**ertiu⁹ exēplū b̄
exauditionis. **Q**uissā non videat et per ex
perientiā p̄prehendat quot et viri et mulie
res q̄ in sua necessitatib⁹ scōꝝ et scārum p̄
cipue v̄ginis immaculate m̄ris dei implo
rant patrocinū: exaudiant. **L**aceam⁹ mi
racula q̄ sup hoc indies in eccēla clarescunt.
Oculos tñ cordis et corpis p̄uertamus ad
sacra tēpla q̄ in dei et celoꝝ regine alioꝝq;
honore per orbē p̄structa sunt. **C**ur nō mi
remur in tantaz imaginū aliarūq; rerum a
spectu in quib⁹ indicant q̄ hōies in tribula
tionib; positi interueniētib⁹ sanctis libe
rati fuerūt. **S**ūt in italia eccēla deuotissime
v̄ginis nōie dedicate. **S**cā maria de marty
rib; apud melfictū in Apulia. **S**cā **M**a
ria de casali apud **B**undusū. **S**cā **M**aria
de angelis apud **A**lsisū. **S**cā maria de lo
reto apud **r**achanetū. **S**cā maria annūcia
ta florentie. **E**t alie sic vulgo nōiēte. in quib⁹
cernunt in imaginib⁹ cereis et argēteis ali
isq; reb⁹ oblati bñficia suscepta ab ill⁹ q̄ se
virgini p̄mendatū t. **Q**uid rōnes querim⁹
Quid phōꝝ sentētiās exquirim⁹: cum ipsi
effugere non valeam⁹ tam varia tāq; luci
dissima immortalitatis aiārum exēpla.
Secundū bubū p̄ncipale fuit vtruzq;
me separate trāferant ad aliqua loca. **E**t
circa hoc tripler inuenit opinio falsa quo
rūdā **P**rima eoꝝ qui dixerūt animas trā
sire de corpe in corpa: ita q̄ cū separat ab v
no vnū alteri et postea alteri vsq; ad corpo
ra bestiarū. **E**t hec opinio ascribit ipi **P**la
toni. de quo ita scripsit **Aug⁹** li. x. de ci. dei
ca. iij. **P**latō ē aiās hōim post mortem re
solui vsq; ad corpa bestiarū dixisse certissi
mū est. **S**ed mirandū est p̄fecto **P**lato
nem talia fuisse locutū. de quo **V**alerius in
rubrica de studio et industria inquit. **P**lato
cunctoꝝ mortalū sapiētissim⁹ habebatur:
adeo q̄ si a celo iupiter descēdisset nec ele
gantiori nec beatiori facundia esset vsurus

Refert abhuc de ipso **A**pulei⁹ in li. de vita
platonis. q. cum **A**riston p^r eius ad ipm in
struendū deferret ad **S**ocratē nocte prece
dēte viderat in q̄te doctor socrates q. pul
lus odoris et cadozis eximij vocisq. sonoris
ip̄ius volabat in sinū. postmodū de sinu exti
ens cantādo volabat in celū. **C**um mane vi
disset puerū sibi adductū dixit somniū pple
tum esse. **Q**uid plura. vt supius p̄memora
uimus de immortalitate aiāz copiose disse
ruit. **Q**uō igit ad tantā insaniaz deuenisse
credēdus est: vt circulationē illā aiāz solu
erit. nisi forte dixerim⁹ q. vt hō errare pos
sint ac sibi met p̄dicere. **A**n quicqd sit de eo
opinionē istā impiissimā expugnare debem⁹
Inq̄t em̄ **R**iccard⁹ in iij. di. xliij. q. p̄ illam
nō tm̄ est scriptura sacra: immo om̄is philo
sophia. **P**ri⁹ **A**risto. in. j. de aiā redarguit p̄
thagoricas fabulas dicētes quālibet animā
q̄libet corp⁹ posse ingredi: ex eo q. videt^r
vniqdq. corp⁹ h̄re speciem et formā p̄p̄riam
Et ij. de aiā dicit. q. nō p̄tingit aiām accipere
q̄libet corp⁹. q. vniuscuiusq. act⁹ ap̄⁹ na
tus est fieri in p̄p̄ia materia. **E**t inde ē vt
ponit **T**ho. j^o. pte q. cxvij. q. aiā se pata sua
naturali vtute nō pōt mouere aliqd corp⁹.
Et licz corpa obediāt angel⁹ ad motuz loca
lem: non tm̄ obediūt aiē se pate. **R**ō q. āgeli
sunt s̄b̄stātie sp̄iales quaz vtutes nō deter
minātur ad aliqua corpa et sunt nāliter a cor
porib⁹ absolute. **E**t iō diuersa corpa eis ob
edire pōt ad motū. **S**ed cū alicui⁹ s̄b̄stātie
sp̄iales se pate vt⁹ motiua determinet^r na
turaliter ad mouendū aliqd corpus non po
terit illa s̄b̄stātia mouere corpus maius sed
minus. **P**ri⁹ cum aiā s̄m suam naturā defini
netur ad mouendum corpus cui⁹ est forma
nullū aliud corp⁹ sua naturali vtute p̄t mo
uere. **Q**uare merito p̄beniam^r hī qui fal
lacijs demonū facile credūt. duz ipsi quozū
dam viuoz corpa ob̄sēdēt simulat se ēē a
nimas defunctor⁹. **S**uerūt ei⁹ sm̄obi delusi
ones q̄ plurime diebus meis. sicut scripsi in
li. de timore iudicioz dei. de illa q̄ neapoli
ob̄sēsa fuit et q̄ plurimos in errore ducebat
bum dyabolus qui loquebatur per eā fate

batur se esse aiām comitis iacobi piccinini.
Anno insup dñi **M**.ccc^o.xl^o. **I**n partib⁹
terre ydroni et terre bari multi hic ob̄sēsi a
iebant se ēē aiās quozūdam qui diebus illis
ex hac vita migrauerāt. **I**n vrbe predican
te me ibi **A**nno dñi **M**.ccc^o. lxxij^o. de
capitatus fuit quidā iude⁹: eo q. alii de suo
genere interfecerat. post paucos vero di
es puella quedā hebreā loqui cepit nunc in
persona vnus illoz nunc in p̄sona alterius
Et dum amboz partes p̄currerēt ad nouuz
spectaculū: aperiebāt multa secreta domus
illoz respōdebātq. ad interrogata sicut fa
ciebant dū viuerēt. horitabāturq. suos vt se
inuicem pacificaret **M**ultaq. p̄inxe^r me
dacia: pollicētes iudeis eterna salutē. **L**an
dem demones illi reliquerāt puellam. et sic
cessauit rumor: exortus in plebe. **S**edā fal
sa opinio fuit alioz qui crediderunt aiās se
paratas latitare in sepulchris suoz corpoz
seu in locis vbi ossa vel cineres suozum cor
porum seruarent. **I**deo de xpo vt scripsi
mus in sermone de resurrectione lazari in
quit **T**heophilus: altius clamauit vt refre
naret ora gentiliū fabulantiū in tumultis la
titare aiās defunctor⁹. quare alta voce dix^r
Lazare veni foras. quali aduocaret de lon
ginq. **N**on est igit opinio illa vera neq.3
vllō pacto admittenda. **T**ertia falsa opinio
est quozūdam qui dixerunt q. anima nō est
in locis corporalibus sed corporalīū simili
bus siue in requie siue in doloribus. quia a
nima separata non depēdet a loco corpora
li. **S**ed huic opinioni obstat tota theologo
rum turba: qui oēs in hanc sentētiā cōue
niunt: videlicet q. anime post mortem sunt
in aliquibus receptaculis. **N**am vt inq̄t ric
cardus in iij. di. xlv. **S**icut angeli qui sunt
spirit⁹ sunt in aliquibus corporalibus locis
non circūscriptiue sed diffinitiue: sicut ani
ma separata nō ob̄stāt q. sit sp̄s. **E**t q̄uis
anima separata non magis cōueniat cū vno
loco q̄ cum alio rōne sue essentie: cuz ex lo
co natura eius non depēdet: tamē p̄pter
operationes quas in loco exercere debz v⁹
circa eam debent exerceri: magis sibi cōue

nit vnus locus q̄ alius. **E**t quo duplex illi
loc⁹ debet. **P**ri⁹ p̄nalis. s. infern⁹. de quo
ait **Seneca** in tragedijs. **I**ngens vorago
faucib⁹ vastis patet **Latūq̄ p̄bit** onib⁹ po
pulis iter. **S**ūt vero in inferno q̄tuor mā
fiones. **P**rima inferior in q̄ sunt aīe dānate
p̄ solo pctō mortali actuali q̄ puniunt pena
sensu. **D**e hoc d̄ in tragedijs **Seneca** **I**p
sag morte peior est mortis loc⁹. **S**cdā mā
fio in qua sunt aīe p̄ solo pctō originali dā
nate q̄ puniunt tm̄ pena dāni. **T**ertia man
fio est in qua de lege cōi purgant aīe que de
cesserūt in charitate p̄ferētes secū aliquod
purgabile. **Q**uarta vero mansio est in qua
requiescēbat anime que debebāt cū cha
ritate: que nihil purgabile secū portabant:
vel que portauerunt & purgate erāt. hec aī
xp̄i aduentū dicebatur sinus abrahe. **Q**uia
em̄ abrahā prim⁹ ab infidelib⁹ separauit se
& fidei signaculū distinctiū accepit. **I**deo
locus requiei qui debebat aīe p̄ fide char
ritate formatā sinus abrahe dict⁹ est. **P**ost
xp̄i vero aduentū quarta ista mansio vacua
est. qm̄ aperta est ianuā celi merito passio
nis xp̄i. & aīe decedentes in charitate nichil
purgabile secū ferētes statim euolat. **Q**nd
patet q̄ non eūdem locū intelligim⁹ modo
sinū abrahe cū rogam⁹ aīas in illuz deferri:
cum eo qui aī xp̄i aduentū sinus abrahe di
cebat. **S**cd⁹ locus qui debet aīabus se
paratis est locus delectabilis celū videlicet
empireū. de quo suo loco abūde dicemus.
Propter que omnia ut ponit **Lactāti**us li.
iij. diuina. insti. **E**ssē inferos zeno stoic⁹ do
cuit: & sedes quidē p̄iorum ab impijs eē dis
cretas. **E**t illos quidē quietas ac delectabilis
les incolere regiones. **P**os vero penas lu
ere in tenebrosiss locis et ceni voraginibus
horrendis. **E**t **Seneca** in tragedijs inducit
thēseū dicentē. **Q**uisquis placide potens
hūsq̄ vite seruat in vacuas man⁹. **E**t in cru
entū mitis imperiū regit. **A**nimeq̄ parcie
longa permēsis diu. **S**eliciis cui spacia vel
celū petit. **D**l' lecta felix nemois helisij loca
Scdm̄ oēs poetas helisij cāpi p̄iorū apud
inferos sūt in qbus vt ip̄i dicūt bonoz se bēt

aīe. **T**ertiū dubiū p̄ncipale fuit: vtrum
loca faciant ad delectationē vel penā aīab⁹
separatis. **E**t ad hoc ita respōdet riccardus
vbi sup. q̄ receptacula corporalia animarū
in aliquo augent delectationē earū vel afflic
tionē. **C**elū enim empirēuz q̄uis in nullo
augeat animarū beatarū delectationē eē
tiale in aliquo: tamē auget delectationē
accidentālē inq̄atū ille anime locū illum
plūsq̄ alia diligunt. presentia autē rei dile
cte aliquā causat delectationē. **R**atio autē
quare illū locum p̄ ceteris diligit triplex
est. **O**na quia sciunt locū illum sibi eē depu
tatum a deo quem summe diligūt. **A**lia q̄
in illo p̄pter excessum nobilitatis sue na
ture super alia corpora expressius q̄ in ali
is locis refulgere tanq̄ in effectu diuinam
bonitatem cōspiciunt. **T**ertia quia illius lo
ci sublimitas luminositas & immobilitas su
am sp̄salem sublimitatē & luminositatē & q̄
etis perpetuatē exp̄essius q̄ qualitates
aliorū locoz representant. **O**nisquisq̄ aut
ceteris paribus plus diligit illud quod ē ma
gis representatiū sue nobilitatis. **R**ecēp
tacula etiā damnatorū in aliquo augent eo
rum afflictionē quia locū illum odiunt tri
plici de causā. **P**rima q̄ sciunt ip̄sū sibi fo
re deputatū a diuina iusticia q̄am odiāt. **A**
lia q̄ illius loci vilitas est obligationis sue
ad penā perpetuā rememoratiua seu repre
sentatiua. **T**ertia quia est cōtētiū ignis
illius quo affligūtur. **E**t hoc **Tho. s. pte. q.**
lxiij. dicit q̄ locus nō est penalis angelo aut
anime quasi afficiens alterando naturā: sed
quasi afficiens volūtatem. **T**ristitudo autē an
gelus vel anima apprehendit se esse in loco
non cōueniēti. **R**ecēptaculū autē in quo
purgant anime in aliquo auget earū afflic
tionem non q̄ ipsum odiāt voluntate bel
beratiua cum sint in charitate & sciant illuz
sibi esse assignatū ad tēpus a diuina iusticia
quam diligit ad earū purgationē. **S**ed q̄
ipsum naturali motu volūtatis refugit sibi
rōne qua suā obligationē ad penā quīs tē
poraneam representant et sub ratione qua
ignē p̄tinet quo affliguntur. **Q**uartū du

bium principale fuit vtruzq; aie se pate creāt
 aliqñ de locis ad q̄ trāsserūt. Et qdā dicunt
 qd nō ex eo qd job vij. scribit. Qui descēdit
 ad inferos nō ascēdit. In sup Aug^o li. de
 cura p mortuis agēda ait. Si in reb⁹ viuetū
 tum intēssent aie mortuoz me pia mī nul/
 la nocte desereret q̄ me terra mariq; secuta
 ē vt meū viueret. Si ḡ exirēt aliqñ de res
 ceptacul suis aliqñ intēssent reb⁹ viuetū
 Aug^o priū pbāt ex eo qd vt scribit Matth.
 xviij. ca. in trāssiguratōe saluatoris nī mō
 ysa appuit cū helia. Pb qd Aug^o li. p̄tac
 to ait: ad viuos aliqñ mitti ex mortuis. Pro
 hac ambiguitate remouēda rñdet Riccar^o
 dus. qd aliqñ aīas ex re de receptacul suis du
 pliciter pōt intelligi. Vel p diuinā potētiam.
 vel p nām ppriā. Primo mō de inferno &
 de celo exeūt aliqñ aīe nō in ppetuū sz ad tē/
 pus. nec de lege cōis ex aliqñ speciali causa
 Dicetia de purgatorio aliqñ exeūt ad modi
 cum tēp⁹ an expletionē pene sue. p^o cur ex
 pletionē illuc ampli⁹ nō reuertūt. In iu
 dicio at oēs aīe tēp⁹ exītes in celo q̄ in infer
 no exībūt fm cōem lege diuine iusticie ad
 eadē iterū loca cū suis corpib⁹ reuerture et
 in eis in ppetuū pmanere. Per naturā vō
 propriā dixerūt quidā nō posse aīas de suis
 receptaculis exire. affirmātes qd aīa hūana
 nullo mō est in obilis fm locū nec p se nec
 per accidēs. Et si ponat alicubi p sōstātiā
 suā nunq; mouebit de vbi ad vbi. Sz arti
 cul⁹ iste ex cōicat⁹ est a dño Stephano epo
 parisiē. Nō fm riccardū dicendū est qd de
 suis receptaculis exire possent aīe q̄ vellent nī
 si phiberētur a supiori v̄tute. Sed de lege
 cōi exire phibent ille q̄ sunt in purgatorio
 an expleta penitētiam. & ille q̄ sunt in infer
 no an iudiciū. Ille vero q̄ sunt in celo exire
 nolūt v̄q; ad tēpus resurrectiōis resumpti
 onis. s. corporū suoz: nisi aliqñ videāt place
 re deo ex aliqñ spēali cā. Nō videt aliquibus
 qd oēs descēderūt de celo in obitu brē vir
 ginis marie pp ei⁹ reuerētia: & cū ea iterū
 ascēderunt in celum. Ab Augustino ḡ di
 cuntur anime nō posse interesse reb⁹ vi
 uozum per propriam naturā. quia earū vir

tus non potest p̄traire superiori v̄tuti qua
 prohibentur. Ideo per hec dicta soluitur
 omnes perplexitates. Vigitur non habet
 mus hic ciuitatē manentē. Si tam felice io
 cundaq; benefacientibus habitatio dispo
 sita est. Si regnū celoz pacifice possidēdū
 nobis promittitur contēnamus infima atq;
 terrena. Et q̄ram⁹ q̄ sursum sunt vt sic pue
 nire possimus ad regionē illā opulētissimā
 beatoz in qua deus benedic⁹ viuit et regē
 in secula seculozū Amen.

Sermo vigesimusquart⁹ de pceptione
 brē marie v̄ginis. de q̄ varie sunt opinioēs
 doctoꝝ: licet festū ab ecclesia celebretur.

Mondū erāt abyssi
 & ego iā pcepta erā. Sapie
 tis verba sunt ista originalē
 Proverbioz viij. ca. & in ep/
 stola hodiernē festiuitatis. Pb singularem
 & precipuā reuerentiā quāz totus mūd⁹ ad
 virginē glōssimā gerit festū pceptiōis ei⁹
 annuatim p terraz orbē solēniter celebra
 t. Sūt em tot innumera amplissimāq; bñfi
 cia meritis & intercessione illius p̄siliē ma
 tris a deo p̄e ipsiusq; filio & spū scō nō bex
 hibita: vt merito ad eā colendāz laudādāz
 honorādāq; omibus virib⁹ obligemur. Ip
 sa nos p̄tegit ab hoste maligno. Ipsa iras
 tum deū pp exrescētē in mortalū iniquitatē
 sepissime placat. Ipsa nomē ei⁹ inuocātib⁹
 phidia liberalissime p̄stat. Et nō est qd se abs
 cōdat a calore charitatis & beniuolētie sue.
 Quapp vt hodierna die pceptiōis illi⁹ di
 gnitas agnoscat: de ipsa in p̄nti smone que
 dam ppulchra dicem⁹: audietes aurib⁹ cor
 dia virginē bñdictā dicentēz v̄ba in thēma
 te posita. Mondū erāt abyssi & ego iam cō
 cepta eram. In quibus triplicē virginē p
 ceptionem distinguemus.

Prima dicitur diuinā

Secda supernalis.

Tertia maternalis.

Quod de⁹ ab eterno cōcepit virginē in sua
 mente omibus puris creaturis p̄ferēdam

Capitulum primum.
Rima virginis illibate pceptio bñ dñi
 uinalis. qñ. f. ab eterno de? pcepit illā in sua
 mēte. Ad qd̄ intelligendū scire debem⁹ q
 ppositū cordis bñ pceptio. vñ cū quis beli
 berat aliqd̄ facere dicere solet ita pcepti ani
 mo Sic deus anq̄ aliqd̄ crearet in sua volū
 tate firma et incommutabili pposuit creare v
 nam puellā virginē sanctissimā q̄ esset filij
 sui vnigeniti futura mater. spūs s̄cti came
 ra. porta paradisi ac celi regina. S̄z hoc lo
 co querendū est vtrū btā virgo fuit produ
 cta an̄ oēm creaturā. Nā de ipsa eccl̄a dicit
 illud Eccl̄astici xiiij. c. Ab initio et ante se
 cula creata sum. Et iterū in epla hui⁹ solēni
 tatis inducitur virgo dicens illud Proverbio
 rum viij. ca. Dñs possedit me ab initio via
 rum suarū anq̄ quicq̄ faceret a principio Ab
 eterno ordinata sum et ex antiquis anq̄ terra
 fieret. Necdū erat abyssi et ego iaz pcepta
 erā. Necdū fontes aquarū eruperāt: necdū
 mōtes graui mole p̄siterāt. An̄ oēs colles
 ego parturiebar. Que vba ita sonare vidē
 tur q̄ ipsa pducta fuerit an̄ pductionē qua
 rucūq̄ rerū. Et si diceret q̄ ipsa loquit̄ q̄
 tum ad esse quod habuit in mēte diuina nō
 in proprio genere. neq̄ sic erimus de veri
 tate declarati: cum s̄m doctrinā dñi Bona
 uenture in. j. di. j. Omnia q̄ nunc sunt queq̄
 fuerūt a deo pducta et pducens vsq̄ in fi
 nem fuerūt ab eterno in deo s̄m causatiuaq̄
 potentiā et sc̄m similitudinis p̄tiam q̄ ta
 men habent ex tpe actualē existentis. Ele
 menta itaq̄ et corpora celestia angeli et ho
 mines et cūcta que sunt fuerūt in mēte diui
 na anteq̄ eēnt. ergo non magis hoc ppetit
 virginū dignissime q̄ reliquis creaturis. Et
 si dicim⁹ q̄ virgo fuit in p̄prio eē vel gene
 re an̄ oēm creaturā: tunc irridere nos pos
 sent fidei et religionis n̄re aduersarij: cuz be
 ata virgo nata fuerit ex Joachim et Anna
 sexta etate mūbi: q̄ iesum peperit eabē eta
 te. et ab vbe p̄bita anno septingētesimo qñ
 quagesimo secūdo. Ideo in hac pte induci
 mus sententiā Augustini xij. libro confessi
 onum vbi ait. q̄ aliquid bñ pri⁹ altero quat

tuor modis. Primo eternitate. sic deus pre
 cebit omnē creaturā. Secundo origine. si
 cut sonus p̄cedit cantū. Tercio tpe. sic flos
 p̄cedit fructū. Quarto electione vel di
 gnitate. sic aliquis p̄eligit fructū magis q̄
 florē. Virgo igit fuit prior dñi creatura ex
 cepta natura creata sui dilectissimi filij ele
 ctione sue dignitate. Sicut a simili dicit̄ de
 xpo iohānes baptista Joānis. j. ca. Ipse ē
 qui post me venturus est qui ante me sc̄us
 est sc̄m diuinitatē. de xpo dicim⁹ genitum
 non factū: s̄m humanitatez verbum xpm
 pcepit virgo: iohānes in. j. di. plij in questio
 ne vtrū deus potuit virginē facere meli
 orem. Quia btā virgo pōt p̄siderari triplici.
 Primo quātum ab statū naturalis p̄bitōis
 et sic fuit paulominus ab angelis minorata.
 Angelus enim sc̄m suā essentialē naturā
 potior est virgine. Secūdo quātū ab gratiā
 cōceptionis que data est ei vt p̄cipet xpm
 essetq̄ verissima ei⁹ mater. Et quātum ab
 hoc trāscendit dignitatē oīm creaturarum
 oīm hōim. omniūq̄ angeloz. Nam in illo
 vno p̄sensu cum dicit̄ Ecce ancilla dñi: plus
 meruit cōsentendo in p̄ceptionē xpi q̄ oī
 nes creature sue angeli sue hōies in omni
 bus suis actib⁹ motibus et cogitationibus.
 Et quidē oēs quicq̄ meruerūt nihil plus
 potuerūt mereri nisi s̄m diuersos stat⁹ glo
 riā felicitatis et̄ne. Pec̄ at̄ ego illo glorio
 so p̄sensu meruit primatuz orbis: dñm vni
 uersū: extinctionē fomit⁹ et oñum gratiarū
 donoz et v̄tutū plenitudinē: sceptruz regni
 sup̄ oēs creaturas. secūditatē in v̄ginitate.
 et m̄nitatez vnigeniti filij dei. et vt adoret̄
 in regno celez adoratione bullie dignioris
 Tercio p̄t p̄siderari btā ego quātū ab ex
 cellentiā glorificationis. q̄ vt eccl̄a cantat

omnes angeli a principio de omnibus sunt edo-
ctissimi quidam etiam superiores angeli postmo-
dum dixerunt. ut refert Dionysius viij. ca. de
celesti ierarchia. **¶** **Dñi Paulus ad Ephes.** iij.
ca. dicebat. **N**ihil est omni scorum lapsoz mini-
mo data est gratia hec in gentibus euangeliza-
re inuestigabiles diuitias Christi et illuminare o-
mnes que sit dispensatio sacramenti secundum reben-
tionis Christi propter facte que dispensabilis est ge-
tibus sicut et iudeis secundum gloriam. **A**nicholai de li-
ra. abscoditi a seculis in deo qui omnia crea-
uit vt innoteat principibus et potestatibus
in celestibus per ecclesiam multiformis sapien-
tia dei secundum prefigurationem seculorum quam fecit
in christo iesu domino nostro. hec ibi. **P**oc loco dicit
Anicholaus de lira: qđ angeli sancti non cognou-
uerunt ad plenū mysterium christi incarnati ex-
tendendum et dilectionē vsq; ad vocationem
gentium donec predicatibus apostolis fuit imple-
tum **Q**uia ante habuerūt tñ simplicitez no-
ticiam que pōt dici abstractina inquantū est
rei non presentis. **S**ed qñ fuit impletus ha-
buerūt noticiā experimentalem siue intuiti-
uam. **S**icut astrologus per motū celi certitu-
dinaliter cognoscit eclipsis fieri futuram: ita ad
huc perfectus eā cognoscit qñ videt eā actū
existentē. **A**lij vero dicūt qđ angelis immotu-
ti mysterium christi de vocatione gentium simpli-
citer et omni modo per ecclesiā. id est predicationē
apostolorum quob tñ quantas ab hoc antea nullo
modo cognouerāt. **Q**uidquid sit negare nō pos-
sumus qđ a principio sue beatitudinis vt est
predictū reuelationē habuerūt de christo de es-
sētie nascituro. **P**uto nāq; qđ illā solēmī-
simā victoriā quam habuerūt de lucifero et
sequacibus suis dum plenā beatitudine ob-
tinuissent. **Q**uia angeloz ruentiu febēs e-
rant vacue benigne rex celoz et excelsus de-
suo modo omnib; dixit. **O**stra matutina
na **E** mee creature nobilissime Gaudent et
exultate quoniam ex hōib; saluatis iuxta
vinculūq; merita vestri ordinis efficiēt et im-
plebitur ruine. **N**o id vero exequēdū dum
venerit plenitudo temporis. **H**ypothesim accipiat
puellā vnā ēssē gēne et plenā grā in cui⁹ vtero
spūs scō cooperāte incarnabit fili⁹ me⁹ vnus

genitus & dilectus. **F**onuit hec vox cuz in
genti leticia in mentib' angelor' qui p' mu-
ta animo' milia & sine p'issima p'stolace' mi-
ro illa colebat affectu. nec angelis t'm inno-
tuit ego dei filiū in s'no ytero gestatura. **S**
insup' multis patrib' p'riarchis atq' p'phetis
quibus incarnationis mysterium fuit o-
uinitus reueratum.

gans filios adeo ad penā dāni pro crimine ta-
li. Nec sufficit solū demeritū primi parentis
ad hoc qd concupiscibiliter ab eo descendēs
p̄trahat peccatū originale sed requiritur di-
uinum decretū. Sanctissima ergo virgo li-
cet ex honestissimis parētibus carnē p̄erit;
tamē caro illa fuit p̄cupiscibiliter propaga-
ta. Nec admittenda est illi vulgi falsa sen-
tentia, qd, s. virgo p̄cepta fuerit spū scō coo-
perante sine virili semine et absq; viri et mu-
lieris copula. Peretica est et p̄ncipiosissima
opinio ista licet apparēter videat ad virgi-
nis laudē accedere. Sed non eget de' men-
tacio nostro. Et vt refert Aug' in lib' de
mēdacio. Mendaciū maxime perniciosum
est quod fit in his que ad xpianā religionē
pertinent. Et iterū idē Aug' pertractās il-
lud Apostoli. j. ad Corinth' xj. ca. Inueni-
mur falsi testes. ait Perhorrendū est aliqd
falsē de deo dicere: etiā si ad laudem ei' vi-
deatur pertinere. non enim mitiori sed ma-
iori fortasse scelere in deo laudatur falsitas
q̄ vituperetur veritas. Sic damnabilē cū
falsitate virginem laudant: qui eam de spi-
ritu sancto conceptā temere predicāt. Dis-
ci et ego in plerisq; locis d̄pictatur imagines
Joachim et Anne sese osculo obuiantium
inferiusq; rubricā sic continēt: Qualiter
Anna accepto osculo a suo viro Joachim
concepit in ytero virginē Mariā. Delira-
mēta sunt ista q̄ et virgini summe displicent
quare et de p̄ctō originali formaliter sum-
ptō resstat veritas dissēda. An. s. bū aiā cor-
pori suo fuit ynita originālē maculā p̄traxit
Et circa hoc diuersimode doctores loquū-
tur. Ex quo duplex est huiusmodi rei famo-
sa opinio. Prima eorum qui dicunt v̄ginē
originale habuisse: a quo statim per sanctifi-
cationem fuit mūdāta. Secūda opinio mo-
dernorum qui asserunt virginē a peccato o-
riginali p̄feruatā. Prima opinio habz tria
scz firmitatē. rationū cōgruitatē. et impec-
cabilitatē. Primo habz firmitatē. quoniam
am multi sancti deuotissimi clarissimq; do-
ctores illud docuerunt. Et quibus aliquos
explicabim'. Infrascripti nāq; oēs explē

fatent virginē in originali p̄ceptā
Anselm' in libro Cur deus homo
Beda in omelia sup' Willus est.
Cassiodorus
Pugio in libro de sacramētis.
Alanus in expositiōe simboli athanasij
Guillelmus altisiodorensis
Guillelmus cancellari' parisiensis
Henric' de gadamo in quodlibetis
Guillelm' duradi in rōnali diuinorū offi.
C Et de ordine fratrum p̄dicatoz
Scūs Thomas de aquino.
Pugio cardinalis in expositiōe luce.
Albertus magnus.
Petr' de taratasio q̄ fuit Innocēt' q̄ntus
Jacobus de voragine
Durandus postea epus meldensis
Berneus generalis ordinis.
Petrus de palude.
Jacobus de lausana epus lausanēsis.
Pugio de argentina
Nicholaus treueth.
Robertus olcott.
Martin' qui fecit cronicas.
P̄ncētus qui fecit specula.
C De ordine minorum
Aluarius hispanus.
Joannes de rupella.
Robertus conton.
Alexander de ales
Bonauentura.
Riccardus de media villa.
Reginald' archiep̄s rothomagen
Joannes rigaldi
Nicholaus de lira.
Beltrādus de turri cardinalis
Bartholomeus de p̄sis
Giralduus oddonis in li. de figuris
C De ordine heremitarū.
Egidius de roma.
Gregorius de arimino
Bernardus oliueri.
Joannes theotonicus.
Jordanus theotonicus.
Joānes steringacij.
C De ordine carmelitarum.

Guido epus maioricensis

Paulus de perusio.

De collegio canonistarum

Joanes theotonicus glossator decreti in ca. pronuciandū de con. di. iij.

Bartholomeus brixienfis Et **Raymundus** in titulo de feriis.

Guillelmus duradi in speculo iudiciali.

Joanes andree in ca. questus de feriis

Guido archidiaconus in ca. firmissime de p. se. di. iij.

Bernardus in sup. virginis amator p̄cipu⁹ in epla ad canonicos lugdunenses reprehendit celebrātes festū cōceptionis. De quo q̄dez aiūt ⁊ forte fictē: q̄ post mortē visus est cui dam suo discipulo in veste fulgētī in q̄ erat macula quēdā cui indicauit hoc significare maculā eius: q̄ tēuerat virginē in p̄cto originali p̄ceptū. Sāctus vero **Tho.** ⁊ **Bona** uentura dicit q̄ per festū p̄ceptionis de virgine celebratū non bāz intelligi q̄ in sua cōceptione fuerit scā aut q̄ fuerit sine originali: Sed quia quo tēpore sanctificata fuerit ignorat. celebrat festū sanctificationis eius potius q̄ p̄ceptionis in die p̄ceptionis ipsi⁹.

Scda opinio ista habet rōnū p̄gruitatem. Adducitū aut plures p̄gruentes rōnes quibus ostendit q̄ virgo originale contraxit. Et prima est quia soli xpo filio dei ac ipsius virginis bñdicte cōuenit immunitas ab omni peccato. quod probat auctoritate sanctorū. Inquit em̄ **Grego.** li. xij. moralium Nullus sine peccato est nisi ille qui in hunc mundū non venit ex p̄cto. Et **Pieromus** in euāgelio filij p̄digi **Solus** deus est in quē peccatū cadere non potest. Et **Aug⁹** in expositione psalmi xxx. Xps oēs p̄ctōres inuenit: solus sine p̄cto venit. Et idē in lib⁹ de nuptijs ⁊ p̄cupiscētia Dēs s̄b peccato nascimur ⁊ per vnū solū qui sine peccato nat⁹ est liberamur. Et idē in **Encheridiō.** Per mediatorē qui sol⁹ sine p̄cto natus est reconciliari nos oportebat. Et hanc sentētiā idē **Aug⁹** refert li. j. ⁊ li. contra **Julianum.** Et li. iij. de baptismo paruulorū. Et in li. de fido ad petrum. Et in li. de perfectione iusticie.

Et in epistola ad optatū c̄pm. Et in epistola ad **Valeriu.** Ex quibus apparet q̄ cuz de solo xpo doctores affirmant q̄ fuerit sine p̄cto. ⁊ vgo mūda fuit ab ōni culpa mortali ⁊ veniali. igit dabitur sibi culpa originalis. Scda rō ad hoc insinuandū est q̄ xps fuit vniuersalis redēptor: ergo redemit v̄ginez s̄ si nullū habuiss̄ p̄ctm non fuisset redēpta. Aut ipsa habuit originale: aut xps non fuit vniuersalis redēptor. **Pinc Leo** papa in s̄mone d̄natiuitate ait. Dñs noster iesus xps mortis peccatiq̄ destructor: sicut nullū a reatu liberū reppit: ita liberādis ōnib⁹ venit. Et **Diero.** in omelia sup. mattheū inq̄. Notandū in genealogia saluatoris nullā scāz assumi mulier: s̄ eas q̄s scriptura reprehendit. vt qui p̄o p̄ctōribus venerat: de peccatrici bus nascēs oīm p̄ctā deleret. Et ad **Roma** nos iij. ca. ap̄lus dicit. Dēs em̄ peccauit ⁊ egēt glā dei. Et v. ca. Per vnū hominez in hunc mundū p̄ctm intrauit: ⁊ p̄ p̄ctm mors ⁊ ita in oēs hōies mors p̄trāuit in quo oēs peccauerūt. Tertiā rō q̄re videt q̄ vgo originali culpe s̄biacuit est q̄ de necessitate penas illi culpe debitas incurrit. Nā ⁊ penalitates p̄traxit ⁊ mortē euitare nō potuit. et si an̄ xpm decessisset non intrasset celū quo usq̄ fuisse per xpm ianua aperta: sed cū patribus iuisset ad limbū. Tercio ista opinio habet impeccabilitatē. Nō equidez rei sunt hōi nec blasphemī cēsenti q̄ de virgine sic loquunt: cū p̄ctm originale c̄pa sit cōtracta nō acta. p̄ cui⁹ deletiōe ac remissiōe xpo filio suo oēs ingētes debem⁹ gratias. Scda opinio q̄ magis innitit pietati illorum qui asserunt virginē ab ōni labe culpe originalis immuneza qua p̄seruata fuit. Et vt inquit **Graciscus** in sermonib⁹ suis: non obstatē tali p̄seruatione m̄r dñi dici pōt fuisse p̄cto obnoxia. Quia q̄ncūq̄ aliquis deffectus cōuenit alicui ex sua natura pōt ei attribui quātūcūq̄ ille de defect⁹ ei auferat. vt cum d̄r. Dēs declinauerūt simul inutiles facti sunt. ⁊ tñ hoc de facto nunq̄ fuit v̄x. q̄ semper aliqui inuenti sunt boni. S̄ hoc d̄r q̄: quantū est ex se ita cēt nisi eēt diuina g

ta preservati. **Ite** dñ in ps. Omnis hō mē
 dax. ergo arguit Aug⁹ martyres fūct mē
 daces. Ideo dicendum q mart presuef
 mendaces quantū erat de se: nisi spiritu di
 uino illustrati fuissent veraces. In sup job
 iij. ca. scribitur. Ecce qui seruiūt ei nō sunt
 stabiles. & in angelis suis reperit prauitatē.
 quoy primū ad beatos angelos: secundū ad
 malos referē. vt exponit Gregori⁹ in mo
 ralibus. & tamē boni angeli non sunt instā
 biles cum sint in grā cōfirmati. vt patet in
 ij. sentētia. dicit q istud q quantū est ex se
 sunt instabiles nisi eēnt grā cōfirmati. Sic
 btā vgo quātū erat de se ex pbitiōe nature
 erat apta nata p̄here p̄ctm originale. sed il
 lud nō p̄traxit ex p̄uilegio speciali. Ad qd
 suadendū inducitur infrascripte rōnes.

Prima dñ p̄trarioꝝ solutio.

Secda possibilis preservatio.

Tertia vginis exceptuatio.

Quarta puritatis p̄paratio.

Quinta honoris exēbitio.

Sexta gratie completio.

Septima diuina reuelatio.

Prima rō dñ p̄trioꝝ solutio. Nam rōnes
 inducte p̄pma opinioe solui facile pnt. Cū
 dñ q eē abiq p̄ctō puenit soli xpo. q nō vir
 gini. Rñder q xpo puenit p naturā vginis
 non p naturā s̄ per grām. Et ad illud qd ab
 ducebatur q xps fuit vniuersalis redemptor
 ergo redemit virgine ergo ab originali
 dicitur q redemit eā ab originali p̄seruando.
 Si quis vero quereret quō xps potuit vir
 ginem redimere preservādo qui non buz e
 rat incarnat⁹: cū aīā vginis corp⁹ suo vnita
 fuit. Rñdere possum⁹ q bñficia incarnatio
 nis sp̄cōicāta sunt non solū p̄ntib⁹ & futu
 ris: s̄ etis p̄teritis. Nam ipse caput est oīm
 electoy & patrū & patriarchay & p̄phetarū
 veteris testamenti. vt docet Alexauder in
 iij. summe. qui ante q xps incarnaret ex eo
 q ipm fide incarnatōū cognoscebat atz cre
 debat diligebāt⁹: iesuz meruerūt fieri mē
 bra ei⁹ qui licet nobūm eēt hō in re erat ta
 men hō & deus incarnābus in spe. cuius grā
 multa illius bñficia fuerūt p̄stīta. Sic et

in proposito cum deus p̄elegisset vginē
 sui filij futurā matrē: merito ipsius filij in
 carnandīa p̄tagione culpe originalis volu
 it preservare. Ad tertiā vero rōnē qua di
 cebatur q vgo de necessitate incurrit penas
 originali debitas. Rñdem⁹ q penas illas in
 currit de necessitate nature que quātū in se
 erat corrūpere habebat p̄sonā vginis nisi
 fuisset ab originali p̄seruata. Et sicut circū
 cisio vel baptismus penalitates p̄paratū.
 Nam illi quibus per circūcisionez original
 culpa remittebatur & illi quibus p baptismū
 nunc dimittit⁹ a penalitatibus nō liberant⁹.
 Et sancti patres qui sine aliquo p̄ctō dece
 debant: trahebāt⁹ ad limbū. Ita licet be
 atissima virgo preservatiōē hanc habuiss
 set: nihilominus penalitatibus et mortui
 ste obligata fuit. Nam vt vtar vbis sancti
 Tho. iij. pte q. xxvij. arti. j. in rñsione ad sci
 um ar. Btā virgo sanctificata fuit & nos ad
 dimus preservata a p̄ctō originali quātum
 ad maculā perfonale: non tñ fuit liberata a
 reatu quo totū natura tenebatur obnoxia.
Secda rō qua probatur vginis immunitas ab
 originali culpa dñ possibilis p̄seruatio. Po
 tuit nāq deus illā sic p̄seruare. & si potuit
 buit: cum p̄elegisset eā suā immaculatam
 & dilectissimā sp̄o am. Quare Gracisc⁹ de
 marone in suo. iij. sic scribit. Quanto aliq
 agēs est p̄fecti⁹: tāto citi⁹ p̄t suū effectum
 inducere in passūz. de⁹ at est agēs p̄fectissi
 mum. Sz agēs naturale effectū suū inducit
 in p̄mo instāti sicut pz. qz generatio lucis a
 sole fit in instāti. In sup qñaliq potētia p̄t
 in duas opatiōes oppositas si in p̄mo instā
 ti potest in illā ad quāz min⁹ inclinā: in lto
 forti⁹ in illā ad quam magis inclinā. Sed
 potētia volitiua p̄t in dilectionē & odiū. &
 de⁹ maxime inclinā ab diligendū. Sz in p
 mo instāti potuit virginez odire q multo
 forti⁹ potuit ipsam diligere. & hoc preservā
 do ne inficeret⁹ originali culpā. Adhuc le
 gislator qui p̄t legē p̄dere p̄t in legē dis
 p̄tare & illāz destruere. Sz decreto diuino
 pp actualē culpā p̄moy parentum factum
 est vt oēs ab eo p̄cupiscibiliter descedēt⁹

nascerentur filij ire, ergo eodē decreto po-
tuit cū virgine dispēari vt p nullo instanti
fuerit filia ire. **S**icut em̄ potuit deus si ori-
ginale p̄trahit in p̄ma sanctificatione illam
mundare, ita eque potuit simul & semel eaz
sanctificando p̄seruare. **S**ed reuera non
dubius q̄ multa possit facere deus & multo
plura q̄ intellect⁹ intelligere, nihilominus
non nisi ex pietate & singulari deuotiōe co-
gimur acceptare sic fecisse deum sicut face-
re potuit & v̄ginē ade filiā a pctō p̄seruasse.
Tertiarō ad ostendēdā v̄ginis mūdiciā
ab originali culpa d̄ exceptione. **S**icut e-
nim excipit a generalitate mulierū q̄ tantū
ad p̄ceptū & partū, q̄ vt scribit **Genesis** iij.
ca. Et dictū fuit eue: **In** dolore paries fili-
os, qd̄ & ad oēs alias mulieres spectare cog-
scim⁹: v̄go tñ p̄cepit sine rubore: & pepit si-
ne dolore. **I**ta etiā excludit a generalitate
mulierū & viroz quātū ad nequitiaz peccati
Dñ Aug⁹ in li. de correptione & gr̄a inquit
Cū de peccat⁹ agitur nullam de m̄re dñi volo
facere quēstionē, qua excepta si oēs sancti-
cō interrogaretur si pctm̄ haberēt: quid ali-
ud dicerēt nisi qd̄ iōanes ait. **S**i dixerimus
q̄ pctm̄ nō habem⁹ ipsi nos seducim⁹ & ve-
ritas in nobis nō est. Et q̄ d̄ q̄ oēs pecca-
uerūt **Rūbert⁹** q̄ duplex est vniuersalitas **D**
na politica, alia logica. **I**n vniuersali logi-
ca vna particulari interimit vniuersali. **D**
niuersali at̄ politice nō p̄dicūt ab ipsa distra-
hētēs vnā vel plures p̄ticulares, vt dicēdo
oēs de ista ciuitate sunt sani. oēs currunt ad
spectacula, tñ aliq̄ sunt infirmi aliqui in bo-
mo. **E**t sic **Matth.** iij. d̄. **E**ribat ad iōannē
hierosolima & om̄s iudea & om̄s regio circa
iordanē. **Q**uarta rō faciēs ad p̄firmādā
opinione istā d̄ puritatis cōpatio. **D**ebuit
quidē v̄ginis puritas supercedere purita-
tem quarūcūq̄ aliarū creaturarū & āgeloz
& hominū. **Dñ Anselm⁹** li. de cōceptu v̄gi-
nali inquit. **D**ecuit vt illi⁹ hōis cōceptio de
m̄re purissima fieret q̄ ea puritate interet
qua s̄b deo maior nōq̄ intelligi, cui de⁹ p̄r v-
nicum filiū suū sibi equale de corde suo ge-
nitum ita dare disposuit vt esset vnus idem

q̄ dei & virginis filius. **S**anctus **Lho.** in. j.
senten. di. xliij. arti. ij. in r̄sione ad tertius
ar. dicit. **P**uritas intēdit per recessum a cō-
trario **I**n rebus at̄ creatis nil purius eo qd̄
est sine contagione peccati qualis fuit puri-
tas beate virginis que a pctō originali & ac-
tualī immunis fuit. **S**i ergo beata v̄go pec-
catum originale p̄traxisset: tunc puritas ei⁹
non excessisset puritatē aliorū. **N**am ange-
lus creatus fuit sine aliq̄ labe peccati. **S**ic
& aiā p̄imi hominis et mulieris. **Q**uin-
ta rō p̄ hac opinione d̄ hōis exhibitio. **D**e-
bet v̄tq̄ fili⁹ hōiare matrē quātū potest. q̄
niā vt inq̄t **Piero⁹**: parētib⁹ nemo p̄ reddo-
re qd̄ tenet. **S**z x̄ps potuit hōiare matrē il-
lam p̄seruādo ab originali culpa: igit̄ debu-
it ita facere. **S**exta rō d̄ gr̄e cōpletio
fuit equibem in v̄gine tāta gr̄e plenitudo
quāta capere potuit aliq̄ pura creatura. **T**o-
angel⁹ eaz dixit plenam gr̄a. **Luce.** j. ca. **E**t
Piero⁹ in sermone ad paulā & **Eustochias**
inq̄r **Ceteris** p̄ partes p̄stat: **M**arie v̄o to-
tam se refudit gr̄e plenitudo. **Q**uare p̄ nul-
lo instāti defecit illi gr̄a, qd̄ tñ non fuisset si
ad modicū originalē culpā habitasset in aiā e-
ius. **T**re vt inq̄t **Gracilē⁹**: **I**psa fuit v̄go v̄-
ginum. **S**i cōtraxisset originale virginitas
eius fuisset diminuta. **N**am virginitas āge-
lorum que sp̄ualis est: de qua **Piero⁹** dicit:
Semp̄ est angelis cognata virginitas: ē ma-
ior v̄ginitate corpali. **E**t iō si fuisset virgini-
tas aiē marie p̄ originale corrupta: non esset
par cum virginitate angelica. **S**eptima
rō d̄ diuina reuelatio. **C**epit nāq̄ celebra-
ri festū cōceptiōis v̄ginis marie reuelatiōe
dei. **N**ā vt scribit **Anselm⁹** cātuariēsis dūz
quidā venerabilis abbas remensis cenobii
helsinus nōie missus fuisset a **Guallelmo** ā-
gloz rege in daciā dūz peractis que sibi cō-
missa fuerāt: ad angliā redire cupet: ingress⁹
sus est mare, vbi postq̄ per spaciū prospere
nauigauit: vt solet esse: tempestas valida ce-
pit nauigātes terrere. **S**atigatis igit̄ nauis
nec vitra valētibus se iuuare: remis fra-
ctis: funibus ruptis: cadētibus velis: spes sa-
lūtis amittit. & nihil sibi nisi s̄b. iersōis iudici

um expectatur. **L**ūq̄ essent de corporū salute desperati: curā solum mō aiā creatori suo magnis clamorib⁹ p̄mēdārēt ⁊ beatam genitricē dei mariā matrē mīseroꝝ in suum auxiliū inuocārēt: p̄spiciūt quēdam venerā de habitudinē virū pontificali insula decoratum stantē p̄rimū nauī. **Q**ui abuocās ad se abbateꝝ hel̄sinū hīs v̄bis alloq̄ cepit. **D**is periculū maris euadere. **D**is in patriam tuā sanus redire. **L**ūq̄ cum fletu id solū desiderare dixisset: **T**ūc ille ait. **S**cias me p̄ dñā n̄rā dei genitricē ad te missū: vt si meis dictis obtēperare volueris saluus cū concolitantibus ad portū deuenies. **S**pe pōdit ille se facturū ōnia. **L**ui vir ille. **P**romitte mihi q̄ diē p̄ceptionis m̄is xpi solē m̄ celebrabis ⁊ celebrandū p̄dicab. **A**t hel̄sinus. **E**t quo inq̄t diē festum istud erit mihi celebrandū. **S**exto ait v̄bis decēbris. vterisq̄ officio natiuitatis. excepto q̄ nomē natiuitatis mutabis in nomē p̄ceptionis. hīs dictis ille d̄i paruit. **E**t sedata tēpestate abbas cū reliq̄s applicuit ad lit̄. **E**t q̄ viderat quib⁹ potuit notificauit. **S**tatuirḡ in remensi ce nobis ipsūz festū celebrari. **S**ic paulatim ex crescere cepit deuotio xp̄ianoz ad p̄ceptionem virginis excolendā q̄ tñ t̄pibus istis vt apparet v̄biq̄ terraz ab ōnib⁹ p̄conizā. **D**ēs clericis: oēs religiosi de cōcepta v̄gine festiue officiū dicūt. **A**t ⁊ **S**ixt⁹ quart⁹ pōtifer maxim⁹ p̄ suas l̄ras ad p̄petuā rei memoriam statuit vt p̄ totā octauā hui⁹ p̄ceptionis officiū p̄tendat. p̄cedēs eādē indulgentiā ōnibus qui misse ⁊ horis canonicis adesse curauerint: que p̄cebit p̄ festo ⁊ octaua corpis xpi. **P**lanū iā est q̄ hec opinio sc̄da indies roborat ⁊ p̄ficat ⁊ magis videt fore p̄sona pietatis. **E**t s̄m sententiā **P**osticis alioꝝq̄ doctoꝝ. **Q**uī sunt diuersa iurā et opiniones nō p̄tra deū nec p̄ bonos mores hūanior sententiā est p̄ferēda ceteris parib⁹. extra de trāsac. ca. si. vbi glō sup̄ ēbo hūaniorē. **P**rioriores inq̄t eē debem⁹ ad absolvendū q̄ ad p̄dēnandū. vt in ca. ex l̄is. d. p̄ba. ⁊. ff. de accusa. ⁊ obligat. l. arrian⁹. **N**e q̄ tamen vt ex dictis colligi potest festū cō

ceptionis refertur ad transfusionem seminis de quo fuit formatū corpus virginis q̄ dicitur prima p̄ceptio hominis. quia licz fuerit sine p̄cto parentū v̄ginis: fuit tamē cum feditate ⁊ deordinatione nature: vt refert dñs **B**eltrādus cardinalis in expositione epistolae sexte ferie q̄tuor t̄p̄m de aduentu. **S**ed festū illud ordinat ab ic̄dam p̄ceptionem s̄m quā virgo fuit p̄cepta ⁊ in eē nālī hūano ⁊ in eē spūali gratioso. i. in alā t̄dē illius benedicti corporis que fuit diu post p̄mam p̄ceptionem forsan octogesimo die. **N**am dicitur q̄ corpus masculi animat q̄ octogesimo die. **S**emine vero octogesimo. **E**t hoc modo si fuit de peccato originali p̄seruata: de ista cōceptione secūdo mō sumpta facimus ad virginis laudē festū referētes gratias ōnī p̄otēti deo qui abuocataz nostram tanto priuilegio decorauit. **S**iautem peccatū originale contraxit a quo tamen per sanctificationem mundata ante q̄ nata: tūc festū s̄b nōie p̄ceptionis ad ipsaz sanctificationē refertur. **E**t vero iam finē dicendi faciamus. conemur virginē affectu ne singularissima et reuerentia qua possumus prosequi: vt sic mereamur ipsa interueniente lūi filij grām acquirere ⁊ glām celestēz tandē letātē ingredi. **A**men.

Sermo vigesimus quintus de scā nobili ⁊ digna natiuitate virginis gloriose.

Egredietur virga d radice iesse et flos de radice eius ascendet. **I**saiē prophete verba sunt ista ca. xj. **D**uz recolitur memoria natiuitatis virginis gloriose debet humana mens in magnam leticiam proficere. **N**am ecclesia legit sermones sancti ai gustini sic dicentis. **A**dest nobis dilectissimi optatus dies beate ac venerabilis semper virginis marie: **I**deo cū summa exultatione gaudeat terra nostra tāte virginis illustrata natali. **H**ec est flos cāpi de qua ortū est p̄cio suz illū cōuallum. per cui⁹ partū natura mutat. **A**rchep̄la: stozum

quo belet et culpa. Et in antiphona dicitur **C**uz
iocunditate natiuitate beate marie celebrem?
vt ipsa pro nobis intercedat ad dñm iesum
xpm. Propterea vt ad natiuitatis huius p/
conia extollenda incitemur in hoc sermone de
ipsa nascete virgine vba faciemus q̄ desig/
tur noie virge ab **I**saia ppheta in vbis al/
sumptis themate. **P**redixit q̄ppe **I**saia
vginem ex p̄genie **D**auid oriunda designa
tam noie virge q̄ fuit rectissima sine aliqua
curuatiōe ad inania bona et trāstoria mudi
fuit etia plenissima q̄ in ea fuit oē folium
scōp̄ sermonū et oēs fruct⁹ scōp̄ opationū
et oīs flos scōp̄ vtutū. Quinimo ex ipsa
p̄diit flos floz et fruct⁹ fructū bñdict⁹ ie/
sus filius ei⁹ et dei. Et q̄ hec ppheta sit di
cta de xpo patet per trāslatiōē chaldaicaz
que in hoc loco sic habet. **E**t erget rex de fi
liis ysai et messias de filiis filioz ei⁹. **I**git⁹
de ipsa nascente virgine tria mysteria con
templemur.

Primū sanctitatis

Secūm nobilitatis.

Tertiū dignitatis

Quarta beata vgo fuit in vtero m̄ris sanctifica
cata. ex qua sanctificatione fomes in ea nul
lum actum habuit et ab omni pctō p̄seruata

Capitulum primū.

Primo p̄templemur vginis nascētis
sanctitatē. **S**uit nāq̄ an̄ scā q̄ ex vtero na
ta. Et licet hoc nō tradať in scriptura sacra
expresse: verūtñ vt dicit scūs **T**ho. iij. par
te q. xxvij. **R**ationabiliter id credimus qm̄
illa que genuit vnigenitū a p̄re plenū gr̄e et
veritatis: p̄re omnibus alijs maiora gratie p̄
uilegia debuit accipere. **I**nuenimus autē
quibusdā alijs hoc fuisse p̄cessum vt in vte
ro sanctificaretur. ergo et vgini non fuit ne
gatum. **D**ictū nāq̄ fuit **J**eremie sicut p̄z e
iusdem. j. ca. **A**nq̄ exires de vulua sanctifi
cavit. Et de iohanne baptista dixit angelus
Luce. j. ca. **E**p̄ū scō replebit aobuc ex vte
ro matris sue. **S**ed in hoc loco tres difficil
tates se offerunt.

Prima vtruz beata virgo fuit sanctificata
ante animationem.

Scda vtruz fuit mūdāta ab infectiōe fomit⁹
Tertia vtruz per sanctificationem in vtero
fuit p̄seruata ab om̄i pctō.

Primo p̄ne difficultatis declaratiōe rñōz
scūs **T**ho. vbi. s. q̄ sanctificatio de qua loq̄
mur non est nisi emūdatiō ab originali pec
cato. **S**anctitas enim est p̄fecta mundicia:
vt dicit **D**ionys⁹ xiij. ca. de diuinis no. culpa
aut non potest emūdari nisi p̄ gratiā cuius
s̄biectū est sola creatura rōnalis. Et iō atē
infusione zaiē rōnalis btā vgo sanctificata
non fuit. Et hoc figuratū fuit per sanctifi
cationē tabernaculi. **E**xodi vltimo c. **P**ost
q̄ cuncta p̄fecta sunt operuit nubes taber
naculū testimonij: et gl̄a dñi impleuit illud.
Tabernaculū virginē significat. de qua dñs
in ps. **S**anctificauit tabernaculū suū altissi
mus. que sanctificata fuit postq̄ cūcta eius
perfecta sunt. s. corp⁹ et aiā vel in ipsa aiā
one si fuerit ab originali p̄seruata. vlti
m post ipsam animationem floz originale p̄
traxit. Et si obijceretur q̄ alij sanctificati
sunt ante animationē: ergo et virgo. **R**am
Jeremie dictū fuit. priuq̄ te formare: in
vtero noui te. **N**on autē infundit aiā ante
corpis formationē. **S**imilit̄ etiā de iohanne
baptista dicit **A**mbrosi⁹ sup̄ lucā. q̄ nondū
inerat ei spūs vite: et iam inerat ei spūs gr̄ie
Ad hoc rñōdet **T**ho. q̄ dñs dicit an̄ formati
onem in vtero **J**eremiā nouisse noticia p̄
destinationis: s̄z sanctificasse le dicit eū non
ante formationē sed anteq̄ exiret de ven
tre. **D**e beato insuper iohanne baptista non
est intelligendū q̄ spūs vite dicit aiā viuifi
cans: sed s̄m q̄ spūs dicit aer exterius respi
ratus. vel pōt dici q̄ nondū inerat ei spūs
tus vite. i. aiā quantū ad manifestas et p̄ple
tas opatiōes ipsi⁹. **S**cda difficultas eāt
an btā vgo mūdāta fuit ab infectiōe fomit
tis. Et ad hoc inuestigandū sequamur scm̄
Tho. q̄ ait: q̄ circa hoc sunt diuerse opinio
nes. **Q**uidā enī dixerūt q̄ in ipsa sanctifi
catione btē vginis qua fuit sanctificata in
vtero totaliter fuit ei fomes s̄btract⁹. **Q**ui
dam vero dicūt q̄ remāsit fomes quātū ad
hoc q̄ facit difficultatē ad bonūz sublatūz

tamen fuit quantum ad hoc quod facit puritate
ad malum. Alij vero tenent quod sublatus fuit fo-
mes quantum pertinet ad corruptionem persone:
propterea impellit ad malum et difficultatem facit
ad bonum. Remansit tamen in quantum pertinet ad
corruptionem nature. put. scilicet est causa traducendi
originale peccatum in prolem. Nonnulli vero as-
serunt quod in prima sanctificatione remansit fo-
mes secundum essentiam, sed ligatus fuit. in ipsa autem
receptione filij dei fuit totaliter sublatus.

Ad hoc autem intellectum oportet considerare quod
fomes nihil aliud est quam inordinata concupiscentia
sensualis appetitus habitualis tamen: quod acti-
ualis concupiscentia est motus peccati. Dicitur autem
concupiscentia sensualitatis esse inordinata in quan-
tum repugnat rationi. quod quidem fit in quantum
inclinat ad malum: vel difficultatem facit ad bo-
num. Et adeo ad ipsam rationem fomitis per-
tinet quod inclinat ad malum vel difficultatem faci-
at in bono. Non ponere quod remansit fomes in
beata virgine non inclinans ad malum est pone-
re duo opposita simul. Similiter non est intel-
ligibile quod remansit fomes in quantum pertinet
ad corruptionem nature non in quantum perti-
net ad corruptionem persone. Restat ergo ut dica-
mus quod vel totaliter fomes fuerit ab eadem subla-
tus per primam sanctificationem: vel quod fuerit li-
gatus. Posset tamen quis dicere quod totaliter fo-
mes fuit sublatus hoc modo. quod processus fuit
ante beatitudinem virginis ex abundantia gratie descenden-
tis in ipsam ut talis esset dispositio virginitatis
quod inferiores vires nunquam mouerent sine ar-
bitrio rationis: sicut dictum est fuisse in christo. quod
constat peccati fomitem non habuisse. Et sicut
fuit in Adam peccatum per originale iusticiam ita
quantum ad hoc gratia sanctificationis in virgi-
ne habuit vim originalis iusticie. Et quis
hec positio ad dignitatem virginis minus pertine-
re videatur: berogatur tamen in aliquam dignitatem christi
absque cuius virtute nullam primam donationem libe-
ratus est: quis per fidem christi aliquam eius incar-
nationem fuit secundum spiritum sanctum ab illa donatione libe-
ratus: tamen quod secundum carnem aliquis ab illa donatione li-
beratus: non videtur fieri debuisse nisi per incar-
nationem eius in qua primo debuit immunitas
donationis apparere. Et ideo sicut ante im-

mortalitatem carnis christi resurgentis nullus
adeptus fuit carnis immortalitati. Ita in-
conueniens etiam videtur dicere quod ante carnem
christi in qua nullus fuit peccatum: caro virginis ma-
tris eius vel cuiuscumque alterius fuerit absque fo-
mite quod lex carnis siue membrorum. et ideo me-
lius videtur dicendum quod per sanctificationem in
utero non fuerit sublatus virgini fomes secun-
dum essentiam: sed remansit ligatus non quidem
per actum rationis sue sicut in viris sanctis quia
non solum habuit spiritum liberi arbitrij adhuc
in ventre matris exiles: hoc enim speciale prae-
rogium fuit christi: sed per gratiam abundantem quam
in sanctificatione recepat et etiam perfectius per
diuinam prouidentiam sensualitatem eius ab omni
motu inordinato prohibentem. Postmodum ve-
ro in ipsa receptione carnis christi in qua primo
debuit refulgere peccati immunitas creden-
dum est quod ex prole reprobauerit in matrem
totaliter a fomite abstractione. Et hoc signifi-
catur Ezechielis xliij. ca. vbi dicitur. Ecce glo-
ria dei israel ingrediebatur per viam orientalem. id
est per beatam virginem et terra. id est caro ipsius virgi-
nis splendebat a maiestate eius. id est christi. Si autem
instaret aliquis quod apud i. ad Corinthios xij.
ca. ait. Virtus in infirmitate perficitur: et loquitur
de infirmitate fomitis secundum quam patiebatur sti-
mulum carnis. Sed nihil quod pertinet ad per-
fectionem virtutis fuit beatitudini virginis subtrahen-
dum: quod neque fomes. Respondetur quod infirmitas
carnis ab fomite pertinet est quidem in san-
ctis viris: perfecte virtutis occasio: non tamen cau-
sa sine qua perfectio haberi non possit. Suffici-
cit autem in beatitudine virgine ponere perfectam virtutem
et abundantiam gratie. Nec in ea oportet pone-
re omnem occasionem perfectionis. Tertia diffi-
cultas mouenda erat vtrum per sanctificationem
in utero fuit virgo pseuerata ab omni peccato ac-
tuali. Et de hoc sic loquitur sanctus Thomas. quod illos
quos deus ad aliquod electum ita prepat et disponit
ut ad id ad quod eligunt inueniant idonei. Be-
ata igitur virgo fuit electa diuinitus ut esset ma-
ter dei. Et ideo non est dubitandum quod deus per
sua gratia eam ad hoc idoneam reddidit secundum quod ad
angelus ad eam dixit. Inuenisti gratiam apud do-
minum. Ecce percipies etc. Non autem fuisse idoneam

mater dei si peccasset aliquā: tum q: hō: parentum redubāt in plem. sū illud Proverbiōz xviij. **G**la filioz patreseor. **U**n etia: p oppositū ignominia mris ad filiū rebundasset. **T**um etiā q: singularē affinitate: habuit ad xpm qui ab ea carnē accepit. **T**ū q: singulari modo dei filius qui est dei sapientia in ipsa habitavit: non solū in aīa sed etiā in corpore siue vtero. **D**icit autē Sapiētie p. **I**n maliuolā aīam non intrabit sapientia: ne habitabit in corpore sedito peccatis. **E**t iō simpliciter fatendū est: q: bta virgo nullū actuale pctū commisit nec mortale nec veniale. vt impleatur quod dicit Lanticozum iij. ca. **T**ota pulchra es amica mea et macula non est in te.

De nobilitate vginis glōse descripta ab euangelista mattheo: et p corōia matthei et luce in huius descriptione. **C**aplm. ij.

Ecūdo ptemplemur virginis nascētis nobilitatem. **I**psa quippe fuit nobilitas indiuiduū omnibus indiuiduis que in humana natura fuerūt aut potuerint generari. **E**t quidē Mattheus. i. ca. describit etiam natā de quattuordecim patriarchis: de quattuordecim regibus: et de quattuordecim ducibus. **E**t quo cum ipsa sit vera mī xpi: et xps sit eius verus fili: omnis nobilitas xpi sū carnē ortū habuit a virgine bñdicta. **E**t cum ipse sit vltim⁹ rex: vltim⁹ dux: vltim⁹ patriarcha populi iudaici: hoc totum habuit a virgine bñdicta. **Q**uia igit omnes preclaritates: ingenuitates: prefecturas: dignitates: et nobilitates que possent esse in aliq indiuiduo hūano sū originē sanguinis describunt euāgeliste in hac puella. **O**portet nos eoz testimonio eā preferre ōmbus pncipibus et principissis: Regibus et reginis: Imperatoribus et imperatricibus: et omnibus prātib: tribub⁹ et linguis. **E**cclā vero sancta dei ōnia ista cōsiderans in officijs ita illā extollit. **N**atiuitas inquit gloriose virginis marie ex semine abrahe orta de tribu iuda clara ex stirpe dauid. **E**t iterum Regali ex progenie maria exorta refulget. **S**ed hic tria oriūtur dubia declaranda.

Primū vtrum Mattheus potuit genealogiam xpi describere

Scđm vtr ex descriptione hmoi genealogie nobilitas virginis de monstrat.

Tertū vtr eadē sit descriptio genealogie xpi facta p mattheū que et per lucā

Ad primū dubium posset quis arguere q: Mattheus nequiverit describere genealogiam xpi et sue virginis matris. **P**rimo quia **I**saiē liij. ca. dicit. **G**enerationē eius quis enarrabit. **I**nsuper vt ex **I**osephi dictis colligimus in xviij. antiq̄tatu libro **E**t **B**eda illud refert in sua cronica. **C**um oēs generationes heb⁹ eoz in archiuis tēpli se cretorib⁹ seruarent: **P**ereses alienigena omnes iussit incēdi: vt sic sua ignobilitas iudeis minus cōtemptibilis esset. **Q**uō igit Matthe⁹ elapsus iam annis ferme quadraginta de lectione hmoi libroz euāgeliz scribens potuit hanc genealogiam agnoscere. **A**d quod respōdemus et primo ad illū **I**saiē euz **P**ieronymo in omelia sic dicēte **I**n **I**saiā legim⁹ **G**enerationē eius quis enarrabit. **N**on ergo putemus euāgelistā prophete esse contrariū. vt qd ille impossibile dicit affatu: hic narrare incipiat. q: ibi de generatione diuinitatis. hic de incarnationis est dictū. **P**er ūtamē ptra istā rītionē pleriqz inducūt sententiā **L**eonis pape in sūmo ne de nativitate xpi vbi ait. **I**n dño nro iesu xpo non solū ad diuinā sed humanā spectat naturā quod dictū est per prophetā **G**enerationē ei⁹ qz enarrabit. **I**git nec gene ratio tpalis xpi sū carne est explicabilis. **A**d hoc rōdē m⁹ ex doctrina sancti **T**ho. iij. pte q. xxxj. q. verba ista intelligunt de modo incarnationis qui ineffabilis est qd ex vbis sequētib⁹ ipsius leonis pape cōcludit **I**nquit enim. **P**trāqz enim naturā in vnā cōuenisse personā nisi fides credat sūmo nō explicat. **A**d aliud rō quod obiectus est de cōbustione libroz in quib⁹ descripta erat origo nobilis iudeoz. **R**espōdet **N**icholaus de lira sup Mattheū. q. Matthe⁹ habuit per reuelationē in quod nō habuit p scripturam. **U**n apli et euāgeliste non min⁹ su

erunt illuminati immo magis de mysterijs
xpi q̄ patriarche et antiqui prophete. Quidā tñ
dicūt q̄ nō oēs illi libri p̄busti fuerūt cū et do
mi p̄seruarent a multis. Etia et aliq̄ memo
rie m̄sauerāt q̄ de h̄mōi nobilitate didice
rant a pauis. nam et si Esdras scriba vt
doctus narrat in y. ethimologiaz li. incēlaz
legē a chaldecisōi iudei regressi fuissent in
h̄ erusalē diuino afflat⁹ spū regauit cūtag
legis ac prophetarū volumina q̄ fuerunt a
gentib⁹ corrupta correxit: quāto magis po
tuit **M**attheus xpi generationez referere
qui spiritū sc̄m cū alijs ap̄lis in linguis igne
is descēdente accepit. Ad sc̄dm dubiū rñdz
Nichola⁹ de lira. q̄ quis ioseph non fuerit
pater iesu: tñ beatissima vgo et ioseph fue
runt ex eadē tribu: q̄ mulier nō poterat nu
bere cum viro alteri trib⁹ qñ ad ip̄s p̄tis
nebat hereditas paterna. vt patet **N**ume
ri xxxvj. Et āt virgo maria fuit vnita ioa
chim patri suo: et ideo cogebat ex lege viro
sue tribus nubere: propter hoc etiā iuit cū
ioseph in bethleem ciuitate dauid vt profi
teretur cum eo vt scribit **L**uce. ij. ca.
Tertiu dubiū fuit vtrū sit eadem descri
ptio xpi sc̄a per mattheū q̄ p̄ lucā. Et vide
tur q̄ sit diuersa. Nā matthe⁹ dicit q̄ **J**a
cob genuit **J**oseph virū marie. **L**ucas āt
dicit ioseph eē filiū heli vt p̄z iij. ca. Ad h̄
rñdet **A**ug. li. de p̄sensu euāgelistaz dices.
Tres causē occurrūt quarū aliqua euāgeli
sta secut⁹ est. Aut em̄ vn⁹ euāgelista patrē
iosephā quo genit⁹ est nōiauit. **A**lter ve
ro vel aui maternū vel aliq̄ue de cognatis
maioribus posuit. Aut vn⁹ erat ioseph na
turalis pater: alter eū optauerat. aut more
iudeoz cū sine filiis vn⁹ decēssisset ei⁹ vxorē
rem propinqu⁹ accipiens filiū quez genuit
propriū quo mortuo deputauit. quod est qd̄
dam gen⁹ adoptionis legalis. Et hec vlti
ma cā ē verior: s̄m sc̄m **L**ho. iij. p̄te. q. xxxj
quā etiā **P**iero sup̄ matth ponit. Et **E**use
bius cesariē in ecclastica historia ab affri
cano historic⁹ gpho traditū asserit. dicit em̄
q̄ mathan et mathat diuersis trib⁹ de vna e
adēq̄ vxore estā nōie filios p̄creauit de

mathan natus est iacob. de mathat heli. ita
q̄ heli et iacob fuerunt fr̄es yterini. **S**z de
duobus fratribus a dauid diuersimode de
scēdētib⁹. heli autē accepta vxore mox
tuus est sine semine. et iō iacob frater ei⁹ ac
cepit vxorē frat̄is sui: vt ei suscitaret semē
et genuit ioseph. ita q̄ ioseph fuit fili⁹ natu
ralis ipsius iacob. Et sic accepit eū in gene
alogia mattheus. Et fuit fili⁹ legalis leui:
et sic accepit eū **L**ucas. Nā fili⁹ qui mō dia
cto nascebat s̄m naturā erat fili⁹ generans
tis: s̄m āt legē erat fili⁹ defuncti. **I**de etiā
dicit **J**oānes damascen⁹ li. iij. ca. vj. Qua
re non est mirādū si aliter xpi genealogia
am scribit mattheus q̄ lucas cum vterq̄ p̄
ferat veritatē. Nam et si multa nōia vltia
dicat lucas que tacet mattheus: illud est s̄m
Augustinū de p̄sensu euāgelistarū: q̄ mat
theus in xpo regiā instituerat insinuare p̄
sonaz. **L**ucas autē sacerdotalē. Ex q̄ mattheus
explicat illos q̄ tacet mattheus: illud est s̄m
Lucas alios qd̄ dignitas sacerdotal⁹ fuit
cessa. **M**atth⁹ posuit carnales p̄es. **L**ucas
posuit p̄es sp̄uales. Cuius viros q̄ dicunt
p̄es pp̄ sitū binē honestat⁹. **M**atthe⁹ de
scribit genealogiā xpi descēdēdo a dauid et
abrahā vsq̄ ad ioseph: ex eo q̄ descripsit as
sumptionē n̄re h̄manitat⁹ a deo. **L**ucas autē
p̄gressus ē ascēdēdo a ioseph vsq̄ ad deū
q̄ descripsit redēptionē n̄ram in deū q̄ sit
p̄ grām adoptionis. **S**z adhuc p̄ ōnia ista in
dubiū vtrū anim⁹. qm vt **P**iero inq̄t super
Danielē **P**roauit oēs et maiores p̄es dicū
tur. Cū igit in generatione xpi multi fue
runt patriarche et plures reges: quare tñ fi
lius dauid et abrahā nūcupat⁹. Ad qd̄ rñdet
Piero in omelia dices. **J**ō āt ceter⁹ p̄ter
missis hōy filiū nūcupauit: q̄ ad hos facta
est de xpo tñ repromissio. Ad abrahā inq̄t
In semine tuo b̄ndicent⁹ oēs gētes. Ad da
uid. de fructu vētris tui ponā sup̄ sedē tuaz
Dauid ḡ fuit p̄cipalis inter reges. **A**bra
ham inter patriarchas. **A**braham fuit pri
mus qui fidē vni⁹ dei publice cōfessus est.
Et in signū h̄ accepit circūcisionē q̄ fuit sig
nūz t̄stimoniz fides ab infidib⁹ **D**auid āt

fuit primus rex elect⁹ a deo fm voluntatem
dñi ad fidelē pplm regendū. **¶** Dñi dñ. j. regu
ca. xiiij. Que fuit dñs virū iuxta cor suum.
¶ Saul at licet pmo fuerit elect⁹ a dño: h^o ta
men nō fuit fm cor dñi sz fm exauditione
populi. ppterea dixit de⁹ samueli. **¶** Audi vo
cem populi. s. petētis regē. **¶** Et ob hanc cau
sam matthe⁹ nōiat ipsū solū regēz cū dicit
¶ Jesse at genuit dauid regē. dauid autē rex
genuit salomonē. cum tñ z salomō rex fue
rit. z roboan z manasse: z iofaphat: et eze
chias. z reliq⁹. **¶** Preponit vero dauid ipi abra
ham licet fuerit tpe posterior: pp eminenti
am regie dignitatis.

¶ Quia natiuitas vginis fuit digna rōne bo
nitatis parentum quibus fuit per angelum
nunciata. **¶** Caplm iij.

¶ Tercio pteplemur vginis nascētis dig
nitate. **¶** Sūt e qdē natiuitas ei⁹ dignis
sima triplici rōne.

¶ Primo rōne parētalis pditionis

¶ Secdo rōne angelice nunciationis.

¶ Tercio rōne diuine reuelationis.

¶ Primo apparet dignitas natiuitat⁹ vgi
nis bñdicitē rōne parētalis pditionis. **¶** Habu
it nāqz parētes honestissimos z timētes de
um **¶** Joachim z Annā. **¶** Joachim quidē ex
galilea z ciuitate nazareth: sanctā Annam
ex bethleem duxit vxorē. **¶** Ambo autē iusti
erāt z sine rephensione in ōnibus mandat⁹
dñi incedebāt: omni eqz suā substantiā trifa
rie diuidebāt. vnā partē tēplo z tēpli serui
toribus impēdebant. aliā peregrinis z pau
peribus erogabāt. tertiā suis vñbus p se
suāqz familiā reſeruabant. **¶** Et ita p ānos vi
ginti prole nō hñtes vouerunt dño qd si eis
sobole pcederet eā seruitio dñi māciparēt.
¶ Cui⁹ rei grā cū singulis annis in trib⁹ festis
precipuis hierusalē frequētarent. **¶** In festo
enceniorū cum suis hierusalē ascēdit: z cum
ceteris ad altare accedēs oblationē suā of
ferre voluit. quem vidēs sacerdos cum in
dignatione nimia repulit. z cū ad altare ac
cedere presumeret: increpauit. asserens nō
esse pueniēs maledicto legis obnoxii obla
tionē dño legis offerre. nec inter secundos

infecundū z quī populū dei non auxit a la
re. **¶** Joachim ergo sic pfusus se vidēs: p pu
dore bonū redire noluit: ne similiter a con
tribulibus suis qui hoc audierāt tātum ob
probrium sustineret. itaqz ad suos pastores
secessit. **¶** Secundo apparet dignitas nati
uitatis vginis rōne angelice nūciationis.
¶ Sūt nāqz ab angelo Joachim z anne mō
qui sequit annūciata. vt em scribit in legen
da natiuitatis. **¶** Cum Joachim aliq⁹ diu cū
suis pastoribus morā traxisset: quadā die ei
soli angelus cum ingēti claritate apparuit.
z de eius visione turbatū ne timeret admo
nuit dicēs. **¶** Ego sum angelus dñi iussus ad
te vt annuncies tibi preces tuas exauditas
esse. z elemosinas in pſpectu dñi ascendisse.
¶ Vidi em pudorē tuū z audiui sterilitatē ob
probriū nō recte tibi obiectū. peccati quip
pe non nature vltor est deus. **¶** Et iō cum ali
cuius vterū claudir: ad hoc facit vt mirabi
lius denuo aperiat. z non libidinis eē quod
nasci sed diuini fore muneris cognoscatur.
¶ Prima gentis vrē mater sara nōne vsqz ad
nonagesimū annū sterilitatis obprobriū p
tulit: z tñ Isaac cui repromissa erat omniū
gentiū bñdictio generauit. **¶** Rachel etiā nō
ne diu sterilis fuit: tamen ioseph genuit q
totius egypti dñum habuit. **¶** Quis fortior
samfone vel sanctior samuele: z tñ hi ambo
matres steriles habuerunt. **¶** Rationi igit⁹ et
exēplis crede dilatos diu conceptus z steri
les partus mirabiliores eē solere. **¶** Proinde
Anna vxor tua pariet tibi filiaz z vocabis
nomē eius **¶** Mariaz. hec vt vouistis erit ab
infantia dño pſecrata. z adhuc ex vtero ma
tris sue spū scō plena: nec forinsec⁹ inf pos
pulares sz in tēplo dñi semp morabit⁹. **¶** Et si
cut ex sterili matre ipsa nascet: ita mirabili
ter ex ea filius altissimi generabit⁹. cui⁹ no
men erit iesus. z per eū ōnibus gētib⁹ erit
salus. **¶** Et tibi hoc signū. cum pueneris ad au
ream hierosolyme portā Annā vxorē tuā
obuiāz habebis. que de tua tardonatione mō
sollicita tunc in tuo conspectu gaudebit.
¶ His dictis angel⁹ ab eo discessit. **¶** Anna at
cum amare fieret z quoniam vir su⁹ iussit

ignozaret idē angelus apparuit. ⁊ cabē que viro annūciauerat patefecit. addēs q̄ p̄ lig no ih̄lm̄ ab auream portam p̄geret: ⁊ ibidē viro suo rebedū obuiaret. **I**gitur iuxta age li p̄ceptum ambo sibi iunice obuiates. de mutua visioe letati ⁊ de ple p̄missa se curi adozato dñō redierunt diuinū p̄missūz hilariter expectātes. **A**nna ergo p̄cepit et filiam suo tpe pepit que vocata fuit maria. **T**ertio apparet dignitas natiuitatis virginis rōne reuelationis diuine. postq̄ enim in celū assumpta fuit dies natiuitatis ei⁹ alio quāto tpe fideles latuit. **C**ontigit q̄ vt refert iōānes Belet̄h q̄ quidaz vir scūs sedule contemplatōi infilēs singul̄ annis vi. p̄. dus septēbris in orōne posit⁹ iocūdissimam angeloz solēnitatem audiret in celo. **C**ūq̄ deuotissime sibi reuelari peteret cur q̄libet anno illa tm̄ die ⁊ non alia hoc audiret. diuinū accepit n̄sum q̄ virgo gl̄osa maria talidie mūdo fuisset nata. et iō h̄ manifestaret filijs scē ecclē vt concordēs fierent in hac celebritate celesti curie. **C**um vero h̄summo p̄ticipi ⁊ alijs intimalz hūc diem in honorem natiuitatis virginis celebrandum vn̄ uersalr statueret. **G**audemus igit̄ ⁊ exulte⁹ de tot amplissimis nob̄ omib⁹ collatis donis. **N**am virgo q̄ nata est salutē attulit mūdo. **E**t vt inquit aug⁹ in sermone. p̄cisus est in ea illud eue infelicitatis clogiū: de q̄ dicit̄ in tristitia paries filios. q̄ istam leticia dñm p̄turiuit. **E**ua enim luxit. ista exultauit. **E**ua lachrymas: maria gaudiū in vētre portauit. q̄ illa pccōrem. ista edidit innocētes. **E**t iterum in eodē s̄mone. **B**ēdīca tu in mulierib⁹ q̄ vitā ⁊ viris ⁊ mulierib⁹ pepisti. **M**ā gēneris n̄rī penā intulit mūdo. genit̄ dei n̄rī salutem attulit mūdo. **A**uctrix peccati eua. **A**uctrix meriti mari. **E**ua occidēdo obfuit. maria viuificādo p̄fuit. **P**ercussit illa. a nauit ista q̄ simul cū filio collaudet̄ in eternūz ⁊ in secula seculoz. **A**men.

Sermo vicefimus sextus de annūciatione virginis beatissime

Venisti gratiā apud deum. **A**ngeli gabrielis reuerētisime virginē genitricē dei salutantis verba sunt ista originalr. **L**uce. i. ca. ⁊ in euangelio p̄tis solentatis. **C**um ingēti leticia mentis dies ista est p̄currēda. in qua v̄go beata de celo ad suū vterū traxit deum. **H**odie nāq̄ mellisui facti sunt celi. ⁊ pater etern⁹ ira deposita miām suā huāno generi demonstrauit. **H**odie scā est mira illa ineffabilisq̄ vnio diuine ⁊ humane nature: ⁊ in vtero virginis habitauit de⁹ ⁊ hō. **H**odie virgo regia de stirpe dauid dī mater effecta officii intercedēdi p̄ nobis apud suū dīlctm̄ filium suscepit. **P**ropterea ne tāti b̄ficiij immemores ingratiq̄ sim⁹ de annūciatōe virginis in hoc sermone dicem⁹. **I**psa quippe innenit grām nō solū p̄ se sufficientem. sed p̄ toto mūdo copiosam ⁊ abūdantem deuz in suo vtero dei filio incarnādo p̄auit habitaculum speciosūz. **P**inc deuot⁹ ille bernardus super missus est ait. **V**irgo regia geminis ornata virtutū gemitoz mētis ⁊ corporis p̄ter decore p̄fulgida specie sua ⁊ pulchritudine sua celi ciuiū in se puocauit aspectum. ita vt regis aīum in suam ꝑcupiscētā inclinaret ⁊ celestem ad se nūcium de sup̄nis educeret. hec ille. **E**rgo circa annūciationē dignissimā attēdere volētes tria miseria p̄ponim⁹ p̄templāda.

Primū dicitur angelice missionis

Secūm mutue colloctionis

Tertiū mirabilis p̄ceptionis

Quā singularissima fuit annūciatio virginis respectū dei. respectū angeli ⁊ respectū virginis.

Lap. p̄mū.

Primū misterii p̄templādum dī angelice missionis. **I**nquit lucas. **M**issus ē agel⁹ gabriel adeo in ciuitatem galilee: cui nomen nazareth ad virginē desp̄sātā viro cui nomen erat ioseph de domo dauid ⁊ nomen virginis maria. vbi ponūtur tot nomina p̄pria. scz angeli missi. virginis ad quā mittebat. spon̄sui sui ⁊ loci ad ostēdendam certitudinē historie vt dicit **A**ychola⁹ de lyra

Quatuor vero sblimis pclaragz fuit ista mis-
sio: ista legatio. nos pferare debem: maxi-
me triplici respectu

Primo respectu dei

Secundo respectu angeli.

Tertio respectu virginis

Primo in qua pferem? hui? legationis p-
stantiam respectu dei. Quidna ipso alti? qui
cuncta pcellit qui est omne bonu? et omni creatu-
raru? celi et terre dñs. ipse vtiqz e de? infinit?
inensu etern? onipotēs ineffabil? dsmagn?
dñs. et rex magn? sup oēs deos. q huāno ge-
neri lapsu subuenire misericorditer volens
De virgine carne disponēs sumere. ad eam
suū angelū destinauit. H? mirant? pleriqz
et curiose inquirere satagūt. Cur tā diu ille q
clementissim? est cui ppiū est misereri sep-
et pcre continui in ira misericōdias suas. est q
dei incarnatiōis bonū summe liberalitatis
et ardentissime charitatis. Pñ et apls ad Ro-
phesios ca. ij. inquit. Deus q diues ē in mi-
sericōdia charitatem suā q dilexit nos cū es-
sem? mortui peccatis puiūficā nos in xpo
Charitas vō nō tardat amico sbuenire. fuit
illud sapiētis Proverbior? iij. ca. Ne dicas
amico tuo vade et fuerere cras em dabo ti-
bi cū statim possis dare. Quare videt? q
statim post lapsuz debuisse dei fili? huānam
carne? et nām assūmē. Ad qd rñdet fm alex-
andru in iij. sume. et dñm Bonauē. in iij. di. j.
et scñm Tho. iij. pte. q. i. q n fuit pueniēs statim
post pctm incarnari dñm. sz dñ venit plenitu-
do tps. vt dr ad Galat. iij. ca. et h? tplici rōe
Primo ppter peccati punitiōē.

Secundo ppter morbi curationē.

Tertio ppter xpi pñciationem:

Primo ppter peccati punitiōē. voluit qppe-
da ondere hōi qtu sibi pctm displiceat. qd
p tot annor? milia tam diuturna castigatiōe
puniuit. Facilitas em venire tribuit incētim
delinquedi. vt notat de vita et ho. cle. ca. vt
clericor?. Et di. xxviii. ca. q sc. Et di. xlv. ca.
sz illd Et di. l. ca. de lapsis Et di. xcij. ca. p-
uenit. Et i. q. vlm. ca. erigit. Et xxi. q. ij. c.
placuit. Et xxij. q. iij. ca. est iusta Et xxv
q. ix. ca. loci Quare et si fuisset pte di libe-

rali? hñficiū si a pñ? incarnat? fuisset. nō tñ fu-
isset vtili? ex pte hñmāi generis recipientis:
cui ex tarditate incarnatiōis cōdit? quissima
conditio pti. Secundo rō qe fuit pueniēs
vt n statim p pctm xps carne assumēt: d: pp
morbi curationē. Nā qz hō supbiēdo pecca-
uerat eo mō erat liberand? vt hūiliat? pno-
sceret se liberatore indigere vñ glō s? replaz
ad Gal. ait Magno pñlio scm est vt p hō-
minis casum nō illico dei fili? mitteret Re-
liquit em dā hōiem prius in libertate arbitri-
trij in lege naturali. vt sic vires natur? sue p-
gnosceret vbi cū deficeret legē accepit. Qua-
data inualuit morbz nō legi sz nature vicio:
vt ita in infirmitate sua pgnita clamaret ad
medicu? et grē qeret auxiliū. Cū rō illi? dila-
tiōis fuit pp xpi pñciatiōē Debe bz qdēz
xpi aduēt? ob excellētissimā suā dignitate pñ-
ciari et multo tpe āteqz pclamari Pñ ad h?
glō pōca inquit. Quāto maior index vene-
bat tāto pconū series lōgiōz pcedere debe-
bat. Secundo pferem? angelice missio-
nis ppreminētiam resp cū ipsi angeli. de q
apud viros doctissimos tripl? dubitari so-
let: Et primo de quo ordine fuerit āgel? il-
le. Secundo an apparuit virgini in visioē cor-
pali Tertio si fuit cōueniens vt āgel? virgi-
ni annūciaret in ea dei filiū incarnanduz: Pri-
mo de ordine illi? angeli varia solet ēē opi-
nio. Quid ā dixerūt q fuit d ordine infimo
sz āgelor? qz pillos pñueēt dīna hōib? re-
uelari: Et hoc vider? innuere tert? cuz dixit
angel? et nō dicit archangel? Sed ad hoc bi-
cim? q quis ppre angelī dicant illi q sunt
in vltimo choro infime ierarchie. tñ large d-
nes de qbuscūqz ordinib? āgelī nūcupāt. Nā
vt ysidorus testat in vij. ethimologiar? lib?
Angel? latine nūciūs d: Des aut vel medi-
ate vel imediate dīna nūciant q ab ipso deo
pñ? lēraphin fuelat: et ipsi illa cherubini ma-
nifestāt. sic gradatim vsq ad vltimū ordiēz
fm Dionisiū. Et ppter ea licz lucas dicat.
missus est āgel? n tñ ita stricte accipit: vt n
potuerit esse de aliquo ordiē supiori: Pñe
bernard? sup missus ē ait. Ad arbitroz hñc
āgelū ex minorib? ēē. q qualibz ex cū solet

ad terras crebra legatōe fūgi, qđ ex ei' nōie
palā intelligi dāf: qđ inter ptaē fortitudo dī
qđ nāb aliq' alio forti z excellētē vt solet spū
sāb ipō deo mitti phibet. **S**cūs vero tho.
iij. pte q' xij. Et 3ª pte q' xxx. dicit q'
ille āgel' fuit de medio ordiē infime ierar'
chie qđ ē ordo archāgeloy. **P**o puenient vi
det esse scū. vt saluaret ppetas ordinū. qđ
ad angelos ptnet dī i gē act' alicuius hōis
qđ ad ipm tm ptnēt. vñ dñr minima nūciare
Ad archāgelos vero ptnet dirigere ac
tus hōis in totā multitudinem redūdantes.
vñ ē medijs archāgelis dicunt' quasi pnci
pes angeli. Quia ergo p'sensus virginis q'
p angelum requirebat erat act' singular' p
sone redūdans in vtilitatem multitudinis.
vñ mo tot' hūmāni gener'. **P**o crebit q' fue
rit de ordine archāgeloy z q' fuerit sum' in
illo ordine. **E**t hoc videt' habere firmitatē
ex eo qđ ecclā cantat. **G**abrielē archāge
lū scim' dñit' te ē affatū. **A**li jāt opinant'
angelū illum fuisse de ordine seraphim. qm
vt **G**regori' dicit sum' mū angelū venire dī
gnū fuerat qui sum' mū oīm nūciabat. **N**ec
in cōueniens q' tanta re singularissia sin
gularis nūnci' mitteret qui esset oīm ange
lorum excellentissim'. **D**ictus ē aut' gabriel
qđ vt **G**regori' dicit in omelia **P**oc nēm of
ficio suo pgruit. **G**abriel em' dei fortitudo
nōiatur. p dei ergo fortitudinē nūciandum
erat qđ virtutū dñs z potēs in plio ad debel
landas ptates aereas veniebat. **S**cdo du
bitari solet an angel' ille apparuit virgini i
visiōe corpali. **E**t rñdet tho. iij. pte q' xxx.
qđ sic. **N**am **A**ug' in p'sona v'ginis loquens
in sermone ait. **P**enit ad me quidam magi
nus paranimph' chysti. nō patriarcha p'm'.
aut' ppheta egregius / sed gabriel archan
gelus facie rutilās: veste choruscās: incessu
mirabilis. qđ ptnere non possunt nisi ad cor
porēam visiōem. **P**oc āt pueniēs fuit. p'
rōne similitudinis: qđ illud qđ annūciabat'
erat incarnatio dei inuisibilis. vñde cōueni
ens fuit vt ad huius rei declarationē inuisi
bilis creatura formam assumeret in q' visi
biliter apparet. cū etj oēs apparitiōes vete

ris testamētī ad hāc apparitiōē ordinēt. q'
dei fili' apparuit in carne. **S**cdo fuit pueni
ens rōne certitudinis. **E**a em' q' sunt ocul' s'
iecta cert' pphēdīm' qđ ea q' imaginam'
Pri' dicit **C**risos. sup' matthm q' angel' non
in somnis immo visibil' virgini astitit. **N**ā
qđ magnā valde reuelationē ab āgelo acci
piebat. **E**gebat tante rei euent' missiōe so
lemni. **T**ertio fuit pueniēs vt angel' visibi
liter appareret rōne altitudinis. **S**cđ altitu
dinē z dignitatē m'is dei: qđ nō solū in mēte
sed in corpore ventre erat dei filiū receptu
ra. **E**t iō nō solū mēs ei' / s'z etiā sensus corō
porēi erāt visioē āgelica delectābi. **E**t si ob
ij' ceret q' fm **A**ug' r'ij. sup' genesim ad lrāz
Intellectualis visio ē potior z dignior qđ cor
pali: z p'cipue ipi angelo magi pueniēs. **N**ā
visiōe intellectuāli videt' angel' in sua s'bmā
visiōe āt corpali videtur in figura assump
ta corpore. **I**gitur āgel' nūciāns magis ap
parere debuisset in visiōe intellectuāli q'
corpali. **R**ñdet **T**ho. vbi s' q' intellectuāli vi
sio est potior qđ imaginaria vt corpali s'istit
sola. **S**z ipe **A**ug' dicit q' est excellētiōr p
phetia que habz s'it intellectuālem z imagina
riam visiōē qđ illa q' habz alteraz tm. **B**tā
vero vgo nō solū percepit visiōē corpālē
s'z etiam intellectuālem illuminationē. **V**n ta
lis appitio satis nobil' fuit. **S**uiss' tñ nobili
or si ipm angelū intellectuāli visiōe in sui s'
stātia vidisset / sed hoc nō patiebat' stat' hōis
viatoris. **T**ertio qū si fuit pueniēs vt ā
gel' annūciaret virgini dei filiū in ea incar
nandū. **E**t ad hoc rñdetur q' sic triplici rōne
Primo ex parte dei.
Scdo ex pte angeli.
Tertio ex pte virginis
Primo fuit pueniēs ex pte dei. vt in h' ser
uaret ordo que ipse statuit quo mediantib'
angelis ad hōies dīna pueniūt. **V**n **D**yonī
si' iij. ca. celestis ierarchie dicit **D**iuinū ihū
benignitatis misterii āgeliprimū edocti sē
postea p ipsos ad nos cognitiōis grā trāsi
uit. **E**t in eodem libro ait. **D**iuinas visiōes
glorici patres n'f i adepti sunt p medias ce
lestes vtutes. **T**ho. 6a se. q. lxxi. inqt. **L**od

tur de visionib⁹ pphetis q⁹ facte sunt me-
diantib⁹ angelis. Et si aliquis instaret q⁹ vir-
go mater dei supior erat agel. Sed vt d^o y-
nisi⁹ refert ca. vij. celestis ierarchie. **S**upe-
mis angelis fit reuelatio immediate a deo.
Et ipsi virgini. **R**idere possum⁹ q⁹ mater
dei supior erat angelis quantū ad dignitatē
ad quam diuinit⁹ eligebat. Sed quantū ad
statum presentis vite inferior erat angelis
quia etiam ipse christ⁹ dōne passibilis vite
fuit paulomin⁹ ab angelis minorat⁹ vt dici-
tur ad hebreos ca. ij. Sed q⁹ christ⁹ fuit via-
tor et comprehensor q⁹ tum ad cognitionē di-
uinorū non indigebat ab angelis instrui. **S**
mater dei nōdum erat in statu pprehensor⁹
Et ideo de diuino pceptu p angelos instru-
enda erat. **S**i vero vlt⁹ ptra hoc quispiā
opponeret dicēs q⁹ beata virgo incarnatio-
nis fidem habebat sine qua null⁹ esse pote-
rat in statu salutis q⁹ non egebat sup hoc ab
angelo instrui. **A**d hoc rñderi potest q⁹ licet
beatissima virgo plenaz fidem haberet de
xpo incarnatōe tñ q⁹ humilis erat nō alta de
se sentiebat neq⁹ cogitabat se tanti dñi ma-
trem futurā et propterea erat sup hoc ab ā-
gelo instruenda. **S**cdo fuit cōueniens ex p-
te angeli. **J**ō inquit. **B**eda in omelia. **A**ptū
humane restorationis pncipiū vt angelus
ad virginem mitteret pti piderandā dīno
q⁹ prima pōitionis humane cā fuit : cū ser-
pens a diabolo mittebat ad mulierē spū su-
pbie decipiendā. **T**ertio fuit expebiens ex
pte virginis. tū vt ex tali nūcio mens ei⁹
leuaretur in deū q⁹ vt inquit aug⁹ li. de vir-
ginitate. **B**eatior fuit maria concipiēdo sis-
dem xpi q⁹ pciendo carnē xpi. **E**t p⁹ ea sū-
bit. **M**aterna propinquitas nihil marie pro-
fuisse nisi felici⁹ xpm corde q⁹ carne gestatū.
Tum vt esset certior testis hui⁹ sacri qñ su-
per hoc dimittus erat instructa. **T**ū etiam vt
ei⁹ puritas oñderet. **D**ñ jero⁹ ad paulā et eu-
stochiū bene inquit. **A**ngel⁹ ad virginē mit-
titur. q⁹ sp est angelis cognata virginitas.
Tū vt volūtaria sui obsequij munera deo
offerret. ad qd se pmpnam obtulit dicens.
Ecce ancilla dñi. **E**rat enī qdā spūale

matrimoniu inter deū et humanā naturam.
Et ideo p annūciatōe expetebat consen-
sus virginis loco toti humane nature.

Tertio piderare debem⁹ missionis āge-
lice excellentiam respēu virginis. **P**pā vti
q⁹ sola scā fuit digna portare in vtero regē
celorū et dñm oīm creaturā. **O**b qd ecclā
sancta sibi dicit. **S**cā et immaculata vginis
tas quib⁹ te laudib⁹ offeram nescio q⁹ que⁹
celi cape non poterāt tuo gremio ptilisti.
At et in psona ei⁹ ita cūctos fideles affatur.
Congratulamini mihi oēs qui diligit⁹ me.
q⁹ cum essem puula placui altissimo et d⁹ me-
is viscerib⁹ genui deū et hōiem. **P**ec est ista
pulchra et decora nimis filia hēlm cui dixit
deus illud canticorū vi. ca. **P**ulchra es amī-
ca mea suauis et decora. **P**ec est de qua ibi
dem subsequit⁹. **D**na est colūba mea. pfecta
mea. hec est quā viderūt filie syon et beatif-
simam pōicauerūt et regine laudauerūt eā.
O felix puella. **O** celi regina merito quili-
bet hō vel agel⁹ dicere tibi potest illd. **P**ro-
verbiorū vltimo ca. **M**ulte filie pgregaue-
rūt diuicias tu supgressa es vniuersas. **A**d
ipsam solam missus fuit de aula summi dei
legat⁹ singularis et insignis vt ipsa virgo cō-
tentaretur concipere xpm qui de ipsa carne
suscipere cupiebat. **E**rat inquit euāgelista
desponsata viro cui nomen erat ioseph et
nomen vginis maria: delectabile est illud
nomen qd interpretat⁹ stella maris vel illu-
minās et dñā siue amay mare q⁹ ipā fuit stel-
la in sanctificatione illuminās in puerfatio-
ne amariū mare in filij sui passione. et dñā in
assumptione. **S**ed in hoc loco circa ei⁹ des-
pōtatione m aliqdū insistere libet. **C**ur vo-
luit xps mrem suā vginē desponsari. **E**t ad
hoc assignantur plures rōnes.

Primo ex pte xpi

Scundo ex pte matris

Tertio ex pte nostra.

Rationabiliter vgo desponsata fuit. pmo
ex pte christi. tū ne ab infidelib⁹ tangē ille-
gitime nat⁹ obijceret⁹. **D**ñ Ambrosi⁹ dicit
super lucam. **Q**uid iudeis quid heredi pos-
set ascribi si natum viderent ex adulterio.

persecuti. **Lū** vt p̄suetō mō ei⁹ genealogia describeret p̄ virum. **36 Ambrosi⁹** vbi ē: **Q**ui in sc̄m p̄tē seculi debuit morē de- scribi. **Lū** vt p̄tēius s̄m Ignati⁹ diabolo celaret. **E**licz diaboli⁹ virtute sue nature potuisset agnoscere nr̄m deī nō fuisse cor- ruptam s̄z virginem. p̄hibebat t̄n a dō cog- noscere modū partus diuini. **H**az vt doce- aug⁹ in iij. be. tri. **D**iaboli⁹ multa pōt vir- tute sue nature a quib⁹ t̄n p̄hibetur virtute di- uina. **S**i autēz postmodū aliquāliter agno- uit ch̄stū esse filium dei. nō obstat q̄ iam tēp̄us erat. vt ch̄zū suam virtutem dinā ostēderet. **S**ed in infantia opotebat impe- diri malicia diaboli⁹ ne euz acrius persequē- retur quādo ch̄zū nec pati disp̄suerat nec suam v̄tutem ostendere. s̄z in omib⁹ alijs in- fantib⁹ se similem exhibebat. **S**it⁹ et secūdo- mo fuit rōnabile ex p̄te matris. t̄n quia p̄ h⁹ reddidit immunis a pena ne lapidaret a iu- deis tanq̄ adultera. tum vt ad puerū ic̄sm nutritiōnē haberet ioseph in auxiliū. **T**ertio ē rōnabile fuit ex p̄te nr̄a. **P**rimo quib⁹ eo- ip̄ testimonio ioseph p̄probat⁹ est ch̄stūm ex virgine natū. **D**n̄ **Ambrosi⁹** dicit sup̄ lu- cam. **L**ocupletior testis pudoris marit⁹ ad- hibeat qui possit deſere iniuriā et vēdicare ob- probriū si nō agnosceret sac̄m. **S**c̄do per hoc designatur vniuersa eccl̄a que cū virgo sit desponsata ē vni viro xp̄o. vt inq̄t **Aug⁹** li. be. sc̄a v̄ginitate. **E**t tercio quia mater do- mini fuit desponsata: et virgo in p̄sona ip̄e virginitas et m̄rimoniū honorat p̄tra here- ticos alteri hōz detrahentes. **E**t vt ait or̄- genes sup̄ **Matth̄m**. **B**eata virgo sponſa fuit ioseph/ nō t̄n in cōcupiscentia iuncta. **E**t vt scribit matthei xiiij. **E**rat ioseph faber li- gnari⁹. **D**eō crisost. sup̄ matth̄m inquit. **S**a- bro lignari⁹ maria desponsata erat q̄m xps̄ eccl̄e sponsus oēm salutem hōiū opaturus erat per lignū crucis. **P**utabat inq̄t matth̄a fabri fili⁹: quia vt dicit **Ambrosi⁹** sup̄ lucāz. **M**aluit dñs de suo ortu: q̄ de m̄ris pudore dubitari: ic̄iebat em̄ tenera esse virginem ve- recūdi⁹ lubricā famā pudoria. nec putant⁹ ortus sui fidem m̄ris iniurijs astruendā. **D**n̄

igitur ita enī disposita puella illa cunctis vir-
tutib⁹ redimita q̃ et virgo erat et ioseph des-
ponata et temp⁹ inflabat vt iā mere suos a-
b̃os deus effunderet sup̃ terrā. Angel⁹ gab-
riel vt puto cū oīm angeloy noticia voca-
tus est. Cui deus pater: vade o angelo mi ad
virginē in nazareth morantem. eāq̃ meo
nōie salutādo requires illā vt me acceptare
velit sūū castissimū sponsum cui b̃lcm filiū
meū mihi coequalē ab et̃no genitū ita dare
dispono vt ex ea nat⁹ ex tpe h̃m carnē me-
tm sit et ipsius filius. Ipe vō filius b̃lcut⁹
fuit. **A**ngēle gabriel conaberis virginē illā
instruere q̃ ipsam elegi nr̃m dulcissimam
in cui⁹ vtero nouem mēsb⁹ habitabū et t̃ā
dē immaculata et incorrupta pariet dñm et ho-
minē. Subdit et sp̃s sc̃s. **E**go illā arma-
riū gr̃e mee institutā et p̃ceptiōi filiū vt sc̃a sit
et mirabilis coopora. **Q**uale tripudii il-
la hora fuit in angelicis choris. **Q**uāta le-
ticia cātica dñi tota celestis curia benedixit et
gr̃as dedit immōz et benignissimo deo.
Quasi angelus salutādo virginē et q̃e vō
go turbata fuit: et de gr̃a ṽginis copiosa atq̃
de superuentione sp̃s sancti in ipsam

Capitulum secundum

Secundū misteriiū contemplādū circa a
nūciationē v̄ginis dicī mutue collo
cutionis. In quo tria p̄sideremus.
Priō v̄ginis salutationē q̄līter fuit salutā
Secdō v̄ginis turbatioz q̄lī fuit turbata.
Tercio v̄ginis declaratoz q̄lī fuit declarā.
Primo p̄siderem⁹ v̄ginis salutationem
q̄lī fuit salutata. Ingressus inq̄t euāgelista
angel⁹ ad eā. vbi Bernard⁹ sup missus ē dic
cit Quo ingressus in secreto cubiculo vbi
clauso sup se ostio orabat p̄z in abscōpito
ad eā dicit oratē/sup iratem:lachrimātem.
Nā si p̄cep⁹ p̄cursoz fuit denunciata p̄i oc
cupato in sacro officio:multo p̄babili⁹ ē q̄
ceptio saluatoris denunciata fuit v̄gini in
benotioē fervētissima ex̄nti. Erat at̄ vt cōi
ter doctores tenet̄ tūc hora p̄letozij. & sac
illa p̄salutatio p̄tracta fuit yf ad noctē me
diū. Dixit ḡ blada voce āgelus v̄gini. Me
grā plena dñs tecum. bñdā tu in mulierib⁹

Ibi licet salutando ea amplissime magni-
ficauerit de eius mutatione. q. sicut eius o-
malu occasionali induit huiusmodi. ita v-
go illo ablato protulit o- bonu. du debuit nobi-
dim et de flari mo essentia cu ipa dm atq. de
bndictione in mulierib. nihilomin. illo ma-
gnu est cu dicit ea gra plena. **H**ic in sur-
git dubita. quod ego fuerit plena g. a. cu h-
sit. pprii xpi. de q. d. iohis j. **V**idim. glazei-
gram quasi vnguentia pre pleniu gre et veri-
tatis. **N**o qd ridet tho. ij. pte. q. vij. q. ple-
nitudo gre pt attendi dupl. **P**rimo mo ex p-
te ipsi gre. **A**lio mo ex pte hntis graz. **E**c-
pte quide ipsi gre d. esse plenitudo ex eo q.
aliqs ptingit ad suu nu gre. et qtu ad eentia et
qtu ad vtute. q. scz hz gram et in maria ex-
celltia q pt haberi et in maria exteione ad
o- gre effcus. et talis gre plenitudo e. ppa
xpi. **E**x pte vo blecti d. ee gre pleitudo. qn
aliquis hz plene graz fm suam p- ditione fue-
fm intetione. put in eo est intensa gra vsq.
ad terminu pfixu ei a deo fm illud ad **E**phe-
sios iij. **U**nicuiq. vrm data est gra fm. nens
sua donationis xpi siue etia fm vtute in q-
tu. s. hz facultate gre ad oia q ptinet ad suu
statu siue offm sicut apls dicebat. **M**ihi aut
oim scorum minimo data est gra hec illua-
re hoies et. **E**t talis gre plenitudo no est. p-
pria xpo. sed comunicat alijs p xpm. **I**git-
beata virgo d. gra plena no ex pte ipsi gre
q. no habuit graz in summa excelltia q pt
haberi nec ad o- effect. gre. **H**ic dicit ple-
na gra p coparatione ad ipam. q. scz hbat
graz sufficientem ad statu illu ad que erat ele-
cta a deo. vt. s. esset mater dei. **E**t filii stepha-
nus d. plen. gra q. hbat gram sufficientem
ad hoc vt esset idone. minister et testis dei.
ad qd erat electus. **E**t eadem rone dicens
est de alijs. **P**aru tñ plenitudinu vna e. ple-
nior alia fm. q. aliquis diuinit. est preordia-
tus ad altiore vel inferiore statu. **Q**uestioe
aut xxvij. tertie ptis ita habet. q. quanto a-
liquid magis appropinqt principio in qlibz
genere tato magis participat effm illi. pnci-
pij. **P**ri dicit **D**yon. iij. ca. celestis ierar-
chie. q. angeli qui sunt do. ppinquoies ma-

gis picipat de bonitatib. dñis q. homies.
Chris aut est principiu gre fm diuinitate
quidem auctoritatie fm humanitate in-
strumentali. **B**eata at virgo maria ppri-
quissima fuit xpo fm humanitate. q. ex ea
accepit huamam nam. **P**o pre ceteris maio-
rez debuit a xpo plenitudine gratie obtine-
re. **S**ciendu tñ q. in ipsa virgine fuit triplex p-
fectio gratie. **P**rima quide quasi dispositiua
p qua reddebat. ydonea ad hoc. q. esset ma-
ter xpi. et hec fuit pfectio sanctificationis. **S**cda
pfectio gre fuit ex pntia filij dñi in ei. vtero
incarnati. et hec fuit pfectio pceptionis. **T**er-
tia aut est pfectio finis qua habz in gla. **O**-
at scda pfectio fit potior q. prima. et tertia
q. scda. **P**ater quide vno mo p liberatione
a malo. **N**am primo in sua sanctificatioe fu-
it liberata a culpa originali. **S**cdo in pcep-
tione filij dei fuit totaliter munda a fomi-
te. **T**ertio in sui glorificatione fuit liberata
ab omi miseria. **A**lio. p. ordinat ad bonu. na p-
mo in sua sanctificatioe adeptu e. graz incli-
nate eam ad bonu. **I**n pceptione at filij dei
pfirmata est ei gra pfirmas ea in bono. **I**n
sui vo glorificatione cōsummata est ei gra p-
ficiens ea in fruitione omis boni. **S**z orit-
hic difficultas an beata vgo habuit aliqs g-
tias gratis datas. puta sapietie et vtutum et
miraculoy ex eo q. no legif. donisse qd spec-
tet ad sapiam. aut miracla fecisse. **A**d quod
ita dicit scus **Th**o. **N**on e dubitadu qn bta
virgo acceperit ex cellenter donu sapietie.
et gram virtutu et etia gram pphetie. no tñ
accepit vt haberet o- vsus haru et similiu
graz sicut habuit xps s. scdm q. conuenie-
bat p- ditioni ipsi. **H**abuit naq. vsu sapietie
in contēplādo. fm illud **L**uce ij. ca. **M**aria
at pseruabat omia qba hec pferes in corde
suo. **N**on at habuit vsu sapietie qtu ad do-
cendu eo q. n. pueniebat serui muliebru. na
vt dicit apls. **M**ulieri docere in eccla no p-
mitto. **M**iraculoy vo vsus sibi no ppetebz
dum viueret. q. tunc tempis doctrina p- fir-
manda erat miraculis xpi. **E**t iō soli xpo et
eius discipulis qui erat baiuli doctrine xpi.
pueniebat miracula facere. pp qd etiam de

johanne baptista dicit **J**oannis r. q. signu
 nullu fecit. vt scz oēs in r. intēderet. **P**sum
 ē. pphetie habuit virgo vt patz in cantico
 qd fecit. **M**agnificat aīa mea dñm. **E**c
 cūdo pñderem? virginis turbationē. de qua
 scribit **L**ucas. que cū audisiz. turbata est in
 sermone ei? e cogitabat qualis esset ista sa
 lutatio. vbi aparet laus virginis. **I**n audi
 tu/in affectu e cogitatu. **I**n auditu laudat
 modestia qz audit e tacet. **I**n affectu vere
 cūdia vnde turbata est. **I**n cogitatu prudē
 qz cogitabat qualis esset ista salutatio. **T**ur
 bata est at de angeli smone non de ei? visio
 ne: qm angelos sepe viderat sz nūq talia lo
 quentes audierat. ab nouitate igit salutatio
 nis admīrari compulsa fuit: **N**am vt jeroni
 m? ait. **I**nūgitur noua legatio angelo e v
 go noua. pñfessa vñtū noue salutatiōis ho
 norat obsequio. **F**rācisc? de marone in suo
 liij. di. iij. dicit qz vgo sanctissima in hac sua
 turbatione cogitabat misteriu incarnationis
 vbi qd sibi in salutatiōe extitit reuelatū. **E**t
 dicit quidā qz sibi etiā fuit cū hoc reuelatū
 misteriu passiōis filij sui. **A**lij vñ tenent e
 meli? qz misteriu incarnationis in ea cōple
 dum fuit sibi reuelatū. nō tamē mod? s. qz v
 go pareret. e iō timebat ne hoc essz vñ fie
 ret cū vgnitatis diminutione. **J**oherco de h
 tim ebat. **E**t forte pl? appetebat eē vgo qz
 vñū concipe sine virginitate. virginitas e
 est de numero laudabiliū. vñū vero pñpe
 est de nūero honorabiliū: circa quod nō est
 virt? sed premiū vñtutis. **P**remiū vñ hono
 rabile sed vñ laudabilis: sed virtus est magz
 appetenda qz premiū virtutis. qz homo ēca
 virtutem meret: nō at circa pñmū. quia nec
 est in sua ptāte. **T**ertio pñderem? virgi
 nis declarationē. qualiter fuit ab angelo de
 clarata. e confortata. ne timeas inquit ma
 ria. s. de salutatione insolita. cui? cā sbbitur.
Inuenisti enim grām apd dñm nō solū pro
 te. sz p toto genere huāno. **V**bi bernard?
 ait. **Q**uā grām dei e hōim pacē: mort? des
 tructionē e vite repationē. **S**ubdit āge
 lus. ecce cōcipies in vtero. e paries filiū et
 vocabis nomē ei? iesum. hic erit magnus.

Temp em fuit magnus dñs. sed futur? erit
 magn? homo e magn? ppheta. sūm qz dicit
Luce. vij. ca. **P**ropheta magn? sur: exit in
 nobis. e fili? altissimi vocatur. e ipsi? dei q
 solus est altissim? **N**am vt exponit nicho
 laus de lyra. sequēdo bernardū. **D**omo em
 altus est inter creaturas corpales. sed āge
 lus altior: deus sol? altissimus. **I**sta at filia
 tio dei accipitur hic p naturā in omib? alijs
 quātūcūqz scūs est tm filia? dei p adoptōz.
Addibit angel? dabit illi dñs dñs sedē dauid
 pfis sui e regnabit in domo iacob in eternū.
 qd spūaliter intelligendū est. **N**ā xps nō se
 dit sup thronū dauid loquēdo de tpali regē.
 immo istud negauit corā pilato dices. **R**egē
 nū meū nō est de hoc mūdo. tm in resurrec
 tione sua accepit ptātem etiā inquātū hō.
 sup oēm creaturā. sūm qz ipe dixit matē. vñ
 ca. **D**ata ē mihi omis ptās in celo e in terra.
Inqūtum em dñs. nō accepit aliqā ptātem
 de nouo siue in tpe. **A**ngel? ergo loquit hic
 de regno spūali e celesti. qd figuratū fuit p
 regnū dauid tpale: sicut e celestis ihsūm per
 tpalem. ppterea dixit. **R**egnabit in domo
 iacob in eternū. j. sup elcōs. **D**icit hic nicho
 la? de lyra. qz de domo abraham e ysaac aliq
 fuerunt reprobati. sicut jsmael e **E**sau. **S**z
 in domo iacob oēs eius filij a sanctis docto
 rib? int electos sunt pputati qz e si aliq pec
 cauerūt tm egere pñam: pclūit āgel? de x.
Et regni ei? non erit finis. **N**ā sūm qz dicit
Rycho. de lyra. **C**hrīs non solū inquātum
 deus sed etiā inqūto hō regnabit in eternū su
 p hōies e angelos. **D**ixit at maria ad āgelū
Quō fiet istud qm virū nō gnosco. liz em
 crederet firmū verbū āgelī implebū de cō
 ceptione xpi. quia tm āgel? ad plenū nō ex
 presserat modū pñpiēdi. **I**o de hoc ques
 uit alle gādo vgnitatis amorē. s. em qz dī
 cūt doctoēs in iij. di. xxx. **B**tā vgo ānq de
 spōsaret ioseph habuit ob vñtū castitā
 virginalis in pposito ex instinctu spūs sci.
 nō tm vouerat expresse. **S**z cū p ea deo o
 dinante essz ei de spōsata. qui erat in fili? p
 pposito simul emisit vñtū. **S**ūdens gān
 gelus de clarauit modū concipiēdi dicens:

Spūs scūs supueniet in te. qđ multipliciter
exponit **Tho.** in iij. di. iij. Primo supueniet
in te. i. sup possibilitatē & cursū nature dan-
do fecunditatem & fluendo v̄ginitatē. Secūdo
supueniet in te. i. sup id qđ habes de pleni-
tudine ei⁹ / q̄ sicut olim impleuit mētē nūc
implebit ventrem. 3o supueniet in te. i. sup
de celis veniet: q̄ omne datū optimū d̄sur suz
ē. Quarto supueniet in te. i. sup merita tua
& sup merita oīm creaturaz. Quinto supue-
niet in te. i. sup oēs qui añ te fuerūt. Et v̄t
altissimū. i. fili⁹ dei qui est patris sapientia et
virtus. vt d̄. j. ad **Thoy.** i. ca. Obumbrabit
tibi. i. sub ymbra carnis latebit. q̄ s̄ ymbra
carnis latuit virt⁹ deitatis. Ideoq̄ & quod
nasceret ex te sanctū. Hactūz dixit absolute.
absq̄ d̄erminatione. q̄ si dixisset sanctus
deus vel sanctus homo vel aliquid p̄ simile
nō expressisset sanctitatē eius complete. q̄
in eo ē sanctitas dīna & humana. & quicqđ s̄
ctitatis p̄t excogitari in quacūq̄ creatura
deus vel sanctus est in xp̄o. Ideo dicit sanctū absq̄
d̄erminatione. Sicut etiā d̄a dixit moysi
Exodi iij. ca. Ego suz qui suz: sic dices fili⁹
isrl⁹: Qui est misit me ad vos vt p̄ hoc oñde
ref q̄ plenitudo essendi immo infinitas est
pp̄a ipsi⁹ dei. Et p̄ ea conclusit angel⁹. Do-
cabit fili⁹ dei. nō adoptiu⁹ sicut alij. sed natu-
ralis. Et ad maiorem assertionē declarat a-
gelus dictū suū p̄ exemplū in quē. Et ec-
ce elizabeth p̄gnata tuaz ipsa p̄cepit filium
in senectute sua. Et hic mēsis est sext⁹ illi q̄
vocat steril⁹. q̄ n̄ erit impossibile ap̄ d̄m oē
v̄bū. i. sc̄m. dicere em̄ dei est facere s̄m illud
ps̄. Dixit & facta sunt. Et licz maius sit vir-
ginem parere q̄ vetulā sterilē. Tñ vt **Am-
brosi⁹** dicit in exameron. Ob hoc multe ste-
riles pepererūt: vt p̄tus crebat v̄ginis. Et
ideo conceptus elizabeth sterilis inducit: n̄
quasi sufficiens argumentū / s̄ quasi figura-
le quoddā exemplū. Et iō ad p̄firmatiōz h̄
exempli sumit argumētū efficac̄ ex oīpon-
dina Temp̄tā abest oīlibat virgo vt ape-
rias sp̄so celesti pulsanti. vt dei filiū in tuo
vtero leta suscipias. vt m̄imonū diuine et
humane nature tuo sacro consensu p̄ficias.

Ecce in celestib⁹ spiritibus tā audibillima ē
expectatio. In patrib⁹ in limbo manenti-
bus tot clamores & gemitus. In hōib⁹ via-
torib⁹ de deo recte sentientibus tot p̄fusa
suspiria vna vox oīm: vnus clamor: vna p̄-
catio. Angel⁹ gabriel nōc oīm te p̄cat tibi
supplicat: vt p̄ eū iā d̄cā & indubitant⁹ p̄mis-
sa acceptare benigne digneris.

Ca. iij.
p̄ceptio xpi fuit miraculosa rōe v̄gis
& rōis atq̄ inauditi muneris.

Quartū misteriu⁹ p̄templādū circa v̄gī-
nis annūciationē d̄: mirabil⁹ conceptio
nis. Currite gētes vnib⁹ & inspicite cordis
oculis mariam v̄ginem p̄tā sibi diuinit⁹
reuelata cum incredibili humilitate nō sine
lachrimis genuflexam & manibus prius ex
p̄sis facieq̄ ad celū erecta. paulatim caput
inclinādo: brachijs remittēdo dicere. ecce
ancilla d̄m fiat mihi s̄m vt b̄ū tuūz. Sup̄ q̄
verbo **Bernard⁹** ait. Que est tam s̄blimis
humilitas que cedere nescit honorib⁹: inso-
lescere nescit gl̄a. Mater dei eligit. & acillā
se nōia: His verbis expletis adueniēte spi-
ritu scō mox verbū in vtero: mox intra vte-
rū v̄bū caro p̄cepit v̄go filiū. Sicut autem
illa p̄ceptio miraculosa triplici rōne.

Primo rōne temp̄is

Secūdo rōne virginis

Tertio rōne muneris

Primo fuit illa p̄ceptio miraculosa rōne
temp̄is. q̄ scā fuit in instanti. n̄ rā v̄o succes-
siue s̄m **Damasceñ.** **Itā** vt inquit **tho.** in iij.
di. iij. Et iij. pte q̄. xxxij. Cōceptio xpi fac-
ta fuit virtute dīna. que cū sit infinita effm̄
suūz s̄bito & in instanti p̄uocare p̄t. Vnde
in illa cōceptione quattuor siml⁹ & semel fa-
cta fuerūt virtute dei. Prīmū fuit p̄uerfio
sanguinis purissimi b̄tē virginis in carnē et
alias ptes corp̄is xpi. Secūdo fuit forā mē-
broz organicor. Tertio aiatio corp̄is orga-
nizati. Quartū assumptio corp̄is & aiē a di-
uinitate. ita vt in eodē instanti inuēret xps̄
in ventre v̄ginis vt h̄o & verus deus.

Secūdo fuit illa conceptio miraculosa rō-
ne v̄ginis. Magnū quippe est & sup̄nale vt
v̄go p̄cipiat. Sed vt ait **Tho.** vbi sup̄. **Q**

raculū ptingit esse duobus modis. **U**no modo
quod nec agens naturale neque materia est naturalis
proportionata ad tale formā ut forma hominis
de limbo terre quod est miraculosa tā ex parte agē-
tis quod patientis. **A**lio modo ptingit miraculum
quod mā est naturalis agens de supernaturali. sicut dum
aliquis a febre sanat. **Q**uia quod mā quod vgo ab
ministravit ad forationem corporis christi fuit naturalis
ex quo naturalis formari potest corpus hominis. et per hanc
mānam naturalem christus dicitur naturalis filius virginis. **D**e
vgo formā fuit divina. **E**t quia vnuquodque
magis iudicat secundum formā quam mānam. et secundum
agētem magis quam secundum patientem. **I**n eo quod conceptio cor-
poris christi debet dici simpliciter miraculosa et super-
naturalis secundum quod vero ex parte materie potest dici
naturalis. **T**ertio conceptio christi potest dici mi-
raculosa ratione muneris. **C**essit quod debet fuisse
gigni in tali conceptu munus inaudibile. ut scilicet
posset ipsa facere de deo quod deus de seipso.
Quedā enim contraria et contradictoria inter deum
et virginem videbantur que deum accessit deus ad vir-
ginem concordata sunt. **P**uta impossibile erat
deum deum non generare. **I**mpossibile erat virginem
generare. **I**mpossibile erat deum deum generare
nisi deum. **I**mpossibile erat virginem generare de
um. **I**mpossibile erat deum cum alia personā ge-
nerare. **I**mpossibile erat virginem sine alia
persona generare. **A**ccessit deus ad virginem et
necesse fuit virginem generare et non aliū quod deum
et non de alio quod de se. **S**ed deus non potuit gene-
rare nisi deum de se. et tunc vgo deum fecit hominem.
Deus non potuit generare nisi infinitū: immor-
tale. eternū/insensibile: inuisibile: impalpabi-
lem secundum formā dei. **S**ed vgo fecit eum finitum
mortalē/medicū temporalem: palpabile/sensibile
visibile secundum formā servi suppositū secundum naturā
creata. **M**irum certe vna puella nescio quod
bus blādicis maiestatis diuinā inclina: ves-
tiuitur summū amabile opprobrijs: agustijs/
penalitatibus et ignominijs: quod totū pro salute
humani generis procreatus est. **D**igit res stupēda
et omni plena pietate. **E**cce quod pro conciliatio-
ne humana paceque proponenda inter omni potētis
simū deum offensū et reū hominem inscrutabilis
altitudo diuini consilij mysteriū contrahendū inter
dei filiū et humanā creaturā mira dispensatio

stabilivit. **E**t quoniam consensu efficit mysteriū moniū
missus est a patre misericordiarum et luminū agens ga-
briel ad mirabilissimā virginem quod donis sublima-
ta diuinis incōpabilis erat vniuersis quod tam-
pie tāque salutarī diuine disponi in totū naturā
humane personā pberet consensum. **A**dmirā-
ba legatio et ex omni parte veneratio dignissi-
sima. que nec primā silem visa est/nec hūc se-
quentē. **Q**uid enim maius? **Q**uid sublimius? quod
denique salubrius? huāno generi de celo offerre
potuit: plane nihil. **Q**uod enim nā non habuit vir-
sus nesciuit: ignorauit rō: mēs non capit huā-
na/pauet celū: stupet terra. et omnis creatura
miratur: hoc totū pro gabriele marie nūciat. et
pro christo adimplet. **N**ā in virginis vtero secundum caro-
scm ē. **Q**uis quod res es quod christiano nōie glari-
misteria huiuscemodi iusto prope de iudicio. **T**ibi
enim quodam abiecto. **T**ibi excluso a paradisi
sedibus. **T**ibi pro exilia longinquū morietē: tibi in
puluerē et cinerē resolutō. dū tū nulla esset
spes viuēdi pro incarnatione filij dei et virginis
potestas data est ut a longinquo ad tuū fuer-
taris actorem. recognoscas parietē: liber ef-
ficiaris ex seruo: de extraneo puehar: in fi-
liū: ut qui ex corruptibili carne natus es ex di-
spū renascaris et obtineas pro grām quod non hēs
pro nām. **D**em? quod deo clementissimo grās et
virginē inrēz pro ijslimo colam? affectu ut sic
puenire possim? ab patriā celestē in quā viuūt
et regnat deus pro inter inuita scla scloz. **A**men. **A**
Sermo vicefimus septimū de puilegijs
maternitatis virginis marie pro quā ipsa miris
tantissima et singularis merito nūcupatur.

Unde hoc michi vt
veniat in conspectu dei mei ad me. **E**lio-
zabet scilicet vba st ista origi-
nalis. **L**uce 1. ca. et in eua? hodi-
erne festiuitatis. **D**ie festiuitatis gloriose
virginis marie debite celebrare voletes pro
scrutari diligēt debem? quā excelsa lūpma
quod sit laus eius ex eo quod facta fuit tāti filij di-
gnissima in conspectu. **N**ā elizabet vetulanō a semet
ipsa sū spūs sancti radio illustrata. sū finē ad
miratioē grādi. proclamauit. **S**tatim nāque pro
quod vgo filij dei de spū scō pcepit exurgens

abijt in mōtana scz iherlm q erat altior galile
lea cu3 festinatione pp honestate: ne diuti
videretur in publico. ⁊ intrauit in domū za
charie ⁊ salutauit elizabet. **Ad** quam saluta
tionem exultauit infans iohēs sex menses
hūc in vtero mris. **Pec** vero exultatio vt
inquit **Aug** ad **Dardanū** potuit esse signi
ficatio rei tate. s. q mulier essz mē di a maio
rib? cognoscende nō a puulo cognite. vnde
in euāgelio non dicitur. credidit infās in v
tero eius sed exultauit. **Id** im? autē exulta
tionem nō solum puuloz sed pecorum esse
Sed hec inuitata existit q: in vtero. **Et** iō
sicut solent miracula fieri: scā est diuinitus
in infante non humanit? ab infante. qd eti
am potuerit in illo puero accelerat? eē vsus
rōnis ⁊ volūtatis. vt intra viscera materna
iā posset agnoscere/credere ⁊ sentire ad
qd in alijs puulis etas expectat. **Pec** aug?
Qui meritū determinate asserit sed siue ex
ultatio illa fuerit absz hoc q iōānes cogno
uerit dinā pntiam siue q illam cognouerit/
totum tñ ascribit diuino miraclo. **R**epleta
igit fuit elizabet spū scō ⁊ exclamauit vo
ce magna. hūbicitq? virgine ⁊ fructū vētris
eius. **Inde** q vba. ptulit in themate posita
in quib? se humiliādo licz essz virgine atq?
oz tñ q: mater erat virgo xpi. indignā se tā
vrbana salutatione fatetur. **P**ropterea ita/
q: q: et nos indeficienter visitamur a virgi
ne. que blāsa est dulcis ⁊ liberalissima cunc
tis mortalib? mater atq? grē ac misericōdie nun
cupatur. **I**deo in pñti sermone de materni
tatis eius priuilegijs prestatissimis filio suo
interueniente tractabim? distinguem? au
tem tria priuilegia

Prīmū dī totalitatis

Scdū veritatis

Tertium dignitatis.

Quā rps traxit totā corpulentā sūā iā a
virgine mīse ope spūs sancti. **Et** quare xps
non dī filius spūs sancti

Primū priuilegiū maternitatis vginis
glōse dī totalitatis. **Alij** nāz filij corpulentā
sūā accipiūt pñm a pñe partiz a matre.

Fili at vginis ab ipsa sola. **Et** q: hoc totus
virtuti spūs sancti deputatur. iō in hac pte
tria sunt dubia apienda.

Prīmū vtrū efficere pceptionē xpi debeat
attribui spū scō

Scdū vtrū xps possit dici pcept? d spū scō.

Tertū vtrū xps possit appellari fili? spūs sci

Ad pñm dubiū rñdet tho. iij. pte q. rxiij
q pceptionē xpi tota trinitas ē opata. quia
vt refert **Aug** in j. de tri. **I**ndiuisa sūt opa
trinitatis sicut ⁊ indiuisa est cētia trinitat?
efficere vō pceptionē xpi est qdā op? diui
nū. iō cōe est toti trinitati. **A**tribuit tñ spi
ritui scō triplici rōne

Primo pp cām incarnationis

Scdō ppter cām incarnationis ex pte dei

Scdō ppter cām incarnationis ex pte na

ture assumpte.

Tertio ppter terminū incarnationis.

Primo ppter cām incarnationis ex pte dei
xps em scūs est amor pñs ⁊ filij. hoc at ex
maximo dei amore puenit vt fili? dei car
nem sibi assumeret in vtero virginali. **S**e
cundo attribuit conceptio xpi spiritui scō:
ppter cām incarnationis ex parte nature
assumptae. quia per hoc datur intelligi q hu
mana natura assumpta est a filio dei in vni
tatem persone non ex aliquib? meritis. sed
ex sola grā que spū scō attribuitur. **V**nde
Aug dicit in encheridion. **I**ste mod? quo
est nat? chrūs de spū sancto insinuat nob? g
tiam dei. qua homo nullis precedētib? me
ritis ex ipso primo exordio nature sue q? es
se cepit verbo dei copulare ē in tantā vnita
tem psonae vt idez ipē esset filius di. **T**ertio
attribuitur pceptio xpi spū scō: q: hoc con
gruit termino incarnationis. **A**d hoc enim
terminata est incarnatio vt hō ille qui pci
piebatur essz sanct? ⁊ fili? dei. vtrūq? at hōy
attribuitur spū scō. **N**am ⁊ ipm efficiūtur
hōies filij dei. **I**pse etiā est spūs sanctifica
tionis. **S**icut ⁊ alij p spm scm scificat spūa
liē vt sint filij di adoptiui. ita xps p spm scm
ē in scitate pcept? vt essz fili? di naturalis
Scdū dum erat vtrū xps possit dici pce
ptus de spū scō **Et** q: sic ptz. q: sic cām? in
vtrōq? simbolo **I**n simbolo aploz. **Q**ui ⁊

cept⁹ est de spū scō. Et in simbolo p^{ri}m In
carnat⁹ est de spū scō. Et Matt. i. ca. **I**nuē
ta est in vtero hīs de spū scō. Ad qd clār in
telligēdū dicit thō. q^o pceptio nō attribuit⁹
soli corpⁱ xpī s; etiā ipi xpo rōne ipi⁹ corpo
ris. In spū at scō duplex habitudo: p^{ri}derat
respū xpī. **N**ā ad ipm filiū dī qui dī eē con
cept⁹ hz habitudinē p^{ri}malitatis. **A**d corp⁹
at eius hz habitudinē cause efficiētis. hec at
p^{ri}o de vtrāq⁹ habitudinē desig⁹t. dicim⁹ q^o
xpm pceptū de spū scō h⁹ mō q^o efficacia spi
rit⁹ facti referat ad corp⁹ assumptū p^{ri}ma
litatis ad p^{ri}sonā assumētē. Et q^o dīca⁹ xps
de spū scō pceptuz nō tñ dicim⁹ p^{ri}pe corp⁹
xpī de spū scō pceptū. q^o nō est p^{ri}male spi
ritui scō. s; mag⁹ dicim⁹ corp⁹ xpī ex spū scō.
Dñ Ambrosi⁹ dīr in li. de spū scō. Qd ex a
liquo est: aut ex s^{ri}mia: aut ex p^{ri}atē ei⁹. **E**x
s^{ri}mia sicut filius q^o p^{ri}fe est: **E**x p^{ri}atē sicut ex
deo oīa quō ē in vtero habuit maria ex spū
scō. **N**ōndū adhuc s^{ri}m Aug⁹ in encheridiō
q^o nō eodē mō dī: xps pcept⁹ de spū scō ē ma
ria v^{ri}gine: nā de maria v^{ri}gine matr⁹ de spiri
tu scō effectū ē. **E**t quo apparet q^o pcept⁹ xpī
habuit tria p^{ri}uilegia. **P**rimū q^o ess⁹ s^{ri} p^{ri}ec
cato originali. **S**cōm q^o eēt s^{ri} puri hōis. sed
hōis ē dī. **T**ertiu⁹ q^o ess⁹ v^{ri}ginis: ē hec tria ha
buit a spū scō. **E**t iō dicit Damascēn⁹ q^o ad
p^{ri}mū. q^o spūs scūs supueniet in v^{ri}gine puri
gās ipam. i. p^{ri}seruās ne cū p^{ri}eco originali cō
cipet. Quātū ad scōm dicit ē v^{ri}tutē suscep
tiuā verbi dī tribuē. i. vt p^{ri}cipet v^{ri}bū dī. q^o
tum aut ad tertiu⁹ s^{ri}boit s^{ri}ml⁹ at ē generatiō
vt s^{ri}z manēs v^{ri}go possit g^{ri}are. **T**erciu⁹
dubiu⁹ erat. vtrū xps possit appellari filius
spūs scī. Ad qd rōdet Aug⁹ in Encheridiō
dicēs. nat⁹ est xps de spū scō: nō sicut fili⁹ ē
de maria v^{ri}gine sicut fili⁹. **E**t si dicere⁹ q^o be
ata v^{ri}go dī mīr xpī p^{ri}p^{ri} mām quā in pceptio
ne ei⁹ ministravit. q^o v^{ri} q^o etiā spūs scūs pos
sit dici p^{ri} ei⁹ p^{ri}p^{ri} hoc q^o fuit p^{ri}m⁹ actiū in p
ceptione ipi⁹. **E**t vt dicit Aristo. in lib^o de
g^{ri}atione aiālūm. **P**ater dat principiū acti
uū in generatiōe. nīr vero ministrat materi
am. **N**ō s^{ri} rōdet **A**th⁹. vt ē q^o xps pcept⁹ est
de maria v^{ri}gine mām ministrāte in similitu

dinē spū. ē ideo dicit⁹ filius ei⁹. **A**ps at s^{ri}m
q^o homo pcept⁹ ē de spū scō sicut de actiūo
p^{ri}ncipio. nō tñ s^{ri}m s^{ri}ilitudinē spū sicut hō na
scit⁹ de p^{ri}fe suo. **D**ñs vero Bonauē. in. iij. di
iij. dicit. q^o ista locutio xps est fili⁹ spūs san
cti. nō illo mō est admittere. tum⁹ p^{ri}p^{ri} vitā
bum errorē circa generatiōē eternā q^o p^{ri}
p^{ri}uū est patriā ē nō spūs scūs g^{ri}are. tu p^{ri}p^{ri}
ter seruādā p^{ri}p^{ri}ietatē circa g^{ri}ationē te
poralem que est vt fili⁹ assimilē⁹ patri ē ma
tri s^{ri}m s^{ri}ilitudinē spū. sicut cū p^{ri}fe ē matre
ei⁹ s^{ri}de nature. **A**ps vō s^{ri}m q^o hō nō ē ei⁹ dē
nature cū spū scō neg⁹ illi assimilē⁹ specifi
ce. ideo nec ei⁹ fili⁹ poterit esse. **I**gitur vō
spūs sancti fuit in v^{ri}gine que in conceptiōe
fili⁹ sui oēs naturas partes mūdi vltima p
fectione cōpleuit. **E**t quidē de⁹ in mūdi cre
atione nihil imp^{ri}ectum p^{ri}duxit: s^{ri}z oīa erāt
p^{ri}fecta sicut ip^{ri}z natura exigebat. **I**n p^{ri}sum
matio p^{ri}fectiōis vltime v^{ri}z ad p^{ri}uz v^{ri}ginis
delata est: ē soli v^{ri}gini rehuata. **E**ntia enim
appetebāt nobilitatimū ens. **S**pūalia nobi
lissimū s^{ri} spūm. **R**ōnabilia nobilissimū s^{ri} rōnale.
Cōceptiōes optimū pceptū. natiuitates op
timū nascib⁹le. **E**t breuē oēs creature appe
tebāt optimū: **H**is at omib⁹ ex⁹itib⁹ imper
fectis: sic. p^{ri}sum est mūdo de scīa sup om
nib⁹ b^{ri}ndicta. que v^{ri}nico suo partu omnibus
rerū generib⁹ s^{ri}mmā ē vltimā p^{ri}fectiō addu
xit. **E**t aduertat q^o hec puella tanta p^{ri}fectiō
nē attulit v^{ri}nūerū q^o nō est p^{ri}fectiōis vlti
rioris capax. **N**ec d⁹ pōt vltiori p^{ri}fectiōe
ipm mūdu p^{ri}ficere. **E**t si ip^{ri} pater ē spirit⁹
scūs de femina nāsceretur nihil orbi accresce
ret p^{ri}fectionis. quia quicquid nobilitat⁹ q^o
qd deitatis ē que qd eternitatis ē totū in or
be diffusuz est ē p^{ri}ductū v^{ri}ginē in illo est
no supposito qd v^{ri}go maris generauit. **N**ec
magis ē v^{ri}gini q^o p^{ri}fectionib⁹ or⁹ bis vltimā
p^{ri}fectionē induxit. **C**ū ē ipi v^{ri}nueritat⁹ ac
torū nōnullas p^{ri}fectiones adiūxerit. puta et
no p^{ri}ncipio inceptiōes p^{ri}ncipiū. **E**ternitas
tū diuine rgale p^{ri}odū. **I**nfirmitati inēse q^o
titatē corp^{ri}is. **S**pūei eterne pulchritudinē in
nonā. **S**ibi igit solū p^{ri}petit vt v^{ri}go pcept⁹
rit xpm sitq⁹ illi admirabil⁹ mater.

Quā bñ vgo fuit vera m̃ xpi. & q̃e xps
nasci voluit de femia. **Lap. ij.**
Scđm p̃uilegiū maternitat̃ ṽginis
beatissime dī veritat̃. **P**ro cui⁹ intelligētia
clarior̃ tria erūt hic dubia elucidaāda.
Primū vtrū xps debuit de virgine nasci.
Scđm vtrū bñ vgo aliq̃d actiue egerit.
in p̃ceptione corp̃is xpi.
Tertū vtrū lactissia vgo fuit vera m̃ xpi.
Ab ip̃a dubiū dicit **Thō. iij. pte q. xxi.**
Quā licz fili⁹ dei carnē hūanā assumere potu
erit. de q̃cūz mā voluissz cōueniētiā fuit vt
illā assumeret de muliere triplici rōne.
Primo p̃pter muliebz sexū p̃fortādū.
Scđm pp̃ veritatē astruendam
2° pp̃ vniuersitatē gñationū adimplēdā
Primo fuit pueniēs pp̃ muliebz sexū cō
fortādū vt p̃fortaretur mulieres speraret
q̃z ip̃se p̃ xpm debere saluari n̄ obstatē q̃
p̃ eū tāta dñib⁹ mala pueniāt **P̃inc aug⁹**
in li. octuagintatriū q̃stionū ait. **H**ōis libe
ratio in vtroq̃ sexū d̃buit apparere. **N**ā qz
sexus masculin⁹ est nobilior. iō xps hūanaz
nām in masculinū est assumpt⁹. Quia ṽo
sexus femine⁹ liberandus erat **P̃inc appa
ret q̃ vir ille de femina nat⁹ est. Et idē in li^o**
de agone xp̃iano inq̃t. **N**olite vosip̃os con
tēnere viri fili⁹ dī virū suscepit. **N**olite vos
ip̃sas cōtēnere femine⁹ fili⁹ dei de femina nat⁹
est. **S**cđm fuit pueniēs p̃pter veritatē
astruēdā: vt sic veritas incarnatiōis nota fi
eret. **E**t de hoc sic loquit̃ **Aug⁹** in eplā ad
Volusianū. Si onipotēs d̃s hōiem vtrūq̃
formatū nō ex materno vtero crearet sz re
pentinū inferret aspectib⁹ nōne opinionēz
p̃firmaret erroris vt hōiem vey nullo⁹ sus
cepisse crederet. cōū ōnia mirabilr facit au
ferret q̃d misericordib⁹ fecit. **N**ūc ṽo ita in
d̃m z hōiem mediator apparuit vt in vnita
te p̃sone copulās vtrāq̃ nām z solita s̃bilita
maret insolitis z insolita solitis tēparet.
Scđm fuit pueniēs vt ch̃us de femina nascere
tur. pp̃ vniuersitatē gñationū adimplēdā
Nā p̃mus hō p̃duce est de limo terre. sine
viro z femina. **S**ua ex viro sine femina. **E**te
ri hōies a viro z feia generātur **Dñ** z quar

tus quasi xpo vltim⁹ relinquebat vt p̃duce
ret ex femina sine viro. **S**cđm dubiū elu
cidādū erat vtrū bñ vgo aliq̃d actiue ege
rit in p̃ceptione corp̃is xpi. **N**ō q̃d videt sac
tus tho. q̃ licz quidam velint dicere ṽginē
aliq̃d actiue esse opatā in p̃ceptione xpi. tñ
melius z ver⁹ videt sibi tenere. q̃ in ip̃a p̃
ceptione xpi nihil actiue opata est: sed solū
mām ministravit: opata tñ est a p̃ceptione
aliq̃d actiue p̃pando materiā vt essz apta
p̃ceptui. **R**ō vero quare in p̃ceptione nichil
est actiue opata: sumi pōt ex dictis **Aug⁹**
in x. sup̃. **S**cđm ad lram. **P**incipiū nām actiue
in generatione dī rō seminalis **C**orp⁹ autē
xpi in sola mā corpali p̃ dīnā pōmam p̃cep
tionis formatiōis rōnem de virgine assū
ptum est. nō at̃ fm̃ aliq̃uā rōnem femine
humanā. **I**n sup̃ cū quelibet res sit pp̃ suaz
operationē vt dicit **Aristo. ij. de celo z mū
do. Natura** nō distinguert ad opus gene
rationis sexū maris z femine. nisi essz distinc
ta opatio maris ab opatione femine **I**n ge
neratiōe at̃ distinguūt opatio agētis z pati
entis **Dñ** relinquit q̃ tota ṽtus actiue sit ex
pte maris. passiuā vero ex pte femine. **P**pt
q̃d in plātis in q̃b⁹ vtrāq̃ via p̃miscet nō ē
distinctio maris z femine. **Q**uia ergo vir
go nō hoc accepit vt esset p̃f xpi. sz m̃f. p̃
quens est q̃ n̄ accepit p̃oniam actiua in cō
ceptione xpi. siue aliq̃d actiue egerit. 3^m du
biū erat vtrū bñ vgo fuit vera m̃ xpi **S**cđm
em̃ dī in scripturis q̃ fuerit m̃f z xps filius.
Dñ **Luce j.** dixit angelus. p̃ies filiū **E**t **Luce
ij.** pepit filiū. **E**t matthei ij. **A**ccipe pue
rū z m̃rē ei⁹. **E**t **Luce ij.** dixit m̃f ei⁹ ad il
lū. **S**ili q̃d fecisti nob̃ sic. **E**t **johānis ij. cap
1°** **E**rat m̃f iesu ibi. **S**cđm forte inquit: m̃f sic
nō iat. qz filiū illū in suo vtero ex miraculo
genitū educavit z aluit. ita q̃ ex pietatē of
ficio nō additione aut p̃p̃etate nature sic nō
cupes. **A**b q̃d rōnem fm̃ **Aug⁹** in libro de
ecclāstica dog⁹ vbi ait. **N**atus est fm̃ verita
tē nāe ex deo dei fili⁹. **N**at⁹ est fm̃ verita
tem nature ex hōie/hōis fili⁹: vt nō adopti
one: nō appellatiōe: nō nūcupatiōe. sz nā in
vtrāq̃ nativitate nascēdo filij nomē habe

ret. **F**uit igitur vgo sanctissima vera mater
xpi. qd pbat^r ex dictis sancti tho. i. pte. q.
xxvij. Et iij. pte. q. xxvij. **N**ā ad rōem vere
paternitatis vel mīnitatis et filiatiōis pcur
runt p̄cipue tria. **P**rimū est gñatio viuētū
vt viuū generet viuū. **E**t p̄pterea qz ignis
generas nō est qd viuēs. nō dī p̄t aut mī ig
nis generati. **S**ecūduū est collatio s̄b̄iē. nā
faber lignoꝝ. nō dī p̄t scānni aut cui libet
alteri artificij. qd ipe fabricat qd nō cōicat si
bi suam s̄b̄iā m. **T**ertiū est materie p̄pate
administratio. p̄pterea terra nō dī p̄prie
mī hōis. qz est materia remota. **E**t quartū
addit qd est assimilatio in natura specifica.
Iō capill^r ab hōie generat^r nō dī fili^r hōis
qz nō assimilāt hōi specificē. **C**ū ḡ btā vgo
viuēs genuerit xpm viuētē cōmunicauit
qz ei corpulētā s̄b̄iāz administrauit qd
formationē corp̄is ei^r materiaz p̄p̄tam. **E**t
xps ab ea genit^r fuit ei similis in specie. qd p
fectus hō ex aiā rōnali et huāna carne s̄b̄iā
tens. sequit^r qd xps fuit ei fili^r et ipa illi^r vera
mī: **S**i at alqs obijceret qd xps ex btā vgi
ne miraculose nat^r est sed miraculosa gñā
tio non sufficit ad rōem paternitatis vlt filia
tionis. **N**on em̄ dicim^r **E**uā filiā fuisse ade
ḡ videt^r qd xps nō debeat dici fili^r beate vgi
nis. **R**ēdere possum^r s̄m̄ Damascē in 3° li.
qd nativitas tpalis qua xps nat^r est p̄p̄ nos
tram salutē ē quodāmō s̄m̄ nos qm̄ nat^r est
hō ex muliere et p̄p̄ceptiōis debito. **S**u
p̄ nos at qm̄ nō ex viri semine s̄ ex scō spū
et sancta v̄gine sup̄ legem p̄ceptiōis. **E**t q
vt inquit **Th**o. iij. pte. q. xxxv. **E**t pte ma
tris nativitas illa fuit naturalis sed ex pte o
peratiōis spūs sancti fuit miraculosa. **P**ri
btā vgo est vera et natural^r mī xpi. **Q**uis ḡ
explicare queat quāto affcū filiū illū gesta
uit in vtero pepit in p̄sep̄io: suoqz lacte pa
uit vberē de celo pleno. **C**onueniē narrare suf
ficiat q̄to gaudio ei^r infantilia mēbra p̄tre
ctabat dū inuoluebat p̄nis et stricta cinge
bat fasciā. **Q**uis in sup̄p̄ ergogitar valeat q̄
ḡtissima fuit ab eo puerlatio adōis pingue
dine plena. **C**onuebāt pacifice. **C**olloq̄bā
tur benigne. **E**t virgo ore mellisino fili mī

sepi^r ingeminabat/audiebat r̄ndentē illū cū
omī reuerētia genitrix mea colēdissima
Quā beata virgo dei genitrix ē dicēda q̄
meruit accipere xpm cui^r in sup̄p̄rogatiue ab
hōie nō p̄t p̄prehendi. **C**ali.

Tertiū privilegium maternitatis v̄ginis
illibate dī dignitatis. **A**lle nāqz m̄res
puri hōis. hec hōis et dei mater fuit. **S**z p̄pro
hui^r partis expeditione iocunda tria adhuc
dubia declaremus.

Primū vtz beata virgo sit dei genitrix ap
pellanda.

Scdm vtz btā vgo meruit accipere xpm

Tertiū vtz virginis prerogatiue possint

ab hōie comprehendī.

Ad primū dubiū r̄ndem^r qd bñ p̄grue ac

verissime virginē glosam appellam^r geni

tricem dei. **I**nquit nāqz iōānes Damascē

Theotocon vere scām mariā predicamus

v̄ginē. **E**t in caplis Cirilli approbatis in

phesina synodo dī. **S**i qz nō p̄fiteatur scām

v̄ginē genitricē dei anathema sit. **E**t scā mī

ecclā in diuinis officiis illā sic crebro nōiat.

In officio mille inuocit verficlm̄. **S**edulij

Salve ait scā parēs enī puer p̄pare gē qui

celū terrāqz regit in sc̄la seclōꝝ. virgo dī ge

nitrix quē tot^r non capit oibis in tua se clau

fit viscera scūs homo. **E**t in offertorio **P**re

ptum virgo inuolata p̄mansisti. dei genit

intercede p̄ nob. **E**t in vesperis **A**ue ma

ris stella dei mater alma. **E**t in cōpletorio.

Sub tuū p̄fidiū p̄fugin^r sancta dei genit

trix. **E**t in letanijs **S**cdā dei genitrix ora p̄

nobis. **Q**uare at sit conueniens et propria

ista locū declarāt a **B**ōuē. in iij. di. iij. **E**t a

Tho. in iij. pte. q. xxxv. quia omne nomē si

gnificās in concreto naturā aliquā p̄t sup̄

ponere p̄ qualibz ypostasi illi^r nature. **C**uz

aut vmo incarnationis sit scā in ypostasi ma

nifestā ē q̄ hoc nomen dā potest supponere

ypostasi habenti humanā naturā et diuinā.

Et iō quicquid cōuenit diuine nature et hu

mane pōt attribui illi persone. **A**ccipi aut et

nasci persone attribuit et ypostasi s̄m̄ natu

ram illā in qua concipit et nascit^r. **C**uz ḡ in ip

so p̄ncipio cōceptionis fuerit huāna natura

assumpta a diuina persona. pueniēs ē q̄ vere
possit dici deū esse conceptū & natū d̄ v̄gine
Et hoc at̄ d̄: aliqua mulier aliq̄ n̄r q̄ eū p̄
cepit & genuit. **Q**uare & b̄ta virgo vere d̄
mater dei q̄ sit mater diuinitatis / sed q̄ p̄
sone h̄ites diuinitatem & humanitatem est
mater s̄m humanitatem p̄pter p̄municati
onem ydiomatuz. **S**ecūdu d̄m erat v̄t
b̄ta v̄go meruit p̄cipere x̄m. **N**o q̄d bonauē
tura in iij. d̄. iij. ait q̄ meritū distinguit tri
pliciter. **E**st em̄ meritū condigni. **M**eritū
congrui & meritū digni. **I**n merito p̄digni
attendit equalitas / v̄tputa dū quis p̄ diem
vel mensem seruit alicui p̄ puenienti mer
cede / labore debito finito, meretur merce
dem illā de p̄digno. **Q**uātū em̄ laborauit &
q̄to tpe t̄m sibi debetur. **I**n merito p̄grui
attendit dispō ad aliquā mercedē p̄sequen
dam in futuro, puta si rex vel p̄nceps aliq̄s
p̄ sua magnificentiā p̄clamari fecit q̄ si
quis vno cursu p̄ d̄minatū spaciū p̄cedet
reliquos currentes lucrare v̄nā librā auri.
tunc multi hoc audientes ad currēdū se p̄
parent. **I**nter q̄s ess̄ v̄n̄ agilis valde & ad
currēdū p̄ ceteris expedit: licz nōdum
ēēnt in cursu: v̄t p̄ q̄ currere ceperint anq̄
puenirēt ad terminū dicere d̄ isto vno q̄
inere p̄miū merito p̄grui. **A**t p̄ q̄ puenit
ad terminū meref̄ illud merito n̄ p̄digni q̄a
p̄miū illd̄ excedit labore s̄z merito digni. q̄z
ex quo sic placu it regi vel p̄ncipi v̄t q̄ ab ta
lem terminū currēdo p̄tingeret aux̄ sibi da
ret. **I**lle qui sic currēdo pus ceteris applicu
it ad locū p̄ficiū fact̄ ē dign̄ p̄mio ex libera
litate p̄pato. **S**ic in p̄posito b̄ta virgo nō
meruit concipere ch̄m merito p̄digni. q̄m in
carnationis b̄ficiū quātū ad suā s̄mā v̄t
essentiā est supra merita oīm hōim & āge
loꝝ & ip̄s̄ virginis b̄iocē. **S**ed q̄z ex benig
nitate sua diffiniuit de v̄t carnē sumeret p̄
salute humani generis: & de muliere v̄nā na
sceret de & homo. **B**ea ta virgo a principio
sue sanctificationis & toto tēpe intermedio
v̄s ad incarnationē merebat esse m̄r d̄i me
rito p̄grui q̄z p̄ excellentiā sanctitatis sue
& perfectionē virtutū ad hoc erat maḡ ido

nea siue disposta q̄z relique mulieres q̄ po
tuerint esse in d̄ni mūdo. **I**n vbi verba illa
sanctissima p̄tulit. **E**cce ācilla d̄m & suū co
sensuz verbo firmavit illico meruit merito
digni p̄cipere x̄pm & effici m̄r dei. **T**ūc si q̄d
inuēta est excessisse merita oīm cl̄cōꝝ & ma
xime p̄ p̄eminētiam quattuor v̄tutū: q̄ in
cludūt in verbis ei. **P**rima fuit obediē
tiā dixit. ecce. **E**xhibuit nāq̄ se adeo p̄mp
tissima ad obediendū deo q̄tū fieri p̄t a pu
ra creatura. **I**ntensissima fuit illi v̄lūtas
ad talem obediētiā quā int̄d̄i potuit / ne
q̄ t̄m int̄sā fuit v̄lūtas abrahe dū voluit
filiū imolare. aut q̄tūcūq̄ q̄ p̄ dei obediē
tia dura & asprima queq̄ pati nō recusarunt
q̄cda virt̄ fuit humilitas quā expressit d̄i
s̄b̄dit. **A**ncilla d̄m: tūc v̄tq̄ tātū respec
tu dei descendit in nihilum & defectū sui q̄
nulla v̄nq̄ alia creatura ita viluerit sibi p̄p̄
p̄ deo sicut ip̄sā. **E**t licz magna fuit humili
tas abrahe: cū dixit gen̄s̄ xvij. ca. **L**oquar
ad d̄m meū cū sim puluis & cinis. **E**t job cū
dixit xvij. ca. **P**utredini dixi p̄f me & mas
mea & soror mea v̄mib̄. **E**t iōānis baptis̄ta
dū se vocem appellauit: nihilomin̄ h̄ūilitas
virginis superauit humilitatem istoz & quo
rūcūq̄ alioꝝ: p̄pterea in suo cantico dixit.
Quia respexit humilitatē ācille: ecce eniz
ex h̄ b̄tām me dicēt oēs generatioēs. **T**er
tia virtus ei fuit fides quā explicauit dū p̄
secura est. **F**iat mihi. **T**ūc siquidē captiuauit
oēm intell̄m in obsequiū d̄i / crediditq̄ sim
pliciter & purissime q̄cūq̄ sibi fuerāt p̄ an
gelū intimata. **P**inc̄ elizabēth p̄mēdādo il
lam dixit. **B**tā q̄ credidisti q̄m p̄ficietur in
te q̄d cā sunt tibi a d̄no. **Q**uarta virtus fuit
charitas q̄ exp̄ssa est dū p̄tulit. s̄m̄ verbum
tuū. **D**e cor suū oē esse. oē posse obtulit vo
lūtarie deo. **T**ertiu d̄m erat v̄tū v̄ginis
prerogatiue possint ab h̄ōie p̄phēdi. **N**o
q̄d r̄ndem̄ q̄ sicut p̄fectioēs ēne c̄m̄ intel
lectui sunt incomphensibiles / sic p̄fectioēs
grāꝝ quas virgo suscepit in conceptioē filij
dei solo diuino intellectui & x̄pi fuerūt cōp̄
hensibiles. v̄n̄ credid̄ q̄ ad illā ab yfuz imp̄
scrutabile oīm charismatū sp̄s̄ sci q̄ in b̄tāz

virginē descēderūt in hora pceptionis filij
dei. intellectus humanus vel angelicus nūq̃ po-
tuerūt attingere. Multo nāq̃ plura opat̃
est deus in virginē: et quibez grandia. q̃ ea q̃
scripta sunt aut excogitata. Procirco jero-
in sermone ad paulā et Eustochiū dū de vir-
ginitis p̃ eminentia esset dictus. ita locutus est
Timeo satis valde p̃timeſco dū ṽris cupio
parere. p̃fectib⁹ ne forte sicut improbita et
indign⁹ laudator inueniar. p̃fecto cuz nec
sanctitas nec faciēdia suppetant vt beatā et
gloriam virginēz digne laudare queam. qm̃
vt verū fatear quicquid huānis dici p̃tōbis
minus est a laude dei. q̃ dñis et āgelicis ē ex-
cellenti⁹ p̃dicata et laudata p̃conijs. A p̃pro-
phetis quidē p̃nūciata. A patriarchis fi-
guris et enigmatib⁹ p̃signata. Ab euāgelistis
exhibita et monstrata. Ab angelo venerabi-
liter et officiosissime salutata. P̃terea q̃l
et quanta esset ab eodem diuinit⁹ declaratur
cum ait. Ave grā plena. et. Talib⁹ nāq̃ de-
cebat virginem oppignerari munerib⁹. vt
esset grā plena. que deo et glām. teri⁹ dñi
pacem gētib⁹. finē vitij: vite ordinē: et mo-
rit⁹ disciplinā. Pecille Propt̃ q̃ om̃ia coraz
elizabeth dñi ipā magnificauit. q̃ dīgē de se
nob̃ dicere illud ecclāstici xxiij. ca. Ego m̃
pulchre dilectionis timoris et magnitudinis
et scē sp̃ci. In me omnis grā vie et veritas.
In me om̃is spes vite et virtut⁹. Trāsite ad
me oēs q̃ p̃cupiscitis me: et a gnationib⁹ me-
is abimplēmi. Sp̃s em̃ me⁹ sup̃ mel dulcis:
et hereditas mea sup̃ mel et fauū. Ad eam q̃
crebro pfugiam⁹ vt sua p̃tectione liberim⁹
ab oib⁹ malis imminētib⁹: et bñfaciēdo me
reamur filij ei⁹ grām et tandē glām sempit̃
nam Amen.

Sermo vicesimus octau⁹ de trib⁹ virtutib⁹
contemplandis virginis glōse in festo
purificationis eiusdem.

Amplēti sunt dies
purificationis marie s̃ legē moy-
si. Scribūtur hec s̃ba luce. ij. ca.
et in euāgelio p̃ntis solēnitatis.
Splēdo: virtutū glōse virginis marie m̃

ro mō effundit̃ in celo et in terra. Nā de ip̃a
inqt̃ Ambrosi⁹ in li. de ṽginitate. Tal fuit
maria vt ei⁹ vni⁹ vita om̃i sit discipulā. Prop-
terea q̃cūq̃ gesta sunt p̃ eā dū illū puulū p̃fē-
tauit in tēplo rōnabilr scā fuisse indubitan-
tenēdū est. Qd vt et nos deuoti⁹ et replari
possem⁹. Scā mater ecclā purificationis ei⁹
festū cū bñdictione cābelaz agentū statuit.
Deferūt vero accēse cābele ille bñdōc. vt i-
nuat q̃ virgo sacratissimā tota sit splēdida et
luminosa. Sūt aut̃ p̃ntis solēnitatis institu-
tor. Sergi⁹ papa. qui a spū scō edoct⁹ fuit vt
et p̃iani singul⁹ annis ad honorem genitricis
dei hac die totū mūdū cū accensis et bñdict⁹
cereis illustraret. Induct⁹ vō ad id fuit. qm̃
romani tpe gentilitatis et suspiciosi cultus
ido loz in kl̃is februarij ad honorez februe
m̃ris martis q̃ d̃s erat belloz ṽbe de q̃nto
in quintū ānū cū cereis et facib⁹ tō nocte lus-
trabāt. vt fili⁹ eius ill⁹ victoriā de inimicis p̃-
cederet cui⁹ m̃rē tū solēniter honorarent.
Similiter in februario sacrificabāt februo
id est Plutoni: et ceter⁹ s̃dij⁹ infernalib⁹. p̃-
aiab⁹ āncelloz suoz iō ei solēnes hostias of-
ferebāt. et tota nocte laudib⁹ insistentes cuz
cereis et accēsis facib⁹ vigilabāt. Et qm̃ dif-
ficile ē p̃suetas linquere xp̃iani de gētilitate
puerfi adhuc p̃dcās cerimonias obſuabant
qua de re. Pontifex maxim⁹ vt extinguet
paganoz errorem inuirit vt bñdōc lūmaria
ad honore regine celoꝝ ab oib⁹ fidelib⁹ por-
tarent. Sp̃a nāq̃ nō martis s̃ iesu ch̃ri filij
dei dulcissima m̃r a nobis colēda est cui⁹ me-
ritis et intercessionē innumera. vt sic dicam
eā inuocantib⁹ bñficia donantur. Ad c⁹ lau-
des et p̃licādas hodierna die incubere obe-
mus q̃ vagientē filiū ad tēplū p̃duxit. ibiq̃
oīa p̃fecit q̃ moyses in lege iubeat. in q̃b⁹
p̃ ipaz laudabilissime gestis triplicē ei⁹ ṽtu-
tem p̃ ceteris eligim⁹. et tēplādam
Prima ē: virginitatis.
Secda humilitatis
Tertia liberalitatis
De p̃pe: na ṽginitate scē marie q̃ fuit a
p̃phetis p̃nūciata ab ip̃a voto p̃firmata et
semp inuolabilr obſeruata

Capitulum primum.

Prima virtus excellentissima illius felici
sime matris quam contemplari debemus.
de virginitatis. Pec designat in verbis moy
si **Ma** Levit. xij. ca. ex ordinatione dei moy
ses dixit. **U**lter si suscepto semine pepit
in munda erit. Ista portio si appositae dat in
telligere. quod quicquid mulier esse paritura mas
culum non suscepto semine. **E**x quo docto
res dicunt quod signat moyses fuit ita locutus
ad excipiendo mrem dei ab immundicia. **E**t
ut **Bern.** ait. quod timuit in mrem dei blasphe
mia irrogare. **S**ed ut virginitate illa ardenti
peneremur in hac parte tria dubia sunt apertenda.
Primum utrum virginitas marie fuit ante pre
nuntiata
Sed ut virginitas marie fuit voto confirmata
2° ut virginitas marie fuit per obsequia
3° ut per dubium ridentem quod placuit altissimo
deo per multa ante retroacta scilicet virginitatem
marie a suis prophetis et alijs quibus remota gra
dem nota effectus mirabilis preconizari. **O**mit
to sibilorum oracula. **L**aceo multorum priar
chaz testimonia. **T**am refera quid in histori
is yspanie. quid in ezechiele. quid in ysaias fide
lissime scribit. **I**n originali li. historie yspa
nice in ca. xl. de nonnullis incidentibus tpe. **S**er
nandi regis ita habet. **C**um apud toletum quidam
iudeus gratia ampliandi vineam suam rupem minuisset
in medio saxi cavitas repta est. ubi liber
erat folia lignea hinc descripta tribus linguis.
hebreis/grecis. et latinis. scriptura quasi vni
us salterij videbatur. **H**ic liber de triplici mu
do differebat. ab **A**dā usque ad antichristum. **P**rin
cipium vero tertij libri incipiebat a christo sic ex
ordians. **I**n 3° mundo filius dei natus est in mun
do ex virgine maria. patiensque pro salute hominum.
Quod cum iudei conspiceret statim cum familia
sua sacro fonte renatus est. **I**n fine vero libri e
rat quod tunc **S**ernandi regis inveniri debebat.
Ad prophetam **E**zechielem iam veniamus cui vir
ginitas marie revelata est. vñ ait. ca. xliij. **C**on
verti me ad viam porte sanctuarij exterioris
et respiciebat ad orientem: et erat clausa. et
dixit dominus ad me. **P**orta hec clausa erit et non
aperietur: et vir non transiet per eam. quoniam dominus deus

is ingressus est per eam. **V**ñ augustinus in ser
mone ait. **M**irabilior est prophetie adimpletio. **Q**uod est
porta in domo domini clausa nisi quod maria semper
erit intacta. **E**t quid est. homo non transibit per
eam nisi quod ioseph non cognovit eam. **E**t quod est
solus dominus intrat et egredietur per eam nisi quod spiritus
sanctus impugnavit eam. **E**t quid est clausa erit inpe
trata: nisi quod maria fuit virgo ante partum et virgo post
partum. **D**icat ergo maria. **P**orta sancta sum celi in
nova sancta suus filius dei: illi sancta suam ianua clausa. quod
post suam resurrectionem ingressus est per ostia
clausa. per quam egredietur ad suos crucifixores.
Ad discipulos autem suos clauso ostio ceculi in
gressus est claustra. qui natus de ventre meo:
me matrem dimisit intactam. **N**on implevit verum
tamen meum divinitate: et vterque meum non evacuavit
castitate. hec ille. **I**saïas vero satis aper
te ca. vij. virginitatem marie pronuntiavit. **E**cce
inquit virgo concipiet et pariet filium et vocabitur
nomen eius emanuel. **S**ed iudei contra nos argu
unt. **P**rimo quod in hebreo non dicitur virgo sed halma.
et dicitur puella abscondita siue sit virgo siue cor
rupta. **S**ecundo quod dicitur quod nomen eius vocabitur
emanuel. **S**ed autem virginis vocatus est iesus
christus. **E**t ideo autem iudei quod hec prophetia non in
telligitur de christo et virgine matre. **S**ed de eze
chia filio regis achaz qui post decem prophetas
natus est. **S**ed hoc impugnat **R**abbi salomon
per hoc quod **E**zechias erat xxv. annorum quando ce
pit regnare post **A**chaz patrem suum imme
diatē ut habetur iij. **R**egum xvij. capitu
lo. **A**chaz regnavit tantum xvj. annis. ut ha
betur iij. **R**egum xvi. capi. **E**rgo in princi
pio regni **A**chaz ante quam diceretur prophe
tia: **E**zechias erat natus et erat novē anno
rum. **E**t propter hoc dicit **R**abbi salomon.
quod hec prophetia est intelligenda de filio jo
saie. qui accepit uxorem iuvenulam et iam
conceperat de eo. et quia de puero existente
in matris utero nescitur si sit masculus vel fe
mina. **I**deo ysaias dabat **A**chaz signum libe
rationis a duobus regibus illum invadere vo
lentibus. sicut per 3. iij. regum xvi. cap. quod vxor
sua gravida pareret filium masculum. **S**ed ut re
fert **A**lycho. dicitur ista expositio stare non potest. quod ca.

sequenti dicit de puero illo. **Et** erit extensio
alarum ei⁹ implebit latitudinem terre tue o e
manuel. **Et** loquitur de terra regni iudee cui⁹
nunq³ fuit dñs isaias. **Et** ppter ea ad lram
intelligit de xpo q³ dñat iudee & ònibus que
sunt in celo & in terra. **Ad** pñm vō obiectū
dicit **Nicho.** de lira q³ halma in hebreo sig
nificat abscondita. ita q³ non dubitat de inte
gritate illi⁹. **Et** scribit per h. & non inueniū
tur nisi tres ita descripte. **Prima** est rebecca.
ca. de qua **Genes.** xxiij. ca. dñ. Puella dco
ra nimia. **Secund.** puella q³ egrediet. in he
breo ponitur. halma q³ egrediet. **Secunda** fu
it maria soror moysi. de qua dñ **Exodij.** ca.
fuit puella. in hebreo ponit halma. **Fuit**
halma. **Et** iste due fuerūt vrgines purissime
qñ fuerūt h cñoiate. **Tertia** g³ fuit vgo ma
ria in hac pphetia. **Quare** halma virginez
significat. **Ad** illud vō q³ adducebat de no
mine emmanuel. **R**ident doctores vt etiā ta
ctum est in sermone de circūcissione: q³ duo
plex est nomen. s. nature vt homo. & imposi
tionis vt petr⁹ et antonius. **Emanuel** itaq³
est nomen nature. **I**esus vero nomē im
positionis. **¶** **Secundū** dubiū aperiendū: vtrū
virginitas marie fuit voto confirmata. **Ad**
qd³ rñdet ricard⁹ in iij. di. xxx. **Et** **Tho.** iij.
pte q. xxvij. q³ cuz pfectiois opa mag³ sunt
laudabilia si ex voto fiat q³ sine voto. virgi
nitas at in matre dei pcpue debuit pollere
iō pueniēs fuit vt vrginitas ei⁹ eēt ex voto
deo cōsecrata. **P**erūtū q³ tpe legis oportet
bat gñationi inhistere tā mulieres q³ viros:
q³ sñm carnis originē cult⁹ dei augebat ātes
q³ ex illo pplo xps nasceret. **P**ater dei nō
crebit anq³ desposaret ioseph absolute vgi
nitate vouisse. licet eā in desiderio habuiss³
Super hoc tñ volūtate suā diuino cōmisit
arbitrio. **P**ostmodū vō accepto spōso sñm
q³ mores illi⁹ tps erigebāt. simul cū eo vo
tum virginitatis emisit. voluit vō desposā
ti ex familiari instinctu spūs sancti: cōfides
de diuino auxilio q³ nūq³ ad copulaz carna
lem puenissent. **C**ōfirmant ista p magistrū
sentētiā in iij. di. xxx. & etiā p illud qd³ scri
bit xxvij. q. ij. ca. sufficiat. pagopho **Beata**

maria. **L**andulfus tñ dicit in suo. iij. q³ pos
sibile fuit virginē exp̄sse vouisse anteq³ de
sponsaret: & nihilomin⁹ cum vero voto v
ginitatis potuit p̄trahere. **N**ā matrimoniu
um est p̄sensu in carnale copulā altero cō
iugum petēte. **S**i g³ p̄staret per reuelatio
nem ipsi femine q³ nunq³ vir ab ea debuit
petere cum vero voto virginitatis poss³
stare verū matrimoniu. q³ nunq³ carnal⁹ co
pula sequeretur. **Et** ita fuit in proposito: q³
virgini gloriose fuit reuelatum q³ nunq³ io
seph peteret ab ea debitu: & forte etiā ipsi
ioseph: cum dicat a multis q³ ipse insup ex
instinctu spūs sancti vrginitatem vouerat.
Nō obstat at tali voto inter mariam & io
seph verū matrimoniu. vt refert magi
ster sentē. **Et** xxvij. q. ij. ca. institutū. **N**ā vt
inquit **Ricardus** etiā scūs **Tho.** duplex est
perfectio rei pma. s. & secūda. **Prima** in ipa
rei forma p̄sistit ex qua specie iōtis. **Secū**
da p̄sistit in opatione rei per quā res aliqua
liter suū finē attingit. **F**orma at m̄rimoniij
p̄sistit in quadā indiuisibili p̄iōtione aīōum
p quā vn⁹ iugū indiuisibiliter alteri fidez
seruare tenet. **F**inis at m̄rimoniij est ples
generāda & educāda. **N**ō quoz pñm pue
nitur p p̄cubitu iugale. **N**ō scdm p alia o
pera viri & vxoris q³ sibi inuicez obsequiū
ad plem nutiēdā. **S**ic g³ quātū ad pñmaz
perfectionē ònino verū fuit m̄rimoniū vir
ginis matris dei ioseph: q³ vterq³ cōsensit
in copulā iugale: nō at exp̄sse in copulam
carnale: nisi sñ p̄tione si deo placeret. vñ
& angel⁹ vocat mariā iugēdices. **N**oli ti
mere accipe mariā iugē tuā. **Q**uod expo
nens **Aug⁹** in li. de nuptijs & p̄cipiscētia
dicit. **C**ōiunx vocat ex pma desposātionis
fide quā cōcubitu nec cōgnerat nec fuerat
cognitur⁹. **Q**uātū vō ad scdam p̄fectio
nem q³ est p actū m̄rimoniij si hoc referatur
ad carnale p̄cubitu p quē ples generat nō
fuit istud m̄rimoniū p̄lūmatū. **H**abuit ta
men illud m̄rimoniū etiā scdam p̄fectionē
quātū ad p̄lis educationē. **P**ñ **Aug⁹** di
cit in li. de nuptijs & p̄cipiscētia. **D**e nuptia
rum bonū impletū est in illis parētibus xpi

proles: sibi. sacramentū: prole cognoscimus
ipm dñm iesuz. **S**ide q: nullū adulteriū
crāmētū: q: nullū dicitur solū sibi nuptial
pculit: nō fuit. **E**t si qd obijceret p ista: q:
Piero? p heluidiū ait **J**oseph marie custod
fuit poti? q: marie. **P**icēdū q: **P**iero? acci
pit maritū ab actu mīmonij? summāti **S**i
mīlīter intelligēda sunt vba **P**iero. in met
theū: vbi ait. **E**t virū audieris suscipio tibi n
beat nuptiaz. s: recordare p̄suetudinis scri
pturaz q: spōsū viri et spōse vocant vxoꝛes.
qd **P**iero? vocat nuptias nuptialem pculi
tū **O**mīa p̄dicta facile teneri p̄nt: et q: vir
go vel anq: cū ioseph p̄heret: vel postq: cō
traxit ex deireuelatiōe v̄ginitatē vouisset.
Et q: ioseph illuminat? a deo q: elegit eum
tate v̄ginis spōsū et filiū sui alūnū v̄ginita
tem voto fuerit p̄plex? cū perpēdim? ip̄s?
v̄ginis bñdōe mores et act? diuinit? regula
tos. **I**n quādā tñ hystoria sic habet q: btā v̄
go p̄pleto ablacta: iōis triēnio ad tēplū dñi
aparētib? fuit p̄ducta: vbi remāsit cū alijs
v̄ginib? et puellis in dñi sanctitate seruient
altissimo deo. visitabatq: ab angel frequē
tius et sp̄salib? solatiōib? replebat. **Q**uar
todecimo v̄o etatis sue anno p̄tifer publi
ce denūciavit vt virgines q̄erāt in tēplo et
etatis tēpus implessent: domū reuerterent
vt mīmonia p̄herēt. cui? mābato cuz cete
re paruissent: sola v̄go **M**aria hoc se face
re nō posse r̄ndit. tū q: parētes sui eā dñi p
uitio mācipassent. tū q: v̄ginitatē suaz dñō
ipsa vouisset. **T**unc anxietas p̄tifer p nō
uitate rei imminētē festiuitate iudeoz seni
orib? puocatis: oīm vna hec fuit sentētia vt
dñi p̄siliū q̄reret. **C**um at ozōni inuoluerent:
et p̄tifer ad p̄siliū dñm accessisset: mor
de loco orato: ijs cūctis audientib? vox inso
luit: vt quicūq: de domo dauid nuptijs abi
les piugati non eēt: singuli v̄gas ad altare
deferret. et cuiusq: v̄gula germinaret et in
cacumine ei? spūs scūs in colūbe specie cō
federet. ipse p̄culdubio eēt cui v̄go despo
sari deberet. **E**rat inter ceteros ioseph de
bomo dauid cui cum incongruum videre ē:
si vir iam prouectē etatis tam teneraz v̄s

ginem duceret in vxorem: **E**teris v̄rgas
suas afferentibus: solus ipse v̄rgā non attu
lit. vnde cum nihil diuine voci p̄sonū appa
reret: pontifex iterato dominū p̄siliū dñm
putauit. qui respōdit q: solus ille v̄rgā suā
non attulit cui v̄rgo desponsari debebat.
Inductus itaq: ioseph vt v̄rgā suā ferret
cum hoc fecisset illico germinauit. et in eius
cacumine columba p̄sedit. quare sibi despo
sata fuit v̄rgo. qui in suam ciuitatē bethle
em profectus: necessaria nuptijs prouide
bat. v̄rgo autē maria ad domū parentū in
nazareth reuerſa est. **V**bi in diebus illis an
gelus gabriel ei oranti apparuit. et de ea na
sciturum dei filiū nunciavit. **H**ec in legēda
natiuitatis virginis.

Certum dubiū fuit vtrū v̄ginitas ma
rie fuit semper obseruata. **A**d quod nequā
heluidius heretic? ore sacrilego et blasphe
mo ausus est dicere: q: post partū non man
sit v̄rgo. licet reuerſa est. **V**bi in diebus illis an
gelus gabriel ei oranti apparuit. et de ea na
sciturum dei filiū nunciavit. **H**ec in legēda
natiuitatis virginis.
Certum dubiū fuit vtrū v̄ginitas ma
rie fuit semper obseruata. **A**d quod nequā
heluidius heretic? ore sacrilego et blasphe
mo ausus est dicere: q: post partū non man
sit v̄rgo. licet reuerſa est. **V**bi in diebus illis an
gelus gabriel ei oranti apparuit. et de ea na
sciturum dei filiū nunciavit. **H**ec in legēda
natiuitatis virginis.
Certum dubiū fuit vtrū v̄ginitas ma
rie fuit semper obseruata. **A**d quod nequā
heluidius heretic? ore sacrilego et blasphe
mo ausus est dicere: q: post partū non man
sit v̄rgo. licet reuerſa est. **V**bi in diebus illis an
gelus gabriel ei oranti apparuit. et de ea na
sciturum dei filiū nunciavit. **H**ec in legēda
natiuitatis virginis.

enim moysi cū dñō colloquerētis glorificata
est facies vt non possent in eū intēdere filij
isrl. Sic maria claritate vultus altissimi ob
umbrata cogit in pēterat a ioseph donec
pareret. Post pti vō a ioseph agnita inue
nitur specie faciei nō libidinis tactu. Piero
nim? at pcedit hoc eē intelligendū de cogi
tatione cor? s3 dicit qd vsqz vel donec in scri
pturis qñqz significat certū tps. s3m illd ad
Galathas iij. ca. Propter trāgressores lex
posita est donec venit sanctū cui pmisserat.
Qñqz vero signif. cat infinitū tēpus scdm
illud. Donec ponā inimicos tuos. ponit ibi
donec p sem p. Et s3m hūc modū loquendi
euāgelista ondit qd ioseph nō cognouit eaz
donec peperit. i. vsqz ad partū. z neqz etiam
post partū. De eo etiā qd xps ēr pūmogeni
tus vt ait Piero? z ponit de s3boz sig. ca.º.
Ioseph. Non post quem ali? s3 ante quez
nullus. Et de eo quoqz Heluidius referbat
xpm videlicet habuisse fratres Piero? ait
qd quattuor modis in scriptura fratres dicū
tur. s3 natura. gente. cognatione. et affectu.
vñ frēs dñi dicti sunt non s3m naturā qñ ab
eadē matre nati. s3 s3m cognationē qñ pān
guinei ei? existētes. Detestābus itaqz est er
ror pñicioissim? heluidij vt inq̃r Lho. iij.º.
pte q. xxvij. Primo sicut qd derogat xpi p
fectioni. qui. s3m diuinā nām vngent? est
pñis tanqz perfect? p dñia filius ei? ita etiā
decur vt esset vngent? mñis tanqz perfe
ctissimū germē ei?. S3do hic error iniuriā
facit spū scō cui? sacriariū fuit vter? ṽgina
lis in quo carnē xpi formauit. Vñ non dece
bat vt decetero violaret p pñitionē viri
lem. Tercio derogat dignitati z sanctitati
matris dei que ingratissima videret si tāto
filio pñta non esset. z si virginitatez que in
ea miraculose pseruata fuerat sponte per
dere vellet per carnis concubitū. Quarto
insuper ipsi ioseph esset ad maximā pñim
ptionem imputandū. si eam quam reuelans
te angelo de ipū scō deū pcepisse cognoue
rat/polluere tētare. Quare ṽginē an par
tum. virgine in partu. virgine post partū
genitricē dei verissime pñcam? Si vō vl

terius aliquis q̃reret Cur voluit xps de vir
gine nasci. Rndere possum? ex dictis pñfa
ti doctoris sancti Lho. vbi. s. qd hoc factūz
est triplici causa.

Primo pp dignitatē patris

S3do pp puritatē filij.

Tercio pp incarnationis finem

Primo propter patris dignitatē con
seruandā. Cum enim xps sit verus z natu
ralis dei filius. non fuit conueniens vt aut
patrē haberet q̃z deum ne dignitas trāser
retur in aliū. S3do hoc fuit cōueniēs pp
puritatē filij. Ipse nāqz est verbū dei. ver
bum vero absqz dñi corruptione cordis p
piet. z ex corde absqz corruptione procedit.
Vñ vt ostēderetur qd illud corp? esset ipsius
verbi dei. pueniēs fuit vt de incorrupto ṽ
ginis vtero nasceret. Tercio fuit cōueniēs
pp incarnationis finē. Ad hoc enim venit
xps vt hōies renāceretur in filios dei non
ex volūtate carnis neqz ex volūtate viri. i.
nō ex pñsū mulieris z viri. s3 ex deo. i. ex di
uitate nati sunt. Vñ Aug? in li. de scā ṽgini
tate ait. Oportebat caput nrm in signū mi
raculo s3m corp? nasci de ṽgine vt significa
ret sua mēbris de virgine ecclesia scdm ipis
ritum nascitura.

De tribus legis ceremonijs quas btā vō
go seruauit ex humilitate. La. ij.

Secunda virtus pñstāssima quā in ṽ
gine bñdicta pñtari debem? dñ hui
militatis. Ob illaz nāqz sbiecit se hodierna
die triplici ceremonie legis.

Prima ceremonia fuit purgationis.

S3da presentationis.

Tercia oblationis.

Prima ceremonia dñ purgatiōis. Quāda
gesimo nāqz dic a natiuitate dñi venit ad tē
plū vt s3m pñetudine legis mūdarent? eoz tñ
s3 illa lege nō teneret. Nō qd plene intelli
gēdūz pōderāda sūt ea q̃ scribūt. Leuit. xij
ca. vbi sic habet in sente. qd mulier si fuisse
pto semine peperit? masculū immūda est s3
septē dieb? immūda. s3a cōsōtio hōim z ab
ingressu templi. Sed completis septē die
bus munda quidē efficiebat? quo ad pñortū

hominum. Sed adhuc vsq; ad trigessimum
tertia die quo ad ingressum tēpli immūda
erat. tandē ꝑpletis quadraginta diebꝫ qua
dragesima die templū intrat. et. et puerus cū
muneribus offerebat. Si vero femina ꝑ
perisset duplicabatur dies: et quo ad ꝑforti
um hōim et quo ad ingressum tēpli. **Beatis**
sima vero virgo nullā habuit impundiciā
a qua purgaretur. neq; filiū ꝑcepit virili se
mine. quare nec legi purificationis obliga
batur. voluit tñ predictā legē hūiliter adim
plere. Nam vt inquit **Tho. iij. pte. q. xxx.**
vij. Sicut plenitudo grē a xpo deriuat in
matre: ita decuit vt mater humilitati filij ꝑ
formaret. Et iō sicut xps licz legi non esset
obnoxius: voluit nihilominꝫ circūcisionē
aliasq; onera legis subire: ad demonstrandꝫ
humilitatis et obediētie exēplū. et vt appro
bare legem: et vt occasione scābali a iudeis
tolleret ꝑp eadē rōnes voluit: et matrē suā
implere legis obseruātiā quibꝫ tñ nō erat
obnoxia. **Idō Bernardus** ad virginē sic de
uote loquitur. Vere btā vgo non hēs cau
sam nec tibi opꝫ est purificationē: sed nūq̃
filio tuo opꝫ erat circūcisione. **Esto** intꝫ mu
lieres tanqꝫ vna illaz. nam et filius tuus sic
est in meo puerorꝫ. hec **Bernardus.**
¶ Secūda cerimonia legis cui se vgo san
cta sibiēct dꝫ presentationis. vt em scribit
Exobi. iij. ca. Locutus est dñs ad moysen
dicēs. Sanctifica mihi dñe primogenitū qđ
aperit vuluas in filiis israel. **Vbi** sciēdum
qđ de ple nata duplex ꝑceptꝫ tradebat in
lege. Vnū quidē generale quantū ad dñes
vt. s. ꝑpletis diebꝫ purificationis mris offe
retur sacrificiū ꝑ filio siue ꝑ filia. vt habe
tur **Leuitici. xij. ca.** Et hoc quidē sacrificiū
erat ad expiationē peccati in quo ples erat
ꝑcepta et nata: et etiā ad ꝑsecrationē quāda
ip̃i: qđ tūc pmo ꝑntabatur in tēplo. Et iō al
liquis offerebat in holocaustū: aliqđ ꝑ pec
cato. Aliud erat ꝑceptū speciale de pmo
genitis tam in hōibus q̃ in iumentis. **Sibi**
em dñs deputauerat dñe pmo genitū in isrl
ꝑ eo qđ ad liberationē ꝑꝑti isrl ꝑcusserat ꝑ
mogenita egypti ab hōie vsq; ad pecus: ꝑ

mogenitis filiorū israel reſervatis. **Et** qđ
xps fuit primogenitus marie vginis mris
vtrūq; fuit factū circa eū. **Primo** quantum
id qđ erat speciale ꝑtinet ad pmo geni
tos. **Ob** quod dicit **Lucas.** Tulere illum in
hierusalē vt sifterent eū. i. offerrent dño. qđ
oē masculinū adaperiēs vuluā. i. primo nas
cens sūm. **Nicholauz** de lira. **Quis** modi es
rant pmo geniti: s. m dñō vocabit. **Secun**
do factū fuit circa xpm id qđ cōiter ꝑtinet
ad oēs. **Et** hoc notatur cū dꝫ **Et** vt darent
hostiā sūm qđ dictū erat in lege dñi ꝑ turtu
rum aut duos pullos colūbarum. **Quia** vō
dꝫ. **Omne** masculinū adaperiēs vuluam: ꝑ
qđ loquit de masculo ꝑcepto et nato ꝑ ap
tationem claustrī vginialis. qđ nō habuit locū
in beata vGINE: que virgo ꝑmanſit in cōce
ptu et partu: tamē hanc legē ex humilitate
voluit obseruare. **¶** Tertia cerimonia cui
se virgo sibiēct dꝫ oblationis. **Nam** obtu
lere ipsa et ioseph ꝑ dñō ꝑ turturꝫ aut
duos pullos columbarꝫ. **Hec** erat oblatio
pauperū: s. agnꝫ oblatio diuitū. **Per**unt
tres difficultates hic oriūtur. **Prima** an cō
ueniens fuit aliquid offerre deo. **Secunda**
quare oblatio fiebat de aliquibus determi
nate non de omnibus. **Tertia** qre aiālia of
ferebatur occisa. **Pro** pma difficultate pos
set quis arguere isto modo. **Nihil** est offe
rendū alicui quod suū est et ipse non inbigz.
Sed dei erat dñia que in sacrificijs offere
batur et illis nō indigebat: qđ ad vsūz homi
nis illa deputauerat: ergo non erat deo of
ferenda. **Confirmantur** ista. qđ **Dauid** in ps.
Dñi est terra et plenitudo eiꝫ orbis terraz:
et vniuersi qui habitāt in eo. **Et** iterꝫ **Sa**
crificiū et oblationē noluisti. **Et** in alio ps.
Inducit loquentē de ū. **Nūquid** manduca
bo carnes tauroꝝ aut sanguinē hircorꝫ pos
tabo. **In** strariū aut est illud qđ ponit **Le**
uitici. j. ca. **Vbi** deꝫ dixit: oblata dñia adole
bit sacerdos sup altare in holocaustū: et odo
rem suauissimū dño. **Et** ꝑpterea scūs **Tho**
mas pma se. q. cij. dicit qđ deꝫ voluit sibi of
ferri sacrificia triplici rōne.
Primo ꝑpter mentis ordinationē.

Secundo propter ydolatrie excusationem.

Tertio propter figurationem

Primo voluit deus offerri sibi sacrificia pp mentis ordinacione. Ad hanc pertinet vt omnia q quis habet recognoscat a deo. vt dicitur xvi. q. i. in ca. reuertimini. et ordinet in deum tanq in vltimu finem. Et hoc representabat in oblationibz et sacrificijs. Hinc est qd David vt scribit. j. Paralipome. ca. xix. dicebat. **T**ua sunt omnia et q de manu tua accepimus dedim tibi. Secundo voluit deus offerri sibi sacrificia pp ydolorum excusatione. vt per honore q reddebat deo retraheret populus a cultu ydolorum. Nam precepta de sacrificijs non fuerunt data populo iudeorum nisi p q declinavit ad ydolatriam adorando vituluz et filii. Tertio ratio fuit pp figuratione. Sicut turus namq erat xps q se offerre p homin salute debebat. Ideo oblationes veteris legis xpm figurabant. de quo sic inquit Apostolus ad Ephes. v. ca. Tradidit semetipsum p nob oblatione et hostiam deo in odorem suavitatis. Et ad hebreos x. ca. Xps vnus semel p peccatis hostiam obtulit in sempiternum. Concludimus q licet deus sint omnia quibz nec indigeret oblationes tamen sibi fieri voluit pp hominum utilitate et omnibus poietis. Secunda difficultas erat qre oblatio fiebat deo de aliquibus determinate et non de omnibus. Nam de generibz animalium quorundam offerebantur boues oues capre. Et de avibus turtur et coluba. et in mutatione leprosi de passeribus. Quare non offerebantur pisces aqle: leones et filia. Et respondet Thoma. vii. s. qd hoc fiebat pp tria.

Propter communem abilitatem

Propter mundiciam et puritatem

Propter oblationis singularitatem.

Primo hoc fiebat propter communem abilitatem: q illa q offerebatur facile haberi poterant a communitate hominum: non sic leones aqle vel pisces. Secundo hoc fiebat pp mundiciam et puritatem. q illa animalia mundi habent nutrimentum sicut dicit rabi moyses. non sic gallina et porcus. Tertia ratio erat propter oblationis singularitatem: vt esset singularis oblatio q fiebat deo: differens ab oblatione que fie-

bat ydolis. Et quia egyptij colebant oues et venerabantur hircos eo qd demones in illa forma eis apparebant. Boues vero habebant inter res sacras ob reverentiam ysis quam dea habebant. Nec fuit soror foronei q navi gans in egyptum multa egyptios de agricultura docuit. Idcirco offerebantur deo oues: hirci: capre et boues. Insuper vt ait rabi moyses: In colubis meliores sunt puli: in turturibus meliores maiores.

Tertia difficultas erat quare animalia offerebantur occisa. Ad quod dicit scilicet Thoma. qd hoc fiebat triplici ratione. Primo pp conformationem: q sic veniunt in usum hominum.

Secundo pppter significationem: q significabat occasionem quam peccator meretur et deus miseris coram propter humilitatem et reverentiam sibi factam tollerat illud et pp penitentiam indulget sibi. Tertio sic fiebat pp figurationem xpi qui occisus debebat immolari. Dis ergo dimissis redeamus ad oblationem factam p xpo. Nam licet ex paupertatis amore pauper oblationem elegerit: tamen vt inquit Thoma. iij. pte q. xxxvij. Turtures et colubi figure et gruunt. Nam turtur qd est avis loquat predicationem et confessionem fidei significat. qd vero est animal castum significat castitatem. qd vero est animal solitariu significat contemplationem. Coluba vero est animal mansuetum et simplex: ideo mansuetudinem et simplicitatem significat.

De liberalitate virginis que manifestatur in dispensatione munerum et coelevatione filij atq in oratione invocantes benivolam condescensionem. Capitulum. iij.

Tertia virtus principalis quam in virgine beatissima contemplari debemus est liberalitatis. quam deprehendere possumus maxime propter tria.

Primo pppter munerum dispensationem.

Secundo propter filij processionem.

Tertio pp benivolam descensionem.

Primo possumus deprehendere liberalitatem virginis benedice pp munere dispensationem. Nam vt scribit Mattheus. iij. ca. Magi obtulerunt xpo munera preciosa: aurum: thus: et mirram. verumtamen vt pie credis-

omnia pauperibus dispēsaui. **Ac**q̄ putan-
tum est q̄ tres reges vilia dona regi regu-
porerisissent: licet aliq̄ hoc velint asserere q̄
hicūt talia fuisse scā pp̄ mystica significati-
onē. **Alij** eo plentietes opinionione eoz q̄ di-
cunt magna auri pōdera fuisse xpo donata:
fingūt vginē illa reseruaſse p̄ peregrinati-
one in egypto. **Sz** reuera qd̄ pus diximus
magis est verisimile atq̄ credibile vginē. s. il-
lam piissimā cūcta paupibus distribuissē. **V**
Quōdo possum? dephendere vginis libe-
ralitate pp̄ filij sui ḡtiosaz p̄cessionē: qm̄ vi-
delicet p̄cessit eū simon scō q̄ accepit illum
in vlnas suas. de h̄ sic refert lucas. **Et** ecce
hō erat in hierl̄m cui nomē simeō: et hō iste
iust⁹ et timoratz expectāz p̄solationē isrl̄. et
spūs cūserat in eo. **fm̄** **Nicho.** de lira: hoc
intelligit quantū ad ḡtē plenitudinē. qz nō
solū habuit grām iustificantiē put habet p̄
muniter a iustis: sz etiā quantū ad illumina-
tiones diuinas et p̄solationes speāles. **V**
Moitur **Et** n̄sum accepit a spū scō. s. in ora-
tionib⁹ suis deuotis: nō visurū se mortē nisi
videret xpm̄ dñi. **Lūc** enī erat opinio ap̄ d̄
intelligētes: q̄ imminēbat aduēt⁹ xpi scdm̄
signa a patriar̄chis et p̄phetis data. **Et** iō si-
meon de hoc deū seruētū orabat: et in orati-
one n̄sum accepit q̄ xpm̄ natū videret añ
q̄ vitā p̄ntem finiret. **Et** venit in spū in tē-
plum. i. per reuelationē spūs sancti vt vide-
ret xpm̄ sicut erat ei promissus. **Et** cū inbu-
cerent puerū iesum ad faciendū que p̄cedā
sunt fm̄ legē. **Et** ipse accepit eum in vlnas
suas cum maximo cordis gaudio. fm̄ q̄ dici-
tur **Proverbioz xij. ca.** **Desiderium si com-**
pleatur delectat aiām. **Intueamur** simeō-
nem a virgine filiū exposcentē. **z** sideremus
q̄ q̄ blāde q̄ benigne q̄ue libalissime mas-
illa illū sibi signauit. **Q**uē simeō accepisti illū
in vlnas tuas. i. in brachia. **Q**uē accepisti. et
regē regū et dñm dñantium. **Q**uē ad tuum
pect⁹ dulciter deducisti. filiū dei et vginis il-
libate. **Q**uē aspexisti. deum et hōiem xpm̄
humani generis redeptorem. **O** felicia bra-
chia. **O** beati oculi tui qm̄ meruisti tāto pri-
uilegio dotari. **S**uper hoc **Augustinus** in

sermone presentis solēnitatis ait. **Hec** sunt
testimonia tua dñe iesu: añq̄ tibi sternerent
tur fluct⁹ mar⁹: cāpi cederent imperiati. añq̄
ventus te iubente siluisset: mortui te vocā-
te resurrexissent: sol te moriente palluisset:
terra te resurgente tremuisset: celū te ascē-
dente patuisset. **Ab**huc manibus infis por-
tabaris: et iam dñs orbis agnoscebaris. **Et**
propterea simeō bñdixit deū gratias agen-
do pro tanto bñficio et dixit. **Nunc** dimittis
dñe seruū tuū fm̄ verbū tuum in pace. i. de
cetero dimittes me de hac vita transire in
cordis quiete. **Q**uia viderūt oculi mei salu-
tare tuum. **Et** stāter em̄ descēdere volebat
ad limbū patrū: ex quo videbat saluatorem
natum. **Q**uōd parasti añ faciē omniū pp̄loz.
id est corā dñib⁹ populis q̄bus mysteriū in-
carnationis et redeptiōis p̄dicatū est p̄ apo-
stolos. **Lūc** ad reuelationē gentiū: qz pri-
us errorū tenebris inuoluebātur. **Et** gloriā
amplebis tue isrl̄. **Magna** est em̄ glā iude-
is ad xpi sibi p̄uersis: q̄ xps fm̄ carnem na-
tus est de ip̄sis. **Et** pater ei⁹. s. ioseph q̄ me-
ruit vocari pater xpi eo q̄ nutritic⁹ eius fuit
et mater. s. maria q̄ fuit mater ei⁹ vera erant
mirantes sup̄ his que dicebātur de illo. tūc
a simeone et pus a magis et a pastoribus: et
a zacharia et elizabeth. **Et** restituto puero s-
gini benedixit illis simeō. s. virgini et ioseph
Quāuis enim maria et ioseph essent maio-
res simeone in sanctitate: ille tñ erat maior
quantū ad sacerdotis officiū ad quē spectat
beneficere populū. **Et** non solum bñdixit:
sed etiam futura p̄dixit. **Ecce** inquit posi-
tus est hic in ruinā et in resurrectione et mul-
torū in israhel. quia scz in passione xpi que
futura erat multi iudei fuerūt excecati a ve-
ritate cadētes. **Et** multi fuerūt illuminati q̄
prius erāt simplices et ignorātes. vt patz de
apostolis quibus post passionē xpi data est
intelligentia scripturarū. scdm̄ q̄ dicit **Lūc**
ce vltimo ca. **Tunc** aperuit illis sensum vt
intelligerēt scripturas. **S**ubsecut⁹ est sime-
on: et in signis scilicet federis inter hōies et
deū cui contradiceſ a scribis et phariseis et a
lijs. **Et** tuam ip̄sius aiām pertrāhibit gladi⁹

id est dolor passionis eius pertransibit animam tuam per compassionem, ut reueletur ex multis cordibus cogitationes, quia licet virgo tunc passionis in fide perseverauit: alij tamen discipuli diuersas fluctuationes cogitationum habuerunt quousque viderunt ipsum a mortuis resurrexisse. **Tertio** possumus dephedere virginis liberalitatem propter benignam perfectionem. **C**ondescendit quippe omnibus eius preceptum implorantibus. **I**psa est dulcedo et spes nostra ut catat ecclesia, ipsa est stella maris que naufragantes in mare huius mundi ad portum salutis dirigit. **I**psa propter quod est valde peccatoribus sicut luna inter planetas propter quod est terre, ut accedamus ad eam propter quod inducit nos deus. **Bernardus** his verbis. **G**ecurum inquit habes o homo accessum apud deum: ubi habes filium aut patrem et matrem aut filium. **F**ilius ostendit patri cicatrices et vulnera, mater ostendit filio peccata et vbera. **Hec** vlla potest esse repulsa: ubi tot occurrunt charitatis insignia. **E**t iterum **Bernardus**. **Q**uoniam misereri non poterit mater omnipotentie. **Q**uando misereri nolle mater misericordie. **E**t idem. **R**e uolue totam serie euangelij et si quod asperum: siquid durum inueneris in maria deinceps eam suspectam habere et ad eam accedere verearis. **A**git scilicet eius profugiamus ut sic tuti esse possumus: et in hoc seculo filij sui gratiam mereamur accipere et tandem gloriam sempiternam. **A**men.

Sermo vigesimushonoris de assumptione et exaltatione virginis sacratissime in qua maxime relucet diuina potentia.

Ecce mihi magna qui potes est. Gloriosa virginitas marie verba sunt ista originali. **Luce. j. c.** **E**t si omnia que in virgine benedicta diuina largitas dignata fuit operari magna sunt et stupenda: verumtamen exaltatio illius super omnem celestem militiam cunctos in stupore et admiratione promouere debet. **Q**uid enim excogitari mirabilis potest: quod per unam mulierem transierit beatitudinem quorundamque citra filium hominum et angelorum eiusque locum in empirreo celo descendit:

ad quem nulla alia pura creatura villo nunquam tempore properare valebit. **Hec** omnia tamen cum ingenti leticia deuotioneque ardentissima a nobis commemorari debent. **P**rimo **Pieronymus** in sermone ad paulam et eustochium inquit. **H**odie gloriosa semper ergo maria celos ascendit: rogo: gaudeat. quod ut ita fatear ineffabiliter sublimata cum christo regnat in eternum. **R**egina mundi hodie de terris et de presenti seculo neque eripit. **I**terum dico gaudeat: quia secunda de sua immarcescibili gloria ad celi iam peruenit palatium. **E**xultate inquit ac gaudeat et letetur omnis orbis quod hodie nobis omnibus eius interuenientibus meritis salus aucta est. **V**obis quoque diligetibus eam honor et status una cum reliquis virginibus sacris amplius prestat et gratia. **P**rocirco dilectissime letamini et laudate: quod si deus ore prophetico in sanctis suis laudare iubemur: multo magis eum in hac celebritate beate virginis matris eius oportet cum hymnis et canticis diligetius extollere et dignis deo iubilare personis ac mysticis honorare muneribus. **Hec** **Piero**. **E**t autem mens nostra virginis matris eius operum mysteria perscrutari possit: de ipsa in presenti sermone dicemus. **I**n qua tria magna notabimus que fecit deus.

Primum de assumptione.

Secundum glorificationis.

Tertium assumptionis.

De felici transitu virginis et de his que occurrerunt in illo.

Primo quod fecit deus magis in virgine matre dei assumptionis. **N**on autem vitam feliciter assummauit eiusque transitus decoratus extitit multis privilegiis et prerogatiuis. **A**d quod plenius intelligendum. **P**rimo quoniam quod ante postquam christus ascendit ad celos illa mater sanctissima superuixit. **E**t ad hoc quod dam **Epiphanius** dicit quod beata virgo quando cepit et primo erat annorum quattuordecim et in quoddecimo ipsum peperit et mansit cum eo annis triginta tribus et post mortem superuixit annis vigintiquattuor. **E**t hinc hoc quando obiit erat annorum septuaginta duos. **A**liis ubi tria probabilius videtur quod duodecim annis vixerit post

passionem sui filij: & sic sexagenaria fuit as-
sumpta cū apli totidē annis p̄dicauerint in
iudea & circa p̄tes illas. sicut ecclastica tra-
bit hī storia. **S**cdo vidēdū est qd vgo fece-
rit illo tpe vsq; ad suā depositionē. Et ad h
dicat quidā q remāsit in domo iuxta mōtē
syō posita: oniasq; loca filij sui. s. baptisimi. ie-
iunij. passiōis. sepulture. resurrectionis. ascē-
sionis: deuotione sedula visitabat. **P**iero?
āt ad paulā & eustochiū ita scribit. **S**i qrit
p̄ ascēsiōē qd egerit vñ p̄ certo ē q vir-
go scā corpe & mēte p̄māsit. Quia sane an-
gelus gabriel ac si celestis paranimphus in-
tacta custodiuit. Et iōānes apls atq; euāgē-
lista cū xps de cruce eā p̄misit vgo v̄ginez
seruauit: suisq; ei deseruiuit obsequijs. **N**ō
q eximus ille scōp̄ chorus apostolorū eam
deseruerit inter quos post resurrectionem
intrās & erēs familiari? p̄tulit de xpi incar-
natione tāto siquidē veri? quāto ab initio
pleni? p̄ spm̄ scm̄ cūcta didicerat & p̄pere-
rat oculis vniuersa: licz & apostoli p̄ eūdem
spm̄ scm̄ onia cognuerint & in oēm edocti p̄-
uenerint veritate. hec **P**iero?. **T**ertio in-
uestigandū est an sit incoueniens de trāsitu v̄-
ginis acceptare q in libro apocripho q iōā-
ni euāgeliste ascribit̄ edocentur. Ad qd ita
r̄ndet **P**iero? vbi. s. **S**i venerit in manib?
v̄ris illud apocriphū de trāsitu eiusde? v̄gi-
nis dubia p̄ cert? nō recipiatis. qd mlti lati-
noꝝ pietatis amore studioq; legendi carius
amplectunt. **Q**uarto p̄scrutari debem? q
sint illa q vt pie tenere possum? occurrēt
in v̄ginis felicissimo obitu. Et vt colligit a
sanctis fuerit p̄cipue sex. **P**rimū fuit v̄ginis
solatio. **P**ie nāq; qdaz dū in filij desiderij
cor ei? vehemēter accēderet: **A**ngel? cum
multo lumine ei assitit & reuerētē salutauit.
Que inq; bñdca filius tuus ad te me misit.
q̄ & genitricē reuerēdaz expectat. **P**ie itaq;
tertia assumeris ad regē celestia. **C**ui virgo
Cupio inq; vt filij & frēs mei apli ad me pa-
riter p̄gregētur: vt eos anq; moriar corp̄ a-
libus oculis videā & ab eis sepeliri valeā. &
ipsis p̄ntib? spm̄ deo reddā. **A**terū exopto
valde vt aīa mea de corpe exiēs nullū spm̄

teterrimū videat: nullaq; mihi sathane po-
testas occurrat. **C**ui angel?. **E**cce oēs ad te
p̄gregabunt? apostoli q̄ nobiles tibi exhibe-
bunt exequias funeris. & in eoꝝ p̄spcū spm̄
exalabis. **N**am qui olim p̄phetā de iudea
in babylonā in crine attulit: s̄bit ipse p̄-
culdubioiā ad aplos adducere poterit in
momēto. **M**alignos āt spūs videre cur me
tuis cū eoꝝ supbiā tua hūilitate p̄trueris.
fiat tñ volūtas tua vt ipos nō videas. **P**is
dictis abcessit angel?. **A**ut aut nōnulli q
p̄ntauit angel? virgini palmā quaz attulit ē
paradiso q̄ nimia claritate splēdebat. **E**ter-
rat virge viribitari p̄similis. s. folia illi? vt
stella matutina fulgebāt quam ante phere-
trum portandā angel? dixit. **S**cōm qd oc-
currit in v̄ginis obitu fuit aploꝝ omniū cō-
gregatio. **R**efert nāq; **D**ionysius in libro
de diuinis nōib? **A**p̄stolos in dormitiōe
virginis euenisse. ac vñquēq; in laudē xpi
& virginis sermonez fecisse. loquēs nāq; ad
Thimotheū ait. **N**os vt nosti & ipse & mul-
ti scōꝝ nōstroz fratrū puenimus ad visio-
nem corp̄is vite principis: & que deū susce-
pit. **Q**ualiter vero ibi apostoli venerunt:
colligitur vt puto ex illo libro apocripho.
Nam p̄dicāte iōāne in epheso celū repēte
intonuit. & nubes cāpida ipsūz sustulit ac ra-
ptum aīa marie ianuā collocavit. percutiē
q ostiū interius introiuit & virginē saluta-
uit. quem illa vidēs obstupuit. & pre gaudio
lachrymas p̄tinere nequit. **P**ixitq; fili iōā-
nes memor esto v̄boꝝ magistri tui quibus
me tibi in matrē & te mihi in filiū p̄menda-
uit. **E**cce a dño vocata debitu humane p̄di-
ctionis exoluo. & corp? meū tibi sollicita cu-
ra recōmendo. **A**udini enīz iudeos dicētes
Expectemus viri fratres qucadusq; illa q̄
iesum portauit s̄beat mortē & corpus ei? p̄-
tinuo rapiemus: ac iniectū ignibus combu-
remus. **T**u igitur hanc palmam deferri fa-
cies ante pheretru: cum corp? meū buxerit
tis ad sepulchrū. **D**ixitq; iōannes. **V**rtina
hic essent oēs apostoli fratres mei: vt decē-
tes tibi parare possemus exequias ac exol-
uere laudes dignas. **P**ec illo docente onēs

apostoli de locis in quibus predicabāt a nu-
 bibus rapiūtur et ante marie ostiū collocan-
 tur. Qui videntes se ibidem infimū cōgre-
 gatos mirabātur dicentes. Quenam causa
 est pp̄ quam hic dñs nos infimul congrega-
 uit. **I**oānes ergo ad eos exiuit. et dñam de
 corpore recessurū p̄dixit. Tertiū qđ occurrit
 in v̄ginis trāitu fuit sine dolore cōsumma-
 tio. Die namq̄ credidit qđ aīa illa sanctissima
 absq̄ dolore fuerit a suo corpore sepata. ut at
 scribit in libro illo apocripho. **C**ōgregatis
 apostolis circa horā noctis tertiā affuit ie-
 sus cū angelorū et scōrū multitudine. dixitq̄
 iesus v̄ginī mīri sue. **V**eni electa mea et po-
 nam in te thronū meū q̄ occupui specie tua
Et illa **P**aratū hñc cor meū paratū cor meū
 sicq̄ marie aīa de corpore egredī. fuitq̄ tā a
 dolore carnis extranea q̄ a corruptiōe exte-
 rat aliena. **Q**uartū qđ occurrit in virgi-
 nis obitu fuit xpi et toti curie celestis obui-
 atio. Et de hoc ita pulchre loq̄tur hiero⁹ in
 s̄mone ad paulū et eustochiū. **A**b ei⁹ p̄fecto
 exequas quātūz phas ē credere famulabant
 angelī et vniuersi celoz cōgratulabantur cu-
 rie. nec mirū qđ hōi mīnus ei⁹ est qđ nat⁹ est
 ex ea. quē omīs celoz ordo venerat et ado-
 rat sup se eleuatū cū p̄fe in sede maiestatis
 deū. **L**egim⁹ qđ sepe ad funera et ad sepltu-
 ras quozlibet scōrū āgelos aduenisse. et ad
 exequas eoz obsequia p̄stitisse. nec nō et aīas
 electoz vsq̄ ad celos cū h̄ynīs et laudib⁹ be-
 tulisse. vbi et vtriusq̄ sex⁹ chori memorā-
 tur frequēter auditi laudes cecinisse. Et in
 terra et quod p̄spicaci⁹ est multo nonnunq̄
 lumine cōsodē resp̄lēuisse. **I**n sup et adhuc
 viuētes in carne ibidē miri odoris fragrati
 am diuiti⁹ p̄sentisse. **Q**đ si ad recreādā sp̄ez
 et corroborandā fidē interbū astantiū salua-
 tor n̄r xps ob merita suoz amplius cōpro-
 banda tanta et talia dignatus est exhibere p̄
 suos celi ministros circa defunctos. quāto
 magis hodierna die credendū est militiam
 celoz cū suis agminibus festiue obuiam ad-
 uenisse genitrici dei. eāq̄ ingētī lumine cir-
 cūfulsisse. et vsq̄ ad thronū olim sibi etiā an-
 nūdi p̄stitutionē paratū cū laudib⁹ et cantio-

nis sp̄salibus p̄buisse. **N**ulli dubiū oēm il-
 lam celestēz hierim tūc exultasse ineffabili
 leticia. tūc iocunditatē eē inextimabili chari-
 tate. tūcq̄ cū omī exultatione iubilasse. qm̄
 festiuitas hec q̄ nob hodie reuelabit̄ aīua:
 illis omib⁹ scā est p̄tinua. nec immerito cre-
 dit̄ em qđ saluator omī ipe quātū dāt intelli-
 gi p se tot⁹ festiū⁹ occurrit. et cū gaudio eaz
 secū in throno collocavit. hec **P**ieronim⁹.
Quintū qđ occurrit in v̄ginis trāitu fu-
 deoz p̄secutio. nā vt sp̄m tradidit v̄go san-
 ctissima dixit aplīs dñs. **C**orp⁹ v̄ginis matris
 in vallē iolaphat deferre. et in monumento
 nouo qđ ibidē inueniet̄ illd recōbite. et me
 ibidē tribuo donec ad vos redeā expectatē
Statinq̄ aplī corp⁹ cū laudib⁹ susceperūt
 dñs v̄go pheretū et aplos nube p̄terit. ita
 qđ ipi nō videbāt s̄z tm̄ vox audiebat̄. **A**ffu-
 erūt et angeli cū aplīs p̄cinctes. et terraz to-
 tam sonitu mīre suauitatis replētes. **E**xci-
 tati oēs ad tā dulcē melodīā de ciuitate ves-
 locius erūt. et qđ nāz hoc sit diligētī sciscit-
 tant̄. **T**ūc extitit qđ diceret maria illā mīrem
 iesu esse et discipuli mortuā. tunc oēs ad ar-
 mas p̄currunt et se mutuo hortant̄ dicentes.
Venite et oēs discipulos occidamus ac illud
 corp⁹ qđ seductorē portauit ignib⁹ cōbura-
 mus. **P**rinces atq̄ sacerdotū hec vidēs ob-
 stupuit et ira replet⁹ ait. **E**cce tabnaculū illi-
 us qđ nos et gen⁹ n̄m p̄turbauit qualē glām
 nūc accepit. et hoc dicēs man⁹ ad pheretruz
 misit volēs illd euertere. **T**ūc man⁹ ei⁹ am-
 be sbito aruerūt et pheretro adheserunt ita
 vt ad pheret⁹ manib⁹ p̄deret et nimio cru-
 ciatu verat⁹ iamētabilē ciularet. **R**eliqui⁹
 at p̄p̄s ab angel⁹ quierāt in nubib⁹ cecitate
 p̄cussus est. **P**rinces v̄go sacerdotū clama-
 bat dicens. **G**ante petre in hac tribulatio-
 ne me nō despicias. **C**ui petrus. **S**i in dñm
 iesum et in hāc que ipsum portauit credide-
 ris sanitatis bñficio potieris. **Q**ui rōdit **E**re-
 do dñm iesuz v̄p̄ eē filiū dei. et hāc sc̄ctissī-
 mā m̄rem eius. statimq̄ a pheretro fuerūt
 man⁹ ei⁹ solute. sicq̄ et cereri qđ fuerat cecita-
 te p̄cussus in xpm et matrē credētes lumen
 recuperarūt. **S**extū qđ occurrit in v̄ginis

transitu fuit corporis sepelitus. Sepelierunt
quidē apostoli corpus illud sanctissimū iux
ta mābatū dñi. **S**up hoc ita scribit Piero?
ad paulā et eustochiū. **M**ostrat sepulchrum
ei? cernētib? vobis vsq? ad pñs in vallis io
saphat medio: q? vallis est intra montes syō
et montē oliueti pefita quā et tu o paula ocu
lis pspexisti: vbi in ei? honore fabricata est
ecclesia miro lapideo tabulatu in qua sepul
ta fuisse: vt scire potestis ab ōnib? ibidē ha
bitātibus predicat. **N**unc vacuū ēē mau
soleū cernētib? ōndit. **P**ec Pieroninus.

Qua gloria virginis excedit gloriā quorū
cūq? beatorū angelorū et hōim xpo dūmta
rat excepto.

Laplm. ij.

Secundū qd fecit de? maguū in vīgine
bñdā dñi glorificationis. **M**irū certe
q? glā vni? puelle supet ōm beatorū et āge
lorū et hōim pēminentia. **P**ero? vbi
ē. ait. **P**ec est dies in qua vsq? ad throni cel
situdinē intemerata mī et virgo pcessit: at
q? in regni folio sublimata post xpm glorio
sarefedit. **S**ic itaq? vbiq? pfidenter scā dei
canit ecclesia. qd de nullo alio scōy phas est
credere. vt vltra angelorū vel archangelorū
merita trāscēderit. hec Piero?. **Q**uāta ve
ro sit gloriā vīginis in celo quinq? illi? digni
tates declarāt.

Prima dicitur maternitatis.

Scda charitatis.

Tertia tranquillitatis.

Quarta capacitatis.

Quinta vnitatis.

Prima dignitas virginis dicitur mater
nitatis. **M**aior nāq? est excellētia virginis
q? sit mater dei q? sit dñā creaturay dei. hoc
em depēdet ab illo sicut rami a sua radice.
Ergo certitudinaliter tenendū est: q? ipsa ē
super ōnes ordines angelorū: tanq? p se im
plens et tēnens vñū integrū ac torales sta
tum: cui fm rectā rōnem altera psona con
gruere nō potest. q? ipse stat? ex sui ratiōe
propter incōicabile dignitatē exigit vñita
tem. **S**icut em nullaten? decet plures esse
xpos: nec deū plures hōies. **S**ic nullo mō
decet dei filiū nisi vñā solā matrē nālez hīe.

Ite rō naturalē apte ac directe dicit q? mī
regis ōm est in sede regia sup oēs ordines
mini?rorū et militū collocāda. vñ q? ē elcā in
matrē: est elcās dignitatē excedentē digni
tatē ministroy ac famuloy. **Q**uo rō mīni
amoris est q? fēf in deū vt in suū filiū realē
a nullo alio affectu cuiuscūq? qd nō est realit
mī dei: pter q? ab ipsa nunq? participari pōt.
Naz vt dī ad hebreos. j. ca. **S**icut fili? dei
xps sedet ad dexteraz maiestatis in excellis:
tāto melior angelis effect? quāto differēti
us pte illia nomē hereditauit: qd nomē est:
vt sit vere deus per grām vnionis. **S**ic et
mater dñi iesu gloriofa tāto melior angelis
effecta quāto pte ōnibus creaturis heredita
uit vt obtineret dignissimē matris nomē.
Unde ppheta ait. **E**levata est magnificen
tia tua iuper celos deus. magnificētia enim
dei facta est virgo maria. **N**am sicut in pū
ma pōitione magnificat? est de? q? de nihilo
tā sublime vniuersū et tā sbīmes ange
los pōibit. **S**ic quēq? in rēpatione non mi
nus magnificat? est: q? de huāna natura in
fecta pōita et dānata xpm hōiem ppagauit
et de muliebri sexu in ordine rōnabiliū fm
cōem cursū in filio et matrē sibi dedit et to
ti celesti curie. **S**cda excellentia vīginis
q? magnā ei? gloriā mōstrat: charitas nūcu
par. **D**ēs nēpe ordines et status glorie pñci
paliter distinguūt fm supiores et inferio
res rōnes diuini amoris. **N**ō em in ōni rō
ne charitatis distinguī pñt cā oēs picipent
illā: nec p aliquā rōnem qd nō fit rō diuini a
moris pōt vñ? sup alterū in maiori pppinq
tate seu viciuitate ad deū supcollocari. **M**ir
nus ergo amor incōparabiliter trāscēde
re debet oēs alias rōnes amoris in deū: p
ter illā q? est in aiā xpi. q. s. fēf realiter in de
um tanq? in psonā ppriā. **T**ertia vīginis
excellētia magnitudinē glē ei? ōndens: tria
quillitas nōiatur. **F**pi em aspect? filial? ad
matrē singularissim? ac amorosissim? et tran
scēdētissim? ēē debet: ita q? totā celestem
curiā simul sumptā pter matrē nō debet a
spicere sb tali reuerētia nec sb ordine talis
aspect? seu amoris. **Q**uāto autē dei aspect?

altius fertur in aliquē beatorū: tanto forti⁹
 ⁊ alti⁹ se per beatitudinē imprimit illi: ⁊ tā
 to alti⁹ sp̄sific⁹ ⁊ suspicitur acceptat ab eo
Bis in explicabile est sub q̄nta altitudine
 latitudine ⁊ intimitate a deo virgo aspiciat
Bo ex sequēti sup oēs alios in gl̄a coronat
 tur. **U**nde **P**iero⁹ in sermone de assumpti
 one ait. **N**ec in mundo dignior locus fuit v̄
 ginalis v̄teri ter: plo in quo dei fili⁹ susce
 pit. nec in celis sublimior: regali solio q̄ ma
 riam marie fili⁹ sublimavit. **Q**uarta vir
 ginis dignitas capacitas dicta est. **S**ecūm e
 nim **D**ionysiu⁹ **O**mnia inferiorū dona in su
 periorib⁹ in tāta excellētia sunt: q̄ q̄si nulla
 p̄patio est nisi sicut est in circūferētia ad lū
 um centrū. **C**ū ergo bt̄a v̄go si p̄ oēm ordi
 nem sit in tantū q̄ p̄ se faciat cōdinē incōis
 cabile sicut p̄dictū est: sequit⁹ q̄ super ōnes
 inferiores ordines tā angelorū q̄ hominū si
 mul sumptorū ipsa imp̄oportūabiliter est
 p̄elata. **E**t quicq̄ est gl̄orie in ōni inferiori
 ri gl̄orificata natura tā angelica q̄ humana
 multo p̄excellēt⁹ est in v̄gine m̄se dei: nec
 dubiū hoc reddat aliorū beatitudo numerū
 samulata: ⁊ magna: q̄ hoc nihil facit ad rem
 maioritatis gl̄orie cēntialis seu s̄stantialis
Nā in sp̄ualib⁹ idē maius q̄ meli⁹ reputa
 tur. **N**ā plus de s̄stantiali gl̄a est in v̄no le
 raphin q̄ sit in ōnibus inferioribus angel⁹
 etiā si p̄ impossibile s̄m naturā multiplicā
 rentur in infinitū. **S**uperaddēdū ergo ē q̄
 null⁹ inter puras creaturas ordo in cel⁹ tan
 tum supat ordinē immediate sibi p̄iūctum:
 quantū gl̄a m̄se dei supat oē quod ei infe
 rius est. **A**d qd̄ intelligēdū p̄siderem⁹ q̄ in
 corpib⁹ v̄niuersi supiora p̄tinēt inferiora et
 inextimabiliter pl⁹. **Q**uinta v̄ginis dig
 nitas q̄ illi gl̄oriā declarat dī v̄nitas. **Q**uā
 to em̄ beati mag⁹ v̄niūnt cū deo: tāto gl̄orie
 ofiores sunt in eo. **O**ēs at̄ creature simul iū
 cte nō tāto v̄niūnt deo quātū sola bt̄a v̄go.
Ad cui⁹ intelligētia notandū ē q̄ sex sunt
 gradus v̄nionis in deū quibus creature in il
 lum gradatim ascendant.

Primus est v̄nio creationis.
Secūndus cognitionis.

Tertius dilectionis

Quartus gl̄orificationis.

Quintus m̄fnalis p̄ceptionis

Sextus p̄sonalis v̄nionis.

Primus gradus est creationis. i. per parti
 cipationem essendi per quam entia coniu
 guntur deo vt cause efficiētī ⁊ exēplari atq̄
 finali. **S**ecūndus gradus est v̄nio cognitio
 nis. s. per v̄m intelligēdi per quā intellectu
 alia v̄niūtur deo vt sup̄naturali credibiliter
 vt credito ⁊ credēdo. **T**ertius gradus ē v̄nio
 dilectionis quo amici dei in p̄nti v̄ita v̄niū
 tur illi per amorē. **Q**uart⁹ gradus dī gl̄ori
 ficationis. s. per donū gl̄orificationis p̄ v̄sio
 nem ⁊ fruitionē gl̄orie sempiternę p̄ quam
 aiā v̄niū deo vt obiecto beatifico facili⁹ vt
 so. **Q**uint⁹ est v̄nio m̄fnalis p̄ceptionis p̄
 quam bt̄a v̄rgo est sc̄am̄ dei: ita vt v̄na at
 q̄ eadē eēt caro v̄ginis ⁊ caro xp̄i nō p̄de/
 rata in xp̄o diuinitate ei⁹. **S**ext⁹ at̄ est gra
 dus p̄sonalis v̄nionis q̄ p̄petit xp̄o q̄ fuit de
 us ⁊ hō p̄ v̄nionē naturarū in p̄sona verbi
In quolibet at̄ istorū graduum q̄libet exce
 dit alterū in infinitū. q̄ inferior in sua spe
 cie multiplicat⁹ in infinitū: supiorē eq̄para
 ri nō valet. **Q**d sic patere pōt **P**rimū enim
 patet. q̄ esse in infinitū excedit non esse q̄
 talia infinita non entianon equivalent m̄/
 nimo puncto cēndi. **S**ecundū enim patet.
 q̄ infinita nō intellectualia v̄ni intellectu
 equalere nō p̄nt. **T**ertius s̄lter p̄: q̄ oēs in
 tellect⁹ infideles ⁊ inimici dei nō equalent
 v̄ni fideli ⁊ amico dei. v̄n **P**rouerbiorū xvi.
 ca. scriptū est **M**elior est v̄n⁹ timēs deū q̄
 mille filij impij. **Q**d quidē verū est nisi p̄
 quāto quidā ex eis in dei p̄destinatione p̄
 tēpore futuro habēt vt dei fideles atq̄ a
 mici. **Q**uartū etiā patet. **N**am quicq̄ da
 ri potest citra v̄sionem dei nō equallet v̄ni
 bt̄o: q̄ ōnia simul sumpta nō facerēt v̄num
 bt̄m. **Q**uintū etiā p̄. **N**ā illa v̄nio siue ac
 cessus q̄ est p̄ m̄fnalē p̄ceptionē trāscendit
 oēs inferiores ⁊ in infinitū p̄ut in h⁹ acces
 su includit maxim⁹ amorē sibi cōtinēns ac
 plenarie p̄summas: q̄ sicut cōis amoris gō
 p̄summas in gl̄astic maternus dei amor cō

summat in maria. **S**extū ē vltimū in sup
p3. Nā grad⁹ ymonis psonalitate est tran
scendēte q reliq citra ipm infinities multi
plicati ei equalere nō pnt. Ecce q quintus
ascēsus ymonis in deū. s. p mīnale pceptio
nem in infinitū excedit oēs alios pcedētes
Et quo manifeste appet q quātū in pten
ti scō talis ymo exēssit alias ymones in g
tiatātū nūc in paradiso excedit in gloria

Quā pie credere possum⁹ ē verisimile debe
mus tenere vginē a mortuis resuscitatā: al
sumptā cū corpore aīa in celū. **Ca. iij.**

Tertū quod fecit de⁹ magnū in virgi
ne gloriosa dī assumptio. **P**ter enī pie
crebit tertia die post q corp⁹ vginis fuit se
pultum dum ibidē p moraretur apostoli ad
uenit iesus cū multitudine angelorū ipsosq
salutauit dicens. pax vobis. qui responderūt
Gloria tibi dñs qui facis mirabilia magna
solus. **T**ūc saluator locutus est dicēs. Sur
ge columba mea: tabernaculū glorie: templū
celestē. statimq surrexit ē de tumulo ab as
postolis patefacto prodijt. Sicq gloriose
cū corpore ad celestia regna perrexit. **E**t
licet hoc nō sit nobis certitudinaliter reue
latum: tamē sic habet pūnis oīū sanctorū
opinio. **I**psi nāq ad hoc tenendū cōgrue
tissimis rationibus inducuntur. **E**x quibus
nos quinque annotabimus.

Prima dicit ppletionis.

Scda honorationis

Tertia sanctificationis.

Quarta perfectionis.

Quinta gratificationis.

Prima rō probas vrginē assumptā cū cor
pore aīa dī completionis. **C**redis nāq q
multorum sanctorū sit resurrectio comple
ta qui cū aīa simul ē corpore possident regnū
celestē cum xpō. **M**ulto magis hoc pueni
re debet virgini gloriose. **P**ri⁹ ē de hoc **P**ie
ronimus in sermone ad paulā ē eustochiū
inquit. **Q**uō āt vel quo tpe autē quib⁹ p
sonis sanctissimum corpus virginis a sepul
chro ablatum fuerit: vel vbi transpositum:
vtrū ē resurrectū nescitur. **Q**uis non mul
ti asstruere velint eam iam resuscitatā ē btā

cum xpō immortalitate in celestib⁹ vestiri
ē de btō iohanne euangelista eius ministro
cui virgini ā xpō virgo commissa est pluri
mi asseruerat. quia in sepulchro eius ē fer
tur non nisi māna inueniri qd escaturire cer
nitur. **V**erūtamen qd horū verius censet
ambigimus. **M**elius tamē deo totū cui ni
hil impossibile est pmittimus: qd aliquid te
mere diffinire velimus auctoritate nostra.
Sicuti ē de his qui cum dño teste euāgelio
resurrexisse credunt. **S**ed vtrū redierint
in terre puluere an non: certū non habem⁹
nisi quod legimus q multa corpa sanctorū
quidormierāt surrexerūt ac venerūt in san
ctam ciuitatē. **I**herusalē ē apparuerūt mul
tis. **D**e quib⁹ pfecto nonnulli doctorū sen
serunt ē in suis reliquerunt scriptis q iā in
illis perpetua sit ppleta resurrectio. **D**ñ
ē btus petrus dixisse legit cū de dauid loqre
tur in testimoniu. **E**t sepulchru inqt ei⁹ a
pud vos est: quasi non sit ausus dicere q ipse
aut corp⁹ ei⁹ apud vos est: s. tñ sepulchrū
q obit⁹ fuerat. **P**ri⁹ em aiūt resurrexisse ē
ipm cū ceter⁹ sanctis. **E**t iō vacuū remāsis
se monumētum: vt nūc btē marie cernitur
Qd sane scō ē de alijs qbuslibet locis scri
pturay firmare conāt q hi iam cū xpō reg
nēt resuscitati in cēnaz societate. qd q deo
nō est impossibile nec nos de btā maria fa
ctū abnuim⁹. **S**cda rō pbās vginē cū cor
pore aīa assumptā dī hōrationis. **P**icit em
Bernard⁹ **S**cōp corpa de pciōsa sublimi
tūta gloriose venerabilia reddidit ē hono
re tam mirifico sublimauit: vt ē ipsis depu
tetur locus eorū venerationi cōgruus ē ab
ipsa mundo pperet vniuersus. **S**i g ma
rie corpus super terram esse dicatur: cū nec
deuota frequentē visitatione fideliz nec
eidē locus deputetur honoris: nimirū vide
bitur xpī honore mīni corporis ptepsisse
cū tñ sup terrā aliorū sanctorū corpa sic ho
nozet. **T**ertia rō dī sanctificationis. vt em
dictū est in pcedētib⁹. q beata virgo sancti
ficata fuit anq nascere. fomes in ea nunq
aliquē actū habuit. ē p scdām sanctificatio
nem totaliter ab ea fuit sublat⁹. **A**ū ergo vi

tum fomitis inducat debitū incinerationis
in carne: videt q̄ corp⁹ virginis a tali debi-
to omnino fuerit absolutū. et p̄ sequeſ nece-
ſius corp⁹ debuit incinerari. **I**sta est rō Ri-
cardi in iij. di. xliij. vt plene dixim⁹ in ſmo-
ne de resurrectione xpi. **Q**uartarō d̄r p̄fec-
tionis. **S**icut em̄ maria fuit plena gr̄a p̄ ce-
teris puris creatur⁹: ita debuit eē plena glo-
ria: ita cū corpe gloriſicāda añ reſurrectione
nem alior⁹. De hoc ſic dicit **A**ug⁹. **S**i meri-
to p̄re om̄ib⁹ vniuerſib⁹ marie donata eſt gr̄a
morte erit minūda. **A**bſit: cū mors alior⁹
ſcōrum p̄cioſa ſit et gloſa. **Q**uintarō d̄r
gratificatiōis. **D**ecant d̄ppe v̄ginē cū corpe
ad gl̄am deduci: vt filius eius b̄ndicūs in om̄i-
bus gētib⁹ m̄ris b̄nficijs inueniret. **I**pa nā
q̄ fuit q̄ filio ex puriſſimis ſanguinib⁹ eius
corpulētā ſubſtantiā debuit. **I**pa q̄ nouē mē-
ſibus vtero ſuo portauit. **I**pa q̄ illū letantē
pepit et p̄nāis inuoluit ac lacte pauit. **I**pa
q̄ in ſuis neceſſitatib⁹ eū iuuit illiq̄ quantum
potuit ſtudioſiſſime ſp̄ occurrit. **I**pa q̄ euz
dulciter ſuū ieſuz dilexit. **I**pa q̄ diḡ regna-
re cū filio aſſumi debuit etiā cū corpe ad re-
gnū celoz. **Q**uia vt **A**ug⁹ ait. putredo et
vniū hūane eſt obprobriū p̄bitiōis. a q̄ ob-
probrio cū ieſus alien⁹ ſit marie natura exci-
pitur quā ieſus de ea aſſumpſiſſe p̄batur.
Sirmit q̄ credim⁹ q̄ ſaluator om̄i ieſus co-
leſſiſſimā ſuā m̄rem voluit in corpe et aiā ſa-
cere gloſaz quā nos laudare conemur. **D**ec
ſiquidē ē per quā om̄is maledictio ſoluta eſt
et celeſti b̄nfictio venit in mūdū. **D**ec eſt q̄
p̄ nobis p̄cōrib⁹ inſatigabili intercedit
Dec regina miſericordie ad quā p̄fugiētes
tuti eē valem⁹. **P**āc oēs inuocem⁹ vt p̄ illi-
us merita in hoc ſcōlo impetrem⁹ gratiaz ſui
filij et in futuro perueniamus ad eternaz re-
quiem. **A**ug⁹.

Sermo trigel⁹ de angelis quez ſolē-
nitas in eccleſia celebrat p̄p̄ miraculū qd̄
apparuit in monte gargano.

Angelis ſuis deus
mādaui de te vt cuſtodiant
te in om̄ib⁹ vijs tuis. **I**llumi-

nati p̄phete vba ſunt iſta originaliter. p̄p̄.
xc. **D**ebitores ſum⁹ fr̄es chariſſimi angelis
beat⁹ qm̄ volente deo innūera (vt ſic loq̄r)
b̄nficia nob̄ p̄ſtare nō ceſſant. **Q**uia tñ ipſi
inuiſibiles ſūt et immāles ſubſtātie: pleriq̄ il-
los negligūt venerari. **P**ō qd̄ vt hūane im-
becillitati cōſulere: ſingulari mō in monte
gargano. **A**nnō dñi ccc. xc. loc⁹ inuētus eſt
in quo archāgeli michael alior⁹ q̄ angeloz
iug⁹ memoria vſq̄ ad p̄ſumationē ſeculi
p̄maneret. **N**ā bñ quidā p̄bues nōie garga-
nus q̄ ex euentu ſuo mōti vocabulū dedit: in-
finita pecoz multitudine abūdaret: cōtigit
vt ſemel thauz p̄deret. **Q**uē ſollicite que-
rens inuenit eūdē in v̄tice mōtis foſib⁹ cu-
iulbā aſſiltere ſpelūce. quē euz ſagitta appe-
tiſſet: illa velut flamine v̄tē retorta: eū a q̄
iactata ē mox reuerſa percūſit. **T**urbati ci-
ues et ſtupēfacti: ep̄m ſip̄otinū qd̄ ſcō opus
eēt cōſuluerūt. **Q**ui triduanū indixit ieiuni-
um: orādūq̄ deū p̄cepit. **Q**uo pacto ſancit⁹
archāgel⁹ michael appuit p̄ viſionē ep̄o dī-
cens. **E**go ſuz michael archāgel⁹ q̄ in p̄ſe-
ctu dei ſp̄ aſſiſto. **P**olui at locū illū ſpelūce
mihi dedicandū illo iudicio ſagitte cunctis
mortalib⁹ declarare. q̄ viſione letior factus
ep̄s alijs qd̄ viderat enarrauit. **E**t ſic ab eo
tpe eccl̄a ibi p̄ſecrata fuit ob reuerētiā bea-
ti archāgelij q̄ vſq̄ in p̄ntez diē a cūctis fide-
lib⁹ deuotiōe p̄cipua frequētat. **Q**uapp̄ et
ſolēnitas angelozum a p̄rib⁹ fuit inſtituta
quā ex debito et obligatiōe p̄cepti mēſe ſep-
tembris oēs celebrare tenent⁹. **Q**uia vō in
tāta feſtiuitate mēſis n̄ſa ad ip̄os angelos co-
lendos p̄candoz eſt inflāmanda. **A**d circo-
de ipſis in p̄nti ſermone dicem⁹. de quib⁹
tria myſteria erūt decurrēda.

Primū d̄r cognitionis.

Secundū productionis.

Tertium miſſionis.

Qualiter angel⁹ ab hōie cognosci p̄t. et
quō ſp̄us eſt incorpore⁹. q̄ tñ pōt in aſſum-
pto corpe apparere. **L**aplin. j.
Primū d̄r cognitionis. **I**n quo tria dy-
bia p̄ponimus illuſtranda.

Primu vtrū substantie separet q̄ dicunt̄ angeli
possunt cognosci ab hoīb⁹ viatoribus

Secū vtrū angeli habeant corpa sibi na
turaliter unita.

Tertiū vtrū assūmūt aliquā corpa.

Pro pmi dubij illustratione distinguere
possumus triplicē noticiam.

Prima dī propa et intuitiva.

Secūda p̄mūis et effectiua.

Tertia fidelis et reuelatiua.

Prima noticiā dī p̄pā intuitiua q̄ s. cogno
scitur angel⁹ in sui substantia sicuti est. Et hac
angelus cognosci nō pōt a puris viatorib⁹:
vt inqt̄ Tho. i. 2 te q. lxxviii. et eo q̄ intel
lect⁹ nō sūm statū p̄p̄is vite nihil intelligit
nisi quēdā se ad fantasmatā. Et sic substantia
tias immateriales q̄ s. sensu et imaginatiōe
nō cadūt p̄mo et p se sūm modū cognitionis
nobis exp̄ptū intelligere nō possum⁹. Im
mo et Adā in statu innocētie vt etiam dicit
Tho. i. pte q. xciiij. intelligere nō potuit sub
stantias separatas eo q̄ illi aiē p̄petebat mor
dus intelligēdi per quēstionē ad fantasmas
ta sicut et nobis. Et licet Plato voluerit q̄
substantie immateriales non solū a nobis in
telligunt̄: s. sint etiā p̄ma a nobis intellecta
Posuit em̄ formas immateriales subsisten
tes quas ideas vocabat esse p̄p̄ia obiecta
nostri intellect. is: et ita p̄mo et per se a nob
intellecta. S. q̄ aiē cognitio applicat reb⁹
materialib⁹ sūm q̄ intellectui p̄misceat fāta/
lia et sensus. Ideo quāto magis intellect⁹ fu
erit depurat⁹: tāto magis p̄cipit immateri/
alium intelligibile veritatē. Philonim⁹ p̄
rū videt̄ sentire in Thimeo: vbi dixit In
uisibiliū diuinay p̄tātū q̄ demones nuncu
pant̄: p̄stare rōnem magis est op⁹ q̄ ferre va
leat hoīs ingeniū. De p̄metatore vō asserit
Tho. q̄ in ij. metaphysice dixit si substantie
abstracte nō possent intelligi a nob: tūc nar
tura ociose egiss⁹: q̄ feciss⁹ illud qd in se est
nāliter intellectū: nō intellectū ab aliq̄. S. 3
dictū hoc deficit p̄mo q̄ nō seq̄uit̄ q̄ si sub
stantie separet nō intelligūt̄ a nobis: nō in
telligāt̄ ab aliquo intellectu. intelligāt̄
em̄ a seipsis et a se inuicē. Secūda deficit sen

tentia p̄metatoris q̄ nō est finis substantiarū
separatarū vt intelligant̄ a nob. Secūda cog
nitio dī cōis effectiua: q̄n cognoscit cā per ef
fectū. et est cognitio q̄dam generalis. hanc
cognitionē habuerūt philosophi de angelis
et p̄cipue Aristoteles in xj. Metaphysice
q̄ ii voluit q̄ intelligēcie mouerent speras
celorū et celestia corpa. Tertia vō cogni
tio dī fidelis et reuelatiua. q̄n. s. aliq̄d cognos
citur fide q̄ si: est certitudinalit̄ reuelatum.
Hoc modo relictis p̄p̄is vanitatib⁹ atq̄ er
rorib⁹ hoīm curiosorū nos firmissime asse
rimus q̄ angeli sunt nobilissimi sp̄s dō vō
nō fruētes: nobis vt infra docebimus beni
uoli et affecti quib⁹ mod⁹ iudei secreta et my
steria gr̄e hoīb⁹ sunt reuelata. Mali vero
penis eternis iustissime deputati. Mali vero
quis quēreret vnde hec veritas est exorta.
Rōdemus q̄ ex latissimō cāpo scripture fa
cre veteri videlicet nouoq̄ testamēto. vbi
de angelis expressa sūt mentio. Vñ Genes
ca. xvj. scribit de Agar dū fugeret eēq̄ in
solitudine: q̄ affligebat eam Sara dñā sua
Cūq̄ inuenisset eā angel⁹ dñi iuxta fontem
aq̄ in solitudine et dixit ad illā. Agar ancil
la sarai vnde venis et quo vadis. Quē rōdit
A facie dñe mee ego fugio. Dixitq̄ ei āge
lus dñi. Reuerte te ad dñam tuā et humilia
re sub manibus illi⁹. Et Genes xix. ca. Ve
nerūt duo angeli sodomā vesperē. Et xxiij.
ca. Angel⁹ dñi de celo clamauit dices Abra
ham abrahā. Et xxviij. ca. Dixit iacob in so
nis scalā stantē super terrā: et cecumē illi⁹ tā
gens celū angelos quoq̄ dei ascendentes et
descendētes per illā. Et xxix. ca. Iacob iū
nere quō cepat abijt: fuerūtq̄ ei obuiāz an
geli dñi. Et xxi. ca. Angel⁹ dñi p̄ce
debat castra isrl: et cū eo pariter colūna nub
Et xxij. ca. Mittā angelū meū q̄ precedat
te et custodiat in via introducat ad locū quē
p̄parauit tibi. Et Ammeri xxij. ca. Cū vidis
set afina stantē angelū cecidit sub pedibus se
bentis. Et ij. Regū vltimo ca. Cū extēdis
manū angel⁹ dñi sup hierlm vt discederet e
am miser⁹ est dñs sup afflictionē et ait āge
lo p̄cutiēti Sufficit nūc p̄tine manū tuam.

Erat aut angelus dñi iuxta areā ornā iebu
lei. Et iij. regū. j. ca. Angelus dñi locut⁹ est
ad heliā. Et xix. ca. Angelus dñi percussit in
castris assiriorū. Et thobie v. ca. Egressus
thobias inuenit iuuenē spē dñi sūm stan-
tem precinctū ad ambulandū. et ignorās q̄
angelus dei esset salutauit eū et dixit. unde
te habem⁹ bone iuuenis. Et Judith xij. c.
Vixit dñs qm̄ custodiuit me angelus eius.
Et Ecclesiastici. v. ca. Ne dicas corā ange-
lo tuo non est p̄uidētia. Et ps. viij. Qui
nisi paulomin⁹ ab angelis. Et xxvj. Abo-
rate eum oēs angeli eius. Et cii. Qui facit
angelos tuos spūs. Et cxiij. Laudate eū
oēs angeli eius. Et Baruth. vij. ca. Ange-
lus meus erit vobiscū. Et Danielis iij. ca.
Angelus aut dñi descendit cū azaria et socijs
ei⁹ in fornacē et percussit flāmaz ignis de for-
nace. Et eodē ca. Bndicite angeli dñi dño
laudate et super exaltate eū in sc̄la. Et xiiij. ca.
dixit angel⁹ dñi ad Abacuc. Ser prādiū
qd̄ habes danieli in babilonē q̄ est in lacule
onum. Et Malachie iij. ca. Statim veniet
ad tēplū sc̄m suū dñator quē vos queritis et
angelus testamēti quēz vos vultis. Et luce
j. ca. Apparuit zacharie angelus dñi stans a
dextris altaris incēsi. Et eodē ca. Missus ē
angel⁹ gabriel a deo in ciuitate galilee cui
nomen nazareth ad virginē desponsatam vi-
ro. Et ij. ca. Angelus dñi stetit iuxta illos
Eodē ca. Facta est cum angelo multitudo
militie celestis exercitus. Et xxij. c. Appa-
ruit ei angelus dñi de celo p̄fortās eum. Et
Matthei. j. ca. Angel⁹ dñi apparuit in som-
nis ioseph. Et. iij. ca. Accesserunt āgeli et
ministrabāt ei. Et xxij. ca. Erūt sicut angeli
dei in celo. Et xviij. c. Angeli eoz semp vi-
dent faciē p̄ris mei qm̄ in celis ē. Et xxiij. ca.
Mittet āgelos suos cū tuba. Et xxv. c. Cū
venerit fili⁹ hōis in maiestate sua et oēs an-
geli ei⁹ cū eō. Et xxvj. ca. An putas qz non
possum rogare patrē meū et exhibebit mihi
mō plusqz duodecim legiones āgelorū. Et
Jo. v. ca. Angel⁹ ē dñi h̄m tēpus descend-
bat in piscinā. Et ad Debeos. j. ca. Cuiusli-
qz angelo dixit fili⁹ me⁹ es tu. Et Actū

xij. ca. Angel⁹ dñi assistit et lumē refulsit in
habitalculo carceris. Eodē ca. Misit dñs an-
gelum suū et eripuit me de manu herodis.
Et Apocalipsa. j. ca. Significauit deus q̄
oportet fieri cito loquēs per angelū suū
seruo suo iohanni. Et ij. ca. fit mentio de āge-
lo p̄gami Tiare et Smirne. Et iij. ca. dā-
gelo Gardia: phylabelfie et laodicie. Et vij.
ca. de angelo ascendēte ab ortu solis. Et x.
ca. de angelo amicto nube. Et xij. ca. de āge-
lis prelatibus. Et xiiij. ca. de angelo habē-
te euangeliū eternū. Et xvj. ca. de septem
angelis habētibus septē phylas ire dei. Et
xviij. ca. de angelo descendente de celo habē-
te potestātē magnā. Et xx. ca. de angelo
descendente de celo habente clauēz abyssi
et cathenam magnā. Et xxij. ca. de ange-
lo qui nō permittit se adorari a iohāne. Et q.
bus dñb⁹ cegimur p̄fiterie āgelos licz il-
los p̄ statu isto in sui s̄stātia vidre nō vale-
am⁹. De demōib⁹ at vidre potes q̄ posui in
tractatu de tōre iudicijs dei.

Secundūz p̄ncipale dubium p̄pōsitū
fuit vtrum āgeli habeant corpora sibi natu-
raliter vnita. Et quidam cōtendunt proba-
re q̄ sic. Prō qz Origenes in li. periarcho
dicit. Soli⁹ dei. i. p̄ris et filij et spūs sanctive-
re id p̄p̄riū ē vt sine mālī s̄stātia et absqz vi-
la corpore additiōis societate intelligat exi-
stere. Et Bern. omel. vj. sup. cātica ait. Li-
quet cēm spm̄ corporeo proliis indigere so-
latio. Et Aug⁹ in. ij. sup. Gen. ad lram. Et
in. iij. de trini. Et in. viij. de ciui. dei. Et in. li.
de ecclāsti. begina. videt asserere qz angeli
habeāt corpora aerea et s̄btilissima. Secūdo
Grego. in omelia vocat angelū aiāl rōnale
oē at aiāl hz corp⁹ sibi nālīter vnitū. Ler-
tio arguit. quia perfectior est vita in ange-
lis qz in animabus. Sed anima non solū vi-
uit sed etiā viuificat corp⁹. ergo angeli ha-
bent corpora sibi naturaliter vnita. Et cō-
tra istos ita debilitate arguēs est doctrina
omniū theologoz in. ij. Senten. bi. viij. q.
sequentes Dionysium et Damascenū asse-
runt angelos non habere corpora sibi natura-
liter vnita. Et rō s̄m Tho. j. pte q. v. Quid

quod accidit alicui nature non inuenitur naturaliter in omnibus in natura sicut habere alas: quod non est de ratione animalis non puenit animalium. Cum autem intelligere non sit actus corporis nec alicuius corporee virtutis habere corpus unitus non est de ratione substantie intellectualis in quantum huius. Sed accidit alicui intellectui substantie per aliquid aliud sicut anima rationali per petiti uniri corpori quod est imperfecta et in potentia et per se in genere intellectualium substantiarum non habens in sua natura plenitudinem scientie: sed acquiritur ea per sensus corporeos a sensibilibus rebus. In quocumque autem genere inuenitur aliquid imperfectum oportet persistere aliquid perfectum in genere illo. Sunt ergo aliquae substantie intellectuales perfecte in natura intellectuali non indigentes acquirere scientiam a rebus sensibilibus. Quare non omnes substantie intellectuales sunt unite corporibus sed aliquae sunt a corporibus sepeate. Ad primum ergo obiectum de sententia Origenis dicitur Thome quod audientibus non est: quod ut scribit Hieronymus in epistola ad desiderium. Origenes inquit in bonis peior in malis fuit. Cuius hereses in libris periarchon quos ipse composuit maxime inueniri dicuntur. Magis in historia scholastica super Genesim circa principium Periarchon inquit est liber in quo Origenes dixit christum adhuc in aere per demonibus pati debere: sicut in terra passus est per hominibus. Augustinus vero in tractatibus locis non loquitur asserendo sed referens opinionem platonicoz qui ponebant esse quedam animalia aerea quae demones noxiabant. Dicitur adhuc Bernardi intelligendum est sane: quod spiritus creati indigent corporeo instrumento non sibi naturaliter unito sed ad aliquid assumptum per instructionem nostram. Ad secundum de verbo Gregorius respondet quod ipse vocat angelum rationale animal methaphorice per similitudinem rationis. Ad tertium inquit sanctus doctor quod viuificare effectiue simpliciter perfectionis est. unde et deo puenit. Sed viuificare formaliter est substantie que est pars alicuius nature et non habentis in se integram naturam speciei. unde substantia intellectualis quae non est unita corpori est perfectior quam ea quae est corpori unita. Pinc. Dama

scenus ait. Angelus est substantia intellectualis incorporea. Et Dionysius Angeli sunt spiritualia lumina immateriales incorporei. Tertium dubium principale fuit utrum angelus assumant aliquam corpora. Et quod sic per quod Augustinus li. xvi. de ci. dei. dicit quod angeli in assumptis corporibus abrahe apparuerunt. Thome vero ait quod nonnulli tenuerunt angelos nunquam corpora assumpsisse. Sed omnia quae in scripturis diuinis leguntur de apparitionibus angelorum pertigisse secundum imaginationem. Tamen hoc non videtur personam intentioni sacre scripture. Quoniam nam id quod imaginaria visione videtur est in sola imaginatione videtur. unde non videtur in differenter ab omnibus. Scriptura autem diuina sic introducit intentionem angelos apparentes ut cõiter ab omnibus viderentur. Sicut angeli apparetis abrahe visi sunt ab eo et a tota familia eius: a loth et a ciuibz sodomorum visi sunt angelis qui venerunt sodomam vesper. Sicut angelus qui apparuit thobie ab omnibus videbatur. Ex quo manifestum est ista sic pertigisse secundum corpoream visionem quae videtur id quod positus est extrahente. unde ab omnibus videri potest. Tali autem visione non videtur nisi corpus. Cum angeli neque sint corpora neque habeant corpora sibi naturaliter unita: relinquunt quod assumant aliquam corpora. Et licet illis non indigeant per se ipsos: assument tamen illa propter nos. ut familiariter cum hominibus conuersando demonstrarent intelligibile societatem quam homines expectant cum eis habendam in futura vita. Insuper angeli corpora assumpsissent in veteri testamento fuit quoddam figurale indicium quod verbum dei assumpturum esset corpus humanum. Des enim apparitione ordinate fuerunt quod filius dei apparuit in carne. Notandum tamen quod corpus assumptum unit angelis non quidem ut forme: nec solū ut motori sed sicut motori repñta to per corpus mobile assumptum. Sicut enim in sacra scriptura proprietates rerum intelligibilium similitudinibus rerum sensibilibus describuntur. Ita corpora formantur sicut ab angelis diuina virtute ut congruat ad representandum angeli intelligibiles appetates. Et hoc est

angelū assumere corp⁹. Et si quis obstar³ q^d angeli nō assūmūt corp⁹ de terra vel aq^a. q^a non subito disparerēt. neq³ de igne q^z comburent ea q^z contingerēt. nec ex aere. q^a aer infigurabil⁹ est. q^z angeli corpa nō assūmūt. Rōdet tho. q^d licet aer in sua raritate manēs nō retineat figurā neq³ colorem. tū q^z p^ode satur & figurari & colorari pōt. sicut p³ in nubib⁹. Et sic angeli assūmūt corpa ex aere p^ode bēnsando ipm virtute dīna q^zsum necesse ē ad corpis assūmendi formationem. S³ ad huc oritur difficultas ppter ea que docent sacri doctores. Nam corpus assūptū ab āgelo videtur quasi viuū & opera vite hūis. & tū nō est viuū nec habens opavite apparet organitatum hūis oculos & nares & alia sensuum instrumenta: & tū p^o organa illa āgel⁹ minime sentit. In corpore sic assūpto āgel⁹ videtur loq^z: & tamen non est p^opria locū illa. similiter comēbit & illa non est vera cōestio. S³ igitur in talibus apparitionib⁹ nō ē nisi quedam fictio siue deceptio. Ad hoc respōdet tho. vbi s³. q^d sicut non est p^otra veritatem q^d in scripturis intelligibilia sūt figuris sensibilib⁹ describantur. q^z hoc non videtur ad astruendum. q^d intelligibilia sūt sensibilia. S³ q^z p^o figuras sensibilib⁹ p^opetates intelligibilib⁹ sūt similitudinē quadā dātur intelligi. ita nō repugnat veritati scōz āgeloz q^d corpa ab eis assūpta videāt hōies viuentes: cū nō sint. Non em̄ assūmūt nisi vt p^o p^opetates hōis & opoz hōis spūales p^opetates angeloz & eoz spūalia opa designentur. q^d non ita p^ogrue fieret si veros hōies assumerēt q^z p^opetates eoz ducēt in ipsos hōies: non in angelos. Sicut est dicēdum q^d angeli p^o organa assūptoz corpū nullo mō sentiūt. nec tū sup^oflue sunt forata. Non em̄ ad hoc sunt formata vt p^o ea senti/ant. sed ad hoc. vt p^o hūmōz organa virtutes spūales angeloz denotent. Sicut p^o oculus denotatur virt⁹ p^ognoscitius angeli. & p^o alia membra alie eius vtutes. vt docet D^o oñ. vltimo ca. celestis ierarchie. De locutione vō āgel⁹ quā facit in corpore assūpto: verū est q^d non est p^opria locutio: sed aliquid file

locutioni: in quātum angel⁹ in corpore sic assūpto format voces in aere similes voci⁹ bus humanis. que voces formantur vt per illas dei secreta ad nostras aures perueniāt. Comestio abhuc angeli non est vera s³ figuratiua spūalis comestionis. nam comestio importat sumptionem cibi convertibil⁹. in substantiam comedentis. Et q^z in corpore xpi p^o resurrectionē cib⁹ nō cōuerteret. sed rēsolueretur in piacētē materiā: tū chūs habebat corp⁹ talis nature in q^d poss³ cib⁹ cōuerteret. vnde fuit vera comestio. Sed cib⁹ assūptus ab angelo neq³ p^ouertit in corp⁹ assūptum: neq³ corp⁹ illud ē talis nature: vt in illud possit alimētum p^ouertit. ppter ea dicit angel⁹ thobie. xij. ca. Cum essem vobiscum p^o voluntatē dei videbar quidē mādus care & bibere. Sed ego cibo & potu inuisibili vtor. Sicut igit⁹ omnia in assūptis corporib⁹ ab angelis non ad deceptionē. sed pot⁹ ad vtilitatē nrām vt ex p^odictis pat⁹. **Q^{uod} deus p^oduxit angelos ex tpe in celum p^oreō** **Y^o Cap^o scdm**

Secūdum mīsteriū de angelis aperient⁹ dum dicitur p^oductionis. In quo considerare debem⁹ p^oductionē eozum quātūz ad tria.

Primo quātum ad cām

Secūdo quātum ad temp⁹.

Tertio quātum ad locum.

Primo p^osiderāda est angeloz p^oductio. quātum ad cām. Vbi queritur an āgel⁹ habeat cām sui esse & sit creat⁹ a deo. Et ad h⁹ rōdet scūs tho. prima pte. q. xliij. & q. lxi. q^d necesse est dicere & angelos & omē id quod p^oter deū est a deo esse scdm. Si em̄ aliquid inuenit in aliquo p^o p^oicipationem. necesse est q^d causetur in ipso ab eo cui essential⁹ p^ouenit: sicut ferrū fit ignitū ab igne: de⁹ at ē ip⁹ sūm esse p^o se sūb⁹stēs / & h⁹ nō pōt esse nisi vnū. Relinquit ergo q^d omnia alia a deo nō sunt suū esse. s³ p^otipat esse. quare causant⁹ ab vno ente quod p^ofectissimū est. Ex his dixit Aristo. in ij. methaphice. Ad quod ē maxime ens & maxime verum: est causa omnis entis & omis veri. sicut id quod est maxime calid⁹

bū est causa omnis calidi. **A**lgazales vō in
eodē loco inquit. **I**p̄m esse deo mariē con
uenit. qm̄ ip̄e est origo et principii cēndi / s̄
qd̄ ē a quo ē. q̄cquid est. **Q**uod affirmas **A**u
cenna ait. **D**e esse ē erubescas ab eīdē. q̄e
et **Plato** in thimeo s̄bdidit q̄ n̄m esse in p
patione illi⁹ est nō eē. **P**inc **Paul⁹** ad **R**ōs
xi. ca. scripsit. **E**x ip̄o et p̄ ip̄m et in ip̄o sunt
omnia. **H**ecesse est q̄ angelos a deo eē crea
tos **S**z mirant quōdā ex eo q̄ de hīs q̄ sunt
a deo creati agūt genesis p̄mo cap. s̄ nulla
mentio fit tibi de angel⁹. s̄ nō videtur q̄ sint
creati a deo. **A**lex **A**rsto. dicit. viij. meta
phice q̄ si aliqua s̄bma sit forma sine mate
ria. statim p̄ seip̄am est ens et vnu. et n̄ habz
cām q̄ faciat eā ens et vnu. **S**z āgeli s̄ for
mē imateriales. s̄ nō h̄nt cām sui esse. **N**o
hoc ridet **Th**o. p̄mo s̄m **A**ug⁹. li. xi. de ci.
dei / q̄ angeli non sunt p̄termisī in illa p̄ma
rerum creatione. s̄ significant nōie celivel
lucis **D**eō autem vel p̄termisī sunt vel
nonib⁹ rerū corp̄alium significati. q̄ moy
ses p̄plo rubi loquebat q̄ nō dū cape po
terat incorpeam naturā. **D**e s̄bīis vero q̄
sunt forme subsistente s̄b dicendū q̄ n̄ habēt
cām aliam formale sui esse et sue vnitat⁹. ne
q̄ cām agente p̄ trāsmutationē materie de
pōm̄ in actū. s̄ bene habent cām pducen
tem totā s̄bmam que est ip̄e de⁹. **¶** **S**ed o
p̄sideranda est angeloy pduccio quātum ab
temp⁹. q̄n̄ scz fuerūt angeli creati. **E**t circa
hoc tres recipiūt op̄iniones. **P**rima op̄inio
falsa est et heretica que hoc tenet. q̄ angeli
fuerūt pducti ab eterno: hoc enim eē non
potest. qm̄ sic de⁹ creaturas produxit q̄ eas
ex nihilo fecit. s̄. postq̄ nihil fuerant. **E**t vt
inquit **Th**o. p̄ma pte q̄. xlv. **C**um dicit ali
quis ex nihilo fieri. hec p̄positio ex non de
signat cām materialem sed ordinem tātum
sicut cū dicitur ex mane fit merides. s̄. post
mane. **E**t si obijcere⁹ q̄ p̄hi dicitur ex nihilo
nihil fit. **R**ndet **th**o. q̄ p̄hi nō p̄siderauerūt
nisi emanationē effectū particulariū a cau
sis particularib⁹ quas nccē est p̄supponere
re aliq̄d in sua actione. **E**t scdm̄ hoc eē o
mnis eoz op̄inio ex nihilo nihil fieri. **S**z

pal b⁹ & spūalib⁹/sic create sunt spūales cre-
ature q⁹ ab creaturā corpalem aliquē ordi-
nem hñt: & toti creature corpali pñbēt. vñ
pñciēs fuit vt āgeli in supm corpore crea-
rentur tqñ toti nature corpore pñdēt. Et si
obij: cēf q⁹ āgeli nō dependēt a corpore sñ
sui esse. & p⁹ pñs nez sñ sui fieri. Rñdet tho. q⁹ ā-
geli nō sunt creati in loco corpore: s; vt pñ-
ctū ē in hoc oñbitur ordo eorū ab nām cor-
poream: & q⁹ sua vñtute corpora cōtingūt. Si
hec ōnia q⁹ dixim⁹ de angelorū pñductioē vñ
ad capiendū difficilia: vel ad plene intelligē-
dum dura cuiq⁹ viderētur. tāto mag⁹ excita-
re nos dēnt ad extollenbā totis virib⁹ sapiē-
tiam altissimi dei. cui⁹ opa tam stupēda sūt
& inscrutabilia. vt nullo huāno sensu pñpi
ualeāt. Pro quib⁹ pñcere possum⁹ illū pñ. q⁹
magnificata sunt opa tua dñe. ōnia in sapiā
fecisti. Vñuersas nāq⁹ mūd⁹ iste sensibilis
quasi quibā liber est scriptus digito dei. et
singule creature quasi figure quebam sunt.
nō huāno placito sed diuinitatis arbitrio in-
stitute ab manifestandā quodā mō & signā-
bā inuisibilē pñiam: sapiām & bonitatē di-
uinam. Inter cetera sō suoz institutorū
mirabilia angelos pñdit/ quoz aliq⁹ pp su-
pbiam in quā eruperūt eternis abiudicauit
supplicijs. Alios vero qui ipsi factori suo
hūiliter adhe sēt: plena bñtudine fecit e⁹
se felices.

**Qualiter angeli ad nos mittūt q⁹ hōies
custodiūt neq⁹ dolent de mal⁹ eorū q⁹ custod-
diunt.** Capitū iij.

**tertū misteriu de angelis manifestā-
bū dñ missionis In quo tria sūt dubia
declaranda.**

Primū vtrū angeli mittant

Scdm vtrū hōies ab āgelis custodiāt

**tertū vtrum angeli doleāt de mal⁹ eorū
quos custodiunt**

**Ab primū dubiū se offert veritas scrip-
turarū in quib⁹ angelos mitti pñbēt. Et vt
inq⁹ tho. pñma pte. q. cxij. Ille mitti dñ qui
ali quo mō ab alio pñcedit vt incipiat eē vbi
pñ nō erat vel vbi prius erat p aliū modū**

**Sili⁹ em aut spūs scūs mitti dñ. vt a pñe p-
cedens p originem. Et incipit eē nouo mō.
id ē p grām vel p nām assumptā vbi pñe
rat p dñitatis pñtiam. Dei em pñū ē vbiq⁹
eē/ q⁹ cū sit vñuersale agēs virt⁹ Dei attingit
ōnia entia. ideo ē in ōnib⁹ reb⁹. Dixit⁹ autē
angeli cū sit pñticulare agēs nō attingit to-
tum vñuersum: s; sic attingit vñū q⁹ nō at-
tingit aliud. iō ita est hic qd nō est alibi. Cū
igitur aliquid ē fiendū p aliquē āgelū circa
aliquā creaturā corporeā/ de nouo applicat ā-
gel⁹ illi corpi sua virtute/ sic āgel⁹ dñ nouo
ibi incipit eē. & hoc totū se⁹ ex imperio diui-
no. Sed actio quā angel⁹ missus exercet p-
cedit a deo sicut a pñmo pñcipio cui⁹ nutū et
auctoritate angeli opant⁹ & in dñm reducitur
sicut in vltimū finē. & hoc facit rōe ministri
Nā minister est sicut instrumētū & intelli-
gēs. instrumētū āt ab alio mouet⁹ & ei⁹ actio
ad aliud ordinat⁹. Deo actio ē āgelorū mi-
nisteria vocat⁹ & ipsi dñr in ministeriū mitti.
Si vero aliquis qñeret quō āgeli mittūtur
cū celū empireū sit loc⁹ pñciēs ad dignitatē
eorū/ si igit⁹ mitterētur ad nos dignitatē eorū
aliquid deperiret. Rñdet tho. q⁹ celū illū p-
tinet ad dignitatē angelī sñ pgruetiā quādā
q⁹ s; vñū est vt supmū corpm nature que ē
supra ōnia corpora attribuat⁹. Nō tñ āgel⁹ ali-
quid dignitatē accipit a celo empireo. iō qñ
actū non est in illo nihil ei⁹ dignitati s; bñtra-
hitur. Sicut nec rgi qñ nō actu sedet in re-
gali solio. qd pgruit ei⁹ dignitati. Vñc sal-
uator nñ loquens de angelis qui mittūt ad
custodiā hōim dixit. Angeli eorū sp⁹ vident
faciē pñis mei q⁹ est in cel. Vñcūz itaq⁹ sint
vidēt eēntiam dei in cui⁹ aspēu pñlet glōria
& beatitudo illoz. Scdm dubiū fuit vtrū
hōies ab angelis custodiānt. Et li3 de h⁹ dix-
erim in qñdagimali nrō/ verūtū aliq⁹ erūt
hoc loco nouiter discutēda. Procirco pñe/
supposito sñm veritatē q⁹ vñaq⁹ aiā āgelū
hēat sui custodē deputatū: pō dñtapat ex-
cepto de quo in pñone de innocētib⁹ dñm
est. Priō sciē⁹ q⁹ necāria fuit hōmī custodiā
angelozum ppter adiutorij liberi arbitrij.
Nā vt inquit Tho. pñma pte. q. cēte⁹ xij.**

Homo p liberū arbitrium p̄t aliquat̄ vitare malū: sed non sufficienter qz infirmat̄ circa affectū boni ppter multiplices aīe passiōes. **S**ic etiam vniuersalis pgnitio naturalis legis q̄ homini naturaliter adest aliq̄lter dirigit hōiem ad bonū. sc̄z non sufficienter qz in applicādo vniuersalia pncipia iuris ad p̄ticularia opa contingit hōiem multipliciter deficere. **P**ri dicit **Sap. ix. ca. Cogitatio** es mortalium tumide et incerte p̄uidentie mē. **S**ecundo sciendum qd hōies p̄eūt et multa peccata labunt̄ nō est ascribendū ad negligētia aliquā angeloy: sed poti⁹ malicie hōim imputabū. **N**ā sicut hōies a naturali instinctu boni discedūt ppter passiōez peccati. ita etiā discedūt ab instigatiōe bonoy angelorum que sit inuisibiliter p̄ hoc qd homines illuminat̄ ad bñ agendū. **T**ertio sciendū qd sicut p̄sciti ad dānationem et infideles acerrime amant̄ p̄s non priuāt̄ interiori auxilio naturalis rōnis. ita etiam non p̄uantur ex interiori auxilio totī nature humane diuinit̄. **P**er cello sc̄z custodia angeloy p̄ quam et si non inueniūt quātum ad hoc qd vitam eternā bonis opib⁹ mereantur. inuāt̄ tū quātum ad h̄ qd ab aliquib⁹ malis retrahūt̄ quib⁹ et sibi ipsis et alijs nocere possent. **N**am et ipsi demones arcentur p̄ bonos āgelos ne noceāt quantum volūt. **Q**uarto sciendum qd officiū custodie angelice ordinat̄ quidē ad illumiatiōē doctrine sicut ad vltimū et pncipalez effectū. **N**ihilomin⁹ sunt et alij effect⁹ sc̄z arcerē demones et alia nocumēta tā corpalia q̄ spūalia p̄hibere. **Q**uinto sciendū qd circa hōim custodiā inter angelos q̄nqz solet esse pugna siue discordia. **N**am vt scribit **Daniel ca. x. Dum** ip̄e orasset p̄ liberationē populi iudayci qui erat in babilonia. apparuit sibi angel⁹ modo mirabili: vt p̄z in textu: dixitqz illi inter cetera. noli metuere daniel. quia ex die primo quo posuisti cor tuū ad intelligendū vt te affligeres in conspectu dei tui. exaudivit sunt verba tua. **E**t ego veni ppter sermones tuos. p̄nceps at̄ regni p̄larum restitit mihi viginti et vno diebus. **R**efert hic jeronim⁹ pncipem regni p̄larū

esse angelū qui se posuit liberationi populi israelitici. p̄ quo daniel orabat **S**abrieles p̄ces eius deo p̄ntante. **Q**uidam tū dixerūt qd hec resistentia potuit fieri. eo qd p̄nceps aliquis demonū iudeos in p̄fidem ductos/ ad peccatum induxerat. ppter qd p̄stabat impedimētum orōni **Danielis** p̄ eodē populo deprecantis. **S**ed gregori⁹ in xvij. moralium libro concordat cū jeronimo/ dicit qd p̄nceps regni per se bon⁹ angel⁹ fuit cuius tōdie illi⁹ regni deputat⁹. **A**d intelligendū ergo qualiter vn⁹ angel⁹ alteri resistere dicit. **N**otandū sc̄dm tho. vbi sup̄ qd diuina iubet̄ circa diuersa regē et hōies p̄ angelos exercēt̄. **I**n suis at̄ actionib⁹ sc̄dm diuinam sententiā regulāt̄. **C**ontingit quādoqz qd in diuersis regnis v̄l in diuersis hōib⁹ contraria merita vel demerita inueniūt̄. vt vn⁹ alteri s̄bdatur aut p̄sistit. **Q**uid at̄ super h̄ orōbo diuine sapiētie exigit cognoscere n̄ p̄nt nisi deo reuelate. **U**nde necesse h̄nt super his sapiām dei consulere. **S**ic igit̄ m̄giz de cōtrarijs meritis et sibi repugnātib⁹ consulūt diuinam voluntatem. **R**esistere sibi inuicem dñi/ non qz sint eoy cōtrarie volūtaes: cum in hoc om̄es concordent qd dei sententia impleatur. **S**ed quia ea de quib⁹ cōsulunt sunt repugnātia. **C**ū ergo archāgel⁹ custos regni per se p̄curaret quātū in eo erat salutem illoy qui erāt in dicto regno. videretqz qd ex p̄uersione iudeoy multi de peris p̄uertebant̄. erat p̄tent⁹ qd popul⁹ ille in captiuitate p̄seueraret. **A**lter vero qd p̄sidebat populo iudeoy illi⁹ populi liberationem p̄curabat. p̄cesqz danielis presentabat de o: oēs tū dei volūtatē impleri volebant. **T**ertiu⁹ dubiū erat vtrū angeli doleant de malis eoy quos custodiūt. **A**d qd respondet **Th.** vbi sup̄ qd angeli nō dolēt nec de peccatis nec de penis hōim. qm̄ cū sint p̄fecte beati dolor in eis ēē non potest. **I**n sup̄ vt inquit aug⁹. **P**olor est de his que contrariantur volūtatī. **N**ihil autē accidit in mūdo qd sit contrariū volūtatī angelorum et alioy beatoy. quia volūtas eoy tota liter inheret ordini diuine iusticie. **N**ihil at̄

fit in mūdo nisi qđ p diuinam iusticiam fit.
 aut permittitur. Et ideo simpliciter loquē-
 do nihil fit in mūdo ptra volūtatem btōz.
 vt em̄ p̄s dicit in iij. ethicoz. Illud dicitur sim-
 pliciter volūtariū qđ aliquis vult in parti-
 culari s̄m q̄ agit / cōsideratis scz omibz qđ cir-
 cumstant / quibz in vniuersali p̄sideratū non
 esset voluntariū. Sicut nauta n̄ vult abso-
 lute p̄iectionē meritiū in mari et vtr̄ cōside-
 rando / sed imminēte periclo salutis h̄o vult.
 vñ magis est hoc volūtariū q̄ inuolūtariū.
 Sic ergo angeli peccata et penas hōim vtr̄
 et absolute loquēdo non volūt. volūt tñ q̄
 circa hoc ordo sine iusticie fūetur s̄m quez
 quidā penis s̄būnt et peccare p̄mittuntur.
 Et or̄ hic difficultas ex verbis isaie capi.
 xxxij. dicentis. Angeli pacis amare flebant.
 Quā soluit thō. asserēs q̄ s̄ba illa tripliciter
 p̄nt intelligi. Vno mō s̄m sensūz iāle: et sic
 angeli dñr nūcij. Ezechie qui s̄uerunt p̄-
 ter verba blasphemia rabsacis. Alio s̄m
 sensum allegoricū. Et sic āgeli pacis sūt apl̄i.
 et alij p̄dicatores qui s̄lent p̄ peccatis hōim.
 Tercio s̄m sensum anagoricū: et sic intelli-
 gunt angeli beati. Locutio tñ ē methapho-
 rica p̄ quā designat q̄ ipi volūt in vniuersa-
 li hōim salutē vt iā p̄m̄ est. Et his omibz de
 p̄hēdere possumus quāta sit erga hōies dei
 pietas: quāta largitas: quātaue ei⁹ clemētia / duz
 bignat per āglos suos nos ad patriā sup̄naz
 deducere. in qualibz etate n̄ cessant āgeli p̄-
 modis n̄ris adesse. nūc infestissimos hostes
 ne nobis noceāt debellādo: nūc ad bñ viuē-
 dum nos alliciendo. nūc a malis retrahēdo
 nūc ab innumeris periculis liberādo. Et tñ
 nos illis p̄sentibz non erubescim⁹ demonuz
 praua p̄silia. turpesqz suggestiones imple-
 gere vitā pecudum: ac omi conatu ad reli-
 giones tartareas p̄perare. Dantiā sordida.
 Dantiā tot ignominiosissimis vicijs s̄data.
 Api oculos mētis et vide angelū sp̄ tibi as-
 sistere in quouis āgulo. in quouis diuisorio. in
 quouis exercitio. Et hibe illi reuerētiā et a-
 flagicijs define p̄suetis: vsqz ad mortē p̄mo-
 rabis tecū. vt sic appareat si te nolueris cor-
 rigere q̄ pater omi de⁹ iusto iudicio impe-

nitentes et obstinatos a p̄sortio scōz et vifi-
 one sua priuatos p̄ijcit in ignem eternum.
 Cūrem⁹ igit deimonū abhorere p̄sortia. atz
 angeloz societate omi affectu desiderare.
 vt sic digni efficiamur grā xp̄i. qua mediā-
 te angeloz choris mereamur adiūgi in illo
 felici regē. in q̄ de⁹ viuit p̄ infinita sc̄la scōz
 Amen.

Sermo xxxj. de sancto iohāne baptista.
 p̄curatore dñi nostri iesu christi.

Poster natos mulierū
 non surrexit maior iohanne baptis-
 ta. Verba sunt redemptoris nostri
 originaliter p̄athei xi. ca. Sicut
 sol in lumie reliquos planetas excedit. ita
 laus iohannis baptiste post xp̄m et virginē
 matrem alioz scōz p̄conia supat. Nā neqz
 in veteri neqz in nouo testamēto inuēt⁹ ē ali-
 quis quacūqz sanctitate et p̄minētia fulgēs
 qui iohanni baptiste valeat cōpari. Quēci⁹
 de ipso dicunt admirādis p̄rogatiuis ornat⁹
 atqz ex omi pte in ipso videt⁹ supereffluere ḡ-
 tia dei. Hoc nomē ei⁹ exprimit / qz iohānes
 in quo est grā dei interpretat⁹. Et at hāz rex
 noticiam habeam⁹: de p̄nti sermone de ma-
 gnificētis iohannis baptiste merito differe-
 mus. quo teste saluatore null⁹ maior surrex-
 it. Qđ vtiqz intelligēduz est de magnitudi-
 ne virtutis. Nā vt inquit Alexand̄ d̄ales
 in iij. summe. Et thō p̄ma pte. q. xliij. Mai⁹
 et min⁹ in formis sp̄ualibz non d̄r sicut in for-
 mis corporalibz. Scđm em̄ Aug⁹ in li. de q̄n-
 titate aīe. in formis corporalibz dicit aliquod
 mai⁹ vel min⁹ s̄m quātitate m̄ mol vel bimē
 suam. qz sunt materiales. In formis vero
 sp̄ualibz ista dñr s̄m quātitatē virtualē. Vñ
 ipe Aug⁹ in vj. bc triū ait. In his que n̄ mo-
 le magna sunt. hoc est maius esse qđ ē meli-
 us esse. Melius at dicit⁹ qđ est perfectius.
 Sicqz iohannes non fuit ceteris maior: s̄m
 staturam corpis: cum in hoc sibi pleriqz p̄e-
 stent. Sicut fuit os / rex. Basan. de q̄ scribi-
 tur Deutroñ. ij. et iij. ca. q̄ mōstrat lect⁹ ei⁹
 ferre nouē cubitos habens. Et golias qui
 vt po⁹ p̄m̄ regū xv. ca. erat altitudinis sex

cubitorum et palmo. Et gigantes alijq; mlti
Sunt g magni pfectione virtutis et grē. d
quo tria miseria pponim? ptemplāda

Primū dī natiuitatis

Secundū sanctitatis

Tertium sblimitatis

**De quinq; excellentijs natiuitatis ioan
nis baptiste**

Capitulum primū

Primū miseriu contēplādū de ioan
ne baptista dī natiuitatis. Sūt quidē
natiuitas ei? dignissima et singularis p̄cipue

ppter quinq; excellentias

Prima dī angelica nūciatio

Secūda paterna p̄cussio

Tertia miraculosa generatio

Quarta iocūda parturitio

Quinta sancta nōmiatio.

Prima excellētia natiuitatis ioānis dīci
tur āgelica nūciatio. Sūt nāq; ab āgelo an
nūciata p̄ri suo zacharie exīti in loco sacro

id est in tēplo et in rebus sacris occupato ad
denotandū sanctitatē futuraz plis. vt dicit

nichola? de lira. **E**rat āt zacharias sacerdos
vt scribit luce. j. ca. et forte exiit vt incēsum

poneret. **N**ā vt habet p̄mī Paralipomenō
xxiij. ca. Dauid volens āpliare cultum dei.

xxiij. sacerdotes instituit quozū vn? maior
erat q dicebat pnceps sacerdotū. Et hi suc

cessiue p ebdomabas suiebant iū tēplo dñi
S; vt zacharias fuit pontifex vl? summ?

sacerdos apud nōnullos vertit in dubiū. nā
Ambro? et beda sup lucā vident dicere. q

hic eo q incēsum ponē sēl in āno intra scā scō
rum. s. in festo expiationis soli sūmo sacdo

ti erat licitū. et tēp? pceptiōis pcursozis vt
p̄cordare. q; festum expiationis celebratur

decima die septēbris. et post illud fuit cōce
tio Ioannis circa finē eiūs dē mensis. reuer

so zacharia ad domū suā p? p̄pletionē sui of
ficii. Et sic ab illo tpe vsq; ad natiuitatē de

ati ioānis fluxerūt nouē menses q; p̄tinent
periodum a pceptiōe vsq; ad natiuitatem.

Addūt alij ad declarationē p̄ fate opimōis.
q; xxiij sacerdotes p̄iecti erāt eāles in ordi

ne ac etiā dignitate. n̄ tñ s; successiue. q; ille in cui? ebdomada festū expiatiōis cade

bat. erat summ? sacerdos toto illo anno. et
ad s; pfirmāōū inducūt illud qd d; jehisati.

ca. p. **C**asas erat pontifex āni illi? **Z**acha
rias ergo fuit summ? sacerdos illo anno. eo

q; p̄bcm festū cecidit in ebdomada ipsi? **S**;
vt dicit nychol. de lira. q; nulla scriptura auc

tentica. nec ioseph? nec alij describētes sac
dotium iudeoz; mentionem faciunt de sum

mo sacerdotio hui? zacharie. **N**ō saluo me
liori iudicio. videt meli? dicendum cū fuisse

simplicem sacerdotē; tum q; ingressus fuit
templū ad ponēdum incēsum tñ qd licitū

erat minorib? sacerdotib? vt d; ad **P**e b. ix.
ca. **T**ū q; angel? apparuit ei scās a dext? al

taris incensifeco q; s; ieronimū n̄ erat intra
scm scōz. ad qd intrā? erat officiū summi sa

cerootis. **E**t illud qd d; de viginti quattu
or sacerdotib? q; ille erat summ? sacerdos et

pontifex p annū in cuius ebdomada cade
bat expiationis festū videtur esse ficticiū

Tū quia hoc in nulla scriptura auctētica in
uenit. tū q; summ? sacerdos nō p̄sidebat per

annū tñ. s; p totā vitā suā. **E**t ita cōit fac
tū est vsq; ad tēp? machabeoz; **I**n quo greci

obtinuerūt dñum super iudeos. **E**t tūc ex
cupibitate grecorum et ābitiōe iudeoz; aliq;

fuerūt amoti de sacerdotio añ mortē. et alij
instituti. **S**icut patz scōi **M**achabeoz; iij.

ca. de **J**asone **M**enelao et **L**isimacho. et xiiij
ca. de **A**lchimo. **E**t eodē mō p? ea scm ē qñ

Romani ceperūt iudeis dñari. q; tūc eāt ve
nale sacerdotiū. **N**ō dicit iosephus q; **C**ay

fas emit sacerdotiū vni? anni. **P**otuit etiā
eē q; iudei inter se ordinauerūt p̄p? istas p

tionētes et ambitiōes q; sacerdotiū vnius
duraret tñ p annū. **E**t sic pcludit q; zach

arias n̄ fuit p̄tifer vel sūm? sacerdos **A**mbro
sio? vero et beda dixē? p̄trariū n̄ asserē?

s; opinādo. **N**ihilomin? iero? in eplā ad eu
stochiū ait. **I**oānes baptista scām m̄rēz ha

buit: pontificisq; filius erat. tñ nec m̄ris af
fectu nec patris opibus vincebat vt in do

mo pentū cū piculo viueret castitatē. **I**ntra
uit itaq; zacharias templū vt incēsum pone

ret: et dñis mltitudo ppli erat orās foris. q;
n̄ erat licitū pplō ingredi tēplū s; tñ atriūz

Apparuit at illi angelus in visione corporali.
dixitq illi. ne timeas zacharia qm exaudita
est oro tua. **F**requenter em vt dicit nycho.
de lira: bepcat fuerat deu aduerm melle
e de habenda ple. **E**t io angel? vtrug sibi
pniciat dicens. **P**rox tua elyzabet pariet
tibi filiu e vocabis nunc ei? ioannez: erit
gaudium tibi e exultatio. **G**audiu scz in me
te interi? e exultatio exteri? de exulta qm
extra saltatio. **E**t hoc pprie. qm gaudiu tm
abundat in corde. qd n pt ptineri qn ondat
exteriorius. **E**t sequit angel?: multi in natui
tate ei? gaudebnt. **E**rit em magn? cora dno
vinu egera. j. potu inebriatim n bibet: et
spu sco replebit adhuc in vtero mris sue. et
multos filios isrl conuertet ad dñz. j. ad xpm
p suam pocatione. **E**t ipe pcedet an illu in
spu e vtute **P**elie vt puerat corda pfm in
filios. j. pfm veteris testamenti ad discipu
los xpi. qz vt dicit **N**ichola? de lira. **P**lurs
de sacerdotib? e seniorib? iudeoz qui dice
bantur patres populi? pueri fuerut p apof
tolos ad fidem xpi. **S**ubditit angel?: e incre
dulos. j. illos qui prius fuerat increduli ad
prudetiā iustoz. que prudentia n pssit in
operib? legis qnō iustificabat. sz in operib?
fidei charitate formate. **S**equitur angel?
Parate dno plebem pscam p euagelij sus
ceptione. **S**cdm aliquos iste angel? qui ap
paruit zacharie fuit ille idem qui apparuit v/
gini gloriose. **S**z istud stare nō potest/ si te
nere volum? opinionem que recitā fuit in
smone de annunciatione vginis bndc: vbi
dicitur q angel? ille fuit de ordine seraphim
Scdā excellentia natiuitatis bti jc hñs
de pñna pcullo. vt em cātāt ecclā **I**lle p
missi dubi? supni pñdit pmpre modulos
loqle. **N**ā vt scribit luce pmo ca. dix zach
arias ad angelum: vn hoc scia: **E**go em suz se
ner: vxor mea pcessit in dieb? suis. **E**t rñ
dēs angel? dixit ei: **E**go suz gabriel q aſto añ
dm: e missus suz loqui ad te. e hñtibi euageli
zare. **E**t ecce eris tacēs e n poteris loq vsq
in die q hec fiat. p eo q non crederis vbis
meis. q implebit in tpe suo. **E**t erat plebs
expectās zachariam e mirabāt q tardaret

ipse in templo. **E**gressus at nō poterat lo
qui ad illos. **E**t cognouerut q visionē vibi
sset in templo. e ipse erat annuēs ill? pñā
sit mutus. **S**ed pleriq scire cupiūt: cur za
charias dubitando plagam incurrit. **A**d qd
respondent doctores id scm fuisse multipli
ci de causa. **P**rimo scdm **B**edam. qm dñs
crebendo locutus est: ideo silentio plectit?
vt tacendo credere discat. **E**t em inqt **N**y
chola? de lira **T**ot signa veritatis pcurrebāt
q zacharias nō poterat discredere absq pec
cato. **Q**uia angel? vt pdictum est apparuit
ei in sacro loco e exñti in ministerio diuino
Añciabat etiam ea q ptinet ad cōem hñz
salutem e ad dei gloriā. **E**t quib? debebz
zacharie stare q erat bon? angel? e p pñs
q erat verum dñm eius cum mentiri n pos
set. **S**ecūdo mutus effectus fuit zacharias
vt maius miraculum in natiuitate filij ap
pareret. cū enim in natiuitate **J**oannis lo
quela patri redditur. miraculo copulatur. 3o
qgrunz fuit vt zacharias vocem amitteret
qm vor nascebatur e legi silentium impone
batur. **T**ertia excellentia natiuitat? be
ati joannis dicit miraculosa generatio. **N**ā
post cōpletos dies officij zacharie. cū rediſ
set ad domū suam concept elizabeth vxor
ei? e occultabat se mensib? quinz. qui vt ait
Ambrosi? **P**art? sui erubescēbat etatē ne
in senectute vacasse libidini videre. **L**ōce
ptio at illa miraculosa fuit. qz n fuit p nām
tm: vt dicit **N**ichol. de lira. sz p nām gratia
diuina adiutā. **N**am vt dñ **L**uce pmo. c. **E**
lizabet steris erat: e tā ipa q zacharias pro
cellerat in dieb? suis. j. transierāt tēp? gene
rādi. **E**t em inquit plini? li. vij. de naturali
historia: post annū quinquagesimū cessat fe
cunditas mulierū. **D**ix vero octogesi? an
no generat. hec debent ita eē vt in plurib?
nā massimilla rex numibarū p octogesi? mū
sertū filiū genuit. **E**t **C**ato cenſorū ex fi
lia **S**alonis cliētis sui genuit cū iā trāſisset
octoginta ānos. **D**e zacharia e elizabeth cui?
etatis fuerāt determinate n inuenio. **T**ātū
euagēlica lectio testat q ambo ad gñandū
inabiles erāt. **E**t de hoc angelus **G**abriel di

pit virgini gl'ose genitrici dei & saluatoris
nri. Ecce elizabeth cognata tua & ipa conce
pit filiū in senectute sua. & hic mēis ē sextus
filiū q̄ vocat sterilitatē q̄ n̄ erit impossibile apud
dñm oē vbiū. **¶** Quarta excellētia natiuita
tis iōānis dñi iocūda p̄turitio. De hac ita scri
bit **Lucas.** Elizabeth impletū est tēp^{us} parie
disim **Hycho.** de lira. j. nouem mēsiū. No
tandū tñ hoc loco q̄ vt ait p̄hs. ix. de aīalib^{us}
¶ Cūctis aīalib^{us} statutū est temp^{us} p̄tus. muli
ere dūtarat excepta. que in diuersis tēpori
bus parit. nā qñq̄ parit in mēse septiō. qñz
mēse octauo. Verū si frequentior vsum est
humano partui nouem mēsiū natura dōit
¶ Quedā tñ femine decimo mēse pariūt. qñ
nam insup **Aristo.** dicit mēse xj^o. peperisse
¶ Cuius sentētia app̄obat **Aul^{us} gel^{ius}** li. iij.
noctiū acticaz dices **¶** Seminā bonis atz ho
ne stiliū mis morib^{us} rome xj. mēse p^{er} morte
mariti pepisse. factūq̄ fuit iudiciū t̄q̄ mari
to mortuo postea mulier p̄cepiss^{et} **¶** Sz cog
nita cā diuus **Probian^{us}** cē fuit xi. mēsi partuz
posse edi. requisitis vetēz p̄p̄oz ac insigni
um medicorū sententijs. **¶** Auicenna ix. de a
nimalib^{us} dicit mulierē mēse xij. pepisse. tñ
elizabeth de qua loquimur mēse nono p̄ple
to joannem peperit. Quem vt dicit aliqui
virgo sacratissima a terra leuauit : **¶** Teofil^{us}
tñ dicit vt refert **Hycho** d^{icit} li. q̄ imminē
te partū elizabeth: virgo recessit. tū q̄ vir
gines in p̄tu mulierum non solēt abesse. tū
quia alie mulieres iā venerāt ad partū **¶** Ely
zabeth. quare obsequiū marie nō erat ei ne
cessariū. **¶** Sed euangelista nil de hoc scrip
sit. tñ retulit q̄ mēse sexto humil^{is} go ma
ria postq̄ Elizabeth iōānem p̄ceperat visi
tauit illam: cum qua māsit mēsiū trib^{us} scz
vlt^{is} q̄ ad temp^{us} part^{us} Elizabeth: & reuersa ē in
domuz suā. Si enim noluit ibi tempe par
tus abesse. potest ratio verisimilis assigna
ri. quia cum consuetudo sit ad mulieres p̄
turientes plerasq̄ alias conuenire virgo il
la modestissima nolens cum tot que mūda
ne erāt puerlari. inde discessit. Audierūt at
vicini & cognati q̄ Elizabeth peperisset. &
quia magnificauit dñs misericordiam suā

cum illa. id est magnam misericordiaz ei fec
cit. auferēdo sterilitatis opprobriū. & dando
ei tātū ac talem filiū sic ānūciatum mirabi
liter & cōceptum sup̄naturaliter. **¶** Et p̄grat
tulabantur ei sicut p̄dixerat angel^{us}. **¶** **¶**
¶ Quinta excellētia natiuitatis bti iōh̄is
dicit scā nōmiatio. vt em̄ dicit **Lucas.** Die
octauo venerūt circūcidere puer^{um}. & voca
bant eum nōmie patris sui zachariam. Et
respondens mater eius dixit. Nequaquā sz
vocabitur iohannes. Hoc autem scdm̄ **Hy
cho.** de lira fuit sibi a deo reuelatum. quia a
marito nō didicit cū esz fact^{us} mutus atq̄
rediret ad eam de templo. Dicebāt vō sui
elizabeth. Nemo est in cognatiōe tua qui
voce hoc nōie. Qd nō est intelligēduz p̄
gente iudeoz. sed p̄ h̄is qui erant de gene
re siue stirpe Elizabeth & zacharie. Annue
bāt at p̄ri eius. sz signa quem vellet voca
ri eum: & postulans pugillare scripsit dices.
Iohannes est nōmē eius id est hoc nōmē n̄
ei impono. sed impositū est a deo. Et mira
ti sunt vniuersi ex mirabili p̄ueniētia p̄ris &
matris in nomine pueri. Apertū est autem
illico os zacharie & lingua eius. & loquebat^{ur}
benedicens deum: Et scū est timor mag
nus sup̄ vicinos eoz: & sup̄ om̄ia mōtana iu
dee diuulgabant om̄ia verba hec. Et posue
rūt om̄s qui audierāt in corde suo dicētes.
Quis putas puer iste erit: Et em̄ man^{us} dñi
erat cum illo. i. virtutis dei opatiua miracu
loz in eius ānūciatione/conceptione. & na
tiuitate ostensoz. Ex quib^{us} p̄rōnabiliter cō
cludebat^{ur} magnitudo pueri futura corā deo
Et zacharias impletus est spū sancto & p̄
phetauit benedicendo deum atq̄ p̄nūciā
do imminētia sacramenta nostre redemp
tionis. atq̄ futura gesta miranda pueri nati
Dicebat ergo. Benedcūs dñs om̄niūz scilz
per generalem gubernationem: de^{us} p̄ crea
tionem: israhel p̄ specialem cultum & deuo
tionem & bñficioz sp̄aliū p̄p̄lo isrl^{is} exhibi
tionē: q̄ visitauit. i. visitabit more p̄p̄lico
loquit^{ur}. Hec visitatio fuit scā in chylia nati
uitate: que erat adhuc futura & in sua puer/
fatiōe. Et fecit redēptionē scz in sua bñdō

passione plebis sue. **E**t erexit cornu salutis nobis. id est virtute sequendi salutem eternam in sua resurrectione. quia resurrexit ad vitam immortalem educens sanctos patres de limbo. et in sua ascensione quia illos ad celestia introduxit. **I**n domo dauid pueri sui. quia ista adimpleuit Christus in carne assumpta de domo dauid. **S**icut locutus est per os sanctorum. qui a seculo sunt prophetarum eius. quia sic promiserat per prophetas. **S**alutem ex inimicis nostris. suppliciter sumus per Christum de mundo carne et diabolo. **E**t de manu omni qui oderunt nos. **A**d faciendam misericordiam cum patribus nostris. quia misericordiam incarnationis implevit. non per nostram iustificationem. sed per suam misericordiam adimplendam. quam patribus promissit. **E**t meo rarum testamenti sui sancti. id est pacti firmissimi quod habuit cum patribus veteris testamenti de Christo venturo. de quo testamentum ad modum memorantis seu recordantis se habuit quoniam pactum implevit. **I**n iuramentum quod iuravit ad Abraham preter nosse daturum se nobis. **E**t sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati sumus. **I**n sanctitate et iusticia coram ipso omnibus diebus nostris. **E**t tu puer propheta altissimi vocaberis. **N**unc dirigit sermonem ad filium natum. **P**ropterea enim ante faciem domini parare vias eius secundum predicationem Christi annuncians. **A**d danda scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum eorum. **P**er viscera misericordie domini nostri. id est per intimam et occultam dei misericordiam sancta sunt hec. in quibus visitauit nos oriens ex alto. **I**lluminare his qui in tenebris et umbra mortis sedent. **I**psis in limbo exantibus. ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. **P**rophetam Zachariam patrem tanti filii de quo tanta miracula oculis perspexisti. **S**enex admodum venerande. de quo plebs ex te genita a deo elcama non dubitasti. **O** vir scissime de spiritu sancto in tua mente per experientiam noui lumen suauissimamque spiritualis gestus tenuisti. **E**t quise explicet iocunditatem et letitiam cordis tui. **Q**uis enarrat consolatoris alacritatem. **N**on mirum igitur si canticum quod iam exposuimus deum laudando ac benedicendo cecinisti. **D**e sanctitate Joannis baptiste quam de more strant quinq; virtutes illius precipue et singu-

larissime. **C**apitulum iij. **S**ecundum misterium premeditationis de Joanne baptista de sanctitate. **Q**uanta enim sanctitate fuerit predictus colligere possumus ex quinq;. **P**rimo ex mundi derelictione. **S**ecundo ex corporis mortificatione. **T**ertio ex humili confessione. **Q**uarto ex feruente predicatione. **Q**uinto ex martirij tolleracione. **P**rimo apparet sanctitas Joannis ex mundi derelictione. **N**am ipse sancto afflatus non pueri li leuitate motus in etate tenera. prius domo relicta. ad solitudines deserti se contulit. quia per ecclesiam ipsum alloquens ait. **I**ntra deserti terneris. **S**ed amicus civium turmas fugiens petisti. ne leui saltu maculare vitam familie posses. **N**am sit aut ibi absque hominum quicquid querelacione usque ad tempus sui baptis mi fuit predicatōis. **N**ec est hesitandum quod petes sui passi sint pueri presentia vnicui filij. cum scirent ex his quoniam in eis preceptio et nativitate precesserant. puerum illum ad omnia eius gesta per spiritum sanctum dirigere et regulari. **P**er circa hoc possit aliquis querere utrum sit perfectior vita solitaria quam socialis. **E**t quidam fortasse dicerent quod socialis. tum quod ut ait sapiens. **E**cclasiasticus. iij. ca. **O**melia? est duos esse quos unus. quoniam unus iuuat ab alio. tum quod. **M**atthi. xviij. ca. Christus dixit. **O**bi fuerint duo vel tres in nomine meo congregati in medio eorum sum. tum etiam quod solitaria vita videtur esse contra naturam hominis. **N**am ut philosophus dicit in primo politice. **P**rimo est animal sociale. **S**ed Augustinus in libro de operibus monachorum illos sanctiores esse dicit quia respectu hominum sepati nulli ad se prebent accessum. **A**d pleniorē tamen intelligentiam et obiectorum declarationem notanda sunt verba sancti Thome. de habet. q. clxxviii. ar. viij. ait quod solitudo non est essentia perfectionis sed perfectio instrumentum. non tamen est instrumentum pergruū actioni sed premeditationi. **N**on pergruū religionibus quod sunt ordinate ad operante active siue corporalia seu spiritualia. nisi forte ad tempore exemplo christi. qui ut dicitur. **L**uce vi. **E**rat prociatans in oratione dei. **C**ompetit itaque solitudo religionibus quod sunt ad precepta actione ordinate. **N**otandum tamen est quod illud quod est

solitariū debet esse sibi p se sufficiens. Hoc
ē est cui nichil deest qd pertinet ad rōnem
perfecti. Et ideo solitudo competit contē
planti qui iam ad perfectum peruenit. Qd
quidē contingit dupliciter. Vno mō ex so
lo diuino munere. sicut fuit de iōāne baptis
ta qui vt dcm̄ est repletus fuit spū scō. ad
huc ex vtero matris sue. Alio mō p exerci
tiū virtuosū actus: ad quod exercitiū iunat
hō ex aliorū societate dupliciter. Vno mō
q̄tū ad intellcū vt instruat in his q̄ sunt cō
templanda. Vñ iero⁹ dicit ad rusticū mona
chum. Mihi placet vt hēas facy p tuberni
um: nec ipē te doceas. Scđo q̄nātū ad effec
tum: vt. s. noxie affectiōes hōis repm̄antur
exemplo & correptōe aliorū. quare vita soli
taria si debite assumat p̄minet vite sociali
Si at absq̄ pcedenti exercitio tal' vita assu
mat est piculohissima nisi p dīnā grām sup
pleat qd in alijs p exercitiū acquirif. sic p̄
de beatis **Anthonio** & **Bñdco**. Et sic quīs
melius sit esse duos q̄ vnus dñi vñ indiget
auxilio alteri: tñ hoc auxilio n̄ indiget/ qui
st pfectionē assecuti. Sicut etī xps ē in me
dio eorū qui sunt in suo nōie p̄gregati. ita vt
dī p̄me ioh̄is iij. ca. **Deus** charitas ē & q̄ ma
net in charitate in deo manet & dñs in eo. **So**
litarie vō viuere p̄t dupl'r esse. aut p̄p̄t an
mi se uiciam: & hoc est bestiale. Aut p̄p̄t con
templationē dñi aliquis a p̄uersione aliorū
se se pat: vt liberi vacet reb⁹ diuinis & stu
dio sapientie. p̄pterea **Aristo**. p̄mo politi
ce dixit. q̄ ille q̄ alijs n̄ cōicat ē bestia aut dñs
j. dñi vñ. Scđo apparet sanctitas iōan
nis ex corpis mortificatione. Nā vt scribit
Marc⁹ p̄mo ca. **Erat** iōānes vestit⁹ pilis
cameli & zona pellicea circa lūbos ei⁹: & lo
cūstas & mel siluestre edebat. ioh̄ē h̄f **Mat⁹**.
iij. ca. vbi **Pycho** de lira inquit. Locuste
sunt p̄ua aiālia volitantis p modū salt⁹ & re
periūt in deserto iudee & frixa cū oleo s̄t
cib⁹ pauperum. Quidā vō putant locūstas
hic appellari n̄ aiālia illa s̄z gen⁹ herbarū qd
vsui hūano puenire p̄t. Descebat itaq̄ ioh̄s
quocūq̄ mō locuste accipiātur cibo n̄ lauto
iūmo tenui & insipido atq̄ austero. **Sume**

bat etiā mel siluestre qd h̄m **Pycho**. d. lira
reperitur in trūcis arborū. **Tertio** app̄t
sanctitas iōannis ex humili p̄fessioē. Nā
quādo iudei miserū ad eū sacerdotes & le
uitas vt scribit ioh̄ānis p̄mo ca. vt interro
garent eum. Tu quis es: nō supbe locut⁹ est
quasi de seipso p̄sumens. q̄nimmō humili
rñbit: & p̄fessus est veritatē dicēs. q̄ n̄ erat
xps: neq̄ helias in p̄sona. neq̄ p̄pheta ille
videlz quē ipsi querebāt. s̄z dixit. **Ego** vō
clamat⁹ in deserto/ dirigite viā dñi. **Cōgrue**
at se vocē appellauit. **Priō** q̄z vō ordinat⁹
ad verbi exp̄sionem. **Doces** em̄ sūt earū
que sunt in aiā passionū note/ vt dicit aristo
te. in p̄mo **Periarmeria**. Sic ioh̄ēs xpi
sit verbum incarnatum: Scđo de rōe vocē
est. q̄ respectū verbi sit noticia p̄or. origē tñ
posterior. Nā h̄m rōnem originis p̄uas⁹
concupitur q̄z vōz forme. **Ioh̄ānes** ḡ fuit
vōz q̄z respectu xpi fuit noticia p̄ior. s̄z essz
& origine posterior. **Tertio** vōz trāsit. vbi
at manet. **Ioh̄ānes** ḡ cū dicit se vocē infinu
at se trāsiturum. xpm̄ vero p̄māsurū. **Tan**
de de xpo alta p̄tulit/ de se humilima cū s̄
didit. **Ego** baptizo in aqua. **Debi** at vest
stetit quem vos nescitis. Et dī medi⁹ scđm
nycho. de lira. j. cōmuniter viuēs inter ho
mines/ quem iudei quātū ab diuinitatē nesc
ciebant. **Subdidit** ioh̄ānes. Ipse ē qui p̄
me ventur⁹ est. s̄ad predicandū & miserū
redemptionis p̄plendū. Qui añ me scūs ē
j. mihi p̄latus in dignitate cui⁹ nō sum dig
nus vt solū ei⁹ corrigiam calciamti. **Quij⁹**
oñditur sanctitas iōānis ex seruētū p̄dicati
one. Nā vt dī. **Luce** iij. ca. Scm̄ ē vbi dñi/
id ē diuina inspiratio sup iōannē zacharie fi
liū in deserto & venit in oēm regionē iorda
nis p̄dicans baptisimū p̄niē. Et vt ait **Mat⁹**.
th. iij. ca. **Eribat** ad eum iherosolima. i. po
pul⁹ de iherlm̄: & accipit hic p̄tinens. p̄tēto
Et dñs iuda. j. multi. Et ē hic quedā figura
s̄m̄ nicho. de li. q̄ vocat ip̄bole. i. locutio m̄
tum exp̄fessua. **Inchoauit** at p̄dicatōz suā
sicut & xps dicēs. **P̄mā** agite. deīn quattu
or p̄cepta docuit. **P̄mū** docuit phariseos
nā vt scribit **Matthi** iij. ca. **Videns** iōānes

multos pharizeos & saduceos venientes ad baptismum iudei: non tamen credentes secundum veritatem ut dicit nicho. de lira: scilicet magis ad simulatorem & insidiatorem. **E**t quo christus per matthei xxi. ca. quod reus de baptismo iohannis. an esset ex celo vel ab hominibus cum non fuissent pharisei ausi respondere dixit. **Q**uare non credidistis ei: **I**ohannes dicit iherus in xix. antiquitatu li. **I**pe iohannes dixit illis: progenies viperarum quia venenorum erroris & ipocritarum a suis progenitoribus traxerant. quod demonstrabit vobis fugere a vetera ira. quod si dicat: scilicet falsitas vestra lateat in conspectu populi tamen non poterit latere in conspectu dei. facite ergo dignos fructus penitentiae: et ne velitis dicere intra vos patrem habemus **A**braham. **P**ro e nim ait nicho. de lira. pharisei de hoc gloriantur quia de **A**braham descenderant. **E**t ideo ex promissione sancta **A**brae sine operibus salutem promissam presumebant. **E**t hoc est manifeste falsum. quia non dominus filius **A**brae ex carnali propagatione. sed magis ex fidei miratione ut dicit **R**os iij. ca. **E**t ideo quia pharisei & legis periti fide **A**brahe de christo respiciendo nomen filiationis abrahe periderunt. **E**t hoc est quod dicit iohannes. **E**t ne velitis dicere intra vos per falsam. scilicet extinctionem patris habemus **A**braham quia non est secundum veritatem. **E**cce uero sancti de christo deuote ad predicationem apostolorum receperunt: iohannes filius abrahe factus est. **E**t hoc est quod scribit iohannes **D**ico enim vobis quoniam potes de de lapidibus istis suscitare filios abrahe. **S**ecundum **N**icho. de lira tenent aliqui quod iohannes demonstrauit illos lapides quos filij israel de profundo iordanis attulerunt. ut huius iohanne iij. ca. in memoria miraculi quod dominus in transitu eorum aquas iordanis siccauit. **S**ed per illos lapides iohannes gentiles significauit: quia colebant idola de lapidibus sancta. **F**ilij ergo abrahe de lapidibus suscitati sunt quoniam iudeis per infidelitatem a filiatione abrahe recedentibus: gentiles fide christi recipientes in locum eorum substituti sunt. **E**t quia doctor veritatis non solum debet vicia perferre arguere. sed etiam plene predicare. **I**ohannes dicit iohannes. **N**am enim securus. scilicet securitas diuini iudicii posita est ad radicem. **O**mnis arbor quae non facit fructum bonum: excidetur & in ignem mittetur.

tur. **S**ecundum preceptum ideo uult turbas. **N**am ut scribit luce iij. ca. **I**nterrogabant illum turbas quid essent facture. **A**t ille respondens dicebat. **Q**ui habet duas tunicas dat unam non habenti. quod intelligitur secundum nicho. de lira. quod do tunica esset superflua. **T**ertium preceptum docuit publicanos officiales imperatoris: nichil inquit plus quam vobis constitutum est faciatis. **P**ro autem dixit quia collectores talium: solent esse prouisi ad plus colligendum quam eis sit mandatum. ut quod est amplius remaneat. **Q**uartum preceptum docuit milites cum dixit eis ut scribit **L**uce iij. ca. **N**eminem percutiatis scilicet opprimendo pauperes & eis despicendo. neque calumnia faciat. scilicet non imponatis falsum crimen diuitibus & poteritis ut occasione extorqueatis bona eorum habeatis quia per aliam viam a talibus bona recipere non possunt. **C**ontenti estote stipendiis vestris.

Quinto ostendit sanctitas iohannis ex martirij tolerantia. **P**ro enim scribit matthei xiiij. ca. & marci vi. ca. **D**ecollatus fuit iohannes iuxta te herodes. **P**ro ut habet in historia scolastica uxorem fratri sui **Philippi** abstulit. & **A**retam regem: & herodem agrippam. & **Philippum** in sui inimicia percutiuit. **I**ohannes ergo cum de hoc arguebatur quod sibi & herodi in modo desultum erat & odiosum. **N**am uelut **T**erentius. **O**bssequium amicos veritas odium parit. **E**t **Jeronymus** in epistola ad oceanum inquit. **I**ta se habet natura ut amara sit veritas. **P**rodes itaque herodes quia iohannes eum tam dure redargueret. **E**t quia ob predicationem & baptismum secundum iosephum magnus populum congregauit: ipse in carcere vinculauit in **D**acheronta castro arabis. in hoc uxori placere cupiens & populi sequentes iohannem dispendium primescens. **D**esiderabat autem ipsum occidere sed populum formidabat. **T**am excoGITauit dolose & non sine fabulatoe atque filio herodiadis maligne. ut natal sui die coram hominibus galilee: suis principibus celebraret. **I**sta ei erat consuetudo apud antiquos quod principes solennizabant die sue natiuitatis: & die etiam natalis impiorum sui in quo coronabantur: quare herodes prouocatis magnatibus & nobilibus multis: primum illis letissimum atque lautissimum praecepit atque saluauit filia herodiadis

des tripubiauit. Et hoc fuit ex dispōe ma-
tris et ipsius herodis. qui cū iuramento pmi-
sit ei dare qd peteret: q̄ pmonita a m̄re pe-
tuit caput iōānis baptiste. Et cōtristat est
rex. fecte tñ et p̄m appentia. Nā vt inq̄t be-
da: liz p̄tristare ē in facie/etabat tñ in corde
Simulabz at p̄tristationē pp̄ iusurādū qd
infringē iudicabat illicitum. S3 vt ait Am-
bro⁹ l^o de officijs. Per oēs saltatrici pmiuz
turpis p̄misit: crudelr soluit Nā vt d^r nico-
laus de lira: In p̄missioē scā in ḡhali etiaz
cum iuramento nō intelligit aliqd illicitū sub
obligatioē cadere. cuiusmodi erat interfec-
tio iōānis. Et de h̄ plene h̄r in decretis rxi
q. iiii. q̄si p̄ totū. Misso itaqz herodes spicu-
latore decollauit iōānem in carcere et allatū
ē caput ei in disco/ et batū est puellē: et illa tu-
lit m̄ri sue. Discipuli at accipientes corp⁹ se-
pelierūt illud in sebastē. vt po⁹ in xij. li. histo-
rie eccl̄astice: Per odias at caput iōānis in
ih̄lm fecit deferri: et iuxta herodis habitac-
ulū caute sepeliri. Sūt vō ioh̄es decollat⁹
circa dies azimoy āno p̄cedēte passiōz xpi.
De q̄ sic lo⁹ Crisost. Ioh̄es schola virtutum
magisteriū vite. sanctitat⁹ forā. norma iusti-
cie. ḡginitat⁹ speculū. pudicitie titul⁹: casti-
tatis exēplum. p̄mē via. pctōz venia. fidei
disciplina. Ioh̄es maior hōie. par āgelis.
legis summa. euāgelij factio. aplōz vox.
silentiū p̄phetay. lucerna mūdi. p̄cursor iu-
dicis: xpi mediator: dñi testis: toti⁹ medi⁹ tri-
nitatis. Et hic tātus dāf incestui: tradit⁹ ad
ultere. adducitur saltatrici

De quinqz dignitatibz que dñdunt q̄s b-
limis sit inter scōs iōānes baptista

Capitulum tertium.

Tertiu⁹ misteriū p̄templādū de b̄to
iōāne baptista dī b̄limitatis In quo q̄s b̄-
limis inter scōs sit aperiemus: possum⁹ autē
id facile p̄prehendere si p̄siderare volueri-
mus quinqz illi⁹ p̄cipue dignitates.

Prima dī sanctificationis

Secūda cōmēdationis

Tertia celebrationis

Quarta venerationis

Quinta glorificationis.

Prima dignitas beati iōānis dī sanctifi-
cationis Sūt quidē in vtero sanctificatus.
Vñ eccl̄a dicit de eo illud ieremie p^o capⁱ.
Anteqz exires de v̄tre sanctificauit te. Vñ
istam sanctificationē purgat⁹ fuit a plaga o-
riginalis culpe. vñ si in vtero m̄ris decessis-
set ad finē abrahe euolas⁹: cū ceteri vadant
in infernū q̄ ibi moriūt⁹. Sūt insup in vtero
m̄ris letificat⁹. cū tñ ceteri ibi sint cū c̄sticia
Multaqz alia spūalia dona est consecutus.
quare gabriel p̄dixit patri. Spū scō reple-
bitur adhuc ex vtero m̄ris sue **Secū-**
da dignitas beati iōānis dī cōmēdationis
Quibnā certū ē firmius oñdere p̄t p̄minē-
tiam alieui⁹ q̄ snia et laus ex ore diuino p̄-
cedens. Turpe est laudari a malis viris/ p̄-
quibus ait Veneca in puerbis: Tū turpe
est laudari a turpibz q̄ si lauderis ob turpia
Gloriosum ergo est cū quis laudat a sapiē-
tibus: a viris grauibz et p̄stantissimis: S3
super oñia grāde est et ineffabile donū. dū
quis extollitur laudibz ab ore diuino Vt e-
nim inq̄t ieronim⁹ in sermone ad Paulā et
Eustochiū. Quicquid hūānis dici pōt ver-
bis minus est a laude dei. Et his autē quos
deus dignatus est p̄mendare: nullus tantis
laudibus fulget quātis iōānes baptista. Di-
xit em̄ deus Hec s̄n. vij. ca. Te em̄ vidi
iustū corā me ex omibz gentibz. Et de da-
uid ps. lxxviii. Inueni inquit dauid seruū
meū oleo sancto meo vnxi eum. Et de job
vt p̄z eiusdem pmo ca. Nūquid p̄siderasti b̄-
uū meū iob q̄ nō sit ei simil⁹ in terra. Et de
paulo Act. ix. ca. Vas electiōis ē mihi. Et
de cēturione Mat. viii. ca. Non inueni tā-
tā fidē in isrl Et petro dixit xps Mat. xvi
ca. Petrus es symō Bariona. S3 de ioh̄āne
multo plura multaqz maiora locut⁹ ē. nam
vt scribit matthei xi. ca. dixit iesus turbis dī
iōāne. Quid existis in desertū videre et
vbi p̄mēdauit eū de q̄tuor Priō de solidita-
te fidei et cōstantia cū dixit. Quid existis in
desertum videre arūdinē v̄eto agitatā. q̄ si
bicat. non q̄ iōānes fuit ita cōposit⁹ q̄ nec
timore nec fauore a veritate declinabat. 2°
cōmēdauit eū ab austeritate penitētie. dū

subbiōit hōiem mollib⁹ vestitū: quasi dicat non. **T**ertio p̄mendauit eū a claritate noticie. dum sequitur p̄phetam. **E**tia dico vob⁹ plusq³ p̄phetam: **E**t dicit plusq³ p̄pheta. quia nō solū chr̄m p̄uōit venturū: & p̄dixit sicut ali⁹ p̄phete. sed etiam ip̄m digito de⁹ monstrauit. **Q**uarto p̄mendauit eū ab auctoritate doctrine dicens. **P**ic est de quo scriptum est. s. p. malachiam. **E**cce ego mitto ā gelū meū. i. joannē qui vitā duxit angelicā ante faciem meā / qui p̄pabit viā tuā ante. **A**men dico vob⁹ inter natos mulierū n̄ surrexit maior: joāne baptista.

Tertia dignitas beati iohannis dicitur celebrationis. **D**e solo nāq³ iesu chr̄o & virgine matre. joanneq³ baptista narrantur p̄conia natiuitatis. iocirco ecclā solemniter celebrat natiuitatē eorū. **P**inc **A**ug⁹ in sermone q̄ legitur in officio p̄ntis solemnitas ait. **P**ost illum sacrosanctum dñm natalis diem nulli⁹ hōis natiuitatē legim⁹ celebrari nisi solam joannis baptiste. **I**n alijs enim sanctis & electis dei nouim⁹ diem illum coli quo illos post p̄sumptionem laboy & deuictum triumphatūq³ mūdum in perpetuas eternitates p̄fens hec vita parturijt. **I**n alijs consummata vltimi diei merita celebrant. **I**n hoc etiam prima dies & ipsa hōis initia p̄secrantur. **Q**uarta dignitas beati iohannis dicitur venerationis. **V**oluit nāq³ deus p̄currentib⁹ miracul⁹ plurimis reliquijs corpis eius a fidelib⁹ venerari. **L**egitur em̄ in historia ecclāstica. q³ cum ad tumultus joannis multa miracula fierent: iubente iuliano apostata gentiles ossa ei⁹ sparserunt. **E**t cū miracula nō cessarent: postea collecta & in igne cōcremata in puluere redege⁹ & per agros ventilaue⁹ rūt. **T**andem cineris illi collecti a quibusdam monachis ierosolimā fuere delati: beñ post aliquā tempa ianuam translati vbi nūc deuote colunt. **S**i cut **A**lexander tert⁹ & **I**nnocenti⁹ quart⁹ re i veritate cognita suis puilegijs app̄barunt. **C**aput vero ei⁹ tpe **M**arciani p̄ncipis inuētū est. **D**uob⁹ quidē monachis btūs joānes caput suū in visu manifestauit. q̄ ad

locū p̄perantes vbi sepultū tam diu latuerat inueniē⁹ t. illud saccis cilicinis inuolutū: qd postmodū **C**onstantinopolim / inde ad gallias regnante **P**ipino est translātū. **V**ltimo ad vrbem deductū & in ecclā sci **S**iluestri honorifice reseruatum. **P**igit⁹ insup⁹ ille quo dñm ostenderat comburi nō potuit. vt refert magister johānes beleth. qui a fidelib⁹ conseruat⁹ / postmodū a scā **E**cclā de vltamarinis p̄tib⁹ in **A**orinādiam delatus est. **Q**uinta dignitas beati iohannis dicitur glorificationis. **C**redendum quippe est q³ in celo magna sit glā eius: & q³ posit⁹ sit in supremo ordine angeloy: atq³ in sede luciferi collocatus. **N**ā illa sedes nō fuit re parata p̄ r̄pm. quia stat ad dextrā patr⁹. nec p̄ virgine⁹ q³ stat sup̄ choros angeloy. nec p̄ aliū sc̄m. q³ vt p̄bēcū est. **I**nter natos mulierū non surrexit maior: joāne baptista. **E**t sicut magn⁹ fuit meritis & sanctitate: ita magnus est gloria & felicitate. **C**ui⁹ patrociniū deuote implorātes sperare p̄nt illi⁹ intercessionē p̄sequi in hoc seclō dei grām: & in futuro glām sempiternā. **I**n qua viuūt & regnat de⁹ p̄ omnia secula scloy **A**men.

Sermo tricesimus secū⁹ de sancto paulo ap̄lo doctore summo gentiū

Consecutionis ē mihi **D**ñi nr̄i iesu xpi verba sunt ista originaliter **A**ctuū ix. ca. **N**ō laudes ingentes beati apostoli pauli extolendas hodierna die merito est elaborandū. **I**pse nāq³ sua eruditioē mirabili. christi benedicti nomen gentib⁹ patefecit. **I**pse sue conuersionis exemplo peccatorib⁹ ad penitentiam redire volētib⁹ spem de venia consequenda dedit. **I**pse vtiq³ verbis & factis ab eo clare christū a mortuis resuscitatū atq³ in dexteram dei patr⁹ sedentem ostendit: vt null⁹ ampli⁹ nisi volens de fide christi dubitare queat. **N**ō ipsum igitur sermonē v̄tamus qui prius nominis iesu ardentissim⁹ persecutor / exposit⁹ fact⁹ est illius defensor acerrim⁹ & predicator exim⁹. in quo p̄ emē

datum delictum tanta superabundauit gratia.
ut etiam in hac vita mortali ab uisione diuine
essentie rapere. De ipso p[er]issim[us] Iesus
namque discipulo fidelissimo retulit uerba in
themate posita. In quib[us] de gloriosissimo pau-
lo tria miseria p[ro]ponim[us] cōtemplāda.

Primū dicitur persecutionis

Secūndum uersionis

Tertiū uisionis

Qualiter paul[us] feruebat in persecutione
discipulor[um]

Capitulum primū
Primū misterium cōtemplandū de paulo
de persecutione. Ipse namque validissime
ecclesiam expugnare cōtemptauit. Dñi lucas Ac-
tūm ix. ca. dicit. **Gaul[us]** autem adhuc spirās. i. ex
vehementi spū igne persecutionis accēdens
in se et in alios. p[er] ecclesiam minax in v[er]bis
iniuriosis: et cedis. j. in uerbis: et flagell[us] in
discipulos dñi accessit ad principem sacerdo-
tū et petijt ab eo ep[isto]las in damascum ad sina-
gogas ut siquos inueniss[et] hui[us]modi viros ac
mulieres vincitos illos p[ro]duceret in iherusalem.

Secūdo p[er] hui[us]modi p[re]s pleniorē intelligētia cir-
ca septem dubitare p[ro]tingit

Primo circa nōis mutationē

Secūdo circa supbie occasionem

Tercio circa temp[or]is dilationem.

Quarto circa misericordie persecutionē

Quinto circa libertatis p[ro]pōnē.

Sexto circa discipulor[um] distinctionē

Septimo circa p[re]t[er]itis acceptionē.

Primo dubitatur circa nōis mutatōz / q[ui]a
re. i. nom[en] pauli mutatū ē. cū p[ri]us faul[us] voca-
ret[ur]. Nā mutatio nōis ē p[ro]hibita. I. de mu-
tat[ur] no. l. i. § ad hoc r[ati]o[n]e. Jo. an. in glo.
in p[ro]logo sexti libri decretalium: q[uod] lex illa lo-
quitur de mutatio[n]e fraudulenta. Tñ in bō-
l[us] mutare nom[en] ut p[er] mutationē nōis o[n]dat[ur]
scā mutatio hōis. Sicut iacob vocat[ur] fuit
israhel. ex eo q[uod] uisit dñm. vtp[er] Genesis xxxij
ca. Et simō vocat[ur] est petr[us] ex p[er]fessio[n]e diui-
nitatis in xpo ut scribit[ur] Matthei xvi. ca. Et
in romanis p[ro]fessio[n]ib[us] mutari solet nomen.
Nam martin[us] quint[us] antea vocat[ur] est oddo
de colūna. Eugeni[us] iij. Gabriel: Nichola[us]

quint[us] Thomas. Calixt[us] iij. alfonso. P[er]i-
secūdos. Eneas. Paul[us] secūdo. Petr[us]. Et fir-
tus quart[us] dicebat francisc[us]. R[ati]o uero talis
mutatio[n]is est q[uia] nomen debet uenire rei.
sicut p[er] xxi. di. ca. clerico. et de p[re]b[en]d[is] et digni. ca.
cū scdm Et xvi. q. j. ca. si cupis. Et instituta
de dona. pag[ina] p[ri]mo. Est. Tñ de nōis pauli t[ri]s
opiniones inueniunt[ur]. Prima est origenis q[ui]
dicit q[uod] semp[er] fuit binomiu[m] et vocat[ur] sit semp[er]
Gaul[us] et Paul[us]. Secūda est rabani qui ait. q[uod]
an[te] uersionem dñi est faul[us] faule sup[er]bo.
post uersionē uero dñi est paul[us] quia p[er]
uultus a uirtute humilitatis. Dñi nom[en] suū
interpretando p[ri]mo ad Choz. xv. ca. ait. Ego
sum minim[us] ap[osto]lor[um]. Tercia est opinio jero-
nimi et Bede qui asserūt q[uod] vocat[ur] sit paul[us]
a p[ri]mo spolio q[uod] contulit eccle[si]e. I. h[ic] gio paulo
p[ro]fessio[n]e / que ab fide[m] uertit: sicut p[er] x
actuū xij. ca. Secūdo dubitatur circa supbie
occasionē. quare uidel[icet] paul[us] erat ita sup[er]b[us]
ut sponte ingereret se ad p[er]sequēdū x[ristu]m / nā
nō vocat[ur] accessit ad principē sacerdotum.
Et ad hoc dicere possum[us] q[uod] tria erāt in illo
quib[us] disponebat ad extollendū

Primū nobilitas generis

Secūdo claritas sciētie

Tertiū etas florens

Primū q[uod] erat in paulo fuit nobilitas
gnis. Inquit em[en] Aug[ustinus] in sermone. Erat autem
paul[us] de tribu beniamin. sicut ipse testatur
Et ad romanos xi. ca. ipse ait. Ego israhel i-
ta su[us] ex semine abrahe de tribu beniamin. Ex
q[ui] dicit gl[ori]a in ca. venerabilis: de p[re]b[en]d[is] et dig-
q[uod] fuit nobilis. Trib[us] uero beniamin sat[is] in
scriptura magnificat[ur]. tū q[uia] illi in diuisione
terre p[ro]missionis iherusalem fuit distributa. sic
pat[et] i[us] sue xviij. ca. tum quia habuit bellato-
res strenuos sicut notat[ur] iudicij xx. ca. tum
etiā q[uia] ex illa tribu s[un]t Piero. fuisse p[er] ma-
iori p[ar]te innocentes interfecti. Veru[m]t[em] p[er]
riq[ue] mirari solēt ex his q[ui] audiūt dñm d[icit] se pau-
lus lo[quitur]. Actuū namque ca. xx. dicit. Ego sū uir
iude[us] tharso cilitie natus. Et se ad Chozin .
xi. ca. hebrei sunt et ego. Et Actuū xxiij. ca.
Dharize inq[ui]t sum et fili[us] pharizeor[um]. Tñ cū
cēturio iussiss[et] eū uerberari dicit se ciuē ro-

manū: vt habet actū ca. xxiij. Et idē coraz tribuno confirmavit. Ad qd rñdet nicho. d. lira sup. xxiij. ca. actū: r sup. iij. ca. de ad thi motheū q p pauli a romanis obtinuerat romanā ciuitatem. **I**o cū tribun⁹ dixisset. Ego multa summa pecunie ciuitatē hanc adeptus sum Paul⁹ respondit. Ego aut et natus sum: **I**ocirco **N**lycho. de lira expositens illa verba pauli ad **T**himotheū. Penulam quam reliqui troade apud carpū veniens affer tecum r libros ait. **P**uz est paulus in carcere neronis scribebat thimoteo vt ferret sibi penulam. **E**rat autē penula vestis consularis que a romanis data fuit patri pauli in signū amicitie cū ipso. r qd esset factus ciuis romanus quā r seruauerat paulus ob memoriam patris: r in signū qd esset roman⁹ ciuis: si necessitas incuberet hō ostēdendi. **E**rat ergo Paul⁹ natione israhelita. dignitate roman⁹ ciuis: r religione phariseus ob ista diuina magnanimus erat r audax. **P**erum vt inquit **V**eneca. in li. de qtuor virtutib⁹. Magnanimitas si se sup modū extol lit facit vix minacez inflatū iniquitū r turbidū r in quascūqz excellentias dictorū scōz qd neglecta hostitate festinū. **S**cōm qd erat in paulo fuit claritas scientie. **D**icit nāz de illo jeronim⁹. **C**ur paul⁹ apl⁹ vas electionis nēpe qz vas legis r scripturarū sanctarū marium est. **E**t actū xxi. ca. dixit se eruditum ad pedes **S**amuelis: **E**t se ad choz. xi. ca. ait. nā r si impit⁹ sermone. nō tñ scia. **P**t autem ipse inquit. **S**ciā inflat. **T**ertiū qd erat in paulo erat florens etas. **E**rat qui dem adolefcens. **P**t actū vij. cap. d. **T**es tes deposuerūt vestimēta sec⁹ pedes adolefcantis qui vocat⁹ **P**aul⁹. **E**t si quis obstaret qd potuerit ille fuisse alter qd sic nōiaret⁹ facili pūci p̄t. qm actū xxiij. ca. **P**aul⁹ cū humilitate r p̄nia loquens ad dñm ait. **C**uz fūderet sanguis stephani testis tui ego astabam r consentiebam r custodiebam vestimenta interficientiū illum. **C**um ergo esset in etate florenti mouebat⁹ ardentē ad psecutionem discipulorū. **N**am vt inquit **A**ristote. in ij. rethorice. **I**uuenes sunt concupi

scitui talia facere quecumqz concupiscunt. **I**deo valde amat valde desiderant. r similia. **E**t vt vulgariter dicitur in iuuenib⁹ re cens r buliens sanguis. **T**ertio dubitat⁹ de paulo circa tēps dilationem. cur scz tam diu distulit xps vocare illū r non cum alijs aplis. **A**d quod rñdere possum⁹ qd sic cūm est ppter tria

Primo ppter xpi pōiam

Secundo ppter xpi sapientiam.

Tertio ppter xpi clemētiam

Primo ppter xpi pōiam: vt sic ostenderet⁹ qd post mortē xps qui surrexit a mortuis potuit inimicos etiam benigne supare. **S**ecundo ppter sapientiam vt sic innotescerz multis for mis sapiētia dei qui varios hz vocandi r saluandi modos. **T**ertio ppter clemētiam. qd voluit vt om̄s fraudis suspitio tolleretur cōuertendis gentib⁹: dum talis m̄f est elcūs. qui nō solū non fuisset socijs xpi hic viuentis. ymmo fuisset acerbissim⁹ psecutor om̄i qd inuocabat nōm ei⁹. **E**t nullo modo vel in cōmodo tpali honore r fauore huāno fuit: ad fidē puerlus r illi nōis quod atea extingūe nitebat⁹ defensor fuit validissimus. **Q**uarto dubitat⁹ de paulo ēca m̄e psecutionem. qre psecut⁹ est miām dei adō vt in actu furib⁹ de psecutionis xpm vide rit r audierit vocatē. **E**t liz aug⁹ dicit. **S**i quis quare hūc trahat: illū nō trahat. noli di iudicare si nō vis errare: nihilomin⁹ rectis sime pietas diuina egit cū paulo dū illū ad se tam mirabiliter traxit ppter tria

Primo ppter zelum

Secundo ppter meritum:

Tertio ppter exemplū

Primo ppter zelum quo mouebat⁹ paulus ignorās in tali psecutione qd gūter offēdebatur. putabat nāz sacrificiū se offerre dō si xpi nōm deleteret. **H**oc ipse pfirmat p̄mē ad iohi. pmo ca. vbi ait. **G**ras ago ei qd me cōfortauit in xpo ihesu dño nrō: qz fidelē me existiauit ponēs in ministerio qd pus fui blasphem⁹ r psecutor. **S**z miām psecut⁹ fuiz. qz ignorās feci in incredulitate. **E**t ad galatas p̄ ca. inquit. **A**udistis eim puerlatōz meā in

iudaismo qm supra modū psequer̃ eccles̃
 di & expugnabā illā: & p̃ficiēbā in iudaismo
 supra multos coetaneos meos in gñe meo
 abūdantijs emulatoz exñs paternaz mea-
 rum traditionū. **¶** Inquit **Aycho**. de lyra
 sup hoc passu. **¶** Apud iudeos erat aliq̃ tradi-
 ta patrib⁹ a moyse sc̃z que scripta sunt in le-
 ge. **¶** Et aliqua erāt tradita a patrib⁹ alijs mi-
 norib⁹ que vocabātur traditiōes senioz: vt
 p̃3 **Mat̃** v. ca. & abaz traditionū erat apls
 zelatissim⁹ an suā puerionem. **¶** Sc̃do mise-
 ricordib⁹ actū fuit cū **Paulo** p̃opt merituz
 nā fm **Aug⁹** in sermone. dū **Stephan⁹** lapi-
 daretur in orōne quam fecit p̃ his q̃ ad ei⁹
 necem inſistebāt singulariter orauit p̃ **pau-**
 lo quē p̃spiciebat cōtra se p̃ ceteris corde
 & aīo deſeuire. nō em̃ poterat manu illū la-
 pidib⁹ duris ferire. q̃ nō spectabat niſi testi-
 b⁹ aliq̃ lapidare. tñ **paul⁹** illoz retinēs vel
 timentia amābat eos vt viri r̃ extinguerēt
 innocētē. **¶** Tertio remissionē & grāz inue-
 nit **Paul⁹** p̃p̃ exemplū. vt sic in x̃po tāq̃ in
 speculo clare peccatores intuerent magni-
 tudinem dei. **¶** De hoc p̃me ad t̃bi. p̃ ca. ita ſc̃
 p̃fit. **¶** Fidelis sermo & om̃i acceptiōe dign⁹.
 q̃ iesus x̃ps venit in hūc mūdum ſaluos fa-
 cere peccōres quoz p̃im⁹ ego ſum. **¶** Sc̃do
 miſericordiam p̃secut⁹ ſum vt in me p̃rio osten-
 deret x̃ps iesus oēm patientiā. ad informa-
 tionē eoz q̃ credituri ſunt illi in vitā et̃nāz.
¶ Quarto dubitat circa liberi arbitrij diſ-
 pōnem. an videlz fuit libez arbitriū e⁹ vio-
 lentatū. **¶** Ab q̃d intelligendū nōnda ē illa ſc̃
 tentia dñi **Bonaue.** in ij. di. xxv. de q̃ plene
 dixi in q̃drageſimali de p̃ma sermone p̃mo.
 q̃ aliud eſt volūtātē induci: aliud volūtatez
 mutari. aliud volūtātē cogi. **¶** Tūc em̃ induci
 bicū qñ aliqua p̃ſuaſio ei ſi t̃ qua diſponit⁹.
 vt ad aliq̃d appetibile inclinet: q̃ ſi vald̃ in-
 tenſa eſt nom̃ coactiōis ſortit⁹: q̃uis n̄ ſit ve-
 ra coactio. **¶** Tūc at̃ volūtās mutat qñ ipa no-
 lētē vim potētē vtute affect⁹ ei imittit in p̃-
 riū & de nolētē ſit volēs: ita q̃ vna affectio
 expellit⁹ & p̃traria inducit. **¶** Sicut cū d̃s ama-
 torē t̃paliū facit t̃pemptorē. **¶** Tūc at̃
 volūtās d̃r cogi. qñ intel⁹ ipam̃ inuita aliq̃d

velle & repugnātē actu volūtatis delibera-
 tiuo: aliena vir̃tute mouētē & repugnā ma-
 nente ad aliq̃d inclinari nolēdo. **¶** Volūtās
 i⁹ cogi nō p̃t ab aliquo. ſz induci ab agente
 creato: & mutari valet ab agente increato. q̃
 re & libez arbitriū pauli nō fuit coactū. ſed
 bñ immutatū: & de nolētē fcm̃ eſt volens.
¶ Sexto dubitat circa diſcipuloz diſtinc-
 tionē. **¶** Nā d̃r q̃ **paul⁹** p̃ſequer̃ diſcipulos.
¶ Ex hoc q̃unt aliqui: qui erāt iſti diſcipuli. &
 dicit **Aycho**. de lira. q̃ erāt om̃s credētes
 in x̃pm. **¶** Nam diſcipuli aliqñ dicunt⁹ duode-
 cim apli. ſicut **jbi** mat̃tei xix. ca. **¶** Aſſumpſit
 iesus duodecim diſcipulos ſuos &c. **¶** Aliqñ
 ſeptuagintaduo. ſicut **Luce** vltimo. **¶** Duo ex
 diſcipulis ibāt ipſa die &c. **¶** Aliqñ om̃s fide-
 les. **¶** Nā vt **Eusebi⁹** tradit in h̃ſtoria eccl̃ſa-
 ſtica. & habet inſup **Actū** xi. c. **¶** Anq̃ eccl̃ſa
 p̃gregaretur **Anthiochie**: oēs credētes diſ-
 cipuli nōiābāt: **¶** At vbi credentiū nūer⁹ ibi
 multiplicat⁹ fuit: x̃piani nōiari ceperūt.
¶ Septio dubitat circa ptātis acceptiōez.
¶ Quō cū iudei nullā haberēt ptātē paulus
 potuit a p̃ncipe ſac̃dotū illā impetrā. **¶** Ab
 q̃d r̃ndet **Aycho**. de lira. q̃ iudei habebāt
 poteſtatē ſbdelegatā a romanis p̃ crimib⁹
 in legē eoz p̃miſſis. **¶** Nā **Stephan⁹** more iu-
 diciario lapidabāt eū. **¶** Et in hoc ſeruabāt ordi-
 nem iudicij in lege ſtatutū. q̃. ſ. teſtes eēnt
 p̃mi lapidatores. **¶** Dū itaq̃ **paul⁹** videbat q̃
 fiebant p̃ aplōs: timens at̃tentiū legē in qua
 nutrit⁹ erat euacuari. ira ſuccēſus. irās impe-
 trauit. aduocauitq̃ ſamilos & ſocios nego-
 cij ſui. **¶** Tam⁹ inquit fr̃es carnis cōcito greſ-
 ſi in damalcū. inueniem⁹ ibi illos deſtructo-
 res m̃raz traditionū: ligabimus eos afflige-
 musq̃ verberib⁹ & ieiunijs atq̃ in ih̃lm̃ per-
 ducemus. **¶** **Paulē** quid cogitas? **¶** **Paulē**
 quid loqueris? **¶** **Paulē** cur tāto indiſcreto
 ſeruoz moueris? **¶** Tu cape p̃ponis & er̃ ca-
 ptus. **¶** Tu diſcipulos parās manū. **¶** Et d̃s ma-
 nu ſua te trahet ad gremiū diſcipuloz. & no-
 men x̃pi p̃fundere ſatagis. & neſc̃ adhuc q̃
 in bzei p̃ nōie illo patiffim⁹ eris ligari et̃
 mori. non eſt p̃ſiliū p̃tra dñm

De puerfione Pauli et fepte mirabilib⁹
que pcurrerunt in illa **Caplin. ij.**

Secundu myfteriu ptempladu de paulo dr puerfionis. **S**unt quippe conuerfio ei⁹ mirada et singularis maxime propter feptem que ibi pcurrerunt.

Primum fuit illuftratio.

Secundu proflratio.

Tertium allocutio.

Quartum excecatio.

Quintum vifitatio.

Sextum illuminatio.

Septimum confortatio.

Primu qd pcurrit in conuerfione Pauli dr illuftratio. **D**icit em Actuu ij. ca. Cum iter faceret pgit vt appropinqret damafco: Remigi⁹ inqt. Damafco⁹ eft ciuitas metropolis fime qua edificauit Damafco⁹ Peliezer feruus Abaze. **S**equit text⁹ Et iubi to circumfulfit eum lux de celo. **D**e ifta luce pofit quis alferere q fuerit irrupentis aurore vel folis orientis et hmoi. **S**z pfecto ipfe Paul⁹ cui⁹ fuit p ditiōis et quo tpe vifita fit apertiffime declarauit Actuu xxy. c. **L**oques nāq cū Agrippa dixit: dū ire Damafcum cum pte et p miffo pncipuz et facerdotū die media in via vidi o rex fup fplē dorem folis circumfulfiffe me lumē et eos qui me cū erāt. Actuu vero ca. xxi. dixit q lux illa fuit copiofa. **S**cdm qd pcurrit in cōuerfione Pauli dr pflratio. **L**ecidit em in terra vt pz Actuu ij. ca. Et ca. xxy. paulus retulit Omnefq nos cū cecidiffem⁹ in terram. quare videt q et focij ei⁹ fuerūt pflratio verius facie fcdm glōfāz. **T**ertiu quod in tali puerfione pcurrit dr allocutio. nā audiuit vocē loquentē idioma hebreū: vt fcribitur Actuu xxy. ca. et dicentē Gaulefau le cur me pfequeris. **H**ec vox fuit pmo reprehēfua eo q paul⁹ pfequebat xpm in mēbris fuis. **S**cdō fuit instructiua. **Q**uerenti em quis es dñe: rñdit xps. **E**go fuz iefus nazaren⁹ quem tu pfeqrīs. **O**bi nota q quia ex luce fuma et ex alto fitu celi in q et in q fibi apparebat et exinde faulū et eius focios terribiliter pflernēte: apte fe ingerebat ei

maieftatiū et onipotentē. **I**ō fuā humilez origine fm quā fuit nazaren⁹. i. in nazareth pcept⁹ et nutrit⁹ et in fua reuelatione fpeciatiter expmit: vt ofcōat q ille idē q fuit in iudeos humilis eft ad celos in tāta glā tāq dei fili⁹ exaltatus. **P**ropterea xps fboi dicit: **B**urnū eft tibi ptra ftimulū calcitrare. i. potētiori te incōpabiliter refiftere. **T**ertio vox illa et allocutio fuit pceptiua. **T**remēs quippe Paul⁹ ac ftupēs de cognita xpi potēftate ac maieftate: tot⁹ p pūctus dicit. **D**ñe qd me vis facere. **Q**uafi dicat xpnū parat⁹ fuz tibi in onib⁹ obedire. **C**ui xps. **S**urge et in gredere ciuitatē et dicef tibi quid te oporteat facere. **S**ocij at ftabant ftupēfacti: audiētes quidē vocē neminē at videntes. **P**ic aliquātifper immozādū eft. qm Actuu xxi. ca. paul⁹ dixit. **E**t qui me cū erāt lumen quidē viderūt: vocē tñ non audierūt ei⁹ q loquebat me cū: videt q hic fit aliqua contra dictio. q: pūz dicif q audierūt vocē: poftea Paul⁹ at irimabat p trariū alferēs q voce non audierūt. **N**o hoc ita loquif. **B**eda fup act⁹ aploz: q pfufuz vocis fonū: non at articulatū ei⁹ diftinctionē audierūt. **E**t confimiliter viderūt lucē a xpo irradiatē: nō autē fui corpis formā et facie. **P**aul⁹ vero et vidit xpm et diftincta vba ei⁹ audiuit.

Quartū quod pcurrit in illa cōuerfione dr corporis excecatio. **S**urrexit at Paul⁹ de terra: apertifq oculis nihil videbat. **N**o man⁹ itaq focij trahētes illū introduserūt Damafcū. **E**t erat ibi tribus diebus non videntz et nō māducauit neq bibit. **I**n hoc tri duo ait Beda paulū orōm vacaffe: fuiffeq raptū vfg ad tertiu celū. **I**dem refert **P**ichola⁹ de lira fup fcdā eplā ad Corinthios ca. xj. **S**unt at Bede venerabil⁹ vba hmoi **A**pparet q p tribuū quo creat⁹ lucis gratiam expectabat nō ocjs torpebat: fz diuina poti⁹ illuftratione fblimat⁹ archana celeftia rimabat. **E**ftq nū fallor credibile: q eo tpe myfteriu euāgelice difpōfitionis ei⁹ doctus fuerit. de quo ipfe glōfiat ad Galathas dicens. **N**eq em ego ab homine accepi illud neq didici: fed p reuelationem iefu

xpi. hecille. **Q**uintū qđ ꝑcurrit in puer-
sione pauli fuit ei? visitatio. **N**ā instruit xps
ananiā vt paulū visitaret. scribit em̃ Actū
ir. ca. sic. **E**rat at quidā discipulus Damasci
nōie Ananias. hic vt habet Actū xxi. c.
erat de iudeis ad xpm puerfus sciētia et vi-
tate fame sua. Et dixit ad illū in visu dñs. Ana-
nia. At ille ait. Ecce ego dñe. Et dñs ad eū
Surge vade in vicū qui vocat rectus: et q̃-
re in domo iude Saulūz nōie tharsensem.
Ecce em̃ orat et vidit id est sibi reuelatū est:
virū ananiāz nōie: nam reuelatio fuit facta
paulo non solū de psona sed de pprio nōie
introeunte et imponente sibi manū vt visu
recipiat. **T**imes ananias rñdit. Dñe audiui
a multis de viro hoc quāta mala sanctis tu-
is fecerit in hierusalē et quare huc se tulit.
Cui deus. vade Anania quoniam vas electi-
onis est michi: vt possit nomē meū coram
gentibus et regibus. Ego at ostendā illi q̃n-
ta oporteat eū pati ꝑ nomine meo. Et abi-
it Ananias et introiuit in domū et imponēs
ei manū dixit. Saul frater dñs iesus ad te
me misit qui apparuit tibi in via qua venie-
bas vt videas et implearis spiritu sancto. **S**
Sextū qđ ꝑcurrit in puerfione pauli fu-
it illuminatio. **C**ōfessim nāq̃ ceciderūt tā-
q̃squame ab oculis eius et visuꝝ recepit: et
surgens baptizatus est. **S**eptimū qđ cō-
currit in illa puerfione fuit pfortatio. Cum
accepissz cibū pfortat⁹ est duplici pfortati-
one. sc. corporis et spūs. **Q**đ ꝑz quia ꝑtinuo in-
gressus in sinagogas ꝑdicabat iesuz et iude-
os viriliter ꝑfundeabat. **P**ec om̃ia scā sunt e-
odem anno quo xps passus est et Stepha-
n⁹ lapidatus. nam xps octauo kalēdas a pri-
lis passus est. Stephan⁹ eodē anno tertio
die augusti lapidatus est. Paulus vō octa-
uo kalēdas februarij puerfus est. **E**t vt re-
fert Nichola⁹ de lira: non statim ꝑ baptis-
mum suū iuit de Damasco in hierusalem: si-
cut ipse dicit ad galathas. j. ca. Sed ꝑus abi-
it in arabia. qua lustrata ꝑdicando reuer-
sus est Damascū. Et in ista reuerfione volu-
erunt eū iudei capere: et per murū euasit sibi
missus in sporta. de inde iam tribus annis a

sua puerfione decursis ascēdit in hierusalem
videre Petrū. et māsit apud eū dieb⁹ tribus
Vbi sunt o paulē dure comminationes tue
Vbi cōtumeliosa verba quibus discipulos
afficiebas. Vbi cathene quas deferebas vt
vincos illos in hierusalē perduceres. **M**u-
tatus es in alterū virū. **P**ec vtigē est muta-
tio dextre excelli. **S**act⁹ es euangelica tu-
ba: xpi prece et inuictissim⁹ miles religiōis
xpiane. **N**on times labores. non hoīes pe-
ricula. non vitas plagas. non fugis mortez.
Tu ꝑo xpo (vt. ij. ad Corinth. ca. xj. patz)
fuisti in laborib⁹ plurimis. **T**u in carcerib⁹
abundātius. **T**u in plagis supra modū.
Quāta pstatia: quāta ye fuit eius anime for-
titudo. **A** iudeis quinquē quadragenas v-
na minus accepit. **R**efert Nichola⁹ de lira
sup hoc passū: qđ Deutero. xxv. ca. ꝑmittit
iudicibus vt ꝑ minorib⁹ culpis ꝑ quibus
mors non est inferēda imponāt plagas et v-
bera: ita tñ qđ quadragenariū numez ictū
non excedāt. **S**apientes vero iudeoz ad
pretendēdū pietatē: ordinauerūt qđ de illo
numero aliquid minuerēt: plus vel minus
ꝑout rōnabiliter videre ē rōne delicti vlt⁹ ꝑ-
ditionis verberādi. et sic de alijs circūstanti-
is. **Q**uia vero Paulus erat eis odiosus sibi
traxerunt de dicto numero quinq̃s vnum
ictum ꝑo vice qualibet. **T**er virgis cesus
fuit. sicut patet Actū xvj. ca. **S**emel lapi-
datus fuit in ciuitate lichaonia: vt ponitur
Actū xiiij. ca. **T**er naufragiū fecit. **E**t ne
singularē repetemus ꝑo xpo in vbe mari-
ma capitis truncatione gloriosum martyri-
um consummauit.

De raptu pauli in quo vidit eēntiā dei. et
de obitomb⁹ illius raptus. **V** Caplm. iij.
Tertū mysteriū ꝑteplanūz de paulo
dñs visionis. **V**oluit quidē benign⁹ de-
us ex ꝑuilegio speciali cōcedere Paulo vt
in suo raptu diuinā eēntiā videret. de q̃ ipse
ita scribit se ad Corinth. ca. xij. **S**cio homi-
nem in xpo ate annos q̃tuordecim siue in
corpore siue extra corp⁹ nescio deus scit ra-
ptum huiusmōi vtz ad tertiū celū. **E**t scio
hūmōi hōiem siue in corpe siue extra corp⁹

nescio deus scit: quoniam raptus est in paradysum. et
 audiuit archana dei que non licet homini lo-
 qui. Pro quorum verborum declaratione nota-
 de sunt septem theologicis veritates. **P**rima
 veritas secundum **Nicholaum de lira** super isto passu
 quod raptus proprie importat quamdam violentiam
 alicui rei per motum naturalem sibi: quod po-
 test esse dupliciter. **U**no modo quantum ad ter-
 minum motus. ut si lapis moueatur sursum. **A**lio
 modo quantum ad modum motus. ut si lapis per
 impulsus violentiam feratur deorsum velocius quam
 naturae est moueri. **S**ic autem homo dicitur raptus in id
 quod est propter naturam. **U**no modo quantum ad ter-
 minum raptus: puta quando raptus ad penas. **A**lio
 modo quantum ad modum hominis conaturalis. **E**t sic
 licet anima nata sit moueri in deum: tamen modus con-
 naturalis secundum statum vite presentis est quod in cogniti-
 onem diuinam ascendet per cognitionem sensibili-
 um et sic versus sensibile. non quoniam ducitur in cogniti-
 onem diuinorum a sensibus abstracta dicitur raptus:
 in quantum hoc fit propter modum sibi conaturalem.
Post resurrectionem vero quoniam erit in corpore glo-
 rioso opus intellectiue nullo modo impediatur:
 raptus non habebit ibi locum. **S**ecunda veritas
 quod paulus in raptu vidit eam diuinam: sicut
 determinat **Augustinus** ad paulum de videndo deum
 et in **xxij. super geneseim** ab **Isaia** quod dicitur ab apo-
 stoli designatur. dicit enim se audiuisse ineffabi-
 lia verba quod non licet homini loqui. **H**omini autem vis-
 detur ea quod pertinet ad visionem beatorum: quod ex-
 cebit statum vite secundum illum **Isaie lxxij. Oculi**
 non vidit deus absque te quod preparasti diligentis-
 buste. **Q**uare spernendi sunt illi qui dixerunt
 paulum non vidisse ipsam dei eam: sed quodam
 refulgentia claritatis ipsius. **T**ertia ve-
 ritas secundum **Thoma. 2a. 2e. q. ceterisima. lxxv. quod di-**
 uina eam videtur ab intellectu creato non
 potest nisi per lumen glorie: quod tamen dupliciter prin-
 cipari potest. **U**no modo per modum forme immu-
 nentis. et sic beatus facit scotos in patria. **A**lio
 modo per modum cuiusdam passionis transiens
 et hoc modo lumen fuit in paulo quando fuit raptus.
Et ideo ex tali visione non fuit simplicitas beatus
 ut fieret rebus ad ad corpus: sed solum secundum quod.
Ecce non fuit beatus habitualiter sed solum ha-
 buit actum beatorum. **Q**uarta veritas

quod nomine tertius celi potest intelligi ali-
 quod corpus. et sic tertius celus est empirreus. quod
 dicitur tertium respectu celis aerei et celi fiderei:
 vel respectu celi fiderei et respectu celi aeri
 siue crystallini. **E**t dicitur raptus ad tertium
 celum: non quia raptus sit ad videndum simi-
 litudinem alicuius respectu celis aerei: sed propter hoc
 quod locus ille est contemplationis beatorum. **T**er-
 tius ergo dicit se raptum quia deus ostendit ei vitam in
 qua videndus est in eternum. **E**t quia visio dei non
 potest esse sine delectatione: propterea non so-
 lum se dicit raptum ad tertium celum ratione con-
 templationis sed etiam in paradysum recte delecta-
 tionis consequentis. **Q**uinta veritas quod
Paulus in raptu fuit a sensibus alienatus. nam
 ut inquit **Augustinus** **xxij. super geneseim** ad litteram.
Nisi ab hac vita quiesceret quodammodo moria-
 tur siue omnino exires de corpore siue auersus et
 alienatus a sensibus in illam **Isaie** visionem
Rom. 8. 2. super thoma. quod oportet cum intellectu hominis
 eleuari ad altissimam dei eam visionem: ut to-
 tam mentis intentionem illuc aduocet. ita. scilicet quod nihil in-
 telligat aliud ex fantasmatibus: sed totaliter feras
 in deum. **N**on enim quod aliquod fantasma potest esse
 essentia videri. quin immo nec quod aliqua speciem
 intelligibilem creatam. quia essentia dei in infini-
 tum excedit non solum omnia corpora quorum sunt
 fantasmata. sed etiam omnem intelligibilem crea-
 turam. **I**deo impossibile est quod homo in statu vite
 videat deum per eam sine abstractione a sensi-
 bus. **N**on tamen quod anima Christi in statu vite vide-
 bat diuinam eam absque abstractione a sensibus:
 nam intellectus illius autem erat glorificatus per habi-
 tuale lumen glorie quo diuinam eam videbat
 multo amplius quam aliquis angelus vel homo.
Erat autem viator et dispensatiue patiebatur
 non propter aliquem defectum sed propter intellectum.
Non est similis ratio de eo et alijs viatoribus. **S**exta veritas quod paulus postquam cessauit vi-
 dere deum per eam memor fuit illorum quod in illa
 visione cognouerat per aliquas species in-
 telligibiles habituales ex hoc in eis intellectum
 relictas. sicut etiam ab eum sensibili remanet
 aliquod impressiones in anima quas postea pueriles
 ad fantasmata memoratur. **U**nde nec totam
 illam cognitionem aut cogitare poterat aut

his exprimere. hec Tho. fa. be. q. vbi. s. ar.
 ti. iij. in rñsione ad 3^m argu. ¶ **S**eptima ve
 ritas q̄ licet aia pauli fuerit fantasmatib⁹
 e sensibilib⁹ pceptione abstracta: nō in fuit
 ita a corpe sepata vt ei nō vniret q̄si forma
 licz de hoc dubitari possit pp ip̄s apostoli
 q̄ba quia ait: siue in corpe siue extra corpus
 nescio de? scit. Hoc at vt Piero? ait in pro
 logo sup. Danielē. quidā intelligere volue
 runt q̄ ap̄lus ignorabat an corp⁹ eius fuerit
 raptū simul cum aia vel non. **S**3 Aug⁹ rñj
 sup. Genesim ad lram dicit q̄ ap̄ls sciuit se
 fuisse raptū fm aiam e non fm corpus: ne
 sciuit tamē qualiter aia se haberet ad corp⁹
 ¶ **Q**uā post longā inditionē Aug⁹ pcludit di
 cens. Restat fortasse vt hoc ipsuz euz igno
 rasse intelligam⁹. vtrū qm̄ in tertiū celū ra
 ptus est in corpore fuerit aia: quō est aia in
 corpe cum corp⁹ viuere dī: siue vigilantis:
 siue dormiētis: siue in extasi a sensib⁹ corpo
 ris alienati: an omnino de corpe exierit vt
 corpus mortuū iaceret. **S**ed vt idē Aug⁹
 postmodū refert dubitatē ap̄lo q̄s vestruz
 inde cert⁹ eē potuit. vñ q̄ sup. h. loquit ma
 gis piecturaliter q̄ per certitudinē loq̄tur
 Ex his apparet q̄ rep̄hesibiles inueniunt
 hi qui bonoz t̄p̄alium falsa venenosaq̄ dul
 cedine decepti: alienā vitā felicitatēq̄ pro
 missam: aut negāt aut acq̄rere nolūt. **Q**uā
 magna multitudo dulcedinis tue deus. **Q**uā
 iocunda facies tua e decora nimis. **Q**uā beati
 qui habitāt in domo tua. **Q**uā disti te paulo
 doctoz gentiū: sicut e moȳsi pmo doctoz
 iubeoz. **Q**uā disti vt ille a te elect⁹ nō soluz
 audita sed visā referret. **E**t vnde in ea tan
 tus seruo: tāta pstantia: tāta sollicitudo: tā
 ta diligētia: tāta deniq̄ patiētia: nisi quia te
 viderat in via cui te exhibuisti fm humani
 tatem licet immēsa luce rutilantē. **E**t tādē
 ad tertiū celū raptō demonstrare bignat⁹ es
 diuinitatē tuā. clamat paul⁹. **C**upio dissolui
 e esse cum xp̄o. **E**t mihi viuere xps ē e mo
 ri lucrū. ad Philipeñ. j. ca. **C**ur o paulē ni
 si q̄ illa est vera vita. illa quietas: illa tranq̄
 lla: illa pacifica: illa delitiosa: illa ppetua: illa
 deniq̄ omnibus bonis repleta que seq̄tur p⁹

mortē pro xp̄o: e ad quā peruenire nō pnt
 nisi qui merentur cum xp̄o. **P**anc Paul⁹ p
 dicauit. hanc desiderauit. hanc tandē glorio
 se adeptus est. **N**ō quam nos pducit iesus
 filius dei qui viuuit e regnat in secula secu
 lorum Amen.

¶ **G**ermō trigemūsertius de bmatu san
 cti Petri ap̄li e de illius eximij v̄tutibus
 atq̄ de ipsius petri e pauli martyrio.

Pes petrus. **P**er
 ba sunt redēptoris n̄i origina
 liter **M**att̄h. xvj. ca. e in euan
 gelio p̄ntis solenitatis. **R**uti
 lātia fidei xp̄iane miracula fatis in v̄be ma
 xima claruerūt. **I**nter que illud vnū peras
 mirādum fuit quersio videlicet gentiū ro
 manozūq̄ ciuū scā per ap̄loz petri e pau
 li predicationē. **E**rāt ibi tot superstitiones
 norie: tot ad ydola vana e ad demones sa
 crificia: tot extracta artificio mirabili tem
 pla falsoz deoz e alia huiusmodi: q̄ omia pe
 tro e paulo predicatibus defecerunt. **I**bi
 nunc colit crucifix⁹ de⁹ e homo verus q̄ se
 det ad dexterā patris. **I**bi sacra templa dei
 veri e virginis matris. ap̄loz. martyru. vir
 ginum. e p̄fessorū a cūctis fidelibus frequē
 tantur. **I**bi sedes petri a cūctis fidelib⁹ pre
 gibus e p̄ncipibus deuotione p̄cipua hōra
 tur. **Q**uā qd̄ leo papa in sermone festiuitatē
 hōbierne ita elegāter romā alloquit. **O**m
 nium quidē sanctoz solenitatum charissimū
 tot⁹ mūdus est particeps: e vnus fidei pie
 tas erigit vt quicqd̄ pro salute vniuersozū
 gestū esse recolit: e munibus vbiq̄ gaudijs
 celebret. **V**erūtā hōdierna festiuitas p̄
 ter illā reuerentiā quā toto terrarū orbe
 promeruit speciali e p̄p̄ia n̄re v̄bis exul
 tatione venerāda est. vt vbi p̄cipuoz ap̄lo
 rum glōzificat⁹ est exitus: ibi in die marty
 rij eoz fit leticie p̄ncipat⁹. **I**sti sunt em̄ vi
 ri per quos tibi euāgelium xp̄i roma resp̄lē
 buit. e que puseras magistra erroris. facta
 es discipula veritatis. **I**sti sunt sancti p̄s
 tui veriq̄ pastores: qui te regnis in celestib⁹
 bus inferendā multo meli⁹ multozq̄ felici⁹

condiderunt q̄ illi quoy studio p̄ma menti
um toyz fundamēta loca sunt: e quib⁹ is
tibi nomen debet quē te fraterna cede feba
uit. **I**sti sunt qui te ad hanc gloriā puere
runt vt sis ciuitas sacerdotalis et scā: et p̄ fan
ctam beati petri sedē caput toti⁹ orbis esse
ctam lati⁹ p̄fident religionē dīnatio
ne terrena. **Q**uāuis enī ius imperij tui ter
ra mariq; distēderis: minus tū est quod tibi
bellicus labor s̄bdidit q̄ qd par xp̄iana sub
iecit. hec **Leo**. Et at̄ t̄atoy bñficioz verit
tatem plenius agnoscam⁹: de ipso ap̄lorz
p̄ncipe petro p̄ncipaliter: et demū de ipso et
paulo in hoc sermone v̄ba faciem⁹. **D**icere
quidē possum⁹ cū xp̄o v̄ba p̄posita. **T**ues
petr⁹. i. in ap̄los p̄fessor fidei singularissim⁹
mus qui et vbi et toti mūdo lumen euāgeli
cum protulisti. vbi de ipso sanctissimo pet
ro tria mysteria proponim⁹ p̄tēplanda.

Primū dicitur p̄eminētie.

Scōm refulgentie.

Tertiū patientie.

Quā beatissim⁹ petr⁹ p̄nceps ap̄lorz fuit
et dignissimū caput ecclesie. **C**aplm. j.

Primū mysteriū p̄templandum de be
ato petro dī p̄eminētie. **I**n quo cōfi
derem⁹ dignitatē ei⁹ et eo qd fuit p̄nceps et
caput ap̄lorz: qd p̄bare possum⁹ tripliciter

Primo rōne testificationis.

Scōdo rōne ordinationis.

Tertio rōne exercitationis.

Primo probamus petrum fuisse ap̄lorz
caput et p̄ncipez rōne testificationis. **I**ta
quippe testificatur canones sacri. **S**icut pa
tet xxj. di. ca. j. p̄aḡ p̄ho hōz discretio. et ca.
in nouo. et l. di. c. qz tua. ca. hi d. et. ij. ca. cōfi
derandū. ca. fidelior. lxxix. di. ca. oportebit.
lxxx. di. in illis. j. q. j. ca. eos. iij. q. vj. ca. dudū
vij. q. j. ca. mutationes. vij. q. j. ca. si petrus.
xxiij. q. j. ca. rogamus. **E**t de electione ca.
fundamēta li. vj. **E**t quia papa canonice ele
ctus ē successor petri. vt pz. xxj. di. ca. in no
uo testamento. **E**t ix. q. iij. ca. aliorū. **D**e
est caput eccle vt dī. xvj. di. ca. p̄stātū. **E**t
est vicarius xp̄i vt ponit extra de transla. e
pi. ca. inter corporalia. et ca. licet. **E**t in cle

mentina romani principes. de iureiurā. **E**t
gerit vicem dei in terris. vt habet extra de
transla. ca. quanto. **S**ecundo probamus
petrum fuisse apostolorz et toti⁹ ecclesie ca
put rōne ordinationis. **S**ic vtq; statuit xp̄s
vt postq; ipse p̄scenderet celū: petr⁹ curam
gereret ecclesie sancte. **N**ā sibi dixit. **M**at
thei xvj. ca. **T**ibi dabo clauēs regni celozū.
ad designandū qd ōnes alij quib⁹ potestas li
gandi atq; soluendi p̄cedēda erat: depēden
tiam haberent ab ipso: vt scribitur xxiij. q.
j. ca. manet. ca. quodcūq;. **I**n super. **L**u. xx
ij. ca. dixit xp̄s benedictus. **E**go pro te roga
ui petre vt nō deficiat fides tua. f. finaliter
scōm. **N**icholaū de lira. **N**on enim rogauit
vt petrus non caderet: sed vt in casu nō re
maneret. **D**eō sequitur. **E**t tu aliquādo p̄
uersus. i. de peccato ad gratiā: cōfirma fras
trestuos. **Q**uod dicit ei quia ecclesia erat
sibi cōmittenda. **I**mpletur vero id fuit qñ
vt dicit **I**oannis vltimo ca. ter xp̄s illi di
xit. **P**asce agnos meos. **T**ertio proba
mus petrum fuisse apostolis ceteris et eccle
sie prelātū rōne exercitationis. vt enim scri
bitur **A**ctū. j. ca. **P**rimus sermonem fecit
in electione matthei. **E**t **A**ctū. ij. ca. post
susceptū spiritū sanctū primus populo p̄bi
cauit. **D**eō **A**nacletus p̄allegato ca. in
nouo testamēto ait. **P**etrus prim⁹ ad fidez
populuz virtute sue predicationis adduxit.
Et post ascensionem xp̄i primū miraculū fa
ctum fuit per petrū associatū cum iōanne:
cum dixit claudo. **A**rgentū et aurū nō est mī
hi: quod autē habeo hoc tibi dō. **I**n nomi
ne iesu surge et ambula. **P**ropter que om
nia non est ascribenduz sup̄bie qd **P**etr⁹ sit
passus in cathedra exaltari. **C**um humilita
te quippe honorē sue dignitati a xp̄o vt p̄
dictum est instituit libet̄r suscepit. **N**ā vt
colligitur ex itinerario clemētis: postq; be
atus **P**etr⁹ **A**nthiochie predicauit: popu
lum illū ad fidē cōuertit. **T**heophilus p̄
nceps ciuitatis illius domū suā in basilicā sc̄
cit consecrari. **I**n cuius medio excellaz ca
thedram fabricauerūt: et petrum vt ab om
nibus videri et audiri posset: exaltauerunt.

In qua sedet hōiū fice tēpibus p̄gruis annis
septē. Sed postmodū venies romam anno
secūdo imperij claudij in romana cathedra
sedet annis viginti quinq; et vltra. De p̄mo ve
ro honore ecclesie festū celebrat: quia tunc
p̄mo prelati ecclesie ceperūt loco ptate et
nomine sublimari. Et quibus omnibus de
prehendere possumus q̄ reprehensibilis sit
multorū ignorātia: te meritas et malicia: qui
prelato ecclesie p̄cipue pontificē maximū
despectos: viles: contēptibilesq; inspicere
vellent. Nam vt de papa loquar: ipse a ne
mine est iudicāndus nisi a fide deuiet vt patz
xl. di. ca. si papa. Et debet quādoq; ornatus
corona et vestibus preciosis p̄p̄lo se mōstra
re ad honorē et gloriā xp̄i. quoniam pape Hil
uestro et eius successoribus imperator Con
stantinus debet palatiū suū lateranēse et co
ronam capitis et vestimēta imperialia. xcvj
di. ca. constantinus. Et licet beatus petr⁹ nō
legat cum tāta magnificētia sedisse: tamen
id fuit q; persecutio recēs et ingētissima im
pugnabat ecclesiā. Quos patet q; et ipse vt
infra dicem⁹ iubēte Herone crucifix⁹ fuit
Vnde Isidorus in li. de vita et obitu scōrū
ait. Petrus postq; antiochenam fundauit
ecclesiam sub Claudio cesare cōtra Simo
nem magū romam pergit. ibiq; predicans
euangelium viginti quinq; annis: eiusdē vr
bis episcopatū tenuit. Et trigesimo sexto ā
no a passione domini a Herone vt ipse vo
luit crucifixus est.

**De abiectioe rerū temporalū et cō
fessione xp̄i atq; penitētia petri: quib⁹ tā
q; preciosis geminis anima ei⁹ decora fuit.
Capitulum. ij.**

Secundū mysteriū p̄templandū de pe
tro apostolo dicit refulgentie. Reful
sit nāq; et virtutib⁹ claruit: atq; ob sue vite
sanctitatē et perfectionē signis plurimis et
miraculis coruscant. Et omnibus alijs dis
missis tres in hac parte virtutes eius p̄stan
tissimas p̄sideremus.

Prima dī bonorū t̄paliū despectio.

Secūda iesu xp̄i filij dei p̄fessio.

Tertia peccati p̄missi amara deplozatio

Prima beati petri virtus a nobis confi
deranda dicitur bonorū temporalū despe
ctio. Et enim scribitur. Matthei. iij. ca.
Ambulans iesus iuxta mare galilee: vidit
duos fratres simonē qui vocatur petrus: et
andream fratres eius: mittētes rhete in mare
Erant enim piscatores. Et ait illis. Venite
post me faciā vos fieri piscatores hominū.
At illi cōtinuo relictis rhetibus secuti sunt
eum. Sed a quibusdā queritur vtrū sit ma
gis h̄m virtutē possidere diuitias q̄ illas re
linquere. Et pleriq; paupertatem dānantes
arguūt. Primo quia nullus debet expone
re se periculo. Sed qui paupertate et secta
exponit se periculo spiritali et corporali: er
go non licet relictis omnibus pauperē vi
tam gerere. Nam sapiens Proverbiorū ca.
iij. dicebat. Ne forte egestate cōpulsus fu
rer et periurē nomen dei mei. Et Ecclesia
stici xxvij. Propter inopiam multi delique
runt. Et Ecclesiastici vii. ca. Sicut p̄tegit sa
pientia: sic p̄tegit et pecunia. Et Aristote
les iij. Ethicorū. Dicitur quedā perditio
ipsius hominis esse corruptio diuitiarū q̄
per has homo viuūt. Sunt et de hoc alie au
ctoritates quas inuenies in sermone de cō
temptu diuitiarū. Secūdo arguit p̄tra pau
pertatē. q; h̄m Aristoteli in. ij. Ethicorū. Vir
tus cōsistit in medio: sed ille qui omnia dimi
tit per volūtariā paupertatē non videt in me
dio p̄sistere: sed magis in extremo. q̄ non a
git virtuosē. Tertio arguit quia vltima p̄
fectio hominis in beatitudine p̄sistit. Et di
uitie p̄ferūt ad beatitudinē. dī em̄ Ecclesia
stici xxxj. Bt̄s diues qui inuētus ē sine ma
cula. Et Aristoteli dicit in. j. Ethicorū. q; diui
tie organice deseruiūt ad felicitatē: ergo re
linquere omnia et viuere in paupertate non est
h̄m virtutē. Quarto arguit. nā dare elemo
sinam est actus v̄tutis et deo gratus. sed pau
pertas excludit elemosinarū largitiōē: er
go videt q; paupertas non spectat ad v̄tu
tem. Contra ista est auctoritas Piero. q̄ ait
contra Iovinianū. Leguntur plurimi phi
losophorū diuitias non tm̄ contempnissē sed
etiam abiectissē quasi impedimētū sapiētie

et virtutis. Et de his **L**actantius li. j. diuinae
institi. inquit. Nam et abiectis quosdam res fa-
miliares suas et renūciasse vniuersis volup-
tatibus constat. vt sola nudaq; virtutem nubi
expeiditq; sequeretur. Et **Seneca** in li. de
moribus ita sequit. Multas ad philosophā-
dum obfiteri diuites; paupertas autem ex-
pedita secura est. Et de **Socrate** **Pierony**
mus ad paulinū notauit illud quod ponitur
rij. q. ij. ca. gloria epi. pagpho socrates. **S**o-
crates ille thebanus homo quondā ditissimus
ad philosophāduz **Athenas** pgeret: magis
auri pōbus proiecit. nec putauit se posse sis-
mul et virtutē et diuitias possidere. Ad pri-
mum itaq; obiectū respōdet **Tho.** pa. se. q.
clxxxvj. q. ille qui omnia dimittit pp xpm
non exponit se periculo: neq; spiritali neq;
corpali. Spūale em̄ periculū ex paup̄ta-
te provenit qm̄ non est volūtaria q; ex affe-
ctu pgregādi pecunias quem patiuntur illi
qui inuolūtariē sunt paupes: incidit homo
in multa peccata. Ille autē affectus depō-
nitur ab his qui volūtariam paup̄tatem se-
quuntur. Magis autē dñatur his qui diuitias
possident. Corporeale etiā periculū non im-
minet illis qui intētiōne sequēdi xpm̄ omnia
relinquūt. diuine prouidentie se committētes.
Dñs Aug⁹ dicit li. de sermone dñi in mōte.
Querētibus regnū dei et iusticiā eius non
debet sēesse sollicitudo ne diuitie sibi defint.
Propterea saluator n̄r **Luce** xxiij. ca. dixit
discipulis suis. Quādo mihi vos sine saccu-
lo et pera et calciamentis nūquid aliquid dñu-
it vobis. Ad scdm̄ argumentū rñdet sanct⁹
Tho. q. mediū virtutis s̄m p̄m in. ij. ethi-
corū: accipit s̄m rōnem rectā non s̄m quā-
titatē. Nā milo crotoniensis vnum bouem
comedebat in die non gūatus ex eo. hic for-
tissim⁹ erat et robustissim⁹ valde. Ali⁹ autē
frusto panis s̄m sue nature pditionē susten-
tas. nō accipit ḡ mediū strus inter istos du-
os: vt. f. supaddat cui sufficit frustū panis et
deinde diminuat miloni vt tantū vn⁹ quan-
tum alter comedat. **S** accipit mediū s̄m q;
dicat rō videlicet q; vnusq;q; comedat s̄m
q; requirit p̄bitio pplexionis sue. Ad quicq;

fieri pōt s̄m rōnem rectaz est viciosum ex
magnitudine quātitatatis: s; magis virtuosus
Eilet at̄ preter rōnez rectā si quis omnia sua
psumeret in intēperācia: lasciuia: puiuis
et hñdi vel absq; vtilitate. Et vero s̄m rō-
nem rectā q; aliquis diuitias abijciat vt cō-
templationi vacet atq; vt xpm̄ pfecte seq̄-
tur. Ad tertiū qd obijciebat mōet sanctus
Tho. q. duplex est beatitudo siue felicitas.
Vna quidē perfecta quā expectam⁹ in fu-
tura vita. Alia at̄ imperfecta s̄m quam ali-
qui dicunt in hac vita beati. Presentis ve-
ro vite felicitas est duplex. Vna quidē s̄m
vitā actiua. Alia s̄m vitā p̄tēplatiua. vt
patet p **Aristo.** in. x. **Ethicoz.** Ad felicitā-
tem vite actiue q; p̄sistit in exteriorib⁹ opa-
tionibus diuitie instrumētaliē coadiunāt
q; vt p̄hus dicit in. j. **Ethicoz.** Multa opa-
mur p amicos: p diuitias: et ciuile potētiam
sicut p quēdā organa. Ad felicitatē at̄ con-
tēplatiue vite diuitie nō multū operant̄:
sed magis impediunt inquātūz sua sollicitu-
dine impediūt animi quietem que maxime
necessaria est contēplationi. Et hoc est qd
p̄hus dicit in. x. **Ethicoz.** q; ad actiōes mul-
tis op⁹ est: speculāti vero nullo taliū. se xte-
riorū bonoz. Ad futurā vō beatitudinē
ordinat aliq; p charitatē ad quā efficaciter
pducit volūtaria paup̄tas. Propterea xps
dixit **Matthēi** xix. ca. Vade et vende omnia
que habes et da paup̄ibus et habebis thesau-
rum in celo. Ad quartū argumentū rñdet
Gregori⁹ sup **Ezechielē** q; illi q; ex posses-
sionibus subditiā egētibus ministrāt in bo-
nis que faciunt sacrificiū offerunt et eo q;
aliquid deo immolāt et aliquid sibi reseruāt.
Qui vō nihil sibi reseruāt: offerunt holos-
caustū qd est maius sacrificio. Et si dicere-
t q; sic relinques omnia et viuēs in paup̄tate li-
beralis esse non pōt: cū liberalitas in datio-
ne pecuniaz p̄sistat. Rñdet **Gracilē** in suo
tractatu de virtutibus q; paup̄ pōt eē libe-
ralis habitu genito ex actibus interioribus
quasi haberet gratis daret. Cui⁹ signū est
quia subito potest homo puari bonis fortu-
ne: sed non bonis virtutis.

¶ De petr^o p^{er} fessus est xpi diuinitatem.
¶ Sec^uda virtus petri a nobis p^{ro}ferenda d^{ic}t^{ur} iesu xpi filij dei p^{ro}fessio. Cui^{us} em^o vt scribitur Matthei xij. ca. interrogasset discipulos xps. Qu^oe dicunt hoies esse filiu hoies. Et il^{li} dixerunt Alij helia. Alij ieremia. Alij ioh^{annem} baptista aut vnu ex prophetis. In ieremia dicit Nicho. de lira: fuit excellens patietia in aduersis. In helia zelus veritatis. In ioh^{anne} austeritas vite. Prohibet xps. Posat quem me esse dicitis. Respondens petrus dixit. Tu es xps filius dei viui. At iesus ait illi. Beatus es simon bariona. i. fili^{us} iohanna. Bar id^{est} est quod fili^{us}. iohanna ponitur per diminutione^m pertracta media syllaba p^{ro} iohanna. Sequit^{ur}. q^{uod} caro et sanguis noⁿ reuelauit tibi. i. ho^{mo} mortalis non docuit te istam veritate^m: sed pater meus. Et ego dico tibi q^{uod} tu es petrus. i. p^{ro}fessor petre vere q^{uod} xps^{us} est. Et sup^{er} hanc petra^m quam p^{ro}fessus es. scz sup^{er} xpm edificabo ecclesia^m meaz. Sed hic orit^{ur} difficultas vtruz p^{ro}fessio fidei iesu xpi sit ad salutem necessaria. Et ad hoc dicit sanctus Th^{omas}. ba. se. q. iij. q^{uod} p^{ro}fessio fidei cadit sub p^{re}ceptis affirmatiuis que non obligat ad semper sed p^{ro} loco et t^{em}p^{ore}. et s^{ed} alias circustantias debitas s^{ed} quas oportet actum humanum limitari ad hoc q^{uod} sit act^{us} virtutis. Cofiteri ergo xpm non semper nec in quolibz loco est de necessitate salutis: sed aliquo loco et tempore. q^{uod} scz p^{er} omissione^m hui^{us} confessionis subtraheret honor debet^{ur} deo: vel etiā vtilitas p^{ro}ximis impendenda. puta si aliquis interrogat^{ur} de fide taceret: et ex h^{oc} crederet^{ur} vel q^{uod} non haberet fide^m: vel q^{uod} fides non esset vera. vel alij per eius taciturnitatem auerteretur a fide. Si aut^{em} turbatio in fidelium oriat^{ur} de p^{ro}fessione fidei manifesta absq^{ue} vtilitate fidei vel fidelium: non est laudabile in tali casu fidem publice p^{ro}fiteri. D^{omi}n^{us} dicit Matthei. vij. ca. Nolite sanctu^m dare canibus neq^{ue} margaritas vestras spargere ante porcos ne conuersi disrumpant vos. Sed si vtilitas aliqua perueniret vel abesset necessitas: tunc contempta turbatione in fidelium debet ho^{mo} fide^m publice p^{ro}fiteri.

¶ Primum petrus negando xpm peccauit.
¶ Tertia virtus beati petri a nobis p^{ro}ferenda d^{ic}t^{ur} peccati p^{ro}missi amara deploratio. Possit em^o xpm vt ho^{mo} nondu^m in gra^{dia} confirmatus ter p^{er} timore^m negauit: cu^m resperisset in eu^m p^{ro}missu^m iesus: vt scribit^{ur} Luc^{as} xxiij. c. Egredius foras fleuit amara. Sed in h^{oc} loco diligenter est percutiendu^m an petrus negando xpm peccauit mortaliter. Et quida^m inuenti sunt qui dicere voluerunt q^{uod} non: ex eo q^{uod} non negauit xpm ex timore sed amore nolens ab eo separari. Sciebat em^o q^{uod} si dixisset se esse discipulu^m xpi: statim fuisset eiectus et separatus ab eo. Ista opinio falsa est a cunctis doctorib^{us} improbat^{ur}. Nam sc^{ilicet} Th^{omas}. ba. se. q. xxv. ar. xij. siue vltimo argum^{ento}. iij. expresse dicit: petr^{us} negando xpm peccauit mortaliter. Gregori^{us} insup^{er} in omelia de ipso ait. du^m mori timuit vita^m negauit. Piero^s sup^{er} Mattheu^m. Raban^{us} sup^{er} Mattheu^m. et Grego^{rius}. iij. moralium id^{em} p^{ro}firmit. sc^{ilicet} petr^{us} in illa negatione grauit^{er} deliquisse. Et Leo papa in sermone de passione ita refert^{ur} Th^{omas}. ba. aut^{em} hesitare p^{ro}missus est petr^{us}: vt in ecclesia p^{ri}ncipe remediū penitentie recoderetur: et nemo auderet de sua st^{atu}te p^{ro}ferre. Cristosost^{omus}. insup^{er} in sermone sic loquit^{ur}. Quidcirco diuine p^{ro}uidentie secretu^m p^{ro}misit vt p^{ro}phet^{as} ipe laberet petr^{us} quo erga p^{ro}phetas durior^{em} sententia^m p^{ro}p^{ri}et^{as} casus intuitu t^{em}peraret. petr^{us} em^o orbis terraruz doctor et magister peccauit et venia^m impetrauit: vt hec indulgentie norma et regula iudicabit^{ur} p^{ro}feret^{ur}. hec Cristosost^{omus}. Ex his dict^{is} claret petr^{us} a p^{ro}phetis excusari noⁿ posse. Veru^m t^{amen} orit^{ur} difficultas noⁿ p^{ro}ua ex v^{er}bis leonis pape in sermone de passion^e sic ab petr^o loquentis. D^{omi}n^{us} in te o^{mn}is n^{ost}ra fide^m victa: noⁿ dilectione^m auersas s^{ed} p^{ro}stantias fuisse turbata^m. S^{ed} p^{ro}phet^{as} est noⁿ p^{ro}ut cu^m dilectione et charitate: s^{ed} minime petr^{us} peccauit qui dilectione^m et charitate^m noⁿ p^{ro}hibuit. Ab h^{oc} r^{es}pondet sc^{ilicet} Th^{omas}. vbi sup^{er} q^{uod} charitas amittitur dupliciter. Vno mo^{do} directe per actua^m lem p^{ro}temptu^m: et sic petrus charitate^m noⁿ amissit. Alio mo^{do} indirecte q^{uod} quis co^mmittit aliquid p^{ri}u^m charitati p^{ro} aliqua passion^e p^{ro}cu

piſcentie vel timoris. et hoc modo petr⁹ cōtra charitatē faciēs charitatē amiſit: ſcēā ci to recuperauit dū lachrymas pēitionis effudit. **N**ec tāta fuit deformitas ei⁹ culpe q̄ta pro illa penitētē plenitudo. **N**ec ſolum pro petrō cōmiſſo plorauit: quin immo ſerē p̄ ſemp in ſinum ſudarij portabat quo crebro fluētē tergebat lachrymas. Quia qñ dulcedinis et locutiōis et pñie dñi memor erat p̄e nimia amoris ſuauitate lachrymas continere non poterat.

De martyrio petri et pauli qd cōſiderat̄ reſpectu temporis: reſpectu cauſe: et reſpectu modi.

Tertiu⁹ myſteriu⁹ p̄emplandū de b̄to petro dī patiētē. in quo inuēim⁹ paſſionem illius in tolleratiōe martyrij. de quo tria cōſideremus.

Primo dubietatem.

Scdo cauſalitatem.

Tertio modalitatē.

Primo p̄ſiderem⁹ dubietatē: an petr⁹ et paul⁹ paſſi ſint eadē die. Et quidā dixerunt q̄ eadē die reuoluto anno. **S**ed p̄ta iſtos eſt auctoritas vniuerſalis ecclēſie q̄ in ordōne ſic deū deſc̄at. **D**eus qui hodiernāz diē ap̄loz tuoz petri et pauli martyrio p̄ſecraſſi: da ecclē tue eoz in ōnib⁹ ſeq̄ p̄ceptuz per quos religionis ſumpſit exordium. Et **D**ionyſius qui eoz interfuit martyrio vt inferi⁹ dicit⁹: narrat q̄liter eadē die ſimul et anno paſſi ſunt. **I**de refert leo papa in ſermone. **H**iero⁹ vero in libro de viris illuſtribus inquit. Anno **H**eronis ſecūdo paulus romā vinctus mittit⁹ et per biēnium in libera manēſ custodia aduerſus iudeos diſputauit. deinde a nerone dimiſſus: euāgelium in occidētis partibus predicauit. **Q**uarto decimo vero neronis anno eodē die q̄ crucifixus eſt petrus capite trūcatus eſt. Et in h̄ p̄corbat pariter oēs ſancti. Et licet eadē die paſſi fuerint: ordinauit tñ **G**rego. vt ipſa die ſpeciali⁹ quo ad officiū fieret ſolēnitās petri. et in ſeq̄ētī die p̄memoratio pauli. tñ q̄ eadē die fuit dedicata ecclā ſancti petri. tñ q̄ maior eſt dignitate. tñ q̄ por eſt p̄

uerſione: et prior urbem intrauit. **S**cdo p̄ſiderem⁹ cauſalitatem. qua. ſ. et cauſa petr⁹ et paulus innocentes et ſancti ad violentam mortē p̄demnati fuerūt. **N**ō qd reſpōdere poſſim⁹ q̄ tria p̄currerūt que illos bonos et ōni ſanctos fulgētes coegēſt ad mortē.

Primū fuit romanoz ſuperbia

Scdm neronis ſeuicia

Tertiu⁹ ſimonis magi malicia

Primū fuit romanoz ſuperbia. nā xpianos p̄ſecuti ſunt. nō q̄ xp̄m p̄dicabāt: ſ; q̄ ipſum ſine ſenat⁹ auctoritate deificatū aiebāt. qd ipſi de nomine fieri p̄hibuerant: vt ſcribē in h̄iſtoriis ecclēſiaſtica. Nam cū pilat⁹ quadam vice ab **L**iberi⁹ epl⁹as de xpō miſiſſet ipſe q̄ **L**iberi⁹ ei⁹ fidē a romanis recipi aſſentiret: ſenat⁹ ōnino reſpuit. ex eo q̄ non ſui auctoritate de⁹ vocatus fuit. Et licz **T**ituſtius in p̄hemio dicat in laudē romanorum **E**terū aut me amor negocij ſuſcepti fallit: aut nulla vnq̄ reſpublica: nec maior: nec ſanctior: nec bonis exēplis ditior fuit: nec vnq̄ ciuitatē tam ſero auaricia luxuria q̄ immigrauerūt. **T**ñ nesciuit aut noluit ipſe **T**ituſtius agnoſcere romanorū ſuperbiāz qui ſe deos extimabant. et vt **A**ug⁹ dicit in p̄ncipio p̄mi li. de ci. dei **P**oc qd dei eſt aſſectabat amabatq̄ ſibi in laudib⁹ dici. parce re ſbiectis et debellare ſup̄bos. Et vt p̄dictum eſt nolebāt vt quis pro deo coleretur abſq̄ illoz licentia et auctoritate. **S**ecūduz qd p̄currit vt apoſtoli ſancti violēta morte extinguerētur: fuit **H**eronis ſeuicia. **I**pſe tñc romanis impabat: qui vt **P**oroſi⁹ **E**utropius et reliqui ſcriptores romanaz rerū tradūt: flagitiōſiſſim⁹ et iniquiſſim⁹ fuit. **D**e quo etiā **I**oānes de **S**aberij⁹ in policaſtone li. j. ita ait. **I**n tāta mole imperij oēm perofus eſt q̄uitatē: philoſophiā p̄le quens quaſi maieſtatis imperij inimicā. Et nobili ora ingenia veritus ſe p̄ſilia ſb̄dit hiſtrionum. **T**ū vero eēt oīm auariſſim⁹: adeo vt nulli quodcūq̄ officiū delegaret: quin p̄ſequeret⁹: noſti quid michi opus eſt: aut illud ſb̄ijceret. **Q**ui ōnibus p̄eſt ōnib⁹ inbigz hiſtrionib⁹ et minimis pecunias infinitas ero

gare non grauebatur. Singulos prout qui
busq; placuerat amplissime dignitatis noie
sublimabat. Alios patricios: alios senator
res dicere hos illustrius spectabiliū ve nōi
bus illustrabat. hec ille. Quialiter appella
ri solet policratis: et fuit natione angelicus
Et ne vicijz neronis diuiti? immoremur: il
lus tñ afferam? in mediū: q; anno etat? sue
xxxij. Eutropiū fugies ad quartuz ab vbe
lapidē semetipsum interfecit. Tertius qd
pcurrit vt sanctissimi petrus et paulus mar
tyrio coronaretur fuit simonis magi mali
cia. Pic vt scribit in itinerario clemētis ser
pentes eneo faciebat moueri: statuas ene
as lapideasq; ridere et cātare. multaq; hmōi
exercebat veneficijs et incantationibus ma
gicis: pp que neroni charissim? erat. Dicit?
tñ et supat? q; sepe ab apostolis petro et pau
lo virtute xpi: cū tentasset volare (vt Leo
papa testat) iorante paulo et petro imperan
te angelis sathane vt eū relinquerēt: quem
per acra ferebant p̄tinuo corruit: fractisq;
cervicibus expirauit. Quade re irat? He
ro debite eos in manibus paulini viri claris
simi: et paulin? tradidit eos in custodia ma
mortini sub cura militū processit et martinia
ni. Quos milites petrus ad fidē xpi cōuer
tit. et p̄perto q; xpiani cēt capite celi sunt.
¶ Tertio p̄sideremus modalitatē. quo scz
modo petr? et paul? martyrio coronati sunt
Et in hoc standuz est Dionysio ariopagite
qui de hoc scribit in epla ad Thimotheum.
¶ Nam post multa signa et p̄digia q; dñs per
suos ap̄los dignat? fuit opari: petr? tāq; ali
enigena iussus est crucifigi. paulus vō q; ci
uis erat romanus capitale sententiā subiit. q;
lata dicit Dionysius. ¶ Fra? mi thymothee
si vidisses agones p̄summationis ipsoz de
fecisses quibez p̄e tristitia et dolore. Quis
non fletet illa hoza qñ preceptuz sententie
egressum est in eos vt petr? crucifigere? et
paul? decollare? Vidisses tñ turbā iudeo
rum et gētilium pcutiētes eos et expuentes
in facie ipsoz. Noueniete at terribili tēpo
re p̄summationis ipsoz cum separarentur
ab inuicē: ligauerūt colūnas mūdi nō vtq;

absq; fratrū gemitu et ploratu. Tunc inquit
paulus petro. Pax tecū fundamentū eccle
siarum et pastor omiū et agnoz xpi. Petr? at
ad paulū ait. Vade in pace p̄dicator bonoz
mediator et dñx salutis iustoz. Cum at elon
gassent eos ab inuicē: secut? sum magistruz
meum. Non em̄ in eodē vico occiderūt eos
¶ Hec Dionysius. Petr? igit perductus ad
passionis locū crucifixus est hñs p̄des sur
sum et man? deorsum: vt Leo et Marcell?
testantur. Tunc petrus vt scribit Egipp?
de cruce dicere cepit. Le dñe imitari opta
ui. sed recte? crucifigi non vsurpauī. Tu sem
per recte? et excelsus et altus. Nos p̄mi hōis
filiū qui caput suū demerit in terram: cuius
lapiū significat species generationis hūa
ne. Sicut enim nascimur vt proni in terrā vi
deamur effundi. Inter hec et familia vba g
tias agēs deo et fideles p̄mēdāns sp̄m emi
sit. Tūc marcell? et apuleius fratres discipu
li ei? eū de cruce deposuerūt: et diuersis p̄di
entes aromatib? sepelierunt. Paul? vero
cum ad locū passionis duceret in porta ho
stien? p̄m Dionysiu matronā quādam noie
plātilam obuiā habuit. que flets orōnibus
suis se p̄mēdabat. Qui paul? Vade plātila
eterne salutis filia: p̄mōda mihi velum q; ca
put tuū tegis et inde oculos meos ligabo et
postmodū illud tibi restitua. qd illa libēter
effecit. Cum at ad locuz passionis venisset
ad orientē versus et manib? in celuz extēsis
orauit cū lachrymis et ḡfas egit. post hec va
lefaciēs fratribus suspexit in celū muniens
frontē et pectus suuz signo crucis: oculosq;
suos de velo plātille ligauit: et vtrūq; genu
in terrā defigens: absq; tristitia et p̄pulsionē
collū extēdit. sic decollat? est. ¶ Dorx ca
put eius a corpe exiliēs: iesus xps hebraice
clara voce insonuit. De ei? vero vulnere vn
da lactis vsq; in vestimēta militis emanauit:
et postea sanguis effluxit. In aere lux im
mensa emicuit. de corpe odor suauissimus
spirauit. percutiēte at carnifice et amputan
te caput pauli. tunc in ipso ictu paul? expli
cuit yelū et collegit sanguinē propriū et in
uoluit eū illaz hoza apparuit plātille: tra di

bitq; velum cum sanguine. Et reuerso mili-
ti carnifici dixit plātilla: vbi dimisisti magi-
strum meuz paulū. **R**ēdit miles. cum socio
iacet ibi extra urbē in valle pugiluz et velo
tuo velata est facies eius. **P**lā aut rīdens
ait. Ecce nunc intrauerunt petr⁹ et paul⁹ in-
buti veste p̄clara et coronas fulgētes habē-
bant in capitibus suis. Et protulit velū san-
guine cruetatū et mōstrauit eis: propter qd
opus q̄plures crediderunt dño et facti sunt
xpiani. **A**sserit etiaz Dionysius apostolos
ibi apparuisse: attende inquit miraculū: vi-
de prodigiū frater mi **T**hymothee die vico-
tinationis illoz. **N**am p̄sens fui in tēpo-
re sepationis eozū: post mortē autē illoz vi-
di eos adinuicē manu ad manū intrātes por-
tas vrbis et indutos veste luminis et coro-
nis claritatis et lucis ornatos. hec Dionys⁹
Qui de his rebus loquenti plena est adhibē-
da fides. tum quia ex gentili et philosopho
summo factus fuit non ab re pauli discipu-
lus. tum quia sapientia et virtute pollebat.
tum quia propter xpm et ipse non sine cau-
sa passionē sustinuit. **I**git q̄ramus cum dei
adiutorio quātum possum⁹ scōz imitari ve-
ligia: vt sic societatis eoz p̄cipues merea-
mur esse in illo felicitat⁹ regno in quo pax
summa est. **A**d qd nos pducatur clemētia xpi
qui viuit et regnat in secula scōz. **A**men.

Sermo trigessimus quart⁹ de scō andrea
ap̄lo fr̄e simonis petri et in passione socio.

Rat autē andreas
frater simonis petri vnus ex
duob⁹ qui audierāt a ioāne et
secuti fuerant iesum. **S**cribūtū hec verba
Joannis. j. ca. Celebre nomē beati andree
p̄ terraz orbē latissime diffusum est. qm̄ nō
solū in hac vita stutibus plurimis floruit et
in regno celesti fulget gl̄a mirabilis: sed in sup̄
patrociniū eius exp̄cōtibus petita bene-
ficia impetrare nō cessat. **P**lacuit at̄ pui-
bentie diuine vt ex ossibus eius p̄tinue mā-
na scaturiat: vt tali signo ad ei⁹ deuotionez
cūcti fideles ardētius inflāment. Et iz cor⁹

pus eius a matris illa r̄po amabili vxore **E**-
gee: vt bice m⁹ apud patras fuerit recondi-
tum: tū inde fuit p̄stantinopolim delatum.
Postremo ad ciuitatē amalfie fuit dōductū:
vbi nunc sacru illud pignus honorabilis cō-
seruatur. **Q**uapropter vt in solēitate ei⁹
illi⁹ laudib⁹ reficiamur: statui in p̄nti s̄mo-
ne de ipso ap̄lo gloriosissimo vba facere: at
q̄ quātum potero cū dei adiutorio suā p̄e-
minentia explicare. **A**d ei⁹ s̄o p̄medatio-
nem assumpta sunt vba p̄posita in q̄b⁹ tri-
plicē excellētiam beati andree curabimus
Prima dicē diligētia. **C**enarrare

Scda obedientia.

Tertia patientia.

Qualiter bt̄us andreas fuit diligēs con-
uersando cū bonis et audiēdo v̄bz dei atq;
alijs cōmunicādo q̄ audiuit. **C**apitulū. j.

Prima excellētia beati andree dī dilī-
gentia: quam cōsiderem⁹ p̄cipue quā-
tum ad tria.

Primo quātum ad p̄uersationem

Scdo quātum ad auditiōem.

Tertio quātum ad cōuocationem.

Primo p̄hōrem⁹ diligētia beati andree
quātuz ad p̄uersationē. **F**uit q̄ppe diligēs
et sollicit⁹ p̄uersari cum iōanne baptista: duz
em̄ famam eius sanctitatis accepit: postmo-
dum eūdem et vidit et predicanter audiuit:
factus est discipulus eius: vt refert **J**oan-
nes. j. ca. **E**t in hoc exemplum nobis debet:
vt quātum possum⁹ bonoz viroz p̄sortia
semper expetamus. **P**inc sapiēs **P**rouer-
bioz xiiij. ca. ait. **Q**ui cum sapientib⁹ grabi-
tur sapiens erit: amicus stultoz similis effi-
citur. **E**t **D**avid in ps. xvij. **C**um scō sanct⁹
eris: et cum viro innocēte innocens eris: et
cum peruerso peruerteris. **E**t **xviii. q. j. ca.**
sepe maloz dī. **S**epe maloz p̄sortia etiā
am bonos corūpūnt: quāto mag⁹ eos qd
vitia proni sunt. **E**t **xviii. q. iij. ca.** q̄ quis.
Quō incorrupt⁹ poteris p̄manere q̄ coru-
ptis sociaris. **E**t de hoc inq̄t **V**eneca in. iij.
de ira. **S**umitur a cōuersantib⁹ mores. **E**t
idē ad lucillū. **C**ū his p̄uersare qui te melio-
rem facturi sunt. **I**llos admittē q̄s tu pos-

res facere meliores. **E**t iterū ad eū dē. **A**ul
lares magis animū inuēit honestate; nulla
q̄ dubios et inclinatōs ad praua magis ad re
ctum reuocat; q̄ bonorū alidua puerfatio.
Et idem in. iij. de ira. **N**on tantū valitūdi
profuit sana regio salubresq̄ celū: quātū a
nimis parū furmis cōuersatio melioris. qd̄
intelliges si feras māfescere videris cōui
ctum nostro. **E**t **F**idōr? in iij. li. soliloquiorū.
Vita malos: caue iniquos. **S**ed aliq̄ obij
cere q̄ hoc pōt: qm̄ xps cum publicanis et
pctōribus puerfabat. ita et sancti viri fecit
se probati sunt. **A**d quod declarādū audien
da sunt vba **A**ugustī. in sermone de verbis
euangelij que pōnūt xpiij. q. iij. ca. a ma
lis ibi sic loquitur. **A** malis semp corde dis
iungimini. **A**d tēpus caute corpe copula
mini. duob⁹ modis non te maculat malus si
ei nō p̄sentias: et si re barguas: hoc est nō cō
municare: non p̄sentire. **C**ōmunicat quip̄
pe quādo facto eius p̄fortiū volūtatis vel
approbationis adiungit. **N**eg enim p̄sen
tientes sitis malis vt non approbetis: neq̄
negligētes vt non arguatis. **E**t eadem sen
tentia p̄firmat predicta causa et questione.
ca. ita. ca. si quis. et ca. recedite. **I**gitur puer
fatio xpi cum peccatoribus ex qua ipsi boni
fieri poterāt et ob quam familiarem se illis
exhibebat laudabilis erat et ex radice chari
tatis procedēs. **S**imiliter apostoli inf ydo
latras p̄uuebat: vt eos ad verā religionē
euocarent. **S**icut de andrea legim⁹ q̄ con
sistens in **A**chaya postq̄ suscepit spiritum
scm̄ eā totaz ecclesijs impleuit. effugataq̄
ydo latrie peste: populos ad xpi fidē cōuer
tit. **P**roxē quoq̄ **E**gee p̄cōsulis sacro ba
ptisina: fōte regenerauit. **E**t **S**cdo p̄fide
remus diligētiaz beati andree quātū ad au
ditionē **V**oluit em̄ attēti⁹ audire iohannem
de xpo loquētē atq̄ dicētē. **E**cce agn⁹ dei
ecce qui tollit pctā mūdi. **Q**uo audito se
cut⁹ est iesuz cū alio p̄discipulo. dixit vō illi
iesus. quid q̄ritis. **A**t illi rēderūt ei. **R**abbi
vbi habitas. **D**ixit eis. venite et videte. ve
nerūt itaq̄ et viderūt et māserūt apud eū die
illo. vt p̄z **J**oānis. j. ca. **Q**uātum aut̄ p̄sit

vniciq̄ audire vba et doctrinā xpi: sic dixe
rim in q̄oragesimali n̄ro in sermone de ver
bo dei. tñ adhuc erpedit aliq̄ exēplo id ape
rire. **S**cribit em̄ **A**ctuū ij. ca. q̄ predicāte
petro audientes vba ei⁹ p̄puncti sunt corde:
et dixerunt ad petrum et ad reliquos aposto
los. **P**irifratres quid faciem⁹. petrus aut̄
ait ad illos. penitētia agite et baptisē vnus
quisq̄ vestrū. **Q**ui vero receperūt sermo
nem eius baptizati sunt: et apposite sunt in
illa die aie circiter tria milia. **E**t vt inq̄ **J**e
remias ca. xxiij. **V**erbū dei sicut malle⁹ cō
terēs petras. i. corda durā. **P**redicatioē in
super aploz crediderūt oēs gētes dū in o
nem terrā exiuit serm⁹ eoz: q̄ vt d̄r ad **R**o
manos viij. ca. **F**ides ex auditu: audit⁹ aut̄
per verbū xpi. **P**ropterea sapiēs **E**cclēsia
stici vj. **P**rouerbiōz iij. ca. ait. **S**i dilexeris
audire sapiens eris. **E**t **A**risto. in p̄o **M**e
taphisice **A**uditus deseruit discipline: ideo
aiālia que carēt auditu sicut apes et musce n̄
obediūt voci hōis: nec sunt disciplinabilia.
quare nil ita aios hōim ad bñ beateg viue
dum dirigere pōt sicut auditus verbi.
Tertio **P**roberim⁹ beati andree diligen
tiam quātū ad cōicationē. dū xpm̄ agnouit
statim illuminationē suā cōicare. pcurauit
fratri suo petro **N**am vt scribitur **J**oānis
p̄o ca. mox eo inuēto dixit ei **I**nuenimus
messiā. et adduxit eū ad iesuz. cui etiam xps
benigne seipm̄ manifestauit dixitq̄ illi **T**u
es simō filius ioanna tu vocaberis cephas
qd̄ interpretat⁹ petrus. **N**oluit ergo **A**n
dreas bonū salutis eē sibi soli: pcurauit et il
lud pro fratre suo petro. **S**ic et nos si cupi
mus regēre cū xpo: primis opē ferre tene
mur. **I**nq̄ nāq̄ sapiens **E**cclēstici xviij.
c. **V**niciq̄ mādaui de⁹ de p̄mo suo **S**z
mirū certe quō nō p̄fundunt et erubescunt
in semetipsis hi q̄ xpiano nōie decozantur
ōnia tñ ad p̄pū amorē reflectūt: dū p̄ se lo
quentē audiūt adhuc **C**iceronē gētilē. **R**e
tulit ipse in orōne. p̄ quinto ligurio: hōiēs
ad deos nulla re p̄opi⁹ accedūt q̄ salutem
hominib⁹ dādo. **E**t in questionib⁹ tuscula
nis **Q**ue melior ē in hōim genere natura

q̄ eoz qui se natos ad hōies abinūados et
seruandos arbitrātur. Sed quō aliene salu
ti intēdēt qui propriā negligūt. Deu heu
q̄ paucissimi sunt qui non magis inuigilent
pro corpis beneficio q̄ pro anime atq; con
scientie tranquillitate.

**Qualiter beatus Andreas rationabili
ter obediuit xpo eū vocanti simul cū petro
quod satis stulte quidāz improbare sunt au
si.** Capitulum secundū.

**Secūda excellētia beati andree dī obe
dientia.** Mor enīz vt ipm atq; fratrē
eius petrū xps vocauit: relictis omnib; se
cuti sunt eū. vt scribit Matthei iij. ca. E
rant em̄ piscatores et xps dixit eis. Venite
post me faciā vos fieri piscatores hominū.
Habuī autem ista obedientia tres conditi
ones mirificas.

Prima dicitur rationabilitas.

Secūda societas.

Tertia velocitas.

**Prima p̄bitio illi obediētie rōnabilitas
dicit.** Sūt nāq; rōnabile obedire xpo q̄ de
us erat qui imperauit vētis et mari et scā est
tranquillitas magna: vt dicit Matthei iij. ca.
Qui curauit infirmos. illuminauit ce
cos. mundauit leprosos. demones a corpor
ibus obsessis eiecit et mortuos suscitauit.
Ad quem accesserunt post ieiuniū angeli et
ministrabāt ei. vt dī Matthei. iij. ca. De
rūtāmē vt refert Piero sup Mattheum:
Arguit in hoc Porphyrius et Julianus augu
stus vel imperitiā historici mentientis: vel
stulticiam eoz qui statim secuti sunt salua
torem quasi irrōnabiliter quēlibet vocātez
hominez sunt secuti. Sed certe fulgor ipse
et maiestas diuinitatis occulta q̄ in humana
facie relucebat Ex pmo ad se veniētes tra
here poterat aspectu. Si em̄ in magnete la
pide virt; hec eē dī: vt annulos et festucas si
bi copulet: quāto magis dñs omnū creatu
rarūz ad se trahere poterat q̄s volebat. hec
Piero. Sed Porphyrius p̄fatus sacrilegus
et blasphemus xpm vocātez p̄sumit culpāre:
asserēs ex malicia piscatores rusticos et in
doctos ad se sequēdū vocasse. Nā cū illius

facta et gesta fraude et deceptione vt ipse fal
so asserit fuerint plena: voluit eos hīe co
mites quos facile erat decipere. P̄ba omni
execratione digna. P̄ falsitas ab omib; ex
horēda. Nō fuit deceptor xps in q̄ omis g
tie plenitudo supabūdauit. Omis p̄fectio s̄a
ctitatis emicuit. Omis deniq; splēdor virtu
tis effulsi. S; iō paupes nō diuites et potē
tes: piscatores nō philosophos ad se voca
uit: vt in p̄uersione mūdi fienda per eos v
tus diuina claresceret. et veritas p̄ eos p̄e
dicanda diuine gratie nō humanis fauorib;
ascriberet. P̄circo Paulus. j. ad Corinthi
os. j. ca. inq̄t. Que stulta sunt mundi elegit
deus vt p̄fundat sapiētes. et infirma mundi
elegit deus vt p̄fundat fortia. Et mūdi i g
bilia et p̄temptibilia elegit deus et ea q̄ non
sunt vt ea q̄ sunt destrueret: vt non gloriē
omnis caro in p̄spectu ei. Sup hoc passu ita
dicit Aug. S; doct; eligere fortasse idō
se diceret electū: q; sua doctrina eligi meru
it. Dñs aut n̄ iesus xps volēs supboz frā
gere ceruices non quesuit per oratores p̄
scatorem. sed de piscatore lucrāt; est impa
torem. Secūda p̄bitio illi obediētie dicit
societas. Habuit em̄ secū obediēte et soci
um fratrē suum petrū. Simul quib; voca
ti sunt et infimul vocātem secuti. P̄nc Tri
sostho. sup Mattheū ait de ipsis. Erāt habi
tatione ciues. dilectione p̄cordes. artificio
pares. fraternitatis pietate piūcti: iō simul
eos vocauit: ne hōies ita piūctos dissimilis
vocatio separaret. hec ille. Sciendū tū q; p
iunctio fraternitatis aliqñ habet disparita
tem sicut in caym et abel. quoz vnus deo g
tus fuit. alter expositus. vt p̄ Genesis iij. ca.
Isaac etiā hereditatē obtinuit. Ismael ve
ro frater ei; illā amisi. sicut scribit Gene
xi. ca. Et ab galathas iij. ca. Eijce ancillā
et filiū ei; non em̄ erit heres fili; ancille cū
filio libere. Jacob in sup amabilis fuit deo
non sic esau frater. de quib; Malachie. j. c.
dixit deus. Jacob dilexi: esau odio habui.
Quādoq; autē copula fraternitatis habet
paritatē. vñ Valerius maximus li. j. recitat
de Polistrato et Pipoclide philosophis. q

fuerunt eodē die nati: eiusdemq; precepto/
ris epicuri sectā secuti: p̄rimoni etia possi/
bendialēdeq; scholē p̄munionē p̄muncti: eo/
demq; momento t̄pis vltima senectute ex/
tincti. Sic cognati petri et andree parē in
multis habuit p̄ditionē. nam fuerunt ab eo/
dem artificio vocati, dicit nāq; **Mattheus**
iij. ca. **Ambulans** iesus iuxta mare galilee
vidit duos fratres simonē qui vocat petrus
et andrea fratrē eius mittentes retē in ma/
re. erant em̄ piscatores. Et ait illis **Venite**
post me etc. **Fuerūt** eidem officio deputati
scz apostolatus xpi. **Dñi** Luce vi. ca. et **Mat**
thei. ca. scribit. **Elegit** duodecim quos a/
postolos nōiauit. simonē quem cognomina/
uit petrum et andrea fratrē eius. **Fuerūt** in/
super eodē privilegio dotati in miraculorū
operatione. vii **Matthei**. i. ca. dicit. **Quo**
catis iesus duodecim discipulis ei: dedit illi/
potestātē spiritūū immūdorū vt eijcerēt
eos et curarēt omne languorē et omne infir/
mitatē. **Nomina** autē duodecim apostolo/
rum sunt hec. p̄imus simon qui dī petrus et
andreas frater eius. **Vltimo** fuerūt eodem
genere martyrii coronati. q; ambo crucis
supplicium pertulerūt. **Ideo** ecclā cantat.
Andreas xpi famul' dignus dei apostolus:
germanus petri et in passione socius. **xx**
Tertia obitio illius obediētē dī veloci/
tatis. **Obediuit** quippe andreas statim sine
mora sine dilatione. **Sed** hoc tpe mortales
miseriaures hnt et nō audiunt: vocantur ad
penitentiā et tñ vix mille p̄uertitur vnus.
Eox vero nō sō est vel tacita vel expressa.
Reuertemur ad dñm in senectute. **Reuer**/
temur ad dñm in infirmitate. **Reuertemur**
ad dñm post aliquos annos. **O** peccatores
duri **O** p̄ctōres execrati. nolite differre: no/
lite p̄crastinare. hodie inq̄t **David** in ps. **Si**
vocē eius audieritis nolite obdurare cor vo/
stra. hodie inquit non cras. de futuro qui/
dem nil certū habem? p̄is tñ tempus n̄m
est. **Dum** tēpus habem? ait paulus ad gala/
thas vi. operemur bonū. **Et sapiēs Ecclesi**
asti. v. ca. **Ne** tardes p̄uerti ad dñm et ne dif/
feras de die in diē: subito em̄ venit ira illius

et in tēpore vinicte disperdet te. **O** q̄ grā/
dis est numer' perentū. **O** q̄ magna mul/
tudo dei mādāta sp̄nētū. **Vocat** omēs
benign' p̄ tā dulcit: et hōies ingrati ei obe/
dire possponūt. **Propter** dēā **Gregori** in
omelia ita pulchre loq̄tur **Audistis** fratres
charissimi q; ad vni' iustionis vocē petrus et
andreas relictis rethib' secuti sunt redem/
ptorē. **Nulla** vō hūc facere adhuc miracula
viderāt. nihil ab eo de p̄mio eterne retribu/
tionis audierāt: et tñ ad vni' dñi p̄ceptū hoc
qđ possidere videbant obliti sunt. **Quāta**
nos ei' miracula videm? **Quot** flagellis af/
figimur. **Quātis** minaz asperitatib' de/
remur. et tñ vocantē seq̄ p̄tenimus. **In celo**
iam sedet qui de cōuersione nos admonet.
Iam iugo fidei colla gentiū s̄bdidit. **Iam**
mundi gloriā s̄rauit. **Iam** ruinis crebre icē/
tibz districti sui iudicij p̄pinquū denuncis/
at diē. **Et tñ** sup̄ba mens n̄ra nō vult s̄ spō/
te deserere qđ quotidie poit invita **Quid**
ḡ frēs charissimi: qđ in ei' iudicio dicturi su/
mus q; ab amore p̄ntis seculi: nec p̄ceptū fle/
ctimur: nec verberib' emēdamur. **Pec** ille.
Qualit btūs andreas iubēte **Egea** cru/
cis martyriū passus est. **Capitulu. iij.**
Tertia excellētia beati andree dī pati/
entia. hec illū violētā mortē aio p̄stā/
ti tollerare fecit: nō enim aufugit illata sup/
plicia. et p̄ xpo martyriū pati nō recusauit.
de illo tñ tria sunt p̄siderāda
Primo illius martyrii causa.
Secdo illi' martyrii modus.
Tertio illi' martyrii gloriā.
Primo considerāda est de martyrio sau/
cti andree causā. quare scz passus est. **Non**
equidem passus est propter aliquod pepe/
tratum flagitiū aut lese maiestatis crimen:
siue quodcūq; peccatū adhuc minimū. **Sz**
q; ydolatriā detestabat et **Egeā** p̄conuile
redarguebat: crucisq; in p̄stera ericacissi/
me p̄probabat. **Ab ipso** **Egea** iniquissimo
cruci fuit adiudicat'. **In ciuitate** namq; pas/
tras **Egeas** xpianos ad ydolorū sacrificia
p̄pellebat. cui occurrēs andreas dixit. **Por**
tebat vt tu qui iudex hominūz eē meruisti:

audire tuum qui est in celo cognoscere et agniti colere et colendo animi tuum a falsis diis penitus reuocare. **Cui** Egeas. Tu es andreas qui supstitiosam predicas sectam quam romani principes exterminare iusserunt. **Ab** que andreas. Romani principes nondum cognouerunt quod dei filius ueniens docuerit idola esse demonia. **Cui** Egeas.

Ista uana iesus uellet predicas crucis patibulo est affixus. Respondit andreas pro reformatione nostra non per sua culpa crucis patibulum sponte suscepit. Et satis copiose crucis fructus et gloria atque triumphum coram omnibus explicauit. Quare indignatus Egeas ut idolis sacrificaret eum comminando requirit. Et cum perminare multa terribilia illi facturum nisi sue iussioi pareret. Andreas audacter respondit. Quicquid tibi uidetur in supplicia maius excogita. Tanto enim ero regi meo acceptior: quanto fuero pro nomine eius in tormentis perstantior. **S**ecundo perhibendus est de martyrio andree modus. Nam Egeas iussit illum a viginti uero hominibus cedi. et cesum manibus et pedibus cruci alligari ut sic longior recipet cruciatum. Cumque buccinaret ab cruce factus est percursor populo dicentium. Innocens sanguis eius sine causa daturatur quos interrogauit apud ne suum martyrium impeditur. Videns autem andreas a longe crucem saluauit eam dicens. Salue crux preciosa quam decorum et pulchritudinem de membris domini mei suscepisti: diu desiderata: solite amata: sine intermissione quesita. **S**ecundo et gaudent ad te venio. ita et tu exultas suscipias me discipulum eius qui perperam in te: quia amator tuus semper fui et desideravi amplecti te. Accipe me ab hominibus et redden me magistro meo: ut per te me recipiat qui per te me redemit. Et hec ac similia dicens exiit se et vestimenta carnis cibis tradidit. Sicque eum in cruce ut iussus fuerat suspenderunt. In qua biuo uiuens per multos hominum astutiam predicauit. **T**ertio perhibenda est de martyrio andree gloria. Vnde te quidem tu habes. Ecce morte dicite: uirum sanctum mansuetum et piū non debere ista pati uenit ut ipsum deponeret. Quē uidens an-

dreas dixit. Quis ad nos tu uenisti Egeas. Si per penitentiam ipsam persequeris. Si autem ut me deponas scias quod ego uiuam de cruce non descendam: iam enim video regem meum qui me expectat. Et cum uellet eum solvere nullo modo potuerunt ad eum pertingere. Videns autem andreas quod uellent eum de cruce deponere orauit ut scribit Augustinus in libro de penitentia: et dixit. Ne permittas me domine descendere uiuum de cruce: sed tempus est ut promedes terre corpus meum et resurrectionem seruet et reddat. et ipsum quod meritum sui laboris recipiat. Terre illud promedo ut me apostoli vigilare non oporteat et libere ad te fontes indeficientis gaudij tebe reanxiare iam non retrahat. hoc et filia colloquente: splendore nimis de celo ueniens dimidia hora eum circumdedit: ita ut nullus eum videre possit. Et abscedere lumine spiritum cum lumine simul tradidit. Maximilla uero tulit corpus eius et optimo loco cum aromatum sepeliuit. Egeas autem magnum bonum redisset arreptus a demone in uia coram omnibus expirauit. Felix igitur et gloriosissimus fuit illi martyrij finis: dum andreas per ludum meruit secreta scdere celi: ubi cum perfruatur eterna pace in secula seculorum Amen.

Sermo trigessimus quintus de amore dulcissimo domini nostri iesu christi quem habuit ad iohannem euangelistam.

Dilectus meus mihi et ego illi. Ioannis euangelii sic uerba sunt originaliter. Ceteri cor. ij. ca. Immo beatiissimi euangeliste ioannis preconiā omnem superat dicendi facultatē. Quisnam tam eloquens reperitur: tam ornat in explicando: tamque potens in persuadendo ut eius innumeras (ut sic dicā) laudes effari queat. **I**n et si non quātū sibi debet quātū nos possumus illi per rogatiua tenemur extollere dignas. Colibus appete est ab omnibus et singulari deuotione honorandus cui dei filius tam precipua dilectione exhibuit: quē ita charissimū habuit. cui denique tāta tulit bonificia. **D**e autē habebat mens nostra lumē intelligentie quod iohannis sibi mitate percipiat de ipso in hoc sermone di-

cemus. quem et merito fundabim⁹ in amo-
re illo dulcissimo quo eum xps pre ceteris
apostolis voluit exornare. de quo ipse vba
in thymate posita dicit **Dilect⁹** meus mihi
et ego illi. In q. ubi⁹ vbi tria mysteria de il-
lo amore. pponimus ptemplada.

Primum or supationis.

Secundum ostensionis.

Tertium ptemplationis.

Quod xps dilexit iohanne amore pcpuo et
fm q homo et fm q deus. et de differetia a-
more el⁹ et petri. et q rationabiliter xps eu-
ita dilexit. Caplm. j.

Primu mysteriu ptempladu de amo-
re quo xps iohanne dilexit or supatio-
nis. Supant naq amor ille amorē altoz
discipuloz. Vñ Joannis xij. ca. scribitur.
Erat recubens vnus ex discipulis eius in fi-
nu iesu quem diligebat iesus. Et ix. ca. Cū
vidisset iesus matrē et discipulū stantē quez
diligebat. Et xx. ca. vna labbati maria mag-
dalene venit mane cuz adhuc tenebre eēnt
ad monumentū et vidit lapidē sublatū a mo-
numēto. Cucurrit ergo et venit ad simonez
petrū et ad aliū discipulū quez amabat iesus
Et xij. ca. Cōuersus petr⁹ vidit illuz disci-
pulum quem diligebat iesus sequētem. Ec-
clesia vero cātat illud bebe. Pic est iohānes
qui pūilegio amoris pcpui ceteris altius a
dño meruit honorari. Sed vt p artez istam
clarius expediāmus tria dubia proponim⁹
disputanda.

Primu vtrū xps dilexit iohānem fm q de⁹
Secundu vtrum xps plus dilexit iohannem
q petrum.

Tertiu vtrū xps debuit ita intēse iohannem
diligere.

No primū dubiū posset quis arguendo
rōdere: q xps nō dilexit iohannez fm q de⁹
sed tm fm q homo. probaf: q cuz amor sit
passio et nulla passio cadit in deo. iō deus ni-
hil amare potest. Sed cōtra est auctoritas
scripture que deū diligere amareq in ple-
nisq locis testat. Vñ Dauid in ps. cxlvj. ait.
Dns diligit iustos. Et sapiēs Proverbiorū
ij. ca. Quē em diligit de⁹ corrūpit. Et S

cientie xj. ca. diligis ōnia que sunt. Et Ec-
clesiasticū xlv. ca. Dilect⁹ deo et hominibus
moyses. Et Malachias. j. ca. Dilexi vos di-
cit dñs. Et Paulus. ij. ad Corinth. ix. ca. Vi-
larem em datorē diligit de⁹. Et Joānes. j.
sua canonica ca. iij. Sicut deus dilexit nos
et nos debem⁹ invicē diligere. Et saluator
noster Joānis ij. ca. Deus dilexit mūdum
Et xij. ca. Qui diligit me diligetur a pa-
tre meo. Eodem ca. Si quis diligit me ser-
monem meū seruabit et p⁹ me⁹ diligit euz.
Et xvj. ca. Ipse enīz pater amat vos. Er-
go vt quid sententiū est de amore dei ad
creaturas inuestigare possimus: Notande
sunt in hac pte tres theologoz propositio-
nes. Prima fm Bonauē. di. xxij. tertij.
et Tho. j. pte q. xx. q. necesse est ponere ad-
rem in deo. q. in quocūq est volūtas vl ap-
petitus oportet eē amorem. ille tm amor in
deo non est passio. Nam amor et gaudiū et
delectatio fm q significat act⁹ appetit⁹ sen-
sitiui comitat aliqua trāsmutatio corpis et
maxime circa cor quod est primū principij
motus in aiāl. Scdm vero q pōicta signi-
ficant actū appetit⁹ intellectui nō sūt pas-
siones. Et sic ponunt in deo fm effectum:
non fm passionis defectū. Odit em cōmu-
nicādo iuste penam ei quem odit absq sui
trāsmutatione. Diligit creaturā illi sua bñ-
ficia plus minusue tribuendo idem semper
eodē modo se habēs. Vñ philosophus vij.
Ethicoz dicit. de vna et simplici operatio-
ne gaudet: et eadez rōne sine passione amat
Scdm adhuc q in passionibus sensitiui
appetitus est pōiderare aliquid quod ē ma-
teriale. s. corpalem trāsmutationē. et aliqd
quod est formale. id. s. quod est ex pte appe-
titus. sicut in ira vt or in. j. de aiā. Materia/
le est accēio sanguinis circa cor. vel circa a-
liquid hmoi. Formale vero appetit⁹ vindi-
cte. Szrursus ex pte ei⁹ quod formale ē
in quibusdā passiōib⁹ designat aliqua imp-
fectio: sicut in desiderio quod est boni non
habiti. et in ira q tristitiā presupponit. Que-
dam vero nulla imperfectione designant
vt amor et gaudiū. Cum ergo nihil horū

deo pueniat fm id quod ē materiale in eis: illa que imperfectiorem important etiam formaliter deo puenire nō possunt nisi metaphorice p similitudinem effectus. Que at formaliter in perfectionem nō important de deo pprie dicunt vt amor et gaudiū sine passione tñ vt est predictum. **S**edā veritas q deus omnia que sunt amat. **N**ā vt inqt **A**ho. vbi s. **O**mnia exstia in q̄tuz sunt bona sunt. **I**psū enim esse cuiuslibz rei qd dam bonum est: et similr quelibz perfectio ipsius. cum ergo volūtas dei causa sit oim rerum. oportet q in tantum aliquid habeat esse aut qd cūqz bonū in quātum est volitum a deo. **C**uiuslibz ē exstia deus vult alia qd bonum / vñ cūz amare nil aliud sit q̄ vel le bonū alicui. manifestū est q dō omnia que sunt amat. nō tamen eodez modo sicut nos: q: enim volūtas nrā nō est causa bonitatis rei sed ab ea mouetur sicut ab obiecto. **N**ōz noster quo bonū alicui volum⁹ nō est causa bonitatis ipsi⁹: sed ecōuerso bonitas ei⁹ vel vera vel extimata pūocat amorē quo ei velimus et bonū pseruari qd habet et addi qd nō habz et ad hoc operemur. **S**ed amor dei est pfundens et causans bonitatem in reb⁹. **E**t his apparet q deus etiā pccōres amat. **N**ā nihil phibet vñz idem fm aliquid amari et fm aliud odio haberi. deus pctōres in q̄m sunt nature quedāz amat. **S**ic em̄ et sunt et ab ipso sunt: in quātū vero pccōres nō sunt sed ab esse deficiūt: et hoc in eis a deo nō est vñ fm hoc ab ipso odio habentur: **Q**uā tñ difficultas. an de⁹ diligat creaturas irrōnales. qm̄ cū duplex sit amor et cupiscentie. s. et amicitie: illas amore et cupiscentie non diligit / qz nullius extra se eget. nec amore amicitie. qz non potest ab res irrōnales haberi. vt pz viij. **E**thicoz. g. nullo mō illas amat. **N**ō hoc dicit scūs tho. q deus pprie loquēdo nō amat creaturas irrōnales amore amicitie. qz amicitia nō potest haberi nisi ad rationales creaturas in quib⁹ ptingit esse rationem et cōicationem in opib⁹ vite quibus ptingit bñ euenire vel male fm fortūnam vel felicitatem: sicut et ad eas prope be-

niuoletia est. **C**reature autem irrōnales nō possunt ptingere ad amādū deū. nec ad cōmunicationem intellectualis et beate vite. qua deus vivit. **S**ed diligit illas amore concupiscentie in quātum ordinat eas ad rōnales creaturas et etiam ad seipsum: nō quasi eis indigeat sed ppter suā bonitatem et nōstram vtilitatem: concupiscim⁹ enim aliquid et nobis et alijs. **T**ertia veritas q de⁹ non omnia equaliter diligit. **N**am vt inqt aug⁹ sup iohannem. **O**mnia diligit deus que fecit et inter ea magis diligit creaturas rationales. et de illis amplius que sunt membra vnigeniti sui: et multo magis ipsum vnigenitum suum. **N**otandū tamen q cum amare sit velle bonū alicui. duplici ratione potest aliquid maius vel minus amari. **U**no modo ex parte ipsi⁹ actus voluntatis qui ē magis vel minus intensus. **E**t sic de⁹ non magis quedam q̄ alia amat. qz omnia amat vñ et simplici actu volūtatis: et eodē mō se habente. **A**lio mō ex pte ipsi⁹ boni: qd quis vult amato. **E**t sic dicimur aliquid alio plus amare: cui volum⁹ maius bonū. **Q**uis nō magis intensi volūtate. **E**t hoc mō necesse est dicere q deus quedā alijs magis amat. **C**uz enim amor dei fit causa bonitatis rerū: non est aliquid aliud meli⁹ si de⁹ non vellet vni maius bonum q̄ alteri. **S**ed nonnulli pppter ea que dicta sunt arguunt: q deus non debet velle bonū magis vni q̄ alteri. **N**ā vt scribitur ad **R**oānos ij. ca. **N**on est acceptio personaz apud deum. quod vbi ponit **xxij. q. iij. ca. sicut. Et de con. di. iij. ca. nec quēqz. Et de pben. ca. venerabil. Et di. i. dicijs. ca. nouit. N**ō qd rñdet **A**lexāber de ales. in ij. volūne summe. q psonaz acceptio cadere nō potest in liberali gratuita et volūtaria distributione quozcūqz bonorū sed tñ in debita et necessaria dispensatione. **S**ic enim quis ex ppria liberalitate largiri vellet aliquam pecunie quātitatē. nō pter psonaz acceptor censeri: q pot⁹ vni q̄ alteri deberit: cum neqz in eo qui accepit neqz in eo qui non recepit meritis aut pccerit aut existat vt sibi pfata pecunia donec. **S**ic

et deus bonitate sua diuersa atq; disparia cre-
aturis ptulit bona: sine psonarum acceptione.
Quare aut excellenti condiderit angelos
q; hoies: hoies q; bruta. leones q; formicas
aquilas q; passeris et similia. no interest nra
diu dicare: sed poti⁹ multum oba sapiam illi⁹
extollere: bonitateq; affluentia comedare.
Secundum dubiu fuit vtru xps magis dile-
xit ioanne q; petru. Et q sic. pax er poictis.
Non possz quis obijcere q; deus illos magis
diligat qui ipm magis diligut: sed petrus ma-
gis diligebat xpm q; ioanes. vñ ioanis cap.
xvi. dixit iesus petro. **S**imon ioanis diligis
me pl⁹ his. **Q**uod no sic quereretur dñs nisi sci-
ret q; petrus plus ceteris ipsum amaret: vt
dicit glosa. ergo vides q; xps magis debuit
petru diligere q; ioanem. **N**o hoc ridet **B**o-
naueni. bi. xxix. tercij libri. q; hic est triplex
modus dicendi: quorum vn⁹ facit ad expli-
cationem alterius. **P**rimus est s^m **A**ugusti-
nus sup ioane viij. ait. q; est dilectio in signo
exteriori: et in effectu interiori. **S**i loquam⁹
de dilectione in signo exteriori magis dilige-
bat xps ioanem q; maiore ei familiaritatez
exhibebat. **S**i vero loqimur de dilectione
qntu ad interiore effm qui e effcus grē: sic
magis diligebat petru: q; mai⁹ mun⁹ grē illi
dederat. **E**t si tu obijcias q; de illi debebat
maiora signa dilectionis onde que magis dili-
gebat s^m veritate. **R**idet **A**ug⁹ q; p ioane
et petru fcaat duplex vita. p petru actia q; tñ
fit p ioanem ptemplatiā q; manet. **N**on pet⁹
dcu est. **S**eque me. de ioane vo dr. **S**ic eu
volo manere. **E**t qm actia laboriozor et fru-
ctuozior. **C**ontemplatiā vero purior et iocu-
dior ad fcaadā dñitiam hui⁹ duplicis vite fa-
miliari⁹ se exhibebat dñs ioani q; petro. **I**n
cui⁹ rei signu pmitte ei mrem custodiendam
petro vero pastorale curā. **E**t ex h⁹ dicit au-
gust. q; petrus erat melior: sz ioannes felici-
or. **A**lius est mod⁹ dicendi s^m **B**ern⁹. q; pe-
trus dilexit feruētius et diligebat forti⁹. **J**o-
annes vo diligebat dulci⁹ et diligebat fami-
liari⁹. **T**ertio vero mod⁹ dicēdi est. q; petrus
magis diligebat deū in p⁹imis. ioannes ma-
gis in se. **N**on petrus accepit curā regimis. **J**o-

annes grām ptemplationis. **N**o petrus effi-
caciore habuit grām ad laborem actiōis. **I**o-
hannes efficaciore ad grām ptemplatiōis.
Tertium dubiu fuit vtru xps debuit ita
intēse diligere ioanē. **N**o qd ridem⁹ q; tria
concurrerūt in ioanne. que illū adeo amabi-
bilem xpo fecerunt.
Primū fuit etas
Secundum virginitas
Tertium amabilitas
Primū qd fuit in ioanne quo xps illum di-
lexit amore p⁹ipuo fuit etas. **S**ecut⁹ em fu-
it saluatorem omī in etate tenera. **N**ā licet
Pieronim⁹ dicat ad paulam de dormitione
Blesille. **N**unq; est terra pueris. **E**t **G**ene-
ca in tragedijs. nūq; sera est ad bonos mo-
res via. **T**ñ res est ad modū gratissima deo
hoīq; satis vtilima ab ineunte et adolefcenti
etate bene beateq; viuere. **A**deo **T**renoz
i. ca. **J**eremias ait. **B**onū est viro cū porta
uerit iugum ab adolefcentia sua. **S**icut io-
hnes bñ esset adolefscens vocat⁹ a xpo cū ia-
cobo suo frē reliquit omia et illū. **P**tm⁹ fuit
secutus. **S**ciendū tñ in hac pte q; triplex fu-
it vocatio ioannis s^m **N**icho. de lira in p⁹
logo in ioanem: **P**riū qñ vocat⁹ fuit ad xpi
noticiam aliquale. **S**cripsit nāq; ipse i. cap.
Erat at andreas fr̄ simonis petri vñ ex du-
ob⁹ qui audierant a ioane et secuti fuerūt euz
sez xpm. **N**omen itaq; alteri⁹ discipuli tacu-
it. q; mos est scribētū tacere. **P**pas laudes
et de se sicut de alio loqui. quod ioanes vtpz
in plerisq; locis discipulū se tñ nominādo
obseruauit. ita et hic nomen suum n̄ exp⁹lit/
tñ p⁹babil⁹ credib⁹ q; ipse met fuerit cum an-
drea. q; circūstantias loci et tempis describ⁹
qm omnia pntaliter vidit. **S**ecūda vocatō
fuit ad xpi familiaritatem. de qua sic scribit
Pieronim⁹ in plogo in ioanem. **H**ic ē io-
hnes euangelista vn⁹ ex duodecim discipulis
dei qui virgo elect⁹ est a deo. quē de nupti-
is volentem nubere vocauit dñs. **N**uptie
iste fuerūt s^m cōem opinionē vt refert ny-
chola⁹ de lira. ille de quib⁹ fit mentio **P**oas-
nis ij. ca. q; scē sunt in chana galilee. qd pro-
babile est. tum q; nō legūt xpm alijs nupti-

is interfuisse. tum quia in iesu erat ibi tēq
in nuptijs nepotis sui. Tertia vocatio fuit
ad aplātum. qñ vt dñ matthei iij. ca. Relic
tis rētib⁹ & patre post xpm cum frē suo ia
cobo abiit. **Secūdu** qd fuit in iōanne q
re et xps illum singulariter dilexit fuit eius
virginitas: hanc quippe xps summe colit. &
amat maxime ppter tria.

Primo ppter similitudinē

Secūdo pp magnitudinem

Tertio pp pulchritudinem

Primo diligit xps virginitatem pp simi
litudinem. Est quippe similitudo amicitie
causatiua. Ideo oē animal diligit simile su
bi. Virginitas vero singulariter effulsit in
xpo & in mre eius virgine benedicta. quare
& virgines amat. **Propter** qd Hieronim⁹ ad
filiā mauricij de cōmēdatione virginitatis
ita scribit. **Et** virginitatis meritum pateat
& qd digna sit deo manifesti possit intelli
gillud recogites qd dñs & saluator noster cum
ppter humani generis salutem hōiem dñg
retur accipere. nō alium qd virginalē elegit
vterq. virgine habuit matrē: virgo māsurus
in se viris: & in mre feminis virginitatis po
buit exē. hec ille. **Secūdo** diligit de⁹ vir
ginitatem ppter magnitudinem. Est quippe
virginitas ipsa opus magnū & arduū. iō vir
gines amorem oñdūt ad xpm ardentissimū
bum rem tā grādem p ipso aggrediūt. **Idē**
Iheronim⁹ ad sacras virgines de continētia
virginali ait Grande est & immortale & pe
ne vltra naturā corpeam supare luxuriam.
& occupiscentie flammā adolescentie facib⁹
estuante animi vltute restringere. vivere
qz contra humani generis legem. despicere
pingij solacia. dulcedinē ptemnere libero
rum. & quecūqz pñtis vite commoda sūt. p
nihilō spe future beatitudinis computare.
Pec Hieronim⁹. Tertio diligit xps virgini
tatem ppter pulchritudinē. **Ipsa** nāq pul
chrā & decoram facit aiām. **Ob** qd ecclā cā
tat. **Idē** pulchrā est casta generatio cū clas
sitate. **Tertiu** qd fuit in brō iohē cā vt di
ligere & a xpo amabilitas nūcupat. **Amavit**
ipe xpm pl⁹ qd ōnia tēalia bona: pl⁹ qd pñem

ymmo plusq seipsū: qd oñdit qñ cūct⁹ di
missis ipsum solū habere voluit pñem dñm
& magistrū. **Inquit** nāq seneca ad Lucillū
Si vis amari. ama. **Et** marcialis coc⁹. **Di**
tariis q null⁹ amet te. **Cecilianē**. iō. qz amas
nullū. dilige carus eris. **de** cipit⁹ pfecto hi
qui a xpi amore sunt penit⁹ alieni. & pñmūt
aspicere ad illam felicitatem. que nō nisi di
ligentib⁹ ipsū est re pmissa

Quatr xps oñdit amorem suū iōanē puer
sando secū familiarit atq exaltādo illū & p
mendādo sibi virginem mrem **Ca. ij.**

Secūduz miserū ptemplādū de amo
re quo xps iōanē dilexit dñr oñsonis
In multis nāq oñdit xps se iohēz diligere
& pcpue in trib⁹.

Primo in querfatione

Secūdo in exaltatione

Tertio in recōmēdatione

Primo oñdit xps iōanē se diligere in
querfatione familiari atq benigna. **Ipm**
nāq habere voluit cū petro & iacobo in re
suscitatioē puelle. vt scribit marci v. c. **ipm**
cū pfatis dixit in mōtē thabor. vbi transfi
guratus est: vt pter mathei xvij. ca. **ipm** etiā
ac petrū & iacobū habere voluit in sua soci
etate. dū ad orādū iminēte passioē pcessit.
vt dñ mathei. xxvi. ca. **Ipm** deniq in cena
permisit recubere sup pect⁹ suūz sacratissimū
vt asserit euāgelij sui ca. xij. **Secūdo** oñ
dit xps iōanē se diligere in exaltatioē. **Cā**
tat nāq ecclā de ipso in eplā pñtis solēmit
tis illud qd scribit ecclāstici xv. ca. **Exalta**
uit illū apud pñm os suos. **Ipsam** vt ait pau
lus ad Ephēsiōs iij. ca. **Christ⁹** debet quos
dam quidem aplos: quosdam aut pphetas.
alios vero euāgelistas: alios aut pastores &
doctores ad psummationē sanctorum in o
pus ministerij. in edificationem corporis xpi
Sed iohānes fuit apls cum aplis vn⁹ ex du
obecim: sicut notat Matthei x. c. **Fuit** vir
go cū vginib⁹ vt pñem est. **Fuit** ppheta
cū pphetis. **Dñ** jeronim⁹ p iouinianū li. j.
ait. **Vixit** in pathmos insula in qā fuerat a
Domitiano pncipe ob dñi testimo⁹ relega
tus: apocalipsum infinita futuroz miseria

continentem. **A**pocalipsis idem est q̄ reuelatio. quia ibi p̄pheticō lumine scripsit ea que futura erant: put sibi fuerunt diuinit̄ reuelata. **D**e hoc p̄pterea **A**pocal. j. capi. ipse inquit. **Bea**t̄ qui legit & q̄ audit v̄ba p̄phetie huius & seruat ea q̄ in ea scripta sunt. **D**e hoc **P**ieronim⁹ in p̄logo in **A**pocalip. sim ait. **C**ū p̄p. verbum dei & testimoniū iesu xpi iohannes exilio in pathmos insulam portaret: illic ab eodem apocalipsis postēsa describitur. vt sicut in principio canonis. i. libri geneleos incorruptibile est principiu p̄notatum. ita etiam incorruptibilis finis p̄v̄ginem in apocalipsis redderetur dicens. **E**go sum alpha & ω. initium & finis. **E**t in epistola ad paulinū **P**ieronim⁹ ita scribit. **A**pocalipsis iohannis tot habet sacramenta quot verba. parum dixi & pro merito voluminis laus om̄is inferior est. **I**n singulis em̄ verbis multiplices latent intelligentie. **S**uit iohannes cū doctorib⁹ doctor: p̄dicando & scribendo epistolas canonicas. **E**t vocant⁹ canonicos s̄m **B**eltrandum. j. vniuersales. q̄a vniuersalem ecclesiam instruunt. **N**on em̄ fuerūt misse ad aliquas particulares ecclesias. sicut epistole pauli. **D**e vocant⁹ canonicos. i. regulares: q̄z fidei & mores astruūt. **S**uit marty^r cū marty^rib⁹. **N**am de epheso ductus est romā ligatus & tonsus an portam latinam missus fuit in doliū feruentis olei. p̄pter qd̄ tanq̄ de ipsi⁹ marty^rio festū facit ecclā sexta die **M**aij. licz de doliū sanū exiuerit & illesus. **E**t quāq̄ martyriū morte perficiat. nihilomin⁹ volūtarie & prompto aiō iohannes ea pertulit que naturalis solent inferre mortem. a qua p̄sentat⁹ fuit diuino miraculo. **P**reterea exiliū ē mors q̄ dam civilis vt dicit nychola⁹ de lyra super xx. ca. matthei. **E**t vt legit⁹ in ecclāstica histozia. **I**ohannes fuit in pathmos insulā relegatus & metallo damnat⁹. vt ibi forsitā se creta marmoz vel terram fodere. aut alijs similib⁹ deseruiret. vt ait **T**ymo sup apocalip. **Q**uātem vere fuerit marty^r cōfirmari pōt ex verbis xpi **M**atthi xx. cap. dicentis ad iacobū & iōanē. **C**alicem quidez

meum bibetis. vbi amaritudo passionis de signat⁹. **S**uit adhuc beatissim⁹ iohannes cū euāgelistis euāgelista figurat⁹ in ezechiele per aquilam: qm̄ sicut aquila est ceteris auib⁹ acutioris visus. ita ipse in diuinis maioris lum̄ intellect⁹ accepit q̄ ceteri. **Q**uare de ipso **A**ug⁹ ait. **S**i altius intonauit⁹ tot⁹ mūdus eum non intellexit⁹. **E**t **G**regorius sup **E**zechielem. **I**ohannes per hoc q̄ in principio verbum: vidit etiam semetipsum trāsit. **S**i em̄ se non trāsit⁹: verbum in principio n̄ vidit⁹. **I**pse namq̄ ineffabilem illā verbi diuin generationem exp̄p̄ssit cū dixit **I**n principio erat verbum. **Q**ue vero in euāgelio miranda contineant⁹ longum esset retexere. ideo illa in hoc loco pretermittim⁹ tantūz concludim⁹ q̄ iohannes euāgelist⁹ merito alijs est p̄ferendum. **I**ō **A**ug⁹ li. x. d̄ ciuitate dei. ca. xxix. ait. **I**nitium sancti euāgelij cui nomen s̄m iohannem. quidam placit⁹ sicut a sancto sene simpliciāno. q̄ p̄ ea mediolanensi ecclesie p̄sedib⁹ episcop⁹: solebamus audire aureis litteris conscribēdum: & per omnes ecclās in locis eminētissimis proponendū esse dicebat.

Tertio christ⁹ ostendit se diligere iōanē in recōmendatione: dum enim p̄debat in cruce & matrem illam piissimam querelātē audiret/inspiceretq̄ m̄tam & lachrimātes dixit illi. **M**ulier ecce filius tuus. dein discipulū iōannē est allocut⁹. **E**cce inquit mat tua. **O** singulare donū. **D**e quo **A**mbrosi⁹ ait. **A**uctor humani generis in cruce p̄dēs pietatis officia diuidebat. **P**ersecutionem apostolis. pacē discipulis: corp⁹ iudeis. patri spiritū. virgini paranimphū: latroni pabulū peccatorib⁹ infernū: xpianis penitētib⁹ veniam legauit. **E**t **C**risost⁹ in sermone de passionē **I**ohannis sancte ad hoc eligeris: vt ministrēs & obsequariis marie ea dilectione qua fili⁹: ea obedientia qua discipulus: ea s̄bjectione qua minister & famul⁹. petro commēdatur ecclesia. tibi maria. illi tumultuosa negocia. tibi pacifice & quieta. **E**t petrus damianus in quodā sermone. **C**ommisserat dñs petro clauēs ecclesie. delegauit jo

hanni custodiam marie. **M**aria mater xpi. ecclesia mater xpianorum. Dicit dñs petro Tibi dabo clauēs regni celoz. Nūquid beata maria celum non fuit in cui⁹ vtero tota diuinitatis plenitudo permāsit. Pic archā gēlo gabrieli ad custodiam matris dñi soci⁹ est datus. vt z ille intactā virginem visibilis custodiret. z iste forinse c⁹ fragilitati femine obediētie sue ministeriū exhiberet. Quātoq; familiarior cum mīse verbi pueratur tanto vicinior vbo inuenitur. Et qm̄ ab ipā veritate marie dict⁹ est fili⁹. quādā speciali grā frater est saluatoris. **P**ec ille **Q**ualiter iohannes miracul choruscavit. z quid tenēdum an sit mortu⁹: qui tñ in celo est glōs⁹. **Cap. iij.**

Certū misteriu ptemplādū de adōe q̄ chr̄s iohannē dilexit: dē conclusiōis. In fine amor ille iesu xpi conclusus ac terminatus est p̄cipue in trib⁹. **P**rimo in miraculosa choruscatione. **S**ecundo in felici p̄sumatione. **T**ertio in supna glōzificatione. **P**rimo quide amor xpi ad iohannē exhibitus conclusus fuit in miraculosa choruscatione. q̄ plurimis em̄ signis z miracul claruit. rome vt p̄cōm̄ est: positus in dolio feruētis olei dīno miraclo ille iesus feruat⁹ est: nō tam p̄pterea si meruit coronā martiri⁹. **M**ā gusti⁹ in li. de nuptijs z p̄cupiscētia inq̄t. nō impar meritū est in iōane qui nō est pallus z in petro qui passionē sustinuit: post occasiōnem Domitiani dū ab insula pathmos rediit ephesuz. **B**rusiana deuotissimā dñaz que mī erat paupm̄ z iohannis hospita: repperit mortuam z in pheret̄ro positā quā deferebāt vt sepeliret: deposito vō pheret⁹ dixit illi. **D**ñs me⁹ iesus xpus suscitauit te brusiana. **S**urge z vade in domū tuā z para mibi refectionē. **S**tatim illa surrexit ita vt sibi visderet qd de somno excitasset eā. **I**bi fratōne p̄m̄ z duos ditissimos iuuenes puerit ad xpm̄ visō miraculo. qd gēme qd sparserant in pulueres orante aplo fuerūt reins te grate. **I**bi iuuenem qui mortu⁹ efferebatur ad preces matris suscitauit a mortuis.

Orante aplo templum diane: a quo omēs exierāt: corruit. z diane imago penit⁹ defuncta fuit. **P**enenū sibi p̄pinatum ab **A**ristodemio ydolorum pontifice: qd z duos biblites prius extinxerat: facto signo crucis absq; aliquo nocumento bibit: illosq; mortuos orbe sua z tunica ei⁹ ab **A**ristodemio super corpa posita renouauit ad vitā. **P**ec et alia plurima fecit vt lati⁹ scribit in ecclesiastica hystoria. etiam vt narrat yfido: in li. de vita z obitu scōz: quare aziam ecclesijs repleuit z p̄p̄os ad fidem xpi p̄uertit.

Secundo amor xpi erga iohannē conclusus fuit in felici p̄sumatione. **P**uz em̄ senuisset in opib⁹ bonis. essetq; annoz nonaginta nouem. anno videlz imperij traiani iij⁹ apparuit ei dñs dicens: **P**eni dīcē mi ad me. qz tēpus est vt in mēsa mea cū tuis fratrib⁹ epulēris. dñca itaq; veniente die vniuersus populus p̄uenit in ecclesia que fuerat ip̄si nōie fabricata. qui a p̄mo pulloy cātū p̄dicauit. hortans oēs vt in fide essent stabiles z in mādatis dei feruentes. **P**ost hec foueā quadratā iuxta altare fieri fecit: z terrā extra ecclesiam iactari. descendēsq; in foueā expās ad dñm manib⁹ dixit. **I**nuitatus ad p̄uiniū tuū dñe iesu. ecce venio grās agēs qz dignat⁹ es me ad tuas epulas inuitare: **T**ūq; orōz finisset tāta lux sup eū emicuit vt null⁹ in eū respicere potuit. **R**ecedente at lūine nil aliud inuentū est nisi māna. **E**x quo pleriq; dubitare solent vtrū iohānes fuit mortu⁹. **E**t quidā dicūt qd non. sed qd translat⁹ fuerit fil⁹ cum aīā z corpe ad empireū celū z glām brōz: sicut etiā si nō peccassz. **A**dam fuisset absq; morte translati homines cū aīā simul z corpore ad celestem illam patriam. **S**z hec opinio ideo videt⁹ stare nō posse. qz xpus ad huc virginem mīrē a lege mortis excipere noluit: cū statutum sit hōib⁹ semel mori. **A**lij vero opinant⁹ ipm̄ in gabisum terrestrem translatum esse. **T**empore vero antichristi inde educetur z fideles confirmans ac eis p̄dicans ab ipso antixpō occidetur. **D**ñ **T**heophil⁹ dicit. **C**hr̄s nō negauit iohannem moriturum. **N**ā quicqd orit⁹ morit⁹.

Sed dixit. volo eū manere vsq; ad finē mūdi
et tūc p me martiriū patiet. **N**onnulli vero
tenēt eū esse defunctū et aiām ei? cū ceteris
aplis in celestib; regnis gaude cū xpo. **P**or-
pus vō ei? in loco quicē hōib; ignoto: dō at
agnito referuari. **S**icut de moysi corpe cre-
dēdū est: **P**ōt quidē dō in aliq; sibi noto lo-
co nob; at; ignoto: aut p angloz ministeriū;
aut p aliū modū corpi dilecti sui exhibē ho-
noreū. put decet tm suū dilectū habē. **Q**ua-
re at; dīna puidētia corpi dilecti sui iudica-
uerit occultādū. nō est nobis discutiedū. sed
inter diuina secreta pnumerādū. **S**ūt et alij
qui dicūt ipm adhuc viuere et dormire latē
sb terra. **N**ō qd mouētur triplici rōne. 1° qd
xps dixit de ipso: sic eū volo manere donec
veniam. **E**x q; exijt sermo inter frēs qd disci-
puli ille nō moriet. 2° aiūtisti qd ē sile d mo yse
qui viuit sb terra. tū q; sepulchz ei? nō inue-
nitur. tū q; in trāsfignatioē xpi cuz helia q
mortu? nō est viu? apparuit. **T**ertio suā opi-
nionē roborant. qm in sepulchro iōānis mā-
na scaturire videt; ad modū arenule sit in fō-
tib; fieri puenit qd euenire alicēt flatu et ā-
helitu dormiētis. **S**ed ista sic opinatib; obu-
at. **A**ug⁹ dicēs. cur xps ei? discipulo quē pre-
ceteris p magno munere dilexit: tā lōguz
donauit somniū cū btm petz p ingētis mar-
tirij glām onere carnis absorbuert. **N**ō v^o
at; xps eū volo manere dicit q; intelligē-
dū est q; iōānes nō debebat sequi xpm mo-
riēdo morte violēta. **I**ō cū dixit; petro.
sequere me. s. p martiriū ad me venies. **P**e-
tr⁹ interrogauit xpm de iōāne. hic at; qd. **A**t
iesus dixit. **Q**uid ad te. tu me seqe. **I**stū
sic volo manere donec veniā. nō ad iudiciū
sz ad aiām ei? de corpe educēdā. **N**ū in euā-
scribit. nō dixit iesus nō moriet. **D**e moysē
falsuz est q; viuāt. **I**hā Deutroñ. vl. ca. scri-
bit. **M**ortu? est moyses su? dñi in fra mo-
ab iubēte dō et sepeliuit eū in valle tre mo-
ab ptra fozor: et nō agnouit hō sepulchz ei?
vsq; in pñtem diē. **M**oyse cētū viginti āno-
rum erat qm mortu? est: nō caligauit oculus
ei? nec dentes illi? moti sunt. **S**leuerūtq; e-
um filij isrl in campestrib; moab triginta di-

bus. **E**t Josue ca. j. scriptū ē. **S**cñ est vt p?
mortē moysi serui dei. loqueret; dñs ad jo-
sue filiū suū. **N**um ministrū moysi diceret
ei. **M**oyse su? me? mortu? est. surge et trā-
si iordanē istū tu et dñs ppli et. **Q**ualr aut
apparuit in trāsfignatione xpi: dixim? ple-
ne in sermone de ipā trāsfignatione. et qre
sepulchz ei? absconditū fuit scripti in sūmo-
ne de blasphēmia in quadragesimali nrō. ne
scziudei circa corpi eius idolatriā exerce-
rēt. **D**e māna ibi scaturiente dicit Aug⁹ q; p tē
adeo vt mors iōānis sic pciola p mēdetur.
Tenet itaq; Aug⁹ q; iōānes sit mortu? et
aiā ei? a suo corpe sepata. **P**ōt vi? sentie je-
ronim? q; in plogo in iōānem ait. **P**ic ē jo-
hannes qui scies supuenisse diē recessus sui
puocatis discipul; suis in epheso p mltā sig-
noy expimenta promēns xpm / descēdit in
desolium sepulture sue locū. scāg orōe po-
sit? est ad patres suos tā extraneus a dolore
mortis q; a corruptione carnis inuenit alie-
nus. **E**t si quid obstat et q; in his verbis jhe-
ronim? dicit iōānnē extraneū a dolore mor-
tis. q; videt; q; nō sit mortu?. **R**ndem? q; non
ita sonant verba jeronimi. **N**ā in plogo in
apocalipsim idē ita scripti. **P**ic ē iōānes
qui scies supuenisse sibi diē egressionis
de corpore: puocatis in epheso discipul; des-
cendit in desolium sepulture sue locū. orōe
q; completa reddidit spm tā a dolore mortis
scūs extrane? q; a corruptioē carnis noscit?
alien?. **D**icit q; q; sciuit supuenisse diē egres-
sionis d corpe: et q; reddidit spm. p q; vba ex-
pisse fatei illū esse mortuū. **I**ō cū alicerit eū
factum extraneū a dolore mortis. denōt q;
in sepatione aiā a suo corpe nullū sensit do-
lorem. **I**n sup et q; ei? corpi sit ab incinerati-
one pseruatū vel absconditū incorruptū vsq;
in diē iudicii. **P**l vt mag; pie credē possu-
itey aiē reunitū atz dlatū ad celū ēpire vbi
cū xpo et virgine mtrē glā tam aiē q; corpi
gaudet. **T**ertio aōr xpi ad iōāne pclusus
fuit in signa glificatione. **S**icut em magnū
fecit eū meritis in ecclā militāte. ita magni-
ficauit eū in btā glā. **S**ed quia illius men-
tam inuestigare nō possum? tm id confidere?

m^o q^o beatissimi joānis gloria peminet ma-
gnitudini et potestate quozūcūq^{ue} regū et impato-
rum hui^{us} mudi. qm̄ joannes in eternū viuit
gloriosus cū ch^{ri}st^o illorū vero memoria peri-
it cū sonitu. Quibnā ampl^{ius} de diuinitijs. de
delictijs. de magnificētijs. de pōpā. de faula-
tur de fama. de p^{ro}ph^{etia} illorū impatorū q^{ui} tēpe
jehia euāgeliste clarissimū fūit in orbe. **D**
infelix huāna p^{ro}bitio. o labil^{is} huāne vite de-
cursus. **I**mpauit **L**iber^{ius} p^{ro} Octavianū an-
nis vigintitrib^{us}: quo regnante āno vt puto
qntodeci^o sui impij. **J**oānes scūs ē aposto-
lus xpi: et nihilomin^{us} mortu^{us} est. **S**ay^{us} galli-
gula post ipm̄ impauit annis fere quattuor.
et mortu^{us} est. **C**laudi^{us} successit huic. et cū im-
perass^{et} annis fere quattuordecim mortu^{us} ē
veneno extinct^{us} fraude p^{ro}poris. **N**ero sumpt-
u^{us} impium: regnauitq^{ue} ānis tredecim. mēsi-
bus octo. et seip^{so} interficiēs mortu^{us} ē. **B**alba
illi successit et dū impetrass^{et} mēsi^{bus} septē
ab **O**ttone occisus mortu^{us} est. **O**tto inuasit
imperij et metu vitellij se occidēs mortu^{us} ē.
Vitellij impare volēs a militib^{us} **D**espasia/
ni pugnādo occisus ē. **S**uit impius **B**albe
Ortōnis et vitellij circiter mēses decē et oc-
to. et sicut pōcū ē mortu^{us} fuit. **D**espasian^{us} in
impiū sblimat^{us} cū impass^{et} ānis decē mortu-
us est. **L**iti^{us} fili^{us} ei^{us} imperauit annis duob^{us}. et
mortu^{us} est. **D**omitian^{us} frater **L**iti^{us} impera-
uit annis quindecim: mēsi^{bus} quinq^{ue}. qui e-
dificauit templū p^{ar}theon. **E**t **J**oannez in-
dolium feruentis olei iussit poni. **A**nno xpi
nonagesimosexto: itābez a suis cubicularijs
occisus est. **N**erua secut^{us} est: qui impauit q^{ui}-
no vno: mēsi^{bus} quattuor: et mortu^{us} est. **T**raia-
n^{us} impiū suscepit et cum regiss^{et} ānis x. et ix. et
mēsi^{bus} sex: mortu^{us} est. **Q**uid ex his remāsit
nisi cineres et vmes. **A**t joānes vsq^{ue} ad scd^{um}
traiani ānū impauit vitijs vt ab eo discēde-
rēt regnauit in decore vtrut^{us}. huauit pcepta
sui dilecti m^{ag}stri. ptempfit mūdū sp^{iritu}u ter-
rena. tpalia q^{ui}q^{ue} deiecit: tulit patiēter aduer-
sa. **E**t tandem in senectute bona mignit ad
celos. **I**bi nūc frui^{us} eterna pace. **I**bi exul-
tat cū āgel^{is} sanctis. **I**bi possidet oē bo^{na} ei^{us}
q^{ui} med^{ia} scā est sempit^{erna}. jbi deniq^{ue} p^{ro} su-

is deuot^{us} interpellare nō cessat. **Q**uē de pcc^{atis}
mur oēs vt p^{ro} nob^{is} infcebat ap^{ud} xpm̄ dñz
nū et sua benignissimā mēm^{oria} q^{ui}ten^{us} in h^{is} se-
culo digni efficiamur grā di. et in futuro bea-
titudine illā possideam^{us}. q^{ui} est ipse d^{eu}s. q^{ui} viuit
et regnat in scēla sclo^{rum}. **A**men

Sermo trigessimus sextus de scō iacobo
maiore filio zebedei et frē joānis euāgeliste.

Vidit alios duos fra-
tres iacobū zebedei et **J**oannem
frēm ei^{us} in nauī cū zebedeo p^{re} e-
ozuū reficiētes et betia sua et voca-
uit eos. **S**cribunt^{ur} hec vba original^{iter}. **M**atth
iii. ca. **I**n toto terraz orbe beatiss^{imus} ap^{osto}lus
Jacob^{us} colitur a cūctis fidib^{us} deuotōe fer-
uētissima. qm̄ sicut meritis ap^{ud} dñz magn^{us}
inuent^{us} ē. ita ei^{us} patrociniū expōcētib^{us} be-
nign^{us} ac liberalissim^{us} inuenit^{ur}. **I**pse ē q^{ui} iaco-
b^{us} maior vocat^{ur} sicut et alter minor qd^{ia} iō fit
q^{ui} por illo a xpo vocat^{us} est. **I**nsup^{er} ad maio-
rē familiaritatē admissus fuit vt pōcū est d^{eu}s
joāne euāgelista. et inter ap^{osto}los p^{ri}m^{us} martiri
ū suscepit. celestē reg^{em} intrauit. **Q**uia vō
eccl^{esi}a festū illi^{us} solēnter celebrat. decet nos
q^{ui}tū possum^{us} cū dei adiutorio laudib^{us} ei^{us} in-
sistere. quē iō xps ad aplatū assūpsit. vt cla-
rus fieret vtrut^{us} atq^{ue} signis. **Q**uare d^{eu}s ipō
in p^{ri}nti s^{er}mone dicim^{us}. de quo tria misteria
pponim^{us} p^{ro}templāda

Primū d^{eu}s diabolice supationis

Secundū virtuosē tollerationis

Tertiu^m gratiose auxiliationis.

Quall^{iter} b^{ea}t^{us} iacob^{us} supauit diabolicas
artes. et quō pōt^{est} diabol^{us} humana corp^{ore} mo-
lestare ac visibiliter apparere. ac trāsfigura-
re se in āgelū lucis. **C**ap. p^{ri}mū

Primū misteriu^m p^{ro}templāda dē b^{ea}tō ja-
cobo d^{eu}s diabolice supationis. **N**ā dia-
bolicas artes xpi v^{ir}tute deuicit. vt em̄ sēb^{er}if
Matth hi. x. ca. **C**ouocatis iesus xij. discipul^{is}
suis dedit illis p^oatē spūū im^{mu}ndoz vt eice-
rēt eos. qual^{iter} vō iacob^{us} beōnes ex pugna-
uit et legēda^{it} si^{cut} colligere possum^{us}. vbi fic
h^{ab}et. **P**ost ascēsiōnē dñi dū iacob^{us} p^{ro} iudeam
et samariam predicasset in hispania tandem

venit: sicut ibi nō p̄ficere se videret et tñ
nouē discipulos ibi acquisiuit duos ex il
lis cā p̄dicandi ibi reliquit: et alios septē se
cū assūmēs itez in iudeā abiit. Cū ḡ ibi vbi
dñi p̄dicaret: mag⁹ quidā nomine **P**ermoge
genes ad instantiā phariseoz discipulū suū
nōie **S**iletum ad iacobū misit vt ipm̄ filet⁹
corā iudeis p̄uinceret q̄ sua predicatio fal
sa esset. at vbi ille iacobum vidit: audiuitq̄
vocētem. atq̄ insperit fig⁹ miracula q̄ dñs
faciebat p̄ eū corde p̄p̄ct⁹ ad **P**ermogenē
redijt: p̄stans se discipulū iacobi velle fie
ri p̄suadēs vt idē **P**ermogenes faceret. Sed
p̄pter a indignat⁹ hermodenes arte sua ma
gica ita eū immobilē fecit: vt se nullatenus
mouere possit dicens **V**idebim⁹ si iacob⁹ tu
us te saluet. Qd cū filet⁹ iacobo p̄ puerū nū
ciali⁹: misit ad eū iacob⁹ sudariū suū dicens. ac
cipiat sudariū et dicat. **D**ñs erigit elisos dñs
soluit p̄peditos. **S**tatin⁹ vt de sudario tac
tus est solut⁹ a vinculo magicis artib⁹ hermo
genes insultauit: et ad iacobū p̄pauit. **I**tez
hermodenes demones aduocauit p̄cipiens
vt ipm̄ iacobū vinctū cū **S**ileto ad se abdu
cant. **Q**ui veniētes ad iacobū in aere vlu
lare ceperūt dicētes. **I**acobe ap̄le misere
nob⁹ q̄ satis ardem⁹. **M**isit nos hermodēs
et mox vt ad te venim⁹ angel⁹ dei nos mole
stare nō cessat. **Q**uib⁹ iacob⁹. **D**imittat vos
angel⁹: et ad **P**ermogenē redite. eūq̄ ad me
vinctū adducite s̄ ille sūz. **Q**d illi p̄tin⁹ cō
pleuerūt vinctūq̄ adduxerūt ad iacobū. quē
a **S**ileto fecit exsolui: nō finēs diabolos illi
nocere. **D**ixitq̄ illi: p̄ge quo vis et tua vtere
libertate q̄ nemo inuit⁹ bñ agit. **A**t ille mu
tatus in aliez viz veniam humilr postula
uit. **A**cepto q̄ p̄ timore demonū baculo ja
cobi perrexit ad domū et oēs libros art⁹ ma
gice ad aplm̄ cremādos adduxit. **Q**uostñ
iacob⁹ in mare p̄ijci fecit. **I**taq̄ hermo
genes de cetero ap̄lo adherens stutib⁹ pluri
mis floruit. **P**ropt̄ ea q̄ dca sunt tria dubia
de demonib⁹ sunt ap̄iēda
Primū vtrum dēones possint humana cor
pora molestare.
Scđm vtrū possint hōib⁹ visiblr appere.

Tertium vtrū peccet qui adorat diabolum
cū se transfigurāt in agelū lucis
Quod p̄mū dubiū dicitur: q̄ cū p̄mittit dē
pnt demones humana corp⁹ multo dē per
turbare etiam et mortē inferre: **Q**d ex epl
clarissimis demonstrat⁹. **S**cribit nāz thobie
vi. ca. q̄ zara fuit successiue tradita septē vi
ris quos oēs occidit demoniū. **E**t job ij. ca.
Egressus sathan a facie dñi p̄cussit iob vlce
pellimo a plāta pedis vsq̄ ad verticē ei⁹. **E**t
matthi xv. capi. **S**ilia chananee male a de
monio vexabat⁹: **E**t matthi xvij. ca. **C**hr̄s
eiecit demones a puero qui lunatic⁹ erat: et
sepe cadebat in ignē et crebro in aquā: et cu
rat⁹ est puer ex illa hora. **E**t **L**uce xi. et mat
tj. **E**rat iesus eiciens demoniū et illud erat
mutū: cū eieciss⁹ demoniū locut⁹ ē mutus
Crisof. ait. **Q**d de mō fecerat illū hōiēz mu
tum: sicut et tecū. **P**ropt̄ demone abiecto sa
nat⁹ ē. **I**n vitis pat⁹ legis de b̄to **A**nthonio
q̄ dum in quodā tumulo latitaret multitu
do demonū adeo illū lacerauit q̄ a discipu
lo ei⁹ quasi mortu⁹ inuent⁹ est: ab eoq̄ ind al
portatus humeris p̄p̄is: cum nocte ad se re
dijss⁹ a p̄fato discipulo ad eūdem locum al
portari se fecit. **Q**ui cū ex dolore p̄stratus
iaceret ex virtute animi ad p̄fictum demo
nes excitabat: quē illi iterum s̄berib⁹ crube
lissimis affecerūt. **L**ūc s̄bito splēdoz maxi
m⁹ ibi apparuit: et demones cūctos fugauit
Anthoni⁹ autē p̄tinuo sanatus est. **I**biq̄ xpm̄
adesse intelligens ait. **V**bi eras bone ihesu.
vbi eras: **Q**uā a p̄ncipio nō affuisti vt me
adiuuares et vulnera mea sanares. **Q**ui dñs.
Anthoni hic eram s̄ expectabā videre cer
tamen tuū. **N**ūc at quia viriliter dimicasti:
in toto orbe faciā te nominari. **P**e scō **P**rimo
scriptū est in sua legēda q̄ xp̄te ip̄o **B**ono
nie cū frēs iam ad dormiendū iuissent. q̄paz
puer lusa a diabolo vexari cepit. qd cū frater
Ranerius lausanēsis magister eius audisset
beato dñico studuit indicare qui ad ecclā
ante altare ipsum portari p̄cepit: vbi cum
viz a decem fratrib⁹ fuisset adduct⁹ beatus
dñic⁹ diabolo dixit. **A**diuro te miser vt di
cas mihi quare vexas creaturā di et quomō

huc intraſti. Qui nōbit, vero illū q̄ heri bi
bit in ciuitate ſine licentia nō abhibito ſigno
crucis. **Q**d poſtmodū p̄tuz eſt vey fuiſſe
Ab orōne vero beati dñci campana ad ma
tutinū pullante, diabol⁹ ab illo diſceſſit. **R**e
fert Ambroſi⁹ qui paſſionē b̄tē Agnetis d̄
ſcripſit q̄ filius p̄fecti volens illi vin infer
re ⁊ violentē illam opprimere, p̄focat⁹ a di
abolo expirauit. In vita etiam ſcōz Sim
plicij ⁊ Fauſtini ⁊ Beatricis h̄r q̄ Lucreti
us p̄fect⁹ q̄ ipām beatricē ſoroze ſimplicij ⁊
Fauſtini renūētē ibol immolare: p̄cepit ſuf
focari a diabolo arrept⁹ ⁊ per tres horas ve
patuſ mortu⁹ eſt. De zoroaſtre vero baciria
noy rege qui qñ nat⁹ eſt riſit vt ait Solin⁹
⁊ Aug⁹. li. xxi. de ci. dei ⁊ magicas artes in
uenit fm yſidoz li. ethimo. viij. ſcōm aliq̄s
teneſ q̄ licz bello fuerit a. **A**ino deuict⁹. tñ
a demone quē importun⁹ frequentabat oc
ciſus eſt. Sufficiant iam que dicta ſunt ad
intelligēdū q̄ mſi dei manu ptās diaboli ar
ceat: multimoda pōt humanis cor porib⁹ no
cumiēta inferre. **Q**ūq̄ vero finit illū d̄sta
lia facere vel ad ſue glē manifestationē ſic
euenit in illis qui verati ſuo nōie ⁊ ſcōz me
ritis liberat⁹. **M**el ad bonoz exercitationē
atq̄ illoz patientie p̄mendationē: ſicut ſcōm
eſt in job ⁊ **A**nthonio. **M**el ad iniquoz vin
dictam ⁊ punitionē ſicut p̄tigit illis quos de
moniu interfecit. **N**ā vt inquit tho. p̄ pte
q. cxiij. ar. j. de ones impugnat hōies dupl̄
Quo mō inducēdo ad p̄ctm ⁊ ſic nō mittūt
a deo ſz aliqñ p̄mittunt ſcōm dei iuſta iudi
cia. **A**liquando impugnat hōies puniēdo ⁊
ſic nō tm̄ permittunt ſed etiam mittūt a do
pena em̄ refertur in deum ſicut in primū ac
tozem. **E**t tamen demones ad puniēdū mſi
ſi alia intentione puniūt q̄ mittant⁹. **N**ā ipi
puniunt ex odio vel inuidia, mittunt autē
a deo p̄pter ei⁹ iuſticiam. **E**t licz poſſunt vt
iam factum eſt humana copoza ledere, nō
tamen tanta eſt illoz potestas vt valeāt
copoziſ linimenta in membra brutorum
animalium transformare: de qua materia
plene dictum eſt in tractatu de timore iudi
ciorum dei in ſermone de bello demonuz ⁊

hōim. **E**cce dū dubiū fuit vtz demones
poſſint hōib⁹ viſibilr appere. **E**t ad h̄ rīdeo
q̄ finēte deo apparēt qñz in aſſumptis cor
porib⁹: qd etiam ex illis que dieb⁹ n̄ris eue
nerūt pbare poſſum⁹. **N**ā āno dñi **M**.cccc
lxxij. dum erā apud **A**lbēgam in p̄uincia
ianue aſſui examinationi quarūdā mulierū
que malefice putabant⁹. audiuit⁹ ex ore illa
rum qualiter demones familiares habebāt
qui eis apparere p̄ſueuerūt in huāna effigie
⁊ multa verſimilia de eoz cōmertio retule
runt. **I**n p̄uincia ſancti. **F**rāciſci apd noce
riā fuit alia mulier **S**antucia nōie q̄ multa
ſecreta hōib⁹ reuelabat. **C**onſtruxerat vō ſi
bi domūculā extra cōez habitationē in p̄bio
ſuo in q̄ duo ſui filij p̄morabāt in tētozys vt
venientib⁹ ad m̄rem viderēt vinū ⁊ alia ne
ceſſaria. **Q**uidā āt ruſtic⁹ dū pecuniā in pā
no ligatā p̄bio illz ad eā ſe p̄tulit. **P**biq̄ hōf
pitatus vt mane a **S**antucia de ſua pecunia
informaret. **M**edia nocte audiuit extra tu
guriū ſantuciā cū alio loquētē: ille diabol⁹ e
rat, nā ſurrexit ruſtic⁹ ⁊ caute exp̄lozās q̄ nō
hec forent, viſit ſantuciā denudatā. audiuit
q̄ illā dicētē: vbi ē pecunia hui⁹ ruſtici. **A**d
q̄ vba audiuit diabolū rīdentē. h̄ illū oculū n̄
videret. **P**ecunia illi⁹ ē in vtre porci ſui q̄
cecidit dū erat in ſtabulo ⁊ porc⁹ ibi cōedes
cū alijs immūdicis illā deglutit. dicās tñ
ei qz vroz ei⁹ furata ē vt ſic diſcordia ſemief
inter vroz ⁊ ipm. **S**tatum ruſtic⁹ in diſceſſ⁹
ſit ⁊ concito greſſu ad p̄p̄ia feſtinās porcū
ſuū interfecit: in cui⁹ vicerib⁹ pecuniā p̄dia
tam inuenit: dein peruſū ſe p̄tulit maleficā
accuſauit. q̄ ad iudiciū deducta: ⁊ de ſuis con
uicta ſclerib⁹ igne cremata ē. **T**ertiū dū
biū fuit vtrū peccet q̄ adorat diabolū cuz ſe
trāſfigurāt in anglm luc⁹. **N**o qd ita d̄ on⁹
Bona. in iij. diſ. ix. ar. j. q. vi. q̄ honoz latric
pt aduerſario xpi dupl̄ rephiberi. aut ſimpl̄
aut ſb p̄ditioē. **S**i ſimpl̄ dico q̄ nō poteſt
eſſe ſine pctō: offerēt em̄ cultus latric alteri
q̄ deo: ⁊ iō eſt ibi p̄ctm̄ idolatrie: nec excu
ſat rōne ignoratiē. **P**abet em̄ hō triplex ad
iutoriu p̄ qd pōt errore deuitare. **P**rimū eſt
remediū ad monitionis ſacre ſcripture q̄ dicit

cit q̄ multi venturi sunt in nōie xpi mēdaci
ter. **S**ecūdum ē remediū scō orōis q̄ ad deū
debet homo recurrere vt cor ei⁹ illuminet.
Terriū est suspēso credulitat⁹ sue. **N**ō em̄
debz hō omī spūi credere, s̄ p̄bare si ex dō
sunt. **Q**ui em̄ cito credit in talib⁹ leuissē cor
be, et fortassis inflatus in corde ad tales visi
ones et reuelatiōes idoneū se esse existimat
vñ tales apparitiōes pot⁹ sunt formidāde
q̄ desiderāde. **P**arras em̄ de quodā scō pas
tre q̄ cū ei diabol⁹ in spē xpi apparui⁹, ille
clausis ocul⁹ dixit se in hac vita nolle xpi⁹ vi
dere. **A**t diabol⁹ ei⁹ hūilitate p̄fusus statim
evanuit. **E**cōtra de plurib⁹ dī, qui se ad visi
ones idoneos reputauerūt et desiderauerūt
q̄ in multas infanias et errores p̄cipitati sūt
Et iō si simplr adorāt q̄s xpi abuerariū/nō
excusāt a peccō etiā si crederet ipm̄ eē xpi⁹. **S**i
etiā adorēt s̄ p̄bitiōe h̄ p̄t esse dupl̄r. aut
q̄ est illa conditio habitualiter aut actualis
p̄siderata siue opposita. **S**i actuali sic n̄ ad/
orat ipm̄ luciferum; s̄ magis chm̄ q̄ n̄ stat
orō nisi stante p̄bitiōe: et ad eum refer̄ ad
oratiōem quē refertur adoratiōis impletio
vel intentio. **S**i at illa p̄bitiō sit s̄ p̄bitiōe
habituali hoc mō n̄ sufficit ad vitādū peccū
idolatrie resp̄cū hui⁹ apparitiōis siue trāsfī
gurationis: sufficit tñ resp̄cū sacram̄ti altar⁹
Nā tal⁹ trāsfīguratio ē insolita. **E**t iō nō de
bet ad eam p̄cipitanter sequi adoratio, s̄ cū
maturitate et p̄ua orōne. **S**ed p̄secratio ho
stie est p̄fuerat, iō sufficit q̄ adorās in habitu
hac hēat p̄bitiōe videlz si p̄secratio sit des
bito mō scā. **N**ñ pauci vel nulli fideles in
hac adoratione peccāt. **O**mēs em̄ accedūt
cum p̄bitiōe ista.

De felici martyrio beati iacobi ad qd cō
currit sanitas palitici et pueris iose. atq; se
pulture miraculosa dispō. **Lap. ij.**

Secūdum misterii p̄teplādū de btō ja
cobo dī vtiose tolleratiōis. **N**ā pro
chzō martiriū capitis obrūcatione sustinu
it. circa qd tria p̄uilegia p̄siderem⁹.

Primū fuit palitici sanatio

Scōm iose pueris.

Tertiū sepulture dispositio

Primū p̄uilegiū fuit palitici sana. **C**ū
em̄ nissu herodis ad decollādū duceret. qdā
palitici in via iacens ad eū clamauit, vt sibi
sanitatē p̄ferret. **C**ui iacob⁹ ait. **I**n nōie ie
su xpi p̄ cui⁹ fide bucoras decollabam. ex
urge sanus. et benedic creatorem tuū: q̄ sta
tim fact⁹ san⁹ surrexit et bñdixit dñm. **D**e
cūdū p̄uilegiū fuit iose pueris. **P**er em̄ suo
nem in collo eius miserat illūq; trahebat. q̄
viso miraculo paralitici ad pedes iacobi se
p̄strauit et veniā petēs xpianū se fieri pol
tulauit. qd cū vidissz **A**biachar pontifex si
bi dixit. nisi nomē xpi maledixerz cū ipō ja
cobo decollaberz. **C**ui ioseas **M**aledcūs tu
Nomen at bñm n̄i iesu xpi sit bñdcm̄ in se
cula. **T**ūc **A**biachar os ei⁹ pugnis cebi ius
sit. et missa de eo legatione ad herodē impe
trauit vt cū iacobo decollaret. **C**ū at decol
lari deberent. iacob⁹ lagenā aque petijt. et
ibi dē ioseam p̄tin⁹ baptizauit. et statim capi
tis obrūcatione martiriū p̄summauit. **D**e
collatus est autē beatus iacob⁹ viij. kl. ap̄il⁹ in
annūciatiōe dñe et viij. kl. augusti. in cōpō
stellā translat⁹: et tertio kalēdas ianuarij se
pultus. q̄ sepultura ei⁹ fabricata fuit ad au
gusto vsq; ad ianuariū p̄lōgata. **S**tatu it tñ
ecclā vt festū eius viij. kl. **A**ugusti tpe sciz
magis p̄gruo celebraret. **T**ertiū p̄uilegi
um fuit sepulture dispō. vt em̄ refert iohēs
Be lethy. decollato iacobo discipuli corpus
ei⁹ nocte timore iudeoz rapiētes nauī illud
imposuerūt: et sepulturā diuine p̄uidentie
p̄mittentes nauim sine remige p̄scenderūt
Et āgelo bñm buce in galiciam in regno **L**u
pe applicuerūt. **E**rat ibi regina sic dca lupa
nōie et merito vite: deponētes q̄ corp⁹ dñi
ui sup̄ quēdam magnū lapidē illud posuerūt
qui lapis mor vt cera corpoz cessit et in sar
cophagū corpi se mirabilr coaptauit. **I**n
gredientes igit discipuli ad **L**upam dixerūt
Dñs iesus xps mittit ad te corpus discipuli.
vt quē noluit suscipere vinū suscipias nunc
defunctū. **E**t narrantes ei⁹ miraculm̄ qualif
scz illuc sine remige aduenissent. locū ei⁹ se
pulture congruū petierūt. **Q**ue dñ regina
audissz vt p̄fatus iohēs be lethy dic. eos in

dolo ad quēdā virū crude lissimū destinauit.
vt ei sup hoc p sensu haberet. Qui eos ce-
pit & in carcerem reclusit. Cū at ille discube-
ret agel⁹ dñi apparuit & eos libere abire p-
misiit. Qui ad reginā redeūtes: itē petie-
rūt locū sepulture p corp⁹ beatissimi iaco-
bi. quib⁹ illa rñdit. accipite boues q̄s hēo in
tali mōte & plaustrū iūgite. & corp⁹ dñi vři de-
ferte: & locū sicut volueritis edificate. Hoc
at lupa dolose dicebat. Sciebat em̄ boues
esse thauros indomitos & siluestres. Et ido
putauit q̄ nō possent iūgi nec applicari. vt
si iūgerent huc illucq̄ discurrerent: & sic cur-
rum dissiparent & corp⁹ ei cerent & ipōs ne-
carent. Sed non est sapiā ptra deū. Nā illi
doli nō cogitantes montē ascēderūt. & bra-
conē quēdam ignem spirantē & in eos irruē-
tem cruce apposita p mediū vētrē scindunt
scō etiā sup thauros signo crucis velut ag-
ni p̄tin⁹ māsueuerūt. Et eos iūgētes corp⁹ s-
cī iacobi cū lapide sup quē positū fuerat in
curru posuerūt. Boues at fine alicui⁹ regi-
mine corp⁹ in mediū palatiū. Lupa adduxer-
unt. Qd illa vidēs stupēs credidit. & rpi-
ana facta. omīa q̄ petierūt tribuit & palatiū
in eccliam scō dedicās magnificē ipām dota-
uit & in bonis opib⁹ vitā finiuit.

Quart⁹ beat⁹ iacob⁹ graciosus est & beni-
gnus his qui imploant ei⁹ patrocinii.

Capi. terciū

Tertiu⁹ misit riuū ptempladū de beato
iACOBO dī gratiose auxiliatiōis. Res
mira est p̄siderare q̄ p̄mpte q̄ abūde q̄ue
celeriter iacob⁹ in celo beat⁹ suis deuotis et
suffragia illi⁹ expōsētib⁹ frequēter occurrat.
Dimisit tñ multis que dici possent. tria in
hac pte stupēda miracula exponem⁹. Primū
est de quodā Bernardo mutinēse q̄ dū cap-
t⁹ & cathēnat⁹ in p̄sūdo turris posituseēt &
sp̄ b̄tū iacobū inuocaret: appuīt ei scūs iac-
ob⁹ dicens. Veni sequere me in galiciā. Il-
le s̄o vinctus ad collū suspēsus ad sūmitatē
turris p̄scēbit. & inde sine aliq̄ lesiōe saltū v-
nū fecit: cū turris septaginta cubitoꝝ altitu-
dinē possideret. Secundū miraculū fuit de
triginta viris de lothoringia. q̄ circa annum

dñi **M. lxx.** ad scū iacobū pperātes omēs
vno excepto fidē sibi mutuū fuitij p̄miserūt.
Vn⁹ igit infirmat⁹ a cūctis relinq̄t. & a solo
illo qui fidē non p̄miserat ad pedē mōt⁹ scī
michael⁹ custodit⁹. Sed aduēsp̄rascēte die
morit⁹. viū⁹ at pp loci solitudinē & defuncti
mortē & imminētis noctis caliginē: & gē-
tis barbare feritatē timuit valde. H̄z stati-
scūs iacob⁹ in spē equitis sibi apparēs & euz
psolās ait. Trahe mihi hūc mortuū & tu ab-
cēde post me su p equū. Sicq̄ illa nocte añ
solis ortum dietas quindecim pagentes ad
mōtē gaudiū q̄ edimidia lingua dñi circa scū iac-
obū puenerūt. Vbiq̄ scūs iacob⁹ vtrūq̄ de
posuit. p̄cipiens vt canonicos scī iacobi ad
sepeliendū pegrinū mortuū puocaret. ac so-
cīs suis diceret q̄ pp fidē violatā eozū ppe-
grinatio nil valeret. Qui iussū ppleuit & so-
cīs ea q̄ scūs iacob⁹ dixerat intimauit. Ter-
tiū miraculū de eo legitur de quodā theutho-
nico q̄ cū filio suo circa añū dñi **Mille simū**
nonagesimū ad scū iacobū p̄gēs: & in vrbe
tholosana grā hospitādi diuertēs ab hos-
piti inebriat⁹: & ab eo in malis ciphys argē-
teus abscondit. Mane igit exētes q̄si latro-
nes insequit⁹ eos: & q̄ ciphū fuissent furati e-
is obiecit. Qd cū inuētū fuiss⁹ iudici accusā-
tur. Data vō s̄mā oīa q̄ hēbāt hospiti dātur
& vñ⁹ eoz⁹ ad suspēdiū iudicat⁹. H̄z cū pater
p filio & fili⁹ p p̄re mori veller. tadē fili⁹ us
suspēdit⁹ & p̄ merēs ad scū iacobū p̄grebī-
tur. Agit post triginta sex dies rediēs ad cor-
p⁹ filij sui diuertit: lamētābiles voces emit-
teis. Et ecce fili⁹ suspēsus cepit psolari euz
dicēs. Dilectissime pater noli flere qm̄ hucusq̄
scūs iacob⁹ me sustentauit & celesti dulcedi-
ne refocillauit. Qd p̄ audiens ad vrbe⁹ cu-
currit. & veniēs populi pegrini filiū inco-
lumē depoluerūt & hospite suspēdit⁹. Sūt
et alia miracula in ei⁹ legenda posita q̄ ca bre-
uitatis dimittimus. Retulim⁹ tñ ista tria vt
sic inflammet⁹ ad beati iacobi deuotiōz oēs
illi q̄ sepenuēro in hac vita tribulatōib⁹ agi-
tant⁹. habeāt b̄tū iacobū aduocatū & n̄ de-
rit eis auxiliū de celo. In q̄ ipē glōsios cum
xpō letat⁹ p infinita scēla scēloꝝ. Amē.

¶ Fermo trigessimus septimus dñs mattheo apostolo & euangelista qđ xpm secutus est in obedientia: paupertate & patientia

Urgens secutus est eu

¶ Scribuntur hec verba Matthei ix. ca. & in euangelio pntis solemnitate grauissima est iactura illoꝝ qui toto affectu dinitis huius seculi sese dederunt. Temporalia quippe omnia transitoria sunt & cito depereunt. Propterea inquit Dauid in ps. Dormierunt somniū suū & nihil inueniunt oñes viri diuitiarū in manib⁹ suis. Galuberri mū itaq; & ab omib⁹ acceptadū saluatoris nostri est documētū: qui Matthei vi. ca. dixit. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. thesaurizate in celis ubi nec fures timeantur neq; finis formidatur. Audiuistis hec vba scūs Mattheus & vocat⁹ xpo calcatis omib⁹ hui⁹ mūdi bonis: apostolicam vitā seruauit. An vt p euēgesta magnifica cōprehēdam⁹ in hoc sermone conabimur laudes ei⁹ de p mere sub titulo de xpi sequela. Notabim⁹ at principalit tria in quib⁹ ipse secutus ē xpm ducem & caput oim

Primum fuit obedientia.

Secundum paupertas.

Tertium patientia

¶ Quia beatus Mattheus obediuist xpo vocanti. Et qualiter in omib⁹ obediendū est deo & quare obedientia sit hōi pnestanda. Et de septem obedientie gradib⁹.

¶ Capi. primum.

¶ Primum in quo Mattheus secutus fuit xpm est obedientia. Erat ipse natione iude⁹ vt ieronimus asserit in plogo in mattheuz. officio publican⁹. i. cura hñs de publicis actib⁹ p m. Psycho. de li. Erat em̄ tūc iudei tributarij romanorū. Et illi qui colligebāt tributū rōnis mittendū dicebāt publicani. Pmo sunt cōiter campsores & pecuniarū numeratores. Vidit ergo iesus illū sedētem in tholoneo. Et tholoneū pnūciaf penultima pducta. Dixitq; illi Sequere me. Confestim obediuit. nō replicauit: nō cām eregit. n̄ pōxit. n̄ deniq; passus ē morā. In h xpo quātū potu

it se effecit pformē. qui pfi eterno ē factus obediens vsq; ad mortē. vt dicit ad Phil. ij. ca. Sed vt obedientie stus clari⁹ eluceat in hoc loco tria dubia se ingerūt declaranda. Primum vtrū dō sit in omib⁹ obediens. 2m vtrū hōi sit obediendū. 3m qualis est obediendū.

¶ Ad p mū dubiū arguit quidā sic. Nihil ē faciendū p virtutē: s; inueniunt qđā pcepta di ptra vtutem: s; deo nō est in illis obediendū. Precepit nāq; abrahe vt occideret filiū innocentē: sicut pz Gen. xxi. ca. Et iudeis vt fu rarent res egiptioꝝ vt po. exodi xij. ca. qđ fuit ptra iusticiā. & Dzee vt acciperet mulierē adulterā qđ ē ptra castitatem. Scūs Aho. ba. se. q. ciiij. ad hoc ita rident. qđ sicut de nihil opat⁹ p nām: qđ hoc ē natura vnus cuiusq; rei qđ in ea de opatur. vt dicit aug⁹ xix. de ci. di. & etiā glo. ad roānos xi. ca. opatur tñ aliqui ptra solitū cursu s; nāe. Ita et s; de nihil pōt pcepe cōtra vtutē. qđ in hoc pncipali pñsit virt⁹ & rectitudo volūtāt⁹ huāne qđ dei volūtati pformetur & eius sequat⁹ impius qūs sit ptra vtutis modū. Scdm hoc ergo pceptum abrahe factum qđ filiū innocentem occideret nō fuit ptra iusticiam qđ dñs mort⁹ & vite. filij n̄ fuit p iusticiā qđ mādauit iudeis vt res egiptioꝝ acciperent qđ eius sunt omnia. & cui voluerit dat illa. Dñi xiiij. q. v. ca. dixit dñs. dicitur: Nec israhel te furtū fecerūt s; deo iubēti ministeriū exhibuerūt. Nec fuit ptra castitatē pceptum Dzee scdm: qđ ipse dñs est humane gnationis ordinator. Et ille est debitor mod⁹ vt dñs mulierib⁹ quē de instituit. Concordat his dñs Bonauē. in suo pmo di. xlvij. vbi ait qđ dñs n̄ pōt pcepe mā. manēs malū: ex eo qđ illud qđ precipit sp̄s est bonū: liz qñz aliquid est s; malū ante qđ ab ipso pcepet. Iustū itaq; & debitū est in omib⁹ obedire deo cui omnia creatura famulatur. Ipse nāq; obediūt oēs āge li. sol & luna & omnia sidera celi. Insensibilia elemēta & cūcta qđ in celis & in terris repiuntur. Quātomagis ei⁹ impio s; biacere tenet hō: cui tot innumera est largit⁹ beneficia. & p p obediētiā pollicet⁹ efna pmiā. Scdm dubiū fuit vtrū hōi sit obediendū. Ad quod

ita respondet **T**ho vbi supra qd sicut actio-
nes rerum naturalium: pcedunt ex potentia
naturalibus. ita etiam opationes huane p-
cedunt ex humana voluntate. **O**portuit aut
in reb naturalib vt superiora moueret in-
feriora ad suas actiones per excellentiam
naturalis virtutis collate diuinit. **N**on etiā
in rebus humanis oportet q superiores mo-
ueant inferiores per suam voluntatem ex vi
auctoritatis diuinit ordinate. **M**ouere aut
p rōnem et voluntatem est precipere. **E**t iō
sicut ordine naturali diuinit instituto infe-
riora in rebus naturalib necesse hnt subdi-
motioni superiorum. **I**ta etiam in reb huā-
nis ex ordine iuris naturalis et diuini tenent
inferiores suis superiorib obedire. **P**oc est
q apls dixit ad Romanos xiiij. ca. **O**mnis a-
nima potestati b sublimioribus sbdita eē de-
bet. **N**on enim est ptas nisi a deo. **S**z ple-
rig obijciunt huic sentētie ptēdentes pba-
re q nō debet homo homi obedire: nā vide-
tur hoc esse ptra ordinationem dnam cum
deus hōiem pderit in libertate arbitrij. et
reliquerit illū in manu filij sui. quare vide-
tur q vnusquisq suo cōsilio et voluntate. nō
alteri pcepto se regere debet. **A**d h^o ita
rīdet **T**ho. q de reliquit hominem in ma-
nu filij sui non q liceat ei facere omne qd
vult: sed quia ad id qd faciendum est nō co-
gitur necessitate nature sicut creature irrō-
nales: sed libera electione ex proprio pfilio
pcedente. **E**t sicut ad alia facienda debz p-
cedere pprio pfilio. ita etiam ad hoc q obe-
diat suis superiorib. **E**x quo obedire homi
qui superior est in his que spectat ad suā su-
perioritatem: debitum est et laudabile. **I**n
mo obedientia cunctas vtutes morales ex-
cellit. **N**am inter vtutes morales tāto aliq
potior est quāto magis aliquis contemnit.
vt deo inhereat. **S**unt autem tria genera
humanorū bonorū. q homo potest contem-
nere ppter dīm. quorū infima sunt exteriora
bona. **M**edia sunt bona corporis. **S**upma
āt sunt bona anime. **I**nter que quodāmo-
do precipua est voluntas in quantū sciz per
volūtatem homo omib alijs bonis vtit^r.

Et ideo per se loquendo laudabilior ē obe-
dientie virtus qua quis ppter deū contem-
nit propriam volūtatem q alie virtutes mo-
rales que ppter deū aliq alia bona contemunt.
Ideo gregor^o vltimo moralium exponens
illud p^omi Reg^o. xv. ca. **M**elior est obedi-
entia q victimē inquit. **O**bedientia victi-
mis iure pponitur. q p victimas aliena cas-
ro. p obedientiam vero volūtas ppa mac-
tatur. **Q**uantum vero obedientia sit grata
deo. ostendūt nobis exempla pbatissima.
Nam in vitalis patrū narratur: qualiter ab-
bas paul^o pcepit discipulo suo **J**oāni. vt
asserret ei finius bouem quo indigebat. **A**t
ille ait. **I**n loco vbi finius est habitat lee-
na **L**ui abbas. **S**i venerit super te. alliga e-
am et duc tecum. **F**uit ioannes et inuenit le-
enam irruentem super eum qui voluit eaz
tenere sed aufugit. **J**ohannes vero seque-
batur eam dicens. **A**bbas me^o pcepit: vt
alligatā bucam te ad eū: mox bestia sbstitit
et tenens eam reuertebat ad monasterium.
Qūcum vidisset abbas ne forte discipulus
inde extolleretur dixit ei. **S**icut tu insens-
ibilis es: ita insensibilem bestiam adduxisti.
solue et dimitte eam vt ppat ad locum suū.
Refert adhuc grego^o. iij. dyalogorū libri. q
liter **M**aurus missus a sancto **B**enedicto.
vt succurreret placito puero quē rapuerāt
aque per spaciū sup aquas ambulauit. et
puerū eduxit saluū. qd sanctus **B**enedictus
obediētie merito deputauit.

Tertium dubium fuit qualiter est obe-
diendū. **A**d qd fm **B**ernardū dicim^o q sep-
tem sunt grad^o obedientie. quorū prim^o est
obedire libenter. quem gradum ipse ait. nō
potest ascendere. qui voluntatem precipiē-
tis suam nō fecerit. **I**deo ch^oist^o johannis
iij. ca. dicebat **M**e^o cib^o est vt faciam volū-
tatem patris mei qui misit me. **E**t hoc **B**er-
nard^o ait. **Q**uisquis occulte satagit vt quod
vult ipse hoc ei plat^o iniungat. ipse se seducit
si forte sibi quasi de obedientia blāsiat. **N**e-
genim in capse plato sed magis ei plarus
obedit. **E**t idem **B**ernard^o in sermōnibus
Maiorez inquit grām meretur qui paratū

se exhibet an̄ mandatū qđ qui obedire sata-
git post mandatū. **S**ecūdo grad⁹ obediētie
est obedire simpliciter. Multos em̄ viderē
post p̄cipientis in p̄iuz multas facere ques-
tiones et sepi⁹ ingeminare. qđ hoc fieri be-
beat: quis valet hoc adimplere: et hūoi. inde
murmuratio. excusatio. simulatio. impossi-
bilitas. aduocatio amicorū. Amen de vero
obediētie dicit in ps. In auditu auris obe-
diuit mihi. Et Bernard⁹ ad fr̄es de monte
dm̄ ait. Verus obediens stultus fiat vt sit
sapiens. ad hec omnis eius sit discretio. vt
in h⁹ ei nulla sit discretio. Terti⁹ grad⁹ obe-
diētie est obedire hilariter. Hilarē enīz
tatozem diligit de⁹. vt dicit⁹ se ad choz. ix.
ca. **I**deo Bernard⁹ ait. Serenitas in vul-
tu: dulcedo in sermonib⁹ multum colorant
obediētiā obsequentis: Rubilosa corpo-
ris cōpositio. et facies tenebris tristitie ob-
fuscata deuotionem ab animo recessisse sig-
nificant. Quart⁹ grad⁹ est obedire velo-
citer. Dictū fuit zacheo Luce xix. Sextinās
descende. Apostoli insup Petr⁹ et Andree
ad iacob⁹ et joānes. ac ipe matthe⁹ a xpo vo-
catus p̄tinuo secuti sunt eum. Quint⁹ grad⁹
est obedire viriliter in reb⁹ videlicet arduis
et duris. Unde Bern. ait. Demētote fr̄es
chr̄i qui ne perderet obediētiā pderet vitā
Sext⁹ grad⁹ est obedire humiliter. Unde
saluator n̄r Luce xviij. ait. Cum om̄ia bene-
feceritis que precepta sunt vobis: dicite ser-
ui inutiles sum⁹ qđ debuim⁹ facere nō fecim⁹.
Septim⁹ grad⁹ est odire p̄seuerantē
qđ vt dicit mathei. x. ca. Qui aut p̄seuerauerit
vsq; in finē hic saluus erit. Igit⁹ beat⁹ ma-
theus obediētiā complet⁹ est: dum imme-
diate post xpm̄ abire cepit. Suscepit tñ il-
lum hospitiū et in sua domo parauit cōuiuiū
discubente vero chr̄o ecce multi publicani
et peccatores venientes discubebant cū ie-
su et discipulis ei⁹. Videntes aut pharisei dis-
cebant discipulis. Quare cū publicanis et
peccatozib⁹ māducat magister vester: quasi
bicār. vos estis fatui qđ talem m̄gr̄m seqm̄i
A. i. eius audiens ait: nō est opus valētib⁹
medicis. sed male habētibus. Medic⁹ se

vocat aīay. s. de quo in ps dicit. Misit vbu suū
et sanauit eos. Pei⁹ christ⁹ addidit. Eūtes dis-
cite et diligenter p̄siderate. illd qđ scribitur
P̄see vj. ca. Quid ē miām volo et nō sacri-
ficiū. quasi dicat. Si hāc scripturā diligēter
p̄sideretis inuenietis me facere fm̄ ip̄am.
p̄pter qđ pcludit. Non em̄ veni vocare ius-
tos s; pccōres ad p̄mā. s. nā et si aliq; ius-
tos vocauerit ab augmētū grē vt Petr⁹ et
Andree et similes: tñ vocauit s; pccōres
ad p̄mā. **P**ietas ihesu xpi benedicti. **P**
vba dulciora sup mel et fauiz. **P**oeniq; fidu-
cia et spes indubitabilis lāguetiū aīay. **I**h̄o
veni inquit vocare iustos s; peccatores. **E**x
p̄giscimini ad vocem tā blandā. tam suauē:
tāq; benignā. **E**xurgite o peccatores a viti-
is: deponite iā sordes illoz: vocat vos xpus
obedite illi. et cum mattheo sequim̄ euz qui
se dixit. **Q**ui sequit me non ambulat in te-
nebris

Circa beat⁹ Matthe⁹ secut⁹ fuit christ⁹
in paup̄tate qđ data fuit apostol⁹ sub p̄cepto
quā ip̄i diligenter obseruauerunt medican-
tes. **C**ap. scdm

Secūdu in quo Matthe⁹ secutus fuit
christ⁹ est paup̄tas altissimā. nā cūct⁹
diuitijs paupib⁹ dispensatis nihil de cetero
possessione p̄prium. Paup̄tate itaq; volūtari
am p̄fessus est: vt ad celi diuitias pueniret
Mendicādo igit sibi victū quesitū. et eleo-
finis bonoz viroz se sustentauit. **S**z in hac
pte tria sunt dubia explanāda.

Primū vtrū paup̄tas fuit a xpo data apos-
tolis s; p̄cepto.

Secūdu vtrū apostoli vitam paupem vo-
luntarie duxerūt.

Tertiū vtrū sit licitū medicare.

Ad primū dubiū r̄ndem⁹ fm̄ doctrinam
scripturę atq; scōrum. qđ xps p̄cepit aposto-
lis vt essent paupes. **D**ñs ambro⁹ exponē
illud luce x. ca. Nihil tuleritis in via inquit.

Qualis debet esse qui euāgelizat regnū dī
preceptis apostolicis designat: vt sine vi-
ga sine pera. Et glosa sup illo verbo actiū
ij. ca. Argenti et aurū nō est mihi hoc dixit
petr⁹ galitico: memor illi p̄cepti dñici. noli

possidere aurū. **Et Aug⁹** in li. de mirabilib⁹
sacre scripture In excusatioe elemosine et
paupertatis p⁹fessione bicit palitico **Burge**
et ambula. magistri pceptū seruās dicentis.
nolite possidere aurū. **Et Bern⁹** ad frēs de
monte dñi Cū diues esz xpus paup⁹ p nob⁹
fcūs est. **Et** qui volūtarie dedit pceptū pau
ptatis ipse eiufdē in semetipso nob⁹ fornaz
dignat⁹ est demonstrare. **Et Hiero⁹** ad eustō
chiū. Discipuli sine calciametoz onere. et vi
culis pellis ad p⁹dicationē noui euāgelij bel
tinātur. **Et** milites vestimētis iesu forte di
uisis. caligas non habebat quas tollerēt. ne
qz em habere poterat de qd phibuerat in
seruis. **Et Crisost⁹** omelia vltima sup mat
theū. Si bonū esz aurū hoc vtiqz dedisset
apostolis xps. quib⁹ ineffabilia tribuit dona
Hūc at n solū n debuit. sz h⁹re phibuit. **Cij^m**
dubū fuit vtrū apostoli pceptū datū d pau
ptate impleuerūt. **Et** q sic. paz qz scribitur
Matth⁹ xix. qualis petrus dixit xpo Ecce
nos reliquim⁹ ōnia. **Et** mathi. iiii. ca. dz. pti
nuorelictis ōib⁹ secuti sūt eū. Eusebi⁹ in p⁹
li⁹ ecclāstice historie refert q post ascēsiōez
xpi cū Abagar⁹ rex sanat⁹ a thabeo aposto
lo pcepissz et dari aurū et argentū. ille n acce
pit dices. Si nrā reliquim⁹ quō accipiem⁹
aliena. **Et** de hoc jeroni⁹ ad Aggeruthiam
ita scribit. Nemo aplis paupior fuit. et nec
tm p dño dereliquit. **Et** idē ad Petriade
vginē. Apostolici fastigij p⁹fcēqz virtutū
ōnia vendere et paupib⁹ distribuē. et sic leuē
atqz expeditū cū xpo ad celestia s⁹uolare. et
idem ad Helibidiā. Dis p⁹fcā esse et in p⁹ sta
re fastigio dignitat⁹. fac qd fecerūt apli. vē
de ōnia q hēsz da paupib⁹. et sequere salua
tozem et nudā solāqz crucē sola seqris **Cij^m**
dubū fuit vtp sit licitū medicare. Ad qd in
dem⁹ p⁹m Tho. ba. de. q. clxxxvij. q qd dupli
ci de cā possz qz medicare. Priō cā cupidit
tatis. dū quis medicat vt thezaurizet vel vt
sic viuat de medicitate. qui victū possz acq
rere laborādo. Dñ lex civilis imponit penā
validis medicatib⁹ qui n pp humilitatē vel
utilitatē vl necessitatē medicant. Secdo p⁹
quis medicare cā humilitatis. **Uaz act⁹** mē

dicationis habz quādam abiectiōē sibi cō
iunctā. vñ illi abiectissimi vidēt inter hōies
esse qui n solū nō sunt paupes sz in tm egē
tes qz necesse hnt ab alijs victū acq⁹ere. **Et**
fm hoc humilitatis cā aliqui laudabil⁹ medi
cāt. Dñ jeroni⁹ in epla ad Oceanū p⁹men
dat fabiolā de hoc q optabat vt suis diuiti
is paupib⁹ effulis p xpo stipes acciperet. Qd
brūs Alexi⁹ p⁹fecit. qui ōnib⁹ suis dimissis
pp xpm gaudebat se etiā a suis suis elemo
sina accepisse. Brūs insup Grāscē in sua
regula ita dixit. Grēs nichil sibi appropriet
nec domū nec locū nec aliquā rem sz tqz pe
grini et aduene in paupertate et humilitate dño
famulātes vadāt. p⁹eleōsina p⁹fidēt. nec oz
eos verecūdari qz dñs p nobis se fecit pau
perē in hoc mūdo. hec ille. Vbi aduertēdū
q dñs iesus xps medicauit vt sic in hoc hūi
litati sue nobis pberet exemplū. Dñ Bern⁹
ard⁹ sup ij. ca. Auce ait. P⁹ te dñe p ōnia
nostre paupertati p⁹formares. et oēs vite hu
mane calamitates suscipies quasi vn⁹ in tur
ba paupum stipē p ostia medicabas. Quis
me dabit illarū buccellaz medicataz p⁹ctici
pem fieri et ill⁹ diuini edulij reliquijs sagi
nari. Lenet Bern⁹ q in illo tribuo q⁹ p⁹ se
segauit a matre et a ioseph ex elemosinis vi
xit. **Et** glo. sup illo verbo p⁹si. Ego at medi
cus sum et paup⁹ inquit. Hoc dicit xps de se
ex forma serui. Mendic⁹ namqz fuit. qz pe
tens et paup⁹. j. sibi nō sufficiens. qz mūdanas
copias nō habebat. **Et** jeronim⁹ in quadam
epla. Caveas ne dño tuo. s. xpo medicante
alienas diuitias pgeras. Tertio p⁹ qz medi
care cā necessitatis. Sicut cū aliquis n pōt
aliquā habere vñ viuat nisi in mendicet. Quar
to p⁹ aliquis mendicare cā utilitatis cū sciz
aliquis intendit ad aliqd vtile p⁹ficiendū qd
sine elemosinis fidelū facere n p⁹t. Sic pe
tunt elemosine p constructione pontis vel
ecclesie. vl quibuscūqz alijs opib⁹ q vergūt
in utilitatē cōem: sicut scolares vt possint
p⁹care studio sapiētie. **Et** his apparet qz sit
temeraria siue dānabil⁹ illoz s⁹ma q religio
sos dānant eo q medicādo elemosinas qui
bus sustentant acquirūt cū id laudabil⁹ fiat

Nam elemosine religioſis id tribuuntur: vt liberius religioſis actibꝫ inſiſtere poſſint. qꝫ
rum cupiunt ſe fieri participes: qui tēpali ſb
miniſtrant. **Q**uiſqꝫ aut actus ſunt orō
nes: diſcipline: ieiunia: officia diuina cele
bratio miſſarum. ſtudiū ſcripturę ſcē. pōica
tio euangelij. huiuſmōi. **E**t ergo iam ad
matthēū aplm redeamꝫ. de ipſo nō ſo^m legi
qꝫ reliquerat omnia. ſed etiam ex poſt obla
ta ſibi munera copioſa contempſit. **N**am p
dicans in ethiopia in ciuitate que dicitur va
dabar duos magos nomie **T**aroēs et **A**r
farat ibi reperit. qui ita hōies ſuis actibus
dementabant vt quofcūqꝫ vellent mēbro
rum officia et ſanitate priuare viderentur: qꝫ
in tantam ſupbiam eruperūt. vt ſe quaſi de
os ab omibꝫ facerent adorari. **M**atthē⁹ at
aplꝫ predictam ciuitatem ingreſſus et caput
Eunuchum candacis regine. quem **P**hlūs
baptizauerat hoſpitatꝫ ita magorum preſti
gia detegebat: qꝫ quicquid ipſi faciebāt ho
minibꝫ in pñitiem: hoc ipſe puerteret in ſa
lutem. **E**unuchus at ſanctum matthēū inter
rogante: quō tot linguas loqueretꝫ et intelli
geret: expoſuit ei matthē⁹ quōd ipſū ſcō deſ
cendēte om̄ linguarū ſciām apli recepiſſet
vt ſicut illi qui p ſupbriā ſciām apli recepiſſet
vt ſicut illi qui p ſupbriā ſciām apli recepiſſet
celū edificare volebant p ꝫſuſione linguarū
ceſſarūt ab edificio: ſic apoſtoli p om̄i
linguarū ſciāz turrim nō de lapidibꝫ ſz d vir
tutibꝫ ꝫſtruāt. p quam oēs qui crediderint.
celū aſcēdāt. **L**ūc venit qui diceret magos
illos cū duobꝫ adueniſſe draconibꝫ qui ignē
ſulfureuz ex ore et naribꝫ euomētes: cūctos
hōies occidebant. **A**plūs at ſigno crucis
muniens ad eos ſecurꝫ exiit. quem mox vt
dracones viderūt. ante eiꝫ ꝫcedes ꝫtinꝫ hor
muerūt: dixitqꝫ magis. **E**t vbi eſt ars veſtra
Exitate eos ſi poteſtis. **E**go at niſi dñm ro
gaſſem qd in me cogitaueratis inferre: in
vos ꝫtinꝫ exto: ſiſz. **C**um at populꝫ pueni
ſſet: in nōie ieſu ꝫcepit draconibꝫ vt abiret.
et nullū lebentes ꝫtinꝫ abierunt. **C**epitqꝫ
ꝫpſo de gloria ꝫadiſ terreſtris magnū ſer
monē ꝫtexere ſa qua ꝫꝫ ꝫccatum eiectuz
hōiem dixit: ſz per chriſtū in ꝫadiſum celeſ

tem renouatum. **E**t cū hec ꝫpſo loqueretꝫ
Ecce ſbito tumultꝫ exortus eſt in quo regꝫ
filius plāgebat mortuꝫ. **Q**uem cū magi ſu
ſcitare nō poſſent: ſuaſebant regi qꝫ in deo
rum ꝫfortium raptꝫ eſſet. **E**t ideo ſimulacrꝫ
et templū ſibi conſtitui oportere. **P**redcū
aut **E**unuchus magos cuſtodiri faciēs: apo
ſtolum abuocauit. qui orōne ſuſa: eū ꝫtinꝫ
ſuſcitauit. **Q**uappꝫ rex nōie **E**gippus hꝫ vi
ſo ꝫ vniuerſas ſuas ꝫuincias miſit dicens.
Venite et videte deum in effigie hōis latē
tem. **V**enerūt igit cū coronis aureis et diuer
ſis ſacrificiorꝫ generibꝫ volentes ſibi ſacri
ficare. **Q**uos matthē⁹ ꝫpſcuit dicens. **V**i
ri quibꝫ facitis: **E**go deus non ſum: ſed ſus
dñi noſtri ieſu xꝫi. **I**taqꝫ et munera accepta
re noluit. **I**lli ergo de auro et argento qd ſi
bi attulerant ipſo iubente ecclām magnāz
fabricauerunt: quam infra triginta dierum
ſpaciū ꝫſummarūt. **R**ex autem **E**gippꝫ cū
vxoꝫ ſua et om̄i populo baptizatus ē. **E**pi
geniā quoqꝫ filiam regis aplūs deo dicataz
ꝫluſqꝫ ducitis virginibꝫ ꝫrefecit. **P**atet
itaqꝫ quāto amore beatiffimꝫ matthē⁹ ꝫau
pertatē in omni ſua vita fuerit ꝫſecutꝫ qui
oblatus ſibi theſaurum accipe recuſauit
Qualiter beatꝫ matthēus ſecutus fuit
chriſtū in patientia quā habuit: equo anio
ferendo illatam ſibi mortem: ob quā hirta
cus dei iudiciū nō euasit

Ertium in quo bñs **M**atthē⁹ ſecutus
eſt chriſtū fuit patientia. **N**am fortia
nimo mortem violentam ꝫ xꝫo ſuſtinuit:
de qua tria ꝫſideremꝫ

Primo cauſam

Secūdo modum

Tertio iudiciū

Primo ꝫſideremꝫ cauſaz. quare matthē
us coronatus eſt martyrio. **E**t hec assignat
Tra et indignatio **P**irtaci regis. de quo ſic
ſcribit in legenda. **M**ortuo rege **E**gippo:
hic ei ſucceſſit qui de alieno genere erat. et
Epiſgeniam virginē cōcupiſcens: dimidiū
regni ſui ꝫlo ꝫromiſit ſi ei in ſuū ꝫiugium
faceret cōſentire. **C**ui aplūs rñdit. vt iuxta
morem ꝫꝫceſſoris ſui die dñica ad ecclām

ueniret. et pñte **E**pigenia cum ceteris virginibus q̃ bona sint iusta coniugia audiret. **Q**uod rex cum gaudio adimpleuit. putans q̃ **E**pigenie vellet coniugiu pñuadere. **M**attheus itaq̃ virginib⁹ et omni populo cōgregatis de bono matrimonio diu locut⁹ a rege plurimū est laudat⁹. credens q̃ hoc ideo diceret vt virginis aīm ad pñsūz matrimonij pñuocaret. Deinde impato silentio sermonem repetijt dicens. **C**um bonū sit matrimoniu si saluo federe teneat. bene scitis alitantes q̃ si regis sponfam aliquis seruoꝝz usurpare pñsumeret nō solum regis offensam sed mortem insup mereretur: nō quia vxorem duxisse pbat̃ sed q̃ sponfaz dñi sui accipiens eius matrimoniu violasse conuincitur. **I**ta et tu rex sciens **E**pigeniā eterni regis sponfam effectam et sacro velamiē psecratam: quomō poteris sponfam potētoritate tollere et tuo matrimonio copulāe. **P**ec vei ba odij et indignationis ptra aplm fomitem ministrarūt. **H**itarci animū inflāmarunt ad indiscretam et irōnabile fructūdiā: hec deniq̃ illū furibūdum recedere coegerunt. **S**ecundo pñderem⁹ de morte apostoli sanctissimi matthei modum. **R**ecedēte quidem hitarco ab ecclia apostol⁹ intrepid⁹ et constans ad patientiam omīs et pstantiam pfortauit. et **E**pigeniam coram se ex timore pstratam cum ceteris virginib⁹ benedixit. **P**ost missarum autē solemnias rex spiculatorē misit qui iuxta altare **M**attheum stantem et expanfis in celū manib⁹ orantem misso a tergo gladio interfecit et martyꝝz psecrauit. **M**ors preciosa in pñpectu dñi. **M**ors fructuosa que vitam in meli⁹ cōmutauit. **O** felix transi⁹ in quo mattheus tam breui spacio ad celestia regna migravit. **O** beata passio cui reddi merces infinita. **Q**uānam explicet quanta sit beati matthei gloria in celo et in terra. **A**nima ei⁹ vtiq̃ cū angelis et sanctis omib⁹ fruīf eterno bono. **C**orpus vero apud salernū translātū a cūctis fidelibus honorificentissime veneratur. **E**uangeliiū insuper ei⁹ pꝛe ceteris mag⁹ in ecclesia frequentat. sicut et psalmi **D**auido. et

epistole **P**auli. vt ex hoc peccatorib⁹ ab penitentiam redire volentib⁹ consequēderenit spes indubia prebeat. **N**am dauid peccato luxurie cecidit. **P**aul⁹ supbia intumuit. **E**t matthe⁹ auaricie dditissim⁹ fuit. **Q**ui tñ oēs ppter pñam exaltari meruerūt etiam in ecclia militante. **T**ertio pñderem⁹ de morte apostoli iudiciū quo punit⁹ fuit hitarcus arrogantissim⁹ et infans. **M**ortuo quidem aplō popul⁹ ad palatiū **H**itarci incensurus omīa pperabat. **S**ed pñbiter et dyacones impetum mitigantes apli martirium cū gaudio celebrarunt. **R**ex vero cuz nec p matronas ad **E**pigeniā directas: nec p magos posset eā aliquaten⁹ immutare totam domū ei⁹ igne copioso vallauit. vt ipaz cum ceteris virginib⁹ concremaret. **A**pl⁹ autem eidem apparens: oēm ignem ab ei⁹ domo excussit: qui erumpens regis palatium inuasit. et solo rege cum vnico filio vix euadente cūcta consumpsit. **S**tating filius eius a demone arreptus. pñis crimina confitens ab sepulchrum apostoli pparuit. **P**ater vero turpissim⁹ leprosus effect⁹. **Q**ui cū curari non posset manu pꝛia gladio se peremit. **P**opul⁹ autē frēm **E**pigenie ab aplō baptizatus regem pstituit. qui p ānos lxx regnauit. et filium suū sibi sstitues xpi anuz cultum magnifice amplauit. et totam **E**thiopie pñuinciam repleuit ecclesijs. **P**rem⁹ igitur dñm iesum xpm vt per meritā et intercessionē beati **M**atthei apli et enāgeoliste trahat corda nrā ad se vt eum seq̃ valeamus in operib⁹ virtuosis. **S**ic⁹ reddam⁹ nos dignos gratia sua et tandem glā illa perhenni in qua viuūt et regnat per infinita secula seculoz. **A**men

Sermo trigessimus octau⁹ d beato **T**homa aplō qui licet fuerit ex duodecim vnus qd ad gloriā suā accedit. tñ inuent⁹ ē et i plici pconio decoratus.

Thomas vnus ex duodecim. **S**cribuntur hec verba joannis xx. ca. **Q**uāuis beato thome ad glā ingentē accedere vi-

deatur eo q̄ duodecim ap̄loy numero illuz
dñs copulauerit. Verūtn̄ bñ est vt recogite
musea q̄ in aplatu egerit digna laude. Par
quispe immo nihil esset aplici fastigij acce
pisse hōez: nisi q̄ ad aplat̄ officij spectant
implerentur. Propterea in h̄ sermone de
scō Thoma dicturaliq̄ enarrabim⁹: ex qui
bus eū vey aplmre z noie cogscem⁹. De
nim vn⁹ ex duodecim fuerit patet sat⁹ ex v̄
bis euāgelij tā Joānis xx. ca. in themate:
q̄ etia Matt̄i. x. ca. Agit referam⁹ qd in
eo p̄medabile recipitur. Et lz illius preconia
multa sint: nostri de trib⁹ dūtaxat dicemus
Primum dicitur p̄firmatio.

Secūdum p̄dicatio.

Tertiū passio.

Qualiter Thomas fuit in fide p̄firmas
tus videbo xpm: vbi dclarat quō corp⁹ glo
rificatuz sit palpabile: an Thomas tetigit
xpm: z quō de eodē p̄t eē fides z visio. Ca. j.

Primū p̄conū beati Thome dī p̄fir
matio. Fuit eniz de resurrectione xpi
z illi diuinitate mō singlari p̄firmat⁹. Cum
em̄ v̄bis lz ap̄los recitātes resurrectionem
xpi q̄ eis appuerat ip̄a resurrectionis die illo
absente credere noluit. Neq̄ absentia illa
casual fuit: sz ex diuina p̄uidētia vt eēt occa
sio iterate appitiōis ielu xpi ad ip̄m reducē
dum z nos in resurrectionis fide p̄firmādos
put Grego. asserit in omel. Et lz dicat Lu
ce vltimo ca. q̄ duo discipuli eūtes in emaus
cognito dño in fractione panis redierūt in
hierlm̄ z inuenerūt p̄gregatos vñdecim: in
ter q̄s oportuit q̄ nūeraret Thomas: qz iu
bas iā erat extinct⁹. Tñ vt ait Beda: potuit
eē q̄ Thōs buz illi in colloq̄o de appitione
xpi existeret: eruit ab ap̄loy collegio. Et in
isto intuallo añz rediret ad eos xps appa
ruit decē aplis in cenaculo exñtib⁹ absente
thoma. Narratib⁹ q̄ illi visionē xpi resuscita
ti. Thōs rñoit. Nisi videro in manib⁹ ei⁹
fixurā clauoy z mittā digitū meū in locum
clauoy z mittā manū meā in lat⁹ ei⁹ nō cre
daz. Dic Criso⁹ ait. Sicut simplicit̄ qliter
cūq̄ credere facilitat⁹ ē ita multū inuestiga
re ē grossissime mēt⁹: z p̄ h̄ Thōs accusat.

Alis em̄ grossior: etās eam q̄ est p̄ sensum
grossissimū. tactū q̄rebat fidē z neq̄ oculū
credebat: vñ nō sufficiebat dicere: nisi vide
ro: sz addidit. z mittā digitū meū in locū cla
uoy z mittā manū meā in lat⁹ ei⁹ nō credaz
Sz p̄ dies octo dū erat oēs vñdeciz p̄gre
gati appuit illi ielus. Vbi Criso. inqt. Non
statim xps appuit sz post dies octo vt inte
rim Thōs a discipul ammonit⁹ attendat in
mai⁹ desiderū z fidelior fieret in futurum.
Stās q̄ ielus in medio dixit eis. Pax vob.
dein dicit Thome. Infer digitū tuū hac et
vide man⁹ meas: z affer manū tuas et mitte
in lat⁹ meū: z noli eē incredul⁹ sz fidel. Cōfi
derem⁹ quāta fuit benignitas ielu xpi q̄ nō
expectauit q̄ interrogaret a thoma scō ex sua
miscdia q̄si eū p̄uenies inuitat ad se cogscē
dum. Rñoit vō Thōas iā in fide firmatus
bis me⁹: z be⁹ meus. Cui xps dixit Quia vi
disti me thoma credidisti: beati q̄ non vide
rūt z crediderūt. Sz vt p̄dca sine aliq̄ errore
intelligātur op⁹ est vt tria dubia declare m⁹
Primum vtrū corpus glorificatū palpabile
sit a tactu non glorificato.

Secūdum vtrū Thōs tetigit corpus xpi.

Tertiū vtrū de eodē possit eē fides z visio.

Ad p̄mū dubiū dixit aliq̄ corp⁹ glo
rificatuz est intāgibile. qd p̄bare p̄tendit qz
Grego. in omel inqt. Corrupti necesse est
qd palpat⁹. sz glōsuz corp⁹ ē incorruptibile:
q̄ z impalpabile. Insup Criso. in omel ait.
Dignū est q̄rere qliter corp⁹ incorruptibile
tāgibile fuit mortali manu sz ne tumultue
ris descēssionis em̄ fuit. Tñ p̄riū p̄bari pōt
Nā Luce vltimo ca. xps dixit aplis. Pal
pate z videte. Et Grego. in omel. Palpa
bile fuit p̄ veritatē nature z s̄bile p̄ effec
tum sp̄sal potētē. P̄terea in corp⁹ glō
so erit veritas ossis z carnis. Caro est mol
lis z os durū: sz durū z molle sunt obiecta ta
ctus: q̄ corp⁹ glōsioz est tāgibile. Ad ha
bendā hui⁹ veritatis exp̄lāz noticiā: sciē
dum sm̄ doctrinā Bonauen. in iiii. di. xlii.
q̄ cū dico tāgibile duo dico. sc̄ pōt immu
tare sensuz z h̄ ē p̄fectiōis. Et qd nō p̄t late
re tactū nrm: z h̄ est imp̄fectionis. Et qz re

manebit qđ est pfectionis et tollet quod est
 impfectionis. **Ad** dicendū qđ corp⁹ glorio-
 sum pōt se p̄bere tāgibile et p̄t nō p̄bere
 siue latere. Et hoc h̄p̄m diuersas cōditio-
 nes. **Nā** tāgi pōt qđ pōt impellēti resistere
 cū sit corp⁹ verū nō vanū vel fantasti-
 cū. **Pōt** qđ p̄t penetrare organū tact⁹. **P̄t**
 mūm h̄p̄m veritate nature. **Sed** m p̄ esse
 ctum spūalis potētie. Et hec duo p̄ria sunt
 in nob̄ s̄z non in corpore glorioſo. Et ad illud
 qđ obijciebat qđ qđ palpat est corruptibile
 le. **Picēdū** qđ verū est de eo qđ est tactui s̄z
 iectum s̄z illud nō erat in corpore dñi iō cōde/
 scēſionis fuit. **Et** cōm dubiū erat vtrum
Thōs tetigit xpm. Et quibā modū cōgēſen-
 eo qđ qñ vidit immedie credidit: et p̄ reſ-
 uerētia n̄ fuit ausus tāgere tātū dñm: iō xps
 dixit ei. **Q**uidisti me thō credidisti: nō di-
 xit qđ me tetigisti. **Alij** at̄ alſer̄t qđ **Thōs**
 tetigit xpm vt sic v̄bis ei⁹ obediret qđ dice-
 bat ei. **I**nfer digitū tuū huc. Et qñ xps p̄
 ea retulit: qđ vidisti me: accipit visus p̄ ta-
 ctu. **Nā** visus p̄ suū nobile modū cōgēſen-
 bi trāſſer̄t m̄tōtēs ad actū aliaꝝ potētiaꝝ
 ſenſitiuaꝝ. **On** **Aug⁹** nō ait tetigisti s̄z vidi-
 ſti me qñ gñal qđam mō ſenſus ē visus. **Nā**
 et per alios q̄ttuor ſenſus nōiari ſolet: velut
 cū dicim⁹ audi et vide qđ bñ ſonet olfa: et vi-
 de qđ bñ oleat. **G**usta et vid qđ bñ ſapiat. **Tā**
 ger et vide qđ bñ caleat. **On** et hic dñs dicit. **I**n-
 fer digitū tuū huc et vide manus meas, vbi
 nil aliud ait qđ tāge et vide: cū tñ ille oculos
 in digito nō haberet. **E**rgo siue intueđo si-
 ue etiā tāgēdo xps ei dixit, qđ vidisti me thō
 ma credidisti: q̄uis dici poſſit: nō auſum fu-
 iſſe diſcipulū tāgere xpm: s̄z offerret ſe illi
 tāgendū. **T**ertii dubiū fuit vtrū de eo
 dem poſſit eē fides et viſio. **Nā** ap̄ls ad he-
 breos xj. ca. ait. **F**ides ē ſbſtātia rerū ſperā-
 bay argumentū nō apparētū. Et **Aug⁹** ſu-
 per **Joāne** **F**ides ē vtus qđ credūtur qđ non
 vidētur. **I**n xps dixit thome **Q**uia vidisti
 me credidisti. **I**nſup fides btē v̄ginis mag⁹
 p̄re p̄mēdat: **C**ui **Elizabeth** dixit, vt ſcri-
 bit **Luce. j.** **B**tā qđ credidisti qm̄ p̄ficiētur
 in te ea qđ dca ſunt tibi a dño. Et **Aug⁹** li. de

virginitate ait. **B**eatior fuit maria p̄cipiē-
 do fidē xpi qđ p̄cipiēdo carnē xpi. **M**aria p̄
 pinq̄tas nihil marie p̄fulſiſz n̄li felici⁹ xpm
 corde qđ carne geſtallz. **A**tholomin⁹ ipa vi-
 dit xpm naſcētez de ſe v̄gine, vidit illū mo-
 riente. vidit a mortuis iā ſuſcitātū, vidit a-
 ſcendēte in celū et credidit. **I**ḡ aliquid pōt
 eē viſus et creditū. **A**d h̄ videt **Bonauēn.**
 in iij. di. xxiij. q. viſio et fides nō p̄t eē de e-
 odē vno et eodē reſp̄cū: s̄z bñ diuerſis reſp̄-
 ctibus. **Nā** qñ aliquid ita videt ex vna pte qđ
 ex alia lateat: ſcđm iō qđ latet pōt eē credi-
 tum: licz ex pte altera videat. **Cū** in xpo
 videt v̄la **Thoma** vel ab ap̄ls: videt ab
 ipſa virgine matre illud qđ ad ei⁹ corpus et
 humanitatē ſpectabat: tñ diuinitas eius ſen-
 ſum et viſum latebat. Et in h̄ maxime v̄gi-
 nis illibate fides ex tōllit: qm̄ vidēs in ſilio
 tantā humilitatē: credidit tñ ſp̄ ill⁹ diuinita-
 tem. Et hoc eſt qđ **Brego.** in omelia dixit
 de thoma. aliud vidit et aliud credidit. vidit
 hōiem et cōſeſſus eſt bñ. **F**uit itaq̄ in fide
 ſolidatus a qua ceciderat ſicut et ceteri.
Qualiter **Thoma** ap̄lus p̄dicauit po-
 pulis diuerſay: p̄uinciarū loquēs idiōmata
 eorū varia. et quō inter ceteros conuertit in
Sdos ad fidē xpi. **Capitulū. ij.**
Secūduz p̄comū beati thome dī p̄dica-
 tio. **Nā** fidē et gloriā xpi ardētissime p̄dica-
 uit. **C**irca tñ p̄dicationē ei⁹ tria ſunt vidēda
Primū quibus gētib⁹ p̄dicauit.
Secūduz quo idiōmate.
Tertii qua efficacia.
Primū videndū eſt quibus gētib⁹ thō-
 mas p̄dicauit. **A**d quod ita ait **Thōs** in
 li. de vita et obitu ſanctorū. **Thoma** diſcipu-
 lus xpi ac ſimilis ſaluator: audiendo inc̄e-
 bulus: vidēdo fidel fuit. hic euāgelii p̄dica-
 uit **Parthys**: **Debis**: et **Persis**: **Armenis**:
 et **Bagmanis**. Et intras oriētālē plagā: et
 interna gentiū penetrās: ibi p̄dicationē ſu-
 am vſq̄ ad vltimū ſue paſſiōis p̄p̄xit. hec
 ille. **I**n ei⁹ at̄ legēda ponit qđ p̄dicauit in
 dia vbi nomē xpi plurimū exaltat. **S**ūt at̄
 p̄nōiate p̄uincie lozel lateq̄ diſſuſe in q̄bus
 habitāt populi innumerabiles. **E**t em̄ in q̄

Aldoz? ciii. ethimologiaz libro. In par-
 thia sunt regna decem et octo porrecta a cas-
 pio littoze vsq; ad terras scitaruz. Et vt re-
 fert **Plini** li. v. de naturali historia Est em
 parthia multis reb? p?igiosis et monstruo-
 sis miranda. Nam sunt ibi bestie feroces;
 parbi, tigris, linceas aspidēs et serpentes; Bēs
 etiā dura est et crudelis, victusq; parca. Me-
 dia insup est regio opulenta/multisq; flumi-
 nib? irrigua, ciuitatib? et oppidis p?lara mul-
 toz p?loz dñā. Persida etiam amplissima
 et valde populosa in qua primū fm **Aldoz**
 vbi s. orta est ars magica Ad eā quidē nem
 borth post pfusione linguaz abijt; ibiq; per-
 sas ignem colere docuit. **Pircania** est regio
 in aza sub iugis caucasi montis constituta;
 habens multas gentes /istius hircanie po-
 pulos deuicit **joannes hircanus fili? Simo-**
 nis summi sacerdotia tpe machabeozū a q-
 bus deuictis joānes hircan? nōmiat? est. vt
 dicit magister in historia scholastica in pñci-
 pio historie euāgelice. Sed omnib? his di-
 missis de india loquamur, de qua refert **ysi-**
 dorus vbi s. **India** vocata ab indo flumine
 quo ex pre occidentali claudif; heca meri-
 diano mari porrecta vsq; ad ortum solis, et
 a septentrione vsq; ad montē caucasum per-
 uenit, habens gentes multas et oppida. In
 fulam quoq; caprobanez geminis et elephā-
 tib? refertam. **Crisam** et argireā; auro argē-
 toz fecūdas. **Ailem** quoq; arbozem folijs
 nunq; carentem habet et fluuios. **Sangen** et
Andū et **Pippanē** illustrantes indos. **Ter-**
 ra indie fauimo spū saluberrima in āno blā
 meritis fruges. **Dice** hyemis estatem patit.
Signit aut tincti coloris hōies, elephantes
 ingētes. **Monocerō** bestia. pfitacū autē **Ci-**
 namomū piper et calamū aromaticū mittit
 et ebur, lapidesq; p?ciosos **Berillos**. **Criso-**
passos. **Adamātē Carbūculū** et alios diuer-
 si generis. **Ibi** sunt et montes aurei; quob
 adire ppter dracones et grifos et immēsozū
 hoīm monstra impossibile est. **Predictas**
 itaq; puincias beat? **Tho.** aiās xpo lucrifa-
 ciendas lustrauit **C**Secūdum qd erat vi-
 dendum quo idiōmate **Tho.** apostol? pōi-

cauerit iam referam. Et ab hoc pleni? in-
 telligendum nonnulli scire cupiunt, vtruz
 apostoli per donū linguaz loquebant lin-
 guis oīm gentium. Et licz de hoc dixerim
 in sermone de spū sancto, tñaliq; alia erunt
 hic inferenda. **Igitur** pbari posset licz ap-
 parenter; q; apostoli nō loquebant omib?
 linguis. **Primo** qz illud qd diuina virtute o-
 nib? pceditur optimū est in suo genere: sic
 dñs conuertit aquam in vinū bonū, vt dicit
ioh̄s. ij. ca. Sed illi qui habuerūt grām lin-
 guaz meli? loquebant in ppria lingua. **Nā**
 dicit **jeronim?** exponens eplām ad hebre-
 os non esse mirandū q; epistola illa maiori
 relucet faciūdia q; alie; natura opatur. **Sed**
 cuiq; plus in sua q; in aliena lingua valere.
Ceteras em eplās apostolus peregrino. i.
 greco sermone composuit. hanc aut scrip-
 sit **hebrayca** lingua, ergo videt q; aplūs nō
 loquebat idiōmata aliozū p donū grē gra-
 tis date. **Secūdo** arguit, qz natura nō facit
 p multa qd pōt fieri p vnū. **Multo** minus
 deus qui ordinatus ē natura opatur. **Sed**
 poterat deus facere q; linguam vnā loquē-
 tes, eius discipuli ab omib? audirent, ergo
 videtur q; non habuerūt sciām loquēdi om-
 nib? linguis. **Tertio** omēs grē deriuantur
 a christo in corp? eius qd est ecclesia fm illd
 joannis pmo de plenitudine eius oēs acce-
 pim?. **Sed** de christo nō legitur q; fuerit lo-
 cutus nisi vna lingua, ergo videtur q; disci-
 puli ei? non acceperūt ad hoc gratiā vt om-
 nib? linguis loquerent. **Sed** in cōtrariū est
 glosa grego. **Actū ij. ca.** qui ait. **Sp̄s scūs**
 sup discipulos in igneis linguis apparuit et
 eis oīm linguaz sciām dedit. **Respondet** g-
 scūs **Tho. 2a 2e. q. clxxvj.** q; primi discipu-
 li xpi ad hoc fuerunt ab ipo electi, vt p vnū
 uersum orbem fidem ei? pōicarent. **Nō** at
 erat pueniens vt qui mittebant ad alios in-
 struendos indigerent ab alijs instrui qualif
 alijs loquerentur vel qualiter quē alij loq-
 bant intelligerent, pferim q; isti qui mit-
 tebant erant alteri? gentis scz iudee. **Erāt**
 etiam paupes et impotentes nec de facili a
 pñcipio reperissent qui eoz rēba alijs fa-

deliter interpretaretur: uel uerba aliorum eis
exponeret: maxime quia ad infideles mitte-
batur. **E**t ideo necessarium fuit ut super hoc eis
diuinitus prouideretur: prout per donum linguarum: ut sicut
gentibus ad idolatriam declinantibus: introducta
est diuersitas linguarum: ita etiam quoniam erant gen-
tes ad cultum unius dei renouandae: per huiusmodi di-
uersitatem remedium adhiberet per donum lin-
guarum. **A**d primum ergo dicendum: quod sicut scri-
bitur primo ad Corinthios xii. ca. Manifestatio
spiritus datur ad utilitatem. **E**t ideo sufficiens et pau-
lus et alij discipuli fuerunt instructi diuinitus
in linguis omnium gentium: quantum requirebat
ad fidei doctrinam. **S**ed quantum ad quedam que
super adduntur humana arte ad ornatum et elegan-
tiam lectionis: apostolus instructus erat in
propria lingua non autem in aliena. **S**icut etiam in sa-
pientia et scientia fuerat sufficiens instructus
quantum requirebat doctrina fidei: non autem quan-
tum ad omnia que per scientiam acquiruntur cogno-
scuntur: puta de conclusionibus arismetice vel ge-
ometrie. **A**d secundum argumentum respondeo quod
uis utrumque fieri potuisset. scilicet per unam linguam
apostolus loquens ab omnibus intelligeretur: aut quod
omnibus ipsi loqueretur: tamen uenienti fuit quod ipsi
omnibus linguis loqueretur. quia hoc pertinebat ad
fectionem scientie ipsorum: per quam intelligere non
solum loqui: sed intelligere possent ea que ab alijs
dicebantur. **S**i autem omnes unam eorum linguam intel-
lexissent: hoc uel fuisset per scientiam illorum que
eos intelligeret: uel fuisset quasi quedam illu-
sio dum aliorum uerba aliter ad aliorum aures perfer-
rentur quam ipsi ea perferret. **E**t ideo gloriose Actuum
ii. ca. dicit quod maiori miraculo factum est quod apostolus
omnium linguarum generibus loqueretur. **E**t Paulus
dicit primo ad Corinthios xiiij. ca. Gratias ago deo
quia omnium uerborum linguas loquor. **A**d tertium dicē-
dum quod ipse in propria persona uni soli genti prouide-
batur: erat. scilicet iudeis. **E**t ideo quoniam ipse sine du-
bio perfectissime haberet scientiam omnium lingua-
rum: non tamen oportuit quod omnibus linguis loque-
retur. **E**t ut refert Augustinus super Ioannem. Cum et
non spiritus sanctus accipiat nemo loquitur linguis
omnium gentium: quia ita ipse ecclesia linguis omnium gentium
loquitur: in qua qui non est non accipit spiritum sanctum.
Tertium quod inuestigandum est de prouisione

Thome qua efficacia uerbum dei seminaue-
rit. **E**t si fructus attulerit sua prouisione copio-
sum in omnibus prouincijs et regnis superius no-
tis. **T**amen quod in india fecerit audiamus. **P**erue-
nit namque ad ciuitatem quamdam in qua rex filie
sue nuptias celebrabat. Cum uero ex aspectu
ex gestu et uultu agnoscere uir grauis inte-
ger et deo deuotus a rege licet infideli: requiritur
ut sponsum et sponsam benediceret. quod apostolus
adimpleuit dicens. Da domine adolescentulis his
benedictionem tue dextere: et in eorum mentibus se-
mina seminis uite. **A**bente apostolo: in manu iu-
uenis est reptus ramus dactylis plenus: de quo
bus spiritus et sponsa dulciter comederunt. Ita
tamen dormierunt et somnium similiter habue-
runt. uidebatur etenim eis quod rex gemat: eos
amplecteretur et diceret. **A**plius me benedixit
uos ut eterne uite participes sitis. **E**uigila-
tibus et mutuo sibi somnium reuelantibus: apo-
stolus ad eos ingreditur dicens eis. **R**ex meus
modo uobis appuit et me clausis ianuis huc ad-
dixit ut super uos benedictio mea fructificet.
habeatis carnis integritatem que est omnium regi-
na uirtutum et fructus salutis perpetue. uirgini-
tas soror est angelorum: possessio bonorum: uice-
toria libidinis: fidei triumphus: expugnatio
demonum: eternorum gaudiorum acquisitio. hec et si
milia illo refereret: duo angeli apparuerunt
dicentes eis. **N**os sumus angeli uobis ad custo-
diam deputati. **S**i apostoli monita seruauerit
eis: offeremus deo omnia uota uestra. **E**os igitur
apostolus baptizauit et de fide diligenter eos docu-
it. **P**ostmodum uero sponsa nomine pelagia sa-
cro uelamine consecrata: martyrium passa est.
Et spiritus nomine Dionysius illi ciuitati in epi-
scopum ordinatus. deinde cum Thomas indiam
circuiret: multos sanauit debiles et infirmos
multosque peruertit ad dominum. **E**t una die ad prouisionem
eius baptizati sunt nouem milia uiro-
rum exceptis mulieribus et paruulis.
Qualiter beatus apostolus Thomas glorio-
so martyrio uitam consummavit. **C**apitulum iij.
Tertium primum beati Thome de passio-
ne. **N**on recusauit pati pro christo quecumque du-
ra et exquisita supplicia. **N**am iratus propter eum
rex indie et eo quod uxorem eius et uxorem carissimam

cognati sui pueritit ad fidem: iussit afferri ar-
dentes laminas ferreas: et aplm stare nudis
pedib⁹ sup eas. s; nutu dei p̄tin⁹ ibi fons e-
rupit: et eas extinxit. **L**uc rex eū in fornacē
ardētem misit q̄sic refrigerata est vt die al-
tera san⁹ inde exierit: et illelus. Deduct⁹ tā-
dem est vt sacrificaret idolo. **S**electens autē
genus dixit. **E**go adoro: s; non idolū. **E**cce
adoro: s; nō metallū. **A**doro at̄ dñm meum
iesum xpm: in cui⁹ nōie p̄cipio tibi demō q̄
in eo latitas: vt simulachri ū ipm cōtinuas;
statimq; quasi cera liquefctm est. **L**uc ōnes
sacerdotes mugitū deberūt. **P**ōtifer at̄ tē-
p̄ra san⁹ gladiū aplm trāsfuerat: **A**lij
dō lācis illū trāsf. xerūt. **E**piani at̄ corp⁹
ei⁹ tulerūt: et hōnifice sepelierunt. **A**nno tñ
dñi cccxx: corpus illud in **E**cessam ciuitatē
trāslatum est. **A**lexādo impatore ad sirio-
rum preces hoc faciēte. **I**n illa at̄ ciuitate
null⁹ hereticus: null⁹ iude⁹: null⁹ paganus
pōt viuere: nec tyrānus aliquis ibi nocere.
Postq; **A**gabaz⁹ rex illius ciuitatis episto-
lam manu saluatoris scriptā accipe meruit:
nā siqñ gēs aliq̄ ū ciuitatē illā insurrexit in-
fans baptizat⁹ sup portā ciuitat⁹ stās eplaz
illā legit: et ea die taz saluatoris scriptura q̄
apli **T**hōme merit⁹ hostes aut fugiunt aut
placant⁹. **V**erūtñ q̄uis lōgo tpe durauerit
nihilomin⁹ postea ciuitas illa capta fuit a sa-
racenis: et p̄phanata: sublatō bñficio p̄pter
abūdantiā pctōy. **I**git̄ sicut fuit vn⁹ ex du-
odecim thomas in hac p̄grinatione: ita et
nunc est vn⁹ ex illis sedes sup sedē in glāre
gni celoy quē de p̄cemur vt sua interuētiō
ne nos xpo p̄mōdet. **Q**ui est bñdict⁹ et lau-
dabilis p̄ infinita scla seculoy **A**miē.

Sermo trigesimus nonus de scō **J**aco-
bō dicto iusto et minore filio **A**lphei et fra-
tre dñi nostri iesu xpi.

In memoria eter-
na erit iust⁹. **V**erba sunt **P**a-
uio in psalmo centesimo xj.
Omnis glōria hōim iniquoy cito extingui-
tur et euāescit velut fum⁹: de quibus in ps⁹

bicif. perijt memoria eoy cuz sonitu **I**usti-
at vt scribit **B**aptiste v. ca. in p̄petuus vi-
uent: et apud dñm est merces illoy. **N**ā per-
acto breui cursu hui⁹ labilis vite p̄mū iusti-
piūt eterne beatitudinis: in qua omni malo
semoto bonū omne reperitur. **P**ropterea
Dauis in ps⁹ xxxvj. dic⁹. **I**usti hereditabūt
terrā. s. viuēt iū. et inhabitabūt in seculū se-
culi super eam. **P**inc beatus **J**acobus **A**l-
phei fili⁹ iusticie se totū accommodauit. **Q**ui
propterea non solū exaltatus est in regē ce-
lozy: verū etiā in ecclā militante a cuctis
fidelibus deuotissime honozat. **C**um vero
hodierna die immineat eius festiuitas colē-
bissimae: equū est vt eius laudib⁹ infamatus
de quo appropriate dicūtur verba p̄posita:
in quibus de iusticia illius tria mysteria oc-
currunt contemplanda.

Primū dicitur originationis.

Secundū determinationis.

Tertium consummationis.

Qualiter beatus **J**acobus fuit in iusti-
cia et sanctitate singularis. tum p̄p̄ inclinati-
onem: tum p̄p̄ exēplū xpi: tū p̄pter sancti-
ficationem in vtero. **C**apitulum. j.

Primū mysteriū p̄teplandum de iusti-
cia beati **J**acobi dicitur originationis.
In quo videndū est vñ origine habuit iusti-
cia sancti **J**acobi. **E**t sumit iusticia large p̄-
stute vel sanctitate. **E**t ad h⁹ dicim⁹ q̄ tria
fuerūt q̄si p̄cipia radicalia iusticie vel san-
Primū fuit natural⁹ inclinatio (citatis ei⁹
Secundum exemplaris speculatio.
Tertium specialis sanctificatio.

Primū radicale p̄cipiū iusticie et sancti-
tatis beati **J**acobi dñ natural⁹ inclinatio. in-
clinabat quippe ipm ad vtutes ipsa natura
Sz vt id meli⁹ declaref. **Q**uerunt pleriq;
vtrū vtutes insint homini ab ipsa natura.
Et loq̄mur de vtutibus moralibus et acq̄si-
tis non at̄ de infusis et theologicis. **E**t q̄ sint
a natura p̄bati pōt ex dictis scōy et p̄phoy.
Indē em̄ **B**ern⁹ nullū vitiū naturale est: o-
nis aut virtus naturalis est. **E**t **D**amascen⁹
in iij. naturales sunt in nobis vtutes et e-
qualiter insunt omnibus. **E**t **A**ugustin⁹ in

ij. de libe. arbitrio: omne viciū eo ipso qd
viciū est cōtra naturā est. Et **Thō.** prima
ij. q. lxiij. arguit sic. Illud dicitur nobis ēē
naturale quod inest nobis a natiuitate. Si
virtutes quibusdā insunt a natiuitate. Dici-
tur enim **Iob xxxj. ca.** Ab infantia creuit
mecū miseratio & de vtero egressa ē mecū.
Sic igitur virtus inest homini ab ipsa natura.
Et **Geraldus** oddonis super. ij. ethicorū
guit hoc modo. Natura nō deficit in neces-
sarijs vt docet philus. Sed virtutes sunt ho-
mini necessarie: quia sine ipsis non pōt. asse-
qui suū finē. Sole inquit **Macrobius** de
sōmno scipionis: faciūt vtutes beatum. Et
Seneca ad **Lucillū**: sola vtus ad beatā vi-
tam efficax est. Et **Aristo.** in. vij. politice.
felicitatem sine virtute impossibile est exi-
stere. ergo natura prouidit homini de virtu-
tibus. Cōtrariū ad hec videtur. pbari posse
Nam **Seneca** ad **Lucillū** ait: non dat natu-
ra virtutem ars est bonū fieri. Et **Aristo.** ij.
ethicorū: boni vel mali natura non sumus.
Ad hec illud qd est bonū a natura p mune ē
ōnibus hoībus: & nō tollit p pctm qz etiam
in demonib⁹ bona nature manent integra.
Sed virtus non inest omnib⁹ hominibus:
abijcit p pctm. q nō est a natura. insuper ex
his q insunt a natura nec laudamur nec vitu-
pam⁹ sūm **Aristo.** in. ij. ethi. sed pp vtutes
laudamur p qbus vtutis reddit hō: q vtu-
tutes nō sunt a nā. Et ōnis cessz pplexitas
audiēda est nrisio **Thome** vbi s. & **Ricar.** de
media villa in suo iij. di. xxiiij. q. circa sciētī-
as & vtutes triplex fuit opinio. Prima fuit
platonicoz q sūm **Pama.** in. iij. suo ca. xliij.
dicebāt sciētias & vtutes ēē totalit ab intrin-
seco: ita q pexistēt in aīā nāliter: s; p disci-
plinā & exercitiū impedimēta sciētīe & vtu-
tis tollunt q adueniūt aīe ex corp⁹ s; gūitate
sicut ferrū clarificat per limationē. S; cō-
tra hāc opinionē est omnis philosophia tes-
nens cū **Aristo.** q aīā nra a pncipio: ē sicut
tabula rasa in qua nihil est depictū. Secūda o-
pinio fuit **Auicē.** qui dicit q sciētīe & vtu-
tes ēēnt totaliter ab extrinseco. s; ex influē-
tia intelligentie agentis. Sed hec opinio

stare non potest quoniam sic nullus virtuo-
sus esset laude dignus. Tertia est opinio:
Aristotelis in. ij. ethicorū: quam sequunt
theologi: q virtutes insunt homini ab ipsa
natura sūm aptitudinem non sūm perfectio-
nem. Vnde **Geraldus** oddonis vbi sup ait
q virtus est a natura sicut ad inchoatiuo qz
illud quod se habet ad virtutē in rōne cau-
sarum primordialū est inchoatiū virtutis.
Sed natura anime sic se habet ad virtutē
in rōne materie perfectibilis per virtutē.
Itē in rōne principalis forme inclināt ad
virtutē tanq ad sequelā sibi debitā. qz natu-
ra aīe naturaliter inclināt ad felicitatē suā
per vtutē acq̄sibile. Tercio se habet natu-
ra aīe ad virtutē in rōne cause efficientis qz
efficit illas operationes ex quibus genera-
tur virtus. qz mediante ipsa generāt virtu-
tem. Quarto se habet in rōne cause finalis:
qz natura aīe finis est virtutis acq̄sita. Et q
patet q natura aīe se hz ad vtutē moralem
aliquo mō in rōne qduplicis cause & p pse-
quēs q est ei⁹ inchoatiū. Secūdo dicit **Ger-
aldus** q virt⁹ est a doctrina tanq ab exci-
tatiuo & puocatiuo: qz ōne ostēsiū hōi qd
prouenit ex vtute & mali pueniētis ex vi-
tio & iuris: & debiti: et naturalis legis quib⁹
et necessariū est vitiū evitare & se q vtutem
est excitatiū & puocatiū hōis ad vtutem
hoc vō sūm **Aristo.** j. ethi. facit moralē do-
ctrina. Tercio sicut vtus est a natura tanq
ab inchoatiuo animi doctrina tanq ab exci-
tatiuo: ita est a cōsuetudine tāq a pfectiū
& sic solūm obiecta. Ad illud vō qd indu-
cebat de natura que non deficit in necessa-
rijs dicendū q non sequit ex hoc q debeat
dare virtutē necessariā: s; sufficit q debeat
nia necessariā ad vtutē acq̄rendā: sicut non
dat panē necessariū hūane vite: s; dat ōniā
necāria ad panē acq̄rendū. s; pp oca possit
aliquis dubitare si vtus ē a nā sūm aptitudinē
& dispositionē siue inchoationē: vñ est q in
plurib⁹ hōies currūt ad malū. vñ xij. q. j. c. j.
dī: ōnis etas pna est ad malū ab adolescen-
tia. Insup nec oēs vtutis inclināt equalē
ad singulas vtutes: pro qbus dicit **Aristo.** j.

ethico. multis quidē delectabilia aduerfan-
tur abinuicē qz nō naturalia sunt. Et **Terē-**
tius. quot hōies tot sentētie. su⁹ cuiqz mos
est. Et **Horatius** in eplis. Peniqz non oēs
easē imitatur amātz. Et **Quidi⁹** li. de arte
amādi. Pectoribus mores tot sunt quot in
vibe figure. Et **Perfius**. Vile hōim spe-
cies et rex discolor vsus Velle suū cuiqz est
nec voto viuif vno. Et **Cicero** in li. de fato
In naturis hōim dissilitudines sunt. **Isid⁹**
ex tāta diuersitate et inēqlitate videt qz vir-
tutes nō sunt a natura: qm si sic eēt oēs ad il-
laseqliter inclinarent. **Ridet** **Tho.** vbi. q.
qz aliqd dicit hōi naturale dupliciter. Pri-
mo ex natura speciei. Scdo ex natura indi-
uidui. Illud em qd cōuenit ei fm aiām rō-
nalem est ei naturale fm naturā speciei eo
qz vnūqdqz habet spēm fm suā for mā. **For-**
ma vero hōis est aiā rōnalis. Illud at qd p-
uenit hōi fm determinatā corpis cōplexio-
nem ē ei naturale fm naturā indiuidui. In
diuiduā nāqz vnūquodqz fm materiā. licz
ergo quātuz ad naturā indiuidui ex disposi-
tione corpis aliqz sint dispositi vel meli⁹ vel
pei⁹ ad quasda virtutes. **Unde** vn⁹ habet
maiorē aptitudinē ad sciētiā: ali⁹ ad fortitu-
dinē: ali⁹ ad tēperantiā: et hōi: tū quan-
tum ad naturā speciei oēs ab vtutes equali-
ter inclinānt in quātum in volūtate est qui-
dam appetit⁹ naturalis boni qd est fm rō-
nem. Sic ergo beatissimus **Jacobus** rōne
prebit⁹ a natura ipsa p-mouebat⁹ vt vitā eli-
geret virtuosam. **Secundū** radicale pncipi-
um iusticie et sanctitat⁹ beati **Jacobi** fuit ex
emplaris speculatio. habuit quidem añ ocu-
los exēplum saluatoris nři iesu xpi qd de se
ipso dixit **Joānis** viij. ca. Ego suz lux mun-
di qui sequit⁹ me non ambulat in tenebris.
Fuit em **Jacobus** iste vnus ex duodecim
aplis ipius iesu xpi vt pz **Matthei** x. ca. di-
ctus vero fuit **Jacobus** minor ad differēti-
am **Jacobi** zebedei qd licz nat⁹ posterior sit
Jacobus alphei: tū vocatiōe fuit p-ior: videt⁹
em illa p-ioritas tpsis quādam secum trahere
dignitatē. **Ob** id pōtiffices maximi cū de p-
dicatoz et minorz ordinibus infimul mētio-

nem aliquā faciūt sp- predicatoz ordinez p-
ponunt. qz vt dicit glo. in ca. Quia ex eo. d
pactis li. vi. ordo pōicatoz pus fuit ab ecclā
approbat⁹ qz ordo minorz. Et sic in textu se-
pius inuenim⁹ p-positū pōicatoz ordinez
siue pōicatores vt pzin. c. quozūdā de elec.
li. vj. **Obi** p-ponūt⁹ in lra pōicatores mi-
noribus et minores heremitanis. **De** h-
bet in ca. cum ex eo: de excessib⁹ p-latoruz. et
de priuilegijs in ca. in his. Et in clemēti-
nā dubū de sepulturis. **Ad** **Jacobū** iā redeun-
do dicim⁹ eū minorē vocatū nō qz minoris
sanctitat⁹ extiterit qz alter **Jacob⁹** qd in san-
ctitate vt videbit⁹ aplis ceter⁹ ē p-ponēd⁹.
Mā vt pleriqz dicit⁹ frat⁹ dñi nōiā p- pro-
gatiuā et excellētiā sanctitatis ob quam p-
ceteris aplis hierosolymis est eps ordinat⁹
vt scribit⁹ lxxvj. di. in ca. porro. **Verūtū** sunt
et alie cause p-ter istā qbus ipse dñi ff est nū-
cupat⁹. siue qz ex forore vginiserat nat⁹ si-
ue qz xpo simillim⁹ ē p-hibebat⁹. **Ob** qd iū-
dei cape volētes xpm signū petierūt a iuda
vt ofcularē eū ne decepti iacobū cepissent.
hoc etiā testat⁹ **Ignati⁹** in epla ad **Joānez**
euāgelistā sic dicēs. Si licitū est mihi apud
te ad hierosolymē p-tes volo ascendere vt
videā illū venerabilē **Jacobū** qui cognos-
minatur iustus quē referūt xpo iesu simillis-
simū facie vitā et modo p-uerlationis ac si e-
iusdem yteri frater esset gemin⁹. **Que**z di-
cunt si videro: videro et ipm xpm fm omnia
corporis liniamēta. **Tertiu** radicale pui-
legiū iusticie beati **Jacobi** dī special⁹ san-
ctificatio. vt em colligit⁹ ex dicit⁹ **Pierony**
mi in li. de viris illustribus et egesippi qd fuit
aploz p-eporane⁹ fuit btūs **Jacob⁹** in vte-
ro mris sanctificatus. Et qua sanctificatio-
ne psecut⁹ est mūdationē ab originali clpa
debilitationē fomitis et pseruationē a pctō
mortali. Et lz dicat⁹ qz in morte xpi oēs apli
peccauerūt: **For**te ab ista generalitate **Ja-**
cobus excipit⁹. **Nam** videt⁹ qz fidē resurrecti-
onis xpi nunqz amiserit. **Antē** em **Piero⁹**
in li. de viris illustribus: qz votū vouit se nō
comesturum donec videret do minū a mor-
tuis surrexisse. **Ipsa** at die resurrectiōis ap-

paruit ei dñs ac eis q̄ erant cum eo et dixit.
ponite mēsz et panē. deinde panē accipiens
bñdixit et de dñt iacobo dicens. surge frater
mi comede q̄ filius hōis a mortuis resurre
xit. Et hoc est qd̄ asserit paul⁹. j. ad Corin
thios xv. ca. deinde vñsus est iacobo. Con
currerunt ita in illo omnia tria p̄dicta pp̄ q̄
iuste scē mūdissimēq̄ vivere inuēt⁹ est. Cu
ius sanctitatē admirabilē explicabim⁹ in se
quenti mysterio.

**Qualiter bt̄us Jacob⁹ fuit vgo purissi
mus qui carnē suā mortificauit et orōni assē
tuus fuit.** Capitulu. ij.

**Secundū mysteriū p̄tēplanū de iusti
cia beati Jacobi bñ de f̄minatiōis. v
bi de f̄minandū est in quo p̄cipue ipse iust⁹ et
sanctus fuit existimatus. Et dicimus q̄ sin
gulariter in tribus.**

Primo in virginitatis obseruatione.

Secundo in carnis mortificatione.

Tertio in orōnis exercitatione.

**Primo quide in virginitatis obseruatiōe
vt ait Piero⁹ in libro de viris illustrib⁹ Ja
cobus in p̄petua v̄ginitate p̄māsit. In hoc
seques redeptorē mūdī qui virgo de virgi
ne nasci dignat⁹ est. Nec audiēdis sunt illi q̄
virginitati detrahūt: asserēt illā aut nullū
us aut parui fore p̄mij. qm̄ vt Piero⁹ inq̄t
in eplā ad filiā Mauricij de cōmendatione
virginitatis. Quisquis pudiciā aut nullū
us p̄mij aut parui fore existimat: certus est
illū aut ignorare aut non voluntariū ei⁹ fer
re laborē. Quis nā non p̄sideret: iō de virgi
ne natū xpm̄: vt virginitatis amplitudine
sic mortalib⁹ offēteret. Vñc Piero⁹ ab fi
liam Mauricij vbi. s̄. ait. Et illustri v̄gini
tatis meritū clareat et q̄ digna sit deo mani
festius possit intelligi: illud recogite q̄ do
minus et saluator n̄r cū pp̄ humani generis
salutē hoiēm dignaret accipere: non alium q̄
virginālē elegit vterū. virginē habuit ma
trem: vgo māsurus: in se viris: et in m̄se fe
minis: virginitatis p̄rebuīt exēplū. hec ille.
Sed de v̄ginitatis p̄conijs alio loco copio
sius disserem⁹. Secdo bt̄us Jacob⁹ iustus
et sanctus valde vñsus est in carnis mortifi**

catione. Nam vt Piero⁹ refert li. de viris
illustrib⁹ Vinū et sicerā non bibit: carnes
nūq̄ comedit. ferrū in caput ei⁹ nō ascen
dit. oleo non est vñctus. balneo nō est vñsus
Et quibus verbis apparet ipsum in cūctis
curā corp̄is neglexisse. Faciebat quide⁹ hō
ne leui saltē maculare vitaz famine posset.
Pctā nāq̄ venialia et si charitatē nō extin
guant: illi⁹ tamē feruorē diminuūt. Deo et
sancti viri adhuc in grā et firmati euitare il
la totis virib⁹ studuerūt. Et vt inq̄t Tho.
sa. be. q. xliij. ar. vij. ad vltimū argumentū.
Quāuis p̄ peccatū veniale grā non tollat:
p̄ quā est hōi salus: in quātūz tñ veniale bis
ponit ad mortale: vergit in detrimentūz sa
lutis. Qui⁹ rei grā: querit a mult⁹ an pecca
tum veniale sit p̄mittēdūz vt primo sbue
niatur ne mōle incurrat Et vt refert Tho
mas quibā dixerūt q̄ sic. S̄ hoc implicat et
tradictoria. Si em̄ p̄mittēdū est iā non est
malū neq̄ pctm̄. Hā pctm̄ etiā veniale nō
pōt esse eligibilē. Cōtingit tñ aliqd̄ pp̄ ali
quam circūstantiā non eē pctm̄ veniale: qd̄
illa circūstātia s̄blata: pctm̄ veniale eēt. Si
cut verbū iocofum est pctm̄ veniale: qñ abs
q̄ vtilitate d̄r. Si at̄ ex cā rōnabili p̄ferat
non est ociosum neq̄ pctm̄. Quare si pctm̄
veniale remaneret pctm̄ non deberet fieri
vt primus liberaret a pctō mortali: Dico
mus ista vt exēplo beati Jacobi vñsq̄q̄
quātū p̄t conec cū dei adiuto venialia pctā
effugere ac declinare. **Tertio bt̄us Ja
cobus iust⁹ et scūs ab omib⁹ p̄batus est pp̄ o
rationis frequētationē. Et em̄ tradit Pie
ro⁹ li. de viris illustrib⁹. Totiēs in orōne ge
nua flectebat vt calos in genib⁹ sicut calca
neis videretur habere. Ob nimis at̄ sancti
tatē suā sol⁹ inf ap̄los p̄mittebat in scā scō
rum intrare: non quidē immolatiōis cā: sed
orōnis. Tātē etiā reuerētē in pplō extitit:
vt fimbriā vestimēti ei⁹ certatiz tāgere cu
perēt. Sic p̄m̄ inf ap̄los missaz celebravit
hierosolymis. Dñ de p̄se. di. j. ca. iacob⁹: ita
d̄r. Jacob⁹ frater dñi cui p̄mū crebita ē hie
rosolymitana ecclā: tradidit nob̄ missē ce
lebratiōnē. i. ordinem celebrāde missē. Qd̄**

non est intelligendū de ōnib⁹ misse solēni-
tatibus et ordinatiōib⁹. s; de aliquib⁹. Qm̄
vt scribit **Pugoli. ij.** de sacramēt. Introi-
tum in missa posuit **Celestin⁹.** Hā in excel-
sis deo: decreuit p̄ciliū. vt ponit de p̄se. di. j.
ca. de h̄ynis. Hīs vobiscū d̄r antiquissimo
vsu. **Collcās** ordinauit **Grego.** et p̄r n̄r **Gre-
go.** et sic diuersi vident diuersa et multa ad
Qualiter bt̄us **Jacob⁹** pp̄ **Vita.**
veritatem quam predicabat martyrio co-
ronatus est.

Capitulum iij.
Certū mysteriū et templandū de insti-
cia beati **Jacobi** d̄r cōsummationis.
Cōsummata quippe fuit dū violentā mor-
tem p̄ x̄po non horruit. de qua p̄sideremus
tria. videlicet **Causam.**

Penam.

Vindictam.

Primo p̄siderem⁹ de morte **Jacobi** vi-
olenta cām. Et hec fuit libera atq; publica
predicatio veritatis. Pec est nāq; illa veri-
tas quāz deus in nobis diligit: qz ipse veri-
tas est. ad **Ro. iij. ca.** Est at̄ deus verax. De
hac inquit **Isaías xxxij. ca.** Qui loquit ve-
ritatez in excelsis habitat. Et sapiēs **Sapi-
entie iij. ca.** Non p̄tradicās v̄bo veritatis
vllō mō. Pec est q; p̄suetudini iure p̄ponit.
de qua **Aug⁹** di. viij. ca. veritate ait. Lebat
p̄suetudo veritati. Et eadez di. ca. si p̄suetu-
dinem. Bōi. v̄sus qui veritati est cōtrari⁹.
abolēdus est. Idē p̄firmat in ca. qui p̄tem-
pta. et in ca. p̄suetudo. Pec est quam **zoroba-
bel** tam amplissime p̄mēdauit corā **Dario**
plaz rege. Hā vt colligit **ex iij. li.** **Pesdre:**
ca. iij. dū p̄posita fuisset corāz **Dario** q̄stio:
Quid de trib⁹ fortius videret **Rege** vino
et muliere. **Ph⁹** r̄sōit q; rex: q; cum hō p̄e
sit ceteris aiāntibus: rex p̄est hōi et ad nu-
tum ei⁹ ōnia disponitur. Quidā alius p̄tu-
lit vinum: eo q; vinū animi fortitudinez sus-
perat. **Zorobabel** v̄o mulierē vtroq; forti-
orem asseruit. Hā regib⁹ et his qui vitē plā-
tant mulieres d̄nant. Et p̄ mulieribus ho-
mines cuiuscūq; stat⁹ aiās ponere non for-
midāt. **Sup** hec at̄ ōnia veritatez dixit esse
fortiore: quam ōnis terra inuocat: et celum

b̄ndicit: et manet in eternū. Propter hāc at̄
veritatē p̄ferendā hortat⁹ est x̄ps discipu-
los: vt mori nō p̄timeferet. dixit em̄ **Mat-
thei x. ca.** Nolite timere eos q; occidūt cor-
pus: aiām aut̄ non p̄t occidere. **S; ve** no-
bis: nos sum⁹ in quos fines seculorū deueni-
runt. Ab ōnib⁹ p̄ maiori pte veritas p̄cul-
catur. Lucta mēdacijs: dolo: fraude: decep-
tionibus: et falsitatibus sedata cernant. vbi
q; adulationes iusticiā et veritatē deiiciunt
Non est hec doctrina ph̄or. Inq̄t **Aristo.**
iiij. Thopicoz et iij. Ethicoz. per se mēda-
cium p̄auū et fugiendū est: verū at̄ et bonūz
et laudabile est. Sed mūdī redēptor verita-
tem nos excolere docuit. q; ip̄e est veritas
et vita. **Pinc** et bt̄us **Jacob⁹** illā suo sangui-
ne defendere non recusauit. dum em̄ vt **E-
gisiippus** refert: **Iudei** requisissent eū vt p̄
x̄pm p̄bicaret in die solēni pasce: ascēdēns
sup̄ pinnaculū tēpli voce maḡ r̄ndit. Quid
me interrogatis de filio hōis: Ecce ip̄e se-
det in celis a dextris summe v̄ritatis: v̄nos
et mortuos iudicare docuit. Que v̄ba et si
milia **Iudeos** int̄m leserūt: vt exclamantes
dicerēt. **Mo** et iust⁹ errauit: inficiam⁹ eum
S; deo p̄siderem⁹ de morte **Jacobi** pe-
nam. Statim quidē ascēdētes **Iudei** p̄cipi-
tauerunt eū: deinde lapidauerūt. Ip̄e vero
sup̄ genūz p̄cumbēs dicebat. **Rogo** dñe di-
mitte eis q; nesciūt quid faciūt. Quidā ve-
ro sacerdos exclamauit. parcite q̄s quid fa-
citis: pro nobis hic orat: iust⁹: quem lapida-
tis. Tūc vn⁹ particā fullonis arripies: vali-
do ictu caput ei⁹ impetijt et cerebrū excus-
sit. Aliq; martyrio migravit ad dñm **An-
no** trigésimo ep̄iscopat⁹ eius. Sepultusq;
est ibidē p̄pe tēpluz. Cū aut̄ p̄plū morte
ei⁹ vindicare et malefactores cape ac puni-
re vellet p̄tin⁹ aufugerūt. **Certio** cōsi-
deremus de morte **Jacobi** vindictā. Hā in
dei et pp̄ hō p̄ctm et p̄ncipali⁹ qz x̄pm occid-
runt diuina v̄ltione p̄culli fuerūt: quorū de-
solationē ac destructionem cinitat⁹ narrari-
mus in tractatu de t̄iore iudicioz dei. Hāc
v̄o sufficit intellexisse quātū bt̄us **Jacob⁹**
deo celi fuerit grāt⁹ quē in hō sc̄lo tot v̄tū

tibus pollere fecit et in futuro etno bono donauit. Ad q̄anos pducatur clemētia xpi q̄ est bndict⁹ et laudabilis in sc̄la sc̄loy. **Amē**
Sermon q̄oragim⁹ de laudib⁹ fidei xpi
 ane. q̄ verissima pbat extra quā null⁹ p̄seq̄
 potest eterna salutem. **In festo sanctorum**
Philippi et Jacobi recitandus.

In me credite. **Ver**
 ba sunt redeptoris nri Joannis
 xiiij. ca. et in euāgelio pnt⁹ solēni
 tatis. **R**ecepti pleriq̄ a suo debili puillōg
 ingenio: nolūt acceptare illa q̄ de nob̄ sua
 benignitate reuelauit. **R**eputant q̄ppe stul
 tum fore ac sat⁹ leue si credāt pure et simpli
 cit̄ altissima fidei xpiane mysteria. **C**ontra
 quos loquit⁹ scriptura oñdens q̄ sit laudabi
 le q̄q̄ vtile et meritoriu⁹ credere diuinis abs
 q̄ inq̄sitioe curiosa vel p̄dicatione. **S**cribit⁹
 nāq̄ **Gen. xv. ca.** **C**redidit abrahā deo et res
 putat⁹ ē ei ad iusticiā. **Et. ij. Paralipo. xx.**
Credite in dño deo v̄ro et securi erit⁹. **Et**
Ecclastici ij. ca. **Q**ui timet⁹ deū credite illi
 et nō euacuabit⁹ merces v̄ra. **Et ad Rōnos**
x. ca. **C**or de em̄ credit ad iusticiā. **Et Mar**
ci vi. ca. **Q**ui non crediderit et baptizat⁹ fuerit
 salu⁹ erit. q̄ vō nō crediderit cōdēnabit⁹. **Et**
Joan. j. ca. **D**edit eis pt̄atez filios dei fieri
 his q̄ credūt in nōie ei⁹. **Et. iij. ca.** **S**ic deus
 dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret
 vt om̄s q̄ credit in illū nō pereat s̄z habeat
 vitā eternā. **Et. vij. ca.** **Q**ui credit in me si
 cut dicit scriptura flumina de vētre ei⁹ flu
 ent aq̄ viue. **Et. viij. ca.** **S**i nō credideritis
 moriemini in pctō v̄ro. **Et. xj. ca.** **Q**ui cre
 dit in me etiā si mortu⁹ fuerit viuēt. **Et. xx.**
ca. **B**eati q̄ nō viderūt et crediderūt. **Et. vl**
timo c. **C**redētes vitā habentis in nōie ei⁹
Et. Luce. ij. ca. **E**lisabeth a spū scō mota di
 cit immaculate v̄gini. **B**tā q̄ credidisti. **Et**
iz ista fufficerēt ad extinguenā neq̄ciā ho
 minū elatoy: verūtū oñdem⁹ in p̄nti fm̄ de
 fidei n̄re clarissimā veritatē. **H**ac p̄dicauit
 runt philipp⁹ et **J**acobus apliq̄ ceteri. h̄ac
 dicitur ut a xpo. hanc deniq̄ p̄prio sangui
 ne defenderunt. **N**e q̄dari pt̄ alia fides p̄e

ter istam in qua sperari posset eterna salus
Ona inq̄t text⁹ in ca. firmiter: de sum. tri. et
 fi. ca. est fidelū vniuersalis eccl̄a extra quā
 null⁹ oñino saluat⁹. **E**t aplius ad **Ephesios**
 v. ca. ait. **M**⁹ de⁹ vna fides. q̄. s. cred⁹ xpm̄
 deū et hōiem de v̄gine natū saluatore mudi
Quāt ista fides verissima sit et indubitata
 probare possum⁹ triplicirōne.

Prima ē mūbialis acceptationis.

Secunda passionis tollerationis.

Tertia diuinalis magnificationis.

Quā fides xpi vera sit oñdit eo q̄ mūbus
 tot⁹ illā acceptauit mediationē p̄dicationē ap̄lo
 rum qd̄ fieri nō potuiss⁹ absq̄ v̄tute dei et
 miraculis euidentibus. **Capitulu. j.**

Prima rō qua pbat q̄ vera sit fides
 xpi dicit mūbialis acceptationis. **N**ō
 em̄ absq̄ virtute dei fides ista acceptata fu
 it in toto terrarū orbe a populis: a philoso
 phis: a regibus et imperatoribus. **C**larum
 quippe est q̄ ante p̄dicationē ap̄stolorū
 mundus totus superstitionibus varijs noxi
 isq̄ erat immersus. **E**t vt in sermone secū
 do huius operis diximus: **A**lij colebant p̄
 deo celestia corpora. **A**lij elementa insensibi
 lia. **A**lij corruptibiles homines ac mori
 tales. **A**lij bestias et serpentes. **A**lij deniq̄
 idola vana surda et muta. **O**b quod et innu
 mera flagitia perpetrabāt atq̄ rit⁹ detesta
 biles obseruabant. **N**am vt inquit **Eusebi**
us panphili li. j. de euāgelica preparatione
Perse matres proprias nephābis nuptijs
 cognoscebat. **S**cite carnibus vescēbātur
 humanis. **M**ass. gete et derbices propin
 quos et affines suos senectute cōfectos mi
 serrimos putantes interficiebāt. immolan
 do ipsos idolis: deniq̄ comedebant. **L**iba
 rem seniores suos viuos precipitabant. **E**t
 vt tradūt **Maneth⁹** historicus **Egypti⁹** et
Apollodor⁹: et **Philo** qui fenicū scripsit hi
 storiā. **E**t **Dionys⁹** alicarnasea vir romane
 historie acitalice peritissim⁹: ita p̄ vnicū fi
 lium dilectū: mater filiam de moni tāq̄ ouē
 sacrificabāt. **O**mnia tamen ista et similia p̄
 dicatione ap̄stolorum penitus sunt deleta
Omissis autē ceteris **R**omne philipp⁹ apo

solus **S**citay gētes ad xpm puerit: Ipse quidē illis euāgelii xpi p annos. xc. feruentissime pōcauit. **U**bi q̄ttior mirāda fecit. **P**rimo draconē expulit: nā cū aiāl illud immanissimū s̄b statua marti lateret: inde exiisset interfecissetq; filiū pōtificis et duos tribunos: iussu beati philippi in locuz defertū descēdit. nulliq; decetero nocuit. **S**ecundo idolū martis pfringi iussit: et loco eius crucē xpi erexit quā oēs fidelis adorauerunt. **T**ertio oēs moribidos flatu draconis pfecte sanauit: et illis tribus mortuis p ite bñficiū restituit: qui oēs crediderūt in xpm et baptizati sunt. **Q**uarto heresim ebionitay qui carnē xpi fantastica dogmatizabant extinxit. **E**rāt at illi due filie sacratissime v̄gines p quas dñs multos ad fidem conuertit. **N**otandum tñ hoc loco q; fuit ali⁹ philipp⁹ vnus ex septē diaconib⁹ de quo scribit in actibus apłoy. de quo dicit **P**iero⁹ in marti logio q; octauo id⁹ iulij signis et virtutibus inclit⁹ apud **C**esareā regeuit: iuxta quez filie ei⁹ tres tūmulate sunt nam q̄ta apud ephesum regefcit. **P**rim⁹ q; philipp⁹ ab isto differt. q; ille fuit apłus: iste diacon⁹. **A**lle quiescit apud **I**eropolim. iste apud **C**esaream. **A**lle habuit duas filias pphetissas. iste quattuor: licet historia ecclastica videatur dicere q; fuit philipp⁹ qui habuit q̄ttuor filias pphetissas. **S**z in hoc magis hieronymo est credēduz. **D**e philippo itaq; apostolo ita scribit **A**mbrosi⁹ in li. de vita et obitu scōy **P**hilippus gētilib⁹ pōicat xpm: barbarasq; gētes vicinasq; tenebris et mari oceano puctas ad sciētie lūmē fideiq; portum deducit. demū in **I**eropoli frigie provincie vrbe crucifixus lapidatusq; obiit filius mulq; cū filiabus suis ibi regefcit. **D**ixim⁹ iā puerione **S**citay aliarūq; gentiū factā p̄dicante philippo: apl⁹sq; ceteris. **Q**uod vtique fine deo adiuvante p̄fici minime potuisset. vt em scribit **M**arci vltimoc. **A**pli pōicauerunt vbiq; dño cooperāte et sermone cōfirmāte sequētibus signis. **N**ō cōfirmasset deus illoz sermonē: neq; signa fuissent lecuta: nisi fides quam predicabant vera fu-

isset. **P**ropterea **A**ug⁹ li. xxiij. de ci. dei inquit tria esse magna et s̄m naturā incredibilia. **P**rimū est xpm dei filiū de v̄gine natū et passum et in cruce mortuum atq; in sepulchro positū. resurrexisse tertia die. et q̄dragesima postq; surrexit ad celos ascendisse. **D**ū philosophi stoici: epicuri: et reliq; audiebant **A**thenis paulū ita pōicantē: **A**liq; oīcebāt eū semiuerbiū. i. seminatore v̄borum. **A**lij vero addebāt: annūciatore nouoy demoniōy id est nouay sciētiarū videtur esse vt dī **A**ctuū xviij. ca. **S**cđm magnum et incredibile est totū mundū credidisse illū p̄mum. **N**ā vt patet oēs nationes relictis superstitionibus idolatrie crediderūt in xpm. **Q**uod etiā pfirmari p̄t. q; roma abiecta idolatrie spurcicia xpm p̄fessa est et vsq; in p̄ns illā crucifixū adorat. **N**eq; vt quidā alii in docta plebs suasioni apłoy p̄sensit. quinimo et phi clarissimi et ciues hōratissimi et reges et p̄ncipes ac sapiētissimi viri xpm sunt venerati. **T**ertū magnum et s̄m naturam incredibile est mūdum totū p̄mūz incredibile credidisse p̄dicatione apłoy qui neq; pollicebant t̄palia bona. neq; voluptati fauebant. neq; vitā temporālē tuendā dicebāt. **S**ed predicabāt mundi p̄temptum: passio num tollerantiā: et mortis violente defiderium. non in pulchritudine et elegātia oratiōis. non in vi armozū populos attraxerūt vt crucifixi iesu xpo diuinū exhiberēt honorem. **P**res admodū stupēdissima. **D**ivinita virtus omnipotētis dei duodeciz sim plices hōies a xpo electi potuerūt in oēs p̄p̄los et nationes veritatē euāgelicā diffeminare. **A**ut igit miraclū et signis fidē quā pōicabāt vt infideles illā acceptarēt cōfirmauerūt. **E**t sic apparet q; in eis tanq; fide libus nuncijs eterne vite effluxit diuina gr̄tia. **A**ut si absq; miraculū id fuit effectū: et hoc vtique miraculū p̄maximūz erit censendū. vt simplici p̄suasione apłoy crediderit tot⁹ mūd⁹: rem p̄mā tā grābez et vt p̄dicū est s̄m nām incredibile. **S**ed quidā insensati obijciūt nobis. q; si ido est vera fides xpi q; ab oñib⁹ natiōib⁹ fuit suscepta: pari mō

dicere possum? q̄ secta **M**agumethi iā q̄si
vbiq; dilatata fuerit a deo: et per cōsequens
magumethani p̄nt sperare futuram salutē
No hoc respōdemus. **P**rimo quia secta illa
multa continet stulta et irrationabilia et p̄
ter illa que vitā magumethanorū voluptuo
sam et brutalē ostendunt: id maxime est attē
dendū: videlicet q̄ illorū beatitudo adhuc
in voluptate finit̄. Nam vt asserūt p̄mi
sit deus seruātib; legē **M**agumethi paradi
sum. i. hortū deliciarū aquis p̄terfluentibus
irrigatū: in quo sedes habebūt p̄petuas: nec
frigore aut estu aliquo affligētur: omnib; ci
borum vescētur generibus: sericis vestimē
tis om̄is coloris induent̄: et virginibus speci
osissimis coniūgent̄. **I**n delicijs omnibus accu
babit: quib; angeli pincernarū more cūva
sis aureis et argēteis ministrabūt: offerētes
eis vinū lac et mel: dicētes. comedite et bibi
te in leticia. **T**ria nāq; flumina scz lactis et
mellis et vini optimi aromatici eos habere
dixit **M**agumeth in paradiso: et q̄ angelos
pulcherrimos sunt visuri adeo magnos q̄
ab vno oculo angeli vsq; ad celū fit spatium
vni? diei. **C**ōtra quas fatuitates inq̄t **A**ui
cenna ix. methaphisice ca. vij. lex nra quam
debit magumeth? ostendit dispositionē felici
tatis et miserie q̄ sunt in corpore. **S**ed et alia
promissio que apphēdit ab intellectu. **S**e
quitur. **S**apiētibus multo magis fuit cupi
bitas ad p̄sequendū hanc felicitatē q̄ corpo
rum: que quis dare? eis tñ non attēderunt
nec appciati sunt eā cōparatione felicitatis
que est coniuncta prime veritati. **S**ecūdo
lex illa multo veneno p̄mixta est. **N**ā asse
rit in suo alcorano **M**agumeth: q̄ moyses
fuit magnus p̄pheta: sed x̄ps maior et lum
mus prophetarū natus ex maria v̄gine vir
tute dei absq; hominis semine. **S**ed vene
num immiscuit: q̄ x̄pm nō vere passū nec
vere resurrexisse dixit: s̄ alium quēdam ho
minē sibi simile h̄ egisse vel passū: et docu
it. **T**ertio ip̄e maxim? fuit deceptor qui ru
des p̄p̄los facile puertere potuit. **N**ā secu
tus **E**picuri doctrinā cum fingisset multa
falsa: sibi credētibus inulget omnē lasciu

iam. **D**e **E**picuro quippe sic ait **L**actantius
li. iij. diui. insti. **E**picuri disciplina multo ce
lebrior semp fuit q̄ ceterorū: nō q̄ verialis
quid asserit: s̄ q̄ multos ad populare nomē
voluptat; inuitat. **N**emo em̄ n̄ in vitia pro
nus est. **P**ieterea vt ad se multitudinē cō
trahat: opposita singulis qui busq; moribus
loquit̄. **D**esideriosum vetat lras discere: auar
pplari largitione liberat: ignauū p̄hibet ac
cedere ad rēpublicā: pigrum exercere: timi
dū militare. hec ille. **P**ari mō magumeth fe
quētibus illū ad luxuriādum et fornicādum
liberā licentiā largit̄. **S**uit at̄ tpe bonifacii
quarti et **P**etrachij impatoris ex gēte arabū
qui vt aiūt p̄silio cuiusdā sergij monachia
postate: multa calliditate et astutia decepta
rabes. dein vsq; ad tpa nra: nescim? quo iu
dicio dei maximā o: bis partē corrupit **C**ui
nihil efficacius obijcere possum q̄ sua delira
menta que in libris sarracenorū inueniūtur
descripta. **I**n alcorano quippe **M**agume
thus ait. **A**us ei? sit q̄ trāire fecit seruū s̄
vna nocte ab oratorio hellaz q̄ dom? mec
que vsq; ad oratoriū remotissimū q̄ dom?
scā in hirtin quaz bñdixim? **E**xpositio hui?
sentētie est in li. qui d̄r arabice halmaris: qd̄
latine interpretat̄ in altū ascendere. **E**t ideo
vulgariter d̄r scala **M**agumeth. **I**bi indu
citur magumeth qui de se loquēs dicit ribē
bas ac detestādas fatuitates. **P**rima q̄ cum
dormiret et in lecto iuxta p̄ores in mecqua
in arabia apparuit ei gabriel angelus et dixit
ei. **S**urge et veni post me. **C**ūq; surrexisset
et venisset ad portā dom?: vidit q̄ gabriel
tenebat p̄ habenas quādam bestiam cui no
men erat **A**lbozath q̄ erat grābrior asino: et
habebat faciē hōis: et crines d̄ perlis: pect?
de smaraldo: caudam de rubino: oculos cla
riores sole: pedes et ungulas ad modum ca
mele: sellā preciosā de perlis et auro. **E**t e
rat illa bestia circūdata angelis qui custodi
ebant eā. **E**t cum dixisset angelus **M**agu
meth ascende et equita: bestia stare nolebat
Cui dixit angelus. **A**lbozath sta in pace: q̄
nunq; talis homo equitauit super te nec eq̄
tabit. **T**unc bestia interrogauit. quis ē iste.

Et gabriel respōdit. **Hic** ē magumeth dei
nunciū et propheta magnus. vt hec audie
rit bestia sciet. **Magumeth** egauit: et ga
briel tenuit sibi scandile siue stalfaz. **Secun**
da fatuitas q̄ alborath p̄fessum ire cepit ci
to ⁊ suauiter: ⁊ passus eius ita magni erant
q̄ inter vnū passū ⁊ aliu erat tantum spaciū
quātum possit hō lōgius p̄p̄rijs ocul̄ reser
cere a remotis. **Tertia** fatuitas q̄ sic associ
atus ab angelo puenit ad tēplū in iherusa
lem: ⁊ inuenit oēs p̄phetas stātes ibi quos
de⁹ fecerat et̄re de sepulchris vt hōarent
ipsū **Magumeth**: qui salutauerūt euz gau
dentes ⁊ amplexantes. **Quarta** fatuitas q̄
exerites tēplū angelus osfēdit ei quāda
scalā q̄ durabat a terra vsq̄ ad p̄imū celum
⁊ erat gradus illi⁹ de lapidibus preciosis et
angeli circū dabāt eā. **Tūc** gabriel dixit i li.
Ascēde **Magumeth**: ⁊ ascēdit. ⁊ gabriel et
a i⁹ angeli associabāt eū. **Cūq̄** ascēdisset: in
uenit in via vnū angelū ita magnū q̄ tene
bat caput suū sup̄ celū ⁊ pedes eius in aby
ssū. **Et** erat fact⁹ ad modū galli: cui de⁹ oī tē
debat q̄n erat orābz nā veniebat ad euz q̄
dam vox de celo dīcēs. **Tū** creatura q̄ deo
es obediēs laudabāt deū. **Et** mox ille angel⁹ dī
cebat alta voce. **Bēdīcā** de⁹ rex sanctissi
mus. quo dicto: galli q̄ sunt in terra cātābāt
Quinta fatuitas. q̄ vidit quēdam aliū an
gelū cui⁹ medietas erat ignis et medietas
nir: nec ignis destruebat nir: nec ecōtra. q̄
etiā laudabat deū orās q̄ sicut in eo p̄iure
rat ignē ⁊ nir: sic p̄iureret corda gētū que
ip̄si deo eēnt obediētes. **Sexta** fatuitas. q̄
puenit ad celū lūne q̄ erat totū ferreū. **Et**
cū pullaret gabriel ad portā: venit q̄bz an
gelus ita magn⁹ q̄ ip̄se habebat in lōgitudi
nem spaciū itiner⁹ hōis p̄ mille annos ⁊ tan
tūdem in latitudine. **Et** portis ap̄tis ab isto
angelo **Magumeth** intrauit. **Septima** fa
tuitas q̄ cū intrassz ibi vidit angelos q̄ ha
bebāt facies hōim ⁊ corpa ad modū vacca
rum ⁊ alas ad modū aqlarū. **Et** erāt in nūe
ro septuaginta milia capita. **Et** q̄libet ca
put septuaginta milia cornua. **Et** q̄libet
cornu septuaginta milia nodorū ⁊ inf̄ vnum

nodum ⁊ aliū erat spaciū itineris hōis p̄
quadraginta annos. **Et** in quolibet p̄oicto
ruin capitū erāt septuaginta milia facies
Et q̄libz facies habebat septuaginta milia
ora. **Et** q̄libet os septuaginta milia linguas
⁊ q̄libet ex illis linguis sciebat septuaginta
milia loq̄las ⁊ laudabāt deū septuaginta mi
libus hōis in die. **Octaua** fatuitas q̄ pue
nit ad secūbz celū q̄ erat enēū. inde ad ter
tium q̄ erat argzēū. postea ad q̄rtū quob
erat aureū. **Et** in h⁹ vidit septuaginta milia
angelorū q̄ oēs habebāt facies aqlaz. **Et** q̄
libet ala habebat septuaginta milia pennas
⁊ q̄libet pēna habebat in lōgitudine septua
ginta milia cubitoz. **Nonā** fatuitas q̄ post
ea puenit ad quintū celū q̄ erat totū de p
la. ⁊ hic vidit vnū angelū q̄ tot⁹ erat de igne
⁊ habebat septuaginta milia brachia. **Et** in
quolibet septuaginta milia manu. **Et** in q̄li
bet manu septuaginta milia digitos. **Dein**
venit ad sextū celū q̄ erat de smaraldo. et
ad septimū q̄ erat de rubino. **Et** tandē ad
octauū q̄ erat de topazīo: ⁊ hic inuenit de
um q̄ dixit qualē elegerat eū ⁊ ordinauit ei
legē ⁊ ōnia q̄ debebat facere. **Et** tandē reb
it p̄ eādem viā vsq̄ ad finē scale ⁊ equitauit
Alborath: ⁊ venit ad domū suā ⁊ inuenit
vxoē suā in lecto q̄ dormiebat: narravit
q̄ ei ōnia q̄ gesta fuerāt. **Ecce** qualibus fig
mētis dyabolicis vsus est **Magumeth**: in q̄
bus nil p̄gruū: nil rectū: nil rōnabile: nil de
nig verisimile inueniūt. **Sed** ⁊ fidei n̄re de
cora mysteria honestissima ⁊ vera ac rōna
bilis sunt. **Uā** vt inq̄ **Scot⁹** in plogopu
mi libri sentētiarū. **Quid** rōnabilis q̄ deuz
sup̄ ōnia diligere ⁊ p̄imū sicut seip̄s. **De**
deo at̄ nil credim⁹ q̄d aliquā impfectionē
importat: immo q̄quid de illo dicim⁹ atte
stat p̄fectiōi diuine: sicut patet de trinita
te p̄sonarū. de incarnatiōe vbi ⁊ h̄mōi. **Ob**
q̄d **Aug⁹** li. ij. de ci. dei. ca. xxviij. ait. **Nihil**
turpe aut flagitiosū spectādū imitādūz p
poni: vbi veri dei aut p̄cepta mādant aut
miracula narrant: aut bona laudant: aut bñ
ficia postulant. **Quicq̄** igit magumeth fe
cit vt sua secta recipet malicia ⁊ dolo p̄ple

uit. **¶** Sic ap̄li de q̄b̄ iam p̄b̄m̄ ē: q̄ tp̄alia bona ōm̄ino sp̄nēda: vicia d̄tēstāda: seq̄ēdas vtutes: d̄sīderāda: futurā vitā: suāse

¶ Vera est fides xp̄i ex eo q̄ p̄ rūt illi? p̄fēssīe tot hōies & mulieres mortē volentē forti aīo tulerūt. **¶** Capl m. ij.

¶ Ecūda rō qua p̄bat q̄ vera sit fides xp̄i d̄f passionē tolleratiōis. Pro ista quippe fide tot milia milīū vtriusq̄ sexus martīrīū pati vsq̄ ad mortē p̄stātissimē p̄oluerunt. In q̄bus tria sunt p̄sīderāda.

Prīmū est numerositas.

Secundū bonitas.

Tertiū nouitas.

¶ Prīmū qd̄ est p̄sīderādū in his qui pro xp̄o martīrīū passi sunt: d̄f numerositas. Nā si pauci eēnt fortassis quis dīceret illos fuisse delusos. Sed quō illos numerare valebim? cum p̄secutio xp̄ianorū scā fuerit p̄orbē a tot impatoribus successīue. Nā vt inquit Aug⁹ li. xviij. de ci. dei. Quibā voluerunt decē fuisse p̄secutiones ecclesie. Prima fuit Heronī. Secūda Domitiani. Tertia Traiani. Quarta Antonini. Quinta P̄ueri. Sexta Maximini. Septima Decij. Octaua Valeriani. Nonā Aureliani. Decima Diocletiani & Maximiani.

¶ Sub quib̄ innumerabiles viri & mulieres pro p̄fessione fidei ex q̄ntissimis cruciatib̄ afflicti: mortē forti aīo tulerūt. Et vt refert Piero⁹ in martilogio Tempore diocletiani & maximiani intra vnū mēsem decē et octo milia xp̄ianorū martīrīo coronati sūt. Nigīf in ore duorū vel triū testīū sūt ōne verū: vt d̄f Deuterono. xix. ca. Et Mat⁹ thei xviij. ca. Et extra de testib̄ ca⁹ licet. Quāto magis stantū erit veracissimo testi monio scōy martīrū. Propterea inq̄t hiero⁹ in q̄stionib̄ ad helvidiā. Triūphus dei est passio martīrū p̄ xp̄i nōie cruciorū effusio & intertormēta letīa. Cū enī q̄s viderit tanta p̄stantia stare martīres atq̄ torq̄ri & in suis cruciatib̄ delectari: oborū noticie dei disseminat in gētib̄ & s̄bit tacita cogitatio q̄nisi verū esset euāgeliū nunq̄ sanguine defendere. **¶** Secundū quod est

siderandum in his q̄ p̄ xp̄o martīrīū passi sunt: d̄f bonitas. Non em̄ crāt vitiorū amatores aut tp̄alium bonorū audi: q̄n vt apparet vitā p̄p̄iaz p̄tēnebant. **¶** S⁹ suspecti eē de mēdacio aut fallitate non p̄nt. Nā vt inquit Lactatius li. j. diuina. insti. Voluntas fūgeb̄ ac mētiendieorū est qui opes appetunt: qui lucra d̄sīderāt. que res p̄cula sanctis viris fuit. Et vt ait Piero⁹ ad Palma chium. Si iocādo passi sunt crebant iocando locuti. **¶** Tertiū quod est p̄sīderādū in his qui p̄ xp̄o passi sunt: d̄f nouitas. Nam nō erat a teneris annis educati in fide xp̄i. s̄ pro maiori p̄te multi ex eis nouit ad fidē p̄uerfī letissimī ad martīrīū p̄uolabāt. Pocāt fieri non potuiss̄ absq̄ interiori auxilio diuine gr̄e: & exteriorib̄ signis miraculac revelationib̄. **¶** Que Cozneli⁹ tacitus negare non audēs q̄ gētilis erat. xp̄ianos gen⁹ maleficū appellauit. S̄ reuera omnia illa nō maleficio immo dei vtute fiebāt. Quis nam nō miret Liburtiū & Valerianū nobiles romanos in gētilitate nutritos a Cecilia virgine ad h⁹ inductos fuisse vt morte pro xp̄o s̄bire nō formidaret. Quis de romano bīcem? q̄ dū semp̄ idola coluiss̄ militiāq̄ exercuiss̄: a btō laurētio martīre baptizari p̄poscit. Pū enī iussu Decij laurētī⁹ scorpīōib̄ cebebat: is rōn⁹ clamando dixit. O laurētī vido aī te iuuenē pulcheri mū stantē & mēbra tua cū lintheo extergētē adiuro te q̄ p̄ dñm nō me d̄erelinq̄s s̄ festina me baptizare. Solut⁹ dō laurētī⁹ & in custodia reclusus hypolitū. Roman⁹ afferens p̄ceū cū aqua ad pedes laurētij p̄cibit: & sacrum ab eo baptisma suscepit. Qd̄ vbi Decius p̄perit: fustib̄ iussit eū cebi deinde deo collari. Hypolitus ipse insup̄ q̄ carceres custodiebat a btō laurētio cū ōni sua familia baptismū suscepit. Qui post q̄ laurētij cor p̄ sepeliuit: vēit in domū suā: vt in ei⁹ legē da narrat. & dās pacē suis & ancillis suis oēs sacro altarē qd̄ Iustinus p̄sbyter obtulerat cōicauit. Post qd̄ apposita mēsa p̄sūq̄ cibū sumerēt: veniētes milites eū rapuerunt. & ad Cesare adduxerunt. Cui Decius. Nūquid

tu magus effectus es qui corpus Laurentij
sepelisti. Cui hipolit⁹. Nec feci non q^{si} ma
gus sed vt xpianus. Contra quem tyrannus
de seuis fecit eū fustib⁹ cedi: et pectinib⁹ la
niari. Et cum inter tormēta semp xp̄m p̄si
teretur: Peci⁹ omnē familiā eius adduci fe
cit. iussitq³ p̄cordiā de xp̄o loquentē que nu
trix erat hipoliti tādū plūbat⁹ cedi quous
q³ sp̄m emisit. Tandē hipolitus cum omī fa
milia extra portā tiburtināz abductus fuit:
vbi in p̄spectu hipoliti omniū capita ampu
tata fuerūt. Hipoliti vero pedes ad colla in
domitorū equorū ligati sunt: atq³ sic per car
dos et tribulos tādū tractus est donec sp̄ri
tum exalauit. Eox at⁹ corpa Iustinus p̄sbi
ter rapuit et iuxta corp⁹ sancti laurētij sepe
liuit. Si ōna h̄mōi vellem⁹ exp̄mere: lon
gissimis p̄fecto sermonibus foret vtēdūz.
Sed pauca hec que cōmemorauim⁹ id dēa
sunt: vt appareat veritas fidei: quā illis t̄pi
bus cōfiteri nil aliud erat nisi dira supplicia
et mortē exquirere. Et tñ vt p̄diximus in
numerabiles quodāmodo sunt inuenti: qui
martyrestorūquebant: relicto gentilitatis
errore publica voce xp̄ianos se asserentes:
ad mortē vltro tendebāt.

¶ Quia fides xp̄i vera ēē pbat⁹ ex eo q^d de
illā continuis miraculis magnificat etiā tē
poribus nostris. **Capitulu⁹ iij.**

¶ Tertia ratio qua pbat⁹ q^d vera sit fides
xp̄i or diuina magnificatiōis. Mag
nificata q̄ppe ē fides ista ab ōnipotenti deo
in opib⁹ miraculosis. Et antiq³ dimissis: p
feram⁹ ea q³ quotidiē ocul⁹ n̄ris p̄spicimus.
que in trib⁹ generibus distingui pnt.

Primū d̄r odoratiōis.

Secundū scaturitiōis.

Tertiū conditionis.

¶ Primū genus miraculorū que quotidie
videm⁹ d̄r odoratiōis. Nam qui baptisimi
lauacro regenerati odore quodam suauis
infidelibus distinguūtur. Ipi vō infideles
non baptizati fetore quodam intollerabili
deturpan⁹. Testor deū et angelos ei⁹: q^d dū
semel Brūdisij pectoris dolorē incurrissez
Quidā medic⁹ iudeus non vocatus ad me

venit: qui q̄primū intrauit cellulā in q̄ iace
bam in lectulo: fetore suo ita turbauit sto
machum meū vt viderer euomere velle ō
nia viscera et intestina: nec quiescere potui
donec a me licētiatus discessit. Quis plura
Audini ego a q̄ plurimis et fide dignis: q^d in
castello sancti petri prope roborū quod mi
lites sancti iohannis hierosolimitani tuent⁹:
sunt canes ferocissimi qui in die ligantur: in
nocte vero solūtur et extra castellūz liberi
dimittūtur. hi si xpianum aliquē inueniunt:
nullā ei molestiā inferunt. Si vero aliquē
turcum aut sarracēnū reperiunt: latratib⁹ et
moribus vsq³ ad mortē insequūtur. Ex o
doratu quippe xpianus ab alijs discernunt⁹.
Sed non est omittendūz quod experimur
de sanctorū reliquijs in quibus tāta est odo
ris fragratia vt merito p̄fiteri cogamur os
sa illa felicia sic a deo reueruata: cuius suis aia
bus tandē glorificanda.

¶ Secundū gen⁹ miraculorū dicis scaturiti
onis. Vtiq³ h̄m naturā fieri non pnt vt ex a
ridis ossibus et inanimatis: liquor p̄fluat in
definēter. quod tñ fieri negare nō possum⁹.

¶ Nam et si non omī tñ multorū sanctorū cor
pora manna scaturiūt. Sicut sancti Nicho
lai apud Barū. sancti Andree apud Amal
fiam. sancti Matthei apud Balernum.

¶ Tertiū gen⁹ miraculorū d̄r p̄ditiōis. Vñ
est hec p̄ditio in vero ligno crucis vt in igne
proiectū et si inflāmetur nunq³ tñ p̄buratur.
si ponat⁹ in aqua non natet s̄z s̄bmergat⁹ nisi
ex miraclo dei. De spina corone dñi adhuc
a plerisq³ accepti q^d rodi in parascene flore t.
De colūna q³ est in scō petro in vbe mari
na testimonia de visu referre possumus: q^d
ibi verati a demone liberant⁹. Nūnt quide
illā esse in qua dū iesus p̄dicabat in tēplo in
hierusalē quiescere solebat. In apulia pro
pe pulignanū est ecclesia in qua corpus san
cti viti req̄scit: in q̄ illi q^d morfu rabidorū ca
num timent interire ab q̄ vlla medicina li
berātur. In ciuitate Brūdisij reseruat⁹ ad
ustum corp⁹ sancti Theodozi martiris cuius
veneratiōe et deuotiōe ppli. Ape vō ficci
tatis cū p̄cessiōib⁹ et letanijs corp⁹ illud ex

trahitur: et sepiissime immo eodem die pluuia
de celo descendit. **S**unt et alia multa huius in
religione nostra christiana per que merito dicere
possumus: quod non est alia natio tam gravior quam ha-
beat deos appropinquantes sibi sicut adest
nobis deus noster. **I**gitur letentur fideles qui credunt
in christum: quod non ambulat in tenebris: sed habet
bunt lumen vite: in presenti per gratiam: et in futuro
per gloriam sempiternam Amen.

Sermo quadragesimus primus de singu-
lari electione sancti Matthei qua ad apostola-
tum assumptus est.

Numeratus est
cum undecim apostolis. **S**cri-
buntur hec verba Actuum. j. ca.
et in epistola hodiernae festivitatis. **L**upien-
tes laudibus beati matthei insistere: bene est ut
illius electione qua ad apostolatū fuit assumptus
perscrutemur. **D**e ipsa quippe copiose loqui
tur epistola patrum. in qua multa pulchra et notabilia
continentur. **I**n omnibus tamen quae ibi ponuntur: matthei
sanctitas eximia demonstratur. **I**psa enim apo-
stolatus obtinuit non aliquid elatione commotus: sed
ab apostolorum orationibus et deo revelante vocatus.
Incirco ut omnia ista deuotus meditari pos-
simus: tria mysteria de electione huius apo-
stoli beatissimi proponimus et contemplanda.
Primum dicimus causalitatis.

Secundum qualitatis.

Tertium utilitatis.

Qualiter propter peccatum desperationis iu-
das damnatus fuit: et de gravitate peccati des-
perationis: **E**t cur apostoli locum iude volu-
erunt supplere. **C**apitulum. j.

Primū mysteriū contemplandū de elec-
tione matthei de causalitatis. **S**uit nam-
que talis electionis causa ut numerus duodenari-
us apostolorum impleretur. **N**am ex casu et puericatio-
ne iude undecim tantum remanserunt apostoli.
Sed ut pars ista melius intelligatur: tria e-
runt hic dubia declaranda.

Primū quare iudas damnatus fuit.

Secundū utrum desperatio sit maximū peccatū.

Tertium cur apostoli numerum duodenarium
voluerunt supplere.

Propter primi dubij explanationem scientium quod
multa fuerunt gravissima peccata iude. **P**rimū
fuit peccatum ingratitude. **N**am christus fecit eum
suum discipulum et apostolum sibi gratissimum. cui
multa benignitate ostendit. **I**psa vero illius im-
pie perdidit. **S**ed quedam hic oritur difficultas.
An iudas fuit electus a christo. **N**am **L**ucas ca-
p. vi. ait. **V**ocauit. scilicet christus discipulos suos et ele-
git duodecim ex ipsis quos et apostolos nominauit.
Et inter istos annumerat iudas. **I**oannis ve-
ro cap. xii. christus dixit. **B**eatueritis si feceritis
ea. non de omnibus vobis dico: ego scio quos
elegerim. ubi videtur dicere quod non elegerit
iudam. **A**d quod dicendum quod iudas electus fuit ad
apostolatū huius temporis. **E**t hoc dicitur **L**uce vi. ca.
ubi dicitur. **S**ed non fuit electus ad finale gratiam et glo-
riam. **E**t hoc exprimitur a christo super **I**o. xii. ca.
Si quis vero vult perire? queret. **C**ur christus elegit
iudam ad apostolatū quem sciebat futurum proditorē.
Respondetur quod tunc erat idoneus. vnde sicut non de-
buit intermittere creationem luciferi et aliorum
quos sciebat fore damnandos. ita nec assum-
ptionem istam ad apostolatū. **I**nsuper christus facit
ut nobis exemplum patientie daret: dum iudam
tollerant et illi tanta beniuolentia signa ostendit.
Secundū peccatum iude fuit auaricia. quod videtur **I**o-
annis xii. ca. **S**ur erat et loculos huius. **F**ecerat
ipsum christus seruatore et elemosinarum que si-
bi donabantur. **I**lle vero furto surripiebat de
cimam partem ut quidam dicunt. **E**t ideo pro decima
parte quam in vincto amiserat per triginta
denarios dominum vendidit. **T**ertium peccatum iude fuit
prodicio. quod christum signo oculi tradidit. nam
ut dicitur **M**atthi. xxvi. ca. debet signum huius qui
christum capere volebat dicere. **Q**uicumque oscula-
tus fuero ipse est tenete eum. **Q**uartum peccatum
iude fuit presumptio. quod presumptis oculis faci-
em illam in qua desiderant angeli prospicere.
Quintum peccatum iude fuit simulatio: dum dixit
Aue rabi. cum tamen illi morte procuraret. **S**extum
peccatum fuit obduratio. quod nullo obsequio nullis
bladicijs: nullis aminationibus voluit a suo
malo proposito desistere. **S**eptimum peccatum dicitur
desperatio. quod abiectus laqueo se suspexit. huius vero
solo perfecta fuit damnatio iude. **S**i enim non de-
sperasset et penitentiam veram egisset: utique post tot

pmiffa flagitia: post tot enormia mala: post
tot nepharia facinorata: dei fuisset misericor
dia pfecturus. **O** inestimabilis pietas bñdicti
dei: displicet illi q̄cuq; pctā: sed sup̄ omnia des
perationē abhorret. **E**t sumo hic desperatio
nem quā pcomitat impnia final. pbamus
qd̄ dicim⁹. nā **P**iero⁹ ad rusticū monachū
inqt. **N**ihil sic offēdit deū sicut cor impem
tēs. **S**olū desperatiōis crimē est qd̄ veniā
sequi nō pōt. **E**t **L**eo papa de pe. bi. iij. ca.
inter omnia iudā sic alloquit. **S**celeratio: o
nibus o iudā et infelicio: extitisti quem non
pnia reuocauit ad dñm: s; desperatio traxit
ad laqueū. **S**cdm̄ bu^m fuit utrū despera
tio sit maximū pctōy. **A**d qd̄ rñdet **L**hōs
fr. se. q. xx. q. pctā q̄ opponit⁹ vtutib⁹ theo
logicis sunt fm̄ suū gen⁹ alijs peccat⁹ guio
ra. **C**ū em̄ vtutes theologicæ habeāt deū p
obictor: pctā eis opposita importat birec
te et pncipaliē auersionē a deo. **I**n quolibet
āt pctō mō: li pncipal⁹ iō mali et guitas ē ex
h⁹ q̄ auertit a deo. **S**i em̄ eē poss; puerfio
ad bonū pmutabile sine auersione a deo: q̄
uis eēt inordinata nō ess; pctm̄ mortale. **E**t
iō illud qd̄ pmo et p se habet auersionem a
deo est gūissimuz inter pctā mortalia. **V**ir
tutib⁹ at theologicis opponunt infidelitas:
odiū dei: et desperatio. **I**nter q̄ odiū et infide
litas si desperationi pparent inueniētur fm̄
se quidē. i. fm̄ rñem pprie speciei guiora.
Infidelitas. n. puenit ex h⁹ q̄ hō ipam di
veritatē nō credit. **O**diū dei. puenit ex hoc
q̄ volūtas hōis ipsi diuine bonitati priatur.
Desperatio at ex h⁹ q̄ hō nō sperat se boni
tatem dei picipare. **E**x quo pz q̄ infideli
tas et odiū sunt ptra deū fm̄ q̄ in se est. de
speratio at fm̄ q̄ ei⁹ bonū participat a no
bis. **D**n̄ mai⁹ pctm̄ est fm̄ se loquendo non
credere dei veritatē vel odire deū: q̄ non
sperare pseq̄ grām et glām ab ipso. **S**i si
paret desperatio ad ista duo ex ptenfa: sic
desperatio est periculiosior: qz p spem reuo
camur a malis: et introducimur in bona pro
sequēda. et iō subblata spe in effrenata homi
nes labuntur vitia et a bonis operib⁹ retrahunt.
Dn̄ glo. sup. li. **N**uero x ait: nihil est

excreabilius de desperatione: quam qui habet
et in generalibus huius vite laboribus: et qd̄
prius est in fidei cer tamine pstantiā perbit.
Et **P**sidor⁹ li. de summo bono ait. **D**espera
re est descēdere in infernū. hec ille. **P**ecca
to itaq; desperationis iudas obruit et ab a/
postolatu cecidit et hereditate celestis pnat⁹
est. **T**ertiu⁹ dubiū fuit **C**ur cadente iuda
voluerūt apli per electionē matthie nūcrū
duodenariū pplere. **A**d qd̄ rñdem⁹ q̄ apli
xpi debebāt esse duodecim propter tria
Primo propter electionem. **S**ecundo pp predicationem.
Tertio propterfigurationem.
Primo pp electionē. **M**axips elegit
duodecim vt pōictū est: q̄ cadete iuda nume
rus ille vacuus remanebat. **E**t sicut in natu
ra nō dat vacuum: ita nec in ecclastica ierar
chia siue in ecclesia triūphāte siue militate.
Propterea cadete lucifero et ceteris angel
eū sequentibus: successit loco eorum huma
na natura. **D**e **A**ug⁹ in **E**nchiridion ait.
illud qd̄ ponit in ij. sententiā bi. x. **S**up̄
hierusalē mater nostra: ciuitas dei: nulla ci
uium suozū numerositate fraudabit⁹: aut eti
am vberiore fortasse copia regnabit. **H**ec
q̄ em̄ numerū immūdoz spiritū nouim⁹:
in quoz locū succedētes filij catholice ma
tris que sterilis apparebat in terris in ea pa
ce be qua illi ceciderunt sine vllō temporis
termino permanebunt. hec ille. **S**ic a simi
li in locū a xpo pze ordinatū a quo iudas ce
ciderat: aliquis ali⁹ erat reponēbus. **S**ecū
do apostoli debuerūt eē duodecim pp p
bicationem. **N**am ipsi predicaturi erāt fidem
trinitatis in quattuor partes mūdi. s. oriētē
occidentē: meridiē: et septentrionē. multipli
cato aut ter in quattuor constituit duodecim.
Fm̄ etiā **P**tolomeū in. ij. quabz partiti. **D**u
odecim sunt puincie pncipales mundi: cir
ca mediū habitationis: fm̄ q̄ sunt duodeciz
signa celi. **T**ertio apostoli debuerūt eē du
odecim ppfigurationē. nam numer⁹ iste in
veteri testamēto fuit multipliciter figura
tus. **P**rima figura fuit in duodeciz ducib⁹

de quibus dixit deus abrahe. **S**up hismael exaudiui te. **E**cce bñdica ei ⁊ augebo ⁊ multiplicabo eū valde: duodecim duces generabit: ⁊ faciā illum in gentē magnā. **I**sti duces figurarunt aplos qui duxerunt nos ad deum. **S**cda figura fuit in duodecim pñar chis filijs iacob ⁊ patrib⁹ totius populi a iacob descendētis: quoz nōia ponūtur **Ge**n. xlix. ca. **I**sti aplos duodecim pñgarūt: qz ipsi fuerūt pñpui filij dñi nñi iēsu xpī: ex qdam speciali dilectōis munere: qui patres vocari pñt toti⁹ populi xpiani. **T**ertis figura fuit in duodecim fontib⁹ aquarū. de quibus **Ex**odi. xv. ca. **P**enerunt filij isrl in helim: vbi erāt duodecim fontes aquarum. **A**postoli nāq fontes fuerūt de quib⁹ hauri fuit aqua sapiētie salutaris. **Q**uarta figura fuit in duodecim vituloz oblatio in dedicatione altaris post pñletū tabernaculum. de quib⁹ scribit **N**ūeri vij. ca. **V**i figura fuerūt aploz q obtulerunt dño corpa in martyrio ad ecclē catholicę dedicationez. **Q**uinta figura fuit in duodecim exploratoribus missis a moysē ad explorādum terram pñmissis: sicut habet **N**ūeri xij. ca. **A**postoli tāq vere pñteplatiui ⁊ p pñteplationem iuerūt pñi ad patriā celestē. vt dicerent id qd ponit ad **Ph**ilipenses iij. c. **A**ra cōuersatio in celis est. **S**exta figura fuit in duodecim viris qui de mādato dñi tulerūt duodecim lapides de medio iordanis alueo qñ iordanis pñersus fuit retro: sicut scribitur **Jo**sue iij. ca. **P**i pñgarunt aplos q portarūt duodecim articulos in simbolo ab eis pñposito. **S**eptima figura fuit in duodecim leuicū in throno salomonis. de qbus fit mētio iij. **R**egū i. ca. **P**i aplos denotabant qbus a deo dñi fuit **M**atth. xix. ca. **S**ede/ bitis sup thronos duodecim iudicātes duodecim trib⁹ isrl. **O**ctaua figura fuit in duodecim bob⁹ sustinētib⁹ mare enēū. vt pñij. **R**egū vij. ca. **A**postoli qdēz fuerunt pñi ministri baptisimi qd p mare enēū figurari pñt. quib⁹ dixit xps **M**atth. vi. ca. **E**ntes baptizate oēs gētes. **N**ona figura fuit in duodecim iugis bouz in qbus arabat helifus: vt

scribit iij. **R**egū xix. ca. **H**elise⁹ figurat xpī qui interpretat de⁹ me⁹ saluator q arat agrū suū. i. ecclām duodecim aplis quoz etiā apostolica vitā suadet alios accipe p imitationem dices **M**atth. xj. ca. **T**ollite iugū meū sup vos. **D**ecima figura fuit in duodecim pphetis q recte puenit aplis q fuerūt pphete noui testamēti. **N**umer⁹ insup duodecim celebratus fuit a romanis q acceperūt a grecis legēz duodecim tabulaz: sicut nos accepim⁹ ab apostolis legē duodecim articuloz fidei. **H**ā vt notat. ff. de origine iur. l. ij. §. exactis. **R**omani miserūt decē viros ad grecos p copia illaz legū hñda: q vocantur leges duodecim tabulaz. **I**git a spū scō edocti apostoli moti fuerūt: vt videbimus ad electionē matthie: vt sic in eis esset nūc/ rus duodecimarius perfectus.

Qualiter singulari fuit ⁊ sancta electio matthie respectu eligentiū: respēu modieligendi: respectu electi. **C**apitulū. ij.

Secundū mysteriū pñteplandi de electione **M**atthie of qñtatis. **I**n q videbimus qualiter electio illa fuit debite iuste ⁊ sanctissime celebrata triplici respectu

Primo respectu eligentiū. **S**ecundō respectu modi eligendi. **T**ertio respectu electi.

Primo inquam fuit debite celebrata respectu eligentiū. **E**lectores em fuerūt magne auctoritatis: qz fuerunt apostoli q sunt pñcipes mñdi. ianitores ecclesie. ⁊ iudices seculi. **A**d ipsos g nō ad alios spectabat tal electio. qui ad hāc perficiēdā: pñulte vt apparet pñenerūt. **H**ā vt inqt **B**onavē. in suo. j. di. xj. **S**icut qñtuor fuerūt pñcia pñcipalia patrū. de quib⁹ **Jo**s. di. ca. canones **I**ta qñtuor fuerūt pñcia aploz in pñitua ecclā. **P**rimū fuit ad electionē matthie. **S**ecundū ad electionē septē dyaconoz **A**ctu/ um vj. c. **T**ertiū ad nō imponēda legalia gētib⁹ **A**ct. xv. c. **Q**uartū ad tolerāda legalia ad tēpus **A**ct. xv. c. **S**cdo electio illa fuit debite celebrata respēu modieligendi. **I**n choata qdēz fuit ab exhortatione salutiferā dum peti⁹ apostolorū pñces exurgens in

medio: ubi erat turba hominum fere centum viginti dixit. Viri fratres oportet implere scripturam quam dixit spiritus sanctus per os david de iuda qui fuit dux eorum qui apprehenderunt iesum qui numeratus erat in nobis: et sortitus est sortem ministerij huius. Et accipit hic fors pro parte simon nichola de lira. Et hic quidam possedit agrum. id est possideri fecit de mercede iniquitatis. Quia triginta denarios quibus iniqui vendiderat christum in templo proiecit. Ex quibus principes presbiterorum emerunt agrum per septuaginta annorum. ut habet Mattheus. xxvij. ca. Alij autem dicunt quod iudas fuit ibi sepultus: et sic possedit agrum illud. Sed ut dicit nichola de lira: hoc non est verisimile. quia principes sacerdotum erant intenti circa mortem christi. procuratorem. pro quod non ita cito emerunt illud agrum. Nec etiam ager ille emptus: statim fuit per septuaginta annos positus. et sic videtur fuisse tempus inter medium. Iudas autem eadem die que proiecit argenteos videtur se suspenderit. pro quod expositio prima melior videtur. Sequuntur verba petri. Et suspensus. scilicet iudas: crepuit medius. et diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus hierusalem. seniore scilicet hominum iude. ita ut appellaret ager ille lingua eorum ager belmach: hoc est ager sanguinis. Sciendum hoc loco simon nichola de lira. quod ille due dictiones ager belmach: agrum sanguinis in latinum significantes: non sunt prope hebraice sed magis syriace. In lingua hebraica et syriaca sunt valde propinque ut dicit Piero in prologo galeato. Iudaei autem notabiliter scripti magis utebantur lingua syra et hebraica. unde et libri eorum qui sunt extra bibliam per magna parte scripti sunt in syro idiomate. Iste in hebraicis. quod de facili potest fieri. quia si hic et ibi sunt eiusdem numeri et soni: differetes tamen in characteribus. Subdidit petrus. Scriptum est enim in libro psalmorum. fiat habitatio eorum deserta: et non sit qui inhabitet in ea. Et episcopatum eius accipiat alter. Notandum quod verbum illud fiat habitatio eorum deserta: ponitur psalmi. lxxvij. Et illud quod sequitur Episcopatum eius accipiat alter: scribitur cyrius. utrumque tamen psalmus intitulatus a david tanquam ab auctore. Coniungit autem petrus istas duas auctoritates simul: quia lo-

quantur de pena per mortem christi inflictam: prima loquitur de pena sacerdotum mortem christi procuratum. In penam enim mortis christi templum et civitas hierusalem fuerunt destructa per romanos et sacerdotes partim interfecti et partim captivati. Et hoc est quod dixit David. fiat commoratio. id est habitatio eorum deserta. Si vero loquitur de pena iude peccatoris. Et hoc est quod dicit Episcopatum eius accipiat alter. Concluit itaque per dices. oportet quod ex his viris qui nobiscum sunt congregati omni tempore qui intravit et exiit inter nos dominus iesus incipiens a baptismo iohannis usque in die qua assumptus est a nobis testis resurrectionis eius nobiscum fuerit: unus ex his. Et statuerunt. se elegerunt duos. Ioseph qui vocabatur barfabas: quod cognominatus est iustus. et Mattheum. simon aliquos iste barfabas fuit ille qui cum paulo ad apostolum latum assumptus fuit. de quo fit mentionem Actuum xiiij. ca. Sed nichola de lira super. j. ca. et iiij. ca. Actum apostolorum asserit alium fuisse. Nam iste cognominatus est barfabas. Ille vero barnabas. Iste barfabas fuit filius alaphi. et sic de galilea oriundus. Ille vero barnabas dicitur cyprius. id est de cipro natus. de quo mentionem facit Piero in li. de viris illustribus. Consequenter apostoli persecuti sunt electionem Matthei cum oratione deuota. Nam orantes dixerunt. Tu domine qui corda nostri omnium ostende quem elegeris ex his duobus: unus accipere locum ministerij huius et apostolat: de quo prevaricatus est iudas: ut abiret in locum suum et dederunt sortes eis. Quibus dicitur ut Piero et Beda. quod hee sortes tales fuerunt quales ille quax in lege veteri creberrimus visus erat. de quo scribit Proverbia. xvj. Sortes mittunt in sinum. scilicet a domino temperantur. Ex quo inquit nichola de lira. quod uti sortibus est ex vario eventu seu dispositione alicuius rei sensibilis proposita terminare aliquid dubium vel incertum. Sicut ex festuciis propositis per hoc quod aliquis accipit brevior vel longior seu in proiectione taxillorum: per hoc quod aliquis proiecit plura vel pauca puncta: vel ex confamilibus aliquod dubium inter homines determinatur. Et si hoc fiat ad alicuius rei divisionem

nem inter hōies vt p hoc determineſ quis
quam partem accipiat vocat ſors diuiſoria
Si at hoc fiat ab aliqđo determinate agēdū:
vocatur ſors pſultoria. **S**i vero fiat vt pre
cognoſcat aliqđ futurū ptingens vt inquit
Tho. ſa. ſe. q. xc. v. ar. iij. vocat ſors diuina
toria: vt ſorte diuiſoria licitum eſt dūmodo
nō aſſit ibi aliqđ ſupſtitio: puta inuocatio de
monis vel expectatio euentus rei ab influen
tia planetarū & ſimilia. **S**ortib⁹ vero cōſul
torijs & diuinatoijs maxime in electiōibus
prelatoꝝ eccleſie abſtinendū eſt. vt ſcribit
**xxvj. q. ij. ca. nō ſtatim. ca. hi qui. ca. non exē
plo.** Et de ſortilegijs per totum. nec obſtat
quia in electione **Matthie** vſi ſunt ſortib⁹.
Quia vt ait **Beda:** puilegia paucorū p mu
nem legē nō faciūt. Et apoſtoli in hoc mo
ti fuerūt ex familiari pſortio ſpūs ſancti & ſi
ne aliqua ſupſtitione. **T**ertio fuit illa es
lectio debite celebrata reſpē electi: q̄ fuit
Matthias rectus: ſimplex: probus: mūdus
iuſtus: innocēs: impollut⁹. Cecidit em ſors
ſuper illū. Et fact⁹ eſt duobecim⁹ apoſtol⁹
impleuitq; numerū illū. **N**otandū h⁹ loco
q̄ **Dionyſius** qui fuit **Pauli** diſcipul⁹: vide
tur aliud ſentire de ſorte illa q̄ ceteri. **N**it
nāq; ſic in libro eccleſiaſtice ierarchie de di
uina ſorte que ſup **Matthiā** cecidit. **A**lij q̄
dam alia dixerūt nō religioſe ſicut arbitroz
Mea aut intentionē & ipſe dicā. **V**ideſ em
mihi eloquia diuina ſortē nōiare thearticoꝝ
quod dā donū demōſtrans illi theartico cho
ro: a diuina electione ſuſceptū. hec ille. **I**n
quib⁹ vbiſ inuuit q̄ illa ſors nihil aliud fuit
niſi quidā ſplēdor⁹ & radi⁹ ſuper **Matthiam**
diuinitus emiſſus: per quem ipſe oſtēdeba
tur in apoſtolū aſſumēdus. **S**ed reuera eſſe
poſeſt vtrūq; & q̄ apoſtoli vſi ſint ſortibus
ne a lege diſcreparet in qua ſumimus ſacer
dos ſorte querebat. Et q̄ radius emicuerit
ſuper **Matthiā** **Q**ui apoſtolicā dignitatē
cum tanta deuotione ac intētionē recta taz
ex parte ſui q̄ ex parte apoſtoloꝝ fuit aſſe
cutus. **Q** q̄ miſerabilis eſt temporū horū
conditio. **Q** q̄ deſcendū eccleſie ſtatus. **Q**
q̄ lugēda xpiane religionis iactura. qm di

gnitates eccleſie q̄ſepe pferunt in dignia
nihil vtiq; eſt quod magis officiāt ecclē dei
q̄ q̄ indigni aſſumūtur plati ad regimē aiā
rum. **S**ed de hoc ſatis dictū eſt in ſermone
de ambitione in quadragēſimali nro.

Qualiter bñs **Matthias** pōcauit oſta
ter veritatē euāgelicā ſequentib⁹ ſignis ob
quam martyrij coronā accepit. **C**aplin. iij.

Terciu⁹ myſteriu⁹ ptemplādū de ele
ctione **Matthie** dī vtilitat⁹ fuit nāq;
electio illa & aſſumptio vtilis ppter tria.

Primo propter veritatis pōcationem.

Scdo propter miraculoꝝ operationē.

Tercio ppter martyrij tolerationem.

Primo fuit vtilis aſſumptio **Matthie**
ad apſtatum ppter veritatis euāgelice pōi
cationē. **N**ā predicauit euāgeliiū xpī in ma
cedonia & in iudea de quo ſic ſcribit in qua
dam legēda: q̄ trueris inueniſ. **Matthias**
de tribu iuda & in ciuitate bethleem illuſtri
proſapia oriūdus fuit. **Q**uilib⁹ tradit⁹ oēm
in breuilegis & pphetarij ſcientiā apprehē
dit. laſciuiā quoq; ac horēs pueriles annos
moꝝ maturitate vincebat. **I**nformat⁹ quo
q; anim⁹ eius ad virtutē: vt eſſet ad intelli
gentiā habilis: ad miſcēdā facilis: in pſpe
ris non elat⁹: in aduerſis pſtans: & intrepid⁹
ſatagebat: vt qđ ſenſu pceperat: ope pple
ret. & oris doctrinā man⁹ opatione mōſtra
ret. **P**ic cū per iudeā pōicaret & corā pōtiſi
ce accuſaret in multis: rñdit de obiect⁹ que
crimina dicitis nō oportet me cūcta dicere:
qm xpianū eſſe non eſt criminis ſed glorie.
Cui pōtiſex. **S**i tibi dātur inducie viſ pe
nitere: Et ille. **A**bſit vt a veritate quaz ſe
mel inueni per apoſtoliā digrediar. **C**ōſtan
tiſſime itaq; xpīm predicādo magnificauit.

Scdo fuit aſſumptio vtilis ppter mira
culoꝝ opationē. multa nāq; miracula p illū
opatus eſt deus. **N**ā in macedonia quādaꝝ
potionē toricatā que viſu cunctos puaſe
quā ſibi dederūt in nōie xpī bibit & nullā le
ſionē incurrit. Et cū illa potio q̄ plures ali
os excecāſſet: ille ſingulis manū imponens
oēs in xpī nōie illuminauit: multaq; alia ſig
fecit ppter q̄ multi crediderūt in xpīm.

Tercio fuit vtilis assumptio Matthei propter martyrij tolerationē. Nam licet aliquid dicat quod post multa bona opera in pace decessit: tamen creditur quod martyrio fuerit coronatus. de quo etiam diversa narrantur. Nam quibusdam asserunt eum fuisse lapidibus obrutum Alij fuisse crucifixum. Nonnulli vero securi more romanorum percussum. Potuit esse quod omnia percurrerint: et quod fuit crucifixus: et cum non cito exstingueretur quod fuerit lapidatus: et antequam spiritus exhalaret quod fuerit securi percussus. Huius corpus romae in ecclesia sancte marie maioris sub lapide porfirico sepultum esse phibetur. Et ibidem caput eius populo demonstratur. Quibus vero aiunt quod corpus illud de iudea romam deum treverim fuit translatum. anima vero cum angelis et sanctis gaudeat in celis ubi fruatur eterno bono. Ad quod nos perducatur ille Iesus filius dei qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum Amen.

Sermo quadragesimalis secundus de gloria beati Bartholomei apostoli qui magna ostenditur ex triplici eius excellentia.

Magna est gloria eius. Scribitur hec verba psalmo. Licet ingentissima sit gloria sanctorum quam habent in regno celorum: tamen et illa qua in ecclesia militante illustrantur admirabilis est et copiosa. Vbi quod nomen illorum sanctum et venerabile predicatur atque de quod plurimum per anni circulum festiuitas in ecclesia celebratur. Per diem vero celebris memoria recolitur beati apostoli Bartholomei quem omnes fideles deuotissime venerantur. Dicuntur fuisse ex duodecim apostolis que iam aiunt nonnulli ex nobilibus parentibus ortum. Regem in diebus et curat diutino detentus errore idolorum fuisse tantum dem aubita fama et sanctitate ac miraculis eius christi in iudeam abiit: ubi ad christum conuersus perpetuo ei adhaesit. et post susceptum spiritum sanctum euangelium feruētissime predicauit. Merito igitur in hoc sermone de ipsius gloria tractare debemus: quam dixit magnam illuminatus propheta propter triplici

cem eius excellentiam.

Prima dicitur idolatrie destructio.

Secunda martyrij toleratio.

Tercia corporis conseruatio.

Qualiter beatus Bartholomeus prebicans in india idolatria exstinguit. Et de idolatrie diffinitione originatione et graui offensione.

Capitulum I.

Prima excellentia beati Bartholomei ostendens magnitudinem glorie eius dicitur idolatrie destructio. Nam in india idolam destruxit et populos ad christum pervertit. Accessit quidem ibi ad templum in quo erat idolum nomine ashtaroth in quo quibusdam demon habitabat qui se laquentes curare dicebat. Sed cum templum languentibus plenum esset et nullum ab idolo rñsum habere possent ad aliam ciuitatem perreperunt: ubi aliud idolum nomine berith colebatur. Et interrogantibus cur sibi ashtaroth rñsum non daret: Respondit berith. Deus vestester cathenis igneis strictus nec respirare nec loqui audeat ab illa hora quam apud dei Bartholomeus india intravit. Dicunt illi. Quis est iste Bartholomeus? Et demon respondit. Amicus est dei omnipotentis. Et ideo venit in istam prouinciam: ut omnes deos india euacuet. At illi. Dic nobis signa eius ut eum inuenire possim? Qui bus demon ait. Capilli eius nigri et crispi. Caro eius candida: oculi grandes: nares equales et directae: barba plura hñs paucos canos: statura equalis: induitur pallio albo quod per singulos angulos gemmas habet purpureas. Vigintisex anni sunt ex quo vestes et sandalia eius nec veterascunt nec fordidantur. Ceteris flexis genibus per diem orat et ceteris per noctem. Angeli cum eo ambulant qui nunquam eum fatigari nec esurire permittunt. Semper eum vultu et auidet ac hilaris perseuerat. Omnia prouidet: omnia nouit: omnium gentium linguas intelligit. Et quod vobiscum loquor ipse iam nouit: et quando queretis eum si vult ostendit se vobis. si autem non vult non poteritis inuenire. Rogo autem vos ut cum eum inueneritis rogare eum ne huc veniat ne angelus sui huius mihi faciat quod socio meo iam fecerunt. Cum ergo per duos dies felicitate querebant

euz minime inuenissent: quādā die qdaz de
 moniacus exclamauit dicens. **A**ple dei bar
 tholomee incendūt me orōnes tue. **Q**ui ap
 postolus obmutescē et exi ab eo. et statim li
 berat⁹ est. **Q**uādiens rex regionis illius
 polemius cum haberet filiā lunaticā: misit
 ad apostolū rogās vt ad se veniret et filiā
 suā sanaret. **A**d quam cum apostolus ve
 nisset et eā cathenis ligatā videret: q: acce
 dentes ad illā in osib⁹ lacerabat: iussit eam
 solui. **E**t cū ministris ad eā accedere nō aude
 rent dixit. **E**go demoniū q in ea erat iā liga
 tum teneo et vos timetis. **E**t statim soluta
 et liberata est. **T**ū rex camelos auro et ar
 gēto et lapidib⁹ p̄ciosis onerauit et aplinū q
 ri faciēs cū nullaten⁹ inuenire potuit. **Q**uā
 ne at sequētī apparēs apostol⁹ cū solo rege
 in cubiculo dixit ei. vt quid me cum argen
 to et auro tota die q̄siti. **I**sta munera sunt
 necessaria his qui terrena requirunt. **E**go
 nihil terrenū nihil carnale desideo. **T**unc
 sanctus **B**artholomeus cepit eū multa de
 mysterio nostre redēptionis docere ostē
 dens inter cetera xpm̄ viciisse diabolū per
 mirabilem p̄gruentiā: potentiam: iusticiā:
 et sapientiam. congruum enim fuit vt qui ri
 lum virginis. i. adam factū de terra duz ad
 huc esset virgo vicerat: a filio virginis vin
 ceretur. **P**otenter quoq: ipsū vicit cuz de
 sua dñatione potenter eiecit: quam diabo
 lus pro deiectione primi hominis vsurpa
 uit. **E**t sicut alicuius victor: tyranni comi
 tes suos mittit vt eius titulos vbiq: erigat
 et tyranni deiiciant. **S**ic xps victor nunci
 os vbiq: mittit vt diaboli cultus euacuet: et
 xpi statuāt. **I**uste quoq: diabolū vicit qz
 iustum est vt qui comedentē hominē vin
 cens detinebat: ieiunāte hominē victū ho
 minem amplius non teneret. **S**apiēter au
 tem illū superauit dum ars diaboli deludē
 arte xpi. nam dum xps in deserto ieiunauit
 anhelabat diabol⁹ illū agnoscere si de⁹ esset
 et ex hoc cogitabat q si non esuriret post q
 diaginta dies deus erat. **S**i vero esuriret:
 q homo esset et tunc ipsum vt primū homi
 nem per cibū deuinceret. **S**ed cognosce de

us non potuit quia esuriuit. nec vinci quia
 eius tētationi non cessit. **T**um ergo eide sa
 cramēta fidei p̄dicasset: dixit regi q si be
 ptizari vellet: deum suū cathenis ligatū si
 bi ostenderet. **S**equenti ergo die iuxta res
 gis palatū dum pontifices idola sacrificia
 rent: cepit clamare de mon ac dicere. **E**tsa
 te miseri sacrificare nobis ne peiora me pa
 tiamini qui cathenis igneis ab angelis iesu
 xpi ligat⁹ sum. **S**tatinq: omnes miserunt
 funes vt simulaciū euerterent sed non po
 tuerunt. apostolus autem in demoni p̄cepit
 vt inde exiens idolū ipsum p̄mueret. qui
 statim exiens omnia idola tēpli per seipm̄
 confregit. **D**einde fusa oratione ab aposto
 lo oēs infirmi sanati sunt. **A**p̄stol⁹ at tem
 plum deo dedicauit et de monē in desertum
 abire p̄cepit. **T**unc angel⁹ dñi ibidem ap
 paruit et tēplū cū cuolās in quattuor angu
 lis signū crucis digito suo sculpsit dicens. hec
 bicat dñs. **S**icut vos oēs ab infirmitate ve
 stra mūdauit. **I**ta et tēplū hoc ab omni loz
 de mūdabit et habitatore ei⁹ quē apostolus
 in desertū locū abire p̄cepit p̄ vobis ostē
 dam quem vidētes ne timeatis. sed quale fi
 gnum in lapidib⁹ his sculpsi: tale in vestris
 frontibus imprimatis. **T**unc ostēdit eis e
 thiopem nigriorē fuligine: facie acuta: bar
 ba proluxa: crinibus vsq: ad pedes protēsis
 oculis igneis vt ferrū ignitū scintilla emit
 tentibus flāmas sulphureas ex oculis et ore
 spirantē cathenis igneis vinctū retro mani
 bus. **E**t dixit ei angel⁹: qm̄ iussione aposto
 li audisti et de tēplo omnia idola p̄registi: sol
 uam te vt vadas in talē locū vbi nullus ho
 mo morat⁹ et ibide sis vsq: ad diē iudicij. **A**
 le at solut⁹ cū magno strepitu et vultu di
 paruit. **A**ngel⁹ at dñi in celū cūctis vident
 bus euolauit. **T**ū rex cū vxore et filijs emi
 g: p̄p̄to baptizat⁹ est. et relicto regno aplor
 scipulus est effect⁹. **S**z vt p̄dēcā clari⁹ in
 telligantur et ne credatur falsa eē atq: cōfi
 ctaria in hac pte de idolatria sūt dīclarāda.
Primū quid est idolatria.
Secundū vnde ortū habuit.
Tercium vtrum sit grauissimū p̄ctōrum.

No primū bicim⁹ s^m sentētiā **I**sidori li. viij. ethi. et sancti **L**ho. ba. be. q. xliij. q. ido latia est cult⁹ q. soli deo debet exhiberi cre ature. **N**ā idolatria idolorū fuit⁹ siue cultu ra interpretat^r. latia em̄ grece latine seruitus dī. q. quantū ad verā religionē attinet non nisi vni et soli deo debet. hāc ficut impia supbia siue hoīm siue demonū sibi exhiberi iū bet vel cupit. **I**ta pia hūilitas vī hoīm vel angelorū scōy sibi oblata recusat: et cui dber ondit. sicut paul⁹ et barnabas fecerūt: de q. b⁹ scribit **A**ct. xl. ca. q. cū listris pp̄t miracula q. fiebāt vellēt ip̄s ppli diuinū hōez tribu ere et dare thura: dicentes dii filis facti hōi bus bescēderūt ad nos. **E**t vocabāt barnabā ionē paulū vō mercuriū: q. ip̄e erat dur⁹ vbi. **A**lii p̄scissis tunicis suis exilierūt in fbas clamātes et dicētes. viri q. hoc faciūt: et nos mortales sum⁹ filis vob hōies. **I**git idola tria sūt a latia et idolo. **I**dolū at est simula chriū q. d. hūana effigie sc̄m et p̄secratum est: iuxta vocabulū interpretatōem. **I**dos enim grece formā sonat. et ab eo p. diminutionez idolū deductū quod ap̄d nos formulā facit. **I**git om̄is forma vī formula idolum se dici exposcit. **Q**uidā vō impite dicūt idolū ex dolo sup̄fisse nomen eo q. diabol⁹ creature cultū diuini nōis inuerit. **D**icūt insup idola filācra. **N**ā filācra a similitudine nūcupant eo q. manu artificis ex lapide aliave materia eoz vultus imitant^r q. hōez fungunt^r filācra dca vī p̄ eo q. sūt filia vel p̄ eo q. filata at q. p̄ficta. **S**imulacra p̄m⁹ ex luto fecit hīs mael s^m hebreos. s^m vō gētilēs p̄m⁹ fuit. p. metheus. **G**reci vō referūt q. fuit cetrops. **F**uit at p̄methē tpe iacob ff athlāt astro logi de q. bus multa loq̄tur **A**ug⁹ li. xliij. d. ci. dei. c. viij. **P**ic p̄methē p̄mus dictus est fecisse hōies. tū q. de rudib⁹ fecit doctos: tū q. legi fecisse hōīm imagines q. s. arte qua dam deābulare faciebat. **C**etrops vō fuit q. metu plagay egypti vt dicit m̄g^r in histo ria scholastica: fugit in greciā et p̄didit athe nas: et p̄m⁹ bouē immolauit ioui. **E**t **S**cōm q. d. declarāō erat: vñ ortū habuit idolatria et ad h⁹ alligri solēt tres originales cause.

Prima dicit^r inordinata affectio

Secūda naturalis delectatio.

Tercia negligētia: p̄beratio.

Prima cā fuit inordinata affectio quaz tan git **L**actāt⁹ li. j. di. insti. et **I**sidor⁹ vbi s. **N**ā fuerūt quidā vbiū p̄ditores aut viri fortes q. bus mortuis hōies q. eos dilexerūt simula cra fingerūt: vt haberēt aliqd ex imaginis p̄tēplatione solatium. **E**t vt recitat m̄g^r in historia scholasti. a nino orta sunt idola mō q. sequit^r. **M**ortuo siquidē belo p̄re: nin⁹ in solatiū doloris fieri fecit imaginez p̄f̄is sui: cui multā exhibebat reuerētiā. hinc hōies regionis vt ei abularent et nonnulli timore ducti diuinis hōies q. imaginē exhibere cepe runt. hui⁹ exēplo plures charis suis mortui is imagines dedicare ceperunt. **E**t sicut ab idolo belli cetera traxerūt originē: sic ab ei⁹ nōie nōia generalis acceperūt. **S**icut em̄ be lus dicit^r est ab assir̄is: sic et alie natiōes s^m ibionata et linguay varietates. alie bel: alie baal: alie baalim: alie belsegor: alie belce buch: eozū idola vocauerūt **P**iophātus vō lacedemonū auctor libros scripsit antiq̄ta tum xliij. **I**n q. bus ait. **P**irofanē egyptiūz familia s̄stātia locupletes: filium genuisse quē velut enormis s̄stātie successores: in effabili vltra q. p̄nitās exigebat: affectu diligebat. is dū aduersus fortune incurfib⁹ rapetur patrem insupabili affectu merore. **Q**ui filij simulacrū in suis edibus instituit: vniuersa vero familia in dñi abulatiōe aut coronas plectere aut flores inferre aut odo ramēta simulacro succedere p̄suevit. **N**on nulli etiā seruoz culpabiles dñi furiā euitā tes ad simulacrū p̄fugi veniā merebantur **P**ec et h̄mōi scā sunt post diluuiū. **N**am vt ait **L**hōs. vbi s. arti. iij. in r̄sione ad scōm ar. **I**n p̄ma etate nō fuit idolatria propter recentē memoriā creationis mūbi ex q. ad huc vigebat cognitio vni⁹ dei in mente hō minū. **I**n sexta etia etate idolatria est ex clusa per v̄tutē et doctrinā xpi q. de diabolo triūphauit. **S**cda cā original^r vñ ortū habu it idolatria fuit naturalis delectatio. hō em̄ naturaliter de rēp̄sentatione delectat^r: ideo

homines rubes a principio vidētes p diligē-
tiam artificū imagines hominū fieri diuinita-
tis cultū eis impēderūt. **Q**uidā insup per
quādam nefariā artē imagines quasbā pſti-
tuebāt q̄ vtute demonū aliquos certos ef-
fectus habebāt vñ putabāt in ipsis imagi-
nibus eē aliq̄ diuinitatis et p sequeas diui-
num cultū illis exhibebāt. Et hec fuit opi-
nio **P**ermetis termegisti: vt **A**ug⁹ dicit in
viij. de ci. dei. **T**ercia cā originalis vnde or-
ta est idolatria dī dei inconsideratio. **N**egli-
gētes q̄bez hōies ad pſiderādā excellētiam
dei veri: q̄busdā creaturis ppter aliquā ex-
cellētē vtutē diuinitatis cultū exhibuerūt.
sicut dicitur in s̄mone de simplicitate dei. et
in s̄mōe de aiā. vñ **L**actāti⁹ li. f. diuina. insti-
tu. ait. illos quos deus et imperiti et insipien-
tes tanq̄ de os et nuncupant et adorant: ne-
mo est tā inconsiderat⁹ q̄ nō intelligat fuisse
mortales. **Q**uō igit inq̄t aliquis hī crediti
sunt nimirū q̄ reges maximi ac potētissimi
fuerūt: ob merita suā vtutū aut munerum
aut artū reptay: cū chari fuissent hīs quib⁹
impauerāt in memoriā sunt cōsecrati. qd si
quis dubitet: res eorū gestas et scā pſideret:
q̄ vniuersa tā poete q̄ historici veteres p-
diderūt. hec ille. **C**um q̄ singul⁹ dijs statue d-
dicarent: demones hōib⁹ erratib⁹ colēdos
se exhibuerūt in idolis dādo rīsa et aliq̄ que
videbātur hōibus mirabilia faciendo.

Terciu q̄derat declarādū vtrū idolatria
sit quissimū pctōy. Et ad h⁹ rñdet p glo. su-
per ry. ca. **L**e vitici q̄ ait. **O**e pctm immūdi-
cia est aiē. s̄ idolatria maxima. **A**duertēduz
tū s̄m **T**ho. q̄ gūitas alicui⁹ peccati pōt at-
tēdi duplici. **O**no mō ex pte ipsi⁹ peccati:
et sic pctm idolatrie est quissimū. **S**icut em
in terrena republica quissimū eē videt q̄ a-
liq̄s hōiem regiū alteri impēbat q̄ vero re-
gi: q̄ quātū in se est totum reipublice ptur-
bat ordinē: ita in peccatis q̄ dēu pmitunt⁹
Quā sunt maxima quissimū eē videt q̄ ali-
quis hōiez diuinū creature impēbat. q̄ quā-
tum in se est facit aliū deū in mūdo minues
pncipatū diuinum. **S**i vō obijceret q̄ pelli-
mum optimo opponit: vt dī viij. ethi. **S**z

cult⁹ interior q̄ pſistit in fide spe et charitate
est melior q̄ cult⁹ exterior: q̄ infidelitas de-
speratio et odiū dei q̄ opponunt cū tui inte-
riori sunt gūiora pctā q̄ idolatria q̄ opponi-
tur cultui exteriori. **R**ñdere possumus s̄m
Tho. q̄ idolatria pſuppōit interiorē infide-
litate et adijcit exteri⁹ indebitum cultū. **S**i
vō sit exterior tū idolatria absq̄ infiori in-
fidelitate addit cōpa falsitatis. **S**cdo p̄t at-
tēdi gūitas peccati ex pte peccatū: sicut gūi-
us est pctm ei⁹ q̄ peccat sciēter: q̄ q̄ peccat
ignorāter. et s̄m h⁹ gūi⁹ peccat heretici qui
sciēter corripūt fide quā acceperūt: q̄ idos-
latre ignorāter peccātes. Et s̄m etia aliq̄ a-
lia pctā pnt eē maiora pp maiore ptemptū
peccātis. **C**ōtra pctm igit idolatrie pōica-
uit efficacissime btūs bartholome⁹ qd in p-
uincia inbie vt p̄dcm est stuoſe beleuit.

Qualiter in albano maioris armenie be-
atus **B**artholome⁹ passus est martyriū de
cuius passione varia est opinio: que tū faci-
le p̄cordatur. **C**apitulum. ij.

Scūba excellētia beati bartholomei
oñdens magnitudinē glē illius dī martyrii
toleratio. **T**ransiuit d̄ppe ex hoc mūdo glo-
rioso martyrio coronat⁹. **N**am post q̄ rex
polemi⁹ sacruz baptisma suscepit vt pōit
in legēda: oēs tēploz pōtices congregati
ad astragē regem fratē ei⁹ conuerunt. **E**t
de deoz suoz amissione et tēph s̄buerſione:
et regis p artē magicam deceptione p aplm
sunt p̄questi. **A**strages q̄ rex indignat⁹ mil-
le viros armatos ad capiēdū aplm destina-
uit. **Q**ui cū adduct⁹ fuisset coram eo dixit ei
rex. **T**unc es ille q̄ euertisti fratē meum?
Cui aplus. ego illuz non everti: sed cōverti
Cui rex. sicut tu fecisti fratē meū deuz suū
relinquere et tuo credere: sic et ego te facia-
z deū tuū relinquere et meo sacrificare. **C**ui a-
postol⁹ **E**go deū quem colebat frater tuus
ligauī et ligatū oñdi. et vt simulacrū frange-
ret coegi: si sic poteris facere deo meo po-
ter⁹ me ad simulacrū adorādū puocare. **S**in
autē deos tuos p̄minuā et tu cred deo meo.
Hec illo docēte nūcia⁹ regi q̄ de⁹ suus ba-
lach cecidisset et p̄minutus fuisset. **Q**d rex

ardens purpuram qua inebutus erat scdit.
Et apostolum fustibus cedi iussit atq; inefi-
 ci, de genere at passionis huius apostoli tri-
 plex extat opinio. **P**rima eorū qui dicūt q̃
 fuit crucifixus. **S**ecūda eorū qui asserūt q̃
 fuit excoriatus. **T**ercia aliorū qui tenent q̃
 fuit capite truncatus. **D**e p̃ma opinione
 loquit sic b̃tus Porotheus. **B**artholome-
 inhis predicauit qui euāgelium s̃m **M**at-
 theum in propria eorū lingua eis tradidit
Dormiuit in albano ciuitate in agne arme-
 nie crucifix⁹ deorsus h̃ns caput. **D**e secūda
 et tertia opinione ita scripsit **T**heodor⁹ ab-
 bas et doctor precipuus apostoluadei **B**ar-
 tholomeus p̃imum in licaonia predicauit.
 postmodū in india ad vltimū in albano vr̃-
 be. s̃ maioris armenie. **O**bi p̃imo excoria-
 tus: tandē capite p̃exus ibidē sepultus est.
Sz et raritas ista facile solui potest: vt di-
 catur q̃ p̃imo crucifix⁹ fuit. dein de aŋg̃ in
 cruce morerē: depositus: excoriatus fuit.
Et postremo capite truncatus: cuius corp⁹
 xp̃iani tulerunt et honorifice sepelieŋt. **R**ex
 at **A**strages et tēploꝝ p̃otiffices a demoni-
 bus arrepti mortui sunt. **R**ex vero **P**ole-
 mius in episcopū ordinat⁹ et viginti annis of-
 ficiū episcopatus laudabiliter implez ple-
 nus virtutibus in pace quieuit. **S**ed mira-
 ri forte quis possz quō **B**artholome⁹ in al-
 bano maioris armenie fit passus: cū in india
 predicādo idolorū cultū euacuauerit. **A**d qd̃
 r̃ndeo: q̃ verisimile est q̃ rex **A**strages ar-
 menie regno p̃sedeat. **N**am vt ait **I**sid.
 xiiij. ethi. li. armenia sita est inter taurum et
 caucasum a capadocia vsq; ad caspiū mare
 p̃tensis h̃ns a septētrione cerannos mon-
 tes: ex cuius collibus tigris fluuius nascit⁹ et
 in cuius montib⁹ archa post diluuiūz sedisse
 perhibetur. hec est terra ararach in quas fu-
 gerunt filij senacherib: quādo ipsūz in tem-
 plo dei sui orantes interfecerunt. vt scribit
 iij. Regū xij. ca. **E**t quibus colligim⁹ q̃ ar-
 menia indie sit: p̃tigua: ad quam rex **A**stra-
 ges deduci fecit ap̃lm **B**artholomeum.
Qualiter corp⁹ apostoli p̃seruatū ē mi-
 rabiliter q̃ p̃iectū in mari deuenit ad insu-

lam liparitanā. **E**t inde collectis ossib⁹ que
 a sarracenis fuerūt dispersa: delatū fuit be-
 neuentam vbi deuotione singulārissi⁹ mave-
 neratur.

Capitulu. iij.

Tercia excellētia beati **B**artholomei
 gloriā ei⁹ manifestas d̃r corp⁹ cōier/
 uatio. placuit quidē altissimi deo corp⁹ apo-
 stoli sui mirabiliter p̃seruare: ossib⁹ ei⁹ cu-
 ram gerere speciale. **E**t hoc tripliciter.

Primo in projectione. **S**cdō in dispo-
 sitione. **T**ercio in veneratione.

Primo deus mirabiliter p̃seruauit cor-
 pus apostoli in p̃iectione. dū em̃ pagani vi-
 derēt propter signorū frequētiā corp⁹ eius
 plurimū venerari: indignissimo loco plūbeo
 impositū in mare p̃cipitauerunt. **E**t de hoc
 ita scripsit b̃tus **T**heodor⁹ supradict⁹: mo-
 ta est cum impetu de regiōibus armenie ar-
 cha cum quattuor altorum martyru archis
 que similiter dum signa oparent cum ea fu-
 erant in mare. p̃iecte: et per tantū spaciū
 maris quattuor hīs p̃cedētib⁹ et tanq̃ in i-
 nistris obsequiū quodāmodo ap̃lo facienti-
 bus: venerūt in p̃tes sicilie in insulā q̃ lup-
 paria nūcupat: sicut ep̃o hostienŋ qui tūc p̃ns
 erat reuelat⁹ fuit: venit ad pauperculam
 thesaurus ditissim⁹. venit ad ignobile p̃cio/
 sissimā margarita: venit ad mellā sp̃edidit
 sinuz luminare. **A**lij ergo quattuor ad di-
 uersas terras eūtib⁹: sanctū apostolū in oi-
 cta insula reliquerunt. **E**t enim predictos
 quattuor martyres apostol⁹ retro: suz relin-
 quens vnū. s̃ papinū in ciuitate sicilie milas
Aliū vō lucianū noīe messinā trāsmisit re-
 liquos vero duos in calabriā direxit. grego-
 rium quidē in ciuitatē colipnā: achaciū autē
 in ciuitatem q̃ chale vocat. **Q**ui vīq; hodie
 suffragijs suis sp̃ledēt. **R**accept⁹ est ḡ b̃tus
 ap̃lus cum multis h̃ymis laudib⁹ et luminari-
 bus et templū sibi magnifice fabricat.

Scdō deus mirabiliter p̃seruauit corp⁹
 ap̃li in dispersione. anno q̃ p̃pe dñi ccccxxj.
 sarraceni siciliā inuadētes apparitanā insu-
 lam vbi corp⁹ sancti bartholomei q̃sebat
 vastauerunt ac ei⁹ sepulchrum p̃fringentes
 ossa ipsius disperferunt. **A**lis at postea in-

de recebētibus apparuit ap̄lus cuiusdam monacho dicens. Surge collige ossa mea que dispersa sunt. Qui ille. quare? Ossa tua colligere aut aliquē honorē tibi exhibere dōbe/ mus: cū nos deleri permiseris: nec auxiliū nobis impēderis. Cui ille. per multūz tem/ p̄ne meritis meis dñs huc pp̄lo p̄percit: Sed eorū peccatis minus inualeſcentibus et vsq; ad celū clamātibus: iam p̄ eis nō po/ tui veniā obtinere. Sed cū monach⁹ dice/ ret: quōd inter tot aliorū ossa sua quicq; inue/ niri possent: ait. nocte ad ea colligenda ibis. Et ea q̄ vt ignē splēdētia videris: protinus hec leuabis. Qui omnia vt dixerat inueniens: ap̄li ossa leuauit. Et sup̄ quādam natē p̄scen/ dens beneuentū ea trāstulit. Tercio de/ cōseruat mirabiliter corpus Bartholomei in veneratione. Vult equib; illud a fidelib; deuotissime venerari. nā licet singulis dieb⁹ anni eccl̄a in qua ossa illa felicia sunt reposita a fidelibus frequētē: verūtū in fe/ sto ipsius sancti innūerabilē si dici p̄t xp̄iano rum multitudo ad eādē p̄fugit. vbi etiam ep̄i oēs suffraganei abbates et alij ad laudan/ dum deū in suo scō p̄ueniūt. Gaude o bene uētana ciuitas: ditata tāto munere ad deū p̄ cestuas p̄fideret effunde: p̄erās indubitan/ ter Bartholomei meritis impetrare qd̄ pe/ tis: nō ab re disponit sapiētia dei: vt ex lip/ paritana insula sacri hoc pign⁹ ad te defer/ retur. Agis Bartholomei p̄fidiū indefinē/ ter implora: vt per intercessionē illius libe/ ret te de ab omni malo et in sua gr̄a consuet.

Sermo quadragesimustercio de victo/ ria quā habuerūt sancti ap̄li Simon et Ju/ das in qua onib; virtus dei q̄ erat in illis.

Hortes facti sūt in bello. Doctoris gentiū ver/ ba sunt ista ad hebreos xj. ca. Si absq; vlla p̄dicatione p̄dicassent ap̄li fide xp̄i facile fuisset p̄suadere gētib⁹ vt in illum crederēt. Sz p̄fecto vbiq; durissimā resis/ stētia inuenerūt. Ob quas op⁹ fuit illos nō nisi fortiaid docere euāgelicā vtrū. Omis/ sis autē alijs simonē et judā inspiciam⁹ q̄ p̄lo

rum pp̄los ab idolatrie sup̄stitione reuocasse. Ipi namq; multa virilitē gerūt ab expugnā/ dos vitatis inimicos. Quos tū cooperāte deo potētissime debellarūt. verūtū vt ista facili⁹ capianē in p̄nti p̄mō de victoria scō rum simonis et jude disserem⁹. Sicut q̄ pe/ victores et fortes in bello: ita vt aduersarij turpissime cōfusi deficerent. hi autē triplicif/ Dūm fuerunt diaboli. Distingui p̄nt

Secundi magi.

Tercij idolorum pōtīfices.

Qualiter Simō et Judas deuicerūt di/ abolos. Et vtrū demones habeāt sciētiam futuroz p̄tingentiū. Et quō hnt p̄p̄etas falsos atq; qualiter veritatē fatentur: quaz obijunt

Dixi aduersarij Simonis et Jude quos deuicerūt fuerūt diaboli. dū em̄ in p̄fidiō applicuissent: Barabach dux re/ gis babilonie p̄tra indos ad p̄eliū p̄fectu/ rus: nulluz a dijs suis potuit habere r̄isum. pergētes at ad sanū p̄xime ciuitatis r̄isuz ibidē habuerūt: q̄ propter ap̄los qui vene/ runt dijs r̄espondere non possent. Tunc dux ees ingri fecit. Et inuentos quinq; eēt vel pro quare venissent ingriuit. Qui r̄iderūt. Si genus q̄ris hebrei sum⁹. Si p̄ditionem teruos iesu xp̄i nos eē fatemur. Si causaz: salutis v̄re cā huc venim⁹. Quib⁹ dux r̄idit. Cū felix reuerſus fuero audiū uos. Qui ap̄li mō magis p̄gruū ē recoḡscere illū cui⁹ ope possitis vincere: vel certe rebelles placatis/ simos inuenire. Quib⁹ dux. dijs n̄ris potēs/ tiores vos video: sinē belli vob̄ rogo p̄dici/ te. Cui ap̄li. vt deos tuos mēdaces eē coḡ/ scas iubem⁹ ill' ad q̄ſita dare r̄isū: vt dū dice/ rint q̄ ignorāt p̄bem⁹ eos p̄ omnia eē mentis/ tos. Tūc fātastici grande bellum dixerunt futurum: et multum populum hinc inde ru/ iturum. Tunc ap̄stoli ridere ceperūt. Dixit eis dux. me timor inuasit: et vos ridet⁹. Cui ap̄stoli. Noli timere: q̄ pax huc nobiscuz intrauit. Et cras hora tertia legati indorūz ad te venient: tūc se potētati cū pace sub/ ciēt. Tūc pōtīfices r̄isuz leuauerūt: et duci di/ xerūt. Ad h' illi securū te reddere volūt: vt

dum incaut⁹ fueris ab aduersarijs occupe-
ris. Cui apostoli. **Nō dicim⁹** tibi expecta-
num mēse⁹ s³ vñū diē. & cras in pace victor
existes. Tūc dux vtrosq⁹ custodi fecit: vt
ex rei exitu veraces hōzarent⁹ & mēdaces p⁹
crimine puniret. Cū g^o in crastinū qd apli p⁹
dicerāt eueniss³: & dux pōtiffices incendere
vellet: phibuer⁹ apli ne h^o fieret cū ipi nō
irruentes occidere sed mortuos viuificare
misse ēnt. itaq⁹ demonū fallacia ab apostol⁹
vera narratib⁹ fuit detecta. **Ad** vt ps illa
clarior fiat tria h^o loco erūt dubia disputāda
Pr^o vtz in dñōib⁹ sit p⁹cognitio futuroz
Scdō vtz a demonib⁹ eē possit aliq⁹ pphē
Terciū vtrū demones p⁹ le vel p⁹ (tia
alios possint veritate fateri.

Pr^o pmi dubij explanatiōe aduertēdūz
q⁹ quida inconsiderate dixerūt demōes ōnia
futura p⁹scire. **Et** h^o p⁹tendunt pbare **Pr^o**
p⁹ simile: q⁹ astronomi & mathematici p⁹ cur-
tuz astroz p⁹cognoscūt & dicūt multa futura
z videm⁹ q⁹ in multis vā dicūt: g^o si maior ē
intelligētia z cognitio in demonib⁹: videt⁹
q⁹ ipi futura p⁹sciāt. **Scdō** id oñdit ab effectū
q⁹ magi & diuini p⁹ pacta cū demonib⁹ mul-
ta vā p⁹dicūt: z nō pnt nisi p⁹ reuelatiōē de-
monū. g^o videt⁹ q⁹ ipi futura p⁹cognoscāt. **S³**
h^o sic asserētes ē auctoritas **Isa^o**. ca. xli. vbi
d^r **Annūciate** q⁹ v⁹tura sunt in futurū: & scie-
mus q⁹ d^r i⁹ ess³. **Et** iterū **Aug⁹** xxi. q. j. ca.
futura ait. futura p⁹scire soli⁹ dei est q⁹ in sui
p⁹teplatiōe illa q⁹q⁹ āgelos videre facit. **Et**
Piero⁹ sup⁹ illo vbo **Daniel⁹** qd dixer⁹ sapi-
entes babilonis **Nabuchodonosor**: sermo
queztu rex q⁹ris q⁹uis est nec repit⁹ quisq⁹ q⁹
indicz illū: ex cept⁹ d^ris quoz nō est cū hōi-
bus p⁹uersatio. **Inq⁹**. **Confitent⁹** magi p⁹fitē-
tur arioli & ōnia sciētia s³claz⁹ s³ature p⁹sciēt⁹
am futuroz nō eē hōis s³ dei. ex quo. p⁹bat⁹
p⁹phas dei spū locutos & futura cecinerūt.
Dicetea si demōes p⁹scirēt ōnia futura tunc
scirēt quid cras vnusquisq⁹ debeat velle v⁹
cogitare. **S³** hoc est falsū: q⁹ quāto aliqd
est magis p⁹nsaliciui tāto cert⁹ est ei. s³ vo-
luntas vnus cuiusq⁹ sibi p⁹ntior est q⁹ alij. g^o
certior est sibi q⁹ velle debeat q⁹ alij. s³ nul-

lus certitudinaliter scit qd debeat cras velle
vel cogitare: g^o multo min⁹ nec alia crea-
tura. **Disting**uendūz g^o est s³m **Bona**uē in
ij. di. vij. de futuris. **Nā** illoz triplex genus
reperitur. **Quedā** em⁹ sunt futura q⁹ hnt cām
determinatā & infallibilem. vtpote sunt illa
q⁹ attēdunt circa motū corporū superiorūz
in quibus est determinatiō: & ōnis impedi-
menti remotio. **Alia** pnt certitudinaliter
sciri non solū a deo sed a creatura. **Et** hoc
in sua cā sicut tēpus eclipsis solis & similia.
Quedā futura sunt q⁹ hnt cām determinatā
tam s³ tñ fallibilē. vtpote sūt illa q⁹ sūt s³m in
feriorē nām. q⁹ ō hnt cām determinatā q⁹ in
tētiō nature mouet determinatā ab vñō. **S³**
vñ fallibilē q⁹ multiplici p⁹ occurrere im-
pedimētū. **Sicut** si ager seminat⁹ si tra p⁹
guis est & bona dispositio supiorūz corporūz
asserūt pingue fructū. **Et** hec futura p⁹sci
pnt a creatura tñ fallibiliter p⁹pe impedi-
mēta q⁹ possent euenire. aut tēpestatuz aut
bzutoz & locustaz & h^o d^r **Quedā** at sūt fu-
tura q⁹ hnt cām indeterminate & fallibilē. **Sⁱ**
cut sunt ea q⁹ sunt a volūtate n⁹ra: q⁹ indefini-
nata est eo q⁹ est ad opposita. fallibil⁹ etiā q⁹
pnt etiā volēti p⁹ficere occurrere mltā im-
pedimēta. **Et** talia nō pnt certitudinaliter
sciri ab aliq⁹ creatura: s³ solū a deo vel p⁹ re-
uelatiōē diuinā. **Rō** est q⁹ cognitio crea-
ture pēdet ex re. **Qm** igit⁹ res incerta ē et
in se & in sua cā: iō creatura nō pōt illā certi-
tudinalit⁹ noscere aut p⁹scire. diuina aut cog-
nitio nō depēdet a re aliq⁹ immo oīa q⁹ nouit
s³m modū lue vitat⁹ nouit. **Et** q⁹ vitas sua ē
certissima certissime cognoscit p⁹tingentia v⁹
necessaria. **Et** sic certissime nouit ita p⁹ cer-
titudinalit⁹ demonstrare & reuelare. **S³** h^o p⁹
cognitio futuroz v⁹ dei ē v⁹ a deo. **Et** iō cū
talita futura p⁹dicūt: p⁹ditio d^r diuinatio. **Et**
q⁹ demones sup⁹bi maxime desiderāt hōia
ri vt de⁹ maxime conātur oñdere hoc in se
h^ore. **Et** iō dicere q⁹ demōes p⁹ seipos futu-
ra p⁹tingētia p⁹sciāt certitudinaliter: h^o ē eis
attribuere quod dei est. **Idco** est ibi infide-
litas & infidilitati frequēter annexa idolata
S³ diuinatio ē phibita. **Nā** vt s³us **Thō.**

Ba. Be. q. lxxv. ait. si quis futura ptingetia
 prenoscere aut prenūciare quocūq; mō pre
 sumperit nisi deo reuelate manifeste vsur
 pat quod dei est. Et ex hoc aliqui dicunt di
 uini sūm **Idoru** li. viij. ethi. qñ deo pleni.
 diuinitate emz se plenos simulant. et astutia
 quada fraudulētie hominibus futura conie
 ctant. **Diuinatio** ergo non dicit si quis pre
 nūciat ea que ex necessitate eueniunt: vel
 vt in pluribus que humana rōne cōgsci pñt
Neq; etiā si quis futura aliqua contingen
 tia deo reuelate cognoscat et nūciat. tūc em
 ille non diuinat. i. quod diuinū est facit: s; qd
 diuinū est suscipit. **Tūc** em solū dicitur diui
 nare qñ sibi indebito mō vsurpāt pñuncia
 tionē futuroꝝ euentuū. vñ **Piero** sup **Lu**
 cam dicit qd diuinatio semp in malā partē
 accipit. qz non dī ab ordinata participatiōe
 alicuius diuini: sed ab indebita vsurpatione
Pec Tho. Sequit **Bonauentura**: q; qñ
 demones nō possint p seipsos futura cōtin
 gentia scire certitudinaliter: **En** frequēter
 vera predicūt. hoc at est quodupliciter sūm
Aug. in iij. sup **Genesim** ad lram. Aut e
 nim sensus vel ingenij acrimonia: aut mul
 ta experiētia Aut dolosa cautela Aut alie
 na boctrina **Jesus** acrimonia vt qñ vident
 diligēter et pñderāt ad qd inclināt affectio
 nostra. vel que sint inducentia vel retrahē
 tia **Experientia** temporū. qz ex talibus vi
 derunt accidere talia **Dolosa** cautela qñ p
 ponunt aliquid facere et predicunt. **Aliena**
 boctrina qñ iusto dei iudicio pmittunt addi
 scere ab angelis. **De astrologis** ergo q; fre
 quenter vera predicūt tenendū est q; hō so
 lum est piecturādo siue sūm legē astroꝝ: siue
 sūm diabolica pñertia. **Scdm** legē astroꝝ
 vtpote qñ bñatur stella que habet impressi
 onem sup diuersos humores disponēs secū
 dum hoc hominē ad diuersos mores et affe
 ctiones. **Scdm** diabolica pñertia: vt quan
 do volūt vim astroꝝ vltra pñedere q; ad il
 lud sup quod pñt. **Tūc** n. nisi diabolus adēf
 set ita frequēter falluz sicut verū dicerēt. li
 cet frequēter falsa pñciat et decipiāt. **Pinc**
Aug li. v. de ci. dei. c. vij. ait. non immerito

creditur cum astrologi mirabilē multa ve
 ra rñdent occulto instinctu fieri (pñm non
 bonoꝝ quē cura est: fallas et noxias opini
 ones de astralib; fatis inferere hūanis men
 tibus atq; firmare. **Similiter** et malefici si
 ue diuini: qñq; vera pñciunt. que pñgnosci
 in suis causis naturaliter pñt. **Futura** vō cō
 tingentia nō certitudinaliter ex pñiectura
 qñq; prenūciant. **¶ Scdm** dubiū fuit vtrū
 a demonib; eē possit aliq; pphetia. **Ad** qd
 rñdet **Tho.** Ba. Be. q. clxxij. q; pphetia imo
 portat cognitionē quādam pñcul exitem a
 cognitione hūana. **Manifestū** est at q; intel
 lectus supioris ordinis: aliq; cognoscere po
 test que sunt remota a cognitione intellectu
 inferioris. **Sup** intellectu autē humanū est
 non solū intellectus diuinus: sed etiā intel
 lectus angeloy bonoꝝ et maloꝝ: sūm natu
 re ordinē. **Et** ideo quēdā cognoscunt dmo
 nes sua naturali cognitione que pñt homi
 nibus reuelare: tāq; remota a cognitioe ho
 minum. **Simpliciter** at et maxime remota
 sunt: que solus deus cognoscit. **Et** iō pphē
 tia pñprie et simpliciter dicta fit solū per re
 uelationē diuinā. **Sz** etiā ipsa reuelatio fa
 cta per demones pñt sūm quibici pphē
 tia. vñ illi qbus aliqd p demones reuelatur
 nō dicūt in scripturis pphete simpliciter s; q
 prophete falsi siue idoloꝝ fictio siue cū aliq
 alia abictione. **Dñ Aug** xij. sup **Genesim**
 ad lram ait. **Cum** malus spūs arripit hōies
 in hac vita: aut demoniacos facit aut arrep
 ticios: aut falsos pphetas. **Notādum** q; de
 mones ea q; sciūt hōibus manifestāt non q;
 dem per illuminationē intellectus: sed p ali
 quam imaginariā visionē aut etiāz visibili
 colloquēdo. **¶ Tertū** dubiū fuit vtrū dmo
 nes per se vel p alios possint veritatē fateri
Et videt q; non. **Nam** dicit **Joānis** viij.
 ca. de diabolo: mēdax est et pater ei. i. mēd
 baci. **Et** xij. q. v. ca. cauete fratres. **Dñs**
 qui amat mēdaciū filij sunt diaboli. **Cum** g
 diabolus sit veritatis inimicus: g illa pñteri
 refugit. **Ad** qd rñdem: q; licet diabolo ve
 ritas sit exosa: tñ illam qñq; predicat et pñ
 tetur propter tria.

Primo propter coactionem.

Secundo pp accusationem.

Tertio propter deceptionem.

Primo diabolus veritatem fatetur pp coactione, quando cogitur ab ipso deo. **S**icut factū legitur quando clamans in idolis sanctorū apostolorū virtutē et gratiam suis cultoribus significabat. **S**ic etiā in virtute xp̄i sanctis demones interrogati sepe in obsessis corporibus vera respondēt licet inuiti. **S**ecundo diabolus veritatem fatetur propter accusationē, dūz scz hominū pctā ab pfusione illoz accusat. **N**am licz deus hominū peccata agnoscat: vult tamē vt diabolus illa delectet ad maiore peccantium exprobationē. **I**lle vero hostis malignus tunc veritatem quam odit propter odium animarū fatetur. **T**ertio diabolus veritatem loquitur propter deceptionē. **N**am vt inquit **Thy.** vbi sup: intellectus ad falsum deducitur propter apparentiā veritatē: sicut voluntas ad malū per apparentiā bonitatē. **I**nterdu igitur diabolus veritatem ostendit: vt sic falsitas eius securus acceptet. **P**rimo xp̄s non sinebat loqui demones qui erat in corporibz obsessis: et dicebat ipsum eē xp̄m ne miseret veris falsa, vt dicit **Nicholaus** de lira super primo ca. **M**arci. Et iij. c. **Luce.** Dicta sunt ista vt sciam? vera eē q̄ de apostolorū victoria premisit: qui deo reuelante imminente futurā pacem illi duci prebixerunt: cum tamē demones cōtrariū mētiendo suassent.

Qualit̄ **Simō** et **Iudas** deuicerunt magos. **E**t q̄ dicunt magi atqz de differe^{ntia} miraculoz dei et sanctorū a miraculis magorum. **C**apitulum secundum.

Secundū aduersarij **Simonis** et **Iude** quos ipsi deuicerunt fuerūt magi. **E**t hic tria p̄siderare debemus.

Primū qui dicuntur magi.

Secundū quō magoz miracula apparentia a veris miraculis distinguuntur.

Tertium qualiter hi apostoli magos superauerunt.

Ad primū respondet **Isidorus** viij. lib^{ro} ethi. magi sunt qui vulgo malefici vocātur ob facinorū magnitudinē. hi et elemēta pcu tiunt: turbant mētes hominum: ac sine vilo veneni haustu violētia tamē carminis interimunt. vnde et **Lucanus.** **D**ens haustu nulla sanie polluta veneni incātata perijt. **M**agorum autē primus **Zoroastes** rex batriā norum fuit. de quo **Aug⁹** li. xvj. de ciui. dei ait. q̄ quādo p̄mo natus est risit. hūc postremo **Alinus** rex assirioz interfecit: licz pleriqz teneat illum a demone suffocatū. **A**rtes vero magicam multa post secula **Democritus** amplauit: quando et **Pipocratis** medicine disciplina effloruit. hec autem vanitas magicarū artium: ex traditione angelorum malorum in toto terrarū orbe plurimis feculis inualuit. **N**ec mirū de magozū prestigijs qñ intantū prodire maleficorū artes vt etiā **Moyſi** simillimis signis resisteret: vertētes virgas in dracones. aquas in sanguinem. hec **Isidorus.** **S**ed vt **Aug⁹** li. x. de ciui. dei ca. viij. asserit: faciebāt illi veneficijs et incātationibus magicis quibus sunt angeli mali. i. demones debiti. **M**oyſes autem tanto iustius quāto potētius dei nomine qui fecit celū et terrā eos facile superabat. **D**eniqz in tertia plaga deficientibus magis decem plage per moysen magna mysteriozū dispēſatione p̄plete sunt. hec **Aug⁹**. **Q**uanta vero sit virtus demonū cuz a deo permittūtur siue ad deludendū humanos sensus: siue ad operandū licet p̄m naturā effectus mirabiles: siue etiā ad corpora vexā dum et molestandū dici plene in tractatu de timore iudiciozū dei. **V**erūtamen hic narra bo quod superioribz diebus legi in quodaz libro noniter confecto qui vocatur fortalicium fidei. **I**n regno francie: cum iudei maleficijs yterētur: accidit semel q̄ iudei quidam crudelissimus factus est amicus cuiusdam ministri iusticie. **Q**uadaz vero die rogauit eū instātissime vt vnus hominis daret ei cor: fingēs se illo egere pro medicina. **E**t colorādo factū suū dixit: q̄ quidā hō dabat viginti coronas auri si eū sanaret. **E**t q̄

ipse daret sibi decē illarū sibi tribueret cor
supradictū. **I**lle tum ex cupiditate tū amia
cicia promisit. **E**xtrahensq; illud cor a quo/
dam xpiano quem iusticia exigente in ptes
diuiserat: tradidit vxori sue custodiendū: bi/
cens ei q; decē coronas esset receptur⁹ pro
illo: quas sibi iudeus promiserat se daturū.
Cū ergo mulier illa cognouiss⁹ iudeū illum
relatu multorū fore maleficiū: dure rephēnē
dit maritū. **I**lle vō ecōtrario eā arguebat:
dicēdo q; ipsa faceret eū pbere decem coros/
nas & alia pmissa. **T**ādēz de duxit virūz mu/
lier vt iudeo cor porci tribueret. **A**dimple
uit vir qd vxor pfuluit. **I**ude⁹ vō cor hōis
xpiani credēs se accepisse tradidit illi decēz
coronas. **Q**uo scō iude⁹ hilaris suis vtens
maleficijs sepeliuit cor illud in quodā cāpo
latissimo. **I**n quo post paucos dies: greges
ta est innumerabil⁹ multitudo porcorū: non so/
lum domesticorū s; etia siluestriū. **E**t tāta fu/
it lis & preliū inter eos: q; ōnes mutuo rabi
dis morib⁹ se dilacerātes occiderunt: sic vt
nec vn⁹ remaneret viuis. **Q**d scō a rege
frācie q̄ tunc erat cognitū iudo capto agita
est veritas: q; sic fuisset scōm de hōis xpia
nis illius puincie sicut de porcis sic cor sepe
lisset hōis xpiani. **P**rofecto nisi manu dei
diabolica ptās pperceret: multa incredibi/
lia mala malefici opa diabolis cooperatib⁹
excereret. **S**cōm qd erat p̄siderādū quō
discernūtur miracula demonū a miracul⁹ ve/
ris. **E**t dicūtur illa miracula largo mō q; lis
cet eē possint mira opera: non tū miracula.
Ideo dñs Bonauen⁹ in ij. di. vij. ait. q; disse/
runt illa a miraculis veris.

Primo ex parte principalis agentis. **N**am
in miraculis diuinis operatur agēs potētie
infinite & supra naturā. **I**n miracul⁹ demoni
um operatur virtus nature multipliciter
adiute per naturas alias.

Secundo differunt ex parte finis. quia mi
racula dei fiunt ad vtilitatē hominū et diui
nam gloriā. sed magorūz siue demonū ad
deceptionem & gloriā vanā.

Tercio differunt ex parte facti: q; demōes
faciunt huiusmodi vilia & inutilia. s. ranas &

serpentes: q; hec de facili producunt opati
one nature. non at pnt facere ea in quibus
natura succūbit sicut facit de⁹. s. illuminare
cecū a natiuitate: resuscitare mortuos: hu/
iusmodi. **T**ercūz: siderandū qualis **E**y
mon & Iudas magos superarūt. **E**t de hoc
ita scribit in legēda. q; in pfide erant duo fa/
mosi magi. s. **A**res & **A**rsaxath quos mat/
theus fugauerat de ethiopia. **C**ū vō aposto/
li per **Barabach** corā rege abducti fuissent
Et pntib⁹ ill⁹ magis dixiss⁹ **Barabach** **A**sti/
orex sunt dij latentes in effigie hōim: zelo
inuidie magi: moti dixerūt illos malignos
eē & p̄ regnū **I**herusalē cogitare: dixit eis **ba**
bach. **S**tardēz cum eis: **f**ugite. **C**ui magi
Si vis videre q; nēb pntibus loqui nō po/
terūt veniāt huc viri eloquentissimi & si co/
ram nobis loqui ausi fuerint: nos per omīa
imperitos p̄cābābis. **C**um autē plurimū ad/
ducti essent continuo corāz magis ita muti
facti sunt: vt nec nutibus quibē qd loq; non
poterant indicarent. dixerūtq; magi ad re/
gem: vt scias nos deos esse permittere⁹ eos
os loqui sed ambulare non posse. **I**terum
p̄cedem⁹ eis gressūz. **S**ed faciem⁹ eos a
pertis ocul⁹ nihil videre. **C**ui cū hec omīa
fecissent dur⁹ aduocatos illos turpi⁹ confu/
sos ad ag⁹ los duxit. **Q**uib⁹ apostoli ydolo/
rum cultū dissuadētes vt in xpm crederent
monuerūt. **Q**d cū illi ex corde se facturos
pmississent apostoli signo crucis in frōtib⁹
eos munierūt. **E**t statim liberi ab omī mor/
lestia ad regē corā magis itez ingressi sunt.

Quare irati magi multitudinē scripturū
aduocare fecerūt. **S**tatin q; ab iussuz regis
venientes apostoli pallia sua de serpētibus
impleuerūt & in magos p̄iecerūt dicētes **I**n
nōie dñi nō moriemini. s; a serpētib⁹ lacerā/
ti doloz vřoz mugit⁹ dabitis. **C**um q; magi
ficri darent: rex & ceteri rogabant aplos:
vt eos a serpentibus occidi permitterent.

Quib⁹ apostoli rīdere se missos reducere
a morte ad vitā non autē a vitā p̄cipitare in
mortē. **C**ū ēt magi in malicia p̄seuerassent:
ab apostolis sani diuissi inde aufugerunt.

Post hoc filia cuiusdā ducis ex fornicatiō

ne pcepit et filia parturientes: quēdam sanctuz
dyaconē infamauit. Cū aut parētes puellē
dyaconē occidere vellent: Adueniētes apo-
stoli infantē adduci fecerunt: q̄ die illa nat⁹
fuerat. Et coraz dyaconē interrogauerunt
dicētes. hic infans in nomine dñi si iste dy-
aconus hoc p̄sumpsit. Ad hec infans ille in-
quit dyacon⁹ cas⁹? et scūs est nec vñq̄ carnē
suā coinquinauit. Cum autē parētes instar-
rent vt apostoli q̄rerent quis actor hui⁹ sce-
leris fuisset: Rēderūt apostoli. Nos inno-
centes absoluerē decet: nocētes vō p̄dere
non debem⁹. Māserūt post hec et alia mltia
apostoli in eodē loco p̄ annū et tres menses
In quo spacio plusq̄ sexaginta milia ho-
minum exceptis paruulis cum rege et p̄ci-
pibus baptizati sunt.

**Qualiter Simō et iudas debellarūt pō-
tifices ydolorū patietes mori pot⁹ q̄ statu
am solis adorare.**

Capitulu. iij.

Certij aduerſarij Simonis et iude q̄s
ip̄i debellarunt fuerūt ydolorū pōtifi-
ces. Cum em̄ deuenissent ad quādam ciuita-
tem nōie suamay: inuenerunt ibi magos su-
perius nōiatos: qui pōtifices ydolorū et po-
pulum p̄tra apostolos p̄citauerunt. capien-
tes vero ipsos ad templū solis deduxerūt:
vt aut eos sacrificare p̄pellerēt: aut penit⁹
necarēt. Facto at̄ flētio apostoli dixerunt:
vt sciat⁹ q̄ hec ydola plena sunt demonib⁹
ecce eis imperam⁹ vt exeat et singula simu-
lachra p̄fringant. Statimq̄ de simulachris
exierūt: et p̄ fractis illis cū diris vocib⁹ abs-
cesserūt. Qd̄ vidētes pōtifices in aposto-
los irruerūt et eos crucidauerūt. In ip̄a autē
hora cū nimia serenitas eēt tāta fulgura ex-
titerūt: vt templū ipsum trifarie scindere-
t. et illi duo magi in carbones icu fulgur⁹ ver-
terētur. Rex at̄ corpa apostolorū ad vrbez
suā trāstulit. et in honorē eorū ecclesiaz mire
magnitudinis fabricauit. Notandum q̄ de
brō simone in plurib⁹ locis inuenit q̄ cru-
cis patibulo sit affixus. Qd̄ etiā Ithodorus
libro de obitu apostolorū Et Eusebi⁹ in hi-
storia ecclesiastica. Et Beda sup̄ act⁹ aposto-
lorū. Et m̄g⁹ Iohānes belety in summa sua

testat. Cū em̄ vt aiūt in egypto p̄dicass⁹ ie-
rosolymam rediit. Et post mortē Iacobi
minoris in ep̄m ierosolymitanū ab apostol⁹
vnanimiter est elect⁹. Et añ mortem suam
triginta mortuos suscitasse narrat. Cum at̄
ecclesiā ierosolymitanā per annos multos
rexisset: et cētesimū atq̄ vigeſimū annū eta-
tis ageret: tpe traiani impatoris Attic⁹ p̄-
sularis ip̄m cruci affigi iussit: omnibus q̄ abe-
rant et ip̄so iudice admiratibus. q̄ centū vi-
ginti annos senex cruc⁹ suppliciu pertuliss⁹.
Nonnulli vero dicunt sicut est rei veritas:
q̄ non fuit simō chananensis q̄ fuit crucifix⁹.
Sed fuit alius fili⁹ cleofe Quod etiā Eu-
sebius cesariensis ep̄scopus in sua cronica
testatur. Item dicūt Ithodorus et Beda in
suis cronicis. Mā Ithod⁹ et Eusebi⁹ qd̄ p̄-
us dixerūt postmodū in cronis correxerūt.
Qd̄ patet etiā per Bedam: qui se hoc sen-
sisse redarguit in retractatōib⁹ suis. Aud-
mus igit dñm in sanctis suis quib⁹ tantā ḡ-
tiam p̄tulit: vt cūctis inimicis p̄bissime p̄-
sternatis ad celoz regna gloriōsi migrave-
runt vbi cū xp̄o letantur Qui viuūt et regē
in secula seculorum Amen.

**Sermo quadragessimus quart⁹ de sacris
admirabilib⁹ stigmatib⁹ seraphici Gracisci**

Ego enim stigmata
dñi iesu in corpore meo porto
Doctoz gentiū vba sunt ista
ad Galathas ultimo ca. Elegit pater dñi
be⁹ b̄tm Graciscu⁹ q̄ non solū euāgelica do-
ctrina viteq̄ p̄fectione: s̄ mirabili fiḡ stig-
matū excitaret hoīm corda ad desideriu⁹ et̄-
ne vite. Quob⁹ quidē annis picturā crucis
in manibus pedib⁹ et latere visibiliter tulit
Et sicut apostoli virtute magna reddebant
testimoniū resurrectionis iesu xp̄i: ita Graci-
scus in seip̄o in pprio suo corpore xp̄m resus-
citatu luculētissime demonstrabat. P̄plex-
riq̄ dū hec audiūt vel credere nolūt frāscu⁹
figno crucifixi fuisse insignit⁹: vel qd̄ leue
et nō admirandū id̄ asseuerat. Quapp̄ vt no-
uitas tāte rei cū deuotione fidelib⁹ innotē-
scat. rep̄ma q̄ temeritas curiosoz in hoc b̄

mone d sacris francisci stigmatib tractare decreui. Ostendā at p signationē francisci: nō nisi inter di mirabilia magna fore deputandā: ob quod puenientissime sanctus iste blimis verba pposita dicere p̄t. In quibus de stigmatib ip̄is tria misteria pponimus p̄templanda.

Prīmū dē veritatis.

Secūdum blimitatis

Tertiū p̄gruitatis

Quā nō est fictio quicquid dē de stigmatib francisci: quē tñ sunt penitēa veritate affirmet. Cap. p̄mū

Prīmū misterium p̄templādū dicitur veritatis. In quo speculari libet an sit verum q scūs frāsciscus habuit stigmata in suo corpore virtute diuina et supernaturali impressa. Nam possz aliquis dicere multis fuisse ab exquisitis ingenijs pficta et in se ptis trabita: quē tñ sunt penitēa veritate aliena. Idcirco Aug⁹ li. xviij. de ci. di. c. xiiij. inquit. Fabule facte sunt de mimotauro q bestia fuerit inclusa labozintho. q cū intrasset hōies inextricabili ferroze in exire n̄ poterant De centauris q equoz hōimq fuerint natura p̄iuncti De cerbero q sit triceps inferiorū canis. De frixo et helle ei⁹ sorore q vecti ariete volauerūt. De gorgone q fuerit crinita serpētib⁹: et aspiciētes cōuertebat in lapides. De bellozofonte q equo pennis volante sit vectus qui equ⁹ pegasus dictus est. De anfone vel arione q cithare suauitate lapides mulserit et attraxerit. De fabro debalo et eius Icaro filio q sibi coaptatis pennis volauerūt. hec ille. Si igit ista et alia hui⁹ excogitari potuerūt. quid miri inquit increduli si de francisco aliquis fingendo et mentiedo dixerit q in manib⁹ pedib⁹ et latere plagas: quasi crucifix⁹ habuit. Sed tales incredulos nos facile pvincere possum⁹ dū veritatē stigmatuz francisci ex trib⁹ ad lucem deducimus.

Primo ex ecclē auctoritate

Secūdo ex testium sanctitate

Tercio ex miraculoz claritate.

Primo p̄ban⁹ veritatem stigmatū frā

cisci ex ecclē auctoritate. Nam vt xps dicit Matthei xvij. ca. Qui ecclām non audierit sit tibi sicut ethnic⁹ et publican⁹. Igit pōtiffices et cardinales de illis stigmatib⁹ clarū p̄hibent testimoniū: Nam dñs Bonauen. cardinalis episcop⁹ albanēsis vir eximie sanctitatis legendam sancti francisci elegans scripsit. in qua diffuse loquit de stigmatib⁹ illis. Dñs Rayner⁹ cardinalis de viterbio composuit hymnū qui incipit. Plaudite turba paupcula: vbi de stigmatib⁹ sequētē versiculum inposuit. vili content⁹ tegmine sancto calefescens flamine vicit algore caumata xpi dum gestat stigmata. Dñs tho. cardinalis de capua edidit hymnū qui incipit. In celesti collegio. Et hym⁹ qui incipit. de minoribus minoz: et in hoc de stigmatib⁹ ita inq̄t. Regis signū ducem dignū insignit manu latere. Bndict⁹ papa duodecim⁹ bullā fecit dē stigmatib⁹ sacris. in qua statuit q frēs minores publice in ecclā officiū stigmatum annuatim possent celebrare. Nychola⁹ papa tertius in extraxatū que ponit in vi. decreta liū et incipit. Erist qui semiat et dū regulam beati francisci in multis extolleret: p̄ea ita bndixit: hec est cui attestāte paulo null⁹ de cetero debz esse molest⁹ quā xpus suis sacris stigmatib⁹ cōfirmare volēs in tutorem ip̄i⁹ passionis sue signis nobiliter insigniuit. Alexand⁹ papa quart⁹ p suas apostolicas lrās francisci stigmata cōprobauit. Prima ei⁹ bulla incipit: grande et singulare miraculū. Secūda. Si noue leticie militatis ecclē. Tertia Benigna diuine opatōis voluntas. In hac ita de stigmatib⁹ loquit. iocūda bñce passionis insignia in eiusdē sancti corpore dū adhuc vitali spū fouere t manu celestis c̄patoris impressit. Et iterū ibidē in manib⁹ eius et pedib⁹ exp̄essa vndiq⁹ similitudo clauoz de s̄biecto p̄pe carnis excreuit vel de materia noue creatiōis accreuit. De isto Alexandro dicit dñs Bona. in legenda maiorū. dñs alexāder quart⁹ dū publice p̄dicaret coram multis frīb⁹ et audiente me asseruit se sacra illa stigmata dū scūs videret. p̄p̄is oculis p̄specillē. Grego. papa

non? qui bñm frāciscū ca? halago scōy ascri
psit in bulla que incipit: Confessor dñi glo
rius q̄ dirigit vniuersitati yrē. nō indigne du
xim? exprimēdū videlz q̄ scōy frācisc? dum
adhuc vite spaciū pcurreret pñtis et p? q̄
feliciter psummanit manib? latere et pedib?
spē stigmatū diuinit? extitit insignitus. **P**ic
Grego. ātiphonā fecit q̄ cātā in vespis et d
stigmatib? clare fic lo? plāge turba paup? cu
la ad pñem clama paupim h? lugubre suspiriū
p? frāciscē suscipe. et p? xpo stigmata late
ris pedū manuq? vt nob? reddat orphanis
tātū pñis vicariū. **I**n sup grego. pñat? anq̄
bñm frāciscū catalago scōy ascribēt: scrupu
lū in cord? habuit: quo ad vuln? laterale. **N**o
cte s?o quādā sicut idē pōtifer p? referebat
cū lachrimis btūs frācisc? quādā faciei pñe
sa duritie ei in somnis apparuit. **E**t hesitati
onē cordis rebarguē: eleuauit brachiū dex
trū de tēxit vuln? sialāq? poposcit. q̄ porre
cta videbat sanguine ex latere defluēte im
pleri. **E**xtūc vt inquit Bonauē. ad illd? sacp
miraculū tāta cepit deuotiōe affici et emula
tione feruere. vt nullo mō pati possz q̄ ali?
q̄s pfulgētia illa signa: supba psumeret im/
pugnatione fuscāre: qñ cū seuera increpati
one ferret. **E**t vt ipē Bona. testat. viderūt
stigmata illa ex familiaritate quā cū viro sū
cto hēbant aliqui cardinales: laudes sacroy
stigmatū pñis et hymnis ac ātiphonis quas
ad ip̄s? ediderūt honore veracit? inferētes. q̄
tā dño q̄ scripto p̄hibuerūt testimoniū vitati
et **S**ecdo p̄bam? veritatē stigmatū frācisci
ex testiū multiplicitate. **P**refem? pōtiffices
et cardinales ecclē scē de quib? dixim? fue
rūt et alij q̄ plurimi q̄ et dñ scūs viueret et p?
q̄ voluit ad supos stigmatē illa viderēt. nā
vt dñs Bona. refert. cernēs xpi sū? q̄ stigmata
carni tam luculentē imp̄ssa socios familiaris
latere nō possent. timēs nihilomin? publi
care dñm sacramētū. in magno fuit posit? du
bitatiōis agone. vt qd viderat diceret vel
taceret. **C**ompulsus tñ p̄ficiētie stimulo qui
bulsoam ex fratrib? intimiorib? sibi cū mul
to timore seriem retulit visiōis prefate. **A**t
ti fuerūt frater **I**lluminat? frater **L**ico. fr

Rufin? frater pacificus. et alij ei? socij de q̄
bus dicit Bonauē. q̄ sic essent ppter sanc
tatem p̄cipuam viri per omnia fidedigni.
tñ ad oē dubiū ā mouendū. sic esset ac se vid
isse tactis sacrosanctis iuramēto firmauerūt.
Viderunt etiam in morte illa signa mirifi
ca pl? q̄ quinquaginta frēs. virgoq? deo de
uotissima clara cū ceteris sororib? suis et se
culares innumeri ex quib? q̄ plurimē oscu
lati sunt ex deuotionis affectu: et ptractaue
runt ad testimoniū firmitatem. **E**t in ca. de
translationib? siue transitu tāti pñis ita scri
bit Bona. **A**udito transitu patris et fama
diffusa tāti miraculi accelerās popul? pñe
bat ad locū vt id? cerneret ocul? carnis. qd a
rōne dubiū omē repelleret. et affectiōi gau
diū cumlaret. **A**dmitti sunt itaq? ciues as
sinates q̄ plurimi ad stigmata illa sacra cō
templanda oculis et labijs osculāda. vñ aut
ex eis **P**ieronim? nomie miles irātus pui
bens coram omib? mouebat clauos. statim/
q̄ man? pedes et latus manib? suis ptracta
bat. pp qd testis hui? veritatis pñans effec
tus est. **T**ertio p̄bamus veritatem stig
matum frācisci ex miraculorum claritate.
Multa quippe miracula operat? est deus:
postq̄ illa signa frācisco donauit **N**am vt
scribit Bonauē. in ca. de stigmatib? ēca mō
tem aluerne grandinis violēta tēpestas fru
ctus terre p̄suetudinarie deuastabat. **S**ed
post illā apparitionem felicem nō sine inco
larū admiratione grādo cessauit. vt celestis
illius visiōis excellētiā et stigmatū ibidez
imp̄ssoy virtutem serenata pter morem ip
sa celi facies declararet. **I**n puincia reati
na pestis inualuerat valde grauis. q̄ boues
et oues omnes sic psumebat crudelr q̄ uul
lum poterat remediū adhiberi. vir at qdā
timēs deū nocte fuit p̄ visiōē p̄monit? vt
heremitoiz? fr̄m festinanter accederet. et
loturā manuū et pedū famuli dei frācisci: q̄
tunc temporis morabatur ibidem acceptam:
super animalia cūcta respargeret. mane ita
q̄ surgens venit ad locū loturāq? hui? p
socio sancti viri latenter obtenta. oues et bo
ues languentes ex ea resperfit. **S**tatimqz

animalia lāguida et in terra iacentia recupa-
to vigore surgabant p̄tinuo: et tanq̄ nil ma-
li sensissent ad pascua festinabant. Sicq̄ fa-
ctum est vt ad virtutem mirandā aque illi⁹
que sacras plagas contigerat: om̄s p̄s-
plaga cessaret. Apud hilerdā ciuitatē catha-
lonie accidit virū quēdā nōm̄e iohannem:
b̄tō frācisco deuotū: quodam sero p̄ quādā
incedere viam, in qua p̄ inferēda morte la-
titabant infidie non quidem ipsi: sed alteri
cuidā qui videbatur similis ei⁹. et tūcerat in
comitatu ipsius. Eurgens at̄ quidā ex infi-
dijs cū hostem suū hūc esse putaret tam le-
taliter eum p̄l̄imis plagis gladiauit, vt nul-
la p̄s- superesset spes recuperāde salutis.
Siquidem p̄mo inflicta p̄cussio humerū
cū brachio pene totum absiderat. Et ictus
alius s̄b manilla tātā reliquerat apturam:
vt status inde p̄cedens circa sex cādelas s̄l-
lūctas extingueret. Cum igit̄ iudicio me-
bitorū ipsius impossibilis esset curatio, p̄ eo
q̄ putrescentib⁹ plagis ex eis fetor tā intol-
lerabilis exhalaret, vt etiā ipsa ei⁹ vxor ve-
hementer horreret nullisq̄ iam humanis iu-
uari possz remedijs. Conuertit se ad beati
p̄ris p̄diciū quāta poterat deuotione pos-
cendū. Et ecce assistit quidā in habitu fratr⁹
minoris per fenestrā vt ei videbatur ingre-
ssus: qui vocans eū ex nōmie dixit. Quia fi-
ducia in me habuisti ecce dñs liberabit te, a
quo cū eger qui esset inquireret: frācisco il-
le se esse r̄dōit. Et statim vulnerū illi⁹ liga-
turas resoluit: nūsq̄ manib⁹ tetigit. Ad cui⁹
ius p̄tactū mox pristina datus est sanitati, q̄
facto beatus p̄r abscessit. Et ipse senties se
sanatū et in vocem diuine laudis et beati frā-
cisci letanter erumpens vocauit vxorē. At
illa celerius currens et stare iam vidēs quē
sepeliendū credebatur in crastino cū esset stu-
pore perterrita viciniaz totam compleuit.
Accurrentes aut̄ sui cū illū crederent tāq̄
freneticū in lectulo reponere: ille p̄trare
nitens assereret et oñderet se sanatum: tāto
sunt stupore attoniti: vt quasi sine mente o-
nes effecti fantasticū esse crederent qd̄ vi-
debant. Quia quem paulo ante conspex-

rant plagis atrocissimis laniatum et totū iā
marcidū: plena cernebat incolumitate iocū-
dum. Ad quos ille qui sc̄us fuerat san⁹ noli-
te timere inquit: nolite credere inane quod
cernitis: q̄ sc̄us frācisus modo a loco rece-
ssit et illaz sacraz manū tactu me integre
ab om̄i plaga curauit. Duo miraculo viro:
om̄s deū pariter laudauerūt. Cōcludit ḡ do-
min⁹ Bonasē, dicens. Digne quidem b̄t⁹
pater carne iam mortu⁹ et viuens cū xp̄o, p̄
sentie sue ostensione mirabili, et manū sua-
rum palpatione suauiter vulnerato letaliter
viro sanitatem concessit cū illius in se stig-
mata tulerit: qui misericorditer moriens et
mirabiliter surgens vulneratū genus huā-
nū et semiuivū relictum plagaz suaz virtu-
te sanauit. Ecce qd̄ ex om̄i parte relucet ve-
ritas stigmatū francisci que a viris prestan-
tissimis et sanctitate mirā fulgentib⁹, vt p̄-
tuit tam multipl̄ p̄firmat.

Quod ex imp̄ssione stigmatū triplici deco-
rat s̄blimi p̄rogatiua frācis. Ca. ij.
Secūdum misterii p̄templōū de stig-
matib⁹ illis sacris d̄: s̄blimitatis. In q̄
biligenter perscrutari debem⁹ q̄ s̄blimis in-
ter sc̄os frācisus fuerit effectus. p̄p̄ stig-
mata sibi data. Et hoc triplici rōne
Primo rōne opis excedentis.
Secundo rōne similitudinis excellentis.
Tertio rōne glorie resurgētis.
Primo apparet s̄blimitas et p̄rogatiua
francisci rōne opis excedentis. Quia deus
in corpe illo fecit op⁹ sup̄naturale naturam
excedens. Ad qd̄ clari⁹ intelligendum tres
difficultates erūt absoluenbe
Prima vtrū stigmata frācisci p̄tuerūt eē
a natura vel artificio
Secūda vtrū stigmatizatio frācisci annue-
rāda sit inter maxīma miracula dei
Tertia vtrū illud miraculū fuit p̄manens:
aut p̄transies et succellū.
Ad p̄mā difficultatē dicimus q̄ frācis-
ci stigmata non fuerunt a natura neq̄ ab arte
sed a virtute omnipotentis dei. Qd̄ colligi
gere possum⁹ ex his q̄ d̄cā sunt in p̄cedētib⁹

testimonio gregorij ⁊ alexandri atq; aliorū
Sed forti⁹ ostendim⁹ triplicatione.

Primo rōne materie.

Secundo rōne forme

Tercio rōne vite

Primo rōne materie. nam stigmata illa
impressa fuerūt in materia dura. in loco os-
soso ⁊ neruoso. vbi nō facit casum imagina-
tio. **Q**uod ppter ea dicim⁹ q; pleriq; conten-
dere satagūt potuisse fieri q; ex vehemētis-
sima imaginatione passionis xp̄i: frācisc⁹ il-
las plagas habuerit. q; vt dicit **A**uicenna
in sexta pte naturalū imaginatio fortis p̄t
corp⁹ transmutare. **S**ed hoc nō est intelligē-
dū in omib⁹. **P**ri⁹ tho. in tertia pte q. xliij. dis-
putas vtrū aiā xp̄i habuit omnipotētiam
respectu pprii corporis in responsione ad
terciū argu. ait. q; imaginationi si sit fortis
naturalr̄ obedit corpus quātū ab aliqua. pu-
ta quātū ad casum de trabe in alto posita
q; imaginatio nata est esse pncipiū mot⁹ lo-
calis vt dicitur tertio de aiā. **S**ilr etiam quātū
ad alterationē: que est s̄m calorem ⁊ frig⁹.
⁊ alia psequit̄ ea q; ex imaginatione p̄ter
nate sunt psequi passiones anime s̄m quas
mouetur cor. ⁊ sic p̄ motionem spūum to-
tum corp⁹ alterat. **A**lie vero dispōnes cor-
porales que non habent naturalem ordinē
ad imaginationē non transmutātur ab ima-
ginatione quātūcūq; sit fortis. puta figu-
ra man⁹ vel pedis: vel aliquid simile. h̄ tho.
Materia igit̄ illa ossium ⁊ neruorū corpo-
ris frācisc⁹ nō habebat dispōnem vt p̄ ima-
ginationem illo mō transmutaret. **S**ecun-
do ostendim⁹ q; stigmata fuerūt sup̄ natura-
liter ⁊ diuina virtute corpori frācisc⁹ depic-
ta rōne forme. non em̄ tantū erat apertura
in manib⁹ pedib⁹ ⁊ latere. **S**ed in manib⁹ et
pedib⁹ videbantur clauī dei artificio fabre
facti. **D**e quib⁹ ita dicit **B**onavē. in ca. d. sti-
gmatis. **I**n manib⁹ ei⁹ ⁊ pedib⁹ appere ce-
perūt signa clauorū ipsorū capitib⁹ in interi-
ori parte manū: ⁊ superiori pedū apparen-
tib⁹: ⁊ eorū acuminib⁹ exēntibus ex aduerso
Erantq; clauorum capita in manib⁹ ⁊ pedi-
bus rotunda ⁊ nigra. **I**psa vero acumina

oblonga retorta ⁊ repulsa. que de ipsa car-
ne surgentia. carnem reliquā excedebant.
Si quidem repulsiō ipsa clauorum s̄b pe-
dib⁹ adeo p̄mine ns erat ⁊ extra p̄tensa: vt
non solum plantas solo libere applicari si-
neret. verumetiam intra curuationem cir-
cualem ipsorū acuminū facilliter immitti
valeret digit⁹ man⁹: sicut ⁊ ab eis ip̄e accepi
qui oculis proprijs conspexerunt. **E**t in c.
de transitu mortis bonaventura ita sequit̄
Arnebant quidem in mēbris illis felicib⁹
clauī ex eius carne virtute diuina mirifice
fabrefacti. sicq; carni eidem vniti q; dum a
parte qualibet premerentur p̄tinus quasi
nerui p̄tinui ⁊ duri ad partem opposita res-
sultabant. **S**i quis igitur p̄sideret illoz cla-
uorū p̄ditionem facile deprehendēt stigma-
ta illa dei sola p̄mā fuisse formata. **T**ercio
ostendim⁹ q; stigmata frācisc⁹ fuerūt mira-
culosa ratione vite. non em̄ potuiss̄ p̄ na-
turam viuere duob⁹ annis beat⁹ frāciscus
plagatus in quinq; locis spasmofia. ex q̄b⁹
p̄tinuo fluebat sanguis cū dolore vehemē-
tissimo: nō solum corporis ymmo ⁊ cordis ex
memoria passiōis dñice. **N**eq; vsus ē p̄ to-
to tempe illo aliquo vngento vel medicā
Sed t̄m p̄anis restringebat sanguinē ema-
natem. quē sexta feria libere p̄dare sinebz
Et qd ad hoc miraculū auget erat ille pla-
ge odore fragrantissime: ex quib⁹ nulla vn-
q; putredo vel immūditia causata fuit. **S**e-
cūda difficultas vtrū stigmatizatio frācisc⁹
annumeranda sit inter maxīma miracula di-
Et vt hoc meli⁹ intelligatur audienda ē s̄-
tentia sancti thome j. pte. q. cētesima v. ar.
vlti. vbi ait q; nihil pōt dici miraculū ex cō-
paratione diuine potentie. quia quodcūq;
factum diuine potentie comparatum est mini-
mū. **P**ri⁹ **A**ug⁹ in eplā ad volusianū inquit:
in reb⁹ mirabiliter factis tota rō facti ē po-
tentia facientis. que sciz est eadem ⁊ qua v-
niuersa miracula fiūt: **S**ed dicitur aliquid mira-
culuz per cōparationem ad facultatē natu-
re quam excedit. ⁊ iō s̄m q; magis excedit
facultatē nature. s̄m hoc dicitur maius mira-
culum. **E**xcedit q̄t aliquid facultatē nature

triplex. **P**rimo quātū ad s̄māz facti sicut q̄
 duo corpa sint s̄mā vel q̄ sol retrocedat aut
 q̄ corpa humanū glorificet qd̄ nullo mō na
 tura facere potest: ista tenet summū gradū
 in miracul. **S**ecundo aliquid excedit facultatē
 nature n̄ q̄tū ad id qd̄ fit s̄z quātū ad id in
 quo fit. **S**icut resuscitatio mortuorū z illū
 natio cecorū z filia. p̄t em̄ natura cāre vitaz:
 s̄z nō in mortuo. p̄t p̄stare visū s̄z n̄ i ceco. z
 hoc tenet s̄cūm locū in miracul. **T**ercio ex
 cedit aliquid facultatē nature q̄tū ad mō
 z ordinē faciēdi. **S**icut cū aliquis s̄bito q̄
 tutes dīnā a febze curat: absq̄ p̄suetō p̄ces
 su nature in talibz. **E**t cū statim mare p̄dēla
 tur in pluuias s̄tute diuina absq̄ naturalibz
 causis: sicut sc̄m est ad p̄ces samuel z helye.
Et hec tenet infimū locū in miracul. **Q**ue
 libet tñ hōz h̄nt diuersos gradū s̄m q̄ diuer
 simode excedūt facultatem nature. hec tho
Cū itaq̄ stigmatizatio fr̄cisci fit op̄ tale q̄/
 le neq̄ natura fecit neq̄ facere p̄t. v̄f q̄ p̄
 s̄māz facti s̄z p̄numerāda inf̄ maxia mira
 cula dei. **T**ercia difficultas an miraculū sti
 gmatizationis fuit p̄manēs vel pertrāsiēs
 successiū. **N**ā in illuminatiōe ceci q̄uis pō
 tentia visua miraculose de f̄ tñ post acceptā
 illā pōmam cec⁹ naturaliter videt ita q̄ mi
 racula amplius nō p̄manēt. licz illuminā f̄ue
 rit miraculosa. **S**tigmatizatio fr̄cisci mi
 raculosa fuit: dū stigmata illi sunt imp̄ssa. s̄z
 miraculū idē p̄māsit. qz s̄p videbat res sup̄
 natural. videbantur q̄ppe man⁹ z pedes cō
 clauati cū illis p̄ditionibz que sup̄posite s̄t.
Et erant i clauī separati a carne mouebā
 turq̄ in vulneribz illis. nec poterant indē ex
 trahi. p̄pter rep̄SSIONē. **E**rtur quippe q̄
 dū corpa sancti tñ portare f̄ a sc̄a maria de ā/
 gelis versus assisiū. delatū fuit ad mōsteriū
 sci **D**aminani. in quo morabat̄ v̄go feruētis
 sima clara. que accipēs manū corpi s̄a de
 functi p̄ deuotiōe nimia: illā osculabat̄. ten
 taut at̄ ex vulnere clauū extrahere neq̄ po
 tuit qd̄ z demū dimisit.
Secundo apparet s̄bilitas z p̄rogatiua
 sci fr̄cisci p̄pter stigmatizationē rōne s̄lū
 tudinis excellentis. **I**pe quidem filius sc̄us

est filio dei. **N**ōn tñ q̄ triplex s̄lū. tudo p̄e
 distingui. **P**rima dicit̄ personal z dīmode
 idēmitatis q̄ ē p̄ p̄uenientia dīmodā in
 natura: z sic vna p̄sona est alteri filis in tri
 nitate vt dicit dñs **B**ona. in ij. di. xv. z hoc
 non pōt p̄uenire alicui creature neq̄ hūā
 ne neq̄ āgelice. vñ in p̄s. dicit̄ p̄pheta: de⁹
 quis similis ē tibi. quasi d. null⁹. **S**ecun
 da est similitudo p̄portionalis. dicta sc̄dū
 p̄portionem. **S**icut conueniūt z similes s̄t
 nauat̄ auriga. hoc modo anima āssimilat̄
 deo in quātū in ea vna: sunt tres potētie
 resaliter distincte sicut in vna cēntia diuina
 tres p̄sone. **S**ilr om̄ia que sunt a dō āssimi
 lantur ei. vt dicit tho. prima p̄te. q. v. in qua
 tum sunt entia. vt primo z vniuersali p̄nci
 totius esse. **T**ercia est similitudo corpal in
 manibz pedibz z latere miraculose signatis.
 z hoc vltz nūc conuenit soli fr̄cisco. de q̄
 sic scribit bonauen. **D**escēdit āgelic⁹ vir fr̄
 ciscus de monte secum ferēs crucifixi effi
 giem nō in tabul lapideis vel ligneis manu
 figuratā artificie: s̄z in carneis mēbris d̄scri
 ptam digito dei viui. **E**t iterum de eo dicit.
Dextrum quoq̄ lat⁹ quasi lancea transfixū
 rubea cicatrice obductum erat. qd̄ sepe san
 guinē sacz effundens tunicā z femoralia in
 tanta copia respergebat: vt postmodū fr̄es
 socij ea lauātes/ p̄tēpē indubitanter ad
 uerterēt: q̄ sicut in manibz z pedibz: sic z in
 latere famulus dōmī exp̄sse haberet imp̄s
 sam s̄litudinē crucifixi. **T**ercio appet s̄bilit
 mis p̄rogatiua fr̄cisci p̄pter ei⁹ stigma
 tizationem: rōne gl̄e resurgētia. **N**ā sicut
 de martiribz refert **A**ug⁹ li. xxi. de ciui. di.
 q̄ resurgent cū cicatricibz que ad ornatū fa
 cient z decorem corpm. nō ad aliquā defor
 mitatem. **I**ta pie tenere possumus q̄ fr̄
 ciscus cū illis signis cuq̄ quibz ex hac vita dī
 scēssit ad vitam immortalem resurget.

Quod stigmata fuerūt imp̄ssa fr̄cisco satis
 p̄grue respectu p̄sone loci z mobi

Tertium mysteriū contemplādū de stig
 matibz beati fr̄cisci dicitur congrui
 tatis. licet enim inuestigabiles sint vie dei

nihil tamen ab eo fieri arbitrandū est nisi in
pondere numero et mensura. **I**ncirco dum
frāscum voluit p̄signare conuenienter ac
rōnabilē id effecit. potest at colligi p̄grui
tas talis stigmatizationis ex triplici resp̄cū.

Primo respectu p̄sone

Scdo respectu loci

Tercio resp̄cū modi.

Primo quidem p̄grue sunt illa stigmata
imp̄ssa frāscō respectu p̄sone: **E**legit qui
dem deus illum vt temporibz istis nouissi
mis verbo et exemplo ad regnū celeste ho
mines inuitaret: cōfirmaretq; doctrina sua
in fide que iaz pene vbiq; defecerat. **Q**uis
igit illū audire recuset. **Q**uis ei de immor
tali vita docenti non credat dū videt in illo
corpore regis eterni admirandū v̄rellū. **P**rop
terea inquit **B**onaue. alloquens sc̄m fran
ciscū. **E**ya nūc strēmū sine miles chr̄i ip̄s
fer arma inuictissimū ducis. quibz munit in
signiter oēs aduersarios supabis. **S**er v̄x
illum regis altissimi ad cuius intuitum omēs
pugnatores diuini erant animētur. **S**er
nihilomin⁹ sigillū summi p̄tificis chr̄i. q̄
verba et sc̄a tua tāq; ir̄rephensibilia et auctē
tica merito ab omibz acceptētur. **I**ta enim
ap̄t stigmata dñi iesu christi que in corpore
tuo portas: nemo tibi debet esse molest⁹
quin poti⁹ quilibz chr̄i sumas debet eē deno
tus. **I**am p̄ h̄ signa certissima: nō duobz aut
tribz testibz ad sufficientiā: s; q̄ plurimis ab
supabūdātiā p̄robata testimonia dei in
te et p̄ te credibilia sc̄a nimis: omne tollunt
infidelibz excusationis velamen. hec bona
uen. **Q**uare aut alijs a frāscō non fuerūt
stigmata data non est nostrum investigare:
sed nouit ille qui fecit. cui⁹ opera cūcta opti
ma sunt censenda. **S**cdo colligit con
gruitas stigmatū francisci respectu loci: im
p̄ssa quidem fuerūt in loco conuenienti. s; in
mōte aluerne. vt sic dephēbi possz operis
magnitudo. **I**am grādia sc̄a in montibz ce
lebrata legūtur post diluuiū requieuit archa
in mōtibz armenie vt scribit **Gen. viij. cap.**
In mōte bethel stetit abraham egressus a
patria vtz **genē. xij. ca.** **I**n monte galaad

stetit iacob fugiens laban. **gen. xxxij. c.** **I**n
monte sinay moyses legem accepit. **Exod.**
xx. capitulo. **I**n monte gariezi filij israhel
adorauerūt dñm. qñ primo intrarūt terrā p̄
missionis. et **Paralipo. vi. ca.** **I**n mōte mo
ria edificatū fuit templū salomonis. **ij. re.**
gū. lx. ca. **I**n monte thabor transfiguratus
est chr̄s. **Mathei. xviij. ca.** **D**e monte oliueti al
cendit ad celos **Actū. j.** **E**t ne singla com
plectamur **I**n monte aluerne p̄signat⁹ fus
it signis passionis frāscus. **I**lle liquidem
mons sepatus est ab alijs. ad innuendū q̄
frāscus penitus fuit alien⁹ ab amore mu
danoy. **E**t insup̄ eleuat⁹ ad significandū q̄
beat⁹ frāscus eleuatus erat ad p̄templati
onem diuinoy et amorem bonoy celestiy. et
ad hoc ille mons in pleriq; locis ap̄t: vbi
sc̄is lūre vident. quasi violenter: non natura
liter sc̄e possibile est: vt tempe illo ita eue
niret: q̄ petre ille sc̄is sunt. patiēti in cru
ce iesu filio dei. **T**ercio colligitur p̄grui
tas stigmatum francisci respectu modi q̄ ex
primitur a **B**onaue. dū ait. **F**idelis reuera
famul⁹ et minister chr̄i franciscus: biennio ā
teq; sp̄m redderet celo: cum in loco excelso
seorsum qui mons aluerne dicit⁹ quadragē
arium ad honorem archangeli michael ienu
niū inchoassz superne p̄solationis dulcediē
abūdantius solito sepe fusus ac celestiy de
sideriorū ardētiore flamma succensus sup
narum cepit immissionū cumulati⁹ dona se
tire. **D**ū igit seraphicis desiderioy ardoribz
sursum ageretur in dñm et affectus. compassi
ua teneritudine transformaret in eū. cui ex
charitatis nimia crucifigi complacuit: quo
dam mane circa festū exaltationis sc̄e cruci
in latere mōtis orās: vidit quasi sp̄m yni⁹
seraph. ser alas tam fulgidas q̄ ignitas hū
tem de celorum s̄blimitate de sc̄edere q̄ vo
latu celerrimo ad aeris locū viro dei. p̄p̄m
quū pueniēs: nō solū altus: s; et crucifig⁹ ap
paruit. **M**anus quidem et pedes habens ex
tensos: et cruci affixos. **A**las vero sic miro
mō hinc inde dispositas: vt duas sup̄ caput
erigeret. duas ad volandū extenderet. duas
bus vero reliquis totum corpus circumplec

tendo velaret. Hoc videns vehementer ob-
stupuit: mixtusq; dolori gaudium mens eius
incurrit: dum et in gratioſo chriſti aspectu ſi-
bi tam mirabili q̃q; familiarē apparentis/ ex-
ceſſiuam quādam concipiebat leticiam et di-
ra conſpecta crucis affixio ipſi aīam cōpaſ-
ſiui doloris gladio pertranſibat. Et intra ſe
quitur. diſparens igitur viſio poſt archanū
ac familiare colloquiū mentem ipſi ſera
phico interius inflammavit ardore. Carnē
vero crucifixō conſecrui exteri⁹ inſignivit
effigie: tanq̃ ſi ad ignis liquefactiuam vir-
tutem p̃ambulam: ſigillatim quēdam eſ-
ſet impreſſio ſubſecuta. Ex his luculent⁹ ap-
paret q̃q; digna q̃q; dignis q̃q; ve ſup̃ēda fu-
erit impreſſio illorum ſigmatum. nec titū-
bare quīpiam debet de apparitione chriſti. q̃
in ſpecie ſeraphin et veluti crucifix⁹ videri
voluit: qm̃ hūi⁹ apparitio cōueniebat tali
miſterio. Nouo quippe modo crucifix⁹
erat frāciſc⁹: atq; ardore ſeraphico debebat
inflammari. Quare vt diſcipuli emites in
emauſ viderūt illum in ſp̃e p̃egrini: et mag-
dalena quaſi hortulanū inſpexit. et ſtephan⁹
veluti ſtantem a dextris dei agnouit. et pau-
lus ingenti lūie decoratus intuitus ē. ita frā-
ciſc⁹ regez celozū et dñm gl̃e veluti crucifix⁹
vni ſibi apparentem adorauit. O felices o-
culi qui meruerūt adhuc in hac vita mortu-
litali viſione gaudere. Paures beati fran-
ciſci que a redemptore mūdi vigilanter vo-
cari ſe perceperūt. O corpus omni mundi-
cia repletum: in quo mirabiliter chriſti vulne-
ra ſunt renouata. hec igitur ſunt illa ſigma-
ta. ſpeculum immortalitatis: ſpes vite futu-
re: firmitas fidei: et dñi n̄r iēſu chriſti validiſ-
ſimū testimoniū. hec ſunt q̃ tota mentis de-
uotione a cunctis fidelibus ſunt colenda.
Hec tunc que franciſc⁹ offert et oſtendit chriſ-
to. dum p̃ fidelib⁹ intercedit. Mater quidē
dei oſtendit pectus et vbera: filius latus et
vulnera: et franciſcus ſua ſacra ſigmata. qui
bus interuenientib⁹: eum inuocatib⁹ impe-
trat exceptata beneficia: et tandem gratiam
in p̃nti et in futuro gl̃am Amen
Sermo quadragēſimūquint⁹ de tribus

excellentiſſa beati frāciſci

Vidi alterum angelū
aſcendentem ab ortu ſolis habē-
tem ſignū dei viui: et clamauit vo-
ce magna. Scribunt hec v̄ba apo-
calipſis viij. et a. p̃clariffim⁹ beati frāciſci p̃-
conia excedūt quidē multūq; ſup̃eminēt
oēm humani eloquiū facultatem. Abſoluit
quippe in eo gratia ſaluatoris n̄r i quem p̃
mīſericordiarum et luminū tam larga dulcedinis
benedictione p̃uenit q̃ ſicut ex vite ipſi⁹
decurſu luculenter apparet nō ſolum d mū-
dialib⁹ tenebris eduxit in lucem: ſ; et p̃fectiſ-
ſe effecit virtutū prerogatiua et meritis cele-
brem. nec non p̃claris circa eū crucis oſtē-
ſis miſterijs inſigniter de mōſtrauit illuſtrē.
Licet ergo in p̃cedentiſſimone frāciſcum
mira laude fuerim⁹ p̃ſecuti: ex eo q̃ ſig cru-
ciſxi biennio tulerit: nihilomin⁹ offerūt ſe
q̃ multa memoratu digna de ipſo adhuc diſ-
ſerēda. hec vero a iohanne ſunt deſignata in
v̄bis aſſumptis p̃thematice. in quib⁹ tripl̃
excellentiſſa ſancti franciſci exprimitur: vel
continetur.

Prima dī dīnalia miſſionis

Secunda virtual p̃fectionis.

Tercia ſingularis magnificationis.

**Quarta beatus frāciſcus fuit miſſus a dō. qd̃ p̃-
batur q̃nq; rōnib⁹. Cap. p̃mū**

Prima excellentia b̄ti frāciſci dī dīnalia
miſſionis q̃ ex p̃mit a ioh̃ne cum dicit
vidi alterū angelū ſcilz beatum frāciſcū dei
mūciū: amabile chriſti: mirabile nobis et admi-
rabile mūdo. Ipe quidē fuit a dō miſſus
vt hōies excitaret ad deſideriū ſi p̃nozū: ne
q̃ diaboli ſuggeſtione aut ſpūm et humoz
melācolicoz abundātia motus: ſed ſpū ſcō
aſſatus tres ordines ordinauit: abrenūcia-
uit mūdo: parentes reliquit. et chriſm ſtudiū
imitari. Quia autem de b̄ti frāciſcū elege-
rit veluti nouū apoſtolū. qui vitā euāgelicā
renouaret p̃baret i p̃t ex q̃nq;
Primo ex p̃phetica p̃nūciatione
Secundo ex ſpeciali vocatione.
Tercio ex multiplici viſione.

Quarto ex auctetica testificatione

Quinto ex mundi promotione

Primo pbari p̄t q̄ beat⁹ franciscus fuit elect⁹ a deo / cui⁹ auctoritate: tā scās nouitates induxit / ex p̄phetica p̄nūciatione. **T**ā de ipso p̄ multa antea secula p̄phetauit sybilla. que fuit tempore regis priami ⁊ troyani belli: que dñi p̄dixiss̄ ch̄m venturum in mōdum atq; p̄ illum ap̄los eligendos. tā dem beator⁹ domici ⁊ francisci p̄nūciauit aduentum. **I**nquit ergo sic. in vltima etate humiliabitur deus ⁊ humiliabit⁹ p̄les diuina. iungetur humanitati deitas: iacebit in feno agnus. ⁊ puellari officio educabit⁹ duos ⁊ homo. **S**igna p̄cedent apud iudeos. mulier vetustissima. s. elyzabet p̄uep̄ concipiet ⁊ Boetiz. s. stellam orbis mirabilē: ducatū p̄stabit ad ortum sc̄z xpi. **P**ic habens penes xxiii. annos eliget sibi de piscatorib⁹ deiectionis numerū duodenariū: vniūq; diabolū. sc̄z iudam. **N**on in gladio: belloue eneade vrbem. s. romā rege q̄z sibi ciet. **S**ed in hamo piscatoris deiectione ⁊ paup̄ie supabit diuicias: ⁊ supbiā p̄culcab⁹: morte p̄p̄a mortuos suscitabit: ⁊ cū mactabit⁹ viuēt ⁊ regibit. ⁊ cū p̄suminabitur ōnia fiet re surrectio / homines iudicabit ⁊ malos. huic quattuor aīalia surgent in testimoniū. s. quattuor euangeliste. homē agni in tuba p̄cinēt serentes iusticiam legēq; irrep̄hensibilē. s. euāgeliū cui⁹ tradicetur a bestia. s. antichrō. **E**t surget stella mira. s. paul⁹ quattuor hīs animalū imaginem. **E**ritq; in tuba mirabili dānatos illuminabit: hic gladiabit⁹. mox iēs illustrabitur porro gloriosis exitus ei⁹. **E**rit autē bestia horribil⁹ ab oriente veniens. s. magumeth: cuius rugit⁹ vsq; ad gentes punicas audiet. **S**equitur postea Sybilla bicens de beato dñico ⁊ francisco. stelle quoq; due p̄similes prime insurgent p̄tra ipām. ⁊ non obtinebunt vsq; dum veniat abhominatio: ⁊ voluntas altissimi p̄sumetur. **I**nsup Abbas Joachim vir extimie sanctitatis ⁊ p̄pheticos spiritus clares in quodā suo libello ita dixit. **E**runt duo viri vn⁹ hinc ali⁹ inde qui duos ordines interpretant⁹ vn⁹ p̄tal⁹ de thūsia. **A**lter

hispan⁹ de hispania prim⁹ columbin⁹: secū⁹ dus coruin⁹. **E**t sequitur. ordo em columbin⁹ p̄ mare aquilonare trāibit vsq; ad nouissimā tpa duratur⁹. aspera pascua gustabit. regina austri. p̄teget ⁊ fouet eū in amaritudine sua: fluui⁹ eufraten transibit vndam et impetum ei⁹ sua p̄dicatione mitigabit. **A**lter perareducuntur in planū in f̄mone ei⁹. **T**erra saluginis id est egipti ad dñm p̄uertetur per ipm: **I**n eadem terra secure euāgeliū p̄dicabit. multe gentes per ipm ordinez ad dñm conuertentur. **G**ens idolatra cuius lingua ignorabitur: que de finib⁹ terre veniens missa a deo in adiutoriu terre p̄missio nis: ⁊ vt ipa cognoscat deum p̄m ei⁹ imponentē ⁊ filiū ei⁹ vnicū dñm nr̄m ad fidem catholicam cōuertet: futur⁹ est enim q̄ ordo colūbin⁹ virilē se opponet p̄tra mortis aēgelum. **E**t p̄tra cui⁹ p̄dicando plures ⁊ maris multitudo de filiis ipi⁹ ordinis martyrio ad deum transibunt. **S**icut dñm est p̄ dō. p̄phetam. **P**osuerūt mortalia seruoꝝ tuozum elscas volatilib⁹ celi carnes s̄cōꝝ tuozum bestijs terre. gaudebūt in canticis suis: id ē p̄dicationib⁹ dōestrib⁹ terre: ⁊ gens immunda machometti qui remanebūt: ⁊ qui residuerunt ad dñm p̄uertent. hec ille. **Q**ui etia; in expōne jeremie in p̄logo. c. p̄ multa similia locut⁹ est. **E**t qd ore p̄phetauit de mōstrauit ope. **N**am depingi eū fecit in ecclesia sancti marci de venetijs: cū stigmatib⁹ sup ostiū sacrissime sicut hodierna die cernētib⁹ ptz. **I**dē de beato frācisco multa predixit. **C**irill⁹ abbas mōtis carmeli: cui ab angelo dñi celebraret delate fuerūt due tabule scripte lris grecis: in quib⁹ multa erāt de beato frācisco ventura. **S**ecdo p̄bati pōt q̄ beatus frāciscus fuit electus ⁊ vocat⁹ a deo ex spālī vocatione. **P**ū em̄ adolescētul⁹ in domo parētū adhuc cohabitās ⁊ hoc egres⁹ sus semel vt inquit Bonauē. ad meditādū in agro cū deambulare iuxta eccliam quādam sancti Damiani. q̄ minabāt p̄ nimia vultate ruinam: ⁊ instigante se spū candem cā orōnis intrass̄. p̄strat⁹ aīn imaginē crucifixi non modica fuit in orando spūs orōe p̄

solatione replet. **C**ūq; lachrimosis oculis
intenderet in dñcam crucem vocē de ipsa
cruce ad se miro quodāmo delapsam corpo
reis audiuit aurib; ter dicentem. **F**rancisce
pade repere domū meā q̄ vt cernis tota de
struitur. **A**d cui; stupende vocis p̄motionē
mirificam; vir dei p̄mū quibem p̄terit; de
hinc gaudio et admiratione replet; p̄tinus
exurrexit totū se recolligens ad p̄ficiēdum
mādatum de repāda materialis ecclesie de
nuo; licz p̄ncipalis intētiō vbi ad eam ferre
tur quā chr̄s suo sanguine acquisiuit. s̄t euz
spūs sc̄us edocuit: et ip̄e postmodū fratrib;
sibi familiarib; reuelauit. **P**erūtū collēa pe
cunia ad ecclām illā se p̄tulit: et dū sacerdos
pecuniam recusaret accipe: in quābz fenel
tram illā p̄iecit: et in dco loco cum sacerdo
te p̄fato aliq̄diu morā p̄traxit. **E**cceio p̄
bati p̄t. **Q**uā beat; frāsciscus fuit elect; et voca
tus a deo ex multiplici v̄siōe. **P**riā v̄siō os
tēsa fuit eiādam sacerdoti noīe **S**iluestro
ciuitatis assisij. hic a p̄ncipio p̄uerfōis frāci
sci p̄ p̄p̄ nouitate rei viā **F**rāscisci fr̄m; su
orū humanospū abhorreret ne p̄clitaret; p̄
temeritate iudicij; lōie fuit sup̄ne grē v̄sita
tus; videbat nāq; in somnijs totā assisij ciui
tate a dracone magno circūdari; p̄ cui; mag
nitudinē nimia tota regio videbat; exēminio
biacere; p̄tuebat; post hoc crucē quā dā au
reā ex ore p̄cedēte. **F**rāscisci cui; sūmitas ce
los tāgebat; cuiusq; brachia p̄tēsa in latum
v̄s; ad mūdi fines videbat; extēdi. **A**d c; eti
am asp̄m p̄fulgidum draco ille tecer et hor
rib; penit; effugabat; hoc dū sibi tercio mō
straret diuinū estimās esse orac̄m. viro dei
et fr̄ib; suis p̄ ordinē enarrauit ac n̄ multo p̄
mūdu relinquens b̄tō frāscisco voluit ad
herere: cui; vite sanctitas in ordiē auctēticā
reddidit eā quā in s̄lo habuerat v̄siōne. ex
h; vero v̄siōis auditu vir dei nō in glā ē ela
tus hūana; s; bonitate dei recognoscēs: for
tius aiātus est ad hostis antiqui fugādā v̄su
tiā et glām crucis xpi p̄bicādā. **S**ecūda v̄
siō demonstrata fuit. **I**nnoc. pape iij. de q̄ re
fert bonauē. q̄ dū b̄tūs frāscisc; cū socijs p̄
poneret adire p̄ntiā summi p̄tificis; p̄ p̄fir

matione regule obtinēda; chr̄s vicariū suū
p̄ v̄siōne; p̄monēfecit: vt supplicatū paup;
culo et placitum daret auditū et benignū p̄re
baret assensū. vidit nāq; in somnis p̄tifer
ip̄e roman; lateranensem basilicā ruine fo
re iā. p̄rimā quā quidā hō paup̄cul; et despe
ct; p̄p̄o do: so s̄bmissō ne cadet sustēbat.
Cū igit; dī faū; suis p̄parauiss; p̄spectib; ve
re inquit hic est ille. qui ope et doctriā chr̄i
sustētabit ecclām v̄n p̄cipua deuotiōe reple
tus: p̄titiōi ei; se p̄ ōnia inclinauit. a; z iluz
speālī sp̄ amore dilexit. **T**ercia v̄siō fuit il
la de q̄ scribitur in vita s̄cti dñci. dū em̄ ip̄e
ad v̄bem p̄ p̄firmatione sui ordinis se p̄tu
liss; nocte orās: v̄bit in spū chr̄m in aere ex
istētem et tres lāceas in manu tenētē: atq; p̄
mūdu eas v̄brātē. **T**ū velocit; benign; ma
ter occurrēs. **Q**uā dā vellet facere inq̄siuit
et ille. ecce tot; mūdu trib; vicijs est fedat;
supbia. sauaricia et luxuria. **E**t iō his lāceis
volo ip̄m p̄mure. tūc ego ad ei; genūa p̄
cidens ait. fili dulcissime iusticiā tuā dignē
ris tēpare cum miā: p̄ctōres sustine lōgani
mitate tua. habeo em̄ fidelē suū et pugilem
strēnuū qui v̄biq; discurrēs mūdu expuḡb;
et tuo dñio s̄bingabit: aliūq; suū sibi in adiū
toriū dabo. q̄ secū s̄lī decertabit. **T**ū illa s̄
ctū dñci chr̄o p̄ntauit. obrulitq; s̄m frācis
cū quos chr̄o vultu placido p̄mēdauit. **S**a
ctus q̄ dñic; sociū suū in v̄siōne sua diligent
p̄siderās quē an nō viderat: in crastino in ec
clesia inuētū. ex his q̄ nocte viderat sine iu
dice p̄gnouit: et in ei; amplex; et oscula scā ru
ens ait: b̄ es soci; me; b̄n parit curre me cū
v̄siōne quocq; p̄dām sibi p̄ ordinē enarrau;
Et ex tūc s̄m ē eis cor v̄nū et aīa vna in do
mino. **Q**uarto p̄bati p̄t q̄ b̄tūs frāsciscus
fuit vocat; a deo ex auctētica testificatione
dñs p̄p̄ **G**rego; iij. in p̄la quā fecit de be
ato frāscisco q̄ incipit: caput diaconis. vltim
sic dicit. verū de chr̄i latere nou; legat; mit
tis in cui; sacro corpe vexillū crucis cernis. et
dñs **A**lexā p̄p̄ iij. in p̄uilegio de stigmati
b̄ita ait. postq̄ dei fili; victor mor; t; ab p̄rēz
v̄n descederat: velicō p̄pe maiestatis asce
dit mirifice fortitudinis viros in p̄firmatio

nem sanctorum diuersis temporibus suscitauit. inter alios autem diebus nris almi christi pfectior apparuit franciscus signis et virtutibus gloriosus: qui clarissimè pie viuendi meritis et exemplis fecundauit ecclesiam et caligantia pietatis et tatis ipsa fulgoris sui lampade illustrauit. viam perfecte iusticie parauit in deserto altissime paupertatis quam ipse currens alacris et exultans: pro carne nudam et demones velut gigas traxit post se de inferorum faucibus: et transfudit ad dominum populum humilem bonorum operum sectatorem. **¶** Quinto probatur quod beatus frater frater fuerit a deo missus ex mundi commotione: nisi enim illum elegisset deus: non potuisset in toto terrarum orbe et ita cito tanta facere commotione: nam ad sui sequelam attraxit homines graues et sapientes. Sicut fuerunt frater Bernardus de quinta valle. miles de assisio. frater Rufinus canonicus ecclesie maioris de assisio frater angelus de reate miles et doctor. et alij quod plurimi. Et illud mirandum est quod suo tempore in capitulo generali conuenerunt ultra quatuor milia fratrum. hoc ita refert Bonauentura in legenda in ca. de pfectu ordinis processu temporis multiplicatis iam fratribus cepit eos pauperum sollicitus in loco sancte marie de porciuncula ad generale caput vocare. ubi licet omnium necessarios esset penuria: frater tamen multitudo ultra quinquem milia conuenerunt aliquam diuinam titulum optulante clementia: et victus sufficiencya subleuauit sibi de prima predicanda mandatum approbavit regulam et laicis omnibus fratribus quod habundantia fuerant comitati. fecit coronas puulas ferri ut verbum dei libere predicaret. sicut recitat bonauen. in legenda in ca. de insti. religionis. Et ut catur in primis vesperis eius festi. cepit sub innocetio cursumque sub honorio perfecit gloriosum. succedens his Gregorius magnificauit amplius miraculis famosum.

¶ Quod quinquaginta clarissimis virtutibus floruit beatus franciscus. cap. i.

¶ Secunda excellencia beati frater frater viri

tualis pfectionis. floruit quidem virtutibus per clarissimis. propterea dixit iohannes illi alcedere. Et reliquis omnis quinquaginta duntaxat in hac parte virtutes eius deuote considerabimur. **¶** Prima dicitur pietatis.

¶ Secunda paupertatis

¶ Tercia austeritatis

¶ Quarta humilitatis

¶ Quinta patientie

¶ Prima virtus beati frater frater consideranda dicitur pietatis. piissimè namque fuit pauperibus et egenis non solum postquam christum perfecte induit: sed etiam dum in habitu viueret seculari. id est de ipso sic refert dominus Bonauentura. Inerat namque iuuenis frater frater pcediis diuinis inuita quedam ad pauperes miseratio liberalis que secum ab infantia crescens tanta cor ipsius benignitate repleuerat: ut iam euangelij non solum auditor omnino. proponeret se petenti tribuere: maxime si diuinum allegaret amorem. Cum autem semel negotiationis intentum multibus pauperibus quedam pro amore dei petentem elemosinam propter morem solitum vacuū repulisset: statim ad cor reuerens cucurrit post ipsum et elemosina illi clementer impensis. promisit domino deo quod nunquam extunc dum ad esset possibilitas petentibus pro amore domini se negaret. Quod visus ad mortem in defuncta pietate obseruans copiosa in deum dilectionis gratia incrementa promeruit. Quid plura: ex pietate militet quedam generosum et pauperem se nudato vestiuit. et postquam seculo renouauit toti huius militat amator se transfudit ad leprosum erat quod cum eis diligentissime fuiens omnibus propter deum. lauabat ipsorum pedes: ligabat vlcera. et ducebat putredine et sanie abstergebat osculabatur etiam ex miranda deuotione vlcerosas plagas ipsorum euangelicè medicum in futurum. **¶** Secunda virtus beati frater frater consideranda dicitur paupertatis voluntarie quippe propter ipsum paupertatem ardentissime proplexit. hac publice professus: et dum seculo et prius renouauit coram episcopo assisii. nam dum prius ei tentasset eum ut facultatibus renunciaret prius: ad episcopum ciuitatis ab eo se conuertit. Tunc adolefcentis frater frater de pfectis omnibus vestimentis restituit ea prius. Inuictus est autem tunc se vestitus delicatis ciliciis ad carnem hunc mundum deo manens

p̄m sic allocutus est. vsq; uñc vocauit e pa-
trem in terris: amñd̄ at̄ secure dicere possū
pater n̄r qui es in celis: apud quē oēm the-
saurum reposui. & oēm sp̄i fiduciā colloca-
ui. **I**nsup̄ vt asserit **B**ona. nemo tā auri q̄
ipse cupido paupertatis. nec thesauri custodiē
bi sollicitior vllus: q̄ iste hui⁹ euāgelice mar-
garite. **T**unica cordula & femoralib⁹ contē-
tus fuit vsq; ad mortem. **C**hr̄sti autem iesu
paupertatem & matris frequenter cū lachri-
mis reuocabat ad mētem: inde hāc v̄tutum
asserens esse reginā. quia in rege regū & in
regina matre ip̄s tam p̄stater effulit. **I**n
regula v̄o fr̄m minoz ip̄s ad paup̄tatē ob-
seruāciam aīauit cum dixit. fr̄es nihil sibi ap-
propriet nec domū: nec locū. nec aliquam
rem: sed tanq̄ peregrini & aduēne in hoc se-
culo. in paupertate & humilitate dñi famu-
lantes: vadāt. p̄ elemosina cōfidenter. nec
oporet eos verēcūdari. q̄ dñs p̄ nobis se
fecit paup̄em in huc mūdo. **D**ec est illa cel-
situdō altissime paup̄tatis: q̄ vos charissimōs
fr̄es meos heredes & reges regni celoz in-
stituit pauperes reb⁹ fecit v̄tutib⁹ solimauit
cui dilectissimi fr̄es tota inherētes nil aliud
p̄ noīe dñi in p̄petuū s̄b celo h̄re velitis. s̄
in regula p̄fata. **E**t vt asserit **B**ona. mā-
nabat dirui aliqui domus erectas aut fr̄es ex
inde amoueri: si aliquid in eis p̄cipet qd̄ rō-
ne approbationis vel sumptuositatis p̄tra-
riū esset euāgelice paup̄tati. **T**ercia v̄tutis
p̄siderāda ī beato fr̄acisco d̄r: austeritatē. mi-
ro quippe mō suo corp̄i vt illud sp̄ū subde-
ret austerus fuit. **D**e o de ip̄sō sic f̄. **B**ona
uenturattendēs em̄ illd̄ ap̄li verbū. qui aut̄
sunt ch̄i carnē suā crucifixerūt cū vicijs: &
cupi cētis / vt cruc⁹ armaturā iugis suo fer-
ret i corp̄e. tāta discipline rigiditate sensua
les apperit arcebat: vt vir necessaria sume-
ret sustentationis nature. **D**ifficile namq; fo-
re dicebat necessitati corp̄is satisfacere: & p̄-
nitenti sensu nō parere. p̄ qd̄ cocta cibaria
sanitatis tpe vir adittebat & raro. **A**mis-
sa vero aut̄ p̄ficiebat cinere aut̄ p̄dmeti sa-
porē admixtioni aq̄ vt plurimū reddebat
insipidū. **D**e potu vini qd̄ dicā cū & de aq̄ dū

fitis extuaret ardore vir ad sufficientiā bi-
beret. **E**t liz ita suū corp⁹ p̄tinue maceraret
tū extra dū hospitaret in alicu⁹ domo p̄for-
mabat se in cibo & potualijs ne singul⁹ repu-
taretur. **D**e illius vero dormitiōe refert bo-
nauē. **M**uda hum⁹ vt frequent⁹ lect⁹ erat
laxato corp̄culo. **E**t sepi⁹ sedens ligno v̄l
lapide ad caput posito dormiebat. **O**mitto
eius disciplinas. v̄bera: tunc n̄s p̄spectoris.
susp̄ria. lachrimas & reliqua qd̄ p̄tinue cor-
p̄culū illud cruciabat. **Q**uarta v̄t⁹: p̄fide-
randa in b̄tō fr̄acisco d̄r: humilitatis. n̄ enim
in tāto v̄tutū cumulo vt d̄ se p̄sumebat. n̄ cō-
temnebat alios. nō verba iactātie dicebat:
immo vt ait **B**ona. **O**m̄ virtutū custos
& decor humilitas copiosa virum dei v̄ber-
tate repleuerat. **I**n p̄p̄a quibē reputatiōē
nihil erat: nisi p̄ctor: cū in veritate p̄celz ef-
fet: & splēdor om̄imode sanctitatis. stultū p̄
inde iudicabat mūdānis extolli fauoribus.
Gaudēbat de opprobrij: & de laudib⁹ trista-
bat. generali v̄o cedēs officio. **G**uardian⁹
petijt cui⁹ voluntati p̄ om̄ia s̄biaceret. dice-
batq; socijs. **I**ta diligēt nouicio vni⁹ hore
obediē si mihi guardian⁹ daret: sicut at̄ q̄m
mo & discretissimo fr̄i: s̄bitus enim platur
suū nō hōiem p̄siderare debet s̄ illū. p̄ cui⁹
est amorē s̄biect⁹. q̄nto at̄ p̄temptibilior p̄.
fidet. tanto magis humilitas obediētis pla-
cet: sunt alia plurima de illi⁹ humilitate a bo-
nauē. descripta. q̄ in legenda poteris inue-
nire. **Q**uinta v̄tutis in beato fr̄acisco cōfi-
deranda dicitur patientie. a p̄ncipio nāq; p̄-
uersionis sue dū ciues alij cernerēt: cū fa-
cie squalidū & mente mutū. ac p̄ h̄ aliena-
tum putarent a sensu: auto platearē & lapidib⁹
bus impetebant. & t̄q̄ in sano & demētī clao-
rosis vocib⁹ insultabāt. faūlus at̄ o m̄ nulla
tract⁹ aut mutatus iniuria vt fur⁹ in om̄ib⁹
pertrāsibat. de hoc sic d̄r in r̄n̄sorio. dum p̄
hūc p̄sequit latens bat locū ire. **C**onsūter
postaggreditur in publicū prodire. **S**qua-
lenti vultu cernitur putat̄ insaniare luto sax-
is impetitur. **S**ed patiens vir nitit̄ vt sur-
bus p̄transire. de m̄ toto tpe vite sue cūctos
labores: cēs p̄tumelias. q̄cūq; egritudines

mente hilaris sepe tulit. Et ut inquit Bonaventura in ca. de patientia ipsi et transitu mortis in legenda maiore. ad hoc per varias et diuturnas ac quotidianas et grotius deducitur est: ut consumptis iam carnibus quasi sola cutis ossibus cohereret. Cuiusmodi corpus augeretur doloribus illas suas angustias non penarum conserbat nomine: sed fororum. Cum autem semel graui solito dolorum pregeret aculeis. Quidam frater simplex dixit ad eum. Frater scilicet ora dum ut mitius tecum agat: manus enim suam per debito super te grauiare videt. Quo audito vir sanctus cum eiulatu exclamans ait. nisi noscerem in te simplicem puritatem tuam ex nunc abhorrerem propterea quod ausus fuisset circa peccata diuina iudicia reprehensibilia iudicare. Et tunc percipiens se in terram ossa debilia duro casu collisit. Et de osculans humum. Gratias inquit tibi ago domine deus de omnibus doloribus meis. Tunc mi domine rogo: ut centuplex si tibi placuerit abbas quia hoc erit mihi acceptissimum. cuius tue sancte voluntatis adimpletio fit mihi consolationis supplens. videbatur propterea fratribus quod quasi alterum job viderent: cui cum laqueos cresceret carnis crescebat similis vigor mentis.

¶ Quam de magnificauit sanctum frater scilicet precipue in quinq; profectionibus. Cap. iij.

¶ Tercia excellencia beati frater scilicet de singulis magnificationis: voluit de magnis et excelsus suum humi decorare licet in multis ut patuit in sermone prebendi de stigmatibus sacris precipue tamen in quinq;.

¶ Primo in intellectu illustratione.

¶ Secundo in creaturarum obsequio.

¶ Tercio in felici illuminatione.

¶ Quarto in solenni canonizatione.

¶ Quinto in miraculorum choro.

¶ Primo magnificauit illum de intellectu illustratione. Nam ut asserit Bonaventura in legenda in ca. de intelligentia scripturarum: spiritu prophetie. Quauis frater scilicet non habuerit sacrarum scripturarum peritiam per doctrinam eterne tamen lucis irradiatus fulgoribus scripturarum profundo intellectu intellectus scrutabatur acumine. Interrogauit

senis a quodam religioso viro theologiae sacre doctore de quibusdam questionibus difficilissimis tanta claritate doctrine diuine sapientie patefaciebat archana. ut vellemus stuperet vir ille peritus et cum admiratione referret: vere theologia sancti patris istius puritate ac contemplatione tamquam alis in altum subleuata est aquila volans. nam vero sciamus venturum gradum super terram. licet enim impetum esset sermone. scientia tamen plenius enodabat dubia questionum et abscondita producebat in luce. Claruit etiam in ipso spiritus prophetie ut et prouideret futura: et cordium prouideret occulta. absentia quod velut presentia cerneret et se presentem absentibus mirabiliter exhiberet. Apud celanum supplici deuotione a milite quodam inuitatus ad prandium benigne hospitum familiariter monuit ut cito persisteret. et domum sue disponderet. Quod cum ille diligenter fecisset: intraverunt tandem ad mensam et incipientibus alijs mōducare: hospes subito spiritum exhalauit iuxta verbum hominis dei repetitina morte subleuatus. Dum se melius fatigat et lassus equaretur super azelem et esset in itinere cum fratre leonardo de alifio. fratres ipse leonardus cepit bicere intra se humanum aliquid passus. non de pari ludebant penes huiusmodi mei. En ipse equat et ego pedestes azimui duco: hec illo cogitante perit de azimino descendit vir sanctus et ait. Non frater prouenit ut ego equitem et tu venias pedes. quia nobilior et potentior me in seculo fuisti. obstupuit frater et ad pedes eius prouoluit humiliter veniam petijt. Secundo magnificauit de beatitudine frater scilicet in creaturarum obsequio et obsequio. Apud aretium viuis viro dei fuit oblatus lepisculus: qui licet in terra posset cum possit quod vellet effugere vocante eum pre benigno in finem illi pro pro cur su saltauit. Quod cum pluries effecisset iussu patris a fratribus delatus est ab loca solitudinis tutiora. modo similes in infula lacus pusini cuniculū quidam captus et viro dei oblatus: cum ceteros fugeret manibus suis et firmo se domestica securitate permisit. Apud lacum creatinū eundem ad heremum de arecio propate piscator vna ex deuotione obtulit aue fluuiale: quam cum libenter suscepisset apertis inuiaret manibus ad recessum: nec illa vellet abire. erectus in

celū oculis in oratione biuit? permanfit. **E**t
quasi aliunde post horam reuerfus ad fe ite
rato dulciter mandatum alicule fecit vt de
um laudatura recederet. **I**nfuscepta itaq; cū
benedictione licentia: gelfu corpis quoddā
pretendens gaudiū aduolauit. **A**lio tpe am
bulans cū quodā fratre p paludes venetia/
rum finuenit maximā auiū multitudinē refi
dentū z cantantium in ſgultis. quib? uifis
dixit ad focium: forozes aues laudāt creato
rem fuū nos itaq; in mediū ipfarū eūtes lau
des z horas canonicas dño decantem? cūq;
in medio earū intraffent non funt aues com
mote de loco: z q; pp garritū ipfarū in dicē
dis horis fe mutuo audire nō poterāt: puer
fus vir fact? dixit ad aues: forozes aues a cā
tū ceflate. donec laudes z horas canonicas
pfoluam? **A**t ille ptinuo tacuerūt. tādū in
filentio pfiftentes q̄dū dictis horis z laudi
b? perfolutis a fco dicantādi licentiam rece
perūt. **D**ante aut viro dei licentiam eis fla
tim cantū fuū more folito refumpferūt. **E**i
dem ſenis infirmo faſian? quidam de nouo
captus: a nobili quodam tranſmiſſus eſt vi
uus: qui continuo vt virum fcm audiuit z vi
dit. tanta illi amabilitate coheſit. vt nullo
pacto patereſ ab ipſo diſiūgi. **N**am plurib?
pictib? extra locellū terraz in vinea poſitus
vt abiret ſi vellet. rapido ſemp curſu redi
bat ad prēm: tanq; ſi ab eodem fuiſſz omī tē
pore educat? deinde cuidam collar? viro. q;
et deuotione ſeruū dei viſitare ſolebat/ve
lut ſibi moleſtū foret a pij patris abſentari
pſpectu: eſcam reſuſauit omīno. **R**eporta
tus tandem ad famulū dei ſtatim vt cōſpe
xit eūdem. quibuſdā hilaritatis ptenſis geſ
tibus auidē mādoucauit. **C**um ex ptinuo fle
tu infirmitatem oculoz incurriſſz grauiffi
mam. pſuluerūt medici. vt patereſ ſibi per
cocture remediū ſubueniri. aſſenſit vir dei.
vocatūq; venit cirogic? inſtrumētum ferro
reū igrū ſbmittens ad faciendū cocturā **A**t
pji ſeru? corpus ppiū iam horrore concuſ
ſum confortas/ſicut amicū cepit ignē alloq;
dicens: mi frater ignis virtuoſum pulchru
z vtile te creauit altiffim? eſto mihi in hac

hora ppi? eſto curialis. precor magnū de
um qui te creauit. vt tuū mihi calozē temp
ret. **O**ne finita contra ignem ſignū crucis
edidit ac deinceps intrepid? pſiſtebat. pſu
batur eſt crepitās ferrū in tenera carne. et
ab aure vſq; ſupciliū coctura ptracta **S**ta
tim ſanctus ad frēs dixit: laudate altiffimū
q; vere dico vobis: nec ignis ardorem ſenſi
nec carnis vllū dolorem. **E**t puerfus ad me
dicū. **S**i non eſt inquit caro bñ de cocta: im
prime iterū. **S**tupet cūs medic? miraculū
extulit dicens: dico vobis frēs. vibi mirabi
lia hodie. **T**ertio magnificauit de bea
tū **G**raciſcum in ſelici pſummatioe. nō
em ſilentio pterire debem? quāta deuotioe
quāto feruore tranſijt **G**raci? in hoc mun
do ad prēm: de quo ſcribit **B**ona. q; āno vi
geſimo a ſua puerſione cum fuiſſz mult? in
firmitatibus moleſtat? tuliffetq; biēnio ſi
gmata illa ſacra. ad ſcām mariam de portū
cula ſe portari popoſcit: quo cū fuiſſz pou
tus ſup nudā humū ſe totū nudatum in ſpi
rit? feruore pſtrauit. **D**ecubans ſic in terra
ſaccina veſte depoſita faciem ſolito more
leuauit in celū z intendens illi glorie totus
manu ſiniſtra dexteri lateris vuln? ne vide
retur obtexit. **E**t ait ad frēs. ego qd meum
eſt feci. qd vñ eſt chriſt? edoceat. **I**llachzi
mātū? ar ſocijs ſancti vñ ex eis quē vir di
guardianū fuū eſſe dicebat votum ipſi? diuī
na inſpiratione pgnofcens feſtim? ſurrexit.
Et acceptā cū corda z femoralib? tunicam
paupculo xpi obtulit dicens. hec tibi tanq;
paup commodo z tu illa ſuſcipias obediē
tie ſancie mādato. **G**audet ex hoc vir ſanc
tus. q; fidem tenuiſſe dñe paup tati vſq; in
fine ſc vidit. palmasq; leuatas ad celū chri
ſtum fuū bñ dixit: ſicq; indut? habitu viliſſi
fra tres aſſiſtentes conſolatorijs verbis p ſua
morte demulcens paterno affectu ad diuī
nū eſt hortatus amorem. **E**t poſt benedicti
onem datā adiecit. valete filij omnes in ti
more dñi z pmanete in eo ſp. **E**go ad deū
ppero: cui grē vos oēs commēdo. **I**uſſit
q; euāgelioz ſibi codicem apportari. z euā
gelū ſm iohannem. ſante diem feſtū paſche

fibilegi poposcit. ipse vero put potuit in
huius psalmi vocem prorupit. voce mea ab
dñm clamauit: ad finem vsq̃ compleuit inq̃
ens. me expectant iusti donec retribuas mi
hi. Tandem cūctis in eū expletis misterijs
obdormiuit in dño. **S**uitq̃ ministro terre
laboz: et epō assisnati exñti in mōte garga
no: ei⁹ transitus diuinit⁹ reuelatus: vt diffusi
us videre poteris in legenda. **T**rāsiť at ve
nerabilis pater ex h⁹ mūdi naufragio anno
dmice incarnationis .m. cc. xxx. quarto nō
octobris die sabbati in sero: sepult⁹ ē in bie
dmico. **Q**uarto magnificauit be⁹ beatus
franciscū in solemnī canonizatione. cū enīz
pastor ecclesie gregori⁹ nonus. non solū ex
miraculis auditis post mortem francisci. ve
rum etiam ex experimentis in vita ipsi⁹ ocu
lis visis: et manib⁹ contrectat⁹ sanctitatē eius
mirabile: plena fide certificat⁹ agnosceret.
ac p hoc in celis glorificatū a deo nullaten⁹
dubitarer: cathalago scōz ascribēdū statu
it. **Q**ua de re seruatis omnib⁹ que fieri de
bent in canonizatione scōz: et examinata cau
sa p cardinales ad hoc deputatos veniens
psonaliter ad ciuitatez assisij. cū maximis q̃
longum foret enarrare solemnij bñm pa
trem canonizauit. **Q**uinto magnificauit
deus beatum franciscū in miraculozū cho
rificatione. **E**t omīssis illis que ipso uiuen
te dignatus est de ei⁹ meritis operari. aliq̃
hic inferamus celebrata post mortē. **I**n ca
stro pomarico in montanis apulie posito:
defuncta est puella quedam parentib⁹ vni
ca et predilecta inuocauit mī plena fide frā
ciscū cui deuotissima erat. **A**pparuit illi in
visu francisc⁹ dixitq̃. noli flere. qz qd postu
las obtinebis. **S**tatim illo disparente. filia
eius vna et incolumis videntib⁹ cunctis sur
rexit. **I**n ciuitate nocerie fili⁹ primogeni
tus cuiusdam petri ex infirmitate mortu⁹:
inuo:ato bño francisco ad vitam redijt. **C**u
iusdam vrbis rome notarij puerul⁹: vix sep
tēnis mīem ad eccliam sancti eūtem pueri
li more sequi desiderās: dū remanēdō mi
pelleret a mīe p fenestrā palatij se piecit.
et vltima quallatōe collus⁹ p̃tinuo expira

mī vero q̃ nōdū longe disceserat ad sonitū
corruētis celerit⁹ rebijt: filiūq̃ repiēs extin
ctū. suis clamorib⁹ totā excitauit viciniā ad
larmētū. frat⁹ vero qdā **R**ao nōie p̃em in
dixit. vt puer scō frācisco p̃mendaret. qd
cū sc̃m fuisset: statiz corā omib⁹ surrexit inco
lumis puer. **I**n ciuitate capue. puer qdā
in flumē cecidit. vbi cū diu stetit: a natato
re quodā inuēt⁹ fuit s̃b sabulo. **E**duxit tādē
illū extra extinctum atz defunctū. inuoca
to vero a suis et a populo circūstante beati
francisci nomie incolumis puer surrexit pe
tijtq̃ se ad eccliam beati frācisci deduci. vt
grās illi deuot⁹ exsolueret cui⁹ se nouerat
tute mirabilr suscitātū. **I**n ciuitate fuesia:
repente dom⁹ quedā corruit et vñū absorbu
it iuuenem ac interemit. **A**motis vō p̃ipa
tiū lignis et lapidib⁹: mortuus inuēt⁹ est. **A**t
mī doloris vocib⁹ exclamabz. scē frācisce
reode mihi filiū meū. sic et populi q̃ aderāt
beati p̃is p̃sidiū flagitabāt: **S**z cū n̄ esset
vō neg⁹ sensus: cadauer posuerūt in tūclo
ad sepeliēdū ipm. die crastinū expectātes
mī vero fiducia hñs in dño p̃tinue bñ frā
cisco filiū p̃mendabat. **E**t ecce circa medi
am noctis horam exurgens san⁹ iuuenis in
laudib⁹ vba prupit. **I**n castro posia qd in
cāpania positū est: sacdos qdā thōas nōie ac
cessit ad repādū ecclie molēdinū. deābulās
āt incaute sec⁹ extrema canal. s̃b ito caū ca
uiloso ligno intrusus est: ex cuius impulsu
voluit molēdinū. **C**um igit⁹ confert⁹ iacēt
in ligno et sup os ipsi⁹ qz supin⁹ erat aquarū
impet⁹ inundaret corbe tñ. qz lingua nō po
terat sc̃m frāciscū flebiliter inuocabz. p ma
gnū vō spaciū sic illo iacente. ac d̄ vita ipsi⁹
socijs iā penit⁹ desperatis in p̃ia ptē molā
cū violentia reuolueť. **E**t sic elect⁹ sacdos
palpitās volutabāt in aque meatu. **E**t ecce
qdā fr̄ minor cū mag⁹ suauitate arrept⁹ p
brachiū extra flumē eduxit dicēs. **E**go sum
frācisc⁹ quem vocasti: ille sic liberat⁹ nimis
obstupuit. volē qz pedū ipsi⁹ de osculari ves
tigia. huc atq̃ illuc anxī⁹ discurrēbat. q̃rens
a socijs vbi est ille. quo abiit sc̃s. qua via di
cessit. sicq̃ grās egit deo et suo bño frācisco

Iuuenis quidā de burgo celani incaut⁹ in puteū cecidit qui qñ passus quattuor aquarū ptinebat. accurritib⁹ aut alijs vt eū iuuarent post longū spaciū dimissis vn⁹ p funez in puteū puez respexit in aquarū superficie residētē: extract⁹ tādē in de puteo dixit oñib⁹ qui astabāt: **Q**uī subito cecidi beati frācisci p̄cōiniū inuocaui. **Q**ui corruētī mihi statim p̄ntialr affuit ⁊ manū porrigēs leuif apprehendit. nec vnq̄ defuit donec vna vobiscū de puteo me eduxit. **I**n sabinēsi dyocesi vetula quēdā octogenaria erat. c⁹ filia moriens lactātē infātulū dereliquit. **C**ū igit an⁹ paupcula plena ess⁹ inopia. ⁊ vacua lacte. nullaq̄ ess⁹ mli q̄ sitiētī puulo lacti stillidum: iuxta qd̄ exigebat necessitas erogaret. quo se verteret vetula penit⁹ ignorabz debilitato vō infātulo. nocte quādā dī huāno destituta sibi o ad bti p̄f̄is frāciscici auxiliū implorādū se p̄uertit. affuit statim innocentis amator etatis. **E**go inquis sum francisc⁹ o mulier pone māmas tuas in ore pueruli qz abūdāter tibi dñs lac dabit. **I**mpleuit an⁹ sancti mādatum ⁊ statim octogenarie māme lactis copā effuderūt. qd̄ scm̄ innotuit multis tam viris q̄ mulieribus. qui oēs deū pariter laudauerūt. ⁊ ne omnia distincte pcurram⁹. cū auditoz labore pcludo cū dño **B**onauentura dicēte: porro vir iste beatus mirābis stutū signis in vita claruit: ⁊ die a transitus sui vsq̄ in p̄ntis p diuersas mūdi ptes pclaris miraculoz poigis diuina se potentia glorificante choruscantā cecis ⁊ surdis: mutis ⁊ claudis. idropicis ⁊ paraliticis: demoniacis ⁊ leprosis. naufragijs ⁊ captiuis ip̄is meritiare media pferūtur. omnibusq̄ morbis necessitatib⁹ ⁊ piculis s̄buenit. s̄ ⁊ multis mortuis p ipm̄ mirifice suscitatz innotescit fidelib⁹ magnificētia ⁊ tutis altissimi cui est honor ⁊ glā p infinita secula sc̄loz **A**men.

Sermo xlvj. d̄ sc̄o ludouico ordinis minorū epo tholosano.

Quasi sol refulgens sic iste refulsit in tēplo dei **S**cribunt

hec vba originaliter **E**ccl̄as. 1°. ca. **Q**ui mādum p̄dens mirabili sapientia celos diuers⁹ ornavit siderib⁹. ipse eccl̄am suam sc̄oꝝ varietate voluit decorare. **E**t vt vnderet viā salutis omnib⁹ patere posse: elegit de quolibet statu aliquos qui electoz numero ascriberentur. **I**ocirco ⁊ btm̄ lodouicū eximīū p̄fessorem suū fecit meritis ⁊ glā copiosum. is est qui iam beat⁹ cum xpo nunq̄ deserit eos: qui patrociniū ei⁹ exposcūt. **C**ui⁹ p̄fecto intercessione vt apparebit in sequētib⁹ innumera vt fidecam beneficia summo patre petita impetrantur. **P**ropterea in p̄senti s̄mone ad ei⁹ laudes ingentes exp̄mendas omī studio est elaborandū. **D**e q̄o convenientissime dici pnt vba in themate preposita. **I**n quib⁹ triplicem splendorem sancti ludouici distinguim⁹

Prim⁹ d̄ nobilitatis

Secū⁹ d̄ sanctitatis.

Tertius claritatis

Quasi sc̄us **L**udouic⁹ magnificatur ex nobilitate sue originis eo qd̄ fili⁹ primogenitus fuit: regis karoli. regis sicilie.

Capitulu primū

Prim⁹ splendor sancti ludouici d̄ nobilitatis: fuit quide⁹ nobilis genere karoli regis sicilie fili⁹ primogenit⁹. put testat pontifex maxim⁹ iohannes xxij. in bulla canonizationis: **P**erūtū hoc loco vidēdū est vtrū nobilitas sanguinis ⁊ carnal⁹ originis. sac̄oz ad laudē sit ascribenda. **E**t sic pbat sufficiētissime. qm̄ q̄ vitas ⁊ gesta sc̄oꝝ scripserūt semp̄ illoz nobilitate pus notificar voluerūt. **D**n̄ **M**atth⁹ 1. ca. genealogiam xpi texere conat⁹ est dicens. **L**iber generatōis iesu xpi fili dauid fili abrahā ⁊ c. **E**t eccl̄a cātat sic de virgine m̄rē. **N**atiuitas glōse virginis marie ex semine abrahe orta d̄ tribu iuda clara ex stirpe dauid. **E**t iterū **R**egali ex p̄gēle maria exorta f̄ulget. d̄ infra l̄pt⁹ ⁊ sequētib⁹ sanctis ita h̄r. **N**ichola⁹ ex nobilissimis parentib⁹ originem duxit. **V**incenit⁹ nobilis genere s̄ nobilior fide. **A**mbrosius filius p̄fecti rome. **A**lexi⁹ fuit fili⁹ eius

femini viri nobilissimi et in aula impatoris
pmi. germani nobilissimi genere. Bernardus
ex nobilissimis pentibus ortus est. Egidius
ex stirpe regia genitus. Hieronimus euse-
bii viri nobilissimi filius. Clemens episcopus ex
nobili romanoꝝ p sapia ortus. Lucia vgo
siracusanus nobilis genere. Anastasia nobili-
ssima romana. Paula fuit nobilissima ma-
trona romana. Agatha ingenua mēte et cor-
pore. Maria magdalena a castro magdalo
denominata. clarissimis est orta natalibus et
pote ex stirpe regia descendens. Aristina
nobilissimis parentibus orta. Catharina co-
sti regis filia. clara claris orta natalibus. Et
ioseph ab Arimathia scribitur luce xxiij. Et
marci vltio. ca. Venit ioseph ab arimathia
nobilis decurio. Quare videtur quod nobilitas
carnis facit ad extollentiā etiam scōꝝ. Et
parte altera videtur pbari posse quod nobili-
tas parui aut nulli valoris existat. Nam apo-
stolus. i. ad Cor. i. ca. dixit. Ignobilis et co-
temptibilis mundi elegit deus. Ad idem fa-
cit ca. cū fm. de pben. et dignitatibus. Ad quod
ego rñdeo quod ex verbis apli nou datur intel-
ligi quod nobilitas nō sit ornamentum eoz qui
illam hñt. sed tñ quod deus non elegit nobiles
et doctos viros: sed piscatores et simplices.
vt sic magis nota fieret virtus diuina. dū per
illoꝝ predicationem in xpm creberet mun-
dus. Sed notābūm quod tria hominū genera
reperiuntur.

Primi sunt nobiles origine sñ virtutibus

Secundi sunt nobiles a nō origine sñ virtutibus

Tertii sunt nobiles et origine et virtutibus

Primi quidem satis obfcuri sunt infames
et reprehensibiles. pro quibus Claudianus dicit.
Degenerat hōies vitij fructus minores. Et
Seneca in tragedijs Qui genus iactat su-
um aliena laudat. Et Puidius libro de ponto
non census nec clarum nomen auoz. Sed
probitas magnū ingenijq facit. Pinculus
in inuectiua contra salustij dicebat. E-
go maioribus meis virtute mea preluſi. vt si-
prius noti non fuerāt a me accipiant initij
memorie sue. Tu vero tuos q turpis offen-
disti. vt si fuerat egregij ciues in obliuione

venerint. Quare noli mihi antiquos viros
obiectare. hec ille. Inueniuntur multi q fla-
gitij et de decore affecti gloriānt sic de no-
bilitate parentum. Alij vero vitij sorden-
tes de patrie nobili conbitio letant. Con-
tra quos est exemplū qd refert Johannes
solobrienſis in polycratone de anatharſiſti-
ta. hic cū vituperaret ab archico qm scita
foret. mihi inquit dedecus patria: Tu vero
patrie et etiam temistocles vt scribitur a Li-
cerone in li. de senectute. fertur serſio cui-
dam in iurgio respondiſſe cum ille dixiſſet.
Non cum sua sed patrie glā splendorē asse-
cutum. nec hercle inquit. Si ergo serſiſſes
et ignobilis. nec tu si athenienſis esſes cla-
rus vnq fuisset. Alij dicūt. nec ego furſiſ-
ſi essem nobilis. Et saluo meliori iudicio v-
trūq stare potest. scz nobilis et ignobilis. Nam
si dixerim ignobilis. potest eſſe ſenſus nec
ego cum virtutibus meis essem ignobilis si es-
sem ſerſus in patria. s. humili natus. Et si
dicam nobilis p̄t intelligi ſic. nec ego q scz
in patria glorioſa ſum natus: si essem ſerſus
ſciz vicioſus essem nobilis. Secūdi ſunt
nobiles. et si non origine tamen virtutibus
qui de ſuoz parentū humilitate pfundi nō
pnt. Nam vt inquit Hieronimus ad cellan-
tiam. Sola apud deū libertas eſt non ſerui-
re peccatis et vera nobilitas clarum cē vir-
tutibus. Et Cassiodorus in epistolis: hec eſt
indubitata nobilitas que moribus pbat or-
nata. Et Juuenalis. Nobilitas ſola eſt atq
vnica virtus. Et Aristo. in iij. politicis in-
genuitas eſt virtus. Et ſeneca ad lucillū. Ni-
mū nobilem facit ex quacūq cā licz ſupra
fortunam ſurgere. Et Claudianus. exaltat
tū nobilitando gen. Et licet vt refert ſene-
ca in tragedijs. nobiles nō ſunt mihi aui nec
altis inclituz titulis genus ſed clara virtus.
Et in decretis bi. xl. ca. nos dicitur. nos qui
pſum non ex locoꝝ vel generis dignitate
ſed morum nobilitate innotescere debem
nec vbiū claritate ſed fidei puritate. **T**
Tertii ſunt nobiles et origine et virtutibus. q in
hōies ſplēbēt. vt ſol in firmamento celi. Sa-
tis vtiq decorat hōiem nobilitas ſanguinis

cū nobilitate bonoꝝ morum. Quisnā non magnificet sanctum ludouicum qui regis & regine filius formosus corpe diuitijs affluens. Etate florens ingenio acut⁹. ac quibulliber tepalib⁹ bonis affluēs. vicia spreuit. terrena calcant⁹. & christū iēsum bene beateq; viuendo quesuit. Ista tamen in sequenti splendore diffusi⁹ exprimetur.

Qualiter scūs ludouic⁹ sperto mundo & tepali regno: vitā spūale elegit pmanēs vñ in fine in virginitate. Ca. ij.

Scūs splendor sancti ludouici dī sacritatis. quāta vero fuerit sanctitas ei⁹ deprehendere possum⁹. p̄cipue ex trib⁹.

Primo ex mūdi despectione

Secūdo ex spēali exercitatione

Tertio ex virginitatis dilectione

Primo deprehendim⁹ qđ grābia fuit sanctitas ludouici ex mūdi despectione. nā vt inquit iohānes xxij. in bulla canonizatiōis. p̄fiteras sanctus iste. qđ mūdo totus sit positus in maligno qđq; cū p̄cupiscentia sua tñ sit. ipsum fugiendo deseruit totaliter & contempsit. nā rediens de catalonia. votū qđ fecerat de intrando ordinē minorū in puenitu sancti frāscisci de monte pelusano voluit adimplere. sed cū frēs timore p̄ris ipm recipere nō auberēt. votū ipm ibi publice iteravit. Et cū a bonifacio papa predecessore ip̄i iohannis requireret qđ assensum prestaret. p̄uisionē de se facte eccle tholosane. rñ dicit se hoc facturum nullaten⁹ quoadusq; votum qđ fecerat adimpleret. Cui⁹ deuotioni annuēte pontifice habitum ordinis minorū suscepit in p̄ntia generalis ministri. qui fuit postea ep̄s iohānes portuen⁹. atq; flexis genibus fecit. p̄fessionē qđ facto p̄uisionē de se facta ecclesie tholosane acceptauit mandatisq; apostolicis obediuit. itaq; habitū sancti frāscisci vestit⁹. p̄tōficalem dignitatē suscepit. Quem habitū semp⁹ qđ ad mortem detulit. fm tñ p̄cedentiam ep̄alis grad⁹. Et in hoc min⁹ ordinis excellentia demonstratur. cui⁹ habitum deferre nō erubuerūt tot insignes & celebratissimi viri. vt scūs ludouicus de quo loquimur. Et alij plurimi qui

non sunt omittendi. Nam vt habem⁹ in cronici ordinis. Ferdinand⁹ rex castillie dimisso regno nepoti suo intrauit hūc scm ordinem mortuusq; est frater minor sepult⁹ colibrie. Rex iacob⁹ in regno arragonie mortuus est cū habitu fr̄m minor⁹ & sepult⁹ barchinone. In eodē regno rex alfonso mortuus est cū habitu & sepultus hilerde. Frederic⁹ rex insule sicilie mortuus est cum habitu. & sepultus messane. Robertus rex sicilie frater sancti ludouici p̄ tres dies ante mortem suscepto habitu & facta p̄fessione sepult⁹ ē neapoli in sancta clara. Beatus Henric⁹ rex cipri virgo purissim⁹ fact⁹ frater minor obiit cū habitu. & sepultus est nicosie. Cāta qđ de m est xpianoz deuotio ad habitū bti frāscisci. vt qui illum in vita non ferunt sepe numero cupiant h̄re in morte & sepultura. Ob quā cām pontifices summi spū scō edocti deuotionem hāc ampliare volentes spū alib⁹ gratijs sic deferentes habitū & donare voluerūt. Nam viban⁹ quart⁹ concessit remissionē quarte partis peccatoꝝ morientib⁹ cū habitu fr̄m minor⁹. bulle habent ianue & in monte pelulano. Sitr⁹ & Archola⁹ quart⁹ p̄cedit remissionē quarte partis. Idē faci⁹. Clemens terci⁹. bulle habent Janue. perusij mediolani & venetijs. dicta sunt hec ad extollendā merito humilitatez habitus ordinis min⁹. quem beat⁹ ludouic⁹ tanto ardore ac deuotione gestauit.

Secūdo deprehendim⁹ qđ sblimis fuit sanctitas beati ludouici ex spūali exercitatione vt enim testatur supranominatus iohannes xxij⁹. sanctus iste in etate ex tñs tenera religiosissime educat⁹ est. hū vero quartūdecimū attigit annū. ductus fuit in cataloniam cum duob⁹ fratribus suis. datus obles p̄ liberatione patris. vbi tam seruenter dedecauit se studio qđ infra septēnium quo mihi obles fuit sub disciplina fratru minorū. qđ secūm habebat in socios in primitiuis scientijs & sacra pagina sic p̄fecit qđ vir dei polens ingenio de predictis scientijs non solū publice ac private s̄btiliter disputare valeat. sed solemniter clero & p̄plo pponere &

bum dei ut putaretur hec scia infusa sibi magis diuinit⁹ q^{uam} humanitas acquisita. orōni erat assidu⁹. missas audiebat deuote. In magnis vero festiuitatib⁹ cū p^{ro}patione multatoco pus sumebat dñicū. scūs aut sacerdos dñebus quasi singulis celebrabat. audietie vbi dei insistebat attēte. Mira vero p^{ro}passione ad pauperes ferebatur: quibus largius tam priuatas q^{uam} publicas elemosinas faciebat. vñ scūs eps tholosanus p^{er} vñ suū familiā rem secretariū mādauit. q^{uod} de suoz quātitate reddituū quātū sibi sufficeret. p^{ro}moderatis expēsis retineret/ volēs q^{uod} totū residuū in sustentādis paupib⁹ poneret. q^{uod} p^{ro}platus tā magn⁹ ell⁹ ac fili⁹ tanti regis. Lūz aut iret parisi⁹ paup^{er} quē quasi nudū reperit. multū p^{ro}patiens. abscondite cappā p^{ro}tulit. quā portauit. sibi q^{uod} fecit secreta aliū appozari. Vnginti quinq^{ue} paupes in sua domo reficiebat quottidie: quoz ipse aquā manib⁹ infundebat. aliq^{uod} seruicia mensē ministrabat. visitabat multoties hospitā paup^{er} et infirmis p^{ro}mp^{ro}to aiō s^{er}uiebat: pontificat⁹ officiū exercebat cū diligentia/ missas dicendo assidue: ordines deuotissime celebrando. Clericos quib⁹ de beneficijs p^{ro}uidere volebat examinādo de articulis fidei/ vita et morib⁹. Diligenter iudeos et gētiles inducebat sedulo ad baptis^{mu}m: ac quosdam eoz d^{omi}o sacro fōte leuauit. Tercio de p^{ro}phēdim⁹ quāta fuerit sanctitas beati ludouici ex virginitatis dilectione: floruit quippe v^{ir}ginitate purissima. de qua joānes xxiij⁹ in bulla sept^{ima} nominata ait. Castitatis amor a puero affecerat eius mētem adeo q^{uod} ob ip^{so} fidā custodiam mulierū p^{ro}sportia vitabat omnino: in tantum q^{uod} nisi for^{is} san cū m^ure et sorozib⁹: sol⁹ cū solayno vñq^{ue} tpe loq^uba^{nt}. verba inhonestā horrebat audire: et loq^untes talia g^{er}uiter arguebat. frēs nō min⁹ q^{uam} duo et interdu quattuor in sua iacebāt camera in sue testio⁹ nitide puritatis. Cū ap^{osto}lo etiam paulo sobrietate cibi et pot^{us} corp^{us} suū castigabat assidue. scq^{ue} frequēter manu sua q^{uod}q^{ue} aut alie⁹. socij cum cathenis ferreis discip^{ul} linās. vestiēdo p^{ro} camisia rubem stamineā et deferendo ad nudā carne

p^{ro} cingulo cordam grossam: ipam carnē in vulturem spūs redigebat.

Qualiter scūs Ludouicus migravit iuuenis ex hac vita. que joannes xxiij. canonizauit: qui et plurima ei⁹ miracula narrat

Capitulum tercium
Tercius splēdor sci ludouici d^{omi} claritatis. voluit naz d^{omi} ipm triplici claritate nitescere
Prima d^{omi} felicitis p^{ro}summatiōis
Secunda ecclēstice canonizatiōis
Tercia miraculose choruscatiōis.

Prima claritas d^{omi} felicitis p^{ro}summationis.
Refert de ipso joānes xxiij⁹ hec vba. glosus iste sanctus ad deū fontē viuū: quē aude si tuerat migratur⁹ infirmitate decumbēs: vltima deuotissime sumpsit: dñicum corp^{us} q^{uod} uis satis debil^{is} de lecto exiēs in occursum saluatoris: quo reuerenter suscepit oscula: taq^{ue} cruce in silētio diuiti⁹ māfē. Tādē in eū diuinis completis ministerijs aīa illa scā carne soluta in celum ascendit: cui⁹ facies post mortē pulchrior: q^{uam} aī apparuit. Vñq^{ue} in tuētib⁹ non mortu⁹ sed dormiēs videbatur. In ipsa aut sui trāstus hora. Quidā frater minor deuotus officio predicator in orōne exiēs in quodam loco remoto nesciens de obitu ei⁹: vidit aīam ip^{so} multitudine angelorum in celū deferri dicētū. sic sit seruētū dō in mūdicia et puritate. Quir at toti⁹ vite sue cursus vigintitriū annoz et sex mēsu. Trāsiuit ex hoc mūdo in loco qui brundula dicitur. anno dñi M. cc. lxxix. quartodecimo klās septēbris medie nocte. serie scde infra octauā assūm^{pti} tōis beate marie v^{ir}ginis. Et sepultus in regia ciuitate ma^{gn}ie in ecclia frū minor. put ipē iā dū viueret ordiāuit. Propter hec omnia et illa q^{uod} dicēda erūt audienda sunt hec vba grauissima Joānis xxiij. Aut em laudet magnifice deus n^{oster} cū de xtera huic epō p^{ro}tulit stellifex regū diadema. Applaudāt et ipi celi ciues quoz cetib⁹ scūs iste sole splendorior est inferus. Canāt quoq^{ue} altifone frācie sicilie et yngarie regē. d^{omi} quoz orto cāboris niueiflos erupit. Quorum vitis germinat dulcē vūā. cuius. iquo: celum letificans: abūdē effunditur in calice

summi regis. **L**etetur insup ciuitas tholo-
sana tanta ditata p'sule: q' apd d'm aduocatū
h'z seculū & patronū. **H**z & si m' minor ordo
p'spicuus: moue laudis cāticū p'mere nō de-
sistat: in aula celesti tā p'clarū alumnū fesi-
tine bāntis p'spectib' rep'ntans. hec igit

Secūda claritas qua deus splēdere fecit
beatū ludouicū d'r eccl'astice canonizatio-
nis. iohannes quidem secūdo ipm catalago
sanctorum ascripsit seruatis omib' q' requi-
runt in canonizatioe scōy. **N**ā p'decessores
sui scz bonifacius octau' cui' tempore bea-
tus ludouicus ex hac luce migravit. **E**t be-
nedictus vnde cū. **E**t elemens quint' inf-
ueniente morte id complere n̄ valuerūt.

Tercia claritas d'r miraculose chorusha-
tienis nāq' vt p'efatus iohānes xij. asserit
magnis miraculis de' sanctū ludouicum
post ei' obitū clarū fecit. quoy aliqua cer-
tis p'bata testionijs ad declarādā h' sancti
glām ipē narrat. que etiā nos hoc loca duci-
m' inferēda. **Q**uedā duoy ānoy puella dus-
obus mētib' passa febris expirauit. scō ve-
ro voto p' p'ēm in isti sancto mox suscitata est
& vbera m'ris s'xit. **Q**uidā puer ānoy
rum febrib' extinct'. scō voto p' p'ēm eius
ab vitā redijt san' & absq' febrib'. **Q**uedam
puella ānoy septē p' dies aliquos febribus
cruciata. tādē expirauit: scō deū sc'm recupauit spiritum & reuixit
Quedam puella nobilis que ex casu ad ter-
rā de nutricis brachijs per septē ānos pas-
sa fuerat surditatē ad inuocationē h' sci ad
plēnū extitit liberata. **Q**uidam qui p'for-
tem febrē loquelā p' mensem perdiderat
ad sepulchrū sancti hui' delatus illā recupa-
uit. **Q**uedam mulier cū ex p'tu quodā vio-
lēto de puero mortuo & in eius vtero trans-
uersato p'tracto in manib' & pedib' ac femo-
rib' biennio permansisset. facto voto ad is-
tū sanctū q' si eā suis meritis abiuuaret. to-
to tempe vite sue visitaret eccl'iam vbi cor-
pus sancti iacebat. subito cepit dozmiri. **E**t
ex gescā repperit se sanātā. **M**ulier que
dā p' octo ānos morbo epilentico fatigata:
emisso voto q' singulis annis sepulchrū san-

cti visitaret mox extitit liberata. **M**onial
quebam post longā febrē quā passa fuerat:
dolorem incurrerat in omib' mēbris suis in-
tātū q' dieb' duodecim nō nisi alieno adiu-
torio de lecto poterat se mouere. **I**nuoca-
to dō hui' sancti p' d'cinio sana & incolumis
est effcā. **C**um hō quidā qui miraculis hui'
sancti detrahēre nitebā euerfione m' faciei
& oculoy turpiter incurrisset. sicq' manens
p' duos dies huic sancto cū omī deuotione
qua poterat se vouisset ad sepulchrū ei' ve-
niēs & offerens caput cere ante q' exiret ec-
clesiam reperit se sanātū. **D**ec inqt iohānes
prij. sūt mirabilia toti' altissimi dō & q' plu-
rib' alijs mirificare voluit sc'm suoz ac toti
mūdo reddere venerādam. **I**git & nos de
p'cemur illū vt sua interuēione obtineam'
dei grām & tandem glām sempiternā. **A**m.

Sermo quadragesimale septim' de sanc-
to thoma de aquino ordinis p'dicatorū

Edit illi scientiam s'a
ctorum. **S**cribūt hec verba ori-
ginaliter. **S**ap. x. cap. **O**bligatur
christiana religio colere ac venerari
benotione p'cipua sanctū thomā de aq-
no qui sua erubitione mirabili singularissi-
maq' doctrina ecclesiam dei magnopere de-
corauit. **N**am temp'ib' nostris null' est ado-
sapiens & doctus qui sancti thome p'fidio
non indigeat / vt em in hoc sermone clari-
explicabimus de reb' tam humanis q' diui-
nis. tanta docuit: tantaq' scripsit. q' quilibz
in quacūq' facultate peritissimus: sancti
thome libros legendo doctior fieri possit.
Qua de re de scientia eius disserere equiz
est ac rōnabile. quā magis illi a deo infusā
q' humanitus acquisitā pie fateri possum'.
in quib' triplicem excellentiam sciētie sanc-
ti thome p'ponim' extollendā
Prima d'r sublimitatis
Secda vtilitatis.
Tercia sanctitatis
Qualiter scūs **T**homas fuit doctor the-
ologie: & de ip' suis theologie atz sciētie lau-
dibus // Cap'm p'mū

Prima excellētia sciētie sancti thome
dicitur sūblimitatis. Nam doctor fuit sa-
cre theologie que dignitate sua pponit cūc
tis scientijs naturalib⁹ et moralib⁹. Sed p
intelligētia pleniorē hui⁹ partis tria dubia
sunt absoluenta.

Primū vtrum theologia sit scētia
scdm vtrū sit alijs sciētij⁹ dignior.

3ª vtrū sciā in gñali sumpta sit extimāda
Ab pñm dubiū rñdet Thō. i. pte. q. j. q
theologia sciā est. Sed sciēdiū q duplex est
genus sciāy. Quedā em sunt que pcedūt
ex principijs notis: lumine naturalis intēl-
lectus, sicut arismetria/geometria, musica
et hñoi. Quedam vero que procedunt ex
principijs notis lumine superioris scientie
sicut perspectiua procedit ex principijs noti-
ficatis per geometriā. Et musica ex princi-
pijs notis p arismetricaz. Et hoc modo sa-
cra doctrina est scientia: q procedit ex prin-
cipijs notis lumine superioris sciētie, que, s.
est dei et beator. Pñce ficut musica credit
principia tradita ab arismetrica, ita sacra do-
ctrina credit principia reuelata a deo. Sed
obscure quis potest q theologia nō sit sci-
entia. Nam vt inquit Aristo. in pñ. metha/
phifice. erpientia singulariū est. ars vero v-
niuersaliū: fit at cū multis experimentis in
intellectu vna fit de similib⁹ acceptio. Sed
doctrina theologie pro magna pte nō est v-
niuersaliū: s; singulariū. tractat em de gest⁹
abrahā isaac et similib⁹. ergo non est ars vel
sciētia. Ad hoc ita rñdet Alexand⁹ de ales:
in j. summe. q vniuersale dr quattuor mo-
dis. In predicando vt homo in exemplan-
do vt forma solutaria ad multos solutares
Et vita iob ad vitā multorū hōim. In fig-
nificādo vt iacob ad significādam iustum,
qui pñit euz rachele et lya q exercet se in
vita actiua et contemplatiua. In causando
vt deus cā vniuersalis oim rerū. Et christ⁹
cā vniuersalis repationis hōim. In hoc er-
go dicendūz Quā est vniuersale in scriptura
sacra. habet em sententias generales: vt ibi
finitū sapientie timor dñi. habet sñas pti-
culares. vt que pponūtur historice. in qb⁹

quantū ad sensum exteriorē est vniuersale
scdm mō dictum s; in exemplādo. vt vbi g-
tia. In lrālī historia abrahę et iob. qō narra-
tur est singulare. S; adhuc in scriptura nar-
ratur vt exempli sit vite et puerlatiōis bo-
noy. Pñce ad Romano s. xv. ca. ait apostol⁹
lus. Quēcūq; scripta sunt ad nrām doctri-
nam scripta sunt. quantū vero ad sensum in-
teriorē et spūale est vniuersale terciō mō
in particularib⁹ sententijs. s. vtile in signifi-
cando: q est signū rei vniuersalis ad multa
Quātū vero ad vtrūq; sensum interiorē
et exteriorē siue in sententijs picularib⁹
siue generalib⁹. Pñm quod fit reductio ad de-
um qui est causā vniuersalis conditionis re-
rum. vel ad xpm qui est vniuersalis cā re-
parationis. Pñiuerale est quātō modo in
causando: s; m ergo hūc modū et distinctiōz
est dicere doctrinā sacram esse rerum vni-
uersaliū. **S**ecūdum dubiū fuit vtrū theo-
logia sit alijs sciētij⁹ dignior. Ad qd rñdz
Thō. vbi sup q sic. nam cum ista scientia g-
tum ad aliquid sit speculatiua et practica. o-
nes alias transcendit itā speculatiuas q p-
ticas. Speculatiuay em sciārum vna alte-
ra dignior dr. tum ppter certitudinem: tum
propter dignitatem materie. Et qm ad
vtrumq; hec scientia alias scientias specu-
latiuas excedit. Scdm certitudinē quidez
quia alie scientie certitudinē hñt ex natura
li lumine rōnis humane que potest errare.
hec at sciā certitudinē habz ex lūie diuine sciē-
tie que decipi nō pōt. Scdm dignitatē ve-
ro materie: q ista scientia est principalit⁹ de
his que sua altitudine rōnem transcendunt
Alie vero sciētie pñderant ea tñ que rōni
s; buntur. Practicarū vero sciāy illa digni-
or est que non ad vltiorē finem ordinat⁹
sicut civilis militari. Nam bonū exercitus
ad bonū ciuitatis ordinatur. finis autēz the-
ologie siue doctrine sacre. in quātū est p-
tica/est beatitudo eterna. ad quā sicut ad vl-
timū finem ordinātur oēs alij fines sciētia-
rum practicarū. Franciscus vero de may-
ronis in li. de veritatibus bionij⁹ qz scrip-
sit ad instantiam regis Roberti sup librum

de musica theologia ait **O**mnes scientie a
cillantur theologie et aliquo modo subalte
randum. Sed notandum quod quattuor mo
dis una scientia dicitur alteri subalternari:
Primo modo quia efficiens sub efficiente
ut quia principium sub principio. ponendo quod
principia sunt cause conclusionum effectiue. Et
sic subalternatur musica arismetice et per
spectiua geometrie. quia conclusiones super
iorum sunt principia inferiorum. Et ista dicit
appria subalternatio. **S**ecundo modo quia
materia sub materia: et quod subiectum sub subie
cto. sicut physica sub ordinatur metaphysice.
Quia corpus mobile quod est subiectum
physice continetur sub ente quod est subie
ctum metaphysice. **T**ercio modo quia for
ma sub forma. utpote quia modus agendi sub
modo agendi. Et sic communis alia scientia sub
ordinatur logice. quia ipsa tradit modum syl
logizandi et de monstrandi vniuersis. **Q**uar
to modo quia finis sub fine. sicut factiua et
questiua. quia finis illi est propter finem ist
ius. **N**ec ergo scientie non subalternantur
theologie primo modo: quia eius principia non
sunt communia. utpote articuli fidei. **N**ec se
cundo modo quia subiectum eius est singula
rissimum. **N**ec tercio modo quia non proce
dit per regulas quas alijs scientijs trahat. sicut
quarto modo quia fines aliarum sunt propter
finem istius. melius tamen dicitur sub
ordinatio quam subalternatio. hec franciscus.

Tercium dubium fuit utrum scientia in ge
nerali sumpta sit magnificanda. Et ut re
fert **Thom.** iij. pte. q. ix. scientia large accipit
pro qualibet cognitione intellectus. sunt ergo
nonnulli qui scientiam reprobat virosque doc
tos a pernamur. Contra quos duo ad laudem
scientie merito duximus inspicienda. **P**rimum
in quibus scientia reperitur cum decore et orna
to maximo. **S**ecundum quam humanum genus
scientia attuit utilitate. **A**ccedit quidem per
ad commendationem et extollentiam scientie quod
ipsa reperitur in deo et in quibuslibet ab eo pro
ductis electisque creaturis. **D**e conditore siquidem
omni autem theologi in rebus diuinis exer
citati. quod sicut bonus est eternus immensus in

commutabilis et beatissimus. **I**ta et omnia scientie
Scientia tamen ut ponit **Thom.** i. pte. q. xiiij. non
est in eo qualitas vel habitus. sed actus purus et
simpliciter. quoniam non per aliud a se intelligitur. Et quod
uis alia a se cognoscat. tamen ut scripsimus
in sermone primo de timore iudiciorum dei. in
intellectus ille diuinus infinitus non recipit a
liunde perfectionem. cuius perfectio est sola di
uina essentia. **Q**uo fit ut materialia immate
rialiter diuisibilia indiuisibiliter et mixta v
nitue cognoscat. quia ipse immaterialis est
simplex et vnus. unde qualis est ipse talis et
cognitio eius. Et ne in his diuitur immore
mur. in deo est scientia qua cognoscit seipsum.
Et quicquid est in rebus creatis siue in celo
siue in terra siue in mari. quoniam sapientia
sua condidit tam varias distinctas ordinatas
rerum naturas vniuersa constituit in po
dere. numero et mensura. nouit omnia antequam
essent qui numerat multitudinem stellarum.
et guttulas oceani. **A**ccamus stupenda que
dici possent de scientia dei. Et ad alios ver
tamus sermonem. **S**ecit ille artifex sapien
tissimus angelos a sue creationis primordio
tanta luce scientie preditos. ut intellectus
les substantie spirituales mentes et immateria
lia lumina a sanctis intelligentibus et philo
sophis nuncupant. Et et homini primo homi
ni amplissimum traditur fuisse tributum. quod
rerum omnium propter ipsum conditarum cog
nitionem acceperit. ut magister smarum re
fert bi. xiiij. si. li. cunctisque animantibus nomi
na secundum suam proprietatem designauit. **N**on
est preteritum silentio. quod dum verbum caro
factum est et habitauit in nobis. animam de
nouo creatam plenam scientia et gratia sibi vni
culo indissolubili copulauit. omni ignorantia
seclusa. ut diximus in sermone v. huiusmodi opis.
Apostoli insuper militantis ecclesie fundato
res cum istis operam non debissent. et ad poi
cationem euangelij forent destinandi a spiritu
sancto illuminati sunt. ut sic doctores esse
eti euangelica tuba sonarent. **I**n moti pres
antiqui statuerunt. ut nulli officium predica
tionis exerceat nisi sit apprime eruditus et doc
tus. sicut in quadagesimali scripti in sermo

ne de vbo dei: **C**ur ergo nō erit extollenda scientia, cur nō studiose querenda. **C**ur nō a cunctis mortalib⁹ cuiuslibet exoptanda, facit atq; ei⁹ commendationē preter illa q̄ cō/memorauim⁹ q̄ oēs hōies natura scire debuerant, vt dicit **A**ris. **E**t oēs ducimur ⁊ trahimur ad cognitionis ⁊ sciē cupiditatē s̄m q̄ ait **C**icero. **P**ropter que ōnia plato in thi/meo dixit. **S**ciētia est diuina di. quo nil maius diuina magnificentia huāno generi cō/modauit. **S**cō pscrutari debem⁹ q̄ta sit sciētie altitudo sublimis ex vberima vtilitate quā ptulit humano generi in dies auferre nō definit. ⁊ in primis a iuris cōsultis vir⁹ clarissimis initiū sumendi duri. ipsi nāq; legib⁹ ab eis conditis. ex quib⁹ infimul collectis tā grandia volūta componē gentes populosq; instruxerūt. vt humanā celibēq; vitam excolerent. **Q**uina hōies rōne pstantes: nō existimet brutis deterior. vilioresq; pecudib⁹ si passionib⁹ viciosis nō dñent. **P**ro eo lex pōitur vt appetit⁹ noxi⁹ sub iur⁹ regula limitetur p quā gen⁹ humanū vt hō nescit viuāt: alterū nō ledat: ius suū cuiq; tributū informā. sicut ponit in plogo decretaliū. summo igit ingenio scē sunt leges. vt scribit di. iij. ca. facte sunt atq; leges vt earū metu humana coherceat audacia. tutaq; sit inter improbos innocentia. **C**iuēs pacifice viuāt. maiores minorib⁹ fauorē impendant: minores maiorib⁹ reuerentiā exhibeant. pares parib⁹ cōcordiā donent. **E**t oēs immortali do pie religiosēq; famulent⁹ **D**e ipis vero medicis quid referem⁹. nō tacet scriptura sacra dignitatē eorū. bñ s̄m illa grauissā sapientis oblectat. **P**onora inquit medicus ppter necessitatē creauit illū altissim⁹. **E**t iterū. oī disciplina medici exaltabit caput illi⁹. ⁊ in p̄spectu magnatorū collaudabit altissim⁹ **D**e terra creauit medicinā ⁊ vir sapiēs non abhorrebit illā. **Q**ue vba ponūt **E**ccl̄as. xxxviij. ca. **P**rofecto corpa nrā aiē intellectuē instrumenta ⁊ organa delicata a q̄b⁹ ex eūt tanta morborū mala p̄sepe medicorū p̄sio curata: gratissime sanitati reddūtur. ⁊ q̄ sana sunt ⁊ robusta. ne in graues egritudies

incidant preseruāt. **S**z his ōnib⁹ mai⁹ ē q̄ theologorū opera sc̄m esse nemo sane mentis ambigit. **N**onne ap̄lorum predicatione idolatrie perniciēs: q̄ totū pene vastauerat orbem vniūq; est electa. **I**nsp̄ tot insurgētes hereses quis expugnauit q̄s euerit. q̄s penitus suffocauit: nisi virtus ⁊ sapientia eorū qui se doctrine firmiter dedicauerūt. **A**udeo dicere q̄ si doctores vtriusq; lingue grece scz ⁊ latine hereticorū venenatas fraudes nō oppugissent: chr̄iana religio foret extincta. **O**mittō quāta sc̄a sint ab inquisitorib⁹ hereticę prauitatis. p̄cipue p̄dicatoz et minorū ordinū p̄tra perditissimas hereses manicheorū. artianoꝝ. legardorū. fraticelloꝝ. rū aliorūq; quorū vocabula cā breuitatē subticem⁹. **E**t vt p̄tem istā breuitē expediamus dicim⁹. q̄ scientia viros doctos reddit in vtroq; seculo glosos. **N**ā socrates mag⁹ nomen adeptus est. de quo **A**ul. in q̄stionibus tuscūlanis ait. **S**ocrates p̄n⁹ phiam vocauit e celo quā locauit in vrbibus introduxit in domos ⁊ coegit de vita ⁊ morib⁹ rebusq; bonis ⁊ malis querere. **E**t jeroni⁹ p̄tra jounianū dicit de socrate. **P**ūc oīm p̄p̄oz secte tanq; sapientie ⁊ virtutis vnicū fontē venerant. **I**a tñ vt **P**alerius mem̄it de his qui humili loco nati clari euaserūt. **M**atre obstetricē patre marmozario genitus est: cui⁹ nomē splendet ppter sciām. **D**emosthenes insup p̄nceps oratorum grece humilimos habuit genitores. **A**ulus gelius etiā li. ij. noctiū actioz refert q̄ phedon cui⁹ nomē plato illū libz diuinū de immortalitate aiē dedidit. seru⁹ fuit empt⁹ a cebe foratice. cui⁹ focus fuit in phie disciplinis. exp⁹ phis illustris fuit. **M**emppus fuit seru⁹ postea phūs. **P**ōpili⁹ seru⁹ theastri pipatetici: postea phūs. **P**erse⁹ zenonis stoici seruus phūs. **D**iogenes cinicus seruus ⁊ ex seruitute in libertatē venit. tādē phā. **E**pictet⁹ seru⁹ postremo phūs. qui oēs ex phis ppter peritiā lrarū glam sibi amplissimā vendicarūt. **N**ec sōm ipsi qui doctrina polleūt clarissimi habent⁹ **Q**uimmo ciuitates ⁊ regē in quib⁹ lrarū studia frequentant⁹ miro fulgēt decore. **D**ñ

Aug⁹ xvij. li. de ci. dei ait. Quis athenienses in grecia plurimū claruisse fateat. Etia salu-
tius roman⁹ histori⁹ plus tamē fama re-
ipfa. Nam loquens de illis. atheniensiu in-
quit res geste sic ego existimo satis ample
magnifice fuere. verū aliquāto minores q̄
fama ferunt. **S**3 q̄ puenire ibi scriptorū
ingenia p terrarū orbem atheniensiu scā p
maxima celebrant. Ita eorū qui fecerūt v/
tus tanta habet quātum verbis potuerunt
extollere preclara ingenia. Accedit huic ci-
uitati non parus etiam ex litteris ex philo-
sophis gloria. q̄ ibi potissimū talia studia vi-
guerunt. hec ille. In regno vero celoz viri
docti fulgebūt quasi splendor firmamenti
quasi stelle in ppetuas eternitates. vt dicit
nietus xij. ca. **A**deo Piero⁹ asserēbat. Disca-
mus in terris quoz sciētia nobiscū pseuerat
in celo. Magna itaq̄ scientie et doctrine est
excellētia. in qua singularis inuent⁹ est bea-
tus tho. Neq̄ tantū virib⁹ ingenij et exer-
citij illam acquisiuit sed munere diuino. p
scām vero p̄fessionem suā in ordine p̄dica-
toz: frater iohannes teutonius magister or-
dinis ipsū fecit parisiū duxit. deinde colo-
niā. vbi sub fratre Alberto magistro in the-
ologia eiusdem ordinis florebat studiū glia-
le. Studio autē vacans orōni et silentio quā-
tum poterat adeo se dabat. vt vocarent eū
frēs bouem mutum. Cum autem magister
Albertus librum Dionisi⁹ de diuinis nomi-
nibus legeret quidam studens tardus inge-
nio ad sanctum Thomam se contulit: vt ei
lectionē repeteret. quod sanct⁹ thomas li-
benti aīo fecit non sine admiratione illi⁹. q̄
mox magistro perspicacitatē ingenij sancti
thome reuelauit. Contigit autem illis die-
bus dictum magistrū disputare quādam q̄s-
tionē difficilem. quā cū frater thomas colle-
ctam scripsisset in cedula. et quidā studēs ca-
su ipam aī ei⁹ cellulam inueniēs: magrō Al-
berto oñdit. qui mandauit magistro studen-
tiū vt questionem satis difficilem ei cōmit-
teret de qua in crastino responderet. quam
ex obedientia suscepit. Et ad orōnē pfugit
atq̄ in crastino ita iñdit. vt diceret ei magr

frater thoma. Tu non videris tenere locū
rudentis s; determinatis. fecitq̄ sibi quat-
tuor argumēta tam subtilissima vt crederet
omnino illū conclusum. Ad que cū frater
thomas sufficientissime respondisset. dixit
magister Albertus: Hos vocam⁹ istuz bo-
uem mutū. sed ipse talem mugitū dabit. qui
sonabit in toto mundo. Tandem cū in breui
plurimū profecisset: factus fuit baculari⁹ pa-
risius. Et ibi parisi⁹ gradum magisterij cū
humilitate suscepit. Omni quippe tpe duz
legere vel disputare debebat ozare solebat
deum et hanc orōnem dicebat. Creator inef-
fabilis qui de thesauris tue sapiētie nouem
angelozum ierarchias nosti. et eas sup celoz
empireū miro ordine collocasti atq̄ elegan-
tissime partes vniuersi disposuisti. Tu inq̄
qui verus fons lūis diceris atq̄ superminēs
principiū infundere digneris super intellec-
tus mei tenebras lumen claritatis et iusticie
duplicem in qua natus sum remoueas pua-
tionem tenebrarū. pctm scz et ignorantiam.
Qui linguas infantū facis diuersas linguā
meam erudias et in labijs meis grām et bñd-
ictionem infundas. Da mihi intelligendi acu-
men. addiscendi facilitatem. retinendi capa-
citatem. interpretandi subtilitatem. loquendi
grām copiosam. ingressum instruas: p̄gres-
sum dirigas. Egressum cōpleas p̄ chr̄m do-
minū nr̄m Amē. Dum itaq̄ gradū magiste-
rij deberet suscipere. et orōm feruēt intēde-
ret aliquātulū obdormiuit. Apparuit autē
illi sic dormienti angel⁹: fortas eum vt ma-
gisteriū acceptaret. pponeretq̄ in suo exa-
mine illud publice. Rigans n̄ oēs de super-
rioribus tuis: in fructu opey tuozum satia-
bitur terra

Qualiter doctrina sancti Thome ē sari-
vtilis: eo q̄ est copiosa facit et merito sapiē-
tib⁹ insipientib⁹ grata. **V** Caplmij.

Secūda excellētia sciētie scīi thome dicitur
vtilitas: Profuit nāq̄ mirā in modū
ecclē dei. eo q̄ non tm̄ fuit in se sciēs. s; alio-
s docuit p̄dicando et legendo: et vt ppetua
fieret que docebat scribendi officij accepit
Eius autem scripta triplicē hnt p̄tionē.

Prima de copiositate

Secunda facilitatis

Tercia graciositatis

Prima positio eorum que sanctus Thomas scripsit de copiositate. Scripsit namque copiose: tamen ea que spectant ad naturalem vel etiam moralem philosophiam. Super omnia res diuinas abundantes notauit. Scripsit super quattuor libros secundum summam theologie quam in tribus voluminibus compilauit. Summam contra gentiles, opus super quattuor euangelia. Et propter hoc aliam postillam super euangelia. Super epistolas pauli, super Isaiam, super ieremiam, super canticam, super iob, super magnam partem psalterij. Compensum theologie, quatuordecim tractatus de veritate, quatuordecim tractatus de quolibet, quatuordecim tractatus de anima super dyonisiu de angelica ierarchia, et de diuinis nominibus, super boetium de trinitate, et de ebdomadibus, et de duabus naturis contra auerrois de unitate intellectus, contra guillelmum de sancto amore qui dicebat religiosos medicantes non laborantes manibus non posse saluari. Scripsit etiam officium de corpore christi. Et quodam opuscula de diuersis materiis ut in hoc videatur de eo tam stupendum miraculum. Quod unus homo modo dico tunc potuerit subtilitates quoniam et profunditates tam subtiliter penetrare stilo tam composito et succincto discurrere. Que in tot voluminibus reduxit in scriptis, viginti quingenta ni fluxerunt inter eius magisterium et obitum. Obijt namque anno domini M. cc. lxxiiij. pontificatus Gregorij x. anno iij. Et vite sue anno xxxviii. septima die martij hora matutinali. Et igitur veritatem doctrine sancti thome magnificemus dicere possumus, quod si omnes libri philosophie et theologie perirent. Et illi quia thomas scripsit soli reperirent. nunquam lux scientie et veritatis posset extinguere. **S**ecunda positio eorum que thomas scripsit de facilitatis, habet enim doctrina illa quamdam claritatem et ordinem ita suauem ut absque multa difficultate imbuti valeat. Neque propterea est praeputanda, quia cum facilitate sit tradita: cum in quolibet genere siue docendi siue dicendi a cunctis viris doctrina facilitas extollatur. Inquit enim Cicero lib. de oratore. Is est eloquens qui alta humiliter humilia grauit et mediocriter pate dicere potest.

In eodem insuper libro magis probare videtur summas graues absque ornatu, quam fucata verba sine summa aut ergo. Quid est tam furiosus quam verborum vel optimorum atque ornatissimorum sonitus inanis nulla subiecta summa, nec scientia. Sunt nonnulli qui gloriantur si id quod docent aut persuadent propter inusitata verbarum confusam et implicitas rationes sub auditoribus cum laetitia intelligantur. Contra quos aulus gellius lib. x. nocturni acticae ita scribit. Verbis uti nouis et incognitis duri est, quia verbis forebentibus. Rome quidam celebrat homo in causis cum apud praefectum verbis verba faceret. et dicere vellet: inopem quendam misero victu vivere et fursurum robere panem vinumque fetidum potare. hic inquit. Eques romanus apludam ebit? flores bibit. que verba cunctorum instantium animos prouocant ad risum. ille enim legerat apludam veteres rusticos frumeti fursurum dixisse: ite flores audierat praefata voce fcare vini fecem vitiacis expressam. primum verbum legerat in plauto. secundum apud cecilium in polimenis: quod sibi ad ornanda orationum seruauerat. dixit ista prae omnibus quia fit laudabile summa subtilissimas cum omni qua fieri potest facilitate explicare. sicut sanctus thomas fecisse probatur. **T**ercia positio poetrine sancti thome de graciositas. Est quippe vniuersaliter grata doctis pueris et indoctis. Quod verum esse ego experitus sum in praedicationibus quas feci in omnibus fere italicae ciuitatibus. nam fauente deo vbi quoad me audiendum populi in multitudinem copiosissimi conueniunt. Quibus praematorum parte sancti thome. et domini bonauenture dubia et questiones de diuersis occurrerent rebus declaravi. Accepi namque praeter meo sancto francisco documentum: cum annuaciam vicia et vitutes de quibus nemo vel abundanti vel melius vel sic dixerim: thoma disseruit. De gestis vero saluatoris nostri iesu christi et gratia peminis virginis matris nullum eo diffusi atque dulcius locutus est. Quod ipsi benignissimi iesu testimonio indubitabili fuit probatum. Nam dum praefatus sanctus in puentum neapolitano terciarium partem scriberet nocte quadam ad orandum sicut praesueuerat ante pulsationem oro

logij ad eccliam in capellam sancti nicholai descendit. Et dum ibi oraret ante imaginem crucifixi: frater dñicus de caserta conuersus qui erat sacrista: vir ytiq; magne deuotiois et sanctitatis. sanctum doctorem curiosi obseruans. vidit ipsum miro modo in orde suspensum. Et corpe eleuatus a terra. audiuit qd a crucifixi imagine. pcedere vocem dicentem sibi: thoma vera de me scripsisti. quam mercedem p labore tuo recipies: Qui respondit dñe teipm. Quid referas de quattuor euangelioy. Matthei scz marci luce et ioannis declaratione. inspicias op? illud. qd recte cathena aurea nūcupas. in quo ipse tā orbinatē collegit doctoy tam grecoy q; latiorum sententias quas ipse psequendo p clariorē intelligentia mirabilr ampliavit. non mirum igitur: si ego qui minimū sum pōicātorū ecclēsie dei. tanti doctoyis obseruauerim documenta siue pōicando siue pōicabiles sermones scribendo sū grām a dño mihi datam: cū vt pōixi videam satis pficere ad veritatis illustrationē atq; p̄solationem fidelioy: sancti thome doctrine sequēdo.

Qualr scūs thomas nō solū fuit doctus sed et utribz ornatus. qui mūdo sp̄ito religioſus effectus. mūdo vixit. et vitā felicis consummavit. Cap. terciū.

Tercia excellentia sciētie sancti thome sanctitas. parū quidē est immo nihil multa scire: multa agnoscere: multa docere. nō solū nature secreta et p̄petates elementoy astrozūq; motz: sed etia fidei rubimenta. nisi bñ beateq; viuas. **Nō** beat iacobus dicere solebat. Sciā acquisita mortifera est si non fuerit vestita corde humiliato. **S**anct⁹ vero **Aug⁹** in pncipio puerfionis sue. dum audiuit famā athonij magni. vt sēbitur in libro p̄fessionū exclamando dixit. Surgunt indocti et rapiūt regnū celozum. Nos autem cum nostris doctrinis demergimur in profundum. que omnia cōsiderās thomas glorioſus dedit operam vt siml cū doctrina fulgeret in ipso sanctitas vite. **P**otest vero sanctitas eius potissime ex tribus monstrari.

Primo ex mūdi despectione.

Secundo ex religiosa puerlatione.

Tercio ex finali p̄suminatione.

Primo mōstrat sanctitas thome ex mūdi despectione: despectit quidē mūdum et omnem pompā ei⁹ vt chr̄m lucrificaret. qualr vero id expleuerit: audiam⁹ ea q; in ei⁹ legēda scribūtur. **H**ic nāq; ex nobili p̄sapia doctozū de aquino originē duxit. patre **Lan**dolfo et m̄rē theodoro nūcupatis. dum vero m̄r puerulū nondū natum gestaret in vtero. **Q**uidam heremita bon⁹ re et nomine dei reuelatione ei p̄dixit. qualiter filiū esset paritura: quem thomam vocarent et q; ordinem fratrum p̄dicatozū eſz ingressurus. in quo ita p̄ficeret q; suo tempore tam in scientia q; in virtute vir parem haberet. nato igitur infante cum ingenti parentum leticia quod heremita p̄p̄erat iam visus ē fuisse impletum. dum quintū attigisset aū missus fuit a parentibz ad monasteriū montis casini. vt ibi sub speciali vita imbueret litteris et moribz: abbas monasterij videns in puero post puū tempus ingenij s̄bitilitatem: consuluit p̄ri suo dño landolfo vt eum neapolim mitteret ad studendū. **S**icq; sc̄m est et ibi neapoli s̄b magistro martino grammatice: et sub magistro **Petro** de hybernia logice operam dedit. adultus aut ordinem p̄dicatozū intrauit. quod vt mater audiuit que erat in rocca sicca: festina neapolim accessit vt filium in s̄uitio dñi cōfortaret. fratres vero p̄positum eius ignorātes timentesq; ne filium materna pietate turbaret: ipsum romā miserūt. at ibi mater eū secuta ē. quem fr̄s inde fugauerūt. parisius tentantes illū destinare. de quo mater turbata ad filios suos qui erant cū impatore in castro aque penditis misit nūcium specialez: mādans eis q; **Thomam** suū filium fratrem ipsorum: quem fr̄s predicatorēs fugabant q; rerent. ita vt eum in suis haberent manibz qui obtemperant ab imperatore licentia per vias miserunt famulos tandem contigit illos p̄dēcū fratrem suū iuxta cuiusdam fontis irrigua quiescentem cum quattuor fratribz

bicti ordinis inuenire, quem p̄festum matri
transmiserunt. ipsa vero eū custodiri fecit in
carcere, vsq; ad filiorū aduentū. Et interim
vt expiretur volūtate ei? monuit eū et mo
neri fecit, vt habitum deponeret. Ad quod
thomas nunq̄ p̄sensit. In carcere sic xp̄s:
bibliam totā legit et textum sententiarū. et p̄
pilaui tractatū fallaciā. Et quādā suam so
rorem ad dei seruitiū induxit: que mona
cha sancti benedicti facta est. Venerūt tādē
fratres sui: qui tentauerūt eū verbis suasio
nis. iniurijs et laceratione habitus a scō suo
proposito remouere nec valuerūt. introdu
xerūt p̄. Item modum pulchram puellā ornatā
habitu meretricio vt eum molliret. Quaz
expulit indignanter. Et intactus remanens
signo crucis se muniens cū lachrimis obdo
miuit. tūc duo angeli apparuerūt sibi. et strin
gentes ipm in lumbis dixerūt. Et p̄te di te
cingim? cingulo castitatis qd nulla possit di
abolica impugnatione dissolui. itaq; verbo
virginitatis donū in se p̄firmatum accepit.
Stetit p̄ bienniu carcerat? quem vltimo in f
bissimulata custodia abire p̄misit de fenest
ra castri p̄ funem vbi parati erāt frēs p̄s
dicatores: quē susceptum cū gaudio neapo
lim duxerūt. **S**ecūdo monstrat sanctitas
beati thome ex religiosa puerfatione. a p̄n/
cipio quippe vsq; ad finem adeo laudabilē
et sancte puerfationis fuit. vt nihil in eo rep̄
hensibile potuerit inueniri. fuit equidē hu
milis deuotus. pius sobrius. temperat? et s
go purissim? non solū corpe sed etiam mē
te. frater raymūds seueri: qui parisi? in cō
fessione thomam audiebat. iurauit qd in sep
tem annis quib? fuerat secū in studio et audi
erat eum in p̄fessione. qd nūq̄ p̄sensit in ali
quam cogitationem carnalem. Quidā ali?
frater petrus nomine: qui in extremis p̄fes
sionem suam audierat: generale in p̄dicatio
ne sua ad pplm testimoniū referens sue lau
dis dixit. Quia sua confessio fuerat sic pura et
mūda a carnis contagione sicut p̄fessio vni
us pueri paruuli. Item testatus est frater
bernardus soci? eius: qui eum adhuc in cōfes
sioe audierat. Qui puritati tota vita sua tes

timoniū perhibuit veritatis. que sic fuit et
tutum actib? debita vt null? contrarijs mo
ribus possit esse collapsa. nam verisimile de
eo compertum est. qd nocturno tempe hūa
ne deputato quieti. post breuem somnū in
orōne prostratus: impetrabat qd dictando
vel scribendo docebat. Et p̄ter illud tem
pus modicum qd somno vel refectioni pro
valitudine corporis indulgisset: reliquū tem
pus orōni lectioni dictamini vel scribendis
voluminib? occupabat. vt nullū temp? esset
vacuum: qd non foret scā actione repletum.
Tercio monstratur sanctitas beati thome
ex finali consummatione. vt enim Quidius
in li. methamorphosios cecinit. vltima sem
p̄ expectāda dies homini diciq; beat?: ante
obitum: nemo supremāq; funera. **S**elix ita
qd transitus thome vltimiq; diei p̄summa
fuit. modo qui sequitur. Cum summ? ponti
fex gregorius decim? generale p̄ciliū induxis
set celebrare lugūni. ad qd greci conueni
re debebant. mandauit fratri thome vt con
tra errores grecorū de quib? erant in p̄cilio
conuincendi opus quod fecerat de manda
to sui p̄decessoris vrbani pape ad p̄ciliū
secum deferret. Quod cū executioni vel
let mābare. frater paul? de aquila existēs ne
apoli: vidit in somnis nocte p̄cedente bis
em quo dictus doctor debebat iter arripē:
beatum paulū ingredientem scholas dicti
doctoris: cui cū occurreret interrogauit ipsū
si bene exposuerat suas ep̄las. qui dixit
ei. bene exposuisti. **P**ed tempus est vt me
cū venias ad patriā: vbi melius intelliges.
Et trahens ipsum p̄ cappam viderat eum
secum ducere quē thomas libēter sequebat
tūc frater paul? clamans in somnis dicebat
succurrite frēs quia frater thomas recedit.
Et cum dicto clamore euigilans offīcia alia
fratrib? enarrauit. ipse vero scūs thoas iter
inchoans iuit p̄ campaniam versus romā.
Informatus at in itinere diuertit ad moas
terium fosse noue: qd cum ingrederet dixit
hec requies mea in seculū seculi hic habitabo
qm̄ elegi eam. **C**ū vero cepisset grauius
infirmari petijt sacra eccle. cūq; deportata

fuisſent illa accepit. & poſt modicū cum lau-
de et benedictione dei ſancta illa aīa facilis-
ter diſceſſit a corpore. que ab angelis ad ſupe-
ros fuit delata. ipſum vero corpus in eodez
monaſterio ſepultū hō nozificentiſſime. ad
cuius exequias multi nobiles ac religioſi tā
predicatores q̄ minores ac alij puenunt.
nec deſuit ibi virtus diuina in miraculoz
operatione. quando ſuperior dicti monaſte-
riſ patiens in ocul. commēdanſq; ſe thome:
liberatus eſt. Et quidam frater petr⁹ quar-
tanam patiens. meritis huius ſanitatē rece-
pit. ſicq; & alij plurimi beneficia ſanitat⁹ im-
petrarunt. igitur hūc ſanctum pio venere-
mur affectu. qui nūc in celis cum chrō letat⁹
p infinita ſecula ſeculoz. Amen

Germo quadzgeſimus octauus de ſancto
nicholao famoſiſſimo confelloze.

In diebus ſuis placu-
it deo. Ex libro ecclāſtici aſſumit
mater hec verba ſancta ecclā ori-
ginaliter ibi xliij. capit. deſcripta.
maximo octo ſummisq; ſtudio vnuſquiſq; la-
borare debet vt placeat in ōnib⁹ vijs ſuis al-
tiſſimo creatori nrō. qm̄ eos qui ſtudent ſuā
volūtatem implere & in hoc cōplacere ma-
ieſtati ſue. nō ſolū in futura immortalī vita.
verū etiā & in pñti ſeculo. ſplimenter magnifi-
cat & exaltat. quiſham explicare queat quā-
ta ſit beatiſſimi nicholai gloria. non ſolū in
illa ſocietate ſcōz vbi par ē perfecta. & poſ-
ſeſſio ſecura indeficientis boni ſed adhuc in
ecclā militante. vbi ſpe currim⁹ ad heredita-
tem. pmiſſam. vbiq; pfecto celebre ē nom̄
ſanctiſſimi nicholai. vbiq; illi⁹ miracula ful-
gent. vbiq; tādem a fidelib⁹ deuotioē ſingu-
lariffimā colit. quia vero ei⁹ hodierna die feſ-
tum celebraſt. equū eſſe cenſui ad e⁹ ingētes
ampliſſimasq; lauds pzōdas cū dei adiuto-
rio oēm dare opam. de q̄ dñr verba in theā
te poſita q̄ in dieb⁹ ſuis placuit deo. Et licz
hoc fuerit. ppter plurimas vtutes ſuas. ta-
men ex illis tres p̄cipuas colligemus q̄s ex-
plicare ſigillatim curabim⁹

Prima dī prudentia ſpūalis
Secūda miſcēdia p̄imalis
Tercia obſeruātia paſtoralis
Quali beatus nicholai placuit deo ppter
prudentiam ſpūalem qua ſp̄ruit terre-
na & celeſtia concupiuit. **Cap. p̄mū**

Prima beati nicholai virt⁹ qua placuit
it deo dī prudentia ſpūalis. de hac dix-
it ſapiēs Prover. iij. ca. In ōni poſſeſſione
tua acquire prudentiam. Et xvi. ca. acquire
prudentiā qz p̄cioſior eſt argento Et xps
mathei x. ca. Eſtote prudentes ſicut ſerpen-
tes. eſt autē in hec prudentia vt docet Aris-
toteles in vi. ethicōz. Recta rō agibiliz. q̄
hō in quib⁹cūq; agendis finem p̄ſiderat. at
q̄ ab illū media puenientia accommodat & diſ-
ponit. qz vt Boeci⁹ inquit in ij. de p̄ſolatioē
qd ante oculos ſitū eſt non ſufficit iutueri.
rerū exitus prudentia metitur. tñ vt ait Tho-
mas ſa. ſe. q. xlviij. triplex prudentia diſtī-
gui poteſt

Prima eſt falſa

Secūda vera

Tercia perfecta

Prima eſt prudētia falſa per ſimilitudinē
dicta que in mal⁹ & peccatozib⁹ repitur. & de
hac chr̄s Luce xvi. ca. dixit. Sili hui⁹ ſecū-
prudentiores filiis lucis in generatioē ſua ſc̄i.
Et paul⁹ ad Rōs viij. ca. Prudentia carnis
mors eſt. Cum enim prudens ſit qui bñ diſ-
ponit que ſunt agenda. ppter aliquem bo-
finē. Ille qui ppter aliquem malū finē aliqua
diſponit congruentia illi finī. habet falſam
prudentiā. in q̄tū illud qd accipit. p fine nō ē
verum bonū ſz ſm ſimilitudinē. ſicut dī ali⁹
quis bonus latro. hoc em̄ mō poteſt ſm ſimi-
litudinē dici prudens latro q̄ puenientes vi-
as inuenit ad latrocinandū. **S**ecūda ē pru-
dentia vera ſed imperfecta. que inuenit vi-
as accommodas ad finē bonū. ſz eſt imperfecta
duplī. Pmo mō qz illud bonū qd accipit. p
fine non eſt communis finis toti⁹ humane
vite. ſed alicuius ſpēalis negocij. puta cum
aliquis adinuenit vias accommodas ad nauis
gandū vñ negociandū dicitur prudēs nauita
vel negociator. Alio mō prudentia dī imp̄

fecta q̄ deficit in principali actu prudentis,
puta cū aliquis bene p̄siliatur & recte iub. cat
de his que pertinent ad totā vitam. sed nō
efficaciter percipit. **T**ercia est prudentia
vera & perfecta. Et hec ē q̄ rē p̄siliat & rec
te iudicat ad bonū finem totius vite ac etiā
percipit. Et hec in solis bonis reperitur. de
hac dicit sapiēs **P**rouerbioꝝ p̄mo ca. **P**ru
bentia seruabit te & eruaris a via mala. hec
autem in paucissimis reperitur. quoniam oēs
pro maiori pte solliciti sunt de terrenis & tē
poralib⁹ bonis. de quib⁹ dicitur **B**aruth⁹
ca. **E**xquisierūt prudentiam que de terra ē.
& de celestib⁹ aut nulla aut modica est illi cu
ra. **H**i sunt qui in die iudicii videntes elcōs
z amicos dei affluere omni bonoꝝ copia. &
seipsos cōsiderātes eternis fore deputatos
supplicijs. dicent illud sapientie v. ca. **N**os
insensati vitam illoꝝ estimabam⁹ insaniā
& vitam illoꝝ sine honore. **E**cce quomō cō
putati sunt inter filios dei. & inter sanctos
fors illoꝝ est. **P**ropterea beatus **N**icho
la⁹ prudentiam verā spiritualemente & perfectā
sectatus est. Nam ex diuitib⁹ & sanctis parē
tibus originem duxit. **Q**uius pater epifani
us mater iohanna ex ciuitate patere ciues. cū
in primo iuuentutis sue flore eū genuissent
p̄tineret viuentes celibem vitam duxerūt
Pic prima die dum balnearetur erectus ste
tit in pelui. insup quarta & sexta feria semel
tantū fugebat vbera. **S**ac⁹ autem iuuenis
alioꝝ iuuenū deuitans lasciuias ecclesiarū
potius terebat limina. **E**t quicquid ibidem
de sacra scriptura intelligere poterat meō
riter retinebat. **P**arentib⁹ vero defunctis
nō cogitauit vxorem ducere. nō multiplica
re diuitias non satisfacere corporis volup
tati. sed qualiter tantā diuitiarum copiam
ad laudem humanā sed ad ad laudem dei dis
pensaret. vt sic thesaurizaret the. auros in
celo. iuxta pceptum saluberrimū nostri sal
uatoris. **M**athei vi. ca. **N**olite inquit the
saurizare vobis thesauros in celo. quo fur
non appropriat. neq̄ timeas d̄molitur. **A**d bo
na igitur sempiterna dedit aīm. & p̄ ill
adipiscendis oēm adhibuit diligentiam.

Qualiter sanctus nichola⁹ ex misericordia
uenit cui paup̄i qui tres filias nuptui tradi
dit propter elemosinā quam nichola⁹ fecit.
Capitulum secundum.

Secunda beati nicholai v̄tus. qua pla
cuit deo. dicitur misericordia p̄imalis. de
hac redemptoꝝ mūdi dixit **M**athei v. ca.
Beatī misericordes. quoniam ipsi misericordiam
p̄sequuntur. **P**anc **P**ieronim⁹ p̄mendauit
in ca. qui clementia. lxxxvi. di. vbi ait. **Q**ui
clementiam non habet nec indutus est v̄s
cera misericordie q̄muis spiritus ligis sit non adim
plet legem ch̄i. **E**t **A**mbro⁹ eadem dis. ca.
in singulis inquit. **M**iscordia cōmunis ē vsus
ideo cōmune pceptum omnib⁹ officijs. om
nibus etatib⁹ necessaria. & ab omnib⁹ de ferē
da. **N**on publicanus. non miles excipitur. n̄
agricola. non v̄ban⁹ diues & pauper. omēs
in cōi admonētur. vt conferant nō habenti
Panc miām in se fuisse beatus nichola⁹ ap
tissime demonstrauit. dum elemosinā indi
genti & in extrema necessitate posito conu
lino suo benigne tribuit. habebat ille tres
filias v̄gines. quas p̄e inopia p̄stitueret co
gebatur. vt sic infamē earū p̄merito aleret.
Quod vt ad aures sancti viri deuenit. scelus
abhorruit. & massam auri panno inuolutam
in domū eius p̄ fenestram clam p̄iecit. clā
q̄ recessit. **M**ane surgens homo massā au
ri reperit. & deo gratias agens primogenite
nuptias celebravit. **I**nde ad aliquos dies si
mile opus. de i famul⁹ egit. **Q**uod rursum ille
reperiēs & in laudes immēsas p̄umpens
de cetero vigilare proposuit. vt sciret quis
esset qui sue inopie s̄bueniss⁹. **P**ost etiā pau
cos dies duplicatā auri massam in domū p̄
iecit. **A**d cui⁹ sonitum ille excitatur. & nicho
lauz fugientē insequitur. taliq̄ voce alloq̄
fiste gradū. te q̄ aspectui non s̄trahas meo.
Et accurrēs veloci⁹ nicholaū hūc esse cog
nouit. **M**ox humi prostratus osculari vole
bat pedes eius. qd̄ ille refugiens ab eo peti
it ne sc̄m alicui q̄mbiū viueret reuelaret. in
hac vero elemosina obstrauit nichola⁹ tres
illi⁹ p̄ditiones nccarias

Prima pbitio qz fuit pmpa

Seda qz fuit copiosa

Tertia qz fuit secreta.

Prima pbitio illi elemosine fuit pmpa. qz nō multis pbit data vel impetrata. Inquit **Seneca** libro de beneficijs. Ingratū est beneficium qd diu inter dantis man^u he sit. **Et** idem. Nulla res carius emitur: qm q precibus empta est. **Et** licet deo grata sit elemosina que datur pauperib^{us} illam petētib^{us}. **Gratissima** tñ est: pceptui suo cū tribuitur paupⁱ & egeno: pze verecūdia petere n̄ audenti. **Ex** hoc ait **Ambrosi^{us}** li. i. de officiis. Sunt multi qui malūt miseria tacite ego stasis asfringi: qm publica petitione pfundi. hi querendi sunt & adiuvandi. vt per hoc ap^{ius} gaudeāt: qz paup^{er}ati pfulant et pudori. **S**eda pbitio illi elemosine fuit copiosa qm tñ dedit quantū sufficere iudicauit pro puelis vginib^{us} maritandis. **S**im pbitioem thobie. qui iij. ca. ait. Si multum tibi fuerit abundanter tribue. **T**ertia conbitio fuit secreta. qz obseruauit documētum saluatoris nostri: qui **Matt^h**. ca. v. dixit. Cū facis elemosinaz noli tuba canere sicut ipocrite faciūt: o quanta tepiditate his tempib^{us} ducūtur mortales in quib^{us} charitas nō solū frigit: sed vt videtur penit^{us} est extincta. oēs q^{ui} sua sunt querūt om̄s tantū seipos diligūt: qui reuera etiam gentiliū voce pfundi merito pnt. Inquit **Seneca** ad lucillū. nō potest quisq^{ue} beate degere. qui se tñ intuet q^{ui} om̄ia ad vtilitates suas puerit. alteri viuas oportet: si vis viuere tibi. **Et** idē in li. de bñā vita. **Ob**icūq^{ue} homo est beneficio loc^{us} est. **Et** o uidius li. de ponto. Regia crede mihi res ē succurrere lapsis. **C**onueniens hōi hōiē seruare voluptas: sed pter voces & documēta paganor^{um}: assunt nobis xpi & scōrum monita pariter & exen^{ta}: pla^{ce} inter que vnum qd de beato nicholao iaz pōixim^{us} notabile valde est ac singulare.

Qualiter btūs **Nicholāus** obfauit officij boni pastozis circa regimē atq^{ue} pmo tus ad epālem dignitatem ex volūate dei. **C**apitūlū tertium.

Tertia virtus qua placuit deo alm^{us} cōfessor **Nicholāus**: obfauit pastozis boni circa curā & regimē animarum. qd ostendimus tripliciter.

Primo in sua p̄mōtione

Seda in pauperū sbuentione

Tertio in pouli doctrinatione

Primo oñim^{us} beatum **Nicholāū** fuisse pastozem bonū in sua p̄mōtione. nō em̄ promotus fuit ad epālem dignitatem p̄ce vel precio vt fieri solet tpib^{us} his malignis. sed cū humilitate acceptauit on^{us} regiminis vocatus ad illud ex dispensatiōe diuina. hodiernā vero die null^{us} pmouetur inuit^{us}. immo ecclāstica bñficia & dignitates n̄ nisi impotune petentib^{us} dispensant. **Ex** quo facti sūt homines ambitioni: & bñ suscipiūt cathedraz pastozalem non nisi de terrenis & transitoziis curant. **S**eda audiāt id qd **Crisost^{us}**. scribit di. xl. ca. multi in fi. Quicūq^{ue} desiderauerit p̄matum in terra inueniet pfusionem in celo. nec inter seruos xpi computabit^{ur} qui de p̄matu tractauerit. **A**d beatum itaq^{ue} n^{on} nicholaum rebūt^{us} p̄sideremus qualiter epālem honorem suscepit. defuncto quidē epō miree ciuitatis vbi ipse morabatur. puenerūt epi vicini illi ecclē de epō prou^{er} sari. **A**derat inter eos quidam magne auctoritatis episcopus. ad cui^{us} electionē oīm sentētia pendebat. cū ergo cūctos ie iunijs & orōnib^{us} insistere monuiss^{et}: nocte illa vocem audiuit dicentēz sibi vt hora matutinali fores ecclē obseruaret: & quem p̄mū ad ecclāz eni nomen est nicholāus venire p̄spiceret: ipm̄ in epm̄ p̄secraret. hoc ergo et alijs reuelās episcopis ammonuit vt oēs orōni insisterent & ipse p̄ forib^{us} excubaret. **E**t ecce hora matutinali quasi a deo missus aī om̄s ad ecclāz suam nicholāus p̄pauit. **Q**uem ap̄phēdens ep̄s dixit ei. qd tibi nomē est: ille vt erat columbina simplicitate plen^{us}. inclinato capite inquit vestre sanctitatis seruus nicholāus: quem in ecclā ducens licz plurimū renitētē in cathedra collocauit. neq^{ue} in hoc rep̄henibilem ipsum quispiam iudicet qui passus ē

in cathedra collocari cum agnouerit hoc ex
 dei voluntate. puenisse. etiā cū ab epīs ibidē
 congregatis rationabiliter cogere. Nam
 vt scribit viij. q. j. ca. in scripturis **H**i is qui
 valet omnipotentis dei oues pascere renu
 it: oñd se summū nō amare pastore. **A**c
 ceptato itaq; a nicholao pōtificat^o officio:
 sectabat in omib⁹ humilitatē: morum gra
 uitate: peruigilabat in orōne: corpus ma
 cerabat: mulierū vitabat: fortia: affabil⁹ in
 suscipiendo: efficac⁹ in loquēdo. alacer in ex
 hortādo: seuer⁹ in corripiēdo. **E**t vt in cro
 nicis legitur: fuit tempe constantini secūdi fi
 lij constantini magni: **E**t iulij pape qui con
 gregauit sinodū apud nycēam trecentorū
 decem et octo pīm contra arriū. de qua scri
 bitur xv. dis. ca. canones. **E**t ibi fuit nichola
 us: eius tempe flourerūt. **E**nseb⁹ ep⁹ ver
 cellensis. **M**aris ep⁹ pictauienfis. **A**ntho
 ni⁹ magn⁹ et macharius. **S**ecūdo ostē
 dimus beatissimū nycholau fuisse pastorez
 bonū in paup⁹ suentione. Nam vt dicit
Pieronim⁹ ad nepotianū et ponif in decre
 tis xij. q. ij. ca. gloria. **G**loria episcopi ē pau
 perū opib⁹ puidere: ignominia sacerdotis
 est p⁹ujs studere diuitijs. **E**t in ca. aurū xij
 q. ij. **A**mbro. ait. **A**urum habz ecc⁹lā nō vt
 seruet sed vt erogat. **E**t hoc sanctissim⁹ ni
 cholaus de paup⁹ speāliter curā suscepit.
 ob qd pijsim⁹ deus mensuram tritici ab eo
 suscepti miraculo se suppleuit. **Q**uodā nā
 q; tempe totā p⁹uincia sci nicholai: fames
 valida ptulit: ita vt omib⁹ deficerent alimē
 ta. **A**diens at vir dei naues onustas tritici
 co applicuisse portui illuc statim pficiscit⁹
Et rogans nautas vt saltem in centū modi
 is p⁹ quālibet nauem fame piclātib⁹ s⁹ue
 nirent: cum illi respōdissent nō audem⁹ p⁹
 q; mēsuratū alexandrie oportz in horrea im
 patoris nos reddere. scūs inquit: facite nūc
 qd dico. et vobis in dei veritate pmitto/ q
 nullā minorationē habebitis apud regium
 exactorē. **Q**d cū fecissent et eādē mēsurā
 alexandrie quā acceperāt reddidissent mini
 stris impatoris miracū referūt. et deum in
 suo faūlo magnifica laude attollūt. frumen

tum aut vni⁹ cuiusq; indigentia vir dei distri
 buit ita vt miraculose duob⁹ anis non tantū
 ad victū sufficeret/ sed etiam ad vsum semi
 nis abundaret. **T**ercio oñdīm beatum ni
 cholau fuisse pastorem bonū in populi doc
 trinatione. nō em neglexit populū sibi sub
 iectum pascere cibo spūali. quinimmo cum
 regio illa idolis deseruisset. adhuc post con
 uersionē ad xp̄m populus nephande diane
 adhuc deseruiebat. **E**t s⁹ quadam arboze il
 li consecrata quosdam ritus gentiū exerce
 bat: quem ritum de omib⁹ finib⁹ vir dei expu
 lit ipāmq; arboz p̄cidi mābavit. **T**ādē in p
 seueratā bonorū opm feliciter ad xp̄m m⁹
 grauit. **E**t vt scribitur in eius legenda ante
 aīe exitum angelos ad se veniētes vidit **E**t
 dicto ps⁹. **I**n te dñe speraui: vsz jn man⁹ tu
 as dñe p̄mendo spm meum. tradidit spm
Anno dñi ccc. lxiij. vbi apud terrigenas ce
 lestis audita est melodia. **C**orpus itaq; ho
 norifice in tumba marmore a repositū fuit.
 qd tandem barū translātum fuit. **A**nno dñi
M. lxxxvij. **D**igif felix aīa nicholai. q pac
 to hui⁹ breuis tps cursu: tādē celestia regna
 petiuit. ibi gaudet xpo et omib⁹ elect⁹ p in
 finita sctā sctoz Amen.
Sermo quadragesimalis in⁹ de trib⁹ pzi
 uilegijs beati stephani. pthomartyris: q co
 opate chro eū glōsum fecerūt

Adi celos apertos et
 iesum stantem a dextris vltutū dī.
Scribunt hec verba **A**ctuū. vij.
 ca. et in eplā pntis solemnitis: in
 tribulatione positis ac laborātib⁹ quibuscūq;
 pro diuino amore: nunq; deest auxilium su
 perne gratie: qua fit. vt quecūq; ardua et dif
 ficillima nō solum nō moleste: sed equo a
 nimo ac iocūdisimo ferāt/ nihil enim terri
 bilius est morte: quā tñ amici dei etiā violē
 tā passi sūt. p chro gaudentes. **E**cce in pnp
 tu occurrit nob exēplū stephani. pthomar
 tyris: q in etate florēti lapidatiōis martyri
 um patiētissime tolerauit: cui cū ex debito
 teneamur honore quē possumus exhibere.
 vt sic valeamus interueniētib⁹ eius meritis vi

te ipsi imitatores fieri. hodie uero die ad illū
sermone vertemur: qui vidit christum stare a be-
xtris et paratissimum ad eū adiuvandum: put
ipse retulit in vobis a nobis promissis. In qui
b' tria beati stephani privilegia distinguemur
q' cooperante christo eū celeberrimū gloriosū
simūq' oñdunt.

Primū de gratie

Secundū victorie.

Tercū glorie.

Qualiter beatus stephanus fauente diuina
grā supavit: supbia: auaricia et luxuriam.

Capitulum primum

Primū privilegiū beati stephani de grā.
de quo dicit Actū vi. ca. stephanus plenus grā
et fortitudine faciebat signa et prodigia mag-
na in populo. Sicut equidem in eo grā, qua
tria principalia peccata ad que cetera reducū-
tur supavit. Primū fuit supbia. Secundum
auaricia. Tercū luxuria. de quib' ioh. p'me ca.
nonice ca. i. ait. Omne qd est in mūdo pec-
cipientia carnis est. aut pecipientia oculorū:
aut supbia vite. Supbia nāq' supavit p
virtutem humilitatis. Luxuriam p virtutē
castitatis. et auariciam p virtutē paupertatis.
Primo fuit humilis in honore sibi ab eccle-
sia exhibito. Nam vt scribit Actū vi. ca.
Ipe fuit vnus in mīmo p'm' ex septē diaconib'
ab apl's ordinat' in misterii. Cū em excre-
ceret multitudo credētū apl' decreuerūt eli-
gere septē: qui p'sent administrationi tpali
vt ipsi vacarēt vbo diuino. Et elegerūt ste-
phanū virū plenū fide et spū scō. et philippū
et prochorū et nicanorē: et timonē et p'menam:
et nicholaū aduenā anthiocenū. In q' elec-
tione et honore sibi exhibito stephanus humiliter
se pr'muit qd quātū sit laudabile cū q's in di-
gnitatib' et honoribus nō tumescit. p'ter ex v-
bo sap' ētis. qui in ca. iij. Ecclesiastici. ait. Qui
to maior es humilitate in oñib'. qd Cicero
in p'mo de officiis elegatissime retulit. In
rebus inquit etiā prosperis supbia fugienda est
et arrogantia. nā vt aduersas res sic et secū-
das immoderate ferre leuitat' ē. Qdō be-
atus stephanus supavit luxuriā p virtutē casti-
tat' nā dicit de eo q' fuit vir bonitatis et

mūdiſſime fame. h' vbo expletiū p't abſq'
auxilio dñe grē. q' vt ait Aug' in li. d' ago-
ne ch'riano. Int' oñia ch'rianorū certamina
duriora ſunt plia caſtitat'. vbi quottidiana
pugna et rara victoria. Tercio ſupavit auaricia
p virtutē paupertatis. nā fuit plenus fidei
Sup' que vba inquit Aug' qui verū fidei
hnt de deo. nō cupiūt in his miſerij adiutes
fieri. Sed pleriq' obſtinatione volūtaria in
ſuis peccatis p'mozātes excuſare ſuā p'uita-
tem ſatagūt aſſerētes nō poſſe virtuoſe vi-
uere. q' ipſis de' nō porrigit grām ſuā. quā
b' rīdem' q' grām ad ſalutē neceſſariā de'
nō denegat. niſi his qui illam habere nō
lunt. Ido Ciprian' in eplā ad donatum ait
p'fluens largiter ſpūs nullis finib' premif-
nec vllis coercentibus clauſtris intra certa
metarū ſpatia refrenatur. manat iugiter ex
uberat affluenter. nrm tñ pecc' ſitiat et pate-
at q'tum illuc fidei capax aſſerim' tñ in
de grē mundantia haurim' hec ille. Iſtū vt
inquit Aristo. in li. de cauſis. p'ma cā meſ' o-
nibus reb' ſm diſpōnē vnā nō tñ oēs es. re-
cipiūt ſm eādē diſpōnē: quare et aliqui
grām nec in minimo hnt q' illam habere p-
temnūt. et loquor de grā gratum faciēte. qd
dam grām hnt ſeruātes in charitate diuina
mādata. Alij aīo ſeruētiorez q' p'mi ad obſ-
uantia p'ſilio: nū aſcendūt. quare grā maior
eſſe pōt in vno q' in alio. Dñ Aug' ad dā-
danū ait. In quib' habitat de' non equalit'
habitat. Et idē ad bonifaciū grā meretur
augeri. qd ſm Alexandrū in tercio intelli-
gendū ē de magnitudine et augmēto ſm q'n-
titatē vtualem. n' ſm q'titatē dimēſiua

Quare vicit beatus stephanus cū adiutorio
dei tria prelia in quorū quolibz aſſuit ſibi di-
uinū auxilium. Ca. ij.

Secundū privilegiū beati stephani de vi-
ctorie. vicit equidē cum adiutorio dño ma-
los hōies cū p'ſequētes. mos nāq' malorū
eſt bonis et virtuoſis moleſtiā inferre. q' ſm
phorū ſmāz p'traria ſiſtare n' poſſunt. i'z mu-
tuo ſe expellūt: vt docet Aristooteles. x. me-
thaphiſicez in p'icamētis. Sicut calidū non
ſtat cū frigido: aut albū cū nig' ſive tenebra

cum lumine. sō xliij. q. iij. ca. qui sūm carnē
Piero^o ait. Qui sūm carnē nat^o est p^oleques
batur spūalem. nūq̄ vero spūales carnales
p^olequit sed ignoscit quasi rustico. Surrex-
rūt ḡ viri magni p̄tra stephanū pcurantes
mortem eius. interueniēte triplici p̄lio

Prīmū fuit disputationis

Secūndū accusationis

Tercium p̄minationis.

Primū fuit p̄liū disputationis. de quo
dicit. surrexerūt āt quidam d̄ sinagoga que
appellabatur libertinorū a regione sic nōiato-
rum. sūm nicholaū de līra. et cirenensium a
cirene ciuitate. et alexādrinorū ab alexādrīa
metropoli egipti et eorū quērāt a cīciliā a sīa
que sunt regiones p̄pinque iudee. disputā-
tes cū stephano in quo p̄lio datus est sibi
spūs sanctus qui sibi faciendūz ministravit.
sūm ch̄ri p̄missum qui Luce xxi. ca. dixit. E-
go habeo vobis os et sapientiam. cui nō pote-
runt resistere aduersarij vestri. Et hoc dicit
de stephano. nō poterant resistere sapiētie
et spūi qui loquebatur. **S**ecūndū p̄liū fu-
it accusationis. videntes em̄ iudei q̄ dispu-
tando succubuerūt/callide submiserunt
duos falsos testes: qui eū in iudicio accusa-
rent. dixerūt eum blasphemasse deū moy-
sen tabernaculū templū. que om̄ia potētissi-
me confutauit. Et dum loqueret̄ affuit sibi
diuinū auxiliū. qm̄ intuentes in eū om̄s qui
erant in p̄lio viderunt faciem ei^o tanq̄ fa-
ciem angeli. quibus ipse declarauit magnifi-
cādo deum. legē moysen: et templū de deo
dixit ipsum fuisse locutū patrib^o qui est dūs
glorie: de moyse: q̄ amicus dei fuerit. de le-
ge q̄ fuerat a deo data. de templo q̄ instru-
ctum fuerat ex diuino p̄cepto. **T**ercium p̄-
liū fuit p̄minationis. nā cū stephan^o fuisset
multa locutus quib^o iudei p̄trahere nō va-
lebant: audientes q̄ dicebant/ dissecabantur
cordib^o suis et stridebant dentib^o in eū. Tūc
videns imminere sibi de p̄ximo mortē in-
tendens in celum vidit glām dei et ait. Ecce
video celos ap̄tos et iesum stātem a dextris
virtutis dei. P̄c dubitat a quibusdam vtrū
visio beati stephani fuerit mētalis aut ima-

ginaria vel corporalis. Aliqui dicunt. q̄ fuit
mentalistantum: ita q̄ ex gratia speciali fu-
it p̄cessum stephano videre non solum hū-
manitatē ch̄ri sed etiam deitatem. Sicut et
paulo. de quo dicit Aug^o ad paulū de vidē-
do deum. **Q**ui sibi fuit concessum videre di-
uinam essentiam. eo q̄ erat doctor gentiūz
et moysi qui fuit doctor iudeorū. Et hoc vi-
detur dicere quedam glo. super locū istūz q̄
talis est: quidam electorū adhuc in hac vita
detenti mūdo corbis oculo videre merue-
runt glām dei. vt hic stephan^o et paulus ad
tercium celū raptus: Sed hoc dictūz nō vi-
detur sufficiens. quonia vt doctores dicunt
visio diuine essentie non est p̄cessa alicui in
vita p̄nti: vtenti sensib^o exteriorib^o nisi hōi
ch̄fo. vnde et paul^o non dicitur deū sic vidisse
se/ nisi in raptu ab istis sensib^o. Stephanus
autem nō videt tūc fuisse raptus: sed mag^o
vtens sensib^o: nam loquebatur iudeis audi-
entib^o. Alij opinant^o. **Q**ui fuit visio imagina-
ria: ita q̄ in ei^o imaginationem fuerūt effigi-
es diuinitus formate ad representandū deūz
et hōiem ch̄m. sicut legitur de isaia cap. vi.
Qui vidit dñm sedentem sup solium et men-
te: **Q**uit beatū illū ita et stephan^o habuit visi-
onē imaginariā et agnit beatū illū rep̄ntatū/
onīs. Et sic q̄ ad hoc fuit non solū imagina-
ria visio sed etiā mētalis sicut visiones pro-
phetarū. Et nō est dubiūz q̄ potuit sic fieri:
sed ex modo loquēti scripture. videtur q̄
fuerit corporalis q̄ dicitur. intendēs in celūz
vidit glōriam dei. **P**ropter qd̄ aliqui dixe-
runt q̄ visus stephani fuit a deo fortificat^o
in tantum q̄ vidit iesum ex̄ntem in celo em-
pireo celos acutie visus penetrando. sed is-
tud nō videtur posse stare. quia sic visus fu-
isset extramittendo ab oculo: et non intus
suscipiēdo ab obiecto. **Q**uod improbat
p̄sus lib^o. de sensu et sensato. **P**ropter qd̄
vt refert nichola^o de līra super hoc passū p̄-
habili^o videtur dicendū q̄ a corpore ch̄ri exis-
tentis in celo fuit immutatus ocul^o stepha-
ni ad visionem humanitatis ch̄ri. nā in p̄tā-
te eius est q̄ corp^o ei^o sic videat a longe sic
de p̄pe. Et forte idē ē de quolibet alio cor

pore glorioso. q. totaliter est subiectum aie.
 propter qd videt qd ab nutum ei? possit im-
 mutare visum indifferenter a lege & de ppe
Sicut in pte ei? est qd immutat visum et
 videat in ppa vel in aliena effigie. deita-
 tem vō videre nō potuit isto mō: sicut in
 visione imaginaria format in stute imagi-
 nativa aliq effigies ad representandū deū vt
 dictū est. **I**ta exteri? pōt diuinit? formari
 ad immutationē corpā oculi sicut suo mō-
 do fit in apparitione angelorū: qñ apparent
 in corporib? assum ptis q corporaliter vidē-
 tur. ita aliqua effigies corporalis nō a deo as-
 sumpta sed formata pōt ipsuz representare o-
 culo corporali. **E**t sic pphaliter absq vlla tra-
 ditione pōt dici q sic fuit in visione ste-
 phani. mētaliter tñ cognouit q illa effigies
 non erat ipa deitas nisi tñ representatiue. **E**t
 huic modo dicēdi pcorat sra cum dicit. **E**c-
 ce video celos aptos. si igit visio pfecta ste-
 phani fuit corporalis: tunc tria ibi fuerūt mi-
 racula. **P**rimū q vidit celos aptos. qd sūm
 nicholaū de iura intelligendū est: nō q ce-
 li fuerunt diuisi cum sint incorruptibiles: s;
 q sic clare vidit ac si nullū esset obstaculum
 intermediū. **S**ecūm miraculum fuit quia vi-
 dit iesum in glā patris: cum sūm naturā
 possibile fit vt corp? glorificatū in sua glo-
 ria ab oculo corporali non glorificato vide-
 ri possit. **T**erciū miraculū fuit qz cū corp?
 xpi sit in celo empirreo: vidēdo ipsuz vidit
 vltra celū fidereū aereū & cristallinum. **I**m
 possibile est at sūm naturā q oculus corpora-
 lis in tanta distātia possit videre. **S**i insup
 visio stephani fuit mētalīs vt predictū est:
 tunc factum est vt eius mens esset a deo il-
 luminata ad noticiā glorie dei & dñi iesu xpi
 filii sui. q nihil aliud posset vel vellet desi-
 derare: nec mortē quam omīs naturaliter ti-
 ment & fugiūt timeret: sicut & factū ostēdit
Iudei at cum audissent eum talia dicētem
 p̄tulerunt aures suas sūm glo. ne audirent
 blasphemantē. **S**ic enim falso extimabāt ip-
 sum blasphemare. **Q**uare edocentes eum
 extra ciuitatē lapidabant. & testes deposue-
 runt p̄simēta sua vt celerī? interficerent:

ad pedes adolescentis qui vocabat̃ saulus.
 postea vero fuit paulus vas electionis. ipse
 autē lapidatus: vulneratus: cruore pfusus:
 non dicebat heu me dolētem: non heu me
 iuuenem: non heu me quia morior: absq cul-
 pa. relinquo mundū. parētes de lero et am-
 cos morte violēta occisus. non hec vel simi-
 lia loquebat̃: **S**ed animo hilari: facie ad ce-
 lum directā: dñe inquit iesu accipe spiritum
 meum. & ne statuas illis hoc peccatū. qd cū
 dixisset obdormiuit in dño. **V**bi glo. pulchre
 dictū est obdormiuit & non mortu? est: quia
 obtulit sacrificiū dilectionis: & obdormiuit
 in spe resurrectionis.

Quā btis stephan? dñ p̄mus martyr & qñ
 ter multis miracul? coruscavit: qui iaz plene
 beatificat? est in celis. **C**apitulū. iij.

Erciū puilegiū beati stephani dñ glo-
 ric adeptus nāq fuit ppter ei? meri-
 ta copiosa triplicem gloriam.

Prima dicitur specialis honorationis.

Secunda miraculorū operationis.

Tercia plene beatificationis.

Prima glā dñ specialis honorationis. **E**t
 em in ecclesia dei inter martyres p̄m? cui?
 festū immediate post natiuitatē dñi celebra-
 tur. **S**z pleriq dubitare solent: quō stepha-
 nus p̄mus martyr dicat̃: cum añ ipm etiam
 alij martyres predicent. nam abel martyr:
 innocētes martyres: ioānes baptista mar-
 tyr: non ergo stephano poritas martyrij d-
 betur. **A**d quod rōndemus q ideo p̄m? mar-
 tyr dicitur: quia ipse prius ceteris passus ē:
 post noui testamēti cōsummationē q facta
 fuit qñ omnino cessārt legalia dñ xps dixit
 cōsummatum est. etiam quia p̄mus euola-
 uit. nā alij licz martyriū fuissent passi añ ip-
 sum: nihilominus q: nondū erat apta ianua
 non euolauerunt. **D**icitur insuper p̄m? mar-
 tyr quia passus est propter fidei defensio-
 nem & confessionē. **I**nnocētes quippe pas-
 si sunt pro xpo: sed nondū illum cōfiteri po-
 terant. **I**oānes baptista passus est q: argu-
 ebat herodē. **A**bel ppter inuidiā fratris.
Stephan? at q: xpm p̄dicabat filiū dei re-
 gem regū & dñm dñantiū. **N**otandū tñ q

beatus stephanus passus fuit die qua ei⁹ in-
uentio celebrat. inuentu nāq fuit tunc cor-
pus eius anno dñi. cccc. xviij. honorij princi-
pis anno septimo. mutauit tamē ecclesia fe-
stiuitate vt festu passionis ei⁹ cum ampli-
ore deuotio celebraretur immediate post
natiuitatē dñi: qz passio ei⁹ dignior est qz in-
uentio. **S**cda gloria beati stephani dñi mi-
raculor opationis. dicit em Aug⁹ li. xxiij. d.
cui. dei: beatu stephanu innumeris miracul⁹
coruscasse z mortuos se z suscitasse: multosq
qz curasse a varijs lāguoribus. Et vt ibi re-
fert: flores de altari sancti stephani assumpti
cuiusdaz mulieris cece oculis impo-
siti sunt: que p̄tinuo lumen recepit. quidā insup no-
bilib⁹ Martialis nomine: cum infidelis esset
z nequaqz cōuerti uellet: cuz plurimū egro-
taret gener suus valde fidelis ad ecclesiam
beati stephani venit. Et de ipsis florib⁹ qui
super altare erat accipiēs: ad caput foci la-
tentē posuit. Super quos cū ille dormiss⁹
protinus ante diluculū clamauit vt ad ep̄m
mitteret. cum at episcop⁹ abesset sacerdos
ad eū venit. z cum se credere diceret bap-
tatus est. Qui q̄d uir ita hoc uerbu sem-
per in ore habuit. *Christe accipe sp̄m meū*
cū tñ ignoraret hec fuisse uerba vltima san-
cti stephani.

Tercia gloriā dicitur plene beatificatio-
nis. hanc habet in regno celoz dominū cla-
re uidēdo: tenēdo: atqz fruēdo. ibi fact⁹ est
in pace locus ei⁹: ibi possessionē habet epus
lentam. ibi coronat aureola que dat doctori-
bus: uirginibus z martyribus. de qua ple-
nius in sermonibus de uirginibus disere-
mus. **D**igitur felix iuuentus beati stephani:
que morte z martyrio fuit in melius cōmu-
tata. **P**ciosa z delicata tolerātia **D**ilēs
lapides torētis qbus tam grāde premium
eterne uite stephan⁹ ipse pmeruit. mortu⁹
fuit p̄ xpo z ecce in eternū regnat cū xpo q
est bñdictus in secula seculorum Amen.

Sermo quinquagesimus de innocentis
bus occisis ab herode ascalonita q xpm pu-
erulum extinguere nitebatur.

Surge et accipe pu-
erum z fuges in egyptum. An-
geli ad ioseph loquētis uerba
sunt ista originaliter **M**atth. i. ca. z in euā-
gelio p̄ntis festiuitatis **I**niquitas male me-
tis herodis impij z crudelis xpm iesuz in cu-
na vagientē persequi cepit. **N**ā uolens il-
lum perimere: alios paruulos occidi iussit:
crebens in nūero eoz xpm pcludere. **Q**ua-
de re beatissimis illis innocentibus ecclesia
sancta honorē debitū tribuit: statues hāc so-
lennitatem ad eoz reuerētia z fidelibus cele-
brandā. **E**t at mens xpiana p̄cipere valeat
quāta sit obligatio nra ad filium dñi bñi
gendum qui in qualibet etate pro nob pati
non recusauit: in p̄nti sermone decurrem⁹
ea que de illi⁹ peregrinatione in egyptu z
puerorū interfectione euāgelica tradit hie-
storia. ubi tria mysteria se offerūt p̄teplāda
Primum dicit⁹ xpi peregrinatio.

Secundum herodis malignatio.
Tercium innocētiū coronatio.

Qualiter ioseph monēte angelo fugit
cū iesu z uirgine m̄re in egyptu **C**apitulū. j.

Primū mysteriū p̄teplandū dñi xpi pe-
grinatio. Et hoc notat in p̄ma pte eu-
angelij cuz dñi Angel⁹ dñi apparuit in som-
nis **I**oseph dicēs **S**urge z accipe puer z
m̄re. **A**d quoz vborū explanationē mitiorē tria
sunt hoc loco dubia disceptāda.

Primū vtrū xps habuit angelum ad sui cu-
stodiam deputatum.

Scđm cur āgel⁹ apparuit ioseph in somnis

Terciu q̄re in sua fuga xps egyptū petiit

Ad primū dixerūt aliq⁹ xps habuit an-
gelū ad sui custodiā. nam **L**uce. ij. scribit⁹ qz
angelus annūciāuit pastorib⁹ xpi natiuitatē
qui potuit eē angel⁹ eius custos. **E**t **L**uce
xxij. ca. dicit⁹. **E**cce apparuit ei angelus dñi
pfortās eū. vbi **B**eda ait **I**n testimonium
vtriusqz nature angel⁹ eū pfortasse z ange-
lus ei ministrasse describit. **I**nsup xps **I**e-
sus h̄m humanā naturā z passibilitatē statuz
fuit paulominus ab angelis miroratus: vt
docet mgr sententiā in. j. di. xviij. **D**ñ quā

tum ad hoc videbatur angelico indigere p/ fidio. **A**dhuc angelica custodia facit ad ani/ me dignitatē. **U**nde **P**iero⁹ super xvij. c. **M**atthei. **M**agna inquit est dignitas aiāz vt vnaqueq; ab ortu natiuitatis sue in sui p/ fectū & custodia habeat angelū specialit de putatū. **Q**uā ſt xpi cū ſit nobiliſſima nō de/ bet tāta dignitate puari. **S**z p/ trariuz tenet doctores in. ij. ſentētiaz di. xj. vbi dicit dñs **B**onauē. q. xps nō inoigebat angelo cu/ ſtodiēte. quia aduerſarius non poterat op/ mere per violentiā corpus diuinitati vniu/ nec poterat ſeducere per aſtutiā intellectū plenarie a verbo illuſtratū. nec poterat al/ licere p/ blācias affectū plenitudine grē & firmatū. **N**ō xps nō indigebat āgelo bono/ nec q/ tuz ad corpus deſeſionē. nec q/ tū ad e/ ruditionē rōnis. nec q/ tū ad incitationē affe/ ctidū. nō p/ petebat etiā ipi xpo h/ e angelū custodē: qz custodia in custodiēte reſpū cu/ ſtodi dicit p/ ſidentia quādam. **E**t qz an/ geli xpo dño ſuberant: ideo nullū officiū p/ ſidentie ipſis angelis reſpectu xpi p/ mitti d/ bebāt. **Q**uicquid autē de ſcripturis allega/ tum eſt in p/ trariū: de angelis adminiſtra/ tibus & ſeruiētibz i/ ſi xpo non de p/ ſidē/ tibus eſt intelligendum. nunq; enim ſic mi/ noratus eſt xps ab angelis vt aliquis ange/ lus auderet ei p/ ſidere: cum ita bñ ſit ado/ rand⁹ xps in cruce & in ſua infirmitate ſicut cum apparebit in ſua virtute. **C**um vero di/ cebatur qz angelica custodia facit ad homi/ nis dignitatē. **D**icendū qz custodiari ab an/ gelis ita dicit dignitatē in anima reſpū alia/ rum creaturāz que non cōmittunt angeli/ ce custodiē: vt tamen dicat imperfectionē reſpectu angelozū beatorum qui aliena cu/ ſtodia nunq; egent. **E**t quia aiā xpi ab inſtā/ ti ſue p/ ceptionis erat perfecte beata: ange/ lum custodiēte nō debebat habere: ſz bñ miniſtrante non vnū tm ſed etiam plures. **S**ecundū dubium fuit **C**ur angel⁹ ap/ paruit ioſeph in ſomnis. **N**ō quod reſpon/ det **A**riſtoſom⁹ in omelia dicens. **I**deo nō apparuit manifeſte ſicut paſtorib⁹ qz valde fidelis erat. paſtores indigebant quaſi ru/

des. virgo indiguit quaſi de maximis inſtru/ endā. **S**imiliter **Z**acharias indiguit ante prolis p/ ceptionē viſione mirabili. **A**t **R**e/ migius aliam rationē aſſignat moralem. di/ cens per hoc qz angelus in ſomnis apparuit iſſe dicitur: myſtice deſignatur: quia illi qui a curis terrenis & ſecularib⁹ ne gociis requi/ eſcunt: perfrui angelica viſione merentur. **D**ixit ergo angelus ſic apparens ioſeph. ac/ cipe puerū & matrem eius. non dicit accipe matrē & puerum eius. quia vt dicit **A**riſoſt. non propter matrē puer natus eſt ſz propter puerū mater preparata. **E**t notanter dicit matrē eius non p/ ugem tuam: ſicut anteqz xpm peperiſſet vt oſtenderet matris xpi v/ ginitas. vt ponit **A**llarius ſup **M**attheum. **T**erciu⁹ dubium fuit cur in ſua fuga xps egyptū petijt. **N**ō quod nōbet euangelista vt impleret inq; quod ſcriptū eſt p/ propheta tam **E**gypto vocauit filiu meū. **I**nſup **I**ſaias xij. ca⁹. ita prophetauit. alcedet do/ minus ſuper nubē leuē & ingrediet egyptū & mouebunt ſimulachra egypti a facie ei⁹. **M**arrat magiſter in hiſtoria ſcholaſtica: qz ea nocte xps cum matre intrauit egyptum qua p/ cepto ſuo exiuerant filij iſrahel. **E**t ſicut tunc non fuit domus in qua nō iaceret mortuus angelo percutiente ſic ipſo ingre/ diēte non fuit tēplū in quo idolum non corruerit. **D**e egypto **I**ſidor⁹ in xij. ethi/ mologiarū libro ita ſcribit. egypt⁹ prius ad/ rea dicebatur: deinde egyptus vocata ab e/ gypto danai fratre ibi regnāte. hec ab oriē te ſirie eſt & mari rubro cōiuncta. **N**ō occa/ ſu libiam habet: a ſeptētrione mare magnū **R**egio celi imbrib⁹ inſueta & pluuiāz igna/ ra. nilus ſolus circūfluens eam irrigat: et in/ undatione ſua ſecundat. vnde multā terra/ rum partem ſenu alit. **C**eterozū quoz ne/ gociorū adeo copioſa vt impleat mercibus ſuis etiā orbem terrarū. **T**am ad piſſimāz **I**eſu matrē redeundū eſt que egyptūz pe/ tere a ioſeph monita fuit. retulit forte illi ſponſus **I**oſeph caſtiſſimus excitat⁹ a ſom/ no. **Q** virgo digniſſima fugiamus repen/ te quia ab angelo didici qz herodes tūz qz

rit extinguere filium. quisnam explicet quā
tus timor: virgineā mentē inuaserit. quan
tusve dolor: pūsserit cor ei? benignū. puto
nāq; qd mor: filiū inbrachijs suscipiēs lachry
mātibus oculis cum ioseph sene puella iter
ad deserta direxit. Contēplare nunc fidelis
aiā: quot noctes duxerūt insomnes. quot vi
cibus sitis estuabāt ardore. quotiēs et absq;
cibo pnoctarūt in heremo. Cōpatere ani
ma mea creatori tuo. p te peregrināti. Cō/
patere ioseph qui tantū laborat. p viribus
vt necessitatibus nrīs ac filij succurrat. et
quāq; propter solitudinē loci quod gr̃it inue
nire non pōt. Cōpatere et virgini sacratissi
me que nunc terretur nūc pauet nūc filium
inter ybera stringit: nunc faciē eius lachry
mis rigat: nunc adorat: nūc eius assumptas
deplorat penalitates.

**De differētia herodis ascalonite: et aliorū
qui sic vocati sunt. Et quare non eodez an
no quo natus est xps fuerūt innocētes occi
si. Et de herodis leuicia.** **Caplm. ij.**

Secundū mysteriū ptemplandū in eu
angelio dī herodis malignatio. ad qd
bene explanandū tria de herode pſidram?

Primo differētiā.

Secundo sufferētiā.

Tercio maliciā.

Primo pſiderem? differētiā. vt em̃ col
ligimus ex hystoria scolastica **T**res fuerunt
herodes **P**rimus ascalonita sub quo natus
est xps. **S**ecundus antipas qui decollauit io
annem: et fuit fili? herodis ascalonite. **T**er
cius dictus est agrippa qui **I**acobū occidit
et petrū incarcerationit. et iste fuit nepos anti
patis. primus fuit innocentū interfectoz.

Secundo pſiderem? sufferētiā. non effi
eo ipso quo delusus fuit a magis pueros oc
cidi mādauit: sed post aliqd temp? vt dicit
Nichola? de lira super **M**attheū. cū vellet
om̃s pueros bethleem interficere: ne xps
sibi incognitus euaderet: impedit? est ab ex
ecutione huius facti. eo qd a cesare augustō
per epistolā fuit citat? filiorū accusatiōib?
respōsurus. eūdo at romā et manendo in cu
ria et redeūdo ad iudeā: apposuit animum et

plus. et ideo fere post duos annos ad regnū
suū reuersus et in regno pfirmat? (qz sen
tentiam p se contra filios habuit) tūc per
fecit necem pueroz prius in mēte pceptā.

Tercio pſideremus herodis maliciā. tā
to nāq; furore successus fuit nequas hero
des: qd vt perderet xpm omnes pueros qui
erant in bethleem et in omnibus finib? eius
occidi mādauerit a bimatu et infra. id est ab
infantibus duoz annozum: vsq; ad pueros
quinq; annozū. Cui assertioni fidem facere
videtur quebā ossa innocentū adeo gran
dia qd pueros duos annos habentiū eē non
possunt: nisi dixerimus corpa tunc maioris
quantitatis fuisse. vel a bimatu et infra. i. ab
infantibus duoz annozū vsq; ad pueros v
nius noctis. vt em̃ ait **A**ug? in sermōe. **A**i
mebat herodes ne puer cui astra famulabā
tur spem suam infra etatez vel supra paulo
transformaret. tunc adimpletū est qd dictū
est per **J**eremiā prophetā. vox in rama au
dita est: plorat? et ululat? multus rachel plo
rans filios suos vbi **P**ieronym? ait. qd aus
tem dicit? in rama non putem? nomen loci
esse quod est iuxta gabba: **S**ed rama excel
sus interpretatur. vt sit sensus: vox in excelsō
audita est longe lateq; dispersa. vnde **C**ris
ostom? super hoc loco ait. plorat? fletum
paruulozū ostēdit. ululatus autē matrum fi
gnificat lamentū. **E**t quia in euāgelio dicit?
tur rachel plorans filios suos: sū **N**icho
laum de lira methaphorice est intelligēdus
quasi rachel sit mater bethleem rōne sue se
pulture: quia ibi sepulta est? vt habet **G**ene
sis xxxv. ca. **P**inc **P**ieronym? super **M**at
theum ait. **Q**uerit quōd rachel filios alteri
us tribus. scilicet filios bethleem quasi suos plo
ret? **R**ndem? breuiter qz sepulta fuit iuxta
bethleē in effrata: et materni corpusculi ho
spitium nomen matris accepit: siue qm̃ iu
da et beniamin qui de rachele natus est: due
tribus iūcte erāt. **E**t herodes pceperat nō
solum in bethleem interfici pueros: sed in
omnibus finib? eius. vnde per occasionem
bethleem: intelligim? multos etiā de ben
iamin fuisse occisos. **Q**uale edictū irritū

onabile et crudele. o q̄m lugubris et flebilis ex-
ecutio. o q̄m iniusta et iniqua occisio. Rapieban-
tur paruuli quidā a pectorib⁹ matrum: quidā
in cuna iacētes: quidā blāde parētibus allu-
dētes: quidā vrbane in domib⁹ perambulā-
tes: et sine vlla pietate: vel p̄picebantur ad
muros: vel feriebātur gladio: vel strictis in-
guttire manib⁹ suffocabātur. vidisēs tunc
in terra iacere cadauera paruulorū: vidisēs
et terrā paruulorū sanguine maderactam: vi-
disēs matres in quibet domo sparsis crini-
bus tā horrendū flagitiū singultib⁹: lachry-
mis: et vllulatis acclamantes.

¶ Da innocētes patiēdo p̄ xpo meruerūt
decorari corona martyrij. **Caplm. iij.**

¶ Terciu⁹ mysteriū cōtemplandū dicit in-
nocentū coronatio. ipos vtiq; hac die
honorat ecclesiā qm̄ in celis coronā habet
martyrij. Sed circa hoc triplex reperit di-
cendi mod⁹. **¶** Prim⁹ est eorū qui tenēt par-
uulos istos occisos nihil meruisse: eo qd in e-
is nondū erat expedit⁹ rōnis vltus: nec vo-
luntarie p̄ xpo patiebātur. Cōtra quos ē
auctoritas vniuersalis ecclesie: q̄ illos mar-
tyres nominat et appellat. vñ dicit in orati-
one. Deus cuius hodierna die preconiz in
nocētes martyres: non loquēdo s; morien-
do p̄fessi sunt. **¶** Et Aug⁹ in sermone hodie
ne festiuitatē ita pulchre loquit. Hodie fra-
tres charissimi natalē illoꝝ infantū colim⁹
quos ab herode crudelissimo rege interfe-
ctos esse euāgelij textus eloquit. Et iō cuz
summa exultatione gaudet terra nra cele-
stium militū et cātarū parēs fecūda v̄tutū.
Ecce p̄phanus hostis nunq; beatis paruu-
lis tantū p̄desse potuisset obsequio quan-
tum profuit obio. nam sicut sacra p̄ntis diei
festa manifestāt: quantū p̄tra btos paruus
los iniquitas abūdaui: tantum in eis grā diui-
ne b̄ndictionis effulsit. Beata es o bethleē
terra iuda que herodis regis immanitatē in
puerorū extinctionē perpessa es: q̄ sub vno
tpe candidatā plebē imbecillīs infantie do-
fferre meruisti: digne tñ illoꝝ natalē colis
mus quos beatus eterne vite mundus edi-
bit: q̄ quos mundo maternorū viscerū par-

tus effudit. hec Aug⁹. qui merita innocētū
elegatissime porauit. **¶** Secund⁹ mod⁹ di-
cendi est aliorū qui tenuerūt: qd in innocenti-
bus miraculose acceleratus fuit vltus liberi
arbitrij: ita qd volūtarie passi sunt. Sed cū
hoc non inueniat in scripturis expressū: ne-
q; a doctoribus affirmatū: non est a nobis ita
leuiter acceptandū: qd vt **Piero⁹** refert in
eplā ad paulinū. Quod de scripturis sanctis
auctoritatē non habet: eadē facilitate cōtem-
nitur quā probat. **¶** Et propterea est terci-
us modus dicēdū. **¶** Tho. ba. se. q. cxxiij.
qd martyrij gloriā quam in alijs p̄pria vo-
luntas meret: illi paruuli occisi per dei gra-
tiam sunt allecuti. nam effusio sanguinis p̄
p̄ter xpm vicē gerit baptisimi. vñ sicut pue-
ris baptizatis per grātiā baptismalē meri-
tum xpi operat ad gloriā obtinendā: Ita
in occisis p̄pter xpm: meritū xpi operat ad
palmā martyrij obtinendā. **¶** Et hoc est qd
Aug⁹ dicit in quodam sermone: quasi allos
quens innocētes. Ille inquit de vestra co-
rona dubitabit in passione p̄ xpo: qui etia
paruulis baptismū p̄desse nō extimat: non
habebatis etatē qua in xpm passurū credes-
retis: sed habebatis carnē in qua p̄ xpo pas-
suro passionē sustineretis. hec ille. **¶** Lūzita
q̄ viderim⁹ hos paruulos felicissimos cele-
colas eē factos: qd p̄pter xpm passi sunt: et
os ita veneremur vt etia p̄ dño iesu xpo
simul cū eis pati nō timeam⁹. Qui p̄ se las-
corātes exultat in fine et beatos facit in re-
gno glorioso celorū: in quo viuūt et regnat p̄
infinita secula seculorū Amen.

¶ Sermo quinquagesimus prim⁹ de bea-
to georgio martyre qui fortis fuit in bello
temporalī ferali et passionali.

¶ Ortis fuit in bello.
Scribunt hec vba originalit̄
Ecclesiastici xlvj. ca. Gaudet
in celis beatissimus georgius qm̄ legitime
certauit in terris. Corona quippe victorib⁹
datur vt inquit Aug⁹ in omelia. et hoc pau-
lus expressit. j. ad Thimo. ij. ca. Non coro-

nabitur inquit nisi qui legitime certauerit.
quantum vero fuerit georgij probitas et animi
fortitudo declarat Ambrosius in pfati
one vbi ait. Georgij fidelissimus miles xpi
dum xpianitatis pfessio silerio tegeret. se/
lus inter xpianos dei filij est pfessus. cui et
tantam fidei pfantiam gratia diuina concessit.
vt tyrannice potestatis precepta conteneret
et innumerabiliu non formidaret tormenta
penaru. hec ille. verum vt virtutu ei et san
ctitatis excellentiaz diffusius explicem. in
presenti sermone curabimus aperire. in qui
bus bellis inclitis hic preliator fortis inuen
tus est et victoriosus. nam licet verba ppo
sita de iohue dicatur ab littera. tamē appo
prie conuenire possunt sancto Georgio
christi militi inuictissimo. Qui fortis fuit
in triplici bello.

Primo in bello temporali.

Secundo in bello ferali.

Tercio in bello passionali.

**Qualiter beatus georgius miles fuit stre
nuus. Et an licitum sit militare. atq. de duodecim
pobitionibus quas habere debet hi q
volunt laudabiliter militiam exercere.**

Capitulum primum.

Primo beatus georgius fuit fortis in
bello teporali. deseruiuit quippe lau
dabiliter exercitio militari. vñ interrogat
abat ano preside vnde esset aut quo nomi
ne vocaret. respodit Georgij vocor ex no
bili capadocu pspia. palestina xpo fauete
deuici. sed omnia deserui. vt seruire possis li
berius deo celi. Sed in hac pte qreret ali
quis. vtru peccatu sit militare. Ad quod re
spodet Aug. li. de vbis dni. Et ponit xxiij.
q. j. ca. militare. Militare inqt nō est pctm.
sz ppter pcedā militare pctm est. Et idē ad
Bonifaciu. et no. xxiij. q. j. ca. noli. Noli ex
timare neminē deo placere posse qui armis
bellicis ministrat. In his erat sanctus dauid
cui dñs tam grande perhibuit testimoniuz.
In his etiā plurimi illius teporis iusti. In
his erat ille ceterurio qui dño dixit Non sum
dignus vt intres sub tectu meū. Et ibem p
manicheos. et habet xxiij. q. j. ca. quid culpa

tur. xps tributa cesari monet rebdi qz pro
pter bella necessaria militi stipendiu prebe
tur. Et de hoc ita scribit xxiij. q. j. ca. parat
in fi. Nam si xpiana disciplina omnia bella
culparet. hoc potius pfili salutis petentib
in euangelio diceretur. vt abijceret arma se/
qz omnino militie subtraheret. dictū est aut
eis. neminē pcusseritis. Estote p tēti stipen
dijs vestris. Quibus appriū stipendiu suffi
cere precepit debere. militare vtqz nō p
hibuit. glo. sup illo vbo pcusseritis. Concu
tere est aliquid petere vltra debitū rōne of
ficii aliquius. Notandū tamē qz volens de
bite a laudabiliter exercere. duodecim be
bet conditiones habere.

Prima dicitur laicalis status.

Secunda virilis sexus.

Tercia dispositum corpus.

Quarta affectus iustus.

Quinta animus magnus.

Sexta preuium exercitium.

Septima victus sobrius.

Octaua promptum obsequium.

Nonā fidelitas firma.

Decima prudentia circūspecta.

Undecima misericordia benigna.

Duodecima superna pfidentia.

Prima pobitio dicit laicalis status. nā cle
ricis et alijs ab cultū dñinum deputatis inf
bicitur vsus et officiū artis militaris. Sicut
patet xxiij. q. viij. ca. j. vbi dicit. Cum petr
qui primus apostolorū materiale gladiū vel
let exercere vt magistrū a iudeoz iniuria d
fenderet. audiuit. puer te gladiū tuū in vagi
nam. Idē pfirmatur eadez cā et qstione. ca.
cum a iudeis. ca. non pila. ca. clerici. ca. qcum
qz. Et di. l. ca. clericū dicit. Non puenit mi
litibus ecclesie militare seculo. Rō est fm
Tho. 2a. 2e. q. xl. qz in militari arte multa ē
inquietudo ptraria clericali officio. ita qz non
sunt cōpatibilia. propterea dixit apls. ij. ad
thimo. ij. ca. Nemo militās deo implicet se
negocijs secularibz vt ei placeat cui se pro
bavit. Qd dictū ponit lxx. di. ca. psequē.
Et xvj. q. j. ca. sunt nōnulli. Et xxi. q. iij. ca.
placuit. Et xxiij. q. viij. ca. reprehēbile. et ex

ne clerici vel mona. ca. multa. & ca. sed nec.
Notandum tamen scdm Thomam & Ale
 xandrum de ales in iij. volumine summe: q
 licz clerici nō possint nec debeant pugnare
 manu: pnt tñ in casu pugnare nutu: iussu: vel
 auxilio: sicut pbat xxij. q. viij. ca. igit & ca.
 scire nos oportet: & ca. omni timore. in ca.
 hortatu dicitur. **H**ortatu & precibus adriani
 romane vrbis epi exhortat karol rex bel
 lum: ptra longobardos suscepit. **E**t in ca. vt
 p idē habet: q beatus Gregori⁹ cūbus tu
 scie mādauit: vt ptra longobardos arma pa
 rarent: & militibus stipendiā decreuit. **N**ec
 solum pugnare: sed etiā arma deferre inter
 dictuz est clericis. vt patet de vi. & honesta.
 cle. ca. clerici. vbi dī. **C**lerici arma portātes
 excomunicent. glo. in ibi dicit: q si trāstuz
 faciunt per loca periculosa tunc pnt porta
 re arma: ad terrorē latronū. licet percutere
 non debeat nisi vim vi repellendo cuz mo
 deramine inculpate tutele. **S**ecūda pōi
 tio eius qui militiaz habet debite exercere
 dicitur virilis sexus. qui enim vult militare
 vir esse debet: non mulier. eo q mulierib⁹
 pōitio non est apta bellicis artibus. sunt nā
 q mulieres pauidē: timide: molles & delica
 te. nec sufficiūt ferre labores qui requirun
 tur in preliantibus. **P**erūtamen qñq inuen
 te sunt aliquē mulieres bellicose & strenue
 satis. **J**udith quidē vidua vt scriptura san
 cta tradit: trūcauit caput holofernis. **P**an
 thasilea amico regina in auxiliū troyanoꝝ
 venit. multaq in bello cuz suis puellis egit
 strenue ac virilē dimicando. **D**e **T**hamiri
 massagetarū regina scribūt **J**ustin⁹ & **P**ro
 pti⁹: q non muliebriter quādo cirus belluz
 sibi intulit: aduētū hostiū territa est. nā cum
 prohibere ipsos trāstū araxis fluminis pos
 set trāfire permisit: sperās sibi faciliore vi
 ctōiam inter terminos sui regni: & hostib⁹
 fugā difficiliore obiectu fluminis. **E**t cuz ci
 rus flumen pertrāisset firmassetq aliquā
 tisper castra: simulato metu: quasi fugiens
 instructa castra vino epulisq deseruit. **Q**d
 cum regine denūciatum foret: adolescentu
 lum filiū ad sequendū eum cum tercia par

te copiaz misit. **A**dolescēs at rei militaris
 ignar⁹ cū venisset ad castra tanq ad epulas
 nō ad plia omisiss hostib⁹ pꝛupit ad crapu
 las. cū at p exploratores edocet nocte re
 uertit cūctosq cuz regine filio interfecit. **A**t
 virago thamiris pbito vnico filio & militā
 tium magna parte: non lachrymis sꝫ hostiū
 sanguine cogitat iniurias vindicare. simula
 ta igitur dissidentia propter vulnus recen
 ter acceptum: cirū semper refugiebat quo
 usq hostē in insulas traxit. vbi dispositis in
 insidijs inter mōtes ducēta milia perfarum
 cuz rege deleuit. adeo q nec tāte clavis nū
 cius superferuit. cirūq caput amputatuz in
 ytre humano sanguine pleno reponi iussit
 dicēs. satia te sanguine humano quē trigun
 ta annis litisti. sanguinē hūitisti: sanguinēz bi
 be. **M**arrat in super **V**aleri⁹ maximi⁹ li. ix.
 rubrica de ira dicēs. q semiramis afflictoꝝ
 regina cū ei circa cultū capitis sui occupate
 nunciatū esset babiloniā defecisse altera p
 te crimiū adhuc soluta pti⁹ ad eā expugnā
 dam cucurrit: nec prius decore capilloꝝ in
 ordinē q̄ tantā vrbē in p̄tēz redēgit: quo
 circa statuta est in babilo nec posita illo ha
 bitu quo ad vltionē exigendā celeritate p
 cepti tetēbit. **S**ꝫ cum ista rara in mulierib⁹
 sint repta respectu tot belloꝝ q̄ gesta sunt
 in mūdo non sunt trahēda in p̄quentiam.
Tercia conditio illius qui militiam etu
 ose habet exercere: dicit dispositum corp⁹.
Non enim licet militiam assumere his qui
 bus corpora sunt delicata: quia vt inq̄ **P**ie
 ronym⁹ ad bemetriadē virginē **S**tatz cor
 pora delicata frangūtur. oportet ei go mili
 tes esse robustos: vt ferre possint famez: si
 tim: frig⁹: calores: & similia. **P**oet⁹ **V**egeti⁹
 li. j. de re militari ait **N**unq credo potuisse
 dubitari aptioꝝ armis rusticā plebē que in
 labore nutrit: sol ardōre paties: vmbre ne
 gligēs: balneoz nescia: delitiaz ignara: sim
 plici animo: paruo p̄tēa: duratis ad omiez
 maloz tolerātiā mēbris: cui gestare ferz
 ducere fossam: onus ferre: consuetudo de
 rure est. **E**t **V**eneca ad **L**ucillum ait. **N**ul
 lum laborē recusant man⁹ q̄ ab arma ab ara

tro transferatur. quisnam explicet quot la-
boribus quatuor. **P**er sepe hi qui ad bel-
la se pferunt. si quis homo scire velit: legat
cesaris: pompeii: scipionis: lucilli: marci an-
tonij: et alior gesta: immo interroget eos q
nostris teporibus sub his qui in reb⁹ bellic
flor: etissimi fuere militauerunt. dicant ipsi q
noctes duxerunt insomnes: quot diebus no
gustauerunt pane: quotiens erigere necessi-
tate asperissima frigora: caloremq intesos p-
tulerunt. **R**ecitat **F**rontinus de re militari
scipione emilianu in itinere cum amicis am-
bulantem accepto pane vesci solitum.

¶ **Q**uarta pbitio dicit affect⁹ iustus. milia-
tandum quide est pro iusticia. s. pro pria vel
utilitate rei publice. na vt ait **T**ullius li. 6°
de officijs. **B**ellu ita suscipiat vt nihil aliud
curi par queri videat: non debet miles fine
suu pstitueret lucru teporale: aut propriu co-
modum: sed p mune bonu. **P**ropterea **V**a-
lerius li. iij. rubrica de abstinentia p mendat
curi qui p sul factus contra samnites ab ipsis
auro deuinci tetatus est. na dum scano se be-
ret ligneo legatis samnitu vt erat se specta-
dum prebuit: qui paupertate ei⁹ mirati mag-
num auri publice missum benignis verb
hortati sunt recipere. risit ille z ait. caru vo-
bis z mihi superuacuu: metallu in patria re-
portare: non em habere auru mihi piciosum
existimo: sed auru habentibus imperare.

¶ **Q**uinta pbitio dicit animus magn⁹. vt em
inquit **G**alust⁹ in catillinario: **S**emper in
bello his maximu est periculū qui maxime
timent audacia. p muro habet. ex hoc **D**e-
neca li. iij. de qstionib⁹ naturalibus ait. **N**ul-
lus pnciosior hostis est: qz que audace angu-
stie facit. **E**t **D**egeti⁹ li. j. de re militari ait
Poc est in quo totius reipublice salus cōsi-
stet: vt tirones non tm corporalibus: s; etiā
animis prestatissimi eligatur. **E**t quide: ca-
uendum est ne dubitante formidatē mag ex-
ercitum ad pugna publicā aliqñ perducas.
Et ibide **D**egetius sequit. **I**psa bie q cer-
taturi sunt milites quid sentiat diligēter ex-
ploza. nam fiducia vel formido ex vultu: v-
bis: incessu: moribus cernitur: z noueris te

oportere differre: si exercitati bellatores
metuunt dimicare. **¶** **S**exta pbitio est pre-
uium exercitum. fm eniz q ait **C**assiodor⁹
li. j. epistolaru. **A**rs bellandi si non prelubi-
tur: cum fuerit necessaria non habet. **E**t h-
Degeti⁹ refert. **I**n omi prello nō taz mul-
tudo z virtus: qz ars z exercitiu solet psta-
re victoriā. hoc vtiqz declarant nobis exē-
pla. **S**cribit **F**rontinus li. iij. de re militari:
q **D**omit⁹ corbulo duab⁹ legionib⁹ z pau-
cissimis aurilijs disciplina corrept⁹ pāthos
substravit. **A**lexāder macedo quadraginta
milibus hominū iam ante a philippo patre
discipline assuefactis: orbē subegisse aggressus
innumeras hostiu copias superauit. **C**irus
bello aduersus persas xiiij. milib⁹ armatorū
innumerabile exercitu fudit. **L**ucul⁹ aduer-
sus mitridatē z tigranē cum quindecim mi-
libus armatorū hostiu innumerabile multi-
tudinē inhabile debellauit. **E**paminūdas
dux thebanor quattuor milib⁹ hominū ex-
quibus quadringenti tm equites erāt: lace-
demoniorum exercitu viginti quattuor mi-
lium pebitt: equitu milium sexcentorū vicit.
Pinc est q **D**egeti⁹ ait. **N**ulla alia re vide-
mus populū romanū orbē subegisse terraz
nisi armoz exercitio disciplina castrorū vsu
qz militie. **¶** **S**eptima pbitio dicit vict⁹ sobri-
us. debent milites eē sobrij z tēperati: neqz
licet eis incōtinēter z lasciuie viuere. propt-
ea **V**alerius maxim⁹ li. ij. de disciplina mili-
tari p mendat **Q**uintū ceciliū metelluz qui
aduersus iugurtā a romanis missus: omia q
vires possent effeminare bellantiū de exer-
citu remouit. **E**t **F**rontinus li. j. de re mili-
tari: scipionis pntentiā magnificat dicens
Scipio africanus in hispania cum inter ca-
priuas eximie forme virgo nobilis ad eum
esset perducta: que omniū oculos in se con-
uertebat: summa custodia habita spōso red-
didit. **I**n superg aurū quod parētes ei⁹ re-
dempturi: captiua scipioni attulerāt: eidem
sponso p nuptiali munere debuit. **Q**ua mul-
tiplici gratia vniuersa gens victa: imperio
populi romani accessit. **¶** **O**ctaua cōbitio
dicit promptū obsequiū. nihil vtiqz militis

bus est ita necessarium sicut prompta obediencia: quoniam ubi non est obediencia: non est ordo. Et ubi non est ordo: ibi confusio. **Ido** Aug⁹ li. v. de ci. dei: narrat illud quod ponit Valerius: qualiter mali⁹ torquat⁹ consul missus contra tusculanos precepto edixit: ne quis extra ordinem pugnaret in hostem. qui cum oratorus rei gratia in pretorio esset: filius eius in castris remansit: a tusculanorum duce iniurijs fuit provocatus ad iram a quo tandem audiuit. **Tu** ipse progredere mecum: ut modo iam hic euentu cernatur: quantum latinus eques prestat romano. qui vis provocatus atque imperii patris oblitus: ad bellum ingreditur et hostem interfecit. spolijsque detractis ad patrem accessit dicens. ut me pater omnes tuo sanguine natum referant: hec spolia capta ex hoste celo porto. quod ut pater cognovit consilio convocato eum morti tradidit. sic inquit ens. Quando neque imperium consulare neque maiestatem paternam veritus: abuersus edictum nostrum extra ordinem pugnavit: quatuor in te fuit disciplina militaris que stetit usque ad hanc diem res romana solvisti: meque in eam necessitatez adduxisti: ut aut reipublice mihi aut mei meorumque obliviscendum sit: nos potius nostro delicto plectemur: quam respublica tanto suo damno nostra peccata luat. mandavit igitur lictori ut ipsum morti traheret: quod tutius erat ipsum interficere: quam rempublicam militari disciplina carere. **Non**a positio de fidelitate firma. debent milites esse fideles etiam inimicis: dum eis quicquam promittitur. **Unde** Augustinus xxiiij. q. j. ca. noli ait. fides quoniam promittitur etiam hosti servanda est. Et de hoc satis commendatur antiqui romani: qui etiam suis inimicis fidelissimi erant. **Unde** Valerius lib^o vi^o. rubrica de iusticia: dicit camillo salistos obfidei: ludi magister liberos salistorum tanquam ambulandi causa extra murum eubectos: tradidit dicens. repetitis obfidiis: necessario civitatem imperata facturam. camillo non solum spremit perfidia sed etiam restrictis post terga manibus: magistrum virgis agenbum ad patres tradidit: sic adeptus benevictoriam: quam fraude non percuperat. nam salisti ob

hanc iusticiam se ei sponte dederunt. Multa etiam Valerius refert de fidelitate romanorum ac de fide publica. **Decima** positio de prudentia circumspecta. debet milites magis prudentie quam viribus corporis inherere: quod ingenium superat vires. Et maxime prudentia illis utendum est. quod ut dicit Valerius de disciplina militari. Nihil tam turpe inducitur in milite quam dicere: non putabam. eo quod cum omnis error emendationem recipiat. error qui in bello permittit emendationem non recipit sed errorem martis statim se quis penitentia. **Unde** ci^a ma positio de misericordia benigna. decemque prope milites esse clementes atque benignos. quoniam crudelitas vicium est satis contrarium humane positioni. **Idem** Aug⁹ li. j. de ci. dei: dicit de romanis. quod amabant sibi in laudibus dici. parceret sibi et debellare superbos. Et li. v. laudat clementiam marci marcelli. Egregius inquit romani nominis marcus marcellus. qui firaculas virbe ornatissimam cepit: fere ea pus fleuisse ruituram et ante eius sanguinem suas illi lacrymas effudisse. gessit et curam publicicie etiam in hoste servare. nam pusquam oppidum victor iussisset inuadi: constituit edicto. ne quis corpus liberum violaret. **Quod** exemplum ponit Valerius li. v. rubrica de humanitate et clementia. **Unde** decima positio de suprema confidentia. in deo namque fiducia militum est collocanda. quod ut dicit Judas machabeus ij. Machabeorum ij. ca. Non in multitudine exercitus victoria belli: sed de celo fortitudo est. Cum his itaque positionibus ut Valerius refert disciplina militaris est precipuum decem et stabilimentum imperii et tenacissimum vinculum et pacis tutela firmissima. Et de hac ait Ambrosius li. j. de off. illud quod non xxiiij. q. ij. ca. fortitudo. Fortitudo que bello patriam tuam a barbaris vel domi defendit infirmos vel a latronibus socios plena iusticia est. igitur beatissimus georgius milicie temporalis laudabiliter servavit quousque ad spirituale militiam longe meliorem se transiit.

Qualiter draco est animal terribile: quod beatus georgius occiso dracone convertit populum ad fidem christi. **Capitulum** ij.

Ecūdo beatus georgius fuit fortis in bello ferali dum. s. fera pessima draco nem ingentē virtuosissime superavit. tamen vt pars ista clarioꝝ sit tria pſideremus.

Primū est draconis pſidio.

Secundū draconis offeſſio.

Tercium draconis occiſio.

Primū quod pſiderare debem⁹ est draconis pſidio. **I**ndē em̃ **I**ſidor⁹ li. xij. ethi. draco maior est cūctis ſerpētib⁹: ſiue omniū bus aīantibus q̃ ſunt ſup̃ terram. qui ſepe a ſpelūcis abſtract⁹ ſer̃ in aerē: p̃citāq; p̃pter eū aer. **E**ſt āt criſtāt⁹ ore paruo ⁊ artis fiſtulis. vim āt non in dentibus ſed in cauda habet. gigniſ āt in ethiopia ⁊ in india. in ipſo incendio iugis eſtus. **E**t vt refert **P**linius li. viij. de naturali hīſtoria ca⁹. xiiij. draco. xx. cubitoꝝ magnitudine naſcīt ap̃d ethiopes. **E**t ca. xij. aſſerit: q̃ inter elephantes et dracones perpetua eſt dimicatio. **N**am draco cauda pſtringit elephāntē ⁊ cadere eū facit ſed non impune: q̃ dum interficit elephāntem interficiſ caſu ei⁹. **S**up̃ illū āt locū **H**eremie xiiij. ca. attraxerūt ventū ſicut draco nes **P**iero⁹ ait: draco eſt aīal valde ſitibun⁹ dum intantū q̃ vt pōt in aqua ſatiari. **E**t iō aperit os ṽeto vt ſic extinguat ardorē ſiſtis. vñ cū videt nauim in mari ⁊ magn⁹ eſt ṽetus q̃ velū: vt ibi hauriat ventū frigidūz volat ad velū. ⁊ q̃nq; p̃pter magnitudinē ⁊ corpis ⁊ p̃pter fortē ei⁹ impetum ſuertit naue. ⁊ naute qñ vidēt appropinquē draco nem: qd̃ percipiūt ex timore aque ſtatim deponūt velū ⁊ ſic euadūt. **I**deō dicit **S**oli nus addēs q̃ ethiopes vtunt ſanguine draconis p̃tra feruorē eſt⁹. veſcūtur etiā carni buſei⁹ p̃tra diuerſos morbos. **S**ciūt em̃ ſeparare venenū a carnib⁹ ei⁹. nam ſolū habet venenū in lingua ⁊ in felle. **E**t iō amputant ei lingua ⁊ fel. que receptiua ſunt veneni. ⁊ ſic abſtracto veneno vtuntur corpe reliquo tam in medicina q̃ in cibo. ⁊ hoc videtur tāgere **D**auis cum dicit **D**ediſti eū eſcā populis ethiopoꝝ. **A**ddit **P**linius q̃ vi veneni ſemper erigitur ei⁹ lingua. ⁊ q̃nq; ex calore veneni inſtāmat aerē ita q̃ videt ſpi

rare ex ſe ignē. **A**liquādo etiā emittit: dum ſibilat flatu: p̃tagioſum. **E**t inde corrumpit aer ⁊ inſiciſ: ⁊ morbus peſtilens inde generatur. in mari q̃nq; habitat: q̃nq; in fluminibus natat. in ſpeluncis ⁊ antris latitat. raro dormit: immo ſemp̃ vigilat. aues et beſtias deuorat. acutiſſimū habet viſūz vnde a remotis videt p̃redā ſuam. **E**t licet vera ſint iſta om̃ia: tñ quo ad magnitudinē neſcio an draco reliquos ſerpētes ſuperet. **N**ā **P**lin⁹ p̃tacto li. viij. c. xiiij. inq̃t. **M**egasthenes ſcribit in india ſerpētes in tantā magnitudinēz adoleſcere: vt ſolidos hauriāt ceruos thauroſq;. **A**luſgel⁹ inſup̃ li. vj. noctiū acticaz ait. **T**ubero in hīſtoriis ſcriptū reliq̃t bello p̃mo punico **A**ttiliū regulūz p̃ſide in africa caſtris apud brazudā flumē poſit⁹ p̃liuz grāde atq; acre feciſſe aduerſus vnū ſerpentēz in illis locis ſtabulantē: inſiſtate immanitatis: cūq; magna toti⁹ exercitus p̃ſictiōe baſiſtis atq; catapulſis: diu oppugnatuz ei⁹q; interfecti longū coriū: pedes centū ⁊ viginti romā miſiſſe. ſz quicq̃ ſit negari non pōt magnitudo ⁊ immanitas draconūz. ſicut p̃z nō ſolū relatu ſapientū: verū etiā experientia rex geſtarū. **E**t ſedū qd̃ pſiderare dbe mus eſt draconis offeſſio. inuenit qd̃ez georgius draconez quēdam populos grauiſſime offendentē. nā dum pueniſſz ad p̃uinciā libie: ad ciuitatē q̃ ſile ita dicebat ſe p̃ſerebat. **E**t vt ſcribit **I**ſidor⁹ xiiij. ethi. libro **L**ibia cirenēſis in p̃tes africae p̃ma eſt: a cirenē ṽbe metropoli: que eſt in ei⁹ finibus nūcupata. huicab oriētē egypt⁹ eſt: ab occaſu ſirtis maiores ⁊ trogodite: a ſeptētrione mare libicū: a meridiē ethiopia ⁊ barbaroꝝ varie nationes ⁊ ſolitūdines inaccessibiles: que etiā baſilicos ſerpētes creant. **I**uxta igit̃ ciuitatē p̃tactā ſile ita erat ſtagnum inſar maris: in quo draco peſtiſer latitabat: qui ſepe populum p̃tra ſe armatum in fugā vertebat: ſtatuq; ſuo ad muros ciuitatis accedēs plurimos occidebat. quap̃pter p̃puli ciues duas oues quotiē ſibi dabant: vt ita ei⁹ furorē ſedarēt. **C**ū ergo iam oues pene deſeciſſent: imito p̃ſilio ouē cum

adiuncto homine tribuebant. Cum ergo forte filij et filie omni darentur et fors nemine exciperet. Quada vice filia regis vnica sorte est deprehensa: draconi adiudicata. hac duz pater liberare non posset ppter furore potenter inuict ea vestib? regalibus: et amplexatus ea cu lachrymis et singultib? ad locu deputatu accedere dolens pmisit. Nec increbibile videri debet: potuisse dracone ciuitate vna ita grauer obfidere: vt cogerent ciues homi corpa sibi trahere: qm certu est: nescimus quo dei iudicio: ciuitates et gētes a minimis aialibus fuisse delatas. Refert naq Plinius li. viij. de naturalib? historia. A cuiusculis suffossus in hispania oppidu Atalpis in thesalia a ranis ciuitate in gallia pulsam. a locustis in africa, ex giaro cicladu insula a midios a murib? fugatos. in italia amidas a serpentibus delatas. citra cinamulgos ethiopes late deserta regio est a scorpiomb? solipicis gēte sublata. Terciu qd p sidera re debem? est draconis occisio. du em btus georgius appropinquasset ad locu in qpuella dracone prestolabat: forte ligata vela liquo mo pstricta: interrogata quid ibi sola faceret: cur ve amarissime fieret: illa factuz retulit. Qui btus georgi? noli inquit time re: qz ego te in xpi noie adiuvabo. Et dum hec loquerent: ecce draco veniens caput de aqua leuauit. Tunc georgi? equu ascēdens et signo crucis se muniēs: dracone ptra se veniente audacter aggredif: et lancea fortif vrbās: et se deo p mendās: ipm grauer vulnerauit: et ad terrā deiecit. dixitq puelle: p ipe zonā tuā in colluz draconis: nihil dubitans filia. Quob cū fecisset: sequebat eam velut māfuetissimus canis. Tuz ergo populus ciuitatis terrere nimius: a btō georgio pfortatus est. Et cū fide xpi plurimū p mēdasset: rex et oēs populi baptizati sunt. btus at georgi? euaginato gladio draconem occidit. quē extra ciuitatē efferri pcepit. Baptizati sunt at illa die viginti milia homi: exceptis paruulis et mulierib?. Rex at in honore beate marie et beati georgij ecclesiā mire magnitudinis pstruxit.

Qualiter beatus georgius forti aīo tulit seculissimos cruciatus: et tandē capitis ob truncatione martyri effect? est. Caplm. iij.

GEOrgio beatus georgius fuit fortis in bello passionali. nam ppter xpm a sperrimos cruciatus tormētaqz immanissima passus est. ideo ab ecclesia martyri ei? venerabiliter celebrabat. De quo in martyrologio sic scribitur. In perfide ciuitate biospoli: passio sancti Georgij martyris cui? gesta passionis et si inter apocrifas communeratur scripturas: tamē illustrissimū eius martyrium ecclesia dei inter coronas martyrum venerabiliter honorat. Quia autem vt ponit in ei? legenda: martyrio coronat? imperantibus Diocleciano et maximiano. Quo tpe seculissima erat persecutio xpianorum. Beatus itaqz georgius militari habitu abiecto: publice se xpianum vbo et opere demonstrabat. Quod de re datianus pces cōtra eum indignatus: iussit eū in cuculem leuari: et membratim corpus eius vngulis laniari. Appositis insuper ad latera facibus patentibus viscerum intimis: sale plaga eius fricari iussit. sed cum in fide pstant et immobilis permaneret: nocte christi tuleri visione pfortatus est. Videns vero datianus qd eum superare non posset: quēdam maleficū aduocauit: qui bis venenū bibendum georgio ppinavit. Quob vtiqz signo crucis facto: sine le sione bibit. quare magis ille ab christū pversus: xpianum fieri se postulauit. Quem mox iuber decollari fecit. sequēti die iussit georgiū poni in rota: bis a cutis gladijs vndiqz circūsepta. Sed statim rota frangitur et georgius inuenit illesus. Tunc iratus iussit eū in sartagine plūbo liquefacto plenā pici: qui remisso signo crucis in eam intrauit: in qua stetit sicut in recēti balneo et delectabili. Extrax? inde a pice fide monetur blāficijs: vt christo relicto sacrificet idolis. At georgius ad templū pergere petijt simulans velle idolis immolare. Tūqz ibi maxima multitudo populi conuenerat: orauit georgi? dñm: vt templū cū idolis dissiperet. statim ignis de celo descēdens

templū cum idolis et sacerdotibus cōcrema-
uit. Cūq; post hec datiano pñtaretur: vroz
datianū xpianū se dixit. Que iussu viri p
capillos suspēsa et flagellis durissimis celsa
emisit spiritū. Tandē georgi⁹ capiti⁹ absclit
one martiriū psummauit. felix at ai⁹ eius
ad celos pscendit: vbi in eternū dei iocunda
visione letabit: atq; cum xpo et sanctis eius
gaudebit in delitijs paradijs Amen.

Sermo quinquagesimus secūdus de beato
Marco euāgelista: qui leoni ppter dignas
illius animalis pditiones merito assimilatur.

Facies leonis a de-
xtris ipsoz quattuor. Scribū-
tur hec vba Ezechielis. j. ca.

Licet oēs euāgeliste loquatur de xpo: An-
q; matthe⁹ circa ei⁹ humanitates verlatur:
vt habens facies hominis pñunciatur est a
ppheta. et q; Lucas xpi expmit sacerdotiū
faciem bonis habere dicit quod est aiāl im-
molaticium fm antiquā legem. qm vō Jo-
annes diuinitatem xpi alti⁹ intonauit velut
hīs facie aquile designat. Marc⁹ aut xpi re-
gnū et resurrectionē ardēter pñunciāns:
leoni aiālū regi merito assimilatur. Dicūtur
vero hi quattuor euāgeliste: quattuor aiā-
lia. q; fm Iñdorū in vij. ethi. li. Per quattu-
or mūdi partes fides xpiane religionis eo-
rum predicatione disseminata est. aiālia au-
tem dicta sunt: qm ppter animaz hōis pñ-
ciatur euāgelium xpi. Cum igit hōierna-
die festū beati Marci ab ecclesia celebret:
laudes illi⁹ explozari volētes: triplicē eius
excellētiam fm tres leonis pditiones et p-
prietates explicabimus.

Prima dicitur viuacitatis.

Secunda animositatis.

Tercia gratiositatis.

Qualiter beat⁹ Marcus multos popu-
los viuificauit: euāgeliz scribēdo: predican-
do et obseruando. Capitulum. j.

Prima excellētia beati marci dī viuā-
citatis. et hec denotat in ppetate seu
pditione leonis q filiū dormientē excitat et

uiuificat. Nā vt scribit Iñdor⁹ xij. ethi. li.
Cum catul⁹ leonis nascit: tribus dieb⁹ et tri-
bus noctib⁹ dormire fert. tūc dein pri⁹s fre-
mitu vel rugitu veluti tremefcūs cubil⁹ lo-
cus suscitare dī catulū dormientē: sic quātū
ad h⁹ beatissim⁹ marc⁹ multos pctōres: in
peccatis mortuos excitauit et viuificauit.
Et hoc tripliciter.

Primo legē euāgelicā describēdo.

Secundo legē euāgelicā predican-
do.

Tercio legē euāgelicā obseruādo.

Primo beatus Marc⁹ vocauit multos
ad vitā legē euāgelicā describēdo. Et hic
tria dubia erunt declarāda.

Primū vtrū lex euāgelica oēm aliam legē
superet et excedat.

Secūm vtrū quattuor bebuerūt eē legē euā-
gelice principales scriptores.

Tercium vtrū beatus Marc⁹ in descripti-
one sui euāgelij potuit errare.

Ad primū dubiū rñdeo fm Nicholāū de li-
ra in plogo sup Mattheū: q; cuiuslibet le-
gis pñmēter date sunt qttuor pditiones

Prima est vicia extirpare.

Secūda mores seu act⁹ hōim ordinare.

Tercia inducere ad felicitatem.

Quarta lucide tradere veritatē.

In his qttuor pditionib⁹ lex euāgelica ex-
cedit oēm aliā legē et diuinā et hūanā vt pa-
tebit p singula discurrēdo. Prima igit pdis-
tio leg⁹ est: q; debet vicia extirpare. Ad h⁹
em leges date sūt vt q̄s puata castigatio co-
hibere nō potuit: metu penaz q̄ legibus in-
fligunt a maleficijs retrahāt. Pñ in plogo
decretaliū dī. iō lex pdis: vt appetit⁹ noxi-
us s̄ iur⁹ regula limite ē. Et di. iij. ca. facte
sunt Iñdor⁹ ait. Scē sūt aut leges vt earū
metu hūana coherceat audacia: tutaq; sit in-
ter improbos innocētia: et in ipis improbis
formidato supplicio refrenet nocēdi facul-
tas. Prop⁹ h⁹ dicit apl⁹s. j. ad Thimo. j. c.
Iusto nō est lex posita s̄ iniust⁹ et nō s̄ bōis
impijs et pctōib⁹ sceleratis et ptaminat⁹ pa-
tricidis et mīicidis homicidis et fornicarijs
mafculorū concubitoribus plagarijs men-
dacibus et periuris. In hac autem extir-

patione vicioꝝ lex humana inuenit defecti
 ua qꝫ non punit om̃ia mala. cuiꝰ rō est: quia
 lex cōitati proponit obseruāda. In cōita
 te autē pauci inueniūtū virtuosī & pfecti.
 & plures imperfecti & defectuosī. iō sicut pue
 ris aliqua permittitūꝝ que nō permittitūꝝ
 tur viris perfectis. ita in legibus que cōita
 ti seruāde imponuntur: aliqua mala minora
 permittitūꝝ vt maiora cuitētur. Sicut lex
 ciuilibis meretrices in ciuitatibus permittit:
 ne res publice propter imperfectionē mul
 titudinis que castitatem difficile obseruare
 pōt. dissensionibꝰ que propter libidineꝝ in
 surgent cōturber. vñ dicit Augꝰ li. de or
 dine. Aufer meretrices a ciuitatibus om̃ia
 p̃turbabis libidinibꝰ. verūtū ista mala q̃ bo
 no nō auferrī non pōt: relinqꝫ diuino iudi
 cio puniēda. vñ Augꝰ. j. de li. arbi. ait. Lex
 ista q̃ regen dis ciuitatibꝰ ferit: multa p̃cedit
 atqꝫ impunita relinqꝫ: que p̃ diuinā puidē
 tiam vindicātur. Similiter lex moſayca di
 uinit data: aliqua tñ mala p̃mittit: sicut per
 misit dare libellū repubij. vt habet Deute
 ronomij xxiij. ca. ne viros interficerent.
 Et dare ad vſurā extraneis ne fratres pro
 prios graſarent. Ratio huius fuit qꝫ lex illa
 data fuit populo dure ceruicis & imperfecto:
 ideo sunt eis permissa aliqꝫ mala minora vt
 euitent maiora. Propt qd saluator Matthei
 xij. ca. dicit iudeis de permissione libelli re
 pubij. Ad hūc iā cordis vestri permittit vo
 bis dimittere viros vestras. sic ergo patet qꝫ
 tam lex humana q̃ moſayca permittit aliqꝫ
 mala: & quantū ad hoc est imperfecta. Sed
 lex euangelica nullū malum permittit tan
 q̃ perfectissima: sed omnia excludit & puni
 enda predicat. propter quod legislator: enā
 gelicus ieſus xps dicit Matthei xij. ca. Di
 co at vobis: qꝫ de om̃i vbo ocioſo: multo g̃
 uius de nocuo: qd locuti fuerint hōies sup
 terrā: reddent rationē in die iudicij. Et si de
 verbo multo magis de facto. Scdō ad le
 gem pertinet mores seu actꝰ hūanos ad bo
 num ordinare. vñ dicit p̃ph. ij. ethi. Inten
 tio cuiuslibet legislatoris ē ciues facere bo
 nos. in hoc aut inuenit lex humana defecti

na quia de actibus exterioribus tñ ordinat
 Lex autē diuina ordinat actꝰ interiores. Si
 militer lex moſayca in hoc deficit. qꝫ vt ha
 betur in glo. super eplām ad Philippēſes
 iij. ca. prohibebat manū non animū. qd du
 pliciter potest intelligi. Vno mō erronee.
 Et sic intelligebāt doctores iudeoꝝ: ū dicen
 tes voluntatem malā non esse p̃ctm: nisi aliqꝫ
 mō exeat in actū. vt p̃z per Iosephū xij. li
 bro antiquitatū. Et qñ arguebat oꝛa eos.
 quia scriptū est Exodi xx. Non cōcupisces
 vxorē p̃mitui: rñdebāt sic. qꝫ hoc p̃cepto
 nō phibet cōcupiscētia vicioꝝ: sꝫ manifesta
 tio exterior. qñ dicat. non cōcupisces. i. si qꝫ
 cupiscētie non facias. vt per amplexus et
 oscula & similia. Sed hoc manifestū patet
 falsū: quia actꝰ exterior non habet malici
 am vel bonitatē morale: nisi inquantū pro
 cebit ab actu interiori. de sen. ex cō. ca. cum
 volūrate. Alio mō intelligit p̃dictū verū
 bum. i. qꝫ lex vetus prohibebat manū non
 animū. recte & bñ videlicet qꝫ lex vetus in
 paucis prohibebat animū & cōcupiscētiā
 interiorē. videlicet in vicio mechie & auari
 cie tñ. Et adhuc licet prohibet in istis cō
 cupiscētiā: non tñ transgressoribꝰ inflige
 bat aliquā penā. Et ideo in talibus inuenit
 imperfecta: lex at euāgelica tanqꝫ p̃fectissi
 ma generaliter phibet cōcupiscētiā malā
 & cōcupiscētiis indicit penā infligendam
 Propter quod saluator Matthei v. ca. ait
 audistis qꝫ dictum est antiquis: non occides
 Qui at occiderit reus erit iudicio. Ego at
 dico vobis: qꝫ om̃is qui irascit fratri suo: re
 us erit iudicio. Et eodē mō dicit de alijs p̃
 ceptis. Tercio ad legē p̃tinet ad felicitatē
 hōies adducere. verūtū lex humana non ad
 ducit: nisi ad felicitatē politicā: que est tran
 quillus & pacificꝰ statꝰ ciuitatis in vita mo
 rali. Sed ad felicitatē que post hanc vitam
 habetur ordinat lex diuina. qꝫ felicitas illa
 non habetur nisi per grām sui. qꝫ dicit ad Ro
 manos vj. ca. grā dei vita eterna. hanc autē
 gratiā lex moſayca non dabat sed ad ipsam
 disponebat: propter qd dicit ab Hebræis vij.
 ca. Reminē ad p̃fectū adduxit lex. Sꝫ hac

perfectionem a xpo danda expectabat hñ
q scribit Joānis. j. ca. **L**ex per moysenda
ta est: grā & veritas p iesum xpm facta est.
Propter qd saluator in pncipio euāgelice
doctrine dicit **M**atthēi iij. Penitentia a
gite appropinquit em regnū celoy. **Q**uar
to ad legē pertinet veritatē plane & lucide
tradere. cuius rō est. qz lex pponit multitu
dini intelligēda & suada. in multitudine aut
sunt plures deficiētes ingenio: & pauci scti
les & ingeniosi. propter qd lex que multitu
dini preponit. debet veritatē plane ac luci
de tradere. **I**n hoc aut inuenit lex humana
defectiua: qz ibi inueniuntur multe obscuri
tates & perplexitates. qd patet per legum
multitudinē & varietatē & mutationē: & ali
quarū arrogationē. vt patet in tūcti iura ca
nonica & civilia. **S**imiliter in hoc defici lex
moysayca: qz in velaminibz & figuris tradidit
veritatē de agēdis & credibilibz. in cuius fig
num moyses velata facie loquebat ad po
pulum. vt habet **E**xodi xxiij. ca. ideo apls
j. ad **C**orinthios x. ca. dixit. **O**mnia in figura
ptingebāt illis. **S**ed lex euāgelica in h
uenit pfecta: qz veritas qm veteri testamē
to latebat occulta per euidentia facti scā est
manifesta. **I**n cuius signum in passione dñi
quādo mysteria noue legis fuerunt imple
ta: velum templi scissum est mediū. vt dicit
Luce xxiij. ca. propter quod dicit saluator
Joannis xvj. venit hora cum iam nō in pa
rabolis loquar vobis: sed palā de patre an
nunciabo vobis. **P**ropter predicta quattu
or dicit psalmo xviij. lex dñi. i. lex euangeli
ca: que est dñi nri iesu xpi: immaculata quia
nullum viciū permittit: cōuertens animas.
quia act⁹ interiores anime pfecte ordinat &
disponit. testimoniū dñi fidele: qz ad felici
tatem promissam efficaciter perducit. sapi
entiam pfectā parauit: qz veritatez omni
bus lucide tradidit. **S**acit insuper ad huius
legis dignitatez legislatoris excellētia. **N**ā
preest omnibus qui leges tulerunt: immo cū
ctis angelis & hominibus ceterisqz creaturis
celi & terre. vt enīz trahit **S**idori⁹ v. ethi.
libro: multi fuerunt legis auctores. nam fo

roneus grec⁹ rex primus leges iudiciaz cō
stituit. **M**ercurius termegistus pm⁹ leges
egyptijs tradidit. **S**olon prim⁹ leges athe
nienfibz dedit. **L**igur⁹ pm⁹ lacedemō
nisa iura ex apollinis auctoritate confinxit.
Numa pōpili⁹ qui romulo successit in re
gnū primus leges romanis edidit. **D**eino
de cum popul⁹ seditiosos magistratus fer
re non posset: decē viros legibus scribēdis
creauit: qui leges ex libris solonis: in latinū
sermone translataz: duodecim tabul⁹ expō
suerunt. **S**uerūt autē hi **A**pūs. **C**laudius.
Senutius. **D**ecetius. **A**ulius. **M**anili⁹.
Sulpici⁹. **S**ectius. **C**urati⁹. **R**omul⁹. **P**o
stumius. **S**updicti tñ oēs dño iesu xpo: nec
in minimo valēt cōparari. **M**oyles vō gē
tis hebrez primus omnīū diuinas leges sa
cris lris explicauit. verūtamen quis vet⁹ &
nouum testamētū sint a deo data: tñ vetus
fuit datū mediātibus angelis. vnde **A**ctuū
vij. ca. **S**tephanus dicebat iudeis. acceptis
stis legē in dispositione angeloy. **S**ed nou
um testamētū dedit per seipsum xps de⁹
pro nobis incarnatus. propter qd **A**ug⁹ in
li. de sermone dñi in monte exponens illud
Matthēi v. **E**t aperiens os suū dicit. tūc a
peruit os suū qui in lege veteri agiebat ora
prophetarū. **E**t hoc est quod ait apostolus
ad **H**ebreos. j. ca. **M**ultipharie mltisqz mo
dis olim de⁹ loquēs patribus in prophetis:
nouissime diebus istis locutus est vobis in
filio quē pstituit herede vniuersorū p quez
fecit & secula. **S**ecundūz dubium fuit v
trum legis euāgelice debuerunt eē quattu
or principales scriptores. **E**t dicimus q sic
Et hoc propter figurā sacramenti: quia iste
quaternarius fuit in veteri lege multiplici
ter figuratus. **P**rimo in quattuor fluminibz
de paradiso eueuntibz de quibus scribitur
Genēsis ij. ca. **S**ecundo in quattuor
patriarchis principalibus: a quibus deno
minata est coria thabeer. i. ciuitas quattuor
que antea dicebat **E**bron. vt patet **J**osue
xiiij. ca. **Q**uia quattuor magni priarche sunt
ibi sepulti cum vxoribus. **S**abam eua. **a**bra
am **s**ara. **i**saac & **r**ebecca. **i**acob & **l**ia. **T**ercio

in quattuor circulis arche testamēti. **E**xodi
xxv. ca. Quarto in quattuor pedibus mēse
propositiōis. **E**xodi xxv. ca. Quinto in q̄t
tuor cornib⁹ altaris holocaustorum. **E**xodi
xxv. ca. Sexto in quattuor ordinib⁹ lapi
dum rationalis. **E**xodi xxv. c. Septimo
in quattuor deambulatorijs domus Salo
mons. iij. Regū vij. ca. Octauo in quattu
or ventis mortuos viuificatib⁹. **E**zechiel
xxxvij. ca. Nono in quattuor facieb⁹ q̄ ap
paruerūt in rota vna. **E**zechielis. j. ca. Deci
mo in quattuor fabris cornu hominū deij/
cientibus. zacharie. j. ca. Undecimo in q̄ttu
or quatzigs per orbē discurrētib⁹. zacharie
vj. ca. Duodecimo in quattuor aiālib⁹ ocula
tis ante et retro. **A**pocalipsi iij. ca. q̄ requiē
non habebāt die ac nocte dicētis Sanctus
sanctus sanct⁹ dñs deus omnipotēs: cui est
honor et gloria in secula seculorū Amen.
Tercium dubium fuit utrū beat⁹ **M**ar
cus euāgelium scribendo potuit errare. Et
ad hoc mōemus q̄ nō. tum quia illud quod
scripsit a spū scō accepit. tum quia et a petro
apostolo in principe multa didicit. vñ de ip
so ita refert **P**iero⁹ in p̄logo in **M**arcum
Marcus euāgelista dei elect⁹ et petri in ba
ptisinate filius: atq; in diuino sermone disci
pulus sacerdotiū in israhel agens scdm car
nem: leuita puer sus ad fidem xpī euāgeliz
in italia scripsit: ostēdens in eo quid et generi
suo deberet et xpō. hec **P**iero⁹. **U**bi ostēdit
beat⁹ **M**arci auctoritate: cui⁹ ad officiū scri
bendi euāgelii: dicit eū a deo electum et as
sumptum. in super et eū a petro erubiti⁹ asse
rit: enarrates deiū statū ei⁹ añ p̄uersionem: q̄
ad sacerdotes et leuitas p̄tinebat scire p̄teri
tas sci ipturas veteris testamēti: q̄ de xpō te
stimonium perhibēt: vt dicit **N**ichola⁹ de
lira in prologo in **M**arcū. Dum itaq; cū pe
tro romā venisset: et petrus ibi euāgelii p̄
dicaret: rogauerunt fideles qui erant romē
beatū **M**arcum: vt euāgelium ad perpe
tuam memoriā deberet conscribere. quod
ille fecit. scripsitq; euāgeliiū greco sermone
Et postmodū a quilegie iteruz scripsit illud
sermone latino: quod vsq; hodie in aquile

gienſi ecclesia ostēditur: et deuotione cōgrua
reſeruatur. **I**n hoc autē apparet q̄ spiritus
scūs erat in eo: q̄ cū fuisset hebre⁹: lingua
tamē oīm gentiuz loq̄bat. quare nec errare
neq; mēiri poterat: q̄ spūs sanct⁹ spiritus
est sapiētie et veritatis. **S**cdō bñs **M**ar
cus vocauit multos ad vitā legē euāgelicā
p̄dicādo. **N**am vidēs petr⁹ ipsum in fide
constātem a quilegiā illā destinauit. vbi ver
bum dei p̄dicās innumeras gentiū multi
tudines ad fidē xpī p̄uertit. **T**andē hermo
genam ciuē a quilegiēslem quē p̄uenerat ro
mam ad bñm petrū adduxit: quem petr⁹ ad
legiensem ep̄m p̄lecravit. **A**lte vero a quile
giā reuerſus cum a quilegiensem ecclesiam
optime gubernasset: **T**andē ab infidelibus
captus: martyrio coronat⁹ est. **B**eat⁹ vero
Marcus **A**lexādziaz iussu petrī petijt. Et
vt dicit filo discretissimus iudeorū in p̄mo in
gressu eius maxima multitudo in fide xpī et
deuotione et cōtinentie obseruatione abusa
nata est. **D**einde iuit egyptuz vbi idola de
struxit: maxima multitudo cōuertit: et vir
tutes multas fecit. venit cirenē et pentapo
lim vbi cecos illuminauit: mortuos suscita
uit: quos baptizauit et in fide xpī p̄firmavit
Tercio beatus marcus vocauit multos
ad vitā legē euāgelicā obseruādo. hic terre
na ōnia spernit: celestia desiderat: virtutes
amplectitur. vicia detestatur et deū diligit su
per omnia. vt diximus in p̄mo dubio. hanc
Marcus p̄fessus indefinēter vsq; ad mor
tem coluit et seruauit. pro hac infirmitate
sibi amputauit: vt **P**ieronym⁹ refert
in prologo in **M**arcum: ne ad ordinē sacer
dotij posset humano iudicio p̄moueri. **D**e
rum tñ dispositio dei et auctoritas sancti pe
tri p̄ualuit qui ipm **A**lexādziaz ep̄m destina
uit. **N**otandū tñ hic q̄ vt dicit **N**icholaus
de lira sup̄ xxvij. ca. **M**atthei. non est ampu
tandum aliquod membrū vt emittetur pecc
catum. tum quia per hoc nō excludit̄ p̄cupi
ſcentia interior in qua riget p̄ctm. tūz q̄ p̄
aliam viam potest melius obuiari peccato
per rationem et liberum arbitrium coher
cendo membrū a p̄ctōz exercitio. Et sic of

manus abscidi: in quantum prohibet ab illi cito actus: quia manus abscissa non potest aliquando agere. Et eodem modo exponendum est de alijs membris. **¶** Quia autem Marcus amputavit sibi pollicem: potuit esse quod id fecerit instinctu spiritus sancti: ut dicit Nicholaus de lira in primo libro in Marcum.

¶ Qualiter beatus Marcus comparatur leoni propter magnanimitatem qua habuit in toleratione martyrii: et divinis consolationibus sibi factis. **¶** Capitulum. ij.

Secunda excellentia beati Marci dicitur animi molitas que leonis proprietati recte convenit. Nam ut refert Plinius: leo est animal animi molum satis et audax: qui maxime in periculis apparet gloriosus. unde cum persequitur a canibus et venatoribus non latitat nec se occultat: sed sedet in capis ubi videri possit et ad defensionem se parat. unde ubi virgultus filius usque penetravit acerrimo fere cursu: valde reputas turpitudinem abscissionem. non enim se abscondit eo quod timeat: sed solum ne timeatur. Quod vulnera mira observatione novit primo se tangente: etiam in qualibet multitudine: primum percussore. Et cum quis telum miserit: eum non tetigerit correptum raptatumque sternit: sed nequaquam ipsum vulnerat siue ledit. que omnia ex animi generositate proveniunt. Sic beatus Marcus inter tormentorum supplicia fuit imperterritus: cuius passio fuit valde acerba. Primo quod fuit bis per civitatem fune ligato ad collum eius tractus. Cum enim in solennitate pascale missam celebraret: pueri illuc omnes et fune in collo eius missum ipsum per civitatem traherent dicentes Trahamus bubalum ad loca buculi. erat enim locus extra civitatem alexandrie iuxta mare qui sic vocabatur. Secundo fuit toto corpore laceratus: et carnes eius in terram fluebant. Tercio fuit sanguine cruciatus: nam illo lapide srigabatur. Quarto fuit in carcere reclusus: ibique usque mane dimissus. Meruit tamen in hoc mundo pro plurimo multiplici consolatione. Prima fuit divina confortatio: nam ipse dominus ihesus christus eum visitavit confortavitque dicens. Pax tibi Marcus evangelista meus: noli timere quia ego sum

tecum ut cruci te. Secunda fuit angelica apparitio: nam angelus ad eum in carcerem venit et ipsum confortatus fuit dicens. Ecce nomen tuum in celo scriptum est. sociusque factus es supernarum virtutum. Tunc igitur facto traherent eum sicut prius dicentes. trahamus bubalum ad loca buculi. Ille autem dum traheretur gratias agebat dicens. In manus tuas domine commendo spiritum meum. Et hec dicens spiritum exhalavit. Cum autem pagani corpus vellet perturbare. subito aer turbatur. gradus exponit. tonitrua intonat. fulgura coruscant. ita ut quilibet evadere niteretur. Christiani vero corpus eius rapuerunt. et in ecclesia cum omni reverentia sepelierunt.

¶ De gratitudine leonis per exemplum declarata. in qua sibi beatus Marcus assimilatur cuius presidio respublica venetorum sustentatur. eiusque gloria in dies augetur. **¶** Capitulum. iij.

Tercia excellentia beati Marci gratiositas nuncupatur. Et in hac cum leone convenit. nam est animal homini satis amicabile ut inquit Isidorus. xij. libro circa hominem leonum natura est. ut non nisi lesi nequeant irasci. patet enim eorum misericordia exemplis assidue. Prostratis enim parcunt. Captivos obuios repatriare permittunt. hominem non nisi in magna fame perimunt. Plinius autem li. viij. de naturali historia refert quod leo est animal valde gratum cognoscens et diligens beneficientem. nam quantum spectat ad amicitiam demonstrat exemplum mentozis. de quo ita refert mentoz siracusanus. in siria leone obvio suppliciter volutate attonitus pauore cum refugiendi videret sese fera opponeret et vestigia laboraret abulanti similis animaduvertit in pede eius tumorem vulnusque. Et extracto furculo liberauit cruciatu. Pictura casum hunc testatur siracusis. Per recognitionem vero beneficij a leone suscepti sic sequitur Plinius. Heliis faminis natione in africanis delatus mane et iuxta litterispecto leone hiati minari arboris fuga petijt. A leone cum bibus ad arboris hiati quo terruerat misationem petebat. Quod enim morosus audidit inheferat dentibus eius cruciatuque inedia. quare heliis timore depositio

descendit de arbore et leonē abiunxit: libera-
uitq; eum ab illo impedimento osse de ipfi
us ore euulso. **T**rabuntq; q̄dū nauis ea in
portu stetit: retulisse gratiam venatus agre
gando. **A**ulus gelius vero li. v. noctiū actica
rum stupēdissimū inducit exemplū de leo-
nis gratitudine. **A**ppion inquit litteris ho-
mo multis prebit: narrat se rome vidisse q̄
tiaz leonis exhibitā. androbo cuidā (erat ip-
se seru⁹ viri p̄sularis) qui ad bestias damna-
tus fuit: inter quas aderat leo vnus terribi-
lis valde. hic vt androbo vidit procul repē-
te quasi admirat⁹ stetit: ac deinde sensim at-
q; placide tanq̄ noscitatūbus ad hōiem ac-
cedit. **T**um caudā moze atq; ritu adulantū
canā: demēter et blāde mouet: hominisq; se
se corpori adiūgit. **P**urag ei⁹ et man⁹ pro-
pria exanimati metu lingua leuiter demul-
cet. androbus inter illa blādimēta amissum
recuperat animū: paulatinq; oculos ad cō-
tuentū leonem refert. **T**um quasi mutua
recognitione facta: letos et gratulabundos
videres hominē et leonē. **Q**ueres cuz oēs
in admirationē traxisset: eductus androbus
atq; cesari presentat⁹ requirit. **N**ur sibi leo
tam familiarē se prebuisse. **A**t ille **L**uz in-
quit affricā proconsulari imperio me⁹ dñs
obtineret: ego ibi iniqu⁹ quotidianis vberī-
bus ad fugā sum coact⁹: et vt mihi a dño ter-
re illius p̄fide tutores latebre foret: in cā-
pozum et arenarū solitudines p̄cessi: ac defi-
ciente cibo consiliū fuit: morte aliquo pa-
cto querere. tum sole medio rapido et fla-
granti specū quādam nactus remotam late-
brosamq; in eā me rapio et recodo: neq; ml/
to post ad eādem specū venit hic leo: debili
vno et cruēto pede gemit⁹ addēs et murmu-
ra dolorē cruciatūq; vulneris p̄miserantia:
atq; illic p̄mo aspectu pauere cepi. **S**ed
postq̄ introgressus leo initis et mansuet⁹ ac-
cessit: et sublatū pedē ostendere mihi et por-
rigere quasi op̄is petēde gratia visus ē: ibi
ego stipem ingentē vestigio pedis ei⁹ herē-
tem euulsi: conceptaq; saniem vulnere inti-
mo expressi: atq; deterfi cruores. **N**ille tunc
mea opera et mebla leuatus: pede in mani/
bus meis posito recubuit et quieuit. atq; ex

eo die triennū totum ego et leo in eadē spe-
cu eodēq; victu vicimus: naz quas venaba-
tur feras membra op̄miora ad specūz mihi
suggerebat: que ego ignis copiaz nō habēs
sole meridiano torēs ebebā. **S**ed vbi me-
vite illi⁹ ferme iam pertelus est: leone in ve-
natum p̄fectore reliqui specū: et viam fere-
tridui permessus a militib⁹ visus apprehen-
susq; sum. **E**t ad dñm ex africa romā deduc-
tus: is me statim rei capitalis damnandū
bandūq; ad bestias curauit. intelligo autem
hunc quoq; leonē me tunc separato captū:
gratiam nunc mihi beneficij et medicine re-
ferre. **Q**uibus auditis androbus a pena so-
lutus: et leo libertati donat⁹ fuit. **P**ostea in-
quit appion videbam⁹ androbo et leonē lo-
co tenui reuinctum vbe tota circum taber-
nas ire: donari ere androbo florib⁹ spargi le-
onem: dñesq; fere vbiq; obuios dicere: hic
est leo hospes hominis. hic est homo medi-
cus leonis. **A**d sanctū **M**arcū iam rede-
amus: qui q̄ sit gratus deuotis suis experie-
tia ipsa declarat. **V**eneti quib⁹ anno domi-
ni. cccc. lxxvj. corpus eius de alexādia vene-
tias trāstulerunt. vbi eccle sia in honore san-
cti **M**arci mire pulchritudinis fabricata ē:
ibiq; sacrum illud pignus reconditū. **E**t licz
a cunctis fidelibus beatus marcus venera-
tur: tamē veneti illū deuotione singulari
fima colunt. illū suum apud deum habēt in-
tercessorē precipuū. illum p̄fectore et pa-
tronum eorū benignissimū p̄dicat et con-
sistentur. quibus q̄ sit ipse beniuolus: q̄q; q̄
tus illius ciuitatis celsitudo manifestat. cui
recte puenire potest illud p̄saliniste dictum
Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. **Q**uā
suis meritis beat⁹ **M**arcus exaltat in dies.
Presidio igitur **M**arci gloriosissimi ad qd
veneti semper p̄fugiant: liberatū a guis-
mis malis. et meritis illius eoq; stat⁹ immo-
biliter cōseruatur. **O**b quod petrus damia-
nus in sermone dicit. **B**eata es o alexādia
triūphali huius sanguine purpurata. **S**elix
et tu italia corporis huius thesauro diues ef-
fecta. **G**audcant itaq; et letētur veneti: qui

apud celestem regem beatum Marcuz habent sollicitissimū intercessorem: sperantes inubitanter per illius suffragia non solum temporalem gloriam ampliari: sed acquirere dei gratiam in presenti: et in futuro vitā eternam Amen.

Sermo quinquagesimus: de beato Luca evangelista qui ut bos vel vitulus figuratur: eo quod a sacerdotio incipit zacharie. Et Christi genealogiaz per sacerdotes describitur.

Lucas medicus christianissimus salutem vobis. Verba sunt doctoris gentium in epistola ad Colocenses. iij. ca. In ordine quatuor evangelistarum post Mattheum et Marcum tertius ponitur beatus Lucas. De quo ita inquit Iffidorus libro vj. ethimol. Lucas greci sermonis eruditissimus evangelium in grecia scripsit secundum theophilo episcopo: imitans a sacerdotali spiritu dicēs. Sicut in diebus herodis regis iudee sacerdotes quidam nomine zacharias: ut manifestaret christum post natiuitatem carnis et prebicationē euangelij hostiam fuisse effectum pro salute mundi. ipse est enim sacerdos de quo dictum est in psalmis Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchiselech. ubi enim Christus aduenit sacerdotium iudeorum obmutuit. lex et prophetia cessauit. hec ille. Cum ergo hodierna die huius euangeliste memoria dignissima sancta ecclesia celebrat. rationabile est ut laudes eius non taceamus possunt utique de ipso multa narrari que fidelibus cunctis ob reze magnitudinem iocunda gratissimaque esse debent: quibus etiam et nos dicimus verba pauli in themate posita: ubi de beato lucas tria laude digna continentur mysteria a nobis contemplanda.

Primum dicitur qualitas.

Secundum virtuositatis.

Tercium utilitatis.

De gente et patria ac exercitio beati Lucę atque qualiter ad medicos est recursum: qui infirmos ad passionem inducere tenent et de salario medicorum. Capitulum. j.

Primum mysterium a nobis contemplandum est qualitas. quod continetur in verbis apostoli qui ait. lucas medicus: ostendens qualē conditionis extiterit: antequam Christi discipulus iungeretur. Sed Piero in prologo in actibus apostolorum latius id exprimit dicēs. lucas natione sirius: cuius laus in euangelio canitur: apud antiochiā medicine artis egregius: et apostolorum Christi discipulus fuit. Et in prologo in lucā ait. lucas natione sirius antiochenus: arte medicus. ubi conditione eius denotatur quantum ad tria.

Primo quantum ad gentem.

Secundo quantum ad patriam.

Tercio quantum ad exercitium.

Primo Pieronymus denotat positionem beati luce quantum ad gentem: quia dicit eum natione sirium. est autem siria ut Iffidorus dicit xij. li. ethi. que ab oriente fluuiio eufrate: ab occidente mari mauro et egyptio terminatur: transiens a septentrione armeniam et capadociam: a meridie finem arabicum. Situs eius porrectus in immensam longitudinem: in lato angustior. habet enim in se prauitias comagenam. feniciam. et palestynam cuius pars est iudea: abscissa saracenis et nabatheis. Et ut multi verissime tradunt: est siria regio speciosissima. fertilissima frugibus et fructibus armentis: pecubibus. equis asinis et camelis ditissima. In cecris in specibus aromaticis et metallis munitissima ciuitatibus et castris. Irrigua nobilissimis fluuijs et lacubus atque stagnis huiusmodi nobiles portus maris. et hoc precipue in palestinis maritimis et fenicijs. Et hoc itaque beatus lucas orientem duxit. **S**ecundo Piero denotat positionem beati luce quantum ad patriam que fuit antiochia. de hac ita dicit Iffidorus. li. xv. ethi. selectus vnus ex pueris alexandri post mortem eiusdem occupato regno orientis: ubi in siria condidit: eamque ex antiochi patris sui nomine antiochiā nuncupauit: et sirie caput instituit. Tercio denotatur positio beati luce quantum ad exercitium: quia erat medicus arte exercens medicinē. medicina autem ut inquit Iffidorus li. iij. ethimo. est que corporis vel tuetur vel restaurat salutem: cuius materia est

satur in morbis et vulneribus. Et dicitur medicina a modo id est a temperamento. unde huiusmodi medicina quasi modicina, huius artis auctor aut repertor apud grecos prohibetur apollo. hinc filius eius esculapii laus de vel opere ampliat. Sed postquam fulminis ictu interist: interdicta ferre medendi ars et arsimul cum auctore defecit: latuitque per annos pene quingentos: usque ad tempus artaxerxis regis persarum: tunc ea reuocauit in lucem ipocrates asclepio patre genitus. Insula cheo. Quia de medicis loquimur: tria occurrunt in hac parte dubia soluenda.

Primum utrum medici vocandi sint ab infirmis ad eorum sanitatem procurandam.

Secundum utrumque medici teneantur infirmos ad professionem inducere.

Tertium utrum medici possint propter infirmorum curam precium recipere.

Primum dubium utrum medici vocandi sint ut infirmorum sanitatem procurent. Et quidam dicunt quod non. Nam deus est qui sanat et quod occidere potest et viuificare. unde sapiens Ecclesiastici xxxviii. ca. inquit. a deo est omnis medicina. Et mesue in prologo. sanat solus languores deus. Et Iacobus. v. ca. sue canonice: infirmas quis in vobis inducat presbiteros ecclesie et orant super eos: yngentes enim oleo in nomine domini: et oratio fidei sanabit infirmum: et alleviabit eum dominus. Et Iob v. c. in crepationem domini ne reprobos. quia ipse vulnerat et medetur. percutit et manus eius sanat. Et beata Agatha dicebat. medicinam carnalem corpori meo nunquam exhibui: sed habeo dominum qui solo sermone restaurat universa. Sed contrarium perari potest per auctoritates et exempla. Inquit enim sapiens Ecclesiastici xxxviii. ca. da locum medico: etenim dominus illi creauit: et non discedat a te quod opera eius sunt necessaria. Et iterum ibi. Proa medicum: propter necessitatem enim creauit illum altissimus. Et iterum ibidem. Altissimus deus creauit medicinam: et vir sapiens non abhorrebit illam. Et Augustinus in regula dicit. si non est certum de infirmitate alicuius fratris medicum consulat. Et xxiii. q. viii. ca. de thirij. §. seq. gratianus

ait. Quis certissime sciam? neminem ultra terminum sibi a deo prefixum esse victurum: omnibus tamen languentibus non incogruere medentibus. Sancti viri insuper sunt medicinalibus. nam legimus de iohanne euangelista: quod exisset in balneis videns cherintum hereticum dixit socijs. fugiamus hinc ne balnea corrumpant in quibus cherintus filius diaboli lauat. Et de hoc habet xxiii. q. j. c. dominus. Sanctus insuper germanus episcopus capuanus ad balnea infirmitatis causa accessit. ut refert Gregorius in iiii. dyalogorum libro. Sic et alij sancti medicinam non recusarunt. quare ad omnem dubietatem amouendam: dicendum est quod deus omnes infirmitates et solus sanat effectiue: tamen septus agens per causas secundas siue mediatis causis secundis effectum sanitatis inducit. Operatur quidem deus mediantibus causis secundis non de necessitate: sed ut seruetur ordo sue ineffabilis sapientie. Quis igitur preter naturam operari semper posset si vellet: tamen id raro facit. tum iudicat hoc humane salutem expedire. si quis igitur medico indigeret: cum possit illi habere: expectaret a solo deo sanitatem: quia ter peccaret: quod taret deum nisi super hoc haberet familiare consilium spiritus sancti. sicut habuit beata agatha. erat. n. ex parte diuina benivolentia. ut dicit Theophylactus. q. lxxviii. arti. j. in ratione ad terciu ar. Et sic per quod licet a deo sit spiritus sanctus expectanda: principaliter tamen quod medicus est instrumentum dei et artifer nature quendam est et consiliosus atque iuxta ipsius documenta sibi ueniendi egrotis. Hinc Cassiodorus vi. li. eplax epla xviii. ait. inter utilissimas artes quas ad sustentandum humane fragilitatis indigentia diuina clementia tribuit: nulla videtur pretere aliquid simile ei quod potest auxiliatrix medicina pretere. ipsa. n. morbo picitatis misericordia gratia semper assistit. ipsa contra dolores animi a imbecillitate presertim. Et ibi nos nititur eleuare: ubi nulle diuitie nulla potest dignitas sibi uenire. Iuris periti palmites hinc quod negocia descendunt singulos. sed quanto gloriosius est descendere vel depellere quod mortem videtur inferre et salutem egrotanti promittere. de qua coacti fuerat ceteri desperare. hec ille.

Secundum dubiū fuit utrū medici teneantur infirmos ad p̄fessionē inducere. **A**d qđ rñdeo qđ ipsi tñent seruare illud qđ scribitur extra de penitētijs et remissionib⁹ ca. cum infirmitas vbi sic habet. cum infirmitas corporalis nonnunq̄ ex pctō pueniat: dicēte dño lāguīdo quem sanauerat: vade et amplius noli peccare ne deteri⁹ tibi cōtin⁹ gat. pñti decreto statui⁹ et districte p̄cipimus medicis corporum: vt cum eos ad infirmos vocari p̄tigerit: ipsos añ om̄ia moneant et inducāt: vt medicos aduocent aīay vt postq̄ fuerit infirmo de spūali salute p̄uisum: ad corporalis medicine remediū salubrius procebat: cum cessante causa cesset effect⁹. vbi dicit **Jo. an.** in nouella qđ signāter dicit decretalis nonnunq̄. qz non semper aliquādo. vnde vij. q. j. gregorius ait. cū percussio corporalis imminet: vtrū pro vindicta vel purgatione p̄tingat iudiciū dei in h⁹ ignoratur. p̄stitutio igit illa medicis iniūgit ex p̄cepto in quacūq̄ infirmitate siue mortali siue non mortali. **S**ed dubiū est an sufficiat medicis tñ admonere infirmos qđ vo-cent p̄fessores quibus p̄fiteātur: an etiā requiratur qđ ita inducāt vt etiam sequat̄ effectus. s. qđ infirmus p̄fiteat̄: alias medic⁹ de-relinquat eū. **E**t de hoc videt̄ sentire **Po-siti.** qđ sic: sed dura videt̄ talis opinio cū in periculo p̄stitutis quātumcūq̄ etiā obstinatis fit s̄bueniendū s̄m ordinē charitat⁹. nec textus hoc dicit. ideo petrus de palude dicit qđ tenētur medici tñ ad monendū.

Terciiū dubiū fuit utrūq̄ medici p̄ infirmorum cura possint stipendiū siue salariū recipere. **A**d qđ rñdetur ex dictis **Augusti** ni xliij. q. v. c. nō sane. qđ sic. quia vt dixit x̄ps **Auce** r. ca. dignus est operari⁹ mercede sua nec ex hoc qđ medicus accipit et petit salariū dicitur videri sciētā suā vel sanitatem (que spiritalia sunt) s̄ locat opas suas p̄ suo labore habito tunc vel pñ in studendo. nam vt scribit **r. q. ij. ca. p̄carie.** nemo de suo cogit facere bñficiū. **Q**uāntē sancti i medici cōfmas et damianus nil susceperint cū curabant infirmos: hoc iō fecerūt ne viderētur

vēdere gratias sanitatū: quia non virtute et industria humana: sed infusione diuina docti fuerāt illā artē et miraculose sanabāt. **S**i cut etiā heliēus propheta post naaman curatum a lepra nil tēporale accipe voluit. et giezi qui ex auaricia p̄ciū occulte accepit sine scitu heliēi: lepra p̄cussus est. vt scribit iij. regū v. c. **L**icet igit medic⁹ moderatū larius p̄tere et accipere: quos intelligendū est ab his qui possunt: nam pauperib⁹ nō valentibus soluere gratis debēt mederi: et nō se ab eorū cura s̄trahere: quia hoc eēt inō recte occidere. mortē enim probat languētibus inferre qui hanc cum potest nō excludit. vt dicit **Simachus** papa. lxxxiij. di. ca. j. **D**iximus om̄ia sup̄dicta tum ad laudes medicorū de quorū numero sanct⁹ lucas fuisse predicat. tūz etiā vt et sup̄sticiosos dānem⁹: qui dum pñt in suis infirmitatib⁹ medicorū auxilio sanari illos negligūt et p̄ternūt. tūz insuper vt medicis pauperes et impotētes ad soluendū p̄mentatos efficiamus.

De virtutibus sancti luce in quo nullum peccatum scz mortale fuit post conuersionem ab x̄pm: quoniam in eo erat spiritus sanctus: ob quos perseverauit in sanctitate vsq̄ ad mortem. **Capitulu. ij.**

Secundū mysteriū a nobis p̄templandum de b̄to luca d̄r virtuositatis. fuit quidē virtuosus: ideo paulo et ceter⁹ charissimus. qz **Licerone** teste **Nihil** est amabilius etute. **Q**uantum vero et etuosus et sanctus extiterit b̄tus **Lucas:** oñdit **Piero** in prologo in lucā dices. qđ lucas discipul⁹ apostolorū fuit qui paulū secut⁹ est vsq̄ ad con-summationē ei⁹ p̄ martyriū. s̄ in vbe roma seruies dño sine crimine. nam neq̄ vxorem vnq̄ hñs neq̄ filios: septuaginta quatuor annorum obiit in bithymia plen⁹ spū scō. ex quibus verbis colligimus tres cōditiones virtutum beati luce.

Prima dicitur puritatis.

Secunda veritatis.

Tercia firmitatis.

Prima cōditio dicitur puritatis: qz virtutes eius fuerunt sine aliq̄ admixtione alicu

tus peccati. Nam inquit **Piero** q̄ seruiuit
dño sine crimine: hoc est sine pctō mortali:
saltem post puerfione suā s̄m **Nicholaū** de
lira. Sed pleriq̄ dubitat̄ vtrū beatus **lucas**
fuit vnus de septuagintaduobus discipulis
christi. vt enim ait **Damasus** papa lxviij. di.
ca. cor. epi. Non ampli⁹ q̄ duos ordines in
ter discipulos dñi esse cognouimus. i. duode
cim apostolorū ⁊ septuagintaduoz discipu
lorum. Et **Macletus** papa xxj. di. c. in no
uo testamēto: dicit. vidētes autē ipsi aposto
li mellez esse multā ⁊ operarios paucos: ro
gauerūt dñm mellis vt mitteret oparios in
mellem suam. vnde ab eis electi sunt septu
agintaduobus discipuli. Et de his dicitur **luce**
x. ca. Designauit dñs ⁊ alios p̄dicandū ab
os: sicut deus accepit de spiritu moysi: ⁊ de
dit septuagintaduob⁹ viris qui regerēt po
pulum cum moysi: vt dicitur **Numeri** xj. c.
Iste etiā numerus figurat⁹ fuit in septua
gintaduab⁹ palmis q̄s inuenerūt filij isrl' in
deserto. **Exodi** xl. c. Insuper ille numer⁹ p̄ue
niebat septuagintaduab⁹ linguis in q̄s mū
dus diuinus est: quibus p̄dicandū erat euā
gelium christi. **Modo** de **luca** varia est opi
nio. Nam quibā asserunt eum fuisse discipu
lum apostolorū ⁊ non dñi: ita q̄ domino p̄e
dicanti non adhesit: sed post resurrectionē
eius ad fidē venit. Alij autē referūt ip̄m fu
isse vnū de septuagintaduobus discipulis:
quoniā dum narrat apparitionē xp̄i factam
duobus discipulis eūtib⁹ in emaus nomē
vnius scz cleophe explicat: alterius vero ta
cet: quod ex humilitate fecit: quia ipse fue
rat secundus. Et istud p̄muniter tene⁹ a do
ctoribus. Et quibus dicat **Piero** ip̄sum disci
pulum apostolorū fuisse: hoc est: quia paulo
in omnibus tribulationib⁹ semper adhesit:
⁊ ab eo nunq̄ discedēs eidē in p̄dicatiōibus
subsidiū fuit. de quo ij. ad **Timotheū** iij. ca.
Paul⁹ dixit: **lucas** est mecū solus. i. tanq̄ ad
iutor ⁊ defensor. ⁊ ij. ad **Corinth.** viij. c. Di
uinitas est. **lucas** ab ecclesijs comes pere
grinationis nostre in hanc gratiam que mi
nistratur a vobis. **Secunda** cōditio viri
tutum beati **luce** dicitur veritatis fuerunt

quippe in eo virtutes vere: quia charitate
informate: quod probat⁹: quoniā fuit plen⁹
spiritu sancto. Sed hic infensendū est et dis
putandū vtrū absq̄ charitate possit eē ali
qua vera virt⁹. Et q̄ sic videtur. nam **Pro**
sper in li. sententiarū ait. omnis v̄tus p̄ter
charitatē potest esse p̄mūnis bonis ⁊ malis
Et **Piero** xxviij. q. j. s. ex his inquit virtu
tibus romani promeruerūt imperiū. Nam
virtutis est bonū actū p̄ducere: ⁊ hoc fieri
potest sine charitate. Quis enim antiquo
rum romanorū gesta virtuosā non reputa
bit: de quibus tanta laude digna narrant⁹: et
tamē cum infideles essent ⁊ ydola colerent
absq̄ charitate talia facere potuerunt: ex q̄
bus aliqua exēpla de legem⁹ ex multis vale
rium publicolā **Aug.** li. v. de ci. dei. de pau
pertate p̄mēbat. **Is** vt **Palen⁹** recitat lib.
iij. finito regio imperio in vrbē inittū cōsu
latus accepit ⁊ tres p̄sulat⁹ acceptissime re
xit: ⁊ tātē fuit paupertatis q̄ patrimoniū ei⁹
ad impēsas equequarū defecit. De catone
v̄ticēsi fert⁹ q̄ floruit tāta rigiditate: vt vicia
hoīm rigide expugnaret ⁊ p̄denaret. prout
refert **Boetius** li. j. de p̄solatione. ⁊ **Valu**
stius in catilinario. Quis dicemus de iusti
cia bruti: de p̄stātia mucij: de p̄tinētia scipi
onis: de fidelitate marcij reguli: ⁊ de mag
nimitate pauli emilij: ac reliquis virtutib⁹
quibus floruerūt antiqui romani vtq̄ sine
charitate tales virtutes p̄lectebant⁹. Sed
p̄trariū p̄bati p̄t: qm̄ **Aug⁹** in glo. ad roma
nos ait illud qd notat⁹ xxviij. q. j. c. oēs. s. ex
his. vbi deest agnitio eterne ⁊ incommutabil
veritatis. **Falsa** v̄tus est etiam in optimis
morib⁹: ⁊ loquit⁹ de cognitiōe nō solū intel
lectiua: s̄ affectiua q̄ iuncta ē charitati. **R**idē
ergo scūs **Tho. b.** se. q. xxiiij. ⁊ p̄ma se. q.
lxviij. q̄ virtutes morales put sunt opati
ue boni in ordine quātum ad finē qd nō exce
dit facultatē naturālē hoīs p̄nt per opa hū
na acq̄ri: sic acq̄site sine charitate esse p̄nt.
⁊ sic fuerunt in multis gentibus. **S**cđm at
q̄ v̄tutes sunt operative boni in ordine ad
vltimū finem supernaturalem: sic perfecte
⁊ vere habēt rationē virtutis: ⁊ nō possunt

humanis actib⁹ acquiri s⁹ a deo infunduntur.
Et huiusmodi virtutes morales sine chari-
tate eē non pnt. Quare sole vtutes infuse
sunt perfecte et simpliciter dicēde virtutes;
quia bene ordināt hominē ad finē vltimū
simpliciter. **Alie** vero virtutes acq̄site sunt
s⁹m quid⁹ virtutes non aut simpliciter qz or-
dinant hōiem ad aliquē bonū finē particula-
rem non ordinatū ad bonum vniuersale.

Tercia cōbitio virtutū beati luce dī fir-
mitatis. Nam firmiter in illis perseuerauit
quod non multi faciunt. Inquit em̄ **Piero**
nymus ab lucianū heremitā. Cepisse mul-
torū est: ab calce vero peruenisse paucorū.
Beatus vero lucas in via ⁊ lege dñi pficiēs
iuit de v̄tute in v̄tutem. Et vt sup̄ius dictū
est: lxxiiij^m. annū etatis agens quieuit in pa-
ce. Sed hic dubitāt nōnulli de numero an-
norum beati luce: qm̄ **Piero**. in p̄logo in a-
ctibus ap̄loy aliter dicit: videlicet q lxxiiij
annos etatis agēs in bithinia de seculo no-
scitur emigrasse. **Virū** ergo q **Piero** ibi
dixerit q lxxiiij. annos: hic q lxxiiij. spiri-
tus deo debet. Ad qd r̄bent quidam. q
Piero in p̄logo in act⁹ ap̄loy p̄putat oēs
annos sue etatis. In p̄logo vero in lucas;
p̄putat annos sue puerfionis ab fidē catho-
licam. sed hoc non videt̄ verisimile: qm̄ aū
puerfionē fuit arte medic⁹: ⁊ puer. x. anno-
rum non potest illam artē scire neqz exerce-
re. qd tñ oportet et dicere s⁹m istos. et pro-
pterea vt inq̄t **Nichola** de lira: alij asserue-
runt ⁊ meli⁹ q varietas illa annorū non fuit
ex obliuione vel ignauia hieronymi: s⁹ po-
tius vicio ⁊ defectu scriptorū. **Agit** aut lxx
iiij. aut lxxiiij. annos erat dū quieuit in pace.
Depulat fuit in bithinia. De bithinia re-
fert sic **Isidor⁹** li. xiiij. cthi. Bithinia ex pō-
ti exordio ad p̄tez sol oriēt⁹ aduersa tracie ia-
cet: mult⁹ antea nōib⁹ appellata. **Nā** prius
bebicia dca: deñ migdoma: mox a bithino
rege bithinia nūcupata. **Spa** ē ⁊ maior fri-
gia nicomedia v̄bs in ea est: vbi hānibal fu-
gis veneni haustu aiām exspirauit. hec **Isi-**
idorus. **Pe** vō cōstantini oīa beati luce in
cōstantinopolim sunt trā s̄lata: deñ vt fert̄

in italiā deducta: ⁊ padue in ecc̄sa scē **Iusti-**
ne collocata. brachiū vero ei⁹ ostenditur in
sancta maria maiore in v̄be.

Quantū profuit ecclesie dei bñs **lucas**
scribēdo euāgeliū ad qd induxerūt eum vo-
luntas diuina: vtilitas ecclesie: ⁊ falsitas he-
reticorum. **Capitulū** iij.

Tercū mysteriū a nob⁹ p̄templandum
de bñs **luca** dī vtilitatis: vberimum
quippe fructū attulit ecclesie dei nō solū p̄-
dicatione sua q̄ multos poplos attraxit ad
xpm̄: s⁹ etiā euāgelij descriptione. De q̄ ita
scripsit paul⁹ iij. ad **Corinth.** viij. ca. Cuius
laus est in euāgelio per oīs ecclesias: qd l⁹
aliq̄ exponāt de bñs **Barnaba** vt dicit **Phi-**
chola de lira: q fuit comes peregrinationis
ap̄li cui⁹ laus est in euāgelio ab eo p̄dicato:
tñ ⁊ munit̄ verbū illud de scō **luca** alij asse-
runt intelligendū: cuius laus est in euāgelio
ab eo descripto: ad illud vero scribēduz tria
induxere eum.

Primum dei voluntas.

Secundū ecclesie vtilitas. **xxx**

Tercū hereticorū falsitas.

Primū fuit volūtas dei ⁊ instigatio spi-
ritus sancti. vñ **Piero**. in p̄logo ait. Cū iaz
scripta essent euangelia per mattheū quip-
pe in iudea: p̄ marcū in italia: scō instigante
spū **lucas** in achayē p̄tibus scripsit euāgeli-
um. vñ em̄ inq̄t aug⁹. voluit dñs duos testes
habere de visis. s. mattheū ⁊ iōannē. Et du-
os de audit⁹. s. marcū ⁊ lucā. Et qm̄ testimo-
nium qd est de visis firmi⁹ est ⁊ certi⁹ q̄ ill-
ud qd est de audit⁹: iō duo euāgelia q̄ sunt
de visis ponunt̄ extrema: ⁊ alia duo q̄ sunt
de audit⁹ ponunt̄ media: vt hec media tan-
q̄ infirmiora ab illis extremis q̄ sunt certis-
sima hinc inbe fulciant ⁊ roborent. Neqz p̄-
pterea inualidū est marci ⁊ luce testimonij
qz audita nō vīsa referūt: cū illi a q̄bus audi-
erunt fuerint q̄ cū xpo puerfati fuerāt ⁊ ve-
ritatis defēsores falsa nequaq̄ dicere potu-
issent. Et hoc ē qd **lucas** ait in p̄logo sui eu-
angelij. sicut tradiderūt nob⁹ qui ab initio ip-
si viderūt ⁊ ministri fuerunt sermonis. Cre-
dit̄ insup̄ ab i⁹ dubio q bñs **lucas** de mul-

tis a virgine virginū instructus fuit. nā ipsa
 pseruabat omnia pferens in corde suo: vt il
 la postmodū scriptorib⁹ referaret. vñ glosa
 ibidē ait. Omnia q̄ de dño vela dño scā vel
 dicta cognouit: in memoriā recondebāt: vt
 cum tēpus predicāde vel scribēde incarnati
 onis aduenisset: sufficienter vniuersa put
 essent gesta posset explicare q̄rentibus. Et
 Bernard⁹ assignās rōnem quare angelus
 annūciat beatē virgini pceptū helisabeth
 inq̄. iō pcept⁹ helisabeth nunciatur marie
 vt dum nunc saluatoris nunc pcuroris edo
 cetur aduent⁹ rerū temp⁹ ⁊ ordinē tenēs:
 ipsa postmodū meli⁹ scriptorib⁹ predicato
 ribus euāgelij reſeret veritatem que plene
 de omib⁹ a principio celit⁹ fuit instructa my
 sterijs. Credit igitur q̄ euangeliste eam de
 multis interrogabāt: ⁊ ipsa eos certificabat.
 Et precipue tenet de bñd lucā q̄ ad cā tan
 q̄ ad archā testamētī recurrit: ⁊ ab ea didi
 cit multa que ipsi vñmi soli p̄stabāt. Sicut
 mysteria annūciationis: natiuitatis: et hu
 iusmodi. de quib⁹ lucas sol⁹ tractat.

¶ Secundo q̄ induxit beatū lucā ad scri
 bendū euāgelij fuit vtilitas eccle. Nā licz
 matthe⁹ ⁊ marcus vera scripſissent: tñ aliq̄
 de xpo omiserāt: quoz noticia est vald vti
 lis: immo necessaria. sicut agnoscere xpi cō
 ceptionē natiuitatē cū laudib⁹ ⁊ ingēti lumi
 ne ab angelo annūciatā ⁊ hmoi que p lucā
 fuerūt suppleta. vt sic quattuoz euangeliste
 in describēdo veritatez euāgelij in multis
 p̄cordarent: in nullo discordaret: ⁊ tamē sin
 guli aliqua ppria dicerēt. **¶** Terciū q̄ in
 duxit beatū lucā ad scribendū euāgelij fuit
 hereticoz falsitas. vt em̄ refert Nichola⁹
 de lira: quidā pseudo euāgeliste sñ nōie di
 scipuloy xpi vtpote thome ⁊ matthie scri
 pserunt euāgelia inserētes hereses: vt sub
 nōie discipuloy xpi facili⁹ seducerēt simpli
 ces q̄ falsitas ex descriptiōe euāgelij luce
 dephēdit: sicut p alia euāgelia a Mattheo
 Marco ⁊ Joāne descripta. Et vt Piero⁹
 asserit in plogo in act⁹ aploy: postq̄ lucas
 in achaye pti⁹ euāgelij scribēs grecis fid
 libus incarnationem dñi fideli narratione

ostendit eūdemq̄ ex stirpe dauid descēdisse
 mōstrauit sibi non immerito scribēdoz apo
 stoloy actū ptās ⁊ mysteriū dat. In plo/
 go ad hoc in eplā ad hebreos Piero⁹ lucā
 p̄mēdat de illi⁹ epistole traductione. ait em̄
 hanc eplam fert apl⁹ ad hebreos pscriptaz
 hebraica lingua missim. Cui⁹ sensum ⁊ ordi
 nem retinēs lucas euāgelista post excessū
 beati pauli apostoli greco sermone pposu
 it. Tandē Piero⁹ ad paulinū lucā ita extol
 lit. actus inquit apostoloy nudā quidem vi
 deref sonare hystoriā ⁊ nascētis ecclesie in
 fantiā texere. **¶** Si si nouerim⁹ scriptorē eo
 rum lucā esse medicū: cui⁹ laus est in euā
 gelio: animaduertimus pariter omia vba illi⁹
 nime lāguētis eē medicinā. Et in prologo
 Actū aploy ita Piero⁹ sequit. lucā ita di
 uina s̄secuta est grā vt nō solū corporibus
 sed etiā animabus pariter p̄ficeret medicina.
 Salutat ergo lucas fideles ⁊ credentes in
 xpm. i. eternā i lis omnibus salutē exoptat
 quos instruit ⁊ monet doctrina exemplo ⁊
 euangelio scripto vt dominū Jesum v̄bis
 ⁊ factis confiteantur: q̄si a mortuis resur
 gens videntibus post discipulis ascendit in
 celum: vbi cum suis angelis sanctis ac bea
 tissimo Luca vñit et regnat in secula secu
 lorum. Amen.

¶ Sermo quinquagesimus quartus de be
 ato Lauretio martyre qui pbat⁹ a deo tri
 plici igne inuent⁹ est sine iniquitate.

Igne me examina
 ti ⁊ nō est inuēta in me iniqui
 tas. Scribūt hec vba psalmo
 xvi. Satis sup̄ pia est passio beati lauren
 tij q̄ ab ecclesia cū grādi veneratiōe cele
 brat: nā inter martyres facit ipm singularē
 in ieiunio: q̄ in vigilia ei⁹ statuit ieiunāduz
 in officio adhuc ipsuz honorat dū p octauā
 de ipso lauretio sicut ⁊ de stephano singulis
 canonicis horis eius memoriā facit festūq̄
 illi⁹ solēniter obseruāduz ac sanctificāduz
 cūct⁹ fidelib⁹ sub pcepto iubet. Propterea
 in matutinis legit sermo venustissim⁹ beati

augustinus qui ait. Cum omnes beati martyres quos nobis tradidit antiquitas honorificetis digna veneremur: precipue tamen beatum laurentium martyrem debemus tota deuotione suscipere. **P**ecille. Merito itaque hodierna die huius martyris laudibus est incubendum: ut sic valeat efficacius ad illius reuerentiam corda fidelium inflammarum. Quapropter de ipso verba facturi de illius examinatione et probatione facta per ignem dicemus. nam introductus quasi ad deum loquens laurentius gloriosus in vobis premissis in themate. in quibus triplicem ignem probationis et examinationis sic distinguemus: ostendentes quod non fuit in illo inuenta iniquitas qui se totum ardentissime obtulit saluatore nostro iesu christo patiens quemcumque duram se uisissimam illatam sibi supplicia.

Primus ignis dicitur diuine dilectionis

Secundus ignis primordialis miserationis

Tercius ignis tyrannice persecutionis.

Qualiter beatus laurentius examinatus fuit igne diuini amoris: et de perfectione diuine dilectionis et magnitudine illius precepti: atque de inductis ad amorem dei. **Capitulum I.**

Primus ignis in quo examinatus est et probatus inuenit est absque defectu iniquitatis beatus laurentius de diuine dilectionis amor enim dei ignis est. de quo dicebat christus luce xij. ca. Ignem ueni mittere in terram: et quid uolo nisi ut ardeat. Et de isto mystice dixit beatus Leuiticus vj. c. Ignis in altari meo semper ardebit. hic ignis amor dei intelligitur: qui iugiter ardere debet in altari. id est in anima: que anima alta est eo quod ad imaginem et dei similitudinem creata. Altare quippe quasi altares interpretatur. dicitur ergo ignis diuini amoris in anima est successus facit temporalia cuncta permanere et deum summum bonum diligere super omnia: uitaque preter omni periculo mortis libenter exponere. sic factum legimus in beato laurentio ut uidebimus in sequentibus: qui nec tormenta timuit nec mortem acerbissimam horruit. de quo sic inquit Ambrosius. in sermone huius diei. fortissimum martyrem seuissimum persecutoris flamma superare non potuit quod longe ardetur ueritatis radijs mens eius accensa feruebat. **S**ed loco cum loquimur de di-

lectione dei tria erunt dubia soluenda.

Primum utrum possit aliqua creatura deus perfecte et totaliter diligere.

Secundum quare preceptum de dilectione dei dicitur primum et maximum.

Tercium que sunt illa que incitant nos ut diligamus super omnia deum.

Ad primum dubium respondet **Thom.** 2a. 2e. q. xx. iij. quod perfectio dilectionis potest dupliciter intelligi. uno modo ex parte diligibilis. alio modo ex parte diligētis. **E**x parte diligibilis perfecta est dilectio: cum aliquod diligatur quantum diligibile est deus aut tamen diligibilis est quantum est bonus bonitas aut eius est infinita: unde infinite diligibilis est: nulla autem creatura potest eum diligere infinite cum quolibet uirtute creata sit finita unde per hunc modum nulla creatura potest deum perfecte et totaliter diligere. **S**ecundo perfectio dilectionis potest considerari ex parte diligētis: sic dicitur esse perfecta quando aliquis secundum totum suum posse diligit: quod quidem contingit in dilectione dei tripliciter. **U**no modo sic quod totum cor hominis actualiter semper fideliter in deum. et hec est perfectio dilectionis prime que non est possibilis in hac uita in qua impossibile est perpetuo humane conditionis infirmitate semper actu cogitare de deo et moueri dilectione ad ipsum.

Secundo contingit ut homo secundum suum posse diligat deum: ita ut omne suum studium deputet ad uocandum deo et rebus diuinis pretermittis alijs nisi quantum necessitas uite presentis requirit: et ista est perfectio dilectionis: que est possibilis in uita non tamen est cōis omnibus: nec omnes obligantur ad illam. **T**ercio contingit ut homo secundum suum posse diligat deum: sic quod habitualiter aliquis cor suum ponat in deo. ita. scilicet quod nihil cogitet uel velit quod sit diuine dilectioni primum. et hec est perfectio cōis omnibus: possibilis ad quam omnes tenentur. **E**x his concludimus cum domino Bonauentura in tercio di. xxvij. quod perfectio charitatis et dilectionis diuine que in hac presentis uita ex parte hominis diligentius deum exigit tamen ut excludat omnem affectum primum non autem omnem affectum extraneum.

Secundum dubium fuit quare preceptum de dilectione dei dicitur primum et maximum: sicut beatus Augustinus dicitur in **Matthei** xij. ca. **N**o quod respondemus

q hoc est multiplicacione. **P**rima qz dñe
ctio dei est vita anime. vñ Deuterono. iij. c.
dicit. **E**lige tibi vitam vt tu viuas ⁊ semen
tuum: diligas dñm deum tuū. Et **J**oannes
pma canonica c. iij. **Q**ui non diligit manet
in morte. ⁊ **A**pocal. iij. c. dicit de illo qui si
ne dilectione putat se viuere hñs virtutes
alias. nomen habes qz viuas et mortuus es.
Secunda ratio est quia omñs virtutes ab foz
amore dei sunt imperfecte: nec potest aliqz
sine dei amore simpliciter virtuosus tene/
ri. ideo apostolus ad **R**omanos xij. c. dixit
plenitudo legis est dilectio. ⁊ **G**regorius in
omel. inquit. non habet aliqz viriditatis
ramus boni operis si non manserit in radice
charitatis. **T**ercia ratio est: quia dilectio
dei dñi est in corde rñalis creature facit eā
promptā forte ⁊ expeditissimā ad quecūqz
ardua ⁊ difficillima tolerāda. iō gregorius in
omelia ait. **A**mor dei nunqz est ociosus: o/
perat̃ em̃ magna si est. si aut̃ operari negligi/
git amor non est. Et **P**iero⁹ ad eustochiuz
ita scribit. **A**mem⁹ xpm ⁊ eius semper gra/
mus amplexus: ⁊ facile videb̃ omne bñfi/
cile breuiusqz putabim⁹ vniuersa que longa
sunt: ⁊ iaculo illius vulnerati p hozaruz mo/
menta dicem⁹: heu mihi qz incolatus meus
prolongatus est. **Q**uarta ratio est quia di/
lectio dei magis vñt animā cū deo qz quelibet
alia virtus. vñ ap̃lus p̃me ad **C**orinth. j. c.
ca. dicit. **Q**ui adheret deo vn⁹ sp̃s est cūqz
deo. ⁊ **P**ugo in li. de arrā spon. dicit. **S**cio
aiā mea qz dñi aliū diligis in ei⁹ similitudinē
trāformaris. ⁊ **A**ug⁹ sup iōannē inq̃t. **A**/
lis ē vnusquisqz qualis est dilectio sua: si de/
um diligis de⁹ es. si hñm hñ: si terrā terra.
Quinta rō qz dilectio dei magis letificat et
delectat aiām qz quecūqz virt⁹. ⁊ vt inquit
ap̃lus ad **R**omanos viij. ca. **D**iligētib⁹ deum
omnia cooperātur in bonū: qz in p̃sperita/
te ⁊ aduersitate sp̃s sunt in leticia. iō bñs ja/
cob⁹ de tubecto dicebat **A**more diuino a/
more. amore chei non sepy amato amore la/
tua amicitia ⁊ piena bñdelicia nō cade may
in tristitia lo cor chi te ha assagiato.
Terciu dubiuz fuit qz sunt illa qz nos inci⁹

tant vt diligamus deum sup omnia. et licet
sint multa tñ nos dicemus de quinqz.

Primum est scriptura.

Secundum est factura.

Tercium creatura.

Quartum gratia.

Quintum amicitia.

Primū est ipsa scriptura. vñ Deuteroni.
vj. ca. scribit. **A**udi isrl dñs deus tu⁹ est: dili/
ges dñm deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ tota
aiā tua ⁊ ex tota fortitudine tua. Et eiusde⁹
xj. ca. **A**ma dñm deū tuū. ⁊ **M**atthei xxiij.
Marci xij. ⁊ **L**uce x. **D**iliges dñm deū tuū
⁊ p̃ximū tuū sicut teipsum. **I**n his duobus
p̃ceptis tota lex p̃det ⁊ p̃phete. **S**ecun/
dum qd nos inducit vt diligam⁹ deū est fa/
ctura quia ipse fecit nos. **S**i em̃ naturaliter
amat filius patrē a quo habet partē corporis
sui: quāto magis amare debet deū qui cor/
pus ⁊ animā fecit. **I**deo sapiens **E**ccl̃esias/
tici vij. ca. ait. **I**n tota anima tua dilige eū
qui te fecit. **N**am si diligēt̃ quis attendat
quantū est beneficiū quod illi deus tribuit
dum corp⁹ dedit: vt qz dignū amore cense/
bit. **Q**uot em̃ sunt mēbra in corpore: tot dei
bñficia inueniūtur magna. Et pro minimo
mēbro p̃⁹ debet homo amare deū qz amēt
eum multi pro cūctis bñficijs qz ab eo rece/
perūt. **S**i quis em̃ amiserit oculū: quātum
amaret eū qui sibi restitueret. Et si qz me/
ruisset amittere eū: quantū diligeret illuz qz
sibi oculū p̃seruaret. **N**on min⁹ ergo aman/
dus est qui eū ab initio debet ⁊ datū conser/
uauit cum sepenumero vtendo illo p̃tra de/
um eum amittere meruerit hō. **S**ic refero
re possum⁹ de singulis mēbris. Et si tātum
amābus est qui dedit corpus: quāto fortius
qui dedit animā. **C**lamāt igitur omnia que
in hñe sunt a deo facta: **A**ma deū. **C**lamāt
oculi: ama deum. **C**lamāt aures: ama deum.
Clamāt lingua: ama deū. **C**lamant dentes
ama deum. **C**lamāt manus: ama deum. **C**la/
mant pedes: ama deū. **C**lamat ratio: ama d/
um. **C**lamat memoriā: ama deū. **C**lamat in/
tellect⁹: ama deū. **C**lamat volūtas: ama deū
qz ab ipso sunt omnia. **O**b quod **B**ernard⁹

inquit. **V**alde omnino mihi amādo est p quē
sum: viuo et sapio. **T**erciu qd nos inducit vt
diligam? deū est omnis creatura. ait em de h^o
Aug^o li. x. p. fessionū. **C**elū et terra et omia q
in eis sūt: ecce vniūqz mihi dicit vt te amē:
nec cessant dicere omibz vt sint inexcusabi
les. **D**upliciter dicit creature nobis vt de
um amem? vno mō ostendēdo eū dignissī
mum amore nro. **B**onitas em vniuersitat
creaturarū oñdit creatorē esse optimū: et
ideo amore dignissimū. **A**lio mō dicit nos
bis vt amem? deū et hībēdo nobis tot innu
mera beneficia. **N**ā terra et fructus eius aq et
piscis maris: **A**er et volucres celi: **I**gnis et
claritas solis: et splēdor stellaz et lune: et omia
alia q hōi prestāt: nō cessant suo mō hōi bē
cere. **A**ma deū: ama deū: ama deū: q cuncta
ad vsum tuū ordinauit. **Q**uartū qd nos in
ducit vt diligam? deū est grā. s. nob tributa:
cum de? p nobis incarnat? trigintatribz an
nis cū hōibus puerfando pati p nob volu
it famem: sitim: frigus: calorem: et tandem
s. i. iugū grauissime crucis: in qua sangui
nem fundēs morte preciosis gen? humanuz
redemit. **N**ā si puerulū ipfuz in pscpio na
scentem inspiciū: audim? illū dicentem. s.
morte tuos o aiā facit me deū celi carne vesti
tum hoc vili loco tencri. **S**i pānis inuolu
tum vel vagientē in cuna: aut herobis iram
peregrinādo in vlnis matris fugientē mi
ramur: **M**or et ipse rīdet. **P**aiā mea amor
tuus ad hec omia me ppeilit. **S**i singulos e
ius act? stiliter meditamur: oēs ab amore
ordēssimo emanare videm? **Q**uid plura
vincula: spūta: ludibria: vbera: et umelie: de
risiones: flagella: corona spinea: crux: clau:
spōgia: lācea: nōne suo modo sonū faciūt a
moris? **I**nsensibilis rōnalis creatura. **B**
mens ferrea omī adamāte durior. **B**enē
qz ingratissima aiā quā nō inflāmant nō ad
urunt rpiēsi amoris incēdia. **P**ropter hec
osia **B**ernard? in li. de diligēdo deum ait.
Quis retribuā dño p omibz q retribuit mi
hi. in pmo ope me mihi dedit: in secūdo se:
et vbi se dedit me mihi reddidit: dat? ergo et
reddit? me p me debeo et bis dōeo. **Q**uid

deo retribuā p se: nā etiā si me milies repe
dere possem q? suz ego ad dñm. **E**t idē sup
cātica. **S**up omia reddite mihi amabilem
bone iesu calix quē bibisti: op? redēptionis
nre hoc amore nri facile vendicat: totūqz
bi h^o in quā est qd nōstrā deuotionē et blāsi
us allicit et iust? erigit et arti? stringit et affi
cit vehemētē. **E**t iterū in smonibz **B**erū.
dicit. **D**uri et indurati filij adā quos nō ex
mollit tāta benignitas tāta flāma taz ingēs
arbor amoris tā vehemēs amator: q p vili
bus sarcinulis tā pciōsas merces expendit.
Quintuz qd nos incitat ad amorē dei dīr a
micicia. de solo dīppe deo certi eē valemus
et si eū diligim? nob fit fidel? et verus amic?
Alij vero amici inueniunt tripliciter infide
les. **P**rimo qz aliqui nō amāt ad lēz amēti. s. nō
sic est de deo: qui **P**rouerb. viij. ca. ait. **E**go
diligētes me diligo. et de h^o chys? dicit **P**o
annis xxiij. c. **Q**ui diligit me diligit a pre
meo. ego diligā eū. **S**ēdo qz multi sunt ami
ci tpe pspertatē: et in aduersitate deficiūt
Po sapiēs **E**cclāstici vj. c. ait. est amic? s. m
tēpus suū: et nō pmanebit in tpe tribulatio
nis. **S**z nō sic ē in deo de quo dīr in psalmo
Iuxta est dñs his q tribulatio sunt corde. et
quis amicos suos et eoz vtilitatē flagellari
sepe pmittat: illos tū nunqz deserit qz in tri
bulatione cōfortat. **T**ercio pleriqz amāt a
micos dū viuūt: s. in morte inimici efficiū
tur: mortuos expoliātes et bona eoz paup
bus dispēdanda tanqz lupi rapiētes. **S**z de
spirītū a corpe exeūtes ad se suscipit: illūqz
delitijs ac diuitijs eterne vite facit partici
pem. **C**ōsiderās omia supdicta brūs laurētī
us patriā. s. hispaniā et parētes reliqz terre/
na omia calcavit spreituz hereditatē: cū fili
us fuisset (vt aiūt) nobilissimū ducis: atqz be
atum fictū papā secut? romā vsqz peruenit
ibi a bto ficto face? est archidiacon? q tāto
fidei zelo ductus fuit: vt nec cōmūationes
nec vbera dura: nec ignis incendium horre
ret. **P**o **A**mbro. in smōe sic scripsit de illo
Ardebat extrinsec? martyr laurētī? tyrā
ni seuiētis incēdijs: s. maior illū intrinsecus
chys? amoris flamma torrebat.

Qualiter btus laurētius pbat^r fuit igne
et proximalis miserationis: et an possit elemo
syna dari ab q^o charitate: et si fieri pōt de illi
cite acquisitis: et quō potest causare spiritus
alem effectum. *Capitulum ij.*

Secūbus ignis quo examinatur est et p
batus inuetus absq^e crimine beat^r lau
rentius dicitur proximalis miserationis. nā
ad proximos misericors fuit: quib⁹ thesau
ros ecclesie dispensauit. nā vt recitat in le
genda. Tempore beati firti philippus im
perator et filius su⁹ no mine philip⁹ fides
christi receperat: et ecclesiā sublimare pluri
mum intēdebat. Regnauit autē iste Phi
lippus āno millesimo ab vrbē pbita: vt mil
lesimus rome ann⁹ xpo poti⁹ q^o idolis dica
retur: qui ann⁹ millesim⁹ fuit a romanis cuz
ingēti ludoy et spectaculoz apparatu cele
brat^r. Erat at philippo impatori miles qui
dam nōie decius: quē misit in galliā vt eam
rebellantē impio romano subigaret. Qui
prensus cū exercitu pperere cūcta gessit: vi
ctor q^o ad vrbē rebibat. audies impator ei⁹
aduētiū: honozare eū volēs: eidem aroma
vq⁹ veronā obui⁹ iuit: nec videri debet cui
q^o durū hoc qd dicit de verona: quasi vellet
eā nouā fore ciuitatem: quoniā vt in cronica
ricobaldi scribit. tempore tarquinij psci
quinti regis romanoy pbite fuerunt in ita
lia agallie vrbes. s. mediolanū bixia vero
na vincentia. Decius igitur ambitione im
perij papilionē imperatoris latēter introi
uit: et dormientē dñm iugulauit. attraxit autē
exercitū et illos qui cum impatore venerāt
prece p̄cio et muneribus: atq^e cū eis ad vrbē
gradu cito pperauit. audies hoc philippus
iunior vehemēter extimuit: et totū thesau
rum p̄ris et suū btō ficto et sancto laurentio
pmēdauit: vt si ipsum a decio interfici p̄tin
geret: thesaurūz ipsuz ecclesijs et pauperib⁹
erogaret. nec te moueat q^o thesauri q^o lau
rentius dispēsaui: nō dicunt thesauri impe
ratoris s^z ecclesie: q^o potuit eē q^o cū ip̄ the
sauris philippi alique etiā thesaurū ecclesie
dispēsaui. vel forte ideo dicunt thesauri ec
clesie q^o philipp⁹ eos reliquat ecclesijs dis

pensandos. Genat^r ergo obuiā decio pro
cessit: et ipm in imperiū pfirmavit. ne vō p
bitorie s^z zelo ydolatrie dñm suūz occidit le
viberet: christianos cepit crudelissime p̄sec
q^o adeo vt multi martyrio coronarent. inter
quos etiā philipp⁹ iunior annumerat^r fuit.
post hoc oblat^r est decio beat^r fixtus tanq^o
qui ch̄m coleret et impatoris thesauros ha
beret. Tūc decius in carcere recipi ipm iul
sit. donec per illata tormēta et thesauros p
beret et xpm negaret. Beat^r autē laurentius
ipsum p̄sequēs: post eū clamabat. quo pro
greberis sine filio pater: q^o sacerdos san
cte sine ministro pperas. Nunq^o sine mi
nistro sacrificiū offerre cōsueueras. Quid
in me displicuit p̄nitenti tue: nūquā me de
generē pbasti: expire certe vt rū idoneum
ministru elegeris cui pmisisti dñici sangui
nis dispēlationē. Cui btus fix^r dixit. nō es
go te desero fili neq^o te derelinquo: s^z maio
ra tibi debent^r. p fide ch̄i certamina. nos q^o
silenes leuioris pugne cursuz recipimus. te
autē q^o iuuenē manet gloriofior: de tyrāno
triūphus. post tribuū me seq̄ris sacerdotēz
leuita. et cōitq^o ei oēs thesauros p̄cipiens vt
ecclesijs et paupibus erogaret. Qui christi
anos diligēter die ac nocte q̄siuit: et vnicui
q^o put opus fuerat ministravit: om̄sq^o pau
peribus dispensauit. ideo ecclesia cantat de
eo id psalmiste quod ponit. ij. ab *Corinthi*
os viiij. ca. disperfit dedit paupibus iusticia
ei⁹ manet in seculū seculi. Que vba ponde
randa sunt. disperfit enim ē^r quia pluribus
condiuit et non vni. disperfit et non auare
retinuit. dedit et non vendidit: dedit libe
re sine spe mercedis lucri aut commodi aut
obsequij temporalis. dedit non dandū post
mortem dereliquit: pauperibus scilicet chri
sti non parentibus: non diuitibus: ideo iusti
cia eius manet in seculū seculi: quia mero
ces iusticie eius est eterna: vt exponit *Hi*
cholaus de lira. Sed quia hoc loco elemo
syna beati laurētij tā sublimiter magnifica
tur: libet tria de ipsa dubia disputare.
Prīm vtrū elemosynā dare sit act^r charitat^r
Secūdu vtrū elemosyna fieri possit de illi

cite acquisitis.

Terciu vtrum elemosina corporalis habeat spiritualem effectum.

Ad primum dubiu possit quis dicere arguendo. qd actus charitatis non potest esse sine charitate. sed largitio elemosinarum potest esse sine charitate. igitur non erit actus charitatis. nam per hoc ad Corinthios. xiii. c. apostolus dixit. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas charitate autem non habuero nihil mihi prodest. Ad hoc respondet Thomas. 6a. 2e. q. 111. q. 1a. liquid dicitur esse actus virtutis dupliciter. vno modo materialiter sicut actus iusticie est facere iusta. et talis actus potest esse sine virtute. nam multi non habentes habitum iusticie operantur iusta. vel ex naturali ratione. vel ex timore. vel ex spe aliquid adipiscendi. Alio modo dicitur aliquid esse actus virtutis formaliter sicut actus iusticie est actio iusta eo modo quo iustus facit. scilicet. prompte et delectabiliter. Et hoc modo actus virtutis non est sine virtute. Item hoc ergo dare elemosinam materialiter potest esse sine charitate. dare vero elemosinam formaliter. id est. propter deum delectabiliter et prompte et omni eo modo quo delectetur non est sine charitate. elemosyna quidem est opus quo datur aliquid indigenti ex passione propter deum.

Ad secundum dubiu fuit vtrum elemosyna fieri possit de illicite acquisitis. Ad hoc respondet Thomas. vbi superius quod aliquid potest dici tripliciter illicite acquisitum. Vno modo illud quod illicite ab alio accipitur et debetur ei. nec potest ab eo quod accipit retineri. sicut contingit in rapina furto et usuris. et de talibus cum homo teneat ad restitutionem elemosyna fieri non potest. Secundo modo est aliquid illicite acquisitum. quod ille quod acquisiuit retinere non potest. nec tamen debetur ei a quo acquisiuit. scilicet. quod pro iusticia accipitur et alter pro iusticia debet. Sicut contingit in symonia in qua datus et accipiens contra iusticia legis diuine agit. vnde non debet fieri restitutio ei qui debet. Sed debet in elemosynas erogari. eadem ratio est in similibus in quibus scilicet datio et acceptio est contra legem. Tercio modo est aliquid illicite acquisitum non quod debet quia ipsa acquisitio sit illicita. sed quod id

ex quo acquiritur est illicitum. Sicut patet de eo quod mulier acquirat per meretricium. et hoc proprie vocatur turpe lucrum. Quia enim mulier meretricium exercet. turpiter agit et contra legem dei. Sed in eo quod accipit non iniuste agit nec contra legem vnde licite retineri potest et de eo elemosyna fieri. non tamen sit de tali lucro oblatio ad altare. iuxta illud Petrus. 1. ca. Non offeres mercedem pro stibuli in domum dei tui. tum propter scandalum. tum propter sacrorum reuerentiam.

Terciu dubium fuit vtrum elemosyna corporalis habeat spirituale effectum. et arguitur quod non. Nam effectus non est potius sua causa. sed bona spiritualia sunt potiora corporalibus. non ergo elemosyna corporalis habet spirituale effectum. Secundo multiplicata causa multiplicatur effectus. Si ergo elemosyna corporalis causaret spirituales effectus. sequeretur quod maior elemosyna magis spiritualiter proficeret. Quod est contra id quod saluator dixit luce 11. ca. de vidua ponente duo era in gazophylatio. Respondet Thomas. vbi dicitur quod elemosyna corporalis potest dupliciter considerari. Vno modo secundum suam substantiam et secundum hoc non habet nisi corporalem effectum. in quantum scilicet supplet corporales defectus proximorum. Alio modo potest considerari ex parte cause eius in quantum scilicet aliquis elemosynam dat propter dilectionem dei et proximi. Et quantum ad hoc affert fructum spirituales. vnde sapiens Ecclesiastici 11. ca. ait. Elemosyna viri gratia hominis quasi pupillam conseruabit. Tercio potest considerari ex parte illius cui datur. et sic habet spirituales effectum in quantum scilicet proximus cui pro corporelem elemosynam subuenitur. mouetur ad orandum pro benefactore. Ad primum itaque argumentum dicendum quod ratio illa procedit de corporali elemosyna secundum substantiam. Ad secundum vero dicitur quod vidua que minus debet secundum quantitatem plus debet secundum proportionem. ex quo pensatur in ipsa maior charitatis affectus. et qua charitate elemosyna corporalis spirituale efficaciam habet. Arguitur beatus laurus. ex hoc maxime promouetur

q: totus charitate succēsus thesauros pau-
peribus dispēsaui. **N**ec obstat q: sui non e-
rant quos si voluissz potuissz p se retinere:
cū etiā si semp illos possideissz adhuc distri-
buisset paupibus ppter diuinū amorem.

Qualiter btūs laurētius examinatur? est
igne tyrānice psecutionis. & de grā pstantia
& gloria beati laurētij. **Capitulum. iij.**

Arcius ignis quo examinatur? est beatus
laurentius: & non est inuēta in illo ini-
quitas impatiētie: diciť tyrānice persecutio-
nis. nam dacijs psecutus est cū vsqz ad mor-
tem: quam ipse letanter p xpo suscepit. de
hac tñ illius persecutione considerare debe-
mus tria.

Primo gratiam.

Secundo pstantiam.

Tercio gloriam.

Primo consideremus gratiā quam de-
contulit beato laurentio in miraculis facie-
dis & conuertēdis gentilibus. veniens nāqz
ad domū cuiusdā vidue que multos christi-
anos in domo sua abscondēbat: quam long-
dolor capitis detinebat: imposita manu sup
caput eius eam a dolore capitis liberauit: &
pauperū pedes lauās omnibus elemosynā
dedit. **E**adē nocte in domo cuiusdā christia-
ni veniens: quēdam cecū ibi repperit. & fa-
cto signo crucis eum illuminauit. vñ ecclē-
sia catat de eo. **L**aurentius bonū opus ope-
ratus est: qui per signū crucis cecos illumi-
nauit. **C**um autē beatus firtus decio nollet
pserire: nec ydolis immolare: ipsuz becol-
lari precepit. **A**ccurrēs autē beatus laurētius
post ipsum exclamabat. noli me derelinqre
pater scē q: thesauros tuos iā expēdi quos
trabidisti mihi. **T**unc milites audiētes the-
sauros laurentij tenuerūt. & perthemio tri-
buno trabiderūt. **I**pse at decio eū presen-
tauit. **Q**ui tradidit eum Valeriano pfecto
vt aut thesauros probat & sacrificet ydolis
aut diuersis eum interire faciat supplicijs &
tormentis. **V**alerianus autem cuiusdā vica-
rio nōie hipolito in custodia eū tradidit: quē
ille cuz multis alijs in carcere reclusit. **E**rat
at ibi in custodia quibā gētilis nōie lucillus

qui plorando lumen oculorū amiserat. **C**ui
beatus laurētius lūmē se restaurare promi-
sit: si in xpm crederet: & baptizari. **A**ut
ille se baptizari instāti postulat. **A**ccipies
ergo laurētius aquā dicit ei: omnia in
fessione mūdatur. **L**ucū illū de articulis fi-
dei interrogassz diligenter: **E**t ille omnia se
credere pessus fuisse: aquaz sup ei⁹ caput
effudit: & ipsum in xpi nōie baptizauit. **S**ta-
timqz qui cecus fuerat lūmē recepit. **Q**uā-
propter multi ad eū ceci veniebāt: et ab eo
illuminati redibāt. **I**nterrogat⁹ ab hipolito
de thesauris: ita rōdit q: ipm ab fide quē-
rit & cum ōni familia baptizauit. **S**ecundo
sideremus beati laurētij pstantiā quam ha-
buit in tormentis. post omnia quidē supra-
dicta mandauit Valerianus ab hipolito vt
laurentiuz pseraret. **C**ui laurentius ait.
Ambulem⁹ pariter quia mihi & tibi gloriā
preparatur. ab tribunal igitur ambo veniūt
& fit iterū inquisitio de thesauris. laurētius
autē tribuo inducias petijt: quas Valeria-
nus eidē sub hipoliti pollicitatione cōces-
sit. **I**n hoc tribuo laurētius paupes claudos
cecos & alios collegit: & eos in palatio salu-
stiano coram decio pntauit dices. **E**cce isti
sunt thesauri eterni q nūqz minuit hēre-
scunt: qui in singulis dispersūt & in omni-
bus inueniūt. horū enim man⁹ thesauros
in celum deponitauerūt. **V**alerian⁹ presen-
te decio dixit. **Q**uid variaris per multa: iā
nūc sacrificā & magicā artē depone. **C**ui lau-
rentius. **Q**uis debet adorari qui factus est
an quis fecit: **I**rat⁹ decius iussit eū scorpi-
onibus cedi: & oē gen⁹ tormentorū añ ipsum
afferri. quēz cum sacrificare iuberet vt hec
tormenta euaderet: respōdit. infelix has epu-
las semp optauit. **T**unc iubēte decio nudus
fussit: cedit: & ardētes lamine ab latera ap-
ponūt. **P**ixitqz laurētius. **P**ne iesu chris-
te deus de deo miserere mihi serus tuo q: ac-
cusatus non negaui: interroga⁹ te domini⁹
pessus sum. **P**ixitqz ei decius. scio q p artez
magicā tormenta deludis: me tamē delube-
re non valebis. **I**ussitqz eum plūbat⁹ bu-
rillime cedi. **L**aurentius autē orauit dicens

Domine iesu chryste accipe spiritum meum.
Tunc audiente decio vox insonuit. **A**dhuc
multa certamina tibi debentur. **T**unc decius
furore repletus dixit. **V**iri romani audistis
demonos istum sacrilegum pfolantes: qui nec de
os colit nec tormeta metuit: nec iratos pnci
pices expauescit. **I**ussitq; iterum eum scorpio
nibus cedi. **S**ubridens autem lauretius gratias
egit: et passatim exorauit. **E**adē hora **R**os
manus in xpm credidit. **R**eclusus p̄ hec ite
rum lauretius in custodia hipoliti nocte se/
quēti lauretius ad decium adducit. **C**ui decius:
aut inquit dis sacrificabis aut nox ista in te
cū supplicij expēdes. **C**ui lauretius. **M**ea
nox obscurū non habet: s; omnia in luce cla
rescūt. **D**ixitq; decius: afferat lectus ferreus
vt regescat in eo: tumat lauretius. **M**inistri
ergo eum exuētes sup craticulā ferreas exten
dunt: et prunis suppositis eum cum furcis fer
reis ppresserūt. **D**ixitq; lauretius valeria
no. disce miser: q; carbonēs tui mihi refrige
rium: tibi autem eternū supplicij prestāt: quia
ipse dñs nouit q; accusat: non negauit eū: in
terrogatus christū p̄fessus sum: assatus gra
tias ago: dixitq; hilari vultu ad decium. **E**cce
miser assasti vnā partē gira aliā et manduca.
deinde s̄bdidit: gratias ago tibi dñe q; ianu
as tuas ingredi merui: et sic spiritum emisit.
Confusus decius cū valeriano ambulauit in
palatiū tiberij relicto corpore super ignem.
Quod hipolitus mane rapuit: et cū iustino
presbitero in agro verano p̄bituz aromati
bus sepeliuit. **T**ercio p̄sideremus glori
am quam assecutus est beatus lauretius post
susceptū martyriū: et illa q; in celis est et nob
est imperscrutabilis obmissa: tñ ad eam di
rigamus mentē quāz tribuit illi deus in sua
ecclesia militante. fecit quidē deus sanctum
suum in iustis multis miraculis coniscare.
de quibus pro deuotione nostra aliqua pau
ca narremus. **R**efert **G**regorius turonen
sis: q; dum quidā sacerdos quādam ecclesiā
sancti lauretij repararet et trabes quedā ni
mium breuis esset: rogauit beatū lauretium
vt qui pauperes fouerat sue inopie subue
niret. **Q**ue subito sic excreuit: vt pars non

modica abūdaret. **Q**uam partem sacerdos
minutatim incidit: et multas inde infirmita
tes sanabat. **Q**uidā insuper presbiter nōie
sanctulus beati lauretij ecclesiā a longobar
bis incēsam raparare volens: artifices mul
tos p̄buxit. **Q**uadā autē vice dum quid eis
apponeret non haberet: p̄missa oratione
resperit in cibariū et ibidē cādidissimuz pan
em inuenit. **S**ed cum vit ad vnus p̄bū
et sum tribus personis sufficere videret: lau
rentius artifices suos nolens deficere sic p
dictum panē multiplicari fecit q; in alimen
tum decem dieruz operarijs cūctis suffecit.
Sunt et alia huius sancti miracula que cau
sa breuitatis omittimus. **I**gitur deuotione q;
possumus beatū lauretium deprecemur vt sua
intercessione nos dignos efficiat q; median
te puenire valeam? ad illaz gloriā sempiter
nam in qua ipse letatur cum domino **I**esu
christo **C**ui sit honor et gloria in secula secu
lorum **A**men.

Sermo quinquagesimus quintus de scō **A**u
gustino p̄clarissimo lumine ecclesie scē dei.

Christus purgauit
peccata ipsius et exaltauit in
sermō cornu ei. **S**apientis v
ba sunt ista originaliter **E**ccl̄astici xlvij. ca.
Ex omni pte resonat laudes eximie augusti/
ni doctoris p̄stātissimi. **T**ata ex vbo illaruz
copia est: vt nō nisi lōgillimia orōnibus ex
plicari queat. verūtñ ne in solēnitate ipsius
ab ei? deuotione mēs nra ieiunet: aliqua de
ipso p̄re celebratissimo breuiter differem?
Gaudēt q̄ppe breuitate moderni. vt notat
ff. q; met? cau. l. i. **C**. de appellationib? l. am
pliorē. s. in refutatorijs. **C**olligem usq; aliq;
ex multis q; sancti augustini et merita et glori
am expmunt vba sapientis in themate in q;
bus tria mysteria de bto **A**ugustino distingo.
Primū dicitur conuersionis. **S**ecundū
Recundū cōmendationis. **T**ercium magnificationis.
De p̄uersione beati augustini et de his q;
induxerunt eum ad heresim et de erroribus
manicheorum. **C**apitulu. j.

Primū mysteriū declarābū de bēo au-
gustino dī puerfionis de quo dī: chri-
stus purgauit pctā ip̄i? hoc vtiq; factū fuit
dum relicta vanitas p̄hoꝝ abiectaq; impi-
ssima heresi manicheoꝝ in christuꝝ p̄fecte
credidit: et sacri baptismi suscepit, ad quod
plenius intelligendum tria in hac parte du-
bia proponemus.

Primum que fuerint cause augustinum ad
heresim manicheoꝝ inducētes.

Secundū qui sunt manicheoꝝ errores p̄ni-
cipales et detestandi.

Tercium que fuerūt media ad penitentiaꝝ
et puerfionem augustini cooperātia.

Ad p̄mū dubiū rōdemus q̄ fuerint tres
cause precipue que induxerūt augustinū in
errores manicheoꝝ.

Prima dicit intellectus existimatio.

Secunda affectus inordinatio.

Tercia cordis obduratio.

Prima causa fuit existimatio intellect?
habuit nāq; ex dono nature tantam ingenij
limitatē tantūq; intellectū acūmē vt videret
tur quodāmodo impossibile qd̄ ip̄e de se inve-
ritate fatef. **Aut** em sic in li. p̄fessionū. **P̄s**
libros artū q̄s libales vocāt tūc neq̄ssimus
cupidoitātū iniquaq; seruū p̄ meip̄m legi et in-
telleri q̄scūq; legere potui. **Quicq̄** de diuini
arte disserēdi et loquēdi. **Quicq̄** de diuini
onibus figurarū et de musicis et de numeris si
ne magna difficultate nullo hoīm tradente
intelleri. **Scis** tu dñe deus me? q̄ celeritas
intelligēdi et discēdi acūmē bonū tuū est: sed
non inde sacrificabā tibi, hoc ideo sic p̄clus-
dit qm̄ nō se hūiliabat deo neq; scripturā
ctis p̄bere volebat assensuꝝ. **Et** vt **Bernar-**
dus sup̄ cātica asserit. **Superbo** loco vitas
nō videt. **Et** sup̄ illud **Jeremie** xlviii. ar-
rogantia tua et supbia cordis tui decepit te.
glo. ait. om̄is hereticus arrogans: q̄ supbia
facit heret. cū non ignorātia. **Grego.** in iup̄
dicit. **Tanto** a dei luce superbi longe sunt:
quanto apud se humiles non sunt. **Ad** hanc
itaq; cōmētiā superbi deueniūt vt intelle-
ctum eoꝝ minime limitatum arbitrent: cre-
duntq; illū p̄p̄ia vi attingere posse om̄ia in-

telligibilia. **Sic** et **Aug?** putabat se absq;
deo suo intellectu om̄ia penetrare: ob qd̄ si
nebat eū deus ruere in tenebras error. **Vñ**
in li. p̄fessionū loquēz ad deū dicit. **tumore**
meo sepabar a te et nimis inflata facies clau-
debat oculos meos. **Et** iterū in eodē libro.
Institui animū intēdere in scripturā sacrā:
sed visa est mihi scriptura indigna quā tūlia
ne dignitati p̄parare. **Tumore** em̄ mētis fue-
giebat modū ei? **Alia** autē erat q̄ crederet
cum paruulis: sed ego de designabar eē paruu-
lus. et tumidus faustu grādis mihi videbar.

Secunda causa que induxit **Augustinū**
in errores fuit affectus inordinatio. inclina-
uerat quippe affectū suū inordinate ad ista
tp̄alia bona: ad diuitias: ad gloriā vanā et fa-
milia. **Nā** de cartagine romā et de roma me-
diolanū prexit: vt rhetoricā videret illā. **f.**
legēdo et sue cupiditati et glorie satifaceret.
Vnde ipse ait in li. cōfessionū. **Docebat** autē
rhetoricā et victoriosa loquacitatē victi? cu-
piditate ventēbā. **Et** iterū in eodē libro.
Exalabāt nebulæ de limosa cupiditētia car-
nis et scatebra pubertatē et obnubilabāt cor
meum vt non discernere serenitas dulce-
binis a caligine libidinis. **Multi** enim tāto
ardore ad hec tp̄alia inflāmant. vt omnino
ceci facti in varios labātur errores. **hi** licet
interdū xp̄ianos suo ore se fore dicāt: tamē
in corde nil credunt de vita futura: nec pe-
nas timēt: neq; desiderāt gloriā sempiternā.

Tercia cā q̄ induxit **Augustinū** in erro-
res dī cordis obduratio. vocat? nāq; a deo
multoties et tact? grā illi? nolebat ap̄ire cor
sūd: immo claudebat illud. **vñ** in libro p̄fess-
ionū dicebat. **Vocasti** me et nō erat q̄ rēde-
ret tibi dicēti mihi. **Surge** q̄ dormis et exur-
ge a mortuis. ligat? em̄ eram nō alieno fero
ro sed mea ferrea volūtate. **Volutabat** er-
go **Aug?** in p̄ditis imis erroribus maniche-
oꝝ necnō et alioꝝ. **Nā** ad has nugas adduc-
tus est vt arborē fici plorare diceret: cum
ab ea fic? vel foliū tolleret.

Secundum dubium fuit: qui sunt mani-
cheoꝝ errores principales et detestandi: et ad
hoc dicimus q̄ sunt tres.

Primus est contra principij unitatem. **S**ecundus p[ro]pter incarnationis xpi veritatem. **T**ercius p[ro]pter legis antique bonitatem. **P**rimus error manicheor[um] est p[ro]pter principij unitatem. **N**am vt d[icitu]r in c. j. de summa trinitate et fide catholica: vnū vniuersor[um] principium. **Q**uod Ari. et phi viij. phisicor[um]. vnū mouens. et in li. de causis vnam primā cām. et in xij. metaphisice: vnū principē appellat. **S**ed Aug[ustinus] conscribit in li. de natura boni. manichei duo principia ponūt vnū mali aliud boni. vnus fm eos pnceps lucis est. **C**uius habitatio regio lucis sup ista visibilia. **A**lter est pnceps tenebrarū ex aduerso: cuius habitatio est regio tenebrarū: et vterq[ue] pnceps habet populū suū et a principio tenebrarū dicūt eē corruptibilia et mutabilia. **I**ste error valde ptumeliosus est: et creatori et creaturis. **C**reatori quippe q[ui] magnā partē sui regni et gl[ori]e sue aufert ei dominū creaturarū visibiliū alteri tribuit. **C**reaturis etiā cōtumeliosus est: quas retrahit a d[omi]no tam hōrabili et s[an]cto eas tam vili seruituti: vt est seruit[us] diaboli. **S**ed vt appareat hui[us] erroris falsitas: s[an]cto auctoritates et r[ati]ōnes q[ui]bus innitit[ur]: vt sic debilitas ei[us] facilius corruat. **A**rguūt ergo p[ri]mo manichei. q[ui] Mat[th]i. vj. ca. dicit x[ristus]: nemo p[otes]t duob[us] d[omi]nis seruire: vocās diabolu[m] d[omi]nū eo q[uod] ipse sit d[omi]n[us] mūdi: vt ipi aiunt: q[uod] ipse est de[us] vel creator ip[s]i. **S**ed argumentū nō p[ro]cludit. cū reges gentiū domi[n]etur. luce xxiij. s[ed] tñ non sunt dii vel creatores. **S**ecundo arguūt q[uod] mat[th]i. vij. ca. scribitur non p[otes]t arbor bona fructus malos facere. **E**x quo inferūt. ergo mala nō p[otes]t eē ab eo dem[onstrari] p[ri]ncipio a q[uo] sunt bona. **E**rgo sunt duo principia: vnū bonor[um] aliud malor[um]. **Q**uibus r[ati]onem[us] q[uod] licet arbor bona nō faciat malum fructū: tñ nihil p[ro]hibet fructū quem arbor bona bonū p[ro]duxit posse putrefieri et corrūpi: et nemo adeo fatu[us] est vt cuz vibet diuersa pira in archa vel in mēsa: quoy alia putrida sunt/ alia sana: q[uod] p[ro]pter hoc nō credit ea nō posse eē ex eadem arbo[re]: nec alius credat duas mulieres nō posse habere vni[us] matrem: eo q[uod] vna v[er]go alia corrupta.

Sic nihil prohibet diabolu[m] eē bonū creatore et factū a deo: malum vero sua voluntate. **T**ercio arguūt manichei q[uod] Ioānis viij. c. scribit. vos ex p[re] diabolo estis. q[uod] diabol[us] est creator illo[rum]: quib[us] v[er]ba illa d[icitu]r sūt. **R**ēdet q[uod] nō sequit[ur]. naz p[ro]pter d[icitu]r aliq[ui]s alteri: vel q[uod] ab eo h[ab]et s[an]ctā iām: v[el] q[uod] ab eo habet mores suscipiēdo ei[us] doctrinā: vel imitādo vitā. h[oc] scdo mō diabol[us] erat p[ro] phariseor[um]. **Q**uarto arguūt Ioānis xiiij. x[ristus] dicit de diabolo. venit em̄ pnceps mūdi huius et in me non habet quicq[ue]. diabol[us] pnceps mūdi vocat[ur]: ergo mundus est ab eo. **R**ēdet q[uod] non oēs pncipes sunt dii vel creatores. p[ro]pterea ipse pnceps erat vsurpatione. vñ iudicio a mūdo erat ei[c]ciēdus. fm̄ illud ioānis xij. **N**ūc iudiciū est mūdi. nunc pnceps mūdi huius ei[c]ietur foras. **Q**uinto arguūt q[uod] Ioānis xviiij. dicit x[ristus] regnū meū non est de hoc mūdo. ergo x[ristus] non est rex hui[us] mūdi. ergo mūdos est regnū diaboli. **R**ēdet p[ro]pter q[uod] regnū xpi fideles vocant[ur]: q[ui] nō sunt de hoc mūdo: q[uod] nō sunt debiti munda[n]is. sunt tñ in mūdo s[ed] quasi exulantes et eternum regnū dei desiderantes. **S**exto arguunt. q[uod] apl[us] i. ad corinth. iij. ca. ait. de[us] hui[us] seculi excecavit mētes infidelīū. diabol[us] ergo deus huius seculi est. **R**ēdet q[uod] diabol[us] nūcupatione deus est vel d[omi]n[us] et nō fm veritatē. **N**am et v[er]et[us] deus vocat[ur]. ad philippenses iij. c. quoy deus v[er]et[us] est. tñ v[er]et[us] non est creator. **P**ostedendum est igit[ur] manicheis q[uod] omnia sunt creata ab ipso deo visibilia et inuisibilia. **S**cribit nāq[ue] Mat[th]i. vj. c. respicite volaticia celi et c. **E**t scribit. p[ro]pter v[er]et[us] celestis pascit illa. ergo cib[us] corruptibilis quo aues pascūt[ur] a patre celesti est. **E**t mat[th]i v. c. dicit de patre celesti. pluit sup iustos et iniustos. q[uod] pluuia ē ab eo. **E**t Mat[th]i viij. ca. scribit de xpo q[uod] vēti et mare tāq[uam] d[omi]no obediebāt ei. **E**t ioānis. j. ca. **O**mnia per ip[su]m facta sunt. **E**t iterū ibi. **I**n p[ro]p[ri]a venit et sui eū non receperunt. **S**ed nō erat per grām suā: cum eēnt mali: ergo sui erat p[ro] creationē. **I**te mutauit aquā in vinū corruptibile Ioānis ij. ca. ergo et corruptibilia

sunt ab ipso. Et apłs ad **Rōs** ij. ca. ait. ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. Et pñe ad **Thom.** i. ca. Et deo omnia. Et ad **ephe** sios ij. ca. ipsius factura sumus. et eius sē iij. ca. In deo qui creauit omnia. et ad **colocen.** iij. In ipso vero pōita sunt omnia que sunt in celo et in terra visibilia et inuisibilia. Et ad **he** breos j. ca. Initio tu dñe terram subasti. et opa manū tuarū sunt celi. et **Act** iij. c. dñe Tu fecisti celū et terrā. et eius sē xviij. c. de⁹ qui fecit mūdum et omnia que in eo sunt. et apocalyp. ca. iurauit p viuentem in secula seclorum qui creauit celū et terram mare et omnia q in eis sunt. mouentur itaq; manichei absq; vlla rōne. docentes multas fatuitates.

Secūdo error manicheorū est contra incarnationis chrīsti veritatem. dicūt em̄ chrīstus non habuisse verā humanam naturā. Sed contra istos est scriptura sacra. q̄ chrīstū affirmat deum et hōiem. hōiem vero perfectū ex animā rōnali et humana carne sbsistētem. atq; verum redemptorē mūdi affirmat qui nos redemit p̄ciolo sanguine suo.

Tercius error manicheorū est p̄tra legis antiquę bonitatem: dicūt enim patres veteris testamenti fuisse damnatos quia legunt aliqñ peccasse. Sed similiter dicēdū foret d̄ petro et paulo qui aliqñ peccauerūt. qđ ipsi negant. Sed nos p̄bam⁹ testimonijs noui testamenti qđ ipsi recipiunt antiquos p̄res bonos fuisse atq; saluatos. Nā legūt **Matth.** viij. ca. Multi ab oriente et occidente veniunt. et recubent cum abrahā isaac et iacob in regno celorū. ergo abrahā isaac et iacob sunt in regno celorū. Item **Matth.** vij. c. in transfiguratione dñi appaauerūt moyses et helias cū eo loquētes: si damnati fuissent in transfiguratione illa non affuissent. In sup. luce xvi. lazarus mortuus portatus est ab angelis in sinu abrahe. Tenēt adhuc manichei legem veterē datā esse a principe tenebrarū et malam esse. Qui error occasiōe debet primo legis grauitas. Nusum est em̄ aliis quib⁹ non fuisse deū benignū. qui taz graue on⁹ populo imposuerit. Ad qđ dicendū q corda iudeorū erecta erant p̄ p̄sumptionem

Nam dicebāt exod. xviij. ca. Non deest qui impleat sed deest qui iubeat. Et exod. xxiij. ca. Respondit vniuersus populus simul q̄ locutus est domin⁹ cūcta faciem⁹. ideo humiliandi erant graui onere legis: vt ab auxiliū gratie current. Secūdo debuit occasiōe huic errori iusticia qua puniebant criminosi. vñ dicunt non fuisse deū benignū qui legem tā crudelem debuit. Ad quod dicendū q cū principiū sapientie sit timor dei. vt scribitur **Prover.** i. ca. p̄fectio vero sapientie sit amor dei. prima lex debuit inchoare a timore malos acriter puniēdo. secūda lex debuit sapientiam p̄ficere cū amore multarū amonitionib⁹ et p̄missionib⁹ et beneficiorū exhibitiōib⁹ incitando. Tercio huic errori occasiōe debuit verbū apostoli ad romanos vi. c. vbi ait. nūc soluti sum⁹ a lege mortis: et vocatur ab apostolo lex vet⁹ lex mortis. Ad qđ dicendū q lex mortis fuit suis tñsgressorib⁹: sed lex vite fuit intentiōe dātis sed lex mortis vicio tñsgredientis. vñ scribit ibi apłs. Quid ergo dicim⁹? lex peccati est: absit. Sunt et alij manicheorū errores ridendi. quos cā breuitatis omittim⁹. Siquis autem de illis plen⁹ edoceri velit legat suam de virtutib⁹ et ibi materiā istam bene copiose q; digestam inueniet.

Tercia dubiū fuit. Que fuerunt media ad pñiam et pueriōne augustini cooperatiōe. Et dicim⁹ q tria. primū fuit pie matris lachrymola orō. Scdm̄ Ambrosij facunda predicatio. Tercium exēploꝝ p̄uocatio. Primū fuit pie matris lachrymola oratio. Ipse nāq; in p̄uincia affricę ciuitate vero carthagenensi ortus honestis parentib⁹ genitus ē ex patre. s. patricio: matre vero monicha nūcupata. hec religiosa valde et in xpī amore fundata plurimū flebat p filio: et ipso sum ad vnitatem fidei reducere satagebat. Quādā autem vice vt ipse in libro p̄fessionis testat. mater illa sancta vidit se stare in qdam line lignea liz tristēm. et quidam ei pulcherrim⁹ iuuenis afflxit cām tante tristicie requisit. Que cū diceret p̄bitionem filij mei Augustini deploro. Ille rñdit. Esto se

cura. qz vbi tu ibi ille. et ecce p̄tinuo filiū suū
iuxta se stare vidit: hec post dū angustius
retulissz. **A**lle ait: falleris m̄. n̄ tibi sic dē
est. **S**ed vbi ego ibi tu. e contra illa dicebat
Non fili mihi dictum est. vbi ille ibi tu: sed
vbi tu ibi ille. **R**ogabat ergo sedula m̄r qua
si importuna quēdā ep̄m vt p̄ suo filio inf̄
cedere dignaretur. **C**ui tanta quodā mō im
portunitate deuictus. p̄phetica voce r̄spondit
vade secura qz impossibile est vt filius tāta
rum lachrimarū pereat. **D**e ipsa itaqz refer
re possum⁹ illud qd̄ christ⁹ in sermone quos
legitur in festo beati iacobi maioris dicit. n̄
sentiebat in q̄tilla vt ceteri m̄r es q̄ corp⁹ na
torum amāt aiām autem p̄temnūt. **D**eside
rant enim illos valere in hoc seculo: et nō cu
rant quid in alio sint passari. **A**lij militias fi
lijs p̄vident: alij honores: et nemo filijs p̄
videt dñm. perditionē illoꝝ cū magno p̄ci
cio compant: et salutē illis nec dono accipe
re volūt. **S**i vident illos paupes tristantur
et suspirant. **S**i autem vident peccantes/
nemo tristatur: vt ostendunt qz corp⁹ sunt
parentes nō aiārū. hec ille. **S**ed m̄ media
dium qd̄ p̄currit ad p̄miam et conuersionem
augustini fuit ambrosij facunda predicatio.
Cum enim augustin⁹ apud **C**arthaginē m̄
eis annis rethoricam docuisset: occulte m̄r e
nesciente romā venit: et ibidē multos disci
pulos p̄gregauit. his tempib⁹ mediolanen
ses a synaco prefecto romanorū petiere si
bi doctorem in rethorica destinari. **E**rat ibi
tunc p̄sul vir dei **A**mbrosius et ad preces
mediolanensiu illuc mittit **A**ugustin⁹: mat
autem ei⁹ quiescere non valens cum multa
difficultate ad eum venit: et ipsum iam nec
vere manicheu nec vere catholicū reperit.
Cepit autem augustin⁹ beato ambrosio ad
herere et ei⁹ p̄dicationes frequenter audire.
Erat em̄ in predicatione satis suspensus. ne
quid p̄tra ipām manicheorū heresim vt p̄
ipsa diceret. quadam vice p̄tra illū errorem
ambrosij diuiti⁹ disputauit. et ipm̄ aptis rōni
bus et auctoritatibus p̄futaui: ita vt error a
corde augustini penit⁹ pellētur. **T**erciū me
dium qd̄ concurrat ad p̄miam et p̄uersionē au

gustini d̄a exemplorū p̄uocatio et inflāma
tio. **C**um em̄ sicut ipse narrat in li. p̄fessio
tam via xp̄i sibi placeret s̄ per ipām angus
tam adhuc ire pigeret. immisit dñs in m̄r e
eius vt ad simpliciā in quo lucebat grā di
uina p̄geret: vt sibi estus suos p̄ferenti pro
ferret quis esset apt⁹ mod⁹ ambulādi in via
dei in qua alii sic alii sic ibat: displicebat em̄
ei quicquid agebat in seclō p̄re dulcedie dei
et decore dom⁹ eius quā dilexit. **S**implicia
nū aut cepit eū hortari: ipse quoqz cepit se
ipm̄ hortari ac dicere. **Q**uot pueri et puellę
intra ecclā deo seruiunt. tu nō poteris q̄
isti et iste: an vero isti et iste in seipsa possunt
et non in deo suo: quid in te stas et nō stas: p̄
hęc te in eum et accipiet te et sanabit te. **I**n
ter horū colloquia memoria victorini in me
diū venit: p̄ et exhilarat⁹ simpliciā⁹ narrat.
Qualiter idem adhuc gentilis ob sui sapi
tiā romę qd̄ tūc max⁹ erat statuā meruissz.
Et qualiter se sepius christianū dicebat. cui
cū simpliciā⁹ diceret. non credo nisi videro
te in ecclā. ille iocādo dicebat. **N**ūq̄o p̄ri
etes faciūt hōiem chr̄ianū: tandem cū ad ec
clesiā venissz et ei tang⁹ verecūdo occulte li
ber vbi erat simulū fidei ad legendū dat⁹
fuissz: ille in altum ascendit et alta voce pro
nunciāuit. **T**unc etiam ab africa quidā ami
cus augustini nomine **P**ontianus superue
nit: et vitam et miracula ipsi⁹ magistri **A**nto
nij qui nuper in egypto sub **C**ōstantino im
peratore defunct⁹ fuerat recitauit. horū ex
emplis **A**ugustin⁹ vehemēter exarsit: ita
qz sociū suū alippium tam vultu q̄ m̄te tur
bat⁹ innasit et fortiter exclamauit. **Q**uid pa
timur quid audimus. **S**urgūt indocti et ce
lum rapiūt et nos cū doctrinis nostris in in
fernū demergimur et accurrens in quōdam
ortū sub quadam ficu se proiecit: vt ip̄ nar
rat in li. p̄fessionū et amarissime flens lamē
tabiles voces dabat. **C**um autem amarissi
me fleret audiuit vocem dicētē sibi. **C**olle
lege. aperuitqz statim codicem apostolicū et
coniectis ocul⁹ ad p̄mū caplū legit. indui
mini dñm iesūz chr̄m et statim ab eo oēs du
bietatis tenebre diffugerūt. interim autē tā

vehementissimo dolore dentiū torquē cepit:
vt fere ad credendā opinionē corneliū pph
succenderet: q̄ summū bonū aīe in sapiētiā
summū vero bonū corpis in nullū sentiēdo
dolorem posuerat: tam vehemēs autē il
le dolor fuit q̄ etiā loquelaz amisit. Quo
circa vt in li. p̄f̄e. refert in tabul. cereis scri
psit vt oēs p̄ eo orarent vt dolorē illum de
us mitigaret: ipse vero cū alijs genua flexit
et subito sanū se sensit. infinuauit ergo p̄ lit
teras scō viro Ambrosio votū suū vt mo
neret quibz sibi de libris sanctis legēdū esset
quo acrior fieret fidei christiane. at ille iussit
psalm. p̄phetā eo q̄ euangelij et voca
tionis gentiū pronūciator apertior videret.
Cuius p̄cipiū cum Augustin⁹ nō intellige
ret totū aliud tale esse arbitras distulit vt il
lus relegeret cū in scripturis sanctis magis ex
ercitaret. Eff. Adueniente vero paschali tē
pore augustin⁹ cum esset annorū triginta cum
filio suo a deo dato puero valde ingenioso
quem augustin⁹ in sua adolecētia dū adhuc
gentilis et p̄ph̄ esset genuerat: necnō cū ali
pio amico suo sacrum baptismā suscepit. de
hac augustini p̄uersione scripsit sanct⁹ datio
ep̄s mediolanē. li. j. sue cronice. ca. x. de
quo datio gregorius meminit in libris dya
logor. Tūc in illo baptismate Ambrosi⁹ ce
pit. Te deū laudam⁹: et Augustin⁹ r̄spondit. te
dñm confitemur. Et sic ipsi duo hūc hūmū
alternatim composuerūt et vsq̄ in finē decē
tauerūt. p̄tin⁹ autem in fide catholica mira
biliter p̄firmatus: spem oēm quā habebat
in hoc seculo dereliquit: et scholis quas rege
bat abrenūciavit. o miranda dextere dei ex
celsi mutatio que augustinū non solū de te
nebris eduxit in lucem: sed illū lūiare grāde
in sua eccl̄a p̄fecit.

De humilitate et singulari doctrina atq̄
integritate vite beati Augustini. / Cap. ij
Secundū misterii declarādū de beato
Augustino dī: commendatio. **Commen**
tatur quidem maxime de trib⁹.
Primo de penitentie humilitate
Secundo de doctrine singularitate
Tercio de vite integritate.

Primo p̄mendatur de p̄nīe humilitate. nā
licz p̄ctō grauiā amarissime de fleuissz. tamē
ex ipsa humilitate de peccatis que nos mi
nima reputam⁹ in li. p̄f̄essionū deo se dolen
ter accusat. Sicut de eo q̄ cum puer esset lu
bebat ad pilā cū ad scholas ire deberet. Itē
de eo q̄ nō volebat legere vel addiscere nisi
viā p̄tēb⁹ vigeret. Itē de eo q̄ fabulas po
etarum sicut fabulā enee cū adhuc esset pu
er libenter legebat: et didonē mortuā p̄p̄ ad
rem plorabat. Itē de hoc q̄ de celario vel
mensa parentū aliqua furabatur vt puer⁹ lude
t. b⁹ daret. Item de eo q̄ in ludos puerozū
fraudentas victorias exercebat. Itē de eo
q̄ pira de quadam arbore vicina vinee sue
cū esset annorū sexdecim furat⁹ fuerat. Accu
sat etiam se de eo q̄ aliqui nimis libentē canē
vidit currentem. Et de eo q̄ p̄sgrū trāfies
rerationē libenter p̄sperit: et de eo q̄ domi
existens araneas mulcas suis rhetib⁹ capie
tes nimis attente p̄sperit. Ideo autē d̄ his
coram dño p̄fitebatur: vt ipse dicit. Quia
aliqui a bonis meditationib⁹ auertunt et orati
ones interrumpunt. Siquis vero feruorē cō
punctionis deuotionem p̄tritionē augusti
ni penitētis plene scire d̄siderat legat lib⁹
confessionū qui vniqbz resonant liq̄factiōz
cordis ipsi⁹. **S**ecundo p̄mendat augustinus
de doctrine singularitate. q̄ singularis et ex
cellentissim⁹ fuerit in doctrina oñdū nob li
bz quos composuit: sed ad ei⁹ gloriā acce
dit alioz scōz doctorū testimoniū: qui d̄ au
gustino loquentes ipsum copiosissimis lau
dib⁹ attollunt. Vñ p̄sper in libro de cōtē
platus vita inquit. Augustin⁹ ē p̄sacer erat
ingenio. suavis eloq̄: lecl̄arib⁹ ir̄is peritus:
in eccl̄asticis laborib⁹ studiose: in quotidi
anis disputationib⁹ clarus: in c̄mī sua actiōe
compositus. in questionib⁹ soluendis acut⁹
in conuincendis hereticis circūspect⁹: in ex
positione fidei in eccl̄a catholicis. in explanan
dis scripturis canonicis caut⁹. Quē in libel
lis meis p̄possibilitate mea sum secut⁹. Et
anselm⁹ in p̄logo monologion. nihil potui
inuenire me dixisse. qd nō catholicorū p̄m
et maxie beati augustini dictis cohereat. Et

polycrates li. ij. c. xviij. narrationis auctore
magnum teneo augustinum. Et possidoni⁹ au-
gustinus sapientie lumen prefulgidum p-
pug-
naculum veritatis oēs ecclesie doctores tā
ingenio q̄ scientia vicit. Incompabilis flo-
rens tam virtutū morib⁹ q̄ influentia doc-
trinarum. Hugo in bibascolō li. iij. 2 ysidor-
us li. vi. ethimo. De nostris apud grecos o-
rigenes in scripturarum labore taz grecos
q̄ latinos operum suoz numero superavit.
deniq⁹ jeronim⁹ sex milia libroz eius legis-
se fatetur: horum tamen omniū studia Au-
gustin⁹ ingenio 2 scientia suavicit. nam tāta
scripsit. vt dieb⁹ ac noctib⁹ non scribere quis
q̄ valeat libros suos. sed nec legere quibz
occurrat. Et ezechippus in plogo libri d̄ flo-
rib⁹ paradisi Inter magnos 2 egregios ca-
tholice doctores eccle⁹ preclarum fuisse et
esse Augustinū quis ignoret? quē cum di-
uina 2 humana eruditione mirabilem om-
nes orthodoxi in toto terrarū orbe venerā-
tur precipue cuz apostolice sedis antistites
scripta eius sua p-
babili auctoritate firmā-
tes: tanto maiore studio sp̄ āplexi sint. quā
to ampliori solatio eis vīros se fuisse tes-
tantur. Et Cassiodorus in prologo sup psal-
terii. Ab aug⁹ tūni facillimi p-
ris p-
fugio
pulentissima lectionē: quo circa memor in-
firmitat⁹ mee mare ipsi⁹ quorūdam psalmo-
rum fontib⁹ p-
fusum: diuina miscdia largiē-
te in riuulos vabosos compendiose breui-
tatis deduxi vno codice tot diffusa comple-
ctens quot ille in decades quindecim mira-
biliter applicauit. Sed vt quidam de home-
ro ait. Tale est de eius sensu aliquid subripe
quale herculi clauam de manu tollere. Est
enim lraz omniū egregius magister decur-
rens tanq⁹ fons purissimus nulla fece pol-
lutos. Sed in integritate fidei perseveras
nescit hereticis locū dare: vnde se possint a-
liqua colluctatione defendere. Tot⁹ catho-
licus: totus orthodoxus inuenit. 2 in ecclesia
dñi suauissimo nitore resplendens: supni lu-
minis claritate radiatur. Et haymo in p-
tario super scda epla ad Thoz. fm beatum
augustinū: necesse est ad altiora conscende

re 2 pfundiora scrutari: qui in lucidā bis q̄
tionib⁹ omnes doctores exellit. Et iterum
haymo ibidem. Sicut sol in lumine excedit
oēs planetas. ita augustin⁹ omēs excedit in
sacris exponendis scripturis. Et volusian⁹
cui aug⁹ contigerit ignorare. Et Gregori⁹
in epla ad innocentiz prefectum africe. q̄
expositionē sancti iob vobis transmitti vo-
luistis: vestro studio p-
gaudem⁹: sed si delici-
oso cupitis pabulo taginari: beati augustin⁹
compatriote vestri opuscula legite. 2 ad cō-
parationem illius similitudinis nostrū fui
rem non queratis. Et idem in registro legi-
tur q̄ beatus augustinus nec cū sorore habi-
tare p-
ferit dicens. Que cuz sorore mea
sunt sorores mee non sunt. docti ergo viri
cautela magna nobis dēt esse instructio. Et
Piero. in li. de duodecim doctorib⁹. Augu-
stin⁹ eps volans per mōtium cacumina: q̄
aquila multa celozum spatia terrarūq⁹ sic⁹
2 aquarum circulum claro sermone p-
uici-
auit. Et idē in epla ad aug⁹ tūni: duob⁹ libel-
lis tuis eruditissimis: 2 omnis eloquentie
splendore fulgentib⁹ respōdere non potui.
Certe quicquid dici potuit: 2 assumptigenio
2 de scripturarum hauriri fontib⁹ ate pos-
tum est atq⁹ disertum. sed queso reuerentiā tu-
am parumpatiaris me tuum laudare inge-
niū. Sunt 2 alij tam jeronimi q̄ aliorū doc-
torum testimonia de laudib⁹ augustini. que
nos breuitatis causa pertrāsimus.
Tercio commēdatur Aug⁹ de vite inte-
gritate. post puerionē quidē integerrimā
vitam atq⁹ sanctissimam duxit. nā de medio
lano discedens assumptis secum nebridio 2
euodio 2 m-
ē ad affricam remeabat. Scū
essent apud hostiam tiberinam: pia mater e-
ius defuncta est. post cui⁹ mortem reuersus
est augustin⁹ ad agros p-
pios: vbi cum his
qui sibi adhibebant ieiunijs 2 orōnib⁹ deo
vacabat. scribebat libros 2 indoctos doce-
bat. Sama autem eius vbiq⁹ defunde-
bat. 2 in omnib⁹ libris suis 2 actib⁹ admirabil⁹ ha-
beatur. Refugiebat autem ad aliquā ciui-
tatem accipere que careret c-
po. ne ipsum

in p̄dicto officio occupari p̄tingeret. Eodē tpe ap̄d ypponem erat quidāz vir magnaz opum: qui augustinū misit q̄ si ad eū accederet & verbū ex ore suo audiret seculo renūciare posset. **Q**uādo augustin⁹ vbi comperit: illuc p̄cit⁹ iuit: audiēs āt valeri⁹ ypponēsis ep̄s famā ei⁹ ip̄m plurimū renitētē in ecclesia sua p̄ s̄m ordinauit: nonnullis quidē lachrymas suas sup̄be interptantib⁹: & tāq̄ eū p̄solantib⁹: & bicentibus q̄: & loc⁹ p̄s bite rij lz ipse maiori dign⁹ esset appropinquarē tñ ep̄atui. **Q**ui statim monasteriū clericorū instituit. **E**t cepit viuere s̄m reglam s̄b sanctis apostol⁹ p̄stitutā vbi null⁹ aliq̄d p̄p̄riū habebat: s̄z oēs in cōi viuebant. **D**e cui⁹ monasterio decem ep̄i fuer⁹ electi. **G**ratib⁹ autē suis quos canonicos regulares vocauit regulam tradidit s̄b qua militāt p̄dicatores & heremitani: seruite: ordo sancte brigide: ordo sancti Pieronimi: ordo sancti iohannis ierololomitani: ordo sancti antonij: ordo cruciferorū. **C**um dō valerius ep̄s ess⁹ grecus: & min⁹ in latina lingua & l̄ris doct⁹: augustin⁹ p̄tatem tribuit. vt p̄tra morē oriētalis eccle coram se in eccle p̄dicaret: vñ cū multi ep̄i p̄traderent ille de hoc non curabat: dum mō p̄ eū fieret qd̄ p̄ se fieri nō valebat. **E**odem tpe p̄c̄biterū fortunatū manicheum & alios hereticos: p̄cipue rebaptizatos dō natistas & manicheos puicū abstulit & fugauit. **C**epit āt beatus valeri⁹ fornicare ne si bi augustin⁹ tolleret & ab alia ciuitate in ep̄s peteret. nam sibi aliq̄n ablat⁹ fuiss⁹: nisi euz ad locū secretū transire curasset. ita vt inueniri minime potuiss⁹. impetravit igit̄ ab archiep̄o cartaginēsi: vt ipse cederet & augustinū ypponēsi eccle p̄ficeret in ep̄m: s̄z cum hic augustin⁹ omni modo recusaret: p̄pulsus tñ succubuit & ep̄atus curam suscepit. **Q**uādo in se postea fieri nō debuiss⁹ vt suo viuente ep̄o ordinaret: & dixit & scripsit p̄p̄ c̄ilij vniuersalis p̄hibitionem. **Q**uā p̄ modū ordinatus didicit: q̄ sancte in ep̄atu se habuit videre poter⁹ in legēda. in dieb⁹ āt ei⁹ vādā l̄i tōm p̄uincia africe occuparūt: vastātes oīa nec p̄c̄tes serui ordinij vel etati. **E**t vt

pleriq̄ tradūt vādali poloni cē credūt a flumine vādalo polonie dicti. in li. vero h̄storie hyspanice scribitur. **Q**uā tpe agēsoici reg⁹ vādaloꝝ scā est ab ip̄so grauis eccle p̄secutio in hispania & africa. nā multos martyres fecit: p̄fessorib⁹ linguas abscidit. qui vt **I**sidor⁹ narrat abscillis linguis p̄fec loq̄bantur. & de his fit mētio. **D**e offi. p̄sec. p̄torio africe. cū tādē vādali ad ypponēse ciuitatē venissent: augustin⁹ p̄uocatis fr̄ib⁹ dixit. **E**cce rogauī dñz vt aut nos ab his pericul⁹ eruat: aut patiētiam tribuat: aut me de hac vita suscipiat/ ne tot calamitates videā pellar. **E**t ecce tēcū qd̄ petijt obtinuit. 3. nāq̄ obfisionis mēse febr̄ib⁹ laborans lecto decubuit in quo septē psalmos cū lachrymis legens: sumptag eucharistia: reuerēdis fime integro asp̄cū atq̄ auditu coram posit⁹ fr̄ib⁹ & oratib⁹ migravit ad deū anno etatis sue lxxvj. ep̄atus vero sui xlv.

De miracul⁹ & translatione corp̄is beati augustini. **D**e quo fit officij duplex: in ecclesia. **C**aplm iij.

Tercij misterij contemplāō de b̄to augustino d̄ magnificatio. **P**lacuit q̄dem omnipotenti deo hūc sc̄m magnificare p̄cipue in tribus.

Primo in miraculoꝝ rutilatione.

Secundo in corp̄is translatione.

Tercio in officij celebratione.

Primo magnificauit eū deus in miraculoꝝ rutilatione. **N**am in vita & in morte miracul⁹ claruit. **I**n li. nāq̄ xxij. de ci. di. dicit d̄ se nomen ex humilitate non exp̄mēs. **S**cio ep̄m semel p̄ adolefcēte quē nō vidit orasse illūq̄ illico demonio caruisse. **C**uz etiā qd̄ infirm⁹ incipi deberet: & de ei⁹ morte ob incisione plurimū timere: cū infirm⁹ cū n̄ l̄tis lachrymis deū exorasset: cū eo & p̄ eo augustin⁹ orauit: & sine aliqua incisione integraz sanitatē recepit. hec & alia in vita sua scā legunt. post mortē vero p̄ptū est illū miraculoꝝ plurimis choruscasse. **E**t quib⁹ aliq̄narrabim⁹. **P**olendinari quidā in b̄m augustinū speālem deuotionem h̄ns: cū quādam infirmitatem q̄ dicitur flegma saluū in tibia

patere: bñm augustinu deuote in sui abiuto
riū inuocabat. **Q**ui p vltz sancti augustinus
apparuit: tibiā manu palpanz integre res
tituit sanitati: qui excitās se liberatum inue
nit: et deo et bñs augusti. grās reddidit. **Q**ui
dam puer cū vicio lapidis pmeret: et de pñ
lio medicorū incidi deberet: nñ pueri mort
sibi timēs piculū bñm Aug. deuote in sui fi
lij sibiū inuocauit. **S**tatinqz fusa orōe v
rinā cū lapide emisit: et plenā sanitatē rece
pit. **P**repositus euidaz eccle in bñm augustinu
multam deuotionē hñs: cū p tres annos gra
uem infirmitatem passus fuisset. ita vt dñs
surgere n̄ valeret adueniētē solēnitatē bea
ti aug: cum iā in ei⁹ vigiā ad vñ pulsaret ad
rogandū scñm augustinu. tota deuotiōe se p̄tulit.
Qui in albis sancti Aug. apparēs dixit. **E**c
ce assūm toties a te vocat⁹: surge cito et cele
bra mihi offiū vespertinu. **Q**ui san⁹ surgēs
cūctis stupētib⁹ ecclesiam intrauit et officiū de
uote p̄gē. **Q**uōdo magnificauit be⁹ bñm
augustinu in corp⁹ translatione. **N**az p q̄
genē barbarā africā occupauit fideles corā
pus augustinu ceperūt: et ipm in sardinia tñs
tulerūt. **T**ra factis at ab ei⁹ obitu annis du
cētis octoginta. luprāns deuotus lōgobar
borū rex audiens sardinia a sarracenis dpo
pulatam solēnes illuc nūcios misit: vt doc
toris sancti reliquias papiā deferret. **Q**ui
magno p̄cio dato corp⁹ sancti Augustini tu
lerūt: et vsqz ianuam portauerūt. **Q**uōd deuo
tus rex audiēs vsqz ad p̄cām ciuitatē cū ma
gno gaudio eidē obuiauit et reuerēter exce
pit. **C**um at mane vellēt illud corpus dedu
cere nullo mō moueri potuit: donec rex vo
tū emisit qd si se inde dñuci pmitteret: ibidē
in suo nōie ecclesiam fabricaret: cū at votū se
cūctis statim sine difficultate inde deductum
ē. **R**ex at qd vouerat impleuit. **E**t ibidē in
honore beati augustinu ecclesiaz fabricauit. p̄
miraclm die sequenti in quadā villa ep̄atus
terdonēs que dñ caselle p̄git. **E**t eo modo
ibidē in honore beati augustinu ecclesiaz fabri
cauit. **I**n sup villā ipam cū omib⁹ appēditis
p̄cessit p̄uientib⁹ eccle sancti augustinu p̄p̄e
tuo possidendam. **S**icqz cū magno gaudio

papiā deducit: et in eccle sancti petri q̄ celū
aureū dñ honorifice collocauit. **T**ercio ma
gnificauit deus beatū augustinu in offici
celebratione. **N**am non nisi deo inspirante
scñm est vt ecclesia statuit vt offiū quatuor
doctorū pncipalium Augustini vñz Pie
ronum et ambrosij atz gregozij solemniter
seu dupliciter celebraret. sicut p̄ li. vi. dñ reliq
is et veneratione scōz. in. c. gloriofus deus.
Igit⁹ augustinu doctorē mag⁹ veneremur
in terris: vt sic p illi⁹ merita cū ipō regnare
possum⁹ in cel. **V**bi ch̄s iesu fruemur cum
gaudio qd est bñdōs in s̄cla scōz. **A**me.
Verimo qnqz gesimille x̄ de bñs Pie
ronimo: qd glām ingēte adept⁹ est. p̄p̄e scī
entiam p̄iam et patientiā

Beatificauit illum in
gloria. et circumcxit illu zonā gle
scribit⁹ hec vba eccles. **X**xxv
c. **N**escio qua copia et facultate
dicēdi laudes Hieronimi glori per
ozare possit qui tuz doctrine vbertate. tū
eximie sanctitatis merito admirabilē ac ve
nerādū se cūctis mortalib⁹ p̄bet. **I**n q̄qz ē
quem eccle scā dei p̄clarissimū veritatis
doctorē fatetur: cuiusqz scripta roborat p̄fir
mat atz p̄probat et acceptat: sicut p̄ xv. dif.
decretorū. c. scā romana eccle. **I**s ē qd in to
to orbe a cūctis fidelib⁹ summa et singulari
fima deuotione colit. cui⁹ nomē latitudinis
terre p̄pleuit. **I**s deniqz est qui in angelo
rū choros nō mediocri glā fulget in regē ce
lorū. quē deus bñdōs stola immortalitatis
decorauit. **Q**uis igit⁹ audebit de Hieronimo
nō nisi balbutiendo loqui. **V**erū vt debi
to satisfaciām: cū in solēnitatē ip̄s de eo vñ
ba facere opus sit: cū omni qua poterimus
affectione de illi⁹ gloria trāctabim⁹: de q̄ di
cunt vba p̄posita. **I**n quib⁹ exp̄m̄s mag⁹
nitudo gle jeronimi quā assecut⁹ ē tā in bñā
vita qz etiā in p̄nti sclo. **Q**uare at Hieron
sit a deo glōs⁹ effect⁹: triplex p̄t rō assigni
Prima dñ sciētie.
Secūda patientie
Tercia penitētie

Qualiter sciētia hieronimi fuit a magi-
stris eū docentib⁹ causata. et q̄ hī cū illa habu-
it sciām infusā: et qualiter alios doctores
suprauit in noticiā diuersorū ydiomatū et mū-
titudine historiay. et in ytili scripture trālla-
tione. **Cap. p̄mū**

Rimaro quare Hieronim⁹ glorioſus
effectus est et nomē grāde sibi vendi-
cavit in celo et in terrarū scientie. nā effulſit
in eo sciā rerū humanay et diuinarum. Et il-
la dō et lris cōmunicauit. **V**inc daniel xij.
ca. scribit. Qui docti fuerint fulgebūt qua-
si splendor firmamenti: et qui ad iusticiā eru-
diūt multos: quasi stelle in p̄petuas eterni-
tates. **P**erūtā in hac pte tria se ingerūt
dubia declaranda

Primū vtz sciā beati hieronimi fuit in eo
a magistris eū docentib⁹ causata

Secūm vtz sciā hieronimi fuit acq̄ſita

Tercū vtz sciā hieronimi fuit expellētissā

Ad p̄mū dubiū rōdere possum⁹ q̄ sciā

hieronimi fuit in eo causata a magistris eūz

docentib⁹. **N**am vt colligit̄ ex dictis ei⁹ in

libro de viris illustrib⁹: cū ipse genit⁹ esset pa-

tre eusebio. xxvi. anno in pij magni cōſta-

ntini: in oppido sribonio qd a gothis euerſū

balmacie quodā pannonieq̄ confiniū fuit.

cum parentib⁹ in puericia veniens romam:

viris insignib⁹ traditur instruend⁹. nam in

grāmatica donatum habuit p̄ceptorem:

in rhetorica victorinū. Quātū vero in dis-

cendo laborauerit: ipse asserit in eplā ad oce-

anū: vbi scribit. Dū eē iuuenis nimio fer-

uebam amore discendi. nec iuxta grūdā p̄-

sumptionem ipse me docui: apollinarē au-

diui anthiochie frequent⁹ et colui. **I**n canis

spargebat caput et magistrū poti⁹ decebat

q̄ discipulū: perreri tñ alexandriam: audiui

diuinū in multis ei grās ago: qd nescie-

bam didici: et qd sciebam illo docente nō p-

diui. veni rursus hierosolymā et bethleem:

quo labore: quo precio baraniā nocturnūz

habui p̄ceptores. **T**imebat eē iudeos: et

alterū mihi adhibebat nicodemū. **E**t in e-

pistola ad rusticū monachū inquit. Dū eē

iuuenis: et me solitudinis deserta vallarent

incētua vicioz: ardoremq̄ nature ferre nō
poteram. Quā cū crebris ieiunijs frāgerē:
mens tamē cogitationib⁹ estuabat. ad quaz
ebdomadā cuidam ffrī qui ex hebreis credo
derat me: in disciplinā debi. vt post quintilī
anī acumina **C**icronisq̄ fluuios gravitatē/
q̄ frontonis: et leuitatem plinij alphabetoz
discerem stridentia anhelantiq̄ verba me
bitarer: quid ibi laboris sumpserim: qd susti-
merim diſcultatis: quotiēs desperauerim
quotiensq̄ cessauerim. et contētie discēdi
rursus inceperim: testis est cōſciā tā mea:
qui passus sum: q̄ eoꝝ qui mecū vitā duxē-
runt: et grās ago dño qd de amaro semine lit-
teray dulcedinis fruct⁹ capio. **h**ec jbi. **P**er-
rexit etiam p̄ſtātinopolim vbi audiuit gre-
goriū nazāzenū. vt ipse testat̄ in tercio isaie
explanationū libro. **S**obuiare quis p̄t qd
vn⁹ homo aliū docere nequet: dicit nāq̄ do-
min⁹ **M**att̄hij xxiij. ca. **N**olite vocari rabbi
vbi dicit glo. **P**iero. ne diuinū honore hōi-
bus tribuatis esse ergo magisteriū proprie
ptinet ad diuinū honorem **S**ed docere ē p-
priū magistri: hō ergo nō p̄t docere **S**ed ē
ppriū di. **R**ubet **T**ho. j. pte. q. cēte. xviij
Quā circa hī diuerſe fuerūt opinioēs. **A**uer-
rois eē in p̄mēto terci⁹ de aiā posuit vnūz
intellcū possibilem eē oīm hōim **E**t ex h⁹
sequere qd eedē spēs intelligibiles sūt oīm
hōim. **E**t s̄m hī ponit qd vn⁹ hō p doctrināz
nō causat aliāz sciāz in altero ab ea quā ipse
habet. s̄z cōicat ei eadē sciām quā ipse ha-
bet p hoc qd mouet eū ad ordinādū fātāz
mata in aiā sua. ad hoc qd fit disposita: pueniē-
ter ad intelligibilem apphensionem. **Q**ue-
quidem opinio quāntūz ad hoc vera est: qd
eadē sciā in discipulo et mago si cōſidere-
tur idēptitas s̄m vnitatē rei ſcite. **E**adēz
eē rei veritas est: quā cognoscit et discipulo
l⁹ et magister. **S**ed quātūz ad hoc qd ponit v-
nū intellectū possibilem oīm hōim et eadē
spēs intelligibiles differētes solū s̄m diuer-
sa fātāsmata. falsa est eius opinio. **A**lia est
opinio platonicoz: qui posuerūt qd scien-
tia inest a principio aiāz n̄ris p participati-
onem formarū separatarū: sicut etiā ponit

i. pte. q. lxxxiij. sed aia ex vnione corporis
impedit ne possit considerare libere ea quoz
sciām habz. Et s^m hoc discipulus a magro n
acquirat sciām de nouo: s; ab eo exercet ad
considerandū ea quoz sciām habz: vt sic addi
cere nil aliud est q; quodā mō reminisci. S;
hoc falsum ē q; intellectus possibilis anie hu
mane ē in pōtia pura ad intelligibilia. vt di
cit **Aristo.** in iij. de aia. Et iō aliter dicēdū ē
q; docens causat sciām in discipulo reducē
do ipm de pōtia in actū: sicut d; viij. physico
rū. Ad cui⁹ euidentiam considerādū est. q; effe
ctus qui sunt ab exteriori pncipio aliq; est ab
exteriori pncipio: s; forma dom⁹ cāt in mate
ria solū ab arte. Aliq; at est effectus qnz qdē
ab exteriori pncipio. qnz at ab interiori: sicut sa
nitas cāt in infirmo. qnz ab exteriori pncipio. s;
ab arte medicie. qnz at ab interiori pncipio cū
aliq; sanat s; tute nature. Et in talib; effecti
b; duo sunt attendēda. Primo quidē q; ars
imitatur naturam in sua opatiōe. Sic em
natura sanat infirmū alterādo: dirigendo et
expellendo materiam que causat morbum:
ita et ars. Sēdo attendēdū est q; pncipiū ex
terioris. s; ars nō operat sicut pncipale agens
s; sicut coadiuuans pncipale agens: qd ē pnci
piū interi⁹: p; fortādo ipm et ministrādo ei
instrumenta et auxilia quib; vtatur ad p;du
cendū. Sicut medicus confortat naturaz
et adhibet ei cibos et medicinas: quib; natu
ra vtatur ad finem intentum. Scientia autē
acquiritur in hōie: et ab interiori pncipio. vtpz in
eo qui per inuentionem p;priam sciām acq;
rit. Et a pncipio exteriori vtpz in eo qui addiscit
Inest enim vnicuiq; hōi quoddā pncipiū
scientie. s; lumen intellectus agentis p qd co
gnoscunt statim a pncipio naturalr quēdā
vniuersalia pncipia oim sciētiā. Cum autē
aliquis hōi vniuersalia pncipia applicat
ad aliqua particularia: quoz memoriam et
experimentum per sensum accipit: per inuen
tionem propriam acquirit sciām eozū que
nesciebat ex notis ad ignota pcedens. Nō
et quilibet docens ex his que discipulus nō
uit: ducit eum in cognitionem eozum: que
ignorabat scdm q; dicitur in primo posteri

ozum q; omnis doctrina et omnis disciplina
ex p;existenti sit cognitione. Ducit autē
magister discipulum ex p;cognitis in cog
nitionem ignotoz dupliciter. Primo quidē
pponendo ei aliqua auxilia vel instrumen
ta quib; intellect⁹ eius vtatur ad scientiam
acquirendam. puta cūz proponit ei aliquas
ppositiones min⁹ vniuersales: quas tamen
ex p;cognitis discipulis diiudicare potest:
vel cum pponit ei aliqua sensibilia exēpla
vel similia vel opposita vel aliqua hōi ex
quib; intellect⁹ addiscentis manuducit ad
cognitionem veritatis ignote. Alio modo
cū confortat intellectum addiscentis: nō q;
dem aliqua virtute actiua: quasi superioris
nature. quia omnes intellect⁹ humani sunt
vnius gradus in ordine nature. Sed inquā
tum pponit discipulo ordinem principioz
ad p;clusiones qui forte per seipsum nō ha
beret tantam virtutē collatiuam: vt ex pnci
pijs possz cōclusiones deducere. Et ideo
dicitur in primo posteriorum: q; syllogism⁹
est demonstratio faciens scire: et p hūc mo
dum ille qui demonstrat auditorem sciēte
facit: homo ergo docens solummodo exte
rius ministerium adhibet sicut medicus sa
nans. Sed natura interior est principal⁹ cā
sanationis. Ita et interior lumen intellect⁹
est principalis cā scientie. vtrūq; autē hōi
est a deo. Et ideo sicut de eo d; **Qui sanat**
omēs infirmitates tuas. ita de eo dicitur q;
docet hōiē scientiam in quātum lūmē vul
tus ei⁹ super nos signatur.

Secūdū dubiū fuit vtrū scientia je
ronimi fuit acquisita. Ad quod rōdemus q;
reperiuntur tria hominū genera: quidā habet
sciām simpliciter acquisitam. sicut hi qui ea
que humanā rōnem nō trāscendūt inuesti
gando et ab alijs audiendo didicerūt. Tales
fuerūt illi de quib; jeroni⁹ in eplā ad paulū
ait. Legim⁹ in veterib; historijs quosdā lū
trasse p;uicias novos adisse populos ma
ria transisse vt eos quos ex libris nouerant
corā quoz viderent. sic pictagoras mēsi
cos vates sic plato egyptum: et architā
rentini eādēz orā italie que quodā magna

grecia dicebat laboriosissime pagrauit: vt
 qui **A**thenis magis erat et potens cuiusq; do-
 ctrinas achademie gymnasia personabant
 fieret pegrin⁹ atq; discipul⁹: malens aliena
 verecunde discere q̃ sua impudenter ingere-
 re. deniq; cū lras toto quasi orbe fugientes
 psequitur capt⁹ a piratis et venūbat⁹ ryan-
 no crudelissimo paruit captiuus vincit⁹ et
 us. **T**amen qz phs maior e mente se fuit. ad
 titulum lū lacteo eloquētie fonte manāte;
 ex vltimis hispanie galliarūq; finibus quos-
 dam venisse nobiles legim⁹. Et quos ad sui
 ptemplationem romā non traxerat vnius
 hōis fama pducit: habuit illa etas inauditū
 omnib⁹ seculis celebrādūq; miracū. vt vi-
 bem tātam ingressū aliud preter vibem q̃re-
 rent. **A**pollon⁹ ille siue mag⁹ ut vulg⁹ loq̃-
 siue phs vt pictagozici tradunt intravit per
 sas: pertrāsuit caucasūq; albanos: scitās: mas-
 sagetas opulentissima indie regna penetra-
 uit et ad extremū latissime physon amne tū-
 misso puenit ad bragmanas vt hiarcam in
 trono sedentem aureo: et de tantali fōte po-
 tantem: int⁹ paucos discipulos de natura: de
 morib⁹: de cursu diey et sydey audiret docē-
 tem: inde v elamitas: babilonios: chaldeos
 medos: assirios: pthos: fenices: arabes: pa-
 lestinos: reuersus alexandriā: puenit ethyo-
 piam. vt gymnosophistas et famosissimam
 mēfaz solis videret in sabulo. **I**nuenit vbi
 qz vir ille quid disceret: vt sp. pficiens sem-
 p se melior fieret. **D**ēpsit sup h⁹ plenissime
 octo voluminib⁹ pstratus. **D**ec **P**ieronim⁹
Qui oñdit quanto labore et studio pictago-
 ras et plaro ac appollonius sciām adepti fu-
 erunt. **S**unt et alij qui sciām hñt fāmpl⁹ infu-
 sam. sicut de apostol⁹ dixim⁹. qui a spū sanc-
 to didicerūt oēm veritatem ad salutem ne-
 cessariam. **T**ercij vero hñt scientiam acqui-
 sitam. et pter illā adhuc hñt sciām infusā: hi
 fuerunt doctores eccle scē. qui licet huāno
 studio liberales disciplinas didicerint: tamē
 de rebus diuinis non nisi a fonte spīrit⁹ san-
 cti acceperunt tā multa tāq; stupenda q̃ do-
 cuerūt et redegērūt in scriptis: et vt de cete-
 ris taceam⁹ inspician⁹ libri quos **P**ieronim⁹

scripsit et aperte patebit ipsum sū scō inspi-
 ratum locutum fuisse. **T**ercij dubiū fuit
 vtrum sciā **P**ieronimi fuit excellentissima.
 et ad hoc respondere possum⁹. qz in trib⁹ **j**e-
 ronim⁹ alios doctores exersit.

Primo in linguay varietate

Scdo in hystoriarū multiplicitate

Tercio in translationis vtilitate.

Primo fuit excellentissima sciē⁹ hieroni-
 mi: qz doctores alios supauit in linguay v-
 lrarū varietate. **F**uit enim pitissim⁹ in lit-
 teris latinis grecis et hebraycis. **U**nde de
 eo sic scribit **A**ug⁹. **S**anct⁹ **j**eronim⁹ pres-
 biter greco latino et hebreo eloquio erudi-
 tus in locis sanctis atq; in **S**is sacris vsq; ad
 decrepitam vixit etate: cui⁹ nobis eloquiū
 ab oriente vsq; in occidentem instar sol⁹ lās
 pas resplenduit. **E**t isid⁹. in li. ethi. ait. **P**ie-
 ronim⁹ trium linguarū peritus extitit: cu-
 ius interpretatio ceteris antefertur. qm̄ et v-
 box tenacior est et perspicuitate sine clari-
 or atq; vtpote a christiano interprete verior.
 In dialogo vero seueri sic de **P**ieronio dicitur.
Pieronim⁹ pter fidei meritum: dotēq;
 virtutū non solū latinis sed grecis atq; he-
 braycis litteris instructus est. ita vt se illi
 in omni sciā nemo audeat comparare.

Scdo fuit excellēs doctrina hieronimi
 in hystoriarū multiplicitate. **O**b qd ipse in
 expōne daniel⁹ pphete ait. **A**d intelligen-
 das extreme danielis pres multiplex gre-
 corū hystoria nccāria est. **S**utorij videlicet
 et callinici: diodori: polibij: possidonij. theo-
 nis et antzonici. iosephi quoq; et eorū quos
 ponit ioseph⁹: nostriq; luyi ac pompeitro-
 gi: qui omnes extreme visionis narrāt his-
 toriam. **E**t post alexandrū vsq; ad cesarem
 augustū. **S**celenchi et anthioci sirie et egypti
 ac ptolomeorū bella describunt. **E**t si qñ
 cogimur seculariū litteray recordari. et ali-
 qua dicere ex his que olim obmisim⁹. non
 nrē est voluntatis: sed grauissime vt ita di-
 cam necessitatis: vt pbem⁹ ea q̃ a sanct⁹ p-
 phetis añ scēla multa pōca sūt tā grecorū q̃
 latinorū ac aliarū gētiū lris p̄tineri. h̄i vbi
 jero⁹ oñdit se hystoriarū noticiā copiosissē

habuisse. **T**ercio fuit excellēs sciā hiero
in translationis utilitate. Cūta nāq; volu
mina veteris testamēti prius de greco: p^oea
vero veraciorē editiōe de hebrayco trāstu
lit in ltrm. Ex qua tñs latione lucet ecclē dei
veritas scripturay scāy: ordinavit insup of
ficiū ecclāsticū. vt em refert iōānes belety
Cū olim vnusquisq; caneret qd volebat. the
odosi^o imperator rogauit damasūy papā vt
alicui viro docto officiū ecclāsticū cōmitte
ret ordinādū. Qui sciēs hierē in ōni sciā
summū: eidē officiū pōcm cōmisit. hieron^o
itaq; psalteriū p serias distinguit. Et vnicui
q; serie nocturnū ppriū assignat ac Glā p^ori
in fine cui^olibet psalmi dicēdū instituit. De
in eplās et euangelia p anni circulū decātā
bas: ceteraq; ad off^o p^o tinentia pter cātum
rōnabilē ordiāuit. misit qd fecerat de beth
leem ad summiū pōtifice. et ab eo auctēticā
eū ppetuo fuit et approbatū. **D**e patie^o
hieron^o in psecutiōib^o maloy clericoy et
lioy: q^o sibi inuidebat ac hereticoy q^o quim^o

Secūda rō quare jeroni^o tēbat. ca. ij
glām grādē adeptus est: d^o patientie.
pbatas quippe fuit et examiat^o in fornace
psecutiōnū quas iniuste passus est: q^o in tri
plici dñia distingui pōt. scz

Clericorum **E**muloz **H**ereticoy

Primo passus est psecutiōes clericoy
Nā vt in sua legenda narrat: dum esset anno
rum triginta vel paulo plus in roāna ecclā
presbiter cardinalis ordinat^o est. Mortuo
vero liberio papa: hieronim^o dign^o iūmmo
sacerdotio ab ōmib^o acclamabat^o. Sz dum
quorūdā clericoy et monachoy lasciuā in
creparet: illi nimū indignati in iōias ei pas
uci ūt: et p vestē muliebriē vt ait iohs belety
turpiter est derisus. Nā cū hieron^o ab mas
tutinū solito more surgeret vestē mulieris
quā emuli iuxta lēm posuerat regit: suamq;
credens esse induit: in ecclā sic pcessit. ve
rissime est q^o vestis illa aliquā pformitatē ad
vestem eius habuiss^o. Et in ecclā sic pcessit
hoc autem illi nequā faciebant vt mulierez
in thalamo hēre creberet. Qd ille vidēs lo
cū ire dare disposuit. Itaq; ex vbe disces^o

fit. et de suo recessu sic ipse scribit in eplā ad
Rufinū. Mense augustō statib^o et heresi cū
sancto vincentio p sbo et adole scēte frē: et
alijs monachis qui nūc hierosolimis pmo
rant. nauem in romano portu pscendi: max
ima me fēōy frequentia psequente veni re
gium: in ficulo littore paululū ste ti. vbi ve
teres bibici fabulas: et pcpitē fallac^o vlyria
cursuz: et syrenay cantica et insatiabilē cha
ribdis voraginē. deū vt ibidem asserit pce
rit ciprū. et post pfect^o est anthiochia: dep^o
inebiā: inde intravit hierosolymā. in pscēd^o
egyptū. et tandem venit cōstātinopolim ad
gregoriū nazanzenū. **D**ecō passus ē bea
tus hieron^o psecutiones emuloy. qui inui
bia moti. suo labori q^o nccario et vtilissimō
quē in translatione impelleret: bijs sp^o detra
hebant. Nam pleriq; dānabant eū qm sup
flue egiss^oz transferēdo ea que iam p septua
ginta interptes trāslata fuerāt. p quib^o ipē
di^o in plogio in libris palipomenō scribens
ad cromatuz. Si septuaginta interptū pu
ra et vt ab eis in grecū versā est editio: pma
neret supflue mi cromati epoy sanctissimē
atq; doctissime impelleret vt hebrez volu
mina latiō sione trāsserrē. Qd em semel
aures hōim occupauerat et nascētis ecclē ro
borauerat fidem: iustū erat etiāz nrō silēti
gionū: diuersa seranē exēplaria et germana
illa antiquaq; translatio corrupta sit atz vi
olata. nfi arbitrij putas aut plurib^o indicare
quid verū sit: aut nouū op^o in veteri ope cu
dere: illudentibusq; iudeis cornitū vt d^o ocu
los pfigere. hec ibi. vbi oñit q^o translatio
septuaginta p multos corrupta fuerat. In
sup et sequit^o in eadē eplā oñēs q^o erat dimi
nuta inquit. Scripsi nup libz de optiō ge
nere interpretandi: oñdens illa de euāgē. Ex
gipto vocavi filiū meū. Et qm nazare^o vo
cabit^o. Et videbūt in quē ppunxerūt Et illd
apli. Que ocul^o nō vident: nec auris audiuit.
nec in cor hōis ascēderūt q^o ppauit de^o dñi
ligentib^o. ceteraq; his similia hebreoy
libris inuenire certe apostoli et euāgeliste
septuaginta interptes nouerant. Et vñ eis

hec bicere que in septuaginta n̄ habet. **Chri-**
 tus deus noster vtriusq; testamenti p̄dicator
 in euāg̃m iohannem. Qui credit inq̃t in me
 sicut dicit scriptura: flumina de v̄tre ei⁹ flu-
 ent ac viue: ytiq; scriptū ē qd̃ saluator scrip-
 tū esse testat. vbi scriptū est septuaginta nō
 habent. apocrypha nescit eccl̃a. Ad hebreos
 greuertendū est: vñ z dñs loquit̃ z discipulus
 ei⁹ ep̃la p̄sumit. hec pace veterē loquor. et
 obrectationib⁹ meis tñ rñdeo: qui canino
 dente me rosūt. Et in ep̃la ad romione z
 rogationū ita scribit. Quomō grecorū hys
 toras magis intelligūt q̃ athenas viderint
 Et tñ virgilij librum q̃ a troade leuclatē
 z a crocherauma ad siciliam. z in ad hostia ti-
 berina nauigant. Ita scām scripturā luci-
 dius intuebit q̃ iudea ocul⁹ p̄templat⁹ ē. Et
 antiquarū vrbū memorias locorūq; vel ea-
 dem vocabula: vel mutata cognouerit. Dñ
 nobis cure fuit cū crudelit̃is iudeorū
 hūc laborem subire vt circuirem⁹. puincia:
 quā vniuerse ch̃i eccl̃e sonāt. fateor em̃ mi
 dommon z rogatione charissimū nūm⁹ me
 in diuinis volūib⁹ p̄p̄ijs virib⁹ credidisse:
 nec habuisse magistrā opinionē meā. **S**eti-
 am ea de quib⁹ scire me arbitrabar: interro-
 gare me solitū. Quāto magis de his sup̃ qd̃
 anceps erā. Deniq; cū a me nup̃ lris flagis
 tassetis: vt vob̃ paralipomenō latino sino-
 ne transferrem de tiberiade legis quēdam
 auctorē qui apud hebreos admiratōe habe-
 bat assumpt⁹. Et cōtuli cū eo a v̄tice vt aiūt
 vsq; ad extremū vnguem. Et sic p̄firmatus
 ausus sum facere qd̃ iubebatis. libere enim
 vob̃ loquor: ita z in grecis z in latinis codi-
 cib⁹ hic nōz liber viciolus ē. vt n̄ tā hebreis
 q̃ barbara quēdā z samaritica nōia p̄gesta
 arbitrādū sit. **N**ec hoc septuaginta interp̃-
 tib⁹ qui sp̃s sancto pleni erāt ea q̃ vera fue-
 runt transtulerūt: sed scriptorū culpe ascri-
 bendū. duz de inemēdatis inemēdāda scrip-
 titāt: z sepe tria nōia subtrax̃ e medio syl-
 labis in vñū vocabulū cogunt: vel e regione
 vñū nomē p̄pter latitudinē suā in duo vel
 tria vocabula diuidūt. **N**ec ibi. **I**tē in plo-
 go in li. job inquit. Cogor per singulos diui-

ne scripture libros aduersariorū rñdere ma-
 ledictis. Et infra. **N**emini me ob intelligē-
 tiam h⁹ volūis iudeum quēdā p̄ceptorem q̃
 apud hebreos p̄m⁹ haberi putabāt. n̄ p̄uis
 redimisse nūmis. **C**u⁹ doctrina an aliqd̃ p̄-
 fecerim nescio: hoc vñū scio n̄ potuisse me
 interpretari: nisi q̃ āte intellexeram. Et p̄
 multa ait ibi **P**iero. Audiant quapropter
 canes mei idcirco me in hoc voluminē labo-
 rasse: nō vt interpretationem antiquā rep̃he-
 derem. sed vt ea que in illa aut obscura sūt
 aut obmissa. aut certe scriptorū vicio dep̃-
 uata manifestiora nrā interp̃tatione fieret.
 q̃ z hebreuz sermone ex p̄te didicim⁹. Et in
 latino pene ab ipsis cunabil⁹ inter grāmati-
 cos z rhetores z p̃hos nutriti vel detriti su-
 mus q̃ si apud grecos p̄ septuaginta editi-
 onē iā ch̃i euāgelio conuēte: iudeus aq̃la.
 z simach⁹ ac theodotion iudaizātes heretici
 it̃ recepti. q̃ multa miseria saluatoris sub
 dola interp̃tatioē celarūt. Et tñ in ep̃la
 r̃is hñtur apud eccl̃as z explanant̃ ab eccl̃e
 sasticis viris. quāto magis ego ch̃istianus
 de parentib⁹ ch̃rianis z vetulū crucis in
 mea frōte portās: cuius studium fuit om̃i-
 sa repetere z d̃p̃uata corrigere z sacra ec-
 cleſie puro ac t̃ibeli aperire sermone: vel a
 fastidiosis v̄a malignis lectorib⁹ nō debeo
 reprobari. **T**ercio passus est beat⁹ ieron⁹
 p̄lecutioēs hereticorū: arrianorū videlicet: vt
 ipse scribit in ep̃la ad damasuz p̄m. q̃s oēs
 potens euit. z ch̃riana documēta publice
 defendunt. quāto vō hiero⁹ passus sit a fide-
 tis amicis: ipse declarat in ep̃la ad azellam.
In omnib⁹ tñ modestiam seruans non nisi
 p̄pter deū z p̄tinorū vtilitatem sibi falso
 detrahentes rōnabiliter obiurgabat.

De austeritate p̄nte hieronymi. in q̃ qua
 bucinio p̄fenerunt. ob quā accepit merces
 dem regni celestis

Caplin tercium
Tercia ratio qua hieronim⁹ gloriā co-
 pioſam obtinuit dicit penitentie: de qua p̄-
 fiderem⁹ tria

Primo austeritatem

Secundo diuturnitatem

Tercio utilitatem

Primo considerem⁹ de pñia Hieronimi austeritatem. Pñc ipse declarat in epla ad Eustochiū. vbi sic scribit. Quoties in heremo constitutus in illa vasta solitudine: que exusta solis ardorib⁹: horribū monachis prestat habitaculū. putabā me romanis delicijs interesse: horrebant sacco mēbra: deformis squallida cutis situz ethiopice carnis obduxerat quottidie lachryme: quotidie gemit⁹. Et si qñ repugnāte somnus immines oppellisset/ nuda humo vix ossa herentia collidebā. de cibis vero e potu taceo: cū etiam lāguentes monachi aqua frigida vix vtantur: e coctuz aliquis accepisse luxuria sit. Ille igit ego q ob gehenne metum tali me carceri ipse dā/ naueram: scorpionū tñm focius e ferax sepe chozis intererā puellay. pallebāt ora ieiunij: e mēse desiderij estuabat in frigido corpore. e añ hōiem iā sua carne p mortuū: sola libidini incēdia bulliebāt. Itaqz ōni auxilio destitutus ad iesu iacebam pedes: rigabā lachrymis e crine tergebā: e repugnāte carnē ebbomabaz inedia siugabā. Et infra me minime diē crebro iāxisse cū nocte: nec prius a pectoris cessasse vberib⁹ qz rediret domino increpāte trāquillitas. ipām quoz cellulā meā quasi cogitationū meaz psciam ptimeſcebā. e michimet irat⁹ e rigidus solus deserta penetrabā. Sicubi pcaua vallū: aspera mōtiū: rupiū prupta cernebā. vbi mee orōnis locus. ibi illud miserrime carnis argastulū. Et vt mihi testis est dñs p multas lachrymas: post celo oculos inherētes: non nūqz videbā mihi interesse agnimb⁹ angeloy. **S**ecundo considerem⁹ de pñia Hieronimi diuturnitatē. Nam licet fuisset ōnib⁹ diebus vite sue in laborib⁹ e pñia: tñ in illa pñia sic dura quaduēnio pſeuerauit. Qua pacta ad bethleem oppidū remeauit: impetrauitqz ab epō cirillo locū habitandi: vbi monasteriū pstruxit: e cū monachis habitauit. multos at ibidem discipulos coadunās in sancto pposito e trāſlatione scripturaz quinqzinta annis e sex mēſib⁹ desudauit. Tāta deniqz lassitudine fatigat⁹ est/ vt in stratu suo

iacens: funiculo ad trabes suspēso suppinis manib⁹ se leuaret. **T**ercio cōsiderem⁹ de pñia Hieronimi utilitatē: affecit⁹ nāqz e p illa suisqz laborib⁹ mercedē perpetuā celestia regni. Nam lxxvij. āno etatis sue duodecimo vō āno imperij iunioris Theodosij. in senectute bona migravit ad dñm. Si quis vō aliquid de trāſitu ei⁹ noscere cupiat: legat trāſitū ei⁹. qui liz inf scripturas apocryſas numeret: tamen multa sunt ibi verisimilia. q in felici dormitione iheronimi occurrere potuerūt. Sicut ē deuota sacramēti eucharistie susceptio: circūſtātiū exortatio e in terra obdormitio: atqz aī illi⁹ ad celum deductio. felix igitur aī illi⁹ q in bethleem onere carnis deposito: indubitan⁹ pparuit ad chr̄m cū quo letat in eterna requie. Ad quā nos meritis ei⁹ pducit clemētia saluatoris q viuit e regnat in ſc̄la ſecloy. **A**mē. **P**ermo quinqzagesimū septim⁹ de ſcō benedicto glōſiſſimo p̄re monachoz.

Dilectus deo et hominib⁹

Dilectus cuius memoria in bñdictione est. Scribuntur hec vba originis Ecclesiastici xlv. ca. Cogit me sanctitas eximia beati benedicti vt eius ap̄lissimas laudes porare debeam. De quo licet scripserit abunde grego. in ij. dialo. li. tñ vt hoc dicēdi ordine: quo ad pplm loqui pſueuim⁹: eius pconia audiētib⁹ illuſceat/ in pñti p̄mone aliqua et mult⁹ breuif explicationib⁹. Nā vt in ſeqntib⁹ apparebit in ſac̄toz ordines: nō mediocrē aut infimū obtinet locū. q̄ppe cū ei⁹ nōi opera e ſc̄a concor bent. p̄pterea de ipſo dñr verba p̄posita: in quib⁹ ōnditur q memoria illi⁹ in benedictione est. quia ſcilz benedict⁹ est a deo e hominib⁹. **Q**uā vtigōndere possum⁹ maxie p̄tria. q̄dici pñt tres eius p̄rogatiue. **P**rima d: religionis institutio. **S**ecūda ſanctitatis p̄fectio. **T**ercia vite pñtis consummatio. **Q**uot modis accipit religio: e be mag⁹ nificentijs religionis. e q̄ntum exaltata est religio sancti Benedicti.

Capitulum primum

Prima propositio sancti benedicti. que eius memoria in benedictione est dicitur religionis institutio. Instituit quidem in spirante deo religionem: et regulam sanctam monachorum ipse scripsit. An ut per ista clarius sit tria occurrunt de religione consideranda

Primum de acceptio

Secundum magnificatio

Tercium exaltatio

Primum de religione considerandum de acceptio: quot scilicet modis religio accipitur. Et ad hoc dicitur Jo. an. super rubrica de regularibus et transferuntur ad religionem. De accipitur quadrupliciter. Primo modo solum pro debito cultu veri dei: quo ad fidem: et sic comprehendit totam christianitatem que de christiana religio. Et de hac acceptio habetur lxxxvij. dist. c. j. extra de divo. c. gaudent: et c. de summa tri. et fi de catho. In epistola inter claras. circa primum. Secundo sumitur religio pro cultu veri dei non solum pro fide: sed pro opera bona. Et sic comprehendit universitatem bonorum christianorum. et de hac scribitur xvi. q. j. c. iuxta. et xxiiij. q. v. c. quod deo. et extra de pñ. c. ecclesia. Tercio sumitur religio pro statu clericali. sicut pñ. q. j. c. saluator: et xij. q. j. c. j. et in aut. de san. epis. s. dam. Quarto religio capitur strictissime pro statu illo in quo quis pro professione subdit se impio prelati: dedicans se totum deo: ut notatur extra de voto et votiredeptis. c. ex multa. Et secundum considerandum de religione de magnificatio. Et in hoc profutur debemus stulticiam quorundam: qui statum religionis irrationaliter dñant: asserentes posse multa fieri in seculo meritoria: et salutem animę percipere: ob id statum esse videtur ut quis religionis cuiusvis vitam aut regulam profiteatur. Contra quos probabimus statum religionis excedere statum secularem quod duplici ratione

Primo ratione superationis

Secundo ratione absolutionis.

Tercio ratione dissolutionis

Quarto ratione derelictionis

Primo status religionis excedit statum secularem ratione superationis. Nam licet in seculo

possit quis elemosinas pauperibus erogare: vel tire nudos: pascere famelicos et huiusmodi. tamen ingrediens religionem et in ea professionem faciens: superat omnia huiusmodi pietatis opera. Propterea Hieronymus in epistola ad Iulianum ait. Nolo tantum ea offeras domino que potest fur rapere. hostis inuadere: prescriptio tollere. que accedere possunt et recedere: atque instar vndarum et fluctuum a succedebunt sibi dominia occupant: atque ut vno pñta complectar sermone. que nolens in morte dimissurus es. Illud of ferre magnus est: quod tibi non possit hostis auferre: nulla eripere tyrannis: quod tecum pergit ad inferos: immo ad regna celorum et paradisi delicias. Extruis monasteria. multas a te per insulas dalmacie monachorum numerus sustinetur. Sed melius faceres si et ipse sanctus inter sanctos viveres. Hactenus estote quia ego sanctus sum: dicit dominus. Apostoli gloriantur quia omnia dimiserunt et secuti sunt saluatores. et certe preter rhetoriam et navem nihil eos legimus dimisisse: et tamen testimonio futuri iudicis coronantur. quia se offerentes totum dimiserunt quod habebant. Et in epistola ad palamachum ait. Tacheus dives erat: apostoli pauperes. Reddidit ille quadruplum quod rapuerat. diuisitque pauperibus partem substantie que remanserat. Tamen quia pius erat: et in apostolica pccritatem non se potuit extendere. non fuit in duodecim apostolorum numero. Apostoli autem quantum ad diuitias nihil quantum ad voluntatem totum mundum pariter reliquerunt. Et glo. super iij. ca. numerorum inquit. Alii vouent vitulos: alii arietes: illi domos. Nazareus semetipsum. hoc est enim votum nazarei quod est super omne votum. Filius enim vel filia: aut pecus: aut predium extra nos est. semetipsum deo offerre: nec alieno labore sed proprio placere perfectius et eminentius est omnibus votis. hec cibi. Elemosina itaque illa quam seipsum quisq; donat deo in religione preceminet quibuscumque generibus elemosinarum: que fieri possent in seculo. Quod adhuc Iheronimus in epistola ad Paulinum confirmat dicens. Philo sophus glorie animal et popularis aure vile macipium tota semel sarcinam deposuit. Et

tu repntas in virtutum culmine pstitutum:
si partem ex toto offerat te vult dñs n̄ tua:
Te inquit vult hostiam viuā placentē deo.
Superat insup status religionis oē genus
penitētie: quam quis posset in seculo face-
re. **Q**uod ingrediēti religionem nulla est
pn̄ia alia p peccatis preteritis iniungenda
de peccatis tñ commissis post ingressuz re-
ligionis imponēda est pn̄ia. vt notat extra
de regularib⁹ et transētib⁹ ad religionē ca.
vlt. **P**ic deuot⁹ bernard⁹ in libro de pcepto
et dispensatione ait. **A**udire vultis a me. vñ
inter cetera penitentie instituta monasteri-
alia disciplina hāc meruerit prerogatiā. et
scdm baptismā nūcupetur **A**rbitor ob p-
fectam mūdi renūciationē et singularē excel-
lentiam vite spūalis: que peminet vniuersi
vite huāne generib⁹ huiusmodi ouersatio.
Professores et amatores suos dissimiles ho-
minib⁹: similes angelis facit: immo diuinaz
in hōie reformat imaginem: pfigurans chri-
sto instar baptisimi: dum per id quod mortis
ficam⁹ membra nrā que sunt super terram.
rursus chrsū induim⁹: complantanti simili-
tudini mortis eius. **P**ec ille. **P**ropter dicta
no. i videretur incoūueniens: vt ingrediētes
religionem consequerent⁹ eādeꝝ gratiā. sciz
quo ad pctōꝝ remissionem quam psequūt⁹
baptizati. vt ponit **T**ho. 2a. 2e. q. vltima. **X**
Secūdo status religionis excedit statuz
secularem rōne absolutionis. nam absoluit
ab omni voto tempali: qd quis in seculo im-
plere possz: vñ scribit extra de voto et voti
redemptis. c. scripture. **R**eus fracti voti ali-
quaten⁹: non habetur qui tempale obsequi-
um in ppetuā religionis obseruantia nosci-
tur pmutasse. **E**t vt ait **R**ycar. in. iiii. disti.
xxx. viij. exceptis personis alicui⁹ dignitatis
que debent p̄silere summū pōtificem: quis
libet ali⁹ obligatur voto ad visitādā terrā
scām. potest ab q̄ alia absolutione religio-
nem ingredi. et p p̄fessionē in illa absolut⁹
a voto et ita absoluitur: vt p̄dictū est ab o-
nialio voto. **N**am cū obediētia sit maximū
votoꝝ p omni voto sufficientissime recō-
pensat. **T**ercio status religionis excedit

statum secularē rōne dissolutionis. nā dissol-
uit m̄fimoniu⁹ ptractū per vba de p̄nti non
p̄summatū. **I**n tali em casu potest alter cō-
iugū etiam altero inuito intrare religionē.
Et scā p̄fessione ille quiremanet in seculo
p̄t libere nubere. vt notat extra de cōuersa-
one p̄iuga. c. verum. ca. ex pte. el. ij. cap. **E**t
publico. **Q**uarto stat⁹ religionis excedit
statum secularē rōne derelictionis. **N**am
licz filii parentes relinquere dūmō nō sūt
in extrema necessitate p̄positi: atqz ipsi inui-
tis religionē intrare. **C**uius ratio est. qz ma-
gis vnusquisqz tenetur deum et aiām p̄p̄ia
q̄ parentes diligere. **E**t hoc inquit jeron⁹
in epla ad furiam de viduitate seruāda. **S**o-
la cā pietatis est vbi nulla carnis notia ē. ho-
nora p̄m tuū. sed si te a vero p̄re non sepa-
rat: tibiū scitu sanguinis copula q̄ diu nō
uerit conditorē. **A**lioquin tibi dauid p̄ti-
nus clamat. **A**udi filia et vide et inclina aure
tuam: et obliuiscere populū tuū et domū pa-
tris tui. et concupiscet rex decorem tuū. **E**t
in epla ad heliodorum de contemptu mūdi
ait. **N**icet paruul⁹ ex collo pendeat ne pos-
cet in limine iaceat p̄r. licet sp̄suo crine et
scissis vestib⁹ vbera quib⁹ te nutrierat ma-
ter ostendat: percalcato perge patre. sicca
oculis ad vexillum crucis euola. **S**olū pie-
tatis gen⁹ est in hac re fuisse crudelē. hec ille
le. **E**t cum ista de religione loquimur. quidā
nobis obijcere solent. **Q**uid si oēs religio-
si essem⁹? esset de mundo. que obiectio nō ni-
si ex fatuitate procedit / cuz gubernatio mū-
di spectet ad deum. **P**inc est qz jeronim⁹ ab-
uersus vigilantū ait. **A**rgumentaris et dicis
Si omnes se clauferint et fuerint in solitudi-
ne: quis celebrabit ecclās: quis se clares ho-
mines lucrifacit. **E**t quis peccantes ab pe-
nitētiā poterit cohortare. **P**oc enim mo-
do si omnes tecum fatui essent: sapiēs quis
esse poterit. **I**nfantēs in cunis nō vagient
obstetrices absqz mercedib⁹ mendicabūt. et
in lectulo suo frigid⁹ atqz contractus dormi-
tanti⁹ vigilabit. **R**aro virtus est nec a plu-
ribus appetitur atqz vtinam hoc omnes ef-
ficerent qz pauci sunt. **D**e quib⁹ dicitur **A**duer-

sunt vocati pauci vero electi.

Tercium considerandū de religione dicti exaltatio. Nam vt de religione beati benedicti loquamur exaltatam illam videm⁹ q̃ duplici rōne

Primo ratione dignitatis

Secundo rōne sanctitatis

Tercio rōne numerositatis.

Quarto rōne graciositatis.

Primo exaltata fuit religio sancti benedicti rōne dignitatis. Pabuit enim viros in dignitatibus ecclesiasticis constitutos pene innumeros. Nam iohannes viginti summus unus extrahi illos fecit de archyis summo pontifici: et inuenit q̃ a tempore sancti benedicti vsq̃ ad pontificatum eius fuerat de ordine sancti benedicti quingentis milia septingenti et quattuor abbates quorū p̃firmaspectat ad papam. Et epi quingis milia et quattuor. Archiepi septingenti. cardinales tricenis triginta. Summi vero pontifices viginti quinq̃. **S**ecundo exaltata fuit religio sancti benedicti rōne sanctitatis. vt em̃ cōpertus est in catalago scōrū fuerunt in cat̃is sinta quattuor milia canonizati. **T**ercio exaltata fuit religio sancti benedicti rōne numerositatis. Sub ista nāq̃ sancti benedicti militant monachi nigri. d̃ quib⁹ fit mētio in clementina. **H**e in agro. Qui cū eēnt relaxati reformati sunt in congregatione q̃ dicitur sancte iustine h̃ites speales constitutiones et exemptiones per Eugenū papā quartū confirmatas. Sub regula insup̃ sancti benedicti militant cistercienses. quos beatus Bernard⁹ mirabiliter dilatauit: ca. maiouleses instituti per beatum Roncalbum. **O**do vallis ymbrose. **O**do humilitorum. **O**do montis oliuarum. **C**lunacenses. **S**iluestri. et **C**elestini. quorum ordinē instituit sanct⁹ Petrus de murrone

Quarto exaltata fuit religio sancti benedicti ratione graciositatis. Nam summi pontifices eidem concesserūt amplissimas gratias: indulgentias et exemptiones. Religionem ipsam semper affectu paterno fouentes

Qualiter sanctus benedict⁹ fuit etiam sanctitate perfect⁹: qd̃ ostendunt eius miracula: et spūs p̃phetic atq̃ commotio mudi

Capitulu secundū

Secūda prerogatiua sancti benedicti: quare memoria ei⁹ in benedictioe est bicitur sanctitatis perfectio/ quam colligere possum⁹ ex trib⁹

Primo ex miraculorū rutilatione.

Secundo ex p̃phetica illustratione

Tercio ex mudi commotione

Primo colligimus perfectionem sancti tatis beati benedicti ex miraculosa choruscatione. Fecit enim deus illum choruscare multis miraculis: ex quibus aliqua recitabimus que Gregorius in scdo dyalogorū libro feliciter descripsit. Et primū miraculū est de capisterio fracto et consolidato. **M**atus enim benedictus ex nuria. puincia/cū rome liberalib⁹ studiis traditus esset: in ipsa sui infantia litteras deseruit: et desertū petere decreuit. Quem nutritrix sua que eum tenerrime diligebat vsq̃ in quēdam locum qui dicitur effio secuta est. Vbi ad purgandum triticum mutuo capisterium petijt. sed super mensam incaute ponens: et corruens in duab⁹ partibus fractum vidit: quam benedictus flere prospiciens partes capisterij accepit: et ab oratione surgens integre soludatum inuenit. Postmodum nutrice m oculis fugiens in quēdam locum venit / vbi tribus annis hominib⁹ incognitus mansit. excepto quodam monacho romano nomine: qui sibi seculi necessaria ministrabat.

Secūduz miraculum fuit de aqua ebucta in monte. Nam dum vndecim monasteria construxisset: ex quibus tria sursum rupibus montis erant. Fratres deo: sum cuꝝ magno labore aquas hauriebant. Cumq̃ virum dei sepe rogarent vt mōasteria illa mutaret: quadam nocte cū quodam puero mōtem ascendit: vbi diutius orans petras in eodem loco pro signo posuit. Cumq̃ domū rediisset: fratres pro eadem aqua ad eū venissent dixerūt. Ne in illam rupeꝝ in qua tres

petras inuenietis: in modico cauate. **V**aleat
domin⁹ inde vobis aquam pducere: **Q**ui
eūtes iam rupem illā subantem inuenien
tes: pcauū locū fecerūt. & mox aqua reple
tum inuenerūt. **Q**ue vsq; nūctam sufficiē
ter emanat: vt ab illo mōtis cacumine vsq;
ad inferiora descendat. **T**erciuū miraculū
fuit de ferro natante & redeūte ad manubri
um. **Q**uadam em vice cū circa monasteriū
viri dei: quidam cū falcastro vepres absin/
deret: ferrū de manubrio exiliens in quēdā
lacum pfundissimū cecidit. **A**unq; de h⁹ il
le nimis angustiaretur: vir dei pietate mor
tus manubrium in lacum posuit. & mox fer
rū vsq; ad suū manubriū enatauit. **Q**uar
tum miraculū fuit de puero mortuo resusci
tato. **D**um em faciente hoste maligno ceci
dissz pars cuiusdam parietis: interfecissetq;
monachū quēdam: vir dei puerū illū mortu
um & laceratum ad se in sacco adduci fecit.
Et orōne scā ipsum a mortuis suscitauit. **Q**
Quintum miraculū fuit de vase vitreo
piocto & oleo multiplicato. **Q**uodam tē
pore dū totam puinciam in qua erat sanct⁹
Benedict⁹ fames valida occuparet. **E**t vir
dei omnia q̄ inuenire poterat egentib⁹ mi
nistraret. **I**tag nihil in monasterio preter
modicū olei in quodā vase vitreo remāssiz
iussit cellario: vt illud modicū olei cui
dam egenti daret. **A**lle vero ibidem paupe
rem audiuit sz obedire ptempfit. **P**a vir di
pperiens vas vitreū cum oleo p fenestram
pisci iussit: ne quid in monasterio p inobe
dientiam remaneret. **P**roiectū itaq; cū per
fara ingentia cecidissz: nec vas fractū nec o
leū est effusū. **Q**d ille leuari iussit & bari in
tegrū egenti postulanti. **M**onachū aut illū
de inobedientia & dissidentia increpans sese
in orōne debet & p̄tinuo quodā magnū do
lium qd ibi erat vacuū oleo plēnū fuit. **Q**d
adeo excreuit vt p pauimentū effunderet.
Gunt & alia eius miracula que p̄mittim⁹.
ne p̄lixitate dicendi teedium audietib⁹ inge
ram⁹. **S**cdo colligim⁹ p̄fectionē sanctita
tis beati Benedicti ex p̄phetica illustrati
one. habuit q̄em in mē p̄pheticū: vt cog

nosceret ea que naturaliter p̄gnosci nō p̄nt.
Sicut pbat multis exemplis. **P**rimū
exemplū est de placido quē rapuerat aque.
Tū em ille puer & monach⁹ ad hauriendā ad
quā egressus in flumiū cecidissz: & pene aqua
illū in ymi cursu sagitte retraxissz: vir dei in
cella p̄sistens hoc in spū statim cognouit. et
maurū vocans: quid puero acciderit indica
uit. ac vt ad ipsū eripiedū pgeret impauit.
Acepta benedictione concitus maur⁹ sur
rexit: & quasi p terram se existimās ambula
re sup aquas vsq; ad puerū venit: eūq; p ca
pillos tenēs d aq extraxit. qui ad virū di ve
niens retulit quid acciderat: **Q**d **B**enedic
tus nō suis meritis sed obediētie mauri be
putabat. **S**ecūdū exemplū fuit de pane
venenato quē cognouit. nam quidā p̄biter
florentin⁹ nōie: viro dei inuidens ad tātā de
uenit insaniā siue maliciā vt panem vene
no infectum viro dei tāq; p benedictione
transmitteret. quē sanct⁹ gratanter accepit
& coruo qui de ei⁹ manu panem accipe p̄ue
uerat ipsum pericliticēs. **I**n nōie iesu chri
sti hunc panē tolle & eū in tali loco vbi a nul
lo hōie sumi valeat projice. **T**ū coru⁹ aper
to ore & expansis alis circa eūdem panē ce
pit discurre atq; clamare: ac si apte diceret.
& obedire se velle & iussa implere non pos
se. **C**ui sanct⁹ iterū atq; iterū precipiebat di
cens. **L**euā leuā cū securus ac ipsum vt dixi
p̄ijce. **Q**ui eū tollens post tres horas rebi
it: & de manu ei⁹ annonā quam p̄ueuerat ac
cepit. **T**ercium exemplū fuit de spatario
totile. **T**otila eniz rex gothoz experiri vo
lens: vtrū vir dei p̄pheticē spm haberet: cu
ibam suo spatario vestimenta regalia tribu
it & cum omī apparatu regio eū ad monaste
riū sancti Benedicti destinauit: quē ille ve
nientē p̄spiciens dixit. **S**ili pone pone: qd
portas nō est tuū. qui p̄tinus in terra ceci
dit: & qz tanto viro illudere p̄sumpssiz ex
pauit. **A**unq; redisslet ad **T**otilam retulit q̄
viderat & audierat. **T**ū accessit **T**otilas ab
scm Benedictum: cui ille multa p̄iixit. sicut
diffusi⁹ ponit **G**regori⁹ in ij. li. dialo gorum.
Quartū exemplū fuit de puero absconso

te flaconez vini. **Q**uidā em̃ vir duos flacones vini per quēdam puerū misit scō bene-
dicto. Sed ille vnū in via abscondit et aliū
detulit. vir autem dei vinū cū grāz actione
suscepit: et descendētē puerū adiunxit bi-
bens. **V**ide fili ne de illo flacone quem ab
scondisti bibas: sed inclina eum caute et inue-
nies quid intus habes. **Q**ui p̃fusus valde ab
eo exiit: et reuersus volens adhuc p̃bare
qd̃ audierat cū flaconē inclinass̃ de eo p̃ti-
nens p̃pens exiit. **Q**uintū exemplū fuit
de monacho tenente lucernā. **D**um em̃ qua-
dam vice vir dei sero cenaret: quidā mona-
chus nobil̃ genere eiahsistens et lucernā tenēs
p̃ sp̃m sup̃bie intra se cogitare cepit. **Q**uis
est hic cui māducanti assisto: lucernā teneo.
seruitium impendo: quis sum ego vt isti ser-
uiam. **C**ui statim vir dei ait. **D**igna cor tuū
frater quib̃ est qd̃ cogitas: vocat̃q; fratris
bus lucernā iussit de manib̃ eius tolli. ipsū
vero ad monasterium accedere et quietū se-
dere. **T**ercio colligim̃ sanctitatem beati
benedicti ex mūdi commotione: mirares ē
p̃fecto qd̃ audito nōie sancti benedicti re-
ges p̃ncipes et populi christiani ad tātam de-
uotionē erga illū exarserint: vt in toto ter-
rarum orbe tam sumptuosa et dotib̃ copio-
sissimis ditata p̃struxerint moāsteria. **Q**uo-
rum p̃mū et aliorū caput est monasteriū mō-
tis cassini. **N**ā ad illū montem puenit sanc-
tus benedictus. **E**t templū apollinis qd̃ ibi si-
tum erat in honore sancti iohannis baptiste.
oratorium fabricauit: et circūadiacētē po-
pulum ab idolatria conuertit. **I**llū autem
mōtem totū et integro cū omnib̃ p̃tinen-
tijs eius: et castra villas et possessiones dona-
uit scō benedictō tertull̃ nobilissim̃ roman⁹
ex gente flauia pater placidi. **N**am ex vxo-
re sua que erat ex familia octauie gentis has
buit tres filios. sc̃. placidū euticiū et victori-
nū et vnā filiam nōie flauia. **Q**ui audita fa-
ma sancti benedicti qui apud sublacū mora-
batur. accessit ad eū obtulitq; sibi placidū iā
septennē: eoq; relicto et benedictō iocē accep-
ta a sancto viro dei romam rediit. **P**ostq;
vero sensit beatum benedictū ad monē cas-

sinū perrexisse. iuit ad eum cum multis nobi-
lissimis romanis. **E**t tūc fecit donationē p̃-
fatam. **D**onauit etiam et multas possessiones
quas habebat in sicilia. **C**um autem placid⁹
ad etatem puenit virilem misit illū beatus
benedictus in siciliam cū quibusdam alijs. q̃
capuam veniens a scō germano episcopo
benigne susceptus multa ibi miracula fecit.
Nam p̃micerium ecclesie capuane dolore
capitis oppressum sanauit. rogat⁹ quidē ab
eo vt p̃ se oraret: dixit ei. **I**n nōie iesu chri-
sti cui⁹ stute ab aquis quib̃ trahebar erep-
tus sum: adiutusq; meritis patris mei bene-
dicti: si fidem habes tante credulitatis resti-
tuat te deus pristina sanitati. **L**iberauit et v-
nū cecū atq; filium cuiusdā mulieris in vl-
timis laborantem: venit deīn beneuentum
susceptus a scō marciano ep̃o. vbi liberauit
claudū cū scabellis ambulantem sup̃ genua
postea trāstulit se canusū ad sanctuz tabinū
episcopū: inde accessit regiū ad sanctuz sifi-
minū episcopū: tandem applicuit messanaz.
Et ibi de rebbitis portus et possessionē pa-
tris quas donauerat sancto benedictō fecit e-
dificari monasterium in honorem sancti jo-
annis baptiste. **Q**uo completo p̃ multa si-
gna que de⁹ per eū fecerat martyrū corōm
adeptus est. **N**ā venerant ad eū videndum
frēs eius euticius et victorin⁹ ac soror flauia
cū multis alijs ex vrbe. **E**t ecce quidam ma-
nucha capitane⁹: abbale sarazeni qui tūc to-
ti hispanie p̃sdebant cum classi minutissā
cepit portū messane fregit monasteriū. **E**t
captos placidū et frēs ac sororem ṽginez.
cogebat abnegare fidem. **Q**d cum illi face-
re rēnuissent: post dies aliquot flagellatos
et ceulos iussit tandem decollari. **D**ixim⁹ ista
vt agnoscat vnusquisq; qd̃ admirabilis fuit
sanctitas patris benedicti: quem vt superi⁹
enarrauim⁹ tot insignes viri deuotione p̃e-
cipua coluerunt.

De felici transitu patris benedicti. q̃ diē
suū obitus p̃orit: et de mira ipsi⁹ deuotione
et qualiter ei⁹ gl̃a fuit duob⁹ monachis reue-

Cata. / Cap. iij.
Tercia progiatiua sancti benedicti qua

te eius memoria in bñdictione est dicitur via
te patris psummatio. Nam sicut sancte vir
trita et sanctissime vite presentis cursus ex
pleuit. In eius quippe felici transitu tria
occurrerunt sanctitate eius pñgnatia.

Primum fuit vera pñunciatio

Secundum singularis deuotio

Tercium diuina reuelatio

Primū fuit vera pñunciatio. Eobē qui
dem anno: quo de hac vita vir dei erat exi
tus: obiit sui diem fratribus nūciauit. An
te sextum vero diem sui exitus: aperiri sibi
sepulchrum iussit. Et licet sapiens dicat. Ecclā
tes. ix. ca. Rescit homo finē suū. Et cōis ex
tat sūa q. nil incerti hora mortis: illud intel
ligendū nihilominus est sūm eōdem legem. sed
plerisq. deus ex pñilegio spēali voluit die
sui exitus reuelare. **S**ecundū qd occurrit
in transitu beati benedicti dñ singularis deu
otio. **S**ebus nāq. correptus cum p singu
los dies langior ingrauesceret: sexto die in
oratorio se portari fecit. **A**biq. exitū suū
dñmici corporis et sanguinis pceptione mu
niuit. atq. inter discipulorū manū imbecillia
mēbra sustentans erectis in celū manib. ste
tit et vltimū spm inter verba orōnis efflauit.

Tercium qd occurrit in transitu beati be
nedicti dñ diuina reuelatio. **I**pā quippe die
duobus fratribus vni in cella morāti: alteri lo
ge posito reuelatio eadem monstrata ē: vi
derunt nāq. viam pallijs stratā atq. innume
ris choruscantem lapidib. a cella sancti be
nedicti versus orientē vsq. ad celū tēdentē.

Cui venerādo habitu vir quidam clarus as
sistens: cuius esset via quā cerneret inq. uir
Qui cū nescire se diceret ait. hec est via q.
dilectus deo benedictus celū ascendit. **S**epul
tus vero est in oratorio sancti iohannis bap
tiste: quod destructa ecclā apollinis ipse cō
struxit. anima sō illa tātis redimita virtuti
bus. de quib. pñem est cū chro letat in vita
beata. ad quā nos ipse iesus pducit qui est
bñdīcūs in secula seculorū. Amen.

Permo quinquagesimū octauus de san
cto Dominico institutore ordinis sacri pre
dicatorum.

Agnus vocabitur in
regno celoz. **S**cribitur hec ver
ba mathei v. ca. que tamen scō do
minico appropriari possunt. **S**uit
quodam saluatus magnus a grecis alexand
macedo. quia breui spacio et parua manu to
tum fere subegit orientem: **P**ompeus etiam
dux preclarissimus dicitur est magnus a roma
nis ob rerum gestarū magnitudinē. **N**ā sūm
horosū viginti duos reges orientales et po
pulos innumerabiles subdidit roāne reipub
lice. ob qd lucan. ipm de se sic induit loqntē
Ante bis exatū q. cinthia pderet orbē
Dē frētū metū pelagi pirata reliquit.
Angustias domū terrarū a sede poposcit
Ipē p. fithici querēs diuortia ponti
Andomitū regem romanag fata morātes
Ad mortē scylla felicioz ire coegi
Pars mihi nulla vacat mudi: s. tota tenet
Terra meis quocūq. iacet s. sole tropheis
Pinc me victorē gelidas ad fassidis vndas
Artos h. calida medius mihi pōit aris
Egypto atq. vmbas nūq. flectētē fiene
Occasus mea iura timet: thetims fugacē
Qui ferit et ptius post omia flūia bethis
De domit. aguit arabas me marte feroces
Emoti. notisq. erepto vellere colchi
Lappadoces me assignatimēt et dedita sacri
Incertim dea dei molleq. sophene
Armenios silicasq. feros taurosq. subegi
Quid socero bellū preter ciuile reliqui
Hec ille. **P**ropt. q. omia **L**ucan. de eobē dñ
Brundisij tutas conscēdit magnus in arces
Sed **A**lexandri atq. pōpeij mēdia perijt
cū sonitu et dñs in eternū pmanet. q. voluit
longe metū honorare scōs eius q. populi su
os principes et dños terre. **N**ō nos magnū
inter scōs dñicum glōsum vocam. qui post
deuictū mūdū dñatag vicia coronatus resi
det in regno celoz. **C**um aut hodierna die
festiuitas eius ab ecclā celebretur: equū cē
arbitroz. vt tāti patris laudes explicemus.
de quo verba in themate dicunt: q. magnus
vocabit in regno celoz id est in ecclā mili
tate. vt em ait grego. in omel. **R**egnū celo

rū pñtis tps ecclā dī in qua pfecto beatus
dn̄c magn̄ merito p̄dicat. Et maxime p̄p
ter triplicem illi excellētiā.

Prima dī diuina reuelatio.

Secda virtuosa decoratio.

Tercia sblimis puilegiatio.

Qualiter sanct⁹ dn̄c fuit multipl̄ reue
latus tanq̄ is qui a deo electus fuit. vt ec
cleham predicatione sua ⁊ suoz illustraret

Capitū p̄mū

Prima excellētia beati dn̄ci quare ma
gnus p̄dicatur dī diuina reuelatio. q̄a
eius sanctitas fuit diuinit⁹ reuelata. qd̄ ostē
dim⁹ in septem reuelationibus de eo factis
Prima reuelatio fuit scā sybille heritree q̄
p̄dicit sanctū dn̄cum velut stellā mūdo irra
diantem ventur⁹. sicut dixim⁹ in sermōe se
cūdo de beato fr̄acisco. Et p̄ter illa q̄ ibi po
suim⁹ subdidit ipsa sybilla loquēs de beato
dn̄co ⁊ de b̄to fr̄acisco. Erūt in diebus vlti
mis due stelle lucibillime q̄b⁹ erunt q̄tuor
nisiū facies. Tuba prioris stelle resumēt in
paup̄tate ⁊ directione sp̄nētes diuitias. vo
ciferabūt nomē agnī. **Secda** reuelatio fuit
scā abbati iochim. hic p̄ter illa q̄ diximus
in sermone de b̄to fr̄acisco sup̄ **Jeremiam**
ait. Sicut p̄ moyse ⁊ ioseph chananeos dn̄s
israhelitis subiecerat: christianis p̄ paulū et
ioāne euāgelistā strauit ydolatras: sic ⁊ nūc
p̄ duos futuros ordines signatos. In ill⁹ gen
tes incredulas sbijceret ⁊ p̄uerteret. Et ite
rum ibidē. Expectabitis lucē. i. duos futu
ros ordines in moyse ⁊ helya in mōte ecclē
cū dn̄o apparentes: q̄ si nō acquieuerit⁹ ve
ritati plorabit in abscondito aīa mea. Et ite
rum ibidē refert. Sicut zodomā duo āgeli
euerterūt ⁊ sinagogā filii duo angeli ioānes
⁊ chūs: sic ⁊ nunc oportet vt duo āgeli offi
ficiū p̄dicationis habeāt in duob⁹ ordinib⁹
designati in moyse ⁊ helya. Et ibidē adhuc
sequit⁹. Necessē ē vt qd̄ linguis igneis apol
olis est oñsum pleniorē misterio in futuris
viris euāgelicis reuelādis in mūdo tpe isto
serto p̄pleat. Et in eodē li. ita lo⁹. **Noab** ⁊
amon duo filij loth qui nati sunt de incestu
duos ordines extremos in p̄rio reuelādos

insinuant: quos tanto durius afflictio seculi
sep̄niet quāto instāt⁹ p̄tra ipm̄ eoz vera
tio sub ecclēsie fluctuatiōe p̄surgēt. **Etrur⁹**
sus ibidē inquit. Sicut deficiētib⁹ patribus
in deserto: s̄biosue ⁊ caleph terrā sunt filij
isrl̄ p̄missiōis ingressi. ita nūc s̄b euāgelizā
tib⁹ ⁊ s̄b s̄bsecuturis s̄b ualid̄ intelligētia asse
gnī. **Vita** em̄ illoz p̄p̄ vtriusq̄ sciam testamē
ti in melle ⁊ lacte simul vsabūt: vt de v̄bis
simplicib⁹ p̄ficiat iust⁹: ⁊ de eloquijs misti
cis stupeat eruditus. **Tercia** reuelatio fuit
scā m̄ri ipsi⁹ sancti dn̄ci. fuit em̄ ipse ex h̄is
panie patib⁹ villa que dī calaroga exomēb⁹
pyocessis patre felice: nec inanis fuit h̄mōi
anteq̄z parul⁹ nasceret⁹: vidit in somnis se
gestare catulū in suo vtero ardēt in ore fa
culā baiulātē: qui egressus ex vtero vide
bat totū mūdū incedē: nec inanis fuit h̄mōi
visio cū p̄dicatores in s̄ptura canes vocet⁹
sicut p̄z xliij. di. ca. sit rector. **Quarta** reuela
tio scā fuit cuiusdā matrone q̄ eū de sacro fō
te leuauerat. videbat siquidē illi p̄ somnum
puer dn̄c q̄si stellā h̄ns in frōte: q̄ totā ter
ram suo lūie p̄lustrabat. **Quinta** reuela
tio fuit cuiusdā m̄gro in theologia famosiss⁹ apud
Tholosam: hic dū quodā mane añ diem su
as lectiones p̄uideret: op̄p̄sus graui sōno
caput suū in cathedra reclinauit ⁊ dormire
cepit. visum⁹ q̄ est sibi q̄ septem stelle sibi p̄
sentarent⁹. Qui dū d̄ nouitate talis enxeni
plurimū miraret subito in lūie ⁊ quātitate
tm̄ excreuerūt q̄ totā patriā ⁊ mūdū illūia
bāt. **Qui** euigilās quid nā sibi h̄ vellet plū
rimū mirabat⁹: ⁊ ecce dū scholas intrasit ⁊ le
geret b̄tūs dn̄c cū sex socijs eiusdē habit⁹
ad ipm̄ n̄ gr̄m humilr̄ accesserūt: intīmātes
eidē q̄ fr̄es essent qui euangelium dei in p̄
tib⁹ tholosanis p̄dicaret⁹: significātes adhuc
q̄ scholas suas venerant frequentare ⁊ lec
tiones audire: quēd multo tpe factuzē. **Re**
colens ergo magister ille visionē ipsos esse
septem stellas quas viderat nullaten⁹ dubi
tauit. **Sexta** reuelatio fuit scā innocēti
pape. dum enim a deo inspirat⁹ ad ipm̄ pōti
ficē accessisset ipse dn̄c: ⁊ ostulasset q̄ confir
mari sibi suisq̄ successoribus ordinem: qui

predicatorum diceretur et esset, cum aliquantulum pontifex difficile se exhiberet: nocte quadam ipse pontifex videbat in somnis quod lateranensis ecclesia subitominaretur ruinam. Quod dum tremens aspiceret: ex aduerso vir dei dominicus occurabat humerisque suppositis totam illam casuram fabricam sustentabat, quare eximium virum dei pontifex libenter audiuit, annuitque volente deo votis eius per omnia. Septima reuelatio fuit sancti patri sancto dominico, dum enim ipse romae moraretur, inlassus per sui ordinis confirmationem: nocte vidit in spiritu christum in aere existentem et tres lanceas in manu tenere et contra mundum eas vibrantem, cui velociter mater occurrens quidnam vellet facere inquisiuit. Et ille ecce totus mundus tribus vicis plenus est, scilicet superbia luxuria et auaricia. Et ideo his tribus lanceis ipsum volo perimere. Tunc virgo ad eius genua prociens ait, fili charissime miserere et tuam iusticiam tempera, cui christus Nonne vides quante mihi iniurie irrogant tui illa. Tempera fili furorem et paulisper expecta. Habeo enim fidelem seruum et pugilem strenuum qui vbiq; discurrrens mundum et vicis expugnabit: tuo domino subiugabit. Alium quoque seruum tuum sibi in adiutorium dabo, qui secum similiter decurret et christus ridebat. Vellem videre quos vis ad tantum officium destinare. Tunc illa christo sancti dominicum presentauit. Cui christus vere bonus est et strenuus pugil iste et studiose faciet que dixisti, obtulit etiam sanctum franciscum. Et hunc christus sicut et primum pariter commendauit. Sanctus ergo dominicus socium suum in visione sua diligenter considerans quem ante non viderat: in crastino in ecclesia inuentum ex his que nocte viderat sine indice recognouit. Et in eius amplexus et oscula sancta ruens ait: tu es socius meus, tu pariter curre mecum: semel simul et nullus aduersarius preualebit: visionem quoque predicationis tibi per ordinem enarrauit. Et extunc sancti eius cor unum et anima una in domino.

De septem precipuis virtutibus beati dominici.
Capitulum secundum

Secunda excellentia beati dominici quare magnus vocatus dicitur virtuosa decora

Suit enim septem virtutibus precipuis decoratus ..

Prima de corporis mortificatione

Secunda principalis compassio.

Tercia seruens oratio

Quarta mundialis despectio

Quinta martyrii deliberatio

Sexta euangelica predicatio

Septima virginis castitatis professio

Prima virtus beati dominici dicitur corporis mortificatione: voluit enim corpus castigare et in seruitutem redigere: ne anima sensualibus delectationibus pollueretur. Et ut in legem eius narratur. Dum esset adhuc puerulus non dum a nutricis diligentia segregaretur: dephesus est sepe lectum dimittere: quasi carnis delicias iam abhorreret: quare declinata stratus mollicie frequenter sime super terram dormiebat. Insuper dum esset palantis in studio: vinum per decennium non bibit: postmodum lassitate stomacho compulsus est a bone medicarie. Pidaco exoniensi episcopo modico vino uti. Quid plura per multa tempora singulis noctibus: recepit manu sua propa de quadam cathena ferrea tres disciplinas: unam per se: alteram per peccatores qui versant in mundis: tertiam per his qui in purgatorio cruciantur. Tolose cum socio in pane et aqua quotidie totam quadragesimam pertransiuit super tabulas dormiendo. Idem fecit aliam quadragesimam, apud carcafonam.

Secunda virtus beati dominici dicitur prima hic compassio: cum esset palantis et fames valida multos affligeret: dum adhuc erat in seculo venditis libris et omni suppellectili acceptum precium. Disperfit de vit pauperibus. Quo exemplo magnos clericos et diuites ac magistros ad misericordie opera prouocauit. Narratur adhuc de ipso quod dum in propria patria moraretur, quedam mulier conquesta est ei fratrem suum apud sarracenos detineri captiuum. Ille vero nimia compassione commotus: seipsum redemptione captiui vendendum obtulit. Sed deus hoc non permisit quia eum ad alia maiora reservabat. nam illi mulieraliter acquisitum fuit: sanctus dominicus non fuit

precio venditus. **T**ercia virt^{us} beati dñici
bicitur feruens orō nocturnis quidem ho-
ris nemo vigilijs et obsecrationib^{us} p^{er} omne
modum instantior diē imptiebat. primis
noctem deo. **S**epe etiā cōtingit: vt in via
supuenientib^{us} pluuijs sua socior^{um} q^{ue} vestimē-
ta inadesierent: cumq^{ue} post cenā socij ei^{us} re-
manerent ad ignē vt vestes ad exiccabū ex-
tenderent et corpora recrearent: vir dei sic cū
vestib^{us} inades factis ab orōib^{us} intrabat eccle-
siam. **Q**uarta virtus beati dñici dicitur mūdi-
alis despectio. Nam sp̄reto mundo adhesit
exomēsi epō: a quo in sua ecclesia fact^{us} ē ca-
nonic^{us} regularis: ibiq^{ue} licet inuitus fact^{us} esset
superior monasterij. **Q**uinta virt^{us} dicitur
martyrij desideratio: desiderabat q^{uia} ppe ef-
fici marty^r p^{ro} ch^{risto}. Et dum p^{er}tra hereticos
predicaret illi necē sibi minabant. **I**pe v^{er}o
intrepid^{us} permanebat: pertrāsibat loca in q^{ui}-
bus insidie sibi parate erant securus. Et dum
semel heretici dirisissent sibi: q^{uod} faceres si cō-
p^{er}herderem^{ur} te? **R**espondit rogare vos ne mihi
breui p^{ro}p^{er}ndio mortem celerem inferretis
sed paulatim et succellue mēbra singla mu-
tilantes: deī oculos meos eruētes ad vlti-
mū seminiū laceratūq^{ue} corp^{us} p^{er}mitteret^{is}
sic cruentatū in suo sanguine volutari. vel
p^{ro}ius ad libitū necaretis: ab que vba here-
tici p^{ro}puncti destiterūt vltra insidiari ei.
Sexta virtus dicitur evangelica predica-
tio: predicauit nāq^{ue} longo tēpe p^{er}tra hereticos. et
p^{ro}p^{er}terea ordinez p^{re}dicatoz instituit: de quo
ipse talem habuit visionem. **D**ū rome in ec-
clesia sancti petri p^{ro} dilatione sui ordinis o-
raret glōsios apostolos petrū et paulū ad se
venientes aspexit. quoz prim^{us} petr^{us} videlz
baculum: paulus vero sibi libz tradere vide-
bat. addebantq^{ue} dicentes: vade p^{re}dica. qm̄ a
deo ad hoc ministeriū es elect^{us}. **M**orq^{ue} in
momēto temp^{or}is videbat ei^{us} q^{ui} filios suos p^{er}-
totū mūdū dispersos aspiceret incedentes
binos et binos. et verbū dei populis p^{re}dican-
tes: quap^{ro}p^{ter} tholosam rebies frēs suos
disperfit. Et quosdā quidā in hispaniam. q^{ui}-
dam vero parisi^{is}. alios tandē bononiā desti-
nauit. **S**eptima virtus beati dñici dicitur

virginitatis p^{er}fessio. p^{er}fessio q^{uod} est v^{ir}gini-
tatem. quam corde et opere amplex^{us} ē: illam
q^{ui} vsq^{ue} ad mortem seruauit: ob q^{uod} ex osculo
manus ei^{us} quidem a stimulo carnis valdē ve-
ratus liberatus est. **E**rat ille sc^{holaris} qui
missam audiens beati dominici manū ei^{us} cū
reuerentia et deuotione osculari poposcit.
Quā de osculā miram odoris fragratiā
sensit. **E**t extunc estus libidinis mirabiliter
in eo refriguit: vt qui ante erat van^{us} et lubri-
cus: efficeret^{is} postmodum continēs atq^{ue} cast-
us. **Q**uanta mundicie puritate eius caro
pollebat. cuius odor tam mirabiliter forda-
mentis purgabat.

De septem priuilegijs in quib^{us} de^{us} s^{an}cti
mem fecit b^{ea}tū dñicū. **C**ap. iij.

Tercia excellētia beati dñici quare ma-
gnus vocatur dicit^{is} s^{an}ctis priuilegia-
tio: sublimem fecit illū quippe deus in sep-
tem priuilegijs.

Primū dicitur ordinis approbatio

Se cūbū fr̄m multiplicatio.

Tercū p^{ro}phetica illuminatio.

Quartū miraculosa choruscatio.

Quintū diabolica effugatio

Sextū felix p^{ro}summatio

Septimū eccl^{esi}astica veneratio

Primū priuilegiū beati dñici bicitur or-
dinis approbatio. **I**nstituit em̄ ipse ordinē
p^{re}dicatoz ad docendū p^{re}dicandū et p^{er}fessioēs
audiendū: ad vtilitatem primoz ad obseq^{ui}-
um dei: ad exp^{er}p^{er}nationē hereticoz: ad de-
fensionem fidei: et ad p^{er}seruationem diuini
cultus. **E**cepit autem ordo ille anno dñi **M**
cc. xvj. **I**llum approbavit **I**nnocenti^{us} et
p^{er}firmauit honoz^{is} ab isto ordine secut^{us} fuit
ordo sorozum inclusarū. **Q**uartū caput fuit
monasterium de pauliano: deinde secut^{us} ē
monasterium de mōtargis. **Q**ui p^{re}fuit be-
ata anucia de iouiniaco. **E**t monasteriū san-
cte agnetis de **B**ononia. cui p^{re}fuit quedā
beata cecilia. **E**t etiam alius ordo sorozum
de p^{ri}ma beati dñici: quarum religionē con-
firmauit eccl^{esi}a romana. et multis priuilegijs
dotauit. in quo ordine flozuerūt beata mar-
gareta filia regis yngarie. sancta katherina

de senis: beata iohanna de castello: beata be-
neuenta de ciuitate austria. et multe alie

Secundum privilegium beati dñici dicitur
fr̃m multiplicatio. non enī fieri potuit abs-
q̃ virtute dei. vt in ordine sancti dñici tam
breui spacio tot fr̃es multiplicarent. Quo-
rum aliqui excellētes fuerunt rōne marty-
rij / sicut sanct⁹ petrus martyr: fr̃ dñic⁹ soci⁹
eius: frater corrad⁹ theotonic⁹: frater guil-
lerm⁹: et frater bernard⁹ de rupe forti: frater
stephan⁹ de narbona. frater raymū⁹ carbo-
ni qui in castro auinioneti diocesis tholosan-
ne ab hereticis. p̃fide chysli et obediētia scē
romane ecclesie occisi fuerunt cōtādo. **T**e de-
um laudam⁹. Alij fuerunt p̃stantes merito
vite: qui et miracul⁹ conuiscarūt. sicut frater
reginaldus sancti auiani: frater henric⁹ alti-
siodozen⁹: frater iordan⁹: frater pelagi⁹ his-
panus: frater petz⁹ golalnij hispan⁹ fr̃ mau-
riti⁹ toletan⁹: frater dñic⁹ d' vallerica. frater
bernard⁹ de cantro. frater gualter⁹ basilien⁹.
fr̃ bernard⁹ de vasconia: fr̃ iohannes de valē-
tia. fr̃ cabert⁹ lugouenensis: fr̃ dñic⁹ segobie-
sis: fr̃ ambrosi⁹ senensis. fr̃ iacob⁹ d' anagnia
fr̃ iacob⁹ de venetijs: fr̃ marcolin⁹ furliuie⁹
fr̃ symō ariminensis. Nonnulli insup̃ fr̃es or-
dinis sancti dñici singularissimi habiti sunt
p̃pter sciām et doctrinā. quorū nōia explica-
bim⁹ in simone de p̃ceptione ṽginis glose
ultra quos adhuc pitissimi iuris p̃sulti poi-
erunt de illo ordine. Sicut raymū⁹ de pē-
na forti p̃pilator: decretaliū: fr̃ iohānes colo-
niens⁹ p̃pilator: summe p̃fessor: fr̃ brocard⁹
theotonicus: fr̃ rogerius brixiensis. fr̃ barto-
lome⁹ p̃isan⁹: fr̃ vlcricus argentinenensis: et alij
plurimi. Ob qd̃ et pleriq̃ assumpti fuerunt
ad ecclesie dignitates. Sicut hugo p̃sillator
toti⁹ biblie. Robertus anglicus. nichola⁹ de
prato. Et alij multi q̃ fuerūt cardinales. Pō-
tifices vero maxim⁹ fuerūt petrus de tarā-
tasia dicit⁹ innocenti⁹ quintus. Nichola⁹ de
treuifio dictus benedict⁹ ṽndecim⁹. Iohan-
nes de vercellis qui elcūs suū mus pōtifer
morte p̃uent⁹ non fuit coronat⁹. **T**ercius
privilegium beati dñici dicit⁹ p̃phetica illūiatō
habuit quidē lūmē p̃phetie. Sicut p̃batū

est indicij manifestis. p̃dicante namq̃ ip̃o
p̃re glorioſo in p̃tib⁹ tholosanis: cum quāz
heretici essent incendio deputati: aspexit sū-
ctus dñicus vñū eorū: et officialib⁹ curie dixit.
Istū reſeruate. qd̃ sc̃m est. conuersusq̃ ad
eum blādeq̃ alloquēs. **S**cio inquit fili mi
q̃ adhuc licet tarde: bon⁹ hō eris et sanct⁹. dñi
missus ille per annos multos in heresi p̃mā-
sit. Tandem de i grā illuſtrat⁹ ad lumen ve-
ritatis venit. Et sc̃s fr̃ ordinis p̃dicatorū
vitā suā laudabiliter duxit et felicē p̃sum-
mauit. Rome insup̃ dum habitaret in ſācto
ſixto quādā die fratrib⁹ ad caplin cōuocat⁹
palā omib⁹ nūciauit. quattuor fr̃es ex ip̃s in
breui duos in anima duos in corpore mortuo-
ros. Inde ad aliquos dies duo fr̃es migrā-
uerūt ad dñm. duo vero ad ſeculū tendētes
penitus de ordine reſſerūt. **Q**uartum
privilegiū beati dñici dicit⁹ miraculoſa conu-
ſcatio. voluit em̃ deus illū choruſcare mira-
culis. ex quib⁹ aliqua explicabimus. Rome
die quādā adoleſcens colanguens dñi Pre-
phani cardinalis de ſoſſanoua: lapſus equo
p̃cipiti grauē colluſus deſerebat exanimis
plāgentib⁹ cūctis cōrigit illuc b̃m dñicū p̃-
perare. Quidam bon⁹ fr̃ Tranched⁹ nōie:
b̃m dñicū exorauit vt oraret p̃ illo. Qua-
re beat⁹ dñicus fecit illud corpus in p̃clauē
reportari. Et ſc̃s orōne p̃tinus eū vite reſ-
tituit. In loco sancti ſixti architectū p̃ritū
ſb quādā ruina de cauerna ſbuctū ordinis
ſue ſuſſragio vite ſiml⁹ et ſanitati reſtituit. In
eodem loco cū eſſent fr̃es circiter quinquā-
ginta: die quādā imminēte reſectiōis hora:
p̃curato: ſc̃z fr̃ iacob⁹ roman⁹ ad ſc̃m dñi
cum acceſſit. expoſuitq̃ nō eſſe panē ad ſuf-
ficiētiā. At ſanct⁹ dñicus id qd̃ erat diuiſi
et ſup̃ menſiam poni mādauit. Cōuenēt⁹
fr̃es dūq̃ p̃ ordinē reſiderent et vnusquisq̃
buccella cū gaudio ſuſciperet. Ecce duo iu-
venes eiūſdem habit⁹ formeq̃ ſimil⁹ reſec-
torū intrauerūt. pallioſ plenos panib⁹ ſerē-
tes et beato dñico in capite menſe ſilent ob-
tulerūt et ſbito diſceſſerunt ita q̃ null⁹ vnq̃
ſcire potuit vnde venerūt vel quo diuerſi
ſent. In eodem loco dum p̃renominat⁹ fra-

ter Jacob⁹ vinctione suscepta laboraret in
extremis / dolentib⁹ fratrib⁹ quia vtilē ho-
minē pōebant. dñicus passioe mort⁹ excludi-
sis omib⁹ clausisq⁹ ostio orōni se dedit: fratri-
busq⁹ vocatis in columē frēm ip̄sis p⁹ manū
p̄sentavit. In p̄tib⁹ tholosanis cū intras-
set nauigio quādam aquam. nauta importu-
ne p̄ciuz petebat. cui beat⁹ dñicus mercede
eterne vite pollicebat. asserens. Argētum
et aurū non est mihi. At ille ad irā p̄uocat:
p⁹ cappā eū apprehendit iniquiens: nisi solue-
ris nō te dimittā. Tūc vir dei erectis in ce-
lū ocul⁹ paululū intra seipsum orās: mox in
terram p̄spiciens denariū dīno nutu p̄cu-
ratū aspexit dixitq⁹ illi. Tolle et me dimit-
te. Tūc et alia ei⁹ miracula multa in vita ip̄-
s⁹ in morte verissime cōp̄bata.

Quintū p̄uilegiū beati dñici dī diaboli-
ca effugatio: Ab sanctitate nāq⁹ ei⁹ p̄proba-
dam voluit deus vt deōnes ab obsessis cor-
porib⁹ ad ei⁹ imp̄iū discederēt. P̄n multos
de monib⁹ liberauit. **S**extū p̄uilegiū be-
ati dñici dī felix p̄summatio. appropinq̄nte
nāq⁹ sue pegrinationis termino p̄stitutus a
pub bononiam: graui cepit corp̄is infirmis-
tate lāguere vbi post multa deuotiōis sig-
na ad extremā horā veniens Anno dñi **M**
cc. xxi. dormiuit in dño. Eade fr̄ **G**uale p̄-
or brixie postmodū eiusdē ciuitatis ep̄s. cu⁹
se sopori paululū debiss⁹ vidit in som̄is q̄si a-
pertū celū et duas scalas. quaz vnā in sumi-
tate retinebat r̄p̄s: alia vgo mater. Angelī
autē ascēdebant et descēdebāt. Et in imo sca-
larū sedes posita erat in qua sedebat quidā
fr̄ predicator faciem hñs velatā caputio. si-
cut solent fr̄s sepeliri. Iesus autē et m̄ ei⁹
scalas sursum trahebant donec sedente in ce-
lū eleuato aptura celi clausa est. Intellexit
ex post p̄ocū fr̄ scūm dñicū eadē die et hora
ex hac vita migrasse. Eadē die fr̄ **R**ahoti-
bure exñs q⁹ audierat scūm p̄rēm bononie e-
grotare: celebrās missam cū veniss⁹ ad illū
locū. cū in quo de viuis p̄memoratio fieri
suevit orās. p̄p̄rē fcsus est in extasi. raptusq⁹
in spū vidit virū dei dñicū corona quādā lau-
reatū totūq⁹ mirabili splendore fulgentem

duob⁹ quibusdā reuerendis viris comitatū
hinc in extra bononiā via regia p̄cedētem
Intellexitq⁹ q⁹ eadē hora dñic⁹ ad celos mi-
grauerat. f. hora sexta feria vi. **S**eptimū
p̄uilegiū beati dñici dī ecclesiastica veneratio
Nā ecclesia scā dei statuit bñm dñicū ab oib⁹
chr̄ifidelib⁹ venerandū cuius festū celebrat
annuatim ordinēq⁹ suū multis fauorib⁹ et
gr̄is spūalib⁹ p̄sequē. Sic em̄ placet summo
deo qui vt p̄xim⁹ in p̄ma pte elegit dñicū
ducē populi sui et p̄dicatōrē euāgelice doc-
trine. Sic igit est ille p̄r et p̄riarcha eximius
qui tetrū et horribū seclm sua vita et scia illu-
strauit. Cuiusq⁹ filij in dies p̄auitate hereti-
cam validissime p̄sequunt. P̄nc deuotione
singulari colam⁹ p̄ quē deus tāta maglia dī-
gnatus est opari. qm̄ onere carnis deposito
nūc gaudet et letat inter agmīa angeloz lau-
dās et bñdicēs chr̄m p̄ infinita scia scloz. am̄
Sermo q̄nquagesimūsiōn⁹ de scō vni-
cērio doctore eximio ac celeberrimo famo-
sissimoq⁹ p̄dicatore ordinis p̄dicatoz.

In medio ecclesie a-
peruit os ei⁹. Sapientis vba sūt
ista original⁹ ecclesiastici. **E**x. c. p̄i.
Instante necessitate horū tepm̄
quib⁹ mūd⁹ quasi tot⁹ vicijs erat
obrutus. et chr̄iana religio naufragium pati
videbat: suscitauit d̄s spm̄ sancti vincētij: q̄
sua p̄dicatione innumerabiles pp̄los p̄uer-
tit et refozauit: hūc nō ab re scā roāna ecclesia
catalago scōz ascripsit. Quē calix⁹ terc⁹
in vrbe maxima solēniter canonizauit. statu-
itq⁹ illū a cūctis fidelib⁹ venerandū. Quapp̄
vt eius festiuitas deuotiōē seruētillia cele-
bret. dignū duxi in hoc sermone illi p̄dicati-
onis laudes eximias recensere. de quo p̄ue-
nientissime dici p̄nt vba in thēmate posita.
in quib⁹ tria misteria p̄ponim⁹ et contemplāda.

Primū dī idoneitatis
Secundū singularitatis.
Terciū vtilitatis

Que beatus vincenti⁹ fuit idone⁹ ad p̄dicā-
dū. tū q⁹ gr̄a dei fuit in illo. tū p̄pter sciam.
tū etiā p̄pter sanctitatē vite

Primū misteriu ptemplandū de pōica
tione sancti vincentij dī idoneitatē. Su
it quippe ipse idoneus ad pōicandū euāgelij
chrī triplicirōne

Primo rōne grē inspirantis

Scđorōne sciētie excellentis

Tercio rōne vite respicientis

Primo fuit idoneus ad pōicandū rōne grē
inspirantis. pie quidem tenere possumus be
atum vincētū fuisse inspiratū a deo: vt ordi
nem sancti dñici ingredere. Nā vt in ei⁹ le
genda narrat ipse natus est valentie ex fami
lia ferrariorū parentib⁹ clarissimis et hone
stis. Qui tres filios genuerūt. s. petrū vin
centiū et Bonifaciū. hic bonifaci⁹ fuit iuris
vtriusq⁹ doctor peritissim⁹. qui extincta vx
ore suā beati vincentij carthufiēsiū habitū
suscepit: in quodā monasterio extra muros
valentie: qđ ab incol⁹ vocatur porta celi. Et
ob sue vite gravitatēq⁹ mox post q̄ttuor ā
nos illius ordinis elect⁹ fuit rector general⁹.
Et vt de bto vincētio dicam⁹ quibusdā indi
cijs quant⁹ euasurus esset ostensum ē. Patri
nāq⁹ eius dormienti nocte quadam visus ē.
qđ cū in ecclā ssm pōicator⁹ esset quēdā virū
venerabilē in habitu sancti dñici pōicatem
audiebat. Cūq⁹ illū attente deuotissimēq⁹ au
dieret. Ille dicebat. Cōgratulo tibi. **O** fili
dilectissime. Post paucos em̄ dies vxor tua
pariet tibi filiū: cui⁹ erit tāta vite integritas
tanta doctrine vtilitas: tāta fame ac mirabi
liū opm claritas. qđ oēs hispaniarū galliarū
qđ populū: eū tq̄ vnū ex veterib⁹ apl⁹ s vene
rabunt. Eritq⁹ fr ordinis cui⁹ me esse vides.
post qđcā multitudine q̄ ibi adeē videbat ma
gnis vocib⁹ deo grās referebat. Itaq⁹ duz
et ipse in illi⁹ modi grāp actionē sese multitu
dini pformē reddere conaret. statim excita
tus ē conatusq⁹ vocis dormientē vxorē exci
tauit. **Q**uē insup ipsi⁹ vincētij dū pcepissz sa
tis leuiter eū portauit. Et dū eū gestabat in
vtero audiebat sepe tq̄ voces canis la trā
tis emitti. qđ a multis dē seruis p̄cipue a io
anne valētime vbiis ep̄ointerpratum est. qđ
fili⁹ quē retinebat in vtero futur⁹ esset euā
gelij chrī seruētissim⁹ pōicator. **D**ū āt ex v

tero infans probisset: et ab baptizandum dela
tus esset: multa erat inter suos de nōie impo
nendo ei dissensio. **I**t facerdos illū bapti
zans. Vincētū inquit vocet. qđ et sc̄m ē. **I**n
infantia sua quiescebat et aspēu decoz⁹: et gi
biuscul⁹ factus frequentabat ecclās: audie
batq⁹ libent⁹ pōicante: quoz gesta et voces
motusq⁹ qđ pōicans alijs pueris referebat.
Eadē m̄ tris traditis euasit in viz doctissim⁹.
Ita vt inf eos qđ valentie p̄ham theologia
qđ p̄fitebant: summ⁹ oīm h̄fēt. **D**ū āt xvij
attigit annū. p̄ ei⁹ locut⁹ est eū dicēs: vt ex
trib⁹ eligeret vnū: aut vxorem duceret: aut
ad romanā curiā pergeret: vt ibi exaltaret:
aut ordinē frū pōicator⁹ intraret. **C**ui⁹ **V**in
centi⁹ r̄sōdit aīo iam diu p̄cepissz vt sancti do
minici suscipet habitū: quē p̄ ad m̄rem du
xit: ei⁹ filij p̄positū indicauit. **C**ū bñdōne
itaq⁹ vtriusq⁹ parentis ad p̄nētum frū pōica
tem receperet. **S**cđo fuit idoneus beatus
vincenti⁹ ad pōicandū verbū dei rōne sciētie
excellentis. Quāta debeat eē pōicātū sciē
tix in quadragesimali nrō: in s̄mone d̄ vbo
dei. Sufficiat igitur in hoc loco exp̄mere:
qđ fuerit doct⁹ beati vincētij. **I**psē nāq⁹ p̄
susceptū habitum ordīni et lectioni se totū
dedit. **E**t cū ei⁹ doctrina nota esset a priore p
uentus inīactum fuit ei. vt p̄ fr̄m adolescē
tum p̄fectu de dialectica et de p̄h̄ia aliqđ le
geret. qđ cū humiliter iocūdeq⁹ acceptasset
rumor impleuit aures multoz ciuiū. **E**t ad
ei⁹ lectionē multi seculares p̄fugerūt: audie
bantq⁹ eū legentē sup septuaginta. **I**n q̄ ex
ercitio tres p̄tinuos annos p̄sumpsit. post
modū missus fuit barchinōnā. et in hileribā
in quib⁹ ciuitatib⁹ eo tpe florebat studia li
beraliū disciplinay. **E**adē cū theologie de
bissz operā: vigesi m̄ octauū annū agēs ma
gistrati coronā fuit insignit⁹: p̄ ea redijt va
lentiam. **O**bi honorifice suscept⁹ est. et p̄ vj.
annos publice legit et predicauit. **A**d quē
etiā ex vicinis ciuitatib⁹ multi p̄uebat: vt
eū et pōicantē audirēt: et s̄b tam insigni l̄rāp
et morū p̄ceptore p̄ficerent. **I**n h̄c tēp̄a
venit valētis petr⁹ d̄ luna cardinal⁹. s. clemēs

qui clemens elect⁹ fuerat in subensi ciuitate: ab illa pte cardinaliū; q̄ discesserat ab vrbano sexto. **A**rgo Petrus missus erat legatus ad Carolū francorū regem qui audita fama beati vincētij cū secuz duxit: ac tādū tenuit donec pacto legationis tempe ad ipsū pōtificem rediit. **T**ātū autem fuit grata cardinali vincentij cōuersatio: q̄ vix mltis pōtibus impetrare potuit licentiā: vt rediret valentiam ad consueta legendi et pōdicandi exercitia. **T**ercio fuit idone⁹ beati vincentij ad pōicandū verbū dei: rōne vite resplendentis. **S**uit equidem vita ei⁹ stultum splendore decorata. **N**ā quātū ptinet ad carnis mortificationē xl. duobus annis p̄tinuis ieiunauit exceptis dñicis dieb⁹. **E**t sextis et quartis feriis in pane et aqua. a q̄ ieiunio nunq̄ abstinuit. nisi qñz ex corporis infirmitate. **I**terabat discurredo non eq̄tans s̄ p̄prij pedib⁹ p̄tentus solo baculo quem manu gestabat. **S**oq̄ fecit viginti duob⁹ annis. **S** postea ex quadam infirmitate superueniente in tibiis grauior effect⁹/ fecit sibi quiri agnū quo vehabatur/ quotiens de ciuitate in ciuitate volebat p̄ficisci. **T**ēpe autem quo cepit euāgelizādo discurrere: vlt⁹ ad extremū vite sue terminum: nūq̄ nisi aut sup̄ sarmentoz aut paleaz aut hños rerum straminib⁹: aut paupe sacculo modica lana pleno cū eisem vestib⁹ quib⁹ indutus erat dormiebat. **P**rima insup̄ adolescētia vsq̄ ad vite sue terminū: singulis noctib⁹ corpus suū disciplinis flagellabat. **E**t si forte egritudinis impedimento illud facere nequiuiss⁹: hoc a suis fidelib⁹ socijs fieri volebat. **Q**uid de illius humilitate dicem⁹. que tanta fuit. vt quascūq̄ dignitates ecclesiasticas a nimis effugerit. **N**ā nec dignitatem cardinalatus voluit acceptare. **P**efūcto nāq̄ clemente auiniōni: creatus fuit petr⁹ de luna: qui fuit bñdictus xij. **I**n quo p̄ lras vocatus fuit sanct⁹ vincentij et cōfessor ei⁹ fact⁹: ac m̄sr sacri palatii. **E**t qm̄ roāna ecclā tūc scismate fluctuabat. **E**ratq̄ tres pōtifices. videlz ipse bñdictus xij. **G**regori⁹ xij. et iohannes xxiij. **S**acto philio pstantienſi in q^o cre-

atus fuit papa **M**artin⁹ quint⁹. **C**ū renūciā assent gregori⁹ et iohannes: beat⁹ Vincētius p̄ pace et vnitatē ecclē suā sit benedico: vt et ipse cederet. qd̄ cū ille facere recusaret. iicētiā petijt discedēdi. **P**ontifex s̄o ab uocatis multis ex prelatis quie⁹ curiaz sequebantur: paratoq̄ rubeo pileo/ voluit eū facere cardinalem. at ille grās ei referens oblatum sibi honore penit⁹ recusauit: et licētiā petijt quā tandem obtinuit: vt pgeret ad diuersas mūdi ptes p̄dicans regnū dei. quāte autem fuerit in viciis et puritatis quātū ue castitatē dilexerit: oñdūt p̄cipue duo eē pla: que de ipso verissime recitantur. **P**rim⁹ est. qd̄ dū ipē pōicabat exheruit/ mulier quēdam capta fuit amore ipsi⁹: que fingens aduersam valitudinem atq̄ in lecto decubans: vincētium vt ei⁹ p̄fiterē postulabat aduocari. qui veniens ad eā intrānsq̄ cameram ei⁹ exētib⁹ alia remansit ipse sol⁹: quia ad penitentia cepit puellā exhortari. **A**t illa blandis verbis ei suū secretum aperuit. inhonestosq̄ gest⁹ corporis exhibuit. que omnia ille abhorrēs/ prius eā charitatiue p̄monuit. m̄ de ab illa secessit: q̄ cōfusa cogitauit clamādo viro dei infamia inferre. **E**t q̄ primū vocem voluit emittere: diabol⁹ ei⁹ corpus grauissime vexare cepit: et cū id feciss⁹ diebus multis: tandem cepit dicere. ex hoc corpore nunq̄ me poteritis pellere: nisi huc veniret vir ille qm̄ in medio positus igni in potuit p̄buri. **E**t cū audientes nescirent quid vellet hec vba significare. quidam de circumstantib⁹ dixit. **A**duocet frater vincentij qui p̄fessionem ei⁹ audiuit: est vir sanct⁹ et sapiens et intelliget hec. qui vocat⁹ aduenit. **E**t ecce demō vlulātū teterrimū emittēs. heu adest inquit vir ille qui in medio ignis posit⁹ n̄ fuit ab igne p̄bit⁹. **E**t h̄ dices abiit. et corpus semimortuū dereliquit. **S**ecūndum qd̄ de illo comptū est dū adhuc valētie fuisset narratur. **S**uggessit em̄ diabol⁹ nōnullis inuidis et malignis. vt mulierē quādam meretricē speciosissimā precio ductā in cellā ei⁹ nocte introduceret. **A**p̄to q̄ oportuno tpe q̄ videlz vincētij ipē ex more in ecclā orōni

inhabat. Memorata fēiā in cellā e' introducta ē. vincēt' ab orōe regrediēs clauso ostio ē in locū vbi dormire solebat veniēs: repit mulierem sedētē: in pmo aspēu vehement' obstupuit. et aūq' eā alloq'et multa cogitauit. Sed tñ non extimauit illā esse mulierē: q'mmo putabat diaboli esse: qui in spē mulieris eū decipe voluiss'. **U**n hoc pacto locutus est. **Q**ue tibi cā fuit vt huc venires in tali forma maledcē diabole. qui huius dei nouis nolis sp' infidiaris. Meretrix rōbit. se mina sum nō diabol'. **S**ed obsecro te vt me patienter audias. fere quattuor mēses sunt q' tuo amore suz capta: frēqnt' tentauit vt vlticū vel noctis tpe: ad te venire potuiss'. s'z nunq' mihi misere sese obtulit oportunitas. **A**ūcāt a nemine hōim vīsa: huc ingressa sū. **E**t necessariū est vt hoc in lectulo fil' hac nocte dormiam'. **E**rogas de cetero tibi debitū fima et famā tuam cū filētiō p'suabo. hec et si milia loquē in osculac in obscenos āplex' dūere voluit. **A**c vincenti' viri: ei resistēs dūe illā increpauit. **Q**ue p'pūta p'pūit in lacrimas: et cām quare ad ipm tentādum accesserat: cōfauit: petijtq' humil' veniam p'misitq' meretriciū relinqe. **S**icq' ab eo cū multa mentis p'tritione discessit. atz relicta spurcicia meretricali: vix accepit: et d' cetero modestissime vixit. **Q**uib' exēplis facile inducimur vt eū virginitat' corona credam' redimītū. **S**z adhuc māsfuetudinē illius cogimur admirari: q' tāta fuit vt iniurias et infidias maloy equo aīd ferret: illisq' p'p'li nimi sui benignitatē oñdūt occurrit vnu explicādū: q' in ciuitate valentie euenit. **S**i q'dam theologie magister lasciu' et dissolutus inuidēs fame et opinioni sancti vincētij. p' multas detractiōes: voluit nomē sancti viri mō qui se maculare. **I**ntroduxit q'dē nocte in puentu meretricē quādam q' secū dormiuit. **E**rat mulier hec aduena: que et illis dieb' valentiā aduenerat. **M**ane at p'soluto p'cio meretrici: nō tñ qualē se habiturā sperabat: eā vt potuit secreto emisit. **I**lla vero vultū fratris intuita vt vixēp' cōfusiōe posiz

agnoscere: anteq' cellā egredere ē obsecrauit: vt sibi suū nomē indicaret. **A**c ille. vobis inquit m'gr' vincētij. **A**bijt meretrix et lenoni ei' multisq' alijs dixit. q' in puentu frim' p'icatoz p' integrā noctē cū m'grō vincētio dormitiz: nec tñ dignā laboris mercedē accepisset: ita fcm est: vt turpis hec fama p' vniuersam vrbē diuulgaretur. p' idem tēp' erat valentie german' ille sancti vincētij bonifaci': de quo in p'cedētib' fecim' mētiōnem: qui et in illo āno p' patrie illi' veteri' s'uetudine m'gratū gerebat p' m' iuratorum. **Q**uic multi que de b'tō vincētio dicebant narrauerūt: q' tñ ipē credere nec voluit nec potuit. s'z existimauit omnia ex inuidia famulorum p'cedere. **E**t ei' itaq' p'sulto h'q' secū m'gratū gerebat: statuer' vt fieret in vrbē g'nal' p'cessio in q' omēs religiosi puenirent. **S**tatuto it' die bonifaci' ipē et vniuersa nobilitas vrbis sese collocat' in loco q'dā vbi meretricē illā stare voluerūt. **P**rocedētib' ergo singulis fratrib' tandē trāsēute m'grō vincētio: illi nobiles interrogauerūt eā: an ille esset cum quo dormierat/non inquit illa. **E**t adueniente illo q' scil' p'petrauerat. illa digito eū demonstrās. **E**cce inq't iste ille fr' ingratus. finita itaq' p'cessione bonifaci' us ceteriq' nobiles infamatozē aduocauerūt. **Q**ui p'ctm suū celare nō valens: publice confessus est: p'gensq' ad b'tm vincētij qui adhuc fcm ignorabat: ab eo cū lacrimis veniam postulauit et obtinuit. **D**e singulari expellētia p'dicationis beati vincētij: qui et multis ānis et diuersis p'p'lis p'dicauit d'no cooperatē: sermonē miraculisq' firmante. **Cap. ij.** **S**ecūdū m'isteriū p'templādū de p'dicatione sancti vincētij: d' singularitatis. **F**uit equidē p'dicatio ei' singularis et excolentissima valde maxime p'pter tria. **P**rimo p'pter p'tinuatōnem. **S**ecdo p'pter p'municationem. **T**ercio p'pter p'firmationem. **P**rimo p'dicatio eius fuit p'tinuata p' plures annos. **N**am liz ante in multis loc' obū dei euangelizass'. tñ a tricesimo octauo lue

etatis anno: cepit suay p̄dicationū continuū
 um exercitiū p̄seuerauit vsq; ad septuagesimū
 quintū annū vite sue: quo ex hac luce migra-
 uit. In hoc autē discursu rerū suay ordo talis
 fuit. Nocte quinq; horas quieti tribuebat.
 reliquas p̄tes noctis aut orōnib; aut sacris
 lectionib; occupabat. Mane vero ad locū
 quo populi euangelizaturū expectabant se
 p̄ferēbat. p̄mūq; ip̄e missam cātando cele-
 brabat. deinde p̄dicabat: postea volens satis-
 facere deuotioni populorū: eis manū osculā-
 das p̄bebat. oblatosq; sibi infirmos cruce
 signabat. Dicebatq; Signa at eos qui cre-
 diderint hec sequent. **S**up̄ egros manū im-
 ponent et bene habebunt. **P**erū adiciebat. Je-
 sus marie filiū mūdi salus et bñs. qui te tra-
 it ad fidē catholicā te p̄suet in ea et bñm faci-
 at et ab hac infirmitate te liberare dignet a.
Postea cibū cū dī bñdictioē fūnebat. nūq;
 voluit nisi vno ferculo vti: ab eo āno q̄ reli-
 gione ingressus est. vsq; ad t̄minū vite a car-
 nib; sp̄ abstinit. vinū mltā aq; p̄mixtū sem-
 p̄ fūnebat. **C**ōdo p̄dica. sancti vincentij
 fuit exellēs et singulari rōne cōcatōis: q; fu-
 it multū p̄p̄tis et gētib; cōcata. **R**egioēs em̄
 in quib; p̄dicauit. hec fuerūt catalonia. reg-
 nū valentie. **A**ragon: vniuersa hyspania:
 in q̄ sunt portugal: gallicia: navarra. **P**redi-
 cavit et; in gallia. in comitatu tholosano. in
 linguadoch. in delphinatu: in auinione: in sa-
 baudia: in aluernia: in hibernia: in burgūdia
 in normābia. **F**uitq; ad insulā maioricay: ad
 angliā: ad scotiā descendit. In italiā et vniuer-
 sam regionē pedis montis lustrans: demūq;
 venit vsq; ianuā semper euangelizans. **P**re-
 dicauit et; alexandriā: vbi interfuit sanctus ber-
 nardinus: tunc adolescēs de q̄ ip̄e vincētū pub-
 lice retulit p̄phetico spū. **S**utur illū in bre-
 uitoti lūme italie: qd̄ secutū est. **S**cūs qd̄e
 vincētū xxx. annis obiit p̄usq; sanctus bernar-
 dinus. **E**t scūs bernardinus canonizatus est q̄nq;
 annis p̄usq; sanctus vincentius. **T**ercio p̄di-
 catio sancti vincentij fuit singularis rōe cō-
 firmationis: q; fuit multis miraculis cōfir-
 mata. **E**t quib; aliqua referam? **D**iscedēte
 viro dei ex vico q̄ est ciuitas catalonie: et vsq;

barchinonā se p̄ferente ad quoddā hospitū
 um declinauit. **I**lli vō qd̄ erat cura d̄ fecer-
 tio ē. interrogauit hospitē: si quid sibi esset
 qd̄ viro dei ceterisq; eū comitātib; comedē-
 dū apponeret. **P**ospes r̄ndit. nihil sibi ēē ni-
 si parū farine parūq; vini in dolio. **I**lli r̄nde-
 runt: ex farina q̄ tibi est p̄ficiat tot panes q̄
 potes: vt saltim cibari possit hic seruus dei: et
 aliqui nobiles q̄ eū comitāt: vinū quoq; de
 dolio extractū iussit reponi: in q̄da ligneo
 vase: qd̄ ab illi loci incol portatoria vocat.
Poportuno itaq; tpe cepit bt̄us vincētū sese
 ad discubedū accingere. **A**t viri pociei nūci
 auert neq; panē neq; vinū vniuerse multitudi-
 ni posse sufficere. **Q**uā cū audiuit vir scūs
 sūma dei liberalitate p̄fusus: iussit eis ne cui
 diceret aliud: sed panes quos habebat quō-
 meli? possent multitudinē distribueret. vinū
 vero in portatoria positū: ab d̄ib; quē ad om̄
 p̄fuerat sumi p̄mitteret. **C**epit in bñdcoe
 scā cum vniuersa multitudine ferme triuz
 miliū hōim discubere. **M**ox at dū panes q̄
 erant quindecim distribuerent vniūq; sume-
 retur: nō solū ex eorū multiplicatioē est illa
 multitudo laciata: et etiā ipsū vinū qd̄ fere
 acetū erat: in optimū mutatu ē. **Q**d̄ vbi p̄-
 pendit hospes humi p̄stratus a bt̄o vince-
 tū bñdici postulauit: quo viso miraculo oēs dō-
 grās retulerūt. **A**ltera vō die hospes p̄ma
 luce p̄surgens: paransq; p̄ farina et vino ad
 vrbē velle p̄fiscisci: archa farina et dolū op-
 timo vino vsq; ad sūmū plenū p̄perijt. **A**duo
 catis dei nōnull trāsētib; eia rem gestam
 narrauit. **P**redicāte bt̄o vincētio in q̄dā vil-
 la p̄tigit vt narraret scū illud mirabile q̄
 ferēt: scā margarita diabolū in huāna specie
 sibi apparētē humi p̄strauisse. **E**rat int̄ eos
 q̄ virū dei seq̄bant: adolescens quidā lōbar-
 dus cuius erat multa simplicitas. **N**ō audis-
 ens duellū illud cepit intra se dicere. **S**i dā
 p̄mifitaliq; vt visibili sp̄e diaboli mecu cer-
 tare voluerit cū p̄simili mō sternam: tātūq;
 pedib; calcabo quousq; eū supauero. **P**gitur
 eā p̄mā et vigezimā horā ex villa egressus:
 captatog; sibi oportuō loco ad orādū genū
 flectēs petijt ab eo sibi p̄cedi vt diaboli vi-

fibili forma ei apparere pmittat: de q^o poss^z
victoriam reportare. **I**nter hec venit muli
er que tam falcem manu deferens missa ad
metedum ferragine qua ibide camp^o plen^o
erat. hec aut mulier erat a natiuitate muta.
Que veniens in locu videntisq^z adolescēte
inter segetem genuflexu vehement^r expa
uit. ac aliquatulu retro cedēs cepit vocē si
ne exp^ossione s^omonis emittere. z ipi adoles
centi quibusdam signis manuū z capitis mi
nabat. **A**lle cernēs feminā esse decrepita
corpe: oblongā facie macilētā. laceratas
vestes hū tem. voces altas sine exp^ossioe s^o
borum emittētē sibi falce quā manu por
tabat minātē. diabolū esse estiauit. credi
ditq^z suas pces exauditas: quare in eā irru
ens in terrā deiecit: venisti inquit malebō
diabole venisti. **N**ō certe me visibili certa
mine supabis: quē inuisibili supasti tentati
one sepissime. **H**ec dicēs crinib^z eā huc z il
luc trahēs mō manib^z aliquā falce quam ipā
portauerat tādiu vberauit: totq^z sibi vulne
ra in facie z in ceteris corpis partib^z intulit
q^z eā seminecē reliqt. **N**ō vocē at vtriusq^z
magna multitudo cucurrit. z vidētes qd fa
ctū fuerat: adolescentē captū carceri detru
serūt. **R**elata sunt hec btō vincentio: q^o cor
p^o fere examine ab se illico ferri iussit mox
frontem deiū pect^o vltio cor mulieris cru
ce signauit. **E**t ecce corp^o qd extinctū vide
bat: respirare cepit: z femina quā a natiuita
te ōnis catalonia mutam p^ouerat: locuta ē
Et sacerdotē petijt: cui p^oferet. q^o dū venis
set p^ofessa est singula p^oferēdo distincte. ac si
nunq^z muta fuisset. bein petijt cetera sacra
menta sibi p^oferri. postremo se moriētē dño
pmēdauit: z loqui nunq^z desijt quousq^z spm
exalauit. **A**dolescēs vero beati vincētij p
cib^z a suspendio liberaf: z iussu vincentij in
italiam remeauit. **I**n villa sancti matthei n
longe distante ab vbe valentie: in qua bea
tus vincētij aliq^z dies cōmorat^z fuerat. vi
sus est vir quidam venerabilis spm z habi
tum gerēs hōis heremite: qui se vltro obtu
lit btū vincētij vna cū alijs secutus. **S**uit q^z
a cūctis mag^z cū iocūditate z hūanitate sus

ceptus. **I**tag in initio fuit ei^o p^oueratio s
nibus gratissima. post paucos vero dies ce
pit detrahēre doctrine beati vincētij. ita vt
a iquos subuerteret. venerit hec ad aures
officialiū. **Q**ui eū captum ac cathenis vinc
tum carceri mācipart. **A**ltera vero die vo
lētes eū examinare: missi ad carcerē minis
tris q^z eū adducerēt neminē nisi cathēs in
uenerūt. **M**ox ab virum dei veniētes rē ges
tam narrauerūt: qui surdēns nō hō inqt sed
diabol^z fuit. volens impedire fructū quē ex
p^oicatione mea multi psequūt. **O**ne sua
in barbarē sedata fuit tempestas que mo
ta est: dū volebat populo p^oicare in festo
postolor^z petri z pauli. **I**de fcm est tholo
se in festo sancti martini. **I**n ciuitate carca
sone a mense iunio vsq^z ad ianuā tātā fu
it terre siccitas. vt oēs de fructib^z colligen
dis desperarēt. **A**duocauerūt ciues beatus
vincentiū qui tholose p^oicabat: ad q^z cū ve
nisset quarto die quo fuerat ciuitatē ingres
sus finito s^omonē monuit pplm vt oēs ge
nua flecterēt: z dei miām implorarēt. ipse
etiam orauit. bein se erexit: in aere fecit sa
lutare signū: habito inquitens z dño grās re
feratis. **E**xaudite sunt orationes vestre: vit
verba finierat cum subito aer nubib^z plen^o
est. z tanta aquarū abundantia est e celo di
missa quantam incolē illaz regionū sese vi
disse meminerint. **I**n ciuitate castrensi que
est in gallia in festo ascensionis christi: obla
tum sibi hominem qui paralysim septem an
nis passus fuerat: benedixit z sanauit. **I**n qua
ciuitate proxima die maximam tempestas
tem motam dūz p^odicaret. crucis signo fac
topenitus fugauit. **I**n monte squino n lon
ge a tholosa: vir quidam gerard^z nō die: mor
bum caducū patiens: accepta bñdictione a
viro dei liberatus est. **I**n loco quez dicunt
de monte oluio prope carcasonam: quēdā
mercatozem cui nomen guillerm^z tribus ā
nis visu orbatū: post factā benedictionē ad
oculorum officium restituit. **V**alentie duc
tum ab se hōiem qui fuerat mutus quada
ginta annis cruce in ore signauit. z ille stat
locutus ē: semper vero lingue officio vltus

fuit quodiu vixit. **S**urbum aliū qui octo annis nunquam audierat. factū in ei⁹ aurib⁹ signo crucis perfectissime audire fecit. **A**pud murfiam hyſpanie ciuitatem quodā estatis tēpe tanta fuit locustarū et brucorum multitudo quod in quattuor dierū spacio fere cōsumperat quicquid viride habebat in cāpis. **V**incētius illis dieb⁹ in ipsam urbem venerat. quēz ciues lachrymantes requisierūt vt p̄ ipsis oraret. **Q**ui statim iussit aquā afferri: eamq; benedixit. dein extra urbem egressus contra locustas et brucos ipsam aquam asperfit. **A**ltera vero die mortua cōp̄ta sunt illi⁹ generis aīalia. **D**oluit etiam deus beatum vincentiū spū illustrari p̄phetie. **H**az et de calixto sicut etiam et mihiretulit sanctitas sua: p̄dixit matri eū filiū futurū pontificē maximū. **B**archinone tēpe quo erat maxima penuria p̄dicans populo: p̄dixit duas nauas ea die onustas fore venturas de quibus nulla erat mentio. **B**ronūciauit mortē cuiusdam fr̄is heremitani. et etiam cuiusdam alterius monachi. **C**um apud cesaris augustinam nobilem aragonie ciuitatem p̄dicarēz medium sermonem interrupit: cepitq; vehementer flere: deinde lachrymas terfit: deinde ad populum locūdo vultu conuersus. **H**ac inquit hora mater mea valentie extincta est: et ad requiez celestis perducta. **Q**ue verba audientes notauerunt. **E**t ex facti p̄ ea euidentia vera fuisse comperta sunt.

Quā fructuosa fuit p̄dicatio sancti vincentij in conuersione peccatorū et baptizatio ne infidelium: ob quod glām ingentem adeptus est. **A**p̄lm̄ iij.

Tercium misterium contemplandū de p̄dicatione beati vincentij: dicitur vtilitatis. **E**t ei⁹ nāq; p̄dicatione triplex vtilitas est exorta.

Prima d̄ p̄ctorū conuersionis

Secunda infidelium baptizatio

Tercia sup̄p̄s gl̄ozificationis.

Prima vtilitas que exorta est ex p̄dicatione sci vincentij: d̄ p̄ctorū conuersionis. **Q**uā nā explicet quorū p̄ctores audientes verba vi-

te ab ore vincentij p̄uersi sunt ad dñm dei suū: fuerūt fere innumerabiles. inter quos fuerat capitale odiū multorū annorū p̄p̄ nem. aut amicorū aut affiniū aut p̄ sanguine orū generatū: qui eo p̄dicante cū magis cōp̄ctione: in mediū surrexerūt clamātes se velle parcere inimicis: et homicidis: vir autē dei in his multa cautela vti solebat. **N**ā huiusmodi penitentes iubeat primū oscula pacis dare inimicis. **D**einde s̄ eccl̄ie vniuerso populo: a notario publico quem ad hoc ipse secūducere p̄sueuerat illos remissionē annotari faciebat. **M**eretrices: lenones hominidas: piratas: dei et scōz blasphemos: et huiusmodi generis hōies quadraginta fere milia reduxit ex scelerum p̄funditate: non solum ad mentis p̄titionē sed etiam ad agendam p̄niam publicam. **N**ec durū videri debet quod tantū fructū fecerit aīarum: quū vt p̄dictū est p̄dicabat dño cooperāte et sermonem p̄firmāte sequenibus signis. **I**nter quod erat mirabile. quod apud vniuersos hyſpanie gallicorū et italie populos sua p̄dicatio fuerit et semp sua lingua materna fuerit locut⁹ omēs tñ sic loquentem intelligebant fructūq; sue doctrine capiebant. p̄inde ac si fin gulorū auditorū lingua loqueret. **P**rius rei testes fuerūt plurimi theotonicī et anglici: quorū idioma quantū distet a lingua valentinorū: nouit populus vniuersus. **T**estis est et illa gallic regio que nostris tempib⁹ britannia appellatur. **I**n qua duob⁹ annis stetit. et ibi felicem cursū vite cōsummauit. **S**ūt in illa patria hōies vtriusq; sexus innumera biles: quos vocant britones britonizantes quorū idioma obscurissimū est: vt pote nullis nisi ipsis cognitūz: et qui sunt non nisi se inuicem intelligebant: quā si in eorū lingua p̄dicā fieret. **I**bi multa de p̄ illū miracula fecit. **M**ox quippe ducis britannie et francie regis filia religiosissima multis annis infecūda fuit. **S**ed postq̄ a vincentio benedictio nem accepit: concepit: peperitq; filios. quorum vn⁹ fuit petrus: vir magne p̄bitatis: quod patri successit: fuitq; dux britannorū. **M**axi

bet inire quodcuq; prelium pro chri amore
qui t opem ferre pugnabil? est paratus: et
victorib? coronam largitur. **P**inc jacob? j?
ca. ait. Beatus vir qui suffert temptationē
quoniam cū pbatus fuerit accipiet coronā
vite quam repromisit de? diligentib? se. Et
paul? de se dicebat ij. ad thimo. v. ca. Bonū
certamen certavi. cursum consummavi: fis-
dem servavi. In reliquo reposita est michi
corona iusticie: quā reddet mihi domin? in
illa die iust? iudex. Propterea gloriosus pe-
trus marty: audacter cum ho sub? anime p-
gressus est: quem dominus gloria t honore
coronavit. Cum at hodierna die sit festū ei?
ad ei? laudes enarrandas invigilare debem?
de quo locuturi ab coronā sue victorie ver-
temus sermonē. De qua tria miseria ppo-
nim? contemplanda.

Primū dicitur pditionis

Scdm multiplicationis

Tercium ostensionis.

Qua corona beati petri martyris lōge p-
ciorior fuit: qz quorūcūq; impator? t regū
t de ipsa aureola

Apl'm p'mū.

Primū mysteriū contemplādū de co-
rona beati petri martyris. d: pditionis
Non enim fuit talis quales cōsueverūt de
ferre hi qui in bellis temporalib? victores
evaserūt. de quib? mentionē facit **P**lini? in
li. xvi. de naturali hystoria. Dicit em q anti-
quit? nulla nisi deo dabatur gestanda corōā
additq; p'mum omniū liberū patrē suo capi-
ti coronam ex hederā imposuisse. Roāni at
etiam vt attestatur **A**ulus gelus libro v. no-
ctiū acticarum. Dabant coronam triūpha-
lem: obsidionalem: ciuicam: muralē castren-
sem: t navalem. Triūphales corone erāt au-
ree. que ob honorem triumphī mittebant?
imperatorib?: hec atiquit? ex lauro vel mir-
to erant. Sed crescente potentia romano-
rum ex auro facte sunt. Obsidionalis corō-
na erat quam liberati ab obsidione dabant
duci qui ipos liberauit. Et talis erat grami-
nea ex eo fca gramine quod eo loco gene-
ratum est intra quem clausi essent obsessi.

Corona ciuica dicebatur. vt etiā **P**alerius
scribit rubrica de iure triūphandi. quā ciuis
ciui a quo fuerat seruatus in prelio in teste z
vite salutisq; sue dabat. Et talis ex quer-
cu erat: qm cibus victusq; atiquissim? ex quer-
cu fuerat: hac corona ciuica. **A**gelius vir cē-
sorius in senatu **C**iceronem p'sulem donari
a republica censuit. eo q eius opera fuisset
atrocissima illa coniuratio catilinie detecta
t vindicata. **M**uralis corona eat aurea que
donabat ab impatore qui p'mo scandebant
muros hostiū. **C**astrensis corona erat aurea
hanc imperator illi donabat qui primus cas-
tra hostium intrabat. **N**avalis similiter au-
rea erat. rostris nauū insignita: que donari
p'sueuerat qui p'm? in nauali prelio armatus
in navem hostiū transiissz. **C**epitq; in bell?
piraticis eam dante pompeio magno. **E**rat
etiam corona ovalis: t postea oleagina q et
supradcē cū incredibili gloria portabantur.

Sed corona beati petri martyris oēs illas
incōpabiliter excedit que nil aliud est nisi p-
mum illud eterne beatitudinis qd adeptus
est post cursum p'ntis vite. In quo afficu-
tus est aureolam cum virginibus martyri-
bus t predicatorib?. **S**ed vt illa melius in-
telligantur: de ipsa aureola tria sunt consi-
deranda

Primū quid est aureola

Secundū a quib? differt aureola.

Tertium quib? debetur aureola

Ad p'mū ridetur ex dictis in compēdio
theologie. li. vij. **Q**ua aureola ē mētis speāle
gaudū: veniēs ex ope precellenti t privilegi-
ato. **U**bi scie? q si ex gaudio essentialis p-
mij qd est aurea redūbat in corpe beatorū.
quidam decoz qui est in glā corpi: **S**ic au-
reola licz pncipaliter sit in mente. p quādā
tū redūbantiam fulget in carne. **N**e prop? e
hoc decoz cicatricū qui in marty:ū corporis
bus apparebit potest dici aureola: qz marti-
res aliqui cicatrices non habebūt: vtpote q
sunt submersi in aquis: vel p'sumpti famia
inebia: vel l'qualore carceris intere mpti. tū
isti aureolam hēbunt. **S**cdm: p'liberandū
a quib? differt aureola. **E**t respōdetur: q ab

aurea et palma. Aurea enim est pmiu sub-
stantiale qd metaphozice dicitur corona. tum ex
parte meriti: q non rubet generi operis: sz
radici charitatis: tum ex pte premij p quod
fit aia particeps diuinitatis. Palma e pmiu
accidentale: quod nec radici charitatis nec
generi operis debetur: sed tantum voluta-
ti. Tale pmiu habuit sanctus martinus. eo q
martyrium desiderauit: licet opus non fuerit
subsecutum. Vnde cantatur de ipso. Quem e-
si gladius psecutoris non abstulit: tamen pal-
ma martyrij non amisit. Aureola vero est
pmiu accidentale. qd rubet opi excellenti.
et puilegiato. sz martyrio virginitati et pre-
dicationi. Tercium considerandu quibus
debet aureola. et iam pociu q tribus gene-
ribus personarum: hoc triplici rone.

Primo excellentis opationis.

Secundo rone excellentis supationis

Tercio rone excellentis pformationis

Primo debet aureola aliquibus rone exelle-
tis opationis: q in virginibus martyribus et p-
dicatoribus inueniunt tria excellentissia opa-
trium potentiarum anime: Excellentissimu em
opus ronalis est predicatio veritatis. Excel-
lentissimu opus cupiscibilis est obserua-
tio virginittis. Excellentissimu at opus irasci-
bilis est tolerantia mortis. Secundo debet au-
reola virginibus predicatoribus et martyribus
rone excellentis supationis. Ipsi namq supe-
rant magnifice hostes anime scilicet carne mu-
du et demonia. Nam martyres vincunt mu-
dum: virgines carnem: predatores diabo-
lu. In martyribus ergo est pfectissima vic-
toria de impugnatione exteriori. Et hec p-
fectio victorie pferatur ex duobus. Prmo
ex magnitudine passionis: q inter oes pas-
siones illatas exteriori mors est omnibus pnci-
palior. Secundo ex ca pugne que ipse christus
martyrem enim non facit pena: sed ca. id est
mors suscepta ppter christum. Martyrio na-
q non debet pmiu fm hoc q ab exteriori
r infligitur sed ppter hoc q p christi noie
voluntarie suscipit: q non meremur nisi p
ea que sunt in nobis: et non p ea q extraneos
sicut nec de meremur nisi p ea que sunt intra

nos. quanto at id qd quis sustinet volutarie
difficilius est id volutari sustinere. tato vo-
luntas que p christo illud sustinet ostendit
in christo magis firma. et ideo excellentius ei
pmiu debetur. Virgines insup singulare
victoriam de carne obtinent: quis at et vir-
gines pugnat contra carnem pfectius tñ vir
gines triumphat: q nobilissimum victorie
genus est nunq hosti cessisse. Predicatores
adhuc veritatis: diabolū sublimiter impu-
gant quem non solū a se sed etiam ab alijs en-
ciunt. Nec est bidenū vt quidā volebat q
aureola picatorum debeas prelatis tñmo-
do quibus competit ex officio predicare. sed
quibuscūq qui exercent licite actū istum.
Prelatis autem non debet hec aureola quā-
uis habeat officiū predicandi nisi actu poci-
cent: q aureola non debet habitu sed actu.
Tercio debetur aureola virginibus pica-
toribus et martyribus rone excellentis pforma-
tionis. hec quidem nobilissime pformant
christo qui fuit virgo et virginittate illibata
seruauit. fuit martyr in sua passione acerbis-
sima: fuit picator et veritate mundo mania-
festauit.

Quia beatus petrus triplici aureola coro-
natur. eo q fuit virgo: picator et martyr.
Capitulu secundū.

Secundū mysterium contemplandū d co-
rona beati petri martyris: dicit multiplici-
tationis. Sibi namq non vna aureola: sed om-
nes tres siml debentur

Prima scilicet ppter virginittatem

Secunda ppter picationem.

Tercia ppter martyrium

Prima aureola debet scō petro martiri
ppter virginittatem. Fuit equidez corpe ac-
volūtate virgo mundissim: de quo sic ait in-
nocent. papa in littera canonizationis eius
Virginittatem mentis et corporis sp illibata
seruauit: nec alicuius mortalis criminis vnq
sensit contagiū: sicut fuor pfectoū fidelite-
stimonio est pbatum. Et hymno sui officij
fic de eo canit. Petrus nos pulchritudinis et
virtutis sacrarium: nullū mortalis criminis
sensit vnqz tagiū. Quare at sic mude vir

it. Ratio est. Ex pte dei auriliuz gr̃e sue illi
porrigētiar: ex pte ipsi⁹ qd in se fuit facien
tis. **H**ā vt dicit prefat⁹ Innocē. papa. Car
nem suā assiduā cibi ⁊ pot⁹ parcitate restrin
xit. ne vero per oculi defidia hostilibus pate
ret infidijs. in iustifi. cationib⁹ dñi exerceba
tur assidue. vt eo circa licita totaliter occu
pato: locū in ipso illicita nō haberēt: ⁊ a spū
alib⁹ nequicijs tu⁹ esset. Nocturna qdē
silētia humane deputata quieti: post dormi
tionē breuē decurrebat in studijs lectionū:
⁊ somni tēpus vigilijs occupabat. Dies autē
impēdebat q̃ modis alijs vel sedulib⁹ immi
nendo predicationib⁹: vel p̃fessionū audie
tie insistēdo: aut hereticorū dogma pestifere
palib⁹ rōmbus p̃futando. **C**ōtra aureo
la debet scō petro martyri p̃pter p̃dicatio
nem. Nam predicauit p̃stāter fidem christi
quaz suo tpe heretici validissime impugna
bant. Ad predicandū autē videt a deo fuisse
misericorditer elect⁹: tum q̃ ex parētibus
hereticis or̃t⁹: illorum labe non fuit pollut
us: tum q̃ ordinē p̃dicatoꝝ p̃fessus est. tū
etiā q̃ hereticos multos reduxit ad lumen
veritatis. **H**at⁹ em̃ in ciuitate veronēsi pa
rētes suos hereticos ⁊ infideles habuit. Cū
āt adhuc septem eēt annoꝝ: ⁊ a scholis redi
ret: a patruo qui heresim sapiebat: quidnā
in scholis didicerat interrogat. Qui r̃ndit
se didicisse. **A**redo in deū pa. om. crea. ce. et
terre. Et ille. noli dicere creatorē celi ⁊ ter
re: cum ipse visibilū creator nō fuerit. **A**t
petr⁹ p̃trariū affirmabat a cū veritate con
fundebar illū: ita vt ei r̃ndere nesciret. **L**a
dem cū abult⁹ fact⁹ esset: ordinē p̃dicatoꝝ
intrauit. **P**inc Innocē. papa inq̃t. Gaude
at insignis ordo p̃dicatoꝝ: q̃ ex eo p̃diit
stella micās. **I**ste est arc⁹ positi⁹ in nubibus
qui est signū federis fidei catholice ⁊ sble
natione scē m̃ris ecclesie. Et iterū idē pōti
ter dicit de eo. **I**ngressus ordinē frat̃rū p̃
dicatoꝝ: p̃uerfatione aspici⁹: spectabil⁹ fa
ma: opinione mirabilis: deuotione gratus:
humilitate lenis: obediētia placid⁹: benigni
tate suavis: pietate p̃patiens: patientia con
stans: charitate p̃stabilis: ⁊ in cūctis morum

maturitate fuit p̃positus. **F**uit at in ipso p̃
dicatoꝝ ordine. x̃p̃r. annoꝝ spacio: fult⁹ cha
terua virtutū. Et p̃dicās euāgelij ch̃ri ve
lut fidei pugil egregi⁹: hereticorum dogma
pestiferū in vita sua plurimū eradicaui. p̃
mortē tñ suā ei⁹ meritis ⁊ coruscātibus mi
raculis fuit adeo extirpat⁹: vt plurimi suo
errore relicto ad gremiū ecclesie puolarēt.
Ita vt ciuitas mediolani ⁊ comitatus eius
vbi tot p̃ueticula hereticorū residbāt. adeo
sic purgata vt alijs expulsis ⁊ alijs ad fidem
p̃uerfis. nullus ibi fuerit ausus de cetero ap
parere. **P**lures etiā de eis maximi ⁊ famo
si ordinē p̃dicatoꝝ intrarūt. **M**ercia aure
ola debet scō petro martyri p̃pter marty
rium. Nam vt inq̃t Innocē. papa. Pro de
fensione fidei ⁊ obediētia romane ecclesie:
vir ille venerabilis acerrimā mortem tulit.
Fact⁹ nāq̃ inq̃sitor heretice p̃antatis: iniū
ctum sibi officium diligēter exercebat: hereti
cos vbiq̃ p̃quirebat: nullā eis requiē tribu
ens. scō mirabiliter oēs p̃fundes pa. eter ex
pellens: sapiēter cōmicens: ita vt non pos
sent resistere sapiētie ⁊ spiritui qui per eum
loquebat. **Q**ue videntes heretici de ipsius
morte tractare ceperūt. **C**um ergo de ciui
tate cumana: vbi frat̃rū sui ordinis ibi mo
rantū prior erat. mediolanū p̃geret. p̃ ex
quenda inq̃sitione p̃ hereticos sibi ab apos
tolica sede p̃missa: **Q**uidā de ipsoꝝ hereti
corū credētib⁹ p̃cece illoꝝ induct⁹ ⁊ p̃recio:
in eū iter salutaris p̃positi p̃sequeutē fu
nestus insiliit in agnu: vtiq̃ lupus fer⁹ in mi
tem: in p̃iū impi⁹: furibundus in māfictum:
in modestū: effrenis. p̃phan⁹ in sanctuz p̃e
sumit in iultū: exerceat conatū: mortē inten
tat. **S**acrū at illius caput gladio crudeliter
impetēs: diris in ipsuz in p̃ressis vulnerib⁹
⁊ satiatio sanguine iusti ense. venerādus illū
non diuertentē ab hoste: s̃ exhibentē se p̃
tinus hostiā: ⁊ cesoris sustinentē in patiētia
truces ict⁹ dimisit spū petēte sup̃na in ipso
loco passionis occisuz. **N**lle nō gr̃ula voce
murmurās: iufferēs omnia patiēter: suū do
mino p̃mēdabat spiritū dicēs. **I**n man⁹ tu
as dñe p̃mēdo spiritū meū. **S**imboli etiā

incepit dicere fidei: cui? nec in hoc articulo
desistit pcor: put ipse nephās occisor: et d/
dam fr̄ dñie? eius soci? q̄ ab ipso lictore per
cussus: diebus aliq̄bus vixit: postea retule-
runt. Is cū adhuc martyr dñi palpitaret: cul-
tellū lictor crudel arripuit: et p̄ latera ei? trās-
fexit. **Fuit** at ei? passio veneranda simil̄ dñi
ce passioni. **Christus** em̄ passus est p̄ veritas
te quas predicabat. **Petrus** p̄ veritate fidei
quā defendebat. **Christus** passus est ab infid/
li poplo iudeor. **Petrus** ab infideli turba he-
reticorū. **Et** xp̄s in pascale tpe crucifixus. pe-
trus eodē tpe martyriū patit. **Christus** cum
pateret: in man? tuas dñe p̄ mēdo spiritum
meū dicebat. **Petrus** dñi occidere eadez v̄
ba clamabat. **Christus** p̄ triginta denarijs
fuit tradit? vt crucifigeret. **Petrus** p̄ libris
quadraginta fuit venditus.

De miraculis quibus claruit bt̄s petr?
martyr in vita: in morte: et post mortem. in
quib? cognoscere possum? q̄ magna sunt e/
ius merita apud deum. **Capitulum iij.**

De corona beati petri martyris: bici-
tur offensionis. **Offendit** nāq; deus merita: et
gloriā ipsius per miracula et signa in quibus
eum clarum fecit. **Et** hoc tripliciter.

Primo in vita.

Secundo in morte.

Tercio post mortem.

Primo de? fecit clarū signis et miraculis
beatū petrū in vita. **Ex** quibus aliqua enar-
remus. **Cum** apud mediolanū quēdam he-
reticū a fidelib? captū bt̄s petr? examina-
ret: **Et** multi epi et religiosi et maxima mul-
tudo populi ibi puenisset: et dies tā ex p̄bi-
catione q̄ ex illa examinatione in longū p̄-
tracta fuisset: et maxim? estus cūctos afflige-
ret: **Dixit** heretic? ille corā omib? **Petre**
perverse et si tu es ita scūs sicut hic stult? po-
pulus te affirmat: cur eū estu affligi permit-
tis: et non rogas deū vt nubē aliquāz inter-
ponat: ne affligat ista tanta multitudo. **Ad**
quem beatus **Petrus** respōdit. **Si** vis p̄-
mittere te abnegaturum heresim tuāz: et fi-
dem catholicam recepturū: rogo dominuz

et faciet quod dixisti. **Tunc** fautores hereti-
corum cōclamantes dicebant. promitte p̄/
mitte. **Credebant** enim q̄ fieri non posset.
Quod beatus **Petrus** coram omnibus se
facturū spōndit: et maxime cum nulla nu-
becula etiāz minima appareret in aere. **Ca-**
tholici super obligatione beati **Petri** p̄tri-
stari ceperunt: timentes ne fides catholica
ex hoc confusione pateretur. **Cum** ergo he-
reticus obligare se noller: beatus **Petrus** cū
fiducia magna dixit. **Ad** hoc q̄ verus deus
visibilium et invisibilium creator monstret:
ad consolationē fidelium: et confusionez he-
reticorū. **Rogo** dñm vt aliqua nubecula asce-
dat: et se inter solē et populu insonat. **Quo**
premissio crucis signaculo factū fuit p̄ ma-
gnam horā in modū papilionis populi nu-
becula protegente. **Contract?** quidā nomi-
ne asserbus cum per quinq; annos sic man-
sisset: vt per terraz in sextario traheret: me-
diolanum ad beatū petrū ductus fuit. **Quē**
cum beat? **Petrus** signasset: p̄tinuo sanatus
surrexit. **Cuiusdam** nobilis filius p̄ nimio
et horribili toti? gule tumore: nec loqui nec
spirare valentē: levatis ad dominū manib?:
et crucis in eo facto signaculo: illoq; accipie-
te ipsius cappā et in infirmo supponente: lo-
co sanavit. **Quidā** etiāz iuveni muto immisi-
so digito in os ei?: siueq; lingue soluto ligā-
mine: bñficiū loquele p̄cessit. **Cesene** in pla-
tea ciuitatis quidā nobiles iuvenes quorūz
domus erat contigua palatio dñi cūz essent
heretici iaciebant lapillos contra sanctuz p̄-
dicantem. **Quorū** malignitatē sepius incre-
pans nihil profecit. **Landez** publice illi do-
mū maledixit: q̄ statim corruit: et q̄ plures
interfecit ex illis. **Deinceps** dom? predicta
nunq; reparari potuit etiā vsq; in p̄ntē diez.

Secundo deus fecit clarum beatū **Pet-**
rum martyrem in morte. **nam** lampades ad
sepulchrū eius pendentes pluries p̄ seipsas
absq; omī humano studio et ministerio diui-
nitus sunt accēse. **Apud Florentiā** in mo-
nasterio de ripolis: sanctimonialis quēdā in
oratione posita ea die qua bt̄s **Petrus** mor-
tem sustinuit: vidit beatā virginē in excelsō

trono in gloria residere: et duos fratres de ordine predicatorum in celum ascendere: et hinc inde iuxta eam collocatos esse. Et cum inquireret quoniam essent: audiuit vocem dicentem sibi. **P**ic est frater **Petrus** qui in conspectu domini tanquam aromatatum gloriose ascendit. Repertumque per certo est quod eadem die mortem subiit: qua dicta sanctimonialis visionem vidit. **U**bi cum gravi et longa infirmitate laboraret: ad rogandum beatum Petrum tota devotione se contulit: sanitatem integram mori recepit. **S**uper locum insuper passionis sancti Petri sepe luminaria de celo descendentia: et ad celum ascendentia: plures religiosi visibiliter aspererunt: inter que luminaria duos fratres in habitu predicatorum se vidisse testati sunt. **H**oropica quodam ad locum passionis illius perveniens: fusa ibi oratione sanitatem integram mori recepit. **Q**uidam puer ex casu gravissimum sic oppellus: ut motu et sensu penitus destitutus tanquam mortuus deflaret: mori appositae de terra suo pectori sacro eiusdemque martyris cruore contacta incolumis exurrexit. **Q**uidam etiam cuius carne cancer edax sedula corrosione vorabat: limitis huiusmodi terra pulcherrimis est curatus. **A**lij adhuc diversis infirmitatibus occupati qui sepulchrum in vestimentis et alijs sustentaculis adierunt plenam incolumitatem receperunt. **C**um autem summus pontifex **Innocentius** quartus beatum Petrum sanctorum martyrum cathalago ascriptissimum: fratres apud mediolanum ad capitulum pervenerunt volentes eius corpus ad altioris locum transferre cum plusquam per annum sub terra iacuisse: ita sanum et integrum ac sine alicuius exaltatione festoris repertum est: ac sic eadem die fuisse sepultum. **S**eres ergo super magnam pulpitum iuxta plateam corpus eius cum magna reverentia deduxerunt: et ibidem sanctum et integrum omni populo est ostentatum. **T**ercio deus fecit clarum miraculum beatum Petrum martyrem post mortem. **Q**uidam iuuenis de civitate cumana cum de pantheonice sancti petri haberet: et quidam dereticus ei deridendo diceret: ut si sanctum eius crederet in ignem pannum ipsum projiceret et si comburi non posset: abique dubio san-

ctus esset: et ipse sue fidei abhereret. **M**ox super carbonem accensos pannum proiecit: sed ab ipso igne altius resiliuit. **D**einde per se super carbonem rediens: ipsos ardentissimos penitus extinguit. quod videns hereticus ad veram veritatem rediit. **A**pud **Florentiam** iuuenis heretica pravitae corruptus: cum in ecclesia fratrum de florentia cum quibusdam alijs iuuenibus ante quamdam tabulam ubi erat depictum martyrium sancti Petri staret: videns ibi lictorem percutientem: ipse dixit. utinam ego ibi fuisset: quia validius percussissem. quod dicto statim mutus effectus est. **A**liis socijs requireret quid haberet: et ipse eis nihil respondere posset: cum domum reducere voluerunt. **S**ed cum in via ecclesiam sancti michaelis vidisset: elapsus de manibus sociorum ecclesiam intravit: et flectens genua coram sanctum Petrum rogavit ut sibi parceret voto sicut petuit se obligare: quod si liberaretur peccata sua confiteretur: et omnem heresim abnegaret. **A**unc subito loquelam recuperavit: et veniens ad domum fratrum et abnegata heresi peccata sua confessus est: data licentia concessi quod hoc populo predicaret. **I**pse quoque in publica predicatione surgens: coram omni multitudo hunc confessus est. **D**ulcer quodam in **Flavia** cum iam tres filios mortuos peperisset: atque ex hoc viro contemptibilis haberetur: rogavit sanctum Petrum ut sibi auxilium ferret. **C**um ergo quartum filium peperisset mortuus est repletus. quem nunc accipiens ad rogandum sanctum Petrum tota se contulit: vix orationem propleverat et puerulus vivus apparuit. **C**um ergo ad baptismum portatus fuisset: et ut iohannes vocaretur esset diffinitum: **S**acerdos cum eius nomen dicere deberet: dixit **Petrus**. quod nomen semper retinuit. **S**i iohannes polonius cum apud **Bononiam** quinquaginta laboraret: et in festo beati Petri martyris finem ad clemem facere deberet: accessione eadem nocte iuxta cursum naturalem expectans: timere valde cepit: ne in immundo sibi finem deficeret. ad sancti petri quatuor suffragia: ab altare ipsi cum devotione accessit: orans ut eius precibus iuaretur cuius debebat gloriam predicare:

ficq; factum est q; illa nocte penitus febris
cessauit. Multos liberauit a spiritibus im-
mūdis: a quibus erat verati. **S**cholaris q;
dam cum pergeret ad montē pessulanū: ex
quodam saltu adeo fuit rupt⁹ in inguine: vt
dolore nimio veraret: et incedere non vale-
ret. hic aliqui audies p̄dicari: q; quedā muli-
er terrā sanguine beati petri resperfam su-
per cācri corrosionē ponēs fuerat liberata:
dixit. dñe de⁹ de terra illa nō habeo. Sed q;
illi terre meritis beati petri tantā debisti v-
tutem: potes et isti dare. **A**ccipies q; de ter-
ra cum signo crucis et in veneratione marty-
ris: loco suppōit: statim curat⁹ fuit. **I**n
ciuitate p̄posita fuit quidā vir benedict⁹
nōie: qui tibias inflatas habebat in modum
vtriū: ventrē tumentē instar pregnātis: faci-
em p̄e nimio tumore horribilē: totūq; cor-
pus inflatum: ita vt nō hō s; monstrū aliqd
videret. **P**ic cum a quadā matrona sup̄ ba-
culum se sustentās: elemosynā petiss;: **N**l-
la rñdit. magis folla q; elemosyna indiges.
sed meo p̄lio acquiesce: et ad domū fratru;
p̄dicatoꝝ perges: beati petri martyꝝ pa-
trocinū quere. **I**lle cū mane ab domū fra-
trum venisset: et ostiū ecclesie clausū eēt: se-
cus portā se posuit et dormiuit. **E**t ecce qui-
dam vir reuerēdus in habitu predicatorum
ei apparuit: et cappa ipsius cooperiēs: in ec-
clesiā introduxit. **I**lle at euigilās et int⁹ in
ecclesia se repperit: et perfecte se sanatus in-
uenit. **Q**ui multis admirationem intulit et
stuporem: et cum videret hōiem pene mor-
tuum: tam subito liberatū. **N**auis quedam
in medio maris pene naufragiū pate-
retur: seu fluctuum inundatione quassata:
omnesq; naute caligine noctis tenerentur:
vniuersi multoꝝ sanctoꝝ suffragia postula-
bant. **Q**uidā vero natione ianuēs scō si-
lento iudistis inq; o fratres: qualiter qui-
dam de ordine p̄dicatoꝝ nōie frater petri:
nuper ob defensionē fidei catholice: ab he-
reticis sit interfec⁹: per cuius merita deus
multa miracula facit. **N**unc ergo deuote c-
ius patrocinū implorem⁹: q; spero q; libe-
rāmur. **A**ssentiūt vniuersi innocantes in

suū auxilium beatum petrum. **M**ox an-
tēna naui cereis accēsa tota p̄spicit. **E**t re-
spicientes viderūt quēdam in habitu p̄bi-
catoꝝ sup̄ velū stantē: statimq; mare quēie
et tranquillitas magna fuit. **C**um ergo p̄bi-
cti naute ianuaz incolumes aduenissent: ad
domū fratru p̄dicatoꝝ venerūt: et deo et
beato petro gr̄as referētes: eis bez fratrib⁹
tot⁹ miraculi seriē narrauerūt. **I**n prouin-
cia fracie ciuitate senonēsi: puella quedam
cum in aqua raptim trāseundo cecidisset: et
per magnū spaciū tēporis stetisset: tandem
de flumine mortua est extracta. mortis autē
ei⁹ erat quattuor argumēta. s. magnū spaci-
um tēporis: et rigiditas corpis: et frigiditas
et nigredo. delata est ergo a quibusdam ad ec-
clesiā fratru: qui cum eā sancto petro de-
uote ac fideliter p̄mendassent: p̄tinuo vite
est reddita et saluti. **S**ūt et alia innumera vt
sic dicā: huius gloriosissimi sancti miracula.
que nos breuitatis cā pertrāsimus. **O**sten-
dunt autē illa cere imagines et alia sanita-
tatum signa: que in capellis ab honore ipsi⁹
p̄structis vbiq; locoꝝ cernūtur. **Q**uare il-
lum pie veneremur: sperātes suo patroci-
nio liberari ab imminētib⁹ malis et tandem
de gratiā obtinere. **Q**uam nobis cōcedat
Iesus filius dei qui est benedictus in seculū
la seculozum Amen.

Sermo sexagesimus primus de scō Am-
brogio doctore sancte ecclesie episcopo me-
diolanensi.

Sanctum fecit illū
Scribūtur hec vba ad laudem
beatissimi Ambrosii assumi-
pta originaliter Ecclesiastici xlv. ca.⁹. **S**ūm-
mi dei sapientia ineffab: ecclesia suā varietate
sanctoꝝ voluit decorare. **I**n qua alios p̄-
stituit p̄phetas: alios ap̄los: alios predica-
tores et doctores: alios euāgelistas. omib⁹
autē scdm sui status p̄cedentiā gr̄e sue dona
distribuit. **N**am p̄phetis dedit lumē futu-
ra p̄uidendi. **A**postolis linguarū et scientie
vsum. **E**uāgelistis auctoritatē scribēdi. **E**t

ipsis doctoribus splendorem spiritualis doctrine
 ut ait eorum receptacula munda. quia ut scribit
 sapientie. i. ca. In malivolam animam non intro
 ibit sapientia: nec habitabit in corpore subdito
 peccati. Copiosa illis munera gratie sue processit.
 fuerunt quidem ipsi non solum in rebus divinis
 eruditissimi: sed etiam omni sanctitate perfecti.
 et ceteris obmissis ad ambrosii mentis oculi
 reuoluam: qui ob merita sanctitatis et
 admirabilem prerogatiuam virtutis: in celis gaudet
 cum christo: et in terris a cunctis fidelibus colitur et
 veneratur. Accirco in presenti sermone laudes eius
 promerere cupientes: sub titulo de illius sancti
 tate dicemus: de qua tria mysteria proponimus
 contemplanda.

Primum dicitur digne assimilationis.

Secundum virtuosae perfectionis.

Tercium lucide manifestationis.

Quia sanctitas beati ambrosii assimilatur
 sanctitati quingentorum personarum dignissimarum.

Veteris testamenti. Capitulum. i.

Primum mysterium contemplandum de sancti
 tate beati ambrosii digne assimilationis.

Assimilatur namque sanctitati quingentorum personarum
 dignissimarum veteris testamenti.

Primo sanctitati abel in virginitate.

Secundo sanctitati abrahe in fidei sinceritate.

Tercio sanctitati moysi in pietate.

Quarto sanctitati helie in victorie paritate.

Quinto sanctitati dauid in humilitate.

Primo sanctitas beati ambrosii assimilatur
 sanctitati abel in virginitate. Sicut qui
 bem abel vago purissimus: ut refert augustinus
 in libro de mirabilibus sacre scripture. Erat enim
 secundum computationem methosij: quando occidit eum
 chaim annorum xli. Nam ut ipse ait chaim natu
 tus est anno trigesimo adest cum sorore sua cal
 mana: et post annos. xxx. alios natus est abel
 cum delibora sorore sua. Cetero vero an
 no adest interfecit est abel. Primum autem si logio
 re tempore vixisset: prorsus infirmitas: augustinus
 in poicito libro videtur opinari quod sic. ut imple
 ret preceptum domini quod dixerat Crescite et mul
 tiplicamini: nisi deo secum dispensasset. Et no
 bis esse satis debet: quia cum virginitate immo
 centiam suam obtulit deo. Sic et beatus ambro

sius in virginitate perpetua deo seruauit. Nam
 ut Piero testatur Ambrosius ipse de se dixit.
 Virginitatem non solum efferim: sed cultor
 binus. hinc est quod de ipsa semper magnifice
 loquebatur. quod non fecisset nisi virgini
 tatem diligere. Inquit enim Piero ad filium
 amauricij: de commendatione virginitatis.
 Luxurioso verbum castitatis offensio est: quo
 rum veter deus: cultum noluit amare ieiunij.
 Et Crisostomus ait. Num audis aliquem de deo
 loquentem: intellige quod cor illius amore dei re
 pletum est. qui libidinis thesaurum habet in cor
 de de puellis dicere delectatur et audire. Agi
 tur ambrosius et de virginitate amplissime di
 xit. atque in laudem virginitatis de virginibus librum
 copiosissimum scripsit. Et do sanctitas be
 ati ambrosii assimilatur sanctitati abrahe: in
 fidei sinceritate. fuit ipse abraham deo claris
 simus maxime propter fidem. Unde Genes. xv.
 ca. dicitur. Credidit utique quod et reputatum est ei
 ad iusticiam. Credidit utique quod illi promise
 rat deus. scilicet quod non esset hismael heres eius: sed
 filius legitimus qui esset egressurus ex utero
 suo: et quo multiplicandum foret seminem
 ad similitudinem stellarum celi. Sic et beatus am
 brosius in fide firmus inuentus est atque sincere
 rus qui credidit omnes articulos fidei. et here
 sim arrianorum validissime expugnauit. Et qui
 ipse dicebat de impatore petro ab eo basilica
 ut notat xxij. q. viij. ca. puenior. pus est ut
 animam mihi quam fide auferat. Tercio sancti
 tas beati ambrosii assimilatur sanctitati moysi
 in pietate et compassione. Nam ut scribit Ex
 ody xxij. ca. Fratrum deum contra populum
 idolatrantem lachrymis suis et oratione placauit.
 Erat enim populo illi pius et mansuetus
 ut patet xlv. di. ca. disciplina. Et xxij. q. iij.
 ca. quid crudele. Sic et beatus ambrosius la
 chrymabat sepius et pietate. Nam dum ali
 quis lapsus sibi confitebatur sic amarissime fle
 bat: quod illi flere similiter compellebat. Unde et
 pacto ca. puenior: ipse dicebat. Aduersus
 arma milites Gothos quosque lachryme mee
 arma mea sunt. Et xxij. q. viij. ca. non pila
 ait Non pila querunt ferrea: non arma christi
 milites: coacti repugnare non noui: sed dolor

fletus orōnes: lachryme fuerūt mihi arma
aduersus milites. **A**lia em sunt munimenta
sacerdotis. prater huiusmodi lachrymas erat in
eo lachryme deuotionis p̄ eternis desider
rijs. **C**um em alicui? sancti sacerdotis vel e
piscopi obit? nunciabat: sic amarissime fle
bat: vt vix solari valeret. **A**uō interroga
retur **C**ur viros scōs qui ad gloriā profici
scebātur sic fletet: aiebat. **N**e putet? me fle
re qz recesserit: s; qz me p̄cesserit. et qz bis
eile inueniet qui tā dign? ei? officio habea
tur. **Q**uarto sanctitas beati ambrosij as
similat sanctitati helie in p̄citate et abstinen
tia. vt em scribit. iij. **R**egū xix. ca. ieiunauit
helias q̄draginta dieb? et xl. noctib?. **B**ea
vero ambrosij? tāte abstinentie fuit q̄ quodie
nisi in sabbato et die dñica et festis p̄cipuis ie
iunabat. **Q**uā in historia ecclesiastica dñe eo.
Adversus luxurie furore nō se manu defen
sabat vel telo: s; ieiunijs et p̄tinuatis vigili
is s̄baltari posuit: p̄ obsecrationes defēsores
sibi atq; ecclie deū parabat. **Q**uinto san
ctitas beati ambrosij assimilata sanctitati da
uid in humilitate. **Q**ui vt scribit. iij. **R**egū
vi. ca. **V**ides ozam p̄cussus a dño eo q̄ teti
gerat archā p̄sumptuose extimuit in die illa
dicēs. **Q**uō ingrebiē ad me archa dñi. **E**t
noluit diuertere archā dñi in ciuitatē dauid
s; diuertit eā in domū obedeōm gethei. **E**t
habitauit archa dñi in domo obedeōm ge
thei trib? mētib?: et bñdixit dñs obedeōm
et oēm domū ei?. **N**ūciatūq; est regi dauid:
qz bñdixit dñs obedeōm et omia ei? p̄pter
archā dñi. dixit. ibo et reducā archā dñi cum
bñdictione in domū meā: qd et fecit. **A**ddu
xitq; archā cū gaudio: ipseq; saltabat coraz
dño. **C**ūq; peractis omnibus reprehenderet a
michol filia saul vxore sua q̄ saltasset coraz
dño: **D**ixit dauid viuit dñs: qz lubaz añ dñm
qui elegit me poti? q̄ patrē tuū: et q̄ omne
domū ei?. et p̄cepit mihi vt eēm dux sup̄ po
pulū dñi isrl: et lubā et vilior fiaz plus q̄ fact
us et ero humil in oculis meis. **S**ic beatus
ambrosius ex humilitate timuit acceptare
dignitatem episcopalem. **O**stenditq; se ha
bere tria que sunt officio prelationis imi

ca. **P**rimo crudelitatem. **N**am tribunal cō
scendit et p̄tra consuetudinē suam torquen
ta personis adhiberi iussit. **S**ecundo vanita
tem philosophicā. **C**um enim populus ac
clamaret peccatū tuum super nos: turbat?
domū rebiit: et p̄ham profiteri voluit. **T**er
cio offēdit se habere inhonestatē. **N**ā publi
cas mulieres ad se venire fecit: vt sic popu
lum a sua intētiōe reuocaret. **S**ed cū nec
sic proficeret: populo acclamāte peccatum
tuum super nos: **S**ugā media nocte petijt.
cūq; ticinuz p̄gere se putaret: mane ad por
tam ciuitatis mediolanēsis que romana dī
citur se inuenit: qui inuentus cum custodire
tur a populo: missa est relatio ad clemētiss
mum imperatōrē **V**alentianū. **Q**ui cū
summo gaudio accepit qd iudices a se dire
cti ad sacerdotiū peterent. **E**t abas etiam
probos prefectus qd verbū suū in eo fue
rat adimpletū. **P**ixerat enim cum profici
scenti mandata daret. **V**ade: age non vt tu
der: sed vt episcop? **P**endēte relatione ite
rum absconditur: sed inuētus cum adhuc eēt
cathecumini baptizatur. **E**t tandē in epis
copalem cathedrā sublimat. **A**usim? iā
q̄ humiliter post tot contradictiones **A**m
brosius curā episcopale suscepit. **S**i ita fie
ret temporib? istis ytiq; sordidis et obscuris
populi abūbantius in viā dñi dirigerentur.
Ecclie indes in ornamētis et reparationi
bus magis proficerent: et diuinus cultus de
uotius sanctiusq; celebrare. **S**ed nūc cor
rupta est omis iusticia: et virt? p̄temptibilis
facta. omis que sua sunt q̄runt: nō que **J**esu
christi **I**deo lucebit terra cum populis.
De quinq; p̄cipuis v̄tutibus sancti am
brosij: ex quibus colligitur quantū fuerit in
sanctitate perfectus. **C**apm. iij.
Ecundum mysteriū p̄templandū de
sanctitate beati ambrosij dicij virtū
ose perfectio nis. **N**am prater ea que dicta
sunt in quinq; p̄cipuis v̄tutibus p̄fect? fuit.
Primo in liberalitate.
Secundo in rigiditate.
Tercio in magnanimitate.
Quarto in charitate.

Quinto in veritate.

Primo beatus Ambrosius fuit perfectus in liberalitate. qz omnia que habebat pauperū erant: quibz liberalissime s'buenebat. Et hoc vtiqz epō. puenit qui pater esse debet pauperū. **¶** **D**ñ Hieronymus xij. q. ij. ca. gloria inquit. gloria episcopi est pauperū opibus prouidere: ignominia sacerdotis pro prijs studere diuitijs. **¶** Deo dicebat ambrosius xxij. q. viij. in ca. superius allegato cōuenio. **¶** Omnia que mea sunt pauperū sunt. **¶** Et cum suo tempore radicem omnīū malorum auariciā magis ac magis in hominibz increfere vidisset: maxime in his qui erant in potestate cōstituti: apud quos p'cio omnia vendebatur. necnon etiā in his qui erant sacris mysterijs d'putati vehemēter ingemuit: se de huius seculi crimina liberari instātius exorauit. **¶** **S**ecundo beatus Ambrosius fuit perfectus in rigiditate. Nam sicut ca. to vticensis: vt refert Salustius in catilinario **D**icia hominum rigide expugnabat et p'dominabat. Ita et Ambrosius. **¶** **N**az et theodosium imperatorem de crudelitate occisorum innocentū dure redarguit: ab ingressu ecclesie suspēdit: et publicā p'nam eidē iniūxit: put ponit in historia triptita. et xj. q. iij. ca. cu apud thesolonicā. et ego idē diffusius scripsi in sermone de diuino cultu: in tractatu de timore iudiciorum dei. **¶** **T**ercio beatus ambrosius fuit perfectus in magnanimitate. **¶** Non enī formidabat pericula: neqz mortē p' defensione fidei et ecclāstice libertatis. **¶** **D**ñ dñ in historia ecclāstica. qz **I**ustina mater valētiniani impatoris arriane heresim alūna: p'turbare cepit ecclē statū p'minari sacerdotibz depulsiōes et exilia: nisi arimēsis filij decrete reuocarent. **¶** **Q**uo bello ecclēsie murū et turrinā valibissimā pulsabat ambrosiū: qm omnibz impetrit manifestat. **¶** **N**ohuc vt dñ in sepi allegato ca. puenior: **¶** **C**ū impator valentinianus quādam basilicā v'surpare vellet: Ambrosiū sic rōdit. **¶** **H**oli qz uare te impator vt putas te in ea qz dei sunt imperiale ius vllum habere. **¶** **T**ributum celaris est: non negetur. **¶** **E**cclēsia dei est: celsa

ri vtiqz non donetur. **¶** **E**t dum p'p'osuit valentinianus dixisset Ambrosio. **¶** **T**u contemnis valentinianū: caput tibi tollo. **¶** **R**espōdit. deus permittat tibi vt facias quod minaris. atqz vtiā deus auertat milites ab ecclēsia: et in me omnia tela sua conuertāt. et sanguine meo sitim suā expleat. **¶** **I**n eius vero p'fatione sic de eo cātatur. **¶** **T**anta ambrosium virtute solidasti: constantie tanto munere celitus decorasti: vt per eū exclusa torquerentur demonia. arrianorū impietas p'p'ulsa tabesceret: ac secularium principum colla tuo iugo subacta redderetur hūilima. **¶** **Q**uarto beatus Ambrosius perfectus fuit in charitate. pro dei quippe amore et p'rimorum salute sepissime clero et p'plo p'dicabat. **¶** **I**o facere debēt p'elati. vt dñ in cetera. de officio iudicis ordinarij **¶** **P**ro exercitio vsus est christi. **¶** **I**stud insup docuit ap'los exercere. **¶** **I**ntē enī lucas de ch'ro viij. ca. **¶** **P**ro facere debēt p'elati. et castella: p'edicās et euāgelizās regnū dei. **¶** **E**t post resurrectionē dñe qz gloriosus celsū p'cedit: dñxit ap'lis **M**arci vltimo ca. **¶** **E**ūtes in mundum vniuersū p'dicate euāgelii omni creature. p'dicatio enī diuini vbi lux est humana mentiū. iuxta illud psalmiste **L**ucerna pedibz meis verba tua: et lumē semit' meis. **¶** **E**t iterū. **¶** **D**eclaratio inqz sermonū tuorū illuminat: et intellectu dat pulvis. **¶** **E**t ne multa loq'mur cū cessabūt in ecclā dei voces p'dicantiū: extinguet in populū lux veritatis bonorū mox. **¶** **R**ogate o fideles christicolae: rogate dñm messis: vt mittat operarios in vineam suā. messis quidē multa operarij at pauci. **¶** **N**escio quid futura pariet dies. vci tamē timeo satis: et valde pertimesco. ne p'pter ingratitudinē et obstinationē ch'riano rum fiet silentiū in terra. **¶** **S**uerūt siquidē diebus meis in italia ex omnibz ordinibz religiosorū et p'cipue ex ordine minorū multi eruditissimi p'edicatores quorum sonus exiuit in omnibus finibus eius. **¶** **P**redicauit ille durū verbi sanctus **B**ernardinus. p'edicauerunt et alij st. lum. eius imitātes in omnibz italie ciuitatibus. **¶** **E**t tñ nunqz mūdus fuit ita

positus in maligno sicut est hodie. **P**issimi
me deus: o benignissime pater: o creator ce
li et terre: o vniuersę pitor: creature. **N**e re
miniscaris delicta mea vel christianorū be
linquentium: neq; vindictā sumas de pecca
tis nostris. **S**ed cum reuerētia ad vos pla
tos dignissimos clamito: non relinq̄tis gre
gem luporū moribus tradendū. **E**xaltate
quasi tubā vocē vestrā: et annunciate oib;
vestris pericula ipsarū. **E**t quod per vos
ip̄os non potestis facere vel non vultis: re
ligiosos quibus a summis pontificib; pre
dicandi licētia est: et cēsa: cum bñdictōe dei
et vestrā ex̄plere sinatis: hucusq; deuenim;
quia non possum non cōqueri de animarū
iactura: quam imminere video: ex defectu
predicationū. **F**actus ambrosius igit meri
to extollend; est: qui populū sibi creditum
pauit cibo sp̄ialis doctrine. **I**n qua sp̄it;
sanct; indubitanter aderat ei; lingue. **Q**uod
patet tum ex puerione beati augustini et a
liorū. tum insup ex v̄sione cuiusdā hereti
ci. **N**le nāq; acerrim; disputator: et dur; in
conuertibilis ad fidē: cum audiret ambrosi
um predicanē: vidit ad aures eius angelus
loquentem verba que populo predicabat.
Quo viso fidem quam persequebas cepit
defendere. **Q**uinto beatus ambrosius
perfectus fuit in veritate. hāc vtq; dilexit:
hanc predicauit: et cu; hac libros: sermones
et omelias scripsit. **Q**uare et Aug; eius bca
in maxima veneratione semp habuit. **Q**ui
in libro de nuptijs et cupiscētia inquit. **P**e
lagius heresiarcha sic laudat ambrosiū: vt
dicat. **B**eatus ambrosius eps in cuius preci
pue libris romana lucet fides: quasi scripto
rum inter latinos flos quidā emicuit. **E**t s̄
dit Aug; eius fidem et purissimum in scri
pturis sensū: nec inimicus quidē ausus est
rep̄rehendere. **E**t Augustinus in epistola
ad ianuarium. et ponitur xij. dis. ca. illa ait. q̄
cum mater eius imitata eum fuisset medio
lanum: inuenissetq; ecclesiam sabbato non
ieiunantē: ex quo cepit fluctuare et admira
ri: Aug; vt satisfaceret matri: p̄suluit **A**m
brosium. **Q**ui r̄dit. **C**um romā venio ie

iuno sabbato: cum vero sum mediolani sab
bato non ieiuno. **S**ic et tu ad quam forte ec
clesiam veneris: ei; more; serua. si cuiq; nō
vis scandalū esse: nec quēq; tibi. **E**t s̄ Boit au
gustinus. **E**go de hac sentētia etiā atq; etiā
cogitans ita semp habui: tanq; eā celestis o
raculo acceperim.

Quāquing; modis manifestata est lucibi
litate sanctitas beati ambrosij. **C**ap. iij.

Terciu; mysteriū: et templū de sancti
tate beati ambrosij dī lucide manife
stationis. **I**n q̄ng; em lucide manifestata ē

Primo in dormitione.

Secundo in electione.

Tercio in expulsiōe.

Quarto in punitione.

Quinto in sumatione.

Primo manifestata fuit sanctitas **A**m
brosij in dormitione. **I**p̄se em fili; ambro
sij prefecti romę cū in cunabul; in atrio pro
rij eēt p̄sit; et dormiret: examē apus s̄bito
adueniens: faciē eius et os ita impleuit: vt q̄si
in alueolū suū intraret pariter et exiret. que
postea euolātes in tāta aeris altitudine s̄
leuate sunt: vt vix humanis ocul; viderent.
Quo pacto territ; p̄ ait. **S**i vixerit infā
tulus iste aliq̄ magni erit: nec impossibile
quis hoc existimare debet de ambrosio qui
scūs futur; erat: cum et de platone aliquid fi
mile **V**aleri; referat primo li. c. iij. **D**ormi
entis q̄ppe paruuli platonis in cunis label
lis apes mel inferuere. **Q**uare audita p̄o
giorū interpretēs singularē eloqui; suauita
tem ore ei; emanaturā dixerunt.

Secūdo fuit manifestata sanctitas ambrosij
in electione. **F**uit. n. elect; in ep̄m ex mira
culo dei. **N**ā dū fuisset romę lriserubit;: cu;
cās p̄torij splēbide pozaret: a valentiniano
impatore ad regē daz liguriā emiliāq; pun
ciam direct; est. **C**ūq; mediolanū venisset: e
ibidē ep̄us tūc deess;: puenit popul; vt sibi
de ep̄o p̄videret. **I**git cū infarrianos et ca
tholicos de eligēdo ep̄o sebitio nō modica
oriret: illuc ambrosi; cā sedēde sebitio p̄
rexit. **E**t statim vox infātis insonuit dices:
ambrosiū ep̄m. **C**ui voci cēs vnanimiter p̄

senferunt ambrosiū ep̄m acclamātes.

Tercio manifestata fuit sanctitas Ambrosij in expulsiōe. Nā a multis eiecit demones q̄ illos verabat. Accidit at̄ q̄ multi demones p̄ ora illoꝝ quos obfidebāt clamarent z dicerēt ab ambrosio se torq̄ri. Iustitia at̄ z multi arrianoꝝ dicebāt pecunia ambrosiū hōies p̄pare: q̄ se ab immūdis spiritibus vexari mentirent: z ab ambrosio dicerent se torq̄ri. Tunc sbito vn̄ ex illis arrianis qui astabat arrept⁹ a demonio in mediū p̄siluit: atq̄ clamare cepit. **P**tinā sic torq̄antur: vt torqueor qui non credunt ambrosio. **N**e illi p̄fusi in piscinā demersum hominem necauerunt.

Quarto manifestata fuit sanctitas beati ambrosij in punitione. Nā de⁹ multos acrius puniuit qui illū vel in vita sua vlt post mortē p̄sequi p̄sumpserūt. Dū ad quādam civitatē p̄ quodā ep̄o ordinādo iussit: z ei⁹ electioni iustitia in patrie z alij heretici p̄bicerēt: Pna de arrianoꝝ d̄ginib⁹ impudētior ceteris b̄m ambrosiū p̄ vestimētū z app̄henoit: volēs ipsum ad partē mulierūz trahere: vt ab eis cesus de ecclesia cum iniuria expelleret. Cui ambrosi⁹ ait. **E**t si ego indignus tāto sacerdotio suz: tñ nō puenit te in quālecūq̄ sacerdotem man⁹ iniicere, vñ timere debuisti iudiciū dei: ne aliqd̄ mali tibi ptingat: qd̄ sc̄m exit⁹ p̄firmavit. Nā die altera mortu⁹ ad sepulchrū debuxerūt. Cum multi instaret cū iustitia in patrie vt Ambrosiū in exiliū mitteret: vn̄ eoz ceteris infelicioꝝ in tantū furoꝝ excitat⁹ est: vt iuxta ecclesiā domū sibi locaret: ac in eadē quadrigam paratā haberet: quo p̄curante iustitia facilius raptū ad exiliū deportaret. S; dei iudicio ipso die q̄ se euz rape arbitrabat in eadē quadriga de eadē domo exilio damnat⁹ est. Quidā p̄sbyter dū in p̄uiuo cum multis eet: z sancto ambrosio detrahēre cepisset: eum p̄tinuo plaga p̄tulit: z de conuiuio ad lectū adductus finiuit vitā. In vbe cartaginēsi cū tres ep̄i insimul p̄uiarent: et vn̄ eoz b̄tō ambrosio detraxisset: relatū est illi quid illi p̄sbytero qui sibi detraxerat ac-

cubisset. Qd̄ cū ille vilipēderet: sbito le tale vulnus accepit: z ab extremū p̄tinuo diem clausit. **Q**uinto manifestata fuit sanctitas beati ambrosij in p̄sumptione. Nam obiit⁹ sui diē an̄ p̄ciuit: reuelauitq̄ fratrib⁹ euz gaudio: q̄lter vsq̄ ad resurrectionē dñi cam eet cū eis mās⁹. Nā s̄o paucos dies q̄ lectulo detineret: cū qd̄ age simū quartū psalmū cū notario dictaret: sbito vidēte notario in modū scuti brevis ignis caput eius cooguit: z facies ei⁹ tanq̄ nix effecta est: et postmodū ad suā speciē reuerla. **P**o q̄ die scribēdi z dictādi finē fecit: nec ip̄m psalmū expleꝝ potuit. Cum s̄o infirmitate grauari cepisset: Comes italie q̄ tunc mediolanū erat nobiles p̄uocauit dices. q̄ tāto viro recedēte periculū eet: ne italie interit⁹ immiseret. Rogauitq̄ vt ad virū dei accederent de p̄cantes vt adhuc spaciū viuēdi sibi a dño impetraret. qd̄ ille vbi audiuit r̄sōit. **N**on ita inter vos vixi vt me viuere p̄deat: nec mori timeo: cū bonū dñz habeam. **P**o tpe quattuor ei⁹ dyaconi inuicē p̄uenerunt: tractātes in se q̄s post ei⁹ obitū bon⁹ eet. **L**uz ergo a loco in quo vir dei iacebat lōge eēt vt simplician⁹ ita plane nō assent vt vix inuicem se audirēt. **A**lle ab eis lōge posuit: p̄tinuo exclamauit. **S**enex s; bon⁹. qd̄ illi audientes territi fugerūt: z nō nisi illū post eius obitū elegerūt. **H**onorat⁹ vero ep̄s vcellēsis q̄ beati ambrosij exitū expectabat: cū se sopori dedisset: vocē tercio se clamātē audiuit. **S**urge q: mō ē recessur⁹. **Q**ui p̄surgēs mediolanū p̄cit⁹ venit: z ei dñici corpis sac̄mentū debuit. **M**oxq; ille man⁹ in modū crucis expādit: z vltimū sp̄m int̄ vba orōnis efflauit. **F**loruit at̄ circa annos dñi ccc. lxxx. **L**uāt in nocte ipse corp⁹ ei⁹ ad ecclesiam fuisset delatū: plurimi infantes baptizati euz viderūt: ita vt aliq̄ eum sedentē in cathedra vel tribunali dicerēt. **A**lii ascendēre in celū parētib⁹ suis digito demonstrarēt. **N**ōnulli vero stellā sup̄ corp⁹ ei⁹ se viderē narrarēt. **N**ā igit̄ illi ad ethera p̄uolauit: ibiq; inter angeloz agmina fruī eterna pace: ad quaz nos p̄uocat iesus fili⁹ dei. **Q**ui sit b̄ndictus

in secula seculorum Amen.

Sermo sexagesimus secundus de sancto Antonio abbate: qui diaboli tentamenta cum dei adiutorio viriliter superavit.

Beatus vir qui sus-
fert tentatione: quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vite: quam repromisit deus diligetibus se. Scribitur hec verba originaliter Iaco. j. c. In toto terrarum orbe clarus habet antonium qui susfragia eius poscētibus liberalissime concedere consuevit. Est quippe magni meriti apud deum: non se inuoluitates a periculis quibuslibet plesepe libat. Notum est ex hoc fideles dei festiuitatis eius ubique sollemniter agunt. Alii quidam pauperibus preparantes. Nonnulli diuina per ministros ecclesie celebrari facientes. Quidam vero pia vota exoluentes ieiuniorum et visitationum templorum dei que vocabulo sancti antonii sunt consecrata. Accirco in presenti sermone de ipso prefate beatis-
simo dicturi erimus. Cuius laudes potissimum extollunt: quod demones profudit atque deiecit. passus namque importunas insidias non succubuit: immo superbia illos petruit atque deuicit. Ad puenientissime de illo dicitur verba in themate posita. In quibus de tentatione illius tria mysteria proponimus contemplanda.

Primum dicitur verificationis.

Secundum modificationis.

Tercium coronationis.

Quod diabolus tentauit antonium qui semper tentat ad malum: et de quibusdam dubijs tentationis

Primum mysterium contemplandum de tentatione beati antonii dicitur verificationis. vere quippe ad diabolus tentat fuit quarentibus eum a via recta deuiare. Sed per ampliore huius partis intelligentia quattuor dubia erunt absoluenda.

Primum verum proprium diaboli sit tentare

Secundum verum deus per mittere debeat homines a diabolo tentari.

Tercium verum diabolus semel superatus nudeat amplius tentare.

Quartum verum tentationis impulsio sit consideranda.

Non primum dubium respondet aliqui: quod non sit proprium officium diaboli tentare. Nam tentat deus. Unde Genes. xxiij. ca. dicitur Tentant deus abraham. Et sapientie. iij. ca. scribit de iustis Deus tentauit illos et inuenit illos dignos se. Et Deutero. xij. c. Tentat vos deus deus vestrum ut palam fiat vestrum diligatis eum aut non. Et in psal. Proba me domine et tenta me. Insup tentat caro. vñ Iaco. j. ca. sue canonice ait. unusquisque tentat a concupiscentia sua. Tentat adhuc homo. sicut de christo legitur Ioannis vi. c. Cum interrogauit philippum vñ pannes emeretur tentas eum. Ipse namque sciebat quod esset facturus. Agit non puenit diabolo soli tentare. Ex parte altera videtur pharisei posuisse quod diaboli officium sit tentare. Maglo. super illo verbo ad thesolonicenses ca. iij. pñe epistole forte tetrauerit vos in quod tentat ait. i. diabolus cuius officium est tentare. Et matth. iij. c. vocat diabolus tentator. Respondendum est primum docttrinam domini bona ueni. in. ij. di. xij. Et facti thoma prima parte q. ceteris xiiij. quod hoc vocabulum tentare multas habet acceptiones. Sicut dicitur illi qui significationes vocabulorum studiose rimati sunt. Si tamen velimus principalis et precipua significationis accipere: tentare probare est. Unde tentatio dici potest quibus tactus quo illud quod tangit. probatur. Sicut cecus dicitur tentare quando suo tactu vult aliquam certitudinem habere de alio re quam tangit. per hunc modum in spiritu alibus tentatio quidam tactus dicitur ad probandum ordinatur. Hoc autem potest esse multipliciter. Aut quod ille qui tentat intendit probare et approbare: siue approbatum ostendere. et hoc modo tentat deus qui licet sciat bonitatem amicorum suorum: vult nihilominus illam per tentationem suam alijs innoscere. Aut ille qui pulsat intendit probare et reprobare siue reprobum facere. et sic tentat diabolus qui sepe tentat in peccatum precipitando. Aut quod ille qui tentat intendit probare et expugnare sumere. et sic tentat homo. quod fieri potest bene duos de hominibus tamen quod experimetur. Potest etiam fieri male: bene experimentum quod fit in infideli. Sicut faciebant pharisei tentantes christum dum interrogabant. Si licet censum dari cesari. Quibus respondit. quid me tentatis hypocrite Matth. xxi.

xij. ca. **S**z pessime facit homo dum tentat
 deum. Et vt dicit glo. sup illo verbo **D**eus
 tero. vi. ca. **N**o tētabis dñm deū tuū. deū tē
 tat qui hñs qđ faciat sine rōne p mittit se p
 culo: et pericls vti p possit a deo librari. **N**az
 licet in deo pncipaliter ōnis spes mortaliū
 sit erigenda: **N** debet hō facere qđ in se ē:
 ad quecūq; pericula euitāda. **N**oluit enim
 chas^{us} de pinnaculo se cijcere: q; periculū
 erat fm naturā. **E**t miraculū facere tūc: nō
 erat expectatō. **S**ic paul^{us} de muro p sportā:
 vt euaderet dimitti se iussit: nec expectauit
 q; de^{us} mitteret angelū suū. **Q**z āt bñs **A**ga/
 tha medicinas carnales p tenebat: et alij san/
 cti multa similia fecerint: nō erat expectatio
 ne dei: sed ex familiari instinctu spūs sancti:
 vt inq; **A**ho. xviij. q. lxxv. **E**t q; a iure cō
 muni exorbitat in psequentiā nō sunt trahē/
 da. vt dñs de regu. iuris. in vi. **N**ō est itaq; tē
 tandus de^{us} neq; quantū ad suā potētia. **S**i
 cut faciunt illi qui in periculū possit: cum via
 humana liberari possint nolunt: expectan/
 tes liberationē a deo. **S**icut fecit **I**udas
 machabē^{us}: qui cū repiret se cū paucis: et vi
 deret exercitū bachibis numerosū: cū pos/
 set declinare certamē: erubescētia duct^{us} cō
 mittēs se deo bellū iniit: in quo occisus est.
 vt habet in primo **M**achab. lib. **D**uella in
 super assumere volūtariē pñet ad tētatio
 nem dei. **N**o. phibent ij. q. iij. c. monē ma/
 chiam. **E**t si obijcere ē de dāno qui iniit sin
 gulare certamē cū golia: vt ponit pmi **R**e/
 gum xvi. ca. **R**ñdet **N**ichola^{us} de lira q; h^{oc}
 fecit ex instinctu spūs sancti. **S**uit etiā figu
 ra duelli qđ chris^{us} fecit cū diabolo signato
 in golia: qui potētia et malicia sua oēs exter
 rebat. **S**z chas^{us} figuratus in dāno q; inter
 preta^{us} manu fortis: qui funda humilitatis et
 lapide fortitudinis: tot^{us} inermis sustinendo
 humillimā passionē cū pstrauit. **N**ec tētā/
 ri debet de^{us} quantū ad suā sapiētiā. **S**icut
 faciūt hi qui inepti sunt: et ponūt se ad prebi
 cāndū: legendū: disputandū: sperātes a deo
 scientia sibi infundi. **N**ō est etiā tentandus
 deus quantū ad suā bonitatē et clemētiā:
 sicut faciūt hi qui peccatis veterib^{us} adden^t

tes noua expectātes in fine vite ad pñiam
 redire sperāt ex dei misericōdia salui fieri. **S**ed
 hos dimittam^{us}: pcludētes q; sol^{us} diabolus et
 semp tentat ad malū. **C**aro āt et mundus bi/
 cūnt tentare instrumētali ter seu materiali
 ter: inquantū scz potest cognosci qual sit hō
Et hoc q; sequitur vel repugnat concupis
 centijs carnis. **E**t ex hoc q; contemnit mū
 bi prospera et aduersa: quib^{us} etiā diabol^{us} vti
 tur ad tentandū. **A**gitur cōtra diabolū mu
 niti esse debem^{us}. de quo inquit petr^{us} episto
 la pma. c. v. **G**obzij estote et vigilate: q; ad
 uersarius vester diabol^{us} tanq; leo rugiens
 circuit querens quem deuoret: cui resistite
 fortes in fide. **E**t paul^{us} ad **A**phehos ca. vj.
 ait. **C**ōfortamini in dñō et in potētia virtutis
 eius: induite vos armaturā dei: vt possi
 tis stare aduersus insidias diaboli: q; nō est
 colluctatio aduersus carnē et sanguinē. **S**z
 aduersus principes et potēstates: aduersus
 mūbi rectores tenebrarū hāz. **I**n qbus s^{unt}
 bis admonet nos apostolus pfortari in deo
 mino et induere armaturā dei. i. q; a solo deo
 fabricat^{us}. scz armatura virtutū. **N**ñ signāter
 dicit **I**nduite et non facite: quia de^{us} arma
 facit. **I**lla vero nos debemus accipere: vt
 possim^{us} resistere in bello grauissimo quod
 nobis mouet hostis antiqu^{us}. **C**uius grāuita
 tem designat paul^{us} ex multis. **P**rimo ex p
 pinquitatē: quia colluctātur nobiscū ipsi de
 mones infernales. **S**ecūdo ex simplicitate.
Nō em̄ ipsi demones sunt materiales: et
 nobis cōicāt in materia. **P**ropterea dixit a
 postol^{us}: aduersus carnē et sanguinē. i. nō ha
 bem^{us} luctari aduersus homines debiles et
 fragiles. vel non habem^{us} luctari aduersus
 carnē et sanguinē tñi. i. aduersus vicia carna
 lia: que ex carne et sanguine procedūt. **T**er
 cio ex virtuositate. vnde subdit. sed aduer
 sus principes et potēstates: id est non solum
 aduersus minores demones: s; etiā aduer
 sus mediocres q; minorib^{us} pñunt: quos vo
 cat pñipes. **E**t aduersus etiam maiores q; a
 vocat ptātes: q; maiores habēt ptātem sū
 per mediocres: q; minorib^{us} principāt^{ur}. **E**t
 pult dicere apl^{us} q; habem^{us} luctas et cclitas p

omnes demones. scilicet maiores: medios: et infirmos. Propterea sequitur aduersus mundi rectores. id est aduersus multitudinem demonum qui mundum regunt: non quibus mundum istum sensibilem: quem deus creauit atque regit: sed mundum id est mortuos homines mundanorum amatores. propterea subiungit tenebrarum harum. Et quod apostolus nunciat de demonibus principes et potestates: Auertendum secundum theologorum sententiam in isto distinctione viis. quod inter demones est ordinum distinctio. Sed ut inquit Bonaventura de angelis possumus loqui quantum ad triplicem statum. scilicet glorie: et nature instituite: et lapse. Quantum ad statum glorie est in eis ponere ordinum distinctionem perfectam. Quantum ad statum nature instituite ordinum distinctionem perfectam. Quantum ad statum culpe siue nature lapse est ponere in eis ordinum distinctionem scilicet imperfectam et puerilem. Imperfectam propter perfectionem gratie quam habilitate nature perficit puerilem. propter penam culpe: quam quisque sustinetiam naturale non corrumpat: tamen fedat et deordinat. Et hoc manifestum est si attendatur quod illi qui meliora habuerunt naturalia: alii sunt peccauerunt et peccatum: tum propter hoc quod ardentius appetuerunt: tum quod magis ingiti fuerunt: tum quod magis etiam accrius vexant. Sed in ipsis est ordo perfectellentia naturalium scilicet puerius adiunctio culparum. Et sic inter eos est ordo: ita et platio: de qua dixi in tractatu de timore iudiciorum dei. Demones itaque tentant semper ad malum inducere nos satagentes. Secundum dubium fuit utrum deus debeat permittere homines a diabolo tentari. Et plerique obijcere solent quod non. Nam non est equum portio pugne ut infirmus contra forte: ignarus contra astutum exponatur ad bellum. Sed homines sunt infirmi et ignari: diabolus autem potens et astutus. de quo dicitur Job xxxij. c. Non est pretas super terram quod appareat ei. Et hoc mille nocendi modos: ut refert Augustinus. Propter hoc non debet deus auctor omnis iusticie permittere ut homines a diabolis impugnentur. Ad hoc respondet Thomas. ubi. scilicet. quod licet in equaliter sit pugne portio inter demones et homines ex parte hominum: tamen fit recompensatio ex parte dei: qui tentatis subuenit: et auxilio gratie

sue illuminatis intellectum: et roboratis affectum. Et etiam angelorum ministerio: qui nobis in tentationibus assunt: quare est debilis hostis: ut Gregorius dicit: et non vincit nisi volentem. Ideo deus ad gloriam electorum peccet diabolo tentandi facultatem. Tercium dubium fuit utrum diabolus tentans postquam superat audeat amplius tentare. Ad hoc dicit Thomas. ubi super. quod voluerunt quidam demonem victum: nullum hominem posse de cetero tentare: nec de eodem nec de alio peccato. nam Matthaei iij. ca. dicit de christo superare. Tunc reliquit eum diabolus. scilicet hoc videtur stare non posse: quia christus in prima tentatione diaboli vicit: et nihilominus secundo et tercio tentant eundem. Alii autem asserunt quod potest alios tentare: et etiam eundem: licet quandoque vicit tentare cessat ad tempus. Et huius ratio dupliciter est: una ex parte diuine clemencie: quia ut Crisostomus dicit super mattheum. Non tamen homines dei diabolus tentat quod diu vult: sed quod diu deus permittit. qui et si permittit paulisper tentare: tamen repellit propter infirmitatem naturam. Alia ratio sumitur ex astutia diaboli. Unde Ambrosius dicit super lucam: quod diabolus instare formidat: quia frequentius refugit triumphante. quod tamen diabolus aliquando redeat ad eum quem dimisit: patet per illud quod scribitur Matthaei xij. Reuertar in domum meam unde exiui. Quartum dubium fuit utrum tentatiois impulsio sit desideranda. Et quod sic videtur. Nam Jacobus. j. ca. ait. De gaudiis exultate fratres cum in tentationes varias incideritis. Et David in psalmo. Proba me domine et tenta me. Insupero illud est desiderandum quod facit ad exercitationem virtutis: et promotionem gratie: et summationem meritorum. Tentatio est hominibus ergo est desideranda. Sed prius videtur quia nihil est desiderandum: cuius contrarium est continue petendum. Sed oēs dicere debet. Et ne nos inducas in tentationem: ergo nullus debet illam desiderare. Insupero christus dixit Matthaei. xviij. Vigilate et orate ne intretis in tentationem: ergo tentatio est precauenda non desideranda. Ad hanc questionem determinandam dupliciter respondere possumus secundum Bonauenturam di. xliij. secundum libri. Primo modo sic ut dicamus: quod cum tri-

plex sit tēratio: siue a triplici principio. vna
 scz a deo. alia a carne. et tertia a diabolo. Pri
 ma tēratio simpliciter appetēda est: qz de
 non tētat nec nisi ad bonū. Altera vō tē
 tio que est a carne simpliciter fugiēda ē: qz
 illa non pōt eē abiqz pctō. sicut m̄gr docz in
 ij. di. xij. Tercia vō q̄ est a diabolo aliqui
 bus fugiēda est: aliquib⁹ appetēda. his enī
 qui virtute fortes sunt nec defacili in tētati
 onem induci pñt: etiā si tētantur appetibili
 ter est tētari ad sue stutis exercitiū et cumu
 lum meritorū. Infirmis vō minime: qz tē
 mere possunt ne ex ipso impulsu in tētatio
 nem inducātur: qz oēs debēt refugere. Nā
 si tētari malū non sit: in tētatione induci so
 malum est. qz hoc est a tētatione supari. Et
 hoc est qd dicit Aug⁹ lib. xiiij. de ciui. dei
 Sicut se habet firmitas electorū: sic metu
 unt cupiūtqz tētari. Ali⁹ modus bicēdi est:
 qz dupliciter est loqui de tētatione: aut sub
 rōne ppria: et tētentatio est impulsus ad il
 licitū: s̄m qz de ea sit sermo in pposito. No
 quimur em̄ hic de tētatione diaboli que fit
 per mali culpe suggestiōē: qua diabol⁹ ho
 minem ad malū nitit incuruare. nō de tēta
 tionē dei q̄ fit per flagellatiōē illā. ergo tē
 tationem per se p̄sideratā null⁹ debet appe
 tere: immo abhorre et refugere maxime
 p̄siderādo finē. Aliiter est p̄siderare tēptati
 onem: put est materia exercende stutis: et
 sic a viris iustis desiderari potest: ab eis po
 tissime qui in charitate seruēt: ab eo qz ignis
 de uotiōis ipsoz poti⁹ inflāmat ex pñtia
 rij. q̄ extinguit. Ab eis at̄ qui modice sunt
 charitatis non sic desiderari debet. Et ex
 plurimū est qz veūt⁹ perflans fornacē magis
 magis accēdit s̄z candēlā extinguit. Et ideo
 tētationis impulsus et si quātūz in se est re
 fugiēd⁹ sit ab omib⁹: et ab infirmis potissimē:
 inq̄ratū tñ est stutis exercende materia
 a viris seruentib⁹ et p̄fectis appeti pōt. Al
 lud tñ gen⁹ tētationis potissimē appetūt vi
 ri iusti qd est in flagelloz p̄pessione. Sicut
 passus est iob et thobias et sancti martyres
 ab impijs zelo diabolico excitatis. Et p̄ h
 soluitur obiecta ab vtrāqz partē. Per tēta

tionem itaqz semitā nos ire puenit: qz reg⁹
 celoꝝ vim patit⁹: et violētē rapiūt illud: sicut
 Matth. xij. c. saluator dixit. Et p̄fecto do
 lendū est qz rarissimi repiunt q̄s diabol⁹ nō
 Beget. P̄ q̄ magna multitudo eoz q̄ de
 reliq̄runt deū et diabolo abheserūt. om̄s de
 clinauerūt p̄ maiori pte: et inutiles facti sunt
 nec est q̄ velit p̄seuerāter facere bonū. An
 toni⁹ vō beatissim⁹ a demōib⁹ multimode
 tētatus illos sprenit vt audiē in sequēti
 mysterio. Et qz firmis abhe sit xpo: demo
 nibus supatis aggre gat⁹ fuit societati iocū
 dissimile angeloz bonozum.

**De q̄ttuor modis tētationū quib⁹ diabo
 lus conat⁹ est antoniū superare.** Ca. ii.

**Secundū mysteriū p̄templandū de tē
 tatione beati antonij: dī modificatio
 nis. Quattuor nāqz modis diabol⁹ eū inua
 sit: querēs illū a virtutū amore reuocare
 Primus dī naturalis affectionis.**

Secundus carnalis stimulationis.

Tercius corporalis flagellationis.

Quartus argenti et auri ostensionis.

**Primus mod⁹ quo diabol⁹ antoniūz in
 uasit fuit naturalis affectionis: qua inclina
 bat serorē suū diligere ac seipsū. vt em̄ nar
 rat btūs Athanasi⁹ ep̄s qui vitā ei⁹ descri
 pfit Antoni⁹ nobilib⁹ parētib⁹ in egypto
 nat⁹ est: tāta suoz nutritus cura: vt nihil ali
 ud preter parentes domūqz cognosceret. et
 cum iam puer esset non se lris erubiri: non
 ineptis infantū iungi passus est fabul. Ab
 ecclesiā cum parētibus sepe puenies: totūz
 se deuotioni p̄bebat. post mortē autē pa
 rentum cum esset annorū viginti cum foro
 re admodū paruula derelict⁹: et dom⁹: foro
 ris honestā curā gerebat. Verūtāz vt sal
 uatorē imitaret in illa etate floreti: v̄ditis
 omib⁹ et paupib⁹ dispēfatis: paruis p̄so
 rore seruatis: foroꝝ fidelib⁹ ac deuotis vgi
 nibus p̄mendata: ad dei seruitiū se contulit.
 Tūqz vigilijs orōnib⁹ et ieiunijs insistet:
 volens diabolus illum a cepto instituto re
 trahere: immittebat ei memoriā possessio
 num: foroꝝ defensionē: generis nobilita
 tem: amorē rex: fluxū seculi gloriā: cē variā**

delectationē: et reliqua viter emissioz blā/
dimenta: postremo virtutis arduū finem: et
maximū pueniēdi laborē: necnō et corporis
fragilitate: et etatis spacia plura. **Antoni⁹**
vero omnia orōne sua fidei a suo corde peni-
tus expellebat. **S**ecūdiū mod⁹ quo dia-
bolus **Antoniu⁹** impugnabat dī carnalī sti-
mulationis. **C**ōsuetū quidēz aduersus omēs
adolescētes arma suscipiēs: nocturnis eum
indecētat illecebris. **C**onabaturq; cogitatio-
nes fordidās inferere. **E**t **Antoni⁹** eas ora-
tu sūmouebat assiduū. **I**lle titillabat sen-
sus carnis ardore. **P**ic fide ac ieiunijs corp⁹
omē vallabat. **I**lle p noctū in pliche mu-
lieris stēbat ornātū: nulla dimittēs figmē-
ta lasciuie. **P**ic vtrices gehēne flammās et
dolorē ymis recordās: cogitationib⁹ libidi-
num obijciebat. **I**lle lubricū adolescētie
iter et ad ruinā facile pponebat. **P**ic eterna
futuri iudicij tormēta pferās: illam ani-
me puritatē seruabat. **A**c postremū hostis
ille malign⁹ qualis est merito talē se demō-
strabat. **A**pparebat em̄ puer horrid⁹ atq; ni-
ger: ad ei⁹ genua se pvoluens: et quasi de-
stendo dices. **M**ultos seduci: plurimos de-
cepit: nunc at tu sum laborē supat⁹. **Q**ue-
cum interrogasset **antonius** quis esset: ait.
Ego sum: fornicationis amicus. **E**go qui a
te semper suz passus repulsam. **C**ū hec au-
disset **antoni⁹** grās agēs deo: aduersario re-
spondit. **M**ultuz despectibilis es: multūq;
vilis. **N**ā et obscuritas tua et etas infirmaz
signa sunt rerū: nulla mihi tā de te cura est.
dñs mihi adiutor: et ego despiciam inimicos
meos. **E**t statim ad vocē canētis fantasina
qd̄ videbat euauit. **Antonius** vero cōfor-
tatus magis ac magis suū corp⁹ anime ser-
uituti sūbebat. **T**ercius modus quo dia-
bolus tentauit **Antoniu⁹** dicif corporalī fla-
gellationis. **N**am volens **Antonius** artio-
rem ducere vitā: ad sepulchra quedā remō-
ta et solitaria perrexit: vni fratru de cognit⁹
mādan: vt statutis diebus sibi alimenta de-
ferret. **E**t cū in vna tūba marmorea supra-
dictus frater eum clausisset: solus ibidē mo-
rabatur. metuēs at̄ diabolus ne accessu tē-

poris heremū habitari faceret: ita eum ag-
gregatis fatis litibus suis varia cebe lacera-
uit: vt doloris magnitudo motū auferret et
vocē. **N**āz et ipse postea referebat vulnera
fuisse tā grauiā: vt vniuersa homī tormēta
suparet. **E**t die sequētī is ff̄ quem sup̄ dixi-
mus venit cibos afferēs p̄suetos. **E**t fracti-
forib⁹ inuenit eū in terra iacentē q̄li mortu-
us: et humer⁹ impositū ad villule domiciliū
reportauit. **Q**uo audito ingēs vicinorū atq;
affiniū multitudo p̄currens: triste in medio
positi funer⁹ officiū reddebat. **E**t itaz media
noctis pte decursa omī oculos deuicerat so-
por. **T**ūc **antoni⁹** aiā paululū redeūte suspi-
rans eleuauit caput: et postq; ceteris dormi-
entib⁹ eū a quo delat⁹ fuerat vigilare p̄spe-
xit: nutu aduocās obsecrauit vt nullo peni-
tus exercitatio ad p̄stinū se referret habitacu-
lum. **R**elat⁹ ergo iuxta morē sol⁹ iterū per-
manebat: et stare quidē ppter recentes pla-
gas non poterat. **M**ans vero p̄strat⁹ post
orōnem clara voce dicebat. **E**cce hic suz
go **antoni⁹**: nō fugio vsā certamina. **T**unc
sonit⁹ repētīn⁹ increpuit: ita vt loco fundi-
tus agitato: ex parietib⁹ patefact⁹ multisaria
demonū exinde turba se fūderet. **N**ā et be-
stiarū et serpentū formas induētēs: oēm p-
tinus locū repleuerūt fātasys leonū. taurorū.
luporū. aspidū. scorpionū. vrsorū. et par-
dorū. **E**t hec singula sūm suā fremebāt natu-
ram. **Antonius** vero inimicos delubēs dice-
bat. **S**i viriū aliqd̄ haberetis sufficeret vs-
nus ad preliū. **S**i dñs vobis me in prātem
dedit ecce presto suz deuorare. **S**i vero nō
potestis: cur frustra nitimini. **P**eniq; cum
leuasset oculos vidit de super culmen aperti-
ri: et deductis tenebris radiū ad se lucē influe-
re. **P**ost cuius splēdoris aduentū: nec dñmo-
num aliq; apparuit: et corp⁹ dolor: cōtinuo
cessauit. **E**oificiū queq; qd̄ pauloante dissol-
utum vīdebat: instauratū est. **I**llico piens
tiam dñi intellexit **antoni⁹**. et ex impecto-
ris trahēs longa suspiriā dicebat. **V**bieras
o iesu: vbieras: quare a principio nō affu-
isti vt sanares vulnera mea: **E**t vox ad eum
fca est. **Antonius** hic eram sed expectabā vs-

dere certamen tuū. **N**unc autem quia viri
liter dimicasti. semp auxiliabor tibi: et faciā
te in omni orbe nominari. his peractis et cor
pore et aīo mirabiliter pfortat⁹ ē. **Q**uar
tus mod⁹ quo diabolus tentauit Antoniu
dicif argētī et auri orfionis. **P**olē nāq an
tonius mutare locū et tendit ad montē et he
reni adhuc monachis ignote: rupto metu
viā conatus est pādere. **S**ed nec tunc cessa
uit importun⁹ aduersari⁹. Nam argenteuz
discū in itinere pēcit. **Q**uo viso antonius
diaboli cognouit astutiā: stansq; intrepidus
et discum totius intus oculis: inter se dice
bat. vbi hic in deserto discus? auim h^o iter
est: nulla sunt vestigia cōmeantium: lapsus
de sarcina pte magnitudine latere nō potu
it. **S**z qui pōderat reuersus ad solitudines
locor inuenissz pfecto qd suū fuerat. h^o ar
tificium diabole tuū est. argentū tuū tecum
sit in perditione. hec illo dicēte disc⁹ vt fus
mus euauit. **D**ehinc ingentē massā auri
iacentē in itinere pspexit. at ille rapido cur
su qñ quoddā vestigia incēdiū ab nōtē vsq;
perrexit: vbi flumine trāsuaato inuenit ca
stellum desertū plenu ob temp⁹ et solitudi
nem venenatorū aiāliū. **I**n quo se pstitu
ens nouus hospes habitauit. **S**tatinq; ab
eius aduentum ingens turba serpentū qua
si persecutorem passa profugit.

De quattuor excellentissimis prerogatis
uis beati antonij. **I**n quibus manifestatur
gloria ei⁹ quam habuit etiā in hoc mūdo
Capitulum tertium.

Tercium mysteriū contemplanz be
tentatione sancti Antonij bñ corona
tio. Coronauit quippe illū de⁹ nō solū in ce
lesti regno glia et honore. **S**z etiā in h^o mū
do admiradis prerogatiuis. ex quibus quat
tuor precipue decurrem⁹.

Prima dicitur corporis pseruatio.

Secunda mentis illustratio.

Tercia mundialis pnotio.

Quarta sancta psummatio.

Prima prerogatiua sancti antonij bñ cor
poris pseruatio. **N**ā vt asserit Athanasius
cū post viginti annos in solitudine exactos

inuentus esset: tam ab his qui ppositū ei⁹
imitari cupiebāt: q; ab alijs amicis et notis
obstupuerūt vniuersi: et oris gratiā et cor
poris dūmitatē: qd nec per quietē intumuerat
nec ieiunijs demoni q; certamine decorē a
miserat. qñ in eo fine dei gratia fieri minime
potuissent. **S**cda prerogatiua beati Antonij
dicif mētis illustratio. **N**ā licet lras nō dici
cerit: mira tñ sagacitate pollebat ingenij et
venustate dicendi. **A**liquando philosophi
duo gentiles venerunt ad eum putātes an
tonium se posse decipere. **Q**uos cūz vidis
set paganos intellexit ex vultu. **E**t proce
dens ad eos per interpretē ita dicere cepit.
Quare tā longe stultū hōiem sapiētes visi
tare voluerūt. **I**llis dicētib⁹ nō eē illū stul
tum sed nimū sapiētē: vigilāter respōdit.
Si ad stultum venistis superflū labor ves
ter est: si autem putatis me sapiētē esse: et
sapientia bona est: imitamini que probatis:
q; bona puenit imitari. si ego ad vos venis
sem vos imitarer. **S**ed q; vos ad me qñ ad
sapiētē venistis: estote christiani sicut et e
go sum. **A**bscesserūt philosophi ytrūq; mi
rātes et acūm ingenij et elegantia lequēdi.
Alios quoq; mūdi sapiētes qui eū irridere
cupiebāt. q; litteras ignoraret: tali disputa
tione colligauit dicens. **R**espondete mihi:
quid prius est sensus an littere: et quibez cu
ius exordium est. **S**ensus ex lris: an littere
orūm ex sensu? **I**ll asserētib⁹ q; sensus es
set auctor lras nō requit. **O**bstupuerūt illi
tātaz in viro dei sagacitate animi admiran
tes. **Q**uid plura: claruit et spū ppheticor: et
diuinas reuelationes habuit: sicut patet in
exēplis sequētib⁹. **V**irgo quēdaz que a tri
politane regiōis ciuitate busiribe erat: mor
bo paralisis grauissime vexata: a parētibus
ad antoniu adducebat. **E**rāt at in eor soci
etate monachi quidā qui iter ostendebant.
Illi vero monachi noluerūt puellam vsq;
ad antoniu pducere: sed eaz cum parentib⁹
dimiserūt apud beatū confessorē: mona
chū pānuiciū: q; effuso p ppo oculo s; maxi
miano psecutore. tali dhonēsamēto corpo

ris plurimū gloriabatur. perueniēte itaq; monachi ad antoniū. **C**ūq; de puelle morbo re-
ferre disponerēt: relatione eoꝝ senis hmo
puenit: et oēm debilitatis et itineris vsq; ad
scm pannuciū: causam quasi ipse interfuisse
exposuit. **R**ogātibus atq; eum monachis vt
parentib; cū filia pmitteret ingressus: mon-
psensit: sed ait. **N**ec et inuenietis puellaz cu-
ratam. **E**t adiecit. null; debet ad meam hu-
militatem venire: q; largitio curationū nō
est humane misericordie: s; iesu chri q; vbi
q; in se credētib; prestare p̄suevit auxilium.
Quāobrem et illa p qua petistis suis preci-
bus liberata est. **E**t cū ego orare ad dñm mi-
hi p̄sentia sanitatis ei; indulta est. **E**cce ūta
igit monachi foras ad beatū pannuciū et fi-
liam hospite et parētes letos inueniēt. **N**ō
multos at post dies cum duobus fratribus
euntibus ad antoniū: aqua in itinere dese-
cisset: vt vno siti mortuo: alter iaceret in ter-
ra mortem expectās. **A**ntoniū sedens ad
se duos monachos vocat: qui forte ibidem
sunt reperti: precepit q; vt lagenaz aq; assu-
mentes: inuaderēt iter qd ducit ad egyptū
dixitq; vnus fratrib; huc aduenientibus
modo migravit ad dñm. alter si nō occur-
ris adde: hoc em̄ mihi nunc orāti reuelatū
est. **E**ratim monachi festinantes extinctū
corpus inueniūt: terra q; id operietes alteꝝ
refocillatū suo iunxere comitatu. dei nāq;
iudicium fuit vt vnus moreret: alter super
uiueret. hoc tñ in antonio mirabile est: q; in
monte remotissimo sedens: rem illam dño
indicāte cognouit. **A**lio rursus tpe cū sede-
ret in mōte et oculos subito leuassim celū
vidit quādam aīam letātib; in ei; occursum
angelū ad celū p̄gere. orauitq; vt ei present;
agnitio p̄diceret. et statim vox ad eū scā est in
quies istā esse. **A**mus monachi aīam: qui ni-
tric morabatur. **E**rat at **A**m; vir grādeus q;
a puericia vsq; ad senectutē dño in sanctita-
te seruierat: dierū quoq; tredecim a nitria
loc; in quo sedebat antoni; diuidebat. **D**i-
bentes ergo eū admirantur monachi q; ve-
nerant de peati sunt vt cām hilaritatis edī-
ceret. **Q**uibus ait **A**mū quicūq; quem il-

li optime nouerāt. **A**t illi notauerūt diem
et veniētibus de nitria fratrib; post dies tri-
ginta sciscitātes reppererunt q; illo die illa
q; hora **A**m; dormierat: qua aīam ei; ferri
senex antoni; viderat. **S**epe et ā ad se ve-
nientiū turbaz añ dies et menses et cās dixit
et tpa. **T**ercia prerogatiua beati antoni;
dñ mūialis p̄motio. **I**ntantū enim sancti-
tatis eius nomē resplenduit: vt etia; paga-
ni et idoloz sacerdotes ad eū videndū puo-
larent. **C**onstātinus vero august; et eius li-
beri. **C**onstās atq; **C**onstantius famaz eius
aubientes: crebro ad eū quasi ad patrē mis-
sis lris obsecrabat: vt reciprocis eos scriptis
exhilararet. qui ad susceptas epistolas pue-
nienter rescripsit: laudauit primū q; christū
colerent: deinde salutaria persuasit: ne ma-
gnam putarēt regiā potestātē: ne pñtis car-
nis imperio tumētes se hōies esse nescirēt.
Ad postremū clemētie circa sbiectos et in-
sticie cure quoq; inopū admonuit: atq; vniū
sempiternū esse regē oīm scloꝝ iesu chri
epistol testat; est. **D**is pncipes suscept; lit-
teris letabatur. **C**ōsuebant ad eū multi vt
doctrina et exēplo illi; edificarent. **A**lij vt
orōnibus ei; sese pmitterēt: atq; sic multi a
demonib; obsessi liberabant; et a varijs in-
firmitatibus sanabant; egroti. **A**rchela; co-
mes rogauit eū vt oraret p polycratia q; in
laodicia erat admirabili et chro debita vgi-
ne: patiebat em̄ pessimos stomachi et late-
ris dolores: quos ieiunijs nimijs vigilijsq;
p̄erat: et erat penit; tota debilis corpe. **P**ro-
uit antoni; et diez quo orō erat scā annota-
uit. **A**rchela; redijt laodicia: inuenit vginē
incolumē: percūctatus diē sanitatis reperit
eo tpe fuisse a dolorib; liberatā: quo orās
antoni; p̄ ipsa bonitatē saluatoris inuocauit.
Quarta pzogatiua sancti antoni; dñ scā
plummatiō. **C**um em̄ centū quinq; annoz
esset: p̄orix monachis sui corpis dissolutio-
nem iam imminere. **C**ūq; mediocre incom-
modū senia mēbra turbasset: post exhorta-
tionis verba grauissima: vocatis ad se duob;
fratrib; qui sibi familiares erant: **P**os-
inqt humo tegite: vos p̄ris opite corpuscu

lum. Et illud quoque senis vři custodite mādum: vt nemo preter vestrā dilectionem locū tumuli nouerit. confioite in dño: qđ necessario resurrectionis tpe: hoc corpusculū resiliet incorruptū. Vestimentoz at meoz sit ista diuisio: melotē z palū tritū cui super iaceo athanasio epō date: qđ mihi nouū ipe detulerat. Serapion at ep̄salium accipiat melotē: vos ciličinū habetote vestimētum z valete viscera mea: Antoni⁹ em̄ migrat: z iam nō erit in pñti sc̄lo vobiscū, verba fierat: z osculantib⁹ se discipulis extendēs paululū pedes: mortē let⁹ asperxit: ita vt ex hilaritate vult⁹ eius angelozū sanctoz qđ ab perforandā aiām eius venerāt pñtia nosce retur. Seruauerūt mādata discipuli z inuolutum corp⁹ humo operuerūt. Sic fuit antonij magni termin⁹ vite: cui⁹ aiā gaudet in celis. Nos vero deuotione ardētissima illum venerari conemur: vt sic eius interuentibus meritis puenire valeam⁹ ad illā gloriā in qua Iesus fili⁹ dei viuit z regnat per infinita secula seculoz. Amen.

Sermo sexagesimuster cius de liberalitate sancti Gregorij pape: propter quam beo z hominibus se amabile exhibuit.

Hilarezenim dato rem diligit de. Doctoris gentium vba sunt ista originaliter. Be ad Corinthios viij. c. Dat deus piissim⁹ pater creaturis bñficia sua affluēt: et non impropat: vt Jacob⁹ asserit pmo. c. sue casno. Propterea diligit illos qui eum imitari conant. est em̄ similitudo amoris causatiua. Et vt inqđ Seneca in. iij. de bñficijs. Magni animi ē z magnifici uanare pdesse: qui dat bñficia deos imitatur. Cum at hoc ex liberalitate pueniat: iō Gregori⁹ diuitias qđ possidebat liberalissime dispēsauit. Est aut liberalitas qđ hōiem non tm̄ deo sz etia⁹ hominib⁹ amabilem reddo. Bñ Tuli⁹ in primo de officijs ait. Quāqđ omis virtus nos ad se allicit: facitq; vt eos diligam⁹: in qbus ipsa esse videat. tñ iusticia z liberalitas id maxime efficit. Propterea beatū gregoriū pme

dare cupiētes: de ip̄s liberalitate in pñti bñmone dicem⁹. Ob ipsam nāq; dilexit eū deus: quia vidit eū hilarē in donandō. De cuius liberalitate tria mysteria proponimus contemplanda..

Primum dicitur oppositionis.

Secundum determinationis.

Tercium retributionis.

Qualiter beatus gregorius opposuit liberalitatē vicio auaricie. Et qre liberalitas est virtus: cui⁹ officiū est donare. Et quō ē pars iusticie. **Capitulum. j.**

Primum mysteriū p̄templandū de liberalitate beati gregorij dī oppositionis. Opposuit nāq; illaz auaricie qđ mater est et radix cūctoz maloz. Bñ Tuli⁹ in. ij. de officijs dicebat. nullū viciū deteri⁹ q̄ auaricia: z presertim in pñcipib⁹ z rēpublica gubernantib⁹. Et Marcialis cocus ait. Non sibi nec alijs prodest duz viuūt auar⁹. Et Gallustius in catilinario inqđ Auaricia fidē z probitatem ceterasq; bonas artes sb̄ertit. Et Valerius li. ix. Auaricia est latentius indagatrix lucroz manifeste p̄de vorago auidis/lima: neq; hñdi fructū felix z querendi cupiditate miseria. Et itez Gallust⁹ in catilinario. Auaricia pecunie studiū habet quā nemo sapiēs amauit vel p̄cupiuit. hec qđ malis venenis imbuta corp⁹ animūq; virilē efeminat: semp̄ infinita infatigabilē: neq; copia neq; inopia minuit. Cōtra istā infatigabilem belhā voluit beatissim⁹ gregori⁹ liberalitatē scuto se munire. Perūtū vt p̄ ista locūdi expēdiat tria dubia declarem.

Primum vtrū liberalitas sit virtus.

Secundū vtrū ad liberale maxime p̄tineat dare.

Tercū vtrū liberalitas sit pars iusticie.

Ad primum dubiū rñbet Tho. ba. 2. 2. q. 6. p. vij. q. sicut dicit Aug⁹ in li. de libero arbitrio Bñ vti his quib⁹ male vti possum⁹: p̄tinet ad virtutē. Possum⁹ at bñ z male vti: non solū his que intra nos sunt. s. potentijs z passionib⁹ aiē: Sz etiam his q̄ extra nos sunt. s. rebus hui⁹ mūdi p̄cessis nobis ad sustentationē vite. Et iō cum bene vti his res

bus pertineat ad liberalitatem: consequens est
ut liberalitatis virtus sit. **E**st enim liberalitas
ut dicit Aristoteles. iiii. **E**thico: quod me-
tas quodam circa pecunias. Unde ad libera-
lem pertinet emissivum esse, unde et alio no-
mine liberalitas largitas nominatur. quod quod
largum est non est retentivum sed emissivum:
quare materia liberalitatis remota est ipsa
pecunia: et quicquid pecunia mensurari potest
Nam ut dicit Aristoteles. iiii. **E**thico. Pecunias
esse dicimus omnia quorum dignitas nu-
mifrate mensuratur. materia vero propinqua
sunt passiones interiores secundum quas ho-
mo afficitur circa pecuniam. Et ideo ad libe-
ralitatem precipue pertinet: ut homo propter
inordinatam affectionem ad pecuniam non phi-
beat ut quocumque debito usus sit. **E**st autem du-
plex usus pecunie, unus autem ab seipsum quod vi-
detur ad sumptus vel expensas pertinere. Ali-
us autem quo quis utitur ad alios, quod per-
tinet ad dationes: ut videbitur in sequenti bu-
bio. **I**s ergo liberalis est qui neque propter
immoderatam amoris pecunie impeditur a p-
venientibus expensis: neque a puenientibus da-
tionibus. **I**deo Aristoteles. dicit quod circa datio-
nes et sumptus liberalitas consistit. **S**ed hic or-
itur difficultas utrum liberalitas sit maxima
virtutis: et sic posset probari. nam homines
maxime amantur et honorantur propter virtu-
tem. **S**ed Aristoteles. dicit in. iiii. **E**thico. quod in-
virtuosos maxime liberales amantur: ergo
liberalitas est maxima virtutis. **I**n contrari-
um videtur esse auctoritas Ambrosij: qui in
primo de officiis ait. **I**usticia excellentior
videtur liberalitate: sed liberalitas gratior.
Et Aristoteles. in iij. rhetorice inquit. **F**ortes
et iusti maxime honorantur: et post eos libera-
les. **D**icendum itaque secundum **T**homa. quod quilibet vir-
tus tendit in aliquod bonum: unde quanto aliquis virtus
in melius bonum tendit tanto melior est. **L**ibera-
litas autem tendit in aliquod bonum dupliciter. uno
modo primo et per se. alio modo ex consequenti.
Primo quidem et per se tendit ad ordinandam
propriam affectionem: circa pecuniarum et posset
fionum usum. **E**t sic secundum hoc preferat libera-
litatis temperantia que moderat concupiscen-

tias et delectationes pertinentes ad proprium
corpus. **E**t etiam liberalitati preferunt iusti-
cia et fortitudo que ordinantur ad bonum commu-
ne. **U**na in tempore pacis: altera in tempore bel-
li. **E**t omnibus preferuntur virtutes que ordinan-
tur ad bonum divinum. **N**am bonum divinum pre-
eminet cuilibet bono humano: et in bonis hu-
manis bonum publicum preeminet bono priva-
to. **I**n quibus bonum corporis preeminet
bono exteriorum rerum. **A**lio modo ordinatur
liberalitas ad aliquod bonum ex consequenti. **E**t
secundum hoc liberalitas ordinatur in omnia bona
predicta. **E**t hoc enim quod homo non est ama-
tius pecunie: respicitur quod de facili utatur ea:
et ad seipsum et ad utilitatem aliorum et ad hono-
rem dei. **E**t secundum hoc habet quadam excellen-
tiam ex hoc quod utilis est ad multa: quod tamen
unum quodvis magis iudicat secundum illud quod p-
mo et per se competit ei quam secundum id quod conse-
quenter se habet. **I**deo dicendum est libera-
litatem non esse maximam virtutem. **A**d argu-
mentum vero respondendum quod liberales ma-
xime amantur: non quidem amicitia honesti. sed
ut meliores: sed amicitia utilis: quod sunt uti-
liores in exterioribus bonis: que communiter
homines cupiunt. **E**t propter eadem etiam cum
clari redduntur. **S**ecundum dubium fuit utrum
ad liberales maxime pertineat dare. **E**t quod sic
patet per Aristoteles. qui dicit in iiii. **E**thico. quod
liberalis est superhabundare in datione. **R**espondeo
quod proprium est liberali uti pecunia. usus autem pe-
cunie est in emissionem ipsius: nam acquisitio pe-
cunie magis assimilatur generationi quam usui. **E**t
missio autem aliter rei quanto fit ad aliquod distan-
tius tanto a maiori virtute procedit. **S**icut patet
in his que precipiuntur. **E**t ideo ex maiori virtute p-
cedit quod aliquis emittat pecuniam dando eam ali-
is quam expendendo eam circa seipsum. proprium est
autem virtutis ut precipue tendat in id quod per-
fectius est. **N**am virtus est perfectio quodam:
ut dicitur in vij. **ph**isicorum. **E**t ideo liberalis ma-
xime laudatur ex datione. **Q**uare iuriscor-
sulti donationem liberalitatem vocant: sicut pa-
tet. **L**. de donationibus. l. si donatio. l. si a via.
et l. si patri. ff. mandati. libemg. §. finali. **E**t
debet esse donatio ex liberalitate non in ne-

cessitate: quia in necessitatibus nemo liberalis existit: et donari videtur quod nullo iure cogente conceditur: ut ff. de donationibus. l. donari debet etiam qui donat donare de suo: non de alieno. **¶** In Lato in oratione in catilinam quam Gallus recitat ait. Nam primum equidem nos vera vocabula rerum amissimus: quod bona aliena largiri liberalitas: maiorum rerum audacia fortitudo vocatur. **¶** Nec ad liberalitatem spectat donare meretricibus et histrionibus: ut L. de dotibus. l. donationibus. et lxxvj. di. c. q. venatoribus. el. p. et el. so.

¶ Tercium dubium fuit utrum liberalitas sit pars iusticie. Et quod sic videtur ex verbis Ambrosij: qui in primo de officiis ait. Iusticia ad societatem generis humani refertur. Societatis enim ratio dividitur in partes duas iusticia et beneficentiam: quas quidam benignitatem aut liberalitatem vocant. Et si objiceretur: quia iusticia respicit debitum: liberalitas autem non. Respondet **¶** Thomas mas quod liberalitas si non attendat debitum legale: quod attendit iusticia: attendit tamen quoddam debitum morale: quod attenditur ex quodam ipsius decentia: non ex hoc quod sit alteri obligatus: unde minimus habet de ratione debiti. Nam dator non obstatibus omnibus quodam vrbantate donare debet quasi ex debito. vñ in c. j. de donationibus dicit textus. hanc sibi quodam modo nobilitas lege imponit: ut debere se quos sponte tribuit existimet. **¶** Ob hoc instaret aliquis: pueniēter dare pertinet ad beneficentiam et misericordiam: que pertinent ad charitatem: ergo liberalitas magis est pars charitatis quam iusticie. Ad hoc dicit **¶** Thomas q. datio beneficij pcedit ex eo quod homo est aliquantulum affectus circa pecunias cum eas non percipiscit neque amat sed delectabiliter exponit. vñ non solum amicis sed etiam ignotis dat quod oportet. Igitur liberalitas a iusticia differat: per hoc quod iusticia alteri quod est ei: liberalitas autem exhibet quod est suum: habet tamen quodam cum iusticia puenientiam: quod principaliter est ad alterum: sicut et iusticia lxxv. a liam rationem. Et potest dicere possumus: quod qui liberalis est voluntariam paupertatem non habet.

ret. ex qua vere diuitie et animi libertas sequuntur. **¶** In **¶** Valerius l. iij. ait. Locupletem fabricium faciebat non multa possidere sed pauca desiderare. Liberalitas etiam ad charitatem ad misericordiam ad beneficentiam: et ad magnificentiam queque inclinatur atque disponit. Sicut clarus in sequenti mysterio apparebit: in quo liberalitas beati gregorii plenius explicabitur.

¶ Qualiter beatus gregorius propter liberalitatem exposuit pecunias ad construenda monasteria et sibi pauperibus et egenis: atque peregrinos et pauperes benigne cibavit. **¶** Capitulum secundum.

¶ Secundum mysterium contemplandum de liberalitate beati gregorii dicitur de determinationibus: in quo videre debemus in quo determinate consistit liberalitas beati gregorii. Et quia omnia quod multa sunt que liberalitatem gregorii illustrent: illa tamen precipua sunt tria.

Primum est magnifica dispensatio.

Secundum pia largitio.

Tercium benigna cibus.

¶ Primum quod illustrat liberalitatem beati gregorii est magnifica dispensatio. Ab ipsa quippe liberalitate puenit magnificencia que est specialis virtus: ut docet **¶** Aristoteles. et **¶** Thomas. pa. se. q. cxxxiij. Et ut **¶** Cicero ait in sua rhetorica. Est magnificencia magnarum rerum et excessum cum animi ampla quodam et splendida propositione cogitatio atque administratio. Cogitatio autem refertur ad interiorē intentionem. Administratio vero ad exteriorē executionem: propterea inquit **¶** Aristoteles. in iij. ethico. quod non omnis liberalis est magnificus: sed quantum ad actum: quia definit sibi ea quibus uti necesse est ad actum magnificum: tamen omnis liberalis habet habitum magnificencie vel actum vel in propinquo dispositionem. Et ut ait **¶** Thomas. Materie magnificencie pnt dici et ipsi sumptus quibus utitur magnificus ad opus magnum. Et ipsa pecunia que utitur ad sumptus magnos faciēdos et amos: pecunie que moderat magnificus ne sumptus magni impediatur. Nec magnificencia in beato gregorio effulsit. Qui stirpe senatoria genitus ex prece corbiano et ma

tre filia cum summū philosophie apicē in ipsa fuit adoleſcētia attigisset: ac rerū & diuitiarum copia plurimum abūdaret: cogitauit omnia deserere & in religionē se transferre. et prē orbat⁹ sex monasteria in sicilia pstruxit & septimū intra monia vbiis in honorē sancti andree in ppria domo fabricauit. in q̄ relictiis sericis auro gēmisq; radiatib⁹ vili monastico habitu tegebatur: vbi ad tantā pfectionem in breui deuenit. vt in ipso sue puerionis initio possz iam in pfectoz numero pputari. **¶** Secundū qd̄ illustrat liberalitatem beati gregozij dī pia largitio. Nā licet largiri elemosynas sit act⁹ charitatis: vt inquit **Thō. 2a. 2e. q. 111. tñ** p̄tinet ad liberalitatem in quātū liberalitas aufert impedimentū hui⁹ act⁹ qd̄ esse posset ex supfluo amore diuitiarū ppter quē aliq̄s efficiē nī mis retētiū eaz. **¶** Ideo **Aristo. dicit. iij. ethi. q. 2** dare aliquid ppter bonū est act⁹ liberalitatis. igit̄ btus gregozij in q̄libet suo statu ad largiendū elemosynas piissimus erat. Quod aut̄ vice dum in quodā suo monasterio vbi abbas erat scripsit taret: angel⁹ dñi in specie naufragi affuit: sibiq; misereri lachrymabiliter postulauit. Cui cū gregozius sex argēteos dari pcepisset: eadem die iterū redijt: seq; multa perhibuisse pauca recepiſſe phibuit. qui cū ab eo totidē argēteos recepiſſet: iterū tertia die reuerſus misereri sibi importunis vocib⁹ & clamorib⁹ postulabat. **¶** Cum gregozij a pcuratore sui monasterij didiciſſet: nihil dari posse preter scutellā argenteā quam nīr sua cū leguminibus mittere solebat: illā statim dari precepit. quam ille libēter accipiēs let⁹ abscellit. **¶** Sic dō angel⁹ dei fuit: vt in sequētib⁹ declarabit. Dū vero pōtificantē honorē fuit assecut⁹: nō solū pñtib⁹ sz etiā lōge positis: in monte sinay monachis necessaria miniſtrabat. Nōia in sup indigentū scripta habebat: eis liberaliter ſuenebat. **¶** Donasterium hierosolymia instituit: & dei famulū in illo degētib⁹ necessaria mittere pcurabat. **¶** Tribus quoq; millibus ancillis dei pro quotidianis stipēdijs octoginta libras auri

annualiter offerebat. **¶** Tercij quod illū ſtrat liberalitatē beati gregozij dicitur benigna cibatio. Quotidie nāq; in ſua mēſa pegrinos quolibet inuitabat. **¶** Inter q̄s die q̄dam vn⁹ acceſſit: in cui⁹ manibus dum ipſe et humilitate aquā fundere vellet conuerſus vrcē accepit. **¶** Sed repēte cum in eius manibus aquā effundere voluit: mor̄ euasit. Cūq; hoc factū ſecū ipſe miraret: eadē nocte dñs per viſionē dixit. ceteris diebus me in mēbris meis: heſterno autē die me in memetipſo ſuſcepisti. **¶** Nō autē tēpore precepit cācellario vt duodecim pegrinos ad prādiū inuitaret. qui pergeſſuſa ppleuit. dñs autē ſimul diſcūberet intueſ papa tredecim numerauit. & accerſito cācellario: cur cōtra iuſſionez ſuā tredecim inuitare preſumpſerat reſpōdit. q̄s cācellari⁹ numerans tm̄ duodecim inueniens ait. **¶** Crede mihi nō ſunt niſi duodecim. **¶** Et animaduertit gregozij vix propius diſcūbentē vultū crebro mutare & nunc adoleſcentē: nunc vero ſibi vetulū veneranda quodā canicie ſimulare. **¶** Finito autem iunio illū in cubiculū induxit: veheement aduſas vt ei ſe nomēq; ſuū ſibi p̄bere vellet. **¶** Qui rēdens ait. & quid eſt qd̄ interrogas de nōie meo qd̄ eſt mirabile? **¶** Derūtamen ſcito q̄ ego ſuſ ille naufragus cui ſcutellā argenteā tribuiſti: quā tibi miſerati cum leguminibus nīr tua. **¶** Et hoc tibi p̄certo ſit cognitū: q̄ ab illa die q̄ mihi ſicte ciſti p̄deſtinauit te dñs fieri eccleſie ſue p̄ſulem & petri ap̄li ſucceſſorē. **¶** Cui gregozij. **¶** Et tu quō hoc noſti? **¶** At ille. qm̄ angelus ſum: et me tibi dñs nunc remiſit: vt te ſemp debeā protegere: & omne qd̄ petieris per me ap̄ ipſum valeas impetrare: ſtatimq; ab eo diſparuit. .

¶ Quod de multipliciter magnificauit beatū gregoriū ppter liberalitatē **Ca. iij.** **¶** Tercium myſterij cōtemplandū de liberalitate beati gregozij & retributio. **¶** Voluit quidē de retribuire ſancto gregozio abūdantem mercedē: q̄ non vult de liberalitate a nobis ſupari. **¶** Accirco cū magnificauit precipue in tribus.

Primo in assumptione.

Secundo in exauditione.

Tercio in commendatione.

Primo magnificauit deus beatū gregoriū in assumptione. Nā cum elect⁹ fuisset ab omni plebe pōtifer maxim⁹ mortuo pelagio papa fugere voluit. Et cum nō possit propterea qd die noctuq; ppter eū portas vrbis romani custodiebat: mutatoq; habitū tua quibusdā negociatorib⁹ obtinuit: vt in quodā doliō super quadrigā de vrbē educe retur. qui mox filius expetist⁹ et cauernarū latibula requisit⁹: ibiq; tribus diebus latuit. Verū tamen dum die sollicitē quereset: cōlūna lucis p̄fulgida a celo dependēs super locū in quo latitabat apparuit. In q̄ cōlūna angelos ascēdētēs et descēdētēs quidam reclusus aspexit. Moxq; ab vniuerso p̄plo capis trahit⁹ et summ⁹ pontifex consecratur. **S**ecundo magnificauit de⁹ beatum gregoriū in exauditione. Nā exaudiuit illū pro trayano deprecantē: sicut scripsi in quadragesimali nostro in tractatu de iusticia dei. **E**xaudiuit insup fuerit preces illi⁹: duz per istis vrbē crudelissime deuastaret. **Q**uidam autem enim tunc quodā pascale tēpore p̄cellio nes cum letanijs per ciuitatis circuitū fieri dum vero deportaret⁹ imago beate v̄ginis quā beat⁹ lucas depinxerat. Ecce tota aeris infectio et turbulētia imagini cedbat ac si ipsam imaginē fugeret: et ei⁹ p̄ntiam ferre nō posset. Sicq; post imaginē mira serenitas et aeris puritas remanebat. tunc in aere inq; imaginē audite sunt voces angelorū canētium. **R**egina celi letare alleluya: quē meruisti portare alleluya. resurrexit sicut dixit alleluya. **S**tatimq; btūs gregori⁹ qd sequitur adiūxit. **D**ea p nobis deū allā. **T**ūc gregorius vidit sup castrū crescētij angelū dñi qui gladiū cruentatū detergēs in vaginā reuocabat. **I**ntellexitq; gregori⁹ qd pestis illa cessasset. Et deī castrū illud castrū sancti angelī est vocatū. **A**mpli⁹ qd grate fuerunt deo orōnes ei⁹ ostendit angel⁹ qui sibi in missa clara voce r̄ndit. Cum em̄ in die pasce apud sanctā mariā maiore missam celebra-

ret: et par domini pronūciaret. **A**ngel⁹ domini alta voce r̄ndit. Et cū spū tuo. **D**ñi p̄a apud illā ecclesiā in die pasce stationē facit: nec sibi cū dicit par dñi in huius miraculi testimonij r̄ndet. **T**ercio magnificauit deus beatum gregoriū in commendatione. **T**empore nāq; eius fuit quidā heremita vir magne virtutis: qui omnia reliquerat propter deum: et nihil p̄ter vnā gattā possidebat. **C**ui blandiens crebro: quasi cōhabitatricem in suis gremijs refouebat. **M**orauit ergo ad dominū vt sibi ostendere digretur: cum quo future remunerationis mōtionē sperare debuisset: q̄ illi⁹ amore nihil ex seculi diuitijs possideret. **Q**uadā ergo nocte sibi reuelatur vt cum gregorio romano pontifice mōtionē sibi sperare deberet. **A**t ille fortiter ingemiscens parū sibi voluntariam paupertatē p̄fuisse putabat: si cuz eo remunerationē reciperet: qui tantis mundiā diuitijs abundaret. **C**ū ergo gregori⁹ diuitias sue paupertati die noctuq; suspirādo p̄ferret: **A**lia nocte audiuit deū sibi dicentē: cuz diuitem non possessio diuitiarū faciat: s; cupiditas. **T**ur aures paupertatē tuā gregori⁹ diuitijs p̄parare: qui magis illā gattā quam habes quotidie palpādo diligere p̄probari q̄ ille tātas diuitias quas non amādo s; cōtēnendo: cunctisq; liberaliter largiendo dispertit. **I**tag solitarius deo gratias retulit et qui meritū suū diminutū putabat: si gregorio cōpararetur: orare cepit vt cū eo mōtionem quāq; accipere mereretur. propter liberalitatem itaq; suam aliasq; vtutes tandē ad celestia regna deus illum p̄duxit. **C**um enim sedisset annis tredecim mensibus sex et diebus decem: plenus operibus bonis migravit a corpore: accepitq; coronam eterne vite: ad quā nos perducatur. **B**ene dictus filius dei. Amen.

Sermo sexagesimusquart⁹ de misericordia sancti Martini p̄celloris.

Qui miseretur pauperi btūs erit. **S**cribunt hec

verba originaliter **Prouerbiorum xiiij. c.** **Do** laudē sancti martini p̄fessoris assumpta. **In** collegio p̄fessorum in maxima veneratione habet a cunctis xp̄icolis b̄tus martinus: naz et ecclesia festū ei⁹ statuit quantū ad operum cessationē solēniter fore seruandū: et officiū illi⁹ cum ingēti sono ei⁹ nōis celebrat: qd̄ in plerisq; ecclesijs vsq; ad diē octauū p̄trahitur. p̄pterea dignū et rōnabile ē in solēnitate illi⁹ laudib⁹ euz p̄sequi q̄bus possumus. **In** q̄ et si multe vtutes eximie de p̄sertite/runt: nihilomin⁹ misericordia valde sy⁹ rādiatissimū fulsit: accirco in h⁹ sermone s̄btulo de misericordia erim⁹ d̄ba facturi. **Ob** quā de ipso gloriōsissimū sc̄o p̄dicunt verba in thēmate posita **In** quibus tria mysteria proponimus p̄templanda.

Primum dicitur acceptationis.

Secundum exaltationis.

Tercium glorificationis.

De p̄mēdatione misericordie: et de his q̄ inducūt nos ad illā: atq; de misericordia sancti martini **Capitulum. j.**

Primū mysteriū p̄templandū de misericordia beati martini d̄r acceptationis: p̄pt̄ illam etem fuit accept⁹ deo. **Sz** vt meli⁹ partem istā p̄trāseam⁹ tria sunt p̄siderāda.

Primum d̄r p̄mendatio.

Secundū inductio.

Tercium dilatatio.

Primū qd̄ occurrit p̄sideradū de misericordia d̄r p̄mendatio. quantū. s. misericordia in scriptura p̄mēdat̄. **Sed** pus quid sit declarem⁹. **Et** ad hoc dicit sc̄us **Tho. sa. se. q. xxxj.** sequendo d̄a: **mafcenū** in i. li. et aug. li. xiiij. de ci. dei. **Mi**sericordia est p̄passio miserie alteri⁹. i. passio aliene miserie in nostro corde. **Et** est. p̄prie ad alterū non ad seipsum: nisi s̄m quādam similitudinē. nam ad seipsum non est p̄prie misericordia: sed dolor. puta cum patimur aliqd̄ crudele in nobis. **Ita** etiā si sint aliquē persone nobis p̄iuncte: vt sint q̄si ali quid nostri puta filij vel parētes in eoz malis non miseremur sed bolenus sicut in vultu heribus p̄pzijs. **Et** s̄m hoc p̄pus dicit quinto ethicoz. q̄ durū est expulsiū miseratio

nis. **Mi**sericordia itaq; prout dicit tristitia de alienis malis sepiissime in scripturis laudatur. vñ zacharias vij. ca. ait. **Hec** dicit d̄ns exercitū. **Judiciū** verum iudicate: misericordia et miserationes facite vnusquisq; cū proximo suo. **Et** sapiēs **Prouerbiorum. xxiij. ca.** **Sacere** misericordia et iudiciū magis placet d̄no q̄ victime. **Et** **Ecclesiastici. iij. ca.** **Esse** pupillis misericors vt pater et pro vīro matri illoz: et eris velut fili⁹ altissimi obediens: et miserebīs tui. **Et** **Ecce. vij. ca.** **Mi**sericordia volo et non sacrificiū. **Et** sapiēs **Prouerb. xiiij. ca.** **Ponozat** deū qui misere tur paup̄s. **Et** **David** in psal. ceterisimoz. **Jocund⁹** homo qui misere ē et mōbat. **Et** paulus ad **Ephesios. iij. ca.** **Esse** inuicem benigni misericordes. **Et** **Petrus** p̄ma sua canonica ca. iij. **Dēs** vnanimis in oratione estote cōpatientes fraternitatis amatores: misericordes: modesti: hūiles. **Et** **Ambro. lxxxvj. di. ca.** **In** singulis misericordia plenitudo virtutū est. **Et** **Piero⁹. lxxxvj. di. ca.** **Qui** clementiaz non habet: nec indub⁹ vīscera misericordie: etiā si multū spūalis sit non adimplet legē chr̄i. **Et** **Aug⁹** in xiiij. d̄ci. dei inquit. **Lōge** meli⁹ et humani⁹ et pioz sensibus accomodat⁹ **Cicero** in cesar⁹ laude locut⁹ est vbi ait. **Nulla** de virtutib⁹ tuis nec admirabilior nec gratior misericordia. **Et** saluator noster **Luce. vij. ca.** **Esse** misericordes sicut et pater vester celest⁹ misericors est. **Et** **Matth. v. ca.** **Beati** misericordes: qm̄ ipsi miām p̄sequent̄. **Secundū** qd̄ occurrit p̄sideradū circa miām dicitur inductio. **Sūt** quippe multa q̄ nos inducūt vt misericordes sim⁹. **Et** p̄mū est p̄ncipij n̄rī vnitas. **Sum⁹** em̄ oēs ex vno p̄re et vna m̄re. **Quā** **Aug⁹** lib. de disciplina xp̄iana ait. **Si** putam⁹ nō ēē primos: nisi q̄ de eis d̄ parētib⁹ nascunt̄: adā et eūā intēdam⁹ et oēs fratres sum⁹. **Est** adhuc in nob̄ fraternitas spūalis inquatū sum⁹ ex vno patre deo et vna matre ecclesia. **Scdm̄** qd̄ nos inducit ad misericordiā est nature p̄formitas. **Dēs** quippe hōies eiusbez speciei sunt atq; nature. **Propterea** dicebat **Isaias. lviij. c.**

Cum videris nudū operi eū: et catnē tuā ne
desperis. Terciu est dei exēplarietas. Et
em est ppiū misereri: vt pz in omī scriptu
ra vtriusq; testamēti: sicut in quadragesima

li nostro scripti: in sermone de misericordia dei
Terciu p̄siderādū de misericordia dī
dilatio. Ad ipsaz nāq; dilatauit cor suū be
atus martinus qui p̄passus est triplici p̄xi

moū necessitati.

Primo temporali.

Secundo corporali.

Tercio spiritali.

Primo p̄passus est bt̄s martin⁹ ex mi
sericordia necessitati primoy t̄pali. Dum
em esset adhuc cathecumin⁹ in adolescenti
eate: Quodā hiemali t̄pe p̄ portam ambia
nensium trāsiens: pauperē quēdam nudum
obuiū habuit: qui cum a nullo elemosynaz
accepisset: Martin⁹ hunc sibi seruatum in
telligens: arrepto ense (q; militie deseruie
bat) clamidē suaz diuidit: et partem tribuēs
pauperi: t̄m reliqua rursus que superat in
pauē. Sequenti igitur nocte x̄pm clamidis
sue q; paupēz t̄xerat pte vestitū vidi: ipm
q; ad circūstātes angelos sic loquētē audi
uit Martin⁹ adhuc cathecumin⁹ hac me ve
ste p̄terit. Dñ vir scūs nō in glām est elat⁹:
sed dei bonitatē cognoscēs cū esset annorū
xviij. baptizari se fecit. Atq; ad instātiā et
importunitatē tribuni sui p̄ biēnium milita
uit. Deinde relicta militia ad sc̄m Plarium
pictauisē ep̄m p̄xit: a quo fuit acolit⁹
ordinat⁹. Legit̄ adhuc in dyalogo seueri e
galli discipuloy beati martini: q; martin⁹
in q̄daz festiuitate ad ecclām tendētē duz
ep̄s erat: paup; quidā nus⁹ secut⁹ est. Mar
tinus at̄ precepit archidiacono: vt egentē
vestiret. S; cū hoc ille facere distuliss; in
gressus martin⁹ secretariū tunicā suā illi tri
buit: et p̄tinuo abscedere iussit. Cū ergo ar
chidiacon⁹ moneret vt ad solēniā pagendā
procederet: ille de se loquēs r̄ndit: se ire nō
posse donec paup; vestē accipiat. Archidia
conus dō nō intelligēs. q; cū extrinsec⁹ cap
pa tect⁹ eēt: ipm nuduz interi⁹ nō videbat:
paupem nō adesse r̄ndit. At ille. Mihi in

quit vestis defera: et paup; nō deerit vestīē
dus. Copulsus ille ad forū vadit: et q̄nq; ar
gētis tunicā vilē et curtaz rapies aū pedes
martini irat⁹ p̄iecit. Quā ille secreto inou
it. cui⁹ manice vsq; ad cubitū et lōgitudo vsq;
q; ad genu p̄tēdebat. et sic missaz celebrau
rus p̄cessit. dum at̄ missam celebraret glo
bus igne⁹ sup caput ei⁹ apparuit: et a multz
ibidē visus erat. Secundo p̄passus est bea
tus martinus ex abūdanti suā misericordia
proximoy necessitati corporali. Nā inter ce
tera de ipso narrat: q; parisi⁹ leprosz quē
dam horribilē satis obuiū habuit: quē oscu
latus est atq; bñdixit. qui statim mūdāt⁹ est.

Tercio p̄passus est martinus necessitati
primoy spūali. Nā p̄tēores ad p̄niam hor
tabat: quos ad p̄niam puerfos p̄passionis si
nu recipiebat. Cū at̄ diabol⁹ ipm rephēnoe
ret. Cur semel lapsos ad p̄niam reciperet: re
spondit. Si tuiple o misabil ab homī in se
statione desisteres et te factorū tuoy penite
ret: ego p̄suis in dño tibi ei⁹ misericordiaz
pollicerer..

Qualiter de⁹ exaudiuit beatum Mar
tinum quem voluit in maxima veneratiōe
ab hoib⁹ haberi: atq; timeri a demonib⁹ et

Scilicet miracula. Capitulu. ij.

Secundū mysterium p̄templandū de
misericordia beati martini: of exaltationis.
propter miām quippe ceterasq; vtutes ei⁹
fuit a deo exaltatus maxime in tribus.

Primo in hoīnū opinione.

Secundo in demonū fugatione.

Tercio in miraculoy opatiōe. Primo
exaltat⁹ fuit a deo in hoīnū opinioē. deo q;
bez faciēte hoīes illi⁹ t̄pis martinū venera
ri conabāt: de q; erat opinio cōis et fama ex
euidētia facti: q; sanct⁹ erat et a mūdo tota
liter sepatus. Cum aut̄ plebs tyronica ep̄o
careret: ipm plurimū renitentē sibi ordina
ri petijt. Quidam autē ex ep̄is q; puenerāt
eo q; deformis esset habitu et vultu despe
ctus resistebāt: inter quos p̄cipuus fuit q;
dā nōie defensor. S; q̄dā accepto psalterio
primū qui sibi occurrit psalmū legit vbi hic
versus erat. Ex ore infantū et lactentiū de⁹

A iij

perfecti laudem ppter inimicos tuos vt
destruas inimicū & defensorē. Et sic iste de/
fensor fuit ab omib⁹ pfutur⁹. **O**rdinat⁹ ita
q̄ epus cū ppli tumultū non ferret duobus
vero milib⁹ extra vbē monasteriū pficiuit
vbi cū lxx. discipulis in multa abstinentia
vixit. Nā ibi vinū nemo nouerat nisi quez
infirmas coegisset. **M**ollior habet⁹ ibi p
crimine erat. plurime ciuitates de his ep⁹ os
elicebat. **Q**uodā tpe Martinus valētinia
num impatorē pro quādā necessitate adiit.
Sed ille sciēs eū velle petere qd ille noles
bat dare: fores palatii sibi claudi fecit. **A**t
martinus semel & iterū repulsum passus: ci
licio obuoluit⁹ & cinere pspersus: per vnam
ebbomadā cibi & pot⁹ abstinentia macerā
Tunc monente angelo ab palatium venit:
& nullo sibi prohibente ad impatorē vsq̄
peruenit. quem cum venientē videret: ira
tus quia fuisset admissus ei assurgere noluit.
donec cellā regiā ignis operiret: & ipsum
imperatorē a parte posteriori ignis succen
deret. **T**unc sancto irat⁹ assurgēs virtutez
diuinā se sensisse & pfectus est. multūq̄ ipsum
ppectens sibi omnia anteq̄ rogaret pces
fit: multaq̄ munera obtulit: s; martin⁹ non
accepit. **S**ecūdo exaltauit de⁹ beatū mar
tinum in demonū fugatione. **S**epe nāq̄ de
mones ab obsessis corporibus effugauit.
In dyalogo at̄ seueri & galli legi⁹ q̄ qdam
vacca a demonio agitata cū vbiq̄ feureret &
multos confoderet: & versus martinū & so
cios in itinere furibūda pcurreret: ille ma
nu eleuata ipsam sistere iubet: qua immobi
li permanente: vidit demonē dorso illi⁹ in
fidentem. quem increpās: discibe inq̄t fune
ste de pecude: & innoxū animal agitare de
fiste. **Q**uo p̄tinus discibete vacca ad pe
des illius prosternit⁹: & ad eius imperiū cūz
omni mansuetudine ad gregem est reuerſa
Tercio exaltauit deus beatū martinum
in miraculorū operatione. **N**am de⁹ multa
miracula operat⁹ est meritis & fide illius.
Nā vice quādā venenatā herbaz inter ali
as herbas inaduertēter in cibū sumpſit & vi
cinam mortē sentiens periculū & dolorē stu

te orationis fugauit. **C**um quidam iuuenis
defunct⁹ fuisset: & n̄ ei⁹ p̄surrectiōe fi
li b̄m martinū cū lachrymis exoraret: ille
in medio capī vbi erat innūerabil⁹ multitudo
gētiliū genua fixit: & cunctis vidētib⁹ p
er surrexit. **Q**uap̄p̄ oēs illi gētiles ad fi
dem puerſi sunt. **C**ū b̄tus martin⁹ quodba
templū antiq̄ssimū diruissz: & arborē pini dī
abolo dedicatā vellet excidere: obsessi
bus rusticis & gētilib⁹: vn⁹ eorū dixit. **S**i de
deo tuo fiducia habes nos hāc arborē succi
dem⁹: & tu illaz suscipe: & si tecū deus tu⁹ est
vt dicis euades. **Q**uo annuēte succise arbo
ri & iam versus eū cadenti signū crucis oppo
suit: & in aliā partē rediēs: rusticos qui in tu
to loco erāt fere oppressit. **Q**uo viso mī
raculo ad fidē puerſi sunt.

Quā deus assumpt⁹ sit ad gloriā suāz bea
tum martinū: qui p̄nunciāuit diēz obit⁹ sui
& cum ingenti deuotione ex hac vita disce
ſit: cuius transitus fuit diuinitus reuelatus.

Capitulum. iij.

Tercū mysteriū p̄templandū de libe
ralitate sancti martini dicitur glorificatio.
Abep⁹ quippe est gloriāz celestis regni in
qua perpetuo p̄morabitur in gaudio & exul
tatione eritq̄ felix inter sanctos & angelos
& ipse sanct⁹. **S**āctitas vero ei⁹ in extremo
vite maxime innotuit p̄pter tria.

Primo p̄pter p̄nunciationem.

Secūdo p̄pter deuotionem.

Tercio p̄pter reuelationem.

Primo innotuit sanctitas beati martini
p̄pter p̄nunciatiōē. **N**ā obitū suū longe
an̄ p̄sciuit quē & fratrib⁹ p̄nunciāuit. **I**n
terea cōbācensem dyocesim cā sedābe dī
cordie visitauit. **I**n qua diuici⁹ p̄morat⁹ v
ribus corporis cepit destitui & discipul⁹ in
eat se resolui. **T**ūc oēs flentes inquit. **C**ur
nos pater deferis: aut cui nos desolatos re
linquis. **I**nuadēt enim gregē tuūz lupi rā
pāces. **E**t ille quoq̄ mot⁹ fletibus eorū fle
ſic orauit. **D**ñe si adhuc populo tuo sum ne
cessarius: non reculo labores. fiat voluntas
tua. **D**ubitauit enī pene qd vellet: quia nec
hos deferere nec a x̄po volebat diuici⁹ sepa

ri. **S**ecundo innotuit sanctitas beati martini ppter deuotionē. Cū em̄ aliq̄diu molestia febriū teneret ⁊ a discipulū regaret vt in lectulo suo vbi in cinere ⁊ cilicio decumbebat stramentū aliqd̄ poneret. Non decz inquit filij xpianū nisi in cinere ⁊ cilicio mori. **O**culū igit ac manib⁹ in celū semp̄ intēd⁹: in uictū ab oratione spiritū non relaxabat. **E**t cum supin⁹ semp̄ iaceret: ⁊ a p̄biter⁹ rogaretur vt corpusculū mutatione lateris releuaret. **S**inite me fr̄es inq̄t finite poti⁹ celū respicere q̄ terrā: vt sp̄s ab dñm dirigatur. **E**t hoc dices vidit diabolū afflere. **Q**uibus inquit hic astas cruenta bestia: Nihil in me funestū repies: abrahe me fin⁹ recipiet. **E**t in hac voce anno dñi. cccc. xxxvij. vite vior ei⁹ lxxvj spiritū deo reddidit. **M**ult⁹ aut ei⁹ tanq̄ angeli respēdunt: ac chor⁹ angelorum ibidez cines a multis audit⁹ fuit. **A**d ei⁹ aut trāsitum pictauit sicut turonici cōuenērūt. **I**bidez magna altercatō orta est. **D**icebāt enīz pictauit: noster est monach⁹: nos requimus p̄mendat⁹. **Q**uibus illi: a nobis ē oblat⁹. nobis autē a deo dat⁹. **N**octe ergo media pictauit oēs penit⁹ sopiūt⁹: ⁊ sic a turonici p fenestrā eiecit nauigio ad vibem turonicā cum gaudio deportat. **T**ercio innotuit sanctitas beati martini in trāsitū eius ppter reuelationē. **M**ulta quippe fuerunt de ipso reuelata. **B**eat⁹ nāq̄ seuerin⁹ ep̄us colonienfis: cū die dñica loca scā post matutinas more solito circuiret: illa hora q̄ p̄r scūs obiit: angelos in celo cōtantes audiuit: vocāsq̄ archiep̄aconē interrogauit si aliqd̄ audiret. ⁊ cū ille audire nihil diceret: ⁊ ep̄us eū diligēter ascultare moneret: cepit collū sursum extēdere: aures erigere: et sup̄ summis articulis baculo sustētate stare. **S**z dñ ep̄us p eo orasset: quasbz in celo voces audire se dixit. **C**ui ep̄us. dñs me⁹ martinus est: qui migravit e mōdo: ⁊ nūc angeli euz in celū deferūt. demones āt affuerūt qui eum tenere voluerūt: sz nihil suū in eo reperientes p̄fusi recesserūt. **A**rchiep̄acon⁹ ergo diem ⁊ horā notauit: ⁊ tunc martin⁹ migrasse cognouit. **S**euē⁹ etiā monach⁹ qui vitam

eius scripsit: cum post matutinas leuiter obdormisset: sicut ipse in quādam epistola testatur: sanctus **M**artinus albis indutus: vultu igneo: stillatibus oculis: crine purpureo: tenens librū in manu dextra: quem de vita eius idē seuerus scripserat: eidē apparuit. **C**ū qz post bñdictionē in celū p̄scēdere ipm̄ videret: ⁊ cum eo ascendere cuperet: euigilauit. post hec autē nuncijs venientib⁹ eadez nocte sanctū martinū m̄gisse cognouit. **E**o quoqz die sanctus **A**mbrosius mediolanensis ep̄s missaz celebrās super altare inter pphetiam ⁊ epistolā obdormiuit: ⁊ cum nullus eum excitare presumeret: ⁊ subyacon⁹ nisi ipso innuente auderet epistolā legere: transacto lōgo spacio excitauerūt eū dicentes. **I**am hora p̄terijt: ⁊ popul⁹ valde lassus expectat: iubeat dñs noster vt clericus epistolam legat. **A**d quos ille. **N**olite turbari: frater em̄ meus martinus ad dñm migravit: ⁊ ego ei⁹ funeri obsequiū prebui: sed vltimā orōnem vobis excitantibus exple re non valui. **A**t illi diē ⁊ horā notantes: inuenerūt tunc sc̄m martinū migrasse ex hac vita. propter hec ōnia btūs **A**mbro. in p̄fatione ait. **B**tūs martin⁹ p̄phani erroris tēpla destruxit. vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corpib⁹ demōia excludit: ac varijs laborātes lāguorib⁹ salutis remedio s̄leuauit. **Q**ui ita p̄fectus inuentus est: vt xp̄m terisset in paup̄tate ⁊ veste quam egen⁹ acceperat mādñm induisse. **F**elix largitas q̄ diuinitas opitur. **O** claudis glorioſa diuifio: q̄ militē texit ⁊ regēz **I**nestimabile bonū qd̄ vestire meruit beatitatem: digne huic p̄fessioſtue dñe p̄mia p̄tulisti: digne ei arrianoz s̄biacuit feritas **D**igne amor martini p̄secutoris tormēta nō timuit. **Q**uid erit p̄ oblatiōe corporis integri receptur⁹: q̄ p̄ quātitate vestis exigue vestire deū meruit ⁊ videre. hec ille. **V**idet et mō martin⁹ deū in glā claritat⁹ sue. videt vtiqz affluit ⁊ dilatat cor suū: exultās leticia inenarrabili in beata vita: ad quā nos deducat **I**esus filius dei cuius nomen sit benedictum in secula seculoz **A**men.

Sermo sexagesimus quintus de sancta catherina virgine et martyre sponsa christi dilecta.

Amauit eam rex.

Scribuntur hec vba origenis liter pester. ij. ca. Et his q. p. xpo bta catherina virtuosae pegit. fides nra catholica magnope roborat. Quis eniz in xpm no crebat veru heu et hoiem de vrgine natu: que catherina ta pstatissime pbcavit: vt etia dura q. q. supplicia vsq. ad caput truci catione no timuerit sbire. Mira sunt pfecto ea q. de catherina legunt: atq. ab omib. fidelib. non sine deuotione recolenda. Propterea in hoc sermone illa conabim. expli. care. Nam rex reguz dñs iesus xps amauit ea: atq. benignissime sibi desposauit: de qua locuturi tria mysteria pponimus pteplanba. In quibus tres excellentias sancte catherine continentur.

Primu dicitur mundicie.

Secundum sapientie.

Tercium patientie.

Qualiter bta catherina munda fuit ab infidelitate: a luxuria: et a supbia. Ca. j.

Primu mysteriu ptemlandu de bta catherina of mudiicie. Deceit pma ei. excellencia: ppter qua amauit ea xps. Seruauit equide se munda a trib. vicijs: que de us maxime odit.

Primo ab infideli stulticia.

Secundo a carnali lasciuia.

Tercio a cordiali superbia.

Primo bta catherina seruauit se munda ab infideli stulticia. nam idolatriam spreuit: et crebide in xpm iesum filiu dei. Vnde cum marcellus imperator perre risset alexand: iaz puocassetq. oes ta diuites q. paupes vt idolis immolarer: et xpianos immolare nolentes puniret. Catherina cu eet annoz xvij. audiens ai aliu diuersoz mugit et cantantiu plausus: misso illuc nuncio inquiri iussit celeriter quis hoc eet. Quod cum didicisset: assumptis aliq. bus de palatio: signo crucis se muniens: illuc accessit. ibiq. multos christia-

nos metu mortis ad sacrificia duci cospexit. Que vehementi dolore cordis sauciata ad imperatore se audacter ingessit et ait. Salutatione tibi pferre et ordinis dignitas et ro nis via monebat/ si creatore celoz agnosceres: a dissaninu reuocares. Et alq. an ianuam templi per varias conclusiones filiosinorū doctissime multa cu cesare disputa uit. Deinde rediens ad comune colloquium dixit. Pec tibi tanq. sapieti pferre curauit. Hunc autē quare incassum pgregasti hanc multitudinē ad colenda stulticia idolorum. Miraris hoc templū manu artificū operatum. Miraris ornamēta piosa q. velut puluis an facie veterit. Mirare poti. celuz et terrā mare et omia que in eis sunt. Mirare ornamēta celoz: solem videlicet lunam et stellas. Mirare famulatū eoz q. liter a mundi initio vsq. ad finem die et nocte currunt ad occidentem: et redeit ad orientē: nec vnq. fatigatur. Et cum hec animaduertens in terroga et discere quis sit eoz patrator. Cum autem ipsum eo donate intellexeris: nec illi similem inuenire valueris: ipsum adora: ipsum glorifica. Ipse em est deus deoz et dominus dominantiu. Cūq. de incarnatione filij sapieter plurima disputasset: stupefactus cesar non valuit ab hec ridere. Tandē ad se reuersus dixit ad ea. Sine o mulier: sine non finire sacrificiū: et post hec tibi rissa reddemus. Precepit ergo eaz ad palatū duciet cum omni diligētia custodiri. Et quib. patet q. seruēs erat fides catherine: quantūq. infidelitate horrebat. Sed vt ea que dicta sunt cum aliqua doctrine speculatione audius capiatur: tria dubia sunt declaranda.

Primu vtrum infidelitas sit peccatū.

Secdm vtrum infidelitas gentiliū sit grauior ceteris.

Terciū vtru q. libet actio infidelis sit pccm.

Ad p. dubiu rñdet Tho. ba. se. q. x. q. infidelitas est peccatū: q. p. rñat vtuti fidei. verumtū pōt dupliciter accipi. Vno mō fm p. ram negationē. vt dicat q. infidelis ex eo q. nō hz fidē. Alio mō pōt infidelitas intelligi fm p. rñatē ad fidez. q. aliq. repugnat

audirei fidei vel etiā ptemnit ipsam. Et in hoc ppeie pscit rō infidelitatis. Et fm h^o infidelitas est pctm. Si at accipiat infidelitas fm purā negatione sicut in illis qui nihil audierūt de fide nō hz rōnem peccati: s; magis pene. q; tal' ignorātia diuinoz ex pctō p mi parētis est psecuta. Et qui sic sunt infideles dānant quidē ppter alia pctā q; sine fide remittit nō pnt: nō ppter ipsam infidelitatem. Dñ xps dixit. Si nō venissem et eis locut⁹ nō fuisset pctm non haberēt. Et fm augustinū loquit de pctō quo iudei nō crediderūt in xpm. Est ergo infidelitas secundū mō dca grauissimū pctm: q; cum oē peccatum formaliter pstat in auersione a deo tāto aliqd pctm est graui⁹ quāto per ipsum magis hō se pat a deo: p infidelitatē maxime a deo hō elōgat: q; nec verā dei cognitio hz p falsas at cognitionem ipsi⁹ nō ap/propinquat ei: s; magis ab eo elōgat. Secundū dubiū fuit vtrū infidelitas gētiliū siue paganorū sit grauior ceteris. Et ad hoc dicat⁹ Aho. q; in infidelitate duo pnt pviderari cito. vñ est ppatio ei⁹ ad fidē: et ex hac pte graui⁹ ē fidei peccat q; fidei pñat quam suscepit q; ille q; eā nō suscepit. Et fm h^o infidelitas hereticorū q; pntent fide euāgelij et ei pñant corruptētes ipsas: grauior est infidelitate iudeorū qui fides euāgelij nunq; susceperunt. et infidelitas iudeorū q; figuraz euāgelij acceperūt in veterilege: et tñ male interpretates corruptūt: grauior est infidelitate gētiliū. Scdm qd pōt in infidelitate pñerari est corruptio eorū q; ad fidē ptinet. et fm h^o cū in plurib⁹ errēt gētilēs q; iudei: et iudei q; heretici: grauior est infidelitas gētiliū q; iudeorū: et iudeorū q; hereticorū. Terciū dubiū fuit vtrū qlibet actio infidelis sit pctm. Et quidam dicūt q; sic. Nā glo. sup isto verbo apli ad Romanos xiii. ca. De qd nō est ex fide pctm est: ait. Omis infidelitū vita est pctm: s; ad vitā infidelitū ptinet oē qd agūt: ergo omis actio infidelitū est pctm. Alij dō dñiuz assentūt. q; vt habet Actū r. ca. Accepit fuerūt deo elemosyne cornelij cēturionis in infidelitate adhuc pñsētes. Dicit g; tho.

q; pctm mortale tollit grām gratū faciētes nō at totalit⁹ corripit bonū nature. vñ cū in fidelitas sit qd ag; mortale pctm: infideles quidē gra carēt: remanet tñ in eis bonū nature. vñ manifestus est q; infideles non pnt opari opa bona q; sunt ex grā. opa merito riat: opa bona ad q; sufficit natura: operari pnt. vñ non oportet q; in omi suo ope peccent. S; qñcūq; aliqd op⁹ opant ex infidelitate tūc peccāt. Et sic intelligunt vba glo. supius allegate. De cornelio insup sciendū q; infidelis non erat: habebat at fide implcitam: nōdum manifestata veritate euāgelij: qd ab eū fuit missus peti⁹: vt plene de fide ipsum instrueret. Pctō itaq; infidelitatis tpe btē catherine mūd⁹ erat infect⁹: quā ipsa refugit in fide xpi firmissima pñerata. Scdo btā catherine seruauit se mūdaz carnali lasciuia. fuit quidē vgo pmanēs in vnginitate ppetua: que in ea satis cōmendabilis fuit: maxime propter tria. Primo propter fornicositatem. Secundo propter libertatem. Tercio propter importunitatem. Primo fuit pñedabilis vnginitas catherine propter fornicositatē. bñ em de ea q; erat in credibil⁹ pulchritudinis: et omi ocul⁹ admirabilis videbat⁹. Est at pulchritudo in iuuetu/la cā ruine. q; vt inqt Aureol⁹ theofastus: Pulchra cito adamat⁹. Et sapiens Prouer. vlti. ca. Gallax spēs et vana est pulchritudo. et Ezechiel ca. xvi. Pñs fiducia in pulchritudine tua fornicata es. S; pulchritudo catherine nō obfuit: q; animū fortitudine deco ruit. vñ de ipsa dici potest illud Prouer. vlti. ca. Fortitudo et decore indumentū eius. Scdo fuit pñedabilis vnginitas catherine ppter libertatē. q; sui et suoz dñā remāserat: tñ s; dicit se totā deo viues in filiali timore illi⁹. vñ sibi pueniunt verba sapiētis puer. adhuc vlti. ca. Mulier timēs deū ipā laudabitur. Tercio fuit commendabilis virginitas catherine propter importunitatē. Nam virilis obstitit pñasidib⁹ importunis pñis filiq; impatoris. Tēruit qdē illā vxore hñe Cuidix⁹. o vgo generosa iuuetuti tue pñe

et post reginā in palatio meo scōa vocaberis
et imaginē tui in medio ciuitatis faciā fabri/
cari: atq; a cūctis adoraberis velut dea. Cui
ēgo. define talia dicere: q̄ scel⁹ sunt etiā co-
gitare. Ego me sponfam xpo tradidi. Ille
gloria mea: ille amator me⁹: ille dulcedo et
dilectio mea. ab ei⁹ amore nec blādimenta
nec tormēta me poterūt reuocare. Et cum
iterum post dies aliquos imperator ei dice-
ret. Non te quasi famulā possidere cupim⁹?
Regina potes et electa decore in regē meo
triūphabis. Rēdit. attēde et tu obsecro et in-
dicij examē veribica sancione discerne: quē
magis eligere debeo: Aut potentē eternū
gloriosum et decore: vlt infirmum mortalem
ignobilē et deformem.

Tercio btā catherina seruauit se mēdaz
a cordiali supbia. fuerūt quippe in ea tria et
quib⁹ p̄sueuerūt hōies in supbiam erūpere.

Primū fuit nobilitas.

Secundū abundantia.

Tercium scientia.

Primū quod fuit in btā catherina fuit no-
bilitas originis: nam fuit costi regis filia: et
nihilominus imperatori eā interroganti et
dicēti: progeniē tuam requiramus: humiliter
rēdit. Scriptū est. Nec te collaudes: nec te
culpaueris ipse: hoc faciunt stulti quos glo-
ria vexat inanis. Cōfiteor tū meā p̄geniē
non timore et tancie sed humilitatis amo-
re. Ego em̄ sum catherina costi regis quon-
dam filia: que q̄uis in purpura nata: et libe-
ralibus disciplinis medio crīe instructa. Pec-
tamē omīa p̄tempit: et ad dñm iesum p̄fugi.
Secundū qd fuit in btā catherina: fuit abū-
dantia diuitiarū et bonorū tpalium. ex his p̄-
uocātur hōies ad superbiā. vermis diuitiarū
superbia est. Ipsa tamē virgo catherina tē-
poralia omīa velut puluere vilipēdit. Terc-
cium qd fuit in btā catherina est sciētia. Et
de hac dicem⁹ in sequēti mysterio. p̄ ipatū
nō intumuit: s; ea ad diuinū vtebat honorē.

De sapientia sancte catherine: cui nō po-
tuerūt resistere etiā rhetores et p̄hi quos ad

Sapientia p̄uertit. **C**apitulum. ij. **S**ecundū mysteriū p̄templandū de be-

ata catherina dñ sapiētie. et hec est scōa illi⁹
excellētia: ab quam plene intelligendā sciē-
tum est q̄ triplex est scientia.

Prima increata.

Secunda p̄emīnata.

Tercia p̄menata.

Prima sapiētia increata est ipsi⁹ dei. be-
qua paul⁹ ad Roma. xj. c. ait. **P** altitudo di-
uitiarū sapiētie et sciētie dei. **I**sta at sapien-
tia nihil aliud est q̄ ipse de⁹. q̄ tñ solet attri-
bui filio p̄ appropriationē: sicut p̄i potētia: et
sp̄i scō clemētia. vii. **E**cclastici xxiij. ca. dñ
Ego sapiētia p̄dij ex ore altissimi primoge-
nita an̄ oēm creaturā. **E**t. j. c. **S**os sapiētie
vbu⁹ dñi in excelsis. **S**ecunda sapiētia est cō-
dēnata. vt em̄ colligitur ex dictis **T**ho. ba. bc. q.
xl. v. **S**icut bonū dñ dupli. aliqñ vere illd. l.
qd est simpliciter bonū. aliqñ similitudinārie
vel abusiue. sicut cū dñ: ille est bon⁹ vlt opri-
mus latro: **I**ta sapiētia aliqñ dñ vere aliqñ
similitudinārie. **C**ū q̄ quis sapiēs est ad ma-
le agendū: sapiētia in eo est p̄ similitudinē dēa
De q̄ **Y**ere. iij. c. scribit. **S**apiētes sunt vt
faciāt mala: bñ at facere nesciunt. **E**t **J**er.
co. iij. ca. **N**olite gloriari et mendaces esse
aduersus veritatem. **N**on est ista sapiētia
desursum descendēs: sed terrena: animalis:
diabolica. **E**t declaratur ista diuisio a sancto
Tho. vbi sup̄. sic. **Q**uicunq; auertitur a fir-
me debito: necesse est q̄ aliqñ tñez indebi-
tum sibi p̄stituat: quia omne agēs agit p̄-
pter finem. vnde si p̄stituat sibi finē in bo-
nis exterioribus terrenis: vocatur sapiētia
terrena: **S**i in bonis corporalib⁹: vocatur
sapiētia animalis. **S**i autem in aliqua excel-
lentia animi: vocat sapiētia diabolica. **S**i
cut fuit sapiētia tyrāno⁹ et p̄horū. **D**e hac
ita loquit⁹ **G**rego. in moralib⁹. **Q**ui⁹ mun-
di sapiētia ē cor machinationib⁹ te gere: sen-
sum vbi⁹ velare: q̄ falsa sunt vera ostendere: q̄
vera sunt falsa demonstrare. hāc q̄ sciūt cete-
ros supbiēdo despiciūt. **S**i de ipsis p̄his su-
perbientibus: qui sapientes vocari volue-
rūt: donec pictago: as philo sophū. i. amato-
rem sapiētie se nōiauit. vt **I**hdo. viij. ethi.
meminit **E**t aug⁹ li. xviij. de ci. dei ita inq̄t.

Aplius ad **Roma. j. ca.** Cum deū cognouissent. rōne naturali non sicut deū glorificauerunt: qz nō cogitauerūt. s. q. improprio nabiliter excedit cognitionē nām: et p. se quens sup. omnia est gloriificā. neq. gras egerunt. s. de cognitione naturali sibi a deo data. **S**z euauerūt in cogitationibus suis scz supbiēdo de ipsa naturali cognitōe dei: et obscuratū est insipiens cor eoz. s. iusto iudicio dei. et dicētes se eē sapiētes: stulti facti sunt. **T**ercia est sapiētia p. mēdata. et hec aliq. ponit v. tus intellectua. ab **Aristo.** in **1. ethi.** q. nil aliud est s. m. **Augusti.** in **1. trii.** de trini. q. cognitio diuinoy. q. tamen vt inquit **Tho.** rōne naturali acq. rit vel habetur. Aliq. sanctis accipit p. gra. gratis data. **I**uxta illud apli. **Alij** dat p. spiritū s. m. sapientie. s. cognitio diuinoy. p. lumē infusū: qd quidē posset esse etiā in p. cōtib. **Q**uia dona gr. e. gratis dāt s. m. **Alexandri** in suo **1. ij.** pnt esse q. nq. a spū s. cō: s. non cum spiritū s. cō. Aliq. ista sapiētia p. mēdata ponit v. num de septez donis spūs sancti: q. p. s. it in cognitione diuinoy. illorūq. saporofo gustu et eē non pōt sine charitate et grā gratū faciente. **I**uxta illud **Sapiētie. j. ca.** In malis uolam aiām nō intrabit sapiētia: nec habitabit in corpe s. bōto peccatis. **S**apiētia igit fuit in b. t. a catherina: que nō solū in huma. nis: sed etiā in diuinis illuminatissima fuit: atq. ea q. dei sunt: et fidei sue sancte cognouit et degustauit. **C**ū hac sapiētia supauit maxētum: p. uertit p. hos et reginā atq. porphiriū cum buccētis militib. ad xpm. p. uertit. **Q**uarentio quippe dixit. **D**ij quos colis nec te nec alios iuuare pnt. **C**ui rex. si ita est vt asseris: ergo tot? mūdus errat et tu sola verū dicis: cum tū omne verū in ore duoz vel triū testium p. s. m. **A**ngel? eēs: si celica virtus: adhuc nemo tibi credere dberet: quanto min? cum femina fragilis eē. p. b. ris. **E**t post multa verba vidēs cesar q. eius sapientie obuiare nō posset: mādauit occulte p. l. as vt oēs grāmatici et rhetores ad p. tozum alexandrie destināter venirēt in mēsa munera recepturi. si p. cionatū: i. cē v. g. inem

luis assertionib. superarent. **A**bducti sunt igit de diuersis prouincijs quingintar. he. tores: qui oēs mortales in omni mūdāna sapiētia excellēbāt. **Q**uib. interrogatib. cur de tā remotis partib. euocati fuissent: **C**esar r. d. bit. **E**st apud nos quedā puella sensus prudētia incōpabilis: q. oēs sapientes cōfutat: et deos n. f. os demones eē affirmat. quaz si superaueritis: cū magno hōre ad p. p. a. re. bibitis. **C**ui illi dixerūt. **A**bducā corā nō puella: vt sua temeritate p. uicta: nunq. se sapientes viderē cognoscat. **S**z cū virgo certamen qd sibi imminēbat didiciss. totam se d. nō p. mēdauit. **E**t ecce angelus d. n. i. astitit. **E**t vt p. s. t. āter flaret admonu. asserēs q. nō solū ab illis vinci non poterat: s. in super illos ipsa ad palmā martyrij destinaret. **C**uz ergo corā oratorib. abducta fuiss. dixit imperatori. **Q**uali iudicio p. tra v. n. a puellā q. n. quaginta oratores apponis: quos et p. uictoriarē munerādos p. m. itte: et me sine l. pe mercedis pugrē cōpellis? **E**rit tū mihi merces d. n. s. i. e. s. u. s. x. p. s. : qui est spes et corona p. se certantiū. **C**um vero catherina cū oratoribus sapiētissime disputaret: et eos aptis rōnib. p. futaret: **O**bstupescit illi et quib. dicerent non inuenientes: muti penitus sunt effecti. **T**unc impator nimium p. tra eos furore repletus increpare eos cepit. **C**ur ab v. n. a puella tam turpiter se vinci p. m. itterēt. **T**ac. v. rus m. gr. aliorū sic ait. **N**oueris imperator q. null. v. n. q. an nos stare potuit: quin cōt. n. uo vinceretur. **H**ec at puella in qua spiritus dei loquit. sic nos in admirationē p. uertit: vt p. tra xpm. aliqd. dicere aut omīno nesciamus: aut penit. formidē. **Q**uā impator p. s. t. āter fatemur: q. nisi p. b. abiliorem sentētiam de dijs quos vsq. nūc colim. p. tuleris: ecce oēs ad xpm. p. uertimur. **A**udiens hec tyrānus nimio furore succēsus: oēs in medio ciuitatis cremari iussit. **A**t virgo catherina ipso p. s. o. rtās ad martyriū p. stan. tes effecit et de fide diligēter instruxit. **C**uz ergo signo crucis muniti flāmis fuissent in iecti: ita aiās d. nō reddiderūt: vt nec capilli: nec vestimēta eoz. ab igne in aliq. leberent.

Qualiter dō reginam prozorem maritij: et
porphirium cum dūctis militib⁹ ad fidem
xp̄i deduxit dicem⁹ in sequenti mysterio

De patientia sancte catherine: et glorioſo
martyrio eius. *Capitulum iij.*

Terciu⁹ mysteriū cōtemplandū de bea-
ta catherina dī patientie. Tulit dōe3
patienter pro xp̄o: maxime tria.

Primo incarcerationem.

Secundo rotationem.

Tercio decollationem.

Primo tulit incarcerationē. Vidēs nā
q3 **M**axim⁹ q non posset animū catheri-
ne mollire: **F**ulſit eaz spoliata ſcorpionib⁹
cedit: celam in obſcurū carcerē trudi. **I**bi
q3 duodecim dieb⁹ fame cruciari. **R**ege au-
tem pro quibusdam cauſa inſtātibus extra
regionis p̄finia procedēte: **R**egina eius ni-
mio amore ſuccēſa: cum principe militū no-
mine porphirio media nocte ad carcerē vir-
ginis properauit. **Q**uo cum regina intro-
ſſet. vixit carcerē inestimabili claritate ful-
gentem: et angelos plagas virginis perun-
gentes. **I**ncipiēſq3 virgo ei eterna gaudia
predicare: et ad fidē p̄uertens martyrij coro-
nam eidē predixit. **S**icq3 vsq3 ad mediā no-
ctem ſermonē p̄traxerūt: que cum omnia
porphiri⁹ audiuiſſet: ad pedes virginis pro-
cidit: et cum dūctis militib⁹ fidem recepit.
quia vero p duodecim dies ſine cibo tyran-
nus eam eſſe iuſſerat: xps per hos dies miſ-
ſa de celo cābiba colūba celeſti eam cibo re-
fouebat. **P**oſtmodū domin⁹ cum multitudine
angelorū et virginū eidem apparuit dicēs.
Agnosce filia creatoris tuum pro cuius no-
mine laborioſum ſubiſti conflictum. p̄ſtans
eſto quia ego tecū ſum. **R**ediens igitur im-
perator: et videns eam ſplendib⁹ orē: quā tā-
to ieiunio eſtimabat afflictam: cuſtodes car-
ceris torqueri precepit. **I**lla vero ait. **E**go
cibum non ab homine accepi: ſed xps me p
ſuum angelū enutrit. **C**ui cū dixiſſet mul-
ta verba: **I**mperator videns firmitatē ei⁹
indignat⁹ ait. **E** duobus elige tibi vnū: aut
ſacrificare vt viuas: aut exquisita ſire tor-
menta vt pereas. **E**t iſta. quecūq3 tormen-

ta poteſ cogitare ne diſſeras: quia carnem
et ſanguinem meūz chriſto offerre deſidero
ſicut ipſe p me ſemetipſū obtulit. **I**pſe eſt
deus me⁹ amator meus paſtor: et ſponſus vi-
nicus meus. **S**ecundo b̄ta catherina tu-
lit patienter rotationē. **Q**uaſit enīz quidā p-
fectus regi ſurēt vt infra tribuūz quattuor
rotas ferris ferreis et clauis acutiſſimis cir-
cūtectas p̄paret: vt taz terribile detrimē-
tum virgine3 diſſecaret: et ceteros xp̄ianos
tam dire mortis exemplū terreret. **P**roina-
tumq3 eſt vt due rote vno ordine voluerēt.
due at p̄rio impetu agerēt: vt ille deoſq3
lacerādo cōtraherēt. **I**pſe repugnātes ſur-
ſus deuorātes impingerēt. **T**ūc vgo cathy-
rina dñm exorauit vt ad laudē ſui nois et cō-
uerſionē ppli circūaſtāt3 ipſaz machinā diſſi-
paret. **E**t ecce angel⁹ molā illā cū tanto im-
petu diuellēdo p̄cuſſit: q3 quattuor milia gētili-
um interemit. **R**egina at q deſup h⁹ alpicie-
bat: et vsq3 tūc ſe celauerat: ſtatiz deſcēdens
impatozem de tāta ſeuicia dñi⁹ increpauit.
Rex at cū regina ſacrificare cōtēneret: inſi-
ſit eā extractis p̄us mamill⁹ decollari. **Q**ue
cum ad martyriū deducereſ catherinas pro-
gaut vt p ſe dñz p̄careſ. **Q**ue r̄idit. **N**eti-
meas a do dila cū regina: q3 tibi hodie p trāſi-
torio regno p̄mutabiſ eternūz. **E**t p mo: tali
ſponſo tibi immortalē acq̄ies. **D**ucta igitur
fuit extra ciuitatē et miniſtri mamillas eius
ferreis haſtilib⁹ euellētes: tandē caput p̄ci-
derunt. **C**ui⁹ corp⁹ porphiri⁹ rapiēs ſepeli-
uit. **S**equētī at die cū de corp⁹ regine que-
ſtio fieret: et multos et hoc ad ſupplicii p-
trahī tyrānus iuberet. **P**orphirius p̄rum-
pens in medio exclamauit. **E**go ſūz q xp̄i ſa-
mulā ſepeliri: et fidē xp̄i recepi. **C**ōfeſſi ad
huc ſunt p̄militones ei⁹ fidē ſuſcepſiſſe ieſu
xp̄i. **Q**uare p̄cepit ceſar oēs decollari: et cor-
porū eorū canī⁹ diſmitti. **T**ercio b̄ta ca-
therina patienter tulit decollationē. **N**ā cūz
nullo terrore nec p̄cibus aut p̄miſſis a fide
et amore xp̄i poſſz amoueri: data ſup eā ſen-
tentia decollari iubeſ. **Q**ue cum ad locum
ducta fuiſſz erectis in celū ocul⁹ orauit dicēs
Spes et ſalus credētium. **D**ec⁹ et gloria

virginū. **J**esu rex bone obsecro te: vt quicūq; passionis mee memoriā egerit: seu in exitu anime sue vel in quacūq; necessitate me inuocauerit: tue propiciationis psequatur effectū. **F**acta est vox ad eam dicens: **V**eni dilecta mea: ip̄osa mea speciosa mea. **E**cce tibi celi ianuā est aperta. **N**az & his q; passionē tuam celebrauerint: optata p̄fēdia p̄mitto de celis. **P**er̄ cum decollata fuisset: de ei⁹ corpore p̄ sanguine lac emanauit. **A**ngeli at̄ corpus ei⁹ accipietes: ab illo loco vsq; ad mōre sinay itinere dierū virginē debuxerūt: & ibidē honorifice sepelierunt. **E**t cuius ossib⁹ oleū indefinenter emanat: quod cunctoꝝ debiliū membra sanat. **P**ascha est autē anno dñi tricesimo & decimo. **A**nima vero illius ad ethera regna volauit permanens leta cum xp̄o. **Q**ui sit benedictus p̄ omnia secula seculorū. **A**men.

Sermo sexagesimū sextus de fide sancte cecilie virginis & martyris: ob quā xp̄s eam suā sponsam fecit.

Ponsabo te mihi in fide dei viuenti. **V**erba sunt ista originaliter **P**see. ij. c. **C**ū anima rationalis fide formata se exornat: a deo grata efficitur regi seculorū immortalis & inuisibili deo vt illam dignetur spirituali castoq; matrimonio sibi copulare. **N**ec retrahit celsitudine maiestatis sue: q̄ infinita ē. quinimmo ex abūdāti charitate sua creaturam ipsam ad sui vniōē trahit: facitq; illaz extra terminos nature p̄cedere. **Q**ui enī potuit opari natura illa que de beata virginē cecilia leguntur. vnde in ea tāta puritas mentis: vt virginitatē vnq; voluerit deserre. vnde tāta sapiētia tātare facundia: vt valerianū sponsum suū fratrēq; eius tiburētium: non solū ad fidē: sed etiā ad martirij triūphum perduxerit. **V**nde deniq; tāta p̄stantia vt nec tormenta: nec violentā mortem horruerit nisi ex p̄sentia sponsi sui: q̄ gratiam illi porrigebat indefinenter. **P**ropterea in p̄nti s̄mone de ipsa puella sanctis

simā locutur: ab fidē ei⁹ mētes n̄ras at̄cōsq; dtemus. **Q**ui vt verba proposita dicit: de sponsata fuit xp̄o in fide p̄fecta. de qua tria mysteria proponim⁹ contemplāda.

Primū dicit p̄mendationis.

Secundū approbationis.

Tercium defensionis.

Quā maxime p̄mendāda est b̄ta **C**ecilia eo q̄ habuit fidē: q̄ virtus est: & p̄ma in ordīne aliarū virtutū: & in cecilia magna fuit.

Capitulum primum.

Primū mysteriū p̄templandū de fide beate **C**ecilie d̄r p̄mendationis. **N**az fuit in ea fides xp̄i: de qua in sua legēda sic p̄mendatur. **C**ecilia v̄go clarissima ex nobili genere exorta: ob ip̄is cunabulis in fide xp̄i nutrita absconditū semp̄ euāgelium xp̄i gerebat in pectore: & non dieb⁹ neq; noctibus colloquijs diuinis & oratōe cessabat: suāq; virginitatē p̄seruari a dño exorabat. **S**z in hac parte de ipsa fide tria proponimus dubia declaranda.

Primū vtrū fides sit virtus.

Secundū vtrū fides sit prima virtutum.

Tercū vtrum fides possit esse maior in vno q̄ in alio.

Ad primū dubium respondem⁹ q̄ fides sit virt⁹. **E**t hoc probari p̄t s̄m **B**onaūturam in suo iij. di. xxiij. **E**t **T**homā fa. se. q. iij. multiplicatione. **P**rima est. quia fides hominē iustificat. **V**nde ad **R**oma. v. ca. ait apostol⁹. **I**ustificati ex fide pacē habeamus. **E**t vt **A**risto. docet in v. **E**thico. **I**usticia est tota virtus. **S**ecūda rō est: q̄ fides est principiū nostre salutis. vñ xp̄s luce vij. ca. **M**arci v. ca. **M**atthei ix. ca. & **L**uce xviij. c. dixit. **F**ides tue saluū fecit. **E**t **M**arci vlti. c. **Q**ui crediderit & baptizatus fuerit salu⁹ erit. **T**ercia rō q̄ fides placz deo **V**n̄ **E**cclāstici. j. c. scribit. **B**ēplacitū ē deo fides & m̄suetudo. **E**t ad hebreos xj. c. **S**i ne fide impossibile ē placere deo. **E**t ad galathas iij. c. **Q**ui ex fide sunt hi sunt filij abrahe. **E**t iōānis. j. ca. **D**ebit eis p̄tatez filios dei fieri: his q̄ credūt in nōie ei⁹. **Q**uarta rō q̄re fides est virt⁹: q̄ opponit infidei

Itaque est viciū. Hinc est q̄ fides a san-
ctis magnificatur. vñ. j. Petri dñ. Resistite
fortes in fide. Et ad Epheseos vñ. ca. In
omnibus sumētes scūtū fidei. Et ad Hebre-
os vñ. ca. Gācti p̄ fidē vicerūt regna: opera
tū sunt iusticiā: adepti sunt repromissiones.
Et ibi ap̄lus magnificat fidē scōz patrum.
Sed p̄tra obijciunt aliq̄ pbantes q̄ fides
non sit virtus? Nam virtus ordinat ad bonū
q̄ vt inquit Aristo. in ij. Ethic. Virtus est q̄
bonū facit habentes. sed fides ordinatur ad
verū: ergo non est virtus? Ad hoc rñdet tho-
mas vbi. s. q̄ verū est: bonū intellectus? cum
sit perfectio ipsi. et ideo in quātum p̄ fidez
intellectus determinat in verū: fides habet
ordinē in quodā bonū. Credere nāq̄ est a-
ctus intellectus assentiens verō ex impio vo-
luntatis. Ad hoc at̄ q̄ iste actus sit perfectus?
duo requirūtur. Quoz vnū est vt infallibi-
liter intellectus tendat ad suū bonū quod est
verū. Alius est vt infallibiliter ordinē ad
vltimū finem: propter quem volūtas assen-
tit vero. Iterū arguit q̄ fides non sit vir-
tus: quia nulla virtus est in demonibus: sed
fides est in demonibz. de quibus bñ Jaco-
bi. ij. ca. Demones credūt et cōtremiscūt: er-
go fides non est virtus. Ad hoc iterum di-
cit Tho. q̄ volūtas pōt mouere intellectū
ad assentiendū que sunt fidei ex duobz. Vñ
no mō ex ordine volūtatīs ad bonum: et sic
credere est actus laudabilis. Alio mō q̄ in-
tellectus quincitur ad hoc q̄ iudicet eē cre-
dendū: his q̄ dicūtur: licet non quincatur p̄
euidentiā rei. Sicut si aliquis ppheta pro-
nunciaret in sermone dñi aliqd futurū adhi-
bens signū mortuū suscitādo: ex hoc signū cō-
uincere intellectus videntis: vt cognosce-
ret manifeste hec bicia a deo: qui non menti-
tur: licet futurū qd̄ predicatur in se euidens
non esset. In fidelibz ergo xpi laudatur fi-
des s̄m primū modū: et s̄m hoc nō est in de-
monibus sed solū secūdo modo. vidēt enim
multa manifesta iudicia ex quibz percipiūt
doctrinā ecclesie eē a deo: quibz ipi res ipas
quas ecclesia docet non vidēt: puta deuz eē
trīnū et vnū: vel aliqua huiusmodi. Quare

fides demonum est quodāmodo coacta ex
signoz euidētia: et iō non pertinet ad laudē
volūtatīs ipsoz quod credūt. Secūdoz
dubium fuit vtrū fides sit prima virtutū.
Et ad hoc rñdet Tho. q̄ aliquid potest esse
p̄us altero dupliciter. Vno mō per se. Alio
mō per accidēs. Per se quidē inter oēs vir-
tutes p̄ma est fides. Cum em̄ in agibilibus
finis sit principiū: necesse est vtutes theolo-
gicas quoz obiectū est vltimū finis esse po-
res ceteris vtutibz. Ipse at̄ vltimus finis
oportet vt prius sit in intellectu q̄ in volū-
tate: quia volūtas non fer̄ in aliqd. nisi pro-
ut est in intellectu apprehēsus. Vñ cuz vlti-
mus finis sit quidē in volūtate per spem et
charitatē. In intellectu at̄ per fidē necesse
est q̄ fides sit prima inter oēs vtutes: q̄ na-
turalis cognitio non pōt attingere ad deū
s̄m q̄ est obiectū beatitudinis p̄ut tēdit in
ipsum spēs et charitas. Sed p̄ accidēs pōt
aliqua vtus prior eē fide: in quantum remo-
uet impedimēta credēdi: sicut fortitudo re-
mouet inordinatū timorē impediētem fi-
dem: et humilitas remouet supbiā: p̄ quā in-
tellectus recusat se s̄mittere veritati fidei:
et sic de alijs vtutibus: quibz nō sint vere vir-
tutes nisi p̄supposita fide s̄m Augustinū
p̄tra iulianū. Terciū dubiū fuit vtrū fides
possit eē maior in vno q̄ in alio. Et di-
cit Tho. s̄a. s̄e. q. v. q̄ sic. Quia vbicūq̄ in-
uenitur parū et magnū: ibi inueniūt magis et
minus: sed in fide inueniūt magnū et parū.
Dixit em̄ dñs petro Matthei xij. Mō-
ce fidei quare dubitasti. Et chanaanec dicit.
Matthei xv. O mulier magna ē fides tua:
quare fides pōt esse maior in vno q̄ in alio.
Sciendū tñ q̄ quātitas habet ex duobz at-
tendi potest. Vno mō ex obiecto. Alio mō
s̄m participationē s̄biecti. Obiectū autē fi-
dei pōt dupliciter p̄siderari. Vno mō scōm
formalem rōnem. Alio mō s̄m ea q̄ mate-
rialiter proponūtur. Formale obiectum fi-
dei est vnū et simplex. sc̄. veritas p̄ma. vñ ex
hac parte fides nō diuersificat in credenti-
bus sed est vna specie in omnibus. S̄z ea que
materialiter credēda pponunt: sunt plura.

Et fm hoc pot vnus homo plura explicite credere q̄ alius: et sic in vno p̄ esse maior: si des fm maiorem fidei explicationem. Si vero p̄sideret fides fm participationē subiecti, hoc contingit dupl̄r. Nam actus fidei p̄cedit ex intellectu et ex volūtate, p̄t ergo fides in vno dici maior q̄ in alio ex pte intellectus p̄pter maiorem certitudinem et firmitatem. Alio mō ex pte volūtatis p̄pter maiorem p̄mp̄ritudinem seu deuotionem vel cōfidentiam. Magna ergo fuit fides beate cecilie q̄ p̄pter ch̄m omnia hui⁹ secularia contempnit. Et cū cūda iuueni nomine valeriano desponsata fuisset: et dies nuptiarū instituta esset: illa subitus ad carnē cilicio erat induta: et super deauratis vestib⁹ regebatur: et cantatib⁹ organis illa in corde suo soli deo decantabat dicēs. Fiat dñe cor meum et corp⁹ meū immaculatū vt n̄ pfundar. Et biuani ac triuani ieiunijs orās commendabat dño quod timebat. Inuitabat ā gelos p̄cib⁹: lachrymis interpellabat apolo: et scā agmina omnia ch̄so faulantis exorabat: vt suis eam deprecationib⁹ adiuuaret suo dño publiciciam cōmendantem. Illū minata puella. O fidelis cecilia. O scia omni laude digna. iuuēcula erat: pulchra: nobilis: et sp̄so clarissio trabita. et tñ cūcta seculi blādimenta spernebat.

Quali fides beate cecilie fuit approbata. eo q̄ valerian⁹ fuit de illa p̄monit⁹ ex visionē: et q̄ angel⁹ visibiliter insperit: atq̄ tute dei frater eius fuit ad fidem p̄uersus.

Caplm ij

Secūm mysteriū cōtemplandum de fide beatissime cecilie dñi approbationis. Sūt nāq̄ fides ei⁹ a deo approbata et p̄firmata: dñi illā docere conata est suū sp̄s suū valerianū. habuit quidē illa tria veritat⁹ testimonia.

Prīmū fuit mirabil⁹ appitio.

Secūm angelica colloctio.

Tercū fraternalis p̄uersio.

Prīmū testimoniū qd̄ habuit valerian⁹ de veritate fidei dñi mirabil⁹ apparitio. vt enim scribit in legenda. Dñi venit nox in qua

cum cecilia suscipere debebat secreta cubilicetia dixit ei cecilia. **O** dulcissime atq̄ amantissime iuuenis. Est misteriū qd̄ tibi p̄fitear si modo tu iuratus asseras tota te illud obsequiā custodire. **I**urat valerian⁹ se illud nulla necessitate detegere: nulla p̄dere rōne. **T**ūc illa ait: Angelū dei habeo amatorem qui nimio zelo custodit corp⁹ meū: hic si vel leuiter senserit q̄ tu me polluto amore contingas: statim feriet te et amittes florē tuē q̄tissime iuuentutis. **S**i autē cognouerit q̄ me sincero amore diligas ita quoq̄ diliget te: sicut me et ostendet tibi grām suā. **T**ūc valerian⁹ nutu dei correptus ait. **S**i vis vt credam tibi ip̄m angelū mihi oñde. et si vere p̄bauero q̄ angel⁹ sit faciam qd̄ hortar⁹. **S**i at virum aliū diligiste et ipsum gladio feriam. **C**ui cecilia dixit. **S**i in deū verum credideris et baptizari te p̄miseris: ipsū viderē valebis: vade igit in terciū miliarium ab vrbe: via que appia nūcupat⁹. et paup̄ib⁹ quos illic inuenies dices: **C**ecilia me misit ad vos vt oñdatis mihi scm̄ senem vrbānū qm̄ ad ip̄m habeo secreta mandata q̄ p̄ferā. **P**unc cū videris indica ei omnia vba mea. et postq̄ ab eo purificatus fueris: et reueris angelū ipsum videbis. **T**ūc valerian⁹ p̄rexit. et fm signa que acceperat sanctū vrbānū ep̄m intra sepulchra martyriū latitantē inuenit. **T**unc ei omnia vba cecilie dixisset: al le man⁹ ad celum expandens ait. **D**ñe ih̄sū ch̄riste seminator casti cōsiliij suscipe seminij fruct⁹ q̄s in cecilia seminasti. **D**ñe ih̄sū pastor bone. **C**ecilia famula tua quasi ap̄is tibi argumentosa deseruit. **N**am sponsum quē q̄ si leonem ferocem accepit ad te quasi agnū mansuetissimū destinauit. **E**t ecce subito apparuit sene quidā nūciv⁹ vestib⁹ inibat⁹: tenens librum aureis l̄ris scriptum. **Q**uē videns valerian⁹ p̄e nimio timore q̄si mortuus cecidit. **E**t a sene leuat⁹ sic legit. **D**ñs deus: vna fides: vnū baptisma: vn⁹ de⁹ et pat oim̄ qui est sup̄ oēs et sup̄ omnia et in omnibus nob̄. **T**unc hec legiss⁹ dixit ei senior. **C**re dis ita esse. an adhuc dubitas? **T**unc ille exclamans dixit. **N**on est aliud quod verius

B i

possit credi sibi celo. **S**tatimq; illo bisparente valeriano a scto vrbano baptisma suscepit. **P**ecudum testimoniu qd habuit valerianus de veritate fidei d: angelica collocutio. Rediens naq; ab ceciliam illa cum angelo loquentem inuenit. **A**ngel' at duas coroas ex rosas et lilys in manu habebat: et vna cecilie alteram valeriano tradidit dicens. **I**stas coronas immaculato corde et mundo corpore custodite: quas de paradiso dei ad vos attuli: nec vnq; marcescent: nec odorem amittent: nec ab alijs nisi quib' castitas placuerit videri poterunt. **Q**uante valeriane: quia vtili consilio credidisti: pete qd cuq; volueris. **C**ui valerian'. **N**ihil mihi in hac vi a dulci' extitit: q; vnicus frateris mei affect'. **P**eto igitur vt et ipse mecu veritatem agnoscat. **C**ui angel' placet dno petito tua et ambo cu palma martyrij ad deum venietis. **T**ercius testimoniu qd habuit valerian' de veritate fidei d: fraternal conuersio. **I**ngressus naq; tiburci' fr' valeriani: cu nimiu rosaru sensisset odorem: dixit. **D**iro: hoc tepe Rosus hic odor et lilior vnde respirat. **C**ui valerianus. **C**oronas habem' quas oculi videre non pualent: roseo colore et niueo candore s'nanates. **E**t sicut me interpellate odor' sensisti: sic et si crederis videre valebis. **C**ui tiburcius. **I**n somnis hoc audio: an in veritate ista tu loqueris valeriane. **C**ui valerian'. **I**n somnis vsq; mo fuim': sed iam nuc in veritate manem'. **A**d quem tiburcius. **P**u hec nosti. **E**t valerian'. **A**ngel' dei me docuit: qu' tu videre poteris si purificat' fueris: et omib' idolis abrenu'ciaueris. **T**uc cecilia et videnter ostendit ei omnia idola esse spernenda. **I**ta vt tiburti' diceret. **Q**ui ista non crebit pecus est. **T**uc cecilia osculans pecc' ei' dixit. **P**ossie fateor te meum esse cognatum. **S**icut enim amor dei fr'em tuu mihi pingu fecit: ita te mihi cognatum faciet ptemp' idolor. **V**ade ergo cu fr'e tuo vt purificationem recipas: et angelicos vult' videre valeas. dixitq; **T**iburci' fratri suo. **P**rosecro frater: vt mihi dicas ad quem me ducturus es. **C**ui valerian'. **A**d vrbani ep'm. **C**ui tu

burcius de illo vrbano dicis qui toties damnatus est et adhuc in latebris p'morat'. **T**uc cecilia multa sibi p'dicauit de vita futura: de passione iesu xpi et alijs ad fidem p'tinetib'. **Q**uare tiburci' totus compunct': fratri suo dixit. **M**iserere mei et p'bu' me ad hoies d: vt purificationem accipia. **D**uct' ergo et purificatus angelos dei sepe videbat: et omnia q' postulabat protin' obtinebat.

Quare fides cecilie fuit instrumentum vt fides xpi defedere triplici martyrio. **C**apitulum tertium

Terciu miseriu p'templandum de fide beate cecilie d: defensionis. **F**uit q'ppe instrumentum vt fides xpi triplici martyrio defenderet.

Prio martyrio valeriani tiburcij et maximi. **S**cdo martyrio suo p'prio.

Tercio martyrio vrbani pontifici.

Primo fides xpi sustentata fuit martyrio valeriani: burcij et maximi. **N**a p' susceptum baptisma: valerian' et tiburci' electio finis infitebat: et sc'oz corpora quos almas xpi p'fect' occiderat: sepulture tradebat. **Q**uos almach' ad se vocans: cur danatos p' suis scelerib' sepeliant: inquisiuit. **C**ui tiburci'. **P**tinam serui essemus eoz: quos tu damnatos appellas: qui contempser' quod videtur esse et non est: et inuener' illud qd non videt esse et est. **C**ui p'fectus. **Q**uid na est illud. **E**t tiburci'. qd videt esse et non est. **E** omne qd in hoc mudo est: qd hoies ad non esse pducit. **Q**d vero non videt esse et est: est vita iustoz et pena maloz. **C**ui p'fectus. **N**on puto q' mente tua loquaris. **T**uc tu. **B**etastare valerianus dicens ei. **Q**ui non est sani capitis frater tu'. tu saltem poter' sapienter dare r'sum. **C**onstat plurimu vos errare: qui gaudia respuit' et omnia inimica gaudij affectatis. **T**uc valerianus se vidisse ait. **g**laciali tempe ociosos iocantes et oparios agricolas deridentes. **S**ed estiuo tempore dum aduenissent gl'osi fruct' labor' gaudetibus illis: qui putabant vni ceperit flere q' videbant vrbani. **S**ic et nos. **H**unc quibez sustinem' ignominia et laborem. **I**n futuro

ut recipiemus gl'am & eternam mercedem. **P**os
 ut nunc habetis transitorio gaudium. **I**n futu
 ro autem eternum inuenietis interitum. **C**ui pfe
 ctus. **E**rgo nos invictissimi principes eter
 num habebimus? **L**actum & p'one villissime eter
 num possidebunt gaudium. **C**ui valerianus? **P**o
 montones estis non principes t'pe v'ro nati
 citi? **M**orituri. & deo rationem p' omnibus rebus
 ruri. **D**ixit autem prefectus. quibus immoramur ver
 bis. **O**fferre dijs libamina & ille habet abi
 te. **S**ancti r'iderunt. **N**os deo vero q'ntibie
 sacrificium exhibemus? **Q**uibus prefectus q'd est
 nomen eius? **C**ui valerianus? **N**on est ei inueni
 re non poteris: etiam si penitus volaueris.
Prefectus dixit. ergo nomen dei iupis non est
 cui valerianus? **N**omen est homicidæ & stu
 pratoris. **A**l' quæ almachi? **E**rgo totus mundus
 errat: & tu cum fratre tuo verum deum noscis. **V**a
 lerianus r'isidit. nos soli non sumus: sed innume
 rabili multitudo hæc sanctitatem recepit. **T**ra
 dunt ergo sancti in custodiam maximam. **Q**ui
 b' ille ait. **O** iuuentutis flos purpureus. o ger
 manus fraternitatis affectus. quod ad mortem
 quasi ad epulas festinatis. **C**ui valerianus ait
 Da si credeturum se promitteret: gl'am eorum
 post mortem videret. **C**redidit maximus: & o
 nis eius familia. **A**c vniuersi carnifices cre
 diderunt. & a sc'o vrbano q' illuc occulte ve
 baptisma suscepit. **I**gitur dum auroa finem
 daret cecilia p'gens ad eos exclamavit dicens
Eya milites christi abijcite opera tenebrarum
 & induamini arma lucis. **Q**uarto i' miliario ab
 vrbis sancti ad statuum iouis ducunt. **E**t dum
 sacrificare nolent pariter decollant. **T**unc
 maximus cum iuramento asseruit se in hora pas
 sionis eorum angelos fulgentes viderisse & ad
 eos quasi g'gines de thalamo exentes quas
 in gremio suo in celum ageli detulerunt. **A**l'ma
 chi? **D**o audiebat maximus christianum effectum esse
 cum plumbatis tamdiu cedi fecit quousq' sp'm
 exhalauit. **C**ui corpus sancta cecilia iuxta va
 lerianum & tiburcium sepeliuit. **S**ecundo fides
 christi authenticata fuit martyrio. **P**rio b'te ce
 cilie. **I**n quibus cum almachi facultates va
 leriani & tiburci. cecilia coram se fecit affare
Iussitq' vt idos immolaret: aut si magis mor

tis acciperet. **T**unc autem ad hoc ab apparitoribus
 b' vixeret: & illi vehementer fletet: eo q' pu
 ella tam decora & nobil' vitro se morti trade
 ret. **D**ixit ad eos. **H**oc boni iuvenes non est iu
 ventutem p'bere: sed mutare. **M**ultaq' eis d
 fide christi & futura vita b'ta p'suasit. **Q**uæ ex
 clamantes illi dixerunt. **C**redimus christum verum
 esse deum qui talē famulū possidet. **D**ocato g'
 vrbano ep'o quadringenti & amplius baptiza
 ti sunt. **T**unc almachi sc'am ceciliam ad se ad
 uocans: biuit cum ipsa de fide p'tendit. **T**adē
 ab ipsa r'onabil' superat: iussit illam ad domū
 suam reduci. **B**isq' tota nocte & die bulien
 te balneo concremari: que quasi in loco fri
 gido mansit: nec modicum saltem sudoris per
 lenfit. **Q**uod cum audisset almachi iussit eam in
 ipso balneo decollari: quā spiculator tribus
 tribus in collo percussit: sed tñ caput ei' ap'utare
 non potuit. **E**t q' decretum erat ne q'nta p'
 cussionem decollandus acciperet: eam semivivē
 uentē cruent' carnis ex derelictis die bulien
 superuivens: omnia q' habebat paup'ibus tradi
 dit. **E**t o's quos ad fidei p'uerterat vrbano
 ep'o p'medauit dicens. **T**ribuanas inducias
 mihi postulaui: vt hos tue beatitudinis p'mē
 darem: & hæc domū meā in eccl'ia p'secraret.
Sanctus autem vrbano corp' eius inter ep'os
 sepeliuit: & domū suam vt rogauerat in ec
 clesiam p'secrauit. **T**ercio fides cecilie fu
 it defensata martyrio beati vrbani. **P**ic vt
 legitur in officio eccl'ie: fuit natidæ romanus
 ex p're pontiano: qui sedebat annos octo men
 ses vndecim: dies vndecim. **P**ost multa v'o
 ab eo circa p'uerfionem paganorum laudabili
 ter gesta. **A**lmachi p'nominat' in q'nti eū fe
 cit & in quodā antro cum tribus p'rebiteris tri
 bus diaconibus reperit. & in carcerem missus ē
Post hoc plumbatis cum socijs cecilius est: &
 iterum in carcere reclusus vbi tres tribuōs
 ad se venientes cum eū de carceris anoli
 no scūs vrbano baptizauit. **A**udito q' anoli
 nus christianus factus ē: p'fecto r'el'isit & sa
 crificare renūns decollatur. **S**anctus vero
 vrbano socij capitalem suam accepit.
Sed statim almachi a demone arripit &
 deos suos blasphemias christianos inuit' ma

gnificans a demone suffocari: Quod ei⁹ v^o
or: manentia videns cū filia sua lucina & to
ta familia a sancto fortunato p^o b^o baptis
mū suscepit: & post hoc sanctorū corp^o a hono
rifice sepeliunt. Ecce quales fruct⁹ p^o duxit
fides cecile cuius exemplo miracul⁹ & doc
trina tanta multitudo peruenit ad christum
Merito igitur desponsauit eā: tribuitq⁹ co
ronam eterne beatitudinis. In qua glorio
sa residebit p^o infinita sc^ola sc^olo⁹ Amē.
¶ G^oermo sexagesimū septim⁹ de fide in
uictissima beate lucie v^oginis miraculane.

Enit sponsus et que
parate erant intrauerūt cum eo ad
nuptias. Verba sunt redemptor^{is}
n^ori: originaliter Matthei xxy. ca.
& in euāgelio hodierno. Promit
titur merces eterne vite omnib⁹ qui credūt
in christū filiū dei de virgine natum. Vñ sal
uator ipse iohānis iij. ca. dicebat. Exaltari o
portet filiū hōis: vt omīs qui credit in ipso
non pereat: s^z habeat vitam eternā. Et vi^o
ca. Nec est volūtas patris mei qui misit me
vt omīs q^o videt filium: & credit in eum ha
beat vitam eternā. Et itē eodē ca. Amen
amen dico vob⁹ qui credit in me habet vitā
eternam. Et xi. ca. Ego sum resurrectio et
vita. Qui credit in me etiā si mortu⁹ fue
rit viuet. Et omnis qui viuit & credit in me
non moriet⁹ in eternū. Et eodē ca. Si cre
bideris videbis glām dei. Propterea beati
ssima v^ogo lucia fidem iesu christi p^o sue anime
ornamento suscipiens: ad nuptias delicatas
paradisī peruenit. Qua de re ipam laudib⁹
p^osequi cupientes: in solemnitate ei⁹: ad suā
fidem vertem⁹ fimonem. De qua tria misse
ria p^oponim⁹ p^otemplanda.

Primū d^o infusione

Secundū roborationis

Tercium p^osumationis

Qualiter fides infusa fuit aniē beate lu
cie a deo: & quō meritorū est credere: & q^o fi
des informis sit bonū dei

Capitū primū

Primū mīsterium p^otemplandū de fi

de beate lucie dicī infusione. Nam fuit in
eā vīna fides & forata: qm⁹ de⁹ infudit illā ei⁹
menti: atq⁹ feruētē christi p^ofessa est. in quē
perfecte credidit. Sed in hac parte tria du
bia declarē⁹.

Primū vtrū credere sit meritorū

Secundū vtrū fides sit aīe infusa a deo

Tercium vtrū fides informis sit bonū dei

Ad primū dubiū rīdet Aug⁹ sup iohāne
dicens. Sicut in radice arboris nulla appa
ret spēs pulchritudinis: & tñ quicq^o est in ar
bore de coris ex illa p^ocedit. Sic ex fidi hū
mitate: quicq^o meriti: quō beatitudinis
aīa susceperit: ex fidei fundamētō p^oce
dit. Vñce⁹ vero Tho. sa. se. q. iij. ait. Quā
act⁹ nostri sunt meritorij: inquatū p^ocedunt
ex libero arbitrio moto a deo p^o grām. Et
quo omnis act⁹ humanus q^o b^oijctur libero
arbitrio si sit relatus in deum pōt esse meri
torius. Ipsum at credere est act⁹ intellect⁹
assentientis veritati diuine: ex imperio vo
lūtatis a deo mote per grām. Et sic b^oiacet
libero arbitrio in ordine ad deū: vñ act⁹ fidi
potest esse meritorij. Sed p^otra obijcit ali
quis sic Ille qui assentit alicui credēdo: aut
habz cām sufficienter inducentem ipsū ad
crepēdū: aut non. Si sic tūc non videt hoc
ei esse meritorij: q^o nō est ei iā liberū crede
re & nō credere. Si aut non h^z sufficiens indu
ctiū ad credēdū: tūc leuitatis est credere.
Iuxta illud Eccl^oas. xij. ca. Qui cito credit
leuis est corde: & sic nō videt meritorium eē
Ad hoc ita rīdet Tho. q^o ille qui credit ha
bet sufficiens inductiū ad credēdū. Induc
tū enim auctoritate diuine doctrine mi
raculis p^ofirmate: et q^o plus est interiori in
stinctu ducitur dictantis: vñde nō leuif cre
dit: q^o tñ non habet sufficiens inductiū ad
sciendū. ideo nō tollit rō meriti.

¶ Secundū dubium fuit vtrū fides sit in
fusa aīe a deo. Et ad hoc rīdet ap^ols ab ephē
sios ij. ca. dicens. Grā saluati estis p^o fidem &
non ex vobis: dei enim donū est. Florāz
tñ fm Tho. sa. se. q. vij. q^o ad fidem duo re
quirunt. quoz vnū est. vt hōi credibilia p^o
ponant⁹: qd requirit⁹ ad h^o q^o homo aliquo

explicite credat. Aliud autem quod ad fidem requiritur est assensus credentis ad ea quae proponuntur. Quatuor ergo ad primum horum necesse est. quod fides sit a deo. Ea enim que sunt fidei excedunt posnam humanam. unde non cadunt in contemplatione hominis sine cognitione nisi deo revelante. Sed quibusdam quidam immediate revelantur a deo: sicut sunt revelata apostolis et prophetis. Quibusdam autem proponuntur a deo mittente fidei predicatorum. Quatuor vero ad secundum scilicet ad assensum in hominis ad ea quae sunt fidei potest considerari dupliciter. Una quidem exterior inducens: sicut miraculum visum: vel persuasio hominis fidei docentis: quorum neutrum est sufficiens causa videtur enim idem miraculum et audiendum eademque predicationem siue doctrinam: quidam credunt: quidam non credunt. Et ideo oportet ponere aliam causam interiore: quae movet hominem interiorum ad assensum: huiusmodi quae sunt fidei: hanc autem causam pelagianus ponebat solum libere arbitrium hominis. Et propter hoc dicebant quod intuitus fidei est ex nobis in quantum scilicet ex nobis est: quod patet sum ad assensum: huiusmodi quae sunt fidei sunt. Sed presumptio fidei est a deo: propter quod nobis proponit ea quae credere debemus. Huius est falsum: quod cum homo assentire deo huiusmodi quae sunt fidei eleuetur super naturam suam. oportet quod hoc infusetur ei ex supernaturali principium interius movente. quod est deus. Et ideo fides quantum ad assensum qui est principalis actus fidei est a deo interiorum movente per gratiam. Tercium dubium fuit utrum fides informis sit bonum dei. Et ad hoc respondetur quod sic. Nam glossa. ad Corinthios. xiiij. ca. ait. Fides quae est sine charitate est bonum dei. Si autem obijceretur quod fides informis est quod imperfectum: et opera dei sunt perfecta. ut dicitur Deuteronomio. xxiij. ca. si fides informis non est opus dei. Respondetur. Thoma. quod fides informis et si non sit perfecta simpliciter perfectione virtutis: est tamen perfecta quoad perfectionem que sufficit ad fidei usum. Item posset quis instare sic. Quocumque deus sanat totaliter sanat: unde de christo dixit Iohannis vii. ca. Totum hominem sanum feci: sed per fidem homo sanat ab infidelitate. Quicunque ergo bonum dei accipit simul sanat ab omnibus peccatis. Sed hoc non fit nisi per fidem formatam: si sola fides formata est de-

num dei: et non fides informis. Ad hoc citatur Thoma. quod ille qui accipit fidem a deo quicunque absque charitate non simpliciter sanat. sed sanatur secundum quid. scilicet cesset de tali peccato. hoc autem frequenter contingit: quod aliquis desinit ab uno actu peccati: etiam hoc deo faciente. quod tamen ab actu alterius peccati non desinit: propter iniquitatem suggerente. Et per hanc modum datur aliquis a deo homini: quod crederet: non tamen datur ei charitas. Sicut etiam datur aliquis absque charitate bonum prophetie. vel aliquid simile. In hoc itaque quod relucet bonitas summi dei: quod etiam peccatoribus sua bona gratis data largitur. Quia enim multum absque charitate operetur actus bonos ex genere: ut deo et ecclesie obediant: a deo pervenit quod alij absque charitate firmiter et simpliciter credant ex fonte divine pietatis hominem adjuvantia precebit. Si vero aliquis fidei formatam habet: aut per charitatem et opera bona a bono deo efficiente idipsum recipiunt. Ipse ergo hanc lucie virginis tribuit: quia ipsa libenter propter totam se domine voluntati commisit. Erantque opera eius sancta: iusta: recta: munda: qualia decet proleque credentes in christum.

De tribus miraculis: quibus roborata fuit fides beate lucie.

Capitulum secundum.

Secundum misterium contemplandum de fide beate lucie dicitur roboratio. Fuit enim a deo fides eius roborata triplici miraculo. Primum fuit sancte agathe visio.

Secundum matris sanatio.

Tercium corporis firmatio.

Primum miraculum quo fuit fides lucie roborata et magnificata dicitur sancte agathe visio. Audiens enim famam sancte agathe per totam siciliam divulgari: sepulchrum eius adiit cum matre sua euticia. longo iam satis tempore fluxum sanguinis incurabiliter patiente. Inter ipsam igitur missarum solennia contigit ut illud evangelium legeretur: in quo dominum mulierem ab hac passione sanasse narrat. Tunc lucia matrem dixit: si credis huiusmodi legatur credere agathe illud quod habere poterit: pro cuius nomine sustinuit passionem. Si ergo eius sepulchrum credens pergeris perfecte: continuo sanitate gaudebis. Sic recedebat

tibz cunctis. et mris et filia iuxta sepulchrum in
 orōne et rñibz. Lucia somnus arripuit. vidit
 qd agathan in medio angeloy: gemmis or
 nata stante et dicentez sibi. **V**ox mea lucia
 virgo deo deuota: quid a me petis: qd ipsa
 poteris p̄stare p̄tinuo mri sue. **N**am ecce p
 fidei tua sanata est: **S**ed dum ista loq̄mur
 increduli nos accusare p̄tendūt. **M**ulier bria
 inquit st̄ ista et leuibz p̄sonis enarrāda. **N**ā
 dixit sapiens. **M**ultos fecerūt errare sōnia
 et exciderūt sperātes in illis. **Q**uibz nos nō
 deimz. qd liz somnia possint euenire: vel a cā
 naturali: vel a cā volūtaria: vel ab influētia
 celi: vel ab illusionē: et sepe euenisse repi
 mus a volūtate creatoris: qd sic disp̄osuit in
 somnis multa miseria reuelare. **N**ōne ge
 nesis xxviii. ca. **V**idit iacob in somnis scala
 stātē sup̄ terrā: et cacumē illi tangens celuz
 angelos quoqz beati scēdentes et descēdētes
 p̄ eam: et dñm innixū scale dicentem sibi. **E**
 go sum dñs de⁹ abrahā p̄ris tui et deus isaac
 ioseph etiam vt scribit Gen̄ xl. ca. **I**nter
 ptatum est somnū p̄ncipis et p̄stozis phar
 raonis. et somnū ipsi pharaonis. vt p3 Gen̄
 xli. ca. **E**t daniel i. j. et iiij. ca. habet. qualiter
 ipse daniel reuelauit significatiōe somni
 orū nabuchodonozor regis babilonie. **M**a
 gi adhuc postqz adorauerūt ch̄m: amoniti
 fuerūt in somnis ne redirēt ad herodem. **E**t
 ioseph ab angelo in somnis instruct⁹ fuit:
 vt cuz puero iesu et virgine mri fugeret in
 egiptum: sicut recitat Mat̄th. ij. ca. **A**pu
 gentiles etiā somnia sepe aliquid significa
 re p̄pta sunt. **N**ō valeri⁹ multa de somniis
 scripsit li. j. **S**icut de somnio simonidis qui
 naufragiū euasit. **E**t de somnio mris dioni
 sij qd cū conceptū vtero haberet: sonauit se
 fatiristā parere: fatirist⁹ serpēs est de quo ti
 riaca confici⁹. **C**onsultoqz p̄digioy interp̄
 te clarissimū ac potētissimū filiū dix⁹: p̄iturā
Et ita refert alia q̄ plurima. **A**ul. at in j. de
 diuinatione ait. **E**st apud platonem qd cum
 socrates esset in custodia publica: dixit cris
 toni familiari suo se post diē terciū moritu
 rum: vidissetqz in somnia pulchritudinis ex
 imie ferāz. qd se nōie appellās diceret. home

ricum quēdam versum. **T**erclatic hile tēpe
 stas leta leuabit. qd vt dictū est sic scribit
 contigisse. **S**uetoni⁹ aut in li. de xij. cesari
 bus recitat. **Q**uo nocte p̄cedēte diē qua cesar
 occisus fuit: vxor ei⁹ in quiete vidit fastigiū
 dom⁹ labi. et cesarē in sinu suo iacētē multis
 vulneribz p̄foratū: quare somnij atrocitate
 p̄territa: eū rogare nō distitit: vt diē p̄xima
 se a curia abstineret. **D**cā sunt hec omnia vt
 oñdam: non esse qd fabulosum qd de visio
 beate lucie sup̄ explicauim⁹: sicut rei exit⁹
 vt apparebit plene p̄firmat. **S**ecūdū mi
 raculū quo fides lucie roborata fuit et vera
 declarata: dñi mris sanatio. **E**uigilās qd em a
 somno lucia mri dixit. **M**ater mea ecce sa
 nata es: p̄ ipām ergo te de p̄cor: qd suis orōni
 bus te sanauit: ne michi de cetero nominica
 sponsus: **S**z quid mihi datura eras p̄dote
 paupibz et largire. **C**ui mri. **R**ege pus oculos
 meos: et quicqz vuleris de facultatibz faci
 to. **A**d quā lucia. qd moriēs bas: ideo bas qz
 tecū ferre nō potes. **D**a igit dñi viuis et mer
 cedem habebis. **C**um ḡ redissent fit q̄tūdie
 detractio rerū et danē in necessitatibz paupe
 rum. **I**nteres dñi patrimoniū distribuitur:
 sponsus lucie de his nutriticē et interrogauit
Rndit illa caute qd vtiliorem possessionem
 sponsa sua inueniūz quā volebat emere. **E**t
 ideo videbat aliquāta distrahēre: crebuit il
 le et cepit auctor esse vendentium. **T**erci
 um miraculū quo fides lucie roborata fuit:
 dñi corpis firmatio. **N**am venitis omibz et
 paupibz erogatis. **S**p̄sūs trahit eā coram
 pascasio p̄sulari dices eam ch̄rianā esse et p̄
 leges agere augustoy. **I**nnuitate eā pasca
 sio ad sacrificia idoly. **R**ndit. sacrificiū pla
 cens deo est: visitare pauperes: et in necessi
 tatibz. **B**uenire: et qd iam ampli⁹ non habeo
 qd offeram: me ipām sibi offerendā tribuo.
Cui pascasio. **I**sta v̄ba tibi simili stulto ch̄ri
 ano narrare poteris: mihi at qui p̄ncipū de
 creta custodio. frustra p̄le q̄rj. **A**d quē lucia
Tu p̄ncipū tuoy de creta custodis: et ego le
 gem meā custodiā. **C**ui pascasio. **P**atrimoniū
 tuū cū corruptoy et expendisti: et iō qm me
 retrix loqueris **C**ui lucia. p̄rimoniū meū in

tuto loco pstituit: corruptores aut metis: cor
poris nunq sciri. **R**ndit pascasi? q sunt cor
ruptores mentis: corporis. **L**ucia dixit: Cor
ruptores mentis vos estis: qui suadetis vt a
nima su deferat creatorem. **C**orruptores
corpm sunt: qui tpalem delcacione pponut
epulis sempiternis. **P**ascasius dixit: Cessas
bunt vba cum peruentu fuerit ad verba.
Cui lucia verba dei cessare no possut. **C**ui
pascasi? tu g de es. **L**ucia rndit. ancilla dei
sum. **Q**ui d. xit. **P**am steteris ante reges
et pfectes: nolite cogitare quid aut quid loq
mini. dabit em vob in illa hora quid loqua
mini. **N**on enim vos estis qui loquimini: s
spus patris vestri qui loquit in vob. **P**asca
sius dixit. **I**n te ergo sps sanctus est. **C**ui lu
cia: qui caste viuut templu sunt sps sancti.
Cui pascasi? ego faciam te duci ad lupanar
vt ibi violatione accipias: et spm scm pbas.
Cui lucia. **N**on inquinat corp nisi de pscn
si mentis: na si inuita violari me feceris cas
titas mihi duplicabit ad coronam: nunq aut
voluntate mea ad pscn suz poteris puocare
Poc loco doctores dicut q si aliq virgo vi
olenter oppmatur virginitatis coronam non
amittit. **S**icut pz xxxij. g. v. ca. qd autē. cap
tolerabili. ca. reuera: ca. non pot. ca. pposi
to. ca. de publicia. ca. magis timeam. **S**a
ctus vero tho. in suo quarto di. xlix. ar. v. ita
ait. **S**i aliqua virgo p violentia oppsa fue
rit non amittit ppter hoc aureolam vgin
tatis: dum ppositum ppetuo vginatatem
seruandi inuolabiliter teneat. **E**t hoc siue
p fide siue p quacūq alia ca violēter corru
pat. **S**ed si hoc p fid sustineat erit ei me
ritoriuz: et ad gen martiri p tenebit. **P**nde
lucia dixit: **S**i inuita me feceris violari: cas
titas mihi duplicabit ad coronam: no q ha
beat duas virginitatis aureolas: sed q du
plex pmiū reportabit: vnu pro virginitate
custodita: aliud p iniuria quam passa ē. **P**a
to etiā q talis violent oppsa cōcipiat: nec
et hoc meritū virginitatis pbit. hec thoas:
No lucia iā rebeam? que pascasio addidit:
Ecce corp meū ad oē suppliciu patū: quid
moraris. **I**ncipe fili diaboli desideria tuaz

penarum exercere. **T**unc pascasi? lenoneā
ad se venire fecit dices eis. **I**nnitate ad es
omnem populu: et tādiu illudat: donec mor
tua mīcie. **S**upendū miraculū. **P**mu
cibilis virtus dei viui volentes eā trahere:
tanto pondere sps sanctus eam fuit: vt om
nino ipām mouere nequirent. **F**ecitq pas
casi? mille viros accedere: et man et pedes li
gare: s; eā nullate mouē poterāt. tūc et cū
viris mille paria boū adhibuit: sed tū virgo
dñi immobil pmanfit: vocatis at magicis vt
suis incatationib moueret omnino moue
ri nō potuit. **D**ixitq pascasi? **Q**ue sunt ista
maleficia: q vira puella a mille hoib nō
mouet. **L**ucia dixit. **N**on sunt ista maleficia:
sed bnficia chri.

Qualiter
beata lucia voluit p fide chri vitam pntē p
martyri toleratiā psummare. **C**aplm iij

Cerciu mysteriu ptemplandū de fide
brē lucie d: psummatiōis. **D**e lucie
quidē p fide xpi pntem vitā p martyri to
leratiā psummare. **I**n quo tria pcurrit.

Primū a morte pseruatio

Secundū secretū pseruatio

Terciu corporis chri susceptio

Primū qd concutit circa toleratiā mar
tyri beate lucie: d: a morte pseruatio. **N**o
enim tormēta potuerūt extinguerē illam:
ita cito sicut fecissent: qz de pseruabat eam
vsq ad tempus. **P**am cum pascasi angust
aretur nimis: vides illā ado immobilē effe
ctā iussit copiosuz ignē circa eā accēdi picē
qz et refinā ac feruēs oleū sup eā fūdi. **D**ixit
qz lucia. **I**nducias impetraui martyri mei
vt credētib timorē auferā passiōis: et nō cre
dētib vocē insultatiōis. videntes autē amici
pascasij eū āgustari: in gutture ei gladium
immerferūt. q nec hic extincta est: nec loqlā
amist. **S**cdz qd pcurrit ēca martiriū brē
lucie: d: secretū pseruatio. **R**euelat em ea
q secreta erāt et sciri nō poterāt: ppter distā
tiam loci dixitq. **A**nnūcio vob pacē ecclie
redditā maximiano hē die mortuo: et d reg
suo dioclesiano expulso. **E**t sicut ciuitati ca
thaniēsi foroz mea agatha data ē pteci. sic
et ego ciuitati siracusane pcella sum intue

Dū hec vba loquit̃. **E**cce ministri roānoꝝ
venerūt ⁊ pascasiū apprehēdētes. vinctū ad
cesarem secum duxerunt. Audierat em̃ ces
sar q̃ multa rapuerat. Quare de suis sceleri
bus quic⁹ capitali s̃ma fuit punit⁹. **T**erci
um qd̃ concurret in martyrio b̃tē lucie / dici
tur corp̃is chr̃i susceptio. Nam de loco in q̃
p̃cussa est: nō est mota nec sp̃m tradidit. q̃ad
usq̃ venirent ⁊ corp⁹ dñi sacerdotes ei trad
rent: ⁊ oēs affātes amē dñō r̃nderēt. In eo
dē at̃ loco ē sepulta ⁊ eccl̃a fabricata. Fuit a
lia lucia cui⁹ officiū eccl̃a celebrat mēse sep
tembris hec t̃pe dioclesiani ⁊ maximiani in
viduitate per annos triginta ⁊ sex māserat.
Cuiusq̃ anni toti⁹ vite fuerūt septuaginta
quinq̃: aut̃ legi in suo officio. Ista accusa
ta a filio. Euprepio q̃ chr̃iana esset in flu dio
clesiani carceri mancipata fuit: vbi p̃solatio
nem diuinā p̃meruit. Deī corā dioclesiā
sedente p̃ tribunali extēsa est: ⁊ fustib⁹ diu
tissime vberata. Postea in ollā plūbo ple
nā in circuitu igne copioso succēsa demersa
est. Vbi scā dei psallens tribuo vixit: vltiō
gladio anīaduēsa est. Itaq̃ pia lucia in ṽ
ginitate p̃manēs: martyriū p̃ x̃po passa ē.
Ista vō in viduitate p̃seueras. mori p̃ x̃po
ñ recusauit. Quare aīē glāz celestis regni in
eternū pacifice possidebūt. Id quā nos p̃
ducit ihs fili⁹ dei. q̃ sit b̃ndictus in sc̃la sc̃loꝝ
Amē. **S**ermo lxxiij. de laudib⁹ vere
amicicie: q̃ hoīes in sanctitate p̃seruat.

Beatus qui inuenit a
micum verum: Baptista vba sunt
ista originaliter. Eccl̃astici xxv. ca.
Satis efficax est tam in sp̃uali q̃ ci
uili vita: vinculuꝝ amicicie vere q̃
hoīes cōicāt sibi p̃p̃is vtrāq̃ fortunā. Prop
terea a macrobio sp̃s iusticie ponit̃ ⁊ ab ip
so atq̃ a ceteris sapientib⁹ miris laudib⁹ p̃
conizat̃: q̃ tamen pleriq̃ ferales poti⁹ q̃ r̃
nales hoīes amiciciā ⁊ parui p̃dūt ⁊ fugiūt.
Accirco in p̃nti sermone de ei⁹ laudibus eri
mus verba facturi: de qua tria misteria p̃
ponim⁹ ⁊ templāba.

Prīmū d̃z p̃mendationis. 2° distinctionis.

Tercii significationis

Quod oēs sancti ⁊ morales phi gloriose lo
quuntur de amicicia. **C**ap p̃mū
Primū misteriu cōtemplandū de ami
cicia d̃z p̃mendationis. Dēs q̃ppe taz
sancti q̃ phi morales de illa gloriose loquūt̃.
Dñ sapiens Eccl̃astici vi. ca. ait. Amic⁹ fū
lis p̃tectio fortis. Et Lassiodorus in li^o de
amicicia. In humanis rebus nihil amicicia
dulcius inuenit̃. nihil sancti⁹ appetitur. nihil
fructuos⁹ custodit̃. Et in eodem li. Amicia
cia. p̃pria suauitate virtutes alias condit̃: ad
uersa tēpat: tristiaq̃ iocūdat. Et idē in ep̃i
stolis. Sine amicis om̃is cogitatio ēēt teū
ōnis operatio labor. om̃s terra p̃egrinatio.
ōnis vita tormētū: sine amicōꝝ solatio viue
re esset mori. Et Ambro. li. de officiis. So
latiū q̃ppe vite hui⁹ est: vt habeas cui p̃cti
tū ap̃ias: cui archana cōices: cui secreta tui
pectoris cōmittas: vt colles tibi vix fide
lem: qui in p̃p̃is gratulet̃: in tristib⁹ p̃patia
tur: in p̃secutiōib⁹ abhorret. Et valeri⁹ ma
xim⁹ li. iij. Amicicie vinculuꝝ potēs est ⁊ p̃
ualidum. neq̃ vlla ex pte sanguinis virib⁹ in
feri. Et Quintilian⁹ in li. declamationum.
Nō regio quid in reb⁹ huānis excogitaues
rit natura p̃stanti⁹ amicicia: quis p̃cordia cō
tra fortuna maius auxiliū. Et salust. in iugur
tino. Non exercitus neq̃ thesauri sunt reg
ni p̃fidia: sed veri amici: q̃s neq̃ armis coge
re: neq̃ auro parare queas: officio fideq̃ pa
rant̃. Et Seneca. in li. de trāquillitate anī
mi. Nihil eque oblectat aīm q̃ amicicia fia
delis ⁊ dulcis. Et Theophrast⁹ i. li. Quā
ti est sine anima corp⁹: tanti est sine amicis
hō. Et secūdo p̃hs interrogat⁹ ab adriano ce
sare: qnd̃ est amic⁹. r̃ndit. desiderabile nom̃.
infelicitatis refugiū: ineficiēs q̃s: amāda
felicitas. Et Aris. in viij. ethi. ca. j. Amicia
cia maxime necessaria est in vita: sine amic⁹
null⁹ eligeret viuere: h̃is reliqua bona om̃
nia ⁊ mendicantib⁹ ⁊ principatus ⁊ potestas
tes possidentibus: videtur amicis maxime
opus esse. Et idē in ij. politice. Amicia
quidem putam⁹ maximū esse bonorum ciui
bus. Et idē in iij. topicōꝝ. Magis eligen

da est superabundantia amicitie q̄ pecunia-
rum. Et **Tullius** in questionibus tularianis.
Summū gen⁹ felicitatis est habere amicos.
Et idem in li. illo de amicitia de quo inquit
aulus gelius in. j. noctiū actiarum. q̄ cū libru
illum pponeret legit libri theophrasti de a-
micicia ait. **E**xcepta sapientia nil meli⁹ ē da-
tum hōia dijs immortalib⁹ amicitia. Et ite-
rerū ibi. **S**olem e mūdo tollere vidēt qui
amicicia ē vita tollūt. q̄ nihil a deo meli⁹ ha-
bemus. nihil iocūdi⁹. Et itē **E**go vos hor-
tari tm̄ possum. vt amicitia omib⁹ reb⁹ huā-
nis antepōnatis. **N**ihil enim est tā nature
aptum tāq̄ ueniens ad res vel scdas vl ad
uerfas. Et idē in li. j. de finib⁹ bonorū et ma-
lorum. **O**m̄ rerū quas ad beate uiuendum
sapientia cōparauit. nihil est mai⁹ amicitia.
nihil vberi⁹ nihil iocūdi⁹. **S**ed pter pōcā q̄
runt aliqui. vtq̄ felix indiget amicis. et pos-
set argui q̄ non. q̄ quicūq̄ sunt p se sibi suf-
ficientes ex bonis q̄ hnt. nō indigēt amici-
cia aliorū. sed felix p se oīm bonorū sufficien-
tiā habz. q̄ nō videtur indigere amicis. **I**n
oppositū vero arguit talī rōne. **I**nter ōnia
exteriora est maximū bonū hē amicos. vt
pbatum est paulo sup⁹ p aristō. **S**i q̄ felici-
cui ōnia bona tribuūt non dantur amici.
tūc felici deerit maximū bonorū exteriorū
scz amicitia qd est p rōnez felicia. **R**ur ad il-
lū soluenda q̄ aut loquimur de felicitate ce-
lestis p̄rie. aut de felicitate p̄tis vite. **P**ri-
mo em̄ si loquimur de p̄fecta felicitate que
erit in p̄ria. tunc aut loquimur de necessita-
te beatitudinis. aut de bene esse. **P**riō mo-
do dico q̄ societas amicorū non requirit de
necessitate ad beatitudinem p̄rie. qm̄ ille q̄
h̄z totā plenitudinē suē p̄fectiōis in vno nō
indiget in alio. sed br̄s in p̄ria habz totā ple-
nitudinē suē p̄fectionis in deo. q̄ nō
indiget alio. **E**t hoc ē qd scribit **Sap̄ vij. c.**
Denerit at̄ mihi ōnia bō p̄ter cū illa. scum
dina sapia. q̄ in di clara v̄siōe p̄sistit. **O**m̄ au-
gust. vij. li. sup. **S**en. ad lrām dicit. q̄ creatu-
ra sp̄sualis ad hoc q̄ sit beata non nisi intrin-
secas adiunat eternitate. veritate et charita-
te creatoris. **I**ta p̄fec⁹ charitatis est cēntia

lis beatitudini q̄ ad dilectionē dei. nō autē
q̄tum ad dilectionē primi. **Q**uare si esset
vna sola aīa fruens deo nō h̄ns p̄mū quē
diligere. adhuc btā essz. q̄ supposito p̄rio
sequitur dilectio ei⁹ ex p̄fecta dilectiōe dei.
Om̄ quasi cōcomitanter se habz amicitia ad
p̄fectam beatitudinē. **S**cdo vero si loqm⁹
de bene esse beatitudinis tūc vey est q̄ ad il-
lam facit societas amicorū. q̄ sic beatitudo
essential⁹ ē quā habz beatus apd d̄m solū. ita
bitudo accidentalis est. quā h̄z bt̄s apd aliū
bt̄m. **S**i vō loquimur de felicitate imp̄fca q̄
nihil aliud est large illā sumēdo. q̄ p̄p̄itas
et bonorū temporalū abūdātia. tūc dico q̄ fe-
lix aliquo mō nō indiget amicis et aliq̄ mō
do indiget. **N**am felix nō indiget amicitia
vt ille q̄ existit sibi ōnia bona. indiget tamē
amicis maxime propter tria. **P**rimo ppter
cōcōtationē. vt cōicet amicis indigentib⁹ fe-
licitatem suam. qm̄ vt inquit plato in **T**hi-
meo. **B**onos viros decet p̄modos esse. **E**t
quib⁹ in li. de ponto. **R**egia crede mihi res
est. succurrere lap. sis. **C**onueniens hōi est ho-
minem seruare voluptas. **S**cdo felix indi-
get amicis ppter p̄seruationem. q̄ nullus
sufficit sol⁹ seruare p̄speritatem suā. **T**er-
cio inquit tul. in li. de amicitia. **O**m̄ res humane
fragiles sunt et caduce sem̄p acquirēdi sunt
q̄s diligam⁹ et a quib⁹ diligam⁹. et charitate em̄
beniuolētiāq̄ sublatā ōis est sblata. et ita io-
cūditas. **T**ercio felix indiget amicis pp de-
lectationē. vt delectabile est p̄uicere amicis.
Om̄ et **T**ul. in p̄fato li⁹. de amicitia dicebat.
Quid dulci⁹ q̄ h̄re aliquē cū q̄ aubeas sic lo-
qui ōnia vt tecū. **P**ropter hec ōnia pcludit
sapies **E**ccl̄as. vi. ca. q̄ qui inuenit amicū sū
dele inuenit thesaurū. **A**mico quippe fideli
nulla est p̄p̄atio et nō est digna pōtēra auri
et argēti p̄tra bonitatē fidei illi⁹.

De triplici amicitia. mala. falsa. et vera.

Capitulum secundum

Secundū misteriu p̄templabū de am-
icitia de distinctio. **D**istinguit⁹ quippe
in scripturis diuinis et huānis tripliciter. **H**abz
Quedam est amicitia mala.
Quedam falsa. **Q**uedam vera

Prima amicitia dicitur mala. quod est inter eos qui mali sunt. Luce xxiij. ca. scribitur. Quia faci sunt amici herodes et pilatus. Vbi glō. ne phandū fedus quod herodes et pilatus in occidendo christum pepererunt. Propterea Trist. viij. ethi. ait ca. iij. quod pfecta est bonorum amicitia: et hinc virtute simili. Et tul. in li. d. amicitia inquit. Virtus amicitia gignit et continet: nec sine virtute amicitia esse villo pacto potest. Et iterum ibi sic concludit. Hoc sentio nisi in bonis amicitia esse non posse. **¶** Secunda est amicitia falsa vel simulata: quam scilicet aliquis diligit solo nomine et non opere. quod vtiq; facile impleri dicit Ambrosius li. iij. de officiis. Facilis inquit vox et cōsuetudo sum totus: sed paucorum effectus. Sunt et alij qui se amicos dicunt: et non nisi propter proprium modum amant. quod quos dicit Pene caad lucillus. Negociatio est non amicitia quam ad modum accedit. Et ieronimus in epistola ad paulinum ait. Vera amicitia est illa et christi glutino copulata quam non utilitas rei familiaris: non pretia tantum corporis: non solum solum et palpas solum: sed dei timor et diuinarum scripturarum studia cōciliant. Et idem super Michaeam prophetam. Delicata est amicitia que amicorum felicitatem et diuitias sequitur. In hoc genere amicitie hodie voluitur quasi totum mundum. Vnde quid. li. ij. de ponto ait. Vultus amicitias utilitate probat: illud amicitie quoddam venerabile nomen prestat et in questu pro meretrice sedet. Sunt et adhuc amici falsi. quoniam hi qui se amicos fatebantur. amicos deserunt in aduersis. Nam ut scribit sapiens Prover. xviij. ca. omni tempore diligit qui amicus est. Et Valerius li. iij. Sincere fidei amici precipue in aduersis rebus agnoscuntur: in quibus quicquid prestat: totum a prestat beneuolentia perficitur. Vbi idem Tul. in quodam tusculo. et in iij. li. de officiis. promittat vna cum valeat ratio maioris damone et faciat pictagoricos qui amicitiam animo adeo stricti erant ut cum alterum et his iracundiam diuinitus occidere terminassent: et is qui mori adiecit esset: paucos dies quibus domum perficere et diuinitus impetrasset: in alium pro reditu ei daret alter ridere pro amico non dubitauit: affirmans quod nisi rediret aliter infra assignatum sibi terminum: ipse moreretur.

tur. Omnes primo isto insultu sunt in admiratione versati: quod derideret a plurimis. Sed cum tandem reuenteret amicus: sequi ab die terminum prestat: admiratur tyrannus eorum fidei simplicium remissit. Rogans se tertium in societatem recipi. Sed hodierna die tales minime inueniuntur. quoniam ymo ut Duid. ait. li. ij. de ponto. Diligit nemo nisi cum fortuna secunda est. Et in li. de tristibus. Donec eris felix multos numerabis amicos. Tota si fuerint nubila solueris. Et in eodem li. sic de quodam suo amico tepido lamentatur.

In caput alta suū labetur ab equo retro
Flumina: queris solus recurrit equis
Terra ferret stellas: celū scindit aratro
Vnda dabit flamas: et dabit ignis aq̄s
Omnia nature propterea legibus ibunt.
Paras suū mundi nulla tenebit iter.
Omnia ita sicut fieri quod possit negabā:
Et nihil est de quo non sit habenda fides
Nec ego vaticinor: quod super deceptus ab illo
Naturā misero: quem mihi rebar opem
Illud amicitie scem et venerabile nomen
Re tibi pro vili sub pedibus iacet
Tercia igitur amicitia et vera est illa quam fundatur super virtutem et pleuerat in quolibet statu siue prosperitatis siue aduersitatis

¶ De signis vere amicitie Cap. iij.

Tercium mysterium contemplandum de amicitia dicitur significatio. Sunt enim aliqui signa per que agnoscitur per quoniam quis est verus amicus. Et hec distinguuntur in tria. Nam
Alia sunt signa cordis.
Alia sunt signa oris.
Alia sunt signa operis
Primo sunt alia signa cordis: quod Boetius dicit possunt in tria.
Primum est voluntatum concordia.
Secundum secretorum communicatio
Tercium animi confirmatio
Primum signum est voluntatum concordia. d quo ait Tul. li. de amicitia. Velle et idem nolle eadem vera est amicitia. quod vtiq; intelligendum est in rebus et vtiq; debitis et honestis

tis. Nam concordia malorum non vere amicitia: sed similitudinem dici potest. Secundum signum est secretorum et consiliorum communicatio. ut enim ait Ambrosius, lib. de officiis. Nihil occultat amicis si verus est. Per unum caute agendum est ut servetur regula. Seneca ad Lucillum dicitur. Omnia cum amico delibera. Sed de ipso prout. Nam inquit macrobius, lib. saturnaliu. Ita amicum habere ut hunc fieri posse inimicum putes. Et Valerius rubrica de dilectione et amore dicit. Ritas aiebat oportere homines ita in sua amicitie versari ut meminerint eas ad gravissimas inimicitias posse perveni. Quod quidem preceptum prima specie nimis fortasse callidum videbatur: nimis unius simplicitati: quod precipue amicitia gaudet praeferri: sed si animi altior cogitatio demissa fuerit propter utile reperiatur. Tercium signum vere amicitie dicitur animi confirmatio. Hoc utique ad veram amicitiam spectare cognoscitur: ut si statim mala de amicis crebatur susurrionibus et bilibus. Idem Valerius, lib. iij. rubrica de moderatione, laudat platonem: qui cum a quodam audiret xenocratem discipulum suum de se multa impie locutum sine ulla cunctatione criminatam respuit. Instabat ille certo vultu cum quaerens cur si tibi fides non adhiberet. Respondit plato. Non esse credibile ut quem tanto pe amaret ab eo non diligeret. Postremo cum ad iniuriam inimicitias seretis malignitas per fugissimam de gurgurio ei disputaret affirmavit non quod xenocratem illa dictum fuisse: nisi ea dici expetere sibi iudicasset. Secundo sunt alia signa oris: hec distinguuntur in tria. Primum est secreta monitio. Secunda recta locutio. Tercium manifesta laudatio. Primum signum oris vere amicitie est secreta monitio. Cum scilicet quis reprehendens in aliquo suum amicum errare secreta studet illum monere. Iuxta salvatoris nostri documentum qui matthei xvij. ca. dicit. Si peccaverit in te frater tuus: vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Et de hoc ita pulchre loquitur Ambrosius, lib. iij. de officiis. Obiurgat amicum: non iactantie studio: sed affectu charitatis: ut nec a monitio aspersione sit: nec obiurgatio contumeliosa. Et Seneca in

libro de moribus. Dires tuas magis amicitie sentiam beneficiis quam iniurijs. Secundum signum oris est recta locutio. ut amicus magis loquatur amico vera et utilia quam blanda et falsa et cum suo dano illi placencia. Pincapius, puer. r. ca. ait. Simulator ore decipit amicum suum. Et xvi. c. Vir iniquus laudat amicum suum: et ducit eum per viam non bonam. Et Augustinus super illo verbo psalmiste. Laudat peccator in desiderijs animae suae. Iulianus inquit lingue alligat animas in peccatis: delat enim ea facere in quibus non solum metu itur reprehensor: sed etiam laudat peccator. Tercium signum est manifesta laudatio. ut enim inquit Crisostomus. Pic mos amatum est ut amoris sui silentio tegere nequeat. Tercio sunt alia signa vere amicitie in opere: et hec adhuc tria. Primum est grata puerlatio. Secundum prompta condescensio. Tercium honesta satisfactio. Primum signum est grata puerlatio. Inquit enim Aristoteles, ix. ethicorum. quod amicus est alius ipse. Et Tullius. Amicus est alter ego. Idcirco qui veri amici sunt: libenter pueniunt: familiariter conuersantur. Quare et Aristoteles dicit. quod amicis eligibilissimum est conuiuere. Secundum signum est prompta condescensio. Cum quis amico condescendit subueniendo sibi in necessitatibus suis. Ideo propter quodam cum diceretur ei de quodam paupere: ille amicus illi diuitias est cur inquit illo diuitie pauper est: amicus non est: qui princeps non est fortune. Et dum amicus aliquid expostulat: non est procrastinandum. Unde sapiens in puer. dixit. Ne dicas amico tuo vade et revertere: cras enim dabo tibi cum statim possis dare. Tercium signum est honesta satisfactio. Pecunia mic turpia petere debet: nec aliter in his satisfacere tenetur. Pincapius libro vi. Rubrica grauer dicta aut facta. refert publicus. Rutilius cum amici cuiusdam iniuste rogationi resisteret: atque per summam indignationem dixisset. Quid ergo opus est mihi amicitia tua: si quod rogo non facis. Respondit. immo: quid mihi tuas propter te aliquid inhoneste facturum sum. Et Iulius Iulianus in. j. noctium actiarum querens an ad

utilitate amicorum delinquendum aliqui sic ait.
Chilo lacedemonius de hoc dubitavit. **P**ericles
atheniensis egregius vir ingenio bonisq;
omnibus disciplinis ornatus ab amico
suo rogatus ut prore causas eius saluum deie
reret. Respondit. Opus est me amicis com
modare sed vix ab aras theophrasti? qua in
quit et tenuis vel turpitudine vel infamia sub
unda est. **S**i ea re magna utilitas amico qua
perpenditur quippe et compensat leue da
num debeat honestatis maiore alia gravio
reg in adiuvando amico honestate. hec au
lusegius. **S**ed **C**icero in li. de amicitia ita
concluit. Nulla est exculatio peccati. si amici
cia peccaveris. **N**am cum filiatrix amicitie
virtutis opinio fuerit difficile est amicitia
manere. si a virtute defeceris. **D**ec de ami
cicia scripta sunt: ut agnoscat unusquisq;
quanta sit vis illius. quanta tamen a rarissimis obstat?
ut decet: vbiq; etenim putatus amor: alas su
as iam expandit. unusquisq; quod suum est querit et
suo tantum comodo satissimè studet. **N**os
vero qui christiani sumus ad excolendam amicitiam
inducimur per legem illam divinam: quam christus deus
dei filius virgine natus verbo docuit. pater
exemplo. **D**iliges autem primum tuum. quod si fe
cerim? pignus eterne vite ab eo largiter acci
piemus: qui suam nobis gratiam largiet in presenti
seculo. **E**t in futuro gloriam sempiternam: in qua
vivit et regnat per infinita secula seculorum. **A**men
Sermo lxxij. de beatissimo professore an
tonio paduano de ordine minorum.

Non potest civitas ab
scondi supra montem posita. **V**erba
sunt redemptoris nostri originaliter
Matthei. v. ca. et in euangelio pri
tis solemnitatis. **L**uncti fere mortales qui
baptismi characterem sunt insigniti: beatum an
tonium paduanum devotione ardentissima co
lunt ac venerant: nec ipse patrocinium eius ex
poscentibus: ita sit affabilis et propicius ut vide
atur quodammodo cum illis coniungere et promerari.
Nullus a fonte sue dulcedinis sitibundus absce
dit. omnibusque eum invocantibus preesto est. **E**t
ut verissime cantat ecclesia. **A**d sacrum eius

tumulu frequenter membra languentia: mor
bo sanitati quolibet morbo fuerint: grava
ta restituitur. **P**ropterea ne beneficiorum illius
us immemores accusemur: in solennitate presen
ti ad sue laudis perconia extolleda: omni studio
omni diligentia: omnique vi dicendi debemus
incubere. **E**st quippe in ecclesia dei velut ci
uitas posita in cacumine montis: quod ab omni
bus videri potest. ut verba proposita dicunt. quoniam
multa in hoc seculo reguntur. quod fulget in domo
domini: lucentque omnibus? quod sunt in illa: propter quod
presens qui est in celis glorificatur et benedicunt.
Sed ut ista clari? habeatur de seculo antonio
in presentia verba facturi: triplicem excellenciam
eius porabimus.

Prima de religionis

Secunda predicationis.

Tercia glorificationis.

Qualiter beatus antonio de tate tenellus
habitu canonicorum regularium sancti augustini
nisi suscepit. **I**ndeque zelo martyrii successus
transiit ad religionem minorum. **L**ap. j.

Prima excellencia sancti antonii de religio
nis. **D**edicavit namque se deo: et in religio
ne sancta laudabiliter usque ad mortem perseque
ravit. **U**t enim scribit in chronicis ordinis nostri
minorum. **F**uerunt autem vite beati antonii xxxvj.
Nam fuit in domo parentum annis quoddecim.
In monasterio vero sancti vincetii annis
duobus. **E**t in monasterio sancte crucis de colim
bria novem annis. **P**ostremo in ordine beati
francisci multis miraculis clarus decem annos
feliciter consummavit. **E**t licet in eo multa con
ueniant: quod sue religionis professione extollunt.
nos tamen tria duntaxat explicabimus.

Primus est etas.

Secundus casualitas.

Tercium charitas.

Primum quod extollit. professio assumpte religionis
a beato antonio de etas. **N**am enim expectavit se
nectatam: si iuvenilibus? annis pus voluit obtempere:
sed vbi sextodecimum attigit annum spiritus muni
di et carnis illecebras ad quodam cenobium ordi
nis sancti augustini vixit bone civitatis de qua
ipse oriundus? erat vicinum se protulit. **V**biq; devo
tus habitu religionis assumpsit. vbi biennio ex

acto: amicorum carnaliū frequentia turbabatur: ne vt cupiebat p̄templationi vacare quare ad scē crucis de colimbria cū superioris licentia aliud scz eiusdē ordinis monasteriū puolauit. Sed pleriqz cū hec dicim⁹: vñ anthonio ad iuuenilem qm̄ motū imputant qz ad religionem se transiit. vel detrahūt vi ris religiosi: qui inducere conant laicos vt z ipsi fiant religiosi: aut religionem dānant que viros qñqz flagitiosos atz scelestos rescapit. Pro quib⁹ tria sunt de necessitate dubia declaranda

Prīmū vtrū circa religionis ingressum sit habēda magna deliberatio

Secūdu vtrū peccet ille qui hortat quoscūqz ad religionis ingressū

Tercium vtrū p̄ctōrib⁹ sit benegād⁹ religio nis ingressus

Ad p̄mū dubiū rīdet **Tho.** b. 2. q. 1. vlt. qz diuturna deliberatio z multa p̄silia requirunt in magnis dubiis. vt dicit **Arist.** in iij. ethicorū. In his atqz que sunt certarū determinata non requirūt p̄silia. **Circa** atqz ingressū religionis tria p̄nt p̄siderari. **Prīmū** est ipse ingressus religionis sibi se. **Et** sic est certū qz est meli⁹ bonū: z qui de hoc dubitat quantum de se est: derogat ch̄so qui hoc p̄siliū debet. **Secūdo** p̄nt p̄siderari religionis ingress⁹ per compationem ad vires ei⁹ qui est ingressurus. **Et** sic nō est loc⁹ dubitationis: qz illi qui ingrediūt religionē: nō p̄sidiūt de virtute sua sed diuina. sibi illud **Isaie** xl. ca. qui sperant in dño mutabūt fortitudinem. Si tamen esset aliquod speciale impedimētum puta infirmitas corporalis: vel onera debitorū: vel aliquid huiusmodi requiritur deliberatio: p̄silia habendū est cū his qui p̄desse p̄nt non impedire. **Tercio** p̄nt considerari ingressus religionis quantum ad modum: z quā religionem quis ingredi debeat. **Et** in talib⁹ haberi potest p̄siliū a viris timētib⁹ deum. **Sed** pene oēs que sua sunt querunt nō que iesu ch̄ri suam religionem omib⁹ p̄ferentes: z plerūqz qd grauius est alijs derogantes nō attendentes ad quā quis a dño vocetur. **Voluit** quippe ipse de⁹ cuius sapi

entie nō est finis: eccliam regionū multiplicitate decorare: que tñ oēs vni ch̄so fualāt: vñqz iugū suauē illuistrabant. **Sicut** z de equis discolorib⁹. **Piero.** in epla ad palmarum scribit dicens: Discolorēs equi s⁹ voluntate p̄cordes vñ aurige iugum trahūt. **Non** est itaqz detrahendūz alicui religioni quam approbavit ecclia: sed omnib⁹ honorē exhibend⁹: in quib⁹ diuerse constitutiones regiunt. vt sic satisfiat diuersis inclinationib⁹ volentium deo in religione seruire.

Ad secūdu dubiū dicit **Tho.** vbi sup. qz illi qui inducūt aliquos ad religionem: magno sunt p̄mio digni. **Nam** scribit **Jacob** bi v. ca. Qui cōuer ti fecerit peccatores ab errore vie sue liberabit animā ei⁹ a morte: z operit multitudinem peccatorū. **Ad** hoc etiam facit qd dicit. ry. c. tria sunt. **Posit⁹** tamen p̄tingere triplex inordinatio. **Prima** est si violenter aliquis alique ad religionē compelleret. vt em̄ scribit **xx. q. iij. c.** p̄sens clericus. **Nullū** bonū nisi volūtariū. **Et** **Piero** nim⁹ ait de cōse. di. v. Quicquid necessitate fit cito soluit qd volūtate p̄leuerat. **Aduertant** ad hoc parētēs hī qui filias inuitas monasterijs recludūt quanto periculo illas exponūt. **Considerent** z religionū prelati qui moniales sic fecās inuitas recipiūt. quid rīsurū eterno iudici qui neminem vult saluari inuitū. **Audiāt** autem oēs **Augustinū** qui li. i. p̄fessionū ait. **Nemo** inuit⁹ bene agit: etiam si bonū est quod agit. **Secūda** inordinatio est si aliquis simoniace aliū ad religionem trahat precio dato vel recepto. qd p̄hibetur. i. q. ij. ca. quam pio. **Nota** p̄pterea qz licet p̄ ingressū religionis vel monachorū siue monialium nō liceat aliquis accipere vel exigere quasi p̄ciū. **Sponte** tñ oblata nō interueniente aliqua corrupta intentio licet recipere. sicut p̄bat. j. q. ij. ca. sicut episcopum. **Tercia** inordinatio est cū quis mendaciis allicit quēpiam vt religionem ingrediat: puta qz religionis asperitatem z tentatio bella vel negat vel tacet. **Aut** quia multos religiosos cum ch̄so loqui familiariter mētatur z similia. que z si qñqz vera inueniant⁹

tamē de plerisq; falso p̄sunt. Illicitū est talib; fallacijs decipere innocēs: vt sic mūdū p̄temnāt: qz vt refert Aug⁹ xx. q. ij. c. p̄mū. Ad salutem sempiternam null⁹ ducēdus est opitulante mendacio. Ad terciūz dubiū sanct⁹ Tho. vbi s̄rōdet q. ingressus religionis nō solum p̄gruit et expedit exercitatis in obsequia p̄ceptoy: vt ad maiore p̄fectionē perueniant: s; etiam n̄ exercitatz et peccatorib;. Hāc et dñs Matthm publica nū qui nō erat exercitatz in p̄ceptoy obseruantia vocauit ad obsequia p̄siliy. Ad hoc facit q. h̄. xxiiij. q. ij. c. ad mouere. Vbi steph⁹ p̄p̄ s̄sultit cuiusdā vronide. q. ingreditur monasteriū dicēs. Relinque hoc mari mū peccati facin⁹: ingredere monasterium. Ad antoniū itaq; reuertēdo dicim⁹ q. ip̄e spiritu scō insigante statum religionis elegit. Quā quidem liz ex eventu rei: qz de bono in meli⁹ p̄fecit dephēdere possum⁹ id nihil omin⁹ manifestat ei⁹ p̄ditio ante q̄ a mūdo discederet. Hatus quippe ex venerabilib; honestissimiq; parētib; atq; ab eis in priō flore genitus iuuentutis: vocatusq; in sacro baptisinate serbinand⁹: traditus ab eis fuit educand⁹ et lris imbueand⁹ in ecclesia gl'iose virginis marie: in qua beati vincentij martyris corp⁹ honorifice requiescit. Quā de re cum ip̄e sic a teneris annis bonis morib; fuisset instruct⁹ non nisi vera prudentia comitante in religione deo s̄uire disposuit.

Secūdū quo extollit p̄fessio assumpte religiōis a b̄rō antonio dī causalitas. Cā q. n̄ p̄pe finalis p̄pter quā religiosus efficiē est: sp̄etis quib; libet tempalib; bonis fuit viter religiose perfectio: de qua p̄fectioē tria declaranda se ingerūt.

Primū in q. io p̄sistit p̄fectio religiōis.

Secūdū quō in trib; votis integrat et p̄ficiat stat⁹ religionis.

Terciū cur inter tria vota p̄ncipalē et cēntialē ipsa obedientia.

Ad p̄mū rōdere possum⁹ q. p̄fessio dī cui nihil deest. vt vult Arist. iij. p̄. h̄icoz et v. methaphi. Et p̄metator ibidē p̄meto xxi. Et tho. p̄ p̄te. q. iij. Cōsistit ḡ p̄fec⁹ hōis in adof-

tionē charitatis. Iuxta illud ad Colocen. iij. ca. Sup̄ omia charitatē habetē q̄ est vnicū p̄fectionis. Amor em̄ habet v̄tutez transformatiām et v̄nitatiām diligentis in dilectū p̄ intellectum et affectū. Et in hoc p̄ficiatur creatura p̄ vniatē p̄ affectū cui⁹ creator. cui nihil boni deest. Est at̄ triplex p̄fectio s̄m tho. s̄a. s̄e. q. clxxxiiij. arti. ij. Priā absoluta q̄ nō solū attendit s̄m totalitatē ex p̄te diligentis: s; etiā ex p̄te diligibilis: vt scz diligatur de⁹ q̄tū est diligibilis: et talis p̄fectio nō est possibilis alicui creature sed soli deo p̄uenit. Secūda p̄fectio est absoluta s̄m totalitatē absolutam ex p̄te diligentis. put scz affectio s̄m totū suū posse sp̄ actualiter ferat in deū: et tal p̄fectio nō est possibilis in via cū hō et dōminat et alijs in q̄b; occupatur mētis actū nō ferat in deū. Et tūc ē p̄fectio patrie. Et de hac dī de pe. di. ij. charitas. p̄fecta charitas in hac vita haberi n̄ p̄t. Tercia at̄ est p̄fectio que negat attendit s̄m totalitatē ex p̄te diligibilis negat s̄m totalitatē ex p̄te diligentis: vt scz sp̄ actualiter ferat in dñm. s; quātū ad hoc q. excludant ea q̄ motui dilectionis in dñm repugnat. et hoc p̄t haberi in p̄nti vita. Et hoc dupl̄. Vno mō inq̄tū ab effectu hōis excludit oē illud qd̄ charitati p̄t at̄: sicut est p̄ctm mortale / vt scz nihil cogitet vel velit deliberare qd̄ sit diuine dilectioni p̄iū: et sine tali p̄fectioē charitas eē n̄ p̄t.

Alio mō vt hō studiū suū deputet ad vacandū deo et reb; diuinis: p̄termittis alijs excludendo oēm affectū extraneū nisi q̄tū necessitas vite p̄ntis requirit. Et ad istā ordinatē religio vt ad finē. Vñ stat⁹ religiōis ē qd̄a disciplina et exercitiū p̄ueniendi ad p̄fectōē.

Secūdū qd̄ erat declarandū quō in trib; votis integrat et p̄ficiat stat⁹ religiōis. Et ad hō rōdē s̄m tho. s̄a. s̄e. q. clxxxvi. ar. vij. q. stat⁹ religiōis p̄t tripl̄r p̄siderari. Vno modo s̄m qd̄ est qd̄a exercitiū tēdē in p̄fectōē charitatē. Alio mō s̄m qd̄ q̄tat hūanū animū ab exteriorib; sollicitudinib;. Tercio mō s̄m qd̄ ē qd̄a holocaustū p̄ qd̄ aliq; se et sua offert deo. Et s̄m hoc in trib; votis integratur stat⁹ religiōis. Primo qd̄em quātū ad

exercitiū pfectionis requiritur qd aliqis a se
remoueat illa p que pssz impediri ne tota
liter affectus eius tendat in dm in quo pssit
perfectio charitatis. **P**rimo qd sunt tria. **P**ri
mū est cupiditas exteriorū bonorū q tollitur
p votū paupertatis. **S**cdm ē p cupiscē sensu
biliū delectationū inter qd pcellūt delectōes
veneree q tollit p votū continentie. **T**erciu
est inordinatio volūtatis humane q excludi
tur p votū obediētie. **S**ilr sollicitudinis se
cularis inqetudo precipue ingerit hōi circa
tria. **P**rimo circa dispēlationē exteriorū re
rum que āputat p votū paupertatis. **S**ecūdo
circa gubernatōz vroz et filioz q tollit p
p castitatē. **T**ercio p dispōnē ppriorū actu
um q tollit p obediētiā. **S**ilr holocaustū
dī cū aliquis totū qd hz deo offert. **H**abz at
hō triplē bonū. **P**rimū est rez exteriorū
qd totalr offert deo p paupertatē. **S**ecūdū
bonū ppriū corpis qd offert dō pcpue per
votū castitatis q abienūciat maximis delectā
tionibz carnis. **T**erciu ē bo^a anie qd totalit
offert deo p votū obediētie p qd hō offert
deo ppriam volūtatem p quā hō vtrūq omibz
pōniz et habitibz aīz. **P**es at alie obsequiē
religionū ordināt ad pōca tria vota nam la
bor manū et mendicitas ad paupertatē vigi
lie ieiunia et disciplina ad castitatē. **A**lia ex
ercitia vt lectio orō: visitatio infirmorū et
hūmōi ad obediētiā. **D**etermina^a at habitus
ptinet ad omia tria pōca tū signū obligatio
nis. **I**nteriores at act⁹ vtutis vt humilitas
patientia et hūmōi non cadūt sū voto religio
nis q omniū vtutū mī est charitas ad quā
ordinatur status religiōis vt ad finē. **A**d ter
ciū qd erat declarādū mīdet tho. 2a. 2e. q.
clxxxv. arti. viij. q. inter tria vota pncipali
et essentiali religioni est obediētia. **E**t h tri
plici rōne. **P**rimo qz quid p eam maius dō
offer q p alia. s. ppria volūtas. **S**cdm qd
votū obediētie ptinet sū se alia vota: s. n
ecōuerfo. **T**ercio qz votū obediētie ppe se
extendit ad act⁹ ppos ppriqz fini religio
nis quāto at aliqd ē ppriūqz fini tanto meli
us. **N**otādū tū hoc loco q multa sunt in q
bus religiosi nō tenē obediētie plato. **P**ri

si platus pcciperet ptra di mādata vt crime
occultum reuelari sibi nō seruato ordie fra
terne correctionis vel pter mādata vt mē
badium officiosum. **N**ō em debet hūmōi p
ceptis parere vt p3 xi. q. iij. c. si dñs. **S**cdm
si ptra ordinatiōes ecclesie vt non ieiunet die
statuta ab ecclā et similia sicut pbat xi. q. iij.
c. si quis epa. **T**ercio si ptra ordinatiōes sue
regule vel pstitutionū. **Q**uarto si pcpit ea
ad q nō se extendit plature auctoritas vt si
pccipet pccā pssia iterū pfiti sine cā. et si
milia. **Q**uinto si pcpit qd habz spēm mali
vt q nudaret se corā hōibz q obediētia in
telligit in licitis et honestis vt pbat xi. q. iij.
nō est. **S**exto si pcciperet vt sboit respice
ret aues volātes p aeraliz aliqui dicāt q ex
in his laudabili sit obediētie sicut dixim⁹ in
mone de scō mattheo. **T**erciu qd extol
litur pssio assumptē religionis a bō an
tonio dicitur charitas. **L**anto nāqz seriore
charitatis succensus fuit q nō ob aliā cām:
nisi vt martyriū pateret p chroa religioē
sancti augustinī trāssit ad religionē frāci
ci. **E**t liz vt inquit tho. 2a. 2e. q. clxxxix. **N**ō
liceat trāsire de vna religione ad aliā: tū qz
scādālizatur illi qui relinquunt: tū qz
pficit aliquis in religione in qua viuere p
suevit qz in alia tū qz hoc fit vel ppt magm
vtilitatē siue ppter necessitatē laudabile ē
Podie vero qñ oēs ordines obtinuerūt ne
possit qd pssus p libito ordine suo dimi
so ad aliū pmeare. **O**lim etiā fiebat trāsīt⁹
ab ordinibz medicatūz ad ordiēs monacha
les quoscūq sine dispēlatiōe pape. **E**t repu
tabat licit⁹ in foro iudiciali ecclē tāqz trāsī
tus ad pfectionē statū. s. pteplatōis. cū tū in
rei veritate nō hoc intenderēt trāsēntes: s.
vt maiori libertate ad malū vteret⁹ sicut ap
parebat in puerfatiōe eoz. **S**3 p pstitutionē
martini quinti in pssio pstantiē decretū ē
vt de ordine medicatū null⁹ possit trāsire
ad aliqū ordinem monachalem: nisi carthu
sienhiū: etiā cū licētia sui ordinis nisi sup hoc
hēt dispēlatiōē a papa: et q in bulla dis
pensationis fieret mētio de pstitutionē martin
i alac essz iste apostata nec pssz manē in illo

ordine ad quem trāsit. Sanctus ergo antoni
us audiens famā quorūdam frīm minorum
qui in marrochio p̄ chro martyriū passi fu
erant p̄cepit animo frīm minorū societati se
copulare vt cū eis liberius ad martyriū p̄
geret. etiam prelati sui licentia et si cum diffi
cultate obtenta venientib⁹ ad suum monas
teriū fratrib⁹ minorib⁹ habitum sancti fran
cisci deuotus recepit: moxq; cū ipsis ind̄ re
cessit. Quidam vero ex canonicis sup̄ hoc
grauiter dolens: abeunti ātonio in amaritu
dine cordis dixit. Vade vade q; forsītā sanc
tus eris. Cui humiliter sic r̄ndit. Cū me san
ctum audieris prelati sui collaudabis. **De**
predicatione beati anthoni qui sciē
tiam habuit nō solum acquisitā sed etiam in
fusam. quare cū humilitate p̄dicans: meruit
q̄ plurimis signis et miracul⁹ choruscare.

Capitulum secundum

Secunda excellētia sancti Antonij dicit
p̄dicationis: Nam feruentissime chri
euangelium p̄dicauit. Sicut āt sua p̄dica⁹ tri
plici p̄dicatione decorata.

Prima p̄ditio fuit clara intelligētia

Secunda humilis obedientia.

Tercia gratiosa assensentia.

Prima p̄ditio que becorā fecit beati an
tonij p̄dicationem: fuit clara intelligētia. scz
scripturarum scāz. quā et legendo et orando
atq; p̄templando p̄parauit. nā vt scribit⁹ in
ei⁹ legenda. Postq; ad monasteriū scē crucē
de colimbria puenit. appellabat eum iā sp̄ri
tus quodam futurorū plāgio ad diuinay stu
dia lray in quib⁹ iugiter meditādo nō soluz
qualiter in agro alieno vicia extirpādo: vir
tutes infereret: semetipm sollicitē p̄mit⁹ ex
colendo cognouit: verumetiam qualiter si
dei normam astrueret: ac p̄futare errores:
firmissimis patrū sentētijs se muniuit. Sic
q; sc̄m est vt illo inspirante qui intervallo tē
poris in docēdo nō indiget: non multo post
vir dei sapientie plen⁹ esset: hec in legenda.
Et vt in cronicis ordinis notat⁹: cuz tempe
generalis p̄cilij rome coram papa et cardia
lib⁹ vniuersorū populo p̄dicat⁹ suay natia
lingua satifecitq; nationib⁹ varijs: quere refe

rebant distincte illi⁹ vba intellexisse. cū oēs
fuisent in admiratione suspēsi. papa ipsuz
archam testamenti vocauit. In ipsis ad huc
cronicis scribit⁹ q; beatus antoni⁹ de benepla
cito patris francisci fuit prim⁹ studēs in the
ologia cum frē adam de marisco anglico in
ordine per generale caplm ordinat⁹. Et ac
cesserūt ad abbatem sancti andree de scelo
lis. qui clarissim⁹ theolog⁹ libros beati dio
nisi nouiter ex greco traustulerat in latinū.
atq; pulcherrime p̄mentauerat. Abbas ve
ro eos benigne recepit: et cū insperat⁹ ani
mi puritatem: et intelligentie limpiditūz
in beato antonio in suo commēto sup̄ diuin
sum de mystica theologia. c. iij. de beato an
thonio sic dixerit. Frequenter amor pene
trat. vbi cognitio physica foris stat. Legim⁹
enim quosdam scōs et p̄os min⁹ imbutos fu
isse physici. qui et mysticā theologiam captu
mentia hauriente: celos penetrabat: oēm
physicam cognitionem s̄brillissime trāscē
dentes: vsq; ad beatissimā trinitatem: quod
et ego in scō fratre antonio de ordine fratrū
minorū peculiari familiaritate exptus sum:
qui cum ess⁹ min⁹ imbutus fr̄is secularibus:
animi puritate et mentis ardore successus:
misticam theologiam captu mentis et feruē
ter desiderauit: et abundanter hausit: vt pos
set dicere de eo qd scribit⁹ de iohanne baptis
ta. Ipse erat lucerna ardens et lucens: quia
enim amore ardebat interius lucebat exte
rius. hec ille. Ipse insup antoni⁹ gloriosus
de licentia sancti francisci theologia fratri
b⁹ eum rogantib⁹ legit. Cui tale in scriptis
sanct⁹ franciscus dedit r̄sum. Charissim⁹
meo fratri anthonio. Grater francisc⁹ salu
tem in chris̄to. Placet mihi q; scām theolo
giam legas fr̄ib⁹ dum mō p̄pter h̄mōi studi
um scē ordōis et deuotionis sp̄m non ex
tinguant⁹ sicut in regula continetur. Vale.
Propter theologie sacre cognitionem atq;
speculationem rerū diuinay introducitur. q;
si de se loquēs beatus antoni⁹ in epla hodi
erna que scribit⁹ sapienti vij. ca. Optauit et da
tus est mihi sensus. Inuocaui et venit in me
sp̄s sapientie: et p̄posui illam regnis et sebi

bus: & diuicias nihil esse dixi in cōpatione illius: nec compari illi lapidem preciosum: quoniam omne aurum in p̄patione illius arena ē exigua & tanq̄ lutū estimabit argentū in p̄p̄cū illius.

Tercia p̄bitio q̄ decorum fecit p̄dicatiōis beati antonij dī: humilis obedientia. Nam ad p̄dicandū nō se presumptuose vel arroganter ingessit: s̄ p̄latoy suoy p̄cepto monitus & astrictus. Et vt scribit in c. nisi cū p̄sidentem de renūciationib⁹: Tūc in te verā humilitatem custodies: cū p̄ eam locū s̄blimū aufugies: & p̄ obedientiā non dimittes. Cū enim tentass̄ ad p̄tes sarracenoy nauigare cū licentia p̄latoroy aduersa grauiq̄ valitudine impedit⁹ ad p̄tes fidelium tādē redire p̄pulsus fuit. & dum nauigantes hispaniam tentassent petere ventis flantib⁹ nō secūdis ab sicilie insulam applicuerūt. Instabat autē eo tempore generale caplm fr̄m minoy assisij p̄ime celebrandū. Ad qd antonius debilis & infirm⁹ peruenit. Soluto vero ex more capl'o ff̄ gratian⁹ tūc romābiolate minist̄ sem antonius secū duxit. Distig illū ad quēdam locum contemplationi dispositus: p̄m q̄ ipse sup̄p̄r exp̄solauerat: vbi totūz se orōib⁹ & alijs sp̄ialib⁹ exercitijs dedicauit: sicut diffus⁹ ponit in legenda: sicq̄ aliq̄ diu dono sapiētie plen⁹ simplicem inter simplices vitā duxit. Cum vero fr̄es p̄ suscipiendis ordinib⁹ missi ab ciuitatem fo diuiz cōfluxerunt inter quos affuit & beatus antonius.

Ep̄s loci p̄quisiuit religiosos ordinū qui ibi p̄uenerant: an aliquis v̄bum dñi p̄dicare eēt dispositus. Et cū oēs id recusarent ab antonio se v̄tic. importuneq̄ satis eum vt id p̄ficeret exorauit. Cum v̄o ipse sepi⁹ recusasset: tandem deo sic disponēte ep̄i volūtatē abimpleuit. Lepitq̄ primo cū timore domini simpliciter fari: in p̄gressu autē sermōia dei eloquia: ita p̄funde: ita s̄btiliter: ita etiā efficaciter eructauit: vt om̄es in vehemētē stuporē conuerterit. Fratrib⁹ autēz ip̄sis minoribus res videbat hec noua: quoniam sanctus antonius tantam de sup̄ gratiā accepiss̄ vt memoria p̄ codicib⁹ v̄teret. nullum tamen in eo sciētie aliud p̄pendebat iudiciūz:

nisi q̄ pauca perraro lraliter loquebat. Cū vero virtus tanti patris generali ministro nota fuit: mox in publicū p̄bire compellēs antonius. officiū sibi p̄dicatiōis iniūxit.

Tercia p̄bitio q̄ decorauit antonij p̄dicatiōnem dī: glorioza assistentia. Institer illi q̄pe p̄dicanti verissime grā dī. qd vtiq̄ mltā de illo miracula verissime scripta testant. Ex quib⁹ aliqua enarrem⁹. Primū de piscib⁹ ad p̄dicatiōnem suam nō nisi miraculose p̄fluentib⁹. Dum enim ipse ariminū p̄dio caret. vbi hereticoy magna copia morabat⁹ p̄tra eoy errores disputans. cupiebat eos ad lumen reducere veritatē. Ip̄si vero nec eius v̄ba audire dignabant⁹. Quare scūs antonius do in p̄rāte accessit qdā die ad os flūinis iuxta mare: & stās in ripa que mari app̄p̄inquabat & flumini incepit pisces abuocare dicens. Audite verbum dñi pisces maris & fluminis: ex quo illud audire p̄temnūt heretici infideles. Et ecce p̄uenit statiz ibi tāta pisciū multitudo q̄ nūq̄ tanta simul in illis partib⁹ fuit visa: & om̄s tenebant capita aliquantulū extra aquam. Quib⁹ tunc sanct⁹ antonius solemniter p̄dicare cepit dicens. Fratres mei pisces multum tenemini p̄ v̄ro modulo referre gratias creatori qui in vestrum habitaculum debet vobis tam nobile elementū: ita vt aquas dulces & salas p̄ut expedit habeatis refugia. insup̄ multiplia p̄tulit vt enitentis in cōmoda tēp̄e tatis. Exhibuit insup̄ vobis elemētū d̄ yafanū & limpidum: vt vias p̄ quas incedatis & escas plenius videatis vt viuere possit. idē creator escas vob̄ necessarias administrat. vos in creatione mūdi p̄ benedictiōe a deo multiplicationis p̄ceptūz habuistis. vos in diluuiō ceteris animalib⁹ extra archā peruentib⁹ absq̄ lesione reseruati fuistis. Vob̄ data fuit ex imperio. Ionā p̄phetā dñi reseruare. & illum post tribuū in terram reponere. Vos & censum dño iesu ch̄ro: cum itaq̄ paup̄ nō haberet v̄i statem solueret ob̄tulistis vos aū resurrexerunt: & post fuistis cib⁹ eterni regis dñi iesu ch̄ri. Propter que om̄ia laudate & benedicite deū. a quo tot bñ

ficia singularia p̄ ceteris animalib⁹ recepisti.
Ad hec vba et similia exultabāt pisces apie
bant ora. et signis quib⁹ poterāt altissimum
collauebāt. **Tūc** antoni⁹ clamans dicebat.
Benedict⁹ deus etern⁹ q̄ magis honorant
pisces deum q̄ hōies heretici. **A**d qd̄ mira
culū cōcurrit popul⁹ ciuitatis: qd̄ videntes
heretici: puncti corde ad pedes sancti ato
nij vt p̄dicationem illis faceret: seederunt.
Tūc scūs antoni⁹ de fide illis efficacit adeo
p̄bicauit q̄ oēs p̄uertit hereticos. et fideles
in fide roboratos cum gaudio et b̄ndictione
remisit. **Pisces** etiam licentia scō anto
nio quasi gaudētes et capitib⁹ sancto applau
dentes: ad maria p̄tes varias abierūt. **Al**
ud miraculum fuit de pluuia que nō tetigit
auditores ei⁹. **Tūc** enim semel in ciuitate le
niscens populo predicaret in quodā latif
simo campo: turbatus est aer tonitrua sona
re ceperūt et pluuia spargi: timens vero po
pul⁹ abire disponebat. **At** sanct⁹ silentio im
perato: orauit ad dñm. **Statim** in loco illo
cessauit pluuia cū tñ in ecuitu vbiq̄ pluuia
efflueret abundanter. **Finis** itaq̄ sermone
omnes gratias dederunt omnipotenti deo.
In ciuitate adhuc paduana: quidam nomīe
petrus filiam suam que paduana dicebatur
ab sc̄m adduxit: erat illa annoꝝ quattuor: pe
bum gressu priuata: ac more serpentis rep
tans: et morbo caduco laborans: hanc dñ ab
preces patris antoni⁹ in sancte trinitatē no
mine p̄signaſſ. mor omnis aduersa valitū
do dimisit. **Sanat⁹** facta ē et a morbo cadu
co et ambulandi impedimento. **I**n eadē
ciuitate paduana: quidā nōie leonard⁹ p̄fē
sus est b̄dō antonio: q̄ pede percussat ma
trem suam: ita q̄ ex vehementi impulsu in
terram ceciderat: q̄ vir dei horrens ip̄m du
re redarguit. **Et** inter cetera ei dixit. **Pes** q̄
p̄cutit p̄m aut m̄rē debet p̄tin⁹ amputa
ri. **Poc** autem vir simplex non recte intelli
gens et p̄pter culpam et sancti exasperatio
nem tristis effect⁹ domū p̄cite reſijt. pedē
q̄ p̄p̄nū illico mutilauit. qd̄ vbi mater aipe
xit ad sc̄m antoniū festina p̄cepit. **Conque**
taq̄ de ipso q̄ filium suū ita instruxerat: et

fibens tñ in sanctitate illi p̄cabat vt p̄ ip̄o
dñm exoraret. **Scūs** autem ip̄am p̄olāo
se legitime excusauit: et mox ad ip̄m puen
ens orōne p̄missa pedem coniungens tibi:
scō p̄ter signo crucis sacris manib⁹ aliqua
diu defug līnens statim pes ira infer⁹ et cō
solidatus est tibi q̄ ibidem surrexit hō ala
cer et incolumis exultans et laudās ōmpotē
tē deū. **Q**uod deus glorificauit sc̄m antoniū
p̄ reuelationem mort⁹ ei⁹ et canonizationē
atq̄ frequētē exauditionē illoꝝ q̄ inuocant
patrocinū eius. **Cap. iij.**

Tercia beati antoni⁹ excellētia gloriſi
cationis. **P**reter quippe glām illā be
atā quam adeptus est in regno celoꝝ glori
ficauit de⁹ sanctum suū in ecclesia militante
triplici gloria

Prima reuelationis.

Secunda canonizationis.

Tercia exauditionis.

Prima glā dicitur reuelationis. **P**olu
it de⁹ felicem illi⁹ transitum mirabilē reuelare
nā vt scribit in cronica ordinis. **P**robē die q̄
beatus antoni⁹ padue ex hac vita migravit.
Abbas vcellensis erat in camera sua dñis
meditationib⁹ intentus. **Tūc** ad eū solus in
grediens antoni⁹ post nimiam salutationē
beniuolam vir sanct⁹ abiens. **E**cce domine
abbas q̄ relicto azello meo padue vado ad
patriam festināter. **E**t cōfestim cum abba
tem in gutture vbi tūc grauit̄ patiebat sa
miliari⁹ tet. gisſ. et p̄tinuo ab egritudine li
beraſſ. exiens foras non est ampli⁹ visus. **I**
le vero abbas p̄siderans q̄ forte ad patriam
totaliter ignoꝝans surrexit vt ip̄m aliquan
tūlū retineret: et exiens extra cellam cū non
inueniret anxie a monachis requirebat vbi
esset frater antoni⁹. **Q**uib⁹ r̄ndentib⁹ ip̄sum
non vidisse et vbi esset se penit⁹ ignorare. **I**
le firmiter asseruit se mō illū vidisse: a quo
etiam et curat⁹ se atq̄ sanatum asseribat. et
cuz nullibi rep̄ire p̄fat⁹ abbas ad cor reſib⁹
certissime intellexit b̄m p̄m p̄ mortis ex
cessum ad p̄rie celestis p̄uiliū p̄erisse. **E**t
notās tēp⁹ diligētē post modū liq̄do reperit

eandem hora q̄ sibi apparuit ip̄m ex hac vita
migrasse. **¶** Hec dā glā qua dā hūc sanctum
obtinuit dē canonizatiōis. Gregori⁹ enim
non obferuatis omnib⁹ in scōy canonizati
one debitis: ipsuz sc̄m catalago scōy ascrip
sit: a die sui obit⁹ mēnē xi. Eodem die vni
uersus vltibonensis popul⁹ vnde iste sanc
tus fuerat oriund⁹ sollemnitate maxima leta
batur: et causam exultationis h̄mōi oēs peni
tus ignorabant. Nā de ip̄s canonizatiōe ni
hil sciebant: et vt aūt campane ciuitat⁹ p se
sonabant. **¶** Optūg est p̄ ea q̄ eobez die fu
erat beatissim⁹ antoni⁹ solemniter canoniz
at⁹. Anno vero dñice incarnatiōis. **¶** cc.
lxiij. constructa p̄e grādi ecclā in ei⁹ hono
re. **¶** Corp⁹ ibi translatus est: et cū diu sub fra
ciacul⁹ inuēta est lingua ei⁹ a deo recēs ru
bicūde et pulchra: q̄si eadē hora p̄ sanctissim⁹
discessiss⁹: cū tñ elapsi fuissent a die mort⁹ ā
ni xxiiij. et ampl⁹. **¶** Pām autez linguā dñs
bona uentura tūc ordinis general⁹ minister:
q̄ postmodū fuit cardinal⁹ ep̄s albanen⁹. cuz
p̄ns esset illi⁹ translationis gaudijs in mani
b⁹ reuerenter accipiens cū lachrymis cepit d
uotissime hui⁹ cernobis vbi affari. **¶** Lingua
bñdā q̄ sp̄ dñm benedixisti et alios bñdice
re fecisti: nūc manifeste appet quāti existis
meriti apud dñm. **¶** Et inficiens ei dulcia oscu
la: iussit eā seorsū honorifice collocari. **¶** 3^a
glā beati antoni⁹ dē exauitōis. **¶** Ip̄e q̄ppe
auxiliū ei⁹ p̄scētib⁹ eūq̄ inuocātib⁹ libera
liter p̄bescendit. p̄celq̄ ac vota suoz duoto
rū exauit. **¶** Qual⁹ vō sancti et bti oēs no
stras agnosca: cōnbit⁹ ychar. in iij. di. xlv. di
cēs. q̄ ip̄i p̄scūt oēs supplicatiōes nrās q̄s
eis porrigim⁹ in vbo dī qd̄ clare vidēt. Quis
em̄ nō videat ōnia q̄ videt vbu tñ p̄babile
est q̄ in illo videat ōnia q̄ facim⁹ et dicim⁹ et
q̄ in corde gesta⁹ ad reueretiā eoꝝ. et q̄s enar
rare valeret: q̄t a diuersis picul⁹ beati antoni⁹
fuerint meriti⁹ liberati q̄t ad eū fūdētes pias
preces exauit. **¶** Obmissa tñ alijs aliq̄ pro
deuotione nrā inflāda hoc loco f̄buertem⁹
¶ Regina legiōis multū in bto antonio p̄fides
tenuit filiā xi. anoy p̄tra volūtatē reg⁹ et ba
ronū trib⁹ dieb⁹ defunctā oās et dicena. **¶** Be

ate antoni ego fui de patria tua: redde mihi
filiā meam. **¶** Ne surrexit. matris dixit. p
cat tibi de⁹ m̄f. **¶** Cū enim eē inter v̄gines
in glābtus antoni⁹ precib⁹ vestris astric⁹ a
dño impetrauit vt ad vitā redirem. **¶** 3^a vñ
sciatis q̄ n̄ ero vobiscū nisi dieb⁹. xv. qd̄ ita
impletū est sicut dixit. **¶** In ciuitate vltibo
ne filius sororis beati antoni⁹ forte quinquē
nis et puerul⁹: cū alijs pueris in mari ludēs:
euerfa nauicula sol⁹ alijs natātib⁹ se s̄mer⁹
¶ Adf vero p̄spatiū triū horay accurrēs fili
um mortuū a piscatorib⁹ accepit. **¶** Quē cum
vellet sepelire p̄f: Cōuersa n̄f ad bñm ato
niū dixit cū lachrymis. **¶** 3^a m̄ si pius extra
neus es: noli mihi sorori tue eē crudel⁹ et dur⁹
¶ Esto mihi p̄pic⁹ et mihi filiū fēde: quē tuo
ordini scō fi reuixerit dedicabo. **¶** Mor puer
surrexit incolumis: et tandē abultus intrauit
ordinē: et vsq̄ in finem sue vite scē ac lauda
biliter p̄seuerauit. **¶** 3^a Bernarbin⁹ de par
ma ex quadā graui et gritudīe duob⁹ mēsb⁹
mut⁹ exisset ad tāta debilitatē puenerat: q̄
nec candelā poterat extinguere suo statu ti
mēs de suffocationis piculo. cum iam ei dif
ficerent medici s̄buere: fecit se ad sc̄m an
toniū paduā aduoc⁹: et aī archam sancti pro
stratus: orāsq̄ feruētissime cū multis fratri
b⁹ et populi frequentia statim ibidem et loq̄
lam recupauit et p̄fectā sanitatē recepit. atz
cū fratrib⁹ salue regina: leta et sonoroza vo
ce cantauit. **¶** Tempore bonifacij octau⁹ res
pata est tribuna basilice saluatoris in latera
no: cui depingēde op̄e moysaico d̄putati s̄f
bui frēs minores in illa arte valdē periti: de
signatis autem ill⁹ imaginib⁹ quas idem pa
pai ibi depingi mandauerat: videntes illi fra
tres q̄ adhuc loca superant: in q̄b⁹ alie ima
gines possent poni: proprio motu vel forte
diuino instinctu beatoꝝ fr̄acisci et anthoni⁹
imagines que etiā hodie ibi cernūtur: hinc
in depinxerunt. **¶** Quo ad euēdē dñi pape
delato noticiam mādauit quibusdam clerici
cis hec sibi ex liuore nūciantibus ita dicēs.
¶ De imagine sancti francisci p̄ q̄ ibi est: q̄ni
miter toleram⁹: sancti antoni⁹ vō imagines
belete: et loco eius imaginē beati gregori⁹

faciatis. **Q**ui accedentes vñ post aliū ascē
dentes p̄fessi sunt ab vñā persona terribili.
ab alto in terram deiici. et quasi in furia ver
si fuerunt a cepto. p̄posito impediti. **E**t si
cut dicti fr̄s pictores referebant: quidam
illoz statim infra breue temp̄ sp̄m exhalā
runt. Audiens hoc memoratus papa refe
rentib⁹ demandauit. Dimittatis inquit sta
re scūm illum sicut vult. q̄ poti⁹ possem⁹ cū
eo perbere q̄ lucrari. **I**n begra castro reg
ni portugalie vir quidam petr⁹ nōie potēs
et diues: et ordini fr̄m minoz tanta dilectioē
astrect⁹ q̄ eis ibi contulit locum p̄ edificati
one puentus et p̄ edificijs plura dedit. **T**ū
autem infirmarē ad mortē quattuor fra
tres minores et alij de sua familia vigilātes:
in camera ei⁹ exitum expectabāt. Tenebat
ex deuotione p̄dūs petr⁹ habitū fr̄m cuz
quo elegerat sepeliri. **E**t ecce duo fr̄s mi
nores vñ ad eius dextram alius ad sinistraz
sibi apparuerūt. **C**ui vnus eoz dixit. Petre
cognoscis nos. **E**t ille cognosco vos eē fra
tres minores: sed non habeo noticiā p̄sona
rum. **E**t ille. ego sum sanct⁹ francisc⁹: et iste ē
sanctus antoni⁹: et p̄pter deuotionē quam
semp ad nos habuisti: missi sum⁹ ad te cōso
landum: et de ista infirmitate curandum. **E**t
tūc ille rogauit sanctum franciscum vt ha
bitū quem sup se habebat benedicere dig
naretur. **Q**uo scō ambo disparuerūt. **E**t il
le tanta celeritate cōualuit. q̄ omēs p̄ntes
in stuporem puerit. **E**t extūc duodecim ā
nis supuixit: reseruans sibi illū habitū bene
dictum in scrinio cū quo fuit tandem mor
tuus et sepultus. **P**um f. a cuiusdam milie
iōānis petri de guarino d licio ciuitate mea
natiua supiorib⁹ annis ageret in extremitate:
et iam p̄ ipsa exequiaz pompa disponderet
parenturq; funerals indumenta: et lumi
naria: ceteraq; sin patrie morez emissio vo
to per p̄m eius p̄fatum ad sanctum anto
niū illico ad se rediit: cōfortataq; loq̄ cepit.
et die sequenti de lectulo sana surrexit. **I**n
p̄fata ciuitate licij euenit qd narro. **E**raz
ego hora missarum in camera mea. et venit
ad me quibaz de terra tricasij mess⁹ et dolēs

qm̄ die p̄cedenti sacculū cū centū ducatis p
biderat: rogabatq; vt in nrā p̄dicatioē inue
tores monerem quatin⁹ restituerēt sibi: qd
bona p̄scientia retinere nō poterant. **A**t e
go illum. p̄monui vt ad ecclām p̄geret: et scō
cto antonio se p̄mendaret. **Q**ui meis filij
is acquiescens ad sacrificiam se p̄tulit: et fra
trem vñ sacerdotem requisitū: vt missam
in honorem sancti antoni⁹ p̄ eo celebraret.
Dum autem sic missa celebraret: astabat il
le et mente deuota sancto antonio se cōmū
dabat. vix sacerdos eleuauit sanctissimū sa
cramentum: et ecce venere ad me duo iuue
nes sacculū cum integra pecunia deferentes
orātes vt populo significare in publico nos
tro sermone qualiter ipsi pecunias illas in
uenerāt: quas restituere erant pati: dixi eis
q̄ non erat longe eūdum cum patronus in
ecclesia ad hoc moraret. **M**isit itaq; locum
p̄ illo et missa finita ad me venit ac pecuni
as amissas meritis beati antoni⁹ recupauit.
Pauca sunt immo quasi nulla que diximus
cū quottidie mortales innumera a deo sus
cipiant b̄dō antonio interueniente b̄nficia.
Liberant ei⁹ interuētū a naufragio sepiss
me nauigantes a pericul⁹ grauissimis: mul
eres parturientes: ab infirmitatib⁹ varijs il
las patientes: ab opprobrio sterilitatis vt
ores qm̄z p̄pterea viris exposita pericul⁹ flu
minū: latronū: aliorūq; discriminū pegrinā
tes. **P**ropterea omnia et similia in toto or
be sanct⁹ hica cūctis fidelib⁹ fidelissim⁹ ad
uocatus exposcit. **Q**uem nos de peccemur
vt et p̄ nobis perpetu⁹ intercessor apud de
um immortalem assistat: impetretq; grām
et tandem vitam eternā Amen

Sermo septuagesim⁹ de scā katherina
de senis tercij ordinis sancti b̄nici.

Plute filie congrega
uerunt diuicias. tu supgressa es
in uerbas. **S**cribunt hec vba p̄
uerbiōz vlt. **I**uente sunt vñ
in p̄ntem diem q̄ plures mulie
res sanctissime q̄ in habitu sancti b̄nici seruī

entes iesu chro resp[on]derunt miro fulgore
v[er]it[ate] et sanctitat[is]. **P**rimib[us] t[ame]n p[ar]te b[eat]a ca-
therina senes n[ost]re t[em]p[or]e cathologo sc[ri]p[si]t p[er] p[ri]-
mum p[ro]fite[re] summi[us] am[er]ita **E**t v[er]o sua o-
pera atq[ue] v[er]tutes plen[ius] innotescant in p[ri]m[us]
s[er]mone de p[er]f[ect]iss[im]a t[em]p[or]e v[er]ginis excellen-
tia v[er]ba facie mus **C**ui non inc[on]grue immo
acc[om]modatiss[im]e referre possum[us] v[er]ba p[ro]-
posita in themate n[ost]ro in quo p[re]m[ed]at q[uod] di-
uitias v[er]it[ate] copiosiss[im]e sup[er] ceteras con-
gregavit. **I**nd[ic]at em[en]t Bernar. in s[er]mone d[e] sp[iritu]
ali regno. Vere diuitie n[on] ope s[un]t s[ed] v[er]tutes
q[ue] s[ecundu]m p[er]f[ect]ia portat: vt in p[er]petu[um] di-
ues fiat. **P**rimo h[oc] hon[or]ifica diuitijs catherina
ingressa est regn[u]m celoy. **D**e cui[us] excell[en]tia
tria mysteria p[ro]ponimus p[re]templ[ar]da.

Primum dicit possibilitatis.

Secundum singularitatis.

Tercium sublimitatis.

In primo videbim[us] an fuerit possibile be-
atam catherinā in muliebri statu tā amplis-
simis prerogatiuis fuisse dotatā.

In secundo quib[us] virtutib[us] fuit singulariter
adornata.

In tercio vero q[uod] fuerit a deo supernatura-
libus gratijs sublimata.

Quā nō debet aliq[ui]s existimare impossibi-
lia fore illa q[ue] de b[eat]a catherina dicuntur: cum
de[us] multipliciter magnificare voluerit eti-
am femineū sexum **C**apitulū. j.

Primum mysteriū p[re]templ[ar]du[m] de ex-
cellentia et sanctitate b[eat]e catherine d[icitu]r
possibilitatis. **I**nsultant q[uod]pe nobis de ea
loquētib[us] pleriq[ue] vel passiōe h[um]ana deuicti
vel sua p[re]sumptione inflati: aut q[uod] deterius
est: fide religione ac deuotione penit[us] iesu-
ni et nubi asserētes nō expedire de vna mu-
liere tāta eructare magnalia: nec possibilis
credūt: aut verisimile fore: vt h[oc] sp[iritu]s ch[risti]
fecerit tāta egregia facinora quāta vel scri-
pta sunt de ea v[er]o dicūt. **Q**uib[us] nos obuiare
volētes o[mn]idem[us] q[uod] de[us] omnipotēs mulieb[em]
sexu[m]: q[uod] sibi sic placuit: magnificet in multis
et precipue in septem.

Primo in nobili p[ro]ductione.

Secundo in excellēti p[re]signatione.

Tercio in p[ro]phetica illustratione.

Quarto in materna electione.

Quinto in iocunda apparitione.

Sexto in mirabili fortificatione.

Septimo in gloriola resurrectione.

Primo de[us] magnificauit mulieb[em] sexu[m]
in nobili p[ro]ductione. **N**ā deus b[eat]dictus vt
inquit **T**ho. p[ri]ma p[ar]te q. lxxxiij. **Q**ui solus
est nature institutor: potuit virū v[er]o de limo
terre: vel mulieb[em] de costa viri formare. v[er]ū
Aug[ustinus] li. ix. sup[er] genesim ait. **F**ormare v[er]o e-
dificare costā vt mulier esset non potuit: ni-
si deus a quo vniuersa natura s[ub]sistit. **Q**uā
ministeriū angeli exhibuerūt deo in forma-
tione mulieris nescim[us]. **C**ertū tamē est q[uod] fl-
cut corp[us] viri de limo non fuit formatu[m] p[er]
angelū: ita nec corpus mulieris de costa vi-
ri. **F**ormauit vero deus ipsam mulierem in
adiutoriu[m] viri: vt scribit genesis ca. ij. **I**n
adiutoriu[m] s. generationis. **E**t s[ecundu]m p[ri]m[us] etia[m]
domestice vite. quare et ipsa ad vniuersi p[er]-
fectione[m] cōcurrit. **E**t vt ait **R**ichar. in suo
liij. di. xliij. **Q**uāuis mulier genere[m] p[re]e-
ter intētiōne[m] nature particularis: est tamē
de intētiōne nature vniuersal[is]: que v[er]o i[st]a[m]
sexū requirit ad p[er]f[ect]ā humane speciei ge-
nerationē. vt aut[em] deus p[ro]duce p[ri]me mulie-
ris nobilitatē manifestaret: dum illā de co-
sta ab abā detracta formare vellet: immisit
sopore in illū. **E**t at asserit **A**ug[ustinus] ix. super
gen[esim] ad l[et]ram. **S**opor ille fuit raptus vel ex-
tasis: quia tunc forte vixit per essentia[m] d[omi]ni
et interfuit curie angelorū. **C**osta etiam illa
s[ecundu]m **T**ho. detracta fuit absq[ue] lesione et dolo-
re. **E**t vt refert landulphus in suo. ij. di. x
viij. fuit costa sic detracta angelico ministe-
rio: licet illo[rum] non fuerit ministerio forma-
ta. **S**ecundo de[us] magnificauit mulieb[em] sexu[m]
in excellēti p[re]signatione. **P**oluit qui-
dem sua imagine illā p[re]signare. v[er]ū gen[esim]. j. ca.
cum dixisset scriptura. **C**reavit deus homi-
nem ad imaginem suam: ad imaginē dei cre-
auit illū. **D**einde subiunxit: masculū et femi-
nam creauit eos: vt sic intelligat[ur] etia[m] muli-
er ad imaginē dei creata. **N**o q[uod] clari[us] inue-
stigandū dicit **B**onauē. in ij. di. xvj. et tho.

pma. p. q. lxxvij. q. cū hō fm intellectuāle
 naturam ad imaginē di esse dicat. fm hō ma
 xime est ad imaginē dei q. intellectuāle natu
 ra deum maxime imitari pōt. Imitat autē
 intellectuālis natura maxime deū quātum
 ad hoc q. de seipso intelligit e amat. Et sic
 tam in viro qm in muliere inuenitur dei ima
 go: quātū ad illud in quo pncipaliter rati
 o imaginis pñsit. s. quātū ad intellectuāle
 naturam. Sed q. iatū ad aliquod secundariū
 imago dei inuenitur in viro: fm qd n inueni
 tur in muliere. Nam vir est pncipiū muli
 eris e finis sicut de se pncipiū e finis totius
 creature. Dñ apls ad Corinthios. Vir est
 imago dei: mulier at est imago viri. Et hoc
 mō intelligenda sunt verba que ponuntur
 lxxvij. q. v. c. hec imago: e. ca. mulier. vbi dī
 Mulier nō est ad imaginē dei. s. quātū ad h
 secundariū nō quātū ad pncipale. Simi
 liter dicit richard de angelo e de hōie in suo
 scō. di. xv. q. scz quātū ad id in quo pñsit
 essentialiter rō imaginis: expñsus ē imago
 dei in angelo qd in hōie. De dicit tho. vbi ē
 Dñ gregor. lxxvij. moral. expōnes illd
 zechiel. Tu signaculo similitudinis: ait. I
 zebiel ad similitudinē dei creatus fit angelo tñ
 quasi maior aliquid tribuens nō eū ad silitu
 dinē pōitū s. ipm signaculū silitudinē di dī
 vt quo silitio ē in natura: eo in illo silitudo
 dei pleni credatur expñsa. hec ille. Sz qstū
 ad aliquā accidentalitā: expñs ē imago dei in
 aīz qd in angelo: quāz aīa pñnet e regit to
 tū corp sūū: tanqz qū vniuersum expñ in q
 libet pte illi sicut de se regit e pñnet totū v
 niuersum: tot expñ in qualibz pte vniuersi
 Vir itaqz e mulier pñnet in imagine qstū
 ad id qd imaginē essentialē vt pōm ē: l. h. vir
 illā excedat quātū ad id qd est accidētale
 Tercio de magnificauit muliebrem fecitqz
 in pphetica illustratione. Naz e mulieres
 qplures ppheticē lumine illustrauit. Sicut
 fuerūt maria foror aaron: vtpz exod. xv. ca.
 lma. di. decretoz. ca. ij. post orationē. Et ā/
 na ppheticā luce ij. c. Et Bille. q. me
 munit Lactā. l. ij. diuinarū institutionū. Et
 vt scribit in glo. iudicā iij. c. q. mulieres af

sumpte sunt ad grāz. appetit fit vt in h̄ p̄le
 tur occasio mulieri nec p̄ infirmitatē despe
 ret. **¶** Quarto magnificauit de⁹ muliebrez
 sexū in materna electione. Volens quippe
 humanā sibi copulare natura: virginē mul
 ierē in m̄rem elegit. cui tā amplissimū gratie
 sue mun⁹ p̄cellit: vt tā in merito q̄ in p̄mio
 post filiū oēm sup̄ant creaturā tam an
 gelicā q̄ humanā: cui etiāz & si honor latrē
 nō fit exhibend⁹ tū honor dulcē dignioris s̄
 est sibi denegand⁹: ita q̄ magis ipsa sit hono
 rāda q̄ aliquis al⁹: immo quicūqz ali⁹ p̄ciues
 & sancti regni celoz. De p̄santia vero eius
 maternitatis dixim⁹ in p̄mō de ei⁹ visitati
 one. **¶** Quinto magnificet de⁹ muliebrez
 sexū in locūda apparitioe. Surgēs nāqz ex
 mortuis rex seculoz p̄mio mulierib⁹ v̄
 bendū exhibuit. **¶** An̄ marc⁹ vlti. ca. ait. Sur
 gēs iesus marie prima sabbati: p̄mio appa
 ruit marie magda lene. Elicā fuit mulier vt
 ehs nūcia vite: ne despiceret sex⁹ femineus
 eo q̄ mulier nūcia fuerat mortis. Et de hac
 materia diffusē deū est in sermone de resus
 rectione x̄p̄i. **¶** Sexto magnificauit deus
 muliebre sexū in mirabili fortificatione. Su
 erūt quidē mulieres innumerabiles: q̄ virgi
 nitatis amore succēse/zeloz sibi x̄p̄i in s̄
 mante adeo fortes inueniunt: vt nec im
 piez tyrānoz minas timuerūt: nec illata cu
 iuscuqz generis horruerūt supplicia. nec mor
 tem aufugerūt violetā. Patet hec oīa in ca
 therina Cecilia: Agatha: Lucia: agnete: ca
 themia: Ruffina: Secūda: Anastasia: Eula
 lia: Prisca: Dorothya: Giuiana: Cristina: Ju
 stina: Perina: Margarita: Martina: Eme
 rentiana: Apollonia Gabina: Barbara: vi
 sulaz: vndecim milib⁹ sociab⁹ eius: ceterisqz
 quoz nōia & mirāda gesta longū foret exp̄
 mere: q̄ oēs p̄tra naturā p̄ditiois natural⁹ ip
 saz adeo forti atqz p̄stanti queqz sup̄auerunt
 tormēta: mortēqz inter illa q̄ statū s̄ p̄le
 rūt. Non potuerūt hec fieri nisi p̄no assis
 tēte p̄sidio: cū mulieres sint natura sua mol
 les in alios: & multo magis ad seip̄as pie. **¶**
 Inquit. n. Aris. in de aiab⁹? In om̄i ḡne aiā
 liū: mulieres sūt natural⁹ pie ex p̄a v̄sa &

leopda. Tāta igit firmitas enī in v̄ginib⁹
 f. pōictis n̄ potuit nisi a bono deo puenire.
 Qb qd ecclia ad deū ita dicit **De⁹** q̄ int cete
 ra pōme tue miracula etiā in seru fragili vi
 etoriā martirij ptulisti. **Septiō** magnifi
 cavit de muliebz seru in glōsa resurrectio
 ne. **Dñ** eqdē testat **Aug⁹** li. xxi. de ciui. dei.
Mulieres in seru femineo resurgēt: qz hoc
 exigit natura indiuidui: & pgruit p fectioni
 spēs: & erit occasio laudādi sapiām diuinā vt
 ponit r̄char. in q̄to. **Dñ** **Aug⁹** vbi s̄ se⁹ di
 cens. **Debra** feminea nō erūt accōmodata
 veteri vsui: s̄ nouo decori quo non alliciat
 aspiciētis p̄cupiscētia. q̄ nulla erit: s̄ dei leu
 detur sapiētia atqz clemētia. **Tū** igit artifex
 ille mūdi sapiētissim⁹ muliebz seru tot mi
 ris varijsqz modis voluerit reddere dignuz.
Cur incredibile est qz btām catherinā mag/
 nā fecit in scōs. **Nō** est impossibile apd de
 um oē v̄bū. **Ipe** itaqz dñs hāc v̄ginē nasci fe
 cit in famōsa amplissimāqz ciuitate senarū:
 parētib⁹ popularib⁹ honestissimis & timētis
 b⁹ deū: fame bone apd oēs. **Pater** **Jacob⁹**
 benencasa vocat⁹ ē. mater v̄o lappa. **Ex** ipa
 sis pōijt hec filia in etate infātili omib⁹ gra
 ta & cūctis amabil. **Que** dñ quintū vix atti
 git annū ad v̄ginis glōriose marie deuotiōz
 se puerit. **Et** sepi⁹ tūc videbā ascēdēdo et
 descēdēdo p grad⁹ scale q̄ erat in domo: di
 mrem humiliter salutare dicēdo. **Aue** ma
 ria: cui⁹ virtutes in quib⁹ profecit in sequen
 ti mysterio latius referabunt.
De vij. p̄cipuis & singularissimis vtutib⁹
 qb floruit btā catherina. **Cap. ij.**
Secūdum mysteriū p̄templādū de ex
 cellētia & sanctitate beate catherine:
 dñ singularitatis. **Suerū** q̄ppe in illa vltra
 alias vtutes septē p̄cipue & singularissime
Prima dñ virginitas.
Secūda magnanimitas.
Tercia austeritas.
Quarta pietas.
Quinta patientia.
Sexta humilitas.
Septima p̄seuerātia.
Prima vtus p̄cipua & singularis fuit virgi

nitas: q̄ in ea satis laudabil⁹ extitit maxime
 propter tria

Primo p̄pter etatem

Secūdo p̄pter p̄trietatem.

Tercio p̄pter puritatem.

Primo reddi⁹ laudabil⁹ v̄ginitas catherine
 p̄ etatē. **Nā** vij. etatis āno votū exp̄ssum
 emisit de v̄ginitate seruāda. **Nec** obstat qz
 nonbū ad ānos pueniat pubertatis: vt sic
 dicere f̄ infantili motu excitata vouisse: qm̄
 si malicia sup̄ plere p̄t etatē. vt inq̄t dñs hos
 stien⁹ in summati. x. de des̄p̄. im. pu. multo
 forti⁹ ib̄ p̄t grā dei. **Sicut** pie credim⁹ d̄ scō
 nicholao. q̄ q̄ta & vi. feria dñ infantul⁹ erat:
 lac ex pectore matris vel alteri⁹ cuiuscunqz
 suggere recusabat. **Potuit** itaqz sp̄s sancti
 grā liberū arbitriū catherine accelerare vt
 v̄ginitatē se seruaturā voueret. qd facile be
 phēdi p̄t. **Ex** oñs sibi visio mirabili. **Se**
 xto quidē āno etatis sue redeunte puella de
 domo sororis sue nupte: vixit in aere s̄ p̄ ec
 clefiā s̄m̄ p̄bicator⁹ saluatorē sedētē in thro
 no indumentis papalib⁹ insignitū & aplis so
 ciatū. **Qui** eleuata manu in eā intūs signo
 crucis illā bñdicebat. **Qua** habita visio
 adeo extitit in dño p̄forata: vt nil aliud q̄pe
 ret nisi loca secreta orōni apta p̄uella: cete
 ras v̄bo & exēp̄ induceret ad orādū. **Cū** red
 di⁹ laudabilis virginitas catherine p̄p̄ cō
 trarietate. **Nā** licz p̄ntes illi⁹ multo t̄pe vi
 dissent in filia tot hūmilitatis p̄mordia sanctitat⁹
 ignorabāt nihilomin⁹ votū v̄ginitatis p̄ ea
 emissum. **Qua** de re cū xij. annū iā attigiss̄
 instabat m̄ vt inciperet se ornare sicut ce
 tere nuptui tradēde facere p̄sueuer̄: qd illa
 facere renuit: & post sororis illi⁹ nupte sua
 su vel leuiter se ad ornatū p̄posuit. nō vt v̄
 ginitatis p̄positū infirmaret: sed vt sic p̄des
 ceberet imp̄ortune p̄uasiōi sororis. **Tū** ci
 to semetipam retar quens: ad lamenta p̄uie
 se p̄uertit. ac si aliqd grāde peccatū p̄petras
 set: cū in reueritate vix peccauerit venialr.
Cū v̄o artētor ex post deuotiōi & orōi se de
 diss̄: nullaqz de ornatu corpis iness̄ ei cura
Parentes quēdam religiosuz deū timētē
 eis notū p̄cati sunt vt fillam alloquerē mō

neretq; vt se pararet ad virū in breui susci-
piendū. Ille at cognito proposito virginis il-
lam in dño pfortauit: monuitq; vt capillos
tōderet. qđ illa qđmūz impleuit. Nescien-
tes adhuc sui qđ in corde ei latebāt omī libi-
tate locosq; secreto purit: deputarūtq; cū-
ctis viliis seruitijs dom: qđ patiēter omnia
fuit inēs ad quābz camerā vni: sui germa-
ni que erat sine clausura se colligebat: ibiq;
sponsus virginū xp̄m orabat. Tandē elapso
aliquātulo spacio suos aduocās votū quod
ab infantia vouerat publice reseravit. At
parentes omī duricia deposita illaz bñdixe-
runt. prohibuitq; pater omnibus de domo:
ne illam decetero molestant. **Tercio**
laudabilis fuit virginis catherine pp̄t puri-
tatem. Non enim solum integritatez car-
nia retinuit: sed mētis puritate vsq; ad inor-
tem seruauit: quod declarauit mira ipsi de
sponsatio. Contigit quidē quodā carnispri-
uij tempore catherinaz cunctis temporalibus
delectationibus cōtemptis orationem
suaz intensius replicare: eiꝝ dominū appa-
re accidere. Quoniā mundana queq; meo
amore calcasti: ego solēniter te desponsare
decreui. Tunc apparuit gloriofa dei geni-
trix: Ioannes euāgelista: Apostolus pau-
lus: beatus Dñicus atq; dauid psalteriū pul-
sans. At genitrix dei dexteraz virginis sua
manu suscipiēs: digitosq; suos extendēs ad
filiū: postulabat q̄ten? eā desponsare digrēf
Qui annulo suscepto: dextereq; sue anulū
ri digito imponēs: dixit. Desponso te mihi
creatori: et saluatori tuo in fide vsq; in celis
tuas mecū nuptias celebrab: et tua virginitas
semper cōseruabit illibata. **Secūda** vir-
tus precipua et singularis beate catherine fu-
it magnanimitas. ex qua audacter mūdum
contempnit: habitūq; ordinis de penitentia
sancti dominici deuote recepit. hic vero or-
do tripliciter cōmendatur.
Primo qz a sancto dominico institutus
Secūdo qz ab ecclesia approbatus.
Tercio qz a deo magnificatus.
Primo ordo ille fuit a scō dñico institu-
tus. Ipse beat? pr̄ in lobardia huc ordinēz

instituit: quem de militia iesu christi ap̄in-
cipio appellaui: eo qđ illi ordinis fr̄es he-
reticis bona eccl̄iaz vsurpātib? vult? se op-
ponebāt: pugnantq; omī conatu p̄dicato-
rum bonoz recuperatiōe et p̄seruatione. **P̄**
postea heretic? p̄ sc̄m Dñicū et sc̄m Petruz
martyrē alioq; p̄dicatores deletis: penit?
qđ extinctis mutātū fuit nomē illud de mi-
lizia in nomē de p̄nia. **Secūdo** ordo ille ab
ecclesia fuit approbat? **Qđ** p̄ p̄ Donozū
quartū et Ioannē xxiij^m Bonifaciū nonū:
et Innocētiū septimū: qđ dicto ordini pluri-
ma puilegia p̄cesserūt. **Tercio** hic ordo ē
a deo magnificat? Voluit enīz pleraq; do-
minas in illo viuētēs et morientes signis et
miracul? plurimis coruscare. Sicut fuit bt̄a
Joāna de vrbē veteri: bt̄a margareta no-
uella de ciuitate castelli: bt̄a Pelena de vi-
garia: et sc̄a Catherina de q̄ loquimur alieq;
m̄lte. Quall? g catherina huic ordini scō se
dedicauit: docz ei? legenda: in qua narrat qđ
a teneris annis ad pr̄em sc̄m Dñicū seruen-
tissima deuotione trahēbat. Et cum semel
dñm exoraret vt p̄seruaret eā in p̄missa
ginitate: tali fuit visione p̄monita. Apparu-
erunt siquidem sibi plures patres instituto-
res ordinū diuersoz: inter quos erat beat?
Dñicus: hñs in vna manu lilīū ardēs sine cō-
bustione: et in altera suū habitū p̄suetū p̄ do-
minas deportari. Lūq; sibi a p̄fatis offer-
retur quem ordinū vellet eligere: Respon-
dit se velle sancti Dñici habitū suscipere. At
ille beat? Dñicus dixit. Forti animo esto o-
filia: quia certissime hoc habitu vt desideras
indueris. Sicq; visio disparuit: et ipsa man-
sit in dño pfortata. Tandē postq; parētib?
reuelauit se virginitate vouisse illis cōsen-
tientibus apud ecclesiam fratrum p̄dicato-
rum de semis habitū diu affectatum cuꝝ ma-
gno seruiore suscepit. **Tercia** vtus preci-
pua et singularis bt̄e catherine bt̄ austeritas
Fuit nāq; suo corpi austerā et rigidissima p̄-
pter xpm et precipue in tribus.
Primo in cibo.
Secundo in vestitu et lecto.
Tercio in vigilijs et orationibus.

Primo quantum ad victū. Ab infatigabili car-
nes raro sumebat: quas postmodum totali-
ter a se amouit: scq; ad esum panis et cruda-
rum herbarū ex toto reduxit. Anno etatis
sue xij°. herbarū vsa est succo: vinū aut iam
limphatum sumebat quod vini sapore care-
bat. Illud āta xvj°. etatis sue anno ex toto
relinquē: in medias pluriū dierū sepius passa
est. **S**ecundo fuit austera in vestitu et lecto-
Pānis laneis vsa est ad tantū deueniens: qd
tam hieme q̄ estate vna sola tunica vestie-
batur. Cilicio q̄q; vsa est: quod in cathenā
ferreā pmutauit: et patrē Dnicum imitans:
se ter quotidie fortiter disciplinabat. lectū
insuper de tabulis habebat: et lignū p cerui-
cali absq; alteri rei additamēto. **T**ercio
fuit austera in vigilijs et orōnib⁹. Nā ad h⁹
deuenit qd infra duos dies vix per horas et
dimidiā dormiebat. Ad tantū autē tenui-
tatem ex austeritatibus deductū est corpus
eius: qd cum transisset eius spirit⁹ ex hac vi-
ta: repertus est vmbilicus renibus adhe-
re. In principio etiā sue puellaris etat⁹ du-
ple fertur fuisse latitudinis q̄ xvjij. anno-
rum existens. Confirmat hec omnia Pius
pontifex maxim⁹ qui in bulla canonizatio-
nis ita asserit. Sūma hui⁹ vginis abstinentia
fuit et mirabil⁹ vite austeritas. Nā cum vini
et carniū vsum prorsus abieciisset: nec pul-
mentarijs vllis vteret ad extremū eo debu-
cta est: vt nec legumina eberet nec pane ve-
sceretur nisi celesti: quem verus christianus
in sacramēto sumit altaris. **Q**uarta vir-
tus precipua et singularis beate catherine di-
citur pietas. Fuit ipsa pijsima valde et pre-
cipue quantum ad tria genera psonarū.
Primo quantum ad pauperes.
Secundo quantum ad infirmos.
Tercio quantum ad peccatores.
Primo quantum ad pauperes. Inq̄t enī
pius in bulla pretacta: paupib⁹ christi larga
manu s̄buenit. Scribitur in sua legēda qd a
suo patre licentia obtinuit: posse de bonis
dom⁹ paupib⁹ elargiri. Et cōtigit semel qd
dum infirmitate corporis grauaret: audiuit
a multis referētibus qualiter vidua quedā

quicina filijs et filiabus multa cruciaret pe-
nuria: oratione premissa tantū robur obtri-
nuit: qd frumentū vinū et oleū vsq; ad centā
quasi librarū pond⁹ in auroa pfunda ppi-
is humeris mira agilitate portauit: ac mira-
biliter aperto ostio q̄ plan⁹ potuit in vidue
domo deponi: licet dispēlante dño velut al-
ter nichola⁹ fuerit de p̄hēla. Alias vero se-
mel in fratru p̄icatorū ecclia p̄stituta: cum
quidā paup ab ea elemosinā peteret: et illa
nihil pter crucē argētē q̄ erat int̄ p̄ n̄r has
beret: statim illa auulsa tradidit indigenti.
Apparet aut sibi postmodū dñs: illāq; ornatā
tam lapidib⁹ p̄ciosis or̄be n̄s ei dixit. Tu mi-
hi hāc hēsternā dedisti: et ego p̄mitto ti-
bi qd in die iudicij corā vniuerso angelorū et
hoim⁹ p̄spectu: illā ad tui gaudij cumulū pre-
sentabo. Insup cum btā catherina semper
de meliorib⁹ traderet: p̄tigit qd vegete me-
lioris vini abundanter paupibus erogaret.
Intantū aut est augmentatū: qd vbi dictum
vas sufficere cōsueuerat toti familie p dies
viginti vel circa: tū pro dca familia et etiā p
paupib⁹ vsq; ad terciū mēsis p̄cipiūz abun-
dantissime p̄durauit. **S**ecundo fuit pia hec
vgo quantum ad infirmos. Nā egrotātibus
summa diligentia ministravit. Seruiuit cui-
dam infirme nōie andree ab omnibus dereli-
cte: nec horrore plagarū illā exhorruit: quin
immo cū aliqñ nauseā passa fuisset: vulnerū
illi⁹ putredinē inspiciēs: p̄trectās recollcā
in quadā scutella lotura cū sanie illaz ebibit
dices. Amore sp̄s mei iesu christi corp⁹ me-
um sic castigabo. **Q**uo facto statim cessauit
omnis p̄cedēt⁹ nausē tētatis: habuitq; post
ea suo p̄fessorī referre nunq; aliquid tā sua-
uis p̄cepisse saporis atq; odoris. **N**octe ve-
ro sequēti apparuit ei iesus christ⁹: ostēditq;
sua sacratissima vulnera dices. Quia meo
amore tam abhominabilē potū sumpsiisti: ti-
bi ingrat⁹ non ero. Sicq; applicās os vgi-
nis ad p̄prij vuln⁹ lateris: Bibe inquit filia
de latere meo potū: quo aiā tua tāta suauita-
te replebit⁹: qd etiā in corp⁹: qd ppter me p̄-
tempisti mirabiliter redōdabit. **Q**uo fco
tam in anima q̄ etiā in corpore incredibili

eritit suauitate dulcedineq; repleta. **T**ercio fuit pia valde scā catherina erga peccatores. Multos nāq; orōnib; suis me-
ritis iuuit ne perirēt: Sicut diffusē ponit
in legēba. Andream de belantis ciuē. **G**e-
naz diuitijs affluentē egrotatēq; ad mortē
cū ex toto pñiam sperneret sua orōne puer-
tit ad dñm. Cum em p illo orasset arbētis
sine apparuit iesus chrs pñato infirmo hor-
tatūsq; ē illū q; pñteret pñtā sua: q; patus ē
rat sibi illa remittere. Qui pñt; valde sū-
ito pñfessus est. Et pñto testamento ad ex-
tremū debuit: cū magna deuotione migra-
uit ad dñm. **S**uerūt adhuc in pñtā ciuitate
senaz duo p suis maleficijs ad mortē dam-
nati. Qui cū bucerent sup curr; e carnes e-
orū a carnificib; decerperent ignitis forci-
pib; deum impie blasphemabāt. Cū aut kathe-
rina ista nouiss; p eis dñm amaro corde ex-
orauit. Quib; cū ad portā ciuitatis uenisset
apparuit saluator tot; vulnerat; eos ad con-
uersionem inuitās: qui statim pñuncti pñf-
si sunt sacerdoti: e blasphemias mutauerūt in
laudes: sicq; letissimē tulerūt illatā mortē.
Et quis enarrare queat pñfēsōes oīm ma-
lor; pñfectū bonor; rebozationes impfec-
tor; pñolationes desolator; admonitiones
spiritaliū piculor; tam p suas eplās q; et u-
am oraculo uiue uocis erga pñsonas omnis
sexus pñtionis e status p uirginem excita-
tas. Quot sceleratos de faucib; inferni abs-
traxerit: quot obstinatos ad sui pñgnitionē
reduxerit: quot seculo debitos induxerit in
ei; pñemptū: quot vtriusq; sex; ad religionē
diuersay ingressuz allererit: quot de laque-
is tētationū eruerit. Difficile nāq; foret cū
cta commemorare. Nā aliquotiens mariē
in italia ex remotissimis pñtib; ad ipam vtri-
usq; sex; pñsone confluebant. Ad cuiusq; aspe-
ctum atq; colloquiū taliter pñungebāt. vt
sine dilatione curreret ad pñtendū peccata
sua. **P**o quā cām gregō; xij. in adiutorū ca-
therine tres pñfessores precipuos deputauit.
Qui taliter aliqñ occupabant: vt nec spaci-
um haberēt edēdi. **Q**uinta v; pñcipua e
singularis brē catherine fuit patiētia. fuit si-

quidem patientissima e pñcipue in trib;. **P**rimo in pñsecutionib;. **S**ecundo in tentationib;. **T**ercio in passionib;. **P**rimo pñtū patiens in pñsecutionib;. qd
exēpla sequentia manifestant. **F**uit senis q;
dā palmerina de pñma sancti dñici: q; infligā-
te sathana scā catherine taliter emula: vt
nec nomē ei; audire valeret. s; v; gini sp; de-
traheret. **S**pā tñ pñlla dñm exorabat: e cū
ad infirmitatē grauē incidiss; catherina ad
eā uisitābā se pñtuit: infirma vero durior ef-
fecta: eā expelli de homo iussit. p q; nō cessā-
uit catherina pñces ingeminare. Quib; fa-
ctū est vt eā sibi recōcilaret: atq; pñtrita illa e
e pñpuncta sacramentis e grā dei munita: in
dñō ex hac vita migravit. **P**ū etiā fūiebat
illū infirmē andrē de qua pauloā diximus
illa impatiens pñtulijs plurimis catheri-
nā afficiebat: e pñcurāte spū malo de inho-
nestate apud alias sorozes accusabat. **C**athe-
rina tñ pñpterea nec indignabatur ei: nec ab e-
ius obsequijs cessabat. Cū illa in dies in sua
duricia pñseuerat: catherina orōni se debuit
de iniurijs e infamijs pie cōqueri. **C**ui rps
apparēs duas oñdit coronas vnam spineā e
aliā aureā dicens. **S**i hic eligeris aureā:
spineā postea reportabis. si aut hic spineā
poslea aureā obtinebis. **Q**d illa aubiens e
ad patiendū p omnia se offerens: accepit de
manu dñi spineā: quā suo capiti imponēs
etiā dieb; plurib; vehementissimū sensit
in capite dolorē. **S**icq; a dñō pñfortata pa-
tientie armis fortiter se muniuit. **I**nfirma
vero patientia catherine supata: pñpūta et
ingemiscens catherinā alta voce scām om-
nib; pñdicabat. seq; reā accusabat: misēdīam
petens de his que falso dixerat pñrs illam.
Quid plura dum catherina tāta inedia cor-
pus affligeret: frequētareq; dñicam men-
sam: pleriq; vtriusq; sex; falsos rumusculos
vt fieri solet eructabant. **A**liqui dicebāt ne
minem in modo viuendi singularem eē de-
bere. **A**liqui extremitates fuisse semp deo
e hōib; exofas. **A**liqui catherinā fingere e
decipere. **A**liqui ad inanem glām illa omnis

facere et similia. **Q**ue ipsa deo placere pro
nia studens patientissime tolerabat.

Secundo fuit patiens in tentationibus deo
ni. **A**it quidem Pius in bulla canonizatio
nis. Luctabatur frequenter cum demoni
bus: multisque illorum molestiis vexabatur. **P**re
ciebat cum apostolo. Cum infirmorum tunc forti
or sum. **E**t ut in sua legenda narrat: quando
que demones deo permittente katherine cor
pusculum tantis penis et languoribus affligerunt
ut manifeste videretur in ea signa crucis
et verberum ita ut quasi quoddam monstrum
videretur a cunctis. **T**ercio fuit patiens in
passionibus siue in penitentibus voluntarie assu
ptis siue infirmitatibus corpori suo fugiemen
tibus. **T**este enim Pio vbi. Dolor capitis
pene alibi torquebatur. Estuabat febribus
nec illorum cruciatu carebat. **S**exta vero ca
therine virtus admiranda fuit humilitas: qua
ostendit maxime in tribus.

Primo in timore.

Secundo in deiectione.

Tercio in querelatione.

Primo ostendit suam humilitatem in timore
Dum enim cepisset visionibus et imaginariis et cor
palibus a domino iesu christo visitari plurimum formi
dare cepit: dominusque se premeditavit: a quo edocta
plenissime fuit: qualiter visiones bonas vel
malas haberet agnoscere. **E**t dum semel suo
professorum de visionibus sibi facere referret que
dam secreta: ille hesitare cepit: atque in eam res
piciens vidit illam transformatam: quantum ad
faciem in effigiem christi respicientis in eam.
Cumque ex hoc exclamaret ac diceret. **Q**uoniam
est qui me respicit. Respondit katherina ille qui
est. **Q**uo deo facies illa disparuit: et professor
pfatus illo modo de virginis sanctitate con
firmatus remansit. **S**ecundo ostendit cathe
rina humilitatem in sua deiectione. **P**anc autem
dixit a christo sibi apparente dicentemque sibi.
Scis ne filia: que tu es: et quis ego sum? **S**i
hec duo noueris beatissima eris. **T**u enim es illa que
non es. **E**go sum ille qui sum. **S**i hac noti
ciam habueris in aia tua: nunquam decipe te po
terit inimicus. **S**i quidem de nihilo creatura fa
cta est: et sibi relicta cecidit in nihilum: et se tene

bit in peccatum: quod nihil est: et ex se nihil bo
ni cogitare valet. **Q**uare respectu dei infir
miti nihil esse conuincitur. **I**deo est illa que
non est: sed quoniam deus est: fons totius esse et in
dependens esse. **I**deo ipse solus est quod est.

Tercio ostendit katherina humilitatem
in querelatione. **N**am in publicum prodijt ma
gnisque rebus in gelis: non sua sed dei voluntate.
Postquam enim habitum sacrum suscepit: silentium
per triennium seruauit: et claustrum celle te
nuit: excepto cum ecclesiam adijt vigilias usque
secundum signum matutinale pertinebat. **T**unc
cum ad laudandum deum fratres predicatores in chorum
iam accessisse putaret ipsa sedebat ad aliquo
liter quiescendum dicens. **E**cce domine germani
mei et serui tui usque nunc dormierunt. **N**on ve
ro surrexerunt ad te laudandum. **T**u sua eos
et ego pariter quiescam. **P**ost vero diuturnam
exercitationem in spirituali vita frequenter
que christi visitationes: iter apparatus ei induxit:
ut extra procederet: primoque salutem verbo in
tenderet: ac exemplum promissis in cunctis per illam
ad animarum salutem gerendis suis sibi sup
plere exhibiturum. **Q**uod ita fuisse ut pa
tebit in sequentibus reiecit declarauit.

Septima in virtute sancte katherine dicitur
perseuerantia. ut enim ait Hieronimus ad lucia
nam heremitam. **C**episse multorum est: ad calce
vero peruenisse paucorum. **K**atherina vero non
solum perseuerauit: sed de virtute in virtute
processit: de qua tria inter cetera refert digi
na laude. **P**rius pontifex maximus vbi super. **P**ri
mum quod respicit sanctitatis eius initium. **A**it enim
Virgo katherina ex ciuitate kenenensi oriunda
mediocribus ortu parentibus prius deo se se de
dicauit quam deum posset et etatem cognoscere.
Secundum est quod respicit vite eius processum.
Inquit itaque sic. **N**ullum ab ea verbum non re
ligiosum non sanctum excidit. **O**mnis sermo
eius de moribus fuit. de religione et pietate
de contemptu mundi: de amore dei et proximi
de celestis patrie. **T**ercium refert ad eius vite
terminum. de quo sic protulit. **A**nno etatis sue
tercio circiter ac trigesimo in vberibus di
em suam clausit. de cuius anime in celum assump
tione et gloriosa receptione: stupore et admi

rabiles reuelationes facite reperiuntur.

Qualiter deus sublimauit beatā cathē-
rinā septē gratiis z admirābis preroga-
tiuis. **Capitulum. iij.**

Ercum mysteriū ptemplandū de ex-
cellentia z sanctitate brē cathērine dī subli-
mitatis. Sublimauit nēpe deus hanc muli-
erem benedictā septem gratiis z prerogati-
uis admirandis.

Prima fuit mentalis illustratio.

Secunda prophetica infusio.

Tercia consolabilis visio.

Quarta suauis cibatio.

Quinta miraculosa conuersatio.

Sexta felix reuelatio.

Septima solēnis canonizatio.

Prima grā siue procatina cathērine qua
sublimata est a deo dī mētalis illustratio. Il-
lustrauit deus illi intellectū luce sapiētie z
doctrine: ita vt de ipsa **D**ī pōtifer vbi. s.
ita referat. **N**emo ad eā accessit qui nō do-
ctior meliorq; abierit. **D**octrina eius infusa
non acquisita fuit: prius magistra vīa est q̄
discipula. **Q**uipe q̄ sacraz līrarum p̄fello-
ribus ipsiq; magnay ecclīay epīs difficilli-
mas de diuinitate questiones pponentib;
p̄ubētissime rēdit z adeo satisfecit: vt tāq;
agnos mansuefcōs remisit. **Q**uos tanq;
lupos ac leones ferociētes accepit. **Q**uo-
rum nōnulli diuinā in v̄gine sapiētā admi-
rati: distribut; mox inter chrī paupes q̄ pos-
sibebat s̄bstatīis accepta dñi cruce vitā de/
inde euāgelicā egerūt. **S**ecūda grā fuit
prophetica infusio. **E**t de hac **P**ius papa in-
quit. **F**uit in ea spūs prophetie: z multa p̄-
dixit anteq; fieret z occultissima reuelauit.
hec ille. **I**n legēda vero ipsi multa scripta
sunt: ex quibus aliqua enarremus. **F**uit in
ciuitate senensi quidā nobilis miles dictus
dominus **N**icholaus de sarracenis: qui cuz
alias in multis locis fuisset in armis: z tādē
ad suā ciuitatē senarū rediisset: a sua vxore
monebat vt loqueret̄ cum cathērina. **Q**d
cum ille facere p̄tēp̄sset: vxor cathērine il-
lum vt pro eo oraret deuotissime p̄menda-
uit. **Q**uabaz itaq; nocte cathērina militi in

somnis apparuit: eūq; monuit: vt si saluari
cupet: vxoris monitis assentiret. **Q**ui cui-
gilās visionē vxoris retulit: z inde ad cathē-
rinā se p̄tulit: cui colloquio z scā p̄ntia cō-
punct; h̄m virginis p̄siliū ad p̄fitebuz sua
pctā p̄cessit. **Q**uo scō ad cathērinā rebij-
asserens se p̄fessum sua pctā sacerdoti. **I**n-
terrogat; ab ea an omīa retulisset: cum ille
affirmaret q̄ sic: vocato ad partē peccatum
quoddā enor me ab eo dimissuz in p̄fessioe:
q̄d in apulia secrete p̄miserat distincte nar-
rauit. **D**e q̄ ille admirās: z p̄ctm illud cōfess;
sua fuit: z cathērinā deuotione singularissi-
ma coluit. **D**ū frater **T**homas de fonte p̄-
mus cathērine p̄fessor z frater georgi; per-
geret ad monasteriū sancte agnetis de mō-
te poltiano: in itinere capti fuerūt a q̄busdā
latrunculis: debuctiq; fuerunt ad latebrosa
nemora vt ibi occiderentur. **T**ūc frat̄ tho-
mas cum lachrymis dicere cepit. **P** filia ca-
thērina tuis orationibus succurre nobis in
hoc tam crudeli periculo. **Q**uibus v̄bis p̄-
latis latrūculi taliter sunt immutati: q̄ non
modo vitam sed cuncta que illis abstulerāt
restituerunt: et ita ad monasteriū quo ibāt
incolumes peruenierunt. **C**um autem post
modum senas rediissent: p̄perijt p̄dictus
frater **T**homas: q̄ in illo puncto in quo in-
uocauerat cathērinam: ipsa socie dixit: pa-
ter meus me vocat. et scio q̄ magna neces-
sitas eum v̄get. z hoc dicens ad locum ora-
tionis accessit. **E**x cuius virtute crebitur la-
truncolorum illorū fuisse mentē mutatam.
Predixit futurū scisma post mortē grego-
rii v̄ndecimi: z alia plurima p̄nunciauit: q̄
videre poteris in legēda. **T**ercia grā q̄
cathērina sublimata fuit dī solabilis visio.
Sup̄naturalib; quippe visionib; a dño me-
ruit solari: que vt in pluribus sibi fiebant:
in raptu et extasi mentis: de quo sic refert
Pius. **R**apiebat sepe a spū z in aere suspen-
sū: diuinis p̄tēplationibus pascabatur: adeo
extra se acta vt expuncta percussag; nihil
omīno sentiret. hec ille. **P**missis v̄o mul-
tis visionib; ei; eā vnā referā: pro qua in-
ter minores z p̄dicatores p̄tētio videt̄ exor

ta. Cum catherina esset in ciuitate pisana: et quodā mane in ecclesia sancte cristine cōicala: et: iuxta altare raptā maneret in spū: post q̄ diu sic steterat: vidit ch̄m cruci affixum magno sup se cū lumine descendētem / radi ois sanguineos ex quinq̄s sacratissimis cicatricib⁹ emittentem. Cūq̄ tūc videntibus pluribus vtriusq̄ sex⁹ ipām expectantibus virgo se erigeret: et sup genua sua stans facie rutilante brachia eleuass⁹ ac man⁹: oraretq̄ ne cicatrices in corpore suo apparerent exterius: tūc ex radijs sanguinib⁹ in solariis bus immutatis a cicatricib⁹ crucifixi pcedētib⁹ et ad man⁹ pedes et ad cor illi⁹ puenientib⁹ valde intrinsec⁹ dolor sensibil⁹ in dictis partibus corporis est relic⁹. Ex quo cuq̄ corp⁹ ei⁹ diu sic staret rigidum: et ocul⁹ clausis tanbez cecidit: ac si fuiss⁹ letaliter vulneratū. Post modicū ad se reducta tāto dolore pcutiebat⁹: vt a cūctis putaretur in breui moritura. Dominica vero sequenti ibi cōmunicans a dolore extitit liberata. Ex visione ptracta in plerisq̄ locis nonnulli scām catherinā suscipientem stigmata a ch̄o depingi fecerūt qui si ea intentione id egerint: vt p visibilia inuisibilia pgnoscan⁹: et p picturā illā visibilem dolor eius inuisibil⁹ licet sensibil⁹ defigetur: forte nō obstante errore inbe sequente: quo credi poss⁹ stigmata eaz visibilia suscepisse tolerari vtiq̄ possent. Sed si hec facta sunt: vt sic equique b̄tō francisco cui soli vsq̄ in p̄ns singulari modo stigmata diuinitus sunt impressa: vtiq̄ reprehensibile est. nā vt dici in s̄mone de sacris stigmatib⁹ beati francisci. Inter miracula gaudia nostre fidei fr̄scisci p̄gnatio sup̄mū obtinet gōum. Fuerūt quippe stigmata et visibilia et sensibilia: et ch̄o sibi impressa. Tulit illa duob⁹ annis p̄tinuis: et in vita et in morte etiā a vtriusq̄ sanctis et grauissimis visa et tacta. Sūmi pontifices Gregori⁹ non⁹: Alexand⁹ q̄rtus B̄dictus: Nicholaus: et alij illa approbantes fatent⁹ singulū miraculo in fr̄scisci pedibus manib⁹ et latere fuisse depicta: ab eo arthifice sapientissimo quicreauit celū et terrā. Quid vero de cetero sit facturus cuius ar-

chana nisi ipso reuelante pscrutari nequimus ipse nouit. **Q**uā scio et quidem absq̄ vilo errore: q̄ franciscus vsq̄ ad p̄ns elect⁹ fuit a domino iesu ch̄o vt in corpore p̄prio verillum crucis biennio anteq̄ spm redderet celo deferret. Non derogent ista dignitati beate katherine: nec alteri⁹ sancti. Ego peccator qui hūc sermonem confeci scām ipām dūotione qua possuz et colo et veneror. **E**ram⁹ rome Anno dñi **M. cccc. lxi.** Anno tercio p̄ pontificis maximi. **Q**uā pontifex prefatus spū scō volente scām catherinā solemni celebritate canonizauit. Nulla tūc areferentib⁹ et vita et miracula katherine de stigmatib⁹ facta ē mētio. Nulla pictura cū illis matibus fuit delata. Nulla insuper in bulla quā superi⁹ frequēter allegauim⁹ de stigmatib⁹ mentio habita est. Ego insup ea die canonizationis sermonem ad populū habui: post prandiu in ecclesia minerue ordinis p̄dicatoz insperī legi et quidem sepi⁹ dñia q̄ scripta erāt de laudib⁹ hui⁹ sancte: nil aliud inuenire potui: nisi qd̄ superi⁹ exp̄ssum est. de illo dolore quem tulit absq̄ signis in suo extati / coraptu. Et si nō die stigmatū dolorem illuz intelligi volum⁹: non tñ in illo p̄tinent et in eludib⁹ cōditōes miraculose stigmatū beati francisci. **I**git⁹ cuq̄ de⁹ non egeat nostro mendacio: ea proferam⁹ de sanctis que s̄m rei veritatem non inuentionem hominū illis possunt accommodari. **F**uit katherina vt patet ex dictis: et ex his q̄ sequent⁹ amplissimis p̄uilegijs et gratijs decorata. **E**t stigmatum specie nō fuit vt fr̄sciscus insignitus. **Q**ue si ad nos gloriosa rediret: dura incompatione feriret illos qui s̄b specie pietatis mendacijs vellent suam gloriā ampliāre. **Q**uo tamen patres meos predicatores et minores ne populos scandalizent. **Q**uib⁹ tam multa mira de sanctis se offerūt. et precipue de katherina vt mendacia: et propter seipsa et propter veritatis abundantiam de ferere et detestari cogantur. **Q**uarta gratia beate katherine dicif suavis cibatio: vsu namq̄ et frequentia sacramenti tanta suauitate consolationeq̄ spiritus repleta fuit: vt asse-

rat sic de illa **P**ius ubi supra. **I**nuenta ē a-
liqua die cinerū vsq; in penthecosten ieiū-
nium produxisse: sola eucharistie comuni-
one contenta per annos circiter octo mini-
mo herbarum succo: eoq; parum retento et
p̄munionē sacra sustentata est. **A**d cibū qua-
si ad supplicii p̄gebat: **A**d communionem
altaris: quasi ad celestes nuptias inuitata es-
set summa cum alacritate p̄ficiscebatur. hec
ille. **A**am efficac erat eius ad sacramentum
illud ineffabile reuerentia: vt mens grego-
rii xj. flecteret ad concedendum katherine
q; possz eligere confessores: qui eam absol-
ueret: et sibi eucharistiam ministraret: et cum
altari viatico absq; alia licentia ad nutū ca-
therine celebraret.

Quinta gr̄a: et prerogativa singularis be-
ate katherine: fuit miraculosa choruscatio
fecit illā de invita et morte multis clarere
miraculis. **E**x quib; aliqua explicabim; **I**n
ciuitate senarum quedā nobilis dñia **A**lexia
habitum ordinis de p̄ia suauis katherine re-
cepit: que illam coegit vt secū in domo sua
p̄moueretur. **C**ontigit autem ex carissima tūc
illos de domo p̄fate domine alexie vesci pa-
nibus farine putride. **S**uperueniente triti-
co nouo p̄sultit **A**lexia katherinam: an cer-
tū residuū p̄fate farine p̄ficiendū foret: que
nequaquā p̄ficiendū asseruit: sed pari aquaz
iussit et farinā afferri. **I**ntriuuit ergo p̄ma-
sam: tandem panes de pua quantitate illi
us farine quouis etiam expulso fetore tam
celeriter et tot confecit: quot de quaduplici
ci aut quintuplici quatitate fere tot facti fu-
issent: cum stupore sororis **A**lexie et aliorū
de domo. **C**um autem panes d̄ cibano por-
tati fuissent. inuēti sunt adeo sapidissimi: vt
omnino immutatio saporis ad miraculū p̄-
cederet. **E**t cū daretur de ipsis panib; pau-
perib; et fratrib; atq; illos comederent: om-
nib; de domo suffecerunt diebus pluribus
etiam in archa multiplicati. **D**e quib; aliqui
et pluribus sunt tam pro reliquijs q̄ in ar-
gumentum miraculi reseruati. **T**empe etiā
am quo katherina fuit in vber: et ibi in regi-
one colūne cum sua familia viueret de mē-

bicitate et nihilomin; aduenientes hospites
recipiebat: ita vt p̄tinuo quasi triginta per-
sone in domo sua comederent. **C**ontigit se-
mel q; die quodam deficiente pane q; cū ca-
therine fuisset renūciatum mandauit vt sic
ad mensam se ponerent: et modico pane qui
ibi reperiebatur inciperent comestione.
Ipsa vero ad orōnem accessit. **Q**uid plū-
ra. **E**dentib; illis famelicis et ieiunis: panis
ille modicus suffecit omnibus abundanter.
Tantūq; etiam sup̄fuit: vt ex illo plures e-
lemosine pauperib; largirentur. **P**um etiā
esset in ciuitate senarum: audiens quedā
dñm mattheū rectore hospitālis misericordi-
bie sibi deuotissimū ex morbo pestilētī gra-
uiter egrotare: accessit ad eum: dixitq; cum
magno seruire. **P**urgatis dñe matthee sur-
gatis: q; non est tempus in lecto quiescen-
di: mox ad ei; vocem febri et inguinis aposte-
ma p̄fatum penitus dimiserunt. **G**auit
et multos alios peste percussos sua oratioe
fidei. **S**icut fuit magister raymū; et ma-
gister bartholome; katherine p̄fellores. **E**t
ne singula complectamur: ita de ipsa loquit
Pius. **M**agnū et sanctum erat in plebibus
katherine nomen: vñd; ad eam egroti et
maligni vexati spiritib; deducebāt. **E**t mul-
ti curabātur languorib; et febribus. **I**n xpi
nomine imperabat et demones cogebat ab-
obsessis abire corporib;. **P**ropter quas res
duob; romanis pontificib; **G**regorio vñde-
cimo et **U**rbano sexto acceptissima fuit ado-
vt legationibus eorum fungeretur: multis
q; et magnis spiritualib; gratijs ab eis dona-
retur. **P**ec ibi. **U**bi adhuc interserit quedā
que non nisi virtute dei cooperāte p̄ cathē-
rinam fieri potuissent. **A**it enim **P**issideno-
tes summo studio cōponebat. multa extin-
xit odia: et mortales inimicicias: p̄ pace flo-
rentinorum qui cum ecclesia dissidebant et
interdicto suppositi erant ecclesiastico. **A**p-
penninū et alpes transire atq; vsq; in auiniōz
ab **G**regoriū vñdecimū proficiscinon dubi-
tauit cum votum suū ipse grego. de petēda
vibe roma in occulto factū et soli sibi ac deo
notum sese diuinitus cognouisse demōstra-

uit. **S**exta gratia qua deus catherinam sublimauit: dicitur felix reuelatio. Cum enim in vbe romana ipsa post multa signorum experimenta exhortationes spirituales aliisque exercitia religiosa morientium omnia die circa horam terciam die xxviii. aprilis. M. ccc. lxx. migrasset ad preem. Eadez die magister raymündus vltim⁹ eius p̄fessor in conuentu Januensi erat dispositione p̄fais dei. Bononiam ad caplm generale pergere. de p̄cabaturq; christi matrem coram quadā imagine vt eum p̄tegeret a pericul⁹. Vox quādam vocem audiuit dicentem sibi. ne timeas q; ego sum hic pro te. ego sum in celo p̄ te. Ego te p̄tegam sis securus. Et hesitans p̄tunc vñ vox p̄dret: tanbē inuenit q̄lre ad eam hora catherina migrauerat: peruenit tandem p̄fatus magister bononiā vbi magister generalis canonice fuit electus: quod iam sibi catherina inubitanter p̄dixerat vt auzē sequitur. P̄ius in bulla. Tactu corporis eius post illi⁹ felicem transitum pleriq; egroti salutem consecuti sunt adeo vt nō nullis saluti fuerit ea tetigisse: q̄ sacra catherine membra tetigere. Postea vero virgo ipsa iam celo erepta vota supplicantiuz benigne audiuit: et vt a sp̄so et domino suo christo saluatore exaudiretur curauit. Multū enim ex diuersis egritudinib⁹ curati sunt qui audita beate catherine gloriosissima fama eius patrociniū supplices, etiuere. **P**ec ille. Placuit itaq; benignissime deo sponse sue glām innumeris vt sic dicam vsq; in p̄sente diem miraculis manifestare.

Septima catherine gratia et p̄rogatiua singularis est dicta solemn̄is canonizatio. Rome si quidem in basilica beati petri apostolorū principis astante populo et clero habitozq; simone ab ip̄o pio p̄fice de vita et miraculis eius missarū solemniss⁹ celebratz: et conuētis ceremonijs rite pactis ad canonizationem scē p̄cessit. sub his verbis. **A**d honorem omni⁹ potentis et eterni dei patris et filij et sp̄s sancti: ad exaltationem fidei catholicę et christiane religionis augmentuz: auctoritate om̄i nostri iesu christi et beatorū

petri et pauli apostolorū eius: ac nostra: **C**atherinam senensem illustis et inelibil⁹ memorie virginem: cuius corpus in ecclesia p̄dicatozū que de minerva dicitur hic rome iacet in celesti hierusalem inter beatozū virginū choros: quoniā id sua virtus diuina suffragante gratia meruit: iam pridem fuisse receptam: et eterne glorie corona donatam de fratrum nostrorū consilio declaram⁹ eāq; tanq; sanctam publice priuatimq; colenda esse decernimus et diffinim⁹. atq; in sanctazū catalago virginū: quas romana venerat ecclesia redigi et ascribi mādā. **S**tatuēte festum eius singulis annis prima mēsis maij om̄ia die ab vniuersali ecclesia celebrandum esse. **S**icq; de in sanctis suis admirabilis catherinam in vtrazq; ecclesia triumphante. et ac militante blimenter exaltauit. **Q**uē de p̄cemur: vt illius meritis interuenientibus: dignetur et nos ascribere beate vite. **Q**ui sit benedict⁹ in secula sclozū Amen.

Finis.

**Sermo de sancto Bernardino p̄dicato
rum n̄ri temporis principe**

Dilectus deo et homi

nibus: cuius memoria in benedic
tione est. Sapientis v̄ba sunt ista
originaliter **Eccl̄as. xlv. cap. Et in**
ep̄la hodiernae festiuitatis. Bellez
hoc tempe tanto eloquentie splendore ful
gere vt nō solum alterum de mosthenē prin
cipem oratorum grecie: aut **Ciceronē** lati
nū me putarent omnes astantes: sed ange
lum crederēt de celo missum vt fari posset
erimias laudes illius sancti bernardini: qui
sua predicatione nomen gloriosus iesu chris
ti mirabiliter exaltauit. Ipse quippe alter
Paulus et vas electionis christianam religio
nem sua doctrina reforauit. Ipse italie po
pulos per abrupta viciorū deuīates ad semi
tā virtutū et iusticie reduxit. Ipse deniq; re
ligionem sacram minorū numero et sanctita
te adauxit. Merito itaq; in ei⁹ solemnitate
p̄conia p̄dicationis eius enarrare debemus.
Ob illam nāq; deo et hominib⁹ dilect⁹ est: et
memoria ei⁹ benedicta in sempiternū mane
bit. De qua in p̄nti sermone tres excellenti
as pponimus declarandas.

Prima d̄r p̄mendationis

Sec̄da d̄bitionis

Tercia honorationis

**Qua p̄mēdatur p̄dicatio sancti Bernardi
ni. p̄pter humilitatem: charitatem et patiē
tiam. Cap̄lm p̄mū.**

Digna excellentia predicationis sancti
bernardini d̄r p̄mendationis. Sua q̄p
pe p̄dicatio satis est p̄mendanda. Ex marie
propter tria

Primo p̄pter humilitatem

Sec̄do p̄pter charitatem

Tercio p̄pter patientiam

**Primo p̄mendatur p̄dicatio sancti Ber
nardini p̄pter humilitatē. Non em̄ predica
uit p̄sumptuose aut superbe se ingerēs s̄z mis
sus. Officiū nāq; p̄dicatoz officium ē an
geloꝝ: quia sicut ageli annūciant diuina: ita
et p̄dicatores. De quibus dauid in ps̄ ait. An**

nūciauerūt opera dei. Angeli autem nō ex
se veniūt: sed vt dicit apl̄s ad **Hebreos** fido
ca. In ministeriū missi sunt. Sic et p̄dicato
res. Quomōdō p̄dicabūt ait apostolus ad ro
manos x. Nisi mittantur. q̄ autem **Isaias**
non vocatus se obtulit ad p̄dicandū cum di
xit. Ecce ego: mitte me. **Isaie vi. ca. Et cō**
tra cū Jeremias mitteretur a deo se excusa
uit dicens. **Na a dñe deus: Ecce nescio loq̄**
Jeremie p̄. ca. Et si diuersa vox extra pro
diit: nō tamē a diuerso fonte dilectiois ema
nauit. Duo quippe sunt p̄cepta charitatis:
vt ait **Gregori⁹** Amor sc̄z di et primi. Per
actiām vitam p̄desse primis cupiens **Isaias**
officiū p̄dicationis appetijt. Per p̄templa
tionem vero jeremias sedule amori cōdito
ria inherere desiderans ne mitti ad predica
dum debeat p̄tradicit. Qd̄ laudabiliter vo
nus appetijt: hoc laudabiliter alter expauit.
Iste ne tacite p̄templationis lucrum loq̄
bo perderet: **Ille** ne damna studiosi operis
tacendo sentiret. Sed hoc in vtriusq; est sub
tiliter intueūdū quia et is qui recusauit plene
non resistit: et is qui mitti voluit ante se per
altaris calculum purgatum vidit. Et paulo
supra **gregori⁹** dicit. Sicut toto d̄berio oc
cupationem fugere debem⁹: ita si desit qui
p̄sudet occupationis onus libenti necesse est
animo subire. Nec om̄ia viij. q. j. ca. In s̄p
turis. Et q̄ difficile est et rarū videre se pur
gatum. Quia nemo scit vtrū odio vel amo
re dignus sit. vt dicit **Eccl̄astes ix. ca. P̄do**
null⁹ debet presumere ex se ire ad predican
dum: sed expectare debet vt mittatur vel a
deo vel ab ecclesia. Vñ de iohanne baptista
dicitur **ioannis p̄mo. ca. Sui** homo missus
a deo. Non tamen creditur alicui dicenti se
missum a deo: qui ab ecclesia nō est missus:
nisi p̄bet per miraculū sicut moyses: extra
de hereticis. ca. Cum ex iniūcto. Et argum
tum de cons̄. di. ij. ca. Reuera. Sic fuit mis
sus **Equici⁹**: cui apparuit in somnis angel⁹.
et eū ad predican dū misit. xvi. q. j. s. Poc
idem. Ab ecclesia autem mittit quis vel ordi
narie vt quilibet curatus saltem quo ad s̄b
ditos. Ad rectores enī ecclesie maxime p̄

tinet predicare p se vel p alium s Boitia suis
 vñ pñis rectorib⁹ dixit christ⁹ **M**arci vlti
 mo ca. **E**ntes in mundū vñuerſum pōicate
 euāgelīū omī creature. **E**t gregori⁹ dicit in
 pastoralī rliij. di. ca. **R**ector. **P**officiū pōi
 cationis suscipit quisquis ad sacerdotiū ac
 cedit vt añ aduentū iudicis qui terribiliter
 sequit ipse scz clamādo grabiā. i. pōicando
Et loquit **G**regori⁹ de curatis. **Q**ui etiā
 figurā inducit **E**ro. xxvij. ca. vbi dī. q. sa
 cerdos ingredies tabernaculū tintinabul⁹
 ambiat vt audiat sonit⁹ qñ ingredit et non
 moriat. **Q**uia vt exponit **G**rego⁹ dicto ca.
 sic rector. **P**ra ptra se occultū iudicis erigit
 si sine pōicationis sonitu incedit. z sic mouē
 spūaliter. **P**ñ dñs **E**zechielī pphete xviij.
 ca. **S**ili hōis speculatore debite domui isrl⁹
Pōdicete me ad impiū morte morieris tu
 nō annūciaueris ipse in iniquitate sua moriet⁹
Gangvinē vō ei⁹ de manu tua requirā. **C**ō
 firmat isrl⁹ **N**ichola⁹ papa rliij. di. **D**ispēsa
 tio inqt celestis seminis nob inuicta est: ve
 si non sparferim⁹: ve si tacuerimus. **N**el ab
 ecclesia mittit quis ad predicandū ex priuile
 gio vt pōicatores z minores: **A**ugustin⁹
 les: carmelite: z seruite saltē in ecclesijs su
 is. **I**n alijs ecclesijs nō nisi vocati. **E**t hi eti
 am debēt mittiā plat⁹ suis. **D**e quib⁹ fit mē
 tio in clemētina duduz de sepulturis. **Q**ui
 aut vocat⁹ seu missus ad h⁹ ptnaciter recu
 sat: ab ecclesia z deo cōtemnū. **Q** d figura
 tum fuit in eo qñ volebat ducere vxorez fra
 tris mortui: z ppter ea discalciabat vno pe
 de vt exponit **A**ug⁹ viij. q. j. ca. **O**lim **N**ūc
 inqt euāgelij qñqz predicator ita debet in ec
 clesia pōicare siue laborare: vt defūcto fra
 tri. i. chro suscitaret scū qui p nobis mortu⁹
 est. **E**t qd suscitatu fuerit eius nomē accipi
 at. **V**t igit ad scū **B**ernardinū pvertamus
 sermonē **I**pse sicut experiētia facti mani
 festauit: a deo elect⁹ z a platis ordinis p obe
 dientia astrict⁹: officiū pōicandi suscepit. **N**a
 tusem in ciuitate massa puincie thuscie ex
 honestissimis parētib⁹ patre videlicet to
 lo z matre niera nobilibus senēssibus añ cō
 pletum septēnium vtroqz parēte orbat⁹ re

māsit sub cura z regimine cuiusdā venera
 bilis dñe sororis matris eius cui nomē erat
 biana: q puerulū induxit ad vgnis gloriose
 precipuā deuotionē. **E**t operā dedit vt lit
 teris vacaret ac morib⁹ bonis. **P**reuit autē
 de vtrūte in vtrūte honest⁹ affabil⁹ z pauperi
 bus liberalissim⁹. tātag fuit in eo aptitudo
 ingenij z sbrilitas intellect⁹: q añ ppletum
 annum quintūdecimūz in grāmatica logica
 z morali pphā satis mediocriter fuit instr
 ctus. **I**ñqz cepit lectionē iur⁹ canonici fre
 quitare. **E**ra qz vita ei⁹ ita mūba vt omib⁹
 alijs cederet in exēplū. **N**a vt retulit mihi
 quidā vir fidedign⁹ cancellari⁹ dñi senensis
 nomine leonard⁹ qui p socius ei⁹ fuerat in
 scholis in etate illa adoleſcētie ad malū pro
 na **N**ull⁹ autēbat corā bernardino verbus
 turpe aut lasciuū pferre. **Q**uinimmo si qñ
 qz alijs adoleſcētuli z scholares absente ber
 nardino aliqua inter se verba ociosa refer
 rent: si vidissent expost bernardinū adueni
 entem: mox alter alteri loquebatur. **L**acea
 mus inquit qz bernardin⁹ venit. **Q**uid plu
 ra? **A**nno etatis sue decimo octauo duz pe
 stis truculentissima seuiret quasi in tota ita
 lia: **I**n hospitali magno senēss iacebat mul
 titudo egrotantiū ex peste: z vir erat qui il
 lis ministraret. **N**a z famuli oēs p maiori
 parte z aromatarij z illo hospitali z moran
 tes z capellani atqz alijs plurimi peste pcussi
 obierāt **E**rat illis tēporibus rector hospita
 lis quidā vir deuotus z probus dñs **J**oan
 nes de gēnarionibus: qui vidēs sibi hūanū
 deesse auxiliū: ad virginē pijsimā se cōuer
 tit: illam deprecās vt taz extreme infirmos
 rum necessitati succurreret. **O** felix adole
 ſcentia bernardini. **H**ardētissima charitas
 cordis eius. **O** pietas omnibus posteris p
 dicanda. **N**ox vt bernardinus audiuit que
 de infirmis patientibus dicebatur: monuit
 qplures iuvenes: z vna cum illis ad hosp
 tale se ptulit. **N**ec timuit mori: **N**ec horu
 it peste: **N**ecqz labores refugit **N**āst ibi qe
 tuor mēsb⁹ die noctūqz ministrās egrotis
 propter deū. **E**nde cum pestis cessāz re
 petijt domū z quattuor mēsb⁹ egrotans:

quasi semper in lectulo iacuit. **A**bsepta ve-
ro bona valitudine sensit qđ qđam dñā bar-
tholomæa soror pñis ei⁹ ceca et surda et in le-
ctulo valitudinaria neminē habebat qđ illaz
inuarer. **M**ox ad illā se ptulit ei⁹ p plures
mēses vsq; ad mortē obsequiofissime mini-
strauit nulla fract⁹ nausea nulloq; labore tur-
bat⁹. **M**ortua illa a deo inspirat⁹ relicto se-
culo et omib⁹ suis bonis paupibus erogatis
habitu religionis minor⁹ deuot⁹ accepit in
die natiuitatis vginis glose qđ etiā die natus
fuerat ex vtero matris. **I**nno etatis sue xx
añ altare mai⁹ sancti frāscisci de senis. **Q**uē
habitu sibi dedit frater iohannes ristozij vir
scās et in dei fuitio pbat⁹. **I**nde ad locū de
colūbaria de volūtate platoz se ptulit: vbi
in omī deuotioe et pfectione ac obseruātia
regule suū nouiciatū expleuit. **I**cā vō pro/
fessione in die s. natiuitatis vginis oratiōi et
studio litterarū se dedit. **E**t cum factus eēt
sacerdos primā missam in die natiuitatis v-
ginis celebravit. **Q**ua etiā die mādato ac-
cepto a generali ministro de penitentia p-
dicanda: primū sermonē ad populū habuit.

Secundo p̄mendatur predicatio sancti
bernardini propter charitatez. **P**redicauit
enim ad honorem dei et salutem aiāz. **I**ste
enim debet esse finis predicatorum vbi dei
Nam qui propter cupiditatē predicant vel
vanitatē et gloriā mundi figurātur per ba-
laam. **D**e quibus dicit **P**etrus in. ij. episto-
la. **S**ecuti sunt viā balsā ex bosoz qui mer-
cedem iniquitatis amauit: correptionez ve-
ro habuit sue vesanie: subigale mutū. **S**u-
per qđbus vbi dicit **B**eda. ij. q. vij. ca. secu-
ti. q. multi catholicorū intantū amat merce-
dem iniquitatis: vt etiā docti ab indoct⁹: cle-
rici a laicis merito redarguātur. **Q**ui iure
cōparantur prophete: qui verbis asine con-
tra naturā loquētis corripit: nec tñ a propo-
sito primi operis retardatur. **H**ec ille. **Q**uā-
uis tamen predicator non debeant predi-
care principaliter propter tēporalia hñda:
Alias tanq; veditores boum de tēplo eijci-
untur. **D**ebet tñ populus subministrare eis
necessaria iuxta illud. j. ad **C**orinth. ix. ca.º.

Non alligabis os bonis triturantis. **V**nde
Hieronym⁹ xvj. q. j. ca. penltimo ait. **A**po-
stolicis viris et euāgelizatib⁹ in necessariis
vñb⁹ nolle tribuere seipsum pōnare ē. **E**t
Augustin⁹ in libro de baptismo paruulorū
Non est venale euāgelium vt pro tempō-
ralibus p̄dicetur. **Q**ui enim sic vendunt
magnā rem vili vendūt. **A**ccipiat ergo p-
dicatores sustentationē necessitatis a popu-
lo: mercedē dispensationis a deo. **N**on enim
a populo redbitur quasi merces illis qui fi-
bi in charitate euāgelij seruiūt: sed tanq; sti-
pendium datur: quo vt possint laborare pa-
scantur. **H**ec ille. **E**t **P**aul⁹. j. ad **C**orinth. ix.
ca. **Q**uis militat suis stipendijs vñq;. **E**t ite-
rum. **S**i nos vob⁹ spūalia feminam⁹: nō ma-
gnū est si nos carnalia vřa metamus. **E**t
iterū. **D**ñs ordinauit his qđ euāgelij annūci-
ant de euāgelio viuere. **D**ixi hec omīa pro/
pter inbiscretionē quorūdā p̄p̄loz qđ vellet
p̄dicatores viuere de aere vel vřto. **N**olo
tñ excusare predicatorē cupidos et auaros
ambitiosos honoz et dignitatū. **Q**ui imita-
ri debēt sanctū bernardinū rerū tēporaliū
ptemptorē. **N**am et ter vocatus ad episcō-
palem dignitatē minime acquieuit. **D**iuiti-
as non cōgregauit dicens cū **P**aulo **A**ctū
xx. ca. **A**rgen-ū aut aurū aut vestez nullius
vestrū cōcupiui. **E**t licet in omī vita sua ve-
rus fuerit paupertatis amator discipulūq; et
filij beati frāscisci: **T**ñ illud est de ipso nota-
bile inter cetera qđ mediolani onōit exem-
plum charitatis necnō et p̄temp⁹ pecunie.
Dum enim ibi populo dieb⁹ pluribus p̄di-
casset: illustrissim⁹ dux eiusdē vrbis **P**hi-
lippus eidē per fidelē nunciū multā aurī co-
piam in elemosinā misit. **N**ūcius itaq; au-
ri pondere reuerēter assumpto ad puentū
fratrum festinanter accessit. **E**t p̄gēs ad
cellam sancti bernardini aurū sibi ex parte
domini bucis benigne et reuerētissime p̄sen-
tauit. **I**pse vero vir dei hilari vultu gratul-
antiq; animo predictū aureum munus et si
in proprios vsus accipere recusaret: chari-
tatis tamē zelo in redemptionē captiuoz et
pauperū vñs misericorditer exhibere de-

crenit. Accersito igitur quodam probo vene-
rabilis ciue sociog vocato sumptusq; ab ip-
so ciue pecunia ad carceres clam et incūctū
ter accessit. et plurimos inde captiuos re-
demit: reliquosq; parte paupibus cum magna
animi hilaritate distribuit. Sciēs autē illu-
strissimus ille dux que facta fuerāt sanctus
bernardinū mirabiliter commendauit.

Tercio commendat predicationē sancti Ber-
nardini propter patientiā. fuit enim patiētissi-
mus in laborib; in infirmitatib; et in persecu-
tionib;. Et vt de persecutiōib; loquar ac-
cusatus fuit tāq; heretic; ab emul; quibusdā
martino quinto. Qui eū ad se venire pcepit.
Ante vō q; se tulisset ad vrbē sonabāt yn-
diq; falsi rumores de sancto bernardino. Di-
cebant enim populi: veniet veniet ille he-
reticus. Alij pburetur ille hereticus et fimi-
lia. Dum vero vrbem intrauit ostēdebat di-
gitō: et vnus alteri cachinando dicebat: hic
hic est ille. Ipse vō hec omnia pro dei amo-
re equanimiter tolerabat. Et tandē verita-
te inspecta et p̄p̄erto clarissime q; nō solū ca-
tholic; foret: s; etiā fidei catholice dignissi-
mus p̄co a p̄tifice gratiose vīsus est et audi-
tus. et cū ei; b̄ndictiōe p̄dicare cepit in vrbē
Tantā vero gratiā de; oī ei; et v̄bis infu-
dit: vt oīis popul; p̄fueret ad eū audiendū:
ac si fuisset angel; dei. et quāto prius nomē
ei; videbat oīibus odiosum: tanto postea
p̄dictis vtriusq; sexus factus est venerabile.
Predicauit hic multo tēpore cum inaredibi-
li animarū fructu: qui etiā p̄durat vsq; ad tē-
pora nostra. Passus est et alias persecutio-
nes: eo q; semper virtutes persequitur inui-
dia. A nonnullis emulib; dicebatur litterarū
ignarus cum tamē in scripturis diuinis fo-
ret eruditissim;. Alij vero quadraginta ser-
mōnes dūtaxat eum scire asseuerabāt. Ple-
rig; vero curiosi et vana eloquentia tumidi
ignauū inep̄tū et impolitū fatebātur. Qui
temen in hoc dicēdi genere et in his que pre-
dicari debēt p̄ salute p̄p̄or; irrep̄hensibil-
erat. Sed hoc non videri debet mirum q; si-
bi homines flagitiosi detraherēt: cūz semp
fuerit hominū malorū p̄suetudo sanam do-

ctrinam spernere et detestari. Vnde Lactā-
tius libro v. diuinarū institutionū de cypria-
no sic refert. Vnus p̄cipuus et clar; exiit
cyprian;. qui magnā sibi gloriā ex artis ora-
torie p̄fessione q̄ficat et admodū multa p̄-
scripsit in suo genere mirāda. Erat em̄ inge-
nio facili copioso suauē et que sermonis ma-
xima est virtus ap̄erto: vt discernere neque-
as vtrum ne ornatiō in loquēdo an faciliōr
in explicādo an potētior in persuadēdo q; s;
q; fuerit. Hic tū placere vltra s̄ba sacramē-
tum ignorātibus non potest: quoniā mysti-
ca sunt que locut; est et ad id p̄p̄ata vt a so-
lis fidelib; audiātur. Deniq; ad octis hui; se-
culi quibus forte scripta ei; innotuerūt de-
sideri solet. Audiū ego quēdam hominēz
disertū sanē qui eum inmutata vna littera
cyprianum vocaret: quasi qui elegans inge-
nium et melioribus rebus aptū: ad aniles fa-
bulas cōtulisset. Hec ille. De beato Piero
nymo quid referemus: qui lumē splēdidissi-
mum ecclesie fuit: et tamē dentes maligno-
rum non euasit. Et vt ipse ad nepotianum
scribit. Per in famiā et bonā famā ch̄ri mi-
les gradi. Hec laude exollit: nec vitupati-
one fragit. Per diē sol nō vnt eū neq; luna
p̄ nocte. Impleuit ista scūs bernardinus: q;
dū falso sibi multa obijcerent: et q̄q; cōtu-
meloze dicerent in faciē. nūq; vult; hilari-
tatē mutauit: nūq; v̄buz p̄tulit iracūdie. sed
in oīibus b̄ndicebat deu. Sicut acceptab
his qui secū familiariter p̄uersati sunt.

De sufficientia et prudētia atq; stupēda
efficacia predicationis sancti Bernardini
Capitulum secundum.

Secunda excellētia predicationis sancti
Bernardini dicit; p̄ditionis. Pabu-
it quidem sua predicatione tres singulares cō-
ditiones.

Prima dicitur sufficientia.

Secunda prudentia.

Tercia efficacia.

Prima p̄ditio fuit sufficientia. Tria em̄
requirunt in predicatorē: vt populūz inducat
ad bene beatēq; viuendum scdm̄ Augusti.
iii. lib. de doctrina ch̄riana. Prīmū ē vt do-

creat. Secundū vt delectet. Tercium vt flectat et moueat. Et cū quis ita facit industria artis rhetorice ad hōrem dei et salute animarū bñ est et laudabile s̄m eūdem Augustinum. Hic cum spūs sanctus vtitur lingua p̄dicato- ris vt instrumētū ad ista efficiendū: sicut fu- it in apostolis qui imperiti erāt: Tunc op⁹ illud est gratia gratisdata: que dicitur gratia s̄ monis et lingua angelorū. Et sermo sapien- tie dicitur in locutione de diuinis. s̄mo sciē- tie de humanis: vt de moribus et vicijz vir- tutibus et huiusmodi. s̄m Tho. xxiij. q. clxx. iij. Perfectius autem ista operat gratia q̄ natura vel ars. Sed aliqui aptitudine natu- rali in p̄dicatore existerēte et arte rhetori- ce abiuncta: aliquādo etiā spiritus sanctus opa- tur plenius istud scz inductionē auditorū ad faciendū que p̄dicat. Dominis ergo est se- prepare. s. vt bene dicat. Deiautem dirige- re linguam. Et vt dicit Augustinus in prefa- to libro de doctrina christiana Sapiētia si- ne eloquētia parū profuit quo ad populos. Eloquentia sine sapiētia multū nocuit. Est enim vt gladius in manu furiosi. Sapiētia cum eloquentia multum inuat et operatur. Sanctus Bernardinus p̄dicando doce- bat: quia ipse vere doct⁹ erat: vt etiam pa- tet in sermonibus quos compilauit. Dele- ctabat etiā auditores: adeo vt vniuersaliter oēs verbis suis refocillaretur: tanq̄ si sume- rent lapidissimū cibum. Sclctebat insup et mouebat hominū affectus: vt ostēdem⁹ in tertia conditione. Quare ipse sufficiētissi- me docuit et p̄dicauit.

Quādo p̄bitio p̄dicatiōis sancti Bernar- dini ostendit p̄bētia. Sūt em p̄bētissimus ad euitandū omnia illa q̄bus p̄dicatores vbi diuini debent abstinere: que sunt.

Falsitas.

Abulatio.

Pactantia.

Scandalum.

Contentio.

Superfluitas.

Leuitas.

Indiscretio.

Primo abstinere debent p̄dicatores a falsitate. Non em sunt assumēda aliqua fal- sa pro quacūq̄ vtilitate que posset inde seq̄- q̄: sic veritas fidei redderet suspecta. argu- mentū di. ix. ca. si ad scripturas. **A**deo Au- gustinus ait xxiij. q. ij. ca. Primū. Ab salutem non debet quis peruenire opitulatē mēda- cio. Et idem pertractās illud apostoli. j. ad Corinthios xv. ca. Inuenimur falsi testes. Perhorrendū est inquit aliquo falsē de deo dicere: etiam si ad laudē eius pertinere videtur. Non enim minore sed maiore fortas- sis scelere in deo laudat falsitas: q̄ vitupe- retur veritas. Et idem in libro de mēdacio. Mēdaciū maxime perniciosū est quod fit in his que ad religionē christiāā pertinent. **A**deo doctores tenent q̄ quis nō ex lapsu lingue sed ex industria diceret mēdaciū in p̄dicādo mortaliter peccaret: nec excusaretur si hoc faceret causa cōuertendi animas ad deum quia vt ait Apostolus. Deus non eget nostro mendacio. Tempore meo in- uenti sunt aliqui fingētes et p̄dicantes mira- cula falsa: visiones excogitatas: prophetias determinatas s̄m suū sensum: et alia huiusmōdi. tamē euāuerūt in cogitatiōib⁹ suis. Non nulli vero vt ignoratibus sapiētes appare- rent falsas allegationes ad suū p̄positū in- duxerunt. Pñ dum quidā amicus meus p̄- dicaret neapoli: inducere voluit ad robur et p̄firmationē cuiusdā sui dicti sententiā cō- mentatoris: qui tamē forte nec in aliquo cō- mento dictū illud tāgebāt. et dum falso alle- gasset p̄mentatorē. j. de aiā. ij. de anima. ij. phisicorū. iij. methaphisice et huiusmōdi. **T**ādem multiplicādo verba dicit. Et hoc idē p̄firmat p̄mentator. j. ethicoz. iij. ethicoz. vij. ethicoz. qui tamē de ethicis non se in- trōmisit. Ille idē fecerat sibi quādam cathe- nam doctoz et falso inducebat dicēs. Et h⁹ refert Aug⁹ li. ij. de ciuitate dei. et iij. de tri- nitate. et in Encheridiō et huiusmodi. Ita q̄ apud imperitos videbat homo mirabilis: sed apud doctos ignarus et mēdacijs plenus. **S**ecundo p̄dicatores abstinere debent ab abulatione: ne scz laudēt populus in qui-

bus reprehensibilis est quod est pessimum.
Del etiā de temporalibus magnificentijs
 nisi forte hoc secundū fiat tēperate vt meli
 us ferāt correctionē durā immediate sequē
 dam. **A**bulari enim peccatorib⁹ est gūe pec
 catum. vt p. xlvj. di. ca. sunt nōnulli. **E**t cle
 ricus adulationi seruienti de gradari debz. c.
 adē di. ca. clericus. **E**t nihil est miser⁹ eo
 qui adulationibus delectatur: vt dicit lxxx
 iij. di. ca. nihil illo pastor. **E**t vtilius est pec
 cantem seuerē corrigere q̄ adulādo palpat
 re. v. q. v. ca. non omnis. **E**t vtilius est me
 lius pro veritate pati supplicij: q̄ pro adu
 latione beneficiū. ij. q. iij. ca. nemo. **E**t adu
 latio prohibetur. **C**. si quis aliquem testari
 prohibuerit. **E**t est adulatio sermo pzolat⁹
 vt placeat.

Tercio debent predicatorēs cauere a ia
 ctantia. **S**unt enim quidam qui semper de se
 bene dicunt ⁊ alios ptemnūt. de quib⁹ **B**re
 gozius ait. xlvj. di. ca. j. **D**ebet hoc propriuz
 doctrina arrogantiū vt nesciant humilit⁹ do
 cere quod sciunt.

Quarto debent predicatorēs cauere a
 scandalis pzelatorū ⁊ aliorū maiorū vt nō di
 cantur irrationabiliter eorum vicia. vñ seq̄
 tur q̄ nec illi emēdantur nec populi ppter
 edificatur aut meliores fiunt. **E**t precipue
 caute agenduz cum loquūt predicatorēs de
 clericis. qz vt scribit extra de immunitate ec
 clestiaz. ca. clericis. **C**lericis laicos infestos
 oppido id est valde p̄m glosam trahit antiq̄
 tas. **36**. ij. q. vij. ca. laicos. ⁊ ca. laici.

Quinto debet predicatorēs prudentes
 cauere a cōtentionibus cū alijs p̄dicatozib⁹
Dñs apostol⁹. j. ad **T**himotheum iij. ca. ait
Noli cōtendere vbi: ad nil enim vtile est:
 nisi ad s̄buer sionem audientiū. **N**ec ex hoc
 q̄ alius habeat maiorē pcursum qui sit etiā
 min⁹ scies p̄dicator indignationē ostendat.
Nam ⁊ christ⁹ indignat⁹ non fuit q̄ aliquā
 do iohannes baptista fuerit in maiori opinio
 ne populi q̄ ipse. **S**i autē audit aliū p̄dica
 torem dicere aliqua que non sunt reprobā
 ta nec p̄tra fide vel bonos mores sed dubia
 quis ipse nō sit illius opinionis sufficit sibi

dicere opinionē suam cū suis rationib⁹ ⁊
 non impugnet aliū odiose: qz hoc est intra
 re cōtentiones ⁊ scandalizare p̄p̄los. **F**ieri
 am audit p̄dicatozē aliū dūisse p̄tra fide ⁊
 bonos mores vel determinata p̄ ecclesiam
 nō crebat facili nisi audiat a fide dignis. **E**t
 tūc corrigat eū fraternalit⁹ vt re tractz. **Q**d
 si ille noluerit facere tunc publice p̄dicā
 dum p̄tra ipsum. **S**i autē predicator ipse ad
 monitus errauit: debet patienter audire et
 se corrigere: dictaqz sua erronea emēdare.

Sexto p̄dicatores prudētes debēt absti
 nere a superfluitate ⁊ nimia p̄lixitate: qz vt
 p̄uero bio dicit. **S**audēt breuitate moder/
 ni. ff. qd̄ met⁹ causa. l. j. **E**t. **C**. de appellatio
 nib⁹. l. ampliorē. §. in reſutatorijs. **E**t. **C**.
 de precibus imperatozī offerendis. l. simili.
Unde **G**regori⁹ in omelia ait. **A**limēta q̄
 minus sufficiunt audius sumuntur.

Septimo abstinere debent predicatorēs
 res a leuitate ne dicant verba ociosa ⁊ fabu
 las ad prouocandū risum. **E**t si aliquādo op
 pus est facere populū attentū cūz aliq̄ mo
 destia facetia tēperate fiat ⁊ raro. **N**ō sit eti
 am leuis p̄dicatoz ad ferendā sententiā de q̄
 libet actu q̄ sit peccatū mortale. **E**t in omi
 bus vtat⁹ grauitate sicut bos lapsus qui for
 titer figit pedem.

Octavo abstinere debent predicatorēs
 ab indiscretionē. **N**am quidā inter mulier/
 culas de s̄bilitatibus theologie p̄dicant.
Alij doctis ⁊ sapientibus viris fabulas nar
 rant. **N**onnulli in precipuis et maximis iesu
 chri ⁊ virginis matris aliorūqz sanctorū so
 lennitatib⁹ de ludo alece: de blasfemia de
 vsura ⁊ similib⁹ p̄dicant. **N**ihil de copi
 osa materia festiuitatū occurrēte tangētēs
Deu non possum non accusare quēdā qui
 in die natiuitatis iesu chri in ciuitate nerito
 nensi de sodomia totū sermonē p̄texuit: cū
 tamē mirāda occurrāt de natiuitate christi
 locūda. **P**leriqz etiam dum contra vicia in
 uehunt omī honestate demissa talia loquū/
 tur ⁊ dicūt qualia etiā in ore lenonū turpī
 sima viderētur. **S**i nolūt audire vba sancti
 frācis ci qui sic in regula fratru⁹ minorū san

etissime retulit. **D**oneo quoq; & exhortor
eosdem fratres meos in dño iesu chriso vt
in predicatione quam faciunt sint examina
ta & casta eoz eloquia ad vtilitatē & edifica
tionem populi. Annūciando vicia & virtus
tes: penā & gloriā cum breuitate sermonis.
In omnib; predictis prudētissim; fuit pre
ceteris predicatoribus hōy temporū dux il
le verbi sanctus Bernardinus. Nam sem
per recte incesit predicauitq; veritatē sine
falsitate: sine fictionibus: sine adulatione cū
honore & reuerētia prelatoy & totius cleri:
cum humilitate in verbis & factis: cum pati
entia ad p̄tentiones vitādas: cum mēsurā &
modo: cum gravitate et discretione multa:
adeo q; exceptis emulis eius sermo gratus
dulcis & delectabilis fuit omnibus doct; pari
ter & indoctis viris & mulierib; cūctisq; ge
neribus hominū: put omnis italia clare fir
miterq; testat. **T**ercia p̄ditio p̄dicationis
sancti Bernardini dicitur efficacia. Predica
uit enī cum admirabili aīarum fructu: adeo
q; om̄s italīe ciuitates & maiores & medios
cres & minores pro maiore pte sua doctrina
reduxit ad chr̄m. Ipse pctōres conuertit.
Ipse vsuras extirpauit. Ipse multos habitū
religionis induit. Ipse fratrū de obseruan
tia loca & monasteria p̄strui fecit. Ipse dis
cordātes ad pacē reduxit. Ipse ad festa cos
lenda populos traxit. Ipse deniq; cunctos
mares ac mulieres vt deūz timerēt amarēt
allexit. Testatur hec om̄ia p̄clarissime incli
teq; italīe vrbes. Roma: sena: perusia: flore
tia: bononia: ferraria: venetia: padua: verona:
vincetia: brixia: mediolanū: rianua: et alie
q̄ plures. In q̄bus ita efficaciter seminauit
vba vite vt vsq; in p̄ntem diē adhuc gustē
tur fruct; predicationis suay. Quinimo & si
qui post ipm in officio p̄dicandi clari sunt ha
biti vt fratres Joānes de capistrano: Jac
cobus de marchia: Matthe; de sicilia: An
tonius de botonto: Andreas de scō gemi
nio: Joānes de prato: Jacob; de bonzel
lia de bononia: Perculan; de perusio: Grā
ciscus de treuio: Siluester de senis: Anto
nius de arimino: Michael de mediolano:

Bartholomeus de ayano: Antoni; de ver
cellis: Seraphinus de gaicta: Cherubinus
de spoletio: Grāciscus de spoletio: Hierony
mus de florentia: Dominic; de gonessa: Jac
cobus de gallio: om̄s fr̄es minores in h; ge
nere dicēdi famosissimi & quicūq; alij etiam
de alijs ordinib; mēdicantiū p̄ maiori par
te conati sunt imitari modum & regulā atq;
stilum ipsius sancti Bernardini. Adhuc et
multi ex his sermones illi; populis p̄nūci
arunt: qui fruct; vberimos produxerunt.
Ego etiā qui de bernardino & si incōposite
tū nō sine deuotiōe p̄cipua ista refero: oēnt
italiā lustrari predicauiq; quadraginta ānis
euāgelii iesu chrisi: bernardinum habui in
stilo p̄nūciādi ne non scribēdi patrē & pre
ceptorē. Et licet illum non viderim: legēti
sermōes amenissimos quos p̄pauit. Pre
dicaui & illos quāq; licz postmodū alias ego
p̄fecerim. Quod vtq; nō ex p̄sumptione
sed charitate ac necessitate tēporum volui
tentare. Nam & p̄pter studia humanitatis
quib; iam p̄pleta est om̄s italia & p̄pter vi
rorum doctissimoy in qualibet facultate co
piam ac etiā p̄pter s̄bilitatem populorū
qui quodāmodo propter multay predica
tionum frequētiam effecti sunt curiosi: p̄sule
te visus est mihi agere vt sermones illos p̄
texerē. Quare vt partem istam expediam
concludo q; sanctus Bernardinus fructuo
sissime predicauit.

Qualiter deus honorauit sanctuz Ber
nardinum in miraculis: in canonizatione: &
in gloria beata. **C**apitulum. iij.

Tercia excellentia p̄dicationis sancti
Bernardini: dicitur honorationis.
Deiuit enī deus honorare illū triplici hōre
Primus dicitur miraculose rutilationis.
Secundus solēntia canonizationis.
Tercius superne glorificationis.
Prim; honor fuit miraculoy rutilantiū
Multā equidē miracula visa sunt de sancto
isto. Nam eo mortuo in vigilia ascensionis
iesu chrisi: dū fr̄es ei; socij in aqlano p̄uēti
corpe in cellula cū luminari; solo dimisso

incederent vt capsula celeriter fieret in qua
corpus illud reconditū fenas trāsportarent.
Quidā adolescens pascalis nōie p multos
annos claud⁹ qui nec rectus incedere pote
rat sz manib⁹ reptādo ibat: cuius genua car
nosa dura erāt ⁊ tumida: a spū scō inspirat⁹
sic reptādo vt potuit ad corpus sancti **B**er
nardini peruenit: ⁊ deuotione infāmat⁹ te
tigit faciē ei⁹ ⁊ inde genua sua cū fide infu
sa mirabili p̄mendans se scō viro: **M**ox in
pedes surrexit san⁹ ⁊ liber: ⁊ currēdo cū la
chrymis ⁊ clamorib⁹ ⁊ exultationis ad eccle
siam p̄perauit. **S**entiūt oēs voces: vident
liberū quem viderāt vsu ambulādi puat⁹
Miratur: grās referūt om̄ipotētī deo ⁊ s̄cō
Bernardino. **C**ōmouetur ciuitas tota
⁊ fit p̄cursus viroz ac mulierū. **C**īues vero
corp⁹ ad ecclesiā cum hymnis ⁊ laudibus ⁊
armatoz custodia de ferri faciūt: socijs atq;
sancti referūt ne thesaurū ipsia a deo dat⁹
inde amouere p̄sumāt. vbi ego illū pasca
lem ⁊ secū locut⁹ sum: qui retulit om̄ia que
narrata sunt. **E**odē die iuuenula quebā no
mine partia que mēsis pluribus in lecto
iacuerat: nec p seipsaz poterat ambulare: pa
tiebat etiā vulnera q̄dam que fistule dicun
tur ⁊ medicis: audiēs sanātū pascālē suppli
citer exposulauit ad corpus sancti de ferri.
Quo cum peruenisset orationeq; scā inco
lumis redijt domū: nō solū restituta virib⁹
corp⁹: sed etiā eodē inslāt: a fistulis perfe
cte sanata. **H**anc ego allocut⁹ sum ⁊ paren
tes ac vicinos ei⁹: qui oēs affirmarūt sic eē
vt expositū est. **S**icilia de spoletio vxor no
bilis viri francisci: non valēs se mouere de
lecto: cum sic p plures annos molestata fu
isset: deducta ad corpus sancti **B**ernardini
restituta est optime sanitati. **E**t hec om̄ia
retulerūt multi spoletini etiam ⁊ ipsa q̄ pri
ma erat in ecclesia maiore dum ibi vna qua
dragesima predicauī. **A**lia mulier de popu
lo q̄ annis triginta septē om̄i vsu ambulandi
puata exiterat ducta ad corp⁹ sancti **B**er
nardini: mox sanitatē adeptā est. **H**anc ego
vbi sanā ⁊ robustā ac si nullū antea malum
passa fuisset. **S**unt ⁊ alii isti⁹ sancti miracu

la multa vsq; in hodiernū diem. **A**d sacruz
cuius tumulū frequēter mēbra languentūz
mobo sanitati quolibet morbo fuerint gua
ta restituntur.

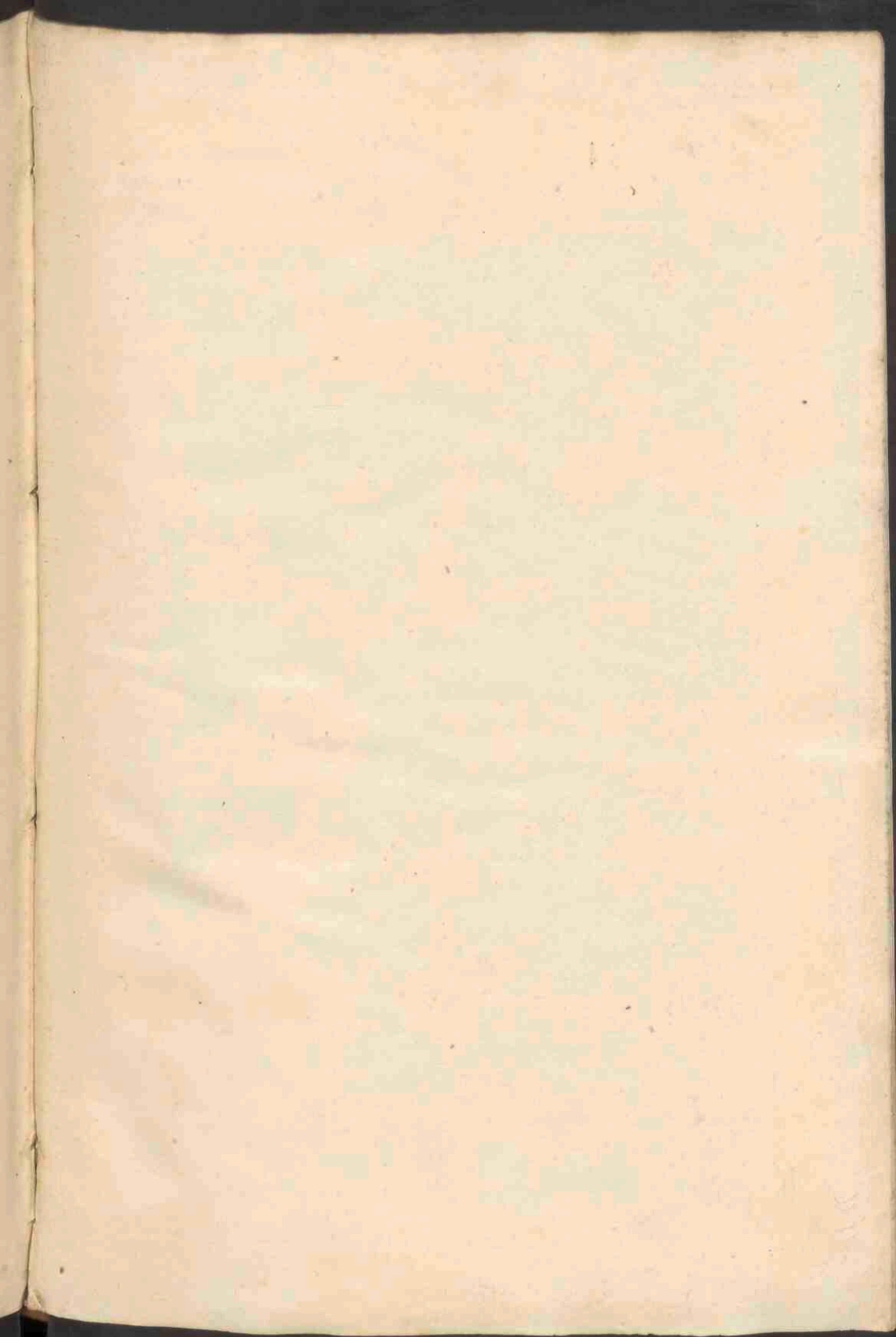
Secund⁹ honor quo de⁹ honorauit sc̄m
Bernardinū dicitur solēnis canonizatiōis.
Fuit equidē canonizatus cum: multa solēni
tate ⁊ magnificētia p̄re ceteris quos vidi⁹
canonizari. **H**am tpe meo **E**ugenii⁹ quar
tus canonizauit sc̄m nicholai de torentino.
Calixtus terci⁹ sanctū **V**incēntium et san
ctum osimundū. **D**ñs secūbus scām **C**athe
rinam de senis. **S**ixtus quart⁹ sanctū **B**o
nauenturam. **E**t **N**icholaus quint⁹ sanctū
Bernardinum. **S**ed in canonizatione isti⁹
multa p̄currerunt facientia ad gloriā ei⁹:
videlicet annus iubilēus: quo ex omnibus
christianozū partibus multitudo maxima p
fluebat ad vrbē. **E**t dies p̄thecostes festus
vtiq; solēnissimū. **E**t gēnerale capitulū fra
trum minoz in quo puenerūt vltra quinq;
milia fratru. **E**t ego de ipso post canonizati
onem sermonē ad populū habui in quo cō
curreunt multa milia viroz ac mulierum

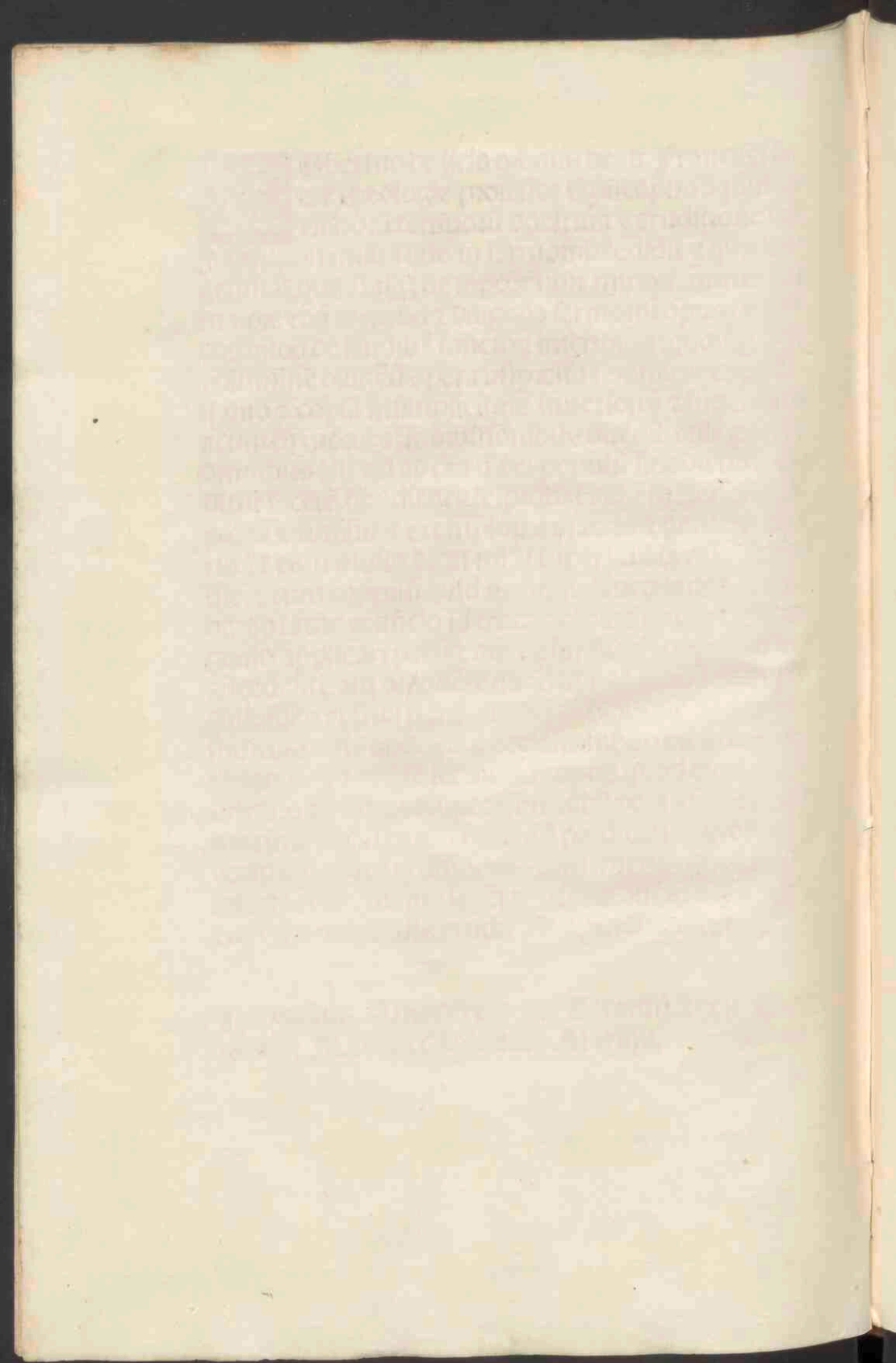
Tercius honor quo deus honorare vo
luit sanctū Bernardinū dicit superne glori
ficationis. **I**n celesti nāq; patria vltra cēn
tiale premiū coronatur aureola que debet
doctoribus. de qua diximus in opere de lau
dibus sanctoz in sermone de sancto **P**etro
martyre. **D**icere itaq; possumus illud psal
miste. **M**agna est gloria eius: magna vtiq;
in ecclesia militante: maior in ecclesia triū
phante. **Q**uare cōuenienter de ipso refero
re possumus quod de paulo primo heremi
ta in sua vita **H**ieronym⁹ scribit: **S**i mihi
inquit lectione optione dñs dignare cōce
dere: magis eligerē tunicā pauli cum meri
tis ei⁹: ita ⁊ sancti **B**ernardini q̄ regū pur
puras cūz gemmis suis. **D**eprecemur ergo
deum celi: vt p merita tanti sancti dignos
efficiat nos sua gratia. **E**t tandem ad vitaz
perducet eternam. **A**men.

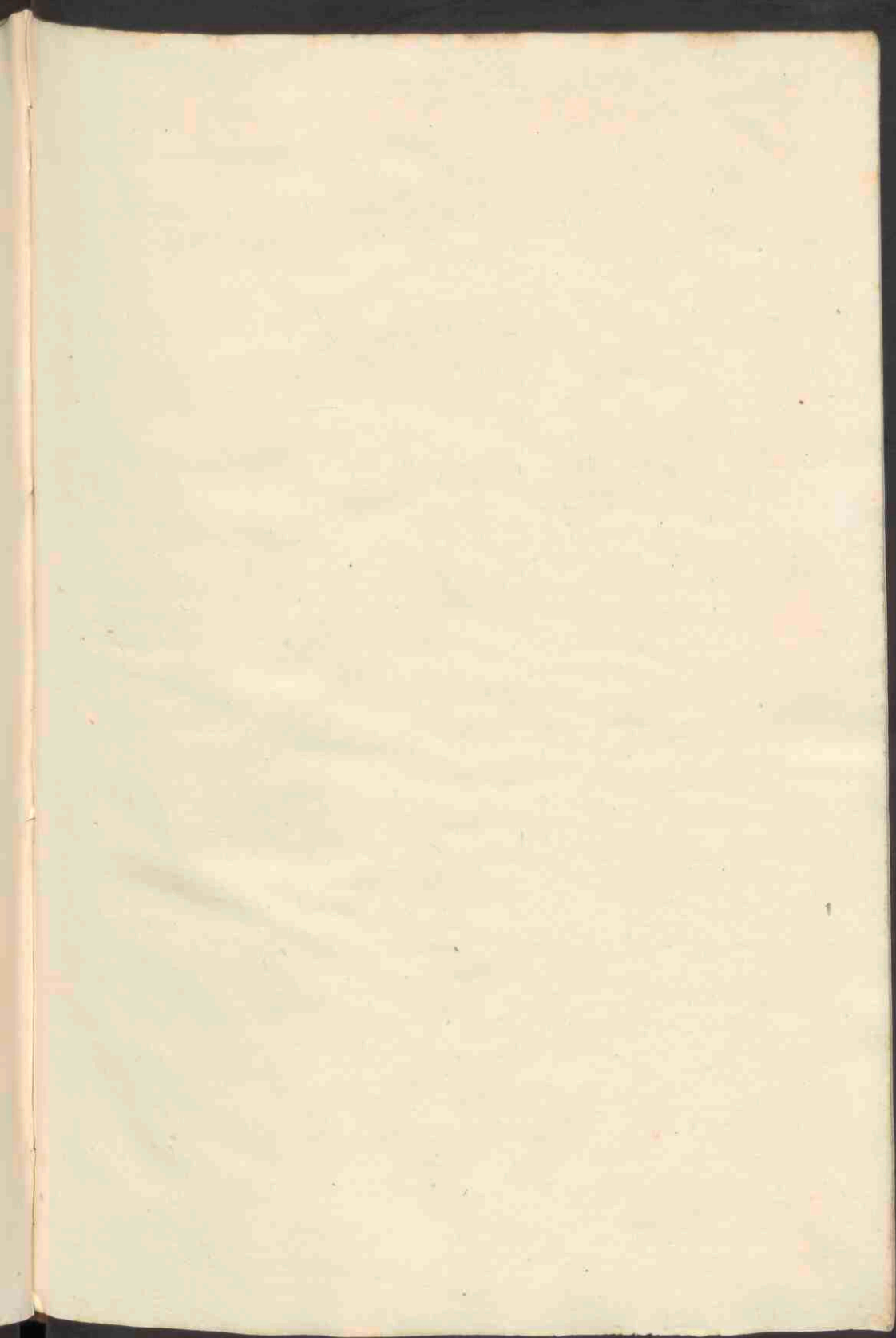
Deo gratias.

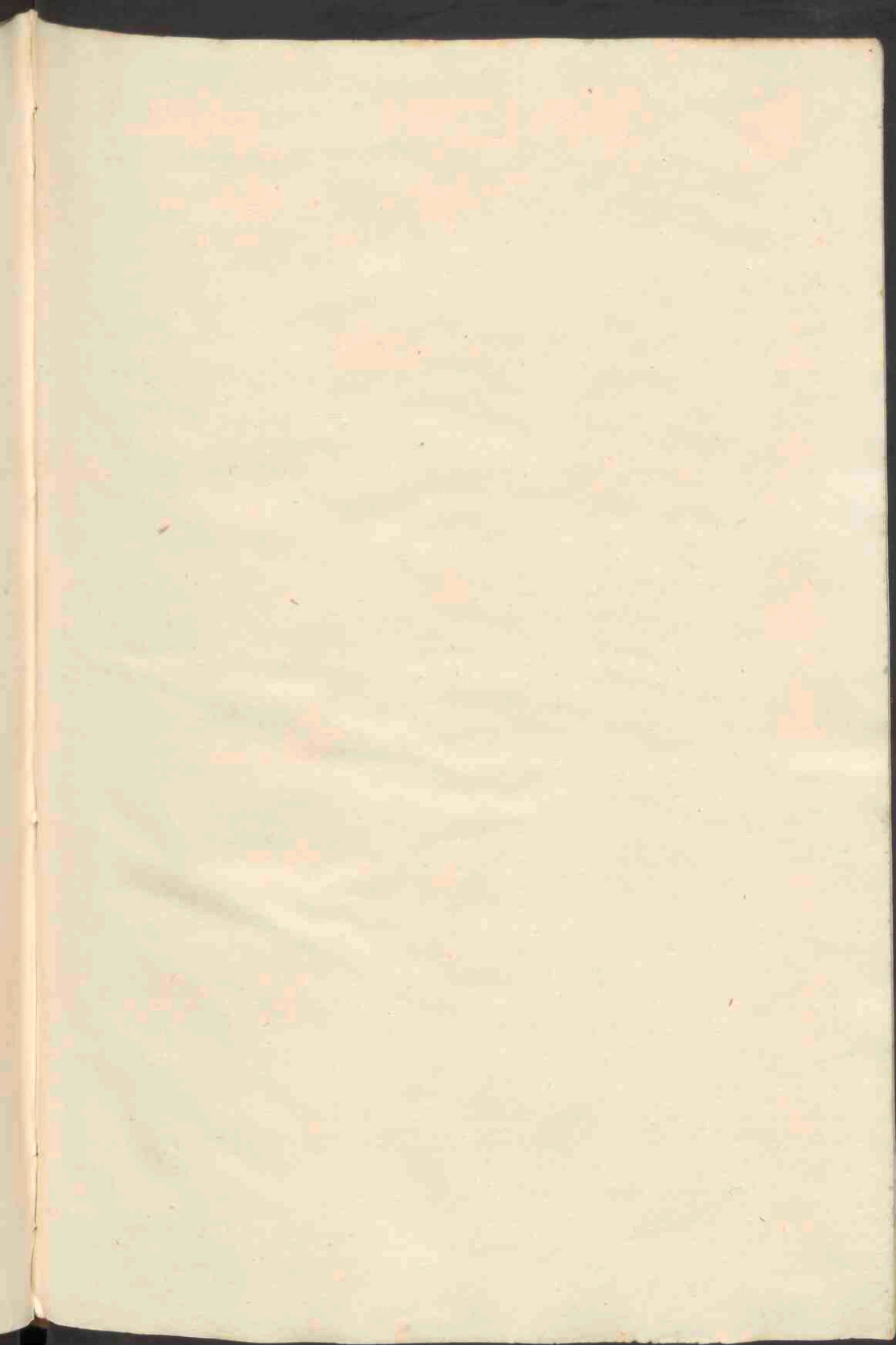
Robertus de licio ordinis beati **F**ranciscei sacre theologie professor **E**piscopus aquinas vir horū temporū doctrina z eruditione singulari: post multa que in sermonib⁹ edidit z quadragesimalibus alijsq³ de tēpore non minore immo vel maiore etiā ingenio z diligētia sermonū opus de sanctis quod de laudib⁹ sanctioz inscribitur: quodq³ hoc volumine diligēti opera impressuz p̄tinetur coposuit. quo z copia multiplicitate inuētionū z ingenium acumēq³ accuratis diuisionibus ostēdit. vtile p̄fecto omnibus qui vel ad clerū vel populū sint dicturi. **O**ditur facite. diuidit acute. probat vehemēter. allegat copia z similiū z exēploz ex sacris z gentiliū literis. vt cum multa dicat nihil superfluum dixisse videatur. z cum propriū quid in vnius sancti laude describit: eo tamē artificio id tradit: vt alijs quoq³ facili ingenio applicari possit: aut ex simili aut opposito aut antecedente aut p̄sequēte quod in vno laudado expli- cuit. adeo vt si illi parū aliquid vehemētie additū eēt summis viris quos colit ecclesia nihilo eū inferiores putares. **I**d quidē sermonuz opus quod dico: credo summo z vsui z voluptati omnib⁹ vobis futurū: qui maxime vocatione diuina ad predicationis officiu³ acciti estis tum eruditionis tum fructus gratia: qñ z ipsi p̄ se docētur qui legēt eos sermones: z qui audient vehemētissime erudiētur z p̄mouebūtur.

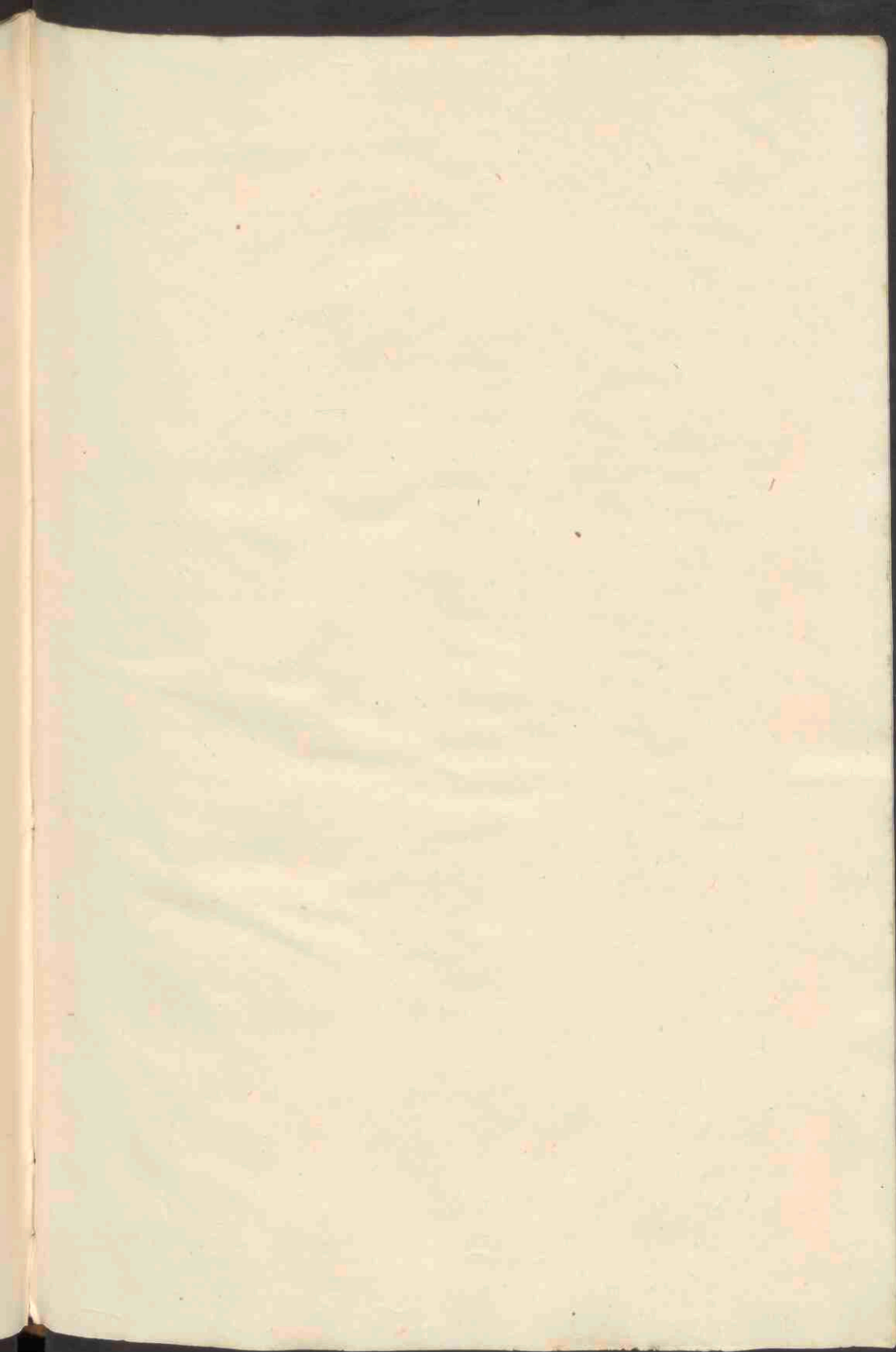
Impressum Antvverpie per Gerardū Leen Anno
domini **M**.cccc.xc. kalendis Martijs.

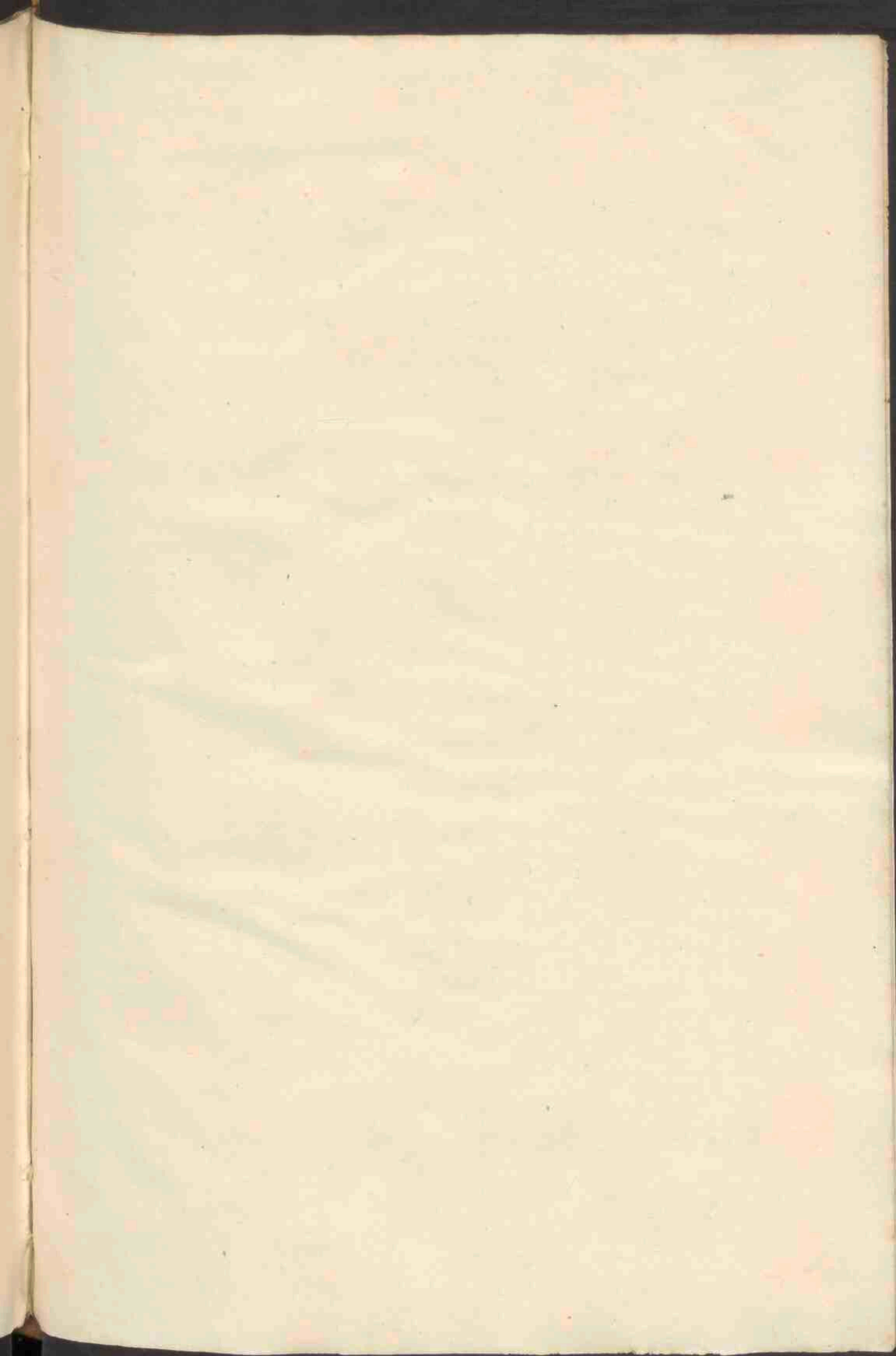

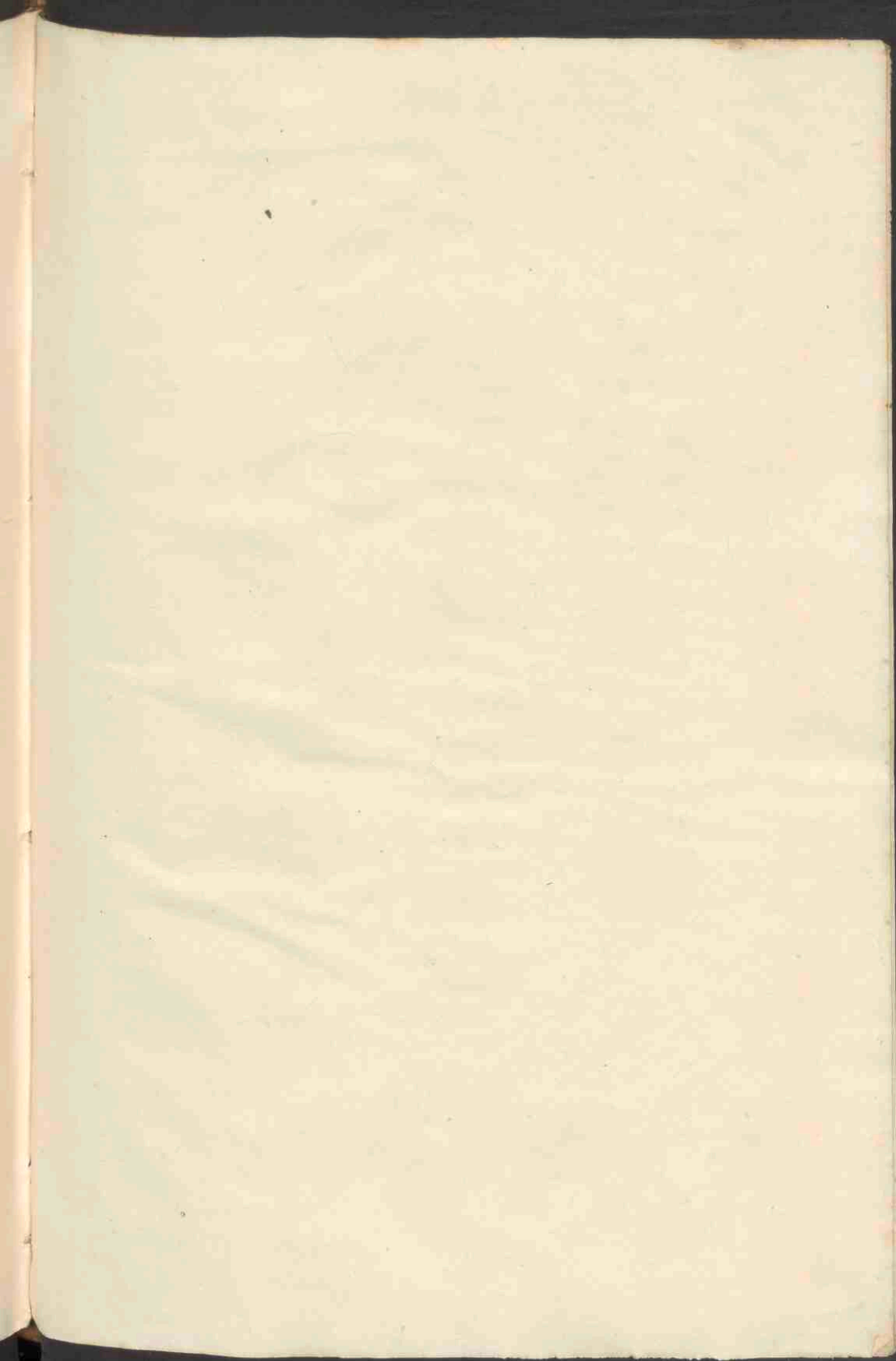

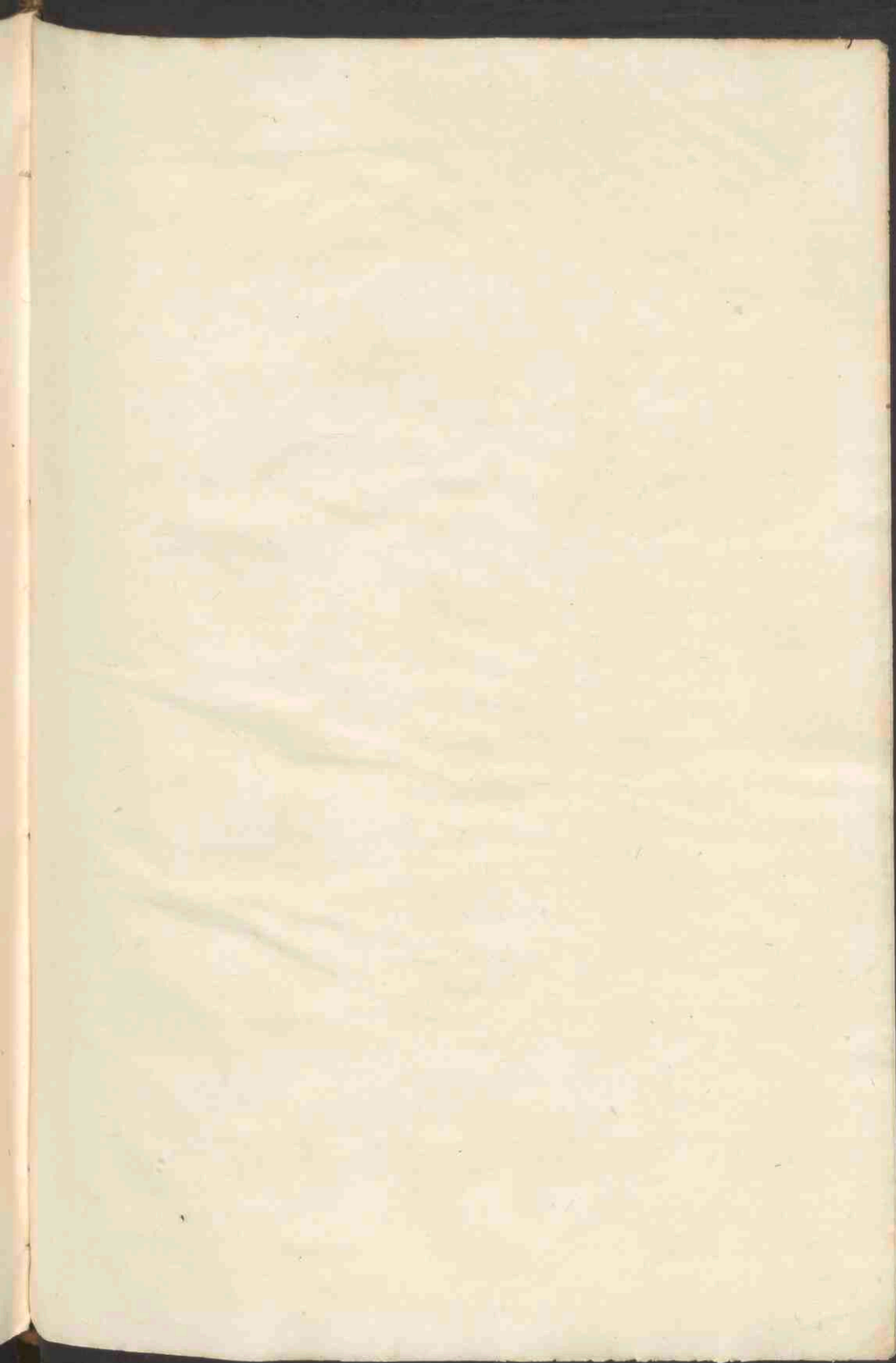

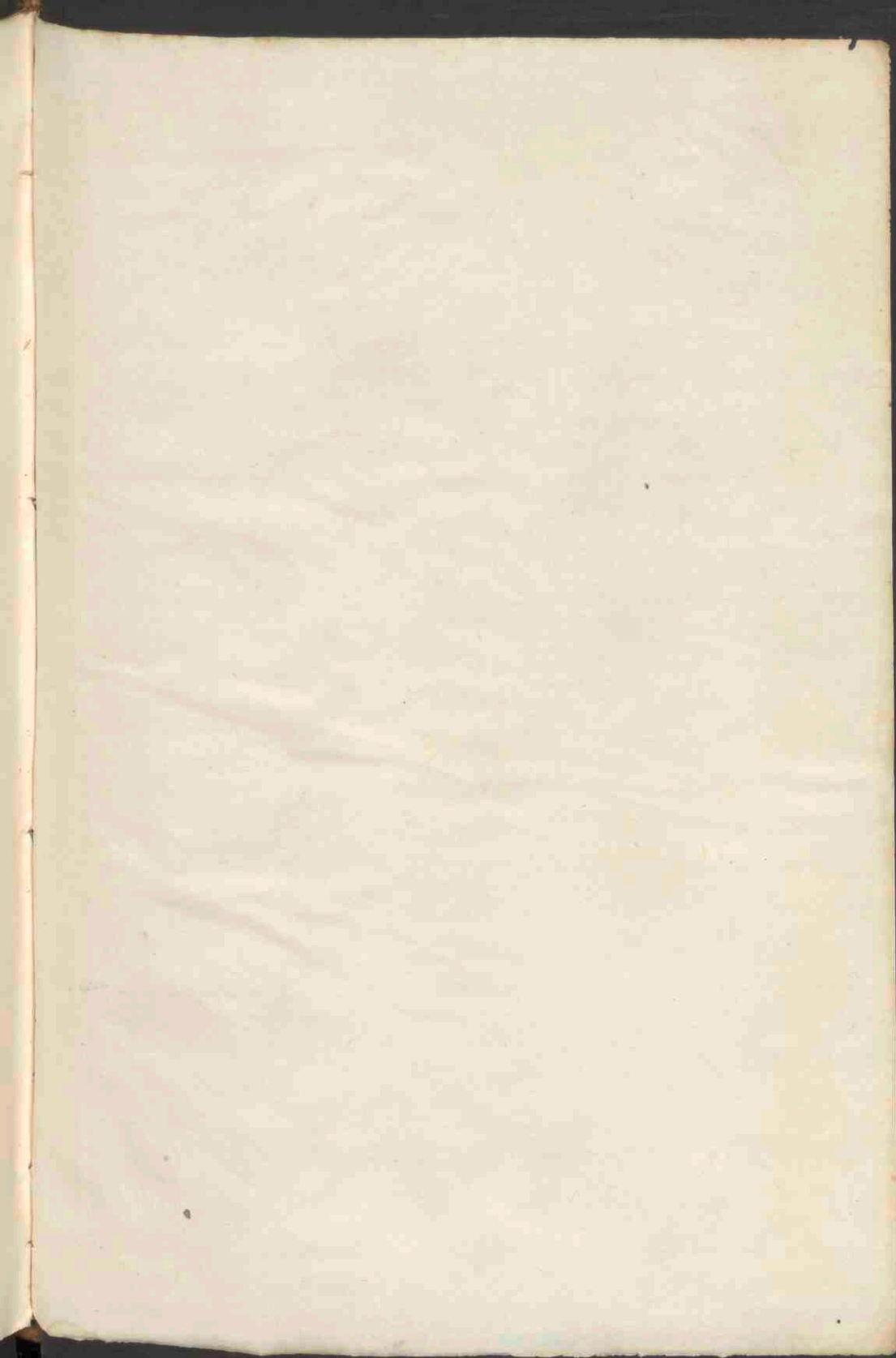

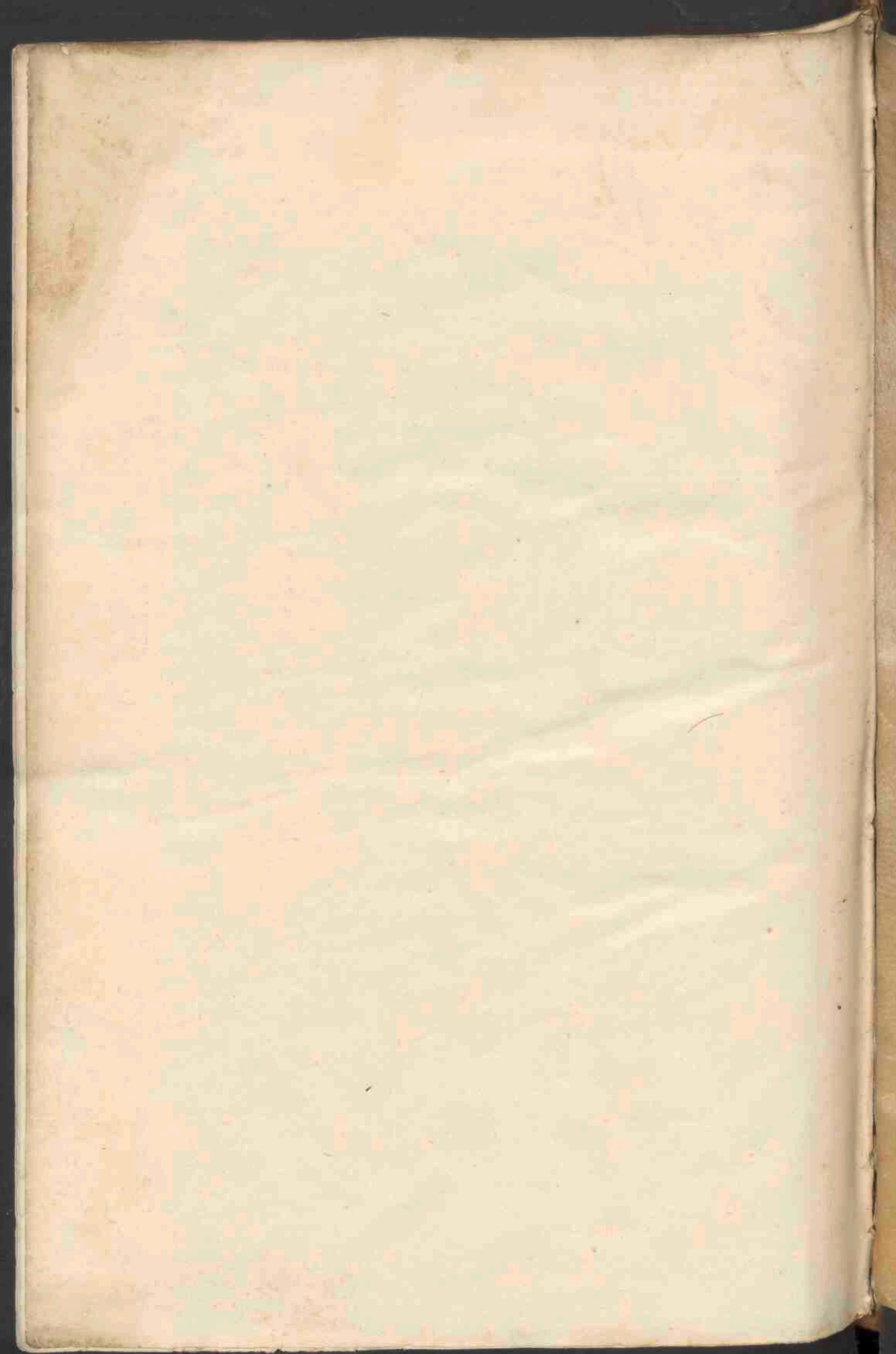

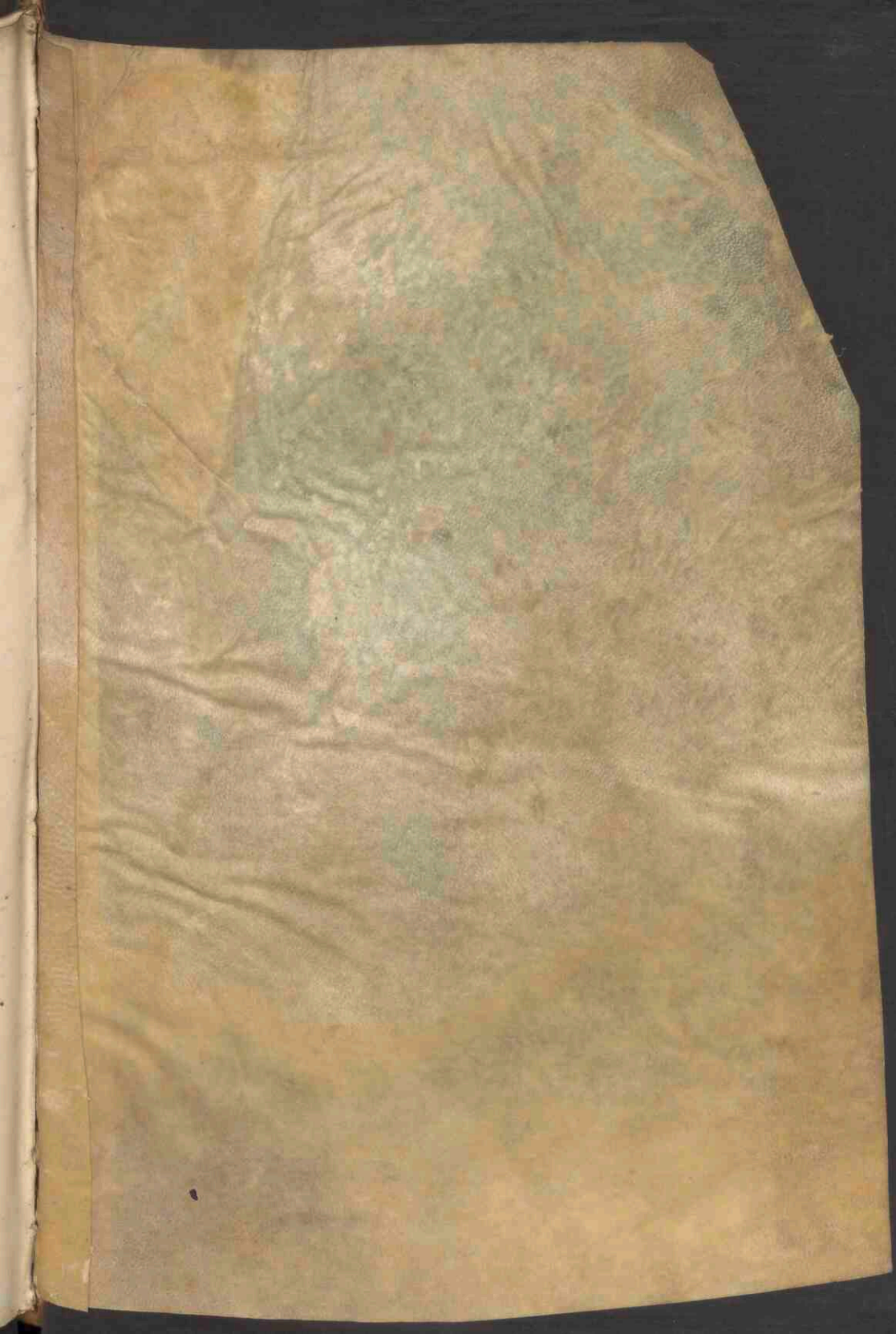

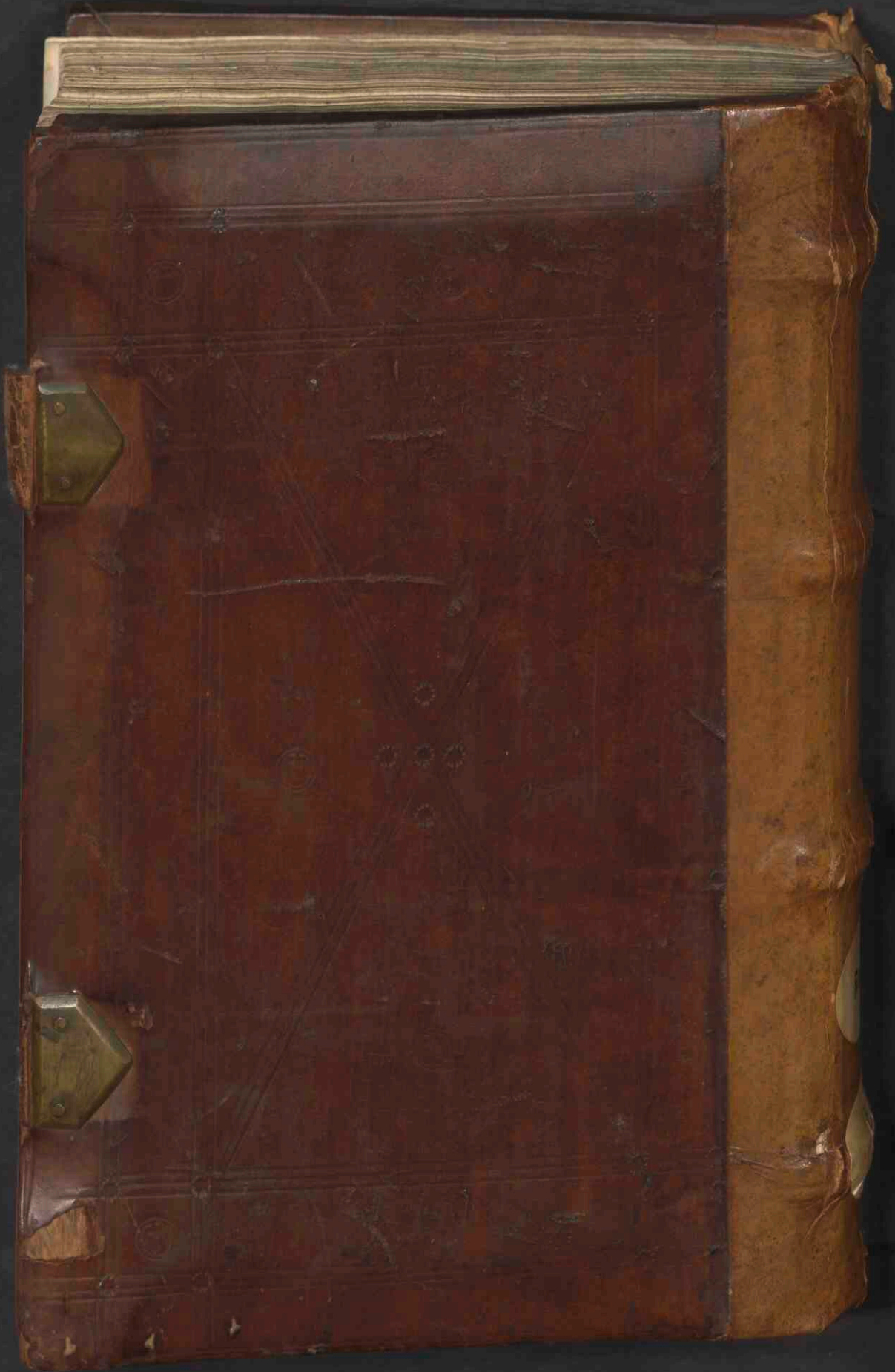

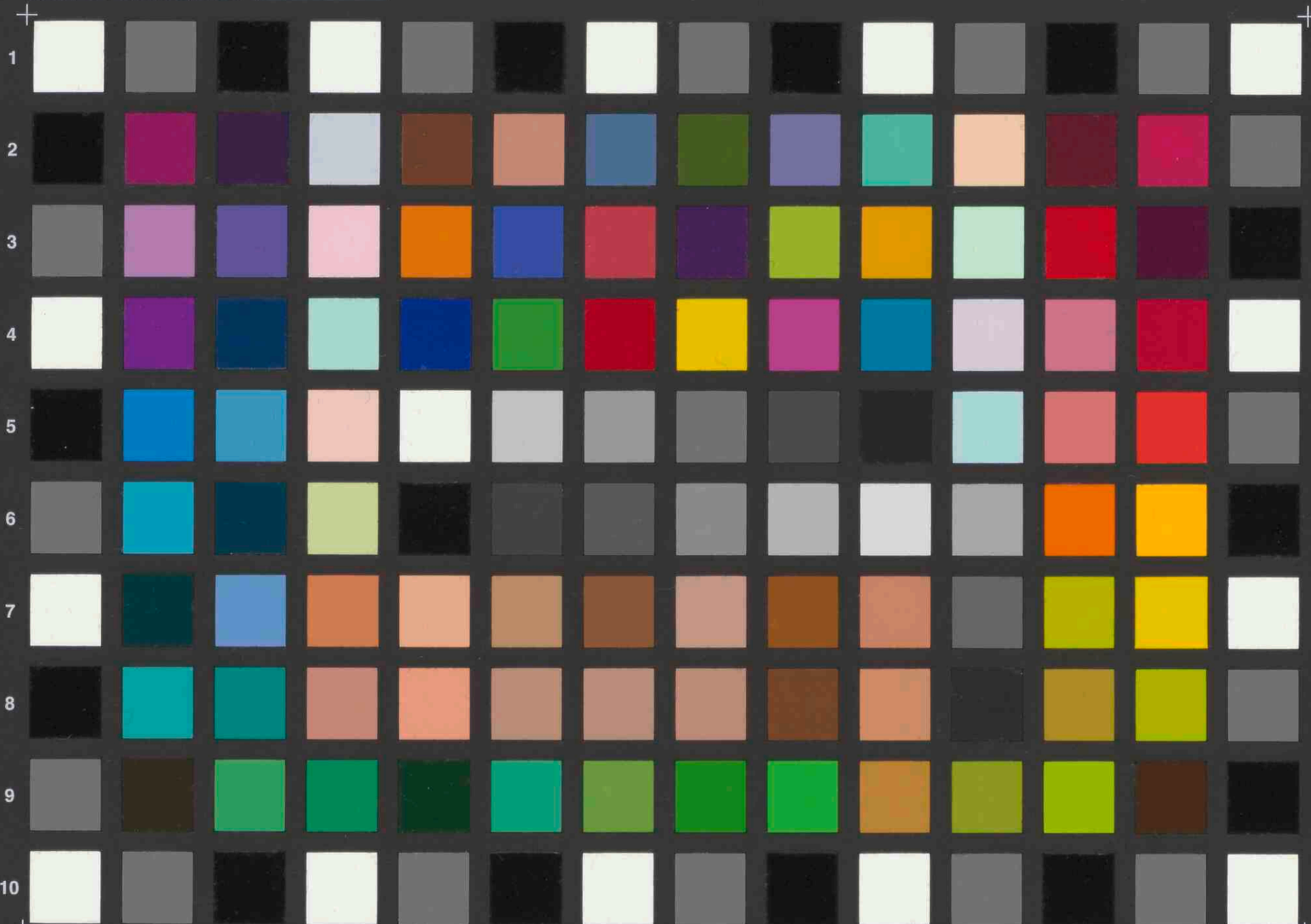
8445.

Cm

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

x-rite

